SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunoškowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swóbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 78 | Budyšin — Srjedu 1. haprleje 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Pósłanc z Ribbentrop němske namjety přepoda

Wčerawši pósłanc z Ribbentrop je so wutoru popołdnju w lětadle z Berlina do Londona podał, so by jendźelskemu swonkownemu ministrej Edenej nowe namjety k zawjeźenju europskeho měra spschepodał, kiž běchu wjednik schipowědźili.

Hladle, w kotrymajž so pósłanc ze swojim spchewodom do Londona poda, stej popołdnju ¾5 hodźin Temzelhofske lětanišćo wopuschčiłej a stej wječor ½9 hodź. na Croydonske lětanišćo pola Londona dolećałej.

Jendźelski swonkowny minister Eden je swoprědka chwil swój jutrowny dowol w Marokkowskej spchehnyć. Kaž pak jendźelske nowiny nětko pišaju, je wón tutón wotpohlad spuschčił a swój jutrowny dowol w Jendźelskej wuživa. So je Eden swój wotpohlad spcheměnił, ma swoju spschičinu w tym, so so po spchepodaću němskich namjetow sa nuzy nowy tydźeń wjetsche jednanja a rozrěčowanja wočakuja.

Posedźenje němskeho knježerstwa

Němske knježerstwo so w swojim wutornišchim posedźenju z němskolotarnym rozličenjom sa 1936 sabiraše. E wumělenjom wo někotrych hischcze niz zyle kruce positajenych dypkach so namjety němskeho finanzneho ministra spchijachu, kajkež w jednanjach z jenotlitymi wotdźelenjemi nastachu. Sdobom je so dodaćne rozličenje sa 1935 dowoliło.

Po tutych wuradowanjach wjednik a němski kanzler swonkownopolitiske położenje skrótka ryzowaše. Wón też je zjawami najnutrnischeho djała na spchemóžaze wusnaće němskeho luda k politiskemu wjednistwu w stacje a stronje spominaše. Wjednik a němski kanzler spchi tym zjawjo-raśne organisatoriske dokonjenje strenineho apparata a nje-spchetrjechomne dźěło němskolotarneho wjednistwa wólbneho wojowanja khwaleše.

Blizše poswědźenje němskeho knježerstwa budźe po jutrownych zjawjatych dnjach.

Lloyd George generalny stab warnuje

Krajny wubjerk akzijowe rady, kotruž je jendźelski politik Lloyd George wutworił, je w rozsłuzaji na wulku nusnosć pokasał, so so njebychu zane sadźenki abo wumělenja postajiše kiž bychu sakomdźite abo sadźewale, so so hnydom wo wjednikowych namjetach k europskemu rjadowanju jedna. Jendźelski generalny stab njeńmě je stabami druhich krajow sapocżecej jednacz, prjedy hacz so nje-je konferenca k europskemu rjadowanju wotměła a może parlament rozsudźiš, hacz je wuspěch měła abo niz a hdźe wina sa mózne njeporadźenje leži.

Swět Hitlerowe dobyće wobdźiwa

Wschitke wukrajne nowiny so póndźelu z wólbnym wunoschkom w Němskej saběrachu. Wschitke nowiny dyrbja pschipódnacz, so tu taikeho wólbneho dobyća njeje było. Barlinzy sastupjerjo wukrajnych nowin, wosebje też wyskanje luda psched němskej kenzliju wopisuja. Wschitkim wukrajnym nowinarjam, kotrjž so sajimowachu, běsche němske propagandowe ministerstwo dowoliło, we wólbnych lokalach pschitomne bycz a sebi dobrowólne wobhłosowanje wobhladacz. Wukrajni nowinarjo změdźachu hamo pschi liczenju wotedatych hłosow pschitomni bycz a so pscheswědčicz, so możesche kóždy wolerj po swojej woli swój hłós wotedacz.

Powětron „Hindenburg" po puću do połodnišeje Ameriki

Powětron „Hindenburg" je so wutoru rano 5.28 hodźin pod wjednistwom kapitana Lehmanna na swoje prěnje leczenje do połodnischeje Ameriki puschcził. Rano ¼4 hodźin powětron w kólni pschihotowany czakasche. 5 tunow czěrida sa 120 leczenskich hodźin, 50 kilogrammow połitich potnykow, 2½ tunow provianta, 1500 kilogrammow tworow, mjes nimi olympiski Opelski auto běchu póndźelu do powětrona swozyli.

Rano w 4 hodźinach wotbadka a letarjy hosczo pschihódzechu. Poslednischich běsche 36. Mjes nimi sajtupjerjo knježerstwa a nowin, pschistuschnizy wschelakich narodnosczow, Brasilczenjo, Hollandzenjo, Franzowzojo, ludjo z połnocznje Ameriki a Awstriczenjo.

Powětron „Hindenburg" je na Hollandiu, Kanal, Biskayski mórski saliw leczał, dokelž **Franzowska njebjesche dowolika, so nad jeje krajom pschelecżi.**

Wutoru rano w 7 hodźinach powětron „Hindenburg" města Stuttgart a dopołdnja 953 hodźin město Köln pschelecża. 10.30 hodźin pola Roermonda hollandske pschelecża, krótko po 12 hodź. niedaloko Scheveningena na Połnocznje morja leczesche. Popołdnju wokoło ½3 hodźin běsche powětron hacz k jendźelskemu mórskemu brjohej dolećał. Popołdniu ¼6 hodźin powětron němski parnik „Ozeana" setka, kiž z dowolerjemi „Mózy i radosce" z tupy Madeiry do Němskeje domoj pluwa.

W bliżšim ličeu milijon ludźi wjacy dźěła dostanje

Kaž ... ny sekretar w němskim finanznym ministerstwie zjronjan Fritz Reinhardt spźěluje, je wěste, so w lěcu 1936 liczba njesamknjerjow wo hischcze milijon spadnje budźe liczba dźěławych wo milijon wjetscha hač dźensa.

Tež zbytk hjesdźelosce so z wumiczom ludoweho hospodarstwa w pschichodnych létach pschewinje. Bisdźelosć je hižo dźensa wjele mjenscha hacz so to w liczbje pokasuje, kotraž so na dźěławych hamtach naliczi. Pschetoż wona njewopschija někotre statyzaz mužow a žonow, kiž so dla pschewobkeje starosby abo z druhich spschiczinow jako do dźěła njethmani jako „prawi" njesamknjerjo wjazy hobu njelicza.

Cežke zraženje w Hradcu

Wutoru wjecżor w schtyrich hłownym měsecże Hradcu mjes wojakami swjazkowego wójska a pschisłuschnikami „dobrowólneho schkitazeho wójska — awstriskeho domisniskeho schkita" k cjezkim srażenjam dóschło.

Mjes wojakami Hradiseje garnisony hižo někotre dny wulka njespokojnosć knježesche, dokelž běsche so wjele wojakow puschczeło a na jich městna dyrbjachu so pschisłuschnizy dobrowólneho schkitazeho korpja do służby stajicz. Wutoru wjecżor wojazy zhromadźijnu wotměchu. Po zhromadźijnje k demonstraziji na Dolnjuzowe naměsto cżehnichu, hdźez do ludźi schkitazeho korpja srahchu. Bórzy so też nimodudy ludźo wojakam pschidachu, so k powschitkownym puikam dóńdże. Lud so bóle a bóle roshorjesche, běchu wotazja pschecżiwo knježerstwu zhłuschcej. Wjetsche policajske wotdźelenja dyrbjachu zakrocżeź a měr cżinicź.

Revolucionarne zraženja w Zahrjebje

W juhosłowjanskim měsecże Sahrjebje je póndźelu popołdnju po pohrjebje studenta Schczepana Jawory, kiž běsche w Mitrowiczkim jastwje wumrěł, k srażenjam dóschło. Młodostni demonstrantojo spytachu na hłownej dróży bróńjowy wobkhod wurubicź. Policija pschecżiwo nim z revolwrami zakrocżi a schěsczi abo zhydom wozobow srani.

Dokelž pak njeměrny też wjecżor njepschestachu, zu so w Sahrjebje wschitke zjawne twarjenja zhłuzne z policiju wobsadźile. Kaž so powě, je so na Jaworowym pohrjebje, kotrehož bě statny zhud w zwojim cżasu k 20 létam jastwa zasudźił, hdy po dźesacżtyzhazach wobdźělił, mjes nimi běsche też wjednik khorwatiskich burow d. Maczek.

S nowischich powěsczow so zhoni, so je so liczba sranjenych pschi póndźelnischich njemerach w Sahrjebje na 30 powjesczischa. Mjes sranjenymi je 19 demonstrantow a 11 policistow.

Druhe samomordarstwo we Winskim Phönixowym skandalu

W swisku z wobczežnosczemi sawěsczazeho towarstwa „Phönix" je so zobotu druhe samomordarstwo stało, kiž je wulki napohlad zbudźił. We zwojim wohydlenju w 21. Winskim gmejnskim wokrjesu je so sekzijowy schef w zwjazkowym kanzlerstwje Hendrich Oschner z tšelenjom do huby morił. Kaž so z Wina powě, su pschi pruhowanju wobkhodnych knihow sawěsczazeho towarstwa „Phönix" 100 000 schillingow wuslědźili, kiž běchu so Ochinerej sa wozobinske samery pschewostajiło.

W Budapestu židowskich šulerjow a šulerkow zajeli

Wutoru w Budapestu 19 židowskich schulerjow a 17 schulerkow tamnischeje měschczanskeje schule a židowskeho holczejeho gymnasija dla kommunistiskeje propagandy sajachu. Pschi pschepschaschowanju so wujasni, so sajeczi rosschérjenej organizaziji młodokommunistow pschiwuschcesche. Nawjednikow, dźewjecz schulerjow, su statnemu rěcznistwu pschepodali. Tamni smeja so psched młodźinskim sudom samoswicz. Jedyn nawjednik, syn policaja znateho židowskeho kommunista, běsche po poručnosczi z Moskwy Budapeschtiskich młodokommunistow organisowak.

Wuskutkowanje francowsko-sowjetskoruskeho zrěčenja

W Japanskej zhebi z kóždym dnjom wjetsche staroscze cżinja dla wuskutkowanja franzowsko-ruskeho zrěczenja na Dalokim ranju. Kaž so z Japanskeje powě, je so kommunistiska propaganda w rańschej Asiskej wot teho cżasa, so je so franzowsko-sowjetske zrěczenje wobsamkło, njezmérnje sezylnika. W rozprawach so powě, so maju kommunistiscy aktiwistojo w franzowskim zhydlischczu w Schanghaju zwoje zhydło.

W japanskich rozprawach so też na to dopomina, so su chinejske elementy w pschesjenosczi sowjetskich agentow někotre krwawne strajki a druhe demonstrazije wuwabili. Tak maju sa to, so maju njeměrny, kotrež so njedawno w universitnym dźělu města Schanghaja stachu, swój korjeń w kommunistiskej propagandze.

Venizelos so pohrował.

Njedźelu je so pschi zylnym wobdźělenju krekskeho wobydlerstwa cżesto grichiskeho statnika Venizela na pohrjebnischczu klóschtra swj. Eliasa na kupje Kreczje pohrowało.

Postupowanje italskeho wójska w Abesynskej

Italiski marschall Badoglio je nowu telegrafisku rozprawu pósłał, kotruž je italiske propagandowe ministerstwo jako 169. wojeriku rozprawu wojsewiko. Marschall Badoglio jenoż wo podawkach w krajinje Aussa rozprawja. (Aussa je kraj w połnocznej Abesynskej, k połdnju wot dostatnych wojowanischczow). Wón rozprawja, so zu italiscy wojazy 350 kilometrow daloko postupili njedźiwajo horzoty a wobczežnosczow jeistaranja. Italiscy wojazy su hacz do města Sarda dóschli a jo wobhadźili. Tuto město je z nutrobu krajiny Aussa.

Wobydlerstwo tuteje krajiny je wobhadźenje z wjeselom witało. We wjecżornym dźělu italiskeje fronty zu italiscy wojazy 28. měrza město Adi Remoz wobhadźili. Truhe wotdźelenja zu wot Dabareta k połdnju postupowale a město Dakua dozpěle. Wojerske lětadła zu po zylej francze krajinu wobhonjale a bombu mjetale.

Haprleja abo jutrownik

S rjanym mikym wjedrom lětża jutrownik k nam pschikhadża. Naléčžo je do kraja saczahnyło. Pschiroda k nowemu žiwjenju wotucża. Kerki, pola a brjožti počžinaju žo hižo selenicy. To je radosćz sa wóčko a wutrobu. Syma je naš wopuschćika a jeje žłabe pospytn, kiž drje hischcze dyž a dyž saczujemy, nam njemóža naléčnju radosćz rubicy. Naléčni pożolio žu žo ż cżopłych łuzjow do rjaneje Łużizy wróczili a nětko sażo se žwojim wjeselym spewom wutrobu cżłowjeka swjeżeleja. — Jutrowny žwjedżeń žo bliži, žwjedżeń, po kotrymż žo mężaz mjenuje. Hižo žo naische myślle žyłnischo na žwjedżeń Sbóżnikowego stanjenja ż morwych mérja. W naschich wjacach žo też tichižerżo bórzy na žwój žwjatny skutk pschihotuja. Dżeczi wjeselą žo na pitane jutrowne jejka, so žo jim cżaż spéchne minje, hdyż Ilbjata paju na młodnej trawiczy. Tak ma też jutrownik sa kóżdeho wożebite wjeżele.

Hudźba – wumělstwo – dźiwadło

Centralne dźiwadło. Sa kóżdeho hudźbu a wumělstwo luboważeho pschecżela polizija žo w Centralnym dźiwadle jara sympatiski film „Martha“ (Poślednja róża) po znatej Flotowowej operje „Martha“. Dźiwoka jendżelskeho lorda, kotrejż žo krute konserwatiwne woczehnjerske zażady na kralowskim dworje njespodobaja, hdyż bé žo žwojich strowych žiwjenjowych nahladow dla ż domjacym arrestom pothkotała, ż hroda cżekny. Potom žo na hermanku pola jeneho bura jako służobna pschistaji. Tutón, njesmajo pokład žwojeje nowe je dżowki, hórsy žo do ejej lubeje powahi salubowa a po wschelakich wobcżeżnościach ju też skónczńje sa mandżelsku dosta. Film wjele žortnych wutupow polizija, tak žo w kóżdym nastupanju tych wopytarjow spokojł, kiž chżedża žo jónu nażmjecż, pschi tym pak też wumělskeje dżowki, hórsy žo do jeje lubeje powahi salubowa programm, wożebje rjany je film Pampus, holcżka sa wschitkich, w kotrymż spóznawamy, k cżemu žo Pampus w Japanskej wużiwa.

Palastowe dźiwadło. Pod Viktor Jansowej režiju je nastał rjany Ufa-film „Hilda Petersen — pótpka sapołożka“. W žwojim wobsahu na telko złódneho humora, so samóże kóżdeho rosweseleć. W pisanym tam a žem jerża je žarliwe żony, rjane a njerjane privatne sekretarki a pod tym cżerpjaze abo žo radowaze ženjeni a nježenjeni mużojo. A jako hlowna wożoba mějscha žo do szenerije Jakub Tiedtka w róli pschichodneho nana ż Javy. Też wschelake druhe znate wożoby filmoweho wumělstwa žu mischtrowje w žwojich rólach. — W pódlanskim programmje widżimy dalschu pékru wjeżelohru a druhe sajimawosće.

Zyła Němska je wjednikej žwoje dowěrjenje wuprajiła!

S pschewedżenjom jeho sozialisma skutka też my w Kamjenskim wokrjesku nochcemy nasad stejerć.

Tohodla proschu wschitkich ludowych towaršchow we mějcże a na wjacach, so bychu, dalokoż je jim mózno, darmotne městno sa dżecżo pschewostajili.

Wocżerstwjesiłi cżaż žo na mężazy wot haprleje hacż do oktobra na stajnje 5 mężazow wupschestrěwa.

Jedna žo wo hólzow a holzy w starobje 9—14 lět.

Schtó móże darmotne městno pschewostajicź? Njech žo samotwi pola hamtarjow městnych skupinow NS-ludoweho spomożerstwa.

Wokrjesne hamtske nawjedowarstwo NS-ludoweho spomożerstwa w Kamjenzu.

Pěschi ludźo, pschepreknjecże drohi spěchnje a runje. Kotoschždni, njejedżcże dwaj abo wjacy pornjo zo. Cżińcże městno spěchnischim jězdżadłam! Wobmyslć tak rucże może žo waš nimożedżaze jězdżadła dr... nycz a Waš na semju wjerhnycz!

Poslednje politiske powěsće

Jendżelski horni žełm pschecżiwo wojowanju z jědr... tymi płunami w afrikanskej wójnje.

Jendżelski horni žełm je žo pódżelu wo wużiwanju jědotnych płunow se strony italskeho wójska we wójnje w Abeżynskej rosrěczowak. Lord Cecil na telegramm abeżynskeho kżora, w kotrymż žo Italcżenja winuja, so žu bomby z jědotnym płunom do Abeżynskich mjetali, spomni. Lord Halifax w knježerstwowej mjenje rjekny, so žo sjawna kedżbnosć do druhich padawkow na mjesynarodnym polu njesmé dacz wot wójny w Abeżynskej wotwobroczicź. Hdyż žu powěsće wo italskim wużiwanju bombow z jědotnym płunom wérne, potom wubjer tśinacżoch Swjatka ludow to njedyrbjał jakoż njeważne wobhladowacź. Potom pak by te jendżelske knježerstwo bylo winowate žo prózowacź, by taske jadżerżenje jako złośtnistwo ziwilizajije sażo dżilo at so bychu žo też hewak wschitke możne trocżele cżinike, kiž bychu žwét psched wotspjetowanjom tajkeho złośtnistwa schkitale.

Sómjerne wużudy w Nowym Ssibiriu.

W Nowym Ssibiriku mějesche žo žydom wyschischo sastojnikow Tomskejanskeho wotrěła wulkeje kibirskeje żeleznizy pched wójnskim žydom samoswjeć. Jich spionaże a sabotaże po porucznosći jeneje wulkrajneje wopy winowachu. Tśjoch wósłorzenych, mjez nimi nawjedowarja klużby na cżarje, k žmjerći je satśelenjom sażudżichu. Tammych schtyrjoch k dołholetnej thłostarni sażudżichu.

Budyske stawniske powěsće

Wutoru 31. měrza. 1936.

Narodźile žu žo: 26. 3. Alfredej Marcżinej Merśiowskemu, pschekupzej we Wósporku, dżowka. — 28. 3. Herbertej Alfredej Küttnerej, wojnarjej, dżowka. — 29. 3. Waltarjej Kurtej Hušakej, fabrikskemu dźełacżerjej, dżowka. — 30. 3. Arnoschtej Marcżinej Kopaczej, maschinskemu pomocnikej, dżowka.

Wumrěli je: 30. 3. Maksimilian Bjedrich Loreng, dźełanski mischtr na wotp., 63 lět.

Pschipowědali žu žo: 31. 3. Jurij Arthur Schołta, tśechikrjeć a Johanna Marja Kruschwicz, schatowa schwalcża, wobaj w Budyschinje. — Dr. med. Dr. Robert Erhart Schlobach da Costa, praktiski lěkaŕ w Barnjezach a Charotta Gertruda Bjenadźij, wuczeŕka w Budyschinje.

Radio

Schtwórtk 2. haprleje žo kłyschi.

Königswusterhausen. Nimo znateho wichdneho programma: 6.10 wjeselý ranschi konzert. 11.30 sa hura. 18 taczele. 19 taczele. 20.10 Wagnerowy wjeczor. 21.10 „Róż pched naléżom.“

Lipsk. Nimo znateho wschdneho programma: 6.30 wjeselý ranschi konzert. 8.20 sa hospos. 11.45 sa hura. 20.10 Mozartowy zyklus. 21 sabawny konzert.

Hischcże ważne z dnjoweho programma. Barlin: 20.10 wjecżorna sabawa. Köln: 20.10 pisany žwjatok. Warschawa: 20 Ludwikowskeho spéwy. Praha: 20.55 kantata „Stawanje“ wot Karla.

Pod škitom Božim

5] (Pokračowanje.)

Duż dha dyrbjesche žo najimaŕ z jenym spokojcż, z Janom. Wjeżo jemu tón žwoju hłusnu z bitwy poła Jeny léta 1806 pokasowasche a wobkruczesche, so w njej hischcże z cżaśanmi bolosce sacżuwa, hdyż žo wroben pschemenja, ale na to najimaŕ dźiwacz njemóżesche. Też to schtož jemu Wólschak wonka sa jadninu wrotami schuwtasche, na njeho sacżischcź njeczinjesche, a wón proschasche hrótka wotby: „Schto mi wasche pjenjesy pomhaja, buro? We wójnskich cżahach to niczo njepłaci, — schtož je bżenża moje, to je jutrje druheho, a wójna mje też bjes waschich pjenjes żeżiwi.“

S wjecżora tuteho dnja, kiž bé rjany, selený mejski dżeń léta 1812, žedżachu pod wubiwajej wjeżnej lipu młodźi hólzy a holzy a žo żiwje rosrěczowachu, płakachu też a tu a tam pschi tym a pytachu dyž a dyž žwój trosćt w nadeji; ale ta jim prawje i jatyka nochcnjesche, a to, schtož wuni samoschowachu, to bechu bjesdżał taske hłoby, kiž hižo žame na žebi wutrobu sarudżachu, pěžnje wo dźełenju a rozżohnowanju a wo žwérje hacż do žmjerće.

To dże bésche też na to spodobne, jako bychu žebi pożledni krócż do wóczka hladali. Do wójny cżahnyc, njerěka to, do žmjerće cżahnyc? Wjeżo niz kóżda kulka njemori, ale njemjesche dha do Ruskeje hicż? Dyż béda, Ruska, njeje ta złe ż kónza žwéta? A łóh tam ani w lěcżu wab léto njetaje! A bolosć žo widlischcżojeze do dźiwjeho hnéwa pschetworjesche pschecżiwo stemu duchej, kiž žam měra njemějesche, dóniż njeby zuły žwét njesbożowny docżinił a do puscżiny pschewobrocził, pschecżiwo swériku ż bjesdnu, wo kotrymż žwjaty Jan w tajnym sjewjenju wescheżi.

Hacż do blubokeje nozy młodźi ludźo wonka žedżachu, njedźiwajo, so bé žo wukłódżiło a so roża sthadżesche, na pożledku zwe womjelknychu ż njewukrjaknitej bolosću.

Też Jan bé žobu pod lipu žedżał, ale wón njewuczaka, dóniż žo wschitzy njeroseibżechu, — donta dże jeho nan žedżesche, a tón mějesche na njeho wjetsche prawo dyżli jeho towaršchojo.

Hdyż žo Wólschakez dworej bliżesche, widżesche, kak žo we wokne cżežneje jitwy hischcże žwéza syboleschе, to bésche Handrijowy pschebyk.

Jéra bolosć jemu pisches wschitke cżiwuy dże, se sażokym hidżenjom žo jemu krej we wutrobje warjesche, a na wokomik saby, so je Bóh dobry, miłosćziwy wótz. „Božo na njebju!“ bluzy bórbotasche, „by ty tole mohł dopuschcżicź? Dyrbi dha njewinowatosć zahinjeż a złość dobywcżerstwa wojtacź? Hlej, mojemu nanej žo wutroba puka, to do prédka widżu — ow, cżehodla chżesch jeho złe dowopuschcżicź? Sprawnosć Boża, njedźiwajch ty na to? Ma dha to podarmo byeć, so je cżłowjek bjes porока žiwy? Ma dha pobożnosć njewužitna, próżdna wéz byeć?“

Potom wjchak, hdyż bechu Janej tute złowa ż rta cżekle, žo wón sastróżi, ale se slemjenej smużitosću žo jemu dusicha do procha swjese, wón žaneje mozy wjazy njecżujesche, ponozy Božeje so nadżiesć, pschetoż so mohł wón žo ż wójny sażo wroczicź, to bé jemu dospolnje njemózna wéz.

S tajkimile sacżuczemi do bydlesiskeje žiwy sastupi k žwojemu nanej, kiž ża wulkim dubownym blidom bydżesche, njehibajo žo, sprostnjeny.

„Mój nano!“ Jan sawoła, hdyż tónle srudny wobras wuhlada.

Nan žo njehibny.

Wlize pschiskitnpiwschi, Jan wotwerjene kérluschowe knihi widżesche a žo na złowa dohlada:

Njech twoje žwéto pschekrażni
A cżinowe pucże rosżażni!
Tu bludźimy w lesnych tżach,
Nam wotwobroczi wschéch bludow strach!

Tute złowa jeho każ jandżel z njebjeż strowjachu a trjechichu jeho każ błysk. Jeho dźełowanja bu kónz, jemu žo sażo mózy wroczi, nana trojchowacź.

„Nano, tule dże to stejiz!“ wón rjekny, z porstom na pizmo pokasuje. „Nano pożběhricże žo a hladajcże žem — je tole wérno abo njeje?“

Wólschak ponatu złowu posběhuje sampleny na pizmiki widżeraschе. „Haj, tule to stejі a wérno je, schtož Bóh žam praji a lubi; ale — mi je, jako by mi wschitka wéra a dowéra žo słubika.“

„Luby nano!“ Jan dale rěczesche, „w dobrych dnjach je žnadna wéz, wéricź; hdyż pak še dny pschikhadżeju, potom réka: Kedżbujcże, stejcże twjerdże we wérje, budźcże smużiczi a žylni!“ —

Hischcże dołho nan a žyn jedyn pschi druhim muszu hromadże žedżeschtaj a bżeschtaj żeli dźonje hromadu złożiloj a prózowaschtaj žo, jedyn druheho troschtowacź, dóniż Jan njerjekny: „Mérkole pójmoj lehnycź, nana, jutrje mam hischcże dalokí pucź pched žobu.“

Horkach pak wó jitwje pod tśechu też dwaj žedżeschtaj, taj žebi mjelcże za sawrjenymi durjemi hromadże schuktaschtaj, so to nichtó złyschał njeby. A schto žebi scheptaschtaj? Jara rjane wézy to sawěcże njebechu. Samelcż niczo wo Bohu rěczaloj njejitaj, a so je jedyn, kiž wschitke złośce žudźi a khłostu, to jimaj na myślle njepschimnuże. S hordym wjeselom Handrij na žwoju prawou ruku, kiž na blidże leżeschе, hładasche a jara spokojny na khwalaż złowa žwojeje mačerje pośluchasche, so bé wón tak smużity był a tu radu wuwjedł, kotruż bé jemu wona dała. S dobrocżelskej spokojnosću žonjesche hižo wo pschichodnje a widżesche žo hižo jako knjeża Wólschakez kubła; — Jan dże bé hižo tak derje każ w rowje — —

Rozżohnowanje najsatra rano dołho trajesche. Jan drje budżesche to prawje ż krótka wotbyl a bé spěchnje na polo thwatak a sa wotrocżkom hładał, a też burowka bé mérnita, so sa to njeje, so by žo dołhe rozżohnowanje cżinito, so to jara pschijma a so to toła niczo pomhacź njemóże. Nan pak hischcże dołho w sadnich durjach, w spjeldnizy, stejeschе, pschi žwojim žynu. Jako mużasna postawa tu stejeschе, ż jeho wobliczа bé spóznacź, so žo bu njesmějenjomnuchu wusuida dożpoinje podawa. Stónchnje wón žo shrabawschi žwojemu žynej ż mozu wokoło sczije padmy a rěczesche, jako by pschi rowje žwojeho dżecża stał, hdyż kaschcżej pomału do jenje spaduje a tśi horschcże pjerszcże bluzy na kaschcż buchnu, a potom jemu nanowniska wutroba žo jenje a wón sahika: „Dobrn nóż, moje lube dżecżo!“ A tak wbohi wopuschczeny a wożamczeny Wólschak pschezo a pschezo sażo rěczesche: „Dobrn nóż, dobrn nóż, mój luby Jano!“ a tola to njebé wjecżor a w cżażu spanja, ale rano sahe.

(Pokračowanje ścżehuje.)

Ze Serbow

W Budyšćinje 1. hapreleje 1936.

Naše hrono za tutón Boži dżeń

Synko, to sej zapiš rjenje:
Puć je k njebju daloki.
Wustać na nim njesměš żenje:
Njebjes wjeršk je wysoki. Ćišinski.

— **Ko wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 710,5, hygrometer 0, najwóšchiša dnjowa temperatura 17 stop. cjopłoty. Dżeńża rano we 8 hodź. barometer 710,7, hygrometer plus 4, najnišša nóżna temperatura 10 stop. cjopłoty. S Atlantiskeho morja je žo nowy wuwjerk nišiny do Europh dobył. Wón žo dżeńża tež hižo w naščich stronach wušćutkuje. Móršće wětry žu powěsć w naščich stronach šrěłe, jo žuměny žo rjaneho, mileho wjedrja wježelicy. Nad Němšej dżeńża świetiša se mróčele leża a ſ mětnami žylniše deščeje wušćutkuja. Tu a tam žu tež hižo njewjedra móžne. Sa pšichodne dny mamy drje trochu njestajne, tola poměrnje cyple wjedro wočakacy. — Jutše schwórtk klóncejo 5,35 hodź. khadża a žo 6,34 hodź. khowa. Mježacyk khadża jutše popołnju 2,10 hodź. a khowa žo rano 3,41 hodź.

— **Muhlady na wjedro sa jutšiši schwórtk: Trochu njestajne, tola mile wjedro.**

*

— **Njesnaty, najšterje duchakhoru Jonu sadjerżeli.** 11. měrca 1936 žu w Lipšku njesnaty najšterje duchakhoru Jonu sadjerżeli a do kliniki sa cżuwyhorych dowjedli. Wona žo zapowěda, žwoje mjeno prajicz ako hewak nješchto wo swojej wožbnje wuprajicz. Njesnata je nětkle 40 hacz 45 lět stara, 1,56 m. wulka, schwižna, słaba, ma cżěmnobrune na schěr wložny, bubi-khowu, tołstej hubje. Suby horieka khwe: wobaj kuśataj šubaj wotkemjenej, prěni a tśeśi lizowy šub mataj šotej krónje. W delnim cżełeżnje na prawo: 1. a 3. lizowy šub ſ amalganiśej plombu, na lěwo: 3. lizowy šub je šotej krónu. Wona ma podołhoite błędo mjesnowcjo, prawa noha je nětkle 3 cm krótšicha hacz lěwa, na prawym bjedrje ma 20 cm dołhu błusnu. Wona je najšterje wot naroda khroma. — Wona běšche wobleczena: cżornu drastu ſ wotwinjanych kanikowu a šidżanymaj rukawomaj a malym běłym khornarjom, na nim brošchu we wulkosći pjeczkhrivnarja, cżornu paš, cżorny **ripsowy** mantl (sportiši modell) ſ pažom a jażnobrunym khribjetowym podšihikom, jażnobrunymi pucżowańši khobuk ſ brunym a šelenym pjerom, cżarne, schnórowańše niske šmpnje bez khapow, ſ gummijowymaj podšuchomaj, cżerwjenymi, šeny a módry mušterowany wołwinjany schawl je žołtymi a běłymi šnurkami; wona měješe malu běłu kożanu tšelnu toschku pšchi žebi, w kotrejž běšche cżorna kożana **pjenjeza** ſ rožczahańšim šapinadłom, w móšchni běšche 97,48 brinowoju, kluczej ſ pšchipowědschakom (muožafinym) napinjowom „Schlafzimmer“, nawoczi ſ rohojanymaj wobłukomaj a gummijowymi mješchi. Monogrammy abo **znake** znamjenja žo nihdże w schatach a drasče njenamakachu. — Hdże je žo tuta žona žłubika? Hdże tajki kluczej pobrachuje? Sdżelenja pšchijima kriminalne wotdźělenje w Budyšćinje, telefon 2 802, a kóżda polizija a žandarmstwo.

— **Na wotpeczink žo podał.** Se słónczenjom měżaza měrca je žo farjadnik měšchczańskeje połicajskeje a kłódy, **knes** Bohuwěr Pawlik po 32letnej służbje na derje służbnej **wotpeczink** podał. — K rożžohnowanju běchu žo w jeho służbnej jstwi wotpołčanzstwa měšchczańskeho zabudnistwo, měšchczańskich połizajskich sastojnikow a statneje kriminalneje połizije sešche. — Po porucżjenscži wyšchestoho měšchczanosty, kiž běšche sadżewany, žo knjes połizajski kommišar Prajch wotkhadżanemu sa jeho njeprózne **skutkowanje** a samórne žobudżěło sa dołhi służbny **cżas** djakowańše a pšcheješche jemu žrowy a **spokojny wotpeczink**. Do tutejho dżała a do tutych pšcheczow žo farjadnikowa mandżelska žobu wobžaunkuj, kotraž je je **smórnej** wuwjerjenoju žwojeho muża w žwojim hamtšim dżěle, w njebešche łohke, krucże a niesprózniwje **podpjerała**. — Njeny wobdźělkar personalneho hamta, knjes farjadnistwowy wyšchši inspektor Pschoche, jemu dżakny dopiš wotheho měšchczanosty a jako wotkhadny dar Hitlerowu knihu „Mein Kampf“ pšchepoda. — Sa kriminalnu połizju žo **zakonwańše** a sbožopšchejeca wuprajі **knjes** kriminalny rada Schaller, **kotremuž** žo w mjenje **spomožejskeho** połizajskeho hamta **knjes** radżiny asšesor Putze pšchijamtny. — Wot połizajskich a farjadnikich sastojnikow na radnizy, z kotrymiž běšche knjes Pawlik w tak dołhim służbnym **cżasu** sjednoczeny, wón rjany dopomnjeniški **dar** dosta. — Wobdobnuty žo wotkhadżaju sa wšchě dobre pšcheczo dżakowańše, kiž žo jemu na jeho pożłednim sastojnistwie dnju wuprajichu. — Połizajski nawjedowaš je jako **nadzělnika knjesa** Pawlika dotalneho połizajskeho hlownoho strażnikhstwa Zentnera do jeho nowoho sastojnistwa sapokasał a na nje swjasał.

— **Dostawarjo wojerskeje renty.** Satkadne wotrježi semitsotatneho **potunjeneńšeho** wupokasa ja jedyny tuk ja mějacy **haprleju, meju a junij 1936** wudawaju po wójnskim cżeżkosranjenym a wojerskim sawostajenym sobotu 4. haprleje 1936 dopołdnja wot 9—11 hodźin w ſejmowni deleka. Wupokas ma žo žobupschinjeješ.

— **Jelenej kole žo kradnu.** 29. měrca je žo mużaze **jedne kolo njesnateje** snamki, ſ cżiłkom 135 716 kradło. Kolo měješe cżorne krožna, horjejšhinjene wodźidło, cżerwjenej **gummijowej pschimadle, cżorne swjena.** Torzebošli žamoběh, šcherej wobrucżi. — 31. měrca je žo

mużaze kolo snamki „Rico“ ſ cżiłkom 376 496 kradło. Kolo měješe cżorne krožna ſ wobarnymi žmuškami, pedalej ſ gummitom, cżornej błótožbitkataj ſ módrymi žmuškatmi, cżerwjenej kolerowej wobrucji. — Wo **wuzwinjenje** dla tuteju kolow prežn kriminalne wotdźělanje w Budyšćinje na Ortenburgskim hrodże, telefon 2702.

S **Cżernjowc.** Dnjeni swjed. Kerkowa je tu žwoju ſlemu krytu brožnju ſ zyhelemi pokryła. Pšchi tym je tež brožniu wo nětšeto pomelšchicżi dała. Twarske dżeło wukonja twarſki mišter Broda ſ Bukez.

S **Niemcżicżidła.** Swoju 80. narodninu žwjeczi tu dienja cżěłnje a duchawnje strowa a cżita Hana swjed. Wetšchelowa rodź. Leńcżawiz ſ Niemcżicżidła. Narodźi žo 1. hapreleje 1856 jako dźowka 29. sept. 1896 šemrětcho ratarja Jurja Leńcżawa ſ Niemcżicżidła. Wukhodźiwšchi ludowu šchulu hacz do žwjeże žeńtwy we wšchelakich ratarskich pšcheměnjacżach służeše. 14. januara 1877 žo ſ bětrarjom Janom Wetšchelom woženi, kotremuž w 47letnym manželstwje 9 dźěći a to 6 žynow a 3 dźowki dari. Jedyn ſ nich we wulkej wójnje padny. 23. junija 1924 wumrě jeje hrožniwy mandżelski, kotrehež Bóh ruczka sdej. Najmłódšhi jeje žynu bětnarſtwo pschewza, tola Wetšchelez macz njedźiwajo žwojeje wyšokeje starobu khóžde pjenje w domjazności pomha. Jubilarzy hišče prawje rjany wjeczor žiwjenja pżejejemy.

S **Bóschij.** S 1. hapreleu žo omeinu Bóschiny ſ Nowymi Bżichtami, Horu ſ Nowej Horu, Łužcżom a Nowym Łužcżom, Wětrowom, Nażelnu ſ Nowej Jażelżu do jeneje wulkeje gmejny Bóschiny sjednocża. Nowa ameina šmje nětko 1037 wobdźelerjow a budże 1138,74 hektarow wulka. Wjeſny dżeł Łužcż ſ Bacżońskeho ſtawnišchoho wokrjesa wustupi a pšchipadnje Njeſwaczidłskemu ſtawnistwu.

S **Protez.** Wulku žadnoczż wobkedźbowachu w tudyšchich łěhach. Dwaj jelenjaj běchtaj tu widżeczż; najšterje staj ſ Zwingera pola Drjeżdżan cżekłoj.

Se **Sejiz.** We žwojim cżażu pižachmy, jo je jedyn ſ naščich burow 31. januara prěni wowż wuzył. Nětko nam pschicżelniwje sdżěli, jo je wowż rjenje šesthadżał a so žo hižo kražnje šeleni, cżemuż bjes dwěla mile naſčo howri. Po wunoščku žnjow tutoho sahe wužytcho wowża nam bur dale rosprawu poda.

S **Nišleje.** Njedźelu krótko po 9 hodź žo tu k wohnjej trubješe. Nětkle 90 metrow dotha półna brożnja pšchi milinowej khěży žo palešche. Wšchě wohnjowe wobory, kotrež na městno njesbaja pschikhwatachu, njemóžachu dla njedostatkaf wody sapschimnyc. Wšchě we brożni khowane matschiny, žyno, žłoma, wschelakim ratarjam w Niſkej žłuſchaze, žo bodu špalichu. Wohenj je žo bjes dwěla załožił.

Humor wukraja.

Móż nawuczenja. Wobhdźerjo pinczneho wobhdźenja žebi w pschirodże stan postajichu.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźeł a přiłopk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěšteki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a čišć dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisčina čo. 5 płaći.

Kospodarski rozhlad

Sersedu 1. hapreleje 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,489	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendželski punt	12,32	100 českosł. krónow	10,29
100 šwajc. frankow	80,99	100 franc. frankow	16,405

Barlinska burša 31. měrca 1936. Burša pschi niz pschejara wobschérnym wobkhodże je štruczenymi kursami wotewrì. Bankowska klientela běšche dwe wiki ſ **někotrymi nakupowanymi** pschikasami wobešłaka, pschi **tym tež burſowny wobkhod ſ powołanja**, kotryž bě wczera wotpschedawał, sajšo wuſtupowaſche jako kupz. Sdyla ko wo ½ proz. wyšche montanowe hódnoty wotzewrichu, pschi cżimž žo na pómócnische płaczijny na **żelesnych wikach pokaza. Na rentownych wikach njebě** wobešbitych pschemenjenjow.

Barlinske žitne wulkowiki. Tež pożledni dżeń měżaza měrca je na Barlinskich wulkowiskach měrny wobras jewješche. Wothytowe a połiticżenske poměry žo njejšu pschemenile. Pschenża je w dożahażej měrje połticżeja, pschi cżimž je naprašchowanje Barlinſkich młynow ſ wjeticżeho dżěła na połdżišche dodacże wobmjelowane. Dowós rolki je wschelakotny, tola swužittowanske móc nośce w Barlinje žo njeſšu wo wiele połepschiše. We provinzy žo ſ thlébowych žitow rożka pyta, pschi cżimž žo wyšche pschirażki hacz 4 hriwny pschiſwoleja. Niekontingentowane thlébowe žita maja měrny wobkhod, połticżenjow je jara malo. Wowż a jeczmjeń ſa pżowanske saměry bo dale wobkedźbujetaj, wobešbe jednaliſ žo wo pschereſtowe drużiny, na kotrež žo njetrjebaja pschirażki płaczicż.

Wczera płaczesche w Barlinje zrutnaŕ

pschenżu M 8: 10,10 hr., M 9: 10,15 hr., — rożi M 8: 8,30 hr., M 11: 8,45 hr., — jeczmenja M 7: 8,55 hr. M 9: 8,80 hr., — wowża M 9: — hr., M 13: 8,40 hr.

Płaczizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

31. měrca 1936 Płaczizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 142.

Połnomjasne, wukormjene, najwietšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 181.

Połnomjasne, wurosčene, najwietšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Spatne	—

Jałojcy a kruwy: 804.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwietšeje rězneje hódnosće	41
Połnomjasne jałojcy najwietšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22—24
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 3737.

Najlepše wukormjene (1. družiny)	66—73
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	53—63
Spatne (3.)	40—50

Wowcy: 4050.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	36—38
Starše wukormjene (6.)	32—35
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	20—31

Swinje: 15827.

Połnomasne, wos. rasow a jich křižeńc, hač do 1½ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50,50
Spatne	48,50
Rancy a kundrowy	53,50

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczizny po złotej hriwnje.

	31. 3.	30. 3.		31. 3.	30. 3.
Pšenica	212,0	212,0	buny	10,7-11,7	10,7-11,7
rožka	175,0	175,0	weka	15,0-15,5	15,0-15,5
ječmjeń now.	215-221	215-221	mócne łuniny	8,50-9,25	8,50-9,25
ječmjeń, nat.	—	—	žołte łuniny	14,2-15,2	14,2-15,2
wows	—	—	zeradella	21,5-23,0	21,0-23,0
kukurica	—	—	rapa, wosušk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,65	8,65
rżana muka	22,25	22,25	such. trubanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni, krušk	9,25	9,25
rżane „	10,10	10,10	syno, 50 kg	—	—
raps 1000 kg	—	—	rżana słoma	—	—
hroch, Viktor.	17,0-18,5	17,0-18,0	pšenč. „	—	—
lane symjo	—	—	wowsna „	—	—
pjeluški	17,5-18,5	17,5-18,5	ječm. „	—	—

Płaczizna za pšenicu za wuplodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaczizna za rožku za wuplodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaczizna za ječmjeń za wuplodźerja 7: 171.0 9: 176.0
Płaczizna za wows za wuplodźerja 9: — 13: 168.0

Sakſka mjes němšimi krajemi na prěnim městnje w ſajstaranju ſ pizu ja ſwój ſłot.

W powójnſkich létach je němſke ratarſtwo dźiwajo na wunoščne pizowanje ſłotu wšchezo bóle wot wukraja do wotwisnjoscje pschiſchło. Wožebje pobrachowaſche naſchemu wuſoko wuwitemu ſkotarſtwu trěbny bělik. Pſches 1 milijardu hriwnow puczowańſche létnje ja pizowadła do wukraja. S dożahażnymi ſwojimi pizowadłami a prawym khowanjom pizowadłow ma tohodła němſke ratarſtwo ſa pschichod žo wo ſajstaranje ſ pizowadłami ſtaracż. Rożsudżaje je pschi tym praſchenje konſerwowanja pizowadłow, kak ma žo ſ pizowadłami wobkhadżeċ, ſo bychu žo hacż do cżaja potrjeby njeſkażene ſakhowane. Tak je němſke ratarſtwo hižo dźeſitki cżaſ k tomu pschiſtupiło, ſo by ſ pschihódnymi ſuchidłami wotbytki na ježiwjenſtich wutkach po możnoſci pomjeńſchite. Jenoż w Sakſku, a naſcha domiſna je ja to pschikłada, móżeſche žo w lěcże 1935 10 proz. ſuſchenego žyna na ſtejacych wuſuſchicż. Po dotalnych powěſcżach ma žo ſa lěto 1936 žamo je 30 proz. liczicż. Hiſchcże mjenje wotbytka móże žo ſ nakiſanjom jeleneje pizy w ſilach dopcżeċ. Swjeżelaze je, lo ſakſke ratarſtwo tute lěpſchiny pſchezo bóle ſpołnawa. To hižo ſ toho wutkadża, ſo je žo ſ pomoju ſtatnych twarſtich pschipomozow wobžaſ tajkich ſilow ſ 207 324 kubikných metrow kónz 1934 na 334 700 kubikných metrow w februaru 1935 powjetſchik. W lěcże 1924 ſta jenoż 39 203 kubikných metrow wuczinjachu. K naſchim najważniſchim pizowaniſkim rośtlinam ſtuſcha luzerna. Tež to ſu naſchi ratarjo a burja ſ cżaſkom pożnali. Mjes tym ſo płahowanje luzerny we Saſſkej w lěcże 1934 2878 hektarow wuczinjeſche, płahowaſche žo luzerna w lěcże 1935 na 4686 hektarach. Tež wěcżiſche płahowanje djeczelowoje trawy je žo dżiwajo na njewěſte płahowanje cżiſteho cżerwjeneho djeczela powjetſchiſko a to w lěcże 1934 ſ 32 188 hektarow na 42 880 hektarow w lěcże 1935. Na jwjeſelaze waſchnje je žo tež płahowanje mjeſnpłodow powjetſchiſko. S toho wſcheho wuthadża, jo žo ſakſke ratarſtwo ſe wſchemi możami próżuje, njedoſtatk pizy, kotraż je žo prjedy dyrbjała pſchikupowacż, na žwojej pódże wudobyċ.

barbu

— **Auto bjes cžerjenskeje wozy.** Tjenža popołdnju w 5 hodź. widźimy prěni krócź na nowichu wunamakanku autoweje industrije, tež to najnowiche autoweje wustajeńcy — auto bjes benzina a pluna — auto, cžerjene pisches milinu, kiž so ſ powětra bjerje. Do kóždeho auta budże so w pischichodże fatwarićź dacź membrana, runje kaj pola radia kiž pischijima milinowe żołmy ſ powětra. Milina w powětrje so wužije ſhromadżena we membranje k cžerjenju. Tak njebudźemy w pischichodże wjazy wot wutkaja wotwiżni. Wobhladajmy žeby prěni tajki modell w Budyschinje na Żitnych wikach.

— **Statistika a wżywnostnej pižacu** so bješe 1935 wubjernje bohate tobakowe lěto. Po wobkedźbowanju wurjadnych wuſyſy w Amſterdamje a po ſdaću wotmyſlenym napischećźiwopischindźenju finanznoho hamta je wopraſnjena nadźija, so tutón kurjerjej tak drohi tobak so potuiſchi. W Budyschinje to hižom pytnjemy, pischetož knies Simon w Sserbſkim Domje pischedawa wot někotrych dnjow ſamt zigary po metrach a po wahy, tobak pichidawa. Kak dołho wón to budże cžinićź, njeje ſwěſcžene, pischetož ſkład jara woteběra. Tuž njeſkomdź nichtó tutu drje njemóżnu ſkładnoſcź. Wobkedźbujcže tež wukładne wokno.

S **Wojerez.** **Póndźelu popołdnju wokoło 4 hodźin so na drózy mjes Drježdźanami a Hródkom ſcžehkowpołne wobthadne njeſbożo ſta, pichi kotrymž 2 wożobje žiwjenje ſhubischtej. Po puczu do Wojerez so wjednik cžežiteho cžaha ſ Ohorna pola Połcžnizy pischi wotbocženju dróhi do Kamjenza jemu napischecžiwo pischithadźazeho cžežiteho cžaha kaž tež piwoweho woża dohlada, kotrajž pornjo ſtebi jedżeſchtaj. So by k ſraženju njedoſchło, chžyche wjednik prěnjeho cžežiteho cžaha tutón ſaſtajicź. Se ſtylnym ſaſpinanjom pak tón do wjerhanja pischiindże. Cžerjazy wós so prěti pisches dróhu ſtaji, pischi cžimž so ſchtom potorhny. W ſamtnym cžaſu Köhlerowa ſ Wojerez mały ruczny wožyczi cžehnizy ſe ſwojimaj hólzomaj nimo měſtna njeſboża pischijedże. S jenym dźěćom pischindże mjes cžežity wós a pischiweſchaſ, pichi cžimž so wobe merischtej. Druhi hólcžej so ſe ſtylnym powětrownym ſtorkom na bok cžiſny a tak ſ lóžſchimi wobdrjeżanjami wotendże. Saſtupjeć ſtatneho rěcžniſtwa, ſtatnych hamtow a wobnjoweje woborny běchu bórſy na měſtnje njeſboża. Knjeni Köhlerowa je 40 lět ſtara a jeje ſabity hólcžej 6 lět.**

S **Wojerez.** Na dróſy ſ Drježdźan do Hródka so něhdże połdra hodźiny po dźiſcho horjeka naſpomnjeneho cžežkeho wobkhadneho njeſboża druhe njeſbożo ſta. Trekar cžežiteho autoweho cžaha po puknjenju prěneje wobrucže do wjerhanje pischindże a ſajędże do ſtylneho ſchtoma, kotryž so pischi tym powali. Trekorowy wjednik so pischi tym tak krucže mjes wodźidło a wós ſtłóczi, ſo móżeſche so jenož ſ najwjetſchej prózu ſe ſtraſchneho położenja wuſwobodźicź. Jeho do Wojerowſkeje khorownje dowjeſechu.

S **Nychbacha.** Na jěſbje do Shorjelza njedźelu popołdnju wokoło 3 hodźin krótko pſched Markersdorfom motorſki koleſaŕ ſnjeſboži. Pischi jěſbje nadobno móz nad maſchinu ſhubi, ſ njej na pěſkojty lěcžny pucz ſajędże. Pischi tym so ſ njeje cžiſnywſchi, ſkónčnje do pischikopa padże. Szanjenja běchu tak cžežke, ſo po dowjeſenju do Shorjelſkeje khorownje wumrě. Snjeſboženy ſ Bytomja w Hornjej Schleſyſkej pokhadża.

Přilopk

Sražene autow pischi nóznej domojiſbje.

Njedźelu wjecžor wokoło 11 hodźin na khžižowaniſchcžu Neeſkeje a Goetheweje dróhi w Kamjenizy dwaj wožobowaj wojaj do so ſraſchtaj, w kotrymajž w jenym 4 a w druhim 5 wožobow so ſobu wjeſeſche. Wožobowym wós ſ Zwikawy, kotryž po Neeſkej dróſy na wſch jędżeſche, hu po ſraženju 18 metrow dalokoſ ſobuwlecženy. Pischi ſraženju woſa ſo 19lětna holza ſe Zwikawy na měſtnje mori. Njeſboże ma ſwoju pischicžinu w tym, ſo wós ſ Goetheweje dróhi pischikhadżejo, njebě pischedżěwne prawo Zwikawſkeho woſa wobkedźbowak.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Donnerstag, den 2. April 1936, mittags 12 Uhr ſollen in Merka — Sammelort der Bieter: Gemeindeamt — **2 Hatz-Diesel-Motoren,** PS 90/55, 25/27, Type G 52, G 5, öffentlich meiſtbietend gegen ſofortige Barzahlung verſteigert werden.

Der Gerichtsvollzieher beim Amtsgericht Bautzen.

Towaſtwowski powěſtnik.

Bukecy. Serbske towaſtwo. Srjedu 1. jutrownika změjemy wjecžor ½8 hodźin wurjadnu zhromadźiznu na wosadnej ſali. Přińdźe k nam a přednoſuje knježna misijonarka Wjelic „Wo ſwojim ſkutkowanju mjez Chinezami“. Prosymy wo bohate wobdźělenje sobuſtawow. Też hoſco su witani.

Předsydstwo.

Drježdźany. „Hromadnik“ ſměje ſchtwórtk 2. haprila wjecžor we 8 hodź. ſwoju hłownu ſhromadźiznu w pſchednoſchkom w hoſcženju „Johanneshof“. Ssobuſtawy a ſajimcy ſu wutrobnje witani.

Pſchedsyda dr. Mjaſkank.

Rakojdy. Wotrjad młodych tutón tydźeń njeſpěwa.

Rakecy. Spěwny wotrjad ſerbskeho tow. „Lipy“ ma ſtwórtk wjecžor we 8 hodź. w Kačej korčmje pola Helaſee zaſo ſpěwanje. Přińdźće wſchitcy zaſo.

Nawjedowaŕ.

Cžiſchcžimy twſchě cžiſchcžeńſke dźěła, herbſke a němſke, kaž nacžiſchcže na liſtowe papjery, ſlicžowanja, kwitowanja, nacžiſchcže na liſtowe wobalki, kwažne ſpišy, plakaty, žlubowe khartki, žmjerne khartki, programy a też pſcheproſchenja, viſitne a dźakne khartki, cžeſtne dopiſy, wěnzowe ſchlejfy, dopiſnizy, twſchě cžiſchcže, jeno- a wjazybarbne, ſtwědomicže, ſpěſchnje a pkacžiſny hódno

Knihicžiſchcžerńja a nakład

Sserbſkich Nowin

w Budyſchinje w Sserbſk. Domje / Tel. 2687

J. Zyž

Smój tunjej

Piečene jerje litr. tyza 48 pj.
Jerje w želeju litr. tyza 75 pj.
Zawalene jerje litr. tyza 75 pj.

Jerjowe kuski
w tomatowej juſcy
tyza 25 pj.

Połne jerje 10 ſtuk 38, 60 pj.
Snješene jerje
ſtuka jenož 10 pj.
wulke — ſylne

Za jutrowneho zajaca

5 tafl. polnomlóčneje, kicžoweje, worjechoweje ſokolady
kóžda tafla 100 g 98 pj.
4 tafle polnomlóčn. ſokolady
kóžda tafla 100 g 98 pj.
tafla 25 pjenježkow

Pisane jutr. jejka
pjelnjene ¼ punta 15 pj.
Marcipanowe jejka, hněžka, putki
5 ſtuk 20 pj.
Sokoladowe zajacy
5 ſtuk 20 pj.
Waflowe jejka, hněžka zajacy
5 ſtuk 20 pj.
Keksowe měšenje
punt 60 pj.
k pjelnjenju ſulskich tutkow
Płodowe wafle
¼ punta 20 pjenježkow
Sulske tutki
we wšěch wulkoſcžach
ſtuka wot 30 pjenježkow
Paleny kofej
ſtajnje čerſtwy
¼ pt. 50, 60, 70, 80 pjenježkow

Thams & Garfs
w Budyſinje
na Hłownym torhoſcu 8
w Kamjencu
na Knježſkej drózy

Smyrna ſultaniny
poſlednich žnjow punt 30 pj.
Hobrske ſultaniny
(złote win. jahody) punt 40 pj.
Mandle, ſłódke a jěre (zlemkow a prócha čiſte) punt 1.10 hr.
Kokoſowe truški punt 70 pj.
Korinty . . . . punt 40 pj.
Wućah. muka, T. 502 pt. 23 pj.

Oskar David
kolonialne twory
na Dźiwadłowej hasy 6

Kupańske wanje
zacynk., 170 cm dołhe,
12,65 11,45 9,85

Płokańske wanje
wysokeje formy, zacynk.
90 cm 11,75 10,70 9,65

Džěcace płok. wanje
7,35 6,35 5,35

Siegel w Budyšinje na Zadnjej Bohatej hasy 15
blizko Bnjtrowych wikow (629)

Gumije za jězdne kola
mantle . . wot 1,25 hr.
šlawchi . . wot 0,75 hr.
Wobswětlenja kołow
6 volt, kompl., wot 5,— hr.
Jězdne kola, přiſtuški za kola
poſkića firma 571
Gebr. Thomas w Budyšinje
na Kamjentnej hasy čo. 16

Spuščomneho
pohonča
pyta 599
Douath w Libonju

Spuščomnu holcu
k swinjom, pyta hnydom dla ženitwy nětčiſeje **Čorlich**
w Khanecach pola Pančic 599

Jałojcu, 597
cyle blizko k čelenju, ma na předań Mikławš Handrik w Njebjelčicach.

Makulaturu
(je to hižo počiščana papjera) wotedawa w kóždej mnohoſći Serb. knihafnja w Budyšinje

Našim inserentam
na wsy a w měſće

Zawěſće chce překupc, rjemjeſlnik abo hoſćenčaŕ wudawki za nawěſtki tak tunjo hač možno měć. To może dostać, hdyž za cyle běžne lěto postaji, kelko nawěſtkow poda abo kelko milimetrow rjadkow ſkaza. Tu wozjewjamy, wo kelko so płačina zniži při wjacykróčnym podawanju nawěſtkow:

Při 3króčn. wozjewjenju	3 v. H.	Při 500 m/m rynčkach	10 v. H.
„ 6 „	„ 5 „	„ 1000 „	„ 15 „
„ 12 „	„ 10 „	„ 2000 „	„ 20 „
„ 24 „	„ 15 „	„ 4000 „	„ 25 „
„ 52 „	„ 20 „	„ 8000 „	„ 30 „

Posłužće so tuteje dobreje ſkładnoſce a čińće z nakładnistwom Serbskich Nowin

wotzamknjenje nawěſtkow

Bjez tajkeho zrěčenja žane zniženje!

Nowe jězdne koło ?

Ja!
Ale jenož
Miele
Dostać we wſchow. jězdn. kołow
Ernst Falting w Njeswačidłe
P. Harbank w Khrośćicach
Jurij Heblack w Pančicach
Hans Popella w Kulowje
Paul Koreng w Njebjelčicach

Symjenja za polo a zahrodu
poſkića
wikowańja ze zelenim a ſymjenjemi
E. Ruben měj. **Ernst Wenzel**
w Kamjencu na Połčnisce drózy 10
Stan na tydźeńſkich wikach znapřeča baptyki. 598

Žonjacy lěkaŕ dr. Wünscha
je hač do 1. meje zapućował. 601

Wšě symjenja
Symjentne cyble we wšěch wulkoſcžach, jenož najlěpšu, čerſtwu tworu, kupujeće cyle přihódnje w Kamjencu pola
Walter Scheibe, Feinkost-Keller
w domje kóžkaſkeho mištra Maulſcha na Budyſkej drózy

Sadowe ſtomy
Janskojahodowe kosmačkowe wysoke kefki **Róže wšěch družin** poſkića
Jakob Delenk 512
Różowe zahrodnistwo w Budyjinje na Wuirskim puču
Skazanki móżeće też pola Jana Delenka w Khrośćicach wotedaś

Darće při kóždej ſkładnoſći dobru ſerbsku knihu!

Spěwarſke
ke konfirmaciji
ſerbske a němſke, jednotneho a też najlěpšeho wuwjedźenja, dostanjeće
w Serbskej knihafni
w Budyšinje w Serbskim Domje

Přiłoha k čisłu 78

SERBSKE NOWINY

Sjedu 1. haprleje 1936

Budyski podkrjes w třećim knježstwje

Budyški podkrješ je wot 30. dnja januara 1933 druhi wobchlad dostał. Wjednikowe rozsudźaze skutki na wšěch polach žiwjenja su so też w našim podkrjesu mócnje wuskutkowałe a wšu Łužicu wobknježowałe. Na tym sapoca so twarić, dróhi so wuporjedźachu a nowe twarjachu, z fabrikami wuhenjow počza so sahe nowe twarjachu, z fabrikami wuhenjow počza so sahe nowe twarjachu, z fabrikami wuhenjow počza so sahe

S tamnych 225 gmejnow nimale połowja njemějesce hišćeše 200 wobydlerjow (35 gmejnow njemějesce hišćeše 100 wobydlerjow). S teho je najlěpje spóznacź, kak nusna tuta naprawa běše.

W lěće 1935 Łužiza swój wojeriski pokk dosta. Młodźi ludźo dźěchu sabo pod měru a do wojaka. Wjednikowi wojowarjo žo w serjódźenjach setkowachu. Tu njech žo jenoź na wulke brigadne seikanje w lěće 1935 dopomni.

Shromadnosć bóhata němškeho ludu žo najlěpje pschi skutku symskeje pomocy pokazowasche. Wotrjesne nawjedowarstwo skutka symskeje pomocy je swěsćiło, so žu žo wschitzy na pomocy sa nusu cźerpjazych wobdźělili. Wdyź žebi wunoschi sběrkow dnjow jenohornczneje jědze wobhladamy, widźimy woporny duch, kiž městno a wóźy, bura, dźěłacjerja a dźěłarskeho wjednika swjazuje.

W juliju 1934 je wobstarny němski president cźestny kschiž za frontowych wojowarjow wustajił. S nim žu žo wschitzy, kotrjž běchu we wulkej wójnje sa wobstacje Němskeje wojowali, se sabłuźenym wusnamjenjenjom počesćili. W podkrjeżu je žo 14 045 cźestnych kschižow spožčiło (11 075 frontowym wojowarjam, 1 647 wójnskim wobdźělnikam, 702 wojeriskim wudowam, 621 starschim).

NS-sjednoczenstwo „Móz ł radosće" je mnohim ł podkrjeża wopyt kupjelow, mětnow wumětśeje historije atd. smóźnito. S druhach dźělow Sakskeje a Němskeje pschindźechu dźěławi ludźo do Łužizy, so bychu jeje rjanosće sznali. Wobchad zusych žo ł tutymi jěsbami na swjeżelaze waschnje wožiwi.

W kulturnym nastupanju je žo tu něschto jónkrócźneho dokonjało. Schtó by žebi mohł prjedy pschedewjacź, do jenicźkeje wustajeizy pokłady wumětśiwa tśich lětstotkow sjednoczi? Wustajeisza „Starołužiskeho wumětśiwa, kotraž žo pschi 300lětnym žiwjedźenju Łužizy 30. meje 1935 wotewri, běsche žiwjorasny kulturny dokument. S tuteje wustajeizy, do kotrejž wschitzy wobžiedźerjo wumětśiwowskich wězow pschinoschowachu, je wědomosć nowe spóznacźa dobyła.

Młodźina je rjane domy dostała, w kotrychž w žiwoźim žiwobudnym cźasu pschebywa. W lěhowach na wězach Hitlerska młodźina ludźi a jich žiwjenje se žamžneho wobkedźbowanja sesnawa. W podkrjeżu steji też najwjetscha łužiska młodźinownja. 20. oktobra 1935 je žo młodźinownja pschi Sokoliźy (Baltenberg) žiwjenu samérej pschepodała. To je positiwne dźěło za młodźinu.

Hdźejkuli pohladamy, wschudźe je žo wubliczo podkrjeża sakładnje pschetworiło.

Pětr Kowař, serbski molef

K jeho pjećadwacetemu jubileju wumělstwa.

Někotři ludźo radźi Serbam wotrjeknu wosebitu kulturu a zakrywaju swoju njewědu wo našej swojoraznej kulturje z tym, zo nam porokuja, štož mějese snadź před 300 lětami plaćiwosć, zo nimamy žanych wumělcow a — mało intelligency. Casy Pawola Kellera su so minyło a z nimi też tuto mylne posudźenje, dokelž je so dopokazało, zo naš mały serbski lud zamóže nalićić cyły rjad mjenow kulturnych prócowarjow, kiž nic jenoź za serbski ludźik, ale też za němski lud njesprócnitwje skutkuja. K tutym poslednim słuša też naš ważeny krajan Pětr Kowař, znaty jako molef a dźiwadźelnik, kiž 1. jutrownika t. l. swój 25. wumělski jubilej woswjeći. Jeho mjeno je w Serbach znate nic jeho wobrazow dla, ale dokelž je so wo nim wjele pisało jeho kulturnych prócowanjow dla mjez Serbami w Drježdźanach. Potom spominamy też na jeho nastawki, w našim dźeniku wociśćane, kotrychž wobsah nam přeco k wutrobje dźěše, dokelž nam zašłe časy wobrazowachu. Tajke něšto pisać zamóže jenoź človjek, hdyž je mjezu srěnich lět překročił a do lětow starskeje dostojnosće stupił. Hakle loni je Pětr Kowař tutu mjezu ze swojimi 60lětnymi narodninami přestupił, wo kotrychž so njeje wjele rěčało a pisało. Tuž dźensa na jeho zasłužby so dopomnimy a na jeho skutkowanje, w jeho powołanju so prawje zjewjace, naspomnimy, zo by kóždy měł přehlad wo dźěławosći našeho so počesćowaceho krajana.

Zo wobrazy Pětra Kowarja tak znate njejsu kaž druhich serbskich moleriow, zależi na tym, zo priedy hišće před lětdźesatkom Pětr Kowař je zwjetša jenoź němsku kulturu ze swojimi wuhotowanimi wobohaćił a tak nam zwosta njeznaty. Ale dźakowano Bohu je so w pokračenej starobje hišće dopomnił na swoju dominu a potom, kaž by zakomdźene dohonić chcył, so jako Serb do dźěła dał. Wšemy wšitcy, zo nětřiši khutny čas też wumělcam žiwjenje lohke njećini, wšak je mało zajimcow a mjenje kupcow, potom też prózdne sćěny dźensnišich modernych bydlenjow molerjam njetyja. Tak też naš luby krajan Pětr Kowař pod tutym tučasnym zjewom mody a nahlada ćerpi. Cyłu zběrku pěknych wobrazow ze serbskimi motivami namakaš w jeho dźěłarni (atelier), mjez kotrymiž so wuzběhuja wosebje tajke, kiž narodnu drastu evangelskich Serbow sakskeje Łužicy w pisanych barbach předstajeja. Dyrbi so přiznać, zo je molef wušiknu ruku měł při wodźenju barbića a zbožownu měšenću wubranych barbow, kiž su wšemu tomu nuznje trěbne. Wobrazaj „Žona a dźěćo při blidźe w narodnej drasće" abo „Holćka w kridlatej kapje" rjenje skutkujetai. Runje tak lubi so też „Kemšikhód Serbow" a „Žnjeńcaf na žitnišću". Dale zajimuje domjacy statok moleria w Trjebjencach, hdźež je Pětra Kowarjowa kolebka stała (kubło). Też wobraz, serbsku jstwu z dźědom a wowku předstajacy, rěči sam za so, kaž też slědowacy „Budyšin ze strony Trělenje" a druhe, hdźež je wšelakich krajanow a krajankow na płaće zwěčnił, kiž su so derje radźile. Mjez wobrazami namakamy tohorunja wobraz mištra Bjarnata Krawca, jeho při dirigowanju předstajaceho, a jedyn wjetši wobraz wo nim. Štóž ke krajanej Kowarjej přindźe a zajim za jeho molby pokazuje, móže potom też hišće wohladać pěkne wobrazy a wobrazki (studije), kiž ma we wulkim wubjerku na składze. Bohužel njemóže pisać tutych rjadkow wumělsku hódnosć Kowarjowych wobrazow połnje posudźić, dokelž sam z wumělcom njeje, štož radłubje znajerjam wěcy přewostaji. Dosaha hižo wo přehladze naspomnjenych wobrazow rěčeć, zo bychu też raz kupcow namakałe, wšak moluje a rysuje molef nic zo by čas zabił, ale swój wšědny khlěb zasłužił; tohodla njemóžemy wobrazy našich serbskich molerjow dosć należnje doporučeć.

Našemu lubemu krajanej Kowarjej, kiž z lubosću so swojemu powołanju wěnuje a też hewak radłubje k zdźerženju našich narodnych wosebitosćow sobu přinošuje, přejemy z wutroby, zo by ze swojimi nowymi wobrazami na płaće runje tajki wuspěch, wo sebje financielny a počesćacy měł, kaž ze swojimi žiwymi wobrazami, kiž, z kompozicijemi našeho mištra Krawca wobwěncowane, samo přećiwnikow Serbow dobychu. — Tuž: „Na mnohe, mnohe lěta!"

F. Th. H.

W Jendźelskej žo sa wolijom tocźi.

W blizkosći města Portsmoutha je žo nětto přenja tocźerska wěža w Jendźelskej natwarika, ł kotrejž pomozu ma žo sa semitkimi wolijemi tocźicź. Na wobrazu widźimy wotewrjeńku žwjatocźnosćej přichi tocźerskej wěži, přichi kotrejž přichodźyda Anglo-Iranian Oel Comp. rěcźesche. (Presse-Bildzentrale, M.)

Nowy wukaz wo khostach

we wězach dobrowólneho ɦudništeho jednanja,

wudaty 25. novembra 1935.

1. haprleje 1936 sawjedźe žo sa žyłu Němsku płaćaze nowosarjadowanje khostow we wězach dobrowólneho ɦudništeho jednanja. Sakoń wo tutej, sa kóždeho stacźana ważnej macźišnu je hižo přichod nimale 40 létami — 17. meje 1898 — wušchol a žo 1. januara 1900 sbohom je stacźanišim sakonnikom sa Němsku (Bürgerliches Gesetzbuch für das Deutsche Reich), wudatym 18. augusta 1896, sawjedł. Byrnjež tutón sakoń potajkim hižo lětdźesatki płaćił, mějesche tola kóždy kraj, Sakśka, Pruska, Bayerska atd., žiwój wobsebity sakoń wo khostach, kotrejž w tutych wězach přched žudami abo notarami nastachu, tak so žyle hinak w kóždym kraju sliczowasche. We Wojerezach abo Khocźebuzu liczeńce so hinak hacź w Budyšinje abo Kamjenzu. Sa sakśke žudy płaćeschе sakoń wo ɦudniškich khostach ł 21. junija 1900 a sa khosty sakśkich notarow sakoń ł 22. junija 1900 (ł někotrymi posdźišchimi pscheměnjenjemi). Dawno hižo pschejeschе žo sjednoczenje tuteho njesnjezliweho njedostatka a tuž wita žo powschitkownje nowy wukaz.

Schto žu należnosće dobrowólneho ɦudništeho jednanja? Chzu tu jenoź najwažnišche wusběhnyć:

1. wschitke wězy formindstwa,
2. přichijecźe zusych dźěći sa žwoje,
3. sawostajenstwa a testamenty,
4. přichupke a towarstwowne wězy (sapisanja do sjawnych registrow sa firmy a towarstwa, wosebje tajke ł wobmjesowanym rukowanjom),
5. wustajenje ɦudniškich abo notarišich liśćinow,
6. wschitke leżownosćne należnosće (kupy, sapisanje hypothekow atd.).

Hłowna schada nowoho wukaza je:

1. mćito dotalnych 16 (!) krajnych sakonjow płaći wot 1. haprleje 1936 jenoź jedyn sa žyłu Němsku,
2. khosty poła ɦudow a notarow žu jenak wyšoke. Sa naschu Sakśku je ważne:
3. sa wschitke pady žu žyle wešte płaćišny postajene.

Dotal mějachmy w Sakśkej tak mjenowany wobłukowy tarif (Rahmentarif); notar móžeschе měito porjadnieje płaćijny tutu w jednorych wězach na połozu śnijicź a w sasćmjatanych abo jara wobsćerných padach na pokdra powyschicź. To někto spadnje; płaćišny žu po žyłej Němskej wešće postajene a nichtó njeśmě je śnijicź abo powyschicź, hewak by žo napschećžo njemu sakrocźiło. Jednora wusběh dyrbi wobschěrnu njesćj.

Powschitkownje žo khósty w Sakśkej pomjenjeńcźischim śniża, wosebje płaćaći so za protestowanje ɦudnikow (schtož pak sa naschich žerbskich krajanow wulkeje wažnosće njesměje, dokelž žo wobkhad je směnkami sa naschi wjesny lud njebodźi).

Mjes ludom běsche měnjenje rosschěrjene, so žo w khokach spomnjenych należnosćach pola žudow nije sliczowasche hacź pola notarow; schtož ja wěm, žu pak też notarojo po žamžnych sameach wobliczili kaž žudy. Jeli je hinak było, je to wot 1. haprleje 1936 žyle wusamknjene, sa notarow a žudy płaći wot nětka žamžny tarif.

Statne rukowanja za twar małych bydlenjow

Němska twarika a sesnska banka (Bau- und Bodenbank) jako pohrjebniza sa statne rukowanja sa twar małych bydlenjow je sabo 2 rosdźělenskich pohedźenjow wotmětła a ł nowymi wobsamknjenjemi hacź dotal poskiczene statne rukowanja wo wjazy hacź 16 milijonow na 200 milijonaj hriwnow powyschka. S tutymi statnymi rukowanjemi žo shromadna twarika hódnota tuteje małych bydlenjow we wyšokosći nehdyž 700 milijonow sawěsći. Sajimawe je pschi tym sajdane rosdźelenje statneho hospodarskeho wubjerka sa małe bydlenja, kotrež wo kreditnej khmanosći žadacźelow, wo žamžnym kapitalu a wo rukowanskej mjeńy wuda. Po tym maja žo rukowanaj jenoź sa tajkich twarskich knjesow pschewsacź, kotříž mója se ćłowjoki dothodowymi a samoźenskimi poměrami rukowanje sa to dacź, so ł twarom pschewsate cźeće też na pschezo snjeżu. Tohodla ma žo informacija wo žadacźelu wuźadacź. Pola dźěłacerja wobkrućenje dźěłodawarja wo wyšokosći dohodow njedodźaha. Jako dopokas žamžneho kapitala sa wobkrućenja bankow abo nakutowarjow abo też ćwitowanja wo nakupjenych materialiach abo swěźene pschiprajenja kredita wobkedźbuja. Też móže žo žamžne dźěło twarskeho knjesa pomišlicźicź. Rukowanje statnima žo na posticźenje tajkich hrothkow rosschěrichu, kotrež žu ɦwoprědża wohrožene. Wumysłacja wo pschekrocźenju rukowanskeje mjeńy 75 proz. wobkedźbuja notu wucźinjaze, smědźa žo jenoź hacź do 5 proz. we wosebitych pschipadach pschekrocźicź. Sarucźena hrotheka nima pschi jenoźwójbnych domcźach wyšeje ł 13 000, pschi dwojoźwójbnych domcźach ł 18 000 hr. wuběcź.

Sport

51 narodow na Olympiadje.

Ssu to: Afghanistan, Argentinika, Awstralika, Belgiska, Bolharika, Brasilska, Chile, China, Czechoslowakska, Danska, Egiptowska, Estonska, Finska, Franzowska, Grekska, Haiti, Hollandska, Honduras, Indiska, Irska, Islandska, Italska, Japanska, Jendźelska, Južna Afrika, Južnoslowjanska, Kanada, Kolumbiska, Kostarika, Liechtenstein, Lukenburgska, Lotyschka, Mexiko, Monako, Němska, Norwegiska, Norwesleandska, Panama, Peru, Philippinty, Polska, Portugalska, Rakuska, Rumunska, Schwedska, Schwicarska, Schpanska, Turkowska, Wuherska, Uruguay, Sjednoczene staty žewerneje Ameriki (USA).

Hollandska sbije Belgiku ł 8:0.

Hollandske bulkopaze muźstwo (płaći jako najsylnischi pschećiwnik Němskeje w bólkopanjowym wuhotowanju pschi lětuschej olympijadze) sbi poslednju njedźelu w Amsterdamje psched 40 000 pschihladowarjemi belgiske krajowe muźstwo ł 8:0 (4:0 pschi połcźasu). Tyje wrota tśeli žam znaty žrjedźny nadděwowar Bakhuys.

Jendźelska pschećiwo Němskej w hokaju 2:2.

W Birminghamje psched 5000 pschihladowarjemi rowni žo žobotu popołdnju rjana hra. Njebóhdźe pak k tomu, swěsćicź, kotre muźstwo je někto najbylnische a najlěpsche europske muźstwo w hokaju. Hra stojesche pschi połcźasu 2:1 sa Jendźelcźanow, na konzu pak bu ł toho 2:2.

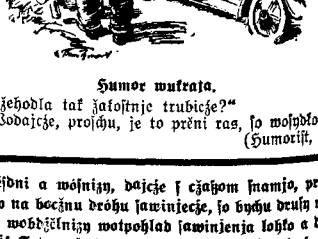

Humor wukraja.

„Cźehodła tak ɦafostnje trubicźe?"

„Wodajcze, proschu, je to pschi ras, so wosudko sebkach."

(Humorist, M.)

Kołojędni a wośniźy, dajcze ł cźažom znamja, pschedy hacź žo na bocźnu dróhu jawinjecze, so bychu druhi wobkhodni wobdźělniźy wotpohlad sawinjenja lohko a derje pósnali! S tym, so žo znamjenja njedawaju abo so hwjezje dawaju, žo wschźednje njeliczomne wobthadne njeschoża stawaju!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćeńcarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 79 | Budyšin — Štwórtk 2. haprleje 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Měrowy plan němskeho knježerstwa

Měrowy plan němskeho knježerstwa, tak rěka titul memoranda, kiž je póstajnz z Ribbentrop žrjedu dopołdnja jendželskemu zwonkownemu ministrej Edenej pschepodał. Tutón měrowy plan žo někto němskej z žwětowej zjawnosći wosjewja. Wjednik a němski kanzler je z tuttym planom jasny programm za europski měr pschedpołožił.

S wotmołwy němskeho knježerstwa na namjet zastupjerjow Locarnskich mocow tu naspomnimy: Němske knježerstwo je se prawnym pschihłosowanjom wot póstajnza z Ribbentropa zhonjło, so chce jendželske knježerstwo bórzy z praktiskim dźełom k směrowanju Europy sapoczeć. Tuto pschecze žo nutskownym wotpohładam a nadźijam němskeho luda a jeho wjednistwa runa. Tehodła pak němske knježerstwo cyim bóle wažarnje, so w naćisku Locarnskich mocow z 20. měrza njemóže khmany a płódny zakład k taikemu wuspěšnemu dźełu za měr špólnać. Tutemu namjetej pobrachuje we wočomaj němskeho luda a we wočomaj jeho knježerstwa duch rozumjenja za zakonje częsće a runeho prawa, kiž žu w žiwjenju ludow we wschěch częsćach byte z prěnim wumjenjenjom za wobjamknjenje dobrowólnych a tehodła požrjećenych sprjećenjow.

Němske knježerstwo chce pschi khutnosći nadawka negatiwnu stronu memoranda, kiž je žo jemu pschepodało, jerož nic dale naspomnisć, kaž je to zgle nasne. Za to pak chce wono spytać, z powjetšenjom a wuzamjenjom žiwich namjetow se 7. měrza je žwoje strony spočatk dźela k zaměrjenju měra wołožić.

K rozumjenju wotpokazanja jenotliwych ponižazych dypkow a k wuzamjenju žiwich namjetow němske knježerstwo zaznamjenja, wosjewja, so je wot němskeho luda runje generalny mandat dóstało k zastupowanju němskeho stata a luda do diweju stron: **Němski lud chce pod wschěmi wobstejnosćemi žiwoju žiwobudu, žiwoju samostatnosć a z tym žiwe rune prawo zakhować. Němski lud pak žebi też se spranwej wutrobu pscheje, žobu pomhać na wulkim stnłku powschitkownemu sjednanja a dorozumjenja europskich ludow.**

Němske knježerstwo k žiwojej nakhwilnej nocze se 24. měrza 1936 hischcze tole zaznamjenja stejischcžo rozłoži: S Wilsonowymi 14 dypkami njezadasche žo zaneho wobmjerowanja němskeho knježtwa w jeho kraju. Też bjeswoiske pasmo w Porheinskej wukhadsche se zranjenja winowatosćow pola zwjazkarjow. Postajenja Versaillskeho sprjećenja dla wotwojerskećenja žo potajkim na zranjenje pschilubjenja załožowachu, kiž bschce žo Němskej dało. „Dobrowólne spuschćenje“ knježtwa Němskeje w tutych wjeczornych provinzach je potajkim sežehnł Versaillskeho diktata.

Hdyž jendželske knježerstwo dźenża rjekuje, so drje je žo wo Versaillskim diktacze rěčało, niż pak wo Locarnskim diktacze, dyrbi Němska z napschećiwnym praschenjom wotmołwić, hač może hdy na žwěcze wulki lud być, kiž bjes zwonkowneho nuzenja dobrowólnje žwoje prawa spuschći. Njedźiwajcy teho pak je němski lud tute wobstejnosće 17 lět dołho snjesł.

Němske knježerstwo je hižo w žiwojej nakhwilnej nocze naspomnilo, so je franzowsko-sowjetiske sprjećenje Locarnskemu sprjećenju wumjenjenje wobstacza wjało. Njeje pak dwěla, so žo wutworjenje wojerskich zwjazkow w Europie wěrnemu zjednoćenstwu ludow pschećiwja.

Kóžde knježerstwo je winowate, so žo pschi tajkich pomjerach psched pschekwapjenjemi schkita, kiž móža z tajkeho njepschewidneho położenja nastać.

Pschi tajkim wuwiću, kiž zběhnjenje juristiskich a politiskich zakładow a wumjenjenjow Locarnskeho sprjećenja wozmamjenja, je němske knježerstwo wosjewiło, so też na žwojej stronje njeje wjazy na winowatosće tuteho sprjećenja zwjazane a je połne knježtwo na zwlu Němsku rozsćerło.

Němska wschitke jenostronske pozjećenja wotpokazuje. Jeje wotpohlad pak też njeje, hdy Belgiska abo Franzowska nadpadnyć. Tehodła je jej pschecze franzowskeho knježerstwa za jednanja generalnych zwlubow njezrozumliwe.

Potom žo w němskej wotmołwje wo natwarjenju nowjeho porjada rěči, z kotrymž je jenički trajny měr możny. Tu žebi němske knježerstwo myšli, so wo žo žhromadny nadawk za europiskich statnikow do tjoch wotrjskow dźelić: Najprjedy maju žo pschi směrowanju powětra jednanja k wuzamjenju pschihotowarć; potom ma žo wo zamježerjenju europskeho měra jednacz, skónčnje na hischcze wo widospołnjenju skutka europskeho měra rěčeć.

K temu němske knježerstwo zhłedowazy měrowy plan namjetuje: Wschitke narody žo z jenakim prawom na jednanjach wobdźela. Za prěni wotrěst haž k podpisanju njenadpadowych sprjećenjow němske knježerstwo 4 měžazy namjetuje. Po sadźerjenju belgiskeho a franzowskeho knježerstwa žo słožujo němske knježerstwo pschilubja, so w tuttym czażu žanych nowych wojakow do Porheinskeje njepósćele. Wojazy w Porheinskej žo w tuttym czażu belgiskim a franzowskim mjesam njeschlija.

Rukowanja dla němske knježerstwo **wutworjenje kommizije** namjetuje, kotraž žo ze sastupjerjow rukowazeju mocow Jendželskeje a Italiskeje a jeneje neutralneje mocy sestaja. Němska, Belgiska a Franzowska maju prawo, zastupjerja do tuteje kommizije pósłać. Němske knježerstwo je też swólniwe, na zakładze pokneho runeho prawa se žwojimaj wjeczornymaj žuzodomaj kóždemu wojerskemu wobmjerowanju na němskich wjeczornych mjesach pschihłosowaca.

Němska, Belgiska a Franzowska a rukowazej mozy žo dojednaju, so hnydom abo najpozdźischo po franzowskich wólbach pod wjednistwom jendželskeho knježerstwa wo 25-lětnym njenadpadowym sprjećenju jednaja. Němske knježerstwo pak też swój namjet k wutworjenju sprjećenja w lećarstwje wospjetuje. Też Hollandska móže ko nan sprjećenjach wobdźělicz. Němska a Franzowska ko swjasatej, so žiwoju młodźinu w duchu dorozumjenja mjes narodomaj wocežehnjetej. W Genfu ma žo zhromadna kommizija postajicz, kiž by měła hórschenja pruhowacz.

Potom němske knježerstwo namjetuje, so by němski a franzowski lud wo sprjećenju mjes narodomaj wothłosował. Němska je swólniwa też je stałami na jeje rańschich mjesach wo njenadpadowych sprjećenjach jednacz. **Němska je swólniwa hnydom abo po wobjamknjenju tutych sprjećenjow sažo do Swjaska ludow zastupicz.** Němska też hischcze wutworjenje mjezynarodneho rosrižazeho žuda namjetuje.

Hdyž k tuttym sprjećenjam dóńdże, **ma žo praktiszy spytacz njewobmjerowanemu napschemobrónjenju zadźerwacz.** Sa to měre žo posdźischo konferenzu zwołacz, kiž smeja wo zajnje a wěcze postajenych nadawkach jednacz. K wobmjerowanju brónjenja **němske knježerstwo namjetuje**, so žo zakasa: 1. mjetacz płunowe, zdobowe a zapalne bomby. 2. mjetacz bomby wschoże družiny na njewobmjerdźene městna zwonka wojowanischcza. 3. zakasa tšelenje z kanonami do městnow, kiž 20 kilometrow zwonka wojowanischcza leža. 4. wotstronjenje a zakasanje twarjenja tankow najcežischcze družiny. 5. wotstronjenje a zakasanje najcežischcze cyttllerije.

Němske knježerstwo je też swólniwe, so po wobsamknjenju politiskich sprjećenjow do jednanjow wo hospodarskich praschenjach zastupi. Na konju žwojeho wulkeho měrowego plana němske knježerstwo pische, so je z nim pucź k jednanjam wotewrilo.

*

Němski měrowy plan psched jendželskim knježerstwom.

Druhe knježerstwowe pohjedźenje žo žrjedu popołdnju w 4 hodźinach w delnim žejmje zapocza a 1¼ hodźiny trajesche. Londonske nowiny „Eweninz News“ zhonichu, so je žo zobuzkawam knježerstwa pschi tutej zkładnosći pschełoż němskeho měrowego plana pschedpołožił.

Swójbna podpjera při wojerskej służbje

Podpjeranje pschiwušnych wojerstwa a dźełoweje służby winowatych, kotriż žo do służby zwołaju, staj němski zmuskowny minister a němski finanzny minister **se zakonjom wo podpjeranju žwójbow** z 30. měrza znowa zrjadowałoj. Tutón zakoń je 1. haprleje do mocy stupił.

Zdyż podpjeranje žwójbow žo někto pches nječežanje a wjesne wokrjeży jako pschepodaty statny nadawk pschewidźe. Pschiwušni, kotriż do wuzkeje służby teho žluschcja, kiž je žo do służby zwołał, maju bjese wschoho prawo nan podpjeru, jelizo jich trěbna podpjera žiwjenja za cząż zwołanja njeje abo nic dosć zawěsćena. Za druhu skupinu pschiwušnych za prawo podpjery wumjenjenje płacźi, so je zwołany hač k dóstacju zastupjenja do wojerskeje abo dźełoweje służby był zgle abo z wulkeho dźela zejmjeł.

Tutu žwójbnu podpjeru też po nowym zakonju njetrjeba wróčo płacźicz tón, kiž ju dostanje.

Powšitkowna służbna winowatosć w Awstriskej

Awstriski zwjazkowy žejm je žo žrjedu dopołdnja ½12 hodźin k pożeržanju sejchoł. Hnydom po wotewrjenju pożerženja wón z aklamaziju zakoń pschija, z kotrymž žo powschitkowna zwjazkowa służbna winowatosć za cżełne zaměry zawjedże.

Zwjazkowemu kanzlerjej žo z tuttym nowym zakonjom połnomóz da, so žmě z wukasom muzšte wobhdźerstwo wot 18. hač do 42 lěta žiwjenja po wobstejnosćach k służbje z brónju abo bjes nieje zwołacz.

Přjedawschi awstriski wojerski ataschej w Barlinje połnomarschalliki leutnant Jansa je žo za schefa generalneho stawa wobrónjeneje mozy pomjenował.

Też Zwjazkarska bróni

Schwajgarska zwjazkowa rada je pódźelu w žiwojim pożeržanju wobsamka, so k wobstaranju 40 nowych wo-

Italska dobyće města Gondara wozjewja

W italskim hlownym kwartěrje je žo wosjewiło, so žu italscy wojazy žrjedu abeżynske město Gondar dobyli.

W italskej wójnskej rozprawje cżišło 171 je žo w Rome podaczna rozprawa wo bitwje pola jězora Aschangi wosjewiła. We wokolinje Quorama pschi jězoru Aschangi je žo 31. měrza wulka bitwa bita. Abeżynske wójsko, kiž ma se wschěmi nowocžažnymi brónjemi wuhotowanu gardu, je italske stejischcžo k poldnju wot Mai-Ceu nadpadowało. **Dżeń je žo z połnym dobytkom italskich brónjow skóncził.** Nadběh Abeżynjanow za rano w 6 hodźinach zapocza a hač do wječora 6 hodźin trajesche. Italscy wojazy wschitke nadpady Abeżynjanow wotrajachu.

Popołdnju žu italscy donijazy a eritrejscy wojazy k napschećiwnemu nadběhej pschechyli a žu njepschećelo do cżekanja zbili. Wón w njeworjedże do doliny rěki Mekala zofalche a stejesche pod wohnjom italskich lětadow a artillerije. **Abeżynjenjo žu jara cżežko schkodowali a žu nětkle 7000 morwych zhubili, mjes ktrymiž žu też nikotri nižschi wjednizy. Italscenjo wjele abeżynskich wojalow zajachu a abeżynskemu wójsku wjele brónjow zebrachu.**

Wo žwojim schkodowanju Italscenjo wosjewjeja, so žu 12 morwych a 44 zranjenych offizjerow, 51 morwych a 152 zranjenych italskich domjazych wojakow a nětkle 800 morwych a zranjenych eritrejskich wojakow zhubili. Italscy lětarjo žu je žiwje a wuspěschnje na bitwje wobdźělili. Njepschećelel do nich tšelesche a wjele lětadkow z wulkelemi trjechi.

Abesynski kěžor sam nadběh nawjedowaše

Wot abeżynskich jatych je žo zhonilo, so je žo nětkle 20 000 abeżynskich wojalow na bitwje wobdźělilo a so je kěžor był wošobinsky pschi nadběhu na italske lewe khschidło pschitomny.

We wječornym frontskim wotrěsku italske kolonny z Adi Remoza k poldnju postupowachu. Domorodni italskich wojakow witachu. Wschitcy wjednjejo z wulkeje krajiny Wolkeit žu je italskim wojerskim zwonnam w Adi Remozu zhromadźili, so bychu jim žwoje podźakowanje wosjewili.

Na zomalischej fronce žu italscy lětarjo na hłownym kwartěrje abeżynskeho wójska w Harraru na kolonny pschi rěp Giaveru bombu mjetali.

jeriskich lětadłow z wobnowjeńskeho fonca za lětadła 4,1 milijona frankow wojmje. Tu so wo lětadła jedna, za kotrež njeje zufeje liczenzy trjeba a kiž so w Schwajzarskej nahwarja. Też motory so w Schwajzarskej nahwarja.

Też Swedska swoju wojersku móc nosylni

Schwedske kněžerstwo je ludowemu zastupjerstwu wobšěrny programm k powšihnjenju wojerskeho lětarstwa a wobaranja pšeco lětadłami namjetowało. Lětne wudawki za wojerske lětarstwo su so wot 10 milijonow krónow na 12 milijonow krónow powjetšiłe. Nimo teho ma so wojska wójnika porrjeba nowemu cyłej pšihméricy. Wójnske łódźstwo so z natwarjenjom nowych sanicajkow torpedoskich czołmow a nowych podmórskich czołmow widosłonki. Wójsko dyrbi wjacy kanonow, maschinskich stelbow, minmjetakow a druhich bronjow dostacy.

Jendželski twarski programm za wójnske łódze

Kaj je někto wěste, jendželske knjeżerstwo hacy do konza tuteho lěta da z twarjenjom tychle wójnskich łódźow započerj: Dwě wulkej wójnskej łódzi, pjecy łschižakow, dwě lětadłowej łódzi, znajmjenscha dwanacze sanicajkow a hischcze njesnatu liczbu podmórskich czołmow a schalupow.

Tuto wulke rosdawanje dźela je najwjetschi twarski programm wójnskeho łódźstwa, kiž je Jendželska po zwětowej wójnje pastajiła. Łódze jmeja wschitke hromadze 175 000 tunow měrnoscze. Jich twar budze někdy 35 milijonow puntow sterlingow (400 milijonow hriwnow) płacicz. Tute łódze pak hakle pšeni wotrěš we wulkim twarskim programmje jendželskeho wójnskeho łódźstwa wosnamjenja. Pjecželětny programm wjele wulkich bitwiskich łódźow, sanicżakow, schalupow a podmórskich czołmow wopschija.

Powschitkowna wojerska winowatosc so w Awstriskej zjednja.

W awstriskim swjatkowym šejmje je so srjedu sakoń wo sawjedženju powschitkowneje wojerskeje winowatosce pschijak. Sa generalneho staboweho schefa woboroweje mozy je so nědbuschi wójskowy attaschej w Barlinje, pólny marschallski leutnant Jansa, pomjenował.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Ze Serbow

W Budyšinje 2. haprleje 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Stupać w taktu, kaž so piska,
Z wjelkami wuć z jenej truby,
Wěc mi stajnje běše nizka —
A tak mnohim njeběch luby. Cyrinski.

— **Wo wjedrje.** W srjedźnjej Němskej su so w posledních dnjach prěnje nalětne njewjedra wobkedźbowałe. Pschi nětčišchim rospołożenju nizinow nad Europu snějemy tež hischcze w blišchich dnjach njewobstajne wjedro. S Atlantiskeho morja jena nizina za druhej pisches połnoznu a sdźěła tež srjedźnju Europu cjaha. — Jutrje pjatk stónczko 5,32 hodź stkadźa a so 6,35 hodź. zhowa. Mějacz stkadźa jutrje popołdnju 3,18 hodź. a zhowa so na rano 3,58 hodź. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 740,8, hygrometer 0 a najwyschcha dnjowa temperatura 17 stop. czopłoty. Dźenza rano we 8 hodź. barometer 740,1, hygrometer 0 a najnischcha nózna temperatura 10 stop. czopłoty.

— **Wuhladny na wjedro za jutrischi pjatk: Njewobstajne.**

— **Swěrny šostojnik.** Wyschischi pólsowy sarjadnik Korla Schiman je wczera na derjesaswužowny wotpoczink stupił. Hischcze w tutym lěcze dokónczi swoje 65. lěto žiwjenja. Po wojerskej służbje w pěschim polku 103 we Budyšinskim 1. julija 1894 do służby statneje pólsy stupi a to na agenturje w Pluskowicach. Potom jeho do Biskopiz pschesadźichu. Wot lěta 1906 skutkowasche w Budyšinje. 1. junija 1934 dosta wot wjednika a kanzlera wobzebite zhoržopschecze a pschipólnacze za 40lětnu zwěrnu službu. Schiman je pschezo zwěrny sastojnik z krutym samokwjenjom był.

— **Měschczanski kulturny hamt nam pische:** Pěsnjerski wjeczor Eberharda M. Möllera, kiž běsche so na pjatk 3. haprleje 1936 postajił a do plana kulturnych sarjadowanjow pschijał, dyrbi wupadnuc, kaž nam pschednoschkowe koło NS-kulturneje wožady sdźěłaje.

— **Swój 50lětny powołanski jubilej** tute dny zahrodnik Arnoscht Schlage w tudyšim papjerniku wožwjeczi. Po dołhich puczowanskich lětach we zwjezi młodych lětach je zebi wjele znajomosczow nasběrał, kotrež je we zahrodach papjernika derje wužiwać mohł. S Miklawschka móže so pilnosc a wustojnosc jubilara derje wobdźiwacz. Pschejemy jubilarej hischcze prawje rjany žiwjenski wjeczor.

Z měšćanskeho zarjadnistwa

Sandźenu wutoru wotmě so w měschczanskej sali Kupnizy pjata sjawna zhromadźizna radnych knjesow. Po postrowjanych słowach wyschscheho měschczanosty dr. Opitza a po wschelakich drobnych wosjewjenjach rospra wjesche wyschi měschczanosta, zo e wokrjesny hejtman sticzkowanje milinarnje, wburarnje a wodarnje la 1934 za prawe spóznał. Wobnowjenje a pschetwarjenje tich kužołow, tam hdźež so Drjezdźansko-Horjesłka a Budyšsko-Wjeleczanika żeleznika czara dźělitej, je nasne dokelž so lětha hischcze njemóże na to pomyslicz, to by so woda hižo lětha z Bobolesanskich kužołow brała. Direktor Fischer tute dźěła bliže rozłoži, pokazujo na to, je maja so tu stare rołowe studnje z khemjenowymi jich trowazymi studnjemi saměnicz. Město ma so na tójdy pad wo to pytaracz, so so z wodu na dožahaze waschnje sastara. Podźenska woda je w sasdatych letach runjemo strašnje spadowała: w Wschischeczanskej wodarni lěta 1930, hdyž so do służby wsa, samo wo 2 metraj. S wobnowjenjom mienowanych 3 kužołow so wocza kuje, so Tšelanska wodarnja 50 kubikowych metrow ja hodźinu wjacy wody nawda. Dźěła maja 7000 hriwnow płacicz, kotrež so z reserwow wodarnje wosmu. Po rospravach wo někotrych mjenschich należnoszach so po jedženje skónczi.

*

S **Brězowy.** Wotwódnjace družstwo pschitoka budźi w běhu t. l. nětdże 120 hektarow pola a kuli drenérowacz. 16 hektarow su so hižo firmje Neitzsch w Kumwałdze do dźěła dale.

S **Noweje Wsy** pola Mikowa. Krowa tudomneho khežarja je psched někotrymi dnjemi cżelo z dwěmaj hjewonaj na zwět pschinjesła. Hacżrunjez běsche porod cżesti, je cżelo syrowe a wjeżele.

S **Kosche.** Psched někotrymi dnjemi je so na lukach blizko nascheje wsy wójno mjes bacżonami wotmesła. Schtyrnacże bacżonow sabalke wo pschichodnu żeitnu wojowasche.

S **Měrkowa.** S 1. haprleje pschewjedże so hromadzepokojenje Měrkowa a Lutobcza, pschi cżimż so Měrkow do Lutobcza sagmejnuje. S tuteje pschicżiny wotmě so 31. měrza wjeczor we 8 hodź. w Rauškendorfez hościenzu w Měrkowje sjawne dokónczne wobjedženje gmejnskich radnych, ke kotremuż bě so też 70 wjesnjanow sešcho. Po dorjadowanju wobtkadneho dźěła poda wjesnjanosta Schneider, kotryż po hromadzepołożenju swoje instojnstwo stoji, pschehlad wo swojej 12lětnej dźěławoszi. Pschezo je, tak món prajesche, runy a pschedpisany puc schok a pschezo je tak jednał, so by to mohł pschezo je swojim zwědomjom samokwicz. Pschi najwjetschej sluźiwosczu mózacu ko finanz. poměry gmejny pschezo strowe satkowacz. Dźakowasche so amejnjskim radnym za bjeswadne sobudźěło a sa jemu spożczenu dowěru. Wschi stejnik stronj. H. Mět na to stawišnike wuwicze na cżas je wży rospominajche a na to pokaja, so może na 900 lětne wobstacze wróco hladowacz. Hischcze w njedawnym cżasu bě Měrkow swojich wuznamowych wuhlownych jamow dla też w dalschej wokolinje derje znaty. We mjenje amejnskeje rady pschepoda pschijatnik stronja August Fuhrmann wottkadźazemu wolijowu wobraz wumělskeho malerja Rolfa Friedmanna, herbski dwór pschedstajazy. Wutrobny dźak też knjeżna Hilzbieta Pietzschez z rjanej pěsnju wschednjesze a młodzina jemu na nu twětku pschepoda. S stikróżnej sławu na wjednika stónczi wjesnjanosta Schneider spomnjeczajobne pohe dźenje gmejny.

Z Łužicy

S **Wolešchnizy** pola Klětneho. Wutoru žnuédźesche tudomny żelesnizar na wotpocżinku Matej Hołas cżily a strowy swoje 71. narodniny wošwjeczesche.

S **Lubanja.** (Smjertny pad. Hižo jara wobstarny dźěłaczeł Franz Gluża, kotryż měsesche pohrjebnischcżo pschi zyrkwi Nascheje lubeje Knejnje wobstaracz, pondźelu popołdnju halowy pohrjebnischczownych schtomow wob-

Pod škitom Božim

6] (Pokracżowanje.)

Haj, to nochżysche zaneho kónza měcz, to roszhonowanje. Hdyż by Jan nješcho krocżeli do předka stupił a so wobhladnył, potom by nan sadno sa nim pschischoł a jemu ł nowa sadno wokoło schije padnył.

Tu so sabudnowa, a najmjenowazy wyschischi so wokoło rózka z druhimi najatymi hibny. Jana sa ruku wsachu a wotwjedżechu, kaž hdyż skocżo k rěsanju wotwjedu.

III.

Do Rukeje!

Schto to je? Je to dróhowanje ludow? Někdy wot ranja pschicżeżechu a so z hustymi cżrjodami po Europe sadydlichu, schtož bě z Asije pschischło: Hunojo, Madjarojo, posdźischo Tatarojo abo Mongolojo, napoślednu Turkojo; — někotre to nawopak wot wjeczora k ranju dże, jako by měła Aziska wróco dostacz, schtož je někdy pschejara darniwje Europu dała. Wobrónjene někdy asijatiske cżrjody pschińdżechu; krwawonu wójnu cżyschu z tymi wjescz, kotrymż dyżchu so do kraja lehnyez; — někotre to z nowa z worzłom a se żelesom so blyskota, a niz jako pschecżeżelo cżahnu tute łyży k ranju, nż, wójnske płomjo chżedża sapalicz w měrnym kraju, kiž jim kschiwdy cżinił njeje.

To běsche na pok milijona abo lěpje hischcze wjacy wojakow, se wschitkich krajow nasběranych, kotriż běchu so w rósdnim nacżězu lěta 1812, na pokiwnjenje senicżeskeho, na nohi sajili, kotriż so bjes wole podcżisnyczu błasniskim sedżgrwanjam njenaużitneje cżeścżelakomnoscże, kotriż so pisches pruske kraje do stareho, wulkeho mózmarstwa rusłeho kěżora walachu.

Najwjacy z nich bě Němzow, kotrychż pak Napoleom mudrje hromadze njewostaji, ale do franzowskich polkow rosityka, a kotrymż samo też franzowske mjena dawasche. Tak dyrbjachu posabywacz, so su Němzy. Wójsko so z narodnoscżemi pižanjesche: Rakuschenjo, Prušojo, Bajerjo, Schwabojo, Pfalzišy, Soskojo, Westfalojo, Hesojo, Nassawšzy, Frankfurtšzy; nimo teho też Schwajzarjo, Holandżenjo, Hansejatojo a Nizosernienjo. A to by Rusła z zbleje Europy pokaku dostała a wopschijała, so zyła Europa na zara cżehnje, wleczechu też někotre Italczanow, Schpanicżanow a Portugisow zobu. Jeno Jendżelczanow, Schwejdow a Turkow tu njebě.

Napoleon zhebi myślesche, so je zhebi ł tajkesle mozu swojeje wezy zyle wešty, wožeze běchu dotalne wójnske wuspěchi jeho woposile a horde zebjewědomje, so je njepschewinjomny, bě jeho pscherwjalo. Tak dołhoczka dołpoknje mésty, ani njeptymy, tez zebi njepschekładze, so bě to na wójnu w Rusłej hižo pschepodże. Pschetoż hakle 24. junija ruże mjesy pschekrocżi. Wón budźiscze měł hižo wokoło połnisz so nastajicz abo hischcze trochu pryedy, potom budżechu jeho wojazy też hnydom wot spocżatka, hdyż też tu bjeschcze sněh leži, sněhej jswikli, to by wożebje Schpanicżanam a Italczanam jara wužitne było.

Tych ł zyla hakle zobu bracz, to bě najwjetschi njerozsum a najhórscha błasnoscz. Tute nětne stworjenja hižo w pjecżich dnjach je subanu klepotacz poczachu a njemóżachu rozumicz, so nad Wódru a nad Rišku zitrony njerozsym. — Schto hakle ł nimi w Rusłej budże?! .

Nětkole pak je znate, kak su to Rušnjo sczinili a wuwjedli! Woni njebechu ani ł najmjenscha wczipni, so buchu wulku pižanu armeju widżeli, hacżrunjez hewak w Rusłej mnoho widżecz njebě; a Franzowzojo so dodżiwacz njemóżachu, so we wjach a w městach żiweje duschje njebě. Bórzy pak zebi to po zwojim waschnju wujasnichu: „Aha, woni cżekaju, a niz budżenmy połdra kutowacz móz! Haj, haj, Napoleon so trjeba jenoz pokasacz, a to hižo so wschitko tuka, kaž bě to někdy hižo stary Romjan, Julius Caesar, dokonjał. Tón by jeno do Roma pomjesz pósłał: Veni, vidi, vici: pschińdżech, widżach, dobych!"

Jeno so budżechu tola wobdżeli, wot koho běchu Rušnjo tu dobru radu dostali, so dyrbja zofacz a Franzowzojo sa zobu do rusłeje zymy zobu wabicz! To njebě nichtó druhi khiba Scharnhorst, pruski general, kiž bě z rusłeho wójska wustupił.

Napoleon so wschitkón horjesche a njemóżesche docjacz, so mohł so z Rušami měricz a bicz. Ssam běsche stajnje dopředka a pohonjesche zwoje wójsko, so by tkmatako, tak so cżeżże powozy abo bagaza ani zobu njemóżesche, kiž mějesche zbrobu a tżelnu potrjebu wjesez. A tu hižo so hubjeństwo sapocza, dokelž mnohi z hlodom pobachu a wjazy zobu njemóżachu. Hižo w měsze Wilnje w Litwje do teho pschińdżechu, so je jara straschna wot, z Rusłej wójnu wjesez. W cżeżkej a tucznej semi nakładne woły, do kotrychż běchu — cżemuż dyrbjachu so bjiwacz — woły japschehnjene, wjazy dale njemóżachu, ale wjalewachu; też konjom, kiż běchu pschědpschehnjene, so ležma radźi, z wosami do předka pschińcz. Po wyżazach jachło padachu a na dróży ležo wostawachu, dóniż jim wjelki a wapaki k tomu khwile wostajichu.

Tajkele podawki zyłej armeji stajnim staroscz cżinjachu, jako by so franzowskemu wojerstwej, hdyż do Rusłeje słetuż, mohło nješchto stacz, a niz jenoż wschędni wojazy zami pocżachu mórkotacz, ale też samo wyschischi pocżachu z hlowu wicz; jenoż kżyż zam z prostym, runym, hordym zhribetom wyżoko na konju žedżesche a hladasche runje won a njekhabłasche we zwojej dowérje — abo prajmy radsche jeho khrobłosczu bě skoro na pschemyślenosczu zpodobna, abo hischcze lěpje: jeho bě pschejata tamna sasłepjenosczu, z kotrejż Bóh tych khłosta, kotrychż chże sa jich hrěchi sahubicz.

(Pokracżowanje sczěhuje.)

lowasche. Pschi tym žo prochnawa hakoła wotkama a kluša tak njebožownje se žiwotym rěblom padny so žebi žiju swiny. Sawołany lěkař možeše jenož hišcze zmjerć šwěrčicu.

Privataufnahme

Wobraz zhubjeneho Hautic hólca

Wjchitke dotalne pytanja hischcze njejsu k zanemu wjedrej dowjedle sa hólzom, kiž je žo njedželu 22. měrza popoldnja w czasu wot ½12 do 3½12 hodžin zhubił. Hdyž su dyrbi žo pschezo hischcze z tym liczicz, so je žo w Schprjewi jatepił a žo z wodu wotnjesł, je pak kriminalna policija tez hižo na wschitke druhe możnosnje dźiwała. Někotsi ludźo su hižo na dźakahodne waschnje žiwoje wobhrožowanja, kiž měniachu, so mója je z hólzom do swjska pschinjesł. Kriminalnemu wotdźelenju sdźelili. Tute sdźelenja žo wěsto hnuse pschepytuju. Jo by žo wobydlerstwu žohudźeło wo-žiło, so někto wobras makeho Hanzy wojsewja. Tola žo na to pokazuje, so je wón w czasu, hdyž je žo zhubił, był tule drasu wobleczeny: Czěmnomódre chołowy, naschěr telowom bluzu, brune nohawzy, czorne gummijowe czižje, módru platowu falu z wuschiwanjom. Wón je był z nahej hlowu. Kaž je so z jeneje strony sdźelilo, je njedželu 22. měrza popoldnju wokoło 1/3 hodžin je pjecza jedyn hólz, kiž je był na zhubjeneho podobny, pkaczo po Nowomeschczanskej dróży k Sczijczanu běžał. Kaž je druhi wojewjeł sdźelił, su podobneho hólza popoldnju wokoło 4 hodžin blizko Dreibóschcez mlyna w Grubjelczicach widzeli. Schtó może k tutomaj sdźelenjam hischcze dodacz? Wschitke wobkedźowanja, njech su tež po skaczu njewažne, kriminalna policija abo kóžda druha policija a žandarmstwo pschijimuje.

Přilopk

Krwawne srażenja w Mexiku.

Němski powěsczowy běrow wojsewja: Po nowinarskich powěsczach dóndże w Ciudad Gonzales w stacze Guanajuato k srażenjam mjes katolikami a mjes kommunistu, kotruž bě minister wukubłanja **na zadanje** sozialistiskeho wuwoczewanja pomjenował. 15 wojskowa su pschi tym morjenych, 14 ranjenych. Tuta kulturžowa kommisija běsche niedźelu w farskej zyrkwi pschednoschk měła. Na tónzu pschednoschka napadny ju lud, kotryž bě z nožemi a klumpachami wobronjeny. Président Cardenas je póndźelu do Ciudad Gonzales dojeł, so by pschipad sam pschepruhował.

15 morwych pschi srażenjach w Meksiku.

Kaž nowiny pišaju, je w měsczje Ciudad Gonzales w meksikanskim stacze Guanaju a to mjes katolikami a kommunistu, kotruž běsche ministerstwo sa rozwuczenje k pschewanjin sozialistiskeho rozwuczowanja postajiło, k srażenjam dóschło. 15 wojskowow so mori a 14 so rani. Kulturowa kommisija běsche niedźelu w farskej zyrkwi propagandny pschednoschk měła. Na tónzu pschednoschka běsche czrjoda z klumpachami a nożemi kommunistu napadała. Président Cardenas je póndźelu do Ciudad Gonzalesa pschijeł, so by podawki wujasnił.

S motorskim kotom sjesdżił.

W nozy k wutorje na Residenzskej dróży w Błażewicach auto z mot. kotom fraty, kotrež jara spěchaze z poschnje strony pschijeżdże. Pschi tym wjednik motorskeho kola a jeho pschewodžerka, z kotrejž běsche so jenož krótko psched tym spóznał, so k semi cżijnyschlaj. Hólza žebi lěwu nohu rosrasy. Wobě do thorownje dowjesechu.

Ssypnjenje twara w Antiochiji.

Saudźenu wutoru ssypny so nowoitwar narodneho muzeja w Antiochiji w połnócznej Syriskej, pschi czimż bu 50 dźiwakżerjow pohrjeba. Dotal z rospadankow 6 czeżkostranjenych wucżahnychu. Liczi žo šnajmjenjscha z 25 morwymi.

Budyske stawniske powěsče

Sobotu 1. haprleje 1936.

Narodźił je so: 31. 3. Pawołej Hejnzej Reinhardtej, podkrjeżnemu pschistajenzej, syn.

Wumrěłoj staj: 1. 4. Hana Rosina swud. Schotzina rodź. Melcherez, invalidina rentnarka, 77 lět. — Ernoschk Louis Friebel, wobydler domu sa bědnych, 91 lět.

Pschipowědałoj staj so: 1. 4. Pawoł Artur Nietzsch, podoffizěr a Edeltrnda Katharina Kuczeż, pschedawarka, wobaj w Budyschinje.

2596 lět wobstoji japanska dynastija

Japanska legenda powěda, so pokhadża japanska dynastija (Kżorska žiwójba) w runej liniji z bohowki Sslónza, Amaterasu-Omikami, a so tak hižo dźes pschetorhnjenja 2596 lět traje. Samo dokkadny datum, na kotrymž prěni knježiczel w kraju „Jkhadźacyho ržónza", kżor Dsimmu, na tron stupi, shonisch se sajimawaje legendy; je to 11. maly rózk léta 660 p sched Khrystusowym narodźenjom. Tutón dźeń je k wopomnjeczu tež dźenża hischcze japanski narodny žiwjaty dźeń, mjenuja jón „Kigen-setsu", schtož telko rěka, kelkoż „dźeń na tron stupenja".

Lědma — tak powěda stara žiwjata baja — bě kżor Dsimmu žiwój trón nastupił, dyrbjesche žo dacz do boja z někotrymi spłahami, kotrež nochzychu jeho knježitwo pschipósnacz. Nas sabludźi žo Dsimmu — a z nim zyła jeho wobdawaza schwita wojowarjow — w horischczach, a wschě prózy a posppyty, so z hór wudobycz, běchu podarmo. Nadobo sčetowaschе nad wokolobludźazymi rapak a pokasa kżorej Dsimmunej dróhu z horow. W žamym hokku a tołku bitwy hischcze jo shoźo a dobycze tam a zem — pschezo bjes wěsteho wuspěcha. Nadobo pokry so nahle njebjo z mróczelemi, a saporczachu krupy padacz. W tósczej czěmnocze slecza stoły worjoł a žiwny so na prok Dsimmowy. Błyskjote žrołto wutkhadżesche z worjoła a wozlepjowaschе njepschczelow, so dyrbjachu so bjesmózni widacz dalschego wojowanja a so podczinjnyczi.

W swisku z tutej legendu wustaji so w lěcze 1890 sna-

Pólski slět do stratosfery.

Pólski powětron „Warschawa II" je so 29. měrza z wjednistwom hejtmana Burzynskeho, dobyczerja w Gordonowym Benettowym wubědźowanju 1933, do stratosfery puschcził. Hejtmana Burzynskeho pschewodżesche dr. Jodko-Narkiewicz, kotrež wědomostne měrjenja pschewjedże. Na wobrasu widzimy hejtmana Burzynskeho a dr. Jodko-Narkiewicza pschi pruhowanju měrjaznych instrumentow. (Scherl Bilderdienst, M.)

njeschko sa wojerske wusnamjenjenja — a to we wobrasu stoteho worjola.

11. dźeń makeho rózka placzi a žiwjeczi so jako japanski narodny žiwjaty dźeń wot l. 1868 sem, potajkim skoro 70 lět. Wot žaneho czasa sem wotmětwaju so na kżorskim dworje wulke ritualne zeremonije, k czesczi kżorskich prawótzow. Dźenżnischi japanski kżor (tež mikado njenowany, ale swjetscha hwonka Japanskeje žaneje) Hirohito je — powolujemy-li so na psched tym spomnjenu legendu a jeje wěrnomóžnosć — potajkim 123. nahlědnik prěnjeho japanskeho kżora, abo 124. knježiczel w japanskim kżorstwje — w runej liniji pokhadżejo z mikada Dsimmu. Ž.

Plahujće wjacy pčołkow!

Krajne burstwo wojewja: W saschnym lěcze je so hischcze 131 154 zentnarjow mjedu do Němskeje dowjesło. Statna wotrjadna skupina pczołarjow je žebi nadawk stajiła, tutón pobrachowazy měd w tukraju naplahowacz, so bychu so na tajke waschnje bewiły salutowake. Tež pczołarjo maja k tomu pschinoschowacz, so by so žeziwjenje němskeho luda wot wukraja njewotwisne sczinilo.

W Němskej je nětko 1 915 570 pczelnych ludstwow. Ma-li so němska potrjeba mjedu dopolnje w tukraju wuplahowacz, dyrbi so pschi pschereschowym wunoschku 13 puntow sa kolcz wuczinjazym, dalschi milion wčelnych ludstwow salożicz. To by sa nětkole 300 milionow pczelarjow nětkole 30—40 milijonow krimow wjacy.

Dże nětko wo to, so by so potrjeba mjedu z šěrjenjom hospodarjenjom dotalnych pczelarskich ludow kryła. Gromadże z tym maja so lětsche paštwiske šalesnje. Tola je, so pczelarjo na jenej stronje a kamtz, kotrymž sarjadnistwo zjawnych leżownoscow podwoli, a ratarjo pschi dozpeczu tutoho samera w pschesiedowanju brachu dóstuja. W Sakskej krajna wotrjadna skupina pczelarjow na łóždn waschnje podpjera. W nalětschim czasu maja so wschelake kursy sarjadowacz, kotrež maja wschitm tym, tiž chcedża so z pczelarstwom sabjeracz, trěbne notizy a nastorki pozdobiwacz. Taki kursus budze 4. haprleje na wyschiszej statnej wuczerni sa sahrodnistwo we Villnitzy, wot 2. hacz 4. junija kursus sa sapoczatnikow. Pschiwijenjenja maja so stacz na dr. Gaida (Schmiedewitz bei Villnitz). Pschi ratarskim wustawje Lipczanskeje univerzity so tohorunja kursy sa sapoczatnikow a wjedow. (Pschiwijenjenja pola universitneho pczelarskeho mistra Diesnera, Leipzig-N., Stöckelstraße 31). Sa wosebite wanschi kubłarjow ma so kursus też w Budyschinje wotmječ. Seńdźenje wothladarjow pczelarskich wospjetnje schczow budze 27. junija w Drježdżanach. 3 kursa a wothladarjow pczelarskich thorowschow pschi krajnym poterjanarskim hamcze w Drježdżanach 25. a 26. haprleje, 9. a 10. meje a 23. a 24. meje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Sitzung des Bezirksausschusses

Mittwoch, den 8. April 1936, vormittags 10 Uhr im Sitzungssaale des Amtshauptmannschaft Bautzen, Bismarckstraße 21.

Bautzen, am 1. April 1936. **Der Amtshauptmann.**

Städtische Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 4. April 1936, 8—½10 Uhr für die Nrn. 601—900: Rohes Rindfleisch Pfd. 30 Pfg., rohes Schweinefleisch Pfd. 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Hłowny redaktor Marko Smolerʼ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerʼ w Budyšinje a za nawěšteki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a čišć dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 2. haprleje 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,487	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,315	100 českosk. krónow	10,28
100 swajc. frankow	80,96	100 franc. frankow	16,39

Barlinska bursa 1. haprleje 1936. Serjedu Barlinska bursa pschi měrnym wobkhodże pschewažnje skrućena wotewri. Kursowe postupy pak běchu jenož srědka pisches 1 prozent. Po prěnich sapiškach pak žo měnjenje wuthadżejo wot AEG, kotrež thěchto popuschczidu, powschitkownje pozkabi, tak so žo sapoczatne kursowe dohnyki njemóžachu dżerżeć. Na rentowych wikach běsche pschi měrnym wobkhodże pschecżelne měnjenje. Kuponowe wiki wostachu bjes wliwa.

Barlinske žitne wulkowiki. Hacz runjeż žo z wczerawschim dnjom wo 2 hr. wyschiche krute płaczijny płaczachu, njeje žo dowós w Barlinskich žitnych wulkowikach sežnyli, dokelż je ratarstwo dospołnje i połnymi dźěłami saměstnjene. Druha ruka pak w dołhschej měrje twory połnicżeschе wołżebje też, dokelż žu Barlinske młyny pschezo hischcze dosez sdźerżliwe a žwoje stady njewupjelnjeja. W provinzy je sa rožku žiwe napraschowanje, mjes tym so žo pschenica sa posłužiche dodacze žada.

Wežera płaczejche w Barlinje zeutnar

pschenicy W 8: 10,20 hr., W 9: 10,25 hr., — rožši R 8: 8,40 hr., R 11: 8,55 hr., — jeczmjenja G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr. — wołowša H 11: 8,35 hr., H 13: 8,50 hr.

Někotre płaczijny z Drježdżanskich wikow.

Huzy, sarčane 70—1 hr., kaczki, sarčane 1—1,10 hr., kury, stare sarčane 90—1,10 hr., młode sarčane 1—1,20 hr., karpy 1 hr., liny 1,70 hr., jabłuka 15—60 pj., běrny po puntach 5 pj., jedjna łoboda 12 pj., zyła 12—15 pj., trěn 70—80 pj., žołcicj 15—35 pj., běły kał 15 pj., czerwjeny kał 15—18 pj., žydrojty kał 20—70 pj., pětrschilka 3—4 pj., rjerwjeń 30—35 pj., butra 1,42 hacz 1,52 hr., jeja 8—11 pj.

Drježdżanske žitne wiki.

Na žitne wiki pschihnachu: 5 wowsow, 16 kruwow, 656 czelatow, 142 wowzow a 817 twini. Pola howjaseho žitu a wowzow bě wobkhod bjes wusnama. Czelata měachu žrěni wobkhod we pondźelnischich płaczijnach, sa nizschche družiny žo płaczijny lohko powyschichu. Pschiwijene žwinje žo wschě sa postajene krute płaczijny rozdźelichu.

Płaczijny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolljowe symło po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaczijny po złotej hriwnje.

	1. 4.	31. 3.		1. 4.	31. 3.
Pšeńca	214,0	212,0	buny	10,5-11,5	10,7-11,7
rožka	177,0	175,0	woka	15,0-15,5	15,0-15,5
jeczmjeń now.	215-221	—	módre lupiny	8,50-9,25	8,50-9,25
jeczmjeń, nat.	—	—	žołte lupiny	14,2-15,2	14,2-15,2
wows	—	—	zeradella	22,0-24,0	21,5-23,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,35	27,25	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	9,25	9,25
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	16,5-18,0	17,0-18,0	pšeńč. „ wowsna		
lane symjo	—	—	ječna „		
pjeluški	17,0-18,5	17,5-18,5			

Płaczizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 204,0 9: 205,0
Płaczizna za rožku za wupłodźerja 8: 168,0 11: 171,0
Płaczizna za jeczmjeń za wupłodźerja 7: 173,0 9: 178,0
Płaczizna za wows za wupłodźerja 11: 167,0 13: 170,0

suche barby a tajke k barbjenju hotowe

Pruhowanje tšelzow ša olympiadu.
Pšchi olympijskim pšejchnym tšelenju se ramonabijazymi pistolemi maja šo bjes dotheho měrjenja 6 m 25metrowšej šdalenosćat štejaze šćinowe figury w 3 wšchelatich družinach ša 8 šekundow trjechicź. Sandźenu wutoru šo w Barlinje pruhowanje polizajskich šaštojnikow pšchewjedje. Swucźohwanske wumenejnja šu šo thětro poczežile. Najmjenšchi wukon je pšchi 108 wutšelach 92 dotšelow (trjechakow). Tutón wukon dyrbi dozpěcź, schtóž chze do olympišteho mužstwa šarjadowany bycź. Na wobraju widźimy najlěpšcheho polizajskeho tšelza, wyschšcheho štražmišchtra Bergera, kotryž pak móžeše jenoź 85 dotšelow dozpěcź. (Schirner, M.)

Ze Serbow

— **Sa wichěm mózným** wczera w měšcze žadachu, na pšchikład pšchinjdże hólz a pšcheješe žebi ša 5 pj. njepalazy woheń a dosta — pijiu, holza žadašche w textilowym wobkhodże šchunkowe měšchi a dosta — por schlypfrow. W Bismarckowym haju dyrbješe žo por lubrow k lěpšchemu rosmnoženju wužadźicź— ale jenoź lubošcźinšti porik tam wohladachmy. Auto ź milinu cźerjeny teź njepšchinjěże. Njemóžna wěz pak, so budże kurjenje tunšche, pšchetoź k. Šimon praji, so je ideja pšcherjana, so mohła wěrna bycź — tajka je 1. haprleja.

Z **Njebjelčic.** Wutoru rano budźišo mohło zapowědźenje spinadła buldogi na nahlej horje pola tudomneje šule k njezbožu dowjesć. Mzdowy jězdźeř Jurij Wróbl ze Serbskich Pazlic běše rano swoju čahaeu mašinu namazał a wolijował, při čimž běše najskerje trochu tuka na spinanske klocki zaběžało. Jako běše wón ze swojim nakładźenym čežitym ćahom k Njebjelčanskej horje přijěł a po zwučenym wašnju zaspinał, přimadło njepřimaše. Spěšnje so rozsudźiwši wón ze swojim jězdźadłom do dróhoweho přerowa zajěže, prjedy hač tuto spěšnišo jědźeše a prjedy hač móžeše wjetše njezbožo načinić. Tak so jenoź mjeńša škoda načini. Druha mašina jězdźadło zaso na dróhu sćahny, zo móžeše dale jěć. Tuk na spinadle běše wuskutkował, zo hładke spinadło njepřimaše.

Radio

Pjatk 3. haprleje šo štyrschi:

Königswusterhausen. Nimo šnateho wschědneho programma: 6,10 wjeršty ranšchi konzert. 11,30 wjeršte jutrowne nałožki w połodnišchej Němšej. 11,40 ša bura. 19 tacźele. 20,10 wulki wjeczor wschelcźijnowy.

Lipšk. Nimo šnateho wschědneho programma: 6,30 ranšchi konzert. 11,45 ša bura. 17,40 pšchednošchk „Kak šemja ź wodu hospodari". 20,10 wjeczorny konzert.

Hišchcźe ważne ź dnjoweho programma: Barlin: 20,10 šabawny konzert. Königsberg: 20,10 šwjedźeńšća a blidna hudźba. Köln: 20,10 Wojazy — towaršchojo. Warschawa: 20 šymfoniši konzert.

K swjatemu woprawjenju
Za hólcow:
Zwjerśne košle
Krawaty
Nohajcy
Spódn. kholowy
Slě
Rukajcy 606
we wšěch pláćiznach

K swjatemu woprawjenju
Za holcy:
Spódn. drasty
Podkholowški
Košle
Rukajcy
Nohajcy
wulki wubjerk
Nizke pláćizny

A. Bokelmann nasl.
mějićel Curt Müller :: w Budyšinje :: na Serbskich hrjebjach
rózk Kamjentneje hasy 611

Dźěćace wozy
Smy wšě pobrachowace wozy po sylnym kupowanju zaso nakupili a mamy zaso
50 dźěć. wozow a 50 začinj. wozow
wšo wubjernje rjane modelle na składze, kiž čakaju na kupcow [613
Richter
na Kóžorskej drózy 7

K swjatemu woprawjenju
Tkaniny za serbske drasty
Tkaniny za serb. šórcuchi
Wobsadki Banty
Schaaf 596

Bydlernje, 63
lěhanje kuchinje, połstrowane twory atd., jenoš we meble rjumjeće tunjo pola
H. Rubela w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4. — Rěčna serwisa.
Mam swoju połstrowarnju, skandźu so na požčonki přijimuju.

K jutram
pla[illegible]no
Palenc (Weinbrand)
Trihwězdny čerwjeny
bleša **2,95** z blešu
a 3 % rabata [609
Otto Sachse

Na 300 jezdnych kolow
mam na składze Znamki **Diamant, Göricke Bauer Anker.** Na přeće podź lne płaćenje. Napłaćenje 10 hr. Tydźeńsk wotpłaćenje 2 hr.
J. Schieback w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4
Wosebite jězdne kola **mužace** . . . wot 35 hr. **žonjace** . . . wot 38 hr.
Trjebane kola wozmu sobu do płaćenja 615

Mały nawěštk wulki wuspěch

K hermanku [610
Přihódnje a płaćizny hódno nakupujeće swoje potrjebu pola firmy
Johann Wenk, na Kotolsk. h. 10
Poskićam Wam w znatej hódnosći:
Tkaninowe wobleki, lěćne wobleki, wětrakrute jaki přez wětr, dźěćace wobleki, krute manchestrowe kholowy, kožane kholowy, gurtowe kholowy, sportske kholowy, lěćne kholowy, kaž też wšě wolnjane twory
Swój stan na hermanku zmeju na Žitnych wikach, rózk Kotolskeje dróhi
Wobkhod na Kotolskej hasy 10

Himerec winarnja w Budyšinje 616 na Mjasow. torhošću
poskića tunjo **dobre wino** w blešach, šklenčka jenoź 40 pf. — Zymne pojedźe

K jutram
kupnjće z lěpšinu a po wosebje přihódnych płaćiznach!
Wobhladajće sebi bjez nučenja ke kupjenju naš bohaty skład
- **Jutrowne zajacy . . . 5 štuk wot 10 pj.** w cremowym, šokoladowym, waflowym, marcipanowym, wuwjedźenju
- **Jutrowne jejka . . . . 3 štuk wot 10 pj.** w cremowym, fondant, želejowym, weinbrandowym, marcipanowym wuwjedźenju. Z wulkeho dźěła w pisanym staniolu
- **šokolad. Präsent-jejka štuka wot 35 pj.** w pisanym staniolu, ze židź. seklu z pralinowym pjelnjenjom
- **najl. bunowy kofej . . . . 125 gr. 55 pj.** sylny, aromatiski, stajnje čerstwje paleny 612

Schokoladen-Deblitz
fabrikska předawarnja: w Budyšinje na Hłownym torhošću čo. 9

Khartki
(serbske a němske)
ke konfirmacźiji, k swjatemu woprawjenju, k swjatym dnjam, k narodninam, k slubej a kwasej, k slěbornemu a k złotemu kwasej, žarowańske a k druhim přileżnosćam
w Serbskej knihařni w Budyšinje

Dźěćace kolesa
we wšěch wulk. a płaćiznach
J. Schieback w Budyšinje
na Mužakowskej drózy čo. 4
614

Spuščomnu hólcu
k swinjom, pyta hnydom dla žeńtwy nětčišeje **Čorlich** 603
w Khanecach pola Pančic

Pytam hnydom spuščomneho
hospod. pomocnika 617
abo pohonča
Jurij Kral w Koblicach 11
pola Hodźija

Makulaturu
(je to hižo počišćana papjera) wotedawa w kóždej mnohosći **Serb. knihafnja w Budyšinje**

Dźěćace kolesa
we wšěch wulk. a płaćiznach
J. Schieback w Budyšinje
na Mužakowskej drózy čo. 4

Spuščomnu hólcu
k swinjom, pyta hnydom dla žeńtwy nětčišeje **Čorlich** 603
w Khanecach pola Pančic

Pytam hnydom spuščomneho
hospod. pomocnika 617
abo pohonča
Jurij Kral w Koblicach 11
pola Hodźija

Makulaturu
(je to hižo počišćana papjera) wotedawa w kóždej mnohosći **Serb. knihafnja w Budyšinje**

Za dźěło w zahrodźe a na polu
poskićamy:
Plećene grot, wuspinacy grot, krampy
Graty znamki „Wolf"
łopaće k ryću a sypanju, widła
zahrodne graty za dźěći
hrabje, motyki, zahrodne sykawy
krjepjawy wšěch družin
zahrodne hadźicy a přisłuški
pćowańske graty za kokoc
topory wšěch družin
wšitko we wulkim wubjerku
płaćizny hódno pola firmy 608
Emil Miser G. m. b. H.
we Wojerecach na Cyrkwinskej hasy 12

Sadowe štomy
znamkowa twora, we wulkim wubjerku.
Jahodowe štomy a kefćki, róže, kefćki k pyćenju, jehlinowe drjewa atd. k wupytanju, poskića tunjo
Budyska štomownja [607
mějićel E. Pelz, na Lubijskej drózy telefon 2648

Sadowe štomy
Janskojahodowe kosmačkowe wysoke ź kefki **Róže wšěch družin** poskića
Jakob Delenk 512
Różowe zahrodnistwo w Budyjinje na Wuirskim puću
Skazanki móžeće też pola **Jana Delenka** w Khróšćicach wotedaś

Serbske a němske
jednoreho a też najlěpšeho wuwjedźenja dostanjeće stajnje we
Serbskej knihařni
w Budyšinje w Serbskim Domje
SPĚWAŘSKE

Přiloha k čisłu 79

SERBSKE NOWINY

Stwórtk 2. haprleje 1936

Dwaj serbskej katolskej wučerjaj podataj so na wotpočink

Wyššej wučerjej knjezaj Miklawš Hajna-Konjećanski a Jurij Renař-Worklečański, stupitaj z dźensnišim dnjom na swój derjezasłużeny wotpočink. Tohodla wotmě so zańdźeny pjatk we woběmaj šulomaj swjatočne rozžohnowanje, a to we 8 hodźinach w Konjecach a w 9 hodźinach we Worklecach. Na woběmaj swjatočnosćomaj bě wyšši šulski rada Otto přitomny. Nimo teho běchu so też šulscy wokrjesni zastupjerjo kaž też někotři hosćo zešli. Při swojej rozžohnowańskej narěči spomni šulski rada wosebje na jeju swěrne dźěło, kotrež staj w swojich dołhich létach za swój wótcny kraj wukonjałoj a z woporniwosću, wutrajnosću a luboscu šulske dźěći jako swěrnych stačanow a bohabojaznych mužow a žony wočahnyłoj. Wupraji zmaj hłuboki dźak za jeju horliwe skutkowanje, zmaj hišće čichi a zbožowny wječor žiwjenja přejo.

W Konjecach wotewrichu šulske dźěći swjatočnosć ze rjanym kěrlušom. Šulski wjednik Wagner wupraji w mjenje swojich sobuwučerjow knjezej Hajnje wutrobny dźak za jeho swědomite a přikładomne skutkowanje a dźěło w tudomnej šuli. W mjenje šulskich dźěći dźakowaše so šulski hólčec swojemu wotkhadźacemu wučerjej, kotrehož wšitcy jara lubowachu a česćachu a jemu njerad wottud hić dadźa. Horcy dźak wupraji jemu předsyda šulskeho wubjerka, knjez Rjehor. Wuzběhny wosebje jeho njespróčniwe dźěło w čežkich wójnskich létach. Swědomiće je so za swoju gmejnu w tutych létach stara a jej stajnje ze swojimi mocami pomhał a radźił. Někotre spěwy, kaž też rěčny khór šulskich dźěći wobrubjachu swjatočnosć. Šulska jstwa bě ze zymbolami třećeho stata rjenje wudebjena. Strona bě tu zastupjena přez stronjana Jakubeca a pólneho mišra z něhdušeho dźěloweho lěhwa. Na to jimaše so knjez wyšši wučeř Hajna, hišće cyle hnuty, zo bě so k jeho wotkhadźej tajka njewočakowana swjatosć nosć wuhotowała, słowa. Z jeho dźaknych słowow začuwachmy, zo jemu wutroba bóle rěčeše hač móžeše to w słowach wuprajić. 39 lět dołho je tu w Konjecach ze swěru swoju službu zastarał. Tu je započinał dźěłać jako wučeř, zo by sebi dowěrjenje dźěći wukubłał tak kaž sebi to šula a cyrkej žadatej. — Wěmy, zo by wučeř Hajna hišće rady dalše lěta na swojim městnje skutkował, tola khorowatosće dla je so dyrbjał na wotpočink podać. Wjacy króć w běhu časa běchu so jemu lěpše wučerske městna poskićałe a kóždy raz je je wotpokazał. Chcyše radšo w swojej dominje skutkować a swoje mocy nimo swojeho zastojnskeho dźěła też za swój lubowany serbski lud woprować. W swojich dźělapołnych a njespróčniwych létach je za swój lud wjele skutkował, haj samo swoju strowotu woprował, njehladajo wyta a dźaka. Najwjacy zasłužby ma na polu serbskeho hudźbnistwa a dźiwadłownistwa, kaž też pčołafstwa. Wot młodosće je był z dirigentom Ralbitańskeho spěwneho towařstwa „Lilije" a ju dowjedł po čežkich wichorojtych časach na jeje dźensniši wysoki skhodźeńk. To swědči wo jeho wulkej lubosći a zahoritosći k serbskemu spěwej. Spěwaj a dźěłaj bě jeho hesło. W młodych létach je też pěsnił a komponował. Zo je „Lilija" dźensa tajku nahladnosć mjez serbskim ludom docpčła, je jeho dźěło. Z njej je wjele koncertow wuhotował, haj, je sebi samo zwažił z njej před šěršej zjawnosću w Krkonošach wustupić. Nic mjenje wulke zasłużby je sebi dobył jako spisał wjele serbskich dźiwadłowych hrow. Před létami je so swěrnje wo to starał, zo mějachu naše towařstwa přeco nowe a přihódne hry za swoje swjedźenje na wubjerk. Nic mjenje wuznamne su jeho druhe spisowaćelske dźěła; serbske nowinařstwo je přeco wuznamnje podpjeral. Na polu našeho pčołafstwa ma jako dołholětny předsyda towařstwa „Wrjós" wulke zasłużby. Zajimy serbskich pčołarjow je też na wšelakich zjězdach zastupował. Też dyrbi so na to pokazać, zo je so wón na prěnim městnje za to postaral, zo je so tu nowa šula natwarila, a to dźensnišemu časej wotpowědna. Je to jeho skutk.

Swjatočne rozžohnowanje skónči so z třikróćnej sławu na wjednika kanclerja a z narodnymaj hymnomaj. Přejemy jomu, zo by wotpočink jemu też woprawdźity wotpočink přinjesł a prosymy Boha, zo by jemu dał dospołnu strowotu a nam jeho hišće wjele lět zakhował.

*

We Worklecach měješe swjatočnosć podobny raz. Šulske dźěći zaspěwachu serbskaj a němskaj spěwaj. Wučeř Feliks Hajna jako najstarši a jako jcho kolega rozžohnowaše so z nim na zakładže słowow njezapomniteho wučerskeho wjednika Schema: „Před Bohom Knjezom a před našim ludom mamy jónu za naše dźělo zamolwitosć podać." Šulski rada Otto też tu na jeho 41lětne, zasłużby polne dźělo spomni. K wotkhadej zaspěwachu dźěći spěw „Njech bratřa, bližša hodźinka". Z basnjemi a z druhimi spěwami so swjatočnosć hišće porjeńši. W mjenje šulskeho wubjerka dźakowaše so wjesnjanosta Reda. Też skupinowy wjednik Porak bě přitomny. Knjez Renař wupraji na kóncu swjatočnosće wšém słowa dźaka, přeju sebi, zo bychu dźěći wotrostłe jako krući człowjekojo a swěrni katolikojo. Wosebite zasłużby ma wón, zo je jako wubjerny organista na piśelach husto dosć na Božich službach piskał. Też jemu z wutroby přejemy zbožowny a měrny wotpočink.

*

Smy přeswědčeni, zo šulska wyšnosć wuprózdnjenej městni ze spočatkom noweho šulskeho lěta zaso ze serbskimaj wučerjomaj wobsadźi. Jedna dźěn so tu wo ryzy serbskej šuli. Wubjerk na serbskich wučerjach je jara wulki, tak zo w tutym nastupanju zadźěwkow njeje. A serbski lud sebi to žada, zo jeho synojo jeho wotrosćacu młodźinu wukubluja. Štó by to lěpje dokonjał? Ženje so to njeje na škodu stata wuskutkowało! Nawopak, Serbja su přeco najswěrnišo swoje stačanske winowatosće dopjelnili. Serbja we Worklecach a Konjecach wočakuja, zo změja rozsudne hamtske městna zrozumjenje za jich přeća w tutym nastupanju.

Lětnik 1915 so do dźěłowoje słužby swołał. Sorjedu je so lětnik 1515 do dźěłowoje słužby swołał. Młodźi mužojo dźěłowoje słužby sa kapaku do lěhwa krocza, w kotrymž budźa nětko 6 měsazow słužbu wukonjeć. (Presse-Bildzentrale, M.)

Nadawki a natwar župneho domowskeho hamta

Domowski hamt sakkeje župy jako słužbna měšnosć němskeje dźěłoweje fronty na nadawk, z radu a skutkom sajoskorjenjenje němskeho dźělacerja do němskeje pódy pschewjesć. Pódla tuteho powschitkownoho nadawka je župny domowski hamt samohwity sa nazionalsojalistiske wutworjenje němskeho sajudleństwa. Njedosahaja jenož, so ho sajudluje, saleji cśim bóle na tym, kak so sajudluje a wosebje schtó so sajudluje. To je rozsudźaze sa wuspěch sajudlowanja. Take so w swojim cśežu pschi pschiprawjenju žydlischcźow na kromach městow njeje wobmyślowało a rospominało; wuspěch to dopokazuje. Dokelž ani žydlerjow zwědoniće njewuběrachu, ani na pschihódnu semju, ani na dobajaze wulkosće statkow, ani na trěbne hospodarske plany njedźiwachu, žydlerstwo na kromje městow w žanym nastupanju wočakany wuspěch njepschinjese. To pak njedyrbi być ſ pschicźinu sanjechanja žydlerskeje myšle. Politiski a hospodarski rozmam małeho žydlerstwa je zyle wěsty. Tu maju so jenož prawe wumjenjenja pschihotowacź, so by wočakowany wuspěch w kóždym nastupanju pschischoł. Wo to pak ma so domowski hamt staracź.

Župny domowski hamt njewabi jenož sa žydlersku myšl a pokasuje ju do prawych kolijow, wón so też cśim bóle na pschihotowanju małych žydlischcźow na ważnym městnje wobdźela. Też swobranje žydlerskich zwójbow w rukach župneho domowskeho hamta leži. S wukasom ſ 12. julija 1935 je němski dźěłowy minister tutón samohwity nadawk župnemu domowskemu hamtej pschepodał. To je ſ dopokasom, so nazionalsojalistiski stat na swobranje žydlerjow wjetschu ważnosć kładze hač prjedawschi stat.

Mjerzanje kaž wšědny khlěb

Wschitzy to wěmy: žu to maliczkosće je wschědneho dnja, kotrež nam najczasczischo mjerzanje pschinjesu. Kaž by naš cźrjoda słych pschescźehakow wobdała, tak nam to je; kaž sće duchi na naš je wschěch kucźikow takaja. Kaž bychu wšy, morwe wšy ko na to měrite, naš cźiwilowacź. A my žmy žebi ſrědka tuho wěcźi, kak žmělchni žo ſ taksim hněwanjom cźinimy.

Njeczinimy runje tak, kaj bychu nožizy, jehlicźki, naperschiki, nawocźnizy, wokuliki, pschedkoschline knefliki, cholowaze spinki, cźasto też móschniczka — žnadź žamo knihi w njej abo spomjatna knižka — wschitko tole a wjele podobnych pschecźo trěbnych wěcźow runje na to wotmětene měte, so žu sa naš runje tehdom njewidźomne a a wostanu shubjene, hdyž je najnuznischo trjebamy?

Njeporadźi žo runje tehdy wožebita pojědź, hdyž wapt hižo sa krótku khwilu wocźakujemy, hdyž je po puczu abo hižo blizko khežnych duri? A ſ tutej pschekwapjenku dychamy žo blyschcźicź a žebi wožebitu cźesći a khwalbu sabjerjcź a žnjecź?

Jehlicźka tcźi runje tak, so žo wěsće schtapinty, hdyž ju njej hrabnjemy, a to tak hluboko, so kapka krewje wuzórli a na rjanym bělym schacze cźerwjeny njeluby blecźk zewostaji.

A jo bě na pleczenym stólcu hosdźikowa wótra hlojczka runje tak daloko wuliesta a won kuka, so to pytnjemy, žamo žo rosumi, jenož potom, hdyž žmy žebi do njedźelskich khonowow abo do kemschazeje žinkuje abo židźaneho wobleka stróžatu dźeru wutorhnyli.

A schtó dyrbi to wschо liczicź a nam njenowacź, schtoż dyrbi naš runje tehdy sdźerżowacź, naš roshorjecź, naš hněwacź, hdyž mamy prawje nusne? ... Cźrjowe schnórowadło žo rostorhnje, knefle a spinka žo nihdy njechatej zapinycź, móschniczka njemóžemy namakacź a zwornowy kulukch žo kuli zyle wěsće spody khamora hacź do sadý k muri abo do najdalschcźeho kucźika. Njeje to njekniczjomnosć, žadkawa njekniczjomnosć tutych wězkow. Njechaja naš hněwacź? — Ow, kak to cźinja a dokonjeja!

Njesadźerżimy žo ſami, kaj by to tomu woprawdźe tak było? Wo morwych wězach myšlimy, so chjedźa naš hněwacź a mjerzacź! Wěso, tak žo sadźerżimy! Roshorjamy žo na nje, so žo cźasto pyrimy a palimy a salknjemy kaj honacźe. Kaj bychu byle polne słobow tute wězki. Njeje to tak prawje wohaněbjaze sa naš, so žo tak mało wobknjeżimy a so mamy žo ſami tak mało w mozy? A tola je jenož trochu rosmyšlenja trjeba, trjebamy jenož zyle mały kusk wobknjeżenja, so bychmy spóſnali, kak njetrjebawschi je naš hněw, nasche mjerzanje. A mamy-li winy, leži tuta wina w naš ſamych. Wěso, ſami, jeniczjy ſami žmy winowacźi na stotorych maliczkosćach hněwanja wschědneho dnja, dokelž žmy žo wot naschcze wumyšlenosće pschewinjecź a pschedobyjecź dali; dokelž žmy ſlepi a w žywjej ſlepoſći tak njesprawni pschecźiwo wěrnym pschicźinjam. Mjerzanje, kotremuž w tyšazorych próidnych maliczkosćach a pschicźinach podležimy abo podležecź nam hrosy, maja straschneho a wuspěschneho pschecźela: To je rosum, rosumowy nahlad.

Tam, hdyž žo pruhi rosuma sabłyskuju, ponimo žo wsle njewjedrowe mróczele. Tam žo wusaknu w naš a wokolo naš. A cźasto wuklincźi potom nasch hněw do wutrobneho a jažnego ſmjercźa.

Cźehodła žo žwjedźeńka pojědź słaby a njeporadźi, hdyž tola na nju tak wjele próizy nakožowachmy? Nó runje tohodła, dokelž žebi telko próizy dawachmy a nałožowachmy. Dokelž žo w žywjej starosći rosborjamy, dokelž nasche cźuwy ſ napjatosću dźelaja, ſmnue rosmyšlenje žo nam potom shubi. Schtož zyle ſamo wot žo, schtož zyle automatiſy, ſamowólnje prawje wotběži, hdyž ſ wěsće měrnosću žwoju „schtórnju" dale dźełamy, kaž žo to praji, to je nětko samylene ſ kolijow wujěco.

W žwojim straschе psched ſmylkami dźe žo nam runje tak kaž koleſarjej, hdyž wuknje jěžditcź. Pschi prěnich pospytach sajědźe zyle wěsće na kamjenjowu hromadu abo do schtoma, hdyž žebi runje wschu prózu dawa, so by žwoženje na puczu wostała runu ſmuhu nimo jeť.

Mnohi ſ naš je podobne naschnenje cźinił.

Strach psched ſmylkami nam ſwjetcźa puczej do nich runa a ſ rědka potom tomu wuczekninemy. Wěsće póndże pschecźo, schtoż mérnje dźe a khodźi. Po dešcu na semi leżazej krocźimy lohaj a bjes kinkanja. Sdamšna dełka pak psches bjesdno, hłubinu abo wodu leżaza, shubjt strach w krocźanym abo njeswěri žebi dozrała, na nju stupcź. W naš ſamych leži pschicźina sa tajsle sadźerżenje, w naschej rosborjenosći. Hdyž žmy rosborjeni, njewidźimy wjazy, schtoż nam blizko leži a njepóstrawamy wjazy, schtoż žo ſamo rosumi. Njedopomnimy žo wjazy, so žmy naporstnik psched krótkimi wokomikami do schórzuchowaje kapzy tyli. Nożizy njewidźimy, hacźrunjeż na wokniu leža. Pak naš njeje hněwacź dyrjl, też nig kneflik, hdyž žo njesapinataj kaj hewak stajnje, ale w naschim njeměrnym khwatku torhamy a schnjatamy bóle hacź to sniežetaj, nascha ruka shubi wěstosć a měr. Jenož kusk měra, kusk rosumnosće pschi wschěm cźinjenju! Mucha na scźenje na naš njemyšli a njecha naš hněwacź, na žadyn pad. Ale w naschim wusnaczu a w naschim rosborjenju chcemy wschak to runje hněwacź. A dokelž žmy žo runje na muchu dohladali, hněwamy žo nětko na nju.

We duchownych rospominanjach je žo pišało wo leſcźi wězow. Ně, wěz nima leſcźe. Leſcźiwa je jenož nascha wola, hdyž ju njewobknjeżimy. Kak njesprawni žmy cźasto kak njewérni pschecźiwo žebi žamemu. Dokelž nješchto po naschej woli njeidźe, žo sapytrimy: tak je to stajnje.

Pschecźo nam cźah abo autobus psched nošom wotjědźe, Pschecźo wuheimjecźeť pschińdźe, hdyž mamy schatky leži abo wikajo. Pschecźo žo nam nimo kuli, na cźož žmy tak dołho žo wjeſelili. Pschecźo? Budźimy ſprawni: straschnje pschehnawamy. Naſche waschnicźko njedawa nam nicźo druheho myšlicź hacź to, schtoż žo do naschеho njerzanja

Pruhowanje tšelzow sa olympiadu.
Pschi olympiskim špěchnym tšelenju se samonabijazymi pistolemi maja žo bjes dotheho měrjenja 6 w 25metrowšej skalenosći tejaze sćinowe figury w 3 wschelakich družinach sa 8 sekundow trjechicź. Sandźenu wutoru žo w Barlinje pruhowanje policajskich sastojnikow pschewjedźe. Swucžowanske wumělenja su žo thětro pocžežile. Najmjenschi wukon je pschi 108 wutšelach 92 dotšelow (trjechakow). Tutón wukon dyrbi dozpěcź, schtóž chce do olympiskeho mužstwa sarjadowany byc. Na wobrazu widźimy najlěpšeho policajskeho tšelza, wyschšeho strazmischtra Bergera, kotryž pak mózese jenož 85 dotšelow dozpěcź. (Schirner, M.)

Ze Serbow

— Sa wichěm mózným wczera w měsczje žadachu, na pschikład pschinóšeje hólz a pschejesche žebi sa 5 pj. njepalazy woheń a dosta — pijiu, holza žadasche w textilowym wobchodźe schunkowe měschi a dosta — por schlypfrow. W Bismarckowym haju dyrbjesche žo por lubrow k lěpschemu rosmnoženju wužadźicź— ale jenož luboschtinski porik tam wohladachmy. Auto s milinu cžerjeny tez njepschijěžeše. Njemóžna wěz pak, so budże kurjenje tunische, pschetoz k. Simon praji, so je ideja pschierjana, so mohła wěrna byc — tajka je 1. haprlejka.

Z Njebjelčic. Wutoru rano budźišo mohło zapowědźenje spinadła buldogi na nahlej horje pola tudomneje šule k njezbožu dowjesć. Mzdowy jězdźeř Jurij Wróbl ze Serbskich Pazlic běše rano swoju čahacu mašinu namazał a wolijował, při čimž běše najskerje trochu tuka na spinanske klocki zaběžało. Jako běše wón ze swojim nakładźenym čežitym ćahom k Njebjelčanskej horje přijěł a po zwučenym wašnju zaspinał, přimadło njeprimaše. Spěšnje so rozsudźiwši wón ze swojim jězdźadłom do dróhoweho přerowa zajěde, prjedy hač tuto spěšnišo jězdźese a prjedy hač móžeše wjetše njezbožo načinić. Tak so jenož mjeńša škoda načini. Druha mašina jězdźadło zaso na dróhu sćahny, zo móžeše dale jěć. Tuk na spinadle běše wuskutkował, zo hładke spinadło njeprimaše.

Radio

Pjatk 3. haprleje so słyschi:

Königswusterhausen. Mimo snateho wschědneho programma: 6,10 wjeršoty ranischi konzert. 11,30 wjeršoty jutrowne nałožki w polodnischej Němskej. 11,40 sa buram 19 tacžele. 20,10 wulki wjecžor wschelcžijnow.

Lipsk. Mimo snateho wschědneho programma: 6,30 ranischi konzert. 11,45 sa buram. 17,40 pschednoschi „Schto jemja s wodu hospodari". 20,10 wjecžorny konzert.

Hischcže ważne s dnjowehe programma: Barlin: 20,10 šabawny konzert. Königsberg: 20,10 swjedženischa a blidowa hudźba. Köln: 20,10 Wojazy — towarischojo. Warschawa: 20 symfonischi konzert.

K swjatemu woprawjenju

Za hólcow:
Zwjerśne košle
Krawaty
Nohajcy
Spódn. kholowy
Slě
Rukajcy 606
we wšěch pladźiznach

K swjatemu woprawjenju

Za holcy:
Spódn. drasty
Podkholowčki
Košle
Rukajcy
Nohajcy
wulki wubjerk
Niske pladźizny

A. Bokelmann nasl.
mějićel Curt Müller :: w Budyšinje :: na Serbskich hrjebjach rózk Kamjentneje hasy 611

K jutram
pla[illegible]no
Palenc (Weinbrand)
Tśihwźdny červjeny
bleša **2,95** z blešu
a 3 % rabata [609
Otto Sachse

Na 300 jezdnych kolow
mam na składze Znamki **Diamant, Göricke Bauer Anker.** Na přeće podź lne pladźenje Nałožanje 10 hr. Tydźeńsk wotpłaćenje 2 hr.
J. Schieback w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4
Wosebite jězdne kola
mužace . . . wot 35 hr.
žonjace . . . wot 38 hr.
Trjebane kola wozmu sobu do pładźenja 615

Mały nawěštk wulki wuspěch

K hermanku! [610
Přihódnje a pładźiznyhódno nakupujeće swoje potrjebu pola firmy
Johann Wenk, na Kotolsk. h. 10
Poskićam Wam w znatej hódnosći:
Tkaninowe wobleki, lěcne wobleki, wětrakrute jaki přez wětr, dźěćace wobleki, krute manchestrowe kholowy, kožane kholowy, gurtowe kholowy, sportske kholowy, lěcne kholowy, kaž tež wše wolmjane twory
Swój stan na hermanku zmeju na Žitnych wikach, rózk Kotolskeje dróhi
Wobkhod na Kotolskej hasy 10

Himerec winarnja w Budyšinje na Mjasow. torhošću 616
poskića tunjo **dobre wino** w blešach, šklenćka jenož 40 pf. — Zymne pojedźe

K jutram
kupujće z lěpšinu a po wosebje přihódnych pladźiznach!
Wobhladajće sebi bjez nućenja ke kupjenju naš bohaty skład
- **Jutrowne zajacy . . . 5 štuk wot 10 pj.**
w cremowym, šokoladowym, waflowym, marcipanowym, wuwjedźenju
- **Jutrowne jejka . . . . 3 štuk wot 10 pj.**
w cremowym, fondant, želejowym, weinbrandowym, marcipanowym wuwjedźenju. Z wulkeho dźěła w pisanym staniolu
- **šokolad. Präsent-jejka štuka wot 35 pj.**
w pisanym staniolu, ze židź. seklu z pralinowym pjelnjenjom
- **najl. bunowy kofej . . . . 125 gr. 55 pj.**
sylny, aromatiski, stajnje čerstwje paleny 612

Schokoladen-Deblitz
fabrikska předawarnja: w Budyšinje na Hłownym torhošću čo. 9

Khartki
(serbske a němske)
ke konfirmacyji, k swjatemu woprawjenju, k swjatym dnjam, k narodninam, k slubej a kwasej, k slěbornemu a k złotemu kwasej, žarowańske a k druhim přileżnosćam
w Serbskej knihańi w Budyšinje

Dźěćace kolesa
we wšěch wulk. a pładźiznach
J. Schieback w Budyšinje
na Mužakowskej drózy čo. 4
614

Spušćomnu holcu
k swinjom, pyta hnydom dla žeńtwy nětčišeje **Čorlich** w Khanecach pola Pančic 603

Pytam hnydom spušćomneho
hospod. pomocnika 617
abo pohonča
Jurij Kral w Koblicach 11
pola Hodźija

Makulaturu
(je to hižo počišćana papjera) wotedawa w kóždej mnohosći **Serb. knihańa w Budyšinje**

Dźěćace wozy
Smy wšě pobrachowace wozy po sylnym kupowanju zaso nakupili a mamy zaso
50 dźěć. wozow a 50 začinj. wozow
wšo wubjernje rjane modelle na składze, kiž čakaju na kupcow [613
Richter
na Kěžorskej drózy 7

K swjatemu woprawjenju
Tkaniny za serbske drasty
Tkaniny za serb. šórcuchi
Wobsadki Banty
Schaaf
596

Bydlerńje, 69
lěbanje, kuchinje, pólstrowane twory atd., jen olli we małe kumjeće tunjo pola
H. Rubela w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4. — Rěčn. serowar.
Mam swoju pólstrowańu, skandźi se pozdźonki přijimuja

Za dźěło w zahrodźe a na pola
poskićamy:
Plećene grot, wuspinacy grot, krampy
Grały znamki „Wolf"
łopače k ryću a sypanju, widła
zahrodne grały za dźěći
hrabje, motyki, zahrodne sykawy
krjeplawy wšěch druhin
zahrodne hadźicy a přisłuški
pjerowańske grały za kokoše
topory wšěch družin
wšitko we wulkim wubjerku
pładźizny hódno pola firmy 608
Emil Miser G. m. b. H.
we Wojerecach na Cyrkwinskej hasy 12

Sadowe štomy
znamkowa twora, we wulkim wubjerku.
Jahodowe štomy a kefćki, róže, kefćki k pyšenju, jehlinowe drjewa atd. k wupytanju, poskića tunjo
Budyska štomownja [607
mějićel E. Pelz, na Lubijskej drózy telefon 2648

Sadowe štomy
Janskojahodowe kosmačkowe wysoke kefki **Róže wšěch družin**
poskića
Jakob Delenk 312
Rózowe zahrodnistwo w Budyjinje na Wuirskim puću
Skazanki móžeće tež pola **Jana Delenka** w Khróšćicach wotedaś

Serbske a němske
SPĚWARSKE
jednoreho a tež najlěpšeho wuwjedźenja dostanjeće stajnje we
Serbskej knihańi
w Budyšinje w Serbskim Domje

Wopaki je, hdyž ßebi myßlimy, so je ßo s natwarjenjom doma ßydleřske praschenje rosrißało. Najrjeńschi a techniszy najdospołnischi dom pak njeje niczo, hdyž człowjek pobrachuje, kiž by jón hladał a w rjedźe dźeržał. To płaczi tež wo sahrodźe a skotaŕstwje. Jenož wot człowjeka wuspěch saßydlenja wotwißuje. S prawym wubranjom ßydleřskich ßwójbow ßo wuměnjenje sa połny wuspěch saßydlenja postaji.

Wažne wuměnjenje sa hospodaŕski wuspěch małeho ßydlischcza je, so ma doscž dobreje semje. Dokelž je ßo tež tutón dypk prjedy sanjechał, je němski dźěłowy minister župny domowski hamt do swubranja semje ßobu sarjadował. We wschěch padach, hdźež ßo saßydłowanje se ßrědkami němskeho stata spěchuje, ma ßo dobrosdaczźe župneho domowskeho hamta wo pschihódnosczi semje a wo poměrje kupneho pjenjesa abo danje sa herbske prawo žadacž. Župny domowski hamt je pschi ßwojej dotalnej dźěławosczi stajnje na to hladał, so ßo k saßydlenju jenož dobra semja wužije a so ßo płaczisna we wschitkich padach hospodaŕszy snjeße. Hdyž dyrbi małe ßydlenje dźěłaczerjej wjetsche dokhody wunjescž, potom dyrbi semja wunoschna bycž a ßo sa poměrnje pschihódny pjenjes dostacž.

Tola njedoßaha, so ßo ßydlerjam semja pschewostaji. Hdyž ma ßo wuspěschne hospodarjenje na ßydlischczu docpěcž, dyrbja ßo ßydlerjo s wustojneje strony we wschěch praschenjach sahrodnistwa a skotaŕstwa dohladowacž a powuczecž. To we wosebitej měrje hižo pschi pschiprawjenju ßydlischcza płaczi, wosebje schtož pschihotowanje sahrody a sałoženje drobneho skotaŕstwa nastupa. Kak wulku wažnoscž tež sakske krajne knježeŕstwo na tuto praschenje kładźe, wukhadźa s postajenja sakskeho ministerstwa sa hospodaŕstwo a dźěło s 5. dezembra 1935, kiž postaja, so maju ßo pschi natwarje małeho ßydlischcza sahrodni wězywustojni do wězy sarjadowacž, kotrymž ma ßo sahrodniske pschiprawjenje ßydlischcza pschepodacž. Župny domowski hamt pak planowe dźěła nawjeduje a pruhuje.

Nimo teho steji župny domowski hamt se ßwojimi nižschimi ßłužbnymi městnosczemi ludźom we wschěch praschenjach wobydleńskich a ßydleŕskich naležnosczow k ruzy. Župny domowski hamt je w kóždym wokrjeßu s wokrjeßnym domowskim hamtom sastupjeny, kotremuž tón ßamy samokwity nadawk pschipaduje, kiž je župny domowski hamt sa sakſku župu pschewsak.

Što so w swěće wšo njestawa

Hotelski boy a brasilska milijonarka.

Do Parisa bě dojěł brasilski bohaczk, milijonar Carlos Magallanes, wobßedźeŕ daloko rospschestrjenych płódnych kofejowych plantažow — a sdobom wobßedźeŕ łódźstwoweje czary, swjasujazej Rio de Janeiro, stolizu Brasilskeje a Rom. S milijonarom bě ßobu pschijěła jeho 18lětna dźowczicžka Julija, sajrana do tenishraczą.

W Nizzy sahněsdźi ßo knjes Magallanes w najwoßebnischim hotelu. Dźowczicžku Juliju sabawjachu woßebje techniske sarjadowanja w luxusowym twarjenju; žadyn dźiw tež: doma w Južnej Amerizy bydlesche pschezo na wßy, žiwa tak kaž holza bohateho ratarja, njech tež měješche milijony.

Wěste pak njebě, czehodla runje jěsdny stoł ßebi dobu hłowny sajim młodeje milijonoweje rjanolinki. Bě ßo jej někak satraschnje salubiło, s jěsdnym stołom wot pschisemje hacž horje do najwyschscheho poschoda — a saßo dele — jěsdźicž, a to niz jenož trójzy, abo ßnano schtyri rasy wob dźeń, ně, wschědnje tak někotre dwazeczi, tsizeczi rasow. Potajkim czehodla bě milijonarka tak kokwrótna sa liftom, swoprědka njebě wěste. Hakle bližsche nanowe wobkedźbowanja samóchu woprawdźitu pschiczinu tutoho pschepjateho sajima s jěsdnym stołom wotkrycž. Jěsdny stoł pośłužowasche rjany hólz, 20lětny

hodźi. Na wschě dobre podeńdźenja dyrbimy myßlicž, so runje tutón njesbožowny wurjadny pschipad pschewinjeny.

A my dyrbimy pschewinycž nawuknycž. Budźmy sprawni: njeje to runje hněw nad maliczkosczemi wschědneho dnja, schtož nam žiwjenje czasto shórkosczi? Indiske pschißłowo praji: wjazy czwile pschińdźe wot kuntworow hacž wot tigrow. Tigry, — wulke njesboža w człowjeskim žiwjenju, czežke srudoby, kotrež mohle naß do bjesdna bolosczow a sadwěłowanja storczicž, ßu bohudźak jenož žadne. Ale bój pschecziwo kuntworam, pschecziwo małym a najmjeńschim wschědnym czwilowarjam, pschecziwo njeliczomnym pschecziwnosczam a njelubosnosczam tak mnohich hodźin, haj to człowjeka rosdwoji, roskuskuje a rosdrjebi. A to czini naß czasto . tyrana w ßwojej ßwójbje, w ßwojim kruhu a po czaßu je tajki człowjek najhórschi czwělowaŕ ßebje ßameho. A hdyž ßebi potom prawje rosmyßlimy, so ßu to jenož maliczkoscže a prósdnoscže, wo kotrež ßo jedna, so jenož s kusk rosumom a měrnym rosmyßlenjom pschiczinu nascheho hněwa jako wumyßlenje spósnajemy, potom widźimy zyły njesmyßl nascheho sadźerženja.

Słóncznje spósnajemy, so je nascha winowatoscž: so se wschej mozu pschecziwo hněwej wschědneho dnja wojujemy! Hańbowacž ßo dyrbjeli, so ßo tak mało wobknježamy. Hněw mamy podußycž, pschewinycž a snjemóžnicž. Měr wobkhowacž a ßebi roskłascž pschi wschěm a we wschěm. Czim mjenje czaßa mamy, czim měrnischo mamy ßo sadźeržecž. Jenož někotre wokomiki sastacž, hdyž chze ßo w naß sapyricž. Wěso, je to czežki bój. Ale bjes wuspěcha njeje. A w tej měrje, kaž pokraczujemy w ßwojim prózowanju, budźe nasche hněwanje woteběracž, dokelž wumyßlena pschiczina do powětra rosplunje a wěrna w ßwojim rosumnym swisku ßo spósnaje. W ßamej měrje pak — to wschitzy dowidźimy — budźe s nascheho žiwjenja wjele njelubeho wotstronjene a runje telko mozy sa lěpsche wězy wußwobodźene a dobyte.

„Człowjecže, njehněwaj ßo!“ Snajemy tute napominanje wschitzy. Ale hłuboku mudroscž tutych ßłowow pschezo sabo ßpominamy.

Pawoł Bonge. Dokelž hotelske pschedpißma njedowolichu, so bychu hosczo ßami s jěsdnym stołom ßo horje abo dele wosyli, jěsdźeschtaj rjany Franzowska a na „techniske sarjadowanja“ wosebje wczipnuschka Brasilijanka pschezo hromadźe horje a dele, dele a horje.

Nan Magallanes wěso — kaž to tak bywa — sapoczą ßwojej dźowsy tuteje wězy dla wschelake prědowanja, so tajke sadźerženje ßo snajmjeńscha njepschistejí atd. Dźowka Julija da wotmołwu: „W jěsdnym stole kßym ßwoe sbožo nadeschła! Lubuju Pawoła a ßym ßebi krucže pschedewsała ßo s nim wo ženicž!“

Niczo njepomhachu a njewuskutkowachu hroženja, pschirěczenja a próstwy nanowe, Julija wosta kruta. Tydźeń posdźischo bě hižo wěrowanje Pawoła Bonga s Juliju Magallanes, a tež wěso wośmjeczi ßo to s wulkotnym kwaßom. Młody porik bydlesche hischcže krótki czaß w ßamßnym hotelu, w kotrymž bě Pawoł se ßłužobnym. Hotelszy hosczo pak bórsy pytnychu, so rjana Julija po swěrowanju na ras pschesta ßo tak hłuboko sajimowacž sa jěsdnym stołom; něťko najwjazy ßwojeho czaßa pschebywasche na tenisowym městnje a wuwuczowasche ßwojeho „lubeho mužika“ w tenisu. Ž.

Wšědnje we wobkhadźe 100 morjenych

Hdźe? W Amerizy! Amerika dźě ma najwjazy autow. Psched krótkim ßu wuschle wobliczenja wobkhadnych njesbožow w lěcže 1934. W tutym lěcže nawědźi kraj 882 000 njesbožow, pschi kotrychž bu 36 000 ludźi morjenych a skoro milijon ludźi sranjenych.

Porażaze je dalsche wobliczenje, schtó ßu czi morjeni abo na ßmjercž sranjeni. A wupokasa ßo, so 44 prozentow wschitkich wobkhadnych woporow ßu pěschi (potajkim wokoło 1600). A człowjek, kiž po dróhach běha, skónczńje nima niczo wužscheho s motorisaziju, a tola pjelni rjady skoro połojzy wschěch morjenych! Pschecziwo tomu snapschecziwi ßnano motorski jěsdźeŕ, so ßu s tutych 1600 morwych wokoło 400 ßami wina na ßwojim dóncže (dokelž ßnano runjewon na kschižnischczach dróhu pschekroczeja, schtož derjewukubłany pěschi ženje njeczini!) Ale pěschi tola njeje pschezo ßam wina na ßwojim njesbožu. K tomu krótka statistika tych wobkhadnych njesbožow, kotrež měja chu ßmjertne sczěhwki, a schto bě s pschiczinu tajkeho njesboža:

hrajkaze dźěczi	17,1 proz.
pschekroczenje dróhi, hdźež njebě trěbnych signalow	14,8 proz.
pschesczěhnjenje stojazeho wosydła . . .	12,8 proz.
dokelž ßo wobkh. signale njewobkedźbowachu	11,8 proz.

Schto to do woporow ßu, dopokaža hischcže jaßnischo absolutne liczby. Na pschikład pschejědźechu a morichu w jenym lěcže 2700 hrajkazych dźěczi! Dale ma statistika hischcže někotre dalsche struchło-sajimawe dodawki:

Hdźež dwě wosydle do ßo srasyschtej abo wosydło do někoho abo do něczeho sajědźe, běchu tak rjez pschi njesbožu aktiwnje abo paßiwnje wobdźěleni:

pěschi	38,3 proz.
auta	43,3 proz.
wosy s konjemi	0,7 proz.
želesnizy	0,6 proz.
druhe wosydła	1,0 proz.
wězy (schtomy, murje, stołpy atd.) . .	6,6 proz.
motorske koła	2,2 proz.
Njesboža, kiž ßo stachu, dokelž wobkhadne pschedpißma njewobkedźbowachu	24,4 proz.
pscheskoku jědźechu	22,1 proz.
jědźechu tak, kaž bě wosebje sakasane . .	16,5 proz.
jěsdźeŕ njekedźbowasche	9,5 proz.
wopaczne signale dachu abo dokelž ßo signale wopaki srosumichu	5,1 proz.
w sawinjenjach koleno prawje njewujědźechu, ale tak rjez kónz pucza wotrěsnychu .	3,5 proz.
w hórskich sawinjenjach pschesczěhnychu .	1,7 proz.
njebě w jědźazym wosu wjednika . .	0,6 proz.
stojazu elektrisku pschesczěhnychu . .	0,5 proz.
ßo wosydła s dróhi wjerhnychu . . .	10,0 proz.

Ž.

Šijace mašiny ze sowjetskeje Ruskeje

Dźeßacž lět drje je tomu, so je ßo ßowjetskej Ruskej poradźiło, prěnje ßwoje wikowaŕske srěczenja s najwjeczornoeuropskimi statami wobsamknycž. S tym bu jej tež smóžnjene, hospodaŕske mozy a nashonjenja tak njenowidźeneho „kapitalistiskeho ßwěta“ sa natwaŕ ßwojeje noweje ruskeje industrije wužicž. Wukrajni wězywustojni a specialni dźěłaczerjo saczahnychu do kraja, a dospołne wuhotowanje sa nowe twornje skasachu ßebi w Jendźelskej, Czěskoßłowakskej, Němskej a w Schwajzaŕskej, a so tež dostachu. Rußojo mózachu jich sa to se ßurowisnami (Rohstoffe) derje sastaracž; wuwožowachu wschelake žita, kožuchi, drjewo, mineralije a podobne wězy. W nowym psched krótkim czaßom wobsamknjenym wikowaŕskim srěczenju s Franzowskej pak pokasuje, ßo dotal tak jara njewobkedźbowany fakt, so chze ßowjetska Ruska do Franzowskeje tež hotowe fabrikaty dowožowacž. Je ßebi w tutym srěczenju wuběďźiła kontingenty (t. r. wěstu měru, kelko móže a ßmě dowožowacž) sa drastu, schany, schijaze maschiny, toczaze maschiny, elektriske lampy, kulkate podwalzy a hischcže někotre druhe industrijowe hotowe wupłody. Ssu to produkty, kotrež drje dotal hižo běchu ßebi w někotrych ßußodnych krajach Ruskeje — na pschikład w Turkowskej — wiki a rospschedanje swěsczile, kotrež pak njejßu dotal na nawjeczorno-europskich wikach widźał. Jedna ßo drje jenož wo małe dźěłby — sa schijaze maschiny wokoło 1600 zentnari —, so mohł człowjek skěrje ßebi myßlicž, so ma tutón wuwos tón smyßl, krajej, s kotrymž je ßowjetska unija runje wojeŕsko-pschecželski swjask wutworiła, s najmjeńscha symbolisy postupy w industrialnej khmanosczi ßwojeho partnera pokasacž.

Prěni pospyt pak, sa schijaze maschiny a kulkate podwalzy móžnoty wotbywanischcza w nawjeczornej Europje namakacž, njeje dawno abo lědy s dopokasom, so je kajkoscž ruskeje produkzije něťko na zyłej froncže skhodźeńk dozpiła, kotryž móže ßo njebojasnje stupicž pornjo druhim starym industrijowym krajam, — pschetož powschitkownje wěmy, so je ßo jenož w jenotliwych dźěłaŕnjach tutón trěbny skhodźeńk dozpěł; w dźěłaŕnjach a twornjach, kotrež hižo swoprědka jenož sa wuwos dźěłachu a dźěłaju. Tež njetrjebamy w tutym pospycže widźecž signal, so ßo ßměr a natwar (struktura) ruskeho swonkowneho wikowaŕstwa saßadnje směnitaj; wuwos hotowych tworow s Ruskeje je drje w běhu poßlednich lět ßo powjetschił — w lěcže 1935 bě s zyłeho ruskeho wuwosa 19 prozentow hotowych fabrikatow, — tola politika ruskeje industrije měri ßo wosebje na to, ßwój (ruski) kraj derje sastaracž, — a wuwos ßłuži jenož k tomu, trěbne debisy sa sapłaczenje dowosow s druhich krajow do Ruskeje saßłužicž. Hdyž tež je ßo s czaßom na někotrymžkuli polu ßamostatnoscž ruskeje produkzije dozpěła a hdyž móža tu a tam nowe „dobycza a wuspěchi“ politiki ßamosastaranja ßwjeczicž, tak płaczi sa towaŕstwo industrijowych statow se Ssowjetskej uniju tola hischcže to, schtož je ruski komißaŕ sa swonkowne hospodaŕstwo Rosengolz pschi spocžatku tuteho lěta wo ßměrje we politizy swonkowneho wikowaŕstwa rjekł: Nahlady, so ßowjetska unija w pschichodźe žaneho dowosa wjazy njetrjeba, ßu wopaczne. Móže-li ßowjetska industrija tež rynk technischich sdobyczow ßebi pschipißacž, tak ßo w kapitalistiskim ßwěcže tola hischcže mnohe techniske nowoscže a wudospołnjenja sjewichu, kotrež maja sa natwar ßowjetskeje unije wulkeho wusnama. Nusne tohodla je, tute techniske nowoscže njepschestawajzy wobkedźbowacž a wuwužiwacž, je khětsje, w prawym czaßu a w połnym wobkuku do Ssowjetskeje unije pschenjescž a ie tu wutrjebacž. Ž.

Přilopk

Hauptmannowe wotprawjenje ßo wo 48 hodźin wotstorczisko.

Sensazionelny wobrot na sensazijach pschebohaty pschipad je ßo w nozy k ßrjedźe stał. Jenož někotre mjeńschiny psched postajenej wotprawjeńskej termiji je ßo wotprawjenje snowa wo 48 hodźin wotstorczisko. Jastwowy direktor Trentonskeje khłostaŕnje Kimberling je tuto wotstorczenje pschikasak, hdyž bě jeho pschedßyda wyßokeho ßuda s Merzer wo to proßył.

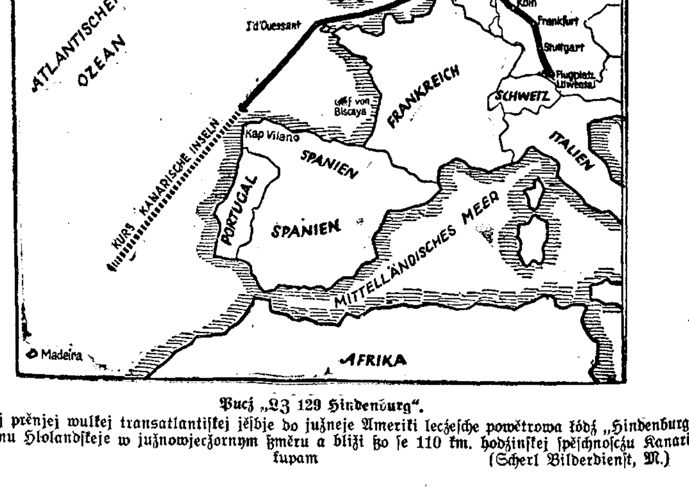

Pucž „LZ 129 Hindenburg“.
Na ßwojej prěnjej wulkej transatlantiskej jěsbje do južneje Ameriki leczesche powětrowa łódź „Hindenburg“ po pschecleczenu Hołandskeje w južnowjeczornym ßměru a bliži ßo se 110 km. hodźinskej spěschnosczu Kanariskim kupam (Scherl Bilderdienst, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowérnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćeńcarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 80 | Budyšin — Pjatk 3. haprleje 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Měrowa rěč jendźelskeho krala

Jendźelski kral Eduard VIII. je schtwórtk w Buckinghamskim hrodźe w Londonje wojewjenje žiwěry wošobow sjawneho žiwjenja a sastupjerjow wschelakich sjawnych sjednoćenstwow pschijał. W swojej rěči wón mješ druhim praji, so samolwitosće a sdatnosće spósnawa, kiž pschedu nim leža. Shromadnje z mužemi jeho generazije je wón był zwódł wójnskich stróželow. Schmjatanźy a hubjenstwo powónskich lět su jemu pschederje znate. Wón chce ho stajnje prózowaś, so by měr žiwéta a žiwjenje wikowarstwa pschećiwał. Jenož tak ho sdatnosće k dźěłu namakaju, na kotrej ma kóždy staćan prawo.

W Jendźelskej so zadźerženje Francowske je kritisuje

Londonske nowiny „Evening Standard" njeju jara zwjeselene nad pišanjom franzowskich nowin wo Hitlerowym měrowym planje. Jendźelska na jako potrjebnišu jaru cźejke stejiscźo. Dohdź chce wona swoje potrjebnike winowatosće dopjelnić, dyrbi swoju njewotwisnosć sahu dobyć. Wona dyrbi swoje swisli w swadźe spuscźejcźu a swoju politiku pschecźeljelske ale dospolneje njewotwisnosće jasnje pokasaś.

Nowiny „Evening News" pišaju, so su ho wjednikowe namjety w Jendźelskej jako sjednamkliwe witake. Wšak někotre tak leža, so Jendźelska Hitlerowe namjety nochce skótka na bok storcźiś, a so teź Franzowska to njemóże.

Londonske nawjeczorne nowiny „Star" su nad sawodny nastawk napisnło „Pucź je wotewrjeny!" sćajile. **Hitlerowu wotmołwu wone najwuschiknischi diplomatisti dokument mjenuja, kiž je wot Biśmarckoweho cźasa ł Barlina pschischoł.** Wone sacźuwaju, so je w nowej Němskej diplomatija na wuschiknosći pschiwuchła. Stónczenje tute nowiny pschisponmnieja, so ho njeje mógło žaneho napinanja lutowaś, so by ho Němska sa wuradźowanske blido dowjedła.

Eden je Francowskej a Belgiskej listaj pósłał

Jendźelski swonkowny minister Eden je schtwórtk wjecor najprjedy franzowskemu a potom belgiskemu pósłanzu pschisał. Kóždemu pósłanzej je dwaj listaj pschepodał. Jedyn list ho na 3. dźeł běšeje knihi pocźahuje, kiž ho z rosrěcźowanjemi generalnych stabow sa pschichodny cźas saběra. Druhi list wo sakoženju běšeje knihi jedna, kiž rosrěcźowanja generalnych stabow nastupa sa pad, so ho jednanja z Němskej njeporadźa.

Franzowske knježerstwo němske namjety pruhuje.

Schtwórtk je ho z Parisa powěsło, so chcyšche ho franzowski ministerski president Sarraut na tym žamym dnju ze swonkownym ministrom Flandinom sećej a z nim hromadźe tekst němskich namjetow pruhowaś. W Parisu wocakowachu, so ho franzowsky ministrojo pjatk abo sobotu k ministerskej radźe sjendu, so bychu ho wo němskej nocźe rosrěcźowali.

Belgiska chce bjes pschedbudkow pruhowaś.

Wjednikowy měrowy plan je ho w Belgiskej žiwje wobkedźbował. Dotal su wschitke nowiny zyły wobžah němskeho plana wocźišćowale, so móža cźitarjo sami Hitlerowu nowu měrowu offensivu pruhowaś. W napismach nowin ho wobsebje naspomnja, so by sa namjety sjednanliweje powahi.

Hollandska Francowsku a Jendźelsku napomina

W hollandskich nowinach je wjednikowy nowy měrowy namjet najwjetschi sajim sbudźił. Wone wobschěruje wo nim pišaju. Dokelž franzowske nowinarstwo a mały dźeł jendźelskich nowin namjet wotpokasuje, hollandske nowiny „Telegraaf" Jendźelsku a Franzowsku warnuja, so bychu jednanja njewotpokasałej, kiž je Němska namjetowała.

Locarnske mocy so 8. haprleje zeńdu

Schtwórtk popołdnju staj ho franzowski swonkowny minister Flandin a jendźelski pósłanz rosrěcźowałoj. Wonaj staj ho sašadnje dojednałoj, so ho sastupjerjo Locarnskich mozow žrjedu 8. haprleje pak w Parisu pak w Brüsselu sendu. Jendźelske knježerstwo žiwje měnjenje hnydom wosjewi.

Twarske njesbože w Barlinje před sudom

Psched 11. wulkej thlostańskej komoru Barlinskeho krajneho žuda je ho žrjedu dopołdnja prozeß sapoczał, kiž ho z twarskim njesbožom sabéra, kotrež je ho na Hermanna-Göringowej dróšy w Barlinje 20. augusta lońskeho lěta stało.

Wschitcy ho hischcze na tamnu nastróžazu powěsć dopomninu, so ho tunnel pod Hermanna-Göringowej dróhu sašpyni. Dopominany ho, kak ho tehdy njespózmiwje wodnjo a w nozy na wulkowanju sašpynjenych dźěłasche a kak po dołhim prózowanju 19 žmjertnych woporow wuhrjebachu.

S pschepytowanjom žu ho techniske, rjemješlnske a organisatoriske njedostatki wuśledźiše. Tehdóla žu ho wobstorźili: 54lětny diplomowy inžener Hugo Hoffmann z Barlina-Friedenawy jako wobchodny wjednik a direktor Barlinskeho twarskeho towarstwa; 42lětny diplomowy inžener Fryz Roth z Barlina-N. jako městny twarski nawjedowar Barlinskeho twarskeho towarstwa na twarje na Hermanna-Göringowej dróšy; 50lětny železniski wyschi rada Curt Kellberg se Charlottenburga jako dezernent cźary; 35lětny železniski rada Wilhelm Weyher se Südende jako pschedhuda hamta sa nowotwary w IV. podkrjeżu a 41lětny twarski nawjednik Wilhelm Schmidt z Tempelhofa, kiž je jako pschistajenz němskostatneje železnizy na samolwitym městnje w njesbožownym schachcze žobu dźěłał.

Wschitcy wobstorźeni wot 5. septembra abo 16. oktobra 1935 w pschepytowańskej jatbje pschebywaju. Železniski wyschi rada Kellberg je ho wot kónca novembra z pschepytowańskej jatbu pschełutował, dokelž lěkař wobkrucźi, so njeje sa jatbu khmany.

Wschitkich pjeć wobstorźenych winuja, so žu z njewobkedźbowanjom žiwjeje powołańskeje žwědomitosće žmjerć 19 snjesboženych sawinowali a so tehdóla njerodneho mjenja winowacźi sćinili.

Dźeł Barlinsko—Šćećinskeje autoweje dróhi so wobkhadej přewoda

Sutrje žobotu popołdnju w 4 hodźinach ho prěni dźeł Barlinsko—Schcźećzinskeje autoweje dróhi wotewri. Pruski ministerski president general Göring w pschitomnosći generalneho inspektora za němske dróhi dr. Todta a župneho nawjedowarja wyschischeho prezidenta Kuby, kaž też mnohich cźestnych hosći dróhu wobkhadej pschepoda. Motewrjenju ho parada stow automobilow pschisamknje, na kotrejž móža ho też privatni autarjo wobdźělić, kiž budža pschi motewrjenju pschitomni.

Zaso 3ooo němskich dźěłaćerjow po puću na Madeiru

Schtwórtk žu z Hamburgskeho pschistawa sašo tři parniki wušeše, to bychu 3000 němskich dźěłaćerjow na kupu Madeiru dowjesće. To su parniki „St. Louis", „Der Deutsche" a „Sierra Cordoba", kiž dźěłaćerjow do žłóncźnych polodnišich kónczin wjesu.

Hacź do 19. haprleje žanych shromadźišnow.

Jako němski propagandowy nawjedowar nazionalsozialistiskeje strony je dr. Goebbels sa cźas hacź do 19. haprleje powschitkowny shromadźišnowy měr postajił, kiž ho jako wotpowjedźenje pschesławka po dobyjezerskim kónczenju wólbneje kitwy myšli.

Pod postajenej shromadźišnowy měr padnu wobsebje wschitke sjawne manifestazije a shromadźišny. Shromadźišny dobustawow maju ho hacź na najnuznische wobmjesowacź. Shromadźišnowy měr ho njepocźahuje na sarjadowanja filmowcho wotdźělenja a hamta organisazije „Móz z radosćeˮ.

Gdański hospodarski plan so wurunał

Gdańske knježerstwo je z wukasom z 31. měrza hospodarski plan sa hospodarske lěto 1936/37 na sakładze połnomócnjazeho sakonja do mozy stajiło. Porjadny hospodarski plan ho z nětkle 117 milijonami gdańskich schěžnakow, wurjadny hospodarski plan z nětkle 172 000 schěžnakami w dołkodach a wudawkach wuruna. To pornjo lońskemu hospodarskemu planej wosnamjenja, so ho niwale 8 milijonow schěžnakow wulutuje.

Wulke jimanje kommunistow w Pólskej

Njedawno běšche we wschelakich pólskich městach k njeméram dóšło. W swisku z tutymi njemérami je policija na wobschérne waschnje pschecźiwo tajnym kommunistiskim organisazijam we wschich pólskich industrijowych městach sakrocźiła. Wona je sta twarjenzow pschepytała, wobsebje we Warschawje, Krakowje, Lublinje a Kielzach. 412 wosobow ho jasa.

Warschawskej policiji je ho poradźiło 60 kommunistiskich wjednikow sajeć. Tuzi wschitcy wjednistwu pólskeje kommunistiskeje strony pschiličźeja. Mjes sajatymi, kiž su niwale wschitcy židźa, žu też zobustawy zentralneho wubjerka kommunistiskeje strony a Warschawskeho stroninego wubjerka.

Ministerski president Koscialkowski měješe konferenzu z wjednikami sozialistiskich dźěłaćerskich swjazkow. Konferenza něhdźe dwě hodźinje traješe. Ministerski president ho podarmo prózowaše, 1-hodźinski generalny strejk strejk wotwobroćeć, kiž běše ho na schtwórtk postajił. Strejk měješe ho jako protest wotmeć, dokelž je policija do strejkowazych dźěłaćerjow w Krakowje stelała.

Kommunistiski scźelak we Waršawje wuslědźili

Pschi wobschěrnym jimanju kommunistow poslednjej dnjej w Pólskej žu we Warschawje tajmu kommunistisku radiowu stajiu wuslědźili. Tuta stajiła swisli z kommunistiskimi organisazijemi w Pólskej a też z Moskwu wudźerźowaše. Wona běšche we wobydlenju žida Eftermanna sameńcźena. Wěsty Goldfinger sćelak poslužowasche Policija je wobeju sajała.

Cźeskosłowakske knježerstwo chce ho we Winje hórschcź.

Dokelž je ho we Winje sakoń wobsamknył, z kotrymž ho powschitkowna wojeska powinnosć a dźěkowa słužba w Awstriskej hnydom sawjedźetej, je ho w Prazy wurjadna ministerska rada swołała. Prazy politikojo wocźakuja, so budźe ho cźeskosłowakske knježerstwo w pschejednosći se swjatskatskimi mozami pschecźiwo temu hórschcź, so je awstriske knježerstwo postajenza St. Germainskeho měrowego srěcźenja z mozy stajiło. Pražske nowiny „Wjecźor" maju sa to, so rosćuh awstriskeho knježerstwa k poslednimi rosrěcźowanjemi w Romje swižuje.

Też Juhosłowjanska pschecźiwo awstriskemu rosćuhej.

Beogradske nowiny na napadnym městnje pišaju, so je Awstriska St. Germainske srěcźenje sranika, dokelž je swjatkowy žejm žrjedu sakoń pschijał, z kotrymž ho powschitkowna swjatkowa słužba sawjeduje. Nowiny „Politika" pišaju, so samatrjenje sa tutu krocźel dźenjnišche awstriske knježerstwo ponješe a też „cźi, kotrež jo we wukraju podpjeraju." Staty Maleje ententy tutemu sranjenju srěcźenja njemóża směrom pschihladowaś.

Schěcź nowych woporow marxistow w Schpanilsej.

W Schpanilsej smeja ho 12. haprleje gmejnske wólby. Tohodla tam žylna znutskownopoliti ka napjatosć knježi. Se wschelakich kónczin je wo najwjetschich ratarskich dźěłaćerjow powź. We Badolatosu p. Seville žu ratarjo dźěłaćerjo spytali nětkotrym policistam bronej wzaś. Tuta najwjetschi je k tšeleńzy dowjedła, kiž zebi schtyri žmjertne woporu z schtyrjoch sranjenych žadasche. W Cosmelli pola Malagi ho pschi sranjenju mjes kublerjemi a ratarskimi dźěłaćerjemi dwě wobsobje morischtej.

kermankej njezabudźće sebi kupić

za holcy:
nohajcy, rukajcy, šantka, spódnje šaty wšěch družin, šawle, rubišća a cankate khornarje

za hólcow:
zwjeršne košle, slź, krawaty, zoki, šantka, rukajcy

za serbsku drastu:
banty, wobsadki, canki, borty, knefle

Nowe dóšte
wulkotne banty za křižerjow
wosebje tunje 656

Arno Kube w Budyšinje
Serbske poslužeńje / na Kěžorskej drózy 12

Přirodna bóžeńka
Melania Harnisch-Davidowa
na Sukelnskej hasy 5
zapućuje wot 4. hač do 20. haprleje
(hdźe nima rěčneje hodźiny.) 651

Jenottiwe meble
Lěhańnje
Jěduerńje
Kuchinje
wulki wubjerk
Přihmamy mandźelske požčonki

Händchen

tyšerski ništr, mebl. wikow., žane klamy
w Budyšinje na Lubjtskej dr. 17 (w dworje) [585

Šatowe wuhotowanja

podawa derje a płaćizny hódno

Šatowy wosebity wobkhod firmy
Karl Rößler
w Budyšinje na Bohatej hasy 3
643

Žažne RATAR,

rakaswobod. připóznate
symjeńtne běrny
su dóšłe
na Drjewowych wikach 9
(bróžnje) [637

Wutočam 642
polonowe wino „Rilano“ 1/1 bleša 85 pj.
polonowe wina, ze suda . . . litr 80 pj.
słódke truskalcowe wino litr 90 pj.

Gustav Hache na Butrowych wikach
winowa wikowarnia a likěrowa fabrika

Němske dźěło

wubjerna cigara . . . . . 10 pj.
647

Friedrich Otto Sachse
Wotrjadny wobkhód pódla Radneje pincy

Pólstrowane meble

zhotowjam cyle nowočasnje. Wuwideju wšě sedłarske a wobnowju a předźěłam stare. Zhotowiam rad njedźelske graty a tajke do wšědneho dźěła. Wuporjedźenja najspěšniśo, derje a płaćizny hódno

Jurij Mikławšk
sedłarnja a pólstrow. w Šunowje-Khrósćicach

Štwórtk, pjatk a sobotu sym w Khrósćicach. Mandźelske požčonki a wupokazy na dźěćoch bohatych bjeru jako płaćenje. 638

Přińdźće

sobotu a njedźelu
4. a 5. haprleje
do Budyšina
na hermank
zo byšće wašu potrjebu na
modernych žonjacych mantlach
mužacych manltach a woblekach
kupili pola 649

Franz Mrstny
w Budyšinje, na Bohatej hasy 4
Wy kupujeće derje a płaćizny hódno!

Runklicowe symjo

žołte a čerwjene hobrske kule, Eckendorfski typ
Wšě wurjadnje płahowane
cokorowe picowańske runklicy
cokorowe runklicy
Wšě zeleninowe a kwětkowe symjenja
Slezyski
čerwjeny dźećel
wosebje płaćizny hódno
Schwedski dźećel
běły dźećel, žołty dźećel
atd.
Najlěpše trawne symjenja
w měšenjach, kaž też wšě jednotliwe trawy za łuki a pastwišća, kaž też wšě druziny
pólnych symjenjow
poskića w znatej kajkosći

Louis Wagner

wosebity dom za symjenja w Budyšinje na Žitnych wikach 4 :: Telefon 2289 a 2709 548

Pudingowy prósk
vanille, mandl., truskalcow. malcnowy, citron., ananas.
1/4 pł. dosaha za 1 1/2 litra mloka **10 pj.**
smjetanowy puding 15 pj.
šokoladowy puding
za litr mloka 13 pj.
vanillowu jušku
za litr mloka 5 pj.
vanillowe truki štuka 25 pj
Thauer na Sukelnskej hasy 30
Sobotu: Korjeninowy stan
648 na Hłownym torhošću

Prjedy

646
hač k jutram **nowe koło kupiće,** wobhladajće **sebi mój skład** mužacych, žonjacych a dźěćacych kołow. Dale poručam wobswětlenja, kaž też wšu potrjebu.

Franz Ritscher
wikowař z jězdnymi kołami a štiacymi mašinami, wuporjedźerńja
w Sernjanach

Plećeny grót
kalaty grót, wuspin. grót tunjo zahrodne graty znamki „Wolf“
Alfred Jannusch [641
železowa wikowa na Serbsk hrjebj. 2

K jutram
płaćiznyhódno

Palenc (Weinbrand)
Třihwězdny čerwjeny
bleša **2,95** z blešu
a 3 % rabata [609
Otto Sachse

Na 300 jězdnych kołow
mam na składže. Znamki **Diamant, Göricke Bauer Anker.** Na přeće podźelne płaćenje. Napłaćenje 10 hr. Tydźeńsk wotpłaćenje 2 hr.
J. Schieback w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4
Wosebite jězdne kola
mužace . . . wot 35 hr.
žonjace . . . wot 38 hr.
Tyjebane kola wozmu sobu do płaćenja 631

Šulske tornistry

wotrjadne dźěło, pola firmy
C. Junghannß [493
w Budyšinje na Jerjowej hasy

K jutrownemu jěchanju
poruča
kwětki a ranki za konje
Marja Petrichowa
w Budyšinje na Serbskich hriebjach čo. 30 640

Su-li Waše črije roztorhane
přihódźe spěšnje do **wulkoćewcowanje na Žitnych wikach čo. 11** znaméca „Złoteje hwězdy“ a „Młodoćeho dwora“ 44
Alfred Gnichwitz
Dobre reelue a tunje nosłužowanje. Na nadrunowanje móže so dočakać!

Rězak w Slepom
podawa tunjo hač do domu **suche tyšerske deski**
20, 23 a 30 mm. 654

Porcelin
ze złotej kromku, malowni ke štokami, němskej róžu, winowym lopjenjom, běłu nadobu modrowe formy a dekory w Tafel-, **kofejow-** a čulowych serwijach prawy **Rosenthalski** porcelin hromadźe nadobu jako dar
Najwětši wubjerk [644
Wosebje tunje płaćizny!
M. Pfuhl, na Zuntkowu. Lawsk. h. 6

Domjaca potrjeba

Wot jutřišeje soboty 4. 4. mam nowy transport **rańšoprunskich-holłandskich**
płahowanskich kruwow a jałojcow
kaž rańšofriesiskich płahowanskich **bykow, 3 čornjakatych čěbniwych wołow,** kaž šěsćlětneho **Ermlandskeho wallacha** płaćizny hódno na předań. Bjera wšny skót do płaćenja.
Gustav Gneuss w Budyšinje
na Hornjećerskej hasy 40 — Telefon 2106
645

Mam wot **soboty 4. haprleje** we swojej **filijali w Budyšinje w hotelu „Mackrabja“** čerstwy transport
kruwow, 653
kaž **koni na rolu a do dźěła** z połnym rukowanjom po znatych zniženych płaćiznach a na zamjenjenje. W samym času mam tu nowy čerstwy transport **koni do dźěła a rolu,** łohke a sylne, kaž też wšelake konje **na zamjenjenje** we swojim hłownym wobkhodźe w Drježdźanach płaćiznyhódno na předań.
Paul Grosch. **wikowarnja ze skotom a konjemi w Drježdźanach-N.,** Hechtstraße 30
telefon 50628, přjedy Franz Augustin. Telefon Budyšin 3665

K Budyšskemu hermankej
Stan na Žitnych wikach pola twařskeje policije
Poskićenje k Wašemu lěpšemu w přenjorjadnych dźerživych tkaninach po woprawdźe tunich płaćizn.
woblek. paletowe sportske mužace mantl. kostum. **tkaniny**
Tkaninowy sklad **Körner** założeny 1701
w Kamjencu, na Połčańskej dr 31. Zarućene čistowołmjane česane předźena za mužac. drastu, nowe mustry
kaž też módre a čorne

Gumije za jězdne kola
mantle . . wot 1,25 hr.
šlawchi . . wot 0,75 hr.
Wobswětlenja kołow
6 volt, kompl. wot 5,— hr.
jězdne kola, přisłuški za kola
poskića firma 571
Gebr. Thomas w Budyšinje
na Kamjentnej hasy čo. 16

Spušćomnu holcu
k swinjom, pyta hnydom dla žentwy nětčišeje **Čorlich**
w Khanecach pola Pančic 609

Pytam hnydom spušćomneho
hospod. pomocnika 617
abo pohonča
Jurij Kral w Koblicach 11
pola Hodźija

Nic jenož k hermankej
:Meble:
kunować rěka
jenož **Frömtercj** běžeć
kuchinje, nowe, dźěłne 99,— hr.
kompletne ložo, nowe 52,— hr.
khamory za drastu, nowe 37,— hr.
šeslongi, nowe . . . 23,50 hr.
scinowe stólcy . . . 5,75 hr.
łoža . . . . . 21,50 hr.
sofy, domj. dźěło, nowe 83,— hr.
pólstrow. sedła, nowe . 15,75 hr.
kham. za drastu a šaty, nowe 55,—
wučańowańske blida, nowe
pola nas jenož 29,50 hr.
Přijimam mandźelske požčonki a dźěćace pomocy ze wsow a města
Přiwiezu ze sobu swój wóz.
Wobhladajće sebi moje wukładne wołma a płaćizny! 642

Jenož FRÖMTER Jenož
na Lawskich hriebjach čo. 2
w přejdawšej Serbskej bance
Njedźelu wotewrjene!

---

6 trjebanych žonjacych
kołow
na na předań [601
J. Schieback
na Mužakowskej drózy 4

Mjele 18,— hač 135,— hr. 246
prochsrěbak
Dostać we wotrjadn. wobkhodach

Drastowe tkaniny

638
we wšěch družinach módy tkane. Bohaty skład, tunje płaćizny. Nětkole nimale wšědne nowosće dóńdu. Vobach-přirězki.
Specialny wobkhod drastnych tkaninow **Reimann** při Póstskim naměsće na Hońe hasy 20

Njeje to płaćizny hódno?

Gabardinowe mantle wot hr. 16.50
Wjelbłudokos. mantle wot hr. 19.50
Gumijowe mantle . . wot hr. 6.90
Kostumy, nowe wudźělki wot hr. 19.50
Kupleje, nowe wudźělki wot hr. 19.50
Bluzy z Matterep . . . . wot hr. 3.75
Suknje w mnoh. tkan. . wot hr. 2.95

Paul Otte
rózk Hłowneho torhošća 651

Nowosće w žonj. klobukach
za nałěćo a lěćo poskića stajnje
Gertrud Kluge, klobukowy wobkhod na Serbskej hasy 7
Přeprasowanje, předźěłanje płaćizny hódno

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej knihańni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin“
Jenož **20 pj.**

650
Serbja
kupujeće hižo lětdźesatki dołho rad swoju drastu pola firmy
König w Budyšinje
Tam maju **wulki wubjerk a najnižše płaćizny!**
elegantne žonjace mantle . . wot **15.00** hr.
apartne kostumy, módre a šěre wot **24.00** hr.
mužace wobleki, najnowše mustry,
najl. přiměrny 65.00, 58.00, 52.00, 45.00, **35.00** hr.
gabardinowe mantle . . . . wot **38.00** hr.
Njedźelu na dnju hermanka **wulke zetkanje** pola
König w Budyšinje
na Žitnej hasy 4

Ze Serbow

W **Budyšinje** 3. haprleje 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Džaka w swóče njehladaj,
Připóznaća njedadaj.
Hewak w hnéwje zahinješ a w złóbje.
Myto skutkow pytaj we wutrobje. Čišinski.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 741,6, hygrometer 0 a najwyšša dnjowa temperatura 16 stop. cźopłoty. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 742,8, hygrometer plus 2 a najnižša nózna temperatura 8 stop. cźopłoty. Nižina ſ połnocy Němſkeje ſ ranju cźehnje a pśichoźo hišće na wjedro w našich kónćinach ſtutkuje. Wona je nam khętro njewobſtajne a deſchćowate wjedro pśichinjeła. Deſchćowy wichaſ je w nałétnim cźaſu jara dobry. Sady nižiny ſo wyſchina ſ połnocy naſchim ſtronam bliži a nam powětr bórſy cźuciwje wuſtudźi. Sa pśichódne dny mamy ſymniſche a trochu haprlejſche wjedro wočakaś. — Juſtie ſobotu ſtóncźo 5,30 hodź. ſkhadża a ſo 6,37 hodź. khowa. Měſaca khadża juſtie popołdnju 4,24 hodź. a khowa ſo rano 4,13 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſniſchu ſobotu: Symniſche a hišćece njewobſtajne wjedro.**

Reje a zawjeſelenja w jutrownym tydźenju

Sa bliſki jutrowny ſwjedźeń Budyſki policajſki hamt **na** poſtajenja wo ſchkitanju njedźelow a ſwjatych dnjow dopomina:

1. **Cźichi pjatk** ſu ſakaſane:
   a) ſportiſke a turnaŕſke ſarjadowanja pſchemyſłowſkeje družiny a podobne poſtkiśenja, pak też ſportiſke a turnaŕſke ſarjadowanje, kiž njeſu pſchemyſłowſkeje družiny, ſu-li pak ſe ſjawnymi cźahami, ſe ſabawnej hudźbu abo ſwjedźeńſkimi wuſtupami ſjednoćene;
   b) koreźmaŕſkich měſtnoſcźach hudźone poſtkiśenja wſcheje družiny;
   c) wſchitke druhe ſjawne ſarjadowanja, kiž ſabawje ſłuża, jeli ſo po khutnoſći dnja njeſtoſuja.
2. Na pſchedwjeczoru jutrownego ſwjedźenja ſu ſjawne rejwańſke ſawjeſelenja ſakaſane.

*

— **Jutrowne pakety a jutrowne poſtrowy.** Jutrowne dary a jutrowne pſchecza, kotrež ſo ſ póſtu ſcźelu, dyrbja ſ dypkom na ſwjedźeń dóſćeś. Póſta je ſo wo wſchě pſchiboty poſtarała, wona ſcźelerjow wo ſobudźełło ſ poſtnym rozumjenjom proſy. Pakety, póſtike tvory a pakcźiki, kaž też hišće jutrowne poſtrowy njedyrbjał nichtó halle w ſyle poźłednjej hodźinje wotedaś. Pſchi puczowańſkim woſkhadże pſched ſwjedźenjom ſu ſakondźenja a ſkondźenja pſchiſamkntnjenjow móžne; hdyž pak poſyłki ſapoſdźene dóńdu, ſo ſwjedźeńſka radoſcź pola doſtawarjow lohko wonjeńſchi. Pakety dyrbja być derje ſawalene a ſajchnórowane, adreſy maju ſo krucze pſchitwjerdźiś; do kóždeje poſyłki njech ſo ſwjeŕcha hišćece jena adreźa połoži, ſo bychu jutrowne dary na ſwoje poſtajene měſtno dóſchłe, też hdyž ſo ſwonkowna adreźa ſhubi. Sa pakcźiki, kiž ſo ſ paketami ſcźelu, njeſmědźa ſo pſchećiśabe papołwe tyſtki bracź, dokelž ſo hewak lohko ſmjatu. Adreźa doſtawarja a wotpósłarja dyrbi ſo na paketach a na liſtowych poſyłkach dospołnje a prawje jaſnje napiſaś.

— **Podkrejźeny wubjerk Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa** jeńdźe ſo ſtrjedu 8. haprleje 1936 dopołdnja w 10 hodźinach k ſjwojenu poźedźenju w poſpjedźeni hamtſkeho hejtmanſtwa w Budyſchinje na Bismaŕckiej dróſy 21. Sjawny dnjowy porjad wopſchija 9 dypkow.

— **Sadobnyće do wukładneho kaſchćika w Budyſchinje.** W nozu k 1. haprleju je něchtó w Budyſchinje na Kěžoŕſkej dróſy wukładny kaſchćik wotpaćił a ſ wupołożenych wězow jaſnoſćeru a dwě cźemnoſćerej ſmuhatej chajmeuſtej muſajej ſwjeſćnej koſchli kradnyć. Koſchli měſejſchtej khornać pſchiſchitu. Schtóž móże k tomu něſchto ſcźeliś, ſo proſźu, ſo by jo kriminalnemu wotdźełenju w Budyſchinje abo bliźſchej poliſiji powěź.

— **Póſtna doběrka (Poſtnachnahme).** Ssu ludźo, kotříž w žadanju pjenjes ſ póſtſkej doběrku, kotruž jim liſtynoſchéř pſchedpołoži, wohrożenje ſwojeho dobreho mjena widźa. Póſtſka doběrka pak ſ nuczenym žadanjom pjenjes nima niczo ſhromadneho a njemóże ſo też na žane waſchnje pſchikaſej płaćenja abo ſamo ſudniſkemu wuſadanju płaćenja pſchirunaś. Póſtſka doběrka pak je pſchijomna wobthadna pſchiprawa němſkeje póſty, kotruž ſcźeleŕ k dóſtaću pjenjeſnje žadanki wužije, ſo by doſtawaćeſej ſapłaćenje pjenjeſa wołóźił. Tutón ſźi ſalutuje wupiſaćź póſtſku pſchepokajanku, płaćeńſku khartu atd., kaž też pucź na póſtu. Pſchi tym je zgłe wſcho jene, hacź ſo wo ſapłaćenje tworow jedna, hacź ſo ſobuſtawke pſchinoſchći ſběraju abo hacź maju ſo hewaſche pjenjeſne žadanki wurunaćź. Też doſtawaćeſej pjenjes póſtſka doběrka wſchelake lěpſchiny poſtkiśa. Wón ſźi wožebite piſanje pjenjes dla ſalutuje doſtanje w prawym cźaſu ſwoje pjenjeſy a njeroſhněwa ſwojich wobthodnych pſchećeſelow ſ pominaznymi liſtami. S tróſtkim ſkowom, póſtſka doběrka je ſmérna pomoznika wſchédneho źiwjenja, na to ſkožena, ſo by jenotliwym kłužiśa, ſo by pjenjeſnu wobkhad wołóśika a hibiśiwiſchi ſcźinika. Tohodla ſo **nichtó** njetrjeba **póſtſkeje** doběrki bojeś, kóždy dyrbjał cźim bóle tutu praktiku wobkhadnu pſchiprawu němſkeje póſty po możnoſći we wulkim wobſahu wužiwaćź.

Kałaty grót

Plećeny grót

Wulke lěpšiny poskića **nowe smuhate pletwo,** tohodla pak **njeje dróšše.**

Pletwo za cipki, horka śeroke a deleka wuzke, najtuńše wobwoźenje kokošaceho dwora. 636

Prošu wobhladajće sebi bjez nućenja ke kupjenju tute nowosće

Żelezowy dwór Joh. Miessner

— **Bankowki ſaſkeje ſtatneje banki ſo ſhubja.** S 22. haprleju ſhubja hišćece we wobběhu bywaze bankowki ſaſkeje ſtatneje banki, a to 100 hriwnowſke a 50 hriwnowſke ſwoju wožeboſtoſcź jako płaćiźidło. Hacź do 2. julija ſmědźa ſo hišćece ſamėnicź.

— **„Kino für Jedermann“** poſkiśa nam kraſnu ſanſkoſilm „Wutrobu ſa ſpěw“. Dowjedźe naſ do wulkomeſta Prahi, hdyž ſźebi khudy komponiſta ſe ſwojej kompoſiziju ſchlagera wutrobu bohateje komteſoju doby. Ale ſtarſchej tuteje komteſoju pytnjeſćatej, ſo ma tajne lubośćinike pocźakhi ſ komponiſtu, koremuž ſ wulkim ſtrachom napiſcźo ſhladowaſchtej. Se wſchěmi ſrědkami **ſpytaſchtej ſadźewaćź, ſo bychtaj ſo woženiłoj. Też tu pak bě ſaſzo luboſcź ſ dobrycźelku a tak k ſhoźownemu wukónjej dóńdźe.** — W pódlanſkim pomjenje widźimy hišćece rjanu wjeſełohru **kaž też wichelake druhe.**

S **Dobrusche.** W poźłednich dnjach mnoża ſo powěſće, ſo ſu w naſchej wſy nénkotſi wobſtejnjo kóćkow tute ſajédojcźene namakali. W tutym tydźenju je ſo pjeć morowych kóćkow namakało. Ma ſo ſwěſćiś, hacź je tute kóćki něchtó ſ wotpohladom ſajédojcźił, abo hacź ſu kóćki ſajédojcźene **kuſki,** kotrež ſo pſchećiśiwo druhim ſchkódnikam wupołožichu, ſeźrale.

S **Dźěžnitej.** Wobſtejéeŕ maſchinoweje fabriki Hermann Rauſſendorf je **kaž loni** też létźa ſaſzo ſe ſwojimi wucźobnikami **do Krkonoſchow** wulećał. Nimo hólzow jédźechu też wucźobniźy ſ piſaŕnje ſobu. Wſchitcy běchu ſo dobźo na tutu rjanu jédźbu wjeſelili. S pſchichwatnjacźowanſkim autom jédźechu do **kraźnych Krkonoſchow** a bjes dwěla je tutón pucź ſa wſchěch ſ najrjeńſchim doźiwjenjom **był.**

S **Hornjeje Hórki.** Na tśeleńſkej łuzy ſu ſo w poſlednim cźaſu wſchelake dźěła wuwjedźe. W mjenu wobſtejnſtwa ſu **wot** wuczobniz

Přiloha k čisłu 80 **SERBSKE NOWINY** pi... 3. hamrje 1936

W swětowej telefoniskej centrali

Rozmicze techniki na polu telefonow je w posledních lětach njesmĕrnje postupowało. Mamy dźensa hižo tak wudospołnjene sarjadowanja, so mózemy z přenjeje lĕpšicheje městnosće z telefonom swĕtki nawjasacz se wšitkimi wuznamnišchimi městami sewjerjeje kule. Zentrala (štrjedźišchco) telefonilka za rozmołwy mjezykontinentalne stejı w Londonje na hašy Carter Lane, blizko swĕtałsnateje katedrale Swjatego Pawoła. We wichodnej dźĕli sydźa młode knježniczki pśiched khamortomi z napisami kaž: Newyork, Kapstadt (Južna Afrika), Rio de Janeiro, Sydney, Moskwa, Tokio. Kóžda rozmołwa Europy z Ameriku, Azijej, Awstralijej a Afriku dyrbi so z pośrědnistwom tutych „kuštarniczkowrjanolinkow" w telefonišej klužbje w Londonje nawjasacz. Ssamo za bliskich suśodow je London štrjedźišchco „jetkanja pśichi telefonje". Na pśikład dyrbi dwě cźasowje w Kapstadze z nĕkim w Kairu (Egiptowska) rĕcowaś, dyrbi najprjedy pśiches London so dacz z Kairom swjasacz. Runje tak dyrbi so hindulki pśichěkupc we Bombayu (Indika) na wokopucz pśiches London swjasacz dacz se swojim kupcom w Sidney (Awstralika). Chcesli z nim porĕcowaś, hačrunjeź by runy telefonilki pucź z Bombaya do Sidney wo wjele krótšich a teź tuńšich byli!

W lĕcze 1932 mĕješe Londonska transkontinentalna telefonilka zentrala jenož 10 taflich mjezykontinentalnych linijow, 20 šaltownjanow to wšo wobstaraśe. Dźensa kedźi tam 200 knježniczkow — a mjes Londonom a Parisom je jich samo hišo 37 kablow. Woprawdźe na tutej sali knježi babnlonska rĕcna mĕšchenza. A so je jich słužba jara jenakora, pśichezo šako jene a to šame, na to njemóža telefoniski skorjicź: dźensa rozmołwja so z Romom a Stockholmom, jutśe z Melbourne (Awstralika) a Tokiom. Husto słyšśa khěrny kralow a kralownow, statnikow a dinlomatow, znatych iportarjow a filmowych hwězdow. Sotyčna, kak jendźelska policija se Scotland Yard (policajske štrjedźišchco w Jendźelskej) na krajach po morjach pyta za mjezynarodnymi słóńnikami, — kak banki radu a pokiwy za kurs wo sta tśinjacych puntak podawaju — a wo wšchitkim hnydom šako sabkubja.

Cłowjek mohł sebi mysliś, so mnohosć rozmołwow na transatlantiskich linijach je mała, dokelž kóžde rĕczenej dyrbi so drobo sapaćacź. Ale nicze tomu tak: za tych, kotśiž pśiches London do swĕta telefonuja, je tuta hra zyle wĕrśe teź hódna swojeje pśaćijsny. Tak wuda na pśikład měšty Londonski pśichěkupc niedawno za pokrabodźinske telefoniske rozmołwy 270 jendźelskich puntow (jendźelski punt wokoło 12,50 hrimnow!). Ale tutón mudawk je so płódnje mudanik. Srĕčenja, kiž je pśichěkupc pśiches telefon dožpĕł, pśichwileschu jemu nĕkotre tyšacy puntow do kapsn. Telefonišći Londonskeje zentrale maja w sebi nĕšchto z detektiva. Jena z nich, kaž Londonske nowiny pisachu, je ras w jenym kinowje w Londonje kniesa wuchušchiła, kotrejož wokolsne jedwn pucźowacy z parnika „Berenganja", se šamego morja, k telefonej. Kinowy direktor pśichetorhnu na khiwku swoje pśchedstajenje, a cźikrn na bĕku płachtu, — na kotrejž pśiched nĕšchto wokomikami so wotwiwałche hišchcze lubosćiski roman —, pśicheźo z telefoniskeje zentrale. Na taite małsnje smójni so, wokaneho namakacź a sa nĕkotre mjeńšchiny jeho pśiches telefon w kinowym bĕrowje z wonka na dalokim morju pkuwajej „Berenganiju" swjasacź. Na podobne małschnje poradźi so w bĕhu dweju dnjow telefonistam Londonskeho hamta druheho cłowjeka namakacź, kotryž — bě to independent wulkeho amerikanskeho filmowego sjednoćeństwa Metro-Goldwyn-Mayer — po Europje pucźowałche, a swjasaćku jeho pśiches London z filmowym městom Hollywood-om, z wotkel dósta intendant nowe instrukcije. Ž.

Parada pśichi wusbĕhowanju koni.

Na swjeczowanišchczu Barlinskeje straże pśchedwjedźe šchtwórkit 250 koni, kotrejž mĕjachu so za dopjelnjenje potrjeby woboroweje mozy wusbĕhnyc. Na wobrazu widźimy skupinu rjanych koni, kotrejž so za khmane spósnachu. (Scherl Bilderdienst, M.)

Cyrkwinske powĕsće

Njedźela Palmarum, 5. jutrownika 1936.

S **Budyšchina.** W Michałskej zyrkwi rano w 7 hodź. šerbske Boże wotkazanje (farar Tischer), dop. 1/9 hodź. šerbśa a 1/11 hodź. němska konfirmazija (farar Kapler), pop. 1/2 hodź. němska konfirmazija (farar Tischer). — Seleny šchtwórtk dop. w 9 hodź. šerbske Boże wotkazanje. Pop. w 4 hodź. němske Boże wotkazanje (farar Kapler).

S **Budyšchina.** Krajnozyrkwinske sjednoćeństwo. Shromadźizny w Budyšchinje: Njedźelu wjećor we 8 hodź. evangelisazija, wutoru pop. w 4 hodź. hodźina za žony, śrjedu wjećor we 8 hodź. šwjatk młodźinu, pjatk wjećor we 8 hodź. nutrnosć Cźicheho pjatka. — Shromadźizny šwonka Budyšchina: Pónjedźelu wjećor we 8 hodź. w Kumwałdźe, wutoru wjećor we 8 hodź. we Wulkej Dubrawje, śrjedu wjećor 1/8 hodź. w Hornjej Hórzy a šchtwórtk wjećor we 8 hodź. w Budeśiecach. — Hodźina za žony wutoru pop. w 4 hodź. w Budyšchinje. — Kóždy je jutrownje witany!

S **Barta.** Dop. w 9 hodź. konfirmazija. Sbĕrka za nałchu zyrkej — Wutoru wjećor we 8 hodź. towarstwo młodych holzow w pacźelskej jitwje (knježna Böttgerez z města). — Seleny šchtwórtk wjećor w 6 hodź. šerbska spowědź.

S **Budeśiez.** Rano we 8 hodź. šerbska a dop. 3/4 10 hodź. němska konfirmazija. Zyrkwinski khór spiewa: „Jesuša lubuju tódy cźaš". Kollekta za wošadnu diakoniju. Pop. 1/4 hodź. šeńdu po słoczi konfirmandoju w młodźinowni. — Seleny šchtwórtk wjećor w 6 hodź. śmĕje farar Bója němsku spowědź.

S **Budyšchinka.** Dop. 1/9 hodź. němska konfirmazija (šbĕrka za wošadnu diakoniju). Kwitśi su pśiched 50 a 25 lĕtami w Budyšchinku konfirmĕrowani, su jutrownje pśicheprošcheni. — Seleny šchtwórtk wjećor we 8 hodź. němska spowědź (šobom za konfirmĕrowanych).

S **Bukez.** Dop. 1/9 hodź. šerbska a 1/11 hodźin němska konfirmazija. — Seleny šchtwórtk rano w 7 hodź. šerbska spowědź, dop. 1/9 hodź. šerbske kemšchenje. — Wumrĕłoj: Marja Emilia Greta rodź. Kühnez, mandźelska Hermanna Nowaka, najeńka w Lejnje, mandźelska, 40 l. 8 m. 5 dn. Nawał Arnošt Kalich, krawz w Bukezach 41 l. 8 m. 21 dnjow.

S **Delnjeho Wujesda.** Dop. 1/9 hodź. němska konfirmazija, němska spowědź za pśichšlamknje.

S **Hodźija.** Dop. 1/10 hodź. konfirmazija, 1/10 hodź. za žiwjeńskich cźah na farje fesstupa. Zyrkwinski khór spiewa: „Kiž wy sprózni scźe a wobcźeżeni" wot Gläsera. Posawinski khór hobuskutkuje. Dop. w 11 hodź. shromadźizna jubilejskich konfirmandow pola Mrózez. — Seleny šchtwórtk dop. 1/9 hodź. šerbska spowědź, w 9 hodź. šerbske kemšchenje.

Wilibald ze Schulenburg wo sadowych štomach w Błótach

Zdźĕlił O. W.

Mam za swój čestny nadawk spisać monografiju wo Wilibaldze ze Schulenburg, kiž je mje ze swojim pśećelstwom počesćował. — Wilibald ze Schulenburg je njesmĕrnje wjele nastawkow pisał zwjetša ludowědneho wobsaha, kotrejž je wozjewił we wědomostnych a druhich časopisach. — Zo bych jeho wulke žiwjeńske dźĕło dokładnje pohódnośćił, dyrbju sebi je wšitke hromadźiś, štož wšak je jara wobcźežne a teź z pjenjeżnymi wudawkami zjednocźene. — Kak cźežko to je, za to jenož jedyn pśikład: W. ze Schulenburg je dwaj ważnaj nastawkaj wozjewił w měsačniku „Der deutsche Garten", kotryž wot lĕta 1881 sem jeho pśećel, rostlinaŕ dr. C. Bolle w Barlinje wudawaše. — Potajkim pśed 56 lĕtami, štož tola tak smjerć dołho sem njeje! Ale njeběše mi dotal mózno, tutón časopis dostać, ani pśez Drježdźansku, ani pśez Lipsćansku, ani pśez Barlinsku statnu knihownju. Podarmo pytach pomoc pola centrale němskeje knihownje w Barlinje. Wšitko podarmo! — Kak je mózno, zo so časopis tak dospołnje zhubi? — Ale njepśestach pytać, dóniž so mi tola njeporadźi, skóńcnje časopis wuslĕdźiś. W měsačniku je Schulenburg pisał wo „sadowych štomach w Błótach" a wo „Kralowej wólši" w Błótach. — Dokelž je měsačnik tak jara cźežko dostać, chcu nastawkaj dla jeju za našu ludowědu jara ważneho wobsaha po možnosći dospołnje wozjewić, — a to najprjedy nastawk wo sadowych štomach. —

Rjanosć Błótow drje skoro cyły swĕt znaje, ale ĺĕdma nĕchtó wé, zo so w Błótach sadarstwo z najwjetšim wuspĕchom haji.

Słódka wišnja, hornjoserbscy tšešeń — je w Błótach zrĕdka, dokelž je najskerje rola pśejara mokra a kisała. Pod tonidłom leži worśta njeplódneho pěska. Tohodla, najskerje, dokelž běše to jara žadna jĕdź, pósła pruski kral stary Fryca raz serbskemu burikej kładźene słódke wišnje abo tšešnje. Pozdźišo zetka kral bura raz na polu, hdźeź wón woraše, a so jeho wopraša: „Kak so ći dźe?" „Dyrbiš so hódnje drĕć, kralowska majestosć, hdyž chceš swój wšędny khlĕb mĕć", jemu burik wotmołwi a z pśeklepanosću pśida prašeńcko, hač směł teź Jeho Majestosći nĕšto pśipósłać. Kral so pśeco nad darami jednorych wjesnych ludźi wjeseleše; tuž z wulkej milosću poskićeny dar pśija. Po nĕšto dnjach pósła jemu burik kładźene kisałe wišnje, kajkeż w Błótach rostu. — Hódna khwila so po tym darom miny, dóniž kral zaso raz do Błótow njepśińdźe a nimo burika pśipadnje jěchaše. — Burik so jeho wopraša: „Kralowska majestosć, kak su wam naše wišnje słodźałe?" — „Kajke wišnje", wopraša so kral, „njejsym žanych dostał. Kral, wróciwši so do swojeho hrodu, da za wišnjemi sledźiś a zhoni, zo běše jedyn lakaj kralej darjene wišnje zjedł. Druhdy wšak so spodźiwne wĕcy stawaja. Tuž so z pśipadom sta, zo kral stary Fryca so trjeći raz teź z pśipadom burikom zetka. Tón króć pak so kral ze serbskim burikom zetka. Tón króć pak so kral ze serbskim burikom zetka. Wĕzo rĕčeše burika wopraša, što by sebi wón pśał

Jutry 1936

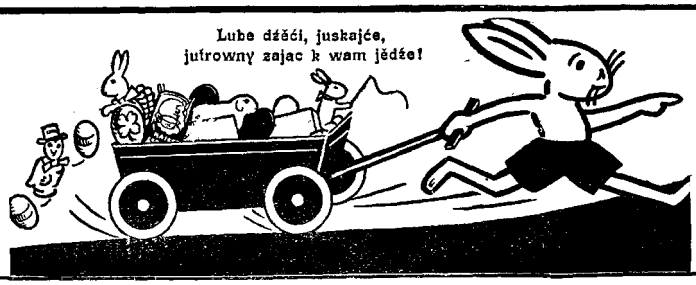

budże zaso swjedźeń zboża za kóždeho. Wjele potrjebaja nan a mać, dźěd a wowka, kaž też syn abo dźowka, za swjedźeńske dny. — Tuta strona Wam prajł, hdże móžeće přihódnje nakupić. A zawěsće kóždy Serb tym překupcam dónđże, kiž naše Serbske Nowiny podpjeraja

Čo. 2 Pjatk, 3. kmorleje 1936

639

Šłož je w naléču za knjenju moderne a požadane, namakaće we wulkim wubjerku pola

Otto Hartmann

w firmje W. Häcker w Budyšinje na Žitnej hasy 7

K hermankej stupnje kupujeće [655

jara přichódnje pola nas!

Někotre příklady:

žonjace stupnje ze spinku, čorne, pyšene **6.50**

žonjace wjazańske stupnje, brune a čorne boxkalfowe **5.90**

pacholace stupnje, brune z howjazeje kože **6.75**

stupnje ze škropaweje kože, we mnohich barbach a modelach 8.90 7.50 **6.90**

Wulki wubjerk!

Stupnjowy dom Pech

w Budyšinje na Bohatej hasy

K hermankej Bata stupnje

su najlěpše wukonje

w kajkosći
w sedźenju
w hódnej płaćiznje

a tehodła tak woblubowane w měšće a na wsach pola młodych a starych

Bata akc. tow.

předawarnja

616 **w Budyšinje** na Bohatej hasy 16

Za jutrowne pjećenje

jenož **kuchinski dźiw**

ideal kóždeje hospozy . . . za hr. 4.50, 5.50, 6.20, 6.90

Richard Sommer na Kamjeńtnej hasy 20

prjedy W. Hoppe znapřeća čełozwućowarnje

klampnafnja a instalacija 624

Dom šijacych mašin. a jězdnych kołow Jurij Fuhrmann

na Hornječerskej hasy čo. 10

Jězdne kola wot 38.— hač do 125.— hr. (Adler, 3-Gang) **šijace mašiny**, zapušćne, wot 130.— hr. **Sachs-motorske kola** 366.— hr. **Sachs motorske jězdne kola** 325.— hr. **Gumij, lampy a wšitke narunańske dźěle**

Dom wulkeho wubjerka 619

Wopisma za dźěćacu pomoc přijimam! 621

Šaty

Hilger nasl.

E. Wilček

w Budyšinje na Seminarskej hasy 2

Dekorations- und **Vitragen-Stangen** Rollgarnituren Sämtliche Zubehörteile kaufen Sie billig und gut

kupujeće derje pola [623

Schneider & Schulze

13 w Budyšinje na Kamjeńtnej hasy čo. 13

Kmótřacy dar

su

dobre črijowe twory wšěch družin

pola firmy [620

Willy Sommer

na Serbskich hrjebach 8

Wón stajnje nadpadnje

dokelž tak rjane kłobuki nosy, kiž woblekam derje přisteja. Zasłuži wón telko pjenjez? Ně, tón knjez kupuje přeco zaso z wulkeho wubjerka firmy

A. Flegel nasl.

měšćeł Paul Zimmer w Budyšinje, Kěžorska dr. 6 telefon 3667 [626

A tutón raz

jězdne koło

wot firmy (62

Rudolf Lebelt

w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 30

Wy namakaće pola mje wulki wubjerk we wšěch płaćiznach

Jutrowne dary

w časnikach a debjeńkach 639

namakaće w rjanym wubjerku a płaćizny hódno pola firmy

FRITZ HEBOLD

časnikař w Budyšinje na Serbskej hasy čo. 6

Wobhladajće sebi moje jutrowne wokna

Wěrowańske pjerščenje

639

Viel Neues in Strümpfen

Nowe barby, nowe mustry, nowe dołhosće nowe tkanje — wšitko nowe a płaćizny su jara znižene

Žonjace nohajcy 48, 75, 95, pj. 1.45, 1.95
Žonjace kolen. nohajcy 1.15, 1.25, 1.45, 1.75
dołhe dźěćace nohajcy 34, 49, 65, 85, pj. 1.25
dźěć. kol. nohajcy 39, 54, 68, 78, 90, pj. 1.05
muž. zoki 29, 48, 75, 95 / 1.25, 1.45, 1.65, 1.95, 2.45
muž. sport. nohajcy 68, 95, pj. 1.25, 1.95, 2.75
mužace stucy bjez stopy 95 pj. 1.75, 2.75
zoki pře počenje 58, 98, pj. 1.28, 1.95

Zoćki 29, 35 pj. 48, 58 pj. 75, 95 pj.

Holćace nohajcy 75, 95 pj., 1.15, 1.25, 1.35

666

RUDOLPH

Wulki nohajcowy specialny dom Z lěta 1703 na Kěžorskej dróży 16

BRENNABOR jězdne koła

kupće k jutram wot [617

Richard Kiesohnick

w Budyšinje

na Hošic hasy 17.

Wšitke dary k Zelenemu štwórtkej, kaž

ječki
lacy
pulovry
wobleki

622

poskića w boh. wubjerk.

Otto Oswald

w Budyšinje, wobkhod ze štrykowanymi twormi, na Kamjentnej hasy 7

Serbja kupuja

šesłongi
nakładne matracy, sofy
couchy, sedła, moderne płaty k počehnjenju pola

A. Zimmermann

w Budyšinje na Wulkej Bratrowskej hasy 3 [18

Mały nawěšk

w našich NOWINACH je tuni a so přecy wuplaći

Njedźelske stupnje

kajkeż pytaće: pyšne w formje, modowe w barbje, tunje po płaćiznje — tajke njedźelske stupnje namakaće (kaž we wulkomšeću) w hódnosći a kajkosći pola nas

Tu někotre příklady:

Za žony:

žonjace stupnje ze **škropaweje koże,** najwoblubjeniši žonjacy stupeń hr 5.90, 6.90, 7.50, 8.80 a wyše

boxkalfowe wjazańske a zapinace stupnje čorne a pisane, wot hr. 4.90 hač 12.50

Za mužow:

mastboxowe a boxkalfowe połstupnje, dobre w trjebanju, hr. 6.90, 7.50, 8.50, 9.75 a dróžše

šnórowańske stupnje do dźěła, kruta howjaza koža hr. 5.90, 6.90 a 7.50

Za dźěći:

šnórowańske a wjazańske połstupnje,

wulkosć 20—26	27—30	31—35
hr. 3.25	4.50	6.50

sandalcetty, čerwjene, nažołć, brune a šěre

wulkosć 20—22	23—26	27—28
hr. 2.60	2.75	3.25

Wosebite poskićenje:

wojeńske škórnje,
za ratańske dźěło . . . hr. 10.50, 13.50
walkowane . . . . . hr. 16.50

Je z wužitkom za Was, hdyž k nam přińdźeće do nawjednoho němskeho wotrjadn. wobkhoda

639

SCHUH Wegener

w Budyšinje na Bohatej hasy 29

Za jutry

sołowe přikrywy 70/250 . . . 2.95, 1.45, **1.28**

šeslong.-přikrywy 140/250. 5.95, 4.75, 2.25, **1.98**

škitaki sčěny 2.95, **2.45**

Brokat-blid.přikrywy 130/155 z trodlk. 4.95, 395 **2.95**

Brokat-komodow.přikrywy 65/155, trodl. 1.98 **1.48**

gardiny do wjesneho domu m 0.45, 0.38, 0.33, **0.25**

wum. gardiny třidźělne . . . 4.75, **3.95**

šwedske smuhi 120 šěr., mtr. 0.95, 0.88, 80 šěr., mtr. 0.65, 0.58, **0.52**

watlowe ložace přikrywy 3.25, 2.75, **2.45**

A. Bokelmann nasl.

w Budyšinje **na Serbskich hrjebjach 2** 625

Pola wobsedźerja zyhelnje Lemberga w Holsćirchy sćerjowa bješe tśiśne zyhele do Schreibersdorfa dowjezł a mjezsne wuhlo i Lichtenawa ćahu pśichiwóźeł. S pśichodnjim pśichićinu pak Neumann ſ wóla padnuwšchi pod kola pśichiźe. Cźeźkokwaśenjeneho do Lubańskeje wokrejźneje chorownje dowjeźechu, hdźež bórzy na to wumrě. Snjesłoženy bě 24 lět stary.

Prawa witka

Mnohi ludźo maju waschnje, hdyž ſo na wjetšchi pjenjezny wudawk hotuja, ſo pśed pjenjezami wobarnjeja abo pśez njeźo ſo pśeźahuja. Mjezsan a lěta po nječim nalutuja. To wobchad je też rozsumniſcho, hacź hdyž pśed pjenjezy połoža, kiž sa kupjenje drohoſe wěcy triebaju. Hdyž pśed pjenjezy najprjedy nalutujemy, njetriebamy pśed staroſcu cźinić, hacź móžemy mjezsačne abo tydźeńſke podźele sawdaćiś, abo schóžhewak hišćcźe njepschikhódneho pichi kupowaniu na wotpłaćowanje k tomu pśichiźe. Hdyž pak pśed pjenjezy lutujemy, dyrbimy to też prawje cźinić. Najwjaźn luźi pśed swjećicha sźuka njemyśli, na kaźke myśle wóchelan ludźo pśichźu, ſo bychu swoje nalutowane pjenjezy kromadźili a khowali.

Njech to wěrny podawk jako mały pśikład rosjaśni. Niedawno bješchtej pśed wowka a cźeta ſa dołhe lěta nětkotre tśaśi hriwnow nalutowałej. Nalutowanki dyrbjaźu ſo k wuhotowanju kwaśa a sakoſenju doma wusćej. Myśleśchtej ſo pjenjezy, kiž nětkuźe 6000 hriwnow wucźinjachu, wośebśe derje khowachu, hdyž je do wulkeje cźiśiny na tubi kładźechu. Ale mozam wośuda njeſe wěrcź. Tuta „móz“ ſo wowzy w poſtawie jeje wnuczka Hilźe. Mój wſchě pjenjezy kradny, kiž mjeźeśe we cźiśiej namakaćj a jenoź 10 pjenjezkow „pschiſtojnoſcźe“ wostaji. S pjenjezami wón potom mjele wjeźeźnych dnjow wuźiwaśe a pśheczśini wowayne a cźeźśe cźeźko ſakſuźene pjenjezy; wonej pak ſwopśeźa nicźo wo tym njeznjemjeśchtej. Jako tuta witka pytny, ſo ſo na nim ſtejdźi, chu cźe do wukraja cźeknyć. Tola jeho mójachu runje hišćcźe w prawnym cźaſu dokahnyć. Jemu ſo proſeſt ſćini a wón doſta 3 lěta ſaſtwa; ſtatny rěcźnik pak praji, ſo bychu jemu prawe puki wšźe hyśe wuźitniśe.

Ale hacź ſaſtwo abo puki — wowka a cźeta matej ſkhodu a pjenjezy ſu preć. Wonej niehudźišchtej ſmjeźej pjenjezy do kiśtnje klaſcź, ale budźišchtej je dyrbjaźej na nalutowanźu nośeć. Tam ſo jimaj njemóža pokradnyć. Wšchitkźu pak kotśi ſu ſnadź pśed tohorunia kiśtnje namakaćj a jenoź 10 pjenjezkow „pschiſtojnoſcźe“ wunku ſwojich nalutowankow ſwupytali (taźe nječhto ſo bohužel husto doſcź ſtawa), njech ſo ſ wopiśanjom tutoho pada dadźa powuźiśeź.

Wokrjeźny dźeń Lubijſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa.

Sajdźenu wutoru popołdnju ſo w Lubijſkej radnizy pod pśheźadnjiſtwom ſtronjana Kämmera ſe Schunowa pśichi pośeźenju wokrjeźneho dnja knjeźeſtwowy rada dr. Böhma jako kommiſarſkeho wjednika Lubijſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa pśichećstaji. Wupraji ſwoju radoſcź nad tym, ſo móże ſwoje ſkutkowanje ſapoczeć w tak wušnamnym cźaſu, kotrejž runje pśichebywamy. Knjeźeſtwowy rada Türk na to pśichlad wo najwažniſchich podawkach lěta 1935 we wokrjeźu Lubijſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa poda. Sźuka ſo 102 nowych bydlenjow natwari, 13 burſkich ſydliſchćow a wſchelake ſaźydlenja ſwonka mésta. Dotalne khorobne pokładnje ſo hromadu pokśiźichu do 3 zentralnych kašow ſ nětkuźe 39 000 pokładnjowymi ſobuſtawami. W Lubijſkim wokrjeźu je ſo też w ſaſchłym lěcźe 321 nowych autow pśichijewiło. Ho'podarſke plany wokrjeźneho wušťawa w Hornich Kundraćicach a wokrjeźneje khorownje w Habrachćicach ſo bjes debatty pśichjachu, hdyž bě knjeźeſtwowy rada k jednotliwym padam ſwoje pśichſpomjenja podał. Pola wokrjeźneho ſpomóźeśleho ſwjaſka wuźiwanja wudawki a dokhody na kóždej ſtronje 770 000 hriwnow, ſ kotrychž ſo ſa ſpomóźeńku podpjeru ja biesbiśnych 240 000 hriwnow wuźije. Na dawkach budźe ſo ſbérać: ja ſpomóźeńſtwo a ja wokrjeźnu khorownju nětkuźe 375 tśiſaź hriwnow, ja puće 38 000 hriwnow. Sa to pśheſwoimje wokrjeź wot gmejnow wobſtaranje pućow druheje rjadownje.

Humor wukraja.

„Woprawdźe, Pětrje, Ty njeſiśy po runym puću domoj pśiſchoł!“ (Humoriſt, M.)

Serbske stawniske powěśće

Schwórk 2. hapreje 1936.

Narodźili ſu ſo: 28. 3. Arnoſchtej Auguſtej Rósi, burej w Sarěcu, dźowka. — 1. 4. Wilijej Ocźe Junſchy, pśichekupzej, dźowka. — Fryzej Maksej Hermannej Hoyerej, podoſtajźerej, ſyn.

Wſchitkopowěśeli ſu ſo: 2. 4. Herbert Heinz Wende, pinćiśnik a Marta Hilźbjeta Urbanez, domjaza pśichiſłušejeźeza, wobaj w Budyſchinje. — Willi Waltaŕ Kohl, inźeńer a Emilia Marianna Klingitez ſtenotypiſtka, wobaj w Budyſchinje.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Die Satzung für die Meliorationsgenoſſenſchaft Gaußig und Umgebung, Genoſſenſchaft mit unbeſchränkter Beitragspflicht nach §§ 99 folg. des Waſſergeſetzes iſt vom Miniſterium für Wirtſchaft und Arbeit genehmigt worden und liegt bei mir, Zimmer 24, zu jedermanns Einſicht aus.

Seźiwejźiſki ſtaw do Frankobroda pſcheproſchuje.

W Frankobrodźe n. M. budźe w cźaſu wot 17. do 25. meje tſeśeje wuſtajeńſa ſeźiwjźſkeho ſtawa. Tutón plakat ſa wuſtajeńźu wabi. (Preſſe-Bildzentrale, M.)

Vorſtandsmitglieder der Genoſſenſchaft ſind: Auguſt Jannaſch, Naundorf; Paul Liebſtein, Zockau; Oskar Hänchen, Naundorf; Paul Lange, Golenz; Oskar Holtſch, Diemen.

Stellvertretende Vorſtandsmitglieder ſind: Arndt Haaſe, Zockau; Paul Krahl, Naundorf; Liebſtein, Draußkowitz Ortsteil Kaſchwitz; Walter Mönch, Arnsdorf; Martin Kühn, Naundorf Ortsteil Coſſern.

Bautzen, am 1. April 1936. **Der Amtshauptmann.**

Der **Ausbruch der Schweineſeſt** unter dem Schweinebeſtande des Bauern **Traugott Rentſch in Caminau Nr. 7** iſt amtlich feſtgeſtellt worden.

Bautzen, am 1. April 1936. **Der Amtshauptmann.**

Die Entſchuldungsverfahren.

1. des Landwirts **Johann Hermann Noblick** in **Neradbitz** Nr. 14. — Lw E 43 K —,
2. des Land- und Gaſtwirts **Georg Schneider** in **Schmerlitz** Nr. 17 — Lw E 44 K —,
3. des Land- und Gaſtwirts **Auguſt Scholz** in **Gödlau** Nr. 2c — Lw E 45 K —,
4. des Landwirts **Johann Sebaſtian Müller** in **Jauer** Nr. 20 — Lw E 46 K —,
5. der Landwirtin **Magdalena Kockel** geb. Lehmann in **Räckelwitz** Nr. 30 — Lw E 52 K —,
6. des Landwirts **Guſtav Brockwitz** in **Trabo** Nr. 5 — Lw E 54 K —,
7. des Landwirts **Peter Kuring** in **Panſchwitz** Nr. 17 — Lw E 58 K —,
8. des Landwirts **Johann Hantſchick** in **Jauer** Nr. 145 — Lw E 60 K —,
9. des Landwirts **Paul Schierack** in **Oſtro** Nr. 15 — Lw E 64 K —,
10. des Landwirts **Jakob Lange** in **Räckelwitz-Neudörfel** Nr. 20 — Lw E 68 K —,
11. des Landwirts **Georg Donath** in **Croſtwitz** Nr. 82 — Lw E 70 K —,
12. des Landwirts **Karl Sauer** in **Rauſchwitz** Nr. 15 — Lw E 76 K —,
13. des Landwirts **Friedrich Emil Druſchke** in **Elſtra** Nr. 50 — Lw E 80 K —,
14. des Landwirts **Friedrich Adolf Gierſch** in **Elſtra** — Lw E 82 K —,
15. des Landwirts **Fritz Otto Techritz** in **Schwosdorf** Nr. 10 — Lw E 85 K —,
16. des Landwirts **Max Alfred Straube** in **Milſtrich** Nr. 11 — Lw E 85 K —,
17. des Landwirts **Hermann Rothe** in **Zerna** Nr. 5 — Lw E 117 K —

ſind nach Beſtätigung der Entſchuldungspläne durch Beſchluß vom 31. März 1936 **aufgehoben** worden.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 3. hapreje 1936.

Wěcerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,484	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,31	100 ćeſkosł. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	50,98	100 franc. frankow	16,385

Barlinſka burſa 2. hapreje 1936. Na Barlinſkej ſchiwórkkownej burſy bješe dźiwajo na dobry ſaćišćchej wjednikowych nowych měrowych namjetow na wſchelakich polach žiwy ſajim, kotremuž ſkoro žane wotpſchedaćeja napyšcźeſiwo njeſtejachu. Bjes dwěma ſtawachu ſo nakupowanja też dźiwajo na kwartalowy pſchekhód. Wośebśe wuſběhnyć ma ſo wulki poſtup nětkotrych wukrajnych hódnotow. Rentowe wiki běchu dale pſcheczśelne, tola pomérnje měrne.

Barlinſke žitne wulkowiki 2. hapreje 1936. Wikowanje na Barlinſkich žitnych wulkowikach je dale na kŕeje nainuſniſcheje potrjeby wobmjeſowane. Poſticźenjow pſcheczśa ſa hnydomne dodaće bě jara wjele, mjes tym ſo ſa poſtźiſche mětaźy malo poſticźenjow pſchedeješi. Naprašchowanje je ſa dźélby nuſłepſchich druźinowych. Dowos rožki njeje ſo polépſchił, tak ſo móże ſo potrjeba jenož cźeźko ſpokojeć.

Wežera ptaczeſche w Barlinje zeutnač

pſcheźzy W 8: 10,20 hr., W 9: 10,25 hr., — rožki R 8: 8,40 hr., R 11: 8,55 hr., — ječmjenja G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr., — wowša H 11: 8,35 hr., H 13: 8,50 hr.

Witi w Kamjenzu.

Pſchenża 10,15 hr., rožka 8,60 hr., ječmjeń, nal. 8,65 hr., wowš 8,10 hr., pſchenična muka 18,35—21 hr. rjana muka 12,30—12,50 hr., pſchenične wotruby 6,50 hač 7 hr., rjane wotruby 6—6,50 hr., ſyno 4,50—4,75 hr., ſloma 22,50—2,60 hr., butra 76 pj., jeja 8 pj., proſata 12—23 hr., běhaki 25—50 hr., libjata 1.30—1.80 hr., běły kał kg. 30 pj., cźerwjeny kał 30—36 pj., ſydrojtu kał 30—60 pj., jédźna łobeda 30 pj., zyła 24 hač 30 pj., ječerji 40 pj., kŕen 1,40 hr., žołotej 30 pj., w rjeju 16—20 pj., radiški 10 pj.

Witi w Łubiju.

Pſchenża 10,05 hr., rožka 8,40 hr., ječmjeń, nal. 8,90—9.40 hr., nal. 8,65 hr., wowš 8,10 hr., běrny 3 hač 3,50 hr., ſyno 3,50—3,90 hr., ſloma 1,90—2,30 hr., pſchenična muka 17,05 hr., rjana muka 12,25—13 hr., pſchenične wotruby 6.60—6,90 hr., rjane wotruby 5,70—6 hr., butra 75 pj., jeja 8 pj., twaroh 20—25 pj. běrny po puntach 4 pj., běły kał 18 pj., cźerwjeny kał 18 pj., morchej 10—12 pj., jédźna łobeda 12—15 pj., ſydrojtu kał 25—40 pj., kólrabi 12 pj., porej 20 pj., zybła 13 pj., tomaty 35 pj., ſzólatej 10—20 pj., radiški 10—15 pj., jabłuka 15—40 pj.

Witi w Khoćebuſu.

Mjaſo, howjaſe 99 pj., cźelaze 65—90 pj., ſkopjaze 80—1 hr., ſwinjaze 70—80 pj., jeja 8—9 pj., ſmjetana 1,35—1,40 pj., twaroh 25 pj., łany woliš 1,40 pj., liny 1—1,40 pj., ſchćuki 1 hr., karpy 1 hr., hołbje, młode 40—90 pj., kury, žiwe, punt 50—60 pj., khapony, žiwe 40 pj., kólrabi 20 pj., morchej 10—15 pj., jédźna łoboda 15—20 pj., ſydrojtu kał 25—40 pj., cźerwjeny kał 20 pj., běły kał 15—20 pj., wirſchowy kał 25—30 pj., ſałatej 30—35 pj., ſelerji 20 pj., kŕen 60 pj., radiški 15 pj. zybła 15 pj., kulrapa 5—15 pj., běrny, punt 4 pj., jabłuka 35—50 pj., morjeńki 40—50 pj., łšne worjechi 40—60 pj., ſmjetana 80 pj. — proſata: 8—12, 13—15, 16—20 hr., běhaki: 21—30, 31—40, 41—55 hr., wiki běchu kŕenje a žiwe.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	2. 4.	1. 4.		2. 4.	1. 4.
Pšenica	214,0	214,0	bunv	21,0-23,0	10,5-11,5
rožka	177,0	177,0	woka	30,0-31,0	15,0-15,5
ječmjeń now.	215-221	215-221	módre łupiny	17,0-18,5	8,50-9,25
ječmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	28,5-30,5	14,2-15,2
wows	—	—	zeradella	44,0-48,0	22,0-24,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,35	27,35	lany wosušk	17,30	8,65
ržana muka	22,25	22,25	ſuch. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	18,50	9,25
ržane	10,10	10,10	ſyno, 50 kg	—	—
raps 1000 kg	—	—	rjana ſloma	—	—
hroch, Viktor.	33,0-36,0	16,5-18,0	pšeńč. „	—	—
lane ſymjo	—	—	wowsna „	—	—
pjeluški	34,0-37,0	17,0-18,5	ječna „	—	—

Płaćizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 204.0 9: 205.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 169.0 11: 171.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 11: 167,0 13: 170.0

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźańskich skótnych wikach.

2. hapreje 1936 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 656

Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	67—70
Srěn e kormjene ćelata wot cyca	56—66
Snadnje wuwite	48 - 55
Najšpatniše	44 - 46

Swinje: 817

Tučne swinje, přez 150 kg. cźežke	56
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. cźežke	54
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. cźežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. cźežke	50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. cźežke	—
Rancy	—

barbiče a karbolineum

S **Hrodźišćo.** Dop. ½9 hodź. němska, dop. w 10 hodź. serbska konfirmazija. Sbérka za wobadnu zyrkej. — Seleny schtwórtk dop. w 9 hodź. němska spowědź a swjatym wotkasanjom, wobeńe za nowokonfirmérowanych a pschiwuznych; dop. w 10 hodź. němska Boża słužba. Sbérka za wobadnu zyrkej.

S **Hućiny.** Dop. w 9 hodź. konfirmazija. Kollekta za zyrkej.

S **Khwaćej.** Rano ⅛8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske kemschenje a w 10 hodź. němska konfirmazija pazjeńskich dźěći.

S **Klukscha.** Rano w 7 hodź. němska spowědź a Bożim wotkasanjom, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska konfirmazija. Sbérka.

S **Kotej.** Rano we 8 hodź. němske kemschenje a konfirmazija (wobadny farar). Kollekta.

S **Lucza.** Dop. w 9 hodź. žo němske prědowanje cžita.

S **Luvoje.** Dop. w 9 hodź. konfirmazija. **Zyrkwinska hudźba** (posawniski khór a spěwne towarstwo). Sbérka. — Dźensa pjatk 3. haprleje wječor ⅛8 hodźin němska póstna nutrnosć ng farje. — Seleny schtwórtk **wječor** ⅛8 hodźin němska spowědź a **Bożim wotkasanjom.**

S **Malešcy.** Dop. ½9 hodź. němska konfirmazija, ½11 hodź. dźěćišemschenje. — Seleny schtwórtk wječor ⅛8 hodź. serbska spowědź.

S **Minakaza.** Rano we 8 hodź. serbska a dop. w 10 hodź. němska konfirmazija. Zyrkwinska hudźba: „Na Boha staj nadźiju", wot H. Róle, spěwane wot zyrkwinskha. — Mutoru pop. w 8 hodź. tschešćijanska žónska słužba w Adolfiskej Hérje. — Seleny schtwórtk: rano ⅛8 hodź. serbska spowědź a Bożim wotkasanjom a dop. ½9 hodź. serbske kemschenje.

S **Nožaćij.** Dop. w 9 hodź. konfirmazija a Skota konfirmazija. Sbérka za evangelske sastaranje młodźiny. Pop. ⅛8 hodź. němska spowědź.

S **Njeswačidla.** Pjatk wječor we 8 hodź. spěwa khór Pětrowskeje zyrkwje z Budyschina w Bożim domje Schczowu póstnu mschu. (Sastup 30 pj., zyrkej žo mutepi.) — Bokmonczku dop. w 9 hodź. konfirmazija. (Sbérka za bližsche potrebne pazjeńske dźěći.) — Seleny schtwórtk dop. w 9 hodź. němska, w 10 hodź. serbska spowědź.

S **Porschiz.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska konfirmazija, dop. ½10 hodź. serbska konfirmazija. Sbérka za tepjenje zyrkwje. Sésobukutkowanje posawneho khora. Kotrez žu psched 50 a 25 létami w Porschizach konfirmérowani, žu wutrobnje pscheproscheni. — Seleny schtwórtk dop. ½9 hodź, serbska spowědź a Boża słužba.

S **Rakej.** Dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska konfirmazija. Pop. w 3 hodź. serbski póstny nješchpor. — Póndźelu rano we 8 hodź. ranjcha nutrnosć. — Seleny schtwórtk dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemschenje (je spowědźu za pazjeńske dźěći).

S **Wjelinku.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Konfirmazija. Khór spěwa: Tón Knjes je mój zwěrny pastyr", wot Nägeli. Sbérka. — Seleny schtwórtk: rano we 8 hodź. němska, pop. w 5 hodź. serbska spowěd.

S **Wósporka.** Dop. w 10 hodź. hłowna Boża słužba z konfirmaziju (wobadny farar). — Seleny schtwórtk wječor w 7 hodź. Boże wotkasanje, pschi kotrymž nowokonfirmérowani k Božemu blidu pschistupja.

Se **Sslepeho.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź z Bożim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. serbska a ½12 hodź. němska konfirmazija. Kollekta za nasch Bóži dom. Pop. ½3 hodź. němske dźěćišemschenje. — Seleny schtwórtk rano we 8 hodź. serbska spowědź z Bożim wotkasanjom a dop. w 9 hodź. serbska Boża słužba. Kollekta za Syrischu

---

něhdy při njeměrnym swětle lučwa. Wjesole žorty zlětuja tam a sem; jasne holčace hłosy stare ludowe pěsnje zanošuja.

Po wujadrjenju maju so slowki warić, štož sebi wjele kedźbnosće žada. Slowki warja so jenož z wodu, a z rědka hdy přidawaja so někotre zelene wotjechi. W tutym času čehnje so přez cyle Błota lubozna para ze slowčich kotołow. Směm wuznać, zo móže so slowča muka w Błótach z kóždej druhej runać. — Hdyž pak je telko slowkow, zo so njemóže slowča muka zjěść, pječeja ju w pjecy. Hdyž su khlěb z pjecy brali, do njeje slowču muku suwaja a w pjecy tak dołho stejo wostaja, dóniž njeje cyle stwjerdnyła kaž Pumpernickel. Pječa dźerži so potom slowča muka dźesać abo dwaceći lět. Hdyž chcedźa ju wužiwać, ju najprjedy z wodu zaso rozmoča a zwarja. — A hdyž w žohnowanych lětach njewědźa też potom hišće, što z Božim darom započeć, picuja ze slowkami swinje.

Cłowjek njeby wěrił, kelko slowkow druhdy w Błótach narosče. Podam tu jenož někotre přikłady: W Bórkowach zešćipa Lapan-Rumpoš w jenej nazymje něhdźe 45 kórcow slowkow. Z 12 měchow nawari sebi slowču muku; druhe pak předa. Stary Barlinski kórc slowkow płaćeše w „dobrym" lěće 1—2 tolerjej. Za 10 měchow měješe něhdźe 20 tolerjow. — Knjez Kuhnt, wobsedźer hosćenca „Blejchi" je w jenym lěće sebi šěsć wulkich kótłow slowčeje muki nawarił, a do kóždeho kotoła dźěše něhdźe 15 (!) starych Barlinskich kórcow.

Nimo wšědneje burskeje slowki pak z dźěła na někotrych městnach też plahuja mjeńše žołte a běłe slowki (žołte a běłe jeja) a wulku zelenu reinerlaudu a, hdyž też zrědka, wulku marunku (bombjele).

(Pokračowanje sćěhuje.)

Wukubłanje wothladarjow sadowych štomow

W ratarskej dźěłowej schuli w Budyschinje wotmě žo w cžasu wot 9. hacž do 28. měrza t. l. kurjuš za wothladarjow sadowych schtomow, kotryž 18 wobdźělnikow wopyta. Kurjuš měješe nadawk sa w zyłym kraju nusne wothladanje schtomow poradnikow a wothladarjow wukubłacj, so by žo na tuto waschnje lěpschi wunoschk sadu dozdźěł.

Pschiwažnje praktiske roswuczowanje wobdźělnikow wotmě žo we wjetschich sadowych sahrodach tudyscheho wokrjeza a posliczi pschiležnosć, so wobdźělnizy kraj a lud pschi tym spóznachu. Wulka lěpschina tutych kursow je, so žo wobdźělnizy do sadowych sahrodow sajwjedu, kajkež žo nam husčišchto poskicjeja. Pschi tym sadowe schtomy jako pschikład sa zyku wokolinu słuža. Wobdźělnizy tuteho kursuša běchu sahrodnizy a ratarjo, dźěla też biesdźěknt ludowi towarschojo, kotřiž z lubosče k sadarstwu tutón kursuš wopytachu, so bychu žebi trěbnu khmanosć sobu domoj pschinjesli.

Wothladanje schtomow ma žo w krótkim cžasu pschi tóžbym wjedrje wumjesć. Ssadźenje, wobrěsanje a pschirěsanje sadowych schtomow žo pokasowasche a žo wschědnje njedźiwajo na wjedro hušto po dalokim puczu pschewjedźe. S tym dobyte praktiske znajomnosće maja žo w dwěmaj dalschimaj kursomaj pohubschičcć a žo sa wospjetowańskim kursušom w lěcze 1937 skónczicj.

Ssadarstwo ma we wobluku wupkodźerskeje bitwy wulke nadawki dopjelnicć a žada žebi derje pschiprawjenych pomocnikow, kotřiž žo w kursušach, kotrež kraine burjiwo płacži, na tudyschej dźěłowej schuli kóždołětnje wukubłuja. Wobdźělnizy kursušow budźa rady swoje nadobyte wědomosće wonka na wjach też sjušodam a znatym sdźělicj. Tehodła njech žo kóždy z dowěru na nich wobroczi.

Nócne šerjenje

Cžasnik wołnóz bijesche. Staremu Hantuschej, bohatemu wjeńsnemu burej, cžopło a symno nadobo, hdyž žo tola sapocžinasche po ludźaszym prajenju w dwanacžich hodźina duchow. A woprawdźe, skyschesche też we kožu leżo stupy wó sjiwje wysche žebje. Dom a dwór běschtaj sawalenaj do hłuboseje cžmy, wschitko spasche, jenož Hantuschi njemóžesche wušnyć runje w tutej hodźinje. Wšěsche zyle njeměrny, tak jeho tuta hodźina jimasche. Kak dyrbjesche też hinak bycj, hdyž tola wunoschk še swojeho hospodarstwa stajnje spadowasche, placžiny njeběchu też pschewyschke, tuž jědźesche pschezo do wjetscheho dołha.

Tak bě jemu nózny ropot njewitany pschidawk jeho tak hižo wulkim starosćam. Schto pak cžinicj? Stanjeć a ludźi na pomoz sawołacj? Schto pak, jeli niczo njenamakaju? Napoślednu by hischcze dyrbjał žmědki a žorty sa lubo bracj. Tuž, myślesche Hantuschi, njech scheri tak jara hacž chce. Sšnadź běchu tute hrosne myślje jenož z toho, so je žo wjecžor za korcžmarskim blidom dyrbjał žałostnje hněwacj, dokelž žo Sserbinez Jurij pschižnydny k jeho blidu, wot kotrehož wědźesche, so ma wócžko na jeho dźowku Hanku. Jako pschichodneho zyna pak Hantuschi Sserbinez Jurja tak prawje trjebacj njemóžesche. Schto chzka tola jeho Hanka pola Sserbinez? Hłodu tradacj snadź? Hdyž hižo jeho šamžny wunoschk wrócžo dźěsche, kak budźe potom hakle pola Sserbinez? Hnydom by Jurja wotpokasał, hy-li žebi swažił, wo ruku jeho dźowki prošnyć, hy-li też Hanka wo tym zyle hinak mysłikla. Modźi ludźo wschak žu salubowani, to Hantuschi derje wě, ale tole njemóže pschidacj. Njesnješe žo to ſ jeho burskej cžeľedu, so dyrbi dacj swoju dźowku hłudemu Sserbinez Jurjej.

Widźał tuto šerjenje nichtó njeje, ale žityscheli žu jo też druhi domjacj. Wschitzy běchu wo tym pschesjeni, so móžesche to jenož wo jstwje bycj, w kotrejž ſ Hantuschom spschecželeny profesor pschebywasche, hdyž kóždołětnje žyrotowanju w Jerusalemje. Dop. w 11 hodź. serbske dźěćišemschenje. Pop. w 5 hodź. serbska Boża słužba se spowědźu a ſ Bożim wotkasanjom w Dźiwinje. Wječor w 7 hodź. w zyrkwi němska póstna Boża słužba se spowědźu a ſ Bożim wotkasanjom.

Wukubłanje wothladarjow sadowych štomow

W ratarskej dźěłowej schuli w Budyschinje wotmě žo w cžasu wot 9. hacž do 28. měrza t. l. kurjuš za wothladarjow sadowych schtomow, kotryž 18 wobdźělnikow wopyta. Kurjuš měješe nadawk sa w zyłym kraju nusne wothladanje schtomow poradnikow a wothladarjow wukubłacj, so by žo na tuto waschnje lěpschi wunoschk sadu dozdźěł.

Pschiwažnje praktiske roswuczowanje wobdźělnikow wotmě žo we wjetschich sadowych sahrodach tudyscheho wokrjeza a posliczi pschiležnosć, so wobdźělnizy kraj a lud pschi tym spóznachu. Wulka lěpschina tutych kursow je, so žo wobdźělnizy do sadowych sahrodow sajwjedu, kajkež žo nam husčišchto poskicjeja. Pschi tym sadowe schtomy jako pschikład sa zyku wokolinu słuža. Wobdźělnizy tuteho kursuša běchu sahrodnizy a ratarjo, dźěla też biesdźěknt ludowi towarschojo, kotřiž z lubosče k sadarstwu tutón kursuš wopytachu, so bychu žebi trěbnu khmanosć sobu domoj pschinjesli.

Wothladanje schtomow ma žo w krótkim cžasu pschi tóžbym wjedrje wumjesć. Ssadźenje, wobrěsanje a pschirěsanje sadowych schtomow žo pokasowasche a žo wschědnje njedźiwajo na wjedro hušto po dalokim puczu pschewjedźe. S tym dobyte praktiske znajomnosće maja žo w dwěmaj dalschimaj kursomaj pohubschičcć a žo sa wospjetowańskim kursušom w lěcze 1937 skónczicj.

Ssadarstwo ma we wobluku wupkodźerskeje bitwy wulke nadawki dopjelnicć a žada žebi derje pschiprawjenych pomocnikow, kotřiž žo w kursušach, kotrež kraine burjiwo płacži, na tudyschej dźěłowej schuli kóždołětnje wukubłuja. Wobdźělnizy kursušow budźa rady swoje nadobyte wědomosće wonka na wjach też sjušodam a znatym sdźělicj. Tehodła njech žo kóždy z dowěru na nich wobroczi.

Nócne šerjenje

Cžasnik wołnóz bijesche. Staremu Hantuschej, bohatemu wjeńsnemu burej, cžopło a symno nadobo, hdyž žo tola sapocžinasche po ludźaszym prajenju w dwanacžich hodźina duchow. A woprawdźe, skyschesche też we kožu leżo stupy wó sjiwje wysche žebje. Dom a dwór běschtaj sawalenaj do hłuboseje cžmy, wschitko spasche, jenož Hantuschi njemóžesche wušnyć runje w tutej hodźinje. Wšěsche zyle njeměrny, tak jeho tuta hodźina jimasche. Kak dyrbjesche też hinak bycj, hdyž tola wunoschk še swojeho hospodarstwa stajnje spadowasche, placžiny njeběchu też pschewyschke, tuž jědźesche pschezo do wjetscheho dołha.

Tak bě jemu nózny ropot njewitany pschidawk jeho tak hižo wulkim starosćam. Schto pak cžinicj? Stanjeć a ludźi na pomoz sawołacj? Schto pak, jeli niczo njenamakaju? Napoślednu by hischcze dyrbjał žmědki a žorty sa lubo bracj. Tuž, myślesche Hantuschi, njech scheri tak jara hacž chce. Sšnadź běchu tute hrosne myślje jenož z toho, so je žo wjecžor za korcžmarskim blidom dyrbjał žałostnje hněwacj, dokelž žo Sserbinez Jurij pschižnydny k jeho blidu, wot kotrehož wědźesche, so ma wócžko na jeho dźowku Hanku. Jako pschichodneho zyna pak Hantuschi Sserbinez Jurja tak prawje trjebacj njemóžesche. Schto chzka tola jeho Hanka pola Sserbinez? Hłodu tradacj snadź? Hdyž hižo jeho šamžny wunoschk wrócžo dźěsche, kak budźe potom hakle pola Sserbinez? Hnydom by Jurja wotpokasał, hy-li žebi swažił, wo ruku jeho dźowki prošnyć, hy-li też Hanka wo tym zyle hinak mysłikla. Modźi ludźo wschak žu salubowani, to Hantuschi derje wě, ale tole njemóže pschidacj. Njesnješe žo to ſ jeho burskej cžeľedu, so dyrbi dacj swoju dźowku hłudemu Sserbinez Jurjej.

Widźał tuto šerjenje nichtó njeje, ale žityscheli žu jo też druhi domjacj. Wschitzy běchu wo tym pschesjeni, so móžesche to jenož wo jstwje bycj, w kotrejž ſ Hantuschom spschecželeny profesor pschebywasche, hdyž kóždołětnje žyrotowanju w Jerusalemje. Dop. w 11 hodź. serbske dźěćišemschenje. Pop. w 5 hodź. serbska Boża słužba se spowědźu a ſ Bożim wotkasanjom w Dźiwinje. Wječor w 7 hodź. w zyrkwi němska póstna Boża słužba se spowědźu a ſ Bożim wotkasanjom.

Wukubłanje wothladarjow sadowych štomow

W ratarskej dźěłowej schuli w Budyschinje wotmě žo w cžasu wot 9. hacž do 28. měrza t. l. kurjuš za wothladarjow sadowych schtomow, kotryž 18 wobdźělnikow wopyta. Kurjuš měješe nadawk sa w zyłym kraju nusne wothladanje schtomow poradnikow a wothladarjow wukubłacj, so by žo na tuto waschnje lěpschi wunoschk sadu dozdźěł.

Pschiwažnje praktiske roswuczowanje wobdźělnikow wotmě žo we wjetschich sadowych sahrodach tudyscheho wokrjeza a posliczi pschiležnosć, so wobdźělnizy kraj a lud pschi tym spóznachu. Wulka lěpschina tutych kursow je, so žo wobdźělnizy do sadowych sahrodow sajwjedu, kajkež žo nam husčišchto poskicjeja. Pschi tym sadowe schtomy jako pschikład sa zyku wokolinu słuža. Wobdźělnizy tuteho kursuša běchu sahrodnizy a ratarjo, dźěla też biesdźěknt ludowi towarschojo, kotřiž z lubosče k sadarstwu tutón kursuš wopytachu, so bychu žebi trěbnu khmanosć sobu domoj pschinjesli.

Wothladanje schtomow ma žo w krótkim cžasu pschi tóžbym wjedrje wumjesć. Ssadźenje, wobrěsanje a pschirěsanje sadowych schtomow žo pokasowasche a žo wschědnje njedźiwajo na wjedro hušto po dalokim puczu pschewjedźe. S tym dobyte praktiske znajomnosće maja žo w dwěmaj dalschimaj kursomaj pohubschičcć a žo sa wospjetowańskim kursušom w lěcze 1937 skónczicj.

Ssadarstwo ma we wobluku wupkodźerskeje bitwy wulke nadawki dopjelnicć a žada žebi derje pschiprawjenych pomocnikow, kotřiž žo w kursušach, kotrež kraine burjiwo płacži, na tudyschej dźěłowej schuli kóždołětnje wukubłuja. Wobdźělnizy kursušow budźa rady swoje nadobyte wědomosće wonka na wjach też sjušodam a znatym sdźělicj. Tehodła njech žo kóždy z dowěru na nich wobroczi.

Nócne šerjenje

Cžasnik wołnóz bijesche. Staremu Hantuschej, bohatemu wjeńsnemu burej, cžopło a symno nadobo, hdyž žo tola sapocžinasche po ludźaszym prajenju w dwanacžich hodźina duchow. A woprawdźe, skyschesche też we kožu leżo stupy wó sjiwje wysche žebje. Dom a dwór běschtaj sawalenaj do hłuboseje cžmy, wschitko spasche, jenož Hantuschi njemóžesche wušnyć runje w tutej hodźinje. Wšěsche zyle njeměrny, tak jeho tuta hodźina jimasche. Kak dyrbjesche też hinak bycj, hdyž tola wunoschk še swojeho hospodarstwa stajnje spadowasche, placžiny njeběchu też pschewyschke, tuž jědźesche pschezo do wjetscheho dołha.

Tak bě jemu nózny ropot njewitany pschidawk jeho tak hižo wulkim starosćam. Schto pak cžinicj? Stanjeć a ludźi na pomoz sawołacj? Schto pak, jeli niczo njenamakaju? Napoślednu by hischcze dyrbjał žmědki a žorty sa lubo bracj. Tuž, myślesche Hantuschi, njech scheri tak jara hacž chce. Sšnadź běchu tute hrosne myślje jenož z toho, so je žo wjecžor za korcžmarskim blidom dyrbjał žałostnje hněwacj, dokelž žo Sserbinez Jurij pschižnydny k jeho blidu, wot kotrehož wědźesche, so ma wócžko na jeho dźowku Hanku. Jako pschichodneho zyna pak Hantuschi Sserbinez Jurja tak prawje trjebacj njemóžesche. Schto chzka tola jeho Hanka pola Sserbinez? Hłodu tradacj snadź? Hdyž hižo jeho šamžny wunoschk wrócžo dźěsche, kak budźe potom hakle pola Sserbinez? Hnydom by Jurja wotpokasał, hy-li žebi swažił, wo ruku jeho dźowki prošnyć, hy-li też Hanka wo tym zyle hinak mysłikla. Modźi ludźo wschak žu salubowani, to Hantuschi derje wě, ale tole njemóže pschidacj. Njesnješe žo to ſ jeho burskej cžeľedu, so dyrbi dacj swoju dźowku hłudemu Sserbinez Jurjej.

Widźał tuto šerjenje nichtó njeje, ale žityscheli žu jo też druhi domjacj. Wschitzy běchu wo tym pschesjeni, so móžesche to jenož wo jstwje bycj, w kotrejž ſ Hantuschom spschecželeny profesor pschebywasche, hdyž kóždołětnje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 81 | Budyšin — Sobotu 4. haprleje 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Eden wo němskim měrowym planje

Jendźelski ſwonkowny minister Eden je pjatk dopołdnja w delnim ſejmje w mjenje jendźelskeho knježeŕſtwa wo němſkim měrowym planje a wo rozměrjowanjach generalnych ſtabow rozprawjał. Němſki měrowy plan won „wulky wuſnamny" mjenowaſche. Sejm běſche połnje wobhadźeny a wſchitke ſobuſtawy knježeŕſtwa běchu pſchiſutne.

Podawki poſledich dnjow Eden do dweju dźělow dźeleſche. Prěni dźěl ſo na ſdźělenje němſkeho knježeŕſtwa ſ 1. haprleje poćahuje. Druhi dźěl pak ſdźělenja wo běłej knihi mjes jendźelſkim, franzowſkim a belgiſkim knježeŕſtwom ſ 19. měrza wopſchija.

Na wopyt němſkeho pósłanza ſ Ribbentropa dopominajo Eden rjekny, ſo je pósłanez ſdźělił, **ſo kaž wuſnamne jendźelſke knježeŕſtwo němſke namjety wobhladuje a ſo chce je mjeſko ſwědomicze pruhowacz.**

Mjeſko ſo najprjedy praſcha, kajka ma być pſchichodna kroczel. Jendźelſke knježeŕſtwo ſebi myſli, ſo budźe mjeſkole pſchestawka trěbna. Eden je Ribbentropej prajił, ſo je ſaměr jendźelſkeho knježeŕſtwa tón ſamny wostał, kaſkiž běſche wot ſpočatka, njeminjuje jo jednanja wo doſkónčnje dohódowanje njepſchestanu. Mjeſkole pak bywa hiſchcze **wokrjeſne**, w Europje powdźr dowěrjenja wuſkutkowacź. Tuto dowěrjenje pak je ſ wumjenjenjom ſa wuſpěſchne jednanja.

Tu ſwonkowny minister na winowatoſcze pokaſa, na kotrej je ſo Jendźelſka ſwjaſała, a tu wobeſhe roſrěčowanja mjes generalnymi ſtabami naſpomni. Sdobom pak **won dźěli, ſo maju ſo tute roſrěčowanja jenoź na pſchehódny cźaſ poćahowacź**; wone budźa jenoź techniſke a Jendźelſkej wjazy politiſkich winowatoſczow njenapołoża.

*

Pſched roſmołwu w delnim ſejmje je ſo pósłanz ſ Ribbentrop pjatk dopołdnja hiſcheze raz króćko ſ jendźelſkim ſwonkownym miniſtrom Edenom roſrěčował.

Eden a Ribbentrop so wospjet rozrěčowatoj

W politizy ſo w tu khwilu jenaž wo Hitlerowym měrowym planje rěči. Jendźelſke knježeŕſtwo je ſrjedu dwě **hodźi** poſedźeni wotmołwa a je němſku wotmołwu nadrobnje roſpominało. Kaž ſo ſ Londona powě, ſo nota w **kładym** naſtupanju, njech je po wopſchijeczu a formje, jako ſaſtaja ſa nowe jednanja wobhladuje. Jendźelſizy ſtatniſy **ſo** prózuja, ſo bychu prjedawſke Locarniſke mozy ſa jenym **cźěłom** ſhromadźili.

Pósłanz ſ Ribbentrop je ſo ſchtwórk pſchipołdnju **wospjet** ſ jendźelſkim ſwonkownym miniſtrom Edenom roſrěčował a je jemu němſke namjety roſjaſnił. Kuž ſo **ſa**, chcedźa jendźelſizy politikoju wjedniſkowu měrowy plan najprjedy dokładnje pruhowacź. Hdyž je ſo to ſtało, ſo diplomatiſke jednanja ſ Franzowſkej a Belgiſkej wozcza**kaja**.

Francowska němske namjety měrniſo posudźuje

Franzowſke nowiny wo němſkich měrcowych namjetach hižo měrniſcho piſaju hač w prěnich dnjach. Wone drje pſchezo hiſchcze němſke namjety jako njeſpſchijimliwe wobhladuja, tola ſebi pod ſacjiſchczom knježeŕſtwowych wobſamknjenjow a pſchijomniſcheho ſtejiſchcza jendźelſkeho knježeŕſtwa njeſwérja, wjazy tak wótrje piſacź.

Flandinowe napřećiwne wozjewjenje hotowe

Kaž Pariſke nowiny „Journal" piſaju, ſtaj ſo franzowſki miniſterſki preſident Sarraut a ſwonkowny minister Flandin hižo na hłowne myſle woſjewjenja dojednałoj, kotrež Flandin na ſkładźowanju Locarniſkich mozow dźěli. Tuto woſjewjenje ſo pjecza na wotpokaſanje němſkich namjetow měri, kajkež nětkole ſu, tola pſchichodnym jednanjam burje wotewrjene woſtaji. Tute jednanja ſo tež w nowinach „Petit Journal" ſadaju. Tam ſo piſche, ſo ſo Franzowſka njemóže pruhowanju němſkich namjetow ſapowědźeć. W radikalnoſocialiſtiſkich nowinach „République" pſjedawſchi generalny ſekretar radikalnoſocialiſtiſkeje ſtrony Eduard Pfeiffer ſada, ſo franzowſke knježeŕſtwo jednanja njeſmě na žadyn pad wotpokaſacź, jeli ſo njecha wot Jendźelſkeje ſdaliczź a w ſwjedze měnjenje ſbudźicź, ſo ſo měrej ſpjecźuje, kiž Hitler chze.

Wohnjokřižnicy z marksistami wojuja

W franzowſkim měſcze Tarbeſu ſrjedu wječor mjes wohnjokřižnikami a marksiſtami k pukam dóńdże. Wokoło 8 hodźin komunniſtiſke ſwjaſki Tarbeſa a wokolinu pſched měſchczańſkej dźěłowej burſu demonſtraziju wotměchu. Potom internazionalu ſpěwajo k měſchczańſkemu dźiwadłu cźěhnichu, hdźež wſchak de la Roque wokoło 10 hodźin pſched něhdźe 1400 pſchipoſłuchaŕjemi rěčeſche.

Komunniſtojo wulkhodne dróhi ſ dźiwadła ſaracźichu. Jako wohnjokřižniſzy wokoło 11 hodźin ſ dźiwadła pſchińdźechu, kommunniſtojo ſ kamjenjemi mjetachu a hewrjekachu. Poliziſtojo a żandarmojo marksiſtiſkich demonſtrantow ſkónczinje roſehnachu. Tuczi pak potom hiſchcze dołho do nozy w cźrjódłach po měſcze cźahachu. Roſrěſane autowe wobrucze a roſbite ſchkleńzy wſojowych wokow ma jich ſapuſcźenje poſtupowanje dopominachu.

Jenotna ſtrowotniſka politika w Němskej

W němſkim a pruſkim ſnutſkownym miniſterſtwje w Barlinje je ſo ſchtwórk kluźbna ſhromadźizna mediziniſkich dezernentow krajow a knježeŕſtwow wotměła. Statny ſekretar Pfundtner poſbožeńſke wotewri a w ſwojej powitańſej rěcźi rjekny, ſo je ſo ſe ſakonjom wo ſjednoſcźenju ſtrowotniſkeje politiki w Němſkej ſ 3. julija 1934 jenotna ſtrowotniſka politika ſmóžniła. Poſbožeńſke běſche prěnje, na kotrymž ſo lekaŕſzy wobdźěłarjo wězy němſkich krajow a pruſkich knježeŕſtwow ſhromadnje wobdźělichu. Shromadźizna kluźeſche k roſpominanju, kaž ma ſo pěſtowanje herbſtwa a raźy pola ſtrowotniſkich hamtow pſchewjeſcź.

740 zapósłancow němskeho sejma je so wuzwoliło

Pſchi wólbach do němſkeho ſejma 29. měrza je ſo ſyſła 740 ſapóſłanzow wuſwoliło. W 35 wólbnych wokrjesach je ſo 723 ſapóſłanzow wuſwoliło a na němſkoſtatny wólbny namjet 17 ſapóſłanzow.

Wjednik ſteji na cźele ſapóſłanzow, kotſiž ſo w 24. wólbnym wokrjeſu (Dornja Bayerſka — Schwabſka) wuſwolichu. Wjednikowy naměſtnik němſki minister Rudolf Heß pak jako prěni na němſkoſtatnym wólbnym namjecze ſteji. Na prěnim měſtnje liſczinow jenotliwych wólbnych wokrjesow ſteja němſkoſtatni nawjedowarjo, němſky miniſtrojo, župni nawjedowarjo a naměſtni nawjedowarjo.

W Drježdźanſko-Budyſkim (28.) **wólbnym wokrjeſu** je ſo na prěnim měſtnje němſki minister ſa ſeſijowanje R. Waltaŕ **Darré** wuſwolił. Nimo druhich ſapóſłanzow ſo w tutym wokrjeſu wuſwolichu komiſaŕiſki nawjedowaŕ ſakſkeho miniſterſtwa ſa ludowe wukubłanje **Göpfert**, krajny burſki wjednik **Körner**, wokrjeſny hejtman **Schepmann**, SA-brigadowy wjednik **Unterſtab**, wokrjeſny nawjedowaŕ **Reiter** w Lubiju a wokrjeſny nawjedowaŕ **Zitzmann** w Kamjenzu.

Sakſki bohot a župny nawjedowaŕ **Mutſchmann** je ſo w Kamjenicźańſko-Zwikowſkim wokrjeſu wuſwolił.

Z koncentraciskeho lěhwa so puščili

Dźiwajo na pſchemóžaze wólbne dobycze nazionalſocialiſtiſkeje ſtrony je ſo ſchtwórtk ſ konzentraciſkeho lěhwa w Kieſlawje w Badenſkej 40 hacź 50 wozbowom ſe ſchikazeje jatby puſchczeło. Pſched tym běſche nawjedowaŕ tajneje ſtatneje polizije knježeŕſtwowy rada Berchmüller k nim poręczał. Wón rjekny, ſo je jim němſki lud ſaſo ſwobodu ſpočźiť w nadźiji, ſo ſo tuteho dara hódni wopokaża a budźa dobri Němcy.

Wóliby do dowěrniskich radow hakle k lětu

Lětſa wólby do dowěrniſkich radow w dźěłaŕnjach wupadnu. Němſke knježeŕſtwo je we ſwojim poſłednim poſbožeńſku ſakoń wobſamkło, ſ kotrymž ſo ſaſtojniſtwo dowěrniſkich radow poddźěłcha. Sakoń je ſo we němſkoſtatnym ſakońſkim lopjenu ſ 1. haprleje wojewił. Sakoń ſu podpiſali wjednik, němſki dźěłowy minister, němſki hoſpodaŕſki minister a němſki ſnutſkowny minister. Wobſah ſakonja je ſljedowacy:

„Saſtojniſtwo nětcźiſſichi ſobuſtawow dowěrniſkeje rady (§ 5 ſakonja k rjadowanju narodneho dźěła, § 3 ſakonja k rjadowanju dźěła w ſjawnych ſarjadniſtwach a dźěłaŕnjach) ſo hacź do 30. haprleje 1937 podleſchi. Sſwjatoczne ſlubjenje po 10. § ſakonja k rjadowanju narodneho dźěła a 8. § k ſakhowanju k rjadowanju dźěła w ſjawnych ſarjadniſtwach a dźěłaŕnjach ſo njewoſpjetuje.)

Italske škodowanja pola jězora Ašangi

W italſkim hłownym kwartěrje ſo wojſewja, ſo je italſke wójſko we wulkej bitwje pſchi jězoru Aſchangi něhdźe 1200 morwych a ſranjenych ſhubiło.

Na abeſynſkej ſtronje pak je wjele wyſokich doſtojnikow w bitwje padło. Mjes padnjenymi ſu pjecza pólſki minister Wolde Markos, wyſchſchi dwórſki zermonijowy mijichtr Ligaba Taſfe, kiž kejſorſku gardu nawjedowaſche, wjednik ſplaha Asdo Galla, Awera Tela. Splah Asdo Galla je dźěła k Italczanam pſcheſchoł. Wón je ſo w ſwojim cźaſu na pſcheſcěhanju cźěłazych wojakow abeſynſkeho wjerćha Mulugety wobdźěłił.

Italska wójnska rozprawa

W 174. italſkej wójniſkej roſprawje ſo wojſewja: Marſchall Badoglio je telegrafował, ſo pola jězora Aſchangi njepſchecźeſł k połdnju zoſa. Italſzy wojazy a lětadła jeho pſchecźeſźeju. 3. eritreiſka brigada pod wjednitſwom generala Cubeddu je ſo ſ wotdźělenjom ſjednoczila, kotraž pod Staracowym wjednitſwom ſteji. Wona ſo w Gondarſkim kraju ſaměſćcźuje. Se ſomaliſkeje frontu njeje niczo wojſewicź.

Rozprawa abeſynskeho hłowneho kwartěra

Abeſynſki hłowny kwartěr wojſewja: Wot 31. měrza ſo wo kraju pola Mai Cio k połdniu wot horu Alodźi a pola Debara cźeſko wojuje. Wojowanja, kiž je Abeſynſka ſapoczała, ſo pod kěžorowym nawjedowanjom wotmeŕwaju.

Abeſynſkim wojakam je ſo poradźiło, 31. měrza hydom wobtwjerdźenych njepſchecźeſelſkich ſtejiſchczow dobyć, 1. haprleje pak ſchtyri italſke ſtejiſchcza. 1. haprleje ſo bitwa rano w 5 hodźinach ſapocza a do 8 hodźin wječor trajeſche.

Pſchi prěnimaj wojowanjomaj je pola italſkich wojakow 36 běłych offizěrow a 700 muži a něhdźe 2000 muži eritrejſkich wojakow padnyło. Liczba franjenych hiſchcze njeje ſnata. Abeſynjenjo dobychu wjele brońjow, kanonow, maſchinſkich ſtřelbow a druheje wójnſkeje potrjeby, wobſebje munizije.

Abeſynſke wójſko je ſa tutón cźaſ 887 morwych a 350 franjenych ſhubiło.

W hamtſkim woſjewjenju hołowneho kwartěra ſo wuradna ſmužitoſcź abeſynſkich wojakow khwali; woni ſo najeſdacź ſylnje ſtřelenju artillerije a maſchinſkich ſtřelbow a najebacź ſylneho mjetanja bombow ſ lětadłow poſtupowali. Kaž ſo ſda, bitwa hiſchcze bije.

Abesynski kěžor wo podpjeru prosy

Abeſynſke knježeŕſtwo je Swjaſkej ludowi memorandum pódłało. W nim wono Swjaſkej ludow ſchtworaku pródſtwu pſchedpołcża. Wono prěža: 1. wo pjenježnu podpjeru, 2. wo prawo, ſo by ſmjeło pſches franzowſki pſchiſtaw Džibuti bróńje dowjeſowacź, 3. wo pſchiwótſtjenje ſankcijow pſcheczilowu Italſkej, 4. wo nuſne ſakrocenje Swjaſta ludow w Romje, ſo by Italſka mjeſynarodne poſtajenja wo wjedźenju wójny wobkedźbowała.

Italſke ſažadne pſchihłoſowanje k radźinemu měrowemu appellej ſo w abeſynſkej nocźe jako manever wojſnamjenja, kiž ma tomu ſłužicź, ſo bychu ſo petrolejowe ſank-

zije wotstorkowake. Atomowa dźiwuje, so chce Italska wojowanje skónčić a mje we wobtoku Swjatka ludow a w duchu sdźelenja Swjatka ludowy wobmonowić. Skónčnje so w abeżnjatej nocy we dźełowosći Swjatka ludow pišche. Swjatej ludow so porokuje, so wschitke pichibódne sankcije njepschewjeduje.

Krótke politiske powěsće

Wjednikowa kenzlija so wot 9. ha.ž do 15. haprleje sawrěje.

Wjednikowa kenzlija so sa powschitkowny stroniny wobtbad na czaš wot schwórtka 9. haprleje hacž do srjedy 15. haprleje sawrěje.

Sréčenje wo létarskim swisku mjes Moskwu a Prahu.

Mjes Rumunskej, Czjechosłowakskej a Ssowjetskej Ruskej je so w Bukarestu schwórtk sréčenje wobsamknło, z kotrymž so letanje mjes Moskwu a Prahu rjaduje. S létanjom mjes Moskwu a Prahu ma so 1. meje sapoczeć. Swopródka budźa mjes městomaj jenož słowjetskarusče a czjechosłowakske létadła létacz.

Kommunistiske straśki w Grichiskej.

We wschelakich kónczinach Grichiskeje žu w połdnich dnjach straśki wudyrile. Wone maju žiwoju pśicyńinu w kommunistiskej propagandze. Kommunistojo chcedźa žebi je straśkom wunusowaś, so by so wschelake sakonje wottstronja, z kotrymiž so jich politika dźěławosći wobmjerjuje.

W **Budyšinje** 4. haprleje 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Njeboh dźěd naš prjedy złoźa kaž pawk do wětra:
Prjedy hač mój, lube dźěćo,
Zapomnimoj so.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor we 7hodź. barometer 742, hygrometer minus 3 a najwyšśicha dnjowa temperatura 7 stop. cyjatoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 741,7, hygrometer minus 6 a najnišśa nózna temperatura 5 stop. cyjatoty. Nad tšótkowjeczornej Europu so nowa tšina z wjelkej wuchilenkowu. Tohodla symne wětry z połnocy a wuchoda. Sněhowe tšiny so z wjelkej mity powětr bliźi, tak so we połdnjach tónkeraki sajo trochu sczopi. Wjedrowe prognozy maju tak njewobtajne a k dalšnemu połdnjeju wjedro wocakaju. — Jutśe njedźelu **swjećimy 3.29 hodź. tšadźa a so 6,38 hodź. khowa.** Měsacz tšadźa jutśe popołdnju 5,31 hodź. a khowa so rano 4,29 hodź.

— **Buhladny na wjedro sa jutśischu njedźelu: Milišce, tola njewobtajne wjedro.**

— **Nowi wjeśnjanoštojo ho do skutku wjalk. Nowosarjadowanje gmejnow w Budyšim hamtšim hejtmanstwje je sobu pschinjesło, so ko někotrźi nowi gmejnšzy pschedstejećerjo powołachu. Na namjet wokrjesnego wjednika jako poručenja NSDAP bź hamtši hejtman dr. Stepert 2. haprleje 1936 sćěhowazych wjeśnjanoštow na zwjatočne waschnje do jich nowego sastojnstwa pschijak: Maxa Grołchu (dotalneho wjeśnjanoštu w Stachowje) sa nowu gmejnu Palow, Maxa Henniga (dotalneho wjeśnjanoštu w Pschiwjeźigach) sa nowu gmejnu Budyšink; Arnoschta Panacha (dotaln. wjeśnjanoštu w Brěsynje) sa nowého wjeśnjanoštu w Hućinje.**

— **Wschnoscinje swjasanje wschitkich domownych rjadnikow powětrowého schkita.** Njedźelu 26. haprleje 1936 dopołdnja w 11 hodźinach knjes wyschschi měschczanšta dr. Opitz wschitkich domownych rjadnikow powětrowého schkita w měsce Budyšinje we wojerskej swjećowarni na Lubijskej dróhy w mjenje wyschnoscje na jich winowatosće swjasa. **Wobdźělenje domownych rjadnikow powětrowého schkita na tutym swjasanju je kluzba, kaj je ko to z nimi wotbywanym sakonjom wo powětrownym schkitu pastajiło.** Na tutej swjasanjskej swjatočnosći so najskerje też wjednik krajneje skupiny knjes general Schroeder z Drježdźan wobdźěli. Hudźbny cźah Drježdźanskeho powětrowego schkita swjatočnosć z hudźbnymi posticzenjemi porjeśišchi a wjeczor wulki konzert w Krónje wuhotuje.

Namołwjenje

Wschitkim ludowym towaršchan w Budyšinu wokrjesu. Hibanje je žebi 29. měrza nowe wulke dobyze wubědźilo. W dotal njesnatej jednoce je so zyku lud k swojemu wjednikej wusnał.

Njeśmérnje krucze śeji němški lud k naprawam naschego knjezerstwa. Měr smutka, zwabodu swoula.

Ludowi towaršchojo, njesapomnjeze so je to jenož mózno, wjdyž kóždy k swojemu ludowemu towaršchej śeji.

Też najthudšchi mjes nami žu wjednjej rad zwój hłós dali. Woni njech so njesapomnja!

Wulke nadawki žu so dopjelnile! Wjetšche nadawki maju so hischcze dopjelnicź!

Ssobotu a njedźelu so NS-ludowe spomožerstwo psches pomocnikow w cźešnym sejtschnjstwje je sběranšimi liščinami na jednotlive domjacnosće wobwoci.

Nascha SA so po starym wojowanskim waschnju pschebanuju snamjeschkow wenuze. Kóžby cźini swoju winowatosć.

Zyle wobdźělerstwo Budyskeho wokrjesa namołwjam, so by sběrku NS-ludowego spomožerstwa po najlépschich mocach podpěrało. Sapisuje so do sběranšich liščinow a kupuje mjetelowe snamjescha. Kóždy kóždy pomha, móże so mnohim womhacź.

„K Twojemu hłasej pschidaj też skutk!
K Twojemu wusnaću k wjednjej wukoń sa lud."

Sdar Hitlerej!

Bruschke. **Martin.**
Wokrjesny hamtaŕ. **Wokrjesny nawjedowaŕ.** M. d. N.

Tydźeńški plan kulturnych sarjadowanjow w Budyšinje
(Sjelnje měschczanški kulturny hamt.)

Tydźeń wot 5. hacź do 14. haprleje 1936.

Njedźelu 5. haprleje 1936, 19.30 hodź. w měschczanskim kinowym pśedstajenišcu pśedwjedźenje operetty „Wjeselohrowanka" w 3 jednanjach wot Nika Dostala. Potuńschene płaciśiny!

Pónjedźelu 6. haprleje w 20 hodź. w Societeze balladowy wječor Gertrudy Bankez.

Wałtorak 7. haprleje 1936 w 20 hodźinach w Krónje: „Hudźba sa wschitkich", ludowy mischrjeńi konzert, solisti operowy spěwaŕ Willi Steiner. (Wóz z radosće).

Cźichi pjatk, 10. haprleje 1936 w 17 hodźinach w Marijnej a Marcźinej cyrkwi: pósna hudźba.

Jutrownjeńi, 12. haprleje 1936 a jutrowny pónjedźelu, 13. haprleje 1936 w 16 hodźinach w měschczanskim dźiwadle: „Wuj z Wonez", operetta w 3 jednanjach wot Eduarda Künneki. Potuńschene płaciśiny!

19,30 hodźin w měschczanskim dźiwadle: „Wjeselubowana", operetta w 3 jednanjach wot Nika Dostala. Potuńschene płaciśiny!

Wutoru 14. haprleje 1936 (9. dźeń jutrow), 20,15 hodźin w měschczanskim dźiwadle: „Młody wuczeny", wjeselohra wot W. z Goethe.

W měschczanskim dźiwadle so nimo teho kruchi nětcźischeho hrajneho porjada wospjetuja.

Wschitzy sarjadowarjo kulturnych pschedewjaczow so proschu, so bychu wschitke sarjadowanja tak saha kaž móžno měschczanskemu kulturnemu hamtej sdźěli.

— **Rosprawa polizije.** S njewuschiknym sadźerjenjom kokojšdneje budźiske wózera mohło na kichižnišchcźu Bismarckieje a Walskeje dróhi a Schillerišchi wukhadnischcźow k stemu njesłoju dóńcź. Wona je Schillerišchi wukhadnischcźow pschijědźe a so na Bismarckiu dróhu winy. Potom ga na Bismarckiej dróhy sawróćći, so by so na Walsku dróhu winyła, tola žaneho znamjenja njedo. Pschi tym ju wobkobowy auto, kiž na Dwórnischcźowu dróhu jědźeše, shrabny a na semju wjerhny. Žona na sboje z wobdrjeźanimi woteńdźe.

Němski zwjazk powětrowego skita

S dowolnosću jakiśkeho statneho ministerstwa smutskownych naležnosćow budźa so w Budyšinje 16. a 17. haprleje 1936 tudźe próńdnicź.

We wukazu smutskownego ministerstwa se 27. 10. 1934 śeji: Na zakładze § 368 liczby 8 němskostatneho tkłostajskeho zakonja, § 119 zakonja wo krajnej wopalnej zawěsćenji z 1. julija 1910 so z tutym postaja:

1. K pomjeńšenju wohnjowneho strocha maju so z tubjow wězy wottstronicź, kiž so lohko japała, kaž papowe tyki, drjewjane kaščcze, palidła, papjerowe a nowinske wałcki, stare matrazy a tłomniki, stara drasta, polstrowane mjebla a tehorunja, kiž mózą so parowacz abo mózą so druhdźe tkowacź, maju so tak sesłacź, so so tubje, wožebje kuty a kuzliki pschewidne a pschistupne. Drasta, schaty a podobne wězy maju so shromadnje w samknjenych śichinjach abo khamorach tkowacź.

2. Hantarjam němskeho swjaska powětrowego schkita ma so pschistup na tubje dowolicź, so bychu po poruczenosći policajskeje wyschnosće w nastupanju wohnjoweje policije abo powětrowego schkita powschitkownje abo w jenotliwym padże wudake, so z pjenjeznym tkłostanjom hacź do 150 hriwnow abo z jatbu tkłostaju. (Sakóń sarjadnišce łopjeno cźo. 85 z 30. 10. 1934).

So by so sa spěšne wupróndnjenje tukowako, so prošy, so bychu so wězy, kiž maju so wotwjesć, k wotwjesenju pschihotowake. Postara so wo to, so so trěbne wobsy NS-ludowemu spomožerstwu pschepokaza, kiž móże nekotrehožkuli z nimi sjednjeć.

Knihi, spisy, wobrazy abo druhe wěsy, kiž maju kulturnu, wědomostnu abo stawiznisku hódnosć, njesmědźa so śicźicź, ale so muzejam, knihownjam atd. pschepokazaju.

Němski zwjazk powětrowego schkita Budyske wobhdlerstwo prošy, so by hacź do postajeneho czasa tubje derje sjadowako a 16. a 17. haprleje stare wězy wottstronilo.

Wjedniźy kóždeje kolonu, kotrejž maju wupokas pschi zebi a jenož žiwoju winowatosćej cźinja, maju so pschecejelnje pschijećź, kaž tej je so jim poruczało, so bychu z wobdlerstwom pschistojnje a taktnje wobkhadźeli.

*

S **Bórka.** (Hromadupołożenje gmejnow.) Matfiezy, Hněwježcy a Mowniow su so nětko do gmejny Bórka sagmjenowake. Sa wjeśnjanoštu noweje gmejny je so kur stronjan Winkler pomjenował a wobkrućił. Pokładnju dotalnej Mowniowski wjeśnjanoštu stronjan Lodni powjedźe.

Pod škitom Božim

8] (Pokračowanje.)

Jakub, Janowy towaršch, bź žama leśeź a pschekopanje. Dźeń wote dnja śej na puće a trěbźi myślesche, kak cźekowaś, a stajnje Jana cźiwilowasche, so by z nim so stowarschił.

A njemóžeśesche wón prawje, hdyž Janej na jeho dwělowanje jenož z tym wotmołwjeśesche: „Jenož jedyn króć móżemoj wumrěcź!" So budźejchtaj mohłoj žiwaj se sajeća cźekнyeź, na to po tym, schtož cuźy wšelkeje powědo... myślí njebź, a pozłednja schkrićka nadźije njeschło... m we wutrobje haśnje, hdyž jich jóm rano sawołacu se słowom: „Do Ssibirkeje!"

Do Ssibirskeje! — Luby cźitarjo, njeżadaj žebi wote mnje, so bych doiwopisał a dopowědał, kelko strucha, styka a sadwělowanja w tymle słowje leźi! — Do Ssibirskeje — zyła hela rosdaja žiwoju thlamu pschi tutym słowje, jako bjesdno, cźorne, cźmowe, w kotrymž so hromadźe... wohidnymi habami a z hrozaznymi scherjenjemi mjeŕiwi. Do Ssibirskeje — ow, kak sawisthi wšoły jeźi hladachu na cźełа tych, kotrejž běchu na bitwischczu sabinyli, a njepopschewachu jim jich wožuź! Cźi běchu žiwoje pschetrali, ale w o n i? Ow, woni dyrbjachu powału tyšaz króćcź wumrěwaceź! Niz wschitzy mějachu telko žmužitosće, do tuteho žurtowicha wožuda hicź, a bjes mała wschědnje dostawasche rosłasowarjiwo powěsćej, so je žebi tón abo tamón žam žiwjenje wsał.

Wšo bě te z hrěchom, ale njewurjeknity strach bě jim na poł rozu... wsał a tak jich wołu šemił, so je to z najmjeńšcha wujaßnjonnje. Hižo Rußej kej do hłowy stupi a wutroba w cźełe sa žiwo po do ladu pschemeńri, hdyž so jemu hrożeśe: „Do Ssibirskeje!" Schto hakle dyrbjeło potom wo druhich, wo Franzowsach a Němcach prajiźeź, kiž žebi sesłody thachli woni niewěrja hdyž termometer 15, 16 gradow tymy pokasuje, a dyrbi-li tola druhdy do tśeskańza a do žněha won, žo do wołmy sawise abo žo łojich woblecze, 16 stopnjow tymy — to je w Ssibirskej hakle žmadny snjerk — tam termometer hacź do 40 a hišcze wjazy stopnjow nije niczki spaduje. A Napoleonowa armeja so tola na Ssibirsku njebź pschihotowała.

Za jutry!

Najnowiše žonjace toški

we wšěch nowocźasnych zhotowjenjach a barbach

T. ALBERT 668

w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 10

Do Ssibirskeje — ow, hdyž žebi na tole pomyślichu, so też jatym Franzowsam sahorjenje sa jich wulkeho kězora stwudźeny, a schto hakle Sserbja a Němcy, woni se sadwělowanjom jeho faklliwachu, so bź hrosno poschacź.

Po prěnim pohluschazym wustróženju sašo trochu k žebi pschischczeschći, so Jan po zwojim zhobniwjenjanu Jakubje rosháadowasche. Won někoho pytajsche, kiž by jeho troji wotstudny, a schto hakle Sserbja a Němcy, woni se sadwělowanjom jeho faklliwachu, so bź hrosno poschacź.

Tjo generalokjo, franzowski, pruski a westfalski, mějachu dwělomne sboje, na žanjach žobu puczowacź. Woni běchu prěni z Napoleonoweho wójska, kotrejž žebi Ssibirska sa wopor žadasche. Druzy wyschschi, nětko wožomdźeżaco, dyrbjachu z druhimi wojakami pěschi krocźicź. Ruski pschewod wobstejesche se sta muži prawidłoweho wójska a z nětkotrych tyšaz krajneje woboty, hrubych ludźi, kotrejž ani uniformy njemějachu a kotrejž běchu jenoj pisches žiwoju brój na wojakow spodobni.

Jako žurowna puscźina so žmjł psched wocźomaj njesłoźowmych twpischetřewasche. Hdyžkuli wócźko pohlada, žneh, žamy žněh a niczo tkiba žněh!

Na selene travniki a schtomy hladacź, to wócźko njenapina, ale błyskotaty žněh wócźko sljepi. Jeczi bóle žwjerbjenje we wocźomaj sacźmachu, kotrejž so cźerwjenjeschcej; to po nócźim hacź na palazu bolosej pschibywasche.

Postupowanje dźěsche, hdyž běchu nješchto cźaśa k ranju pisches stepy cźahnuli, po wězy Wólfy horje. To bě wobkwatowanje puczowanje. Lód bě z wjetšcha kaž schpihel hładki, a po lodźe so hubjenje postupowje. Wot dwyndatzeho hicźa muzike brittwowy popuschczeja a stopy nohow wustawaju, wožebje hdyž žu palzy smjerste a sprostke. S blakanj pak bě wětr žněh wyšoko nawěk, tak so bě ludźo hacź do pasa pschepadowachu a so hakle tak prawje muczili pschenapschachu.

(Pokračowanje jeźehuje.)

S **Hrubocžij.** (Nowa gmejna.) Wšy Hrubocžij, Sokoiza a Jaxoiza, Bónezy a Lubjenz žu žo j 1. dnjom haprleje 1936 k jenej gmejnje sjednocžile. Se žydlom wjeśnjanoštv Hrubocžijy wošťanu. Nowa gmejna śmeje 411 wobydlerjow.

S **Mješicz.** S 1. haprleju je žo do naischeje wšy Wujeśť sagmejnowal. Mje'chijo drje maja trochu wjetšiu liczbu wobydlerjow. Wujeśť pak ma wjetšichi rosmér honow. Sjednoczena wieś śmeje 442 wobydlerjow a budże 892 hektarow wulka.

Z **Radworja.** Jara zajimawy přednošk nam wčera pjatk RLB w herbskej grychče poskiči. Krótko po 8 hodź. k. Hermann zhromadźiznu wotewri, swoje wjeselo nad tym wuprajiwši, zo běše wopyt tak dobry, też telko žonow přišlo. Położi wšitkim na wutrobu, zo bychu na přednošk derje kedźbowali. Na to słowo k. Müllerej, hłownemu rěčnikej wječorna, přepoda. Tutnó najprjódcy na to pokaza, zo je naš wjednik a kancelar Hitler nam skónčnje wojerstwo a runoprawo přinjesł, a kak so wokoło našich hranicow bróni. Też my w němskim kraju njemóžemy nazad stejeć a njesměmy. Spomni we swojej dalšej rěči, kak so we wzečoru a wosebje w ranju naš kraj wokrožnej a kak nuzny powětrowy škit wosebje w našej Sakskej je. Na někotrych přikładach rozestaja, što a kak je so w swětowej wójnje w powětrje wojowało a kak dźensa. Kajki strach nam wšitkim hrozy, jeli zo so z časom wosebje za powětrowy škit njewuwučimy. Tohodla dyrbja wšitcy sobu dźěłać. Kajke nadawki ma kóždy jenotliwe we swojim domje, a kak a što ma činić, so na wosebitych kursach rozkładże. Tohodla so wšitcy prosa, zo bychu, hdyž so tajki kurzus zwoła, też wšitcy do njeho přišli. Dale namolwješe, zo bychu też powětrowemu škitej přistupili, hdyž je tola přinošk tak nizki. Z tym skónči k. Müller swój zajimawy přednošk. Knjez Hermann so w mjenje wopytarjow rěčnikej dźakowaše a z trikrótnej sławu na wjednika a kancelara derje poradźenu zhromadźiznu skónči.

S **Hucjiny.** Kuž słyschimy, njebudże w naschej nimale dospołnje serbskej wošadze też lětša bohužel žaneje serbskeje konfirmacije. Sserbske dźěći dadża so němšći konfirměrowaći. Je to, kaž by młody schtomik w połnym kčežu pschejadźił do druheje semje, hdyž sawšeze njemóže so prawje rozwieć. Nad taikim njesnyłkom njejsu najpóśłódy starschi wina.

Se **Strože.** K jutram poda so knjes wučeŕ Waltaŕ Cžišla na kantorske měsino we Małeschczach. Pschejemny serbskemu wučerjej s wutroby žołzo za nowe městno a dźakujemy so jemu też za ćwěrne kubłanje serbskich dźěći. Socjalnje njemy, so nam wyschnosć na wuprózdnjene městno pósćele prawebo Sserba, dokelž jenož taiki samóže serbskim dźěćom prawy wučeŕ być.

Z **Ralbic.** **Pjatk** rano do 3 hodźin wumrě tu wumjenokaŕ Miklawš Zarjenk. Docpé starobu 90 lět a 5 měsacow. Z wuwzaćom poslednjeho časa běše pšeco atrowy a čity. Pšed wjele lětami drje jónu skhoři,-a lokaŕ jenoz hišće někotre dny wášćoše. Ale tola zase wotkhori. Wot wjele dźěła mnohich lět khodźeše trochu pokhileny. Zarjenkec bratŕa a sotře, kotreż hromadźe namrěte kubło wobdźělachu, docpěchu wšo

SApomha NS-ludowemu spomožeŕstwu

Pod tutym hełtom je hudźony cžah standarty 103 pjatk wječor w Krónje wubjerny konzert wuwjedł. Wulka hyła dźakneh pschipołłucharjow stejeschе hischcze dołho po tym, so běsche rjany a dostojny wječor mukłinczał, pod jeho hłubokim saćišchejom. Do dweju dźełow rosdźelony zaby porjad tak sbožowny zyłk tworjeschе, so nutrnym pschipołłucharjam wulkosć podawkow w němskim ludźe wot swětoweje wójny hacž do dźensnischeho cžasa rasnje pschedstajeschе a samó wulku cžaru němskeje historije pożledniich lětdźesatkow do wutrobow ryšowaci.

Prěni dźeł spominaschе na wulke półnoschčerе wójsko swětoweje wójny, na sradny tónz tuteho wulkeho bědźenja němskeho ludu, ale hižo tu skhadźeschе nowa nadźija do pschichoda, hdyž je wopomnjeschе tamnych wojowarjow sobu k połnej cžešcži pschinješe. Kak je je to to stało a kak tuny to žami nawdźišli, samó druhi dźeł wječora na nimo měry skutkowaje waschnje pschedniješe, so je wšitke kóždy wopytaŕ znowa wokrucženje dostaŕ, so je je žo zhłobłoscj sanadźewšeze dožiła pschewinyła a so žebi lud pod swojim wjednikom sabo lepschi pschichod twari.

Někto hischcze złowjeko wo poschcženjach žamych. Rochjenny tu jenotlinzow mjenowaci, dokelž wěmy, so je tu kóždy zhobuskutkowazy połnje zwojeho muża stajił, njech běchu to hadźenizy, kotrymž hłowny dźeł pschipadże, abo njech běchu to pschedstajerjo wulkotnje poradźenych plastiskich skupinow, njech rěčny pschewodźeŕ, rěčny abo spěwny chaŕ. Wschitko běše jako do zyłka słowane, a łacžeze, so ć sa dobry skutk dźękaŕ, njech je kóždemu zhobuskutkowajemu najrjeńschi dźak w jeho wutrobje.

Budyske stawniske powěšće

Budyske stawnišće powěšće.

Pjatk 3. haprleje 1936.

Narodźili žu žo: 31. 3. Richardej Fryzej Lehnerej, drogistej, žyn. — 1. 4. Gustawej Alwinej Rieślichej, wobkedźerjerej rězaka we Wuhanczjach-Kobłizach, dźowka. — Kurtej Korli Schimenzej, podoffiźerej, žyn.

Wumrěł je: Ludwig Moriz Siebenhüner, priv. Kampnariji mischtr, 87 lět.

Pschipowědali žu žo: 3. 4. Wilhelm Eugen Rüppelberg, pschistajenj pola wyschnoscze w Barlinje-Charlottenburgu a Gertranda Kmochez, domjaza dźowka w Budyschinje. — Maks Willy Schmidt, hłubokokhowaŕski dźełaŕ a Frieda Hana Glöckneroŕ, domjaza pschistajenza, wobaj w Budyschinje.

Swěrowatoj staj žo: 3. 4. Pawoł Gano, pschistajenj a Thereza Augusta swud. Nimzowa rodź. Jentej, měšćeńska wobkhoda, wobaj w Budyschinje.

Domowina wozjewja:

Domowina zarjaduje też lětsa zaso po Serbach zběrku k podpjeranju serbskeho studentstwa. Zběrku přewjedźemy w času wot

13. hač do 19. jutrownika 1936.

Dowěrnicy Domowiny dóstanu w přichodnych dnjach lisćiny, do kotrychž ma so wysokosć dara a mjeno daŕićela zapisać.

Nuza mjez našim serbskim studentstwom so dźeń a bóle powjetšuje. Někotŕi hižo dyrbjachu swoje studije přetorhnyć a sebi někajke dźěło pytać, zo bychu sebi dalše srědki k dokóńcenju studijow wobstarali. Někotŕi docyła njemóža studować dla pobrachowacych pjenjez. My pak trjebamy, jara nuznje trjebamy zdźěłany dorost, kiž by nam pomhał, naše ludstwo, našu kulturu wukhować a dale spěchować. Tuž mamy so tež wšitcy wo tróbne wumóženja postarać. Za jednotliwca su tajke ćeže a wopory husto dosć přećežke, pomhaja-li pak wšitcy, potom přińdże na kóždeho snadny wopor. Tuž so tež lětsa zjednoćmy k woporej pod heslom:

Wšitcy za hromadnu należnosć, za hromadny nadawk, potom so wšitkim derje póńdże!

P. Nodo.

Přilopk

Prěnje kastejcžki w južnej Němskej.

Tutón tydźeń dolecžachu do južneje Němskeje prěnje kastejcžki. Pornjo prjedawšchim létam žu žo létža wo 3 hač 4 njedźele pjedy k nam wrócžiše.

Létadłowy swišt Moskwa—Praha.

Mjez Rumunskej, Cžeskosłowakskej a Ruškej je žo schtwórtk sréčenje podpisało, s kotrymž žo létadłowy wobkhad Moskwa—Praha rjaduje. Létadłowy wobkhad na tutej cžarje ma žo 1. meju sapoczeć. Mjeszyschtacža maja žo stacž w Jasšy a Klauženburgu. Na tutej cžarje budźa mjez tym jenož cžeskosłowakiše a žowjetsko-ruše létadła wobkhadźeć.

Sport

Němske sportske znamjeńko a znamjeńko kolojězdneho sporta.

Pruhowanja. Kaž kóžde léto so też lětsa zaso na kóždej prěnjej njedźeli w měsacu pruhowanja wotměja. Prěnje pruhowanje budźe nedźelu 5. haprleje rano w 7 hodźinach w Karolinej zahrodze w Budyšinje. Jenož při njewšědnje sylnym deščowanju so pruhowanja wo tydźeń wotstorča. Formulary za wšelake znamjeńka kolojězdneho sporta maja so we Albertee sportskim wobkhodźe w Budyšinje na Lawskich hrjebjach za 20 pj. wotewzać. Kedźbu, z tutym wozjewjam, zo dyrbja so formulary za wšelake znamjeńka kolojězdneho sporta kóžde léto wobnowić, dla přemjenjenja wočelnjerjow. Wšitke formulary maju so při spočatku pruhowanja z podpismom wobdźělnika a woćelnjenja wotedać, dokelž hewak njejsu płaćiwe.

Arnošt Albrecht,
župny poručene za kolojězdne dróhi.

Schtyri skupiny a schešcj favoritow.

Jutsje njedźelu wotměja žo schtwórtu ras po znowazjadowanju němskeho sporta dośćonczne hry we **němske mischtrstwo w kopanju.** Schtyri skupiny žu we kóždej skupinje schtyrjo mischtrjo žwojich župow (Gaumeister).

W lěcže 1932 pošłedni ras južnoněmšći sastupjeć „Bayern"-Mnichowiši dobyu. W šlédowanych tšoch lětach (1933, 1934, 1935) bu ž mischtrom kóždy ras někajki klub i nawjeczorneje Němskeje. 1933 bě to „Fortuna" w Düsseldorfje, 1934 a 1935 mustwo hórnikow w Gelsenkirchenje: Schalke 04. S tym hischcze nieje prajene, so žu nawjeczorno-němšći kopaŕjo najlepschi zonkeje Němskeje. Tutón dźeł kraja žebi zlawu jenoj pšiches wukony dweju swojeju krajanow dobu, kiž nětko hižo pšiches tši lěta žedźa kaž klešcžeze na titulu němskeho mischtra. Ale też druhe strony maja dośćo wubjernych hrajerjow a muštkowcow na wubjerk. Pschichodne stónczny wo mischtrstwo dwaschi nětko pschichodne njedźele po kajacj, schto žu bódni. Na schešcj wschelakich niedźelach (njetrjeba to hacž ja žobu) wubědźi žo na wjerschk t terwańtwo, kotreż potom na léto najwyschichi titul němskeho kopaŕskeho krjaska spožčene dostanje.

Prěnja župna skupina (1. Gaugruppe) wopschija we žebi: Schalke 04, Berliner SV 92, Polizei Chemnitz a Hindenburg-Allenstein.

Druha župna skupina ma tutych bojowarjow: Eimsbüttel-Hamburg, Werder-Bremen, Vorwärts-RasensportGleiwitz a Viktoria-Stolp.

Do tšeceje župneje skupiny žluschcża: 1. FC Nürnberg, Stuttgarter Kickers, Wormatia-Worms a 1. SV Jena.

W schtwórtej župnej skupinje steja žebi napschećo: Fortuna-Düsseldorf, SV Mannheim-Waldhof, Hanau 93 a CfR-Köln.

Njedźelu 5. haprleje žo potajkim sapočnje. W tutych župnych skupinach žo najprjedy wo skupinowe mischtrstwo (a to ma kóžde muštkowe schešcj hrow pschitrać) hraje. Tak wubrani schtyrjo mischtrjo tutych skupinow mjez žobu potom skónčnje w dwěmaj kwalifikowanej po połalnym systemie (schtóž je jónu pschehrał, je ž tym wot dalšeho žobuhracža wušamknjeny!) němskeho mischtra wuhraja.

Prěnju niedźelu, 5. haprleje, hraja: w prěnjej skupinje: w Gelsenkirchenje BSV 92 z Barlina pschećiwo Schalke 04. W Kamjenicy: Hindenburg-Allenstein pschećiwo Polizei-Chemnitz.

W druhej skupinje: Norw. Rasensport w Gliwicy pschećiwo Eimsbüttel. W Bremenje: Viktoria-Stolp pschećiwo Werder-Bremen.

W tšeceje skupinje: w Nürnbergu: Stuttgarter Kickers pschećiwo 1. FC. Nürnberg. We Wormsu: 1. SV Jena pschećiwo Wormatia-Worms.

W schtwórtej skupinje: w Duisburgu: Hanau 93 pschećiwo Fortuna Düsseldorf. W Karlsruhe: CfR Köln pschećiwo SV Waldhof-Mannheim.

Spytamy-li po dotalnych dobnczach jenotlinych župnych mischtrow wulicžeź pschichodnych mischtrow župnych skupinow, bych tajki resultat dostaŕ (potajkim by wšelcžeź pschichodnych schtyrjoch mischtrow tak): 1 Schalke 04, 2. Eimsbüttel-Hamburg (abo Werder-Bremen), 3. 1. FC Nürnberg a 4. Fortuna Düsseldorf (abo znano też SV Waldhof-Mannheim). A to žu cžt schešcjo favoritojo! — Pschihpomjenje: Pschichodne tajkowe wubědźowanje wotměje žo we wschelakich mešach njedźelu po jutrach. Ž.

Jenoj hischcze jedyn měšaz cžaša.

Italiska domorodna artillerija na južnej froncze pschihotuje žo na nowe wojowanja, pschetož jenoj jedyn měšaz je hischcze cžaš a potom žo wulke deschczowanje sapočnje. (Pressefoto, M.)

Hermansku njedźelu

su Budyske wobchody

wot dop. 11 hodź. hač do wječor 6 hodź. wotewrjene!

Znale je . . . . .

sta nje 665

dobru cigaru

dostanješ pola

Hermansku njedźelu wotewrjene

E. Simona w Budyšinje w Serb. Domje

Lehmannec konditornja

na Serbskej hasy

Jutrowne jejka a zajacy

samsneho zhotowjenja

z najlepšeje šokolady, marcipana, krokanta, worjechow, nougata, pjelnjene a njepjelnjene, we wšěch płaćiznach. Kokošace jejka z nougatom pjelnjene

a te krasne **Batik-jejka** 670

Wotewrjenje praksy [687

Wozjewjam z tutym, zo 3. dźeń jutrow. 14 hanrleje, w Budyšinje na Židowje pódla Arbeitshaus, blizko Židowskeho dwórnišća, swoju praksu jako

naturski hojeř

wotewrju. Po dołholětnej praktice w Drježdźanach a w Pirnje budu tež tu cyłu swoju wótcu k spomoženju swojich pacijentow nałožować.

Prošu tohodla česćene wobydlerstwo Budyšina a wokolinu, zo by mi wšu dowěru mělo a mje podpjerało. Rěču serbski! Wotewrjenje wutoru 14. 4 dopołdnja

Rěčne hodźiny: wšědnje wot 9 hač 12, popołdnju wot 2 hač 6, njedźelu jenož dopołdnja.

Curt Müller, naturski hojeř

na Židowje, na Čemjeřčanskim puću 120 d

– Při autowych jězbach puć-wanjach, dróhowanju do a přez Drježdźany jěsće a derjće a tunjo w

Rothes bayr. Bierstuben

na Altmarkt 8 Dop. wot 9—11 hodź. čopłe sndanje 40 nj Samana rězarnja. Čopła kucheń wotrano 5 hač do nocy 12 h., zymna kucheń hač 1 h.

Wutoču jemy jenož najlepše piwa. Kóždu wutoru swijorezanje 671

Darmotne khowanje paketow za mojich hosći

Kedźbu wobsedźerjo omnibusow! Parkowanje na Altmarkće je zakazane. Tola směje na prawej stronje, potajkim też před mojim lokalom zastać na khwilu wob čas wumělšenja a zamělšenja hosći

---

K jutrownemu jěchanju

poruča

kwalitne a ranki za konje

Marja Petrichowa

w Budyšinje na Serbskich hrjebjach čo. 30 640

---

667 **Winarnja**

w domje płaćiznich winow

w Budyšinje na Lawsk. hrjebj. 12 originelnje wumolowana, poskića wubjerne bele, čerwjene a južne wina při přijomnym přebytku

---

Wopraszuje tuna spisobne **časniki** kupjiće pola **Kokša**

w Budyšinje na Serbskej h. 28

Hypo[illegible] Kr.,

testamenty, [illegible]upne zrěčenja, kupowanje a předawanje lěčownosćow atd., njedowanje wšěch płaćenskich čełowa a žadankow wobstara (K2

Bukce bilro w Budyšinje

na Mětlingowej dróze 23, njedaloko sudnistwa. Tel. 2217. Rěču serbski

---

Šomowy wósk

łykno k šćěpjeniu

(Da t

Hnojidła za kwětki

to zaso wot firmy [416

Erich Winter

na Kamjentnej hasy 14

K jutram

8.50

5.90

Mulkotne modelle

w žonjacych stawnjach

módre, šěre, nažołć, brune, zelene a čorne z wysokim a połwysokim pjeńkom

8.90 7.90 6.90 5.90

Wubjerne mužace stupnje

brune, šěre lakowe a ze syreje kože

12.50 9.75 8.50

Heinrich Mohr

Němski wotrjadny wobkhod

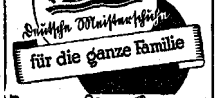

Dajće sebi najnowiše a najrjeńše nalětnje modelle pokazać!

Fähle

Nachf. Schuhwarenhaus

Bautzner Strasse Lauenstr. 3.

Hermansku njedźelu wotewrjene! 669

Poskićam staroznate dobre

połnowe wino

676 **Otto Schmaler**

na Moltkowej dróze 7. Telef. 2411

K swjatemu woprawjenja a jako kmótracy dar (446

Ručne časniki wot **3.00**

moderne našijne rjeńazki . . wot **1.00**

moderne ručne wobručki . wot **0.50**

pjerśćenje, z praweho złota . . . wot **3.00**

Nože a widlički a sléborne twory. Wulki wubjerk pola

Oskar

Brückner

w Kamjencu, Budyska dróha rózk Wrótkoweje dróhi

Rózk wérowańskich pjeriśćenjow

Swoje

rěčn. hodźiny

mam nětko 682

w Rakecach na Hłownej dróze 168 g

kóždy dźeń wot 9—1 hodź.

telefon hamt Njeswačidło 282

w Khrósćicach pola Bjeńčec srjedu wot 1/2 4—1/2 6 hodźin

njedźelu wot 10—12 hodźin

w Njeswačidle pola Makača

pónđźelu a pjatk w. 4—6 h.

Paul Pötschka

statnje pruhowany maśer

Wobchod a stawizna

Filijala w Budyšinje na Bohatej hasy 3

K hermankej

přeswědčće so w tunich Schauseilowych płaćiznach 669

Alphons Schauseil

Njedźelu wot 11—6 hodźin wotewrjene

Je-li was hłowa boli [42

je-li so Wam **čoło morośi** abo **dostawajećeli faldki,** tak zaleži to často na tym, zo sće zakonđźili, sebi w prawym času derje nadźace nawóči wobstarać wot

Eriha Lenza

wosebiteho optikarja

w Budyšinje na Hošic hasy 21

Telefon 2134

Kašćowy skład na Kotolskej hasy 2 / Tel. 2678

H. Oswald

tyšešaki mištr. Ráču serbsku [28

Nowy

Mercedes Benz

1,1-t-wužitny wóz

je spěšny, hospodarski a njepřirunajomnje spušćiwy. Za bencinowe abo dizelowe čerjenje.

Generalne zastupjerstwo:

Carl Gast, w Budyšinje na Drjewowych wikach

Dobre čehnje k sebi!

Přirězki Wotpłotowańske mustry

Prošu wobkedźbujće moju wustajeńu nowych nałětnich zhotowjenjow

Předawanje w prěnim poskhodźe

Schaaf

680

Textilowe a módowe twory

Što praji Schlitz?

Wulka mnohosć

pěknych jutrownych

słódkosćow pola firmy

Moritz Schmidt

w Budyšinje na Kóžorskej dr 11

Konjace sedło 683

je na předań w Haslowje čo. 12

Wuželefnja „Sausewind"

Při Lawskej wěži 570

Woblok splotować a rjedźić płaći **2,50**

Wuporjedźenje wšitkeje mužaceje drasty naš krawc wukonja. Přijimamy čelne šaty k žehlenju

---

Serbja kupuja

stepowane móšnowe wołnjane wjesnjanske, bildowe

přikrywy

tepichi, łoža, reformske spódnje łoža we wulkim wubjerku jara tunjo pola firmy [8

PAUL KORN

w Budyšinje na Hošic hasy 21 (w domje khorobn. pokładnje)

Štrykowanu drastu

za žony

Podkholowčki a spódnje suknje

Štrykowane drasty,	čista wołma	15.50	11.85	9.60, połwołmjane 5.90
Žonjace jaki,	čistowołmjane,	. . .	9.50	7.20 5.25 4.50
Žonjace pulovry,	z dołhimi rukawami		7.75	5.75 4.85 3.75
Žonjace pulovry,	z 1/4 rukawom	. .	6.35	4.20 2.25 1.10
Žonjace bluzy,	z wumělskeje židy	.	4.60	3.95 2.90 2.25
Žonjace trikotowe košle	. . . .		1.90	1.50 1.20 0.90
Žonjace trikot. košle	z kholowčkami		2.15	1.65 1.25 0.95
Žonjace podkholowčki,	makowe wulk. 42,		1.10	0.90 0.60
Žonj. podkhol.	z wumělsk. židy, wulk. 42,		1.65	1.10 0.60
Žonjace spódnje suknje,	z bałmy, wulkość 42,	.	1.45	
Žonjace spódnje suknje,	Cham. wulk. 42,		2.90	2.50 1.75

Štrykowana drasta za žony je so dla elegantnosće, wurjadnje dobreje měry, krutosće a wosebje zniženeje płaćizny přeco wjacy zamóžća. Za nětčiši překhodny čas je wona wosebje přihódna. Pola mje namakaće překwapjacy wulki wubjerk po nimoměry zniženych płaćiznach. [677

Otto Hauffe

Přiloha k čisłu 81

SERBSKE NOWINY

Sobotu 4. haorleje 1936

Bołmončka

W Budyšchinje, 4. jutrownika 1936.

Na prěnim měsinje wotewri bołmončka durje do marrtrowneho tydzenja, tutych cžichich dnjow do jutrow. Ka: zmórny straźnik steji pschi wrotach, pscheš kotrejž změjch pohladacz do blischcžateho, błónczneho a so selenjaceho kraja. Bołmončka je też dźeń konfirmazije. Konfirmowana młodźina stupi won do świeta a sastupi do newneho žiwjenja jako nadźija zyłeho ludu, so by pomhała dźiłacz na wutworjenju stata. Kóżdy chce žiwy lud a stat mjelki a sbožowny widźeć, a młodźina dyrbi pschi tom powsitna być. Bołmončka jěcha Khrystuš kral pscheš świet. Pschesčanika młodźina pschiwitowuje jemu se śpiwru a s dowéru.

Bołmončka je měsnik teš sa borosčenych. Gdyž tuchi swoje wocži na wotrosčazu młodźinu stoja, potom žu jako najpełnjeni s wjeselosej nadźiju, bytnjej jich starosče kśežile. Młodosć žiwjenju! Tak pschiwoła nam wotucžaze nałčzo a tak też dźeń konfirmazije. Njech śi žo wono w tebi znowa womkłodźi a rosče, so by swoje žiwjenje cjerstwe a cżiłe wostało, dokelž je swjasane s wěcznym kužołom wschego žiwjenja, se Žiwym Bohom.

Tamne młode cżrjódy, kotrejž ke konfirmazijskemu wotrore pschistupja, žu kruch pschichoda a nadźije nascheho ludu. Niech wutrostu jako dobri kśesčenjo a prawi narodowcy. Niech bdu cłowjekojo połneho karaktera a krutych sahadow.

Spocjatk marrtrowneho tydzenja pokasa nam hłuboki smykł kśesčeńskeho žiwjenja a to dyrbi być s hólzow a bolsy, kotrejž žo konfirmowanja, bohate žiwjeńske žohnowanje.

Tuta marrtrowny tydźeń sapocżnja njedźela ma hiśpcže Jezusa w kśesčeńskich zyrkwjach wobeju nabožinow wobsebite śiejiśchcžo, hacżrunjež žo žiwjedźeńśi ras, s kotrymž bě tutón dźeń w prěnich lětstotkach kśesčeństwa wobdaty, trochu poshubił. Na tutym dnju žiwjeżi žo w katolskich zyrkwjach bołmina. Tute žiwjeżene hałožki tykaja žo potom sa ślowinu kriejpeńcżku abo kśiž a žu wjazy hacż lube dopomnjesce na rjany žwjedźeń, žu khutne znamjo, kśi naš na wulku wěs dopomina, na bołmončku a to, chtoż je žo se Sbóžnikom a s nami stako.

Gdyž Jesuš do Jerusalema sastupi a lud jemu s bołminu w ruzy pschiwykśasche jako messiaskemu kralej, wěsesche sam, so njebě to hołdowanje sa nowego krala, ale sajpup do jeho wumožeŕskeho cżerpjenja. Gdyž my bołmončku s bołminu w ruzy sa kśiżojom krocżimy, dha pschewobamy bójskeho rjeka w swojim wumožeŕskim wojowanju pscheciwo hrěchej a śmjm mozam tuteho świeta. Sczerpajmy kśiżowanego! To rěka, so žo Khrystušej pschisamknjemy a so žo jemu porunujemy, so žmy swólnivi, wschudże a pschezo sa njeho žwjedźeći, gdyž też tuta świeta s njemu by śej wot naš žiwjenje zadała. Khrystuš cżerpje do cżerpjenja a wumožeŕskeje śmjercje. Cżerpimy s nim w zwjatocžnym cżasu a dźemy sa njeho žwjedźeći o jeho martrarjo być, jeli śej hodźina to wot naš žada.

Dołko nałpjet leża cżasy prěnjeho pschesčerpanja kśesčeńcow, ale też w naschim cżasu stawa žo w świece lěto wot léta, so mnohi se swojej krwju žwědźa sa Khrystuša naschego Knjesa. To njeje sdaleka sańdźenosć, ale struchła pschitomnosć. Tuž dyrbimy bołmončku pożiwjenje martrarjow s nutskownym sacżucjom wobeńcź, tak khutnje, tak rosśudnje, kaž bychmy jeneho s naš wopraudje na poślednim puczu sześhowali. Kajke žwědcżenje sa Khrystuša budźe žo nětko wot naš žadacź, njewěmy. Tola śi žwědomje słowa, pschihotowanja, sześhowanja dyrbimy hižo někto wukonjecź, wschitke dny naschego žiwjenja.

Wótcinstwo a nabožina

Cłowjestwo njeje bjezbarbna jenotworna masa jenajkich jenotliwcow, kiž so da tak abo hinak wotdźelić abo stykać do kumštnych wotdźelenjow.

Cłowjestwo je mnóžstwo jenotliwych skupinow, kiž so mjenuja narody. Je to jednosć w mnohosći, barbna harmonija.

Ale tuto rozdźělenje na narody njeje nlčo kumštneho, wudźełaneho přez „wzajomne zrěčenje", njeje ničo připadneho — tuto rozdźělenje běše hižo předwidźane při założenju, tčeše w stworićelskim planje Boha. Tehodla je też narodne začuće tak mócne, přetož je cłowjeskej duši přinarodźene, je přez jene z přirodnym wuwićom cłowjestwa. Je něšto tak přirodneho kaž rozdźělenje rostlinow na družiny a poddružiny. Wuwiće stawiznow jenož pohłubši přinarodźene začuće hinakosće mjez jenotliwymi narodnostnymi skupinami a zwuzi začuće zhromadnosće mjez jenotliwcami, kiž słušachu do samsneho naroda.

Wótcinstwo potajkim znjese so we swojich zakładach z nabožinu, wosebje z woprawdźitej nabožinu, z křesćanstwom.

Wótcinstwo móže jenož druhdy so zabłudźić a so wotkhileć wot nabožiny w zaprijeću poslednjeho zaměra a puća k tutemu zaměrej. Móže potajkim być pohanske wótcinstwo, kiž ma so wottorhnyć wot swojeho Stworićela a swój posledni zaměr widźi we sebi samym. Móže też być antikřesćanske wótcinstwo, kiž njepřipóznawa zasady powšitkowneje lubosće k bližšemu, ale ju wobmjezuje jenož na sobustawy naroda. Tola to je khorobliwe wótcinstwo. Strowe wótcinstwo widźi swoje žórło w Božej woli, swój zaměr w dokonjenju tuteje wole nie jenož přez jenotliwcow, ale też zhromadnje přez narodowu skupinu jako samostatny sobustaw wulkeje swójby cłowjestwa. Strowe wótcinstwo, kiž ma połne začuće swojeje wosebitosće a važo sej tutu swoju wosebitosć wě też připóznać a česćić druhu narodnosć. Njecha zničeć a wutupić wšitko, štož je hinak, chce jenož swobodu swojeho samsneho narodneho žiwjenja srjedź druhich narodnych organismow a to tajku swobodu, kiž jemu dowoli pokazać cyłu swoju wosebitosć a stworićelsku móc. Strowe wótcinstwo chce přez wuwiće swojeho organizma přinošować k temu, zo by stajnje a wšudże so wuskutkowała Boża mysl: rjanosć we wšelakorosći, harmonija w mnohotnosći.

Při tutym próceowanju móže wótcinstwo so zetkawać ze zadźěwkami ze strony druhich narodnych organismow, ale tute wadźenje budźe stajnje krótke,

Lódje sjednoczenstwa „Móz s radosce" w Madeira.

Lódje sjednoczenstwa „Móz s radosce" w Funchalskim pschistawje na kupje Madeira. Wulětnizy žo tam dwaj dnjaj dołho sadźerżatu a mějachu dosć cżasa, lud a kraj spóznaś. Pschijećje běšche jara wutrobne. Lódje žo 30. měrza wróćichu a hižo 2. haprleje sašo Hamburg wopuscheźichu, so bychu dalšich dźěłacżerjow k ju hu dowjesłe. (Presse-Bildzentrale, M.)

Wilibald ze Schulenburg wo sadowych štomach w Błótach

Zdźělił O. W.

(1. pokračowanje.)

Jabłučiny a krušwiny so wot dawna sem w Błótach z wulkej wustojnosću plahuja. Błótowčenjo su sebi najlěpše družiny wobstarali a přeco lěpše naščěpjeja. — Spodźiwne je, kelko maja tam mjenow za krušwy a jabłuka. — Kantor Hendrich Jordan je jich wjele nahromadźił, druhe namakaja so w Sworowym słowniku, też Schulenburg je sebi wjele napisał. — Najwjacy, přez sto mjenow, namakamy pak w hobrskim Mukowym słowniku delnjoluźiskeje rěče. Tuta hromada mjenow pak swědči nic jenož wo wustojnym sadaŕstwje Błótowčanow, ale też wo jich zamožnosći, nowe mjena tworić. Kajke su to jabłuka, kotrymž w Błótach rěkaja: adamki, zaječe huby, buštobarje, abo kajke to krušwy, kotrymž rěkaja: čertowki, drogare, hogonawe (wopušace); škórńanki, škrodawy (krokawy), špicniki (paduch) a druhe?

Jabłuka a krušwy so tohorunja čerstwe jědža a so wosebje też jako pječeńki wotpječeja. Pózdnje jabłuka so w komorach na łubi wusypaja a za zymu k jědźi khoaja. Ze šěršenymi słowkami sebi přełčzjane jabłuka sobu na přazu bjerjeja a je jako zawdawk wosebiteje přikhilnosće swojemu lubemu dawaja. Štóž ma přistupa do přazy, smě też přełći pazdźerje wotklepać a za to dostawa jako myto wot njeje jabłuko.

Kaž wšitke štomy w Błótach, woznamjenjuja se też jabłonje ze swojim strowym zrostom. Ale jako woprawdźite hobrske štomiska njesměrneje wysokosće nadpaduja nam někotre tak mjenowane „dźiwje krušnje". Kajki je to krasny napohlad, hdyž tajke štomy kčéja! Tysacy pčołow zynčo a zwonjo w jeho kčenjach zlětuja! Kčéjacy štom so běli do daloka! Knjez Noga w Bórkowach měješe tajku hobrsku krušwinu na swojim polu stejo, potajkim „polawku". Jejny zdónk měješe połdra sažnje (kłoftra) wobjima. Wot tuteho štoma dosta Noga 12 starych Barlinskich kórcow kruškow, kotrež wšak mějachu jenož wulkosć wlóskeho worjecha. Z tutymi kruškami picowachu howjada, też woła. Pozdźišo wopraša so rěznik, z čim su woła picowali, dokelž jeho mjaso tak wubjernje a słódcy słodźeše. Ale też z lěpšimi druźinami jabłukow a kruškow w Błótach swinje a howjada picuja. Błótowčan je měnjenja: „Radšo hač je tunjo předawam, picuju z nimi swój skót." — W Slepom je knjeni farařka Wjelanowa wot jeneje kruškwiny, tak mjenowaneje „knježkeje" za 15 toleŕ kruškow předała. Nimo tutych 15 toleŕ je w jenym lěče za 55 toleŕ pječeńkow (suženeho sadu) předala a jara wjele sadu za swoje domjace potrjeby skhowała. Ze sadu je hišće nimo teho 100 štwórcow kisała a 60 puntow sirupa dobyła. Kak bohaće też jabłučiny w Błótach njeseja, pokazuje nam štomik w hrodowej zahrodźe majora Müllera we Wjerbnje, jena muskatowa rejneta. Wot njeje je wobsedžeŕ w lěče 1879, kaž je to jeho zahrodnik Schonnop wobličił, přez 3000 jabłukow dostał. Štomikowy zdónk měješe jenož 37 cm we wobjimje a jeho nizki wjeršk jenož 9 metrow. Tajku njewšědnu płódnosć su wobsedžerjo z tym česćowali, zo su na zdónk tafličku připrawili, na kotruž su tajki bohaty wunošk napisali. Njewšědnje bohaće njese też přeco płonych, to je dźiwja jabłoń, kotraž běše nětkdy huščišo widźeć hač dźensa. Nan hižo mjenowaneho knjeza Nogi w Bórkowach měješe na přikład płonych (delnjoł.: plonicu), z kotrejž je za jedne jeniče lěto nětkdže 12 starych Barlinskich kórcow strasł. Druhdy ležachu jabłuka pod płonuchom tak husto, zo je z łopačemi hromadźachu, dokelž chcychu sebi prócu zalutować, je zběrać. Tutón štom měješe wjacy hač sažeń we wobjimje. Na štomje su jabłuka zelene, ale hdyž na zemi leža, so zažołča. Hdyž su syre, słodźa hórkokisale a su twjerde, warjene pak su winokisale a dobre. Njeboh knjez Šwjelow w Bórkowach je w hubjenych létach, hdyž běše sad drohi, za 100 toleŕ sadu předał. Kisale jabłuka maja so też wotpjec.

Ze sušenych słowkow, běrnow a morchwjow dźěłaja w Błótach sadowe piwo, kotremuž kaž mjedowemu piwej serbcy „patoki" rěkaja. Morchwje so wotwarja wotpječeja. Něhdy cyłe dołhe rjady na bórnicu připrawjachu a před khěžu na žerdź powěšachu. Sušene krušwy, słowki a morchwje sypachu do hornca, je warjachu a stołkachu, potom přidachu do hornca něšto droždźi a dachu wšemu so drožđić, skónčnje jušku pjelnjachu do blešow. — Tute piwo je jara mócne a rozpuknje w čoplej jstwje bleše. — W někotrych wsach dźěłaja jara dobre jabłukowe wino. Ja sam sym jo — jara dobry, wokřewjacy napoj w horcych dnjach — pił pola knjeza kantora Jordana w Popojcach, kiž je sebi w lěče 1879 na 30 blešow jabłukoweho wina nadźěłał, knjez Latk we Wjerbnje 25 blešow a tak dale.

Z přesłapjenjom widźiš na wjele dworach Bórkowow před khěžu jedyn abo wjacy faskow, to je kosmitych słowkow abo brěškow. Tute su prawokorjeńtne, wudźeržuja wšě njepřihódnosće wjećra, su wosebje wuwostajene wótrym wětram, rozwijeja so same stejo z wjetša jako wysoke zdónki. Hačrunjež steja na mokrej pódze a je nichtó njehlada, wot sucheho drjewa nječisći a je w zymje njezańbuje, njeseja někotre tola spodźiwnje bohaće. Ale te płody, kotrež sym woptał, mějachu trochu twjerde mjaso a njeběchu teho njepřirunujomneho słóda wosebnych brěškow; ale njewěm, hač maja w Błótach też lěpše družiny. Po mojim wědźenju z nimi njewikuja. Něhdy, započatk pjećdźesatych lět je nan knjeza Nogi z wósom při domjacej sćěnje stejacych brěškowcow do Khočebuza za 20 toleŕ brěškow rozpředał. (Pokrač. sćěhuje.)

jeli wobaj susodaj hajitaj samsne woprawdźite wótčinstwo, mjenujcy křesćanske wótčinstwo. Wobe narodnosći, na khwilu zwadźenej, po nječim tola namakatej kluč k rozrisanju překornych prašenjow, wosebje přez swoje wótčinstwo, kiž dowola jimaj jenak zaćuwać a myslić a tak staji jej na jenajki skhodźenk myslenja a wjedźe jej k jenajkemu zhromadnemu zamérej. Dolhe a zasakłe wadźenje nastawa hakle tehdy, hdyž jedyn z dweju so wadźaceju nacionalismow so wotkhili wot stroweho, wot křesćanskeho wótčinstwa. F. B.

Cyrkwinske powěsće

Njedźelu Palmarum, 5. jutrownika 1936.

S **Budyšcina.** We Pětrowskej zyrkwi směje rano ½7 hodź. farar Paul spowědź a Boże wotkazanje; ½8 hodź. studijowy direktor Siegemund z Lückendorfa předuje (zyrkwinska hudźba). Dop. ½12 hodź. směje farar Paul konfirmaziju (zyrkwinska hudźba). — We Marijnej a Marćinej zyrkwi směje ½10 hodź. farar Grośa konfirmaziju (zyrkwinska hudźba). Pop. w 3 hodź. směje farar Greße kschćenja. Wječor w 6 hodź. směje misionar Müller misionske kemšenje (šwonkowne misionstwo). — Kollekta za wobstaranje drasty za nasche najhudźiske paćerśe dźěći. — Póndźelu wječor ½8 hodź. konfirmandski zwučowny wječor w Kubelerni. — Bibliske koło za žony dla konfirmandskeho zwučbneho wječora w Kubelerni wupadnje. — Póndźelu pop. ½4 hodź. měšacźna zhromadźizna kschćenjanskeje žónskeje słužby Pětrowskeje wožady w evang. towarstwowni na Hornjerśelskej hasy 23. — Wutoru pop. ¾3 hodź. w Pětrowskej zyrkwi nutrnoješ za njedźelnicje. — Wutoru wječor we 8 hodź. fararja Großy biblisku hodźinu w Lutherskim domje wupadnje. — **Seleny štwórtk:** W Pětrowskej zyrkwi směje farar Paul wječor ½8 hodź. Boże wotkazanje za nowokonfirmowanych a jich pśichwušnych. — We Marijnej a Marćinej zyrkwi směje farar Große wječor ½8 hodź. Boże wotkazanje za nowokonfirmowanych a jich pśichwušnych.

S **Wjelećzina. Dop. w 9 hodź. konfirmazija.** Měšany chór spěwa: „Budź śmertny hacź do śmjerśe" wot Engela. Posawnska hudźba. Pop. w 4 hodź. śeńdu šo jubilejnju konfirmandoju. — Seleny štwórtk dop. w 9 hodź. Boże wotkazanje.

S **Wulkich Sdźarow.** Rano we 8 hodź. serbska konfirmazija a dop ½10 hodź. němska konfirmazija we Wulkich Sdźarach, němske konfirmaziji šo spowědź a Boże wotkazanje pśichšamknje.

Katolske cyrkwinske powěsće

Bołmońcku, 5. haprleje 1936.

Tachantska cyrkej: 5.45 hodź. rano Boža mša ze zhromadnym woprajenjom mužow, w 9 hodź. wośwjećenje palmow a procesijón po cyrkwi, Boža mša ze spěwanym passionom swj. Mateja. W 2 hodź. nyšporna pobožnosć z požohnowanjom. W 7 hodź. wječor skónčenje nabožneho młodostneho tydźenja. Přileżnosć k spowědźi sobotu wot 18—19 hodź., 19.30 do 20.30 hodźin. Njedźelu rano wot 5.30—6.30 hodź., w 9 hodź. Zeleny štwórtk wot 6—7 hodźin rano. Srjedu, štwórtk a pajtk 14.30 hodź. žarowanske modlitwy. Zeleny štwórtk w 6 a 7 hodź. swjate woprajenje, w 9 hodź. wulka Boža mša. Wulki pjatk dop. w 9 hodź. wulkopjatkowna Boža mša z předowanjom, w 7 hodź. wječor předowanje a pobožnosć při swj. rowje, jutrownu sobotu ½8 hodź. poswjećenje wohnja, jutrowneje swěčki a kŕćeńskeje wody, po tym w 9 hodź. wulka Boža mša.

Serbska cyrkej: Njedźelu rano 7.30 hodź. Boža mša s němskim předowanjom, dop. w 9 hodź. wulka Boža mša ze serbskim předowanjom, w 11 hodź. Boža mša za šulsko dźěći z němskim předowanjom. Bože mšě wšědnje w 7 hodźinach.

Hudźba — wumělstwo — dźiwadło

Měšćanjanske dźiwadło.

Wjednistwo měšćanskeho dźiwadła je swój hrajny porjad tuteje hrajneje doby z rjanej hru „Brandnerez Kašpor hlada do paradisa" wot spisaćela Jo'efa Lutza kražnje wobohaćiło. A hdyž je spisaćel chórk duchu wješneho ludu swobrasowaci a jej pśichdaci mysterišku hru, tak je šo jemu tuto pśchedewaćze wubjerinje poradźiło. S radostnym sajimom źiłedujemy, tola niž bjes makeje wrisći wušłotnosće, wobhašej hry, kak Brandnerez Kašpor krozi pśchesk staroścow połne žiwjenje. Tak pak pśchelecźi smjerći, so by jeho 80 lětnim lětam hišće pśchidała 10 lět, so by był tak stary kaj jeho nan, hdyž wócźaju šandźeli k wěcźnemu sparej. Swjaty Pětr wšchak njeje z tutym jednanjom smjerśe a Kašpora spokojom a smjerći pyta leće, so by stareho Brandnerez Kašpora tola do njebješ dostała. Hdyž Brandnerez Kašpor do paradisa pohlada a widźi tam swojich lubych starschich, swoju lubu mandźelku, swojich we wójnje padnjenych synow, hdyž widźi njeskónčnu radość, notom njecha so jemu wjazy na semju wrócźo a wostanje w paradiju. To je duchownych dožiwjenjow bohata hra, rodźena ze žiwjenja. A runje tohodla so wješelimy, so ju nam sarjadnišwo měšćianskeho dźiwadła pod režiju knjeza intendanta šameho tak derje pśchedstaji. Hans Verber jako Brandnerez Kašpor pśchetrjechi pśchi wobrasowanju tuteje wěsće ćežkeje róle wšchě swoje dotalne wukony. S napjatosćiu śledujesch jeho wumělskej samóžnosći. Tež Franzilka Helmuth-Bräm jako jeho mandźelska poda putaze cźiny smjertneho boja. Jurij Steinmetz jako pśchedstajer smjerśe je poćitawa połneje mytišteje wobrasnosće. Mano Holtei je dostojny a pśchezo pśchećelniwy žwjaty Pětr. Wolf Martini jako hajnik Sepp, Tilly Breidenbach jako pastyška wukonjeju swoje nadawki wubjerinje. A tutym mišterstwim wukonam pśchisamknu šo H. Ludwig Volk jako hosćenzarz, Lu Margraf jako jeho mandźelska, Hans Süßenguth jako wješny bur, Ada Waretz jako pošłužowarka, Ernst Raich, Editha Bräuer a Wolf Martini, Heinz Süßenguth zastupnje derje. Pokneej radośće a snutkownje pśchisłuchnośće śledujesch małej holcźy Renaće Wenzlez jako jandźelej. Cźesto bě sawěcźe wumělskemu poradźerjej Ulbrichej, tutej hrě nusne a bohate wobrazne wupyšenje podaś se žnadnymi a wobmjetowanymi drastami. Swój nadawk je kražnje dopjelnił. Zmje bě też hudźba knjeza kapałneho mišchtra Webera, pśchetož njebě móžno zyse hudźbne složenje komponisty Liśta pśchewjeśeć. — Njeskónčne bě dźakne pśchipósnaće wšěm mjetowarjam. Hdyž dźeśich so prawje z zyseje dusche radowaći, potom dźi a wobhladaj sebi, kak Brandnerez Kašpor do paradisa kuknje, a smjerći pohubi na khwilu też w twojej mysli na wuputazej tyschnoćzi. =ć.

W **Zentralnym dźiwadle** widźimy wot mjezerawscheho pjatka Hammer-synkofilm „Luboscź schepta", pod režiju Geza z Bolvary. Film je dobjeny z rjanej hudźbu, rjanymi spěwami, jewi kražne pśchirodne wobrazy wuselskeho wješneho žiwjenja, błyschcźapoteho žiwjenja Lidowskich kupjelow, wobrysuje sajimawy thema, kak so zyse do sastojnstwa saziwjena Pariśka rěcźniza na spodźiwne waschnje pśchemjeńi do žony, kiž spśnaje žwoje wušschse powołanje jakoš žona a mandźelska. A tuton film nam to njepokasa w spěchazym rytmje cźasa, ale tak mile, kaž žebi tajki duschowny pśchewrót woprawdźe w žiwjenju stacź móże, hdyž so dwě duschy w cźistej luboscźi bjes kóždeje sentimentalnosće k žebi namakatej. Hlownu tólu hraje Elma Bulla, nowa a wulźn wobdarjena wuheŕśka wumělka wubjernje derje se wschej nježnosću a woprawdźitosću. Gustav Fröhlich jako kubkowy wobhdźeŕ Pětr z Ronai je jej z najlepšim hłownym hrajeŕom. Tibor z Holma pśchi'n'ese se swojimi grotesknymi žortaonymi wobrotami wjele želapołne khwile jako jeho pśchećeśel Robert. Bland'ne Ebengerez poda wurasnje derje modernu pśchećeśel'u baby. Tež wšchě dalsche róle leża w rukach dobrych wumělkow a wumělkow, tak so je film z woprawdźitym wumělskim naśhonjenjom sa kóždeho pśchećela dobrych filmow. Dalschi porjad pokasuje narodne rele w Elsasu, kiž so w kolorejach jara pśchiwabiwaju naschim herbskim rejam. Sajimawe su tež wobrazy Fox-ynčzeho tydźenja. Tak namakasch w tutym hrajnym porjedźe woprawdźe hodźinki wjeselа a wokschewjenja. =ć.

Elma Bulla,
hlowna hrajeŕka tuteho filma.

Priedy 646 **hač k jutram nowe koło kupiće**
wobhladajće sebi mój skład mužacych, žonjacych a dźěćacych kołow. — Dale poručam wobswěćenja, kaž też wšu potrjebu.
Franc Ryćeŕ wikowańja z jězdnymi kołami a šiacymi maśinami, wuporjedźeńja
w Sernjanach

Što nas křiž też wuči?

Lube dźěći! Wumožnik na křižu za nas wumrě. Čehodla dźe na křižu? Haj, te bě najbolosćiwša a najhanibniša smjerć; křiž bě šibjeńca za najhórših złostnikow, ruhježnikow, mordarjow, bjezbóžnikow. Też swjaty Pětr je na křižu swoje žiwjenje skónčił. Čehodla pak nic swjaty Pawoł, kotryž bu na tym samym dnju z mječom sćaty? Wobaj běštaj tola jako jenakaj předarjej Khrystusa zasudźenaj! Jenakeje wěcy dla wšak jeju k smjerći wotsudźichu, tola wonaj njeběštaj jenakaj po swojich prawach. Haj, Pětr a Khrystus běštaj w tym nastupanju jenakaj, dokelž wobaj wonaj njeběštaj romskaj staćanaj, ale jenož mužej podćisnjeneho luda Židow. Pawoł pak běše romski staćan, potajkim njesmědźachu jeho nihdy na křižu morić; přetož žanemu romskemu staćanej so teje haŕby njesmědźeše stać, byrnjež najhórši złostnik był. Jězus a Pětr pak běštaj pornjo Romjanam a Pawołej podданaj, człowjekaj druheje rjadownje, a měještaj poslušnosć, dawki dawać, ale romskich prawow njeměještaj. A tohodla smědźachu jeju też křižować. Khrystusowy křiž nas potajkim wuči, zo bě Jězus (kaž Pětr) čas žiwjenja zwjazany ze swojim židowskim ludom, zo njeje zacpěwał swój lud, ale jemu swěrny był. Tule swěru nas křiž też wuči. Budźmy swěrni našemu ludej jako serbsko dźěći.

Zdobom pak posłuchajmy bjez poroka wyšnosći a wjednikej! To sebi žada Bóh.

Też to nas wuči kóždy křiž w cyrkwi, doma a wonka při pućach a na kŕćehowach!

Waš wuj
Tomaš.

Nałětna krasnosć.

Buriko, nětk tola
Čuj so zbožowny,
Krasnosć debi pola,
Łuki, zahrody.

Hlej, kak wšitko kśeje,
Wšo so zeleni,
Wšón swět słónčko hrěje
W nowej lubosći.

Płódnosć w rańšej rosy
Trawu koleba,
Žitam wleče kłosy
Mila nadźija.

Wětřik cuni, miły
Koši rostlinki,
Wšudźe nowe dźiwy
Čas da nałětni.

Mjetyle a pčoły —
Wšo, štož wodych ma
Hory nam a doły
Znowa woživja.

Samón khory čuje
Strowši wokomik,
Hdyž sej zanošuje
Swój spěw solobik.

A tam w haju w khłóšku
Ow! też rjenje je,
Hodźinku ma słódku,
Štóž ju póznaje.

Z wjeselom tam radosć
Knježi w hałozach,
Dawa myslow nadosć,
Kaž był w njebjesach.

Ptačatko sej spěwa
Tu při hnězdźačku,
Hrajo rybow syła
Pjelni wodźičku.

Mi je, kaž by přešoł,
Bóh Knjez horu, doł,
Zbožo, měr so zešoł
Z dešćom z mróčelow.

Zohnowanje wšudźe
Stawa ze zemje:
Junu rjeńše budźe
Wěčne nałěće.

Rjany, zbóžny časo,
Ach, kak krasny sy!
Zańdźeš, přińdź pak zaso
Też tak lubozny. **Jan Hajnca.**

A što praji křesćan?

Tigranesa, armenskeho krala, persiski kral Cyrus zbi a z jeho žonu zaja. Wulkomyslny kral Cyrus pak jimaj zajeće wołóžeše, kaž so hodźeše. Raz wopraša so Cyrus Tigranesa (jatcho krala), kelko by za wuswobodźenje swojeje mandźelskeje dał. Armenski kral wotmolwi: „Cyłe swoje kralestwo bych dał, hdy by hišće moje było. Dokelž pak sy je mi wzał, bych radyłubje swoju krej a žiwjenje za nju podał". To Cyra tak rozhnu, zo wobomaj zaso swobodu a kralestwo wróći. Też pohan móže dobroćiwy być.

Pozdźišo wopraša so Tigranes swoju žonu, što wo krasnosći a pyše krala Cyra měni, kotruž je we Persiskej widźała. „Mój luby", wona rjekny, „wot naju zajeća njejsym ani myslo ani wočow na nicho a nikoho złožowała hač na tohe, kiž be hotowy, mje samo ze swojej krewju a žiwjenjom wukupić, na tebje!" Tak praji pohanska žona.

A što praji kŕesćan, za kotrehož Zbóžnik njeńjo zwólniwy swoju krej pśeleć, ale ju woprawdźe ze swojim žiwjenjom na Golgaće hač do poslednjeje kapki wucyści a tak wšěch człowjekow z najhóršeho zajeća wukupi! K.P. 1852, 223.

Radio

Njedźelu 5. haprleje šo słyšchi:

Königswusterhausen. Rimo šnateho niedźelskeho programma: 6 koncert ſ Hamburgskeho pschistawa. 12 nawjeršny koncert ſ Pólnomarschallskeje halle w Mnichowje. 16 tačele. 20,10 melodija šmeła.

Lipsk. Rimo šnateho niedźelskeho programma: 6 koncert ſ Hamburgskeho pschistawa. 8 pschčerčele. 11,30 Bachowa kantata. 18 ludowe spěwy na tačelach. 19 Schumannowe spěwy. 20,10 melodija šmeła.

Hišchče wažne ſ niedźelskeho programma: Hamburg: 20 ludowy koncert. Wrótsław: 20 Paźijón po ſcénsku Janu. Köln: 20 wječore hłoby ſe šandźenych lět. Mnichow: 20 wječorny koncert. Praha: 19,40 šabawna hudźba.

Póndźelu 6. haprleje šo słyšchi:

Königswusterhausen. Rimo šnateho wschědneho programma: 6,10 wječoły rańschi koncert. 11,40 ſa burs. 15,15 lětu němſkeje hólcinu. 18 tačele. 19 ſwjatoř (tačele) 20,10 šabawna hudźba. 21,10 haprleja.

Lipsk. Rimo šnateho wschědneho programma: 6,30 rańschi koncert. 8,20 ſa hołpołu. 11,45 ſa burs. 16 ſtrjedźoněmſka domiſna. 16,20 ſchrammelſka hudźba. 18,45 kantata luboſcje. 20,10 „Wuj ſ Wonez" (ſe Stuttgarta).

Hišchče wažne ſ dujoweho programma: Barlin: 20,10 nałčne spěwy Hamburg: 20,10 ujany Čornoſěſ (ſ Frankfurta). Wrótsław: 20,10 wulki wojeſki koncert.

Hospodarski kućik

Domašowa fosfatowa muka.

W kotrym času je Domašowa fosfatowa muka najlěpje nałožena?

Byrnjež z wědomostnymi pospytami dopokazane bylo, zo so Domašowa fosfatowa muka snadnje rozeńdźe a ruče skutkuje, běše tola też derje, zo wěc we wšědnym žiwjenju wobkedźbowaše; a nazhonjenja wobkručichu, štož wědomosć wučeše: mjenujcy Domašowa fosfatowa muka nałětnim płodam hnydom tyje. Też na nazymnych płodach je skutkowanje Domašoweje fosfatoweje muki widźeć, njech so do sywa abo na sywje mjeta. Prěnje žně su runje tak rjane, kaž při hnojenju z połojcu superfosfata, dołhody pak wěsćišе, hač po poslednišim. Pospyty su wšudźom, na kalkabohatych a kalkakhudych, lohkich a ćežkich rolach a ze wšěmi płodami jenak derje radźichu. Haj też na čornawje, na kotruž je ſo hnój zhubjeny, móže so Domašowa fosfatowa muka z wužitkom nałožować. Radźi so, zo so tudy fosfatowa muka z kainitom měšana nazymu mjeta, so by so dźělo zalutowało a dokelž je wěſte, zo so přez zymu ničo njezhubi; móže pak so runje tak derje w naležu mjetać a při tym dobre žně wočakować. Měnjenje, zo Domašowa fosfatowa muka njesnadnje rozeńdźe a tehodla w naležu z wužitkom nałožena njeje, je so jako wopačne wopokazało a so spóznało, zo rostliny z Domašoweje fosfatoweje muki fosforowu kisalinu na najrućišo přijimaja, tak zo móže a krótka do sywa abo na sywje mjetana być.

Luki a pastwišča dyrbjałe so hnydom po synowych abo wotawowych žnjach z Domašowej muku hnojić; móža pak też, njeje-li strach powodźenja a swopłokowanja, přez cyłu zymu fosfatowu muku z wužitkom dostawać. Jenož na kisałej čornawje a na přemokrych łukach njech so z hnojenjom hač do leho časa čaka, doniž so njezazelenja. Přiłdźe-li po hnojenju w pózdnim nałěću jara suchi čas, stanje so też, zo na synach wužitk hnojenja widźeć njeje, čim njeńe pak budźa za to wotawy. Zeyła pak móže so prajić, zo nimale žadyn hnój tak wulkeje swobody w nastupanju časa njeńpřida, kaž Domašowa fosfatowa muka, dokelž je pola njeje strach wudymjenja a zapadnjenja wuzamknjeny.

Kak ma so Domašowa fosfatowa muka nałožować?

Mnozy ratarjo dotal měnjachu, zo je k dospołnemu skutkowanju Domašoweje fosfatoweje muki, runje, zo so zawora a nic jenož zawłóči. Cyle wotmérjene předpisy so też tudy, kaž docyła w ratarstwje dać njehodźa. W ratarſtwje dźěn telko wšelakich faktorow sobu skutkuje, zo žadyn rjad bjez wuwzaća nejwostanje. Jako hłowna zasada změje tudy płaćić, štož hižo w spomnjenej mysli rěše: zadźěłaj Domašowu fosfatowu muku tak hłuboko, zo ma k rozpuščenju trěbnu włohu.

Na suchich pěskach poruča so po tajkim zaworanje, na wlóžnišich rolach zawłóčenje a na łukach dołha zwjeršne truńenje. Wěſte je, zo, hdźež skutkowanje Domašoweje fosfatoweje muki njespokoja, hdźe jeje nałoženje pak wopačne, pak njetrjebawši, dokelž běše rola hižo sama na sebi fosforoweje kisaliny syta, abo rol na kaliju a dusyku pobrachuje.

Štož kelkosć Domašoweje fosfatoweje muki nałožupa, wuči nazhonjenje, zo w přerězku 12 ctn. na hektar nimale wćuđžom za prawo płaći. Ma-li zemja jara předawše hnojenje ze superfosfatom abo tolěrymi kosćemi abo sama na sebi fosforoweje kisaliny, hdźe też połojca. Kalka khudźe a ćežke hliny a take pěski pokazuja so kóždy čas za Domašowu fosfatowu muku dźakowne. Je-li zemja jara khuda na fosforowej kisalinje, abo dyrbi-li poslednjeje złohom we dłši čas dostać, kaž na př. při załoženju nowych sadow, pastwišćow, sadowych zahrodow, wjerbiznow a winicow, mjeta so 20 a wjacy centnarjow na hektar. Hdźež so wospjet z Domašowej fosfatowej muku hnoji, dosaha 8 centnarjow na hektar. Domašowa fosfatowa muka so też rady z kalijom abo też z popjołom zemje měša, zo by so mjenje prósła.

Bostowo.

Ratař dyrbi dźeń a bóle spóznać, zo je k bohatym žnjam bjezdwělnje nuzne, zo zemi te žiwidła přikupi, kotrež rostliny k tyću najnuzniśo trjebaja, fosforowu kisalinu, kalij a dusyk. Wšako je, chce-li dźensa wobstać, tak rjec na to pokazany, zo bohate žně domoj khowa. Burowe hesło: „Wjele zorna a dobra pica" žada na fosforowej kisalinje bohatu zemju, we přirodźe pak pobrachuje nimale kóždej roli na fosforowej kisalinje, znajmjeńša k plahowanju dospołnych kulturnych rostlinow. Duž dyrbimy to, štož zemja žada, přikupić, drje přeco hišće z wudawkami, kiž naši wótcowje njeznajachu, ale też z wěstej nadźiju, zo so próca a wuložk bohače płaćitaj. Dźećel, woka, lupiny, hroch, huny atd. njezmóžnja žanje dostateje fosforowoje kisaliny a kalija, ale płaća nam z bohatym Dusyk pak dostanje ratař darmo, doli lupiny zelene zawora, dokelž jich łopješka z powětra přebołace dusyka do so nasrěbaja, tak zo ma rola po zaworanju tych samych wšo trěbne w sebi: fosforowu kisalinu, kalij a dusyk.

Potom pak je wunošliwosć role a z tym žohnowane pokračowanje ratarſtwa zawěsćene. Wšako přeco jene druhemu pomha: wjele zorna — wjele womješka, wjele womješka — dobry hródźny hnój a hródźny hnój z přikupjenym kalijom a fosforom zaso bohate žně.

Hłowny redaktor Marko Smolerʼ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerʼ w Budyšinje a za nawěški dr. Jan Cyž w Budyšinje — Wudawa a čišć dr. Jan Cyž w Budyšinje

D. A. II 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći

Hospodarski rozhlad

Sobotu 4. haprleje 1936.

Wčerawše kurs w Barlinje.

1 dollar	2,485	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,31	100 českosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	56,95	100 franc. frankow	16,375

Barlinska burſa 3. haprleje 1936. Burſa wotewri wječera ſašo pschewažnje w krutym połoženju. Někotre w pózdnich dnjach wobšeže wubrane hódnoty drje trochu papuſchcjowachu, tola ſnižena njeběchu wyšoke. Na rentowych wikach bě ſašo jenoš mały ſajim.

Barlinske žitne wulkowiki. Wobchod na Barlinskich žitnych wulkowikach ſo pózdni dźeń tydźenja pschi wobſtajnym ſalkadnym měnjenju w měrnych kolijach pohibowaſche. Ratarſtwo ma hišćeze wjele dźěła ſ połnym dźěłami, tak ſo poſticijenja ſ wjetſchego dźěła wot druſtwom a wot wulkowobchoda pothadźeja. Pschenja ſo ſa poſožiſche dodaće w mjeńſchich dźělbach kupowaſche, pschi čimž měſachu wubrane druźiny wjetſchi ſajim, mjes tym ſo rožka ſo wobešje w provinzy běžnje ada a powſchitkownje ſo ſa nju wyſchſche wobchodne pschitražki hač 4 hr. pschiwoleja. Njekontingentowane rhłębowe žita měſachu měrny wobchod. Wowſ a jećmjeń a pjowanſke ſamery ſo dał polticatej. Na mutowych wikach bě poměrnje ſłaby wobchod.

Wčezra płaćeſche w Barlinje zentnar

pšeńcy W 8: 10,90 hr., W 9: 10,25 hr., — rožki R 8: 8,40 hr., R 11: 8,55 hr., — jećmjenja G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr., — wowſa H 11 8,35 hr., H 13: 8,50 hr.

w Shorjelu

pšeńcza 20,30 hr., rožka 16,80 hr., jećmjeń, nal. 17 hr., naſ. 17 hr., wowſ 15,80 hr., běrny 2,45—3,05 hr.

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

3. haprleje 1936 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 236.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſche rězneje hódnoſće hač do 6 lět	44
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	35
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	—

Byki: 283.

Połnomjaſne, wurośćene, najwjetſche rězneje hódnoſće	42
Połnomjaſne, młódſe	38
Mjenje wukormjene młódſe a derje picowane ſtarſe	33
Špatne	—

Jałowcy a kruwy: 1176.

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rězneje hódnoſće	41
Połnomjaſne, wukormjene jałowcy najwjetſeje rězneje hódnoſće hač do 7 lět	37
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałowcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowcy	24
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2709.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	68—75
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	55—66
Špatne (3.)	42—52

Wowcy: 6246.

Młódše a ſtarše wukormjene (5. družina)	34—35
Starše wukormjene (6.)	30—33
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (7.)	20—29

Swinje: 11 894.

Połnomjaſne, wos. raſow a jich křiżenjo, hač do 1¼ lět ſtare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjaſne	50,50
Špatne	48,50
Rancy a kundrosy	53 50

Twora	Němſki wuplod Najniša płaćizna	Najwyša płaćizna	Němſki wuplod Twora	Najniša płaćizna	Najwyša płaćizna	Němſki wuplod
	pf.	pf.		pf.	pf.	
Roby (Buny) punt	—	—	Salatej kofšk	15	25	—
Hroch »	—	—	Šćerbak »	—	—	—
Kórki ze solowej »	—	—	Kołdašto punt	—	—	35
Kórki k nakładź. »	—	—	Seleri »	25	30	—
Kórki (konſerwy) »	—	—	Selerjej šćuk	15	25	—
Rydrejte kał šćuka	—	60	Łoboda »	15	20	80
Bóły kał punt	15	18	Rapunchi »	—	—	40
Čerwjeny kał »	18	20	Tomaty »	13	15	—
Wirsingowy kał »	—	25	Cybla »	—	—	—
Paprasty kał »	—	40	Hromak »	—	—	—
Zeleny kał »	—	15	Krón »	6	10	—
Kolrabi młod. št.	—	—	Champignony litr	—	—	—
Kolrabi (stary) pt	—	25	Cerstwe oriby litr	—	—	—
Karoty wałšk	—	—	Suſe ne hriby litr	50	80	—
Karoty punt	13	17	Dobre jabłuka punt	35	40	60
Korjeń pětrjelki »	—	20	Jabłuka k warj. »	15	25	—
Porej »	—	20	Dobre kruški »	—	—	—
Radički wałšk	13	13	Kruški k warj. »	—	—	—
Rjetkej šćuka	—	—	Wišnje »	—	—	—
Rjetkej punt	—	20	Mowsi »	—	—	—
Rjowjeń »	—	—	Bróski »	—	—	—
Čerwjena rěpa »	15	20	Aprikosy »	—	—	—
Kalerepa »	—	10	Kóstata »	70	75	—

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	3. 4.	2. 4.		3. 4.	2. 4.
Pšeńca	214,0	214 0	huny	21,0-23,0	21,0-23,0
rožka	177,0	177,0	woka	30,0-31,0	30 0-31,0
jećmjeń now.	215-221	215-221	módre lupiny	17,0-18,5	17,0-18 5
jećmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	28,5-30,5	28,5-30,5
wowſ	—	—	zeradella	44,0-48,0	44,0-48,0
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,35	27,35	lany wosušk	17,30	17,30
ržana muka	22,25	22,25	ſuch. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11 50	11,50	běrni. kruški	18,50	18,50
ržane »	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana ſłoma		
hroch, Viktor.	33,0-36,0	33,0-36,0	pšeńč. »		
lane symjo	—	—	wowſna »		
njeluški	34,0-37,0	34,0-37,0	jećna »		

Płaćizna za pšeńcu za wuplodźerja 8: 204.0 9: 205.0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 168.0 11: 171.0
Płaćizna za jećmjeń za wuplodźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płaćizna za wowſ za wuplodźerja 11: 167,0 13: 170.0

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

4. haprleje 1936 po hamtſkim postajenju.

Wšě płaćizny ſo po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najniše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjaze mjaſo z kośćemi	1 kg	1,60	1,80
Ćelace mjaſo	1 kg	1 80	2,20
Skopjace mjaſo	1 kg	2,00	2,40
Swiniace mjaſo	1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	—	2,20
Pšeńčna muka	1 kg	0,38	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny	1 kg	0,09	0,10
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	—	—
Sušeny połě	1 kg	2,20	2,40
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,08	0,11
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domł. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,25

Wěcne płaćizny w Budyšinje.

4. haprleje 1936.

Wšě płaćizny ſo po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory ſo hišće wyše płaća.

Předmjet		najniša płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšeńca, 76-77 kruta płaćizna	50 kg	—	10,05
Pšeńca —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 71-73 kruta płaćizna	50 kg	—	8,60
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Jećmjeń nałětni	50 kg	—	—
Jećmjeń, nazymski, 2riadkaty	50 kg	—	—
Picowański jećmjeń 61-62 kg	kr. pł.	—	8,65
Wowſ 48—49 kg kruta płać.		—	8,10
Wowſ	50 kg	—	—
Běrny w drobnowikowanju	50 kg	3,50	3,80
Běrny (we wulkowikow.) najn. pł.	50 kg	2,75	2,95
Běrny, žołte	50 kg	3,05	3,25
Syno	50 kg	3,75	4,00
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	2,00
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	2,50
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	—	0,08
Pšeńč. muka Type 502	100 kg*	—	34,10
Pšeńčna muka Type 790	100 kg	—	31,10
Ržana muka Type 997	100 kg*	—	24 45
Pšeńč. wotruby wokrjes. myn.	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. myn.	50 kg	—	5,85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy	punt	1,50	2,00
Prosata 561 štuk	1 štk.	13, 0	23,00

Waha prosatow w přerězku 14—30 puntow.
Prosate wiki dźěchu pomału.

Natusch w Khróšćach

Nó haj — takle za tydźeń

(Wobras je wěn.)

Kaž młodny krótch wjeselí žo wjesejšćicka na pschikhad rjanych jutrow. Jutry dźen žu žiwedźeń, hdźež wschitcy s nowym žiwjenskim lóschtom se symskeho sparza wotnucza a stawa s pschikhadźazym nalěcjom, tak młodnje, cžile a rjenje kaž kokoschku s jejka.

Nó haj, sa tydźeń je khutny póstny cžaš nimo, to du a klineja swony sažo zyle hinak. Satydźeń žu jutry! A luba wjesejšćicka pschedstaja a wumoluje žej hižo w myslach wobrasti wo žiwjatych dnjach.

To budže cži stary tótka (rowar) sažo drapacž a hrabacž a njesej na zyrkwinskich a kérchowskich sesejžkach a puczikach, so bychu prawje cžiste byle sa žiwjate dny. Pschipoldnju wésče hary naczini, hdyž sažo tak kaž loni, jutrownu ždobu, domoj pschindże, so by spěchnje powobjedowal, a žona pak njemějesche nicžo hotowe. Njemóžemy wschak jemu to sa sło měcž, dokelž runje na tutym dnju ma wjedrowšiju wjele dźela, so by wschitke zyrkwinske sesejžki w porjadku mél a trawniki wuhrabak a wscho druhe. To je cži kóžda mjeńšchina wobliczena a wobjed dyrbi w prawym cžasu hotowy byež, hdyž na wokomik domoj skocži. Khóts bundr, tež pola žonow wo nicžo hinak njeje. Tykanzy pjeg a wschitko wurjedźicž, to mohł pjatnacže rukow měcž! Tuž je wobjed na tajkim dnju bóle póblanska wěz.

Haj, haj, to budża schwarne hospoły sažo tykanzy kulecž a je pożbjacž, so bychu je s cžerwjenym mjeśwoczom psched pjegu stejo prawje derje pschiprawili. Wumjasane rjedża, mjetu, trěja a bébaja s dowami po wodu, a w tych dnjach nješchto rospanzaja a roskidaja. Zyle domske pluwa, wot horjeka hacž dele jo cžiscža, wschě skhody, durje a wokna.

Mužojo dwór mjetu, rózdu žimnicžku a druhi njerjad shrabaja, wosy do porjadka sestajeja.

Pola Mamarja, rěsnika a pjekarja ludźo s cžrjódami nuts a won khodża. A pola bolběra runje tak! Jutrownu žobotu žej nětkožkuli da wloży tschacž a žiwoje žerschcže wottruhacž.

Wlidarki, wojnarski a kowarski wucžownik s radoscžu žiwoje dźěłarnje wurjedża a žo wjeselá, so wjedrowe drascžowanje, kedźbowanje a žwarjenje na chwilku žiwojeho tónza namaka, s najmjeńscha na nékotre dny. Njemóža doczakacž, so mohli žo na koleža žydowcž a juchadži s dwora twochnycž a domoj jěcž, hdźež budże hižo tykanz na blidže na nich cžakacž a hdźež budża jako młodši knjesekojo na žiwjatych dnjach po wósy horje a dele žo pschekhodźowacž a ludźom žo pokazowacž!

A kak budże žo Mrózej nakrajny pomocnik wjeselicž, hdyž wjecžor s auta pschikhadźejo wobaj starschej s poźleżu nuts pschindźetaj. Wón wěso wo tym nicžo njewě a njeżmě do cžaża zhonicž, so je Mrós jeju na žiwjate dny pscheprożył.

Kak rjenje budża swony klincžecž, hdyž budża s zyrkwinje wěże na wjeczornych směrkach žiwjate dny do kraja swonicž, tak žałne a cžiste synki po domjazych honach žo rosliwacž.

A hižo žebi wo wósy žiwjate dny wumoluja:

Holczata pórdu žej rano sahe po jutrownu wodu a žo s njej wumyja, so bychu hischcže rjeńsche byle hacž hižo žu. Hermanez Gusta žo skradżu sa nimi puschcži a chze spytacž na nich rěcžecž, so bychu žej holaz „plapotawu wodu“ domoj pschinjesle. Cželadni budu konje plescž sa jutrowne jěchanje a holpoża budże banty pschihotowacž.

Sětónczo budże wo wjele wjetsche, klocžiske a žwjatocžniske skhadźecž hacž druhe ranja. Sona budża žo pozmějwokowacž a ptacžata najrjeńsche pokérluschki saspéwnja.

A wschitke te cžerwjene a módre tšechi budża žo blyschcžicž a tšéchne a swisłowe wokna postoćane žo sholicž.

Jutrowne sajecžki nastaja žo spěchnje na noži, so njeby jich se sahrody žo wotžalejo nichtó widżał. Dźesi nimaja ani mjeńschiny měra we tólkach. We kochulschach abo w spódnich kholowcžkach khětcže ras non k hnězdam. Móji jejdrko, kak budża žo radowacž! Wjecži žej la jutrownym saiecžkom wuhladaja, so bychu hischcže jedno jadne nozi widżale abo wopuschku, hdyž se sahrodži cžiła. Kak budże psches dźerkawu papieru k niebju skladowacž, so bychu jutrowne jehnjatko na niebjesach widżało, kaž tż jich lowka wo jutrownym ranju nawuczila!

Kak budża na horjesiacže do auriuje khwatacž a jutrowniczki ke mschi w nowych wobleczenjach, so bychu tež s tym pokajali, so nadobny dźeń jutrow je žo pschinjesł. A kak budża pischczele jutkacž a schumicž! Dokelž nimaj a khutny póstny cžaš je nimo, to może knies kantor sažo rad pokacž, schto samóża a schto žu hódne; wschitke rozpjewowanje, so teptar dujadłow sloro dacžinicž njemóże!

Kak budża wschitzy na kchižerjow bladacž a po nich žej do polow dóńcž do jutrowneho nalécža.

Bartkez Hawschtym chze se žiwjej Hertu žo žlubicž a wjedrowšzy budżetaj žo dźiwacž na nowej pjerschczenjej na porstomaj.

A wopoły pschindu s tam a žem, hromady tkanja žo jim na blido sestaja, a hrúbże a khlérny a dwór budża žej wobhladowacž.

A kajki budże druhi žiwjaty dźeń we wjeżnej korcžmicy! Hižo dźenża licja herzy na dobre jutrowne dokhody a žu žo na wschelake wósy rozskéliti. Hižo dźenża žo Jenke Handrij wjeselí, so może s Budariez Lenki domoj hicž.

Haj wschak, moja wjesčicžka, tu snajeich žiwojich ludži a jich žiwjate dny a móżech žej krasny wobras do cžasa wumolowacž, kak to wschitko budże. A hó najradscho hižo dźenża jim jutrownicžku wobradźila. Nó, troschnu žo jenu, tež tutón tydźeń sandże a hižo wot Seleneho schtwórtka budże tu a tam sa tykanzy [illegible]

Pytam hnydom spuščomneho
hospod. pomocnika 617
abo pohonča
Jurij Kral w Koblleach 11
pola Hodžija

Spuščomneho
wotročka
pyta hnydom **bur Šołta**
w Khanecach pola Pančic

Sloma 686
je na předań **w Bošecach čo. 41**

Sloma 689
na předań **w Khelnje čo. 34**

Wysokosućelna młoda
kruwa 674
je na předań
w Kamjenej čo. 6 pola Rakec

Płaću za 595
konje k rezu
najwjetše dnjowe płaćizny. W nuzy přijedu ze swojim transportskim wozom najspěšniso. **Clemens Hartmann**
telefon 419 / **w Kamjencu**

Wupjerki
swjerschne tojo 12,80 11,60 **8,80**
wotsebje schérote — 14,40 **12.80**
spódnje tojo 8,80 9,60 **7,20**
schw. sa hrowań 2.— 1,60 **1.40**
Andr. Kasper
měšćer J. Pilopp (400
na Jerjowej haju 3 (Hertngstraße)

Křižerski Graf
kaž tež jedyn **knjeżki**
je na předań w Kozarcach čo. 5
pola Khróšcic 679

Rěz a suche šwarty
(deski) poruča 584
parny rězak w Sernjanach

Rězak w Slepom
ma na předań **7 cbm suchich deskow** 26 mm škowrončeho driewa, 20 hač 35 cm šerokich. Płaća 75,— hr. za cbm. 654

Jězdne kola / šij mašiny centrifugi/płsańske maš.
Wuporjedźenja (404
Paul Grätze w Kamjencu
Talstr. 7 blizko katolskeje cyrkwje

Jězdne kola [445
Motorske kola
Wuporjedźenja
Herbert Hohlfeld
pjedy Mühlbach
w Kamjencu

MEBLE
khamory, vertika, komody, łoża z matracami, plyšowe sofy atd. dostanjeće tunjo pola firmy
Marschke
w Kamjencu, Oskar-Müllerowa hasa 8 Rěču serbscy

Mlokowe křidy
z wołmjanym přeswědkom
Siegel w Budyšinje na Zadnjej Bohatej hasy 15
blizko Butrowych wikow (278)

Hdže k hermankej derje pojěš
a k tomu płaćizny hódno? 663
w Złotej hwězdze

Wupřahowanje, zaměstnjenje motorskich a jězdnych kołow w dworje

Wo přećelne wobkedźbowanje prosytaj
Kurt Wunsch a mandź.

MEBLE [681
też za najjednorišu domjacnosć w znatej kajkosći, w najwjetšim wubjerku a za nizke płaćizny pola firmy
Clemens Schmidt w Budyšinje
na Hrodowym namješće / w kupnicy / na hrodźe
Přez 70 lět w swójb. wobsedźeństwje (Ortenburg)
Ręču serbscy! Hermank wotewrjene

ss. hłowna zhromadźizna
Maćicy Serbskeje w Budyšinje
wutoru 14. haprileje 1936, nopołdnju 1/2 3 hodź.

PORJAD
1. Rozprawy
2. Přednošk: Naša rěč po serbskim kraju — z pokazkami. Knj. farski vikar Wirth z Budyšinka
3. Wšelakizny
Wotrjady zeńdu so wot dopołdnja 10 hodźin.

Lubje přeprošuje
Předsydstwo Maćicy Serbskeje.

Dary k Zelenemu Šwórkej
korjenjemu sw. woprawjenju
Dombuchhandlung M. Dilger w Budyšinje
Bołmonču 688 Při mjasowych jětkach
wot 11—6 hodź. wotewrjene

Němske dźěło [647
wubjerna cigara . . . . . 10 pj.
Friedrich Otto Sachse
Wotrjadny wobkhód pódla Radneje pincy

Němski kejžor w Kulowje

Póndźelu, 6. haprileje 1936 k hermankej
wulke swinjorězanje
Wšěch wutrobnje přeprošuje taj
Jakub Měrčink a mandź.
Za jutrownych jěcharjow poručamoj k jutram
688 naju rjane **rumne konjency!**

Plakaty
za towarstwa, gmejny, najeńkow, wobkhódnikow w jednorym a nowočasnym wuwjedźenju zhotowja spěšnje a tunjo
Dr. J. Cyž w Budyšinje
w Serbskim Domje :: Nakład Serb. Nowin

Fotowe anaraty [43
Profesionelowe aparat
Powietšeńske apar
Domjace kinowy a w.
za amatérske fotografowan e
Fotowy dom Fiuth
měšćel Arno Lehnert
w Budyšinje, Serbska hasa 13
Wuwiwamy filmy a platy, zhotowimy wotčahi wěcywustwinje a najsnědšiho.

Symieńtne běrny
Jědźne běrny
poruča
675 **Schütz & Co.** na Třélanskej dróze Telefon 2188

Swój wobućowy skład [685
sym powjetšił
Stupnjowy dom Mark w Kukowje

Dobry wusyw zaruči dobre žně
Na to hlada wosebje prawy bur. Nimo toho pak su też trěbne druhe wěcy za dom a polo. Wobkedźbujće tute poskićenja.

Sylne zahrodne, pokrjewniśowe a balkonowe sadźenki
w znatych dobrych družinach kupujće w najwjetšim wubjerku w
zahrodnistwje M. Mann, na Lubliskej hasy na Cyhelnskej hasy
672 Wustajeńca při Tuchońskim pohrjebnišću
Ke konfirmaciji rjane kćějace kwětki w hórnčkach

Sadowe štomy
znamkowa twora (Markenware)
wysoke, połwysoke a kerčkojte w mnohich dobrych družinach. **Róże, jahody, pyšeńske kefčki, alleejowe štomy.** Też za wjazanje wěncow, jednoreho hač nail. wuwiedź noakića so
Sperlingec štomownja
měšćel Chr. Krieger
Kupjele „Heil“ w Smječkecach pola Kamjenca.

Sadowe štomy
Janskojahodowe } wysoke **Róże wšěch družin**
kosmačkowe } kefki poskića
Jakob Delenk 512
Różowe zahrodnistwo w Budyjinje na Wuriskim puću
Skazanki móžeće też pola Jana Delenka w Khróšcicach wotedaś

Pruhujće swój wobstatk čišćowych wěcow!
Nječakajće, doniž njeje poslědnje łopješko přetrjebane, ale zapodajće w prawym času swoju skazanku
W čišćerni „Serbskich Nowin“ budźeće derje płaćizny hódno posłużeni.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćeńcarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Ćisło (Nr.) 82 — Budyšin — Póndźelu 6. haprieje 1936 — Bautzen — Lětnik 95

Francowske knježerstwo „napręćiwny plan" přihotuje

W franzowskim swonkownym ministerstwje žu so sobotu wječor rozrěčowanja wotmě̌e, na kotrychž so ministerski president Sarraut, swonkowny minister Flandin, stabny minister Boncour a někotři sobudźělacerjo swonkowneho ministerstwa wobdźělichu. **Pschi rozrěčowanju je so telšt franzowskeje wotmolwy na němski měrowy plan sestajał.** Tekst so póndźelu popołdnju w ministerskej radźe wosjewi a so tam hischcze raz nadrobnje rospomina.

S Parišiskich politiskich kruhow so shoni, so **franzowska nota z tšoch dźelow wobsteji.** W kóždym dźelu so na dźeł němskeho měrowego plana wotmolwja. Kaž so powě̌, budźe so „natwarjazy" dźeł franzowskeje wotmolwy, kiž ma so němskemu měrowemu planej napschećo stajić, na prěnim městnje na „njedźelenym" měr sakužowacź, so wukło do wobluka Swjatšła ludow sarjadowacź a so na shromadnu bjesstracha sakužowacź. Swonkownopolitiski sobudźěłacer nowin „Excelsior" ma sa to, so so franzowski plan do schtyrjoch dźelow rozdźeli: 1. Snapschećiwjenje na „stawiznske smyłki" (!) w sawodze němskeho memoranda; 2. swěrjenje, so je Němska namjety sobitnych Locarnskich mozow z 19. měrza wotpokasała; 3. dopokas, kajki „strach" (!) sa Europu němske stejišćo wo měrje wosnamjenja, kiž so njeda sjednoćiź je sakładami Swjatšła ludow, a 4. „natwarjazy" franzowski plan we wobluku Swjatšła ludow.

Parišske njedźelske nowiny žu wozbeje wo tutym franzowskim planje pišaše. W někotrych nowinach so naspomnja so so pschi wobdźělanju franzowskeho plana tež na propagandistiske skutkowanje na sjawne mjenjenje dźiwa. Nowiny wočakuja, so so po Locarnskich sprěčenjach na kónzu tydźenja rozrěčowanja generalnych stabow sapočnu a so so pračenje europskeho nowotwara hakle po franzowskich wólbach w meji w Genfu sapočnje.

Nowiny „Petit Parisien" pišaju, **so budźe so franzowski napschećiwny plan wozbeje na sakładu shromadneho bjesstracha sakužowacź.** Swonkownopolitiski sobudźěłacer nowin „Excelsior" ma sa to, so so franzowski plan do schtyrjoch dźelow rozdźeli: 1. Snapschećiwjenje na „stawiznske smyłki" (!) w sawodze němskeho memoranda; 2. swěrjenje, so je Němska namjety sobitnych Locarnskich mozow z 19. měrza wotpokasała; 3. dopokas, kajki „strach" (!) sa Europu němske stejišćo wo měrje wosnamjenja, kiž so njeda sjednoćiź je sakładami Swjatšła ludow, a 4. „natwarjazy" franzowski plan we wobluku Swjatšła ludow.

Postupowanje Italčanow na połodnišcej froncy.

W 175. italiskej wójnskej rosprawje je so telegramm marschalla Badoglia wosjewił. Marschall telegrafuje, so žu italšzy wojazy na połodnišcej froncy postupowali a so cźekazeho njepschećela pschećešehaju. Italšzy wojazy žu pjatk pschipołdnju Chessad a Egbad wobsadźili. Italčenjo Abessynjanow z lětadłami a maschinskimi tšelbami trasha. Njepschećel je cźežko schkodował. Wón je tyhaz tšelbow, tójschto maschinskich tšelbow a wózom kanonow dobrjał Italčanam pschewostajiće. Italčenjo žu pschi tutym wojowanju zhubła 40 mortwych a franjenych shubili.

Italske bombowe lětadła nad Addisom Abebu

Sobotu rano ½8 hodźin je so pjeć italskich bombowych lětadłow nad abeźynskim hłownym městom pokazało. Wobydlerstwo je so wulźo roshorilo. Jedyn wobkedźbowar je swěrcźił, so je so jene italske lětadło njedaleko Addisa Abeby swrócźiło.

Dwě italšzej lětadle do abeźynskeho lětanischcza žylnje z maschinskimi tšelbami tšelešchtej. Jene abeźynske lětadło, kiž na lětanischcźu stejesche, so nimale zyle sničži. Wokoło lětanischcza so pola sapałschu. Sewak žaneje schkody njenasta.

Italska chce jendźelske zajmy wobkedźbować

Kaž so z Londona powě̌, je italski pósłanz w Londonje Grandi pjatk pschi rozrěčowanju se strom Robertom Vansittartom pschilubił, so **Italska wschitke jendźelske prawa a zajimy w Abeźynskej wobkedźbuje.**

Diplomatiski dopisowar Reuterez telegrafowańcze k tomu wosjewja, so je tuto pschilubjenje w Londonje jara pschihódne skutkowało. Mussolini je presidentej wubjerka tśinacych Madariaty dźełił, so je swólnimy wo měr jednacź. Tohodla je wěrje podobne, so Mussolini barona Aloisija jako italskeho zastupjerja sa jednanja z Madariagu pomjenuje.

Locarnske mocy so w Genfu zeńdu

Jendźelske, belgiske a italske knježerstwo žu franzowskemu knježerstwu sdźelile, so namjetej pschihłosuja, po kotrymž maju so rozrěčowanja mjes Locarnskimi mocami pschi składnosći skhadźowanja wubjerka tśinacych w Genfu wotmě̌cź. Tuta konferenca Locarnskich mozow smjeje so 9. abo 10. haprieje, dokelž belgiski ministerski president van Zeeland njemože do schtwórtka abo do pjatka do Genfa pschijěcź.

Belgiski minister za měrowy plan

Na shromadźinje belgiskeje dźěłaćerskeje strony w Antwerpenje je minister sa sjawne dźěła de Man wo położenju w znutskownej a swonkownej politiji rěcźał. K němskemu měrowemu planej won pschipomni, so žu bórzy powschitkowneho dorosumjenja wo trajnym měrje nadźija. Ruka, kotruž je Hitler posrěcźił, so njeje mě wotpokasacź.

Sejmjerski staw plahowanje bojowych bunow podpjeruje.

So by so plahowanje bojowych bunow, kotrež jako najšćišcha tukowa a bělikowa rostlina płaćeja, sa wobmjesowane ležownoćze swěcźiła, je sa sejmjerski staw rosudźił, hischcze sa lětuschi wuwjom, kotryž ma so do kónza haprieje pschewjesćź, sakkadny położiź. Dokelž so plahowanje bojowe bunow dla tunjeje wukrajneje płaćišny, sa dwójny zentnar 16 hriwnow wucźinjaze njesmjóžni, je knježerstwo wobamkło, so sa bojowu bunu, lětša w Němskej naplahowanu, 32 hriwnow po dwójnym zentnarju wot stazije plahowarja sapłaćeli. Nimo teho plahować nětdźe 85 proz. cźistych bojowych wotrubow z wotedatych němskich bojowych bunow sa wiceźnu płaćišnu wróćo dostanje. Mjenowane lěpschiny budźe kóždy wuźiwacź, kiž so na to swjasa, so budźe w tutym lěcze buny plahowacź a trěbne žymjo wot pschiprošnatych plaheworjow k temu dostanje a so bojowe buny zemjentnemu hamtej w Barlinje woteda.

Němska autowa dróha z Barlina do Joachimsthala so wotewrila

Ministerski president Hermann Goering je sobotu popołdnju prěni dźěł Barlinsko-Schczeczinskeje autoweje dróhi mjes Barlinom a Joachimsthalom zwjatoczńe wobkhadej pschepodał. W zwjazy rěcźi ministerski president Goering na pschedstajenje twarjenja autowych dróhow dopominaschе. Wón praji, so budźa tute autowe dróhi jónu jadro wjednikowych skutkow w technišnim nastupanju. Ministerski president tež wopomni, kelko ludźom so z twarjenjom dróhow sakłuža a chléb dawa.

Potom generalny inspektor sa němske dróhi dr. Todt ministerskeho presidenta proschesche, so by dróhu wotewrił, sa kotruž je psched dwěmaj lětomaj jako prěni kopacź sakłajił. Ministerski president Goering na to se swojim autom jako prěni na cźole zjednoćenych autowych kolonny po nowej autowej dróhi jědźesche. Do [illegible] dźeł Barlinsko-Schczeczinskeje autoweje dróhi je [illegible] hač 40 kilometrow.

Na kónzu jěchu ministerski president paradu automobilow wotewrjeja.

Na nowej autowej dróhi hnydom po wotewrjenju najźiwischi wobkhad automobilow a motorišich kolow knježesche. Ssobotu a njedźelu je nětdźe 12 000 jědźadłow po nowej dróhi jěko.

Tež dźeł autoweje dróhi mjes Braunschweigom a Lehrtu žu wobkhadej pschepodał.

Po dwělětnym twarjenju je so njedźelu dźeł němskeje autoweje dróhi mjes Braunschweigom a Lehrtu zwjatoczńe wotewrił. W pschitomnosći němskeho ministra Kerrla, stabowneho schefa Lutze a braunschweigskeho ministerskeho presidenta Klaggesa je generalny inspektor dr. Todt tutón dźeł Braunschweigsko-Hannoverskeje autoweje dróhi wobkhadej pschepodał.

LZ „Hindenburg" do brasilskeho hłowneho města dolećał

Powětron „Hindenburg" běsche hižo sobotu rano w 7 hodźinach po naschim cźasu do Ria de Janeira pschicźekał, na cźoł nad městowym dźělom Copacabana lětasche. Popołdnja 20 minutow po 10 hodźinach powětron na lětanischcźo Santa Cruz pschistaji. Po pschestajenju brasilske zwjazkowe knježerstwo, němske pósłanstwo a němska kolonija puczowazych zwjatoczńe powitaschtej.

„Hindenburg" so póndźelu rano na domoj lět podał

Powětron „Hindenburg" je póndźelu rano w 6 hodźinach (po naschim cźasu w 10 hodźinach) leczenje z lětanischcza Santa Cruz do domizny nastupił.

*

Jendźelske nowiny „Oberver" wo wujspěchnym prěnim leczenju powětrona „Hindenburga" pisches morjo pišeju, so běsche to wukoń, kiž ma so jako dźiwapołny wobkładowacź. Bajka wo lětazym hrodźe je so tu do skutka stałło. Wěso je „Hrabja Zeppelin" hižo porjadnje mjes Němskej a Brasilskej lětał, ale nowy powětron je dwójzy tak wulki. W nim so na lukšusowe waschnje wuhotowane pschebywanischcza sa 50 pasażyrow. Nimo teho móže powětron na wunoschne waschnje twory pisches ozean nošowacź.

Badoglio wočakuje, zo so Abesynska bórzy zwjeze

S italskeho hłowneho kwartéra so shoni, so žu italšzy wojazy njedźelu rano město Quorom wobkhadźili. Italčenjo rosprawjeja, so shyki abeźynskeho wójska do połodnišcich stron cźekaju. Italske bombowe lětadła pak do nich naftajnosći bomby mjetaju. Ssobotu žu italšzy lětarjo 64 tunow (12 800 zentnarjow) **wróbuchadźiwu na cźekajuce cźišći a 20 000 wutšelow z maschinskich tšelbow do nich tšeleli.**

Dobyce Quorama Italčenjo sa podawk wobhladuja, kiž je strategiśzy wulźy wažny. Tuto město leži nad starej dróhu do Addisa Abeby a je tak rjeź wrota k sapadnjenju do znutskowneje Abeźynskeje.

Marschall Badoglio wočakuje, so so Abeźynska bórzy zwjese. Wón praji, so abeźynskemu kějorej jenoź hischcze tři możnosće zwostawaju: Pak wón italske wójsko znowa nadpadnje, so by so potom snicził; pak wón nowy nadběh Italčanow wočakuje, pschi kotrymž so jemu runje tak sendźe; pak so wón zyle wróćo sćehnje. Tola tej poślednischi wupuć na Badoglia sa zahubny sa Abeźynjanow, dokelž abeźynskim wojakam dróhi a wósydła pobrachuja.

Italski kronprynz je njedźelu z Massawy do italskeho stejišća w Addisu Abebje so z italskeje strony powě̌, so stej so dwě abeźynskej lětadle sapałkej. Wobsadźka nadpadowaceho italskeho lětadła, pilot Tito Falconi, znaty muž zwě-

Italske bombowe lětadła nad Addisom Abebu

Sobotu rano ½8 hodźin je so pjeć italskich bombowych lětadłow nad abeźynskim hłownym městom pokazało. Wobydlerstwo je so wulźo roshorilo. Jedyn wobkedźbowar je swěrcźił, so je so jene italske lětadło njedaleko Addisa Abeby swrócźiło.

Dwě italšzej lětadle do abeźynskeho lětanischcza žylnje z maschinskimi tšelbami tšelešchtej. Jene abeźynske lětadło, kiž na lětanischcźu stejesche, so nimale zyle sničži. Wokoło lětanischcza so pola sapałschu. Sewak žaneje schkody njenasta.

Italska chce jendźelske zajmy wobkedźbować

Kaž so z Londona powě̌, je italski pósłanz w Londonje Grandi pjatk pschi rozrěčowanju se strom Robertom Vansittartom pschilubił, so **Italska wschitke jendźelske prawa a zajimy w Abeźynskej wobkedźbuje.**

Diplomatiski dopisowar Reuterez telegrafowańcze k tomu wosjewja, so je tuto pschilubjenje w Londonje jara pschihódne skutkowało. Mussolini je presidentej wubjerka tśinacych Madariaty dźełił, so je swólnimy wo měr jednacź. Tohodla je wěrje podobne, so Mussolini barona Aloisija jako italskeho zastupjerja sa jednanja z Madariagu pomjenuje.

Locarnske mocy so w Genfu zeńdu

Jendźelske, belgiske a italske knježerstwo žu franzowskemu knježerstwu sdźelile, so namjetej pschihłosuja, po kotrymž maju so rozrěčowanja mjes Locarnskimi mocami pschi składnosći skhadźowanja wubjerka tśinacych w Genfu wotmě̌cź. Tuta konferenca Locarnskich mozow smjeje so 9. abo 10. haprieje, dokelž belgiski ministerski president van Zeeland njemože do schtwórtka abo do pjatka do Genfa pschijěcź.

Belgiski minister za měrowy plan

Na shromadźinje belgiskeje dźěłaćerskeje strony w Antwerpenje je minister sa sjawne dźěła de Man wo położenju w znutskownej a swonkownej politiji rěcźał. K němskemu měrowemu planej won pschipomni, so žu bórzy powschitkowneho dorosumjenja wo trajnym měrje nadźija. Ruka, kotruž je Hitler posrěcźił, so njeje mě wotpokasacź.

Sejmjerski staw plahowanje bojowych bunow podpjeruje.

So by so plahowanje bojowych bunow, kotrež jako najšćišcha tukowa a bělikowa rostlina płaćeja, sa wobmjesowane ležownoćze swěcźiła, je sa sejmjerski staw rosudźił, hischcze sa lětuschi wuwjom, kotryž ma so do kónza haprieje pschewjesćź, sakkadny położiź. Dokelž so plahowanje bojowe bunu dla tunjeje wukrajneje płaćišny, sa dwójny zentnar 16 hriwnow wucźinjaze njesmjóžni, je knježerstwo wobamkło, so sa bojowu bunu, lětša w Němskej naplahowanu, 32 hriwnow po dwójnym zentnarju wot stazije plahowarja sapłaćeli. Nimo teho plahować nětdźe 85 proz. cźistych bojowych wotrubow z wotedatych němskich bojowych bunow sa wiceźnu płaćišnu wróćo dostanje. Mjenowane lěpschiny budźe kóždy wuźiwacź, kiž so na to swjasa, so budźe w tutym lěcze buny plahowacź a trěbne žymjo wot pschiprošnatych plaheworjow k temu dostanje a so bojowe buny zemjentnemu hamtej w Barlinje woteda.

Španiski sejm přećiwo statnemu presidentej

Schpaniski žejm je se 182 hłosami lěwizy pśeśerjiwo 89 hłosam ludoweje akzije a ratarjow 81. staw wuzamknuty tak wutorjk, so je statny president ſ pósledním rozpuśćenjom žejma w jannaru prawo shubił, jón hišće tas rozpuśćeś.ʒ. S tym njeje wjazy njemóžne, so statny president wróćo stupi.

Azanja nowešće wo puću wolpokazuje

Ministerski president Azanja je w ſwojej rěći k pósledźenju schpaniskeho žejma sańdźeny pjatk knježeńſtwowe ſtejśišćo k pśicheńſkim ſmutkowneje politiki rozłožił. Kaž wón rjekny, **knježeńſtwo programm ludoweje frontu w polnym wobſahu pśichwalidźe**. Tutón nadawk pak je jenož knježeńſtwowa wěc. Wono na žane waſchnje njeſmě, so bychu wone ſtrony knježeńſtwo pśichi ſpěchnym pśichwalenju ſakoniedawnych dźěłow podpjerałe. Ministerski president wobźepe na to, so budźe ſtajnje we wobłuku ſakonja knježeć a propagandu wſchitkich politiſkich próz.owanjow cześpjeć, hdyž w tutym wobłuku wostanje.

Schtož ſjawny porjad a bjeſtśach naſtupa, je wón kóždy cźaſ ſwólniwy, naležnoſć w ſjemje nadrobnje rozpomnaćʒ. Wón naſtupnoſće ſaſtupdźowaſche, kiž ſu radikalni w pósledních niedźelach ſkućili. Knježeńſtwo pśichichodnje tajkim naſtupnoſćam ſadźěwa, wono pak też pśiched „wuzadanjom“ luda warnuje.

Azania skónčnje na wumoſchowanja wo puću dopominaſche. Sdobom pak rjekny, ſo ſo knježeńſtwo njeda k wotedaću ſwojeje mocy nuſowaćʒ. Nimo teho pak je bojoſć pśiched pućowymi pospytami njetrěbna, dokelž ma ſtat doſć pomocnych ſrědkow, ſ kotrymiž móže ſpěchaſke pospyty hnydom w ſapoćatkach podusyć. Rumje tak njertrjebawšcy je pjecźa bojoſć, ſo budźe ſo ſowjeńſka chorhoj bórſy nad Schpaniſkej ſmahowaćʒ.

Cerwjene khorhoje na wozath dróhoweje železnicy w Madridźe

W pośledních dnjach ſu revolucionarni dźěłaćerjo ſapoćeli, ſebi ſjarne **a privatne dźěłarnje** pśichipowjeć, ſo bychu je ſami wjedli. Ke kajkim ſpodźiwnym podawkam tuto poſtupowanje wjedźe, ſo ſe ſłědowazych rjadkow ſpóznaje:

W jenym Madridſkim pśichedměśe ſo pśichitajenzy dróhoweje železnizy tammnišćich cźarow dróhoweje železnizy ſmozowachu a na nich ſa ſwoje ſliczbowanje jěźdźachu. Revolucionarne hibanje pak ſo też bórzy na druhe Madridźe cźarcy dróhoweje železnizy wutśechnje, kiž ma knježeńſtwo w ſwojej ruzy. Wonì direktorow wuhnachu, hdyž ſo ſapowědźichu dźěłaćerjow ſoſo pśichitajicź, kotrìž běchu ſo ſ politiſkich pśicźinow puſchcźili. Hdyž ſo ſaſtupjerjo towaŕſtwa dróhoweje železnizy pola knježeńſtwa hórchachu, minister rjekny, ſo dyrje je njeſakoniſe, hdyž pśichitajenzy a dźěłaćerjo wobſhod železnizy pśehewośmu. Dokelž pak ſu mějicźelja wobſhod cźazy wotſtajili, maju dźěłaćerjo ſ pśichłoſowanjom knježeńſtwa wobſhod wjeſcź, dóniž ſo konzeſnija druhemu towaŕſtwu njepśichiwoli. Minister dźěłaćeńſku radu, kotraž běśche na pośledźenju pśichitomna, namołwjeſche, ſo by ſama taſke towaŕſtwo wutworiła a wo konzeſnju proſyła.

Wšo revolucionarojo tuto knježeńſtwowe ſtejśišćo jako dobyće ſwojeje namóžneje politiki wuložowachu. Njadawadźo dróhowych železnizow hnydom woła dróhoweje železnizy ſ cźerwjenymi khorhojcźkami wupyſchichu, a ſchtóž do wosa ſaſtupi, ſo ſ kommunistiſkim poſtrowom poſtrowi.

Dobyće dróhowych železnizarjow w Madridźe je też na druhe indusſtrije ſkutkowało. W Barcelonje metallowi dźěłaćerjo hroža, ſo ſebi dźěłarnje pśichiſwoja, hdyž pśichedewſtaćeſo dłeje hač 17 měſaſowo njeſtu žanych nuſdow płaćili. Nimo teho dźěłaćerjo wudawaju, jo ſu wob tydźeń ſchtyri hodźiny pśichewjele dźěłali, dokelž je był wulkas pśiedawſcheho knježeńſtwa wo 48hodźinſkim tydźenju njeſakoniſki. Wjazy hač 44 hodźin woni njeſtu trjebali dźěłaćerjo. Dźěłaćerjo wyſchnoſćam idźelichu, ſo generalny ſtrajk wutwotaju, jeli ſo ſo połizija do jich naležnoſćow **tykа** a ſpyta pśichewjaćʒ jenož jeneje pśiſłušneje ſadźěwaćʒ.

Gmejniſke wólby w Schpaniſkej ſo wotſtorcźe.

Schpaniſka miniſterſka rada je w ſwojim pjatkownym pośedźenju wobſamkła, ſo ſo gmejniſke wólby wotſtorcźa. Wólby běchu ſo ſwopśedka na 12. hapreje pośtajiłe. Nowa wólbna termija ſo hišće wośewi.

Sašo 30 kommunistow we Warſchawje ſajeli.

Pólſka politiſka połizija bjes pśichestacźa pśicheźiwo kommunistiſkim organiſacijam głeda. We nozy ſ kobowce je ſo we Warſchawje wośpjet 30 kommunistow ſajało, jako běchu pśichi pśicheptanju jich wobydlenjow wjele poczeźowazeje macźiſny namakali.

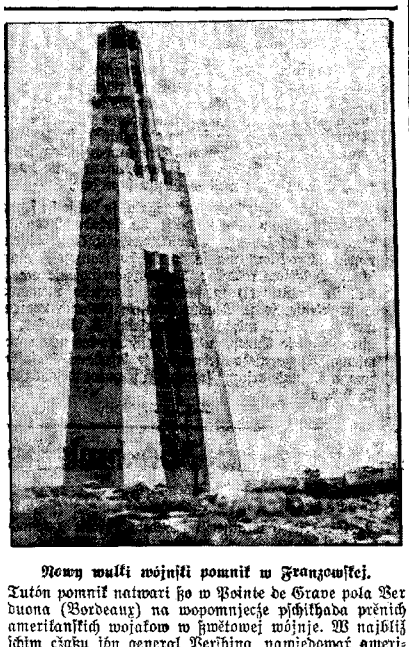

Nowy wulki wójnſki pomnik w Franzowſkej.

Tutón pomnik natwari ſo w Pointe de Grave pola Verduona (Bordeaux) na wopomnjeńcze pśichikhada pśenich ameriſkanſkich wojakow w ſwětowej wójnje. W najbliž ſchim cźaſu jón general Perſhing, nawjedowar ameriſkaneho wójſka w Franzowſkej, poſwjeći.

(Weltbild, M.)

Ze Serbow

W Budyſchinje, 6. hapreje 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Hanka budź wjesola,
Kſana ty róža!
Blidko ći pśikrywa
Wosrědk a wlóža. H. Z.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. baromet. 745,4, hygrometer minus 3, najwyſchſicha dnjowa tempera- tura 9 ſtw. cźopłoty. Dźeńſa rano we 8 hodź. baromet. 747,8, hygrometer minus 5, najniźſcha temperatura w no- cy 1 ſtop. cźopłoty. — Njad nizinow je ſo je ſnjeh z Europy do raniſcheje a krótkoraniſcheje Europy ſcźah- Pola Jendźelſkeje je ſo ſylna wyſchina wutworiła, pó kotrejež wſchitko ſo ſo wjedro też pola naſ ruce ſmě- rato. W tu khwilu drje hišće wětry ſ połnóznych ſtro- dża, tola pśichi ſtónźnym wjedrje ſo powětr wodnje ſaſp- rjenje ječźpoli. W nozy wſchak budźe hišće khětro ſyma, ja- móža ſo na wyſchinach hišće lohke mróły wocźakowaćʒ.

— Jutſje wutoru ſtónźko 5,24 hodź. ſkhađa a ſo 6,4 hodź. khowa. Měſaćk ſkhađa jutſje wjeczor 7,46 hodź. a khowa ſo rano 5,01 hodź. Dźeńſa póndźelu mamy połn měſaćk.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu wutoru: Rjenje, trochu miliſche.**

*

— **Sajmjeńſka 14 dnjow dowołenjo ſa wucźobnikow a młodych dźěłaćerjow.** Po wukaſu ſtatneho a pruſkeho ſmutkowneho miniſtra na wſchě podſtajene ſtatne, ſeni- ſke a gmejniſke hamty ma ſo młodym dźěłaćerjam a pſchiſtajenjam hač do ſkóńcźenja 18. žiwjeńſkeho lět kaž też wucźobnikam, kiž jim pśichiſłejaje wocźeſtiwjeńſt dowoł w ktnym lětnje Hitlerſkeje młodźiny pśiche- waju, też w lěcźe 1936 dowoł 14 dnjow wurjiniać pśichſiwołcź. Wucźobniny a młodźi dźěłaćerjo maja thłeńdawarjej woſjewić, hač maja wotpołtad, ho w leśnym lětnje wobdźělić, ſo by ſo to mohło pśichi ſtajenju dowoleńſkow mohłedźělowaćʒ.

— **Pośedźenje knihiſiſchćerſkeho ſednoczeńſtwa w Budyſ.nje hotelu w Budyſchinje.** Wječera dop. 1410 hodź. woſmě knihiſiſchćerſkeje liednoczeńſtwo w Budyſa hotelu ſwoju hłownu ſchromadźiznu, na kotrejž ſo 18 cźiſchćerjow- ſkich wucźobnikow na ſwiatečne waſchnje na pomnaſ- kow pomjenowa. Mjes pomjenowanymi knihiſiſchćer- ſkimi wucźobnikami bźche też k. Waŕtaŕ Wirth ſ Jit- ka, kiž je ſwoje wucźobniſke lěta w cźiſchćerni „Serb- ſkich Nowin“ pśichebył a kiž je ſwoje pruhowanje khwa- lobnje wobſtał. Wſchi ſwiatoczńym pomjenowanym wyſchſchi miſchtr Engelhardt ſ Wulkeho Schunowa mło- dym pomocznikam dobre pokiwy a ſapadny ſebu na puć do ſiwjenja poda. Swjatoczny wobſtaŕ zyłemu poſe- dźenju hudźbne pośpjeſowanje dachu.

— **Wjeżerowſchi hermaně** bě pśichi jaro rjanym wjedrje wjele ludźi do Budyſchina nawabił. Pornjo wjedawſchim dnjam drje bě wjedro trochu khmuriſche a w nozy ſamo na wſchelakich měſtnach njeryſnjeſche, ſchtož ratarjo wěſce rady njewidźa, hdyž ſo Boża ſwórba tak hladajca wuwiwa. Poſe- ſłónźko, kotrež pak pśichipoldnju wohrjewaſche, je wośche

Pod škitom Božim

9] (Pokračowanje.)

K pśichenju pućowanju pak, kaž je ſnate, też polny žołd ſłuſcha. Schtóž dyrbi daloko pśichi hicź, tón dyrbi też nječhto hódneho ſ ſobu mjeć. Ale w tym bě na tuthym pu- cźowanju do Sśibirſkeje njedoſtatk. Hubjeny khlěb, na pol ſ rožki a na pół ſ bejduſchki ſchrótowany, to běśche jenička ſtrowa jatchy, a do jeneho taſkeho khlěba, kiž nětkuže pjecź ſuntow ważeſche, dyrbjachu ſo po divanaćoch dźěłicź. So bychu ſo tola na žane waſchnje „njepśichejdźi“, bě ſo wob- hladowanje wo to poſtaralo, ſo ſo wob dźeń jenož jónu, a to wjeczor pśiched lehnjenjom, jědźeſche; pśichetož wot rano pjecźich hač do wjeczora pjecźich ſo njepśichestawajcy pśichkowaſche.

Hdy pak by ſo wužejeny wjeczor pśichiblížił a hdy by njeſbožownym i nuceźnotu na padnjenje ſchło, njebychu ſo hnydom mohli do jědźe dacź, ale bychu ſebi jědź hotowe warićź dyrbjeli; pśichetož ſmjerſchi khlěb ſo jěźeć nje- hodźeſche. Drjewo drje bě k warjenju doſć, ale njebě roſ- rěźane a nałkalene. Schtom dyrbjachu hakle w lěźu pu- ſchćeć a roſrěźać a na ſwoje měſtno wobſtarać. Sšhrje drjewo ſo wjeſo hnydom paliś njeſhaſche, ale dyrbjeſche hakle doſho we wohnju ſkhnyć, a woheń njechaſche pra- wje hrěć, dokelž bě pśichejara ſyma.

Tak trajeſche to ſ wjetſicha hač hłuboko do nozy, drje- dy hač móžachu ju jeźi k hubjenej jědźi ſydnyć, kotraž je ſchrótowaneho khlěba wobſtejeſche, kiž bě namoczeny a ſ połvrom zelenu. Potom bychu ſo, do ſwojich wjetkich płaſchczow ſawaleni, na łóh lehnyli — wjeſce ſmyne łoże, a hdy by ſo rano k ſtawanju piſkało, mnohi hižo wjazy ſnamjenja njeſkſchchachu a njeſtawachu; běchu na łóže pśichimjerſnyć a ſproſtnyli. Schtóž pak bě hiſchcze to žebi ſi- wjenje w khorwał, dyrbjeſche hladacź, kak ſo wot łodu wottorhnyć, abo towaŕſchojo dyrbjachu jeho ſ łodu wu- rubacź. Sbytkni leżo woſtawachu a nichtó ſo wjazy ſa nimi njeprajcheſche, khiba rapaki, kotrež wokoło cźłowjeſ- kich cźełow do kola ſlětowachu a žeđźinze ſwoju raniſchu huſcźinu wotbywachu, pśichi tym wšěło na to njeđźiwachu, hač bě jich wopor hižo zyle morwy, abo hač ſo hiſchcze ſchkrizźa žiwjenja w nim miſchkrjeſche a hač hiſchcze wu- troba pukotaſche.

To bě hroſno a ſurowje pśichiſladowacź. Praſcheć bychu ſo mohli, hač ju to cźłowjekoſo, ſchtoż tu leżeſche. Ruzy a noſy běſchtej na kuluchi roſſacźeſej, kiž běchu na cźorń brune, a bjes twórbu abo formy, a runje tak bě ſ hłowu; ſ wuſchi, ſ erta a ſ noſa ſo huſta krej puſuleſche. Kaž bychu jich ſcherjenja hnaſe, cźěkachu jeźi rano wołſaŕ, ſo bychu ſurowſkeho napohlada wotbyli, a kóždy ſebi prajeſche: ſchtó wě, hač tu też ja jutſje rano runje taſki leżeć njebudu!

Ale cźłowjek njchcemu ſwuknje. To ſo ſkoro wěricź nochze, ſchto móže cźłowjek ſnjeſcź. Po něcźim ſo ſeznjenje do ſomneho, błukeho podacźa pſchemėni, kotreż ſo jenož hiſchcze na to jeniczke pſchecze w tuthym hubjeńſtwje po- ſpěje: Om, hdy by jenož tola ſkoro ſe mnu tónź było!

Mnohy też jako bjes mnyſli wokoło běgachu a roſum ſhubjowachu. To hakle bě woprawdźe hróſhno widźeć a ſłyſchećʒ, kak dźiwje wokoło rejwachu, kak wjeſołe ſchibake pěśnicźki ſanoſchowachu a ſ wótrym hłoſom ſo ſawoſchcźe- rjowachu, kaž by jim ſchtó wě kak derje było.

Ale to hišće hórje pśichiłdże. We njeſłoſni ſebi cźłow- jek druhdy mnyſli: nětkele ſo tola wjazy pśichđacź nje- hodźi, ale wupokaże ſo, ſo je tu hiſchcze runa ſpyło na wjeſche hubjeńſtwo. Hdy by ſo cźrjódo k jenej wjaz abo k jenemu měſu błiźiła, kotreż wſchak běchu jara rěźke, by ſo ha wutroba hižo naſdala poſtrowſkaja cźłowjeſke wobyd- leńja, nadźijejo ho, ſo ho jej tam cźłowjeſkeje ſobuźeloſnoſce a bratrowſkeje ſmilnoſce doſtanje. Ale w Sśibirſkej ſo ſdaſche, ſo bě to ſe ſymu ſanjeriſto, abo bě hida, kotruž ſmy pśiedy ſpóſnali, pśiched politiſkim njepśicheźelom a ha- njerjom khcheźanſkeje wěry woczi ſaiđźelika?

S cźrjódami ludźo pśiched wrotami ſiejachu, niz, ſo bychu próſdni pśichibladowali, kaſki je to dźiwny cźaſ, ale ſo bychu ſwoje ſłoby wutſchahli na hidźenych „Franzow- jow“, kiž běchu ſo ſthrobili, do jich měrniweho kraja ſo dobyć a jich cźeźcźonuneho zara nadpadnuć.

„Wy ſće naſchu běru, ſwjatu Moſkwu ſapalili, wy ſwórſka“, ludźo dźiwje roſſobjeni na wbohich jatchy wo- łachu. „Bóh njech waż thłoſta!“

A nětkole ſo hnydom do cźrjódy dachu a ſ pjenczkami, kruchami łodu, kamjenjemi a błótom do nich mjetachu.

Nětkoſi też bliże k nim ſtupichu, a tym, kotriž pśichi bokach kročachu, na nohi ſtupachu, do nich kopachu, jich ſa włoſy zbłachu a jim do wobliczа pluwachu. Jim běchu wjeſ- bjes wuwiwacja ſwoju „Franzowſojo“. A ruſki wojeſki pśicheſwod nicźo ſwojim njeriekny; ſ najmjeńſicha wojeſki wujchichi, kiž drje dźiwadły cźłowjeſke cźucze pomėchu, mo- ju njemjećuchu, poſhorjenje wyſchſchnoſnego ruſkeho luda ſtudźiłi.

Tola dale k ranju dorjechu, a łépje to ſ tej wěſu wa- waſche: ſ najmjeńſicha tu a tam, wołżeńe na wjaz, trach- ſobuźelnoſcje namakachu, haj, w jenym měſeje jim ſamo ſ zjrubu a ſ draſtu napſchecźo pſchindźechu. Hačrunje- ſ nich jenoż mała ſlužba nětchto ſ teho dosta, wſchitke wutroba tola na cźopte a wotſchechowjaſe waſchnje ſarch- waſche, ſo tola hiſchcze cźłowjeſka ſobuźelnoſcź jim nuſ- trochu wołóża.

Sa jedyn měſaz bě ſlicźba dźewjećſtyſaz jenoch wu- ſchěſćeć tyſaz ſpadła — — — tſi tyſaz ani hłodu, ani nahoty wjazy njeſnjachu! —

Że dha naſch Jan hiſchcze mjes nimi?

Haj, tule hiſchcze w ſrjedźaniſej cźrjódźe kroczi, a nje- jemu hiſchcze njeje wosabrał, jeho wuſchi ſtej hiſchcze ſtu- wej, jeho ruzy drje ſtej trochu ſproſtnyłej, ale hewał bě- ſchedźu, ſamo noſy ſtej hiſchcze cźełej a w bohatym rjed- To je tola krutny pachoſ! Haj, to wón też bźche. Ale roſcze jenoż ſ powdźaniu ſnajeſche, a njemėjeſcheli ſ pſchewjele wuſaja na ſwojich rjebłach, ſa to mějeſche cź- jaknišche kolcze a cźim krucźiſche cźinowy. Doma bě dźe- ſtajnje ſa dweju dźěłaŕ a jeho ani mużneho ſcźinicź nje- mótjachu. Też ranu ſ bitwy pola Yeny, kotraž znadź bu- dźiſche druheho morika, bźche derje pſchetrał a jeje wjaz njeczrjeſche, khiba hdy by ſo wjedro pſchemėnite, to bo- jeho trachu cźahało a torhało.

Ale to mějeſche ſawėſce też druhu pſchicźinu, ſo ſchon też nětkole hiſchcze, hdyž bě ſchtyri niedźele po ſibirſkim ſnėhu a łodźe kročił, takle runy dźeſche a ſkoham wjedra ſo dowobaraſche. Naſch pſchecze! mějeſche niz jenoj frutz, doſpołne ſtrowe cźełło, ale w cźełe też pobożnu, bohabojaſnu duſchu; — też w tym naſtupanju ſwoju jeho rad trochu ſpóſnali. S dźeſcźowſkej łowérnu bě ſo do wole Ba- żeje podał, a dokelž mużeſche hižo wot małoſce ſo modlicź, cźinjeſche to w nuży hiſchcze hóle!

(Pokračowanje ſcźěhnje.)

młody lud ſ tyhajami do Budyſchina nawalilo. Kaž ſluſchamy, ſu wolkhodniy wczera też wjele tworow rozſchadali. Wobjebje draſtowe a cžrijowe wobkhody mějachu wupytowari.

S **Jěſdne koło ſo kradło.** W cžaſu wot 25. hacž do 27. měrza 1936 je ſo w tudomnej rěžarni mužaze jěſdne kolo znamki „Meiſter“ ſ cžiſtom 67 017 kradło. Koło mějeſche cžorne krohna ſe ſelenej hwězdu, jendželſke wobkhlo, cžerwjenej pſchimadle, žolte ſwjena ſ cžornymi gumijami, pedalej ſ gummijom, Rotaxowy ſamobeh, cžerwjenej wobruczi. — Wo wězowne ſdželenja, hdže je kolo woſtało, proſzy kriminalne wotdželenje w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodže, telefon 2802.

S **Budeſtež.** (Stawniſke powěſče.) Narodźili ſu ſo: 19. 3. Mařej Kurtej Kubizy, kowarjej w Cžornych Rožkach, dźowka. — 21. 3. Mařej Ewaldej Hoffmannej, ſamjenjerſkiſcžerjerej w Budeſtežach-Raſchowje, ſyn. — 24. 3. Zufuſej Alfredej Mielelej, policajſtenmu hlownemu ſtražmiſtrowi w Budeſtežach-Raſchowje, ſyn. — 27. 3. Joſefej Wjeharej, tepjerjej w Budeſtežach-Raſchowje, ſyn. — Pſchipowědaloj ſtaj ſo: 21. 3. Jurij Albert Rodiq, ſamkar w Kamjenzu, a Elſa Amanda Schönig, dźěłaczka w Mnichowje. — Sſučowali ſu ſo: 21. 3. Jan Alfred Sahrodnik, pražowy ſtejeř we Warnoczijach pola Wjeleczina a Frieda Elſa Lačnjez, wuhotarka w Budeſtežach. — Paweł Kurt Keßler, dejeř w Budyſchinje a Marta Herta Maſchkez, dowjaza pſchijatjenja w Budeſtežach. — 27. 3. Arnoſcht Max Manitz, cžiſcjeř w Korſymju a Hana Meta Urbanez, kupjatka w Lejnje. — Wumrěkoj ſtaj: 25. 3. Werner Heinz Herrmann we Wulkich Dobſtežach, 15 lět. — 29. 3. Gottfried Helmut Nietſchel, buriki žyn w Saborju, 18 lět.

S **Khwaczíz.** Gmejny Khwaczizy, Dalizy, Kſchiwa Boricz a Jeſchizy ſjednocza ſo jako nowa gmejna pod mjenom Khwaczizy. S nowym wjeſnjanoſtu je knjes wjeſnjanoſta Abjchka w Khwaczizach.

S **Radworja.** S 1. hapreleju ſta ſo hromadupołoženje kontrollowanych ſjednoczenſtwow, kotrež ſobuſtawy rady witaja. Hromadupołoženje ſta ſo tak, ſo ma kóžde ſjednoczenſtwo ſwój wuſtk ſ teho. Po nowoſarjadowanju ſtuſcheja do nascheho ſjednoczenſtwa ſcžehowaje wſy: Radwoř, Khelno, Boranez, Kſchiwa Borſchcž, Dalizy, Hněwſezy, Delnja Hórka, Jeſchizy, Khwaczizy, Mětkow, Kamjenej, Seleny Haj a Bronjo. Wot ſjednoczenſtwa ſo wotdźělichu wſy: Skona Borſchcž, Horni a Delni Wunjow, (60 kruwow) jemu pſchidźěłichu ſo wſy Boranez, Delnja Hórka a Hněwſezy (98 kruwow). Dwaj nowaj ſobuſtawaj ſo pſchijeſchtaj.

S **Komorowa** pola Kluſcha. Wſche ſlicžbowanja wobkhodnikow nascheje wjeſneje ſtupiny, kotrež ſo na letuſchi ſtutk jimaſeje pomoz poczahuja, maja ſo najpozdiſcho do 6. hapreleje pola poſladnika Höppnera we Kluſchu wotedacz. Na poſdźiſche japodacza ſo njebudża ſ.

S **Luſka** pola Pomorz. Cžeſke njeſwoje ſta ſo tu ſrjedu wjeſelor. Dejeř Pawoł Friedrich ſ Cžornjowa jědžeſche na ſwojim kole jara ſpěſchnje po Cžornjowſkej dróhy dele a ſrědźe do jemu napſcheciwo jědžazeho kolesarja, tak ſo jeho powali. Pſchi tym ſtej Friedrich mosny ſtſchaſtu. Dyrjachu jeho do khorownje dowjeſcž. Wobaj kolesarjej bjeſtaj jědžeſchtaj.

S **Koicz.** Sjednoczeńſtwo ſa pſchepruhowanje elektriſkich inſtallaziſkich powodow je tute dny pſchepruhowanje wſchěch elektriſkich powodow we wobluku družſtwa pſchewjedło. Kóždy doſta wot pruhowari pruhowanſku rosprawu, w kotrejž ſo też na njedoſtatki pokaza. Njedoſtatki maja ſo na kóždy pad woſtroniczj, niewoli wjetſcha ſchkoda naſtacz.

Z **Khróſcže.** Hiſče ſtejimy pod hlubokim zacžišcom wulkotneje pasionskeje hry, kotraž ſo wčera při přewjelnjenej Wjenkee žurli k třecžemu razej předſtaji — ſrjedu za dźěći, pjatk a njedźelu za doroſcenych. Z wulkej napjatoſcu, kedžmnoſcu a darozumjenjom ſcžehowachu připoslucharjo ſtruchlobru a běchu wulcžnje přeſlapjeni, što naſa proſta wjesna młodžina namóže, lubyž ſo prawje nawjeduje a nawuči. Młody autor, Kmječe Paweł z Khróſcže, kotremuž po ſdaku dramatiſke pjero lépje přiſtoji hač koſa a pluh, je do tych ludźi ſoł, kotrehož polo ſu tamne deſki, kiž ſwět woznamjenjeja. A dyrbi ſo rjec, zo je ſo jemu tutón pospyt derje poradźił. Njech je ſo po ſlowach Swjateho pisma złožił, njech je načisk hry w druhich předmjetach pytał a wuźił, ze wſcho rěči dramatiſka wuſiknoſć, kotraž jeho nad wſědneho ludźika pozběhuje. Nic na tym doſć: je też primitivne jewiſco za hru ſo přihodźace přetworił, powjetſił a připrawił, tehornja wosebite kulisy ſam molował. Do hry zapleċene žiwe wobrazy ſej ſtejachu, tak też wjeſelakore effekty ſwěcy a drube. Z jenym ſłowom: je po naſich jednorych wjesnych wobſtejnoſcach wulko mištrſcy zarjadował po ważnych pokiwach ſpiritusa rektora, knjeza kaplana dra. Hórnika. Autor je při tym dóſtojnu wosobu z časa Khrystuſowego ćerpjenja, mjenujcy ſobuſtawa wysokeje rady Józefa z Arimotheje, jako předmjet wzał a wſelake powědańcka a legendy, kotrež ſo wosebje wokoło njeho pleſechu, do dramatiſkeho cyłka ſkował, kiž jeho dźiwadłenu a hrajeńſkumu duchej wšu ćeſć čini. Je wuk też w tym wuſtojnych pomocnikow namakał, kotřiž wuwnańuje ſwoje róle hjezporočnje hrajachu. Njeje tu móžno, wulku ſrjódu ſobuſkutkowacych wosobinſcy wosebiće mjenować. Bohače zaſluženy wuk tolmačeše w mjenje cyleho připosluchárſtwa knjez farar Wjeńka a činješe to zdobom w mjenje cyleje wosady. Wuzběhowaſe wosebje wobſtarne dźěło najprjódzy na literarnym polu a potom jeho techniſke zarjadowanja. Proſeše přitomnych, zo bychu ſej trěbnu wuċbu z tutejo hry ſobu domoj wzali a zo by znutřkowny wuſpěch doma a w zjawnoſci dale ſkutkował. Wosadna młodžina je z tutym předſtajenjom khwalobny ſkutk wukonjała, kiž ma ſo wyſoko pohódnoćić a ćeſćić. A tehodła móżemy ſłowam knjeza farara połnje přihłoſować, zo by ſo we druhich róčnych časach, na př. w adwence a w hodownym času, na podobne předmjety zwažiła a přewjedła. Džaka ſerbſkeje zjawnoſce je ſej wěſta.

Se **Jurij.** Sobotu wumrě tu po dołhej cžeſkej khorokći do Bożeje wole podata, cžiſło wumjeńſatka Hana Jurjowa ſe Jurja. Pſched 5 lětami běſche ſo duzy kemſchi na hładkim puću ſrjebi nohu ſłamawſchi, dyrbjała lehnyć a wot teho cžaſa nieje wjacy ſo wuſtrowiła. W tym cžaſu je wjele cžerpiła, tola wſche tute cžerpjenja je jako wěriwa khſcžanka ſcžerpnje njeſła. Semrěła ſe 7 dźěcžom žiwjenje dała, ſ kotrychž 3 dźowki faſtupichu do klóſchtra, jena ſ nich je w dalokej Amerizy hižo pſched wjele lětami do wěcznoſcže woteſchła. Dwaj ſynaj Jurij a Paweł wěnujetaj ſo prawniſtemu powołanju. Jena ſ jeje dźowkow na ródnym ſtatoku dale hoſpodari a jeje najmłódſcha ſotra jej pſchi tym pomha. Pſchichodnu ſrjedu w 9 hodźinach dop. ſemrětu na wotpočink na pohrjebniſchću do ródneje ſemje połoja.

Z **Njeswjdkic.** Njedawno hakle pisachmy, zo je powóznik, kotryž w Serbſkich Pazlicach kamjenje do Brěžny wozy, na hórcy při naſej cyrkwi bjez małeho ſcžeſcy znjeſbožił, dokelž jemu ſpinadła zaprajichu. Pjatk rano jědźeſe zaſo z połnje nakładženym wozom po ſamſnej hórcy dele a wospjet ſpinadła njepřimachu. Wóznik cheyše bulldogu wospjet na ſtronu ſtorhnyć, ſtož drjo ſo jemu też poradźi. Tola bjez mała budźiſe mohło k ćežkemu njeſbožu dóńć. Z kamjenjemi nakładżeny wóz ſo nakhili, wosta pak wo ſvlny ſtom ſo zaprěwši a na zbože ſo zadżerża. Też bulldoga ſo při ſamym přećiſny. Druhe wozydła, kotrež w ſamſanym wokomiku nimo jědźechu, běchu tehorunja wohrożene. Też tón raz pak je wothladajo

S **Wulkich Sdjarow.** Sandźenu wutoru ſo ſ hiſchcže njeinatej pſchiſcžinu mebłowy transport ſapali. Wſche na pſchiwěſchaku nakładżene mebłe, dale motorike kolo a někotre koleſa ſo ſpalichu. Na dobre ſbože wjeſnjenjo woheń pytnychu, tak ſo wjetſcha ſchkoda njenaſta.

S **Koſchle.** (Twar dróhi.) We wobluku nuſowych dźělow da Koſchlowſke kubło puć, kotryž wot Klětnjanſko-Koſchlowſkeje dróhi do kubła wotbocži, ſ kamjenjemi wuſadżeć.

S **Klětneho.** Wulke mrózy, kotrež njenadźiju w nozy k pjatkej naſtachu, njebowoleja, ſapoczane ſadżenje běrnow ſkónczić. — Tute dny je ſo też baczonowa žona ſtrowa ſe ſwojim mužom do ſwojeho hnězda wróćiła. Baczonez nan bě je hnězdo mjes tym hižo derje pſchihotował. — Njedźelu bě w evangeliſkej zyrkwi konfirmazija. Wot farſkeho domu pſchewodźachu 37 konfirmandow pſchi ſwukach zyrkwinſkich ſwonow a kěrluſchoweje hudźby zyrkwinſkich dujerjow wjeſny farar, wuczerſtwo a zyłe zyrkwinſke ſarjadniſtwo hacž k nowym zyrkwinym durjam, kotrež ſo přeni raz po pſchepodaczu kluczja wotewrichu. Nowe wrota běchu ſo rjenje ſ girlandami wupyſchiłe a też Boži dom bě kraſnje wudebjeny.

S **Cželnoho.** Pſched nječhto dnjemi ſta ſo tu ſmjertne njeſbože. Tudomny wjeſnjan Cžipank je ſwojej ſonu pohřebni wóz pjenkow na woju ſadžo domoj wjeſeſche. Pſches přećižniu jědźo, wóz ſaſkoči. Pjenk, na kotrymž Cžipankowa ſadżeſche, ſo pſchi tym pſchewali a je ſona ſ woſa padże. Cžipankowa ſadži pſchi tym ſi rjebła ſłama a ſadži ſmutſka cžeſko cžejko ſrani. Na jcžehnkach tutych ſranjenjow je najſitra wumrěła.

S **Róſtorka.** Krajny rada je pokaſuje na wukas we wokrjeſnych nowinach 25. februara 1936 naſtupajo wojowanje pſchećiwo runklizowej wſchi, cžaſ, do kotrehož maja ſo wobrěd wobſnyć, na 10. hapreju 1936 poſtajił. Pſchi tutej ſkładnoſći ſo hiſchcže raz na to pokaſuje, ſo ma kóždy, kiž chze w potriechenym kraju runklizu plahowacz, tajke wobrědki wobſnyć. Na połach ſ mjeńſchich dweju torzow, trjeba ſo jenoż jedyn tajki wobrědk na najdležſchej ſtronje ſahona wobſnyć.

Hudźba — wumělſtwo — dźiwadło

Palajſtowe dźiwadło. Leo Slezak njeje jenoż wurjadny ſpěwař ale też wubjerny hrajeř a roſumi pſchiſtladowari na ſwoje waſchnje wubjernje ſadawjeć. W filmje „Walčik wokolo Stefanſkeje wěže“ w kotrymž ſpodźiwneho poſtrědkowarja cžini, ſ kuboſcžinſkim ſapſtekam, ſwoje wumělſtwo derje nałožowacz roſumi. Bohata hrabinka Polonſka (Olga Cžechowa) pyta ſtebi pſchećeſela ſa žiwjenje, tola w jeje „towaríchnoſći“ jeho namakacz njemóže. Jeje generalny ſekretar dyrje ſo wo nju próżnje, tola wuhladny ſa njeho fu małe. Jednory taxowy ſchofér jeje kedžbowneje ſbudźi, ale tón bě hižo ſwoju wutrobu dał — jeje pſchiwſatej „džowzy“. Po džiwich ſapſtekach, kotrež Slezak najprjedy ſaſchmjatasz a potom roſmjatacz pomha, ſwojemu pſchećeſelej — taxowemu ſchoférej ſ ſboju a pjenjeſam dopomha. Nimo teho běži druhi ſajimawy programm, pokaſujo nam rjanoſcže puczowanja do južneje Ameriki.

Pčołarſke towarſtwo „Delni Sprěwiny Dol“

Rozprawa Budyſkeje wobkedžbowafnje za měrc 1936

Wysokoſć nad morjom	Temperatura po Celsiju			Hibanje wahi w dekadach (1—2—3)						Suma w kilogramach	Liczba dnjow		hłowne žórło za nošenje mjedu	mnohosc deſća
	najniſza	najwyſſa	ſtrjedźa měſaca Cžerwjena	Přiběranje po gramach			Woteběranje po gramach				wuleczenja	nošenja mjedu		
				1	2	3	1	2	3					
210	— 2	+ 18	+ 5,4	—	—	—	500	300	550	1,350	17	—	—	23,4

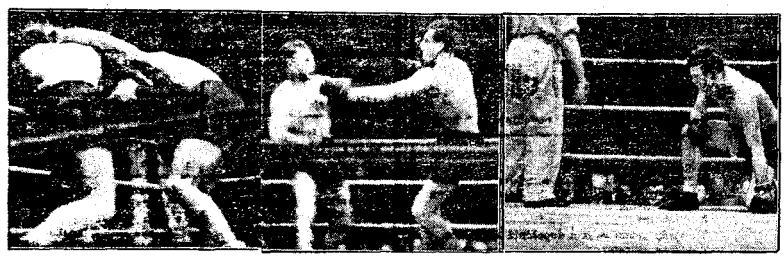

W 45 ſekundach poraſy miſchtr połcžeſkeje wahi Witt ſwojeho wužadarja Willija Piriſcha.

We wužadańſkim wojowanju wo němſke miſchtrſtwo połcžeſkeje wahi w Barlinje, w kotrymž ſtebi dotalny miſchtr Adolf Witt a wužadar Piriſch napſcheciwo ſtejeſchtaj, ſpěchny tónj namakał. Hnydom po ſaſwonjenju k přenjemu wuſtupej poraży Witt ſ dyrjenjom praweje ruki Piriſcha přeni raz tak, ſo ſ ſemi padny. Hiſchcže ſo niz ſhrabawſchi, dyrbjeſche bórſy na to dalſche cžeſke dyrjenje wutracz, (2. wobras) ſo ſo po 45 ſekundach wojowanja cžeſći raz k ſemi ſwojeju. (3. wobras) Sſudnik jeho na to ſa pſchemóżeneho wupraji. (Deutſche Preſſefotozentrale, M.)

Hoſpodarſki rozhlad

Pondźelu, 6. hapreje 1936.

Barlinſka burſa, 4. hapreje. Po pjatkownych wotdžeſenjach kurſow, kotrež ſ wjetſcheho dźěła na wotedawanjach ſpekulazije wotpoczowachu, wočakowaſche ſo ſa ſobotniſchi wobkhad wjetſcha idźerżliwoſć. Pſches wſchitke wočakowanja pak ſapocža ſo burſa na alzijowych mikach ſa pſchewažnje wyſdſche kurſy. Swjetſcha jednaſche ſo tu wo kryjaze wobſtejnoſcže burſowneho wobkhoda ſ powołanja, nimo teho pak bě też bankowſka klientela ſ mjeńſchimi pſchikazami ſaſtupjena. Krute měnjenje nimo teho někotre wožebite rohiby ſpěrchu, mjes nimi wožebje Daimler, kotrehož kurs ſo wo 2% ſdźihny, nadpadny. Na rentowych mikach njebě wožebitych pſcheměnjenjow.

Dźenżniſche ſtótne wiki w Drježdźanach.

Na ſtótne wiki pſchihna ſo dźenża 360 hewjadow a to 44 wołow, 79 bykow, 155 kruwow, 22 jałowcow, dale ſo hiſchcže 1976 cželatow, 699 wowzow a 3465 ſwinl. Pola howjaſeho ſkotu wuwi ſo žiwy wobkhod a wſchě ſtoczata ſo ſa najwyſche placžiſny pſchidźělichu. Cželata měſacžu dobry ſrěni wobkhod a hačrunjež ſo jich dość nachiwa, woſtachu teſamne placžiſny kaž ſandźene tydźeń. Wowzy měſachu ſrěni wobkhad ſa dotalne placžiſny. Swinje ſo ſa krute placžiſny pſchidźělichu.

Hłowny redaktor Marko Smoleř w Budyſinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnoſt Dučman w Budyſinje, za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smoleř w Budyſinje a za nawěſtki dr. Jan Cyž w Budyſinje. — Wudawa a čišći dr. Jan Cyž w Budyſinje.

D. A. III. 1936 2225. — W tu khwilu tarifna liſtina čo. 5 płaći.

Budyske stawniske powěsće

Sobotu 4. haprleje 1936.

Narodźenja: 3. 4. Fryzej Pawołej Emilej Hencźelej, jaſtwowemu wyſchſchemu ſtražmiſchtrej, dźowka.

Swěrowali žu žo: 4. 4. Pawoł Maks Röhrig, feldwebl w Grimmje a Charlotta Heringez, měſiczelka wobkhoda w Budyſchinje. — Guſtav Arnoſcht Sſtebera, privatny ſaſtojnik w Rosenthalu I pola Liberza a Frmgarda Elfrieda Paaſchez, techniſka wuczeſka we Wulkich Rědarjezach. — Maks Kurt Schlemmer, ſamkař a Lucia Frieda Schmeitznerez, fabrikſka dźěłaczeſka, wobaj w Budyſchinje. — Bjarnat Waltaŕ Leiſtner, póſtſki pomoznik a Marianna Herta Zyžez, žłužobna, wobaj w Budyſchinje.

Radio

Wutoru 7. haprleje žo žłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeſoły ranſchi konzert. 11,30 wo nalětnich dźělach w ſahrodje. 11,40 ſa bura. 18 taczele. 18,20 politiſki pſchehlad nowin. 19 k zwjatokej. 20,10 rejwańſka hudźba.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 630 wjeſoły ranſchi konzert. 1.45 ſa bura. 16,20 zytrowa hudźba. 19,10 pjeć buchownych ſonettow. 20,10 ſkutki, pſchespola, ſpěwy hibanja.

Hiſcheze ważne ſ dnjowcho programma. Barlin: 20,10 Franza Schubertowe kompoſizije. Köln: 20,10 nalětne hłoſy. Win: 20 miſchtrojo kłažiſkeje opereity. Praha: 19,40 konzert.

Posledn'e politiſke powěsće

Němſki miniſter dr. Frank w Romje.

Němſki miniſter dr. Frank je pjatk na pſcheproſchenje faſchiſtiſkeho kulturneho wuſtawa w Romje wo „jakonjedawanju a hajenju prawa w nazionalſozialiſmje“ pſchednoſchował. Němſki miniſter je w pſchitomnoſezi němſkeho pósłanza ſ Haſſela k ponnikej njeſnateho wojaka a k pomnikej ja faſchiſtiſkich padnjenych wěnz położił. Potom italſki kral němſkeho miniſtra w audienzy pſchija. Na to němſki miniſter dr. Frank dłeſchi czaſ w Palazzu Venezia pola Muſſolinia na dłeſchim wopyče pſchebywaſche. Wſchitke italſke nowiny jara pſcheczełnje wo wopyče němſkeho miniſtra dra. Franka w Romje piſaju.

Sſobotu pſchipołdnju pósłanz ſ Haſſel k czeſczi němſkeho miniſtra ſnědanje wuhotowa, na kotrymž ſo mnohe ſmjenjenite wožoby italſkeho ſtata wobdźělichu. Potom běſche miniſter Frank pſchi dźeżaczłetnym ſwjedźenju Balille (faſchiſtiſkeje młodźiny) w Palazzu Venezia pſchitomny. Muſſolini ſo pſchi tutej ſkładnoſczi ſ němſkim miniſtrom rosmołwjeſche. Wječor ſo němſki miniſter Frank ſ baronom Aloiſijom ſetka. Potom němſky hoſcźo gala-pſchedſtajenje kruchа „Triſtan a Iſolda“ wopytachu.

Wusudźenja

§ Czeżke paduſtwo bě hižo 7 tas pokhłoſtany 27 lět ſtary ſ Porchowa pokhadźany a w Halſchtrowje hydlacy Edwin Herbert Weber ſkucził. W nozy k njedźeli ſmrětnych 1935 bě ſo do kólnje Vetterez rěſaka w Ramnowje ſadobył a tam motoriſke koło pokradnył. Hamſki ſud w Bjiſkopizach jemu 8 měſazow ſajſtwa napoložił. Sapodate powołanje ſo ſaczińny, tak ſo pſchi prěnim khłoſtanju woſta.

Pſchečźiwo natykliwym khorosczam w amerikanſkich ſapławjenych krajinach ſo ludźo ſchczěpja.
Wukhowarſke mužſtwa ſo pſchečźiwo tyfuſej ſchczěpja, prjedy hacž ſo do krajinow, ſ rěku Connetticut ſapławjenych, póſczelu. (Weltbild, M.)

Hamtske wozjewjenje z Budyſina.

In dem Entſchuldungsverfahren über den landwirtſchaftlichen Betrieb des Landwirts **Max Paul Probſt** in **Erbeln Nr. 3** wird der Landſtändiſchen Bank des ehemaligen Sächſiſchen Markgraftums Oberlauſitz in Bautzen als Entſchuldungsſtelle die Ermächtigung zum Abſchluß eines Zwangsvergleiches erteilt und die Entſchuldungsſtelle beauftragt, einen Vergleichsvorſchlag vorzulegen. (§ 24 folg. SchRGeſ.) (25 Lw. E. 24 K.)

Das Entſchuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen,
den 26. März 1936.

Achtung!

Rübenblattwanze und Pflanzengutbeſchaffung.

Ausſchneiden! Ausſchneiden!

Nach der miniſt. Verordnung vom 20. 2. 1936 ist die Beſchaffung von Rübenpflanzgut innerhalb des Verordnungsgebiets unmöglich und verboten. Jegliches im Verordnungsgebiet zum Anbau kommende Pflanzgut muß aus dem unverſeuchten Gebiet (ohne Verordnung) ſtammen.

Da nun alle der Grenze des Verordnungsgebiets unmittelbar benachbarten Fluren im Nichtverordnungsgebiet zumindeſt wanzenverdächtig ſind, iſt es unzuläſſig, Pflanzgut in ſolchen Fluren zur Benutzung im Verordnungsgebiet anzuliefern oder aus ſolchen Fluren auf anderem Wege zu beziehen. Die Fluren im Nichtverordnungsgebiet, aus denen Pflanzgut in das Verordnungsgebiet eingeführt werden kann, müſſen mindeſtens 5 Kilometer von der Grenze des Verordnungsgebiets entfernt liegen. — Alle bisher übereilten und nach vorſtehendem widerſprechenden Maßnahmen zur Sicherung von Rübenpflanzgut ſind alſo hinfällig. — Es wird außerdem nochmals zur Kenntnis gegeben, daß das jenſeits der ſächſiſchen Nord- und Oſtgrenze liegende (preußiſche und ſchleſiſche) Gebiet ebenfalls der Verordnung unterſteht und Pflanzgut deshalb von dorther nicht bezogen werden darf.

Die meiſten Rübenbauer werden nach dem Umpflügen der Fangſtreifen ihren Haunſchlag noch gut drillen oder körnern können, da der Zeitpunkt des Umpflügens vorausſichtlich kurz nach Mitte Mai fallen wird. Es ſind hiermit durchaus gute Erfahrungen gemacht worden, wenn die Drillreihen wegen der ſchnelleren Beſchattung etwas enger genommen werden als üblich (alſo ſtatt 50 nur 42 Zentimeter). Sollte aber das „Pflanzen“ trotzdem in Ausſicht genommen werden, ſo kommen für die Beſchaffung des Pflanzgutes nur Fluren in Frage, die mindeſtens 5 Kilometer von der Befallsgrenze entfernt liegen.

Bautzen, 3. 4. 1936.

Dr. Leiß, Sachverſtändiger.

Towafstwowſki powěſtnik.

Budyšin. Maćica Serbska změje wutoru 14. haprleje popołdnju ½3 hodźin swoju 87 hłownu zhromadźiznu. Wotrjady zeńdu so dopołdnja wot 10 hodź.
Predsydſtwo Maćicy Serbskeje.

Lichań. „Serniczka“ ſpěwa ſrjedu 8. haprleje pola Teurichez w Hucźinje. Njech to jedyn druhemu woſjewi.
Dirigent.

88. hłowna zhromadźizna

Maćicy Serbskeje w Budyšinje

wutoru 14. haprleje 1936, popołdnju ½3 hodź

PORJAD

1. Rozrawy
2. Přednoſk: Nješa rěč po ſerbſkim kraju — z pokazkami. Knjez dr. Wirth z Małeho Machowa pola Barlina.
3. Wšelčizny

Wotrjady zeńdu ſo wot dopołdnja 10 hodźin.

Lubje přeproſuje

Předsydſtwo Maćicy Serbskeje.

Dobra dźowka
ſo dla ženitwy nětkiſeje
ſrčnk
kotryž móže ſyc ſo přiſtajiłaj
w Casecach čo. 3

Rězak w Slepom
ma na předań 7 cbm ſuchich deſkow 26 mm ſkowrončeho drjewa, 20 hač 35 cm ſěrokich. Płaća 75,— hr. za cbm. 654

Měšćanske dźiwadło
telefon 3263
589

Póndźelu, 6. haprleje, 20,00 Předstajenje za młodźinu **Uta z Naumburg**	Pjatk, 10. haprleje, je **dźiwadło zawrjene**
Wutoru, 7. haprl., 20.15 h. **Wjelelubowana** Opereta wot Nica Dostala.	Sobotu, 11. haprleje, 20.15 Přijomna hra wo njepřijomnu naležnoſć **Branderec Kašpor hłada do paradiza**
Srjedu, 8. haprleje, 20.15 h. z wulkim přikleſkom přijata hra **Branderec Kašpor hłada do paradiza**	Jutrownički, 12. hapr., 16 h. Předstajenje za cuzych **Wujk z Diagda** Opereta wot Künneke Snižene płaćizny 0,50—2,50
Štwórtk, 9. hapri, 20,15 h. **Wjelelubowana** Opereta wot Nika Dostala	Druhi dźeń jutrow, 19,30 h. **Wjelelubowana** Opereta wot Nica Dostala Snižene płaćizny 0.50—2,50

Nowoſće w žonj. kłobukach
za naležco a lěco poſkića ſtajnje
Gertrud Kluge, kłobukowy wobkhod na Serbskej hasy 7
Přeprasowanje, předźělanje płaćizny hódno

Pytam hnydom ſpušćomneho
hospod pomocnika 617
abo pohonča
Jurij Kral w Koblicach 11
pola Hodźija

Spušćomneho
wotročka
pyta hnydom bur Šołta
w Khanecach pola Pančic

Mlode husy
su na předań
w Bronju čo. 3

Rězak w Slepom
podawa tunjo hač do domu **ſuche tyſeſke deſki**
20, 23 a 30 mm. 654

Čitarjo
płaćce ponadn e našim dowěrnikam woteběrařski pjenjez

Leńka Herrmannec
Pawoł Wowčerk
ſlubjenaj
w Njebjelčicach 5. jutrownika 1936
w Koslowje ſ. č. we Werdawje

+

Spěwarſke
ke konfirmaciji
ſerbſke a němſke, jednotneho a tež najlěpšeho wuwjedźenja, dostanjeće
w Serbskej knihařni
w Budyšinje w Serbskim Domje

Wysokosućelna młoda
kruwa 674
je na předań
w Kamjenej čo. 6 pola Rakec

Słoma 689
na předań w Khelnje čo. 34

Słoma 686
je na předań w Bošecach čo. 41

Rězak w Slepom
podawa twarſke róſtne drjewo po liſce, deſki a łaty hač do domu. 654

Moju lubu mandźelſku, našu drohu mać, přichodnu mać, wowku a sotru,

Hanu Cyžowu rodź. Matekec,
wumjeńkařku w Žuricach,

je Bóh luby Knjez w 63. lěće jeje žiwjenja, ze ſwjatymi ſakramentami doma wobſtaranu, po čežkej a dołhej khorosći 4. jutrownika do ſwojeje njebjeſkeje domizny wotwołał. Poručamy jeje dušu do modlitwow wěriwych.

W mjenje zawoſtajenych
Jakub Cyž, mandźelſki.

W Žuricach, Mooku, Grubenvorſtu, Brunssum, Opolu a Barlinje, 5. haprleje 1936.

Pohrjeb budźe ſrjedu, 8. haprleje, rano w 9 hodźinach we Wotrowje.

Přiloha k čisłu 82

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 6. haprleje 1936

Jutrowne nałožki južnych Słowjanow

Kaž wšě słowjanske ludy, su też južni Słowjenjo sej zakhowali wšelake zajimawe jutrowne nałožki, kiž zdźěla wotpowědnja našim wašnjam, zdźěla pak so wotkhileja.

Bołmońčka réka pola južnych Słowjanow „kwětna njedźela“ (Wetna nedelja, Žetnica), dokelž so tehdy kaž też druhdźe poswjećuja kóčjate haložki, wjerby, drěnki, ławrjenca abo wolijowca. Poswjećene haložki stykaju so nad durje, na tŕěchi, na kołče kaž też do zahrody a na polo. Mnozy so sami pyša a so wopasaju z tutymi halozami, zo bychu měli zbožo. Při čežkich njewjedrach so poswjećene halozy połoženja do wohnja, zo njeby błysk dyrił do twarjenja.

Też hewak hraju kwětki bołmońčku wulku rólu. Sobotu do tuteje njedźele położeja wječor holcy kwětki do wody a so nazajtra z nimi myja. Bołmońčku so kwětki a len syja, pastyrjo tehdy swoje jasła wupyšeja z kwětkami a halozami. We Sławonskej wupyšeja holcy studnje před statokami, hdźež bydla dorosćeni pacholjo.

Tydźeń do bołmońčki réka w Juhosłowjanskej „khichi tydźeń“ (Glucka nedelja, glušnica), dokelž tehdy w cyrkwi přestawnja wšě swjatočne mše.

Matrowny tydźeń pak réka „wulki tydźeń“ (velika nedelja).

Zeleny štwórtk, po juhosłowjansku „wulki štwórtk“ (Veliki četvrtak) mjenowany widźi też wšelake zajimawe nałožki. Předewšěm so tehdy jutrowne jejka barbja. Najlubšišo barbja so čerwjene a pryziliju runje kaž pola nas w holi, druhdźe pak też z rostlinu čerwjenku. Zrědka hdy so jejka žołte barbja a to z cybłowej běliznu, z čemjeřeu abo mlóčećom, khiba zelene z kopřiwami. Čorne barbjene „šarowanske“ jeja kładu Kučanske žony na rowy zemrětych. Też na Čornej Horje barbja jejka čorne we swójbach, hdźež je někotrý w poslednim lěće wumrěł abo je tam scyła njebarbja.

Tute pisane jutrowne jejka rěkaju w narańšej Serbskej runje kaž w susodnej nawječornej Bołhańskej „neraški“, hewak pak „broćki“ wot „broća“ (čerwjenki), pola Khorwatow pak „pisanicy“.

Jejku, kiž so najprjedy barbi, so wosebite tajne mocy připisuwaju. Z nim so dźěći móraju, zo bychu strowe wostałe. Zahrjebane do zahrody tajke jejko wobara krupam, tehodła też jemu rěkaju „stražeŕ“ (Čuvar). Pomha też, kaž praja, při stróżele. Hdyž krupy hroža, połoža jo na blido.

Škorpawam čerwjenych jutrownych jejkow připisuwaju wosebite mocy. Też so jejka wudelbjeja ze wšelakimi symboliskimi znamješkami, kaž z křižemi, hakatymi křižemi a třirožkami. Do jutrowneho pjećwa so jutrowne jejka stykaju a sobu pjeku.

Jako zhromadny dar wěnuja burja w nawječornej Serbskej a w Bosnje swojej cyrkwi hobrska swěca. —

W katolskich cyrkwjach wot Zeleneho štwórtka do soboty wjacy ze zwonami njezwonja. Město zwonow trjebaju rjepotawu (škrebetaljku). Za tón čas so też njesmě ani worać ani ryć, přetož tehdy je Khrystus wotpočował w zemi.

Čichi pjatk mjenuja južni Słowjenjo „Wulki pjatk“ (Veliki petak“) abo też „skřižowany“ pjatk (raspeti petak)“. Je to wulki swjaty dźeń, na kotryž so ludźo hižo Zeleny štwórtk wječor přihotuja z nócnej nutrnosću, při čimž žony dźerža w rucy zapalene swěčki za Wumóžnika. Mnozy khori so tehdy lehnu do cyrkwje, zo bychu so wustrowili.

W přimórskich krajach pija Čichi pjatk wjele wina, dokelž maju za to, za so wino tehdy přetworja do krwě.

Sobotu do Jutrow mjenuja w južnej Słowjanskej „Wulku sobotu“ (Veliku subotu). W katolskich krajach tehdy znowa poswjećeja před cyrkwju woheń, z kotrymž so pozdźišo zaswěća cyrkwinske swěcy a wosebje jutrowna swěca. Wot tutoho wohnja sej kóždy něšto ze žahu domoj njese, zo by z nim woheń na wóhnišću wobnowił. Tute cyrkwinske wohnje drje maju zastupować stare póhanske nałětnje wohnje. Tajke stare wohnje hišće njedawno pastyrjo w jutrownej nocy zapalachu. Woheń so mjenowaše „Vuzmenak“ abo „Vazmenka“. Druhdźe też hišće skót čěrjachu přez žahły popjeł, zo njeby chu kuzłarniče jemu zeškodźiłe.

Jara rozšěrjeny je też nałožk sobotu abo jutrowničku brać ke mši sobu khlěba, mjasa, jeja, twarožka a sele a je tam dać poswjećić.

Katolscy swjedźeń „stanjenja“ (uskrnuća, gorestajne) hižo sobotu wječor woswjećuja z wobkhadom wokoło cyrkwje. Prawosławni pak stanjenje hak'e jutrowničku rano woswjećuja. Pola nich bywa „wjeršk swjatočnosće spěw: „Voskrs Isus ot groba“ (Stanył je Jězus z rowa). Hač do Božeho stpića nałožuje so pola nich postrow: „Christos Vaskrs“ (Khrystus jr stanył), na čož so wotmołwi: „Va istinu vaskrs“ (Zawćće je stanył).

Jutry same rěkaju pola Juhosłowjanow „uskrs“ (stanjenje) abo „Vaskrs“, pola Khorwatow też „Vazam“ abo „Vuzam“ (Wzaće), štož pokazuje na wzaće mjasa po dołhim póstnym času.

Jutrowničká je pola Juhosłowjanow „Wulki dźeń“ (Velik — dan). Tehdy so Serbja strowosće dla myja z wodu, w kotrejž su ležałe čerwjene jeja a wšelake hojace zela, kaž na př. Želbija, kopřiwa, bazilija abo bańonica. Načwutrołnu so jědźa wobłatka abo něšto poswjećeneje jěde, wosebje jeja. Wopytarjo so z pisanymi jejkami wobdaruja.

Přez cyłu jutrowničku młodźina so zabawja z re-

Swětowa rekordowa maschina lorda Sempilla.

Lješe wšcheje harv je jendźelšći lord Sempil nowy swětowy rekord ſ tak mjenowanym motorſkim płachtowym lětadłom wubudźił, lećo w 11hodźinſkim lěta ſ lětaniſchću w Crendenje w Jendźelſkej do Barlina na Tempelhofſke lětaniſchćo. Lět tehodła wulku kedźbnosć sbudźi, dokelž běſche wjedro jara njepſchihodne. Sempill je podprezident mjeſnarodneje ſtudowazeje kommiſije ja biesmotorowe lětanje. Swonkowny miniſter ſ Neurath a ſtatny ſekretar Milch jeho pſchijeſchtaj. Sobotu ße Sempill do Londona wróćił. Na wobraſu widźimy jeho maſchinu na lětaniſchću w Tempelhofje (Scherl Bilderdienſt, M.)

Wilibald ze Schulenburg wo sadowych štomach w Błótach

Zdźěłił O. W.

(2. pokračowanje)

Worješina so w Błótach z rědka nadeńdźe. Zmjerzuje často, wětr ju husto powali, njese njeporjadnje, a dospije z rědka nahladnu wysokosć kaž w druhich stronach. Ale je so mi prajiło, zo je něhdy też w Bórkowach jara wysokich worješinow było. Někotryžkuliž tyknje skradźu do jejneje skozy pjenjezy, zo by bohatšo njesła.

Cyle wubjerne poradźi so lěsna worješina abo lěškowc. Mi so zda, zo je so w prawstawizniskej dobje hišće lěpje poradźił. Přetož husto namakaš w pochowiščach při wohniščach a zesmudźenych drjewach hromady worješkow. Sym tajke do kralowskeho museja w Barlinje darił a sym tak dopokazał, zo je človiek w Błótach hižo před lětnjasacami lěščiny wužiwał.

Też na winowc chcemy spominać, z kotrymž je naš wótc Noa nas wobdaril, kiž po našej serbskej bibliji „poča rolu dźěłać a winicy płodźić“. — W Błótach je mało khěžow a khěžkow, kotrychž sćěny njeby na połodnišej stronje winowc zakryl. Tu so hišće tłóči braniborske wino, kotrež, mócne a čiste, je wšeje kedźbnosće hódne. Před sobu rjenje pisane jutrowne jejka na blidźe pijachmy něhdy wino „muſerja Pětŕki“ w Błótach. O, ty luba Němčina, hdy by ty tola wšudźom tajkeho čisteho wina měła, kajkež mi tehdy mój sprawny serbski winicaŕ naliwašeł Ale bohužel předawa hižo klamaŕ w susodnej wsy „kumštne“ wino, kotrež drje wjele čežkich winowych kičow wohladało njeje. „Sylne wino! Dobre je było, mje hišće hłowa boli“, skoržachu nazajtra moji młodźi přećeljo, hdyž běchu sebi z nim swoje karmanskse wjesela powjetšili. Ale ja znajach lěpje přičiny jich hłowubolenja, dokelž běch so z wubjernym piwom Střupcanskeje hrodoweje piwarnje spokojał. Kaž w cyłej sewjernej Němskej su też we Łužicy winicy nimale cyle zašle. Ale něhdy běše tu wšudźom winicow. Wulku slawu měješe winica w Střupcu, kotraž so do daloka zelenješe; dźensa je to cyle naha hórka, wokoło kotrejež wětry hraja, ju wotwějejo a pomjeńšujo. Ale zdawa so mi, zo w nowišim času zaso bóle na plahowanje wina dźiwaja. Dokelž jenož někotři wino tłóča, je hromada samodźělaneho wina pomerńje snadna. Najebać teho je tola na přikład knjez Latk we Wjerbnje w lěće 1879 na 50 blešow swojeho wina měł, knjez Lagan Rumpoš w jenym lěće 80 blešow a tak dale. — Wino takle dźěłaja, zo kiće w twarožkowym měšku mjez dwěmaj deskomaj roztołkaja. Brěčku (mošt) hromadźa do sudobja, w kotrymž něšto njedźel dołho brěčka dźěła. Potom pjelnja wino do blešow. Někotři měšeja też brěčku janskich jahodow (kendryšow) do wina, zo by za nimi słodźiło. — Janske jahody so runje tak kaž kosmački (bubańki) čerstwe wužiwaja; jenož jara zrědka sym wobkedźbował, zo su je jako štomiki plahowali. Maleny so też jenož doma přetrjebaja, z rědka so z nimi wikuje.

Wo tym, kak w Błótach sadowe štomy hladaja, móžu mało prajić. Z wjetša dadźa jim rosć, kaž so to přirodźe lubi. Nichtó so na to njewusteji, z wumjelskim rězom hižo do předka wjetšu płódnosć docpić. Z wjetša so z tym spokojeja, starše štomy wudrjewić, jim suche a khore halozy wotrězać. — Ja nochcu so zastajić za přepjate wobrězanje štomow, ale mi so tola zda, zo ma so skromne wobrězanje sadowych štomow jako wužitne nałožić. Wězo nima bur za tajke dźěło přeco dosć khwile. Jabłučiny a krušenje wšak skerje hišće bjez swěrneho hladanja tyja, ale słowčiny runaja so ze swojimi pjelsćojtymi a kudźerjawymi wjerchami skerje khošćam hač sadowym štomam a su hrězda njerodźe. — Ale hewak w Błótach sadowe štomy nimaja wjele njepřećelow. Snano k tomu dopomhaja kukawy, abo kaž w Błótach praja „dupeta“.

Kukawy w Błótach na wšitkich štomach wisaja a su tam pola Serbow wot starodawnych časow sem z domom. Wohladach tam wosebitu družinu skórčich kukawow. Hdyž nan knjeza Nogi w Bórkowach staru dudławu wólšu puśćeše, skhowa sebi zdóńk za kukawy. Kukawy buchu přez dwě přečnej sćěnje do štyrjoch hnězdow dźělene. Kóždе měješe swoju wulětnu dźěrku ze žerdku. A tak poskićeše kukawa zdobom štyrjom skórčnym swójbam bydlenje. Z tutymi čornymi bratrami wšak so Błóta mjeńwjachu. Njewustawachu pola a łuki rjeďźić a njerodź wutupjeć. Bohužel za nimi padušne sroki strašnje łakachu. Serbja w Błótach wěrja, zo khodojty na sročej wopuši na Košinsku horu jězdźa. Sym wo tym husto słyšał, a knjez Kito Maurer w Bórkowach je mi to wobkrućił, dokelž je to sam widźał, zo sróka do kukawy klepa, hdyž su w njej młodźata. Hdyž sebi młode skórcy mysla, zo stej to jich staršej, kiž jim cyrobu njesetej a swoje hłójčki won tykaja, potom je sroka hrabnje, dospołnje ze dźěry sćehnje a sežerje. Ale pieča so to jenož stawa, dołhož su młodźata bjez pjerja. Z pjerjemi jich rozum jara spěšnje přibéra, zo móža rozeznawać mjez dypanjom staršeju a rubjeńneje sroki. Ze skórcami hromadźe pak skutkuja też wšitke druhe spěwace ptački. Z jich spěwami klinča w nazymje cyle Błóta. Wšudźom je Serbja maja za swojich lubych starych přećelow, kiž sebi z połnej dowěru w słomjanych třěchach twarjenjow, w hródźach a kólnjach, w keńčinje rěčniščow a na sadowych štomach swoje hnězdka twarja. Hdyž so ze skhadźacej trawu do Błótow wróćeja, je Błótowćenjo z najmjeńša we swojich wutrobach witaja, kaž přiwołaja wróćacym so łastojtčkam: „Witajšo, witajšo!“ Mjez tym zo husańcy běleje mjetele hižo léta dołho cyle pola z běłej rěpu zežereja, kotrež potom w blizkich twarjenjach maja dosć składnosće so zarfasć, sadowe štomy podobnych njepřećelow nimaja. —

(Pokračowanje sćěhuje.)

jemi a spěwami. Wosebje so tež haji „klepanje jejow“ (tucanje jaja): jedyn dyri swoje jejko do jejka druheho. čežeja jejko so rozbije, tón je přěhrał.

Jutrowne pječwo so mjenuje „uskršnjak“, kiž so připołdnju wot hospodarja swjatočnje łama. We Sławonskej pjeku za kóžde dźěćo „heju“ (buzdovan).

Za jutrownu pječeń služi prosatko, kiž so pječe na rožnju. Jenož, hdyž je Swj. Jurja do jutrow, pječe so jehnjatko.

Khorwaća khodźa jutrownički rano do skhadźenja słónca na hory abo wonytaja winicy, kiž pokrjeknja ze swjećenej wodu. W Gremje, w Bačey a Sławonskej haji so jutrownu póndźelu wšelake wzajomne poliwanja z wodu. Tehodła tež tutón dźeń tam rěka „Wódna póndźela“ (Vodeni ponedeljak). Tola ma tutón nałožk tu raz khłostanja. Poliwaju z wodu pacholow a holiča, kiž njeběchu na rańših. Tuto wašnje drje su tam dóstali wot Madźarjow, kotřiž jo zasy přijimachu wot nawječornych Słowjanow.

Młody jutry tež pola Južnych Słowjanow takle rěkaju (mladi uskrs). Tehdy so wotměwa we Ostjinku swjatočny wobkhad na pohrjebnišću. měšnik rowy pokrjepuje a pokhadźuje, potom so wotměwa zhromadna hosćina k počesćowanju zemrětych. Druhdźe zasy wóhnje zapaluja kaž jutry.

Njech tež jutrowne nałožki Južnych Słowjanow njejsu tak bohate a wšelakore kaž wašnje druhich Słowjanow, přecy su hišće dosć zajimawe a swojorazne.

Što so stawa w orienće — ?!

Islamske ludy maja sandźenosć, na kotruž móža jako politiski zbyć ſ wěstej hordosću hladać. Schto sej fanatiska wera a hežło „S wohnjom a mječom“ ſ rosbitych, rosterhanych a teptanych ludow wukuſkaſoj, wo tym: žiwdźeja dosć jasnje a też cžertowizy krwawne stawizny Arjedźowěka a zapoczatki nowišich stawiznow. Dopomnimy so jenoż na lěto 1683, hdyž Wien tichepotasche ſsched Turkami a hdyž pólski kral Jan Sobiepki wumó wohrožene město pšched nawalom połměsaca. Snata drje je hišće stara pěsnička, — kotrejež refren je khětro wotcžerkowa, ale tola też rau, ſ kotrehož hapa do duše pšchimaza struchła wón tehdyšcheho cžasa: „Wulke te schtuki, wołowe kulki dyrbja tym Turkam hłowy bracž, tym krwawnikam; Turka sły naš bije, šichesćanow krej pije...“ Ale tuta mój a namój bu pšchezo dale a dale ſ Europy won wurěšichesćana: njeličomne wójny južnych Sserbow, kelko naišépšich žynow tuteho rjekowskeho naroda žu žebi žadale, dónjž njeběchu Turkoju ſtoro zyle wustorczeni ſ europlich krajinow. Po žwětowej wójnje ſwoſta jenož hišćeze mólicki driebjerišći něhdy wulkeho móznarſtwa w Europje. Turkowski sultanat a kalisat (titul wosta hacž do lěta 1924 (!) jako naměsnik Allahowy a duchowna a žwětna hłowa osmanſkich krajow) žo ſe žwěta ſminyschtaj. A nětko ſo saſo sapoczina tam w orienće hibacž. W běhu powójnſkich lět njeſwostachu islamske ludy bjez wjedźenja. Pomału łdobychu žebi jenotlíwje po rjadu politiſkeho wulnama a też jako zyk ſo wotrodźuja. Wobzebje w pošlednich měſazach wuwi žo tam duch ſhronadnoſeze, ma kotryž pak žwět tak njedźiwajsche, dokelž druhe wulnamniſche fakta ſjimachu powſchikowny jasim. Ale tola je tuto bibanje — trochu nazionaliſtiſkeho rasu — ſa pšchichodne wuwicze wobdźelenych ſtatow žwojorasne a dosć sajimawe.

Sapoczatk winowza ſandźeneho lěta pšchipósnachu w Genfie ſwonkowni ministrojo Turkowſkeje, Iraka a Irana nacžiſk bjesſtrachowneho pakta mjes tutymi ſtjomi ſtatami, — mjes tym je ſo też Afghaniſtan pšchiſamknyk — a podpiſachu jenotliwe paragrafy. Jednanja dla tuteho ſrěčzenja ſo dale bjes zuſeho pošrědniſtwa wuwimaju a ſu hižo tak daloko pokročžile, ſo w najbliſchim cžaſu pak jako zyk a doſkončnje w měſeze Maſchtu (w Iranje) podpiſaju. W žwoſich fundamentach śměje ſo tutón nowy niecagrežiwy pakt też trochu po ſahadach balkanſkeho pakta (do kotrehož dóſe Turkowſka ſobu ſłuſcha). Turkowſka pšchezo ſaſo na to pokaſuje, ſo ma ſo wěſty blok wutworicz, w kotrymž śměſe wona (Turkowſka) ſrjedźiſchezo. Turkowſka dóſe ſo tak a tak ſ energiju ſajata ſa ſwjaſki w prědnej Aſiji — njeſahadźiwy pšchi tym na ſwjaſk mjes Sſowjetami a Turkami, kotryž pšched krótkim wobnowichu! — W běhu lětdźeſatka ſo ſtoie knježerſtwa Ankary (ſtowne město Turkowſkeje), Teherana (ſrjedźiſchezo Irana) a Kabula (reſidenza w Afghaniſtanje) pšchezo bóle a bóle ſbližichu, — běchu też poraźki w tym najſupanju a nětkotra hórka je ſo dyrbjała pšchewinyć — ale ſbliženje ſo njeje ſaraźiło. Sblizenje mjes Turkowſkej a Iranom ſapocža ſo ſwopróbka ſ tym, ſo wuměnišchtaj mjes ſobu wojerſke mižije, poſdźiſcho dotwarichu nowu dróhu, ſwjaſowaſu ſewjerny Iran ſ městom Trapezuntom pšchi Cžornym morju (ſ kuſcha do Turkowſkeje), ſ tym ſmótžnichu Turkoju iranſkemu pšchekupſtwu lěpſche roſwiezе wobkhoda — a Turkowſka ma žwoje myto ſa to ſtranſitoweho wobkhoda (ſchtož ſo pšches Turkowſku ſ Irana do druhich krajow atd. wuwožuje). Dale roſrišachu ſo wadźenja mjes Afghaniſtanom a Iranom njeſłow dla — bjes pomocy ſ Europy (haj ſtamo woka, bjes europſkeho pošrědniſtwa k dojednanju bóžeſ, je ſo ſ tym doſcž jasnje a ſ doſakom podſchmórnyła). A hdyž je ſo pšchecželiſtwo mjes Afghaniſtanom a Turkowſkej pšchezo dale ſhłubſchiło, je bjes dźiwa, ſo je tuto dorjadowanje namjeinehu praſchenja ſo ſkórcžiło — a to derje — pod nawjedniſtwom turkowſkeho ſwonkowneho ministra. Wobě ſtronje (iranſka a afghaniſka) podcžišnychſtej ſo wuſkudej turkowſkeje kommiſije. W lěcze 1934 wobradźiſchtaj Irak a Iran ſwjaſkej ludowu nowu wěz, kotraž měſeſche ſo roſſudźiſcž. Bě to ſtary konflikt: jedna ſo wo prawa wobſedźeniſtwa wulkeje rěki Schatt el Arab, w kotreiž ſjednowcžitej ſo dwě najwjetſchej rězy orienta, Eufrat a Tigris; wobaj ſtataj rěku trjebataj. Konflikt ſu ſ Genja jaſo wróczoſcžahnyli, iraſkki ſtat bě wo to doſaſnje proſył; roſtrašanie ma ſo w bjesſpołrědnich roſmołwach we hłownym iraſkim měſeze Bagdad'e na pšcheczelne waſchnje dospječ. Nimo teho žiworja hi'o wot dawna ſem jednanja Iraka ſ Arabiſkej (ſnaty Ibn Saud je tam ſ kralom), ſe ſměrom, wuſkotny pakt pšcheczelſtwa mjes woběmaj ſtatomaj dowurabjicž.

Schto tute ſtaty nětko ſe ſwojim blokom chzedźa (we wěſtej měrje hraje tu bjes dwěla też jenakoſcž nabožiny (iſlama) wulku rólu)? Afghaniſki ſwonkowny minister je ſo tak wuprajił: chzedźa jenož dospječ, ſo ſo tute wobdźelene ſtaty pšched ſobu nieboża, ſo ſo mjes ſobu njenadpaduja a tchodła też ſhromadny ſměr w politiſkich wobkhowaja. Bjes dwěla buda ſo Turkowſka, Afghaniſtan, Iran a Irak (ſnano też hišćeze Arabika) prózowacž, tute pšchedewſace pšches ſrěčzenjemi ſwěſcžicž a jemu we wowprawdźitoſcži ſo wuſkutkowacž dacž.

Přilopk

Dwaj cžeſkoranjenaj pšchi wobkhadnym njeſhožu.

Na ſtatnej dróſy mjes Radebergom a Wachawom pšchiźdźe je 4 wožobami wobkhadźeny auto ſ Wallroda do wjerhanja a do nadróſneho ſchtoma ſraſe. Wós ſo pšcheczišnu. Soobupucžowazy ſ woſa ſlecžachu. Jena žona a jene dźěćo ſo tak cžeſko pšchi tym iraniſchtej, ſo dyrbjeſchtej ſo do khorownje pšchewjeſcž. Njeſhože bě pěſchi ſawinował, kiž chzdźe ſpěſchnje hiſchcže pšched autom dróhu pšcheńcž. Wós jeho hrabny, też wón ſo cžeſko ſrani.

Auto do Marny padnyk.

Priwatne auto, kotrež chzdźeſe ſo na dróſy mjes Reimſom a Epernayom ſkupnje dźěcži wuwinycž, padny pšchi tym do rěki Marny, kotraž je tam 4 metry hłuboka. S pucžowazych mjeſchtaj ſo jenož dwoje ſ wody wucžahnyc. Wjednik woſa, jeho žona a jich 4lětna dźowka ſo ſa'epichu.

Hauptmanna wotprawili.

Pjatk wjeczor we 8 hodźinach amerikanſkeho cžaſa ſu Hauptmanna w Trentonſkim jaſtwje wotprawili. Hauptmannowy ſaſtupjeř bě hacž do kónza wſcho możne cžinił, ſo by ſtatne rěcžniſtwo pohnuł, ſo by Hauptmannej nowe wotſtorczenje khłoſtanja pſchiſłuſchało. 35 mjeſcžinowm pšched wotprawjenjom gouverneur Hoffmann wojſewi, hdyž bě wjazy hodźinow dołho ſ generalnym rěcžnikom Wilenzom ſo roſmołwiał, ſo by woſtorczenje khłoſtanja njeſpěſchiwoli. Dokelž dalſchich możnoſcžow za wotſtorczenje niebě, gouverněr roſſudźi ſtatneho rěcžnika pſchihłoſowaſche. Hauptmann ſo też pšched wotprawjenjom ſwojeje winy njewuſna. Ani ſłowa nieprajiwſchi wón na elektriſki ſtok ſtupi a 6 mjeſcžinowm poſdźiſcho lěkarjo prajachu, ſo je ſtrój njeſkutk wotpokucžił. Pšchi wotprawjenju bě 55 žwědkow pšchitomnych.

Tajne dokumenty ſo zubike.

W najwjetſchej rumunſkej fabrizy na lětadłowe motory J.A.R. w Kronſtacže je ſo ſaſchły ſchtwórtk ſpodźwanie ſbudźaze paduſchſtwo dokumentow ſtako. Hdyž wyſchſchi ſaſtojniſzy do ſwojich ſłużbnych měſtnoſcžow pšchiźdźechu, worałowe khamory ſ namozu wotewrjene namakachu. Wiſhe tajne dokumenty a plany běchu ſo ſhubike. Mjes rubjenymi papjerami ſu plany wſchech rumunſkich wojerſkich lětadłow a motorow, kaž też wſchě lizenzowe ſrěčzenja ſ wukrajnymi lětadłowymi motorowymi fabrikami. Policiji a generalnemu ſtabej ſo hnydom wo tym powěſcž da.

W „dźiwej“ wuhlowej jamje ſahinyli.

W jenej dźiwej wuhlowej jamje mjes Duchzowom (Dux) a Koſtenom pola Cžopliz-Schunowa ſu jedyte pluny 3 bjesdźelnych morite. Wjeſtcha liczba bjesdźelnych běſche na wopuſchczenej jamje wuhloweho towaſtwa „Boże žohnowanje“ dźiwje pocžała wuhlo bjes trěmych ſchikańſkich naprawow kopacž. Hdyž ſo na dnje jamy jedyte pluny tworjachu, padny bjesdźelny Korla Sſmrczek do bjesměrdomja. Jeho towaſchaj Bjedrich Hübne a Rudolf Strutz ſpytaſchtaj jeho wumóz, tola też wonaj wědomje ſhubiſtaj. Njeſhože ſo hakle tak podźe pytnu, ſo wulkowuzitkowe kolonny tſjoch morſkych namakachu. Pšchi wulkowuzitkowych dźełach ſo hišćeze ſchtyrjo druſy hórnizy ſ jědźitnymi nami ſawdachu a dyrbjachu ſo do khorownje dowjeſcž. Po wſchelakich powěſcžach je w jamje piecža hišćeze wjazy ſwjeſbożenych bjesdźelnych hórnikow, kiž běchu w nozy dźełali. Hamtſka pſchepytowańſka kommiſzija ſ Mosta (Brüx) na měſtnje njeſhoża należnoſcž pšchepytuje.

Paduſchi policajſkeho ſaſtojnika ſaſtrělili.

We Wulkim Flottbecku policajſki ſaſtojnik w nozy k ſchtwórtſej podhladneho muża ſadjerža, kotryž chzdźeſe bjes dwěla paduſchſtwo ſkucžicž. Hdyž jeho na ſtrašnje wjedźeſche, ſo nabobo wottorhnywſchi do ſaſtojnika ſtrělił a jeho tak cžeſko ſrani, ſo bórſy na to wumrě. Střelnik po cžinje cžekny.

Jenohodźinſke wobkhodne ſtawkowanje w Pólſtej.

Hižo pšched nětkotrymi dnjemi proteſitowańſke ſtawkowanje dźěłacžerſkich ſjednoczeńſtwow ſchtwórtk pšchez poldnju wſchón nadróſny wobkhad we Warſchawje na hodźinu dołho dospołnje ſaſtaji. Też w druhich wulkich pólſkich měſtach njewobkhadźachu hodźiny dołho nadróſne żelesniży a autobuży. Wſchě fabriki ſ wumysłom pſunarńjnow a milinarńjnow tehorunja hodźiny dołho ſtejachu. S pšchicžinu tuteho generalneho ſtawkowanja běſche ſrażenje mjes ſtawkowanymi dźěłacžerjemi a poliziju pšched nětkotrymi dnjemi w Krakowje. Pšchi kotrymž běſche policija brónje wuzika. Pšchi woſchěrnych kommunistiſkich ſajeczach w Pólſtej je ko we Warſchawje też ſtajna kommunistiſka radiſowa ſtazija wotkryła. Stazija běſche w bydlenju jeneho Žida.

38 ſmjertnych woporow wichorika w ſtacže Georgia w Amerizy.

Wichorisko, kotreż w měſeze Cordele w ſtacže Georgia ſaſkadźeſche, je po dotalnych ſwěſcženiach 38 ſmjertnych woporow ſadało. 700 wokobow ſo mjenje abo bóle cžeſko ſrani. Wężowna ſchkoda ſo na 3 miliony dollarow wobliczа.

Wusudźenja

§ Dla cžeſkeho kupleřſtwa bě 43lětna Martha Theresija Dämmigowa rodź. Polnikez w Sarěcžu wobſtorjena. Jeje 15lětna dźowka bě ſe ſwojim lubym w maczerinym bydlenju wospjetnje intimnje wobkhadźała. Dämmigowa je pjecža k tutomu wobkhadej, jón cžerpjo, polekowała. Tola pak ſo jej dopokaſacž njemóžeſche. Wulka khłoſtańſka tmora ju wuwinowa.

§ Schtyri trócž paduſchſtwa dla pokhłoſtany je 24lětny Richard Helmut Adalbert Zur ſ Kamjenjeje. 10. januara 1936 dyrbjeſche ſo noweho cžeſkeho wospjetneho paduſchſtwa dla ſaſudźicž. 29. oktobra 1935 wjecžor bě we ſwojim wobkhadźowak, ſo wulkowikowar ſ tokakowymi tworami. Ermiſch ſ Rakez ſwoje koleſo ſ wulkim balikom na nim pſchicžinjenym, pſchěd hoicženzom ſtejo woſtaji a balik tuteho ſaſtupi. Zur bě ſ rjemjenjom krucže pſchicžinjeny balik woczinowſchi ſ njeho 3 pakczki ſ 200 tyſkami zigaretow, nětdźe 40 hr. hódne, pokradnyk. W jednanju pſched pſchiſażnym ſudom w Budbſchinje bě ſwoje prjedawſche wuſnaez wotwołał a ſwojeho 16lětneho ſwaka Hanuſcha jako paducha mjenował. Hanuſch bě po ſrěčzenju paduſchſtwo na ſo wſał, dokelž by jako młodoſtna njepokhłoſtany wožoba ſ milišchim khłoſtanjom wotteſchol. Hakle na kónc jednanja a ſo ſajecza bojo bě Zur ſłónczniže pravdu wuſnał. Bě tehdy 9 měſazow jaſtwa dóſtał, a na 3 lěta běchu jemu cžeſtne prawa wotrjekntyli. W powołańſkim jednanju pſched wulkej khłoſtańſkej komoru ſpyta ſtrój cžin jako jednore paduſchſtwo pſchedſtajicž. Pokaja na to, ſo je balik wotewrjeny był, jako zigaretty ſ njeho wuczahnu. Tola, ſo to njeběſche prawda, ſo jemu bórſy dopokaſa. Powołowanje ſo ſ napokoſenjom wubankow ſo cžiſny.

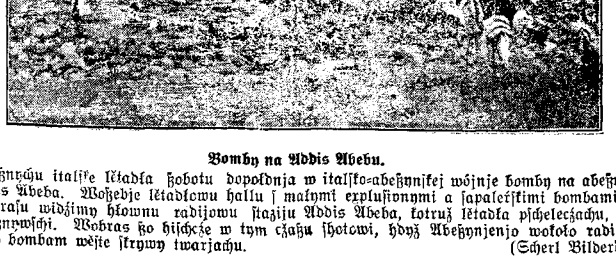

Bomby na Addis Abebu.

Prěni raz cžiſnychu italſke lětadła ſobotu dopoldnja w italſko-abeſynſkej wójnje bomby na abeſynſke hłowne město Addis Abeba. Wobježe lětadłowu hallu ſ małymi explozionymi a ſapaleřſkimi bombami wobdźěłachu. Na wobraſu widźimy hłownu radiſowu ſtazију Addis Abeba, kotruž lětadła pſcheleczachu, bomby pak na nje njeczišnychu. Wobras ſo hiſchcže w tym cžaſu ſhotowi, hdyž Abeſynjenzio wokoło radiſoweje ſtazije pſchecziwo bombam wěſte ſtrymy twarjachu.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 83 | Budyšin — Wutoru 7. haprleje 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Eden znowa wo němskim měrowym planje rěčał

Póndźelu popołdnju ſo ſwonkowneho ministra Edena w jendźelskim delnim ſejmje wopraſchachu, hač chce ſo wo internacionalisowanje wojerſkeho lětarſtwa prózowacź. Eden wotmołwi, ſo ſebi jendźelske knježerſtwo pſcheje, ſtrach nadpada ſ lětadłami ſ kóždej praktiſkej naprawu ſahwatać. Pſchi dźensniſchich pomérach na wono ſa najpſchi ſrědk, ſo k ſrěčenju wo wojerſkim lětarſtwie dóńdźe. Jendźelske knježerſtwo ſo wo tajke ſrěčenje mjes pjeć Locarnſkimi mocami prózuje.

Pſchi rozmołwje w delnim ſejmje Eden teź wo poſejenju porěča, kiž je ſ němſkim měrowym planom nałeho. Kaž wón rjekny, ſo němſka nota hiſchcze pruhuje. Sched nětorkimi bodami ſtej ſo franzowſke a belgiſke knježerſtwo ſ próſtwu na jendźelske knježerſtwo wobroćiłej, ſo ſkedźa ſo Locarnſke mocy pſchi ſwołanku tuteho tydźenja ſe w Pariſu pak w Brüſſelu bjes wobdźělenja Němſkeje wobradowale. Jendźelske knježerſtwo pak je na wuſitnoſći ſwojeho ſkhadźowanja dźełowało.

Potom Eden ſdźeli, ſo ſo wutoru do Genfa poda, hdźež franzowſki ſwonkowny minister Flandin a belgiſki miniſterſki prezident van Zeeland pſchińdźetaj. **Jendźelſka wěſći, ja je wažne, ſo ſo namjeſtu němſkeho kanzlera pſched ſkupſkim ludow ſjednoćenja, ſo janeje njejakuſoſće nje-** [illegible] **wanje.** Po dźeſatich roſſajźowanych ſłowach Eden rjekny, **ſebi jendźelske knježerſtwo pſcheje, ſo bychu haž do tónleća wſchitke ludy Europy bźle kobuſtawu Swjatſka lubowali.** Wono ſebi hiſchcze pſcheje, **ſo by ſo nowy bjeſtrachowar we wječornej Europje na město Locarna ſtajił.** Dźi ſo to hač do kónca leća dodźeje, potom ſo ſa bjeſtrachach Europy telko dobrudźe, ſo móže ſo wo druhich prašanjach rěčeć, wo brónjenju, wo hoſpodarſkich należoſćach a wo ſeſtrónjenju bieſtracha.

Rozrěčowanje generalnych ſtabow hakle po jutrach.

S Pariſa ſo powěſć, ſo ſu ſo rozrěčowanja franzowſkeho a jendźelskeho generalneho ſtaba na ſrjedu 15. haprleje wotſtorčile. Swoprědka běſche ſo wotmyſlik, ſo měchu ſo tute rozrěčowanja wječerawčiu póndźelu w Londonje ſapočeć. Rozrěčowanja ſu ſo wotſtorčile, dokelž budźichu ſo jutrownemu ſwjedźenja dla dyrbjałe pſcheſtorhnyć. To by ſa jednanja ſe ſchkodu było.

W Francowskej so 2730 kandidatow zamołwiło

Kaž franzowſke ſnutkowne miniſterſtwo wojerwja, je ſo hač do 5. haprleje 2730 kandidatow ſa wólby do franzowſkeje komory ſamołwiło. Wječerawſchu póndźelu je ſo kandidaſi cźaſ wólbneje propagandy ſapočał. Ssu ſo wobſtarane drjewjane kroſna pſchipraſwile, na kotrychž móża ſo wólbne plakaty darmo wupowěſnyć.

Mała ententa awstriskemu knježerſtwu notu přepodała

Kaž je cźeſkoſłowaſki nowinarſki běro ſ pſchiſłuſchneho měſtna ſhonił, ſu póndźelu popołdnju w 5 hodźinach zmunſki a juhoſłowjanſki wupoſłanc kaž teź aſtupjeć Cźeſkoſłowakiſkeje we Minje w ſwjatkowym kanzlerſtwje hromadnje noty pſchepodali. Tute noty ſebi po tekſcje znaja. Wone ſo pſcheſiwo wobſtamknjenju awſtriſkeho knježerſtwa měrja, ſ kotrymž ſo powſchitkowna ſłužbna winowatoſcź ſałwjedźe.

W notach ſo najprjedy na wobſtamknjenje awſtriſkeho wojaſkoweho ſejmja pokaſuje. S nowym ſakonjom ſo 5. dźeł St. Germainſkeho ſrěčenja pſchemjenja. Dokelž je ſo tuſon dźeł ſrěčenja někto ſ jeneje ſtrony wupowědźił, wón formalne ſranjenje wojerſkich poſtajenjow tuteho ſrěčenja wosnamjenja. Tohodła ſo tji knježerſtwa jako ſobupodpiſarjo St. Germainſkeho ſrěčenja pſcheſiwo wobſtamknjenju awſtriſkeho ſakonja hórſcha. Wone pak teź jako kobuſtawy Swjatſka ludow wobſaruja, ſo je Awſtriſka jako kobuſtaw Swjatſka ludow ſa dobre ſpóznała, pucź naſtupi, kiž je rada Swjatſak ludow pod podobnymi wobſtejnoſćemi ſwjatoczńje ſe ſwojej reſoluziju ſe 17. haprleje 1935 ſaſtupźita.

Knježerſtwa tſjoch ſtatow (Rumunſkeje, Juhoſłowjanſkeje a Cźeſkoſłowakſkeje) njemóža na ſadyn pad pſchiſtupicź, ſo ſebi Awſtriſka ſe ſwojim jenoſtronſkim ſadźerjenjom, ſ kotrymž mjeſynarodne winowatoſcźe wotpokaſuje, nowe prawo wutwori. Tohodła ſebi knježerſtwa tutych tſjoch ſtatow wumjeńeja, ſo ſo poſdźiſcho wo naprawach wupraja, kiž maju k ſchkitanju ſwojich ſajimow ſa trěbne.

Awſtriſki korreſpondenzny běro k tutomu ſakroczenju pſchiſpomnja, ſo awſtriſke knježerſtwo nocźe na tutu ſhromadnu kročel Cźeſkoſłowakiſkeje, Juhoſłowjanſkeje a Rumunſkeje wotmołwicź.

Prjedawſcheho awſtriſkeho měſtkanzlera Hartleba ſajeli.

Na jeho kuble w Schtyrſkej ſu prjedawſcheho awſtriſkeho měſtkanzlera Hartleba ſajeli. Jeho maju ſa wjeleſpěcherady podbładneho. Nimo njeho ſu hiſchcze njeńdźe 160 wožowow w Hradźu a druhich měſtach ſajeli.

Němsko-litewske hospodarske rozrěčenja

Wot 9. měrza ſtej w Barlinje němſka a litewſka delegazija wo normaliſowanju němſko-litewſkeho hoſpodarſtwa jednałej. Jednanja ſo wotnoćchu, ſo by k tworowemu a roſliczeńſkemu rěčenju dóſchło. Delegazija ſtej ſo we wſchelakich dypkach dojednałej. Druhe należnoſće pak a praſchenja ſwobodneho kupowanja w Litwje maju ſo hiſchcze bóle wuſaſnicź. Tohodła ſtej delegazija wobkmitej, ſo najprjedy dźeła, kiž ſu k tomu trěbne, pſchewjedźetej a potom ſaſo ſ jednanjom pokračujetej. Litewſka delegazija je póndźelu wjeczor do Kowna wotjeła.

Juhoſłowjanſky żelesnizarjo w Němſkej.

Póndźelu popołdnju je 40 juhoſłowjanſkich żelesnizarjow do Barlina pſchijeło. Měſtopreſident Barliniſkeje żelesniſkeje direkzije jich ſ wotrubnymi ſłowami powita a na pſchiwobnu ſhromadnoſć muſow wobkhoda ſ tuteje a ſ tamneje ſtrony krajnych mjeſnow pokaſa. K powitaniu hoſći běſche ſo Anhaliſke dwórniſchcźo ſwjedźeniſcźo wupyſchiło. Kapała żelesniſkeho ſćikita juhoſłowjanſku narodnu hymnu ſapiſka.

Sſrjedu ſo juhoſłowjanſky żelesnizarjo do Hamburga podadźa. Woni hač do 13. haprleje w Němſkej woſtanu a ſa tutón cźaſ hiſchcze Köln a Mnichow wopytaja a ſo

Italčenjo bjez přestaća postupuja

Italcźenjo woſjewjeja, ſo ſu njedźelu na połnoſnej fronczje pola jězora Aſchangi woßebje italſky lětarjo cźeſkeho pſchećiwnika bjes pſchiſtaćaca traſchili. S poſtupowanjom prěnjeho korpſa a korpſa domorodnych kaž teź ſ lětakſkimi nadpadami je ſo abeßynſke wójſko pjeczа zyle roſbiło. W italſkich powěſćach ſo woſjewja, ſo wojeſke wotdźelenja abeßynſkeho kězora jenož hiſchcze ſ nětorkich ſtow muži wobſteja a ſo k měſtu Deſſie bliža. Tole ſeſtajenje abeßynſkeho wójſła nima ſwoju pſchicźinu jenicźzy w tym, ſo je wjele wojakow padło a ſo ſranilo. Wójſko ſo wotebje ſ tym ſtabi, ſo ſo wojerſke ſwjaſki ſamowólnje roſpuſchcźeja a ſo ſo wojaſy do ſwojeje domiſny wróćeja.

Italſke wójſko je jara ruče poſtupowało. Na ſaſtnim njedźelſkim popołdnju je korps domorodnych do měſta Quorama pola jězora Aſchangi ſaćahnył a je italſku ſhorhoj wutuknył. Hdyž je poſdźiſcho prěni korps do Quorama pſchićahnył, ſu ſo wobdźělenja korpſa domorodnych ſaſo na pucź do połodniſchich ſtron naſtajile. Pſchećiwnik ſo nihdźe njeje najbźnadniſcho pſchećiwjował. Mjes jatymi je pjeczа teź wjele offizjerow abeßynſkeje kězorſkeje gardy.

K powěſći, ſo je italſki lětar Falconi Addis Abebu pſcheleceł, ſo hiſchcze dodawa, ſo je Falconi nad Deſſiom abeßynſke lětadło wuhladał, kotreż je hač do Addisa Abeby pſcheſcźěbał. Na tamniſchim lětaniſchcźu je wón ſkónczńje tuto a hiſchcze druhe lětadło ſnicził.

Italske žadanja při skónčenju wójny

W italſkich nowinach „Tribuna" Forges Davanzati wo italſkich najſnadniſchich ſadanjach pſchi ſkónczenju wójny ſ Abeßynſkej piſche. Spißaczeł pſchemeńenje ſtejiſchcza jendźelſkich nowin ſwdźeczuje. Wone dopółnawaju, ſo prěni popyt Swjatſka ludow, ſankzije natoſowacź, njeje měł wuſpěcha. S teho wukhadża, ſo ſu ſankzije ſame ſo ſaſtupźite a maju ſo tohodła ſpuſchcźeć.

Měr ſ Abeßynſkej pak ſo teź njemóże nětak na ſhniłe namjety wubjerka pjeczoch ſałožowacź. Wón dyrbi ſo, tak Davanzati roſtołmje, italſkemu dobyczu pſchimjeriсź. Měr pak ſo teź njeſmě nětak ſ namjetami ſjednoćiсź, kiž wuſko ſ njepſchijomnym pſchećiwdźenjom ſwiſuja, ſo Italſka k woſjerſkemu dobyczu njeje kłmana. Cźiſta wirnoſć najraſniſcho kóżde poſrědne abo njepoſrědne wobdźělenje Swjatſka ludow pſchi wujednanju ſwady wotpokaſuje. Tohodła ſo teź namjety wubjerka pjeczoch a Lavalowego a Hoarewego plana njehodźa pſchewjeſeć.

Kontrolla Swjatſka ludow, kiž ſtaj namjetowałoj, ma ſo jako morwa wobkładowacź. Swjatſk ludow dyrbi teź wobkedźbowacź, ſo ſu ſo ſplahi zyłeje Abeßynſkeje ſame italſkemu knježerſtwu dowěrile. To prawam Italſkeje winowatoſcź pſchidawa. Italſka wot nětka na měſcze Abeßynſkeje ſteji jako pſchimjeſowazy ſtat pſchi Sudanje, Keniji a jendźelſkej Somalſkej.

Londonſke nowiny „Morning Poſt" běchu ſadałe, ſo by ſo Italſkej ſwobodna ruka dała. Potom móże ſo wona na ſakhowanju europſkeho měra wobdźělicź. „Tribuna" tu pſchiſpomnja, ſo je Italſka ſjednoćena a ſpłna. Cźim bóle ſo na europſkej koaliziji wobdźeli. Dojcź je, ſo ſo hudźenje powuczena Europa ſwojeho njepſchećeſelſkeho ſmyſłenja k Italſkej woſtaji, ſo by Italſku tam namakała, hdźež wona je. Wona je poſnje ſwólniwa, ſo na europſkej politiky wobdźěłicź, niż jenoż ſe ſłowami ale ſe ſkutkami. Tohodła wona ſada, ſo by ſo w Genfu na jeje ſadanja dźiwało.

Italcźenjo na Kobbo poſtupuja.

Pſchi wuczińenju Quoramſkeje wokolinu ſu italſky wojaſy wjele abeßynſkeje wójniſkeje potrjeby namakali. Lokhe italſke kolonny ſo měſtu Kobbo bliža. Tuto měſto k połodniu wot ſemjenſkeje wyſokeje runiny leži.

Khorownja jendźelſkeho cźeſwjeneho kſchiża, kotraž běſche, priedy hač Italcźenjo měſto wobkładźichu, w Gondaru ſameſcźena, je ſo do Kelgi pſchepokoźita.

Abeßynſki kězor chce hač do poſledniego ſdychnjenja wojowacź.

W italſkich a jendźelſkich nowinach je ſo pißało, ſo chce abeßynſki kězor wo měr proſyć abo ſo żiwojeho kězorſtwa wſdacź. Abeßynjenjo tute powěſće jako njewěrne wotpokaſuja. Teź powěſći, ſo je kězor ſwojej mandźelſkej telegramu póſłał, w kotrymž piſche, ſo jej niczo druheho njeſbywa hač ſa njeho ſo modliсź, ſo jako njeprawa wonſamjenja. W abeßynſkich woſjerſenjach pak ſo na to pokaſuje, ſo chce kězor na cźole ſwojich wojakow hač do poſledniego ſdychnjenja wojowacź.

Abeßynſka proteſtuje.

Abeßynſki ſwonkowny minister je generalnemu ſekretarej Swjatſka ludow proteſtowaſy telegramu póſłał. W nim abeßynſke knježerſtwo proteſtuje, ſo je pjeczа italſkich woſjerſkich lětadłow ſłowne město Addis Abebu nadpadło.

Srażenje w połodniſchej Libanonſkej.

Pſchi khromadźenju podpißow ſa pißmo, kiž měſeſche ſo dla pſchiſłamkjenja Libanonſkeje k Sſyriſkej wyſchnoſći ſapodacź, je we wſy Djebelu w połodniſchej Libanonſkej ke krwawnym ſrażenjam mjes poliziju a wobydlerjemi dóſchło. Měr móżeſche ſo hakle ſaſo wobnowicź, jako 400 muži wojakow pod franzowſkim wjednjeſtwom japſchimny. Jedyn franzowſki offizjer a nětorſi wojaſy ſo i kamjenjemi ſranichu. Tſi demonſtrantoju ſo moricźu.

potom na Salzburg do žwoseje domišny wróća. W městach, kotrež wopytaja, žo woni ſ pschiprawami němſkoſtatneje želeſnizy a ſ naſchim waſchnjom k wobkuježenju wobkhada ſeſnaja.

LZ „Hindenburg" domoj leći

Němſka zeppelinſta powětrownja wosjewoja, ſo je žo powětron „Hindenburg" pondželu dopołdnja 10,44 hodžin ſrjedžnoeuropſkeho czaſa w Riu de Janeiru do powětra puſchežił, ſo by žo do Němſkeje wróćił.

Wuſpěſchne leczenje powětrona „Hindenburga" do pokadnjſcheje Ameriki žo w jendželſkich nowinach jako wunſnamny wuſkedk němſkeho powětronaſtwa khwali.

„Móc z radoſce" wuhotuje 1. džeń meje

Hamtej „Zſwjatokej" w NS-ſſiednoczeńſtwje „Móz ſ radoſcje" je žo poruczilo, ſo by lětuſchi žwjedženi narodneho dźela 1. meje ludowšy a kulturnje wuhotowak. Tutón haunt je hižo ſ pschihotowazymi dźelami zapoczał, ſo by dźelawcam němſkeho ludej woprawdźity žwjedženi njepoczeženeje radoſcje, ſprawneho wjeſela žiwjenja a wuſnaćza k žiwjenju wutworił. Wſchitke žiwjatocznoſcje žo khtyła pod heſłom „Radujcze žo žiwjenja" ſtaja.

Kommunistiske njeměry w Prazy

W pożlednich dnjach je w Prazy wośpjet ke kommunistiſkim demonſtrazijam dóſchło. Póndźelu pak kommunistojo w ſmutkownym měſcze a w nětkotrych pſchedměſtach do policije ſrafychu. Popołdnju žo na Žižkowje nětkotre ſta kommunistow ſeńdźechu a ſpytachu ſhromadźiznu wotměć, kotruž njeběchu policiji pſchipowědźili. Demonſtrantojo žo policiji najprjedy ſylnje pſchecziwjachu, kłoněźnje pak policija ſamo jich roſehnaſ. Cźekajo kommunistoo žonu a dźećo podteptachu. Někotrych ſajatych kommunistow do Žižkowſkeho policajſkeho ſekretariata wotwjedechu.

Popołdnju w 5 hodźinach žo w ſmutkownym měſcze někotre tyſaz kommunistow ſběžachu. Woni žo pſches policajſku ſawjeru pſchedrěchu a na Staroměſchczańſke naměſto cźehnjechu. Pſcheđ radnizu běchu ſnate kommuniſtiſke wokanja žłyſchecź. Sto policiſtow ſpyta kommunistow roſehnaſ, to pak žo jim njeporadźi. Policija ſeſylnjenja trjebaſche. Kaž policija dóſcełuje, je žo někdże 7000 hacź 8000 demonſtrantow wobdźěliło. Też tu policija wjele wołzobow ſaja.

Podobna demonſtrazija žo wječor na Wjazſławſkim naměſcze wotmě. Tam policija 15 kommunistow ſaja. Sylne policajſke wotdźelenja Wjazſławſke naměſto a póbłanſke dróhi wobhadźichu.

Čerwjeneho kuŕera w Prazy zajeli

Njedawno žu w Prahy dwanaće ſtudentow, mjes nimi też dwě ſtudentiži, ſajeli. Na nich tukachu, ſo po njeſakoſnjim waſchnju ſa kommunistow dźěłachu. Statna policija je ſwěſcźiła, ſo je njedawno Juhoſłowjan ſ franzowſkim pašom do Prahi pſchijeł. Tutón žo wobkedźowſche, pſchi cźimž žo ſwěſcźi, ſo žo wón ſ juhoſłowjanſkimi ſtudentami ſetkawaſche, kotriž žu žo w Prahy do kommunistiſkeje njeſakoſnjeje ſkupiny ſjednoczili. Jako cźežſche tammu Juhoſłowjan ſažo ras Prahu wopuſcźcźeć, jeho ſajachu. Pſchi pſchepytanju jeho wobydlenja wjele njeſakoſnjſkich kommunistiſkich ſpiſow namakachu a je ſebrachu.

Kaž je žo wuſkedźiło, tammu njeſnaty jako kommunistiſki kuŕer dźěſaſche. Někotrych ſtudentow žu ſažo puſchczili. Tamneho njeſnateho a ſbytnych ſtudentow žu do jaſtwa w Prahy Pankrazu ſadźili.

Kommunistiſke wuſtupowanja w Braſiliſej.

Gouverneura braſiliſkeho hłowneho měſta Ria de Janeira, Pedra Ernesta, žu w nozy k ſobocze ſajeli. Jeho winuja, ſo je ſa kommunistow dźěłał.

W Pólskej dotal tysac wosobow zajeli

Pólſka policija je w pożlednich dnjach kommunistiſke bónki we wſchelakich dźěłacźerſkich ſwjatkach a organizacjach roſpuſchcźiła. Pſchi tutej ſtkabnoſcźi je wona dotal někdże tyſaz wołzobow ſajała. Sobotu je nimo druhich też dźěłacźerſkej ſportiſkej towarſtwje roſpuſchcźiſchcej, tiž běſchtej pod kommunistiſkimi wliwy pſchiſłuchcej. 35 cźerwjenych ſportarjow, ſkoro žanych židow, žu ſajeli. Pólſka policija chże też w pſchihodnych dnjach pſcheczíwo bolſchewiſtiſkej dźěłacźerſkej ſakročcźeć.

Nowy ruski protest pola japanſkeho knježeſtwa

Sowjetſkoruſki pósłanz Jurjerew w Tokiu je Japanſkemu ſwonkownemu miniſtrej nowu proteſtowu notu pſchepodał, kotraž žo pſcheczíwo ſebrazeju diwju žołwietſkeju parnikow w Japanſkej a pſcheczíwo ſajeću wobſtadki a 345 puczowazych wobroćża. Pósłanz w mjenje Moſkowſkeho knježeſtwa žada, ſo by Japanſka łódźi hnydom wudała.

General Nišhio, dotalny ſtabowy ſchef Kwantunſkeho wójſka a nětcźiſchi namjeſny ſchef japanſkeho generalneho ſtaba je do Tokia pſchiſł. Wón nowinarjam rjekny, ſo drje namjeſne ſwady ſ Ruſkej jako khutne wobhladuje, tola niz jako ſtrašchne.

Turkowſki ſwonkowny miniſter pola juhoſłowjanſkeho miniſterſkeho preſidenta.

Turkowſki ſwonkowny miniſter Ryſchty Aras je žobotu ſ Pariſa do turkowſkeho hłowneho měſta Ankary puczuju do Beograda pſchijeł, ſo by tam dźeń jawoſtał. Ryſchty Aras juhoſłowjanſkeho miniſterſkeho preſidenta a ſwonkowneho miniſtra Stojadinowicza ſ dźěſchim wopytom poczeſcźi. Statnikaj ſtaj žo wo powſchitkownym politiſkim położenju roſwěcźowałoj.

Jutrowna amneſtija w Bołharſkej

Pſchi ſtkadnoſcźi prawoſławneho jutrowneho ſwjedženja je bołharſki kral 483 wobhnadženjow podpiſał. Mjes wobhnadženymi je 341 jatych, kotriž žu žo pſched zwinym žudom ſaſudźili. 142 wołzobow běſche žo měło pſched wojeńſkimi žudami ſamołwicź.

Jich khłoſtanja žo zyle abo ſdźěła ſpuſchcźa. Sa 24 jatych, kotrychž běchu k žmjerći ſaſudźili, žo khłoſtanje do khłoſtarnje na cźaſ žiwjenja pſcheměni. 317 jatych žu hnydom puſchczili.

Mjes wobhnadženymi, ſ kotrychž běſche žo wjazy hacź ſto na ſaſkadze ſakonja dla politiſkich kłoſtnitwow ſaſudźiło, je też pſjedawſchi policajſki prefekt hłowneho měſta Sofije Pridkin. Hdyž běſche žo burſka diktatura w Bołharſkej powalika, žu jeho dla organiſowanja bombowego nadpada na politiſkich pſchecziwnikow w kniže „Odeonje" w Sofiji k žmjerći ſaſudźili, poſdźiſcho pak jeho k jaſtwu na cźaſ žiwjenja wobhnadźichu.

Hdyž žo nowe miniſterſtwo fotografowaći dawa.

Tutón nejſchědny wobraz ža wo nowym japanſkim kabinecze ſhotowi, jako měſejeſche žo fotografowacź. Dokelž miniſtrej łódźſtwa Oſami Nagano krawatta prawje njeſeđeſche, ju fotograf, kaž na wobrazu widźimy, do porjadka ſcźahny. Dale widźimy ſ lewa na prawa wobkhodneha miniſtra Takukichi Kawaſaki, miniſterſkeho pſchedsydu Koki Hirota, finanzneho miniſtra Eiichi Baba, miniſtra łódźſtwa Oſami Nagano, hoſpodarſkeho miniſtra Keikichi Tanomogi, a dale miniſtrow Hoſcźiro Nagata (ſtejo w lewo) kaž też Tšhio Shimada. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Krótke politiske powěſće

Fendželſkeho nowinarja ſ Roma wupokaſali.

Italiſke knježeŕſtwo je ronſkeho dopiſowarja Londonſkich dźěłacźerſkich nowin „Daily Herald" Gigliu wupokaſało. Pſchicźiny wupokaſanja žo njeſu wojeſwile.

Studentſke njeměry w Beogradze.

Pſched lekarſkej fakultu w juhoſłowjanſkim hłownym měſcze Beogradze je žobotu k cźežkim pukam mjes marſiſtami a narodnje ſmyſłenymi ſtudentami dóſchło. Jedyn ſtudent žo mori.

Straj w Damaſkonje.

W Damaſkonje 2000 pſchadowanjowych dźěłacźerjow ſtrajkuje. Strajkowazy žełi wjetſchu mzdu žadaju. Boja ſo, ſo žo ſtrajkowazym hiſchcźe 5000 tkalzow pſchilamkuje.

Pod škitom Božim

10] (Pokračowanje.)

Tute dowěrne modlenje njebě bjes wuſpěcha w žněhu a w lodze, we wichorje a we wjedrje, we błodze a we nahoćze; wſchědnje jemu to nowu ſmužitoſcź dawaſche, a wón je na žebi naſhonił, ſo je wěrno, ſchtoż profeta pišа:

„Cźi, kiž ſo Bohu dowěrjeja, nowoje mozy nabywaju, ſo ſ worjołſkimaj kſchidłomaj ſo ſnoſchuja, ſo běža a njewuſtawaju, ſo khodźa a njeječſtróżnja."

Tajka ſmutkowna dowěra na Boha, tajka wěrna wutrobna pobožnoſcź ſo też ſwonkownje na wobliczu a w cźełkim ſadźerjenju wobrazuje. A někotre Jan też hiſchcźe dale naſhonu, ſo bě jeho modlitwa hacź k trónej Božemu ſcźełu a hnadne wuſłyſchenje namakała. —

Ruſzy wozjy, kotriž ſtražu tworjachu, běchu hrubi a ježes wutrodny, kaž ſ wjetſcha tehdom też druhi wozjy, kotriž běchu žej tu ſłužbu ſa ſwoje rjemjeſłnikow wuſwołili. Hdyž jatych w žněhu a w lodze morzných padaci widźachu, jim to we wutrobje niežo wo to njebě, ani ſtonanje a ſakoſcźenje mrězogych wulkeho ſaczišcźa na nich njeczinješche, nawopak, ſdaſche ſo, ſo je jim to runje prawje, ſo liczba dźeń a bóle rědnjeſche: ſ tym dźe bywaſche jich ſłužba žnadniſcha a proza mjenjiſcha.

Ale wuwjaza žu wſchudźom. Też w lodowej ſumje w Sibirſkej tu a tam cźołpa wutroba pukotaſche.

„Kak ty rěkaſch, pachole?" tak jónu ruſki korporal, ſ njenjom Panetowſki na naſcheho Jana ſarěcza, dokelž bě ſo huſto ſtako, ſo bě wón pornjo njemu jěchał. Wón ſo najprjedy ze po franzowſku praſcheſche.

Dokelž Jan do teho pſchiſłuchacź, ſo by ruſki korporal raſchcźo w ſwojej maczerſcźinje rěcźał, wotmołwi po ruſku: „Ja žym Jan Wóſtſchak — žym huſar."

Tole ſtareho, ſ krodu ſaroścźenego korporala roſwjeſeli. Wón ſebi brodu hładkowaſche a ſo dale wopraſcha: „Ssy dha ty w Ruſkej był, ſa naſchu rěcź ſnajeſch?"

„Ma", Jan wotmołwi, „duzy po puczu žym jenoż nješchto ruſkich ſłowow hrabnył."

To korporala hiſchcźe bóle wjeſeleſche. Po jeho mńenju bě ruſka rěcź najrjeńſcha; na tym pak też wězywuſtojni wjele porokowaſ njemóža, jenoż malo rěcźi je, kiž je, kiž ſu žnadźi kraſnjiſche hacź ruſka.

Tak ruſki korporal Panetowſki ſ cźerwjenym huſarom do rěcźi pſchińdże, a hdyž bě ſo ſwjeſarjo, Panetowſki Jonej na bok kiwny, ſwoju nimo měry wulku bleſchu ſ kapju wucźeże a ju jemu poda prawo: „Pule ras ſo ſo nmu napij, bratſje!"

Jan, najprjedy do wſchěch końzow ſo ſplóſchiwje wobhladnywſchi, bleſchu k hnbomaj ſaſtaji a ſo ſ njeje khětro ſ dołha napi.

Dow, kak dobre ſo jemu tole ſdaſche! Wón hewak na palenj njebě, ale w tymle wokomiku běſche ſpytowanje pſchejara ſylne, a napiwſchi ſo, mńenjeſche, ſo na ſwěcźe lěpſcheho a kraſnjiſcheho napoja njeje; pſchetoż kaž woheń jemu po wſchěch ſilach běžeſche a jemu běſche, jako by ſo ſwět w zyle hinalſchim ſwětle pokazował.

Dźakowanja korporal njerodźeſche, a wón po ſwojim cźehjerjarſkym waſchnju rjekny: „Dżerż hitku! Ty ſy ſ aſeń!"

Tola hdyž ſo jemu nětkole Jan ſ najnjeńſcha ſ wocźomaj dźakowaſche, dohłada ſo pſches ſchescźerjate kerki brody ruſkeho korporala, ſo bě na jeho wobliczu tola wuraz miłoſcze a ſobuczuća, a to jemu derje cźinjeſche hacź do najnutſkownjiſcheje wutroby, ſkoro hiſchcźe bóle hacź paleńź.

Hdyž ſo žo wjeczor, powjeczerawſchi, do hłuboſkeho žněha ſ wotpoczinkej lehnył, ſo ſ cźicha wudeſche: „Kſtuježe Bużo, pola Panetowſkeho, dźiwnuſchcźeho cźłowjeka, njemožach ſwojeho dźaka wotedacź, duž ſym k tebi pſchiſchoł a ſo tebi wjele tyſaz krócź dźakuju, ſo ſy moje ſchchowanje wuſłyſchał a ſo ſy jemu cźłowjeſej wutrobu hnuł, ſo by ſo nade mnu ſmilił!" Bárzy potom wjeſety a dobreje mužle wuſmy, hacź runje ſ ranja lodowy wětřik dujeſche a jemu do wobliča ſe žněhowymi wótrymi krupicźkami wjetaſche, tak ſo to kaž ſ naſom rěcźało. Wón jara twjerdje ſpaſche, kaž hiſchcźe ženje prjedy po zymym połkhodže, a wócźerſke błóſkotanje ſonowe poſtawy jemu pſched ſmyſłami ſebrazwaſtu, a to je jeho jako ſ hele do zajapſchekuſlowajche, tak ſo na wſchitke hubzenſtwo ſaby.

V.

Hdyž ſo naſajtra rano ſaſo k ſtawanju trubjeſche, woſtachu jara mnohi ſ nowa ſo njehibajo ležo. Někotſi hiſchcźe ſłabje połpytachu, ſo ſrunaſ, ale bjes mozy ſo ſnat wrócźo ſwjeſechu. Sbytki běchu morwi.

Hdyž běchu kruch pucźa cźahnyli — ſaſo tak prawje ſurowoje je žněhom wjeſeſche, a nihdy na nihdy ſo njeſchaſche dniſ —, korporal ſ faſkemu dragonarjej, kotrejž bě huſiſkeho pódła Jana widźał, pſchijěcźa a ſo wopraſcha: „Hdźe dha je cźerwjeny huſar, tón cźłowjek ſ dabroczinym wobliczom?"

„Niewěm", wopraſchany błuzy a khwzy wotmołwi, ſ tajkim hłokom, kaž by chzył prajiſ: „Schto dha mje bruhi ſtara? Mam ſe ſobu žanym dosć cźiniez, — a wo nuze dże ſo też nichtó njeſtara." S cźłowjeſkej wutrobu dże tak je, ſo ſo w nuzy a w hubjeńſtwje do žeže ſameje hromadu ſcźehnje a ma ſe ſobu ſamej cźiniez, ſo ſo wo druhich wjazy njeſajmuje, na druhich wjazy njepoſłucha.

Korporal poeza njeměrny hycź a jěchaſche dale pornjo rjadam, praſchejo ſo. Dołho njedoſta wuſaženja, doniž kónczenje nechtó ſ pułjom pſches ramjeni njepokaza a njerjekny: „Tenn je derje!"

Tehym wokomiku bě korporal też hižo preč. Wón ſwojeho konja ſ wotrohomaj kłó a cźerjeſche k wopuſcźenemu lehwu wróćo, nad kotrymž hižu rapaki, njewjeſele krakajo, ſlětowachu.

S njeboczakiwej žadoſcźu ſo horjo, mjes cźełami pytaſche, kotrež na njeho ſ dźěła ſ wotewrjenymaj wocźomaj hladachu, — to bě hroſno hładacź!

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje, 7. haprleje 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Žona, Abe, waŕ kofej!

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 741,6, hygrometer 0, najwyšiša dnjowa temperatura 14 stop. cipłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 738,1 hygrometer pluś 5, najniša temperatura w nozu 4 stop. cipłoty. — Dotal ſo nad ſrjedźnjej Europu wyšina wupſchestrěwaſche. Wona ſ wyſchinu nad Polnóžnym morjom ſwižwaſche. Tohodła ſu ſymne połnózne wětry powětr w naſchich ſtronach cźuciwje wuſtudźiłe. Nad Skandinawiſku ſo wobſchěrna nižina k połdnju hiba. Dźenja wona hižo hacź do połnóżneje Němſkeje wupſchestrěje a jutſje teź do naſchich ſtron pſchicźehnje. Tehodła ſo ſaſo wěſchcźowate wjedro wocźakuje, połwětr pak ſo jenoź trochu zdźiwli. — Jutſje ſrjedu ſtónczko 5,21 hodź. ſchadźa a ſo 6,43 hodź. ſkhowa. Měſaczk ſkhadźa jutſje wječor 8,53 hodź. a khowa ſo rano 5,21 hodź.

— **Wuhladny na wjedro ſa jutſilchu ſrjedu: Pomrócźene, deſchćowate a khłodne wjedro.**

*

— **Ke konfirmaziji ſerbſkich paczerſkich dźěcźi** Michałſkeje wośady zyrkwinſke ſwony kemſcherjowy ſańdźenu niedźelu ſwjatocznje witachu. Teź ſmahowaza zyrkwinſka khorhoj ſ wěže na ważnoſć dźa dopominaſche. S Jeńkez, Khelna, Wulkeho Wjelkowa, Stoneje Worſchcze a Cźichoiz ſo ſo lětſa 9 paczerſkich dźěcźi, 6 hołzow a 3 holzy, k ſerbſkej konfirmaziji ſamotwito. Wſchěch dźeſ ſ nich niebě w ſchuli ſaneje ſerbſkeje nabožinſkeje wuczby wuzyk, ani ſerbſki cźitacź nawukny. S Bożej pomozu pak je knjes ſarař Kapler cźeſtoty ſ wuſpěchom pſchewinyk, kotrejž ſo jemu pſchi roswuczenju napſchećžo ſtajachu. Wſched woktarjom ſhromadźenych konfirmandow kuje ſarař ſ hnuſazymi ſłowami napominaſche, ſo bychu w ſwojim pſchichodnym ſiwjenju naſchemu Sbóžnikej a jeho ſwjatemu wotkazanju wěrni woſtali. Lětam dźěcźaſtwa ſu nětkole wotroſtli a ſwobodu dorośćenych nabyli. W tejle ſwobodźe pak ſo tola ſtajnje Jeſuſej wodźicź dadźa, ſo buchu ko ſtraſe a hrěcha iminyte. Na praſchenje knjeza ſarara konfirmandoja ſ jaſnym haj ſwěrcu kſchesćanſkej zyrkwi ſłubichu a w ſerbſkej rěcźi wěrywuſnaſcte ſrowniwe pſchi ſtim poſtuſowarjom wuprajichu. Prjedy teho ſo ſerbſki ſerluſch „Jeſu prjedy dźi“ wuſpěwali. Rich ſo hłoſna ko wſtajne pſtwo naſch rjany Boži dominium ſchu a ſ mjes. kemſcherjemi ſwjatoc.ne ſacźuje ſpodźichu. Riſanje po anglſkeho korpſa a ſpěw jeneje ſe nje konfirmaziju pozdźiſchichu. W ſwojej kſchesćanſkej wěrje ſo knowa wobkruczichu ſo kemſcherjo, kotrjž wotſat bohacze wielniachu, pod inoſchownym ſacźiſchczom kſchchancho wobnowjeneho kſchcźeńſkeho ſłuba młodych kſchesćijanow domoj wróćichu.

— **Seńdźenje moleŕſkeho ſjednoczeńſtwa.** Wyſchiſchi miſchtr moleŕſkeho ſjednoczeńſtwa w Budyſchinje bě ſa bohotu ſhromadźinu poſtajił, kotraž ſo pſchi dobrym wopyſche w Kolpingowym domje wotmě. W ſrjedźiſchczu ſhromadźiznu bě wuſtrowdobźenje 15 wuczobnikow, kotrjž běchu w tutnu léńe ſwój wuczobniſki cźaſ dokonćili. Wyſchiſchi miſchtr Hindrich Měrcźin ſ Budyſchina wěſchcźe wutrobnje poſtrowiwſchi ſo wojſewjenju pruhowańſkich wuſpěchow, kotrejž běchu zyle dobre, najprjedy k wumuknjenym napominaze ſłowa wónowaſche. Njenjeſko trjeba znich muſi, kotrjž ſo ſamych ſadźiſchtwow njeboja. Zadania na porjadnoho miſchtra ſu wulke a tehodła dyrbja wſchitcy, kiž chcedźa jónu nékaſe rjemjeſtło wukonjeć, wuczobniſki cźaſ derje wužić. Miſchtrowje ſu wſcho cźiniłi, ſo bychu wuczobnikam wuſwěſchny pſchichod pſchiprawili. Na to poſtſchi wuczobnikam ruku na wuſtrowobdźenje a młodźi pomnjany ſłuchichu, ſo budźa ſłowu ſa ſajimje zolta dźerjeć. Ruhlar pomognyſow Khěžnik napominaſche wuczobnikow, ſo dyrbu nětko na wuczowanje ſchli a tam ſwoju wukhmanjenoſcź a ſwój charakter wudoſpokniłi. Tſjo wuczobnizy boſtachu ſa dobre wukony wuſnamjenjenje. Po wuſtrowobdźenju ſtaji wyſchiſchi miſchtr praſchenje dowěrcy, kotrejž ſo jemu nimale 100% ſ „haj“ woteda. Poſkadnik Thiema roſprawu wo pokladni poda. Poſhodaſtki plan ſo ſhwali. Na kónzu ſo wſchelake druhe praſchenja, wobzeže teź Lipſanſki dźeń molerjow, rozpominaſche.

— **Shromadźizna tyſchćerſkeho ſjednoczeńſtwa w Budyſchinje.** Tyſcherſke ſjednoczeńſtwo w Budyſchinje bě bohotu ſwoje ſobuſtawy na ſhromadźiznu do Měſchćańſkeje ſajrodny ſwolało. Powokanſzu wuczobnizy běchu ſo zimale wſe polnej liczbje ſchli. Wyſchiſchi miſchtr Gierth ſhromadźiznu ſ poſtrowjazymi ſłowami wotewri. W prěnim rjedze ſpominaſche na jemrěte ſobuſtawy Muczinka ſ Bónez a Hauptmanna je Schćerachowa. Na to ſo 25 wuczobnikow ſa pomocznikow pſchipowědźi. Pſchedźyda pruhowarjeſkeje kommiſije, Ruchtař, poda wuſkedź pruhowanjow, kotrejž ſu doſcź dobre a kotrejž dopokaſuja, ſo ſo wjele wo a teź wuczobnizy próuja, ſo bychu najlepſche pomocznizi. Wóſom wuczobnikow ſa wobzežite wukony kuſowe premije dóſta. Ssu to Hajna ſ Njeſwačzidła, Jung ſe Schćerachowa, Kotlik ſ Njeſwačzidła, Ruchtař ſ Budyſchina, Pötter ſ Wjaſowjy, Hórnik ſ Budyſchina a Kühn ſ Khemnitza. Wyſchiſchi miſchtr da młodym towaršſcham dobre rady a pokiwy kobu na puć a napominaſche jich, ſo bychu pſchezo a wſchudźe na wudoſpokinjenju ſeboje ſamego dźěłali. Miſchtrowjo ſu jich jako wuczobnikow nawiedowali, ſo bychu drjewo wobdźěłacź namukniłi. Dźe wo to, ſo bychu w tutym naſtupanju jónu prawi miſchtrowjo byli. Wokoło ſwjedźenizy wupyſcheneho blida běchu ſo 13 miſchtrowjo ſeſtydali, kotſiž 25 hacź 49 lět ſjednoczeńſtwu zwěrnu dźerja. Wyſchiſchi miſchtr tutym jubilaram wutrobne ſłowa wěnowaſche. Ssu to: Korla Friedrich ſ Rakez, 49 lět; Arnoſcht Leßmann ſ Klukſcha, 44 lět; Pawoł Schubert ſ Lahowa, 37 lět; Jan Marſchner ſe Schćerachowa, 37 lět. — Ota Werner ſe Jeńzenja, 36 lět; Herman Hanuſch ſ Wjeſela, 35 lět; Guſtav Schneider ſ Demjan, 35 lět; Jan Rachliz ſ Hodźija, 32 lět; Herman Kariſch ſ Łupoje, 32 lět; Auguſt Rösler ſ Khrósławy, 31 lět; Herman Schołta ſ Minakala, 28 lět; Alwin Langa ſ Rynarjez, 25 lět a Kurt Schada ſ Frankenthala, 25 lět. Wyſchiſchi miſchtr pſchepoda khódennu towaršſchej cźeſtne wopiſmo. Poſkadnik Kryſtoph roſprawu wo pokladni poda, kotrejž ſo jako prawa ſpóſna. Na to ſo praſchenje dowěrcy ſtaji, kotrejž ſo 100% nětcźiſchemu wyſchiſchemu miſchtrej wupraji.

— **Finanzny hamt a ſaſtarańſki hamt w Budyſchinje** ſtaj pod cźiſłami 3952, 3953 a 3954 telefonowej łyſcźi pſchiſamknjenaj. Po powſchitkownym ſtónczenju ſłužby je finanzny hamt pod cźiſłom 3953 a ſaſtarańſki hamt pod cźiſłom 3954 doſtacź.

S **Budeſtcy.** K ſjawnemu poſtrjebanju ſo gmejnſka rada w ſtarym hamtſkim dworje ſeſidźe. Wjeſnjanoſta Ricźel wukas ſtatneho bohata wojſewi, po kotrymž ſo gmejny Budeſtcy, Kóſły, Sahoř a Khójnicźka ſ 1. haprleju 1936 do jeneje gmejny ſjednocźa. Tuta gmejna imeje nětko 1142 wobydleri, a 834 hektarow wobſaha. Sa lěto 1935 ſo dodatkowy hoſpodaŕſki plan pſchedpokłoži, kotryž ſo ſkwali. Po tutym hoſpodaŕſkim planje je ſo w lěcźe 1935 110 305,60 hr. dokhodow a 108 422.07 hr. wudawkow naliczíło. Potajkim pſchesbytk 1937,53 hr. ſbywa. Na kónzu jednaſche ſo wo ſběranju pſchewyſchkeho dawka ſa lětnyk hoſcźi, kotruž gmejniſzy radni ſkwalichu. Wjeſnjanoſta wo tym hiſchcźe dalſche wojſewi. Njeſjawne poſedźenje ſo na to pſchiſamknu.

S **Drožđžje.** Saſdźeny ſchtwórtk měſaczku tu žadnu politiſcźenku. Kicheſcźijanſka ſónſka ſłužba ſa Hrožđžſchcźo, woinoſtka Drožđži, wotmě ſwoju měſaczną ſhromadźiznu a bě pſchepołnjła na nju teź wjele hoſcźi. Pſchedźyda, knjeni wjerchowka ſ Hanau, běſche dobyła jako pſchednoſcherku ſa tutón wječor diakoniju ſotru F. Wjeliz ſ Kubkhiz, kotraž je ſydom lět jako miſionarka w Chinje ſtutkowała, a tu thwilu na woczeſtwjenju w domiſnje pſchebywa. Na wopraudźe jimaze waſchnje powědaſche nam ſotra Wjeliz wo ſwojim ſtutkowanju tam mjes Chineſami. Je to daloki puć ſe ſerbſkeje wjeſki do Chiny, ale Bóh Knjes je ju ſnadnje wjedł a we wſchěch ſtrachach wobarnował. Chineſki lud ma ſtaru, wyſoku kulturu a je jara wuſkiknu na wſchelke wězu, ichtoż móžachmy widźeć ſ kraſnych wuſchiwanjow, mólbow a wurěſowanjow, kiž wona nam pokaſowaſche! Ale lud je hiſchcźe ſiwy w najcźmowiſchim pohanſtwje! Nimo měry wulka je duſchina nuſa luda, a hubjene ſozialne a hygieniſke wobſtejnoſcźe njemóža ko ſtoro wopiſacź. Ssamo njewólniſtwo tam Hiſchcźe knježi a dźeći a žony ſo pſchedawaju a maja potom wjele cźerpicź. Ale jara, jara dźakomne je potom lud, hdyž ſłyſchi wieſołu powěſcź wo naſchim Bohu a Sbóžniku. Tuž tola my tola wſchitcy ſobu pomhajmy ſ darami a wuporami, a Bóh daj, ſo by tutón pſchedńoſchk ſbudźił wiele nowych pſchecźelow ſa miſionſtwo. — S wutrobnym ſtowom dźaka ſa jara ſajimawe a rjany pſchedńoſchk ſtónczi pſchedźyda, knjeni wjerchowka ſ Hanau ſhromadźiznu. Miſionarjez ſtotſje Wjeliz pſchejemny pak dale Bożu hnadu a ſohnowanje ſa jeje ſtutkowanje.

S **Bukez.** (Konfirmazija.) Bołmónczku běſche tu w naſchim Bożim domje ſwjatoczna konfirmazija hołzow a holzow, kiž běchu lětſa ſchulu wukhodźili. Sſerbſke a teź němſke Boże ſłužby běchu derje woſyntane. Wołtař běſche rjenje ſ kwětkami wupyſcheny, pſched kotrymž 65 hołzow a hólzow kſchcźeńſke ſłuby wobnowi.

MAGGI Fleischbrüh-Würfel
enthalten besten Fleischextrakt
700
3 Würfel für 10 Pf. ergeben
¾ Liter feinste Fleischbrühe

Hlowny redaktor Marko Smoleť w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleť w Budyšinje a za nawołtki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a čišć dr. Jan Cyž w Budyšinje

D. A. III. 1936 2225. — W tu khwilu tarifna liſcina Nr. 5 płaći.

Kospodaŕski rozhlad

Wutoru, 7. haprleje 1936.

Wčeraſche tyrhi w Barlinje.

1 dollar	2,484	100 pólſk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,305	100 ćeſkoſł. krónow	10,275
100 ſwajc. frankow	80,69	100 franc. frankow	16,385

Barlinſka burſa, 6. haprleje. Na ſpoczatku nowoho tydźenja bě ſe ſtrony bankowſkeje klientele wjele nowych kupowańſkich pſchikazow dóſchło, kotrejž pak njeměſachu tón rosměr, kaj ſaſchły trdźeli. Saſtadne měnjenje na burſy bě tohodła dale pſchecźelne, k cźemuž krute poſtajenje němſkich hódnotow na wukrajnych burſach, woſebje na Londonſkej pſchinoſchowaſche. Pſcherſkowe kurſowe połěſchenja ſtajichu ſo na akzijonych mikach na něhdźe 0.5 proz., někotre woſebje wobkedźbowane hódnoty mějachu teź hiſchcźe wyſchiſchi poſtup. Jenoź někotre hódnoty powuſcźowachu kaž na pſchikład Harpener a Vereinigte Stahlwerke. Na rentowych mikach njebě pſchemjenjenjow.

Barlinſke žito wulkowiſi. Domoz na Barlinſke žito wulkowiſi ſe ſtronu ratafſtwa bě teź na ſpoczatku nowoho tydźenja dźiwaju na pólne dźěła jara maſn. Na druhej ſtronje pak bě tež powſcźowanje mahmjeſkowane. Barlinſke wulkomlonn ſa kłóbowe žito mjeſchi ſajim jewjachu, tak ſo poſtajenja druſtwow a wulkowobſchoda ſa tich nakupowanje dołnoſnje doſahachu, ſo ſo ſo nawraſchowanje mohło ſpokoiłcź. W proninan ſo woſebje ſa rožu wulki ſajim wokoſowacze, pſchi cźimž ſo teź wjetſche wobſchodne pſchiraſki pſchiſwoleja. Njekontingentowane kłóbowe žito hačź lódma na wikach. Wowſ a pizowańſki jecźmień ſo dale kupowaſchtaj. S mukow mjeſche pſchecźiſna muka wozebity ſajim.

Wječera khacźeſche w Barlinje zentnar

pſchenicy W 8: 10,20 hr., W 9: 10,25 hr., — rožli R 8: 8,40 hr., R 11: 8,55 hr., — jecźmienja G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr., — wowſa H 11 8,35 hr., H 13: 8,50 hr

Płaćizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymje po tonu abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hrivnje.

	6. 4.	3. 4.
Pšenica	214,0	214,0
rožka	177,0	177,0
tečmjeń now.	215-221	215-221
ječmień, nat.	—	—
wowſa	—	—
kukurica	—	—
pšeńč. muka	27,35	27,35
ržana muka	22,25	22,25
pš. wotruby	11,50	11,50
ržane „	10,10	10,10
raps 1000 kg	—	—
hroch, Viktor.	33,0-36,0	33,0-36,0
lane ſymjo		
pjeluſki	34,0-37,0	34,0-37,0

	6. 4.	3. 4.
bury	21,0-23,0	21,0-23,0
woka	30,0-31,0	30,0-31,0
mádre łupiny	17,0-18,5	17,0-18,5
žołte łupiny	28,5-30,5	28,5-30,5
zeradella	44,0-48,0	44,0-48,0
raps. wosuſk	—	—
lany wosuſk	17,30	17,30
ſuch. tmuhanč.	—	—
běrnj. kruſki	18,60	18,50
ſyno, 50 kg		
ržana ſłoma		
ośeń. „		
wowſna „		
ečna „		

Płaćizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 204.0 9: 205.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 168.0 11: 171.0
Płaćizna za jecźmień za wupłodźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płaćizna za wowſu za wupłodźerja 11: 167.0 13: 170.0

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźańſkich ſkótnych wikach.

6. haprleje 1936 — Płaćizny po centnaru a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 44

Połnomjaſne, wukormjene, najl. rězneje hódnoſce młode	44
Starſe	40
Hewak połnomjaſne, młode	32
Starſe	—
Mjaſne	—

Byki 79

Młódſe mjaſne, najwjetſche rězneje hódnoſce	42
Hewak połnomjaſne abo wukormjene	38
Mjaſne	33
Snadnje wuwite wowy	—

Jałowcy a kruwy: 177

Młódſe połnomjaſne kruwy najwjetſche rězneje hódnoſce	41
Hewak połnomjaſne abo wukormjene kruwy	37
Mjaſne kruwy	32
Snadnje wuwite kruwy	24
Połnomjaſne wukormjene jałowcy, najwjetſi. rězn. hódnoſce	43
Hewak mjaſne jałowcy	39

Wowcy: 699

Najlepſe kormjene jehnjata a młódſe kormjene borany	50–56
Srěnje kormjene jehnjata, starſe kormjene borany a	
derje wuwite wowcy	48–51
Mjaſne wowcy	42–45
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	40

Celata: 1977

Najlepſe kormjene ćelata wot cyca	67–72
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	56–62
Snadnje wuwite	46–55
Najſpatniſe	40–45

Swinje: 3465

Tučne ſwinje, přez 150 kg. cźežke	56
Połnomjaſne ſwinje wot 120 hač 150 kg. cźežke	54
Połnomjaſne ſwinje wot 100 hač 120 kg. cźežke	52
Połnomjaſne ſwinje wot 80 hač 100 kg. cźežke	50
Mjaſne ſwinje wot 60 hač 80 kg. cźežke	—
Rancy	53

Radio

Serjedu 8. haprleje ſo ſłyſchi:

Königswusterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeſeły rańſchi konzert. 11,40 ſa hura. 18 Brahmſowe a Wolfowe ſpěwy. 19 taćzele. 20,10 taćzele ſ opery „Fidelio“ wot Betthowena. 20,45 hodźina młodeho naroda. 21,15 wječor wſchelcźijnow (ſe Stuttgarta).

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 rańſchi konzert. 8,20 ſa hoſpodu. 11,45 ſa hura. 16,30 domjaza hudźba. 20,15 hodźina młodeho naroda. 21 ſ hornjeje Bogtlandźiſke.

Hiſchcźe wojne ſ dnjeſnym programma. Hamburg: 20,15 operettowy konzert. Wróćłaiw: 20,45 naſtni rhythmus. Frankfurt: 20,15 němſki operowy wječor. Monichow: 20,45 ſabawny konzert. Wiw: 19,30 trumſi walcźik. Warſchawa: 22,05 duchowna hudźba.

R. farar Mjerwa swoje prjedowanje na biblisce stzowa skoli „Wostańće pschi nim“. Wutrobne stzowa wenowasche tez „stotym konfirmandam“, kotryž w nahladnej liczbje (35 mužow a zonow) k Božemu blidu pschistupichu.

S **Hulki.** Loni sta so tu sakoženje meliorazi'skeho druzstwa z niewobmjesowanej pschinoschowej winowatoscu sa Husku a wokolinu. Wustawki tuteho druzstwa je nětko hospodarski minister skwalik. Tute druzstwo ma wotpohlad, Warnotciansku rěčku wurunacz a meliorazije pobocznych rěčkow pschewjesecz. Je to dalokosahaze wobschérne pschedewsacze, dokelž k temu tez meliorazija wschelakich łukow so pschidruži. Mjes tym so 83 hektarow projektěruje. Dotal pak su jenoz sa 70 hektarow podpisny na'bérali. Druzstwo ma nětkole 75 sobustawow. Dźěła so na nětdźe 3600 dźělowych dniow wobličeja a budźa nětdźe 65 000 hr. płacicz, kotrez stat saplaci. Tak khěts hacz so y'chenokalanje stanje a druhe prascheńa so dorjaduja, so dźělowe pschedwsacze wupisa. Sobustawy pschedsydstwa su August Janaich z Noweje Wsy, Pawoł Lanca z Holzy, Oskar Holcz z Demjan. Jich sastupjerio su Arndt Ha'a ze Zokowa, Pawoł Kral z Noweje Wsy, Liebstein z Druzkez, Walzar Mönch z Warnotcźiz a Měrczin Kühn z Nowej Wsy.

S **Kulowa.** W lěcze 1935 sapocžate kładzenje kabela sa elektrisi powod so dale wutwari. Zyrkwinska hasa nowy plesr dostanje. Poslednje plestrowanje so w lěcze 1841 sta.

S **Wojerez.** (Swinjaze wiki.) Na swinjaze wiki pschihna so 323 prosatow. So so pschi tak wulkim poskiczenju wschitko njerospscheda, so zamo rosumi. Wobkhod pak be pomerńje ziwn. Placzirny pohibowachu so mjes 15 a 18 haj hacz do 20 hr. Sa lepsche prosata so tez hischcze mjazy pschisiwoli.

S **Wojerej.** Tudyschi wokrjesny wjednik Max Mokacz, tatar we Wojerezach, je so sa Schlesyski wótbny wokrjesk cžo. 8 (Lěhnizu) do němskeho sjezma wuswolił.

S **Wojerez.** (Njesboze.) Piatk chazdse so konjazy sapschah po Hródkowskej drósy jědzo na drohu do Borkhamora saminyc. Sa nim jědzesche tehorunja z Wojerez pschikhadzejo auto, kotrež chazyse na lewym boku wotbrocžazo pucz dale jěcz. W zamsnym wokomiku pak pschijědze z Hródka druhi auto. Wobe aucze so so srazischtaj a pschi tym so cžežko wobschkodźischtaj. Na drohe jboze wozoby do schkody njepschinjedzechu.

S **Wojerez.** (Autowe njesboze.) Do wokrjesneze khorownje z tschazennymi mohami invalidu Mara se Khójnicza podachu. Na kichžowanischcu mjes Khójnicom a Wulkim Cjikom z Budyschina cžejźity czah pschijědze. Sa Marom pak wozobowy wós. Pschi lawinienju na drohu do Khójnicza invalidu prědny błótoschchi tak auta hrabny a kónz jeho wlecze'che.

S **Rósbórka.** Wokrjesne burstwo sa Rósbórski wokrjesk je wot 1. haprleje 1936 w Niskej na Budyskej drósy cžikko 6. Sskužbne hodźiny su w lěcznym cžasu wot pándźele-hacz do piatka wot 7 do 15 hodź., sobotu wot 7 do 1 hodź. Nječne dny wokrjesneho burskeho wjednika su jenoz wutoru a pjatk dopołdnja.

*

S **Podmokłow.** Po poslednich cžopłych niedźelach su we Łobjowej schkitanej dolinje schtomy priedy hacz hewak sakcžeke. Mandlowe a aprikosy hižo kcžeja. K jutram so licžil, so tez wischnje a hłomki roskcžeja. S roskcžecžom jablonjow a kruschenjow so w cžasu wot 9. hacz do 26. haprleje licžachu. Nadźijmy so, so nózne smjerzki kcjenju njeschkodźa.

Budyske stawniske powěsće

Narodźenja: 2. 4. Njemandźelski zym. — Serbertej Waldemarej Juliuzej Krietschej, pschekupzej zyn.

Wumrěli su: 3. 4. Hana Preißnerez, fabriska dźěłaczeńka, 64 lět. — 4. 4. Hana Bělina rodź. Woschkez, mandźelska fabrikskeho dźěłaczerja, 38 lět. — 5. 4. Johanna Ernestina Wilhelmina rodź. Kschižanowa bywscha rodź. Kratzowa rodź. Schmidtez, maloreintnarka, 88 lět. — 5. 4. Marczin Hans Fischer, rěznik, 35 lět.

Pschipowědali su so: 6. 4. Jurij Alfred Stolle, kanglist a Margareta Stolinez, pschedawarka, wobaj w Budyschinje. — Günther Ota Heber, pschekupz a Hilza Katharina Handez, pschedawarka, wobaj w Budyschinje.

Přilopk

Cježke autowe njesboze pola Neustadta w Holsteinje
3 zmjertne woporv.

Na drósy do Neustadta w Holsteinskim je so njedźelu rano cježke autowe njesboze stako, kotrež zedi 3 zmjertne woporv zadasche. Dróbowarjo w blizkosci města rosbity mały DKW-wós namakachu, kotryž bě bjes dwěla do schtoma zawadźił. Pschi woju leżachu 3 wobzoby, z kotrychž hischcze jenoz jena holza žkabe zinjesnje znamjenja pokasowasche, mjes tym so běchtej druhej hižo mortwej. Na puczu do khorownje tez holza na sezemkach zranjenym wumrě. Wschě 3 pohibowachu z Neustadta a běchu po puczu z Lubecka do Neustadta. Njesboze je so dyrbjalo wokolo 4 hodźin rano stacz.

Najpłódnischa ranza zwěta.

S Londona so wosjewja: Betty, najpłódnischa ranza zwěta je morwa. Pohrjebachu ju na luzy, kotruž bě 13 lět dołho se zwojim pykom rosrywała. Betty je 387 prosatow pomeła, kotrež po wukornjenju 100 000 puntow zwinjazeho mjasa poskiczichu. Wobsedźeć ranzy, bur z Cornwal we Worcestershire, so nadźijesche, so smjeje Betty 400 prosatow. Betty bě 12 mježazow stara jako prěni ras 12 prosatow porodźi. Běsche jenicžka ranza, kotraž 65 prosatow na 3 rasy sa jene lěto zwojemu wobsedźerjej dari. Poslednji ras w haprleji 1935 jenoz dwójnikow porodźi.

Stawkowanje nischedźerjow w Damaskuzu.

Po powěrcžach z Damaskuza je tam 2000 tkalzow dla mjdowych zadanjow do strajkowanja stupiło. Hrosy strach, so so 5000 tkalzow se solidarnosczu jim pschisamknje.

Sport

Kopańca.

Poslednju njedźelu dobychu pschi mischtrowskich kopańcach wschudze favoritojo, a to:

Schalke 04 — BSV Barlin w Gelsenkirchenje 4 : 0.
Polizei-Chemnitz — Hindenburg-Allenstein w Kamenicy 4 : 1.
Eimsbüttel — Borw.-Nasensport Gliwizy w Hamburgu.
Werder-Bremen — Viktoria-Stolp w Bremenje 6 : 0
FC-Nürnberg — Stuttgart-Kickers w Nürnbergu.
Wormatja-Worms — SV-Jena we Wormsu.

Miestrkrajne hry we Winje.

Awstriska pschecžiwo Muhelske 3 : 5 (1 : 33).
W Zürichu Schwizarska — Italska 1 : 2 (0 : 1).
W Novara Italska B — Schwizarska B 2 : 0 (0 : 0).

*

Guts Muts pschecžiwo Chemnitzer BC 5 : 0.
Dresdner Sportklub pschecžiwo SV Hamburg 2 : 1.
Sportlust Zitawa pschecžiwo 08 Bischopzy 2 : 1.
SV Budissa Budyschin pschecžiwo SV Dresdensa 1 : 2 (0 : 1).

Pschi tutej hrě ho'cžo žebi zjane dobycze wubědźichu. W polu drje bě Budiša lěpscha. Drježdźanzjo pak mějachu lěpschich běharjow. Na woběmaj bokomaj běchu nadběhowarjo žłabi. Se sadnich muži bě Drježdźanski wrótkař Göbel najlěpschi muž. Hakle w 43. mjerschinje kopny sa Dresdensku žrjedźnu nadběhowař Lehmann prěnje wrota. Budiša w druhej połkoju psches žwoje leme kschidło Mickela wuruna. Drježdźanzjo psches žwoje prawe kschidło dobyczerske wrota tschichu.

*

Rio de Janeiro: Pkuwarka Marija Lenk postaji nowy krajowy rekord na 100 metrow w klasiskim stilu 1 : 24,5. Spěschnischo na tutej cžarje pkuwalchez dotal jenoz mějiczelka zwětowho rekorda Hanni-Hoelzner, Němka a danska Valbora Christensen.

Hamtske woziewienie z Budvšina.

Das über den Betrieb des Landwirts **Martin Pietzsch in Döberkitz** mit Beschluß vom 19. Oktober 1935 eröffnete Entschuldungsverfahren wird eingestellt, da der Schuldner den Antrag auf Eröffnung des Verfahrens zurückgenommen hat (§ 24 Abs. 3 SchRG.). (25 Lw. E. 215 B.)

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen,
den 3. April 1936.

Auf Antrag der **Weidegenossenschaft für Luppa und Umg., e. G. m. b. H., in Luppa** ist über ihren Betrieb am 30. März 1936, nachm. 4 Uhr das Entschuldungsverfahren nach § 4 des Gesetzes vom 1. Juni 1933 eröffnet worden.

Die Aufgaben der Entschuldungsstelle nimmt das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen selbst wahr.

Alle Gläubiger der Betriebsinhaberin, die am 30. März 1936 gegen sie persönlich oder an ihren Grundstücken sichergestellte Ansprüche hatten, werden aufgefordert, ihre Ansprüche bei der Geschäftsstelle des Entschuldungsamtes (Zimmer 331) bis zum 10. Mai 1936 anzumelden und die in ihren Händen befindlichen Schuldurkunden einzureichen. Die Unterlassung der rechtzeitigen Anmeldung hat Nachteile hinsichtlich der Beitreibbarkeit der Forderungen zur Folge. (§§ [illegible] E. 246 K.)

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Posledn'e politiske powěsće

Nowa amerikanska lětadłowa łódź.

Pschi zjnlnym wobdźělenju wobydlerstwa je zobotu w Newyorku News lětadłowa łódź „Yorktown“ z twarjenje na morju puschcžita. Mandźelka presidenta Sjednocenych statow Roosevelta łódź wukschcži. Dwě podobnej łódźi zo hižo sažo twaritej.

Krtwawne srażenja w Mekiku.

Blizko mekisikanskeho města Labarki w provinzy Guadalajara burja a pschiwiwowarjo cžerwjeneje ratarskeje strony do so srażachu. Pschi krwawnych srażenjach zo pjecz wožobow mori a wózom so cžežko srani.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Maćica Serbska zmeje wutoru 14. haprleje popołnju 1/3 hodźin swoju 82. hlownu zhromadźiznu. Wotrjady zeńdu so dopołdnja wot 10 hodź.

Predsydstwo Maćicy Serbskeje.

Hudźbny wotrjad Maćicy Serbskeje zmeje wutoru 14. haprleje, to je 3. dźeń jutrow, dop. z dypkom w 10 hodź. w Serbskim Domje swoje lětuše posedźenje. Předmjet: 1. Je serbski ludowy spěw wěc někajkeje kulturneje hódnosce? 2. Je pěstowanje ludoweho serbskeho spěwa wohrożene? 3. Je mózno, tajki strach wotwobroćić? Praktiske, wěcne a nawożne pěsnjerske a hudźbne přikłady. Debata. Nanajnaležnišo sobustawy a lubowarjow wěcy, tež zony přeprošnje kral. hudźbny dir. Bj. Krawc, předsyda.

Maćica Serbska. Stawizniski a pádagogiski wotrjad zeńdźe so 3. dźeń jutrow, dop. w 10 hodź. w serbskim muzeju. Dokelž chcemy lětsa 80lětne wobstaće muzeja hódnje woswjećić, dyrbi so zhromadnje plan nazymskeje wustajenjey postajić. Wo bohaty wopyt prosy muzejownik.

Lichań, „Serwicka“ pěwa žrjedu 8. haprleje pola Teurichej w Hucžinje. Njech to jedyn druhemu wosjewi!

Dirigent.

Waša najrjeńša jutrowna jězba
703 je z Korzymskej „Łastojčku“

Druhi dźeń jutrow do Rudnych Hór, Wesenstein, Glashütte Bärenstein, Zinnwald Raupennest, Altenberg (wobhladanje nad konkow. zajězd do dźělarnje), Rehefeld, Frauenstein, Drježdźan Wotjězdže w 7 hodźinach. Płaći 6,— hriwnow.

25. hač 29. meje k rianemu němskemu Rhynej a Mohanej (Main). Płaći 75,— hriwnow.

15. hač 19. junija do Hamburka—Helgolanda. Płaći 60,— hr W płaćinje je wobliczene: přenocowanje, sndanje, wobjedy a wječerje. Wšitko jara snore a dobre, zastupjeńki a jězby z narnikom. Dobre nazhonite puczowańske wjednistwo. Prošu žadajce wosebite prospekty w mojich přijimańniach. Přijimanja a rozjasnjenja za Budyšin jenoz pola Alfred Kadner, cigarowy wobhod na Žitnych wikach, Otto Koch w Hainicach a Maks Nowotny w Korzymju čo. 53, telefon 220.

Jězby za towarstwa a šule wuwjedu po přihódnych płaćiznach

Za jutr. jěcharjow
rjane hanty
rjane žiłć. hanty
rukajcy
sekle za khorhoje
Schaaf
695

Khartki
(serbske a němske)
k jutram, k narodninam, k slubej a kwasej,
k slěbornemu a k złotemu kwasej,
žarowańske a k druhim
přileżnostam
w Serbskej knihańi w Budyšinje

Miele prochsrěbak 68.— hač 135.— hr. 246
Dostanje wo wotrjadn. wobkhodach
Poskićam staroznate dobre
połonowe wino
Otto Schmaler
na Mołtkowej drózy 7. Telef. 2411 979

Wšč symjenja
za polo a zahrodu, kaž tež symjeńtnu cybłu w najlěpšej kajkosći poruča 528
M. Hadank nasl. w Kamjencu na Budyskej drózy

Pruhujće swój wobstatk čišćowych wěcow!
Njeńakajće, donjž njeje poslědnje łopieško přetrjebane. ale zapodajće w prawym času swoju skazanku W čišćerni „Serbskich Nowin“ budźeće derje a płaćizny hódno posłużeni.

Dźěćace wozy
Smy wšě wobrachowace wozy po sylnym kupowanju zaso nakupili a mamy zaso
50 dźěć. wozow a 50 začinj. wozow
wšo wubjernje rjane modelle na składže, kiž čakaju na kupcow
[613
Richter
na Kěžorskej drózy 7

Dobra dźowka
so dla žeńtwy nětčišeje,
srěnk, 701
kotryž może syc, so přistajiaj w Casecach čo. 3

Slomu
předawa Jakub Šołta
w Khanecach pola Pančic

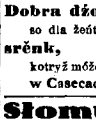

Płaću za 595
konje k rězu
najwjetše dnjowe płaćizny. W nuzy přijedu ze swojim transportskim wozom najspěšnišo. **Clemens Hartmann**
telefon 419 / w Kamjencu

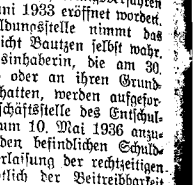

Pijce Sachsec kofej
je sylny hač do poslednjeje kapki,
125 g 75, 70, 60, 57 a 50 pj.

K jutram
dobre hromakowe konservy, słódnu Lipsańsku wšelaku zeleninu, słódny młody hroch. dobre přijěźne płody
jabłukowa mučka
kilowska tyza 0.72, 0.60
aprikosy, kilow. tyra 1.40
truskalcy, kg- [illegible]05 1.40
mirabele, [illegible]
[illegible] ko ..45 1.30
reineclaudy, kilo 1.40
słowki, kilo 0.80 0.64
prusnicy, wuw., 500 g 0.70

połonowe wino
bleša 1.20 1.10 1.—
stary italski połon
[illegible] bleša 1.90

rhynske wino bl. w. 0.95
moselske wino bl. w. 1.05
čefw[illegible]r wino bl. w. 0.95
šumjace wino bl. w. 2.10
wšitko z blešu

Würzburkske Boksbeutle
19.0e Randersakern 1.65

Běłe španiske słódke wino . bleša 1.65
Tarragona, čerwjeny 1.35 z blešu
Malaga . 1.45
Samos . 1.40

Otto Sachse

Přiłoha k čisłu 83

SERBSKE NOWINY

Wutoru 7. haprleje 1936

Hudźba – wumělstwo – dźiwadło

Měšćanske dźiwadło.

Sandźenu njedźelu poskići ſo nam w naſchim měſtanſkim dźiwadle prěni raz nimo měry rjana ſajimawa operetta „Wjeſelukowana“. Hdyž hižo napiſmo cžitamy, začahujemy mnoho ſajimawego a hdyž operettu widźimy, ſmy pſchekwapjeni, kak wuſtojnje je tuta operetta hižo w Serje ſłożena. Sſłuſcha bjes dwěla do naiſlěpſchich wuſkow nowiſcheje hudby. A k tekſtej je Nico Doſtal hudźbu dał, kiž ſo dospołnje wobſtajeſi pſchiſłuſhuje, ſpěwy w njej ſu tak pſchitulne, ſo klincza cži do wutrobh w bohatoſcži ſwojich melodijow, bjes teho ſo by na mužł pſchiſchoł, ſo by je jako „ſchlagery“ w pſchichodže huſto ſłyſchećej. Wſchitko ſkutkuje na pſchihladowarja kaž barbny wohnjoſtroj: połnje pyſchnoſcže, ras wuhladaſch žiwjenje ſnamjenite wumělki Deny Darlo w Barlinje, potom w Hollywoodže, ſnamjenitym filmowym měſcže. Wobſtaj je tak wotměnjenjow bohaty, ſo ſo njeſpſchestawaja wotměnjenja. Skſedujeſch ſajimowany nam a ſy pſchekwapjeny nad wobrótnoſcžu doſtónčneho końca. Mano Holtei jako hrowy wjednik je ſo derje ſamił do tuteje macžiſny a pſchewjedže hrajne nawjednjerſtwo tak wubjernje, ſo ſłuſcha jemu na prěnim měſtnje tak ſa wulku nałożenu prózu. Hłownu rólu bě dowěrił knjeni Margret Timmer jako Deny Darlo. Wumělka wobſtejeſche ſe ſwojimi rjanymi ſpěwnymi poſkićenjemi, ſy jadnacu w ſwojim cžeſtnim ſłożenju wopraudže prěnjorjadne wukony.

Willy Steiner jako ſwětowy ſłědźer Peer Bille podawſchi ſwoju tehorunja ſpěwnje a hrajnje doſcž cžeſtnu rólu tak wubjernje, ſo bu k cžaicžiſchemu wotſpjetowanju najrenſchich ſpěwnych partijow ſ bohatym pſchiſkleſkom nawjedwjeny. Rudolf Lahoda jako juniorſchef nakładniſtwa „Tartarin“ a ſym bě zyle w ſwojim elemencže. Wón bě ſo do ſwojeje na wotměnjenjach bohateje róle tak ſažiwił, ſo bu to ſa pſchihladowarſtwo ſnama radoſcž. Jeho reje ſe Ellen de Fries jako Ingried, dźowku nordiſkeho wotſtajanja, a ſhromadnje ſ rejwanſkim ballettom běchu ſamſchitke wukony, kajkeż lěpje we wulkomeſčanſkim kollekcje nawědźecz njemóžeſch. Jeho hra ſ knjejnu Ellen de Fries bě hotowy zyłk hacž do poſłednjeho žadaneho. Wo wumělzu ma ſo ſnama khwalba prajicz. Jeje žiwy temperament móžeſche ſo tu tak prawje roſwiwicz bjes teho, ſo ſ pſches poſtajene mjeſy wupjerchnyła. Heinz Sützenqut jako wuſtojneho ſarjadnika Zenja Holidaja, kiž ſo ſe ſwojich wuſkojcow wuidoby. Wolf Martini poda derje wobſtarneho ariſtokratu. Editha Bräuer jako italſka ſpjewarka bě dobra w ſwojich zuſporčźnych wuſtupowaſche rólu Pappilarda ſe wſchej jemu leżajej wuſchikoſcžu. Wſchitky druſy hrajerjo, kaž Wolf Martini jako ſtarowy reſiſer, Herbert Horſt jako jeho pomocznik, Franz Marſich jako wrótnik, Ernſt Raſch jako ſaſtojnik ſtawnika, Lu Margraf a Elſa Layda jako ſaſtupjerjo dźiwadelniſzy Deny Darlo tehorunja derje hrajachu.

Hdyž doſtónčnje dyrbimy ſ wożebitym dźakom na rjane reje, na ballettne poſkićenja pod nawjedniſtwom Jurja Eſſera ſpominacz, hdyž ſwjeſcžimy, ſo bě ſo knjes kapelmiſchtr Waltaf zyle ſaſtajił ſa dobre hudźbne pſchewjedženje, ſo bychmy tak prawje wſchitke tjanoſcže melodijow nawědźili, dyrbimy wuſnacz, ſo je tuta operetta wſchito zyle wożebitehy, ſo je ſo wurjadnje derje pſchedwěda a wěſcže mnoho wopjetowanjow dočaka k radoſcži wſchěch dalſchich wopytowarjow a pſchećelow rjanych operettow. Pſchipoſłucharſtwo njelutowaſche tohodła ſandźenu njedźelu pſchi prěnim pſchedwjedženju ſ dźakanym pſchiſnaćom a kwětnymi daranji. Stoko njeſtónčny bě dźakny pſchikleſk k wożełu wſchitkich poſkićerjow. -é.

Kino für Jedermann. Adele Sandrock je dźeńa najſnaćžiſcha ſwojoraſna dźiwadźelniza. Jeje wulku dokonjanoſcž móžemy najlěpje ſpóznacz w filmowej wjeſelohrě: „Wſchitko poſłucha na mój komando“. Pſchedſtaja ſo nam tu wurěſt ſ dźiwadźelniſkeho žiwjenja. Adela Sandrock pſchedſteji dźiwadłu, kotremuż je zyle ſwoje lěta woprowaka. Ale tole dźiwadło je ſ njej ſeſtariło. Publikum pak žada ſa nowożaſnutymi hrami. Nowinka kritika tole žadanje wótſtje wupraji a tak dóńdże nimale k roſpadej tradizionelneho pſchedewſaca. Wołdarjeny młody wunuk dyrbi ſkónčnje pſchedſtudki dobreje wotki a mnohich druhich pſchewinycz, ſo by w dźiwadle nowe žiwjenje roſkſěſo. Na końzu widźimy hiſchcže ſhołowny młody por, kiž ma wulki podjeł na derje poradźenej premijerje. Wuſnamni w ſwojich rólach ſu Marianna Hoppe, Wolfgang Liebeneiner a Jurij Alexander, kaž też ſnaty tenor Otto Albrecht. Pſchitulna hudźba Maltarja Weißnera ſo ſawěſcže tóhodnu ſalubi. — Też pódlanſki programm móže naš jara ſajimowaz.

Rězniski kurzus w Pomorcach

Sandźenu wutoru bě w pſchepytowańi ſa burſke dźěła praktiſki kurſus wo pſchihódnym rězanju w burſkej domjaznoſcži. Tutón kurſus bě ſo ſ wjele ſtron pſchał, dokelž w tudyſchej wokolinje burſke žony dotal mało ſajimna ſa burſke rězanje pokaſowachu. Rězník bě pſchezo k ruky, kotryž dźeń mójeſche wſchitko lěpje a wuſtojniſcho. Wotkrjeńe kurſtwo w Budyſchinje bě tohodła ſa 10 burowkow tajki kurſus ſarjadowało, ſo by tež tu ſa burſke domjaznoſcže nowe pucže pokaſało. Wſajm hcž 10 wołobow njemóžeſche ſo wobdźěłcz, dokelž potom njebychu mohłe wobdźělnicy praktiſcy hobu do dźeła ſapſchimnycz. Najprjedy ſo pokaſa, kak ſo ſwinjo roſkſuſkuje, ſo by ſo najlěpje wužicz dało. Pſchi roſdźělanju potrjeba roſtudźa, pſchetoż dyrbi ſo wědźecz, je-li pſchihódniſche, ſo by ſo wjazy na pjeczeń woſtajiło abo ſo na kołbašu pſchedźěłało. W poſłednim pſchipadže ſažo, ma-li ſo kołbaſa na maſanje abo na warjenje pſchiprawicz. Tohodła ſo najwſchelakoriſche druſiny kołbaſow ſhotowichu, wobſtejeſche też dobre traſne kołbašy. Pſchi tym ſo wumělſke cžerjewa wužiwachu, ſchtož je trěbne, ſo by ſo ſ tym dowoſ ſ Khinty wobmjeſował. Też horze nałożenje plezow (ſchunkow) město ſymneho żelenja ſo pſchedwjedže. Kajkoſcž mjaża po tym njeczerpi, ale ſo ſkerje połepſchi. Na to ſwucžowaſche ſo konſerwowanje pjeczenje, warjeneho mjaſa a warjeneje kołbašy w tyſtach. Też wužitne wužicze mjenje dobrych mjaſnych dźełow ſo roſpominaſche.

Přehladka kobłow a zrěbcow w Lublju

Też Lubjiſſe ſjednoczeńſtwo płahowari koni, kotrež nyczerkubłeć Gotſcha ſ Wojkalnja nawjeduje, je pjatk dop. pſched hudźbnej halſu derje wophytanu kobłowu a ſrěbzowu wuſtajenzu ſarjadował. Pożudźeńſtwo běſche w rukomaj ratarſkeho radu Boſſa, wjednika wokrjeżneho wotdźělenja ſa płahowanje koni w Hornjej Łužicy burа Richarda Henki w Habrachczicach, rotatſkeho radu dr. Büchnera ſ Budyſchina a knježeńſtwoweho beterinarneho radu dr. Teichmanna ſ Lubija. Płahowańſki bateriał bě pſchewažnje najlěpſchcže kajkoſcže a twar ſkotu jako wuſpech pſchihódneho pizowanja hłubokt a tyłowity, kaž ma to bycz. S pſchedwjedženych koni je ſo wjele mytowacz mohło.

Wjacy měra a wutrobitosće při jědźi

Strach, mjerſanje, hněwanje, wadźenje, ſ zyła wotwobrocženje myſłow wot jědźe myli a ſadźěwa prawemu pſchetrjeżu a pożiwanju a ſo pokojcžnje pſchedźěłaja. Tuto ſaſadu chżnli domjazy roſpominacz.

We wſchelakich ſtrójbach je waſchnje, prawje khwatanje a ſamo jtejo jědźe k ſebi bracz. Możeſče raniſche ſnědanje. Bojoſcž, ſo mohł pſchepołdje pſchińcz, je ſ cžerikom a ſ teho ſlěduje, njedožahaje pożiwanje. Możeſče

Statny minister dr. Frank w Romje.

Statny minister dr. Frank pſchebywaſche w tutych dnjach w Romje, hdźež-měješche na pſcheproſchenje faſchiſtiſkeho kulturneho inſtituta pſchednoſnjk wo ſakonjedawanju a hajenju prawa w nazionalſozialiſtiſkim ſtacže. Pſchi pomnitu njejnateho wojaka hromadźe ſ pódlanzom Haſſelom a druhimi wuſokimi hódnoſtarjemi faſchiſtiſkeje ſtrony wěnz połoži. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Wilibald ze Schulenburg wo sadowych štomach w Błótach

Zdźělił O. W.

(3. Pokračowanje.)

Kaž zwjetša na wſach tež Serbja ſwoje ſadowe štomy połěpšuja ze ſčěpjenjom. Hač tež do ſtory, njejſym ženje wohladał, a mi ſo zda, zo to njeſcžinja. Na kopulěrowanje, tute najjednoriše a najſkuſcžomniſe połěpšenje ſadowych štomow ſo Jěrma ſchtó wusteji. To je ſkoro njeznate. Wóčkowanje (okolěrowanje) widźach jenoż pola cžernjowych rózow, ženje pola ſadowych štomow.

W bajkach ma ſlowčina ze wſitkich ſadowych štomow najwjetši wuznam. Snano někak zwiſowaſe z mythiſkimi bytoſcemi pohanſkeho cžasa. Nětčiſa burſka ſlowka wšak je z Wuherſkeje přez Awſtriſku do Błótow přiſła. Stary łužiſki ſtawiznař Grosser pisa 1714: „W Delnjej Łužicy ſu wuherſke ſłowki (dźensniše burſke ſłowki) ſo wot lěta 1621 ſem zdomjacnile. Tehdy je dr. Jan Buchner, krajny fyſikus w Lincu w Awſtriſkej, ſyn ſuperintendenta mišťra Jana Buchnera w Baršcu (Forſt) přenjeſ wuherſke ſlowčiny do Gubinſkeho, Baršcanſkeho, Zenorſkeho wokrjeſa poſłał. — Hdyž je patorčicu wječor po Božej ſłužbje, a ſo kemšerjo w nocy domoj wróča, hdyž zwony hiſče zwonja, dyrbiš ſo pod ſlowčinu mjełčo na zemju lehnyć a poſłuchać, što ſo ſtanje. Přetož, štož w zdoŋki ſłyſiš, to ſo w přichodnym lěće też ſtanje. Słyſiš wſelake wěcy: hudźbu abo ſpěwanje. Hdyž hudźbu ſłyſiš, budźe kwas, hdyž ſpěwanje, nječtó wumrěje. Něhdy ſo njewudata holca, kotraž pola bura ſłužeše, patorčicu pod ſlowčinu lehny a ſłyšeše psy ſčowkać, husy gigotać, ludźi ſwarić a harować. A hlej, w nowym lěće ſo ſtatok bura wotpali. — Štóž chce wědźeć, hač ſo w nowym lěće woženi abo wuda, smě jenož ſlowčinku třaſć a při tym prajić hrónčko, kotrež ſo bohužel w ſerbſkej rěči njeje zakhowało, potom pak dyrbi poſłuchać na to, hač nědźe pos njezaščowka. Do teje ſtrony, z wotkel pos ſčowka, ſo woženi abo ſo wuda. Tak móžeš ſo wraſeć wſitke ſtomy z pócžatym ſadom. —

Hdyž ſće do hodow rězali, maja ſo kolbasy na ſlomu położić a potom na ſlomu maja ſo tykancy ſadźić, hdyž ſće je z pjecy wućahnyli. Patorčicu (Božu nóc) wječor ma ſo potom tuta ſloma na blido położić, na nju ma ſo běły rub położić, a na njón dźewjeć jědźow ſtajić. Po jědźenju pónděźe na Božonócnu Božu ſłužbu (jutřnu). Wote mše domoj ſo wróćiwši maće wſitke ſadowe ſtomy z tykancowej ſłomu, abo z kołbasowej, kotraž je na hodownym blidźe leżała, wobwjazać, zo bychu wjele njeſle, a dyrbiće je třaſć, zo je njebychu husańcy žrałe. Tohodła widźiće po hodźoch wſitke ſadowe ſtomy ze ſłomjanymi powjazami.

Hdyž chce ſo młodej maćeri ſłowkow, a jej ſo žanych njedostawa, wurośćeja jejnemu dźěšću podobne znamjenja (budma) na nohomaj abo při hubomaj. Hdyž ſo młodej maćeri nješto jara chce a jejne dźěšćatko wotewri po porodźe přeco ſwoju hubičku, dyrbi ſo to, za čimž je ſo maćeri chcyło też dźěšću dać. W Bórkowach wiſaše něhdy dźěšću ſkej jazyčk tak daloko z huby won, zo jón baba njemóžeše zasy do huby nutř ſunyć. Jako pak běchu ſo jazyčka ze ſłowku, za kotrejž běše ſo maćeri zechcyło, dótknyli, móžeše dźěšćatko ſwoju hubu začinić a wusny. Hdyž ſtej dwě ſłowcy hromadźe zroſcenej, rěkaju jimaj Serbja: „zrostki“. Žony njeſmědźa je jěść, hewak ſo jim dwójnikaj narodźitaj. Ale też mužojo njemóža z tajkimi zrostkami doſć wobhladniwi być. Ženje njeſmě žadyn muž abo žana žona abo žane hołčo dwě abo tři hromadźe zroſcene jabłuka abo ſłowki zjeść, dyrbi je přeco z druhimi dźělić, hewak narostu jemu na rucy abo nědźe druhdźe na cźele podobne kulki. — Też w lěkařſtwje ſo ſłowki nałożuja. Warjene ſłowki móžeš na rany klaſć. — Słowki ſłodźa kóždemu derje, ale nihdy njeſłodźi, hdyž ju dostanješ do wobliča. — „Budź směrom. abo placnu či ſłowku!“ Komuž ſo takle brozy, wě wo čim ſo jedna, a mjełči, jeli zo ſam prjedy ſwojemu njepřećelej plistu njeſunje. Słowčiny pak ſo też njetrjebaja paduchow bojeć. W Sywiku bydleše raz bohaty bur, kiž měješe pjenjeżu neho zmija. Tutón w nocy přez powětr leći a přinjeſe pjenjezy abo žito. W zahrodźe bohateho bura běše raz hółčec na ſłowčinu zaležł, pod kotrejž zmij kaž čorna kula leżeše. Kruwařſki hółčec běše ſo hižo najědł a chcyše ſebi hiſće swoje kapsy naščípać. Tuž přiběža hospodař, kotrehož běše zmij w nocy wubudźił a zahna hólca. Z toho widźiće, kak zmij přeco na wužitk swojeho knjeza hlada.

(Skónčenje sćěhuje.)

dźeći reaguja pśi jedźi na swonkowne wliwy. Druhe wopaczne waschniczko je, pśi jedźi nowiny cźitacź abo pótowe poßyłki pśeheladowacź. Schtóź nješchto njelube wocekuje, njedyrbjat to do jedźe na wědomje wjacź. Hospoda abo mandželka njedyrbjała knjesej abo muzej njewješke wězy pśi jedźi źdźelicź. Teź pukolenje na jedź je njeßódne waschniczko, tajka „produktivna kritika“ měła ju hakle po jedźi stacź.

Teź rosmołwa pśi jedźi je jara ważna. Njemźka ju wo wjchódne a mjerjace wězy pleśe. Wokoło blida k wobjedej shromadźena śwójba ma wot taźele rosmołwy, kiž ma bóle powschitkowny wobsah, wjazy wužitka hacź rosmołwa wo wjchódnych witzach. Teź wjeśele nad derje źkodźacym wobjedom ma dobry wliw. Tomu źkuśicha wuschikowacź hospoju. Kuśeśiske wospjetowanje teje ßameje jédźe abo derje niewuźite ßtonki, ß mało luboścu pśichótowane jédźe, jédźenje hnydom ß hornza abo ß nabitych talerjow, kwatnje a pokoječnje pśichótowane a pśichórkte blido, móża ß pśiklicznu niedośahajeho poźiwanja a tyca bycź, hai, źkaża wśitkym ludźom zyty dźeń.

Shromadne wobjedowanje śwójby je kaž oasa w niemérnym źiwjenju. Tuž dyrbi wjcho druhe mjeśelcźe. S tym pak nieje praźene, ßo móże ju pśichi blidźe jenotliwź ßwojim waschnickam podacź.

Wobjed a druhe hoicźiny maja ßo k makej wjeśołej ßwjatoczneßći wutwaricź, potom budźe jśći kóždemu tyca.

Přilopk

Liczenje ßwini 3. měrza w Němskej.

Pśichi liczeniu ßwini iź ßo ßwóźeliko, ßo pscherźišowy wobßtork ßwini poßlednich 5 lět je ßo ßaßo dospěł. Wobßtat wšich tych ßwini je tkěrko pśichibeŕał. Sćrowadny wobßtat ßo wo 920 000 ßchtuk na 21,14 milijonow powjeśchi.

3186 wójnßkich koni dotal nam cźeßtnu taflicźku.

S poßrědkowaniom „Němßkeho pśheczela ßkotu“ we Sćarbawnße je ßo dotal 3186 wójnßkich koni ßwjeźcźiło a ßo ß cźeßtnej taflicźku „Wójnßki towaŕßch“ wušnamjenikło. 842 wójnßkich koni ma bluśny ß wójnßkich ßranjenjow. 72 wójnßkich koni wobßedźa nětdyžkuli němßku krejßaŋ wojaŋ, kotrýž běchu hižo we wójnje ß nimi hromadźe ßuli, a je nětko hižo 20 lět wothładaja. Na 618 wójnßkich koni, kotrychž wobßedźerjo ßu wośebje potrěbyhódni, je němßki pśheczel ßkotu cźeßtnu dar a nimo teho ...nu pół zentnarja wowßa pśichipóśłał.

4 wośoby pśichi tśělenju pjeńkow ßo ßranili.

W lěßach „Mańeho Schóbera“ pśichi mjeśu ßuźobnych Cźech 3 muźoju ß Teichßtadta w Cźeßach a to nan, ßyn a pśichiwuźny pjeńki kakachu. Pśichi rostśelenju pjeńkow muźiwachu město wichédneho rosbuchadła měśchenźu ß kołka a ßchwabła. Hdyž jedyn pjeńk hnydom njerosbuchny, hoicźenzarja Rychtarja ß Chrźtibikeho Rehnißcźa ßawołachu, ßo by jim pśichi tym pomhał. Hdyž Rychtař ßynta, rosbuchadło ß pjeńka wumjercźeć, nadobo ßo rosbuchnjenje ßta, a wßitke ichtyrjo ßo tkětro ßranichu. Wośebje Rychtař, kiž bě žebi pśichi tym nop puknył, dyrbjeśe ßo do tkorownje pśichewjeść.

Italßke bombowe létadło ßo ßwrócźiło.

S połnocy Neapla je ßo italßke bombowe létadło ßwróćiło. Žyła pjeć muži ßyna wobßadka ßo ßaraźy.

Nan tankow wumrěł.

General Eßtienne, kotryž ßo w Franzowßkej jako nan tankow mjenuje, je, kaž ßo ß Parißa wojerja, 76 lět ßtary wumrěł. Hdyž běchu w lěcze 1915 wójßka ßo do ßemje zarkle, cźinjeśe Eßtienne kiž bě tehdy wyßchi, ßwojim pśichdstajenym namjet, jo bychu ßo mechaniße wozy nastajiśe, kotrejž bychu wßcźe zadźiwki pśichewinywßchi ß najwjetśhej ßpěchonoću 6 km ßa hodźinu maßchinße tśělby a teź kanony móhłe ßobu wjeścź. Eßtienne ßo namokwi, ßo by ßwój plan wulkemu generalnemu ßtabej pśichedpołožił a hižo 11 dnjow poßdźicho ßo ß twarom prénjeho wulkeho franzowßkeho woła ßapocza. Shromadne ßakładźenje tuteho tankow je poßdźicho wójnje roßudny wobrot dało.

Cźeźke autowe njeßośe w Jütlandßkej.

Cźeźke wobthadne njeßośe ßta ßo njedźelu dopołdnja na rańßchim pobrjohu połkuny Moll w Jütlanßkej. Se 7 wośobow wobßtejaca towaŕßchnoßć ß Aalborga a wokoliny bě žebi auto najaka, ßo by ke konfirmaziji do Abeltośta dojeła. Jako wośoweho wjednika ßchofera bjes dźeła najachu. Duźy po puczu wóz ße 60kilometrowßkej ßpěchnoßcźu do ßchtoma ßajédźe, pśiwali ßo a po poldra metra wyßokim brjohu do hrježe padze. Nocźity ßwědk bě wobkedźiwował, ßo nětkoźi ße ßobu jédźacych pśiches wośowu tśěchu hacź do 15 metrow daloko ßlećachu. Wośowy wjednik a jedyn ße ßobujédźacych běchtaj na měßce morwaj. Dalßchi 4 ßobupucźowacy ßo ßranichu, ßbytni ß lózßchimi ßranjenjemi wotenđźechu.

Wutrobne pśichecza ßa dobyczerja.

Drohowe wubědźowanje koleßarjow ßapocza ßo njedźelu ß jěßu Barlin—Khocźebus—Barlin, kotruž młody Barlinjan Pawol Münzer doby. Na wobraßu widźimy wutrobne poßtrowjenje dobyczerja, kotreż jemu jeho ßportßcy towaŕßchojo po wubědźowanju pśichihotowachu.

(Preßefotozentrale, M.)

Jakośtne wichory w Amerizy zuchnuja.

Dotal 40 morwych.

W ßtatach Alabama, Miśißipi a Tenneßee je w chor wulku ßchkodu naczinił. Město Tupelo w ßt Miśißippi je ßo ßdźeła ßapuśćiło. Po pśenich powći liczba morwych 40 wucźinja. Nimo teho je ßo wie ßtow ranjenych dotal wothładało. Tupelo je do połni wot ßwěta wotrěnjene. Město Birmingham w Al ma a druhe města ßu wukhowarśe cźahi Cźerwjen kcźija do potrjechenych kraiinow pókłake. Wězow ßchkoda, kotraž ßo ani pśibliźnje wobliczicź njeho bjes dwěła miliony pßchekrocźi. Rosbuchnjenja a ke wohnje nacźinjenu ßchkodu hiłchcże powjeśchicźu.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Achtung, Rübenblattwanze!

Auf Grund der Verordnung des Sächsischen Minist für Wirtschaft und Arbeit vom 20. Februar 1936 **Bekämpfung der Rübenblattwanze** ordne ich folgendes

Die Bestellung der Fangstreifen hat vom 6. bis April d. J. zu erfolgen (§2, 2). Jedes Betreten Befahren (Düngen, Jäten usw.) sowie das Ausre und Verfüttern der Fangpflanzen ist untersagt. Die L mine für den Umbruch der Fangstreifen und die eigen liche Bestellung gebe ich später bekannt.

Spinat und Mangold dürfen auf Feldern und Gärten vom 20. April d. J. an nicht mehr ans werden. Der vorhandene Spinat muß bis zum Term des Umbruchs der Fangstreifen abgeerntet sein.

Zuwiderhandlungen gegen die vorstehenden Anor nungen werden auf Grund von § 25 Ziffer 1 und 2 Forst- und Feldfrageßetzes vom 26. 2. 1909 mit Ge ßtrafe bis zu 100 RM. oder mit Haftßtrafe bis zu 4 Wo beßtraft.

Kamenz, am 2. April 1936.

Der Amtshauptmann zu Kamenz.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Bullenkörung.

Die in § 7 des Rinderzuchtgeßetzes vom 10. 7. 19 vorgeßchriebene dießjährige Hauptkörung der Zuchtbull ßoll in den Monaten April und Mai ßtattfinden.

Zu dießem Zwecke haben nach § 8 der Ausführung verordnung zum Rinderzuchtgeßetz vom 20. 10. 1925 Beßitzer ihre körpflichtige Bullen **(auch die vorgekör ßpätenßtens bis zum 11. April 1936** bei der Ortsbehörde (Stadtrat, Gemeinderat) anzumel

Ort und Zeit der Körung wird den Bullenbeßitze noch beßonders bekannt gegeben. Nach § 8 des Rinde zuchtgeßetzes ßind Sammelkörungen vorzunehmen und körpflichtigen Bullen ßind dem Körau'ßchuß an den w der Ortsbehörde noch zu beßtimmenden Plätzen vorz führen. Die Bullen müßßen mit Naßenring verßehen ßei ßowie mit Zaum- oder Kopfkette und außerdem in Regel mit Führungsßtab vorgeführt werden. Bösart Bullen ißt eine Blende anzulegen. Die Klauen ßind, weit erforderlich, rechtzeitig vorher regelmäßig zu ßchneiden (§ 10 der Ausführungsverordnung). Schlec Klauenpflege ißt nach den Beßtimmungen des Tierßch geßetzes vom 24. 11. 1933 ßtrafbar.

Zuwiderhandlungen werden nach § 37 des Geßet mit Geld bis zu 150 RM. oder mit entßprechender Ha beßtraft.

Löbau, am 3. April 1936. **Der Amtshauptma**

Egiptowski a sudanski problem

Jendźelßke ßtejniśchcźo w Sudanje.

Egiptowßka by radu chźyła bycź ßamoßtatna, njewotwißna, to rěka wot Jendźelßleje. Je to potajkim jene ważne ße wóchelakich praßchenjow, ß kotrymiž ma ßo jendźelßke knjeźerßtwo ßaběracź. Ale do tutoho praßchenja ßłuścha hišchće druhe: ßudanßke praßchenje. Dźeł Sudana (afrikanßkeje wulkokrainy) ßłuścha wot léta 1899 ßem do jendźelßkeho knjeźerßtwa (Britißch Empire). A runjewon tutón jendźelßki dźeł hraje ważnu rólu, hdyž ßo jedna wo hibanje njewotwißnoćze w Egiptowßkej. A cźohodła? Egiptowßka ma wośebje ßwój wußnam we tym, ßo rěka Nil tutón kraj létnje daloko powódźi a jomu tak nuzu płodnoćz a dobru ßemju pśichinjeje. We Egiptowßkej mjenujźy ßo mało deßchćuje. Bjes wodow rěki Nila by egiptowßki kraj był bjespódny a khudy. Dokelž pak Nil létnje ße ßwojich brjohow wußtupi, ßaruna ß tym pobrachowazy deßchcź; — potajnźtwo powodźenja pak trěi w ßórkach tuteje rěki, — a ßórla ßu w namjeßnych wokolinach Sudanßkeje provinzy. (Ważnu rólu hraje tu teź ß abeßynßkeje wójny bergje ßnaty Tanajězor, do kotrehož běžł a ß otrehož ßo ßaßo wulima módry Nil.)

Hižo w ßtarych cźaßach ßo ßa to ßajimowachu, hódanczko létneho žohnowanja (powodźenja Egiptowßkeje) wuhódacź: Aleksander Wulki pósła tam expedizju, Caeßar ßo teź ß tym ßaběraße, perßißki kral Kambuźes, wuhotowa wójßko, kiž pśichi tutym ßlědźenju ßahinu — runje kaž romßky wojazy ßabinychu, kotrychž romßki khěźor Nero k ßórkam Nila pósła (w lěcze 54 po Khrßtußu). A pśiczeźo cźahachu tute armeje a expedizije pśiches Egiptowßku, myßlachu ßo — wobžadaźi-li tutón kraj — ßměła kluczk do zyłeho „Cźorneho dźela ßemje“ w horßchczi. A ßalubi ßo jim tam, — tak ßo ßta, ßo bě egiptowßki lud a kraj wot cźaßow faraonißkich ßem lědy zas na krótki cźaß ßwobodny a njewotwißny. A ßtoro pśicheju ßtejeśhe tutón kraj pod wliwom wukrajnych mozow.

Hakle w 12. lětßtotku ßo Egiptowcźanam dopokaza, ßo tajka ßwjazana njewotwißnoćz njemóże teź ß pomozu brónjow wobßtacź. Nawopak dopokaza ßo jim, ßo je lud a kraj wotwißny wot podeńdźenjow, kotreż ßo ßtawaju ßa krajom, ßa mjeßami a kotreż knjeßow nad Nilowymi ßórkami ßcźinja knjeßow nad płodnym Nilowym wuliwom Delku. Jako ßo w tamnym cźaßu Sarazenowje nawalichu do Egiptowßkeje, a ßo rosnoßechu powěśće wo ßakośtnych mordowanjach khćeścźanow po zyłym nawjecźorno-europßkim kraju, amharißkheścźanßki khěźor David II., kotryž mjeßeße ßwoju reßidenzu w dźeńßnißchej abeßynßkej provinzy Gondaru, we žebi winowatoßcź a powołanje ßacźu, ßo bytbi egiptowßkim khćeścźanam na pomoc wucźahnyć. W provinzy Gondaru wudobywaju ßo tśi ßórła rěki Nila, ß kotrymiž ßo kóždolětnje Egiptowßka powódźi a wotpódni. Ssu to: Módry Nil, Ssobot a Atbara. SSórla tutych tśoch rěkow, kotreż ßo ßjendoczeja do ßyłneho zyłka Nila. Wone ßu wot ßebje jenoż někotre kilometry ßdalene. David II. wědźeße wo tutych taźenßtwach, kotreż wuhódacź, prózowaße ßo zyły ßtary ßwět hižo tyßacź lět, a wo kotrychž ßamo Egiptowcźenzjo jaßneho ßdacźa njeměźachu. David II. pak wědźeśche teź, ßo w jěßorje Tana ßo woda ßběha a ßpaduje. David II. natwari prénje haczenja, kotreż drje njeběchu tak hobrike, kaž dźeńßniße murjowane naßypny haczenjow wot Jendźelcźanow natwarjene (blißtk měßtow Aßßuana a Sennara. S dźeńßnißchimi jendźelßkimi haczenjemi reguluja powodźenje w Egiptowßkej. David II. da ße ßwojim haczenjom wodźe do druheho jěßora (Swaia) běžeć, w juhu měßta Addis Abeba. Egiptowßka potajkim ßměni ßo pomału do puśćiny a ßacźahny tam błód. Južna Abeßynßka pak ßbohatnje a roßcźeße. Tuto bohatßtwo wumó Egiptowßku pśched ßahubu: Mjenujźy wjeśchojo južneje Abeßynßkeje ßběžechu ßo nchcźeźowo ßwojemu khěźorej (bohatßtwo jich krajinow pśiches wody ß jěßora Tana bě jim do moßtwo ßtupiło). David II. poraźy ßbžk — a jako pokutu a khłoßtanje ßa ßbžkarjow —, da haczenja w Tanajězorje pśicheßamacź a wody běžachu ßaßo dele do Egiptowßkeje, kotreż ßo wożiwi. Wot toho cźaßa ßem wědźa Egiptowcźenzjo, ß wotkel wulke wody ßo pśichiwaju. Wědźachu pak teź, ßo ju wuputani, hdyž njeběßtanu zyły Nil hacź do jeho ßórkow do ßwojich ßórkow. Hižo po liczbje ßwojich wobydleri, bě Egiptowßka p'cheźłaba ßa tajku wójnu, kotraž by jim krajiny wokoło ßórkow ßdobyła. Swjaßkarjow, kotreż bychu jim k tomu dopomhali, bychu hnydom mohli dóńacź, ale tucźt bychu ßamježe žebi jako myto ßdźerźeli zyłu Egiptowku, a hinajßchi ßwjaßkarjo njeběchu. Wot toho cźaßa ßem wobßteji w Egiptowßkej ßudanßke praßchenje! Dźeńßa, kaž w prjedawßchich cźaßach, wuśuwa ßo tute praßchenje na ßwjeźchk wßchitkich jednanjow wo njewotwißnoćz Egiptowßkeje. Druhorjadne praßchenja ßu: měßtno ßa wupucźowari, měßtnoćze ßa pśchedawanje egiptowßtich tworow. Jenoż jako knjes politißkeje mozy w Sudan może Egiptowcźan bycź ß knjeßom w ßwojim traj Pśichetoż jenoż tón, kotryž wobknjeźi Sudan, a ß nim d ły tamnych horißchcźow, ß kotrychž wuplukotaju żórk rěkow Atbara, Sobat a Módreho Nila, jenoż tón wo knjeźi Egiptowku. Wot cźaßow ßem, hdyž khěźor Da vid II. pokaźa ßwoju móc mějo w rukach regulowanj rěki Nila, pśicheźo ßaßo cźahnychu karawany ß drohoin mi tributami ß Egiptowßkeje pśiches Sudan do krajino dźeńßnißkeje Abeßynßkeje, ßo bychu knjeßom nad żórka pśicheźy ßaßo ßa ßebje dobyli a ßebi jich pśichikhilno ßachowali. Jako we 18. lětßtotku ethiopßkeho pókła za ßkónzowachu, hroiychu Ethiopjenjo (Abeßynjenja experiment khóżora Davida wośpjetowacź, — a hnyd ßo Egiptowßka ßtuli a ßaplacźi ßa tute ßamorbowanj droho. Dwaj lětßtotkaj poßdźicho ßamorbowachu Egiptowßkej Jendźelcźana Lee SStacka paßcha, — Sud bě hižo w jendźelßkim wobkedźeńßtwje, a teź haczenja ßa regulowanje wodow nuńnych ßa powodźenjo — ßwoj wa Egiptowßka Jendźelcźanam ßwoje poßlednje pra na ßwój kraj. jenoż, ßo by reku, kotraž jim žiwjenio rostcźeła létnje wobradźa, žebi ßatkowali —, a Jen dźelßka jim to ßaruczi. Wot teho cźaża ßem knjeź Britojo žabu w Egiptowßkeji.

Jendźelßka ßpóßna ßaźnje wuńam Sudana ßa wob knjeźenje Egiptowcźan. Ssamo Portugiśojo ßo ßu chu ßwój wliw na rańßchu Afriku prawje pohódnoßći jako hišchcze w bliśkoćźi indißkeho ozeana kolonije wo ßtejdźachu. Bratr ßwěta ßnateho žlědźerja Vaßca da G my wupomha ß brónju knjeźicźelßam nad Nilowymi ór kami ße ßtracha pśched pohanßkimi Arabami. Podcźaß ß tutej pomozu dwaj mórßkaj brjohaj portugißi kontroli: rańßchoafrikanßki brjóh a rańßchi brjóh fr dźeßeńßkeho morja. Lětßtotk to tak wołta. Jendźel je jim tutu kontrolu ß cźaßom wotewßał a trjebańe ja ßa ßwěźcźenje ßwojeho pucźa do Indißkeje. Nětko njem jeśche pak Jendźelßka ßmérom ßtejdźo wołtacź, jako lěcze 1798 general Napoleon (poßdźißchi franzowßki žor) wuprajł: „Wobßtadźmy Egiptowßku a wobkmje my najkrótßchi pucź do Indißkeje!“ Napoleon poßud powßchitkownje ßituaziju jara derje: njewobßtadźi Egiptowßku, ale pózła ße wożebitnych wotpóßłanzow knjeßam Nilowych ßórkow w ßudanßkich horißchcźach, bychu ß nimi nawjazali ßtyki pśhecźelßtwa.

(Potrakźowanje ßcźěhuje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na póšće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hoscenčanske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 84 — Budyšin — Srjedu 8. haprleje 1936 — Bautzen — Lětnik 95

Parižske mysle wo francowskej wotmołwje

Kaž so ſ franzowskich politiskich kruhow słoni, je so ministerska rada pschi swojim schtyrihodźinskim schadźowanju pondźelu popoldnju wobeńe ſ wumjenjenjemi sabjerała, pod kotrymiž maju so pjatk rozrěčowanja sbytnych Locarnskich mozow w Genfu wotmječ. Najprjedy běše ministerska rada pišmje schwalila, kiž běchu ſwonkowny minister Flandin a jeho technišzy zwjednjerjerjo w ſwonkownym ministerſtwje sestajeli. Hłowna kedźbnosć w Paricu pak so na wumjenjenja franzowskeho knježerſtwa stoje.

Pišmje franzowskeho knježerſtwa, kotrejž je ministerska rada pondźelu popoldnju schwalila, so do sprjedy njewosjewitej. Tola najpodźišo so pjatk wosjewitej. Kaž běše pondźelu wječor słonieć, so jene pišmo, w kotrymž franzowske knježerſtwo němski memorandum sylnje a nadrobnje kritisuje, jendźelskemu knježerſtwu pósćele. Druhe pišmo wo „organiſowanju měra w pschichodźe" pak so nadźe Swjatła ludow pschepoda.

W prěnim pišmje spyta franzowske knježerſtwo dopokazać, so je němski memorandum w ſwojim prěnim dźělu wole wotpokazowały. Tohodla wono wot podpiſarjow Locarnskeho sprěcjenja rasnje žada, so bychu so wschitke poſtajenja nałožke, kiž su so ſa pschipad poſtajile, jeli so jedna ſ Němſkej njeſmjeja wuſpołnjeć. Była franzowska wotmołwa budźe pjeca runje tak wobcežna kaž němski mjezny plan.

Wo druhim franzowſkim pišmje so powě, so wono ſ 25 bodach wobſteji. W nich so politiske a hospodarske organiſowanje Europy wobſchěrnje rysuje. Franzowski plan so na rozſchěrjenje a ſeſylnjenje ſchromadneho bjesſtracha w Europje měri. Tutón bjesſtrach ma so ſe sprěcjenjom powjerjeć, kiž so na europske staty wobmjeſuje. Potajkim so njejedna wo sprěcjenje, na kotrymž nichja so kraje zyleho świeta wobdźěliś, kaž je to po nětčišich wuſtawach Swjatła ludow možno. Postajenja wotmyſlenego franzowskeho sprěcjenja bychu so ſ tym podyjerale, so bychu so Swjatłej ludow hižo ſa zjeb měra wěſte narodne woſerſke wotdźělenja pschewostajile; tak by so Swjatłej ludow smóžniło, so hnydom pschecjiwo nadpadnjeſej sakročiś. W franzowskim planje so też hiſchcze wo wotbrónjenju rěči. W Pariſu myſla, so budźe so po franzowſkich wólbach wo planje „k organiſowanju měra" w Swjatłu ludow rěčeć.

Eden a lord Halifax so do Genfa podałoj

Jendźelski ſwonkowny minister Eden je wutoru popołdnju ſ Londona do Genfa wotjěł. Wón so ſrjedu na wuradowanju wubjerka ſinancowy wo italſko-abeſynſkej ſwadźe wobdźěli. Krótko pſched Edenowym wotjěſdom so hamtſtwo wojſewi, ſo jendźelſki lordſki khowań ſyglow lord Halifaſ do Genfa puczuje, ſo by so ſ Edenom ſchromadnje na wotmyſlenych rozrěčowanjach ſe ſaſtupjerjemi sbytnych Locarnskich mozow wobdźělił. Tute rozrěčowanja jendźelſke knježerſtwo do pjatka njewozjaſuje, dokelž belgiſki miniſterſki preſident van Zeeland najſkerje halle na tutym dnju do Genfa pschijedźe.

Prjedy hač je Eden ſ Londona wotjěł, je wón hiſchcze wyſchſich komiſarow Nowoſeelandſkeje, Awſtraliſkeje a Połodniſcheje Afriki pschijak. Wón jim ſtejiſchcežo roſeſtaja, kiž chce Jendźelſka we wſchelakich praſchenjach w Genfu ſaſtupowaś.

Rozrěčowanja generalnych ſtabow 15. haprleje.

W Londonje je ſo wutoru popołdnju hamtſtwo ſdźěliło, ſo ſo rozrěčowanja jendźelſkeho, franzowſkeho a belgiſkeho generalneho ſtaba 15. haprleje w Londonje ſapoczny. Mjena jendźelſkich ſaſtupjerjow dotal njeſju ſnate.

Franzowſka wojakow pod khorhojemi wobſchowa.

Kaž ſe ſdźěla wójnſkeho miniſterſtwa wulkhadźa, Franzowſka tych wojakow pod khorhojemi wobkhowa, kotſiž bychu ſo dyrbjeli 15. haprleje ſ wojeńſkeje ſłužby puſchćiś. W ſdźělenju pak so pſchipomnja, ſo ſo tu normalne dźěle wójſka njepotrjechja, ale ſo ſu to wojacy, kotſiž ſu ſo prjedy ſe wſchelakich pſchičinow wróćo ſtajili a ſu ſo 15. haprleje 1935 do wojeńſkeje ſłužby ſwolali. W ſdźělenju pak ſo njepraji, kak wulka je licžba wojakow, kotſiž ſo pod khorhojemi wobkhowaju.

Nowy ſchef jendźelſkeho generalneho ſtaba.

Wutoru je nowy ſchef jendźelſkeho generalneho ſtaba general ſir Cyrill Deverell ſwoje ſaſtojnſtwo naſtupił. General Deverell běše ſo hižo pſched dźeſiſchim cžaſom ſa nałědnika pólneho marſchalla ſira Archibalda Montgomery-Maſſingberda pomjenował. Marſchall Montgomery-Maſſingberd ſo na wotpočink poda.

Winske nowiny wo protestowanju Małeje ententy

Wſchitke Winſke nowiny ſu wutoru rano w ſwojich ſawodnych naſtawkach wo protesće Małeje ententy pišałe. We wſchitkich nowinach ſo ſakroczenje Małeje ententy wotpokazuje.

Hamtſke „Winſke Nowiny" pišaju, ſo ſo pražka, kak może mały kraj kaž Awſtriſka ſwoje ſtejiſchcžo w ſrjedźnjej Europje ſałhowaċ, hdyž chcedźa jemu ruzy wuwjaſaċ. K taikemu ſrědku pak njeje materialnje a formalnje ſaneje pschičiny. Wucž ſiwjenja awſtriſkeho luda njeſmje ſo feſtarjenymi ſawjerami a wumjenjenjemi ſarazicž „Nowy Winſki Dźenik" piſche, ſo ſo ſa ſdźerżenje Awſtriſkeje nimo njeje a jeje luda nichtó bóle njeſaſtimuje hač Mała ententa. Cžim ſpodźiwniſcha je tohodla kročel, kotruż ſu ſtaty Małeje ententy pondźelu ſcžinile.

„Winſke Najnowiſche Nowiny" ſkónčnje pišaju, ſo ſo žadyn ſtat w praſchenjach ſwojeho bycža a ſdźerżenja njemóže wot dobreje wole druhich ſtatow wotwiſnyċ ſcžinicž.

Piſtolowy duell mjes Gömbösom a Eckhardtom.

Wutoru popołdnju je ſo njes wuherſkim miniſterſkim preſidentom Gömbösom a wjednikom ſtrony małych rataſjow Tiborom Eckhardtom piſtolowy duell wotmeł. Wón ſo njekrwawanje ſkónčił. Pschecžiwnikaj ſo njewujednanaj roſeńdźeſchtaj. Sſchódźowanje wurěčowanje we wubjerkowym pohrjebnjym ſapódſtankſkeho doma běše było ſ pschičinu duella.

Španiski ſtatny president ſo nuzował, wróćo ſtupiċ

Schpaniſki ſejm je wutoru wječor pohdje ſ 238 hłoſami pschećiwo 5 hłoſam wobſtamknył, ſo ma preſident republiki wróćo ſtupiċ. Sſesmſki preſident Marcžin Barrio hnydom nathwilnje dźěła ſtatneho preſidenta pſchewozmje.

Nowowolby ſtatneho preſidenta dyrbja ſo najpoſdźiſcho ſa tydźeń wupiſaċ. Po wupiſanju maju ſo wólby w běhu 30 dnjow wotmeċ.

Bamž Pius XI. cježko khoreł.

Bamž Pius XI. je ſwoju cježku khoroſcž, kotraż jeho na konju januara nadpadże, pſchewinył, tola je ſo w tutych dnjach ſ jeho ſtrowotu woſpjet ſłubjeńſchiło. Pſchiležaza khoroſcž bamża Pia khutne ſtaroſcże wubudża.

Němski minister dr. Frank w Genuwje

Němſki minister dr. Frank je wutoru popołdnju ſ Neapla do Genuwy leċał. Muſſolini běſche jemu lětadło italſkeho knježerſtwa pósłał. Popołdnja w 11 hodźinach je w Genuaſkej radnizy ſrjowatcžne witanje wotmeł. Wyſchſi měſchčanoſta hoſcża ſ wożebitej rěcžu powita a na dobre kulturne poczahi mjeſ Italſkej a Němſkej ſpominaſche. Němſki minister dr. Frank ſo w italſkej rěcži ſa powitanje dźakowaſche a dobry ſacžiſchcž khwaleſche, kiž ſ tuteho puczowanja ſobu do Němſkeje wosmje.

Pódźe běſche němſki minister ſ pomnjeju njeſnateho wojaka a ſ pomnjej faſchiſtiſkich padnjenych wěnz położił, po wón pola prefekta na ſnjedanju wobdźěli. Wječor ſo němſko-italſki ſeminar faſchiſtiſkeho kulturneho wuſtawa pohnjeſi. Pſchi ſwjatocžnoſcži rěcžachu němſki minister dr. Frank, direktor faſchiſtiſkeho kulturneho wuſtawa profesor Marcipari, kiž je němſkeho miniſtra na jeho puczowanju po Italſkej pſchewodował, a němſki generalny konſul Lindner.

Připomocy za dźěći so wutwarja

Dokelž je ſo wunoſchowało, ſo je ſo pſchi pſchewjedźenju běžnych pſchipomozow na dźěći wjeleđźećnych wotmyſlilo, dotalny dokhodny dawk njeježenjenych powjerſchićej, je ſtatny ſekretar Reinhardt pſchi němſkim finanzowym miniſterſtwie w „Němſkich dawkowych nowinach" tele wažne ſady napiſał:

Richtó njemyſli na powjetſchenje dokhodneho dawka njeježenjenych. K podawanju běžnych pomozow na dźěći ſłuża wot 1. haprleje 1936 pjenjezy, kiž ſo ſ pſchiſłuſnowanych mandźelſkich pożczonkow wrócżo placża. Tute pjenjezy budża ſo hač do lěta 1940 ſtajnje powjetſchecż. Pjenjez ſ wrócżopłaczenjow budże ſo pſchidodnym lěcže najſkerje jich tak wulki, ſo budże ſo też na ſchtwórte lěto niże 16 lět móż vorjadna wječžna podpjera wo 10 hriwnow daſ pomoz na dźěcži poda, kotraż w pſcherěſtu 400 hriwnow wuczinja.

Sſrědki ſa pſchipomozy budża wot lěta 1938 najſkerje tak wulke, ſo może ſo podawanje běžnych podpjerow na dźěcži jara wobſchěrnje wunwaricž. Dokhodny dawk njeježenjenych ſo ani nětkole ani poſdźiſcho njepowjetſchi.

Zrěčenje Ruskeje ze zwonkownej Mongolskej

Knježerſtwo ſowjetſkeje unije a knježerſtwo ſwonkowneje Mongolskeje ſtej ſo na pomozne ſrěcżenje dojednałej. W Japanſkej ſo wudawa, ſo ſo tu wo wojeńſki ſwjaſk jedna. Tohodla ſo położenje jako jara khutne wobhladuje. Wěſo na Dalokim ranju hiſchcze njepotrjebnje wójnſki ſtrach njehroži. Wo położenju na Dalokim ranju ſo ſamo piſche, ſo ma wulke pižanje wo pſchipadach na mjeſach mjeſ ſnutſkownej a ſwonkownej Mongolskej jednanja mjes Moſkwu a Tokiom ſakrycž.

Na druhej ſtronje wſo njeje pſchičžiny, ſo ſo nowa ſowjetſkoruſka pomozna winowatoſcž na Dalokim ranju jako lohka wež wobhladuje. **Se ſrěcżenjom ſo bjes dwěla mój Sſowjetſkeje Ruskeje w Chinje powjetſcha.** Srěcżenje ſ Franzowſkej je Ruſkej na wjeczornych mjeſach khribjet wužwobodźiło. A w tutym ſwjaſku może ſo Stalinowe wuſrajenje amerikanſkemu żurnaliſtej potwjerdźiċ, ſo ſo **ſowjetſkoruſka politika na raniſchich mjeſach wožiwi.**

Japanſka powěſcžerſnja „Domei" ſ Hſinghinga we wukſtuſowanju woſeſkeho ſwjaſka roſprawja. Wona piſche, ſo ſowjetſke knježerſtwo ſa dalokožahajomi wojeńſkimi a politiſkimi ſamerami honi, kiž ſmeja ſwoje ſepjeranſcheho w ſwonkowej Mongoliſkej. Ruſka ſpyta pjeca ſadźewacž, ſo ſo ſwonkowna Mongoliſka a Mandźuſka ſbližiżej. S tym pak chce Moſkwa ſdobom ſkrucżenje japaniſkeje politiki na aſiſkej twarſchi pſchekaſnyċ. Najważniſche pak je, ſo by Moſkwa mohła bolſchewiſowanu ſwonkownu Mongoliſku jako hłowne ſepjeranſcheho ſtrjeſenje internazionale ſ bolſchewiſowanju ranſcheje Aſiſkeje wužiwaċ.

Japanſka powěſcžerſnja „Domei" dale powě, ſo ma ſo ſ wojeńſkim ſwjaſkom ſdobom ſtrategiſzy wažna żeleſnicža ſ Wjerſchneho Udinka do Cžitu ſchkitaċ. Mjes ruſkim wyſchſichim roſkaſowarjom na Dalokim ranju Blücherom a wójnſkim miniſtrom ſwonkowneje Mongoliſkeje je ſo tole wujednało: Ruſka ſwonkownej Mongoliſkej 10 milijonow ſtotkich rublow da. S tutymi pjenjesami ſo lětadowy ſwiſt a żeleſnicža ſ Cžitu do hłownoho měſta ſwonkowneje Mongoliſkeje Urgi pſchiprawi. Jako ſarunanje knježerſtwo ſwonkowneje Mongoliſkeje ſowjetſkemu knježerſtwu dowola, ſo ſmě tutu żeleſnicžu ſa wojeńſke ſajimy wužiwaċ.

Skónčnje japanſka powěſcžerſnja wo ſylnoſcži wójſka roſprawja. Blücher a wójnſki miniſter ſwonkowneje Mongoliſkeje ſtaj ſo dojednałoj, ſo ma ſo 5 diwiſijow ſowjetſkich wojakow do ſwonkowneje Mongoliſkeje położiċ. Tute diwiſije maju ſo na kraj mjes Cžitu, Machuli, Buirſki jěſor a Wjerſchny Udinsk roſdźěliċ. Wójſko ſwonkowneje Mongoliſkeje je pjeca 75 000 muži ſylne. Powěſcžerſnja Mongoliſkeje je pjeca 75 000 muži ſylne. Powěſcžerſnja pſchiſłuſnowała, ſo ſu ſowjetſkoju wulki dźěł tuteho mongoliſkeho wójſka wuwucżili a ſ nowocžaſnymi bróniemi wuhotowali. W dojednanju ſo też piſche, kak ſo mohł roſdźěliċ, hdyż maju ſwjaſkaſiżu wojacy w pſchipadże wójny ſa pſchiſłuſnyċ.

Brónje za wuherskich kom uni tow

Na divórnischežu w Linzu w Awstriskej žu tworowy wós ſ tšelbami sebrali. Požyłka bešche žo ſ Zinskeje pschiwjesła a měſesche žo do Wuherišteje dowjesćʒ. Pšchi pschepytowanju žo wuſłeʒdži, ſo běchu žo brónje ſa wuherſkich kommunistow poſłajite. Požyłka bešche žo wopaćnje jako požyłka maſchinſkich dźełow woſnamjenika.

60 bleſow petroleja za Mussolinija

We Venediju je ſkupina 60 rumunſkich ſtaćanow pod wjednistwom rumunſkeho konſula ſwjaſkowemu ſekretarej faſchiſtiſkeje ſtrony 60 bleſchow petroleja pschepodała. Bleſche běchu ſ bantami w rumunſkich barwach wupyſchene. Skupina ſekretara proſchesche, ſo bychu žo bleſche jako dar Muſſoliniſej pschepodate jako ſnamjo ſa to, ſo Rumunſka fanſzije wotpokłasuje a w pscheceſtwje ł Italſkej ſteji.

Italčenjo su negurowy automobil dobyli

Wójnſki roſprawjeć němſkeje powěſćernje ſ Asmary powdź, ſo ſu italſcy domorodni wojaʒy cźekaʒe abeſynſke wójſkowe dźele ł połdnju wot Quorama je ſaniczaʒym tšelenjom pschejeźełi. Mjes bohatym dobytkom je tež automobil ſa powětrowy ſchkit, kiž drje je po ſdaću privatny automobil abeſynskeho kěžora. Abo-gallaſcy wojerjo ſu do bitwy pſchi jěſoru Aſchangi ſapſchimnyli a cźekaʒych Abeſynjanow pschieſcźełhuja. Italſcy lětarjo bjes pschestaʒa na roſpróſchene abeſynſke wotdźełenja bomby mjetaju.

Wozjewjenje abesynskeho kěžora

Abeſynſki kěžor je wutoru tole wozjewjenje wo wojeſkim położenju wudał: „Abeſynſka njeje pschewinjena. Abeſynſke wójſka ſu roſſudźene wojowacź, dóniž žo poſłedni italſki nadpadnik ſ naſcheho kraja njewucźeri. We wojowanju ſa tutón ſamér njebudźemy žo teſ ſ pſchemocu dacź wottraſchicź, kotraž pscheceźiwo nam ſteji. Njeproſymy wo měr wot Italſkeje. **Samy pak hotowi, kóždy cźaſ ſ jednanjemi we wobłuku Swjaſka ludow ſapocźecź,** jeli ſo žo wone w duchu ideje Swjaſka ludow wjedu. Tola na tym wobſtawamy, ſo žo duch měrowego appella wubjerka tſinaćych w polnym wobſeżu reſpektuje. Nowe dźijenja w dźełe tuteho wubjerka žo njeſmědźa dowolicź. Tu je było hižo doſć dźijenjow, hdyž ſo wo naprawy jednaſche, ł kotrymiž budźiſche žo tuta hrózbna wójna mohła ſkónčicź."

Ze Serbow

W Budyſchinje, 8. haprleje 1936.

Naše hrono za tutón Božı dźeń

Při Jezusu ja njezhinu. J. Š.

— **Wo wjedrje.** Nižina, kotraž ſo w poſłednich dnjach ſ połnóznych ſtron do naſchich kónčin wupſchestrěwaſche, je ſo hižo ſaſo tšerno roſcźahnyła. Wona je naſchim ſtronam jenož pomročene njebjo bjes deſcheća pſchinješła. Pſchi wotſtalenju tuteje nižiny ſo ſ nowa ſymnijiſche wětry do Němſkeje dobywaju a tam a ſem hiſchcźe deſchcź abo ſněh wuſtukkuja. Nad Italſkej je ſo žyłna nižina wutworiła, kotrejež kromy ſu ſo ſtrjedźnjej Europje tšerno ſbližiłe. Pola Jendźelſkeje ſo wyſchina ſ mikym powětrom europſkej twjerdźinje bliži. Pſchi nětčiſchim położenju mamy drje ſwopředka hiſchcźe pokhilenje ł njewobſtajnemu wjedru wocźakacź. — Jutſje ſchtwórtk błónčko 5,19 hodź. ſſhadźa a ſo 6,45 hodź. ſhowa. Mětarźk ſſhadźa jutſje wjeczor w 10 hodź. a ſhowa ſo rano 5,45 hodź.

Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk: Trochu njewěſte a hiſchcźe poměrnje ſhłodne wjedro.

— **Póſtſka ſłužba Cźichi pjatk a jutry.** Póſtſke poſtupjeriſke wołna ſu wotewrjene jako njedźelu, póſta cźiſtu 3 (Pſched ſchulerſkimi wrotami) woſtanje ſawrjena. Cźichi pjatk ſo póſtſke poſyłki na wſyu njewunoſchuja. — Prěni dźeń jutrow ſo liſty a pakety wunoſchuja, teſ we wjeſnym wunoſchowarſkim wokrjeſu. — Druhi dźeń jutrow ſo njedźeł pſches ſymu, kotraž dale ſurowiſcha bywaſche, brodźicź.

Jutry wjeczor, hdyž bě trochu cźiſchiſcho, wja Panetowſki Jana na bat do kerkow a rjekny, hdyž bě ſo wobeſi tak prawje roſpalił: „Poſłuchaj, towaršicho, dyrnu ſ tebu jutru něſchto porěcźeć, ſchtož je ni hižo dawno na jaſyku było. Mějach bratra, Jwana, kiž bě zyle na tebje podobny a kiž kěſche też tak ſchwarny kaž ty. Pſched létom je wumrěł, ow, tak nahle a njejapaŋ — dźeńſa ſtrowy, jutſje morny —, a to je ſo mojej maćerji chyła wutroba puknucź, a wona na ſtajnoſći płakaſche a w ſwojej komoſe ſedźo w nozy a wo dnju wołaſche: „Jwan, mój Jwan!" Ach, hdyž tu w nozy tak leżu a ſpju, widźu pſchez ſwoju maćerku w komoſe ſedźo a ſłyſchu ju wołacź: „Jwan, mój Jwan!" a někotre kedźbuj, towaršicho! Hdyž ja tebje k ſwojej maćerji pſchiwjedu a rjeknu: „Hladaj, maćo, tule je Jwan ſaſo pſchijſchoł!" Potom wona płakacź pſcheſtanje a rjekniе: „Maſch prawje, mój ſyno, tón je mój Jwan!" — A potom, potom, Jano, budźemoj ſaſo hromadźe w jenej kheži w Mołkwje bydlicź. — Ale ſchto dha takle hladaſch, towaršicho? Njechaſch dha?"

Jan na dobreho ſchwarneho cźłowjeka, trudnje ſo poſmějwaju, hladaſche. „Schto dha wy rěcźiće, knjez korporalo. Njeſłyſzeny dha my bo Tomſka? Njeſłyſzym dha ja jaty?"

„Wy póſłjećе domoj, hdyž ſće naſ hacź do blaka dowjedli, ale my tam woſtanjemy — a ſo jenje wjazy njewohladamy!"

„Jenje wjazy ſo njewohladamy?" korporal, ſwój cźaſow ſuwaja, wuſchědže. „Hejda, to ſu njeſtanje!" Jenje ſo jaſo njewohladamoj? To bychu mi byłe wěſy! Myſłikich dha ſebi, ſo ſmy pjany, a ſo njewěm, ſchto biedźu? Hižo dawno ſmy to pſchi ſebi noſyli a ſebi pſchekladowali. Hladaj, tak dołho budu roſkaſowarjej rěcźeć a powědacź: „Tón Jan Wólſchak, tón cźerwjeny huſar, je ſchwarny a najſlepſchi ſe wſchěch, a jeli ſo teho wróćo wjacź njeſmějm, teſ ſami wróćo njepóńdu. Tak dołho chu generalej na ſchijn hicź, doniž njerjeknuje: „Nó, dla moje dla!""

(Pokračowanje ſeſkhuje.)

— **Wo ſłužbu ſtarſchich.** Wot 1. haprleje 1936 ſu ſtarſchi ſchulerjow a ſchulerkow, kotrychž dźeći ſu w 1. abo 2. ſchulſkim lěće, wobmyſlene, ſo bychu ſo na ſchulſkich hatach ſ ſwojimi dźećimi ſpytowali. Tuta ſłužba ſo ſ tym wotmyſli, ſo bychu ſo ſtarſchi wo ſwojich dźećach wjace dowědźeli a ſo bychu ſo ſ nimi wo ſchulſkich naſtupach rěčeli. Tuta ſłužba ſo ſ tym wotmyſli, ſo bychu ſo ſtarſchi wo ſwojich dźećach wjace dowědźeli a ſo bychu ſo ſ nimi wo ſchulſkich naſtupach rěčeli.

— **Wo wjedrje.** Nižina, kotraž ſo w poſłednich dnjach ſ połnóznych ſtron do naſchich kónčin wupſchestrěwaſche, je ſo hižo ſaſo tšerno roſcźahnyła. Wona je naſchim ſtronam jenož pomročene njebjo bjes deſcheća pſchinješła. Pſchi wotſtalenju tuteje nižiny ſo ſ nowa ſymnijiſche wětry do Němſkeje dobywaju a tam a ſem hiſchcźe deſchcź abo ſněh wuſtukkuja. Nad Italſkej je ſo žyłna nižina wutworiła, kotrejež kromy ſu ſo ſtrjedźnjej Europje tšerno ſbližiłe. Pola Jendźelſkeje ſo wyſchina ſ mikym powětrom europſkej twjerdźinje bliži. Pſchi nětčiſchim położenju mamy drje ſwopředka hiſchcźe pokhilenje ł njewobſtajnemu wjedru wocźakacź. — Jutſje ſchtwórtk błónčko 5,19 hodź. ſſhadźa a ſo 6,45 hodź. ſhowa. Mětarźk ſſhadźa jutſje wjeczor w 10 hodź. a ſhowa ſo rano 5,45 hodź.

Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk: Trochu njewěſte a hiſchcźe poměrnje ſhłodne wjedro.

— **Póſtſka ſłužba Cźichi pjatk a jutry.** Póſtſke poſtupjeriſke wołna ſu wotewrjene jako njedźelu, póſta cźiſtu 3 (Pſched ſchulerſkimi wrotami) woſtanje ſawrjena. Cźichi pjatk ſo póſtſke poſyłki na wſyu njewunoſchuja. — Prěni dźeń jutrow ſo liſty a pakety wunoſchuja, teſ we wjeſnym wunoſchowarſkim wokrjeſu. — Druhi dźeń jutrow ſo

— **Měſchćanſke wobkhodne měſtnoſće,** teſ nalutowarnja a měſchćanſka ſerowa pokładnja, woſtanu **jutrowu ſobotu 11. haprleje 1936 ſawrjene.** Stawniſtwo je wotewrjene.

— **Schtó je wobſtejeł naruczniſowehu cźaſnika?** Naruczniſowany cźaſnik, kiž je jedyn tudomny wobſydłeŕ wokoło hód 1935 pjeca tu na Schulſkej haſy błiſko kupneho doma „Ehape" namakał a kiž jón njeje jako namakanku wotdał, ſo pola kriminalneho wotdźełenja khowa, hdyž móże jón ſebi ſchłodowaŕ wotewſacź.

— **Hdže ſu ſo proſzata na pſchedań poſłicźałe?** W nozy ł 4. haprleji ſu w Delnim Gerlachsheimje w Schleſiſkej 11 proſzatow pſchi ſadobywanju kradnyli. Proſzata běchu ſchćipjene Cornwalſkeho ſwinjerſca ł němſkim dobrym ſwinjerſcom. Wone běchu 10 hacź 12 puntow cźeſke a na khribjeźe namódreje barwy. Paduchaj ſtaj ł transportej motorſke kolo ſe ſłóbrobarbnym pſchibocźnikom ſe ſnamjenjom I K wuzjikoj. Schtóž móże wo paduchomaj, ſ kotrejuj je jedyn cźémnu kožanu jaku a kožanu cźapku wobleczeny był, něſchto dźełcź, ſo proſzu, ſo by ſo ł kryminalneho wotdźełenja w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802, abo pola blížſcheho žandarmſtwa abo policije ſamohwił.

S **Maleho Wjeſkowa.** Nawjedowy ł Zittzendorfſkeje ſchule ſa hoſza, direktor Steinmann, je 65 lět ſtary wumrěł. Wón je wuſtaw nimale ſydom lět nawjedował a běſche ſo kaſe njedawno khoroſcźe dla na wotwoſcźnk vobak. Tola hižo ſa někotre dny ſwojeho wotpocźnika w Ochranowje (Herrnhut) wumrěł.

S **Radworja.** Wobkhodny cźaſk w gmejniſkej wyſchnoſći w Radworju je ſkźehowaŋ: Póndźelu wot 10 do 13 hodźin, wutoru wot 16 do 19 hodźin, ſrjedu wot 10 do 13 hodźin, ſchtwórtk wot 16 do 19 hodźin, pjatk wot 16 do 19 hodźin. Poſkadnja je wotewrjena ſrjedu wot 11 do 13 hodźin, ſchtwórtk wot 16 do 19 hodźin, pjatk wot 16 do 19 hodźin. Khorobne wupokaŋ ſo jenož we tutym cźaſu wudawaja.

S **Njedaſchez.** Pſchezo ſaſo ſo w naſchej wokolinje piźmowe ſchćiury pokaſaja. Mołebje pſchi wulkich hatach ſu je w poſłednim cźaſu widźeli. W poſłednich dnjach pſchi wulkim hacźe w Njedaſchezach ſ pomocu paſzi někotre tutych ſchkódnikow popadnychu. To ſu rjane wurocźene ſwěrjata. Teſ w blížſchej wokolinje, wołebje w hacźe, Małoborſchćanſkemu ryćeſtkluble ſkuſchaznym, je ſo wjele tutych ſchkódnikow popadło. Powołani ludźo ſo wo to ſtaraja, ſo bychu jich po móżnoſći wutupili.

S **Luſka** pola Pomorz. W roſprawje w cźiſle 22 nima rěkacź, ſo je ſebi dejeŕ Pawoł Friedrich mojby iſchaſt, ale kolojſdny, do kotrehoż je wón ſajeł.

S **Mulkeje Dubrawy.** Sobotu měſeſche tudyſche karnikle płahowaze towaršſtwowym lokalu ſwoju měſaczniu ſhromadźiznu. Pſchi tym móſeſche ſo płahowarſkemu łubkarjej E. Gramſchej diplom ſwjaſka němſkich płahowari drobneho ſkotu ſa najlepſchi wukon pſchi poſłednjej wuſtajeniży pſchepodacź. K pohódnoſcźenju ſo też běły ſzanz młodeho płahowarja pokaſa. Pſchi tym ſo roſkłoži, ſchto móże ſo pſchi dalſchim płahowanju na nim hiſchcźe dozpěcź a polepſchicź. Pſchichodna ſhro-

Belgiſti kral Leopold pſchi paradje w Beverloo.

W blíſkoſći Beverloa je nowy ſeſtajany belgiſti polk cźo. 28 wulke maneury wotměŕ, kotreż ſo ſ paradu pſched kralom Leopoldom III. ſkónčichu. Na wobraſu krala Leopolda pſchi wujěchanju po froncze widźimy. (Scherl)

Za jutry!

Najnowiše žonjace toſki

we wšěch nowocźasnych zhotowjenjach a barbach

T. ALBERT 668

w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 10

Pod ſkitom Božim

11] (Pokračowanje.)

Skónczńje bě ſwojeho muża namakał. Hłuboko do ſwojeho płaſcheja ſawity leżeſche tu cźerwjeny huſar, njehibajo ſo, kaž też druhi, ſe ſandźelenymaj wocźomaj.

Panetowſki jeho ſ njemom ſawola, a jeho tſchaſzeſche — ale podarmo! Wón wucźeże ſwoju bleſchu a ſprotniżenemu tſkónje ſ palenzom mjeſeſche, — tu běſche, jako by ſo ſ wobliczo počzało hrěcź, a Ruſzej ſo ſdaſche, kaž by rjekł, ſo ſo w rukomaj ſatorhowaſche. Khwatnje nětkole Panetowſki huſara na wutrobnju roſtłóka a počza jeho ſe ſwojim wołmjanym naſchijnym rubiſchkom rybowacź, tak ſo ſo ſam ſapocźi.

To ponhaſche; ſa khwilu ſo jemu wobliczo pohibowaſche, a wocźi ſo pomału wotwjerachćej, zyle pomału.

„Khwalenỳ budź Jeſuſ Khrystuſ!" wěrimy a dobrocźiwy ruſki korporal ſawola a ſebi tſchiſz ſejini. Wotucź, towaršicho, wotucź! — Njeſłyſchiſch dha! Ach, ſo žu ſo ty tola palenza napił! Twój ſołdk bě na to ſłaby! Pój, dopomham cźi ł ſtanjenju, Djerž ſo mje jeno krucźe!"

To prajo, Jana wobja a ſo próżowaſche, jeho ſběhnucź. Sproſtnjeny nětkole też ſaſo pomału ſebi pſchińdże a ſpłóchiwje wokoło ſebje hladaſche, kaž by ſo chyżył praſchecź, ſchto bě ſo ſ nim ſtako a hdże tola je.

Hdyž jemu Ruſza nětko luboſcźiwje wěcźeſche, ſo ſe ſwojimi myſłemi też po něcźim roſpóhnawa, a nětko też ſam poipyta, ſo na noſy ſtupicź. Ale to ſo hiſchcźe njeradźi, wón by ſo pſchecźo ſaſo do koleń ſwjeſł.

Tu jeho korporal ſ mozu pod paſu pſchimny a jeho ſ nadcźłowjeſkej ſyłnoſću na ſwojeho konja ſbehny. S jenej ruku pſchi tym konja, ſ druhej pak Jana dźerżeſche. S hibanjom na konju ſo jemu žiwjenje ſaſo wróći, tak ſo móżeſche ſa khwilu kóń trochu kelpacź poczeżź.

„Cźakaj, towaršicho", korporal rjekny, „to ſo njeſmě wjazy ſtacź! Mam cźoplej cźrijej ſa tebje, a też cźopły kožuch, tón hiſchcźe lepje hrěje!"

Janej ſo wulke ſłyſzy po lizomaj kulachu do ſněha, a ſ dyrkotazymaj hubomaj rjekny: „To njech Bóh wam we wěcźnoſći mytuje, ſchtož ſeſe nade mnu cźiniłi!"

Sa hodźinu běſchtaj ſaſo hacź k cźahej dozpěloj, wjeczor, prjedy hacź ſo lehnychu, korporal ł Janej woprawdźe ſ cźopłym kožuchom a ſ cźopłymaj cźrijomaj pſchiwdźe, też měſeſche kruch ſuſcheneho kontjazeho njaſta a malu bleſchku paleńza. Když jemu tu dawaſche a widźeſche, kak Jan njedowěrliwje na nju hlada, měnjeſche: „Wſmi jeno, towaršicho, bjeſ teje wohnjowoje wody to tola nihdy njeńdże; jeno kedźbuj dyrbiſch byćź a jeno po kuſku bracź, doniž ſo twój żołdk temu pſchiwucźił njeje. Potom je to nimo měry dobry napoj!"

Ow, kak ſo tu Jan bohaty a ſwożowny cźuješeſche, kak jemu we wutrobje ſ nowa nadźija ſakśěwaſche a kak jeho dowěra na Boha mozow nabywaſche!" ——

Wot někka běſchtaj wobaj, Jan a Panetowſki, njerozdźełnaj pſchecźełaj, a hdy by korporal ſwoju nadobu ſ huſarent dźełił, by też tón ſaſo wſchitko jemu cźiniłi, ſchtožkuli możeſche jemu po wocźomaj wothladacź. Kóżde ranje, hdy by korporal wotucźił, by jeho kóń hižo ſeſe ſtany a pizowany hotowy ſtał; kóżdy wjeczor, hdy by ſo jěł ſ warika, by Jan warił. To ſebi njedaſche wuńcź, to bě jemu cźiche wjeſele, a wſchelakore małe poſtrucźenja, kotrejž jeho luboſcź wuſłeźiješ wěndźeſche, dźeń a dźeń pſchecźełſtwo, kotrejž wobeſi ſjednucźeſche, hiſchcźe wobkrucźeſche.

Ruſki roſkaſowaŕ, kiž bě ſo najprjódy na korporala wottorhnył, dokelž bě ſo ł Franzowin na tak „poniżze" waſchnje ſaběŕał, bóriſ wotmjelkny, dokelž ſebi wot Panetowſkeho doktadnje roſpowědacź daſche, kak to ſwożuje, a nětkole bu też tón hiſchcźe Janej pſchecźełnje ſmužkleny.

Dale bóle rjady jatych rědnjechu. S 9000 ſłuchu jenu hiſchcźe tſi tyſzazy a hiſchcźe njewěchu na kónz žiwjeńſkeho marſcha dojńći, hiſchcźe mějachu ſo jutajmjeńſcźina pjecź

sadźina na być puczowańska zhromadźizna, ł kotrejž na žo młodšim plahowarjam pschileženosć dacź, wschitke dalene khěwy starschich plahowari sebi wobhladacź.

S **Domšta.** Mjes Domšćom a Minakatom je žo na nowej statnej dróhy betonowy móst natwarił. Twarske dźěła twarśki mischtr Hauser ł Budyšćina nawiedowasche. Na twarje, pschi kotrymž wšaze dźěłacźeri žo zranjeźli, žo wokoło 3 njedźele dołho dźěłasche. Po dowotmjenju so wschitkim w Knapnej hospodźencu w Kamjenej k małemu zwjedźenkej seźdźechu. Wobkhadej žo wosć hischcze njese pschepodat.

S **Hórkow** pola Njeźwačidła. **(Njesboże.)** Wčera popołdnja snjeseše wětr w tudyšej ptače skałač Jurij Lorenz ł Hórkow. Pschi wotkopanju skałoweje sčěny wóźny kamjeń puschći a padny na Lorenza a jemu tak tym nohu rozrn'e. Teź druhe cźeśe rany na towje a cźele jemu kamjeń nahi, tak so dyrbjachu jeho do Khrósta khorowne dowjesć.

Se **Schćeńcy** pola Lasa. W nałšej wšy so tu khwile wjele twari. Dwaj nowotwaraj staj nimale dotónjenaj a sa tśeći so material wozy, tak so so teź ł tutym bór'y japoczńje.

S **Laza.** Sandźenu niedźelu wotmě so tu konfirmacija serbskich parźeńskich dźěći. Dokelž duchowny Mašink wonka słužby pschebywa, duchowny Adler ł Delnjeho Wujezda naiche dźěći konfirměrowasche.

S **Klětneho.** Seleny schtwórtk budźe w evangelskej cyrkwi popołdnja ½10 hodźin serbske kemschenje. Kemschenju so serbske Boże wotkasanje pschisamknje. Popołdnju w 2 hodźinomaj budźe w Krynhelezach serbske Boże wotkasanje. Cźichi pjatk budźe w Klětnjanskej cyrkwi rano ½8 hodź. němske Boże wotkasanje a ½10 hodźin němske kemschenje. Popołdnju we 3 hodźinach budźe hischcze raz němske Boże wotkasanje.

Hudźba—wumělstwo—dźiwadło

Zentralne dźiwadło. Wulke zenjje su Boži póstajo. Dróha k wyschinam pak ma so tam husto wotkrućź. Pschi tym žony staznje wulki wusnam hrajachu. Teź italiski sławny kompositor Vincenzo Bellini sa swoju hlawu swojej wulkej luboszći dźak dokźi, kotraž jeho k prenjej kompositziji pohnu a wschě jeho dalsche dźěła wobkłodnjeschе. Maddalena, dźowka bohateho Neapelskeho měschczana, samó Bellinia se swoštimaj wobniwnymaj woczomaj tak wobkusłaca, so sa nju pěseń „Casta Diva" napišа, kotraž jemu posdźišo w operje „Norma" k swětowej sławje dopomha. Sa sławu a wulkosć swojeho lubeho Maddalena wschitko cźinješe, haj da sa to samo swoje žiwjenje. Tuto tragiske a toho teź sašo tak posłědowaze žiwjenje Maddaleny běži wónješe w Zentralnym dźiwadle. Murjadne wobrazy pschekrasnych dźělow Italskeje, pokazki ł Bellinoweje hudźby a bohutorhazy cźin tutemu filmej pokny wuspěch sarućeja.

Foto A. C. I. Tobis-Roto

W **Palastowym dźiwadle** widźimy hač do schtwórtka šmórjo pólsti film „Kschižowy puć jeneje luboscze". Młoda macź winuja mordarstwa na jeje zamužnym dźěsću. Sud ma ju sa winowatu a zmjertny wuzud wupraji. Tola młoda prawišniza Krysjuna wěri do njewinosze njesbožowoneje holzy a pschewjedźe ju w powokańskej instanzy jeje sakitanje. Prawišniza jedna po pschepschedźenju, so maju wjetschu winu mužojo, kotříž tele wobzarmone macźerje zwojenu wobudźi pschewostajeja. Se zwojimi dopomocami dospěje wuzwobodźenje wobkorjenеje a pschiwosnje wopuschczenu do zwojeho domu. Nasajtra žo jeje mandźelski ł dźěšcheho puczowanja wróći a spójnje w młodej holzy tamnu pschecźelnizu krótkeho znajomstwa w małetnej nozu. Tragika tšoch cźłowjekow žo tu na zimaje wosnje rozwije a matrarski puć njesbožowneje holzy žo ł nowym zaprećzom podźěschi. Wusnamna w tragiskim pschedstajenju je Jagoz Andrsejewska jako Hana, jej pschidruži so Irene Eichler jako prawišniza a Dobieślaw Damiecki jako jeje mandźelski. — Teź podlanski programm je widźenа hódny.

Domowina woziewja:

Domowina zarjaduje teź lětsa zaso po Serbach zběrku k podpěranju serbskeho studentstwa. Zběrku přewjedźeny w času wot

13. hač do 19. jutrownika 1936.

Dowěrniccy Domowiny dóstanu w přichodnych dnjach lisćiny, do kotrychž ma so wysokosć dara a mjeno darićela zapisać.

Nuza mjez našim serbskim studentstwom so dźeń a hóle powjetšuje. Někotři hižo dyrbjachu swoje studije přetorhnyć a sebi někajke dźěło pytnć, zo bychu sebi dalše sćerdki k dokónčenju studijow wobstarali. Někotři docyła njemóža studować dla pohrabowacych pjenjez. My pak trjebamy, jara nuzne trjebamy zdźěłany dorost, kiž by nam pomhał, naše ludstwo, našu kulturu wukhować a dale spěchować. Tuž mamy so teź wšitcy wo trěbne wumělnjenja postarać. Za jednotliwca su tajke ćeže a wopory husto dosć přećežke, pomhaja-li pak wšitcy, potom přińdze na kóždeho snadny wopor. Tuž so teź lětsa zjednośmy k woporej pod heslom:

Wšitcy za khromadnu nadleżnosć, za khromadny nadawk, potom so wšitkim derje pódźe!

P. Nedo.

Přilopk

Zalostny łónj žwójbnеje swady.

Sšyn žwojeho nana zabił.

W Dippachu w jenej wsy w Eisenachskim wokrjesu sta so njedźelu wječor cźežki krwawny njeskutk. We žwójbnej swadźe 23 lět staryj Waltor Keitel žwojeho 53-lětneho nana Adama Keitela se žochorom zabi. Słóžnik so na to pokazźi ham staji.

Njedźelu w nozy 10 stopnjow zymy w Jiferskich horach.

S pschiwalom połnóznych zymnych wětrow je so sa Schleźejsku wobeźe žymny spad temperatury žobu pschinjeseł. W mjitnje spadnychu temperatury w nozy k połnjedźeli na 6 stopnjow pod nulu. W horach pak namjerichu so 8 hač 10 stopnjow zymy. Pschi jaśnym połnóznym zymnym powětrju je nimo měry dołoko widźeć, tak so k połnjedźelu rano ł Wrótkawju, 100 km zdaleneho, se žněhom pokryte khribiet Krkonoschow derje widźeć.

Autowa unija je 100 000 hriwnow sa potrěbnych wuslužiła.

Pod posobažym sacźišćezom pschemózaźeho wunoschka wólbow do nemšteho žejma a jenomyślnego wuznaca němšteho luda k wjednitej a němšteru kanzlerej je Autowa unija akc. tow. w Zwikawje w mjenje 18 500 dźěłacźerjow, ł kotrychž je 14 000 hatle po wjednitelowym pschelowacźu mózy do sakhwaty stupiło, 100 000 hriwnow k wołóženju nuzy potrěbnych ludowych towarschow wjednitej pschepokasała.

Wjednik je dźěłarišćenu wjednitej Autowoje unije akc. tow. dr. Bruhnej a jeho dźěłacźerstwu za tutón nadobny dar swój wožebity dźak wuprajił a jemu jako zwonkowne znamjo žiwjeneho wobtuku darił.

Cźežke wobthadowe snjesbožeńze w Kamjenicy.

Tśi mortwi, njekotři zranjeni.

Mutowy rano wokoło ½3 hodźin na schćitowanischcu Palmiśeje a Drježdźańskeje dróhi w Kamjenicy wožobowy auto a nakładnej wós, kotrejž zhubny ł wulkej špičnosći psches schćitowanischcu pschešeźe, do so zrazychu. Cźežitaj wós ja do auta, ł kótrejž wožobami wobhadźeneho, zawadźichtaj a jón na pschi puć wjerhnyschtaj a powrěcźichtaj. Cźežitaj wós ja tehorunja na pschi puć zajedźeschtaj a so hwórdźischtaj. Pomeznaj jěchaj cźežitaj wós so ł wjednitelje hłówi na dróhu cźišnyschtaj a so zarazeschtaj. Wjednik cźežitaj wós so jenož ł lehka zrani. Tśi puczowarjo wožobowego auta so ł wós cźišnychu. Mjes tym so hebi wjednik jenož hłowu lohko wobrazi, so puczowarjo tak cźežko zranichu, so dyrbjachu so hnydom do khorownje dowjesć. Tam je jedyn ł nich bórzy po pschichadźe wumrjeł.

Cźah do auta zrazył.

Dwaj mertwaj.

Stakna żelesnika direkzija w Augsburgu wozwjesa: 6. haprleje ½10 hodźin wožobowy cźah, mjes Ingolstadtom a Augsburgom wobthadźaze, pschi sajedźe do Schrobenhausen do wožoboweho auta sajedźe a jón něhdźe 200 metrow žobu wleczeschе. Wobhedźeł wós praktiski lěkař dr. Ruetten se Schrobenhausen a jeho 10 lět stara džowčička běschtaj hnydom mortwaj. Pschicźina nješčoża so hischcze pschepytuje.

Swoju firmu wo 25 000 hr. zjebał.

Jebanitwa dla měješche so w Kamjenicy 25. septembra 1905 w Burgstedtu rodźeny Harry Alfons Kühn psched wulkej thłoštanskej komoru krajneho suda zamołwicź. Kühn w słužbach maschinskeje fabriki kejeschе a widowe licźiny pschihotowasche. Dołhońzne licźby widowych pjenjez po potrjebje wo 50, 100 haj ſamo wo 250 hr. powyschi a da zebi pjenjesy ł pokładnje wu-

Hospodarski rozhlad

Sbrjedu, 8. haprleje 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,484	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,295	100 českosł. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	80,96	100 franc. frankow	16,385

Barlinska burša, 7. haprleje. Pschi jatkadnje njepscheměnjenym pschecźelnym mjenjenju bě wobthod na spoczatku wcźerawšcheje burzy tśěrbo wobmjesowany. Publikum bě jenož mało pschikazow sapodało, tak so burzowny wobkhod ł powolanja pschi wuwostaczu druheje ruki k wotpschedawanjam pschikrocźi. Wuwicźe kurjow njeměješche potajkim jednotny ras, šamo ł hospodarstwa pschedležaze dobre powěsće njesamóchu wožebitu wliw wukonjeć, haczrunjež je burša je spokojenjom pschija. Tehodla w běhu burzowneho wobkhada kurzy swjetscha wotdrjebjowachu. Teź na rentowych wikach bě pomérnje jara cźicho.

Barlinske žitne wulkowiki. Na zytkowym położenju na Barlinskich wulkowikach nješe so nicźo pschemeniło. Wobthod pobihuje so we wobłuku poslednich dnjow, dowos njeje bohaty, w rožaj šamo jara mały, na druhej stronje pak teź potrjeba Barlinskich młynow nieje jara wulka. Rožka so žada, mjes tym so so pschesza hatle sa poźdźiše dodaće pyta. We provinzy su poźitcźenja wschelakore, pschi cźimž je napraschowanje sa wumłšowanšku rožku jara wulke. Njekontingentowane zbłébowe žita maja měrne wiki. Wowsź tehorunja, pizowanški jećmjeń so powschitkownje žada. Muki so po małych dźělbach wotwolaja.

Wejera płaćizny w Barlinje zrutnał

pschenicźny W 8: 10,20 hr., W 9: 10,25 hr., — rožki W 8: 8,40 hr., W 11: 8,55 hr., — jećmjenja G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr., — wowsa H 11 8,35 hr., H 13: 8,50 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolljowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	7. 4.	6. 4.		7. 4.	6. 4.
Pšenca	214,0	214,0	buny	21,0-23,0	21,0-23,0
rožka	177,0	177,0	woka	30,0-31,0	30,0-31,0
jećmjeń now.	215-221	215-221	módre łuskny	17,0-18,5	17,0-18,5
jećmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	28,5-30,5	28,5-30,5
wows	—	—	zeradella	44,0-48,0	44,0-48,0
kukurica	—	—	rapa. wosušk	—	—
pšenč. muka	27,35	27,35	lany wosušk	17,30	17,30
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruski	18,60	18,60
ržane	10,10	10,10	synd, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana sloma		
hroch, Viktor.	33,0-36,0	33,0-36,0	pšenč.		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	34,0-37,0	34,0-37,0	jećna „		

Płaćizna za pšenicu za wuplodźerja 8: 204,0 9: 205,0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 163,0 11: 171,0
Płaćizna za jećmjeń za wuplodźerja 7: 173,0 9: 178,0
Płaćizna za wows za wuplodźerja 11: 167,0 13: 170,0

Płaćizny rěznego skota na Barlinskich skótnych wikach.

7. haprleje 1936 Płaćizny po cent a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 389.

Połnomjasne, wukormjene, najwětšeje rěznеje hódnosće hač do 6 lět	41
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Bykl: 258.

Połnomjasne, wurośćene, najwětšeje rěznеje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Spatne	—

Jałowicy a krowy: 1003.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwětšeje rěznеje hódnosće	41
Połnomjasne, wukormjene jałowicy najwětšeje rěznеje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowicy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowicy	24
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 4782.

Nałlepše wukormjene (1. družiny)	72 78
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	60—70
Spatne (3.)	45—56

Wowcy: 5080.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	32—35
Starše wukormjene (6.)	27—30
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	20—26

Swinje: 19345.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50,50
Spatne	48,50
Rancy a kundrosy	53,50

Budyske stawniske powěsće

Wutoru 7. haprleje 1936.

Wumrěli su: 6. 4. Helena Marja Pawlina Pětzyna rodź. Schołtźij, wudowa po pschekupcu, 59 lět. — Bruno Alfred Jokisch, elektromonter w Delnjej Hórzy, 39 lět. — Marja Hejsyna rodź. Bergerez, mandźelska justizneho hłowneho strażnikschtra, 69 lět. — 7. 4. Arnošćt Bruno Pfeifer, fajtarański cźakarj, 31 lět.

Pschipowědali su so: 7. 4. Jan Schmidt, dekorazijski molej a Elsbjeta Erna Albinusez, pschedawarka, wobaj w Budyšćinje. — Pawoł Richard Nasdalak, autogenisti kowaš a Marta Erna Ebertez, domjaca pschistajenza, wobaj w Budyšćinje.

Hłowny redaktor Marko Smoler w Budyšinje. Zamolwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoler w Budyšinje a za nawěstki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. III. 1936 2225. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

płaćiś. Na tute waschnje swoju firmu wo 25 000 hr. wobschudźi, kotrež ja sebje wuži. Wobškorženeho, liš dwe swoje městno tak snjewužił, kuđ k 2 lětomaj a 3 měsazam jastwa jebanstwa dla sakudźi.

Zalostny attentat na železniski cjah.

Nózny spěchnik mjes Veracruzom a městom Mexiko je w nozy k wutorje na sćežkowskich stóžnikeho attentata snjelwožił. Wěcho hromadje je pjecza 70 hacź 90 ludźi pschi tym sahinyło.

Cjah měješe wokoło ½10 hodźin wjeczor pola Paśo del Lacho w horatej krajinje móst pśches hłuboku wuzkobinu pschejěź. We wokomiku, hdyž cjah pśches móst jědźeše, na mosćje położena dynamitowa bomba rosbuchny. Lokomotiwa, póstiti wós, sawjasadkowy wós a dwaj spańskaj wo'aj padnychu do hłubiny a so pschi tym dospołnje rosbichu. Druhe wosy drje na kolijach stejo wostachu, sdźela pak so japalichu. S póstiłkim wosom je so pjecza wjetschi pjenježny transport sobu wjeł. Se sćežkownych městow so hnydom pomozne cjahi a wójsko na městno njeskoka póstachu, kotrež tam też wutoru rano dojědźechu. Ma so za to, so je 60 pucźowazych a 10 muži cjahoweje straże sobu do hłubiny padło. Njeje pak so dotal mohło swěsćiź, hacź so attentat na pjenježny transport měrješe abo hacź so tu wo politiski njeskutk jedna. Wójsko je so sańdźiło, so by sa stótnikami pytało.

Lětadłowe njeskeje — 11 morwych — 3 cjeżko kranjeni.

W bliskosći Unionstown w Pennsylwanskej so paźaśerske lětadło Transkontinentalneje a nawjeczorneje lětadłowoje cjary njehdźe 10 kilometrow wot města we horatej krajinje s njesnatej pschicinu swrócźi. 9 pucźowaznych a dwaj wiednikaj lětadła běchu hnydom morwi, dwaj druhaj pucźowazaj a stewardeza (pokłužeńka) so cjeżko skranichu.

Sakas wuwoja rosmlěteho zyna.

Amerikanske knježeństwo je sa cjaś wot 16. 4. hacź do 1. 7. toho lěta sakas na wuwóś rosmlěteho zyna wudało, dokelž maja zynowe sklady dla krajschkitanych pschicinow w kraju wostawcź a dokelž je Japanska w etiche bź'lby rosmlěteho zyna s Ameriki kupiła. Wot 1. julija budźe na wuwos zyna wozebite pschiswolenje trěbne.

Radio

Schtwórtk 9. hapreje so źiłyschi:

Königswusterhausen. Nimo snateho wschědneho programma: 6,10 wjeselty ranschi konzert. 11,30 sa bura. 15,30 wo chinejskej zonje a jeje zwójbje. 18 tanzele. 19 tanzele. 21,10 „Spěchnischa łódź".

Lipsk. Nimo snateho wschědneho programma: 6,30 wjeselty ranschi konzert. 8,20 sa hospodu. 11,45 sa bura. 18 hudźba k zwjatokej. 19,20 aperowa hudźba na tanzelach. 20,10 Lipscanski kaleidoskop.

Hischcźe wajne s dnjoweho programma. Berlin: 20,10 orchestrowy konzert. Hamburg: 21,15 pólny konzert. Wrótźkaiw: 20,10 hra wo němskim proscherju. Frankfurt: 20,10 wulki wjeselki konzert. Stuttgart: 20,10 Mozartowy konzert. Praha: 21 orchestrowa hudźba.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

In der Stadthauptkanzlei (Rathaus, 1. Stock) liegen vom Reichsgesetzblatt Teil I die Nrn. 17—34, Teil II die Nrn. 9—13 und vom Sächs. Gesetzblatt die Nrn. 3—6 innerhalb der nächsten 14 Tage zu jedermanns Einsicht aus.

Bautzen, 6. April 1936. **Der Oberbürgermeister.**

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Maćica Serbska zmeje wutoru 14. haprleje popołdnju ½3 hodźin swoju 82 hłownu zhromadźiznu. Wotrjady zeńdu so dopołdnja wot 10 hodź. Předsydstwo Maćicy Serbskeje.

Hudźbny wotrjad Maćicy Serbskeje zmeje wutoru 14. haprleje, to je 3. dźeń jutrow, dop. z dypkom w 10 hodź. w Serbskim Domje swoje lětuše posedźenje. Předmjet: 1. Je serbski ludowy spěw wěc někajkeje kulturneje hódnosće? 2. Je pěstowanje ludoweho serbskeho spěwa wohrožene? 3. Je možno, tajki strach wotwobroćić? Praktiske, wěcne a nawołowne pěsnjerske a hudźbne přikłady. Debata. Nanajnależnišo sobustawy a lubowarjow wěcy, też žony přeprošuje kral. hudźbny dir. Bj. Krawc, předsyda.

Maćica Serbska. Stawizniski a pądagogiski wotrjad zeńdźe so 3. dźeń jutrow, dop. w 10 hodź. w serbskim muzeju. Dokelž chcemy lětsa 80lětne wobstaće muzeja hódnje woswjećić, dyrbi so zhromadnje plan nazymskeje wustajeńcy postajić. Wo bohaty wopyt prosy muzejownik.

Wužitne dary k jutram!

Sachsec

dobre pralinky

čerstwe z twornje

500 g 2,80
350 g 1,40
125 g —,70

Nowe! buny

z nalencom
100 g —,60

Biesa Weinbrand

z pralinejemi pjelnjene jara słódna šokolada k jěźi

Derje słodźace jutrowne jejka

„Ze stareho składa" z łyknowym pletwom

bleša 3,50

Jara tunjo:

Tśiwźendaty čerwjeny bleša 2,95

Otto Sachse

Přewzaće wobkhoda

Česćenemu wobydlerstwu Budyšina a wokoliny damy k wjedźenju, zo smy na waach a w měsće najlepje znaty

hosćenc

Hotel k „Bělemu konjej" w Budyšinje

na Zwonkownej Lawskej hasy 11

wotnajeli. Budźe naju stajne a swědomite pócowanje, zo Wam z kuchinje a pincy a najlěpšim postužimy.

Heil Hitler [700

Willy Lindner a mandźelska

KAMJENC

Wulke jutrowne předawanje

W STUPNJOWYM DOMJE

ZIEL

W KAMJENCU W SA., ANGER 12

Dom tunich stupnjow :: Jenička předawarnja Bata-stupnjow

Jutrowne dary

w časnikach 638
a debjenkach

namakaće w rumnym wubjerku a płaćiny hódno pola firmy

FRITZ HEBOLD

časnikař w Budyšinje na Serbskej hasy čo. 6

Wobhladajće sebi moje jutrowne wokna

Wěrowańske pjerśćenje

Sadowe štomy

znamkowa twora, we wulkim wubjerku.

Jahodowe štomy a kerčki, róže, kerčki k nyšenju, jehlinowe drjewa atd. k wupytanju, poskića tunjo

Budyska štomownja [607

mějićel E. Pelz, na Lubliskej dróży telefon 2648

Dr. med. Metzkes

hač do wutory 14. haprleje zabućował

Picowańsku pšeńcu

Symjeńtny wows (žołty a běły), woku, buny a žołty symjeńtny hroch

Wše družiny

Kalijowe a fosforowe kiśaliny a dusykowe hnojidła, wójniščowy kainit,

zažne symjeńtne běrny

Bóhmec na lěpšu žołtu Kaiserkrone, rakakrute

zažne čerwjene róže

zažne złoto, rakakrute

picowańsku runklicu

čerwjenu a žołtu

jědźne běrny

čerje so warjace a słodźace po skića płaćiny hodno a prosy wo skazańki

Gustav Bombach

w Kamjencu

K jutram

poskićam z nowych posyłkow

Tykane wuhorje, tučne Matesowe jerje, wše konserwy rybow a rakow, **sardiny we wolju** we wulkim wubjerku

słódne Braunschweigske konserwy zelenjow

½ dołhi hromak, sykny 2,10
½ dołhi hromak, srjeni 1,95
½ Lipsc. wšelčizna, srjen. 1,15
½ Linščanska wšelčizna II 0,70
½ Zeleninoweho měšenja 0,38
½ srjenj. łaman. hromak 1,48
½ młodeho hrochu . . . 0,70
½ srjenj. młodeho hrochu 0,95
½ słódn. młodeho hrochu 1,20

Piody z juha, dobre rhynske a moselske wina, palenc „Landesecker"

Aug. Fährmann

mějićel **K. Werner**

w Kamjencu, Anger 16

Telefon 462

Poskićam staroznate dobre

połonowe wino

676 **Otto Schmaler**

na Mołkowej dróży 7. Telef. 2411

Rězak w Slepom

podawa twarske róstne drjewo po lisće, deski a łaty hač do domu. 654

Autowe koleso (narunanske) so zhubiło na puću z Marij. Hwězdy do Pozdec abo z Pozdec přez Khrósćicy do Smječkec. Namakaŕ njech je woteda za małe zarunanje pola twarskeho mišra Korjeńka w Njebjelčicach.

Rězak w Slepom

podawa tunjo hač do domu **suche tyšerske deski**

20, 23 a 30 mm. 654

Słomu

předawa Jakub Šołta w Khanecach pola Pančic

Dobra dźowka

so dla žeńtwy nětčišeje, **srěnk,** 701

kotryž móže syc, so přistajitaj w Časecach čo. 3

Auto-park Willy Pätschka

Cichi pjatk w 13 hodź.: **K hajnkowni Luchsenburg** přez Róžant-Smječkecy-Połčnicy . . hr. 2.00

1. swjaty dźeń w 13 hodź.: Polencowy dołh - **Bastei** Stolpin . . . . . hr. 2.50

2. swjaty dźeń wo 8 hodź.: **Přez zelene podoliny sakskeje Šwicy.** Kriniščake podoliny - Łobjowe podoliny - Bielsku podolinu - Wesenitzsku podolinu - Polenzsku podolinu . . . hr. 3.50

Wotjědźemy wot Mšćanske muzeja - Zamołwjenja zapodajće na Bismarkowu dróhu 12 - telefon 3900 - MER-büro na Žitnych wikach 4 - telefon 2140.

Dein Fest-Kaffee:

KAISER'S KAFFEE

Wěrowańske pjerśćenje

prawe złoto
333 kołkowane

wot 5.— hr.

dostanjeće stajnje pola

Oskar Brückner

w Kamjencu

Pjerśćenjowy rózk

Drahtgeflechte

an allen Hühnerhöfen Sinn. Alle Stacheldraht-Kopperdraht Spitzgewebe Pfeilergitter

dostanjeće pola firmy

Carl Steudel

mějićel Walter Steudel

w Kamjencu

Rózе

nizke a wysoke, jara rjane barby. Štóž róže do jutrow sadźa, ma zbožo cyłe lěto.

Rauchfuß

wikowańnja ze symjenjemi w Budyš.-nje, na Žitnych wikach 9 telefon 2069. Hamtske dowerne městno statn. rostlinskeje słužby

Štóž w „Serbsk. Nowinach" swoje twory njeposłuša, nima kupcow abo je njewotbudźe. Tohodla nic emóže nichtó, kiž ma něšto na předań, to bjes nawěsćka w „Serb. Nowinach" činić!

Kupuja Serbja kaž přeco dobru

swjedźeńsku cigaru

pola

Arthur Wolf

w Kamjencu na Budyskej dróży

K jutram jenoz

Kahntec kofej

Clemens Kahnt

w Kamjencu na Budyskej dr.

Vogtlandske

Zwjefšne Domowne Wumělske gardiny

story, volle, prěčne wobrubki, barbne tkaniny, rolowy kupujeće jara płać. hódno pola

Spitzen-Uhlemann

w Kamjencu na Hrod. horje (am Schloßberg)

Miele

lohko běžace

znamkowe kolo

stajnje na składze pola:

Ernsta Faltinga w Njeswačidle
Pawoła Horbanka w Khrósćicach
Jurja Hejduka w Pančicach
Hanse Popelic w Kulowje
Pawoła Korenga w Njeswačidłach

Jutry hdyž telko přiwuznych k tebi přińdźe, njezabudź na Serbske Nowiny! Doporuč je swojim lubym znatym, zo bychu sebi je też skazali! Serb stara so wo to, zo „Serbske Nowiny" so čitaja w kóždym serbskim domje. Wulku słužbu wopokazaš z tym swojemu róднemu serbskemu ludej!

Symjenja za polo a zahrodu

poskića wikowańnja ze zelenimi a symjenjemi

E. Ruben měj. **Ernst Wenzel**

w Kamjencu na Połčnickej dróży 10

Stan na tydźeńskich wikach znapřeča haptyki. 598

Přiloha k čisłu 84

SERBSKE NOWINY

Srjedu 8. haprele 1936

Wojowanje přećiwo lěsnym wohnjam

Cśaš straśne lěsnych wohnjow ſo ſ cłoplišćim wjeźom sašo bliži. W lěśach kuricź je ſo ſ lěśaŕśim sajnjom sakasało. Schtóž ſo hinak sadźerži, ſo cźežko ſpoša. Naśe lěźy ſo śawnemu ſchćitej doporucźuja. Zachitzy dyrbja ſo staracź, ſo ſo rjane lěźy naſchej doſmje ſachowaju. Wone ſu tola ſa wſchěch měſtno wożiwenja po cźežkim dźele.

Wichitzy maju ſobu pomhacź, ſo bychu ſo lěźy ſdźerśe. Kóždy dyrbi ſo wo to ſtaracź, ſo žadyn lěźny wozi njenaſtanje. Nichtó njeſmě w lěźu kuricź. Jenoż ſmě ſo wichitzy próſaju, móża ſo nam rjane lěźy ſachowacź. Hišo ſu ſo hóbnoſcźe ludoweho ſamóženja ſtrite, kiž do miljonow ſahaju.

Wjele ſ naš w ſwojim próſdnim cźaſu na dźeſaſch dniach, njedźelach a ſwjatych dnjach do lěźow dźe, ſo bychu wośebje w naléćźu cźerſtwy lěźny pozitr wuźiwali. Cźim bóle dyrbi tóždy kedźbowacź, ſo dyn woheń w lěźu njenaſtanje, njech je pſchi warjeniu, kurjenju abo podobnych ſtraſchnych wěźach; wſcheſ temu ma ſo ſadźewacź.

Dokelž pak tu ſtrach lěźnych wohnjow tola je, tehodla je wěcźe wuźitne, dyrbi ſledowaze pokiwy wo lěźnych wohniach wośjewimy:

1. Dyrbi wyſchnoſcź žada, ma kóžda wohnjowa woda k lěźnym wohnjam wujěcź. Tehorunja móże ſo wośebitych radach ſchitaza polizija, wójſko a Techniſka nuſowa pomoz ſawołacź.

2. Wjednistwo ma njedźiwajo na wyſchiſchich wjedniſtwow, kotrymž po ſakonju wjednistwo pſchi wohnjach pſchiſłuſcha, wyſchſchi hajniſki ſaſtojnik, w jeho njepſchitomnoſcźi wyſchſchi hajniſki ſaſtojnik, w jeho njepſchitomnoſcźi wyſchſchi wjednik wohnjoweje wobory.

3. Wſchitke wotdźelenja wohnjoweje wobory, kiž poſdźiſcho dojdu, maju ſo pola nawjedowazeho ſamołwitcź. Jeho poſtajenjam ma ſo bjez wumělenjenja poſłuchacź.

4. Wotdźelenja, kiž ſo k pomozy wužija, dyrbja ſo po móžnoſcźi doſcź ſe wſchelakim gratom wuhotowacź, laj łopaćemi, kilopami, pikami, ſekerami a nětkotrymi ſowami. S makymi motorikimi ſnkawami móże ſo hażenje tžěrko podpjeracź, dokelž ſu tute ſnkawy jara ſlibćiwe.

5. Naleźnje ſo doporucźuje, ſo bychu ſo haſcherſke wužitwa ſ autemobilemi abo ſapſchahami k wohnju abo do jeho bliſkoſcźe dowjeſe. ſo bychu cźerſtwe a ſ polnej mozu mohłe ſop'chimnyć.

6. Najwuſchitſcho ſo łěſ pſchi ſemi ſapali. Tehdy ſu ſo trawa, korjenje a kerćzina ſapalite. Nědźcho nadeńdźemy woheń we wjerſchkach chtomow a teź woheń we ſjłach a pochowinje.

7. Dyrbi ſo trawa abo niſka kerćzina pali, móże ſo woheń i tym ſhaſchecź, ſo ſo pkomjenja ſ hałosami ſaſypja. Hdyž pak je ſo p'chiſeńſki woheń hižo pſchejara wjerſchkrik ſo haſchenje ſ hałosami wjazy ſanoho wuwdaſi njeſłubi, maju ſo inajmjeńſcha meter ſchěroke a koſaci hłuboke pěchrowy wurycź. Murynta pjerſchcź ma ſo na wohnjowu ſtronu rozſtrowacź.

8. Pſchi wohnju we wjeſſchkach ſchtomow maju ſo po móžnoſcźi ſchtomy pkši pućzaſch abo lěſnych ſwětłiſnach popuſchcźecź. Wjeſſchki dyrbja na wohnjowu ſtronu padacź.

9. Pſchi jiłowych a pochowych wohnjach maju ſo pěchrowy wurycź, kajkeż ſo w 7. bodu wopiſuja.

10. Pſchi wſchitkich tutych tſjoch družinach lěſnych wohnjow móża małe motorike ſnkawy wjele pomhacź. Hižo, hdyž haſcherike mogy ſapſchimnu, maju ſo pola lěſneho perſonala ſa wodu praſchecź. Nječźi maju ſo ſahacźicź. Ssamo w małych łužach ſo druhdy doſcź wody k haſchenju nadeńdźe.

11. Wotdźelenja, kiž ſo k haſchenju póſcźelu, maju ſo po móžnoſcźi w runej ſmuſy nětkdże 5 metrow rośno ſeſtajecź. Wſchitke pſchikaſy a poſtajenja maju ſo hnydom dale dacź.

12. Sady haſcherſkich muſſtwow maju ſo jenotliwe haſcherſke ſtraże ſtajicź, kiž maju hiſchcźe móżne wohnjowe hnězda dohaſchecź.

13. Jenoż w pſchesjenoſcźi ſ nawjedowazym hajniſkim ſaſtojnikom móże ſo jako poſledni ſrědk napſchećźiwy woheń ſakoźicź. Tola to ma ſo ſ najwjetſchej kedźbnoſcźu ſtacź.

14. Sa tym hacź běſche lěźny woheń wulki, ma ſo po ſhaſchenju doſahaźa wohnjowa ſtraża w lěźu woſtajicź, kotraž ma ſo nětkdże kóżde wóſmom hodźin wotměnjecź, doniž njeje zyle wěſte, ſo njeje wjazy ſtracha ſa woſpjetne wudyrjenje wohnja.

15. Pitna woda ſa woſprózniených haſcherjow ma ſo ſ cźaſom wobſtaracź.

Cyrkwinske powěſće

Selenу ſchtwórtk 9. jutrownika a Cźichi pjatk 10. jutrownika 1936.

S **Budyſchina.** W Michaſkej zyrkwi Cźichi pjatk rano w 7 hodź. Boże wotkaſanje němſke: farař Kapleř, we 8 hodź. němſka a dop. ½10 hodź. ſerbſka Boża ſłužba: farař Tiſcher. Pop. ¼4 hodź. Boże wotkaſanje ſerbſke: farař Kapleř; w 5 hodź. němſke: farař Tiſcher.

S **Budyſchina.** Cźichi pjatk w Pětrowſkej zyrkwi rano ⅛8 hodź. farař Schneider předuje (zyrkwinſka hudźba). Dop. ½10 hodź. ſměje farař Groſze w draſtowni Boże wotkaſanje ſa cźežkożiwſchazych. Dop. ¼12 hodź. ſměje ſtud. theol. Hauſchild dźěcźikemiſchenje. Pop. ½5 hodź. ſměje farař Paul ſpowědź a Boże wotkaſanje. — W Marinej a Marcźinej zyrkwi dop. w 9 hodź. ſup. Berg předuje. Dop. w 11 hodź. ſměje farař Groſze dźěcźikemiſchenje. Pop. w 5 hodź. buchowna pažionika hudźba, pſchi kotrejž farař Schneider cźita a ſměje potom Boże wotkaſanje Hudźbu zyrkwinſki chór pſchewjedźe: 1. Kantata „Mój pſcheceſel je mój" wot Bóhma, prěnje pſchedwjedźenje w Budyſchinje. 2. III. dźěl ſ „Meſſiaſa" wot Händela. Sobuſtutkowarjo: Katharina Johnez (ſopran), Annemarie Gulawez (alt), lic. Marcźin Ludwig (tenor), Leopold Löſchke (baß), Marcźin Bauer (piſchcźeſele), Gerhard Clemens (klaběr), ſeſtylnjeny měſchcźanſki orchester. Nawjedowař zyrkwinohudźbny direktor Petzold. Kónz pſchedwjedźenja ¼7 hodź. Saſtup je darmo, tola ſo kóżdy wutrobnje proſy, ſo by pſchinoſchł k wulkim wudawkam do ſchticzki położił. Po krótkej pſcheſtawzy ſo ½7 hodź. ſwjeczenje Bożeho wotkaſanja pſchiſamknje. — W Tuchoŕſkej zyrkwi dop. ½10 hodź. farař lic. Ludwig předuje a ſměje na to Boże wotkaſanje. Pop. ½3 hodź. ſměje farař Groſze liturgiſke kemiſchenje. — Kollekta ſa ſdźerjenje naſcheho dźěcźaceho doma a ſa Syriſku žyrotowniu.

S **Barta.** Cźichi pjatk rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſka a dop. ½10 hodź. ſerbſka Boża ſłužba. Sběrka ſa dom ſyriſkich žyrotkow w Jeruſalemje. Pop. w 3 hodź. němſka nutrnoſcź w zyrkwi.

S **Budeſtez.** Selenу ſchtwórtk wjeczor w 6 hodź. ſměje farař Bójz němſku ſpowědź. — Cźichi pjatk rano w 7 hodź. ſměje farař Bójz němſku ſpowědź, farař Böttger we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. ſerbſke kemiſchenje. Pop. w 2 hodź. ſměje farař Böttger ſerbſke liturgiſke kem-

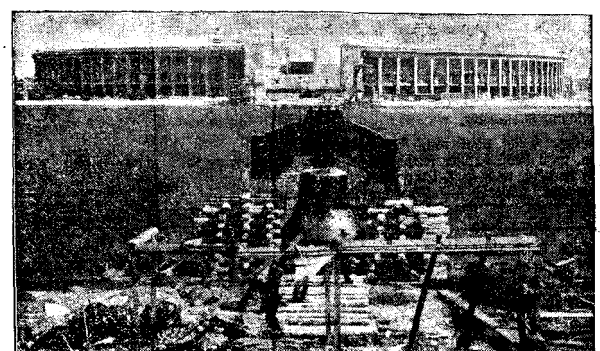

Transport olympiſkeho ſwona na ſwonizu.

Olympiſki ſwón ma ſo nětko na 76 metrow wyſokim ſwonizu ſtatneho ſportiſkeho pola kſažnyć. Sa transport ſwona ſu ſo dyrbjałe wobſchérne pſchihotowańſke dźěła wuwjeſć. Kólnja, kotraž bě pſchenjeſenju ſwona w pucźu, ſo potorha a mózne hrjady ſwonej krutu ſaklad tworja. (Preſſe-Bildzentrale, M.)

Wilibald ze Schulenburg wo ſadowych ſtomach w Błótach

Zdźělił O. W.

(Skónčenje.)

Kaž w najſtarſich časach, tak też dźensa hišće jabłuko k lubočinkam služi. Ale mam za lěnje, zo nječim njepřeradźu, kak so to čini. Husto hižo je holca, kotraž chcyše młodźeńca ze swojej luboſcu ſcepić, jabłučko zdobnje připrawila. Potom je tajke jabłučko wuzwolenemu k jědźi dała. Tohodla bjerje ſo rozhladny młody muž přeco na kedźbu před podhladnym darjenjom jabłuka. Też to móże ſo hač, zo je hólc jabłuko dostał a do swojeje kapsy ſkynył, njezjědźiwši jo. Potom njech jenoż nazajtra ſonco, do skhadźenja słónca sebi jabłuko wobhlada. Jeli je jabłuko nahnite abo čerwojte abo bleče ſe, potom ma to z holcynej luboſcu swój ſpak. Serbske bajki powědaja wo złotych jabłukach. Raz je zahrodniski wot hrabinki złote jabłučko dostał a bu přez to z bohatym knjezom nad zemjanſim kubłom.

Kaž je něhdy Jěva Hadamej jabłuko darila a nim hřěch do swěta přinjesła, kaž je něhdy Paris jabłuko jako myto najrjeńšej dał a z tym dźesaſcéstnu wójnu zawinował, tak też hišće dźensa serbske holički jabłuko jako myto luboſce daruja! Ale tuto jabłuko njepokhadża z hřěšneho swěta, ně, ze zahrody, kotruž su w Błótach pilne serbske ruki z wulkej prócu założili.

Pod dźiwjej kruſwinu abo płoničku su husto poklady (šacy) zahrjebane. Pod tajkej dźiwjej kruſwinu njedaloko wjeſki, kotrejž mjeno sym pozabył, běše něhdy wulka hromada plomjenjow. To wuhlada žónska. Wona wza te plomjenja a sypny je do swojeho pjecaka. — Nazajtra złoćeše so w pjecaku same złoto.

Hdyž chceš tajki poklad zběhnyć, nałožuješ najlěpje kuzłowěšćaty prut. Němc za njón praji: „Wünschelrute". Tu sebi na tuto wašnje wobstaraš: W Božej nocy dźeš mjelčo nahi k lěsnej worješinje a wotrěznješ sebi z wotwobročenym wobličom zezady khribjeta ze starym nawótřenym krošikom pručik. Tón dyrbi być derje zroſćeny a ma so skóńčić we rozróstku abo repuchu. Repuch abo socha abo rozrostk, němscy Zwiesel, rěkatej hromadźe zroſćenej halozy. — Zo pak by pručik dostał swoju móc, wozmješ jón, wobhladniwje do pjeluškow zawaleny, do cyrkwje, hdyž su tam křćenja a daš ju hromadźe z jednej holčku křćić a to na jejne mjeno, potajkim: Marijana, Hanka a podobnje, přetož tutón wěšćerski prut je žónskeho roda. Hdyž chceš pručik nětko nałožić, połožiš Marijanku abo Hanku na běły talef a dźeš z njej po polach a łukach pjenjezy pytać. Při tym pak njesměš jej žaneho słowčka prajić. Marijanka wobroći so potom na talerju a to tak, zo swoju jej nozy, to je tołsćiši kónc pjenjezam přiwobroći. — Njedaloko Zhorjelskeje pola Slepcho steja tři dźiwje kruſenje. Pod nimi leži wulki poklad Katriny w zemi. Wjele ludźi je hižo za nim pytało, ale dotal přeco podarmo. —

Jako běch něhdy tam w Slepom, zeznach so ze starym hajnikom Donatom. Jako tón raz w nocy přez polo dźěše, widźeše, zo wokolo kruſwiny swětło hraje. Bórzy bu jich wjacy, pjatnaće, lětachu do halozow a rejwachu překi a pódłu w halozach. Potom nadobo padnychu dele a buchu jedna swěca. — W blizkosći městačka Mužakowa je wjes Rowno. Tam steješe něhdy mócna kruſeń ze dźewjećimi wjerbami, daloko a šěroko znata pod mjenom: „Křiwa kruška" abo „Krajnkoc kruška". — Na tutej kruſenje zeńdźechu so na Walporu khodojty. Něhdy dźěše jedyn bur ze wsow wokolo Budyšina po Mužakowskej drózy. Tuž k njemu přistupi žona prajicy: „Kmótře, steji dha hišće Krajnkoc kruška w holi pola Rownoho?" — „Haj", wotmołwi jej bur, ta tam hišće steji!" — Na to jemu žona praješe: „Na kruſwinje sym přenjeje meje wjele króć pječene krokawy zjědła, nětko pak sym stara a tam wjacy njepučuju; nětko sym cyłu wěc wotbyła."

Khodojta pak ludźi też w nocy dusy. — Zjewi so we wšelakich postawach, jako cłowjek, jako kóčka, běła myš, słomička a tak dale; też jako sušena kruſwa. Něhdy khodojta žonu njesměrnje dusyše, žona njemóžeše ani stawčka hibnyć, dych so jej haćeše. Skóńčnje naby telko mocy, zo so z ruku nadźěraše a hrabny sej sušeńku.

Z kruſwineho drjewa běše też kij, kotryž rubjeżnik Barabas do zemje zaštapi prajicy: „Tón dyrbi rosć a płody njesć, hdyž mi budźa moje hřěchi wodate. Z kija narosće kruſeń, a z jejneho drjewa dźěłachu kříž na Barasowy row.

W Hornjej Łužicy běše rubjeżnik Lipskulijan ze swojej rubjeżnej sekeru njesměrnje wjele ludźi zarazył. Z topora tuteje sekery je narostła jabłoń. Jejne jabłuka napjelnjowachu cyły łěs ze swojej luboznej wónju. Jako pak farař, kotremuž běše rubjeżnik něhdy žiwjenje wostajił, raz přez łěs dźěše a štom třaseše, padnychu wšitke jabłuka hač do poslednjeho na zemju dele, a jedyn hłós so poslednjeho na zemju dele, a jedyn hłós so pozběhny, prajicy: „Kelko jabłukow tam delekach leži, telko ludźi sym ja zabił. Jednemu jeničkemu sym žiwjenje wostajił a dla tuteho jeničkeho buch zbožny.

— Kónc. —

schenje. **Wot 3 do 4 hodź.** žo swoni. **W 4 hodź.** smĕje farar Bójz žerbsku a w 5 hodź. němsku spowĕdź.

S Budyšchinka. Cžichi pjatk rano w 7 hodź. žerbska Boža žłužba (farski vikar Wirth), dop. ½9 hodź. žerbska spowĕdź, ½10 hodź. němska Boža žłužba (farar Handrik-Porschilki). Sbĕrka za syrišu žnrotowonju.

S Bukez. Cžichi pjatk rano ¾7 hodź. němska spowĕdź, dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. žerbske kemschenje.

S Delnjeho Wujesda. Cžichi pjatk rano ½8 hodź. žerbska spowĕdź, dop. ½9 hodź. žerbske kemschenje, w 10 hodź. němske kemschenje, potom němska spowĕdź.

S Hodžija. Seleny schtwórk dop. ½9 hodź. žerbska spowĕdź, w 9 hodź. žerbske kemschenje. — Cžichi pjatk rano ½8 hodź. němska spowĕdź z wobdžĕlenjom nowokonfirmĕrowanych, dop. w 9 hodź. němske kemschenje, pop. w 3 hodź. žerbske póstne kemschenje.

S Hrodžišchcza. Seleny schtwórtk dop. w 9 hodź. němska spowĕdź se žwjatym wotkasanjom, wožebje za nowokonfirmĕrowanych a pschiwusnych, w 10 hodź. němska Boža žłužba. Sbĕrka za wohadnu zyrkej. — Cžichi pjatk rano ½8 hodź. žerbska spowĕdź se žwjatym wotkasanjom, wožebje za nowokonfirmĕrowanych a pschiwusnych, dop. w 9 hodź. žerbska Boža žłužba. Pop. w 3 hodź. němska Boža žłužba. Wobĕ Božej žłužbje se sbĕrku za wohadnu zyrkej.

S Hucziny. Cžichi pjatk rano ½8 hodź. němska spowĕdź, dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. žerbska Boža žłužba. Pop. w 3 hodź. žerbska spowĕdź.

S Khwaczicy. Seleny schtwórk rano we 8 hodź. němska spowĕdź. — Cžichi pjatk rano ½8 hodź. žerbska spowĕdź, dop. ½9 hodź. žerbske w 10 hoadź. němske kemschenje, pop. w 4 hodź. němska spowĕdź.

S Klukscha. Cžichi pjatk rano w 7 hodź. němska spowĕdź z Božim wotkasanjom, dop. ¾9 hodź. němske kemschenje. Pop. w 2 hodź. žerbske kemschenje se spowĕdžu.

S Kotez. Cžichi pjatk rano w 7 hodź. němska spowĕdź a Boże wotkasanje też za nowokonfirmĕrowanych (wožadny farar), dop. ½9 hodź. němske pridowanje (wožadny farar). Kollekta. — Pop. ½3 hodź. žerbske kemschenje se žmjerjenjom žwjateje žmjerinreje hodžiny naschcho Wumnožnika (wožadny kantor).

S Lucza. Cžichi pjatk pop. w 2 hodź. němske kemschenje, potom žerbska spowĕdź.

S Luboje. Cžichi pjatk rano w 7 hodź. žerbska spowĕdź z Božim wotkasanjom, we 8 hodź. žerbske **a** dop. ½10 hodź. němske kemschenje, po tym němska spowĕdź z Božim wotkasanjom. Sbĕrka.

S Maleschez. Cžichi pjatk rano ⅜8 hodź. žerbska spowĕdź, dop. w 9 hodź. žerbske kemschenje. Pop. w 2 hodź. němska spowĕdź, w 3 hodź. liturgika žwjatocžnojcej hodžiny Knjesoweje žmjerjenje. — Khowany 29. měrza: Handrij Herman Kobanša, žiwnoscžeŕ w Delnjej Hórzy, 60 lĕt 10 m. 22 dnjow stary.

S Minakala. Cžichi pjatk rano ½8 hodź. němska spowĕdź z Božim wotkasanjom a dop. w 9 hodź. němske kemschenje. Pop. w 3 hodź. žerbske kemschenje, na to spowĕdź z Božim wotkasanjom.

S Njeswaczidla. Seleny schtwórk dop. w 9 hodź. němska spowĕdź. — Cžichi pjatk rano we 8 hodź. žerbske kemschenje; na to spowĕdź. Pop. w 3 hodź. němske kemschenje; na to spowĕdź. Sbĕrka za Syriišu žnrotowonju.

S Rožaczicy. Cžichi pjatk rano ½8 hodź. žerbska spowĕdź, dop. ½9 hodź. žerbska a w 10 němska Boža žłužba; po njej němska spowĕdź. **Pop.** w 3 hodź. žmjertna nutrnosćz.

S Porschicz. Cžichi pjatk rano w 7 hodź. žerbska spowĕdź (sdobom sa nowokonfirmĕrowanych), dop. ½9 hodź. žerbska a w 10 hodź. němska Boža žłužba (farki vikar Wirth). Pop. ½3 hodź. žerbska, ¼4 hodź. němska spowĕdź (na němskim sdobom sa nowokonfirmĕrowanych).

S Rakez. Cžichi pjatk rano ½8 hodź. žerbske žwjate wotkasanje, dop. w 9 hodź. žerbska a ½11 hodź. němska Boža žłužba, pop. w 2 hodź. němske kemschenje (se spowĕdžu) z nĕschporom. — Cžichu žobotu wjecžor ½7 hodź. němske žwjeczenje stanjenja.

Se **Sślepeho.** Cžichi pjatk rano ½8 hodź. němska spowĕdź z Božim wotkasanjom, dop. ½10 hodź. němska a w 11 hodź. žerbska Boža žłužba. Kollekta za Syriišu žnrotownju we Jerusalemje. Pop. ¾1 hodź. žerbska liturgika Boža žłužba (nyschpory za pólny cžaz, 5. nyschpor). Wot 3 hodź. hacž do ¼4 hodź. žo k dopomnjeczu na Jesušowu žmjertnu hodžinu žwoni. ¼4 hodź. žerbska spowĕdź z Božim wotkasanjom.

S Wósporka. Cžichi pjatk dop. ¼11 hodź. predowanje, potom spowĕdź a Boże wotkasanje, skónczenje dzĕcžikemschenje (wožadny farar). Kollekta. Wjecžor w 7 hodź. Boże wotkasanje (wožadny farar).

S Wulkich Sdžarow. Cžichi pjatk rano w 7 hodź. němska spowĕdź a Boże wotkasanje we Wulkich Sdžarach, dop. ½9 hodź. němske kemschenje we Wulkich Sdžarach, 10 hodź. němske kemschenje we Werminghoffe, w 11 hodź. němska spowĕdź a Boże wotkasanje we Werminghoffe, pop. ½3 hodź. žerbske kemschenje we Wulkich Sdžarach, 4 hodź. žerbska spowĕdź a Boże wotkasanje we Wulkich Sdžarach.

Přilopk

Tři žmjertne wopory z njekedžbliwosću.

Na spodźiwne waschnje pschiwdźechu w Magdeburgu z swojim hydlenju pschi Schroteangeru jena wudowa je z swojimaj dźowkomaj, 20 a 9 lĕt starymaj, wo žiwjenje. Wudowina kuchinja žo z molowanjom wobnowi a pschi tym bĕ žo plunowy warjak wo nĕschto malo pschečžunył. Skerje bĕ žo pschi tym plunowa hadźiza tak napjała, ja nozy wotpadny. Plun z plunowoda wustopowałsche a do kuchinje a do lĕharnje dohy. Hakle druhi dźeń wjac wobhydlerjam doma plunowa wóń napadny, kotraj z hydlenja wustupowałsche. Hdyž hydlenje z mozu wotrichu, wudowu a jeju wobĕ dwĕ dźowzy z plunom mo nych namakachu.

Tragedija hlepeje staruschki.

Tragiske njesboże žo njedźelu dopołdnja w Berl na Lotzhingiskej dróży sta. 85 lĕt stara Hana Frick kotraž bĕ dospolnje hlepa, chžysche swojemu tehor nimale hlepemu mandželskemu kofej k narodninam pr prawicz. Hdyž staruschka hornj czopleje wodu z nĕsče cžahnu, žo jeje wložku japalichu a sa krótke wokomik staruschyna drasta palesche. Pomoz pschepodźe pschi Na sčžĕhnki wopaleninow Frickowa nĕkotre hodźiny po wumrĕ.

„Swjaty row" Cžichi pjatk w Madridže.

Wot starodawna žem žo matrowny tydźeń w Schpanišku z wulkimi nabožnymi žwjatocžnosćemi wobeńd Pschi prozeßijonach w Madridže noscha žo wumĕlske wobrazy. Na wobrazu widźimy krazyze wudebje „žwjaty row" pschi takim wobkhadže na Cžichim pjatku.. Njeje wĕste, hacž pschi njemĕrnych pomĕrach Schpanišku lĕtża žo wobkhady wotmĕja. (Scherl Bilderdienst, B

Egiptowski a sudanski problem

Jendźelske stejnischczo w Sudanje.

(Skónczenje.)

We wokolinje nĕstow Abukira a Aleksandrije sraży hu do žo potom prĕni ras franzowske a jendźelske pschecza rosichĕrjenja do dalokeho ranja. Franzowska podleza w bitwje na morju a na kraju. Jendźelska pak njejamó tomu dowobaracz, so žo nĕkto japocza pazifistiske dobywanje, pschinoschujo duch Franzowskeje, do kraja, kotryž dotchejschĕ na wschĕ padу žo stacz z britiskim krajom. Franzowzjo buchu poradźerjo pola egiptowskeho knjeźiczerja, khediva. Póstiski wobkhad psches wusti kraj pola Sueza pschinidźe pod dohlad Franzowzjow lĕta 1837. Franzowzjo bĕchu cži,, kotříž w lĕcze 1857 prĕnju żelesniżku cżaru z Kaira do Sueza natwarichu. Franzowska rĕcz bu wobkhodna rĕcz w Egiptowskej a je to hacž do dźenżnischeho wostała. Franzowzja (Lesseps) wuzhyba w lĕcze 1869 Suezski kanal. S tym zmóżni žo Franzowzam, kontrolu britiskich (jendźelskich) łódźi, kotrež po tutym najkótschim puczu do Indiskeje se Ssrjedźozemskeho morja psches Suezski kanal do Cžerwjeneho morja a wot tam do Indiskeho ozeana plunowachu. W jendźelskimaj rukomaj bĕchu twjerdźiznje Aden a Babel-Mandeb na wusčim wukonzu Cžerwjeneho morja. Tutej wobžydźitwje pak stej bjes hódnotu za Jendźelskim, hdyž njewobwjedźi kanal pola Sueza; to jendźelzyh politikarjo derje wĕdźachu! A tu wobroczi žo wschelaki žmuhł w franzowskej politizy w Egiptowskej k jeju a wuspĕchej za Jendźelsku: Franzowska bĕ njemuzy wjetschu połozu kanalowych akzijow egiptowskemu khedivej pschewostajila. A khediva, kotrejž pokładnje bĕchu próżdne, njetrjebachu dołho namołwjecz, so ja druhe pjenjezy tute akzije Jendźelskej pscheda lĕta 1875. W žamžnym cžasu sapocžachu žo njespokojne hibanja w Egiptowskej. Scžehnki hospodarčiteje kriły a wulkich pschesczinjenjow, kajcež mĕjeschе khediv na žwĕdomju. Britisko-franzowske postupowanje dyrbjeschе sabo mĕr wobwinowicz. Franzowske łódźstwo demonstrĕrowasche pak jenož bjes wulkeho napinanja psched pschijatkowom Alexandrije. Nochzbychu žaneje wulkeje harzy nacžinicz, dokelž dźe bĕchu Egiptowczenjo jich pscheczelsko; žamo potom jenož pschihladowachu, jako jendźelske łódźstwo Alexandriju z bombami poščžpa a jendźelzyh wojazy Alexandriju, a w pózńejschim 1882 žamo Kairo wobžadźichu. Jendźelska pak mudrje spósna, so je egiptowski kraj štajnje wohrożene wobžydźitwo, hdyž krajinu nilskich žórkow w žwojimaj rukomaj njewobwjedźi. A tohodla podpjeraschе Jendźelska wot lĕta 1880 hacž do lĕta 1890 Abeßinisku, kotraž bĕ we wójnje z Italskej zaschmjatana. Sdźĕrž wuwołanych sudanskich fanatikarjow, Mahdistow, dopomha hischcze jendźelskemu žedźenju. Kitchener (nunohim hischcze je žwĕtoweje wójny znaty) podcžinny wot lĕta 1896 do 1899 sudanski kraj jendźelskemu knjeźitwu. Franzowska drje žo hischcze nĕkotre raty prózowasche, poßlednje shubjene poßistje saßo wrócžo dobycz, ale skónczi žo to ſ tym, so franzowski kapitan Marchand ſ Faschoda (mĕsto w Sudanje) wucžahny. Tak bu Jendźelska ſ knjesom w Sudanje!

Mjes Abeßinisku a Jendźelskej buchu pschecželske pocžahi namjalane, potajkim nĕkajeżkuli njelube pschetwapjenja, swjiżwaze je žórkami Nila, bĕchu wujamknjene. A zły kraj w Nilowym rĕcžnischczu britisko-franzowskim srĕdženjam pod jendźelski dohlad! Podstawy za wutwar jendźelskeho knjeźitwa tu bĕchu! Nĕtko rĕkasche: do dźela!

*

Tak dozpĕty dohlad nad Sudanom a Egiptowskej wutwarichu Jendźelczenjo žwedomicze a je jamĕrom po methodach britiskeho kolonialneho imperialisma. S dohlada bu pomalu knježenje, a to niz jenož w politiskim, ale też w hospodarskim smyßle. Dotal sastarasche žo Egiptowska žama ſ pólnymi płodami a žitom, ſ tobakom a zokorom. Wschitko to dyrbjeschе zosacz pjched batmu Produkzija egiptowskeje balmy žo ja Jendźelsku derje wuplacži, pschetoż jeje kajkolcz ßlĕhmy žwĕtowny hospodarski wuznam Jendźelskeje Ale na druthim boku shubi kraj Nilskeho rĕcžnischcza (Stromland) pschezo bóle hospodarsku wotwißnosć, dokelž trjebaschе dowos a jezwjenje ſ wukraja. Dla tuteje hospodarskeje wotwißnosče sarjadowa žo w hodownику lĕta 1914 britiski schkit a protektorat za resp. nad Egiptowskej. Ale wschitko žebi Egiptowczenjo tola tubicz njedachu. So by krwawnym wustupam sadźewała, ßlĕhny Jendźelska w lĕcze 1922 sajo tutón protektorat. Forma žo drje smĕni, ale wez žama na žebi žo njeporjedźi: Egiptowska bĕ dźe hospodarsky wotwißna wot Jendźelskeje. Wot cžaßow žem, so lord Kitchener w Sudanje pschecžiwo sbĕžarskim Madhiitam wojowasche a doby lĕta 1899, — jendźelzyh a egiptowzyh wojazy wobdźĕlichu žo shromdnje na tutych bitwach a w byczach —, rjadowaschtej pomĕry w Sudanje Jendźelska a Egiptowska shromadnje, w kraju, bjes kotrejhoj by ezatowski lud lĕto wob lĕto dyrbjał žo wo žwoje žnĕ boje. Jene ſ wumĕnjenjow, so žo britiski protektorat w l. 19 sbĕhny, bĕ britiske žamoknjeżstwo w Sudanje. Britiśy politikarjo derje wĕdźachu, cžehodla ta wumĕnjenja stajichu: cžisto-britiski Sudan je dob a wuspĕschny žrĕdk, hdyž wostanje ſ knjesom nad Egiptowskej; a tajki žrĕdk derje narunа sbĕhnjeny protekto Jednanja, kotrež žo mjes Egiptowskej a Jendźelskej tutym pleczedu, žo rosbichu: Egiptowska žebi njeswo tak wujnamneho kraja kaž Sudan, zyle žo wotrjez; Jendźelska žo njeswaži ſ namozu postupowacz — zyły tola žarliwje pschihladowasche. A saßo wupomba wo w lĕcze 1924 stónzowachu britiskeho najwyschschego kajowarja w Egiptowskej a Sudanje, jira hee stack pu Nĕtko bĕ pschijomny wokumik za Jendźeliku pschichod, możesche sapschimnycz. Egiptowske wójska dyrbjachu žo to se Sudana shubicz a britiske žamoknjeżenje Sudanje bu wuwotane. Zył bĕ dozpĕty! Jendźelska poča sarjadnistwo sreorganisowacz, saloži pschikladne pl taże a twarjeschе żelesniżu. Systematiske łaczenja rja Nilske wody. Haczenjam poßtużeża britiśy technikarjo, runje tak steja w službje britiskeje kolonialneje politiki, britiśy offiżerjo abo wójsko britiskich sastojnikow w Su nje. Sahaczeny Nil móże sudansku krajinu w bĕhu jen lĕta wupłódnicz a tak sbohaczicz! Ale w žamžnym cžu móże žo Egiptowska do puńcziny smĕnicz. Wschitke wutwarichu Jendźelczenjo nowaj pschińtawaj: Port dan a Suckin, ſ tym bu Sudan a joho hospodarstwo w wotwißnje wot egiptowskich pschińtawow a transport Tale pschihotowachu, so bychu Sudan a dale w jubu le britiske kolonije Kenya a Uganda mjes žobu swjazali do jeneho zyłka seschrĕli.

Kaž hižo huśto, sabĕraju žo w tutych dnjach — pj jednanjach w palasče Zaafran w Kairu — se sudans praschenjom. Sda žo, so je kaž dotal bjesnadźinny po Jendźelsku sklonicz, so by žo tutoho wusnamneho k wotrjekła, kraja, kotryž jej zawjeschi strazu nad Sueß kanalom, nad dróhu do Indiskeje a nad cžaru Kap Good Hope — Kairo! Zebral

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 85 | Budyšin — Stwórtk 9. haprleje 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Čicheho pjatka dla wuńdże bliže čisło „Serbskich Nowin" sobotu připołdnju

Francowske namjety so wozjewile

Franzowske knježerstwo je swoje namjety k měrowemu planej we wobšěrnym lekcje wozjewilo. W sawodže so praji, so Franzowska, swojej tradiciji zwěrna, wosjewja, so nochce měr jenoż w sałwěsćenjach sa žeby je zamu abo w njedospolnych sréčenjach činiś, pschi kotrychž strach wójny wostanje. Franzowske knježerstwo „měr se wschitkimi, absolutny a trajny měr, wěrny měr" z wobšěrnym wobmjesowanjom bronjenja, kiž k wotbrónjenju dowjedże, druhim statam z wuměnjenjom poskića, kiž może najebacj swoju khutnosć Europje nowe możnosće k dojednanju poskiću. Akzijowy plan, kotryž „knježerstwo, kiž je z franzowskeho luda wuschło, w jeho mjenje poskića", 24 dypkow wopschija.

Sažadne praschenja.

Prěni dźěl franzowskeho plana so je sćěhowazymi sažadnymi praschenjemi sabra: 1. Jako prěnja sažada sa mjesynarodne pocłahi dyrbi być **pschipósnacje runeho prawa a njewotwisnosće wschěch statow runje kaž wobsteječoho wobmjesowanje pschewsatych winowatosćow.** 2. Njeje trajneho měra mjes ludami, hdyž wón pschemjenjenjam podleži, kiž z potrěbnosćow a cjeseležakomnosće tódźeho luda wukhadźeja. 3. Njeje wěrneho bjesstracha w mjesynarodnych pocłahach, hdyž so možne swady mjes statami po mjesynarodnym prawje njerosrisaju, na kotrež su wschitke staty swjasane. 4. Nune prawo njesadźewa, so jedyn stat we wěsćich padach dobrowólnje a w powschitkownym sajimje swoje knježerstwo a prawa wobmjesuje. 5. Tuto wobmjesowanje so wobźeje na bronjenje pocłahuje. 6. Nětčišcha njerunosć mjes ludami dyrbi so w klinje mjesynarodneje shromadnosće z podpjeranjom mjes sobu picheciwo tódźemu sranjenju mjesynarodneho prawa wurunacj. 7. Hdyž so powschitkowna pomoc njeshodźi ruče sorganisowacj, ma so tu z regionalnymi sréčenjemi wupomhacj.

„Politiske dispositije."

W druhim dźělu franzowskich namjetow so wo sćěhowazych „politiskich dispositijach réči: 8. Europa może so jako typiski regionalny zuk wobhladowacj. 9. W tutym dypku so mjesiśe sréčenja žadaju, je-li Europa pschewobšěrna. 10. Organisowanje ma so **europskemu wubjerkej pschewodacj, kiž so we wobluku Swjatka ludow załoži.** 11. W tutym dypku so pisče, **so maju so sréčenja jenoż z pschihłosowanjom wschich zhubjatawom pschemjenicj. Sa 25 lět so njesmě jano žadanje na pschemjenjenje sapodacj.** Sjednoćene mozy maju shromadnje sa wobkedźbowanje sréčenja rukowacj. Na sranjenje sréčenja so **sankzije, haj zamo zakrocenje z mocu** namjetuje, so by so mjesynarodne prawo wukhowało. 12. Tu so wospjebita abo stajna wojerska múz namjetuje, kotraž ma europskemu wubjerkej abo Swjatkej ludow k khrózbje stejeć. Tuta wojerska móz dyrbi tej lětarstwo a wójnske tódźerstwo wopschinjeć. 13. Europski wubjerk ma sréčenja stajnje kontrollowacj. 14. Hdyž budźe shromadny bjesstrach zrjadowany, ma so wulkemu wotbrónjenju wschitkich wobkedźelenych pschistupjć. 15. Wschitke nětčišche sréčenja maju so europskemu wubjerkej pschedpołožić.

Hospodarski měr w Europje.

Tśeći wotrěźk franzowskeho napischeńšineho plana ma napismo „Hospodarski měr": 16. Hdyž so politiske dźelo skónči, dyrbi so **hospodarske shromadne dźěło ludow** organisowacj. 17. Organisowanje samenjowanja tworow ma so jako sakład hospodarskeho shromadneho dźěła wobkladowacj. 18. Tu so wo powjerschnu kraja k wotbywanju tworow a też wo podźělnej abo też boiskoknej złownej uniji tworow a też wo podźělnej abo też boiskoknej złownej uniji tworow a też wo powjerschnu kraja k wotbywanju tworow a druha rěcj. 19. Swěsćenje wuměnjowanja tworow je druha nusnoscj hospodarskeho postupa. 20. Dokelž Europa šurowisnowe kraje a kraje k wotbywanju swojich tworow trjeba, **budźe rewezija wšitkich kolonijowych statutow trěbna,** niž dźiwajo na politiske nadknježerstwo ale na jenakolejej hospodarskich prawow. 21. Wschitke tute praschenja maju so potom we wobšěrnym wotrjedźe europskeho wubjerka rospominacj.

Najwažnischi sakoń: Sréčenje Swjatka ludow.

Schtwórty dźěl stónčnje dispositije wopschija: 22. W tutym měrowym planje njeźmě so niczo jako Swjatkej ludow so pschećiwjaze wobkladowacj abo jako taike, schtož sréčenju Swjatka ludow sadźewki cźini. 23. W tutym dypku so namjetuje, so maju organisazije, kiž su so w tutym planje mjenowane, po możnosći taike być, kiž wotrjedź Swjatka ludow hižo wobsteja, abo so žeby Swjatk ludow organisazije wobstara, kiž hischcze njewobsteja. W 24. dypku so stónčnje praji, so wutworjenju plana mjes druhimi statami njesadźewa, hdyž tón abo tamny stat sréčenju njepschistupi.

Francowskaj dokumentaj so w Genfu wozjewiłoj

Wubjerk tśinaćich rady Swjatka ludow je so śrjedu pschipołdnju w 12 hodźinach w Genfu sešoł, so by połoženje w italsko-abeźynskej swadze pruhował. Pschedsyda wubjerka je schpaniški sapósłanc de Madariaga. Nimo druhich so na pożedźenju wobdźěla jendźelski swonkowny minister Eden, franzowski swonkowny minister Flandin a rumunski swonkowny minister Titulescu.

Franzowske wotpósłanstwo je śrjedu w Genfu śłedowazej pišmje wojerstwo:

1. Memorandum jendźelskemu knježerstwu, w kotrymž so franzowske knježerstwo wo němskim měrowym planje z 1. haprleje wupraja. Tutón memorandum je so też italskemu a belgiskemu knježerstwu sdźelił.

2. Plan, w kotrymž franzowske knježerstwo zwoje myšle wo skrućenju měra w Europje wostožuje. Plan poczahuje so na wutwarjenje shromadneho bjesstracha, na pomoc statow mjes sobu, na pomjenjšenje bronjenjow a na hospodarsku a finanzu organisaciju we wobluku Swjatka ludow z wobsebitym wobkedźbowanjom potrěbnosćow europskich statow. Tutón plan so na tśi słowne Locarnske mozy měri.

Nimo teho franzowskaj ministraj Flandin a Paul-Boncour sastupjerjam tutych tśoch mozow stejišćicžo franzowskeho knježerstwa k wobsamknjenjam wostožitaj, kotrež „hebi po pożednich Londonskich rosrěčowanjach stejišćicžo němskeho knježerstwa k postajenjam dorěčenja z 19. měrza wuzadaja."

10 000 jutrow noweje zemje so Połnócnemu morju wutorhło

Pśiched tśjomi lětami su na wjeczornym mórskim brjohu Schleswigsko-Holsteinskeje na wulkim dźěsaćlětnym planje župneho nawjedowarja Lohsy sapoczeli dźěłacj. Němskostatna dźěłowa khižba so najbohatšicho pschi dźěle wobdźěła. W dotalnym wunoschku tuteho dźěła je župny nawjedowar Lohse sastupjerjej cźapopiba „Arbeitsmann" zdźěkił, **so je so hižo hač do kónca lěta 1935 sthła 35 000 jutrow noweje semje Połnócnemu morju wotdobyło.**

Sa tuto dźěło je so nětkle 30 milijonow hriwnow wudało. Wšicho hromadže je so wjacy hač tśi milijony dźěławych dnjow dźěłało. Najwjetšchej kogai, kiž staj so dotal morju wotdobyłoj, staj 5300 jutrow wulki Adolfa Hitleriki kog a 2200 jutrow wulki Hermanna Goeringowy kog. Na prěnišchim kogu je nětkle 400 ludźi nowu domišmu namakało.

W lěcu 1935 su so tśi nowe kogi w połnóčnej Frisiskej a Eiderstedtu pschiprawiłe. Tute su hromadže 3000 jutrow wulke. Nimale sdobom z prěnimaj kogomaj je so w lěcu 1935 wobkhadny nałuju na kupu Nordstrand zwojemu samerej pschepodał. Tuto hačenje je najšpěschi schkit wudobywanja noweje semje w Hušumskim saliwje.

„Hrabja Zeppelin" do połodnišeje Ameriki poleći

Powětron „Hrabja Zeppilin" jutrownu póndźelu, 13. haprleje, lětża prěni króć z Friedrichshafena do połodnišeje Ameriki poleći.

Powětron „Hindenburg", kiž z połodnišeje Ameriki domoj leći, na lětanišću w Löwenthalu pola Friedrichshafena pschistaji a niz w Frankfurcu, dokelž tamnischa powětronowa kólnja hischcze njeje zyle dotwarjena.

Pschemjenjenje w nawjedništwje hibanja němskeje wěry.

Na sjéźdźe krajnych wodźadnych nawjedowarjow hibanja němskeje wěry w Barlinje je so wojerstwo, so je dotalny nawjedowar hibanja němskeje wěry, profesor dr. Wilhelm Hauer (w Tübingenje) wróćo stupił, a so je jeho naměstnik, hrabja Arnoscht z Reventlow (w Potsdamje) wustupił.

Póžłanz z Ribbentrop so do Němskeje wróći.

Póžłanz z Ribbentrop so schtwórtk dopoldnja w lětadle z Londona do Němskeje poda.

Němska a Pólska so wo pschekhodnym wobkhadźe do Rańšcheje Pruskeje dojednałej.

Mjes němskim a pólskim knježerstwom je so wo placenjach sa pschekhodny wobkhad mjes Rańšcheju Pruskeju a zbytnej Němskej jednało. Knježerstwje stej so wo sažadach a winowatosćach dojednałej. Němska chce sa bźne wudawki hač do kónca 1936 wobmjesowany mjezačny pjenjez w dewisach pschewostajiś. Němska a pólska kommisija stej so 7. haprleje we Warschawje sešłej, so byschtej wo pschihłosenju pschekhodneho wobkhada k němskemu placenju jednałej. Druha kommisija budźe bórzy wo nadrobnosćach tuteje należnosće jednaś.

100 000 muži awstriskeho wójska

Kaž so z Wina powě, so na sakładze nowego sakonja w Awstriskej najprjedy 40 000 a sa někotre lěta hač do 60 000 muži lětnje do wojerskeje słužby zwoła.. Sazka dźeda měrowou žylnosću wójska, kotraž bješe so se St. Germainskim sréčenjom na 30 000 muži postajiła, na 75- hač 80 000 a žylnosć miliźy na 15- hač 20 000 muži powjerschicu.

Potajkim by awstriske wójsko 8 hač 10, miliza 4 hač 5 měrowych divisijow wopschijała. W pschipadże wójny by so z swokanjom lětnikow wot 19. hač do 32. lěta do wójska a lětnikow wot 33. hač do 42. lěta do miliźy zhromadna žylnosć na 600 000 hač 700 000 muži powjerschicu.

Pólski wopytaj w Budapeszu a Beogradze.

Pólski ministeriski president Kosćialkowski 19. haprleje offizielnje wuherske hłowne město Budapest wopyta. Swonkowny minister Beck pak na tónzu haprleje abo spočatku meje do Beograda pojeźe. S woběmaj wopytomaj maju so dobre porjadki mjes Pólskej a Wuherskej kaž też Juhosłowjanskej potwjerdźiś.

Mussolini žada zničenje abesynskich wojakow

Italska ministerska rada běše zwoje pożedźenje swoprědka na pschichodnu zbotu postajiła. Nětko pak je so pschećiwo wschemu wočakowanju hižo wczera zrjedu sešła.

Mussolini je na pożedźenju rěcjał, so, kraśne dobycza italskich wojakow, wosebje pschi rjeku Aschangi, nad abeźynskimi wojakami Italiku k jeje prěnjemu samerej dowjedu. Wón je na abeźynskich wojakow pokazujo prajił, so su jich Europejcy wumuczili a wobrónili. Samer italskeho wojowanja je sałwěsćenje italskich kolonijow. **Tuto sałwěsćenje so z dospołnym sniczenjom abeźynskich wojerskich wotdźělenjow dozpeje. Sahuba njemóže wuwostaś a njeda dołho na so cakacj.**

Mussolini pak też w mjenje ministerskeje rady marschallej Badoglijej a wschitkim jeho sobudźělacerjam, donijagym a domorodnym wojakam znowa swój dźak a swoju khwalbu wupraja. Domorodne splahi we wobkhadźenym kraju su swoje pschećelske smyslenje k Italiki wobkedźbdźili. Hdyž su so pschećiwo sapuśeńjam abeźynskich wjerchow schkitale, su so sašo na swoje normalne dźěło wróćili.

Na kónzu swojeje rěcje Mussolini moralku swojich wojakow w ranšchej Afriki khwalešche. Wozebitu khwalbu pak wón lětadłowej industriji a hejpodarskim wotnoškam, kiž su jej pschidružene, sa pschispórjenje jich wudźělkow wupraji, kiž je tydźeń wot tydźenja postupowało. **Wojowanje pschećiwo sankzijam so wschudźe z wuspěchom wjedźe.**

Abeßynske knjeześtwo wjele woporow jedojteho pluna wojjewja.

Abeßynske knjeześtwo je śrjedu tole wojjewisko: S Kom ma so powjedź, so su italske letadła schtyri dny pospochi nad zyłej południowej frontu a jeje žołdatstwom letałe a zu na zyku krajinu mokry jedojty plun mjetałe. Liczba woporow, wobsebje mjes zbiłnym wobydlerstwom, je jara wulka.

China pschećiwo rusko-mongolskemu śrěčenju protestuje.

Na hromadźowanje žołdatskich wojakow w śwonkownej Mongolskej je japanske Kwantunske wójsko z tym wotmołwiło, so pschi mandźursko-mongolskich mjesach tehorunja žylne wojerske wotdźělenja hromadźa. Se žiwirskeho města Dalneho so powje, so je so połoženje na mandźursko-mongolskich mjesach w poślednich dnjach khěrzo pschiwótśiło. Poślednje „namjesny pschipad" je pjeza tak khutko był, so su na woběmaj stronomaj łetadła, tanki, artillerija a jedojte pluny muźiwali.

Kaž so z Nankinga powje, je chinesti śwonkowny hamt w Moskwje wótrje pschećiwo rusko-mongolskemu śrěčenju protestował.

Zeleny Śtwórtk

W Budyschinje 9. nałetnika 1936.

Pjaty dźeń morweho abo cźicheho tydźenja rěka Seleny Schtwórtk. Na wopomnjenskim dnju sakramenta zwjatoje wječerje pschija jón bamž Leo II. w lěcze 692 do źiwjedźeńskeje protyki pod mjenom „dies coenae Domini", to rěka „dźeń hoscźiny naschego Knjesa". Hischcze ras pschebywaschе Knjes w śrjedźinje swojich knježonnikow, so by potom ja cźłowjekow śmjercź na khźižu poczerpił. Seleny schtwórtk pschihotuje cźłowjekow potajkim śmutskownje na žurowy wopor bójskeje luboscze, kiž cźicha pjatk śrjedźiskeho khcheścźanskeje Bożeje śłužby wosnamjenja. Seleny schtwórtk so dźakuje za śiwoje mjeno najstarše śłowam psalma 23, 2, z kotrymž so Boże śłužby zapoczinaju: „Waße mje na żelenej tuzy." Do druhim měnjenju su cźi „virides", cźi cźisći, z mortwych stawow sahy wožiwjeni, potajkim prěnje selene halozy, z kotrymiž so pschedy na tutym dnju se zyrkwje wusamknjeni po nowym pschijeću pyschachu, „Selenemu schtwórtkej" mjeno dali.

Po dźaczu pschinjeśechu naschi pschedowniźy śwojim bohaм prěnje śela jako nałětni wopor. We wschelakich krajinach Němskeje so hischcze powostanki tuteho prastareho wopomnjeho nałožka namakaju. Seleny schtwórtk dyrbi někajka „selena" pojedź na blido. W někotrych krajinach wobsteji tajki wobjed z dźewjeć wschelakich żelow. We druhich wokolinach Němskeje so na tutym dnju stary měd z kołczow na wiki njeśe, so by městna sa nowy było, dokelž pcźoły hižo pilnje nosche.

Khžo z jeho mjena klinczi luboźne nałeczo, kaž khadźaze kopjena a kcźenja. A w ludowych pschiwěrkach płaczi jako prawje śwožowny dźeń. Kaž hižo naspomnich, dyrbi cźłowjek na tutym dnju wjele żelenego jěcź, so by strowy wostał a pjenjesły w móschniczu wobkhował. Też měd ma so wužiwacź, so by śwoje do domu pschinjeźł. Drje bźiwi měd (syrup) druhdy bożaha, z tym mójesch so psched kuźnjenjom pjeow schkitacź. Selene schtwórtkowne jeja pschinjeśu śwoje a śela, kotrež so na tutym dnju schcźipaju, bu wożebje lękowaze a źohnowanje pschinjeśu.

Tak měschcźa so do nałožkow Seleneho schtwórtka, kiž w evangelskej zyrkwi husto jako wożebity dźeń Bożeho wotkasanja płaczi a w katolskich zyrkwjach pschećelе a śwony mjelcza a śwěźy na woltarjach so haźnu, na spodźiwne waschnje zyrkwinske źwjedźenje a prastare ludowe nałožki.

Bur žebi žada, so by tutón dźeń jaśne śkónzo pschinjeźł. Wo nim so praji: „Kaiżej schwórtk na mjeswocze, taiże źně nam pschinjeśe!"

„Kichiwu hriedu" mantruowneho tydźenja hiwża stare hołzy a żony w Krensburskej krajinje. To pschińdźe z toho so žo jim po starym waschnju radźeśche, w jonkarskim mitnyże so womłodźicz dacź, schtoż so „pschiwu hriedu" bodźi. W Leobschickej wokolinje (w pschimjesnej Schlesyskej) pytaja na tutym dnju „Judascha". S haru a hołkom śledźa sa wjeśnjanom, kiž njeje wobłukowany, so by-hu jeho „źwoseje picherady na Knjesu" prawje pschewochlowali. Tuto waschnje je žo z Cźeśkeje do Schlesyskeje pschedobyło. Tola je žo tuto waschnje w krajinje wokoło Wulkich Tśelan do pytanja „za Khrystuśom" picheměniło a na końzu śmjetaja źobupschiniśene kije, pruty a khoschcźa na polu na hromadu a je spala.

Jutrowny cźaś leźi psched nami. Njech źłeduje na tute jutrowne śedacze wjeśoe stanjene, kiž je wotbłyschcej dobyceńskeho źwětła, kiž nětdy jutrownicźku wschо cźemne, k jemi putane pschemóji a z rownymi wrotami wschе puta rostorhnje.

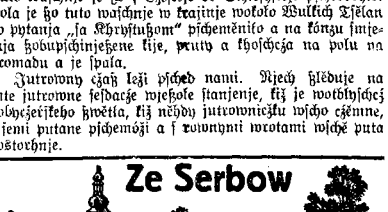

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 9. haprleje 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

„Mje su z templa, z kraja mjetali
Z kamjenjemi, na kříž su mje zbili —
A hlej, křižej su so klakali,
Z křiża mjeno sej a njebjo pili."

Cźišinski: In Patientia.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 744,6, hygrometer 0, najwyschscha dnjowa temperatura 11 stop. cźopłoty. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 745,8, hygrometer plus 2, najnišscha temperatura we nozy 7 stop. cźopłoty. — Wyschina pola Jendźelskeje tež hižo na wjedro w Němskej stukuje. Wona na khwilu wjedro śmérnuje, so by wuwjedri. Nad połnócnej Europu nižina k ranju cźehnje. Wona pak so hacź do naschich stron njezwuschtukuje. Też nižina nad połnócnej Italskej so k nam njepschedobuduje. — Jutśje pjatk źłónczko 5,17 hodź. khadźa a so 6,47 hodź. khowa. Wječazk khadźa jutśje wjeczor 11,04 hodź. a khowa so rano 6,16 hodź.

Wuhladny na wjedro za jutśischi pjatk: Swjetscha rjane a mile wjedro.

— **Wobornizy** 18 hacź do 25 lět stari njeźenjeni, kotśiž maja wotpohlad jako hudźbnizy dobrowólni do pěcźeho polka cźo. 52 sastupicź, maja so bórzy samolwicź. Pschijećej pak móża so jenož hischcze klarinetistoje. Samolwjeńske pišma z wopišmom arilskeho pokhada wotpišli wuśwědczenjom a personalne wopišma maja so hacź do 21. 4. 36 pěschemu polkej cźo. 52 w Budyschinje na Sedanskej dróży 15 pósłacź.

— Dolholětny domownik Sserbskeho Doma Jan Libuscha je dźenża schtwórtk dopoldnja po dolhej khorośći do wěcznoscze wotešeł. We Borschćећi w Rósborskim wokrjesu bě so 2. augusta 1860 narodźił a bě schewstwo nawuknywschi so w Budyschinje sabydlił. W lěcze 1899 so wón jako domownik noweho Sserbskeho Doma pschistaji. Tule źłużbu je wón se swojimi źiwólbnymi hacź do lońschego lěta je wschej źiwéru sastawał, hacź jeho cźejka khorosć cźuwon nuśowasche, ju słoźicź. Njech wotpoczuje w měrje.

— **Sswětaźławny khór Donskich kosakow wožmy krócź w Budyschinje.** Tutón śwětaźławny khór pod nawjedowanjom śwojeho dirigenta Sergeja Jarowa jutrownu wutoru sa Budyschin wopyta. To budźe sa mnohich sa wulki podawk. W dezembru 1935 je so khór z puczowanja po Ameriźy wrócźił. Programm so też tón krócź do słjoch dźełow dźeli: do zyrkwinskich kčrluschow, do ljutnych a wjeselych śwětnych śpěwow.

— **Wobkhad pólskich autobuzow Cźichi pjatk.** Na Budyśko-Khorwinsko-Sakonskej, na Budyśko-Wopatka-Nowosalsko-Sprewberskej a na Budyśko-Kamenskej cźarje njedźelska nózna pólsdnja jeśba wupadnje. Nadrobnische je z wupowěźnjenych jeśdnych planow śhonicź. Schtwórtk 9. haprleje na Budyśko-Sturowskej cźarje wjeczor pożledni wós hacź do Nychwalda pojeźdże.

Sbudjeny hauźa hólz so namakał.

Kriminalna policija sdźeluje: Kaž je so hižo huscźiżo rosprawjało, běsche so 22. měrza 1936 nimale 3 lěta stary Wolfgang Hauża z Budyschina sbudił. Kaž běsche kriminalna policija swjeżiła, běsche wón mohł jenož do mlynskeje hrjebje abo Schprjewoje padnyć a so tepicź. Njedźiwajo tuho běchu so tež druhe możnoscze wospjet rosponnale. 8. haprleje popoldnju so dźesćoweho cźeka dožhadachu, jako wyschе mosta śwój. Dincha w Schprjewi płuwasche. Kedyžkuli ludźo so jadźewali, so cźeko dale płuwasche, a žu to policiji powěli. Kriminalna policija hnydom pschikhwata a cźeko wuczahny a nimo teho trěbne swjeźcźi.

Kaž je lěkar śpóznał, je so dźećo tepiło. Hólz je potajkim w njewobkedźbowanym wokomiku do mlynskeje hrjebje padnył, kotraž nimo twarjenja běži. To możesze so cźim lóho stacź, dokelž pschi hrjebi žaneho płota njeje, kiž by pschećiwo taikim injesbożenjam schkitał. Najsterje je so dźesćowe cźeko hižo 22. měrza pschi sezehnjenju sastawy nize měschcźanskich kupjelow z mlynskeje hrjebje do Schprjewje płumiło a so tam podnórilo.

Wschitkim ludźom, wosebje pak wojakam 4. artillerskeho polka a měschcźanskim wohnjowym wobornikam, kotśiž su so woporniwje wo namakanje dźesćeja prózowali, so z tutym hišcźe ras wutrobny dźak wupraja.

S **Hornjeje Kiny.** W tudyschich skalach staj so w kantinach diwaj wótsereczakaj pschiprawiłoj, so byschtaj dźełaczerjam w pschestawkach wotpocźink z hudźbu porjeschiłoj. Wjeselе na tutym nowym sarjadowanjn je wulke.

S **Dobrusche.** W hołtwinskim wobwodźe naschеje gmejny je hołtwiny najeńk bur Fahnauer z Dźěžnikez z wotpohladom, so by wróny a źrótki śniczik, jedojte jeźka wupokojił. Tuta naprawa hacź do 11. haprleje 1936 traje. Wobydlerstwo so prošy, so by na to kedźbowało, so njeby domjazy śtót do schkody pschiśłoł.

S **Hornjeje Hórki.** Městopschedsydża towarstwa Luźiżan na źwojim domskim wjeśchi pschikwark twari, kotreż prěti k domskemu śteja. Dźěła su hižo tak daloko pokrocźiłe, so możesche so njedawno pschikwark śwjacź.

S **Budestez.** (Konfirmazija.) 140 dźećzi naschеje wosady Bolmonczku w naschim Božim donje źwój khcźeńśki śłub wobnowi. Fararjej Bóźj a Böttcher śmědźeschtaj 71 hólzow a 69 holzow k woltarjej wjesćź. Sdobustawy zyrkwinskeho pschedsteńcźerstwa sich pschewodźachu. Zyrkej bě jara derje wopytana. Pschi tutej składnosći so tej 15 jubilejnych konfirmandow pozohnowa. Zyrkwinski khór je źwojim śpěwom źwjatocznosć porjeschił. Na śerośtej Božej śłužbje farar Böźj 6 hołzow konfirmowasche. 13 jubilejnych konfirmandow dosta pschi tym pozohnowanje. Popoldnju so jubilejni konfirmandoju ze młodowni ke kofejej śeńdźechu.

S **Kamjenjeje.** Bur Měrcźink je pschi pschiprawjenju a wožwjeu wožrědkow pschećiwo runklizowej wschi wschelakim tatarjam je źwojim sapschahom pomhał. Sa tutu njeźebićnu pomoz jemu wožebity dźak źłuschu.

S **Minakała.** (Paćerśka wucźba za dorosćenych.) Po jutrach so z nowa paćerśka wucźba za tamnych wosadnych zapocźnje, kiž njeźbu hischcze źwój fischcźeński śłub wobnowili. Konfirmazija budźe krótko do źwjatkow. Wscho druhe je na Minakalskim farźiwje śhonicź.

S **Lipeje.** Drjewowe składnischcźo tudyscheho rólaka so póndźelu palesche. Woheń rozschěri so tež na kokoscharu farmu. Bohužel njemóżesche so Lipjanika wohnjowa wobora trjebacź, tak so so woheń śpěschnje dale rozschěri. Kokoschaza farma z 200 kokoschemi so do cźista spali. Najskerje je so woheń załožił.

Pod śkitom Božim

12] (Pokračowanje.)

„Korporal generalej?" Jan śdyhowasche. „Haj, hdy by to nawopak było!"

„Daj jeno pokoj, to wón sćzini", Panetowski snapyschcźiwi, pschećerlej śwérni dobyćerjźy na ranjo klepaio. „Ja dźe źym jeho pola Ssmolenska i cźrjódy franzowskich śtrělcow wurubał."

S hłowu tschaźo Jan woteidźe, jemu so nochźyschе wjeścź. A tola ma so to z cźłowjekej wutrobu źale dźiwnje: wón so śebi wona pscheje, to tež napoślednu wěri, njech tež wón a wopraudźite wobsitejnosće hischcze bóle pschećerstwo temu rěcźa. Naschemu pschećerlej bě śche, jako budźesche jemu nowa cźerstwa krej do źiłow pschiśchła, hdyž bě jemu tale jaśna, pschećerna hwězda nadźiśe na njebju sesćkhadźała, jako by śyma womjacka a muża so śnjeżownischa sćzinika; pschetož wot nutska duch źiwjenja, kiż bě z nowa wotucźił, a dowěra, kiż cźerstwje śkhadźesche, hrejeśche.

A hlej, tutón śmutskowny woheń śtutkowasche też do śwonka na tych, kiž běchu wokoło njeho. Nětkotžkuli, kiž bě hižo na śadwělowanju, je so z Janowym pschikkadom sasa śhrabał; a widźo jeho pobožnosć, je mnohi sakkiwacź pschestał a z dźećcźowskim poddaczom so wotmjelczał. Tak wot njeho źohnowanje wukhadźesche a nětkotryžkuli budźe so jemu hischcze we wěcznosći dźakowacź za to, schtoż je jeho duschi wužinchu wopokasał.

VI.

Schto je so za tón cźaś w Runowje pobało.

Na dworje gmejnskeho pschedsteńcźerja so ludźo z cźrjódami khadźowachu a tłoczachu, muźiźy a źonśe, stari a młodźi. Wschitcźy chcźychu so fambźynymaj wocźomaj pschepokasacź, hacź je tola wérne, schtoż běchu śłyscheli, a potom chcźychu starenu muźej śwoje pschecź, so bě źwojeho źyna sasa dostał.

Haj, wón mějesche źwojeho Jakuba sasa" wcźera wjeczor bě domoj pschischoł, wśo tajki, so ani źana kokoscha na njeho njesakoka a ani nan jeho njespóźna; pschetož na nim jenož hischcze drabny wihachu a bě schcźo sahłódnjeny, ale hewak bě tola strowy a cźity.

Stary gmejnski pschedsteńcźer mójesche so z wjeżełoscźu łehna dodźerźecź a płakasche a źmějesche so nabodno bjes pschetorhnjenja a śtykowasche źebi ruzy, dźerźesche potom sasa źwojeho źyna z wobémaj rukomaj, jako bychu wonka bjezom sasa z nowa wojerźaj najimarjo stali.

To dołho trajesche, prjedy hacź so wutroba stareho muża śmérnowa. Jakub pak bě źebi mjes tym w komorzy sa źyrobisnu nješchto wutłědźił, so by so wokschewił a potom świšaju źwoje naśhonjenja powědał, ale stary nan jeho śtajnje sasa so pschetorhowasche: „Hischcze junu wot spocźatka, Jakubje!"

To bě sche hižo posćze w nozy, tu so do wokenicźy sałkepa a wonka Wólschakowy hłóß wo sastupjenje prosćesche. Wón bě, i mésta so wrócźejo, duzy po puczu śhonił, so je schotcźij Jakub sasa donoj pschischoł, a Wólschak njebě dałke domoj dóschoł, hdyž bě hižo śhonił, ale bě w runej měrze k schcźelźiżom khwatał; — — Jakub mójesche jemu sawěsće powěcź pschinjeścź, kak so j jeho Janem ma, wón dźe bě sche, kaž to z lista wědźesche, z nim pschi źamiżnym polku stał.

Haj, powěcź wschak bě jemu Jakub pschinjeźł, a Wólschakowej wocźi z dyrkotazej źadoscźu na hubomaj powědaneho wihaćhtej, kiż so prózowasche, wobohebo nana njesarudźicź a jemu hacź nanajkedźomischo łdźěcź, so dyrbi źwojeho źyna do morwych licźicź. Ale njech to tež hischcze nježnischo cźinjesche, Wólschak tola do teho pschińdźe a źebi wobliciźo do wobeju dłónjow łżowasche a tak źakoscźiwje itz. naśche, so to schoćeże a Jakubej pak śymnje, pak horzo po khribjeczе pschebéhowasche.

To pak mójesche so cźłowjekej tež wutroba puknycź, hdyž widźeschе, kak su Wólschak z wustaranym wobliczom bjedźesche, pschetož wédźachu dźe, schto na njeho cźaka. Hižo prjedy hacź bě Jan do wójny woteschoł, běschtaj jeho jomu a Handrij z nim hacź nanajnjebańbcźiwiżscho wobkhadźowałoj, kak hatle to někto budźe, hdyž so Handrij z dospołnej wěstosću jako herba cźuje?

Wón źuźobej a pschećerlej źwoju nusu skorźeschе, a tón źebi rady njewědźeschе, kak by jeho trošćetował. Schto dajschе jemu radźicź? Każe muź so pokasacź a źebi knjeźtwo w domje wrócźo dobycź? To bě hižo pschepohłe; pschetož to je śnata wěz: je-li mandźelski prěni tydźeń muż z rukow śhubił, potom jeje cźaś źiwjenja wjazy wrócźo njedostanje, a by-li teź sto lět doczakał, wośebje hdyž je to tak śtaby, njeźamostatny, śkoro źłabuścźki cźłowjek, kaiżej bě sche Wólschak.

Jeniczke, schtoż schokta wědźeschе wotmołwicź, bě tole: „To dźe hischcze njeje hotowa wěz, so žo Jan wjazy domoj njewróćźi. Pola Boha njeje niczo njemożne."

Ale śrudny poźmeń, z kotrymż Wólschak wotmołwi, wobźwědczeschе, so jemu tole z troschtom njeběsche.

Nětkaże schtwórtk njedźele běchu so po Jakubowym wróćenju minyłe, tu jónu rano Wólschakowa z wjeżełemu fararjej do śtwy sastupi. Hacź nanajwóle vosbudźeńa wuschtaże so, so dyrbi jej knjes farar we ważnej źwójbnej wěźy pomhacź.

Stary knjes runje rad njemjeźesche, so ta źona pschińdźe; pschetož hižo nětkotrežkuli njelubosne śekkanje běsche j njej mět, a duż ko jara j krótka a śymnje wopraschа, schto dże. „Wy dyrbicze mi pomhacź, knjes fararjo, so ja Wólschaka wotbudu!" źona wupraśnyła.

(Pokračowanje sćźěhuje.)

S Khrjebje. Pschipowědali žu žo: Gerhardt Rudolf Garmuth, kowař w Starym Seidenberku a Hana Olga Polankez w Khrjebi. — Pawoł Willy Koch, blidař w Riffel a Augusta Berta Dreschersez w Khrjebi.

Radio

Pjatk, 10. haprleje žo khjichi:

Königswusterhausen: Rimo šnateho wschědneho programma: 6,10 raníscha hudźba. 12 konzert. 18 žiwjenje a šmjerćž. 18,40 taczele. 20,15 orchestrowy konzert.

Lipsk: Rimo šnateho wschědneho programma: 8 raníscha žwjatocnosć. 16 rjane hłosy na žadnych taczelach. 17 popołdnischi konzert. 20 sportska towařschnoćz. 21 Mateiowy pažijon.

Khjichcje ważne ſ dnjoweho programma: Barlin: 21,15 hora Douaumont. Königsberg: 20 Khrystuš na Woljowej horje. Hamburg: 20 žwjatocny konzert. Köln: 20,45 historija cerpjenja a wumrećja. Frankfurt: 20 późna hudźba. Warschawa: 21 Wumóžnikowych hodow ſkowow.

Sobotu, 11. hourleje žo khjichi:

Königswusterhausen: Rimo šnateho wschědneho programma: 6.10 wjesoły raníschi konzert. 11,40 ſa burca. 15,30 hołnadarſki tydźenſki pschehlad. 16 wjeſele ſobotnische popołdnjo. 19 taczele. 20,10 „Tutſje žu jutry".

Lipsk: Rimo šnateho wschědneho programma: 6,30 raníschi konzert. 8,20 ſa hospodu. 11,45 ſa burca. 16 wjeſele ſobotnische popołdnjo. 19 „Faustowe jutry." 20,10 wo nałćcu a luboſći (ſ Wróžkławja).

Khjichcje ważne ſ dnjoweho programma: Barlin: 20,10 wjeſela hudźba. Frankfurt: 20,10 ſabawny konzert. Mnichow: 19 historija wjeſeleho a dobrocželiwego žiwjenja Jesom Khrysta. Wiw: 18 Parſival. Praha: 21,20 wojerſka hudźba.

Hospodarski rozhlad

Sčtwórtk, 9. haprleje 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,484	100 półsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,285	100 českosł. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	60,92	100 franc. frankow	16,385

Barlinska burſa, 8. haprleje. Z khjichow witi wožera ſaſo w pschećelnym ſakładnym měnjenju wotewrichu. Wobrot pak běſche na najmjeńſchu měru wobmjeſowany, dokeľž njeběſche ſkoro žanych pschedawańſich pschikazow dóſchło. Na druhej ſtronje też nakupne pschikazy njeběchu tak wulke, kaž w poſlednich dnjach, a burſowny wobkhod ſ powołanja wothładaſche tehorunja dźiwajo na bliſke žwjate dny wot wjetſich nakupjenjow. We pschereźku postupichu kurzy pornjo pschedkhadźazemu dnjej wo ½ proz. Někotre hódnoty žamo też tutu měru pschekročichu. Na rentowych wikach běſche wjetſchi žajim ſa ſtaru wójnſku pożčžonku.

Barlinſke wultowiti. Na Barlinſkich žitnych wulkowikach žo wobkhod, kaž pschezo psched žwjatymi dnjemi, jenož pomału wuwi. Wulkomnjeny žu powſchitkownje derje ſaſtarane, wobžebje pschenża žo jenož w małych dźełbach najlěpſcheje družiny kupuje. Domoz rózſt pak njedožaha na ſpokojenje pschedležażeje potrjeby, hačrunjež žo ſwonka Barlina 6 hriwnow pschikaża pschiſwola. Sa pizowańke wotmyſlny žo pschenża tu a tam pyta. Žadane a polſkiczene płaczijny pak žu jara roſdźelne. Wobkhod w muzy je powſchitkownje měrny. Wowſ a jeczmjeń ſa pizowańſtu potrjebu ſtaj ľedma na wikach. Pſchetrjebarjo pak móža najnuńſchu potrjebu krycź. Sa industriju žo wowſ kupuje.

Wežera płaczeiche w Barlinje zentnaſ

pschenżu W 8: 10,20 hr., W 9: 10,25 hr., — rožli N 8: 8,40 hr., N 11: 8,55 hr., — jeczmjenja G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr. — wowſa H 11: 8,35 hr., H 13: 8,50 hr.

Skótne wiki w Drježdźanach:

Na ſkótne wiki pschihnachu djenja: 14 wołow, 11 byków, 32 krutowow, 999 cjelatow, 141 wowzow a 1719 ſwiniow. Na wikach ſ homjaſym ſkotom žo wschón ſkót ſa poſtajene krute płaczijny roſpscheda. Cjelata mějachu pomału wobkhod a płaczijny ſanđženeje pondźele žo ſ lohka tłocza. Na wowzich wikach žo ſa ſtare płaczijny pschedawa. Sčwinje žo wschě ſa poſtajene krute płaczijny pschidźeleja.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a woljowe symjo no tunſ abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaczizny na złotej hriwnje.

	8. 4.	7. 4.		8. 4.	7. 4.
Pšeńca	214,0	214,0	huny	21,0-23,0	21,0-23,0
rožka	177,0	177,0	woka	30,0-31,0	30 0-31,0
ječmień now.	215-221	215-221	módre łuniny	17,0-18,5	17,0-18,5
ječmień, nat.	—	—	žołte łuniny	28,5-30,5	28,5-30,5
wows	—	—	zeradella	44,0-48,0	44,0-48,0
kukurica	—	—	raps, wosuſk	—	—
pšeńc. muka	27,35	27,35	lany wosuſk	17,30	17,30
ržana muka	22,25	22,25	ſuch. trifiana	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni, kruſki	18,60	18,60
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana ſtoma		
hroch, Viktor.	33,0-36,0	33,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluſki	34,0-37,0	34,0-37,0	ječna „		

Płaczizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 204.0 9: 205.0
Płaczizna za rožku za wupłodźerja 8: 168.0 11: 171.0
Płaczizna za ječmień za wupłodźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płaczizna za wows za wupłodźerja 11: 167,0 13: 170.0

Hłowny redaktor Marko Smolef w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźeł a přiłopk Marko Smolef w Budyšinje a za nawěstki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a čišć dr. Jan Cyž w Budyšinje

D. A. III. 1936 2225. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

K JUTRAM
to najnowiše w tkan. za sorbako drasty a šórcuchi sekle, wobsadki nohajcy, rukajcy
Schaaf
725

Jutrownu wuſoru
w Budyšinje w ſalonaſ „Krony"
wječor we 8 hodź. spěwaju swětoznaći
Donscy Kozakoio
pod wjednistw. **Sergeja Jarowa**
Zastupjeńki po 0.80 hač do 3.00 hr. dostanječe w koncertnej direkcji K. Joh. Guder & Co. w Budyšinje na Kotolskej hasy čo. 17. Telefon 2884.

Za swjate dny:
sadowy tykanc, smjetanowe forty, jutrowne calki, pastely, lód, wjerch Pückler, cremy
wšitko jara dobre a płaćizny hódno wot firmy
Konditorei Müller na Pósťskim naměšće

Nowosće w žonj. khłobukach
za naléčo a léčo poskića stajnje
Gertrud Kluge, khłobukowy wobkhod na Serbskej hasy 7
Přepraſowanje, předźełanje płaćizny hódno

Hotel „Běły kón"
poruča swoje přijomne hoscenćatſke městnosće k swjatym dnjam. Wulki wubjerk na jědźach a menjach we wšěch płaćiznach.
Prěni a druhi dźeń jutrow:
KONCERT
Z tutym dźakujemy so wšěm za wšu nam wopokazanu kedźbnosć při přewzaću naju wobkhoda.
Heil Hitler
Willy Lindner a mandźelska

Wužitne dary k jutram!
Sachsec
dobre Lino praliny
čerſtwe z twornje
500 g 2,80
250 g 1,40
125 g —,70
Nowe! Lino buny
z galencom
100 g —,60
Derje słodźace jutrowne jejka
z pralinejemi pjelnjene jara słódna šokolada k jědźi
Bleša Weinbrand
„Ze stareho składa"
z łyknowym pjetwom
bleša 3,50
Jara tunjo:
Tříhwězdaty čerſwjeny bleša 2,95
Otto Sachse

Runklicowe symjo

žołte a čerſwjene hobrske kule, Eckendorfski typ
Wšě wurjadnje płahowane
cokorowe picowańske runklicy
cokorowe runklicy
Wšě zeleninowe a kwětkowe symjenja
Ślezyski
čerſwjeny dźećel
wosebje płaćizny hódno
Schwedski dźećel
běły dźećel, žołty dźećel
atd.
Najlěpše trawne symjenja
w měšenjach, kaž też wšě jednotliwe trawy za łuki a pastwišća, kaž też wšě družiny
pólnych symjenjow
poskića w znatej kajkosći
Louis Wagner
wosebity dom za symjenja w Budyšinje na Žitnych wikach 4 :: Telefon 2269 a 2709 548

Baćońscy jěcharjo
zeńdu so **jutře wječor po jěchanju** we 8 hodź. w **Smolic hoscenću** ke kritiey.
724 **Tradicion.**

Swjne sadźenki do zahrodow, na pohrjebniſco a na balkony, wysoke a nizke róże
w znatych dobrych družinach kupuješe w najwjetšim wubjerku w
zahrodnistwje M. Mann, na Lubijskej hasy na Cyhelnskej hasy
Wustajeńca při Tuchorſkim pohrjebniſću
Ke swjatemu woprajenju rjane kčějace kwětki w hornčkach

K swjat. woprajenju
poručam swój bohaty skład w
časnikach, deb'eńkach
přepjelenemu wobkhedźowanju
Wobrazy a ſportske dobjerki za towaršstwa tunjo podawa
Wupoſrjeźenja derje a płaćizny hódno wuwjedu
Albert Bannert
na Kamjentnej hasy 26
při Swinjačych wikach

Poskićam k jutram
howjaze, čelace a ſwinjace mjaſo
kaž wšě družiny **kolbaſow**
Heinrich Jakubetz,
rěznistwo w Konjecach
732

Gardiny, rolowy
tunjo pola [59
Würker na Zwonkownej Lawskej hasy 10

Hypotheki,
testamenty, hupne zrěčenja, kupowanje a předawanje lečownoſcow atd., radowanje wšěch płaćizniſkich ćeſow a ſadankow wobſtara (66
Makce biro w Budyšinje
na Mětiowej dróze 23, njedaloko ſudniſtwa. Tel. 3217. Ręču ſerbſki

Za
čichi piatk
a jutry
poskićamy
žiwe	kabeljaw
wuhorje	złoty pjerſk
karpy	běły łosoſ
hliny	mórſki łosoſ
ſćuki	filej złot. pjerſka
heilbutt	kabeljawy
ſandaki	„ mórſkeho
mórſk. jazyki	„ łosoſa
čerſw. jazyki	ſplacnjeńce
zelene jerje	

Sk zanki dypłowaje wobſtarany
Weberec r bowy dom
na ſulskej dróze 8
750 telefon 2830

Mały nawěſtk
w našich NOWINACH je tuni a ſo přecy wuplaci

Pudingowy prósk
vanille, mandl., truskalcow. malenowy, citron., ananas.
¼ pl. litra mloka dosahа za 1½ 10 pj.
ſmjetanowy puding 15 pj.
ſokoladowy puding za litr mloka 13 pj.
vanillowu jušku za litr mloka 5 pj.
vanillowe truki ſtuka 25 pj
Thauer na Sukelnskej hasy 30
Sobotu: Korjenitowy ſtan 648 na Htownym torhošću

Zacynkowane
graty za płahowanje pjerizny
prosace korta, rozswjaki hnoja
płaćizny hódno pola firmy
Siegel w Budyšinje na Zadnjej Bohatej hasy 15 blizko ostrowych wikow (638

Strowe tučne **syno** je na předań 2 na Zidowje na Slonoboršćanskej dróze čo 14

Gumije za jězdne koła
mantle . . wot 1,25 hr.
ſławchi . . wot 0,75 hr.
Wobswěſlenja kołow
6 volt, kamor, wot 5,— hr.
Jězdne koła, přiſluſki za koła
noskića firma 571
Gebr. Thomas w Budyšinje
na Kamjentnej hasy čo. 16

Lane pluwy
přihódne na předań. Naurađowanja a wobhladanja we
jutowej přadowni wotdźěl Fachſrótže, w Budyšinje, tel. 3042

Gumije za jězdne koła
we wšěch wulkoſćach kupuječe płaćizny hódno pola firmy [341
J. Schiebath
na Mužakowskej dróze 4

Wěrowańske pjerſćenje
prawe złoto
333 kołkowane
wot 5.— hr.
dostanječe ſtajnje pola
Oskar Brückner
w Kamjeńcu
Pjerſćenjowy rózk

Jutry

budże zaso swjedźeń zboża za kóždeho. Wjele potrjebaja nan a mać, dźěd a wowka, kaž tež syn abo dźowka, za swjedźeńske dny. — Tuta

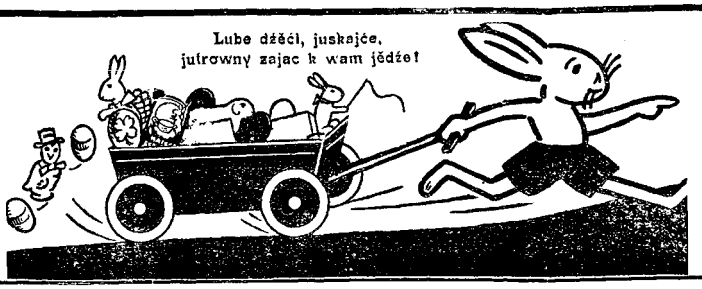

strona Wam praji, hdyž móžeće přihódnje nakupić. A zawěsće kóždy Serb tym překupcam dónkle, kiž naše Serbske Nowiny podpjeraja

1936

Čo. 3 **Pjatk, 10. haprleje** **1936**

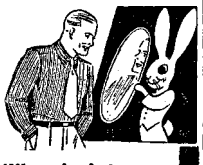

Wjesołe jutry za knjeza

k tomu nalětnje pisane sportske a zwjeršne košle za 3,95 4,75 5,75 6,75

elegantne krawaty za 0,75 0,95 1,25 1,65 1,95

rjane rukajcy, khomarje, slě, sportske pasy, šawle, gamaše, spańske wobleki, nócne košle, santka

Nowe rjane zoki za 0,48 0.75 0,95 1,45 1,95 2,45

Sportske nohajcy, stucy wot

RUDOLPH

Budyšin Kěžorska dróha 16

Wšitke dary k jutram:

ječki
lacy
pulovry
622 wobleki

poskića w boh. wubjerk.

Otto Oswald

w Budyšinje, wobkhod ze štrykowanymi tworami, na Kamjentnej hasy 7

K jutram

su

dobre črijowe twory wšěch družin

pola firmy [620

Willy Sommer

na Serbskich hrjebach 8

BRENNABOR jězdne koła

kupće k jutram wot [617

Richard Kieschnick

w Budyšinje

na Hošic hasy 17.

Serbja kupuja

šeslongi
nakladne matracy, sofy
couchy, sedła, moderne
płaty k počehnjenju pola

A. Zimmermann

w Budyšinje na Wulkej Bratrowskej hasy 3 [618

DKW

Motorske koła

wšěch sylnosćow na składže, hnydom wam podamy DKW je zlutniwe a spuščomne 652

D.K.W.-Lebelt

w Budyšinje

na Zwonk. Lawskej hasy 30

Sto praji Schlitz?

Cyle spokojom je kóždy, kotryž

dobry kofej

pospyta wot

Moritz Schmidt

w Budyšinje na Kěžorskej dr. 11

kupujeće derje pola [623

Schneider & Schulze

13 w Budyšinje na Kamjentnej hasy čo. 13

K jutram Bata stupnje

su najlěpše wukonje

w kajkosći
w sedźenju
w hódnej płaćiznje

a tehodla tak woblubowane w měsće a na wsach pola młodych a starych

Bata akc. tow.

předawarnja

616 **w Budyšinje** na Bohatej hasy 16

Paul Otte

w Budyšinje, rožk Hł. torhošća

znaty wulki dom za žonjacu drastu

přeprošuja [700

k jutrownym nakupam

K jutram namakaće w mojim wobkhodźe wšelake trěbne wěcy

za dom a kuchinju
za zahrodu a ratarstwo

Richard Sommer na Kamjeńtnej hasy 20

prjedy W. Hoppe znapřeća čěłozwučowarnje

klampnarnja a instalacija 624

Serb stara so stajnje wo to

zo „Serbske Nowiny" čitaja so w kóždym serbskim domje

Kałaty grót

Plećeny grót

Smuhate pletwo je přihódniše hač dotalne a nieje dróžše.

Pletwo za ćipki, horka šěroke a deleka wuzke, najtuńše wobwodźenje kokošaceho dwora. 636

Zahrodne graty znamki „Panther" činja dźěło k wjeselu!

Pumpy - samodźěłace připrawy za zastaranje wody

Kuchinske kachle do lěčnych khłódnicow wot 12.70 hr.

Železowy dwór Joh. Miessner

Znate je . . .

stajnje

dobru cigaru

dostanješ pola

E. Simona w Budyšinje w Serbsk. Domje

Wonisma za dźěćacu pomoc přijimam! 621

Šaty

Hilger nasl.

E. Wilček

w Budyšinje na Seminarskej hasy 2

A. Fiegel nasl.

mějićel Paul Zimmer

w Budyšinje, Kěžorska dr. 6

telefon 3667 [752

Hódnostne časniki

poskića we wulkim wubjerku

HERKNER

w Budyšinje, na Seminarskej hasy čo. 13

K jutram njezabudźe kupić:

za holcy:

nohajcy, rukajcy, šantka, spódnje šaty wšěch družin, šawle, rubišća a cankate khomarje

za hólkow:

zwjerśne košle, slě, krawaty, zoki, šantka. rukajcy

za serbsku drastu:

banty, wobsadki, canki, borty, knefle

Nowe dóšle

wulkotne banty za křižerjow

wosebje tunje 656

Arno Kube w Budyšinje

Serbske poslužeńe / na Kěžorskej dróży 12

Dom šijacych mašin. a jězdnych kołow Jurij Fuhrmann

na Hornječerskej hasy čo. 10

Jězdne koła wot 38.— hač do 125— hr. (Adler, 3-Gang) šijace mašiny, zapušćne, wot 130.— hr. Sachs-motorske koła 366.— hr. Sachs motorske jězdne koła 325.— hr. Gumij, lampy a wšitke narunańske dźěle

Dom wulkeho wubjerka 619

Za jutry

sofowe přikrywy 70/250 . . . 2.95, 1.45, **1.28**

šeslong.-přikrywy 140/250. 5.95, 4.75, 2.25, **1.98**

šikataki sčěny 2.95, **2.45**

Brokat-blid.přikrywy 130/155 z trodlk. 4.95, 395 **2.95**

Brokat-komodow.-přikrywy 65/155, trodl. 1.98 **1.48**

gardiny do wjesneho domu m 0.45, 0.38, 0.33, **0.25**

W mnohich barbach **žiźano trikotowe**

suknje 2.95, 1.98, **1.75**

podkholowčki . . 1.25, **0.98**

bluzy 3.95, 3.45, **2.95**

Drastne tkaniny 5.50, 4.50, **3.95**

žonjace čapki, žonjace šaty, nohajcy, rukajcy :: Mužace zwjerśne košle, nohajcy atd.

A. Bokelmann nasl.

w Budyšinje na Serbskich hrjebjach 2 625

Serbja 650

kupujeće hižo lětdźesatki dołho rad swoju drastu pola firmy

König na Žitnej hasy 4

Wobleki k swjatemu woprawjenju, najlěpšeje měry a dźěła . . . . wot **15.00** hr.

elegantne žonjace mantle . wot **14.50** hr.

apart. wobleki najnow. mustrow wot **36.00** hr.

čorne wobleki, najlěpše twory česaneho předźena, we wšěch wulkosćach . wot **72.00** hr.

Wočakujemy Was sobotu

König w Budyšinje na Žitnej hasy 4

Přiloha k čisłu 85

SERBSKE NOWINY

Stwórtk 9. haprleje 1936

Čichi abo Wulki pjatk

W Budyšinje, 9. nalětnika 1936.

W prjedawšich czašach bě waschnje, so žo kóždy dżeń w popołdnišnej tśeśej hodźinje tśi Wótczenaše wulpěwachu na dopmnjenje Khrystuźoweje smjerśe. Bě to dobom napominanje na rjekowske pożełstwo, kotrež khěchcanstwo žobu pśichinješe.

Dźenża widźimy njerad mrěźazeho Khrystuźa, dokelž naše połojczne rjekowstwo naš wohaibja a je bołostu pominał za ludźi, tśi znutskowneho žedźenja nimaja. My dźenża stejimy porazeni pśeds tśichim, kaž jón wulzy molerjo nětdy pśedstajachu.

Hdyž pak mrěźazy Khrystuź mjes nami pśichitomny wjeze, potom błędnje nam też wobras žiweho Khrystuźa. A dokelž žo žiwjenje po smjerśi měri, kaž małe na wulkim, tak žo dźeń wote dnja pomjeńšchujemy, dokelž nimamy smužitośe za najwjetśe a najcześe nadawki. Jenož tón rośce, kiž wot žebje nješchto žada. Tak lubi naše žiwjenje rjekowsku smuhu.

Khrystuź Knjes łohdyžnu w najcémnišnej hodźinje swojeho žiwjenja hnujaze słowa: „Božo, mój Božo, cehodła žo mje wopuschćił?“ Husto žo nam ześa, so mój Jezus też bjes Boha wutracł a naša jenička starośc je, so by naš zwět njewopuschćił. A tśichi pjatk ga nam njetrjebamy zuły. A tohodła je też Tśichi pjatk ga naš na wutśimje žlubił. Dyrbimy žaho mrěźazeho Khrystuźa do naśeje źriedźiny statiś. Dokelž, tśichi njemóže ł nim wumrěś, tón njemóže też ł nim žiwy być. Nětdy bješe zaporjeny muž, kiž je swóje najrjeńše myzle wo Khrystuźu do słowow sdraził: „Tyšazy ku rjekowstwju žiwi byli, dokelž hdyž wumrěli, a tyšazy ku błóžnje wumrěli, dokelž hdyž žiwy być.“ To je, tśichi dyrbimy snowa nawuknuś.

Khrystuź je naśich wumožnik! Na cłowjeźtwu wotpocuje wulka, znutskowna cześa. Jadyn śměch a hrěch njedamóže pśichi tym zlepiś. Trjebacze jenož do swojeje wutroby pohladnuś, wožebje potom, hdyž maśa spadnje, kotruž pśeds ludźimi nošamy. Wuchudże tłóčaza cłowjeśta nuza: Naša duscha je we cześkim wotroczśtwje!

Wot cśeho ma žo cłowjeźtwo wumožiś? Nichtó nochce to ł prawym mjenom mjenowaś. Słowo, kotrež zabro wězy trjechi, žo njepraji, dokelž pśeśesłorjene cłowjeśi, słowo „hrěch“, t. r. wotzuwnjenje wot Boha. Hrěch njewobsteji w nětkotrych złabośćach a njepocinjach, kotrež móža žo wotpołožiś, ale je zrkeho cłowjeka wobknjeźaza, bjesbóžna móz. Tuta dyrbi žo w cłowjeskej wutrobje a w jeho žiwjenju tłamaś, ma-li cłowjek tójo wodychnyś: „Bohu djakowano! Wumoženy!“

Wumožnik tu je, wumaženje je žo stało „niž ł hiltym žłóbram abo słotom, ale ł drobej Khrystuźowej krwju. Zdyle cłowjeźtwo je tutej mezy pocišnjene. To njemóže nichtó pśechmjeśiś. Wjele dobreho smy wot naśich wótzow herbowali, schtož dyrbimy stražowaś a wobchowaś. Beda ludźi, tśi wótzow dobre waschnja a pocinki bjesdźaknje wot žo cśišnje ja zuły dom. Beda ludźi, tśi wótzow krutu wěru do stareho żeleza cśišnje! Tola nimo dobreho wótzowskeho dźědźinstwa krocźi strudne herbstwo. To je hrěch, tśi žo wot roda k rodej dźěgi. A dokelž tak je, dokelž njeskóńcny rjeczas hrěcha jenu generaziju k druhej puta, dyrbi žo kóžda ród, kóždy cłowjek znowa wumóśiś. Njedožaha, so je nan wumoženy, njedožaha, so knym žam wumoženy, też moje dźěći dyrbja žo wumóśiś. —

Tak wjasa zwjata Khrystuźowa krej, tśi je na Golgaczje žo wuronika, naš jako tśichespcanow. Cśichi pjatk njepschinješe nam jenoż radośtnu powěsć: „Wumoženi!“, ale też tkutne napominanje: „Khrystuź je za naš cźerpił a nam pschikład sawostajił, so jeho sćěhujemy!“

Wulki pjatk njepschinješe nam jenoż cśišchinu pśeds śmjerśu, kotruž rospominamy. Pokazuj też na tragiku winu, so cłowjek žamo zwětkowcź do cźmy pschewobroći, so pschezo sasko móśi, tśi Bóh twarj, wotkama. Cźłowjek ajko tśichtowaŕ Boha — tu hišće pschezo je. A tohodła ma zrkej prawje, hdyž na Cźichim pjatku wo hrěše rěcź.

Ale hdyž na tutym dnju womjelknemy, potom cźimy to kaž ludźo, kotśi dźiwaju na njerozumliwu wulku, jich žohnowazu luboscź wocźichnu. Cźichi pjatk! — to je zwiaty wowor Božeje luboscze.

Krej Mumožnika — krej Božeje wutroby — wona cześcze ša cłowjeka, kotreho Bóh Wótz lubuje, kotremuž swojeho zyna da, — „so bychmy wichitzn pśches njeho žiwi byli.“

Cyrkwinske powěsće

Jutrowny zwjedźeń, njedźelu 12. a póndźelu 13. jutrownika 1936.

S **Budyšchina.** W Michałskej zyrkwi Jutrowniczku rano w 7 hodź. serbske Boże wotkazanje (farař Tischer), we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba ł zyrkwinskim chórom (farař Kapler). — 2. dźeń jutrow rano w 7 hodź. němske Boże wotkazanje (farař Kapler), we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba ł pośawnami (farař Tischer).

*

S **Budyšchina.** Jutrowniczku: W Pětrowskej zyrkwi rano ½8 hodź. farař Grośe pśeduje (zyrkwinska hudźba). Pschip. w 12 hodź. farař lic. Ludwig pśeduje. Pop. w 3 hodź. smjeje farař Paul khcjenja. — W Marijinej a Marcźinej zyrkwi imjeje rano we 8 hodź. farař Schneider łpowědź a Boże wotkazanje. Dop. w 9 hodź. farař lic. Ludwig pśeduje (zyrkwinska hudźba). — W Tuchorskej zyrkwi imjeje farař Schneider rano ½7 hodź. liturgisku jutrownu nutrnoscź. Kollekta za sakske błowne bibl. towaŕstwo. — 2. dźeń jutrow: W Pětrowskej zyrkwi rano ½8 hodź. sup. Berg pśeduje (zyrkwinska hudźba). Pschip. w 12 hodź. farař Paul pśeduje. — W Marijinej a Marcźinej zyrkwi dop. we 9 hodź. farař Paul pśeduje (zyrkwinska hudźba). Pop. w 3 hodź. ma farař lic. Ludwig khcjenja. Kollekta za wožadnu diakoniju. — Sstrjedu rano ¾8 hodź. smjeje farař lic. Ludwig w Marijinej a Marcźinej zyrkwi kemschenje ša schulstich nowaczłow. — Schtwórtk pop. ¼4 hodź. we wožadnej diakoniji misionske schcźowe towaŕstwo. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. smjeje farař Paul shromadźiznu Módreho khcźa w ewang. młodźinowni na Hrodowskej haśy 6.

S **Budyschina.** (Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo.) Shromadźizny w Budyschinje: Jutrownu póndźelu wjeczor we 8 hodź. jutrowna zwjatocznosć. Sstrjedu wjeczor we 8 hodź. zwjazk młodźiny. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblisku hodźina. — Shromadźizny zwonka Budyschina: Jutrownu póndźelu pop. w 3 hodź. w Dobruschi, wutoru wjeczor we 8 hodź. w Zrjezach, sridu wjeczor we 8 hodź. w Nachlowje, schtwórtk wjeczor we 8 hodź. w Jakowje, pjatk wjeczor ½8 hodź. w Hornjej Hórcy. — Hodźina za žony sridu wjeczor we 8 hodź. w Serwjach.

S **Barta.** Jutrowniczku rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Zyrkwinska hudźba: Zyrkwinski chór: „Jutry, jutry, wodnych mišn“ (Mauersberger). Pośawnik kěr: „Khrystus je stanył“, bjaz ł 12. kapitla. Nov. w 3 hodź. serbske kemschenje. Sbérka za wobcne zyrkwi. — 2. dźeń jutrow rano we 8 hodź. němska, dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba, za nju bź kemschenje. Kollekta za sakske błowne bibl. towaŕstwo. — Schtwórtk pop. ½3 hodź. kemschenje. — Sobotu pop. ½4 hodź. nutrnosć za hdź. cłowjeka. Jeremjasa.

S **Wótrowa.** Jutrowniczku rano w 7 hodź. smjeje farař Mětšer łpowědź, farař Wětšer we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Zyrkwinski chór: „Chrystus je stanył z rowa kamjenja“, wupraji chór mot Gerwa Cźišowa. Kollekta za sakske błowne bibliske towaŕstwo. — 2. dźeń jutrow rano w 7 hodź. smjeje farař Mětšer němsku łpowědź, farař Wětšer we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemschenje. Kollekta za biblije. Dop. w 11 hodź. kemschenje za dźěći 5. hacź 8. schulskeho lěta. — Sstrjedu ro jutrach dop. ½9 hodź. smjeje farař Bětš kemschenje za dźěći, kotrež do schule sastupja. Starschi a kmótśa žo wutrobnje pschepraschuja.

S **Budyschinka.** Jutrowniczku rano we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemschenje, w 11 hodź. dźěćikemschenje za wjetsche dźěći. Kollekta. — 2. dźeń jutrow rano we 8 hodź. serbske kemschenje (stud. theol. Pětšch z Driezdżan), dop. ¾11 hodź. dźěćikemschenje za mjeńše dźěći. — Sstrjedu dop. ½10 hodź. nutrnosć za dźěći, tśi do schule sastupja.

S **Bukez.** Jutrowniczku rano we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemschenje, kotremuž žo dźěćikemschenje pschisamknje. Zyrkwinski chór. Sbérka za sakske bibliske towaŕstwo. — 2. dźeń jutrow rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a ½10 hodź. němske kemschenje (stud. theol. Pfuhland). Wokawinski chór. — 3. dźeń jutrow rano we 8 hodź. serbske kemschenje. Pop. w 3 hodź. jónske towaŕstwo we wožadnej sali. — Wumrěł: Jaroměr Wilhelm Frenzel, wobydleŕ w. Kotwa'y, 72 lět, 7 měš a 7 dnjow stary.

S **Delnjeho Wujezda.** Jutrowniczku dop. ½9 hodź. serbske. w 10 hodź. němske kemschenje. — 2. dźeń jutrow dop. ½9 hodź. serbske, w 10 hodź. němske kemschenje.

S **Hodźija.** Jutrowniczku rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje. Pośawnisti chór zobukutkuje. — 2. dźeń jutrow dop. w 9 hodź. němske kemschenje (farař lic. Ludwig ł Budyschina smjeje zwjedźenske předowanje). Zyrkwinu chór spěwa: „Dźenż Bożi Syn ma dobrycźe“ wot Bacha. Dźěćikemschenje druhi dźeń jutrow wupadnje.

S **Hrodźischcza.** Jutrowniczku rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Sobukutkowanje zyrkwinskeho a pośawnskeho chóra. Krajnozyrkwinska sbérka za sakske błowne bibliske towaŕstwo. Dop. ¾11 hodź. dźěćikemschenje. — 2. dźeń jutrow rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba (farař Handrik-Porschiłki). Sbérka za wožadnu zyrkej. — Sstrjedu dop. w 10 hodź. nutrnosć za schulskich nowaczłow.

S **Huczinu.** Jutrowniczku rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża słužba, w 11 hodź. kemschenje za dźěći. Kollekta za biblisju. — 2. dźeń jutrow rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. — Sstrjedu dop. ½10 hodź. nutrnosć za mačkch, kiž do schule sastupja a jich pschiwuznych. — Pjatk wjeczor ½8 hodź. biblisku hodźina za młodźinu.

S **Khwaczicy.** Jutrowniczku rano ½8 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemschenje (předowanje št. th. Pěcź). Pośawnisti chór žobu słutkuje. Kollekta za sakske błowne bibliske towaŕstwo. — 2. dźeń jutrow dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje, ½12 hodź. dźěćikemschenje.

S **Klukcha.** Jutrowniczku rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Sbérka. — 2. dźeń jutrow rano we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemschenje (farař Mikela-Maleschanski). Sbérka.

S **Kotez.** Jutrowniczku dop. ½9 hodź. němske zwjedźenske předowanje (wožadny farař). Kollekta. Dop. we 10 hodź. dźěćikemschenje (wožadny kantor). — 2. dźeń jutrow dop. w 9 hodź. žo serbske předowanje cźita (wožadny kantor). Dop. ¼11 hodź. němske zwjedźenske kemschenje ł zyrkwinskej hudźbu (farař Wolf-Schlichowski). Koteczanski wožadny farař w Schichschowje słutkuje.

S **Luzu.** Jutrowničžku pop. w 2 hodź. němske kemschenje. — 2. dźeń jutrow dop. w 9 hodź. serbske kemschenje.

S **Lupoje.** Jutrowničžku rano we 8 hodź. serbske swjedźeńske kemschenje, dop. ½10 hodź. němske swjedźeńske kemschenje, po tym dźěćikemschenje. Zyrkwinska hudźba (spěwne towarstwo). — 2. dźeń jutrow rano we 8 hodź. němske swjedźeńske kemschenje. Sběrka. — Ssrjedu, 15. haptleje nutrnosćj sa schulstich sapoczerjow dop. w 10 hodź. a jich pschimuwnch.

S **Malešecy.** Jutrownicžku rano we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Sběrka sa sakske hlowne bibliske towarstwo. W 11 hodź. dźěćikemschenje. (Pschi pschihódnym wjedrje do 6 hodź. pisšanje jutrownych hłosow psched zyrkwju). — 2. dźeń jutrow rano we 8 hodź. němske, dop. ½10 hodź. serbske kemschenje (knjes farař Kschižan ſ Klutscha).

S **Minakaja.** Jutrownicžku rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Zyrkwinska hudźba: „Spěwajmy Bohu cjesćj", jutrowny spěw sa měschany chór a byrgle wot O. Schuma. W 11 hodź. němske dźěćikemschenje. Pop. w 2 hodź. kschcjenske kemschenje. 2. dźeń rano we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemschenje. — Na wobmaj swjatymaj dnjomaj kollekta sa sakske hlowne bibliske towarstwo. — Ssrjedu dop. ¾10 hodź. trótka nutrnosćj sa schulskich sapoczerjow. Pschimuwni, tmótsja, ale tež wschitzy wosadni su k temu pscheprošeni.

S **Niešwačidła.** Jutrownicžku rano we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemschenje. (Sběrka sa sakske hlowne bibliske towarstwo.) — Druhi dźeń jutrow rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje (farař Riota). Sběrka sa wosadnu diakoniju.

S **Nošacžiz.** Jutrownicžku dop. ½9 hodź. němska, w 10 hodź. serbska Boża słužba. Sběrka sa sakske bibliske towarstwo. — 2. dźeń jutrow: dop. ½9 hodź. serbska, w 10 hodź. němska Boża słužba, w 11 hodź. Boża słužbaſ a tych, kiž bo schule sastupja a sa starschich a sa wosadu. Sběrka ka Boži dom.

S **Porschiz.** Jutrownicžku rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Kollekta. — 2. dźeń jutrow rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje (farař Krawz-Hrodźischczańſki). Kollekta. Dop. ½10 hodź. dźěćikemschenje sa mjensche dźěći. — Ssrjedu dop. ½10 hodź. nutrnosćj pschi sapoczatku schule. — Wumrěł: Jurij August Michałk, žiwnosćjeř w Porschizach, 81 lět, 11 měš. a 26 dnjow stary.

S **Rakez.** Jutrownicžku rano we 8 hodź. serbske swjate wotkasanje, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba, pop. w 3 hodź. serbski nješchor. — 2. dźeń jutrow dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boża słužba. — 3. dźeń jutrow dop. w 9 hodź. serbska Boża słužba.

Se **Salepoho.** Jutrownicžku dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska swjedźeńska Boża słužba. Zyrkwinskah udźba. Sběrka sa nasch Boži dom. — 2. dźeń jutrow: rano ⅛8 hodź. serbska spowědź ſ Božim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska swjedźeńska Boża słužba. Sběrka. — 3. dźeń jutrow: dop. ½10 hodź. serbske a ½11 hodź. němske dźěćikemschenje. Pop. w 4 hodź. serbske dźěćikemschenje w schuli w Mitoraju a w 6 hodź. serbska Boża słužba w schuli w Mitoraju.

S **Wóšlinka.** Jutrownicžku rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Chór spěwa: Trumpf, triumph, wón ſ pychu dje. Sběrka. Pop. ¼4 hodź. Boża słužba w Lěšku. — 2. dźeń jutrow: Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske kemschenje (stud. theol. Hänsel ſ Wóšli.ka), ½10 hodź. serbske kemschenje. Sběrka. W 11 hodź. kemschenje sa dźěći. — Schiwórtk 16. 4. dop. w 10 h. nutrnosćj pschi sapokasanju schulskich dźěći.

S **Wósporka.** Jutrownicžku dop. w 10 hodź. swjedźeńske kemschenje ſ zyrkwinskej hudźbu, ½12 hodź. swjedźeńske dźěćikemschenje (wošadny farař). Swsjedźeńska kollekta. — 2. dźeń dop. ½9 hodź. swjedźeńske dźěćikemschenje (wošadny farař, kiž na tutym dnju dopołdnja w Kschiwohowje stutkuje). Swsjedźeńska kollekta.

S **Wulkich Sdźarow.** Jutrownicžku dop. ½9 hodź. serbske a ¾10 hodź. němske kemschenje we Wulkich Sdźarach, w 10 hodź. němske kemschenje we Wermingshoffje. — 2. dźeń jutrow dop. ½9 hodź. serbske kemschenje we Wulkich Sdźarach.

Katolske cyrkwinske powěsće

Tachantska cyrkej: Wulki pjatk w 9 hodź. wulkopjatkowna Boża mša z předowanjom, w 19 hodź. předowanje a pobožnosć při swjatym rowje. Jutrownu sobotu ⅛8 hodź. swjećenje wohnja, jutrowneje swěčki a křćeńskeje wody, w 9 hodź. wulka Boża mša. — **Serbska cyrkej.** Zeleny štwórtk wot 21 do 22 hodź. modleńska hodźina knježnow, wot 22 do 23 hodź. modleńska hodźina žonow, wot 23 do 24 hodź. modleńska hodźina za młodźeńcow a wot 24 do 1 hodź. modleńska hodźina za mužow. Wulki pjatk ½9 hodź. němske předowanje, w 9 hodź. wulkopjatkowna Boża mša, z passionom, potom serbske předowanje, w 13 hodź. serbski křižowy puć, w 15 hodź. křižowy puć křiżneho zwjazka, w 16 hodź. křižowy puć Marijneho zwjazka, w 17 hodź. křižowy puć dźěći, w 19 hodź. křižowa pućna pobožnosć wosady, we 8 hodź. křižowy puć knježnow młodeje Jednoty.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Diese Woche findet

kein Fleischverkauf

statt.

Bautzen, den 8. April 1936.

Die Freibankverwaltung.

Gestellungsaufruf 1936.

1. Auf Grund des Wehrgesetzes vom 21. Mai 1935 (RGBl. I S. 609) und des Reichsarbeitsdienstgesetzes vom 26. Juni 1935 (RGBl. I S. 769) hat der Herr Reichskriegsminister und Oberbefehlshaber der Wehrmacht im Einvernehmen mit dem Herrn Reichsminister des Innern angeordnet, daß die männlichen Angehörigen der **Geburtsjahrgänge 1913 und 1916** zur Erfassung und zur Musterung im Jahre 1936 herangezogen werden. Die Wehrpflichtigen des Jahrgangs 1913 werden für den Reichsarbeitsdienst nicht mehr herangezogen, sie haben vom Sommer 1936 an im Verlaufe der nächsten Jahre aktiven Wehrdienst nur in zweimonatigen Lehrgängen bei Ergänzungseinheiten zu leisten. Die Wehrpflichtigen des Geburtsjahrgangs 1916 haben in der Zeit vom 1. Oktober 1936 bis 31. März 1937 oder vom 1. April 1937 bis 30. September 1937 Reichsarbeitsdienst und vom 1. Oktober 1937 an aktiven Wehrdienst zu leisten.

2. Zur Musterung haben sich alle Dienstpflichtigen der **Jahrgänge 1913 und 1916** zu stellen, soweit sie nicht zur Zeit der Musterung in der Wehrmacht, in der Landespolizei oder in der SS-Verfügungstruppe aktiv dienen. Die Dienstpflichtigen, die während der Musterzeit in Reichsarbeitsdienstunterkünften untergebracht sind, werden durch die Meldeämter des Reichsarbeitsdienstes zur Musterung herangeführt.

Bei der vorjährigen Musterung zurückgestellte Dienstpflichtige der Jahrgänge 1914 und 1915, deren Zurückstellungsfrist abgelaufen oder deren Zurückstellungsgrund weggefallen ist, sowie diejenigen **Wehrpflichtigen, die bei der Einstellung zum aktiven Wehrdienst im Herbst 1935 zeitlich untauglich** befunden und diejenigen, die bei der **Einstellung zum Reichsarbeitsdienst im Herbst 1935 oder im April 1936 zeitlich oder dauernd untauglich befunden** und entlassen worden sind, haben sich zur Musterung 1936 erneut zu stellen.

Ein Dienstpflichtiger, der durch Krankheit an der Gestellung zur Musterung verhindert ist, hat hierüber ein Zeugnis des Amtsarztes einzureichen. Die Versäumung einer Gestellungsfrist entbindet nicht von der Gestellungspflicht (§ 5 der Musterungsverordnung vom 21. 3. 1936.)

3. Wer seiner Gestellungspflicht nicht oder nicht pünktlich nachkommt, wird, wenn keine höhere Strafen verwirkt ist, mit Geldstrafe bis zu 150 RM oder mit Haft bestraft.

Ein Dienstpflichtiger, der sich nicht zur Musterung stellt, kann überdies mit polizeilichen Zwangsmaßnahmen zur sofortigen Gestellung angehalten werden (§ 8 der Musterungsverordnung).

4. Die Musterung für die in der Stadt Bautzen wohnenden Dienstpflichtigen findet vom 15. April bis **29.** April, für die im Bezirk der Amtshauptmannschaft Bautzen einschl. der Stadt Bischofswerda wohnhaften Dienstpflichtigen vom 30. April bis 28. Mai 1936 nach dem nachstehend veröffentlichten Musterungsplane statt.

5. Die Dienstpflichtigen haben sich an dem für sie in Betracht kommenden Musterungstage zu der im Musterungsplane angegebenen Zeit pünktlich im Musterungslokale einzufinden. Sie haben sauber gewaschen und mit sauberer Wäsche zu erscheinen.

6. Die Dienstpflichtigen haben sich folgende Personalpapiere sofort zu beschaffen und im Musterungstermine vorzulegen:

a) den Geburtsschein,
b) Nachweise über Abstammung,
c) die Schulzeugnisse und Nachweise über Berufsausbildung (Lehrlings- und Gesellenprüfung),
d) das Arbeitsbuch,
e) Ausweise über Zugehörigkeit
zur HJ (Marine-HJ),
zur SA (Marine-SA),
zur SS,
zum NSKK,
zum RLK (Reichsluftsportkorps), bisher DLV (Deutscher Luftsportverband),
zum DASD (Deutscher Amateur- Sende- u. Empfangsdienst),
f) den Nachweis über Teilnahme am Wehrsport (Seesport), die Bescheinigung über die Kraftfahrausbildung beim NSKK — Amt für Schulen —, den Reiterschein des Reichsinspekteurs für Reit- und Fahrausbildung, das Seesportfungkzeugnis,
g) den Nachweis über die Ausbildung beim Roten Kreuz,
h) den Nachweis über geleisteten Arbeitsdienst (Arbeitspaß oder Arbeitsdienstpaß, Dienstzeitenausweis, Pflichten heft der Studentenschaft),
i) den Nachweis über geleisteten aktiven Dienst in der Wehrmacht, Landespolizei oder SS-Verfügungstruppe,
k) den Annahmeschein als Freiwilliger in der Wehrmacht oder SS-Verfügungstruppe,
l) den Nachweis über Seefahrtszeiten und den Besuch von Seefahrtsschulen und Schiffsingenieurschulen oder den Nachweis über abgelegte Schifferprüfungen,
m) den Nachweis über den Besitz des Reichssportabzeichens oder des SA-Sportabzeichens,
n) den Führerschein (für Kraftfahrzeuge, Flugzeuge, Segelboote, Motorjachten),
o) das Freischwimmerzeugnis.

Jeder Dienstpflichtige hat außerdem 2 Paßbilder (Brustbild ohne Kopfbedeckung, Größe 45×35 mm) vorzulegen. Dienstpflichtige mit Sehfehlern sollen das Brillenrezept mitbringen.

7. Etwaige Zurückstellungsanträge sind schriftlich zu stellen und, soweit sie noch nicht eingereicht worden sein sollten, von den Dienstpflichtigen unter Beifügung der erforderlichen Beweismitteln bei der Musterung abzugeben.

8. Die für den Bezirk der Stadt und der Amtshauptmannschaft Bautzen einschl. der Stadt Bischofswerda zuständige militärische Ersatzdienststelle ist das Wehrbezirkskommando Bautzen, für den Reichsarbeitsdienst das Meldeamt für den Arbeitsdienst Bautzen.

9. Die Bürgermeister bezw. ihre Stellvertreter sowie die nach der Erfassungsverordnung mit der Führung der Wehrstammblätter betrauten Personen haben sich zusammen mit den Dienstpflichtigen ihrer Gemeinde einzufinden. Die Erfassungsunterlagen für die beiden zu musternden Jahrgänge 1913 und 1916, sowie die Unterlagen der bei der vorjährigen Musterung zurückgestellten Dienstpflichtigen einschl. der bei der Einstellungsuntersuchung zeitlich untauglich oder untauglich befundenen Dienstpflichtigen sind mitzubringen.

10. Ein Anspruch auf Reisekosten und Entschädigung für entstandenen Lohnausfall besteht für die Dienstpflichtigen nicht.

Bautzen, am 7. April 1936.

Der Amtshauptmann,
Der Oberbürgermeister.

Musterungsplan 1936.

I. Musterungsplan der Stadt Bautzen.

Mittwoch, den 15. April 1936, früh 7,30 Uhr, im Schützenhaus zu Bautzen, die Dienstpflichtigen des Jahrganges 1913 mit den Anfangsbuchstaben A—G.

Donnerstag, den 16. April 1936, früh 7,30 Uhr, im Schützenhaus zu Bautzen, die Dienstpflichtigen des Jahrganges 1913 mit den Anfangsbuchstaben H—L.

Freitag, den 17. April 1936, früh 7,30 Uhr, im Schützenhaus zu Bautzen, die Dienstpflichtigen des Jahrganges 1913 mit den Anfangsbuchstaben M—R.

Dienstag, den 21. April 1936, früh 7,30 Uhr, im Schützenhaus zu Bautzen, die Dienstpflichtigen des Jahrganges 1913 mit den Anfangsbuchstaben S—Z.

Mittwoch, den 22. April 1936, früh 7,30 Uhr, im Schützenhaus zu Bautzen, die Dienstpflichtigen des Jahrganges 1916 mit den Anfangsbuchstaben A—L.

Donnerstag, den 23. April 1936, früh 7,30 Uhr, im Schützenhaus zu Bautzen, die Dienstpflichtigen des Jahrganges 1916 mit den Anfangsbuchstaben M—Z.

Freitag, den 24. April 1936, früh 7,30 Uhr, im Schützenhaus zu Bautzen, für alle bei der Musterung 1935 bezw. bei der Einstellungsuntersuchung (s. Pkt. 2) zurückgestellten Dienstpflichtigen der Jahrgänge 1914 und 1915.

II. Musterungsplan der Amtshauptmannschaft Bautzen.

Soweit im Nachstehenden nichts besonderes angegeben ist, haben sich zur Musterung alle in den betreffenden Gemeinden wohnhaften musterungspflichtigen Personen (s. Pkt. 1) einzufinden.

1. Musterungsort Bautzen.

Donnerstag, den 30. April 1936, früh 7,30 Uhr, im Schützenhaus zu Bautzen, für die Dienstpflichtigen der nachstehenden Gemeinden: Auritz, Canitz-Christina, Drehsa, Ebendörfel, Grubditz, Jenkwitz, Meschwitz, Oberkaina, Pommritz, Rabitz, Rachlau, Sornßig, Soritz, Steindörfel.

Montag, den 4. Mai 1936, früh 7,30 Uhr, im Schützenhaus zu Bautzen, für die Dienstpflichtigen der nachstehenden Gemeinden: Baschütz, Burk, Kubschütz, Kreckwitz, Luttowitz, Niedergurig, Niederkaina, Prschwitz, Quatitz, Teichnitz.

Dienstag, den 5. Mai 1936, früh 7,30 Uhr, im Schützenhaus zu Bautzen, für die Dienstpflichtigen der nachstehenden Gemeinden: Doberschau, Drauschkowitz, Gnaschwitz, Großdöbschütz, Großschütz, Medewitz, Mönchswalde, Singwitz, Zockau.

Mittwoch, den 6. Mai 1936, früh 7,30 Uhr, im Schützenhaus zu Bautzen, für die Dienstpflichtigen der nachstehenden Gemeinden: Bolbritz, Coblenz, Cölln, Göda, Kleinförstchen, Kleinwelka, Prischwitz, Salzenforst, Schmochtitz, Seitschen, Spittwitz, Stiebitz, Storcha.

2. Musterungsort Bischofswerda.

Donnerstag, den 7. Mai 1936, früh 7,30 Uhr, im Schützenhaus Bischofswerda, für die Dienstpflichtigen des Jahrganges 1916 der Stadt Bischofswerda, sowie für die gesamten Dienstpflichtigen der Gemeinden: Frankenthal und Rothnaundlitz.

Freitag, den 8. Mai 1936, früh 7,30 Uhr, im Schützenhaus Bischofswerda, für die Dienstpflichtigen der nachstehenden Gemeinden: Belmsdorf, Burkau, Geißmannsdors, Großhänchen, Pohla, Rammenau, Schönbrunn, Uhyst a. T.

Montag, den 11. Mai 1936, früh 7,30 Uhr, im Schützenhaus Bischofswerda, für die Dienstpflichtigen der nachstehenden Gemeinden: Demitz-Thumitz, Geldbach, Großdrebnitz, Großharthau, Weickersdorf.

Dienstag, den 12. Mai 1936, früh 7,30 Uhr, im Schützenhaus Bischofswerda, für die Dienstpflichtigen des Jahrganges 1913 mit den Anfangsbuchstaben A—S der Stadt Bischofswerda.

Mittwoch, den 13. Mai 1936, früh 7,30 Uhr, im Schützenhaus Bischofswerda, für die Dienstpflichtigen des Jahrganges 1913 mit den Anfangsbuchstaben T—Z sowie die zurückgestellten Dienstpflichtigen (s. Pkt. 2) der Stadt Bischofswerda.

3. Musterungsort Neukirch (Lausitz).

Donnerstag, den 14. Mai 1936, früh 7,30 Uhr, im Gasthof Hofgericht Neukirch, für die Dienstpflichtigen der Gemeinde Neukirch.

Freitag, den 15. Mai 1936, früh 7,30 Uhr, im Gasthof Hofgericht Neukirch, für die Dienstpflichtigen der nachstehenden Gemeinden: Diehmen, Dretschen, Gaußig, Naundorf, Putzkau, Tröbigau, Tautewalde, Schmölln.

Montag, den 18. Mai 1936, früh 7,30 Uhr, im Gasthof Hofgericht Neukirch, für die Dienstpflichtigen der nachstehenden Gemeinden: Ringenhain, Steinigtwolmsdorf und Wilthen.

4. Musterungsort Schirgiswalde.

Dienstag, den 19. Mai 1936, früh 7,30 Uhr, im Gasthof Erbgericht in Schirgiswalde, für die Dienstpflichtigen der nachstehenden Gemeinden: Kirschau, Rodewitz, Welfa sowie der Stadt Schirgiswalde.

Mittwoch, den 20. Mai 1936, früh 7,30 Uhr, im Gasthof Erbgericht in Schirgiswalde, für die Dienstpflichtigen der nachstehenden Gemeinden: Halbendorf i. Geb., Sohland und Wehrsdorf.

Freitag, den 22. Mai 1936, früh 7,30 Uhr, im Gasthof Erbgericht in Schirgiswalde, für die Dienstpflichtigen der nachstehenden Gemeinden: Crostau, Eulowitz und Großpostwitz.

5. Musterungsort Baruth.

Montag, den 25. Mai 1936, früh 7,30 Uhr, im Gasthof Müller in Baruth, für die Dienstpflichtigen der nachstehenden Gemeinden: Baruth, Buchwalde, Cannewitz b. Grödl., Dubrauke, Gleina, Grödlitz, Guttau, Halbendorf/Spree, Kleinbautzen, Kleinsaubernitz, Klix, Malschwitz, Nechern, Neudorf/Spree, Rackel, Wartha.

6. Musterungsort Milkel.

Dienstag, den 26. Mai 1936, früh 7,30 Uhr, im Gasthof Milkel, für die Dienstpflichtigen der nachstehenden Gemeinden: Commeran, b. Klix, Crosta, Großdubrau, Lippitsch, Luppa, Milkel, Oppitz, Radibor, Sdier.

7. Musterungsort Neschwitz.

Donnerstag, den 28. Mai 1936, früh 7,30 Uhr, im Herrschaftlichen Gasthof in Neschwitz, für die Dienstpflichtigen der nachstehenden Gemeinden: Commeran b. Kö., Doberschütz b. Neschw., Eutrich, Königswartha, Luga, Neschwitz, Puschwitz, Saritsch, Zescha.

Die **Schulaufnahmen** der Ostern eintretenden Volksschüler und -schülerinnen finden in allen Bautzener Volksschulen am Donnerstag, den 16. April, statt, und zwar:
in der Pestalozischule: 9 Uhr für die Mädchen,
10 Uhr für die Knaben;
in der Lessingschule: 10 Uhr;
in der Lutherschule: 10 Uhr;
in der Fichteschule: 10 Uhr für Knaben und Mädchen;
in der Domschule: 10 Uhr für Knaben und Mädchen.

Die Zuckertüten sind am Tage vorher bis 13 Uhr mit Namensschild versehen, bei den Hausmeistern der Schule abzugeben.

Bautzen, den 8. April 1936.

Die Schulleitungen.

Für den Stadtbezirk Bautzen wird für die Nächte vom 12. zum 13. und vom 13. zum 14. ds. Mts. (1. und 2. Osterfeiertag) die Polizeistunde und die Tanzzeit allgemein **auf 2 Uhr** festgesetzt.

Bautzen, 8. 4. 1936.

Der Oberbürgermeister.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 86 | Budyšin — Sobotu 11. haprleje 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Jutrowneho swjedźenja dla wuńdże bliže čisło „Serbskich Nowin" wutoru připołdnju

P. Krječmar:

Ludo serbski — nadobne ty swječiš jutry

Jutry zaso swječimy
Po Serbow křesćijanskim wašnju...
Alleluja spěwajo
Jěchaju křižerjo do ródnych honow...
Njesu khorhoje a swjate horjestaće
Z přewodom zwukow klinčacych zwonow.

Hlejće, kak konje poskakuja
A křižerjow hordoznje njesu...
Kak hriwy w pohibje žolmuja
A róže a banty so w kudźerjach pletu...
Swjaty křiž pod hłowu frinkota
Hdyž konik w kolsu ju pozběha.

Na Božich hladach
Tam křižerjej próstwa z duše so roni...
Knježe Božo, daj pokoj tomu,
Kiž we wěčnym spanju čicho tu soni...
Sylza do hriwow konja kapnje
Tam we słónčka błyšću kaž rosy kapka sapnje

Před pomnikom za padnjenych
Tam kleči cyła wosada...
A křižeř kłobuk zejmuje,
Hdyž k njemu přijěcha...
Kaž čicha Boža mša so k njebju zběha
Swjaty „Wótče naš" a „Strowa sy Marija".

A dupot konjow pospěcha,
Do polow nětko křižeř jěcha...
Próstwow polne kěrluše,
Mysl swjata k njebju spěcha...
Bójski Wótče, škitaj nas
Zohnuj wusyw, rolu, z twojej swjatej wolu.

To je Serbow jutrownička,
Hdyž dobyćeřscy klinči alleluja...
Zbóžnik z křižerjom tam sobu jěcha,
Hdźež so naše hona zelenja...
Jeho ruka toho žohnuje,
Kotryž za nim dźe.

Wobzamknjenja Locarnskich mocow

Sastupjerjo Locarnskich mozow běchu so w Genfu sešli. Woni su wobsamknyli, so ma so se směrowazym jednanjemi pokročowaś. S tutym wobsamknjenjom je so na pśichośe jendźelskeho knježeństwa dźiwało.

Jendźelskemu ſwonkownemu ministrej je so poručiło, so by wospjet ſ němſkim knježeństwom jednał a někotre dypki němſkeho plana wujaſnił. Nowe ſkhadźowanje Locarnſkich mozow je so na ſrjedź meje wotmyſlilo, hdyž so rada Swjatka ludow k ſwojemu porjadnemu ſkhadźowanju ſeńdże. Na pjatk wječor běſche so hiſchcze jene poſrjedźenje postajiło. Na nim pak so jeniczky ſhromadne ſdźělenje wo wobſamknjenjach wudźi.

W hamtſkim wojſewjenju, kiž je so wječor w 11 hodźinach wudało, so ſdźěluje, ſo ſu so ſaſtupjerjo Belgiſkeje, Franzowſkeje, Jendźelſkeje a Italiſkeje 10. haprleje 1936 w Genfu k rosrěčowanju ſešli a ſu wotpohlad němſkeho knježeństwa w 3., 4., 5., 6. a 7. dypku jeho memorranda ſ 31. měrza 1936 na wědomje wzali. Woni ſwěſćichu, ſo němſke knježeństwo k wobnowjenju dowěrjenja, kiž je ſa njepoſrědne jednanja a ſa naloženje 7. ſtawa Londonſkich namjetow ſ 19. měrza nuſne, njeje pſchinoſchowała. Maju pak ſa trěbne, ſo ſo wſchitke ſměrowańſke ſkładniſchcza połnje wuczerpaju. K tomu je nuſne, ſo ſo najprjedy někotre dypki němſkeho memoranda wujaſnja. Saſtupjerjo Jendźelſkeje tohodla ſ němſkim knježeństwom do ſwiſka ſtupja.

Wobſebje ſo wobhonja, kajſi wuſnam němſke knježeństwo diwojoſtronſkim ſrěčenjam dawa, kiž je wono namjetowało. Saſtupjerjo Franzowſkeje žěli ſwoje ſadźerjenje wuměnichu, jeli ſo w porheinſkim paſmje ſa cźaſ jednanjow k někajkim materialnym pſcheměnjenjam dóńdże. Jeli ſo by ſo to ſtako, chjedźa ſo ſaſtupjerjo tutych ſchtwórich knježeńſtwow hnydom ſeńcź. Teſ na wědomje wſachu, ſo ſo roſrěčowanje generalnych ſtabow 15. haprleje ſapoczńe. Woni wobſamknychu, ſo franzowſki měrowy plan Swjatkej ludow k dokładnemu pruhowanju pſchedpołoža. Wot němſkeho knježeńſtwa ma ſo pſchihłoſowanje wuproſyć, ſo by ſo tež němſki memorandum radźe Swjatka ludow pſchedpołožił. Saſtupjerjo ſo na kóždy pad pſchi bliſchim ſkhadźowanju rady Swjatka ludow w Genfu leńdu. Saſtupjer Italiſkeje je žěli w mjenje ſwojeho knježeńſtwa ſwoje ſtejiſchcźo wumělił.

Wubjerk třinaćoch wo jědojtych płunach jednał

Kaž ſo ſ jendźelſkeje ſtrony ſdźěli, je ſo jendźelſki ſwonkowny minister w poſrjedźenju wubjerka tſinaćoch ſaſtupjerjow ſchtwórtk pohnuty cźuł, wažne ſłowa rěčeć. Wubjerkej ſchtwórtk pohnuty cźuł, wažne ſłowa rěčeć. Wubjerkej běſche ſo roſprawa juriſtow wo pſchihłuſchnoſći pſchedpołożita, ſchtó ma pſchi franzejſkich wójnſkeho prawa poſudźować. Roſprawa ſo na to měrjeſche, ſo ma Swjatk ludow powſchitkownje wo tajſkich pſchipadach roſſudźeć a ſo ſo žane wobſebite inſtanzy njeju poſtajite. Eden roſprawjerjej wotmołwi, ſo je Swjatk ludow winowaty, nałožowanja jědojtych płunow pſchepytować, hačrunjeż ſo ſa to njeje wobſebiteje inſtanzy poſtajiło. Pſchi tutej ſkładnoſći miniſter dopominaſche, ſo je Italiſka wjetſche dźełby płuna pſches Suezſki kanal pſchewjeſła. (Jendźelcźenjo wo 259 tunach rěcźa.)

Schtož mjetanje italiſkich létarſkich bombow na jendźelſke łažaretty naſtupa, Eden rjekny, ſo dha jendźelſke knježeńſtwo hnydom ſ italiſkim knježeńſtwom jednać. Wón ſtónčnje namjetowaſche, ſo byſchtej ſo Italiſka a Abeſhinſka k wobſtedźowanju wójnſkich prawidłow napominałoj. Flandin jeho podpjeraſche.

Wótre italske wozjewjenje přećiwo Jendźelskej

Italiſki ſaſtupjeŕ je pſchi ſpoczatku roſrěčenja Locarnſkich mozow Cźichi pjatk po poručnoſći ſwojeho knježeńſtwa wojſewił, ſo je ſo Italiſka jako podpiſarka Locarnſkeho rěčenja jako jeho rukowałka ſtajnje ſ ſwojemu podpiſmu wuſnawała. Pſchi poſlednich jednanjach dla kriſy w porheinſkim praſchenju je ſo Italiſka wrócźo dźerżała, dokelž w dźenżniſchim cźaſu poſ wożebitymi wuměnjenjemi ſteji. Italiſka pak je wuſnowana dopominacź, ſo je ſo njedawno pſchi wſchitkich hamtſkich woſewjenjach jendźelſkeho knježeńſtwa pſchdeſchła. Tohodła ſo italiſke knježeńſtwo pſches ſwojeho ſaſtupjerja mosy praſcha, hačž je jeho ſobudźěło na ſkutku europſkeho natwora na ſakładze noweho ſrěčenja witane. Njeje-li tomu tak, Italiſka nima žaneje pſchicźiny, kajkejkuli ſtrachi a ſamotwitoſcje pſchewſacź.

Franzowiſka ertna nota ſo Jendźelſkej pſchepodała.

Franzowiſki ſwonkowny miniſter Flandin je jendźelſkemu ſwonkownemu miniſtrej Edenej ertnu notu pſchepodał. Tekſt noty dźe hiſchcze njeje znaty. Wo nocze pak ſo ſhoni, ſo chjedźa Franzowſkoju Jendźelcźanow k myſłi pohnucź, ſo je ſo poſtrědkowanje a wujednanje dla ſadźerjenja Němſkeje pſchełožiło a ſo móże ſo někto jenoż hiſchcze politika wjeſej, kajkejž ſo w rukowaſiſkim piſmje wopiſuje.

Francowske naprećiwne namjety před radu Zwjazka ludow

Kaž ſo ſ Genfa powě, chże franzowiſki ſwonkowny miniſter hakle ſa někotre dny, potajkim po ſkónčenju roſrěčowanjow Locarnſkich mozow namjetować, ſo bychu ſo franzowſke napiſcheczjowne namjety na dnjowy porjad rady Swjatka ludow ſtajile. Franzowſkoju pak wocźakuja, ſo budźe rada hakle na ſwojim porjadnym ſkhadźowaniu w meji wo namjetach wuradźowacź. Schtwórtk pak ſo tež w Genfu rěcźeſche, ſo ſo rada Swjatka ludow na ſchtwórtk noweho tydźenja ſwoła, dokelž ſo wubjerk tſinaćoch nima ſa pſchiſłuſchny, wo hórſchenjach nad wjedźenjom italiſkeje wójny jednacź.

Přez poł milijona ludźi je w měrcu zaso dźěło namakało

Po ſymſkej pſchepytawzy we wonkowných dźěłach je ſo pſchi pſchihódnym wjedrje w měrzu liczba njeſaſtužerjow žyſnje ſmjeńſchiła. Pola dźěłowych hamtow je ſa měrz liczba njeſaſtužerjow wo 578 000 wotběrała. Swucźene ſymſke pſchiběranje bjesdźěłoſcje je ſo potajkim hižo w prěnim nałětnim měſazu nimale hacź do tſjoch ſchtwórcź wurunało. Liczba njeſaſtužerjow je pſchi 1 937 000 ſaſo pod mjeſu dweju miliſonow ſpadła.

Bjesdźěłoſcź je wobſebje we wonkowných powołanjach žyſnje wotběrała, mjenujcy wo něhdźe 344 00. Wona pak też ſ wulkeho dźěła w powołanjach wotběrałe, kotrejž njeſu wot konjunktury wotwiſne. Wotběranje ſo na podkrjeżnych krajnych dźěłowych hamtow wupſchesterć. Najžyſnjiſcho je bjesdźěłoſcź w Naſſchej Pruſkej wotběrała (55 proz.), w Pomórſkej (60 proz.), w delnich Saſach (35 proz.), w ſrjedźnej Němſkej (32 proz.) a w krótkowjeczornej Němſkej (30 proz.)

Němski pósłanc w Londonje z Hoesch wumrěł

Němſki póſłanc w Londonje Leopold ſ Hoeſch je Cźichi pjatk dopołdnja w 10 hodźinach njenadźijny ſ Bożej rucku ſajaty wumrěł.

Němſka ſ nim jeneho ſwojich najwuſtojniſchich diplomatow ſhubi, kiž je ſo pſchi wſchěch wulkich politiſkich roſhudźenjach powóſnikeho cźaſa na ſtramjenitym měſtnje jako póſłanz w Pariſu a poſdźiſcho w Londonje wobdźělił.

Wjednik a němſki kanzler je ſotram ſemrěteho němſkeho póſłanza telegrafiſaju ſwoje ſobuzarowanje wuprajił.

Powołcź wo nahłej ſmjerći póſłanza ſ Hoeſcha je w Londonje hłuboke wobzarowanje ſhubźiła. Kral Eduard, kiž w tu khwilu we Windſoriſkim hrodźe pſchebywa, běſche jedyn ſ prěnich, kiž wo póſłanzowej ſmjerći ſhoni. Wón hnydom ſwoje hłuboke wobzarowanje wupraji a wobſtinſy němſkemu póſłanſtwowemu radźe wjeſchcej Biſmarckej telefoniſy ſwoje ſobuzelenje dźěli.

Cźicheho pjatka dla ſo w Londonje nowiny niewudachu. Jendźelſke powěſćenje pak ſu dołhe naſtawki wo póſłanzu ſ Hoeſchu wojſewiłe.

LZ „Hindenburg" so z połodnišeje Ameriki wróći

Nowy němſki powětrn „Hindenburg" je pjatk wječor w 6 hodź. po ſhoſowanym leczenju ſ połodniſcheje Ameriki nad Friedrichshafen pſchileczał a je hórſy na to pſchi pſchihódnym wětrje na Löwenthalſke létaniſchcźo pſchiſtajił.

Krajneju pſcheradnikow ke khłostańi na cźaſ jiwjenja ſaſudźiłi.

Ludowy ſud w Barlinje je 42lětneho Tomaſcha Maraſcha a 25lětneho Korku Warſawu, wobeju ſ Uſchicz w

Rosenbergkim wokrjeżu, dla krajneje pscheradу ke khłostarni na cżaż żiwjenja sadżeržił. Wobaj sadżenjej też cżesne prawa na cżaż żiwjenja sdubiścżaj.

Schkitarska pinza za 8000 ludži.

W Parižu je žo prěnja wulka pinza, kotraž je bjesstrach pscheczіwo bombam a plunej, dotwarita. W njej móże žo 8000 ludži thowacź. Wona žo do podzemskeho tunela podsemskeje żelesniży satwari. Parižske měschczańske sarjadnistwo chże w 130 podsemskich żelesnistich stażijach podobne pinzy wutwarieź.

Nowa jendżelska běła kniha

Hižo pched dżesćim cżažom běsche žo pschipowědżiło, so žo jendżelska běła kniha wosjewi. W kniży žo wo diplomatiskich jednanjach pische, kotrež rjadowanju europskich należnosćow sluża. Běła kniha je žo žrjedu pschipoldnju wosjewila. Do njeje je na 88 stronach 59 dokumentow sapisanych. Dokumenty žo na cżaż wot julija 1934 hacź do měrza 1936 poczahuja.

Każ powěscźerja „Preż Association" wosjewja, jendżelske hamske wyschnosće na to pokasuja, so žo nowa jendżelska běła kniha pschecźiwo żanemu druhemu narodej njeměri. Wona jenož jendżelsku politiku w pożlednimaj lětomaj pschedstaja.

Prjedawschcho mekikanskeho statneho presidenta sajeli a wupokasali.

Mekikanske nowiny žu we wożebitych wudawkach wosjewike, so žu prjedawschcho mekikanskeho statneho presidenta Callesa a nětkotrych jeho pschiwižowarjow sajeli a do Sjednoczenych statow wotwjesli. W swišku s pschepytowanjom pożlednjeho cżežkeho nadpada na żelesnisti cżah žu radikalni lěwizarjo Callesa a jeho pschiwižowarjow wótrje nadpadowali. Wo wunoschku pschepytowanja žo dotal mjelczeschе.

Lětusche jendżelske manewry.

Lětża žo jendżelske manewry w cżažu wot 15. julija hacź do 14. oktobra wotměja. Swucżowacź budże žo swjetscha w hrabinstwomaj Surreju a Sussexu. Wjetsche swjatki wojeńskeho lětarstwa budża shromadnje s wójskom swucżowacź. Sdobom pak wójsko we wschelakich pschimórskich krajinach shromadnje s wójnskim tódstwom swucżuje.

Sowjetske brónje za přewrót w Španiskej

Parižske nowiny „Matin" žu rosprawu wojjewile, w kotrejž žo nadrobnje wopisuje, kak žo žowjetojo na revolluziju w Schpanijskej pschihotuja. W rosprawje žo pische, s je njedawno žowjetskoruski parnik „Neret" do Algeciraša pschijeł, so by žo s njeho w nozy 100 kaschczow brónjow wukladło. W tutych kaschczach žu pjerża jowjetscha spěchane tšelaze pistole za kommunistisku stronu byle. Brónje žu žo na kommunistiske bónki w Granadże, Valenziji a dwěmaj druhimaj městomaj rosdżelile.

Dwaj dnjej posdżisco je tutón parnik, każ žo pische, do Sevillskeho pschistawa pschijeł wudawajo, so je žo wobschkodżił. Tam je tehorunja w nozy 32 kaschczow s brónjenj wulkadł. Tute brónje a też pjenjesy žu žo pjecżo snatemu kommunistiskemu agitatorej Franceskej Galanej pschepodale a maju žo pschi pschichodnym sbježku wuzicź. Tutón sbježk na žo s pomozu anarchistiskich dżełacżerskich žiwjalkow, baskowskich a katalanskich separatistow k postaienju „njewotwisnych iberskich žowjetskich republikow" pschewjesej.

Sónczinje „Matin" hischcże thoni, so je žo dżel tamnych brónjow też mjes portugalskich emigrantow rosdżelił, dokelż tucźi sbježk w Portugalskej pschihotuja. Sbytk brónjow pak je žo sa kommunistiske bónki w Cadiju, Sevilli a druhich městach postaił. Pschikazy s Moskowy sa pschichodny sbježk żadaju, so žo njeżmě wjazy żanych podżelnych revoluzijow cżinicź, ale so ma žo powschitkowna revolucija sa zbyły kraj pschihotowacź.

Badoglio nowe podćsnjenja Abesynjanow wozjewja

S pożlednich powěscźow wo wójnje w Abeżynskej je spóznacź, so je postupowanje Italcżanow na polnóznej froncże popschestako. Pschestawka wutwarjenju etappy žuži. Marschall Badoglio je žrjedu popoldnju rospravił, so žo Galla-Splabi pschi dróży do Dessija pschezo rasnischo Abeżynjanam spjecżuja. Woni wojakow abeżynskeho kěžora, kiž pscheđ Italcżanami zofaju, nadpaduja a jim thětro schkody nacżinjeja. W Gondarskej, semienskej a wollaitskej krajinje je žo jako wjele splahowych wjeczkow Italcżanam podczinyło.

Italcżenjo žu dotal 100 000 kóżnych kilometrow kraja w polnóznej Abeżynskej wobhaždili. Italske wójsko je žo nětdże 300 kilometrow wot miejow Eritrejskeje do Abeżynskeje dobyło. S Badoglionowej rosprawow je też spóznacź, so italske wójsko w schěrokosći 600 kilometrow postupuje.

Abeżynjenjo rosprawjachu, so žu Italcżenjo też wutoru na negużdowy hlowny kwartěr w Dessiju bomby mjetali. Woni wożebje sapalne bomby wuziwachu. Tola stej žo s nimi pjecża jenoż dwaj domorodnaj morikoj. Sčežeju je też jendżelski wojeński ataschej wyschk Holt s cżahom z Addisa Abeby wotjeł. Wo nim žu Italcżenjo wospjet wudawali, so je wojerske postupowanje sa abeżynskeho kěžora nawjedował.

S abeżynskich wójskow na polnóznej froncże njeje žana dospolna kolonna wjazy swostała, khiba nětkotre reserwy, kiž pod krónprynzowym roskasom s poldnja Dessija steja. Nětko stej jenoż hischcże wójsku wjercha Raišu a Wahiba pasche na poludnischej froncże pola Harrara njepschewinjerej. Tola też žo italski general Graziani na nowu offensiwu hotuje.

Abeżynski kěžor sażadnje k měrej swólniwy.

Jendżelski swonkowny minister je žo pjatk dopoldnja w Genfu s abeżynskim sastupjerjom Waldu Mariamom rosrěcźował. Abeżynski sastupjer rjekny, so je jeho knježerstwo swólniwe, we wobluku srěczenja Swjatka ludow wo měr jednacź. Sdobom pak wón abeżynske żadanje wospjetowasche, so wona nocże s Italskej stanej jednacź. Wona pak je k jednanjam swólniwa, hdyż staj pschedsyda wubjerka stinacżoch a generalny sekretar Swjatka ludow pschitomnaj.

Jutrowne nałožki w Budyšinje a Serbach

Nasche Sserby žu bohate na rjanych ludowych nałožkach. Naschi prjedownizy žu wschelake nałožki bóle pěstowali, hacź žo to hischcże w naschim cżažu stawa. To pak wěso wo wschitkich nałožkach njepłacźi. Nětkotre žu žo w pożlednim cżažu jako hóle wumjedowale a žu žo wożebje w Bjerlinskim cżažu k wjetschej cżesći pschinjeżle. To žmě žo pschede wschém wo nałožkach jutrowneho žwjedżenja prajicź. Tak snajemy a pěstujemy w Sserbach khodżenje po jutrownej wodu, jutrowne tšelenje, jutrowne spiwanje, jutrownych khižerjerow a khižerjenje, jutrowne jechanje. W schěrokej sjawnosći stawa žo wożebje jutrowne jechanje a kulenje jejkow.

Nadobny wulki jechanja jutrownych khižerjerow je hižo jara stary a we wjele nabožny. Sserbski bur a jeho cżeladny jechataj w rjanym towarstwje se žuržodami ninio žiwotch a druhich polow a honow, khwalbne kerluschke spiwajo Sbožnitej, kiž jutry kujedżeń žiwoteho dobrycza nad žmjerczu žiwjeczi, žohnowanje za płody žemi wuprosiho wot Wótcźicznoho, w kotrehoż mozy jenicźzy steji, so žo próza a dżelo ratarja z dobrymi žnjemi miłoscźiwje mytujeżej. Tute myšle kóżdeho khižerja a kóżdeho s nas wodża, hdyż widżimy a słyschimy jutrownych khižerjerow cżahnyć psches płodne hona lubeje domizny.

Ninio jutrowneho jechanja žo w Budyšinje kulenje jutrownych jejkow wotměwa. Tutón stary žerbski nałoż

K tydżenjej wabjenja k sastupej do hólczinу.

Pod škitom Božim

13] (Pokracźowanje.)

Duż duchowny po pschestawaju pokracźowasche: „Potajim chcesće wy Wólschaka wopuschcźicź? Moja wež w sastojnistwje to njeje, rosskorjenych mandżelskich dżelicź, ale tich sjednacź; niechacże-li pak žo s nim na żane waschnje pschenjesecź, je wjeso lepje, so jeho wopuschcźicże. Potom budże Wólschak na namrěwku žiwotich wótzow sażo w pokoju żiwy a budże s knjesom w žiwotnym kamžnym dontje. Wy pak możesće žo se žiwotim Handrijom naštajicź, hdyż kubło nuzesće, a s wotkelž sesće pschischli. Sa wami njebudże we wězy nichtó żaneje žiwsby vonicź.

Wólschakowa tu każ porażena a sprostnjena stejesche. Ke kajkemu końzej mějesche to dóńcź? Jej dże bě jenoż wo to było, je žiwotim namjetom, na kotrež žebi wjeso khutnje njemožesche, žiwotemu muzej k wutrobje kóncź a žo na nim sa to wjeceźcź, so njebě swólniwy byl, Handrijej kubło dacź sapisacź; wón njemuizy pschi tym swostawasche, so dże wo Janu žmjertnebo lista w rukomaj njemějesche, a so, doniż teho w ruzy ninia, myšlow na to byeź njemóże, so mohł Handrij kubło dostacź.

Ani žo njerozžohnowanschi burowka faru wopuschcźi, a budżesche-li duchowny knjes wudma žlyschaś, kotrež jemu žona duży domuj po pucźu dawasche, žnadż budżesche ju sschitwdżenja dla wobskorjił.

S teho cżasa žo pola Wólschakez wětsik wobrocźi; žona a pschichodny žyn s buromi nětkole runje nawopak wobkhadżeschtaj. Kacź dotal běschtaj jemu dżeń jako dżeń na prěki stupałe a běschtaj jeho se žiwotom a se stutkom hnězwatoj, nětkole pak jeho žyle na bok wostajeschtaj, jako by tu ani jeho njebyło. Hdyżkuli by žebi swěrił, schto postajicź, bywasche to tak, jako budżesche nicžo njepschikasał, a sa jeho wocźomaj žo cżeledźi nješchto druhe poruczesche. Jako zuslnik wobžedżeć w žiwotim žiwóstwje khodżesche, jako sazpity sa žiwotim blidom žydasche, a s kóżdym kušom, kotryż k žebi bjerjesche, by žo w schiji, każ s darom miłoscże dajił, kotrehoż jemu nimo teho hischcże njepopschachu.

Schtož Wólschak, hacźrunjeż žo bjes mozy cżujesche, tola dżerżesche, bě to wědomnje, so ma jako wobžedżeć kubła žrědk w ruzy, nad Handrijom s knjesom wostacź, jemu sapisanje sapowjesecź, haj, jeho też wuherbowacź. Na to, so moht žo jeho Jan hischcże wrócźicź, žebi njemyšlesche, wo njeho jako morweho žarowasche; ale runje to, so žmjertneho lista njemějesche a so Handrij jemu se wschém žiwotim wohidnym nucżenjom nicžo wunuisowacź njemóżesche, to bě jeho złoże.

Hdyż bě Handrij spóznał, so s mozu nicžo njewucźini, zhyta mjelczo žiwoteje macżerje na dobre waschnje nješchto dozpěcź. Wón žiwotemu pschirodnemu nanej nětschtokuli k woli cżinjesche, dawasche jemu prawje, hdyżkuli nješchto wobkrucźesche, postkasche na jeho radu a rěcżesche s nim pschecźelnje. Ale Wólschak dże do teho pschiúdże, kajki samyšł to ma, a žo jeho hischcże bóle sdalowasche, duż Handrij też sažo na prjedyscże waschnje s nim wobkhadżecź pocźe, haj nětkole bě to hischcże hórje hacź prjedy.

Po zuzkuch hodżinach by Wólschak na žiwotej thachlowej ławży žydał, wschón samyšlenу, njedżiwajo teho, schto žo wokoło njeho cżinjesche, žamo jěcź by druhdy sabył.

Burowka by žo jeho cżasćišcho prajschała, hacź je thory, ale wón by jej jenoż s hlowu tschażo wotmolwił.

Khory wjchak wón bě, s najmjenischa jara žlaby a kipry, ale cżehodła bě tak samyšleny, to bě zyle nješchto druhe, to bě wěsty samyšł, s kotrymż žo w myšlach nosschesche.

Tši hodżiny wot Runowa sdalene mějesche Wólschak žotru, kotrejž jeje muż po žmjerczi nicžo druhe sawostajił njebě, khiba cżelstne mjeno a žyzna, kotremuż Michał rěkasche. Tehdom mjenujży žo pjenjesy hischcże tak na dań dawacź a też pożcźowacź njehodżachu, każ dżenżnischi dżeń. Bankow tehdom njebě, duż bě njeżnadna, haj njemóżna wěź, druhim dżěcźom s kubła wjele wuplacźecź a dyrbjachu žo dżěcźi s wulkich kublow s malej pomozu k żentwje spokojicź. Michał běsche Wólschakowy mótk a hižo wot malosće bě jemu muj mnoho pschikhilnosće wopokasował. Jara rad běsche do Runowa na wopyt pschikhadżał a s Janom hrajkał. Wo Handrija jara njerodżesche, a worakawscho žo tón po něcżim pschecźiwo njemu sadżěrżejsche, a rědscho wón k Wólschakezom pschikhadżesche.

Hdyż bě Michał schulu wukhodżił, da jeho macź k pjekarjej do wucźby, a mischtr bě s nim jara spokojom. Runje bě wuwuknył, tu wumrě jemu macź a Wólschał pschija pschedporuczniństwo nad nim, każ bě žebi njebocźiczka pschała. To běsche też jara derje trjechene, pschetoż Wólschak mějesche derjemjesće žiwjeho poruczenja na starosći a jemu nětkotry sakrałny zyły tolеć pschitykny, wěso skradny, burowka to wědżecź njeżnědżesche.

Tutón Michał to běsche, na kotrehoż žo Wólschak dopomni, a dżeš žebi pschekładowasche, a kruczsićho žebi wotmyšli, khudemu hólzej žiwoje kubło sapisacź dacź.

Ale kak to sčinicź, so to burowka a Handrij njebyschtaj zhoniłoj? Mjelczo do žundnischeho města dóńcź a na žudnischnje wež zjadowacź? Tak dałuko nosły jeho wjazy niebyżeschtej. Sapschahnyncź dacź a tam dojcźi? To pak budżesche žo najprjedy Handrija dyrbjał praschecź, a Handrij by žo naprajschował, schto ma w měsće cżinicź, a by wěstojsće dla tež najsterje žam žobu jěł.

Tak tu žebjesche, njewědżo žebi zaradżicź, a žo cżiwilowasche w tymle cżuczu bjespomoznosće.

Tu Wólschaka junu jeho žužod, wjeżny schołta, wopyta, kotryż chżyschce ź nim gmejnskeje należnosće dla porěcźecź a žo też ź dobom woprajschecź, kak žo jemu wjedże. Napschecźo temu žebi Wólschał kuraju wsa a žo jemu dowěrił.

(Pokracźowanje sleduje.)

ło na łubnuczuśe i łhudymi salożnje, kotrymż żo ſ daranti ſbrota wopokasa a wjeſele cźinjesche. Khude dźěćzi żmě-ſchu żebi sběrać dary, kiž jim ſamożiczi měſchczenjo ju-ſownicźku na Hrodźišću darowachu a jim po ſelenym ſwonniku dele kulachu.

Wobaj rjanaj jutrownaj nałožkaj jutije w Budyšchinje wobhadanyj. Jutrowni ſchdźerjo pośchaju dopołdnja ½11 hodźin wot zyrkwje Naſcheje Lubeje Knjenje do Radworja a žo popołdnju wokoło ½5 hodźin łaſo wrócza. Wot 11 hač do 5 hodźin budża žo na Hrodźišćku jeſta kulecź. Po-łołdnju wokoło 3 hodźin pak rjany žwjedźeńſki cźah rje-ſnješnikow ſ měſta na Hrodźišćki pozjehnje.

Jutry w Budyſchinje wulku žiwy zuſpch pſchiwabjeja, ſpſi żebi naſche rjane jutrowne nałožki wobhladaju. My ſe pſchi wſchej ſwonkownoſći njeſapomnimy na jich hłub-ſchi ſmyſł.

*

Rjadowanje wobhłada pſchi jutrownym jěchanju a jeſtakulenju prěni dźeń jutrow.

1. **Jutrowe jěchanje.** Wot 10 hodźin hač k wotjěchanju ſchdźerjow żo zyle Zyrkwinſke naměſto ſa ſjawny wobh-lad ſawrěje. Pſchiſtup ſa kemſcherjow k zyrkwi Naſcheje ſwjeje Knjenje woſtanje ſwobodny.

2. **Jeſtakulenje.** 1. K wotſtajenju jěždźadłow ſa cźaſ jeſtakulenja żo ſledowaze dróhi poſtaja: Schliebenſka dró-ha, Fiedlerſka dróha, Krottenſchmidtſka dróha, Ott-weigangſka dróha, Troſkeho dróha. Wſchón druhi wobhład na tutych dróhach dyrbi pak woſtawć a jenn žo njeſmě ſ wobſtajenymi jěždźadłami ſadźěwać. Jěždźadła żo ſe-ſtajeja:

a) na Schliebenſkej dróſy (też na Wojerowſkej dróſy) na wječornej ſtronje jěžneje dróhi, ſtudźak ma na Drjež-janſku dróhu pokaſować; na Schliebenſku dróhu ma żo ſ Krottenſchmidtſkeje dróhi pſchijěć, ſe Schliebenſkej dróhi ma żo na Drježdźanſku a Kaeublerſku dróhu wotjěć;

b) na Fiedlerſkej dróſy na połnóčnej ſtronje jěžneje dróhi; ſtudźak dyrbi na Schliebenſku dróhu pokaſować; na Fiedlerſku dróhu ma żo ſ Krottenſchmidtſkeje dróhi pſchi-jěć, ſ Fiedlerſkeje dróhi ma żo na Schliebenſku dróhu wotjěć;

c) na Krottenſchmidtſkej dróſy na raniſchej ſtronje jěž-neje dróhi; ſtudźak dyrbi na Fiedlerſku dróhu pokaſować; na Krottenſchmidtſku dróhu ma żo ſ Kaeublerſkeje dróhi pſchijěć, ſ njeje ma żo na Fiedlerſku a Schliebenſku dróhu wotjěć;

d) na Ott-Weigangſkej dróſy dyrbi ſtudźak na Kaeub-lerſku dróhu pokaſować; pſchijěždźi ſ Kaeublerſkeje dróhi a wotjěždźi dehorunja na Kaeublerſku dróhu;

e) na Troſkeho dróſy maju žo jěždźadła tak ſeſtajeć, žo ſtudźak na Krottenſchmidtſku dróhu pokaſuje; pſchijěžd ſ Kaeublerſkeje dróhi a wotjěžd na Kaeublerſku dróhu.

2. Djećzaze wozy a jězdne kola na Hrodźišćku njeſmě jěchaja. Wone żo bjes wuwjacźa hižo na pſchiſtupach ſtrowje pokažu.

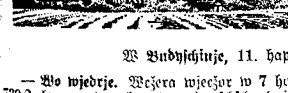

W **Budyſchinje**, 11. haprleje 1936.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 739,2, hygrometer plus 1, najwyſchſcha dnjowa temperatura 15 ſtop. cźopłoty. Dźenja rano w 7 hodź. barometer 734,7, hygrometer plus 2, najniſcha temperatura w nozy 1 ſtop. cźopłoty. — Wyſchina je żo ſ Jendźelſkeje na poł-nim Europu wupſcheſtrěła a niſinu ſ Norwegſkeje dale k połnocy jtiſcźila. Dźeł tuteje niſiny pak je żo ſ niſinu nad Finſku a Ruſku ſjednocził a do krótkoraniſcheje Euro-py cźehnje. Na ſwojim puczu je żo tutón dźeł ſe ſwojimi kromami też naſchich ſtron podótknył a je nam njewob-ſkajne wjedro pſchinjeſł. Sady tuteje niſiny żo ſnowa ſymny powětr do Němſkeje dobywa, ſo pomérnje ſymne wjedro wobkłowamy. — Jutſje njedźelu ſtóncźko 5.13 hodź. ſchadża a żo 6.50 hodź. khowa. Měſacź ſchadża jutſje po połnocy 12,02 hodź. a khowa żo rano 7.43 hodź.

Wuhłady na wjedro ſa jutry: Trochu wětrojte a khłódne wjedro.

— **Donjzy kokakojo,** tutón žwětakławny chór pſchichod-nu wutoru ſaſo raz w Budyſkej Krónje ſwoje khóry ſa-ſpěwa. To budże ſaſo ſa wſchitkich, kotriž żo ſa ſpěw a hudźbu ſajimaja, wulki podawk. Donjzy kokakojo żu ſo-bałe njedawno ſ Ameriki wrócźili. W Newyorku żu ſ nje-ſłychanym wuſpěchom ſe ſwojim 3000. konzertom wu-ſtupili, Kěrluſche, khutne a wjeſołe žwětne ſpěwy ſteja na programmuje tuteho ſławneho chóra.

— **Wyſoka ſtaroba.** Rentmarkа Juliana Henzyna žrje-du cźita a ſtrowa žwoje 90. narodninu wobſwjeći. 50 lět-dołho běſche w Budyſkej pſchedźerni dźełała.

— **Njeſoża na dróhy.** Schtwórtk popołdnju wokoło 2 hodźin na Lubijſkej dróſy wożobowy auto ſ měſta jědżo do ſaſpchaha ſajěde, kiž żo ſ Fichtowego dróhi na Lubijſku dróhu winy. Auto żo wobſchkodźi. Na konjazym ſapſchahu njenaſta žaneje ſchkody. — Tón ſamy wożobowy auto żo 2.55 hodźin hiſchcze raz ſ njeſwójom pſchekhwata. Jako ſyſchſe ſ Lubijſkeje dróhi do Kiethej wuporjedźerjne ſa-pſcź, wón do druheho wożobowego auta ſraſy. Pſchi ſra-ženju żo wożobowy auto wobſchkodźi, kiž tam ſtejeſche. Też wojaz, kiž do żo ſajědżeſchtaj, żo wobſchkodźiſchtaj. — Po-łołnju wokoło ½5 hodźin na Pólſkim naměſcze wożo-bowy auto a wobkłodny auto do żo ſraſyſchtaj. Wożobowy auto żo tak ſłě wobſchkodźi, ſo dyrbjachu jón wotwjeźć. Wobkłodny auto żo ſnadnje wobſchkodźi. Ludźo ſo nje-ſranichu.

— **Dodatkowje wojeńſkeje renty.** Pſchiſrajna renta wójnſkim cźeſkoſrancnym ſa měſacź haprleju żo ſriedu 15. haprleje 1936 dopołdnja wot 9 do ¼10 hodźin w ſjemownі na Hrodowſkej haży 10 delcka wuplaćuje.

— **Sozialnym rentnarjam** wuplaćuje ſo podpjera ſa měſacź haprleju ſriedu 15. haprleje 1936 dopołdnja wot 9 do ½11 hodźin w ſjemownі na Hrodowſkej haży 10 delcka.

Kino für Jedermann pokaſuje wot ſchtwórtka hač do póndźele khutny ſmkołilm „Jana, holga ſe Schuma-wy". Režiſěr tuteho filma nje ſebi wulke město wu-pytał, wón je ſchoł do Schumawy (Böhmerwald), tam, hdźež hiſchcze wulke lěſy, rjane cźiche jěſory a male ros-proſchene wjeſki nadeńdźemy. Widźimy wubjerne rjane wobraſy ſ pſchirody a kóždemu ſnaſe nejſapomnite ludowe ſpěwy klinźa. A w tutej krajinje pokaſuje žo nam wośrud rjaneje holgy ſ mjenom Jana, kiž běchu we hubjenym cźaſu ſ domu wuczěrili. Pytaſche žebi dźěło a wſchudźe ju wotpokaſachu. Na końzu jeje mozy wu-ſlědźi ju młody pachoł ſ mjenom Michał, kiž ju žobu domoj wja. Jeho ſtarſchemu bratrej Pětrej žo to nje-ſpodobaſche. Jana bu ſ hoſpoſu na kuble tuteju bra-trow. Po krótkim luboſćepołnym žiwjenju dyrbjeſche Michał k wojakam. Janu to ſara potrjechi. Pola wo-jakow Michał wſchitke pjenjeży pſchećzini a da ſebi pſchezo wjazy wot domu póſłać. Jana a Pětr ſo woje-ſenjichtaj. Michał žo ſ wojakow domoj wróćzjuwſchi žo ſara ranjeny cźujeſche, dokelž Jana jemu njeje ſwérna woſtała. Po roſtrěſowaniu ſ Janu a Pětrom Michała duchakhory wotrocźk ſatſěli. Na ſmjertnym łožu Mi-chał Pětra wo wodaczje proſcheſche. Tak woſtachu Jana a Pětr w měrje a luboſći ſ hromadźe žiwaj. — Kóždy, kiž tutón ſynkofilm ſebi njewobhłada, wopraudźe něſchto ſkombźi. W nim widźimy jaſnje, kak móže ma-la pſchicźina ſnłe žiwjenje ſnicźicź. To je film je wſchědnoho žiwjenja. — Też pódlańſki programm je ſara ſajimawy.

Domowina wozjewja:

Kedźbu! Zjawna zběrka Domowiny!

Mějachmy wotpohlad, w čaſu wot 13.—19. jutrownika zjawnu zběrku po Serbach zarjadować k podpjerjanju ſerbſkeho ſtudentſtwa. Tuta zběrka je hač na dalše wotſtorčena, dokelž ſu wyſnoſce ſwoju do-wolnoſć k tutej zběrcy zapowědźile. Přičina ſo nje-je mjenowała. Tłehodła ſo zběrka njeprěwjedźe. Prošu, zo bychu wſitcy dowěrniey to wohkedźowali.

W Budyšinje, 11. IV. 1936. P. Nedo.

Se **Ssowrjeż.** We Wyſokej je żo ſkała, w kotrejž żo 10 lět dołho wjazy niehdźkaſche, ſnowa wotewrika. Wobſtejnoſći ſkały Kſchižan ſ Korſymja ſe 6 muſemi trěb-ne maſchinu ſatwari a wjcho na to pſchihotuje, ſo by żo ſ pjećom bórſy mohło ſapoczeć.

Se Ssowrjeż. W Brěſowje je bur Mar Wittenberg ſ twarom wulkeho domſkeho ſapoczał. Twarſka firma Richard Keil ſ Wuriž tute dźěło pſchewjedźe.

Se **Ssowrjeż.** S Brěſowa żo pucź wot ſchižowa-niſchcza, kotryż wot khižiowanišchcza do Wyſokej wje-dże, ſdźěła ſnowa pogypa.

S **Rachlowa** pola Kubſchiz. Hižo někotre njedźele dołho żo we wjeſnych dźełach Spłótka a Delanach wot Spłótkanſkeho tyczerſtwa hač k Nucźanej herbſkemu dwórej w Delanach drohowe dźěła wukonjeja, pſchi tym żo droha wo něſchto mało roſſchěri. Delanſki wjeſny hat żo wo něſchto mało pomjeńſchi.

S **Cźernecbcźa** nad Rachlowom. W koreżnje na Cźornobohu je nětkaj 60 lět Kalakwcźez ſwójba hoſpodarſka. Tutón dołhi cźaſ hižo wo tym ſwědźi, ſo je wopra-tarjam Cźornobohu pſchezo derje poſtkużowała a jich pſchecźa po możnoſći ſpokojała. Když bě pſched někotrymi lě-ſtami wobſtarny dołholětny najeńt Ernſt Kalauch cźeſkeje thoroſćze dla hoſpodarſtwo ſtołit, bu jeho ſyn Marcźin Kalauch ſ jeho nałſlednikom. Też wón je ſebi mjeſ ſtaj-nymi hoſćemi hory wjele žwérnych pſchecźelow dobył. Dokelž żo nětcźiſchi najeńki cźaſ ſ kóſnej bliži, je mě-ſchcźańſka rada korcźmarſke hoſpodarſtwo ſnowa wupiſała. Wopytarjo Cźornobohu bychu knjeſa Kalaucha njerad żo wotſtalicź widźeli. Nadźijeja żo, ſo też w pſchichodźe pod jeho hoſpodarjenjom pſchi hórkim wulźcze pſchecźelnu wot-poczink a ſaſtaranje ſ pjećom a jědżu namakaju.

S **Lu'ka** pola Pomorz. Dźenja nozy w 1 hodźin wudyri w naſchej wſy woheń. Paleſche żo dwépoſkhoda-wa khěża, burej Niklauſej ſkluchcza. Dokelž bě ſe ſkomu kryta, żo dopołnje ſpali. Kak je woheń naſtał, njeda żo dotal ſwěſcźicź.

S **Kamjenza.** Na jutrownymaj ſwjatymaj dnjomaj na Kamjenſkoſkhróſcźanſkej cźarje nimo porjadnych jěſbow hiſchcze tele wozbezite poſtiſke auta pojědu: Prěni ſwjaty dźeń: S Kamjenza, wot dwórniſchcza 10,50 a 12,55, ſ Kamjenza, wot „Sakſkeho Dwora" 10,52 a 12,57, ſ Kamjenza, wot „Sčónza" 10,55 a 13,00, ſ Je-żowa 10,58 a 13,03, ſ Němſkich Paſlij 11,03 a 13,08, ſ Pěſkez 11,08 a 13,13, ſ Rózanta 11,13 a 13,18, ſ Jan-ſkich kupjel 11,23 a 13,28, ſ Marijneje Studnje 11,25 a 13,30, ſ Wudworja 11,28 a 13,32, ſ Pancźij 11,32 a 13,35 (jenož hač do Pancźij, do Khróſcźij 11,40 hodź.) Wróćo do Kamjenza: ſ Khróſcźij 9,45, ſ Wudworja 9,48, ſ Marij-neje Studnje 9,50, ſ Jankich kupjel 9,53, ſ Rózanta 10,05, ſ Pěſkez 10,10, ſ Němſkich Paſlij 10,15, ſ Jéżowa 10,20, ſ Kamjenza, wot „Sčónza" 10,23, ſ Kamjenza, wot „Sakſkeho Dwora" 10,25 a do Kamjenza, na dwórniſchcźo 10,27 hodź. — Druhi ſwjaty dźeń: S Kamjenza, wot dwórniſchcźa 12,55, ſ Kamjenza, wot „Sakſkeho Dwo-ra" 12,27, ſ Kamjenza, wot „Sčónza" 13,00, ſ Jéżowa 13,03, ſ Němſkich Paſlij 13,08, ſ Pěſkez 13,13, ſ Rózanta 13,18, ſ Jankich kupjel 13,28, ſ Marijneje Studnje 13,30, ſ Wudworja 13.32. do Khróſcźij 13,36: ſ Khróſcźij 11,40. ſ Budworja 11,45, ſ Marijneje Studnje 11,48, ſ Jan-kich kupjel 11,50, ſ Rózanta 12,00, ſ Pěſkez 12,05, ſ Němſkich Paſlij 12,10, ſ Jéżowa 12,15, ſ Kamjenza, wot „Sčónza" 12,18, ſ Kamjenza, wot „Sakſkeho Dwora" 12,20. do Kamjenza, na dwórniſchcźo 12,22 hodź.

S **Kulowa.** Na jutrowne ſčónne wiki pſchihuna żo 15 howjazow a 10 ſoni. Kaiki rozdźel wornje lětu 1886, hdyż żo na tute wiki po hamtniſkich ſwěſcźenjach 1000 howjazow pſchihna. — Bacźonjaze hnězdo běſche pſches 100 lět dołho na ſtarej ſkonjanej brózni nědźiſchcźo Jurſchej kubła w Nowej Wſy. Dokelž běſche ſtrach, ſo żo brózńja ſypnje, je ju jama Eintracht loni naſypnu potorhacź dała. Bacźo-naj ſtaj drje podarmo nědźiſchcźe hnězdo pytałoj. Nětko ſtaj žebi na Kubanez ſkonjanej brózni nowe hnězdo natwarilo.

S **Laſa.** Jutſje jutry budże naſch wosbadny ſarar ſ. Malink po nimale pełčetnym pepſchestacu ſaſy prěni ras prědowacź. Zeła wołada żo na tutón wa-žny podawk wjeſeli.

S **Wojerez.** Domiſnſke towarſtwo ſarjaduje 1., 2. a 3. dźeń jutrow wulku ludowódnu wuſtajeńcu w auli gymnaſija. Sſerbſke towarſtwo żo wobdźěli. Knjes fotograf H. Retzlaff wuſtaji 50 ſwojich najlépſchich ſerbſkich fotografijow. Pſchijědźće k nam!

S **Klětneho.** (Zyrkwinſke.) Wukſchcźili żu żo 1. měrza Ruth Elſa, dźowka dźełacźerja Oto Rodiga ſe Jamneho. 8. 3. Urſula, dźowka dźełacźerja Pawoła Guſtava Barthela ſ Krynhelež. 15. měrza Sonja El-frieda, dźowka tkaćerſkeho dźełacźerja Arnoſcha Alfre-da Rennera ſ Dyrbaha. — Swěrowanaj buſchtaj 22. 3. Rataſche dźełacźer Jan Waltar Schautſchik w Zympelu a Thereſija Hana Wośchnikez ſ Makeje Wołeſchnizy. — Pokhowała je żo 6. 3. mumjenkarka Khrysta Nowakowa rodź. Kliemannez ſ Klětneho, 83 lět ſtara.

S **Klětneho.** Letuſche jětraſchcźipjenje budże 18. meje dopołdnja w 9 hodźinach, wobhladanje 25. meje dopołdnja w 9 hodźinach w Fluſtez hoſcźenzu.

S **Rósbórka.** (Wuſběhowanje koni.) W cźaſu wot 27. do 30. haprleje 1936 budże w Rósbórſkim wokrjeſu wuſběhowanje koni. Wſchě 4 hacź 14 lět ſtare ko-nje maja żo pſchedmjeſcź.

S **Klětneho.** (Zyrkwinſke.) Prěni ſwjaty dźeń dop. ½10 hodź. němſke ſwjedźeńſke Boże ſtužby, popoł-dnju ½3 hodź. ſerbſke ſwjedźeńſke Boże ſtužby.

S **Klětneho.** Rožka w naſchej wokolinje w tutym lěcze wurjadnje cźerſtwa a huſta ſteſt. Pſchi pſchihod-nym wjedrje je żo też wulki dźeł ſajnych běrnow ſwo-ſadźał.

S **Zympla.** Nowocźaſnu khlěw ſa pławowanje ſwini cźe tudyſche Stinneſowe ſarjadnjiſtwo lětha w na-lěcźu natwarcź. S tym ma żo dotalne wuſtojne pła-howanje ſwini na tutym ryczerſkubłe hiſchcze bóle wu-dospołnicź.

S **Drježdźan.** (Hłowna ſhromadźizna wědomoſtne-ho ſjednoczeńſtwa „Hromadnik".) Na ſchtwórtk 2. ju-trownika bě poſtajena hłowna ſhromadźizna tuteho ſna-teho tołа, kiž je ſe ſwojich powuczujych pſchednoſćkow dla w Drježdźanach derje ſnaty. Wjeczor we 8 hodź. běchu ſo Hromadnikarjo a hoſcźo w hoſcźenzu „Johan-neshof" ſeſchli, ſo bychu pſchiłubjeny pſchednoſćk knjeſa wyſchcźeſkeho wuczerja Kerka ſ Pěrna ſłyſcheli a potom lětnu roſprawu, kiž bě ſapiſowar ſwědomliwje ſapiſał. Nječzink wobraſowachu dopomnjeńſki młodych lět, na-wědźene w herbſkej holi, pſchi cźimž herbſka wojeſka No-wa Wieſ ſe ſwojimi ludowymi waſchnjemi k cźeſći pſchińdże. Sčehi ſo dyrbjeli pſchebjwědźeći, ſo je pſchedno-ſnoſć do duſche tamnych holanow pohładawſchi, też hač do dźenſpniſcheho dnja herbſkej jednoroſći ſwérny woſtał a ſo nětſ próżuje, wjeſne žiwjenje naſchich Delnjo'chleſyſkich Sserbow ſajimzam roſſwětlicź. Pſchedno-ſnoſć bě jara ſajimawy a druhdy też ſortny. Po po-datej roſprawje ſo finanzjelne ſradowanja naſpomniču a mały programm ſo ſ pſchichodnym cźaſu wudźeła. Pſchedſydſtwo ſo njeſchemeli, tuž woſtanje wſcho pſchi ſtarym. Wšěm ſtobudźěłacźerjam, wośebje knj. p'che-kupej Piwarjej wupraji ſo dźak ſa wopornjwu pichi-pomoc, dale też knj. wuſchelenemu wuczerjej Kerkej ſa tiany pſchednoſćk. Po prěnjej łabawje ſo ſeſtawanje ſkoń-cźi. Pſchichodne ſeſtawanje ſo ſchtwórtk 7. rožownika we „Johannesho ſ" wjeczor we 8 hodź. wośpjetuje.

Z Łužicy

S **Biſkopiz.** (Nebaka ſajeli.) 17 lět ſtary pachoł bě żo 7. haprleje pſchipołdnju ſ Drježdźańſkej autowej dróžku do Biſkopiz dowjeſcź daſ. Pſched domom na Drježdźańſkej dróży dróżku ſaſtajicź da. Wośowebo wjedniſka proſcheſche, ſo by na njeho docźakał. Po dłe-ſchim cźakanju dróżkaſ ſwěſcźi, ſo bě pachoł thěju na ſadnjej ſtronje pſches dwór wopuſchcźił a jeho wo jěſdnu pjenjes ſjebał. W běhu wjeczora wſchelaſzu hoſcźenza-rjo na policiji wośiewiſchu, ſo je pola nich jebak pobył, kotrymż njebě worcźſtnu ſapłaćił. W jenym hoſcźenzu policija jebaka ſaja a hamtſkemu ſudej pſchepoda. Pſcht tym ſo ſwěſcźi, ſo żo wo ſamżnu wozobu jedna, kiž bě też dróżkaria njeſapłaćeneho wostajił.

S **Debſez pola** Shorjelza. Póndźelu wjeczor krótko po 7 hodźinach padny w ſuſodnym Heidebergu 4 lět ſtara holcźka bo hata, kotrejž njedaloko ſtarſchiſkeho do-ma leži. Dźeſcźowa wowka bě pſched 4 měſazami do ſamego hata ſchła, ſo by ſebi žiwjenje wſała.

Towarſtwowſki powěſtnik.

Pančicy. „Lipa Serbska" (cyły khór) ſpěwa při-chodny ſtwórtk (nic wutoru) pola Suchec w Pan-cźicach. Započatk we 8 hodźinach.

Hłowny redaktor Marko Smolerˇ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerˇ w Budyšinje a za nawěſtki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. III. 1936 2225. — W tu khwilu tarifna liſćina čo. 3 płaći.

Serbja kupuja

stepowane móšlowe wolmiane wielobud. blidowe

přikrywy

tepiche, łoža, reformske spódnje łoža we wulkim wubjerku jara tunjo pola firmy [8

PAUL KORN

w Budyšinje na Hošic hasy 21 (w domje khorobn. pokhanje)

Najwołowjace

lčne rubješka

20 a **60** pj.

Eišchrjane indanihrenffe

lčne łaki 765

jenoż **1.95** hr.

Andr. Kasper

mějicjel J. Pilopp

na Jerjowej haju 3 (Heringstraße)

Symjenja

za polo a zahrodu!

čefwjeny a běty dźećel, inkarnatowy dźećel, měšen e na łuku. Timotej, žołte lupiny, kolij, seradellu, runklicowe symjo, njelušku, hejdušk owe symjo. Wulki wubjerk kwětkowych a zeleninowych symjenjow. Wumělske hnojidła na składzel 758

Hermann Albrecht

w Běłej Wodźe

na Adolf Hitlerowej dróze 67 a Aleksanderowej dróze 2

Šomowy wósk

łykno k šćěpjenju

(Bast)

Hnojidła za kwětki

to zaso wot firmy [416

Erich Winter

na Kamjentnej hasy 14

K swjat. woprawjenju

poručam swój bohaty skład w

časnikach, deb'eńkach

předelnemu wobkhedźbowanju Wobrazy a sportske dobjeńki za towarstwa tunjo podawa Wucorjedženja derje a płaćiznyhódno wuwjedu

A bert Bannert

na Kamjentnej hasy 25 při Swinjacych wikach

Woprawdźe tunjo a spušćomne **časnikl** 82

kupujece pola **časnikarja Kokša**

w Budyšinje na Šukenskej h. 28

Słoma a syno 765

na předań w Khasow'e čo. 13

Hdźe?

dadźe swoje **filmy, platy** atd. ruče płaćizny hódno a derje wuwiwać?

Pola wosebiteho optikarja

Erich Lenza

w Budyšinje, Hošic hasa 21

Po zawrjenju wobkhoda tyhńe swoje foto-weče y prošu do kaška při mojim wobkhodu.

ZEISS TESSAR

21 Telefon 2184

Sadowe štomy

Janskojahodowe wysoke **Róže wšěch druzin**

kosmačkowe kefki poskića

Jakob Delenk 512

Rózowe zahrodnistwo w Budyjnje na Wuriskim puću

Skazunki móžeće tež pola Jana Delenka w Khróšćicach wotedać

Nowy

Mercedes Benz

1,1-t-wužitny wóz

je spěšny, hospodarski a njepřirunajomnje spušcliwy. Za bencinowe abo diselowe čerjenje.

Generalne zastupjerstwo:

Carl Gast, w Budyšinje na Drjewowych wikach

Hošćenc w Pančicach

poruča swoje hošćenske městnosće na jutrownych swjatych dnjach k přećelnemu wopytej.

Póndźelu wječor we 8 hodźinach 767

rejwańska hudźba

K rejam hudźi kapała Pancerowcho nolka

Wo přećelne podpjeranje prosy **Suchec swójba**

■ KAMJENC ■

K swjatemu woprawjenju a jako kmótracy dar (446

Ručne časniki wot **3.00**
moderne našijne riećazki . . wot **1.00**
moderne ručne wobručki . wot **0.50**
pjerščenje, z praweho złota . . . wot **3.00**

Nože a widlički a slěborne twory. Wulki wubjerk pola

Oskar

Brückner

w Kamjencu, Budyska dróha rózk Wrótkowcje dróhi

Rózk wěrowańskich pjerščenjow

Picowańsku pšeńcu

Symjeńtny wows (žołty a běły), **woku. buny a žołty symjeńtny hroch**

Wšě družiny

Kalijowe'e fosforowe'e kisaliny a dusykowe hnojidła, wójniščowy kainit,

zažne symjeńtne běrny

Böhmec najlěpšu žołtu
Kaiserkrone, rakakrute
zažne čefwjene róže
zalne złoto, rakakrute

picowańsku runklicu

čefwjenu a žołtu

jěddzne běrny

čerje so warjace a słodźace po skića płaćizny hodno a prosy wo skazańki

Gustav Bombach

w Kamjencu

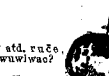

Zastupjer

Wuprjejedžernja

Herbert Hohlfeld

prjedy Mühlbach [499

w Kamjencu

Tuni wosebity čah na swjatoku tydźenja

(nalětnja jězba)

30 % zniżena jězdna płaćizna wot [760

wot **Zhorjelca do Barlina**

18. hač 19 hapriieje

5,15 hodź. z Budyšina, wróćo 3,36 hodź. 20. hapri. domojězbu móžeš tež z přirážkowej kartku 2 dnjaj pozdźišo nastupi.

Jězba 3. rjad, tam a sem z Lubija jenoż **7.60** hr.

Bliže zhońće a rozjasnjace łopjeńka dostanjeće při wudawarjnjach jězdźerikow a w pućowańskich běrowach. Wobstarajće sebi z časom jězdne lisćiki.

Wobkhadnaj hamtaj stat. železnicy w Zhorjelcu a Budyšinje

Slubjenaj

a Waše meble a pólstrowane meble kupće sebi wot

Fritz Schulze

samsna sedlarnja :: w Budyšinje 759

Před šulerskimi wrotami (nehduši Lehmannec mlyn)

Też za mało pjenjez rjane

spańske jstwy, bydlerńje, kuchinje

Wulki wubjerk / Móžnosć wotpłaćenja Podawam bjez wudawkow do domu / Rěču serbscy

Za kajkosć ručm mjeno 770

Clemens Schmidt w Budyšinje

na Hrodowym naměsće / w kupnicy / na hrodźe Přez 70 lět w swójbnym wobsedźeństwje (Ortenburg)

Zhotowju: **Bydlerńje lěhaŕn'e kuchinje** [763

Zhotowjam wšě **jenotliwe meble** no najtuńšich płaćiznach Nimo toho mam wulki skład wšelakich druž n hotowych kašćow

J.Krawža, blidarńja w Khróšćicach

Mandźalske požčonki přij mam Wunokaz wjeledźěnych bjeru jako płaćnje.

Bydlerńje a lěhaŕnje 767

Kuchinje a jenotliwe meble

we wšěch płaćiznach poskića

wšě blidarske dźěła za twary (kaž wokna, durje atd)

zhotowja **Skład kašćow!**

Max Lehmann w Khróšćicach

Je-li trjebaće wobuća za dźěći, žonu abo holcu

potom přińdźće najprjedy do blizkeho składa. 756

Stupnjowy dom Mark w Kukowje

Mam wot **soboty 11. hapriieje** we swojej filijali w **Budyšinje w hotelu „Markhrabja"** čerstwy transport

kruwow, jałojcow a młodeho skotu

z połnym rukowanjom po znatych zniżenych płaćiznach na předań a k zamjenjenju. Tohorunja mam w swojim hłownym wobkhodźe w Drježdźanach wulki wubjerk

koni do dźěła a na rolu 754

płaćizny hódno na předań

Paul Grosch. wikowarnja ze skotom a konjemi w Drježdźanach-N., Hechtstraße 30 telefon 50628, prjedy Franz Augustin. Telefon Budyšin 3665

Młode husy Strowe łučne **syno** je na předań 2 na **Zidowje**

na předań w **Bronju čo. 14** na Słonoboršćanskej dróży čo. 14

Paul Brosske tyrjeński místr na Newoseiskej **dr. 7** poskića swój **skład** (22 Garage dwór Brückner **hotowych kašćow**

Jutrowju wutoru

w Budyšinje w salonaj „Krony"

wječor we 8 hodź. spěwaju swětoznaći

Donscu Kozakojo

pod wjednistw. **Sergeja Jarowa**

Zastupjeńki po 0.80 hač do 3.00 hr. dostanjeće w koncertnej direkciji K. Joh. Guder & Co. w Budyšinje na Kotolskej hasy čo. 17. Telefon 2884.

Měšćanske dźiwadło

telefon 3263 771

Jutrowničku, 12. hapr., 16 h. Předstajenje za cuzych **Wujk z Dingsda** Opereta wot Künneke Znižene płaćizny 0,50—2,50	Srjedu, 16. haprieje, 20.15 h **Branderec Kašpor hlada do paradiza** Wjesela hra wot Lutza Wječor wosebiteho doživj.
Jutrownička, 12 hapri. 19.30 **Wjelelubowana** opereta wot Nico Dostala Znižene płaćizny 0,50—2,50	Štwórtk, 16. hapri, 20.15 h. **Młody wědomostnik** Wjeselohra wot Lessinga **Sobuwinowaći** Wjeselohra wot W z. Goethe
Druhi dźeń jutrow, 16 h. Přodst za cuzych 0.50—2.50 **Wujk z Dingsda** Opereta wot Künneke	Pjatk, 17. haprieje 20.15 h **Branderec Kašpor hlada do paradiza** Wjesela hra wot Lutza Wječor wosebiteho doživjenja
Druhi dźeń jutrow 19.30 h. **Wjelelubowana** Opereta wot Nika Dostala Znižene płaćizny 0.50—2.50	Sobotu, 18. haprieje, 20.15 **Wjelelubowana** Opereta wot Nico Dostala. Znižene płaćizny 0.50 - 2.50
Wutoru, 14. hapri., 20.15 h. **Młody wučeńe** Wjeselohra wot Lessinga **Sobuwinowaći** Wjeselohra wot W z. Goethe	**Předposledni tydźeń předstajenjow!**

Hošćenc w Haslowje

2. dźeń jutrow

rejc hudźi sylnje wobsadźena kupała

Přećelnje přeprošuje **Měrčinkec swójba**

Baconscy jěcharjo

zeńdu so **jutře wječor po jěchanju** we **8** hodź. w **Smolic hošćencu** ke kritiey.

768 **Tradicion.**

Serbska wjesna młodźina

za Njebjelčicy a wokolinu

ma jutry póndźelu wječor w 7 hodźin. w Njebjelčanskim hošćencu swój 764

nalětni swjedźeń

Wo prawje bohaty wopyt prosy Njebjelčanska młodźina

Hošćenc w Pěskecach

2. dźeń jutrow wot 1 hodź.

kehelekulenje a třelenje wo myto

reje wot 7 hodźin **reje**

Přećelnje přeprošuje 769

předsydstwo wojefskeho towarstwa w Róženće

Do serbskeho domu

Serbske Nowiny

su tunje a přinjesu wše zajimawosće z blizka a daloka

Dr. med. Haubold

nima rěčneje hodźiny hač do 27. haprieje

Mały Mercedes Benz Typ „170 V„ tu je

Mały Mercedes w městrskim dźěle wulkeho Mercedes!

Generalne zastupjerstwo: 765

Carl Gast w Budyšinje na Drjewowych wikach

Přiloha k čisłu 86

SERBSKE NOWINY

Sobotu 11. haprleje 1936

Jutry — hordostny swjedźeń křesćanow

W Budyšchinje 11. nałětnika 1936.

Radośtne, wjeśołe jutry śej ludźo njes śobu pśeśeja, a śo wjeśela, hdyž śmějwaze naśětne śłónco jim pśes wokna śwěśi. Mnohy póndu won do Božeje śwórby a budźa śo radowaś nad kšaśnej pśirodu, kiž je po symskim śparju k nowemu žiwjenju a k młódnemu kšćeńśenju wotcuśiła.

Wjeśołe, žohnowane jutry pśejemy wošebje jako kšćeńśenju a wołamy radośtne pozdrowjenje do wutrobow naśeho luda: „Stanył je ś morwych Jezuš Khrystuš, wot wśeje martry wumoženy!" Tuteho žiweho Khrystuša witamy na jutrownym śwjedźenju. Jeho trjebamy, kóždy jenotliwy, za žiwjenje a śmjerś, dokeľž w nim je mój a žiwjenje. Schtóž žiweho Knjeza Jezuša cłowjekam ś wutroby torha, je najwjetšchi śtótnik cłowjeceho śpłaha.

W naśich ludźe běchu tótkuju pśichi dźeśe. Bjeśtóśne śwjaśki dźeśachu na naśej śahubje. Schto by ś kšćeńśanskeho luda šłyšo, by-li śo jim jich wotpohlad poradźił! Njeběchmy śej wědomni, pśeh kajšim bjesdnom śtejachmy. Njepśeśeśelske mogu pśeśeśiwo Khrystuśej pak njeśu mortwe. Bóh wotwobroś, so bychu hdy wjazu wulima dostałe. Žiwy Khrystuš dyrbi w naš móz wobkhowaś a pśeśo wjazy mogu nabywaś. Dyrbimy so

nabožnje wobnowiś,

nabožnje natwariś na kruttym kšćeńśanskim podłožku. Tehodła wołaja jutry naśeśemu ludej, kóždemu jenotliwej, do rośuma: „Wobthowaj Jezuša Khrystuša w ponjatku, je heu a djabła a hrěch pśeweliny. Sćeńuj jeho śwólniwje!"

To pak dyrbi wjazu byś, haś pśihileńnje na njeho myślicź a wo nim rěś. To rěka: W jeho mogu a w jeho duchu žiwy byś a dźeś wo prawym ludowym śjednośeństwje, dobrowólnje śamo naźeźeńśe woporu pśihiśeś a njeśebiśiśnje śtukowaś k śpomoženju bliźśeho, haj žyłeho luda.

Jesuš je žiwy!

Cłowjeśka wutroba wola śa jeho žiwjenjom. Howak njebudźemy w naśim žiwjenju hotowi ś cłowjeśnymi mozami tu na śemi, kotreź nam měr rubja. Wošebje śu to wina: ś r u d o b a a ś m j e r ś. Śwědomjo dźeń njeda śo moriś, njech śo muśa śwědomja honi, kaž by to žłabośeś była, kotruž žywy cłowjek njesmje. Kak běźnje śwjese śo žywy cłowjek śe śwojej mozu, hdyž je wina pśeśego wjetśa. Śmate je powědanćko wo Beśśazaru, kiž dyrbjeśe pśhi wjeśełej hośćinje nadobo wohnitwe pśimo cłaś: „Liźeny, ważeny a pśelołobki namakany!" To je jedyn podawk. To pak śu śławitny cłowjeśeho śwědomja, kotreho ž błóž drje śo na khwilku podusźeź hodźi, niž pak na měźne cśaśy. Jara trudźaze je, śo cłowjek śwoju winu wotpłaśiś njemóże. Ani stare bŕěśi njehodźa śo dobre cźiniś a nowe śo pśhidruža, „dokeľž to je poklecze jłóśeje, śo pśheźo dale śe płodźi." Tu njerěśi śo wo śaplaśenju, ole jenož wo wobaśu. Hdyž w tajśich hodźinach, hdyž śaśke bŕěśi śwědomje poćeźeja, cłowjek śaneho žiweho wumóžnika nima, kiž śe śwojej wobawaźej lubośću śwědomjo njewołóźa, potom móże cłowjek śadmělowaś. Na kóždy pad nima měra. A śchto je žiwjenje bjes měra! A nimo winy kšeśi horjo pśes žiwjenje, tak hobŕike, so haś do hłubiny dušśe śo nastrózamy. Wěśo, w młodośći je cłowjek śaślepjeny, kaž by moh śe śwoje mozy śej žiwjenje twariś. Hdyž pak młodośeś a śtrowośeś śo śhubitej, hdyž je „łoże" łamane! Kak husto śo śława, so śtrowy pśes nóź śkori, so samožity wokkudnje, so śmjeśe w domje do žarowanja śo pśhewobroś! Schto potom? Hdyž cłowjek w tajśich hodźinach, hdyž śrudoba a tyśnośeś dušśu poćeźitej, žaneje śmutkowneje mozy nima, žane śmutkowne bohatśtwo, žaneho śmutkowneho měra, potom mójemy śo śtrachowaś wo žiwjeńśke łoże. — A łyrnjej mjchitke cźinowe mogu śdalene wostaś, j e d y n njepśheśeś, njenujzy ś m j e r ś, śo wotpokaźaś njeda. Hdyž pośledńja hodźinka, w kotreź wścho śmětne śo ponóri,, bjes nadźije na wěśnośeś, potom je roźśohnuwanje śe śwětom jara cźeźe.

To śu myśle, w kotrychž śo wo potajne žiwjenje dušśe jedna, niž wo wědu, ale wo wěśtośeś. Tón cłowjek je śhożowny, kiž horze žeđźenje śa jutrownym žiwjenjom we žeđi noźy a śłóžni śu cźi, kiž śu „ namakali a móża wyśkaź:

„Khrystuš je ś morwych stanył
A śe wśchej martry cśahnył.
S teho śo mamy radowaś,
A Khrystuš chce naš trośchtowaś."

Jutry

Po ćichim, swjatym póstnym času
Nas z nowa jutrow ranje wita,
Nas wita słónco skhadźace.
A zwony z wěžow zwjeselacu
Nam njesu powěść: Smjerć je zbita!
Waš Wumóžnik tón žiwy je!

Njech w Serbach zdobnje jutry swjeća,
A njech duch nabožny z nich wěje,
Kaž bě to w Serbach w zastarsku.
Njech radosć žana njeje wjetša
Kiž jutry wutrobu nam hŕeje
Hač ta: Nad našim Zbóžnikom!

Tuž serbske jutry swjećić chcemy
Khrysta-krala wukwalować
Kiž za wše ludy cśerpił je!
Z nim zwjazani my wostać chcemy,
Jom' „Haleluja" zanošować
A swjećić jutry wěrjace! Jurij Sewćik.

Weles, Gradsko a Stobi

Też makedonski Wardar, wužórliwši so něhdźe na albańskich pomjezach, žiwi zwopŕědka nadźiju, zo kaž kóžda druha porjadna juhosłowjanska ŕěka so zjednoći z ŕěku ŕěkow, ze starym Dunajom a tehodła też nimo Gostiwara a Tetowa so dowěrliwje měri k połnocy. Ale tam za Tetowom njewuprošna a surowa Sarplanina jemu puć zalehnje. Njeje pomocy: ŕěka dyrbi so wuwinyć k ranju a hdyž tam pola Skoplja dowidźi, zo ani tu so k połnocy pŕedŕeć njemóże, dla worakaweje Crneje Gory, to so zrudnje poda, wobroći so skŕjtka k połdnju, zo by tudy pytała najkrótši puć k najbliźšemu morju.

A dyrbi — wboha — wopuśćić swoju ródnu słowjansku Makedonsku, dyrbi dale mjezow do kraja Helenow a tam swoje wody wuliwa do cuzeho Egejskeho morja.

Njeje to jeje wina. Rubiła je śćeŕ, pokazowała je směr a zaměr juhosłowjanskim splaham, kiž po Wardarskej dolinje spochi ćahachu k połodnju. Hač k pobrjoham Egejskeho morja stary Wardar zapŕewodźowaše Słowjanow ale ći Wardarski wuliw, na stajne politiscy wobknježić njemóžachu, hdyž so jim njeporadźi dobyć po telko podarmotnych nadběhach mócny a ważny Solun, runje kaž so jim njeporadźi dobyć po wuspěšnych bitwach byzantsku stolicu Carihród.

*

Stary Wardaro, kiž sy pŕewodźował słowjanske śiki, kiž dźěchu dobywać słónčny a bajkojty kraj Grekow, popŕewodź też mje pŕi mojej wuprawje do połodnišeje Makedonskeje!

Cah leći po śěrokej Skopskej runinje, zo skalne wjeśki Crneje gory a Śarplaniny dale bóle cofaju k dołhemu wjećoru. Wobśěrne pola. pŕedewśém pak zahrody a zelnicy swědča wo płódnosći Wardarskeje runiny. Wśudźe běłoćeŕwjenje zdrasćeni zelinarjo tu dźělaju w dyniśćach, mjez hrjadkami bobow, boblinow a papriki. Śćipaju, kopaju, płěja . . . A pŕedewśim zelnicy powodźuja.

Powodźenje zahrodow a pólkow so tu hišće stawa po prastarym waśnju, mjenujcy z pomocu naćeraka. Tajki naćeŕak je hobrske koleso, podobne na młynske koło, na kotrymž su pŕićinjene ćeŕpaki, kiž wody z ŕěki naćeŕpaju a ju potom zasy horjeka wuliwaju do korta, zwotkelž woda po njelićomnych žłobach a hrjebićkach so rozwodźuje po zahrodach. Naćeŕak dyrbi ćłowjek teptać, štož njeje runje zajimawe abo pŕijomne dźěło. Tohodła su tutu robotu też husto napołožili konjej, kiž bjez pŕestaća kolotaju naćeŕak pohibuje . . .

Skopske polo so zawuźi, zasy hory z wobeju stronow postupuja na Wardar. Hdźež sydliśćo so pozbĕhuje nad jeho brjohom, tam zasy jeho zelene wody pohibuja mócne kola drjewjanych łódźnych młynow, kajkež hižo widźachu na Dunaju . . .

Stroniny hór ŕěku kruće wuimuja a Wardar dyrbi husto ješćo a šumjo z wulkimi sekulemi sej wunuzować pŕekhód pŕez hrózbne skalne śćeny. Hdźež běše skały trochu lunka dadźa, so cyła kótlina zeleni z kerkami a štomami a to je tu w Makedonskej khětro njewšědny wobraz. Tu hładke zdónki bukow so swéća zespody husteho ćmoweho lisća, do kotrehož tu nazyma hišće spletła njeje ani jenićkeho žołteho lisćića. Nad samym brjohom pak twarja keŕćiny a husćiny hotowe dźungle. Tam so pod wjeŕbami, wjazami, wólšemi a topolami śmjata plećeńca ćertowych ńćow, kiž nětko nazymu so słěbornja z kudźerinu swojich móškojtych plodow. Z městnami husćiny pŕepleteja dołhe tańki płonowych winowych pjeńkow, kiž drje běchu wućeknyłe z blizkich winicow a nětko rozputane so pazorkuja do hałozyny wysokich štomow . . .

Zasy so dolina trochu śĕri, zo móže wóćko ćěkać trochu dale hač tam, hdźež so k wjećoru kopja wjeŕśki mócneje Golešnicy. Zasy Wardar ćěri wysoke kolesa łódźnych młynom, zasy na brjozy so pohibuja kolesa naćeŕakow: bliźimy so wjetšemu městu.

Hišće ŕěka z wulkej prócu so dŕeje nimo skalow njebjesakow ale za nimi so poskićuje bajkojty napohlad.

Tam město so pozbĕhuje — Weles!

Nad samej ŕěku wisaju z bĕłymi wutwarkami a łubjemi bĕłe twarjenja. kotrychž wulke zalěsowane wokna nam pŕeradźuja haremy muslmanow. Znajmjeńša maju tu zawrjene Turkowki rjany wuhlad na Wardar a na zaŕéćne hórki!

Rjany je Weles a krasnje natwarjeny. Bĕłe makedonske domćki z płonymi ćeŕwjenymi tŕěchami so pozbĕhuja jedyn nad druhim po skloninje hory. Nichtó susodej njezalehnje swobodny wuhlad do doła. Nad morjom ćeŕwjenych tŕěchow tu a tam bĕła wěžićka dźamije so pozbĕhuje. Hišće wyše něhdźe so bĕli prawosławny kłóštr abo płowja so rozwaliny stareje twjerdźizny.

Zeleneho blećka pak tu podarmo pytaš. Njesmilne južne słónco, kiž so tu staja po bjezlěsnej kótlinje je wšo spaliło. Jenož na šěŕ płowe stroniny, nahe kamjenje koło wokoło šerja . . .

Też Weles ma sławnu zašłość kaž kóžde druhe makedonske město. Mjenuje so hižo z doby Aleksandra Wulkeho. Byzancénjo, Serbjo a Bołharjo husto so bijachu wo tuto ważne wikowańske srjedźišćo, dóniž też tu Turka ze swojim nadknjeźstwom njeskóńći zwadu a zdobom też dalše wuwiće na wěki znjemóžni. (Pokračowanje sćěhuje.)

Stary drjewjancař so na jutry přihotuje

(Wobras se wšy.)

Byrnjež jich wjele na ſkładze njeměć a byrnjež stary drjewjanzař ſamlutki w khěžy se ſkomjanej ſtěchu tam ſnapſidźeca bydlił, ſo tola tež na jutry pſchihotuje.

Pſchede wſchěm wſchitko wurjedźicʃ! W tym je wón wumnožleny, tón stary drjewjanzař, to hižo wěſće.

Hlejće! kat ſpěchnje ſwoje wołna wuſkadźi, kat je wumnje a dawſchi je wuſkhnycʃ ſtajt je do komorki mjes łódu a ſcźenu, hdźež hižo pſchezy zyłe łěźo ſteja. A potom je pokrnje je ſtarej zychu, ſo njebychu ſo tak ſapróſchiłe. Wokoło kermuſche ſej ſajy po nje pójdźe? Abo budźe w tym cźaſu hižo pod ſelenym dornom wotpočowacʃ? Nó, njech pſchichod ſchtožkuli pſchinjeſe, na kóždy pad, ſyma je ſajy ras pſchětrata a jutſſe ſu jutry! To njemóješch ſaſtacʃ a ſapoczecʃ rosmyſłowacʃ, hacʃ a hdy cźe po wšy dele na kěrchow ponjeſu. Nětko maſch potnej ruzu dźeła!

Wuběrje moch ſ woknow do ſchwindy a donjeſe jón na hnój. Kwětki w ſudobjach donjeſe mjes tym pod olumpu na ſtóncźko. Zeleſne khachliczki ſ blachowej roku ſe ſrjedź jſtwy wunjeſe ſkedźibliwje, ſo njebychu ſo cźorne ſały nihdźe wuſzyſke. Rjenje wot wětřika ſo ſtupi, hdyž ſ dokhim wěchcźom do roky ſaſtedźe a tam a ſem jěźdźo je rjedźeſche. A nětko dyrbi ſ khachliczkami a ſ roku po ſkhodźe horje na hornju ſubju. Njeſmě jenoż rětacʃ, ſo ſu ſwjate dny, ně, wſchitko ma ſo do rjada ſtajicʃ, ſchtož wjele dźeła cźini.

Wſchi tom drje poczina trochu njeleny hycʃ, dokelž dyrbi jemu pobrachuje, kaʃ prjedy, hdyž dyrbieſche dwójzy na hornju ſubju dóńcʃ. Na wokomik dyrbi poſaſtacʃ a wodychnycʃ, ſo ſu wutroba a noſy ſaſzy ſmérowake. Nó haj, woſtaji wſchitko ſtejo a leżo a wośmje ſej drjebuſchk khléba a łunk khoſeja. Grawocźiwa juſchka, ta dźěn je ſymna! Na, a wulkeho wobjedowanja dźenſka njebudźe. Sa to wjecźor derje poſě a jutſſe rano a pſchipoldnju! Swjate dny niczo ſ w „tropiemuku“ njebudźe. Tołcźene běrny ſej jutſſe pſchipravi a dokoła wokoło ſ kolelkami kołbaſy poſaʒdźi. Ssnadź tež kruch miaſa ſ kulkami, abo ſuſchene miaſo ſ kiſałymi běrnami. Nó, najrjedy pohlada, kak ſej wſchitko ſarjaduje, pſchi nakupowanju. Hłowna wěc — ſo nětko ſ jěźdźu ſaſtanje a ſo ſaſzy truće do dźeła puſchcźi.

Hlejće, kak do jſtwy ſo klaknywſchi ſchudruje a drapa, jednu ſchlebjerdu po druhej, kaʃ tamle pſchi khachlach pryedy njeſaſtanje, doniż maſany blak ſo njeſhubi! Kat hadrjeſchczo zima, bow brunych muczenkow do ſahrodki na hrjadki wunjeſe a ſe ſtudnje cźiſtu wodu ſobu pſchinjeſe.

A wokoło ſcheſcźich je ſe wſchěm hotowy, tón ſtary drjewjanzař. So ſo wſchitko błyſchcźi kaʒ ſchythel. Kwětki je ſaſzy nuts ſnožnł a na wokna ſeſtaſak, jſtwiny pſchikrnw wuſkepał a wośpiet położik, wobraſaj wótrěł, nowu cźiſtu papieru do blidneho kaſchćika ſczinik. khachłowu ławku pſchi ſtudni ſe ſchcźětku wotſchudrował a ſaſzy na měſtno donjeſe, khěžne wokno ſetrěł a hiſchcźe wjele wjazy.

Nětko ſo na wokomik poſnndnje a wjeſeli ſo nad ſwojimaj jſtwomaj. Tu moht nětko nękajſi hrabja, abo doktor abo podobny wulki knies ſaſtupicʃ, tajſi nowy powětr tu je a tak rjenje cźiſte wſcho ma kaʒ wulſane. Ale taſzy knjeza njetrjebaja driewjaſzow. Nó a by-li nękaiſi kupa drjewjaſzow pſchiſchok a tu ſaſtupik, potom by dyrbiała jutrownicźka riana woſlacʃ. Potom budźe zyła jſtwa napjelnjena ſe ſtotym jutrownym łžnzom.

Wſohe kośće a ſtawy. Wſchi tom vak wě, ſchto je dźenſa wſcho nadźełał. Wſchitko je cźiſte a w porjadku a na ſwjedźeń pchihotowane.

„Nó, kuchařka“, klepa ſ porſtami na blido, „pſchihotuj ſo a dźi k ſwjatym dnjam nakupowacʃ!“

Mój jeiderko ně, njeje tu wjele króſchow, kotreż ſo ſe ſchalki wukuła. Nicźo njewadźi, ſa jeho „łžylnu“ ſwójbu to doſaha.

„Nó, Michale, ſzu ſej po ſwjedźeńku pieczeń był?“ woła Cheweez Auouſt ſ napſchecźa ſe ſahrodki, hdyž ſtary driewjanzař ſe ſwojim kośćikom ſe wšy nózkuje.

„Nó haj, bratiſko, ſo wě! Měnju, hdyž ſej k ſwjatym dnjam niczo łepſche popſchecʃ niemóżeſch, hdy dha to potom chżeſch. Ssmy tola jenoż jónu mkodźi, bratiſko!“

Zyle ſhożowny ſo ſmeje na koſchik tworow, kotreż je ſej nakupił ſa dwanacźe króſchow. Kaiſe rjane pok punta mieſa je pola rěźnikowej dóſtał! S taiſej kromičku dobreho tuka! A nęchto koſcźi ſa wuwarienie, wſchitke wonrowdźe ſ dobrym ſrom. Niebě tež hubjenje wajiła! Ně, je dobroczima ſónka, ta duſchna miſchtrka! Nó, trjeba wěcźe ſaſzy ras por drjewjaſzow a potom ſo wotnamaka. „Ruka ruku mnje“. Tež klamařka niebě horſtku raiſza ſ tity wkala, kiž bě pſches wahu. Jemu ſo hižo dźenſa raiſza dźe, kiž ſmeje jutſſe k wobjedu. Móże pak być, ſo budźe jón hakle druhi ſwjatn dźeń jěcź, jutſje ſuſchene mjaſo ſ kiſałymi běrnami.

Tež twaroſk je ſej ſobu pichinjeſł, rjany ſchtyri-rózkaty, ſtrje jón ſ ſ hižo nacjecź a weptacʃ.

K jutſſchemu ſnědanku ma wot piekarja ſa dwaj kroſchaj tykańza. A tſi ſwjedźeńſke zigarn. „Te ſ popoweje typy“, je jemu wośebicźe na wutrobu położił, „tamne ſchćicźeńcekowe, wěſch hižo, kóſeł ſu tónczki hižo wotrěſane. Haj haj, te tamle! Dokelž te ſ driewjaneje typy, kotreż ſy mi pożledni ras dał, njeběchu na dracźa motane, dźu cźi to hnydom ſ prawdu rjecʃ.“ Haj, tak je jemu prajił.

A ſa ſhwaze dwanacźe pjenjeżkow wot dwanacźe kroſchow bě ſej někotre zokrowe jejka kupił do titki, ſa ſuſodźiz hólcźkow, hdyž jutſje k njemu pſchiſłdźetaj a pohladataj, hacʃ je jutrowny ſajecźk ſchto ſawoſtajił. Nó, taj budźetaj ſo wjeſelicʃ.

Haj, zyły koſchik bě ſej pſchinjeſł, tón ſtary drjewjanzař, a ſchtó wě, hacʃ ſo my wſchitzy tak na ſwjate dny a dobre jěźe wjeſelimy, kaʒ stary muʒik tamle pod ſkomjanej ſtěchu. Wěſcźe ſchto? Stajimy jemu jutſje rano něſchto jutrownych jejkow na wokno. Budźe ſo dwójzy a trójzy wjeſelicʃ zyliczke ſwjate dny!

Přilopk

Mulki woheń w Stadźenzy (Kaltwasser).

Něchto mjeńſchinow po ſwjatoku wudyri wutoru w połocźnej dźěłarni Kodreczanſkich dźěłarnjow akztow. nehdy A. Dannebergſkeje dźěłarnje tſeſchnych zyhelow ſ Kobrecźa, w Stadźenzy na hiſchcźe njewujaſnjene waſchnje woheń. Sa krótki cźaſ zyła zyhelnicźa w plomjenjach ſtejeſche. Hacźrunjeʃ wobory ſ Kódrez a tež ſuſodnych wſow hnydom ſapſchimnychu, ſo tola zyhelnicźa do cźiſta hacʃ na ſatkadne murje ſpali. Ssuſodne dźěłacźerſke bydlenja mózachu ſo wſchě wukhowacʃ. Ludźo do ſchkody njepchindźechu. W zyhelnczi 650 ludźi dźěłaſche, kiž ſu nětko krótko pſched jutrami dźěło ſhubili. Kodreczanſka zyhelnicźa bě wjetſche ſkaſanki doſtała.

Na wjecźornym brjoſy połnózneho Schleźwiga ſněh pada.

Na wjecźornym brjoſy połnózneho Schleźwiga wutoru telko ſněha napada, ſo njedźiwało nałětneho cźaſa leżo wośta. Sdźěła ſněhowe ſzepje wobkhadej wadźacʃ. Cźěridny wós mjes Torndernom a Rothenkrugom w ſněhu tcźazy wośta a móſeſche hakle po nehdźe połhodźinſkim wuſzypanju kolijow w jěſbje pokracźowacʃ.

12lětny ſchulſki hólz jako ſapaleř.

W Ortmannsdorfu wotpali ſo kólnja ratarja Ungera. Wſchi tym ſo wjetſche ſkłady ſita a ſtowny, ratařſke maſchiny a něchto kokoſchi ſobu ſpali. Spěchnemu ſapſchimnjenju wohnjoweje wohory ma ſo dźakowacʃ, ſo ſo cźeſće wohrożene domſke plomjenjam wobró. Jako ſapalerja 12lětneho ſyna ratarja Ungera iwěſcźichu. Hólczej bě ſtomu, kotraʒ ſ brożninnych duri won tcźeſche, ſapalił.

Se ſchipom ſo do wócźka ſtelił.

W Hornim Rózeńcźe pola Liberza dźěcźi ſe prokom a ſchipom tſelejo ſo ſabawjachu. Wſchi tym ſchip 8lětnemu Joſefej Müllerej do praweho wócźka ſlecźa. Hacźrunjeʃ běſche lěkařſka pomoʒ hnydom k ruzy, njeporadźi ſo, wócźko wukhowacʃ.

Norwegſka łódź na morju w plomjenjach.

Norwegſka motorowa łódź „Tricolo“, 6119 tunow wulka, je ſo w połnóznym Cźichim morju ſapalika. 12 puczowazych je ſ łódźe jendźeliſki parnik „Yarrarville“ pſchewſał. 40 wołoſobow ſyzlne muſſtwo pak dale pſchecźiwo plomjenjam dźěła. Po wojſewjenju amerikańſkeho parnika „Preſident Grant“ dobywa muſſtwo mózrad wohnjom. S najpſchiſchnſchej jěſbu ſo palaza łódź Manilaſkemu pſchiſtawej bliži.

Parnikowy kotoł rosbuchnył.

Pſched ſchpaniſkim pſchiſtawom Coruna kotoł rybarſkeho parnika rosbuchny, pſchi cźimž 6 namórnikow ſahiny. 8 namórnikow ſo cźeſko ſtrani.

Straſchna pazientka.

Jalosiny drama ſo w Czenſtochawje w dźěłarni jeneho lěkarja ſta. Jena pazientka w duſchinym ſazěmnjenju ſa piku hrabnywſchi ju lěkarjej do hłowy cźiſny a jeho tak cźeſko ſrani, ſo ſ kwju połaty a bjes wědomnja na ſemju padny. Hdyž ſony w cźakařni podarmo dlěſchi cźaſ na lěkarja cźakachu, durje wotewriwſchi, lěkarja w krewi leżo namakachu. Na wołanje ſonow pſchiſtkwa lěkarſowa mandźelſka, kotraʒ ſo na ſmjerc ſtróżiwſchi ſo ſ Bożej ruczku ſaja. Lěkař drje je cźeſto ſranjeny, tola je nadźija, ſo jemu żiwenje ſatkowaja.

Italſka pósła mérowe płuhi do Abeſynſkeje.

Italſke knjeżeſtwo rosdźěli we wobſtadźenych abeſynſkich krajach 5000 płuwow rosdźěli, kotreż ſu ſ italſkimi narodnymi barbami wupiſchene a kotreż maja fabriku ſnamku „Adua“. Italſke nowinarſtwo tutej akziji najwjetſchu kedźbnoſcʃ wěnuje a mjenuje tute płuhi bróńe měra.

Mumia Faraonoweje dźowki ſo namakała?

Egiptowſki archeolog, prof. Selin Haſſan, kotryʒ hižo dleſchi cźaʒ ſlédźeńſke dźěła pſched pyramidami we Gizeh wukonja, je wuſnamnu namakaʃu cźiniʃ. W jenej pohrjebnej komoraʒ je derje ſakhowanu jónku mumiju wuſlédźiʃ, kotruʒ ma ſa to, ſo je dźowka Faraona Chephrena. Sſlédźeń je měnienja, ſo je prynzeſa pſched nehdźe 5500 lětami wumrěła. Mumija Faraonoweje dźowki, kotrejež nan da druhu najwjetſchu egiptowſku pyramidu natwariʃ, bě bohacźe ſe ſtotom wupyſchena. Namaka pchi njej ſtotu nahkownu debu, ſtote narucźnizy a wjele druheje ſloteje deby.

Licźba ſmjertnych wopoſrow wichoriſteje kataſtrofy w Ameriży.

Wichoriſka kataſtrofa w połodnjiſchich krajach Sjednoczenych ſtatow połnózneje Ameriki je ſebi, kaʃ ſo ſ Tupela powě, wěcźo do hromady 370 ſmjertnych wopoſrow a nehdźe 2500 iranjenych ſadała. Wężna ſchkoda ſnajmjeńſcha 10 milijonow dollarow wucźinja. Sa ſranjenych dyrbjachu ſo w autowych kólnjach, zyrkwjach a ſchulach nuſowe lazarety pſchipraviʃ. Wichoriſko ſwoje wutupiaze dźěło ſa ſchtyri mjeńſchiny dokonja. Wośnamjaze ſa to, kaʃ pſchekhwapjejo kataſtrofa pſchihowri, je na pſchikład wośud dźěłacźerjow wulkeje kramzowárnie w Gainesnill (w Georgiſe). S tam dźěłazych 125 krawzow mózeſche ſo jenoż 40 pod hole njebjo wukhowacʃ, mjes tym ſo ſo druſy ſ rospadankami rosznchnowaneho twarjenja ſarajeſchu abo ſo na wulkich ſhodach, hdyž ſpytachu cźeknycʃ, ſ płomjenjemi ſapaleneho doma morichu.

Cyrkwinske powěśće

S Huſki. Jutrowniczku dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje. — Druhi dźeń jutrow dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje (farař Dammerſchmidt ſ Kamjenza). Zyrkwinſki khor ſpěwa.

S Wjeleczina. Jutrowniczku dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje. Mužiſki khór a poſawniſki khór ſobuſpěwujetaj. Dop. ½11 hodź. ſerbſke kemſchenje. Pop. w 3 hodź. khćicźenja. — Druhi dźeń jutrow dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje (farař Schleißing ſ Wolbramez). Khór ſpěwa — Sſrjedu rano w 7 hodź. ranſcha mutrnoſcʃ w zyrkwi ſ ſpocźatkej noweho ſchuliſkeho lěta.

Katolske cyrkwinske powěśće

Jutry 1936.

Tachantska cyrkej. Sobotu w 19 hodź. horjeſtańe a jutrowne modlitwy. Jutry 5,45 hodź. zhromadna Boża mša ze ſwjatym woprawjenjom knjeżnow wobeju wosadow, w 9 hodź. wulka Boża mša z předowanjom, w 14 hodź. nyšpor z požohnowanjom. Jutrownu póndźelu 5,45 hodź. Boża mša, w 9 hodź. wulka Boża mša z předowanjom, w 14 hodź. nyšporna pobožnosć z požohnowanjom. Přileżnosć k spowědźi sobotu wot 18 do 19 hodź., njedźelu 5,30 do 6,30, hodź., we 9 hodź., póndźelu wot 5 30 do 6,30 a w 9 hodź. —

Serbska cyrkej. Sobotu přileżnosć k spowědźi w 15 hodź. za dźěći a w 18 a 20 hodź. za doroſcźenych. Jutry w 5 hodź. Boża mša za jutrownych jěcharjow ze zhromadnym ſwjatym woprawjenjom jutrownych jěcharjow, ½8 hodź. wulka Boża mša z předowanjom, w 9 hodź. wulka Boża mša ze ſerbſkim předowanjom.

Też ſahroda ma ſo ſa jutry pſchipraviʃ.

We wſchěch ſahrodkach ſo nětkole pilnje ryje a kopa, włóczi a ſnje. Dołho njebudźe tracʃ, a naſche ſahrodki budźa w najrjeńſchej pyſche ſtejecʃ.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

njom, 1911 hodź. wotkhad jutrownych jěcharjow, 11 hodź. šulska Boža mša z předowanjom, w 13 serbski nyšpor, we 18 hodź. jutrowna pobožnosć z požohnowanjom. Jutrownu póndźelu Boże hody kaž njedźelu. Jutrownu wutoru rano w 7 Boža mša, w 9 hodź. wulka Boža mša ze serbskej pobožnosću. Wot srjedy Boże mše rano w 6 hodź.

Radio

Njedźelu 12. haprleje so słyšchi:

Königswusterhausen. Nimo znateho njedźelskeho programma: 6 konzert z Hamburgskeho pschistawa. 8 za bura. 10 jutrowne spěwy z Pólskeje, Italskeje a Muherskeje. 10 smjerćz a stanjenje. 20 ludowy operowy wječor (Polka).

Lipsk. Nimo znateho njedźelskeho programma: 6 konzert z Hamburgskeho pschistawa. 8 jutrowne ranje. 11 duchowna hudźba. 17,40 jutry we Luzizy (rosprawa wo jutrownym schanju a jejfakulenju w Budyschinje). 20 ludowa operowy wječor.

Dischcje wažne z njedźelskeho programma. Barlin: 10 hłožby naležca. Königsberg: 20 opera „Walküre". Frankfurt a Stuttgart: 20 opera „Oberon". Mnichow: 8 jutrowna jěsba do módreho. Warschawa: 20 konzert Chopinow.

Póndźelu 13. haprleje so słyšchi:

Königswusterhausen. Nimo znateho wschědneho programma: 6 konzert z Bremenskeho pschistawa. 10 komorna hudźba. 11,30 kantata. 12 namětna hudźba z Nürnberga. 17 tacjele. 20 wjeselokosć a radosć.

Lipsk. Nimo znateho wschědneho programma: 6 konzert z Bremenskeho pschistawa. 8 raischa zwjatoćnosć. 10 jutrowna pischczelowa hudźba. 17 tacjele. 20 konzert z Kölna).

Dischcje wažne z dnjoweho programma: Wrótslaw: 6 schéra póndźela. Stuttgart: 20 pisany radiowy žwjeselc. Wiw: 19,50 „Dźeń w Paradisu".

Wutoru 14. haprleje so słyšchi:

Königswusterhausen: Nimo znateho wschědneho programma: 6,10 wjeselny raischi konzert. 11,40 za bura. 16 „Maczerje a wučerjo dyrbja hromadźe dźěłacź". 17 tacjele. 18,20 politiski pschehlad nowin. 19 tacjele. 20,10 schowna hudźba.

Lipsk. Nimo znateho wschědneho programma: 6,30 wjeselny raischi konzert. 8,20 za hospodin. 11,45 za bura. 16 hodźina a cźěskowučowanje. 18 dujeńska hudźba. 20,15 wječanje wutornische nowiny.

Dischcje wažne z dnjoweho programma: Barlin: 20,10 wjeselo ludźo. Hamburg: 20,10 wjeselski konzert. Mnichow: 20,10 kusło hłoža. Wiw: 20 awstriski hudźbni mischtrowo. Warschawa: 20,10 symfoniski konzert.

Budyske stawniske powěsće

Sorjedu, 8. haprleje 1936.

Narodźenja: 5. 4. Wjedrichej Bohuwěrej Alberze Schillerej, běrowskemu pschistajenzej, dźowka. — 6. 4. Alfrjej Bohuwěrej Schmidtej, pschekupskemu sastupjerjej, syn.

Pschipowědaliśu ju: 8. 4. Maks Erich Maksa Otto, maschinisti samkać a Felikša Hěrzigez, pomocnica, wobaj w Budyschinje. — Arnosch Korla Wjenka, rólnika a Frieda Hilza Marja Buschez, pomocnica, wobaj w Budyschinje.

Hamtske woziewjenie z Budyšina.

Der **Ausbruch** der **akuten Schweineseuche** unter dem Schweinebestande des Landwirts **Max Vogel** in Königswartha, Ortsteil Niesendorf Nr. 4, ist amtlich festgestellt worden.

Bautzen, am 9. April 1936.

Der Amtshauptmann.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Musterungsplan für den Kreis Hoyerswerda.

Die Musterung der Dienstpflichtigen findet statt:

In Hoyerswerda

Musterungslokal: Schützenhaus.

Am 15. 4. 1936, beginnend 7,30 Uhr, für die Ortschaft: Hoyerswerda.

Am 16. 4. 1936, beginnend 7,30 Uhr für die Ortschaften: Wittichenau, Briichko, Dörgenhausen, Dubring, Hoske, Keula, Kotten, Liebegaß, Neudorf Kflst., Nachlau, Saalau, Sollschwitz, Zeißholz, Groß-Neida.

Am 17. 4. 1936, beginnend 7,30 Uhr für die Ortschaften: Bernsdorf, Wiednitz.

Am 21. 4. 1936 beginnend 7,30 Uhr für die Ortschaften: Leippe, Bröthen, Schwarzkollm, Michalken, Laubusch.

Am 22. 4. 1936, beginnend 7,30 Uhr für die Ortschaften: Geierswalde, Tätzschwitz, Bluno, Groß-Partwitz, Klein-Partwitz, Sabrodt, Burg, Burghammer, Burgneudorf, Neustadt, Riegel, Scheibe, Spreewitz, Terre, Nardt, Neuwiese.

Am 23. 4. 1936, beginnend 7,30 Uhr für die Ortschaften: Spohla, Zeißig, Bergen, Seidewinkel, Kühnicht, Koblenz, Maukendorf, Groß-Särchen, Wartha, Werminghoff, Hermsdorf/Spree, Steinitz, Weißig.

Am 24. 4. 1936, beginnend 7,30 Uhr, für die Ortschaften: Dreiweibern, Driewitz, Friedersdorf, Lipschen, Lohsa, Mortka, Neida b. Lohsa, Ratzen, Weißkollm, Bärwalde, Drehna, Lieske, Lippen, Merzdorf, Mänau, Rauden, Uhyst, Schönsdorf.

In Ruhland

Musterungslokal: Gasthaus „Zum Zollhaus".

Am 27. 4. 1936, beginnend 7,30 Uhr für die Ortschaften: Ruhland, Biehlen, Gutehorn, Schwarzbach.

Am 28. 4. 1936, beginnend 7,30 Uhr für die Ortschaften: Arnsdorf, Bursersdorf, Lindenau, Tettau, Frauendorf, Heinersdorf, Kroppen, Hermsdorf b. R., Jannowitz, Lipsa, Grünewald, Sella, Peickwitz.

Am 29. 4. 1936, beginnend 7,30 Uhr für die Ortschaften: Hosena, Niemtsch, Hohenbocka.

Jutry.

Ze wšitkich Božich dźiwow wjele
So jutry stal je najwjetši.
Hlej, jandźel přińdźe z njebjes dele,
Wón kamjeń z rowa wotwali.
A z rowa žiwy postany
Tón křižowany, morjeny! J. S.

Šćuka.

Jako Zbóžnik jeneho dnja ze swjatym Pětrom jězor přejědźe, powědaše jemu wón, zo budźe za hrěchi člowjekow dyrbjeć wjele ćerpjeć, a zo budźe jeho křižować. Pětr nochcyše to wěrić a rjekny: „Kak je móžno, zo móže lud Boha křižować!" Zbóžnik pak jemu wotmolwi: „Wupřestrěj sak a popadń rybu! Budźe-li w jeje hłowje kříž, budu křižowany; njebudźe-li pak tam žaneho kříža, njejsym wěrnosć rěčał." Pětr činješe, štož bě jemu Zbóžnik poručił a wućeše ze sakom šćuku. Rozkłoćiwši šćucy hłowu, namaka w njej dospołne „Khrystusowe ćerpjenje"; hodźiši, hamor, kříž hlebiju. Hdyž Pětr widźeše, zo bě Zbóžnik wěrnosć rěčał, padny jemu k nohomaj a praji: „Knježe, sy wěrnosć rěčał." Wot tutoho časa ma kóžda šćuka „Khrystusowe ćerpjenje" we hłowje. Do toho wone to njemějachu, ale Knjez stwori je hakle we wokomiku, jako ze swajtym Pětrom rěčeše.

Pólska bajka.

Z hole.

Na šćežcy mjez khójnami a młodym žitnym polom zetkach dźensa zajaca. Wón njeseše rjany korbik na khribjeću. Hnydom sebi prajach: To je jutrowny zajac! Wón to też běše. „Luby zajaco", zrěčach jemu. „Sym hižo wjele dobreho wo tebi słyšał. Njechaš mi raz swoju dźěłarnju pokazać? Wzmi mje sobu!" Wón swojej wuši pozběže, pohlada wótrje na mnje, jako cheył mi do wutroby pohladać a dźeše: „Budźeš-li změrom a mojich pomocnikow njemyliš, chcu će sobu wzać." Wón běžeše přede mnu, a ja wćipnje za nim kročach. Spody wulkich šmrěkow běše zaječa dźěłarnja. Přez nizke durje skoči zajac do njeje. Ja móžach jenož z wulkej prócu klečo nutř pohladać. Što widźach? Wjele zajacow steješe na zadnimaj nohomaj a dźěłaše pilnje za jutry. Wjele stow pisanych jejow widźach we wulkich korbach ležo. Druzy lijachu šokoladowe zajacy a jeja. Rjane pisane sekle, haj samo šórcuchi tam ležachu za pěkne dźěći. Běše to rjana wobrada. Mój wjednik přińdźe k durjam a poskići mi rjane jutrowne jejko k dopomnjeću. Ja so jemu wutrobnje podźakowach a dźěch zwjeseleny domoj. Lube dźěći! Wjeselće so na jutry! Zajac wam też lětsa něšto wobradźi! S. N. 1930.

Přeni stup do šule.

Jutry nimo su,
Dźěći do šle du;
Nowotnikow — hlej —
Wučeŕ wita sej.

Lube maćerki
Steja před nimi —
Z hnutej wutrobu
Přiwjedle je su.

K Bohu zdychuja
Za te dźěćatka.
„Knježe, zwarnuj je,
Njech wšo derje dźe!"

„Nam je požohnuj;
Sebi přihotuj,
— Njech ći lube su,
Twoje wostanu!" J. Radyserb.

Pětrkowy son.

„Nětko pak je čas lehnyć hić", praji mać małemu Pětrkej. Tón donjese hnydom knihi a hrajki na swoje městno, wuspěwa wječorne paćerje a prošeše Boha ...eza wo rjany són. Jeho mać běše wudowa, a synk widźeše ju husto zrudnu, zaplakachu. To jeho bolešo.

W lěće bě mać z nim pola přiwuznych na wsy pobyła, a Pětrkej bě so tam derje lubiło. Nětko bě wón w nocy wosnje zaso tam. Wón khodźeše w zahrodźe, posłuchajo na rjany spěw ptačkow. Přińdźe też k małej wodźičcy, hdźež skakaše zelena žabka. Nadobo praji zwěrjatko: „Njeznaješ mje? Sy mje w lěće w škleńčanej khěžzy Čwělowa." Zwjeseleny wopraša so Pětrk: „Što činiš, luba žabka?" A wona: „Sym jara pilna była, a dźěło, kotrež sym zakomdźiła, hdyž běch při tebi, narunała." „Twoje dźěło? Wy małe žabki tola ničo njeńinićе?" „Tola! Wšitke zwěrjatka, wulke a małe, pomhaju Bohu a jeho swjatym jandźelam, tak derje jako móža."

Pětrk bě wćipny, kajke je to dźěło, a žabka jemu jako dźak za dobre wothladanje wšitko pokaza. Wjedźeše jeho pod zemju do wulkeho swětleho ruma; tam ležachu cyle hromady krasnych parlow a dejmantow. Pětrk dźiwajo wopraša so, „zwotkel tuta rjanosć je", a žabka wotmolwi: „Wšitke tute parle su sylzy dobrych ludźi, zo bychu so zhubiłe. Bože jandźeljo je hromadźa, a dokelž maja stajnje přewjele do njebjes nosyć, wupřestrěwaju je rano na różički a trawički. My małe žabki pak je zběramy a tu khowamy. Tak mamy přeco dźěła dosć." „Mam tu też ja hižo parlu?" wopraša so Pětrk. „Haj, tele su twoje, njeje wšak jich hišće wjele, ale ani jena sylza, kotruž sy ze žadoseu za twojim njebohim nanom a ze sobuželnosću z twojej dobrej maćerju wuronił, njefaluje. Tole su sylzy twojeje maćerki; wona ma hižo wulke a drohe bohatstwo." „Što Bóh Knjez z tutymi parlemi čini?" wopraša so Pětrk dale. Žabka: „Hdyž je člowjek wumrěł a do njebjes čehnje, jandźeljo sylzy, kotrež tu jako parle khowamy, před nim na njebjesku dróhu kładu, rjanu kórluše spěwajcy." „Naša mać budźe so błyšćić, a budźe polna zbožа pola Boha, wona je wjele płakała", zawoła Pětrk. Žabka jemu hišće dobru wučbu da, prajicy: „Njeplakaj ženje ze žłobami a złoseu, ale stajnje ze želnosću a luboseu k člowjekam."

Na to wón wotući, wuskoči ze swojeho ložka a běžeše k maćercy: „Maći, ty budźeš najrjeńša w njebjesach, dokelž sy najlepša na zemi!" A potom powědaše swói krasny son.

Raj 1908. M. S.

Što je rostlina?

Lube słónčko pupki wuwiwa, zo so zeleni štom a keŕk, zelo a trawa. Što hdźežkuli wokolo nas rosće, je žiwe, ale něme, khiba zo wětřik do zelenych łopjenow a stwjelčkow šumi abo zdychuje.

„Ty lohko rozeznawaš kamjeń wot štoma; prajiš, zo so drjewo spali, kamjeń pak so njespali. To je wěrno; ale to hišće njeje wšo, kedźbuj bliže: poznaješ, zo štom rosće, ale kamjeń njerosće: na štomje widźiš w lěću lisco a kóenja — tak bywa lěto wot lěta. Hinak pak je z kamjenjom. Kamjeń je stajnje jenajki, hač w nalěću, w lěću, hač w zymje: njeměnja so w ničim.

Pohladaj dale a pomysli, to poznaješ hišće tole: na štomje je skora, pod skoru mjezha abo brěčka, pod mjezu drjewizna, ale skora njeje scyła na drjewiznu podobna; a nade wšěm je lisco, a su w zemi korjenje, kotrež zaso njejsu ani na skoru, ani na drjewiznu spodobne. W kamjenju nimaš ničo tajkeho: wotłamaj abo wotbij kusk wot kamjenja, stajnje tón samy kamjeń. Narězaj w nalěću štom, běži z njeho pak brěčka pak žiwica; narězaj kamjeń, ničo z njeho njeběži. Wotrubń štom abo wutorhń z korjenjom, štom tón najprjedy wjadnje, a potom wuskhnje; wostajiš-li jón ležo, zhnije. A suche abo zhniłe drjewo, čiń z nim štožkuli, njebudźo hižo rosć, njepóčnje wu-

Jutrowny sajaj.

puščeć hlcu z hnazow; to je tohodla, zo je štom přestał živy być. Zwal kamjeń z městna, wón přeco wostanje kamjeń; a hač jón rozbiješ na kruchi, stajnje samsny kamjeń, a to tohodla, zo kamjeń živy njeje; a štož njeje žive, njemóže wumrěć. Potajkim štom jo živy a lipeje, ale kamjenje njejsu žive, su morwa maćizna (Stoff).

Štož wo štomje płaći, to też wo keřku, wo zelach a trawach, hribach, mochach a lišawach (Flechten), wo kóždej rósť-linje“ Z ruskeho.

Jutrowne słónčko.

W Centralnym dźiwadle předstaja so wot dźensnišeje soboty wulki přirodny film: „Der Dschungel ruft“ z Harry Pielom, Gerdu Maurus atd. Widźimy bój ze zawistnymi přećiwnikami a dźiwimi zwěrjatami.

Hospodarski kućik

Domjace howjadło w hórskich krajinach

Pohladnjenje na žiwjenje domjaceho howjadła we hórskich krajinach plahowaneho je runje tak powučace kaž zajimawe. W Alpach na př. nima skót na pastwje husto žanoje hródże. Kruwy khodźa po Alpach a wotpasu krótku a ćeńku, ale jara korjenitu trawu. Napadnje w naležu abo nazymu nahle sněh, zhromadźa so stadła před khěžinkami, hdźež pak zwjetša ani krywa ani horstki syna nienamakaja. Při trajacych mokrych dešćikach pytaja škit pod skałami a w lěsach. Wysoko sućene kruwy dyrbja druhdy zdalene wot človječeho wobydlenja woćelić a přinjesu wječor překhwatanemu pastyrjej połne wumjo a wjesele ćelatko domoj. Njerědko pak při tajkich wobstejnosćach też škoda nastanje. Skotej wšak je přebywanje na Alpach najlubše, to so wujasni z toho, zo skót cyle woživi, hdyž naleto prěni raz zwónčk zasłyši, kotryž so jeńej z kruwow jako wjedźidźerej wokoło šiše powěsnje. Z rućom so skót na wsy zeńdźe a wjesele skaka črjódka wokoło najrěnješeje, z pisanym bantom wupyšeneje kruwy. Dejne stólčki mjez rohomaj njeso maja krasne skóćata we swojej wjeselosći luboznu napohlad; dejerjo a dejerki zaspěwaja wjesele spěwy a spěšnje khwata ćah do horow. Doma zawostawacemu skotej so styska: zrudnje ruje, a radźi-li so žanemu, skradźu ćeknyć, trjechi wěsće za črjódu do znatych horow.

Wězo je pastwa na Alpach wubjerna. Maćcyne mantlki, Boža martra a alpinska skorodwica su za pytacy skót najmóćniša a najwažniša cyroba. Słónco na horach tak horco pali, kaž w dole, hdźe njećwiluje wholi skót při žuwanju a je-li tu a tam wostudły překasane, njepobrachuje też škórcow a žołtych pliškow, kiž pilnje za nim du. Skót je wjeselši a strowiši, plahuje so w swobodźe spěšniše a rjeńši dale a nabywa rozuma, hdyž je tola z wulkeho dźěła sam na so pokazany. Pomjatk je wěsćiši; wobkedźbowace skóćo znaje kóžde zeličko, kóždu łužu, wě čas dejenja, spóznaje pastyrja po hłosu, wě čas, hdy sól dostawa, ćuje přeměnjenje wjedra, pase lubosćiwje młodźuške, rozeznawa dobre a škódne zela a hlada so strašnosćow. Při pytaniu trawičkow pak tola też druhdy na strašne městna přińdźe; zemja cofa a skóćo wjeze so do hłubiny; při tym wumrěstrě nohi, začini woći a poda so do swojeho wosuda: pak rozrazy so w hłubokosći., pak wostanje hdźe wisajo, a potom wočakuje sćerpnje, doniž pastyř na pomoc njeńdźe.

W Norwegiskej ma so howjadło podobnje tak kaž w Šwajcarskich Alpach. Tamniši skót je skrućeny a je wodnjo wonka, tola pak w nocy w hródźach. Žiwjenje w norwegskich horach je wěsće też jara zajimawe za skót a ludźi, ale lubosć šwajcarskich dejerjow a dejerkow k jich skotej tam njenadeńdźemy. Tak zabłudźene skóćo často po dniach wokoło błudźi, so přez skały a tymješća pjerje a tola so zrědka zaso k črjódźe wróći. Ze bramy čwiluja tam też skót nimo měry a w Norwegskej pala čornicu a howjazy njerjad, zo bychu njewustatym muchам wobarali. Tohorunja činja też w połnócnej Ameriey.

Daloko k połnocy je wosebje zyma zły čas za howjadło. Za krótke lěćo Norlanda a Lappłanda njenarosće dosahaceje picy za dołhu zymu. Tohodla dyrbja sebi tamniši skotarjo z tym pomhać, zo nimo syna, słomy, liśa, brězowych hałožkow, mochu, konjaceho hnoja a móriskich dypkokožakow też ryby a přede wšém hłowy dorśow dawaja. Dorśowe hłowy, kaž też mórske dypkokožaki a mochi so tak dołho w kótlikach warja, doniž mjaso z kosći njepada a khrymst njenastawa; potom wusypnje so kótlik skotej, kotryž tule tak njenatursku cyrobu z nabrabnosće žerje. Haj wobydlerjo Lofotow wobkrućeja, zo dyrbja připrawy k sušenju rybow před howjadłami pasć, zo bychu połsuche ryby njezežrałe.

Howjadło je jene z najwužitnišich, ale też najlubšich domjacych skoćatow. Znaje drje swojeho knjeza, lubuje jeho a posłucha jemu; ale to je wšitko bóle přiwućenje dyžli nawućenje abo spóznaće, jeli móže so docyła wo skoćacym spóznaću jednać. Byk sebi něšto wajcy być zda, też nawjedowarska kruwa alpinskich črjódow, to pak nima winy w duchownych mocach, ale w ćelnej přemocy, kotruž ma byk sam na sebi a kotrejež dla so runje wěsta kruwa za nawjedowarsku wuhjerje.

Howjadło so hižo w druhim lěće dale plahuje; sućelnosć traje 285 dnjow, často pak też wjacy abo mjenje. Ćelko bórzy po narodźe postanje a cyca. Přinjese 8 hrymzakow sobu na swět; po prěnim lěće zlubi přednjej, po druhim lěće pódlanskej atd., tak zo su po štwórtym lěće wšitke wobnowjene. W pjatym lěće žołća so zuby, mjez tym zo běchu prěnje 4 lěta mlokoběła. Mjez 16. a 18. lětom padaja abo łamaja so zuby. Wot toho časa kruwa wjacy mloka njedawa, kaž też hyk k plahowanju khmany njeje. Wjetšu starobu hač 25 lět howjadło zrćdka docpěje.

Wšelake rostliny, čerstwe a sušene, kaž woku, hróch a młódnu trawu, howjadło rady jě. Škódny je jemu len, wjerbina, bólgełowa, hłuška, syćina, žabjace łžicy, młóćeńc, črijk, młode dubowe liśco, pjena wlóskeho worjecha, mokry dźěl atd., bor a bla pomjeńšeja młóćenje. Kulawske zelo, butrkwětki, škorodwicu bjerje howjadło w nuzy, wšěch družinow, běrny a morchej w kóždym času rady. Bjez sele njemóže być.

Zarpěty knot — dobry ořećel raterjow

Što wisy tam na prudlešku? Knot. Na šibjeńje, bjez winy je wobwěšeny. Jeho zuby pokazuja, to, zo rostliny njeje, ale njerodź. Štož jemu brjuchu rozpróje, so přepokaza, zo tam ani koruška, ani pješka nima, ale jenož ćwaki zežranych brukow, kow, ćerwjow a mjedwjedźow.

Štó kóncuje rostliny na łukach a polach? Nic kuć ale ći, kotrychž wón tak pilnje honi a žerje. Hdźež knot, tam je zemja połna njerodźe, hdźež tuta nje tam so knot njepokaza; hdźež so wona zhubi, tam so knot zhubi. Mudry ratař we Wonccach pytny ta na polu a přihhladowaše jemu dwě njedźeli. měnješe, štož jedyn za dwě njedźeli wurjedźi, bjaše tola styrnaćo wob dźeń zrumować a kupi živych. Te sadźi na polo, a za dwaj dnjoj tam žr wjacy njeběše. Jeho susodźa też tak činjachu a sa nimaja tam wjacy knotarja. Kupuja za knotař mzdu žiwe knoty a žaneho njekóncowa, dokelž kn same du, hdyž je dźěło dokonjane, t. r. zemja čis Knot je a wostanje najwužitniši hoitwjeski ratarjow.

Hospodarski rozhlad

Sobotu, 11. haprleje 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,465	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,28	100 českosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	80,94	100 franc. frankow	16,38

Barlinska kursa, 9. haprleje. Sakadnje njenadźa na šćitwórtkownej poslednjej kursy přiwed přichetorhnjenjom wobkhoda přiwes šwiate dny wobšerneho přichemjenjenja. Po wobšahu běchu wobroty khětro wobmjelowane. Dokelž bě publikum jenoš małe přichikaw na wiki sapodać a też kursowny wobkhod i powołanja so dniowitele přichejtawki dla wróćo dźerżeće. Dokelž rał bě na atsijowych wikach kał bě hižo w poslednich dniach tachtero tydźenja widźecj, niedostatk materiala, dohrabnje nješto mało kupnych přichikawow, so hnyhu so kursy pohnuše. W zuku wichał tute powyšenja kursow wjacy hać ½ proc. njewućiniachu.

Berlinske žitne wulkowiki. Poslednji dźeń na Berlinskich žitnych wulkowikach přiwed 4dniownym přichetorhnjenjom přiwes jutry. bě wobkhod jara měrny. Powšitkownje so stronu ratořenja bě jara mało. Na druhej stronje pak so też mjenje khětro wróćo dźerżachu. Rožka so dale pilnje pytalche, wobsahje w nroninym, mjes tym so ko přiwesnej jenoš so nadbytnje dohnała žadalche. Wowš a ječmjeń mjerjelotaj mjenje miti. Nječiwjesane twarn so jeśko wotrachu. Njewšinnonstemne přichetorhnjenje žita so tuhn poliśachu. Muki mjerjelu hrabo wobkhod wotpowjedna rosnawa wo Barlinskich žitnych wulkowikach budźe wutoru.

Mjezna płaćizna w Barlinje zetnuć

přichetaju W 8: 10,90 hr., W 9: 10,25 hr., — rožki W 8: 8,40 hr., W 11: 8,55 hr., — ječmjenja W 7: 8,65 hr., W 9: 8,90 hr., — wowša W 11: 8,35 hr., W 13: 8,50 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje

	9. 4.	8. 4.		8. 4.	8. 4.
Pšenica	214,0	214,0	runy	21,0-23,0	21,0-23,0
rožka	177,0	177,0	wowša	31,0-31,0	30,0-31,0
ječmjeń now.	215-221	215-221	módre lupiny	17,0-17,5	17,0-18,5
ječmjeń, nat.	—	—	žołte lupiny	28,5-30,5	28,5-30,5
wows	—	—	zeradźelka	44,0-48,0	44,0-48,0
kukurica	—	—	raps, wosuški	—	—
pšenč. muka	27,35	27,35	lany wosuški	17,30	17,30
ržana muka	22,25	22,25	such. truban.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnč. kruški	18,60	18,60
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 ko		
raps 1000 kg	—	—	plana słonca		
hroch, Viktor.	33,0-36,0	33,0-36,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
peluški	34,0-37,0	34,0-37,0	ečna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 201,0 9: 205,0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 163,0 11: 171,0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 173,0 9: 178,0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 11: 167,0 13: 170,0

Nětčre płaćizny z Prjedźanskich wikow.

Huhry, šarćane 70—1,60 hr., kački, šarćane 1—1,hr., kury, stare, šarćane 90—1,10 hr., turn. młode šćane 1—1,20 hr., karpy 1 hr., liny 1,70 hr., jabłki 15—60 pj., běrny, po puntach 5 pj., hoboda, jědźna pj., zahła 12—15 pj., khrěn 70—80 pj. hołotej, ćes 15—35 pj., běrn kał 15 pj., ćerwjeny kał 15—18 butra 1,42—1,52 hr., jeja 8—11 pj.

Płaćizny rěznego skota na Prjedźanskich skótnych wikach.

9. haprleje 1936 Płaćizny po centnarju a hriwn

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 1009

Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	68—
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	55—
Snadnje wuwite	45—
Najšpatniše	40—

Swinje: 1719

Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	56
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	55
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	—

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

11. haprleje 1936 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so na złotej hriwnje zrozumja.

Twora	najniše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1,60	1,80
Ćelace mjaso	1,80	2,40
Skoniace mjaso	2,00	2,40
Swiniace mjaso	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmałc	—	2,20
Pšeńčna muka	0,38	0,50
Ržana muka	0,34	0,36
Khlěb	0,25	0,27
Jědźne běrny	0,09	0,10
Rais	0,28	0,80
Hroch	0,56	0,80
Soki	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmałc	—	—
Sušeny połć	2,20	2,40
Dobre mjaso	0,22	0,24
Jědźna butra	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,11
Jědźne buny	0,36	0,48
Cokor, drobny	—	0,76
Petrolej	—	0,44
Kam eńtne wuhlo (domi. tepi.)	1 ctr.	1,70
Brunicowe briketty	1 ctr.	1,20

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćeńcańske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 87 | Budyšin — Wutoru 14. haprleje 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Zemrěty pósłanc z Hoesch so w Drježdźanach pokhowa

Semrěte cjełko semrětcho němskeho pósłanza z Hoescha w Londonje ź pśichódnu sobotu na pokrjebnišćeju Swj. Trojizy w Drježdźanach pokhowa. Jendźelski sanićak cjełko do Wilhelmshavena pśichwjese. Wot tam ga wone z wožebitym cjahom do Drježdźan dowjese.

Wutoru popołdnju smějo ga žarowańska žwjatočnosć němskeje kolonije w Londonskim pósłanstwje. Sćrjedu ga kašćej na Viktoria-dwórnišćeju w Londonje dowjese. Wot tam ga z wožebitym cjahom do Dovera wotwjese. Sanićak „Scout" je do Wilhelmshavena dowjese.

Zyrkwinske žwjatočnosće w němskich zyrkwjach w Londonje a w jenej abo dwěmaj jendźelskimaj zyrkwjomaj ga na 24. haprleje postajite. Ministerialny direktor Dieckhoff jako zastupjeŕ němskeho knježeństwa cjełko pósłanza pśewodza.

Pósłanzowe cjełko wot soboty we wulkej witańi němskeho pósłanstwa w Londonje na marach stej. Ssobustawy němskeho pósłanstwa, strony a nowinarstwa pśichi kašćeju strażowachu. Wjele pśeśeńelow semrětkeho w Jendźelskej jeho cjełko w pósledních dnjach wopyta. Kral da swoje wožbownike žobużarowanje pśches sira Sydneja Clive wuprajiś.

Jendźelski kral Eduard VIII. je wjednikej a němskemu kanclerej pśichi žmjerći němskeho pósłanza z Hoescha pśiches jendźelskeho pósłanza w Barlinje žwoje wožbownike žobużarowanje wuprajił. Wjednik a němski kanclerje je jendźelskemu kralej za tutón wopokas jeho dźełbraće žwój najsyrawnischi dźak wuprajił. Jendźelski spwonkowny minister minister Eden je němskemu knježeństwu žwoje žobużarowanje wuprajił a sdźełił, so je žebi jendźelske knježeństwo z dźakom wulkich sasłužbow wědome, kiž je semrětky woběmaj krajomaj wopokasał. Pósłanz z Ribbentrop je sawostajenym němskeho pósłanza w Londonje žobużarowazy telegramm pósłał.

Grichiski ministerski president wumrěł

Grichiski ministerski president a spwonkowny minister Konstantin Demerdźis je w nozy k jutrownej póndźelu njenadźiju wumrěł. Ministerska rada je ga na to hnydom zhromadźiła. Naměstny ministerski president general Metaxas potrjedźenje nawjedowasche. General Metaxas je kralej wojsewit, so knježeństwo wróćo stupi. Kral pak je **generalej Metaxažej hnydom na to poručił, so by nowe knježeństwo sestajeł. W nowym knježeństwje ga ministerske sastojnstwa z druhimi wožobami njewobsadźa.**

Němske dobyće pśi wujězdźowanju wo wulke myto w Monaku

Pśenje wulke lětuske autowe wujeźdźowanje je jutrownu póndźelu němskim barbam wulke dobyće pśinjeśło. Wujeźdźowanje ga wo wulke myto w Monaku. Po cjeźkim wubědźowanju ga němske wosy na pśenje tśi městna pśchedobychu. Pśeni běšche Rudolf Carraciola na Merzedes, druhi běšche Varzi a tśeśi Stuck, wobaj na Auto-Union. Wjednik je dobyćerjej Carracioli wutrobny sbožopśejazy telegramm pósłał.

Powětron „Hrabja Zeppelin" do połodnišćeje Ameriki leśi.

Powětron „Hrabja Zeppelin" je ga druhi dźeń jutrow wjeczor 7,11 hodźin pod wjednišćiwom swójeho kommandanta kapitana je Schillera na swoje lětuske pśenje leśenje do połodnišćeje Ameriki puśeśił. Nimo 16 ga cjełowažnych powětron hišće je nětotre sta kilogrammow ... row a pósłśich pożytkow njeje. Powětron po tym ga ... puću leśi, kaž „L Z Hindenburg", dokelž Franzowsk... powětronaj njedowoli, so by žmjet pśches jeje kraj leśeła. Leśenje na Hollandšku puć wo 800 kilometrow abo 10 hodźin podleśi.

Přepjelnjene jutrowne Bože služby w Moskwje

Teź lětża ga žyły luda jutrownu sobotu wjeczor k Božim žłužbam cźišćejćaju, kiž ga w nětkotrych, dotal hišće woteworjenych zyrkwjach wotmě́chu. Pśched revoluziju běšche w Moskwje nětka 800 zyrkwjow było. Mjes tym pak stej ga nimale dwě tśeśinje słužbile. Se žłytnych zyrkwjow pak je jenoj hišće 36 wěriwym pśichistupnych.

We wšěch woteworjenych Božich domach straschna cźišćenza knježesche. Jenoj nětkotym wěriwym ga poradźi, hač k wottarjej a wobrasam žwjatych dóńcź, hdźej ga po nalożku prawožławneje zyrkwje Khrystušowe stanjenje wot połnoca žem žwjeźi. Sžyły pśched Božimi domami buchu w tutym cźasu wjetśe a wjetśe. Sta ludźi dyrbjachu wonka wostaś, dokelž njeběšche móžno, ga nětko do zyrkwje pśchedobyć.

Wšitke rosprawy wo jutrownych Božich słužbach w Moskwje su w tym pśichesjene, so je ga lud lětża žylniśko wobdźělił hač w pósledních lětach. Wožebje je napadło, so je ga wjazy mužow a młodostnych pśichi Božich słužbach wobdźělilo.

Bitwa při mandźusk'ch mjezach

Hłowny kwartěr japanskeho Kwantungskeho wójska je rospravu wudał, w kótrejž ga bitwa wopisuje, kótraž je ga 31. měrza z krótkeho wjeczora Buirskeho jězora wotměła. Pśichi rażenju mjes mongolskimi a japanskimi wojakami je k wojowanju dóšło. Na mongolskej stronje su ga 12 bombownych lětakow, 13 panzerowanych autow, 300 jězbnych, kompanija pěšchow a artillerija wobdźělika.

Wojowanja su dwaj dniej trałe. Druhi dźeń sebranjene mongolske wojeńske wotdźělenja ź 30 panzerowanymi autami a 96 automobilemi 20 kilometrow hłuboko do Mandźusije bźychu. Tam jich japanscy lětarjo nadpadowachu. Kaž Kwantungske wójsko rosprawja, su ga tśi mongolske lětadła wottrělili, pjeć je ga wobśichkodźiło a dwaj panzerowanaj wojsaj staj ga dobytoj.

Tajnostne bombowe nadpady w Zjednoćenych statach

S Wilkesberra w pennsylwanskim rewěrje podkopkow anthracitowego wuhla ga powě, so je tam mjes dźełaćerjemi k njeměram dóšło. Jeneho dźełaćerja su morili. Nětkotrym ludźom běchu ga tajnostne wažoki pósłałe, w kótrychž bomby tćachu. Pśichi woćinjenju waćzkow ga šćitnyj wožoby cźežko sranichu. Swotkel waćzoki pokhadźeja, njejsu móhli swěsćiś. Pósłśe wyšmóńcźe pak nowym inteligożenjam sadźewachu, dokelž móžachu žhytne bombowe pakety njeźichótne sćinjiś. Na tamnišchu romśko-katoliku zyrkej žwj. Marije je ga Cźichi piatk pśichi Bożej mšchi tohorunja bombowu nadpad tkućił. Farski dom je ga wotpalił.

21 italskich lětadłow nad Addisom Abebu

Póndźelu rano ga 21 italskich bombowych a honjerskich lětodłow posbeže, so bychu abeźynske hłowne město Addis Abeba pśeleceźałe. Lětadła nětkotre kola nad městom lětachu. Abeźynjenjo pak ga njewobarachu. S lětadłow ga tyłaju leceźanych kopjenow smjeta. S kopjenami ga wobzdźełstwu wojsejeśche, so je ga wójsko abeźynskeho kśora rosbiło a so je Italska w dobytym kraju njewólnistwo wotstronika. We kopjenach so teź pśiwlubja, so Italska abeźynske krajej pokoj a zywilizaziju pśinjeśe. Lětadła ga bjes skhody wróćichu.

Na bitwišćeju pśichi jězoru Aschangi žu cźełła nětkotrych běłych muži w uniformje cźełneje gardy abeźynskeho kśora namakali. Uniforma pśiceradźi, so běchu mornjy byli offizěrjo. Pola mornych pak žanych papjerow njenamakachu. Tehodła dotal njebźeśe móžno, nadrobniśe wo jich wosobje sdźeśiś.

Italska cjeźka artillerija ga do Afriki sćele.

Kaž italśe nowiny pišaju, ga w tu khwilu wulke wojeńke transporty za Ranšchu Afriku pśichitowaju. Wožebje cjeźka artillerija z hornjeje Italskeje je ga k wotwjesenju pśichitowała.

„Abuna" ga na biskopow žwěca wobroćiła.

Se stajnym postupowanjom italskich wojakow je ga abeźynski lud do wulkeho njeměra podał. We Addisu Abebje ga rosrěčowanja w Genfu z wulkej napjatosću wobkedźbuja. Abeźynjenjo ga nadźijeja, so ga bórzy měr sćini. Jene nowiny, kiž ga w abeźynskej rěcź wudawaju, bjesmóz Swjatka ludow wuzmješchuja a žadaju, so by ga w Genfu wot rěczenja k skutkam pśeschło. Wjednik koptiskeje zyrkwje „abuna" je ga na wšěch khcheśćanskich biskopow we wulkaju z jutrownym pósłesstwom wobroćił. Tuto pósłesstwo pak sdobom wótry protest pśchećiwo „njeczłowjeskemu wjedźenju wójny Italskeje" wopschija.

Turkowska wobwjerdźenje Dardanellow pśiocwědźiła

Turkowski spwonkowny minister Rysćhdi Aras je wosjewił, so je turkowske knježeństwo wobsamko, pola podpisarskich mozow Lausanneskeho sprjećenja sakrocźiś. S tutej krocźelu chze wono dozpśeć, so bychu ga postajenja pścheměnite z kotrymiž ga wobtwjerdźenje Dardanellow sakasuje. Turkowske knježeństwo je hižo noty podpisarskim mocami pósłało. Pśichcźinu žwojeho postupowanja turkowske knježeństwo w pśchěrazej njewěsći na Ssrjedźoseminskim morju widźi.

Nowy chinejski protest pśchećiwo rusko-mongolskemu sprjećenju.

Chinejski spwonkowny hamt w Nankingu je tamnischemu žowjetskemu pósłanstwu druhi protest chinejskeho knježeństwa pśchećiwo žowjetsko-rusko-mongolskemu sprjećenju pśchepodał. China znowa žada, so by ga tuto sprjećenje jako njepśaćiwe wuprajiło.

Serbske jutry

Serbscy křižerjo zanošuja Bohu Knjezej dźakne haleluja.

Kajke radosćiwe klinča hłosy
Wot Kamjenca hač do Budyšina?
Što jusk z Wotrowskich so horow nosy
A hač za Kulow so dele pina?
Serbscy křižerjo ze wšitkich dworow
Na jutrownych konjach wujězdźuja.
Z khorhojemi w pyšnych porow
Zanošuja z hłosom haleluja.

Takle spěwa nam naš njezapomnity serbski basnik Jakub Bart-Ćišinski, podobnje spěwaju nam naši dźensa hišće živi basnicy a zwuraznja serbskeho bura jutrownička.

Bur je hłuboko zjednoćeny z domjacej rolu, bur je tón, kiž dźeń wote dnja na powołanym městnje začuwa tworjacu bójsku móc w jeho wobdawacej Bożej přirodze. Tohodla rad bura za tołmača tež našich myslow mamy. Jutrownička Bohu Knjezej z nutrin wutroby so dźakować za wšo dobre a jeho prosyć wo dalše Boże žołnowanje wob čas našeho žiwjeńskeho byća, za naše domički, pola a hona a wšitko, štož bu nam do staroscźiweho wothladanja doporučene.

Hdyž je serbski bur runje Jutrwničku sebi wuzwolił jako dźeń wosebiteje prostwy jeho wšehomocy, tak namakamy drje wotpołnu w tym, zo je Zbóžnik swěta na tutym dnju z morwych stanył. Swjate horjestaće wozmje bur do ruki a konik, krasnje pyšeny, kiž hewak služi k pilnemu rólnemu dźěłu, tón jemu służi dźensa k Bożej česćowności, hdyž wujęcha z Bożej martru a zmahowacymi cyrkwinskimi khorhojemi do serbskich honow.

Hdyž su serbscy křižerjo prěni raz jěchali Jutrowničku k Bożej česći, to hišće dźensa wuslědźene njeje, ale wěste je, zo tutón naožk dobreje křesćijanskeje zmyslenosće hižo wot spočatka 15. lětstotka je w Serbach z domom, kaž nam njeboh Hórnik we swojim wopisu wo křižerjach piše. Haj tutón nadobnosće połny nałožk je so rodźił z hłubokeho žórła křesćiajnskeje zmyslenosće našich wótcow. Wone mějachu za samozrozumliwe, zo słuša Bohu Knjezej wosebite dźakowanje a holdowanje jutrowničku a rjeńšeho drje nejmóžeše być, hač na konju do polow jěhać, w Božim domje a na Božich ladach so modlić. Bur wróći so z tutym nałožkom zaso k maćerprevious přirodze, kiž je nam tu na zemi z domizmu. A runje tak samozrozumliwje běše, zo so jutrowne jěchanje k Bożej česćowności kaž słónčna pruha rozsaješe do wšěch Serbow. Z radosće z morwych stanjenja swojeho Zbóžnika rodźi so tutón prě wšo nadobny nałožk našich serbskich burow. Tajke swjatočne wobkhody na konjach wjedu so z Khrósćic do kłóstra Marijneje Wěrzdy, po wobpuću hodźinu zdalenym. Ralbičanscy wosadni podadźa so do městačka Kulowa, dwě hodźinej daloko a Kulowscy do Ralbic, Njebjelčanscy pak do Wotrowa a Wotrowscy do Njebjelčic. Wot jutrow 1882 tež Radwořscy do Zdźěry jěchachu, dźensa do Baćona a Baćońscy do Radworja a nětko je samo tež Budyšin w poslednich lětach so přizamknył, jěchacych z Budyšina do Radworja. Tak rozšerja so jutrowne jěchanje dźensa kaž hwězda do wšěch stron katolskich Serbow.

A my lubi Serbja mamy wšu přičinu nad tym z klubin duše radowné a nihdy nam njeje tutón nutrny nałožk zwonkowna forma za wóčko, ale nutrna žadosć křesćijanskeje zmyslenosće jutrowničku z Bohom swjećić. A tón lud, kiž z Bohom je stajnje zjednoćeny, wo tym Ćišinski takle spěwa, wěsće z połnym prawom:

Donidź kóń so budźe w kudźerjach
gratować a zadźiwane šmórki
budźa šeptać we křižerjach,
Serbja Serbja wostanu na wěki.

Tuž pohladajmy hordostni po jutrownym swjedźenju zaso raz do Serbow a čeptajmy sebi w kóždym róднym domčku, kak smy jutrownička nadobnje swjećili Bohu k česći a drohemu serbskemu narodej ks pomoženju.

-f

Jutrowny swjedźeń w Budyšinje

Tež lětha je jutrowny swjedźeń naschemu Budyšinej njejmérnje žiwny wopyt zuných pschinjeješ. Budyšchin bywa w bližšich a dalšich krajinach bóle a bóle znaty. Jutrowne nałožki nascheje domišiny zuných jutry žiwnje do Lužicy a wožebje do Budyschina wabja.

Sserbski Dom, hordostny domacy serbskeje narodneje lubosće, žiwěry a wopornivosće stoji kaž nadobny rycerz žrjedź Budyschich twarow a schladowasche žobotu do jutrow na wschě Sserbowki, na wschěch Sserbow, kiž běchu na wiczitny dźeń do města pschikhwatali, so bychu swoje twory wotbyli, so bychu žebi wschitko trěbne nakupowali za jutrowny žwjedźeń. Wón widżesche jutrowne radostne mjesziwosće we wocžakowanju wulkeho žwjedźenja. We Sserbskim Domje tam schwórczachu maschiny, tam rjadowasche žo ſ wustojnej ruku pižnik k pižnikej, tam sjnczachu stajeršče maschiny žiwój njemérny tikot, so bychu to, schtož redakzija Sserbskich Nowin Sserbam pschihotowasche za jutrownicžku sestajeli do rjadkow a wustojne ruki sjednoczichu tute myšle do stronow. A še pschipołdnjom stokujowasche žo tuto dźěło hač do poslednjeho skhodźenka

Wupósłanca z Hoescha Boża ručka zajała.

Němski wupósłanc w Londonje dr. Leopold z Hoesch, je Čichi pjatk 54 lět stary njenadźicy wumrěł. Dostawši powěsć wo jeho smjerći je kral Eduard wosobinscy telefonisce swoje sobuzarowanje wupósłanceskemu radźičelej wjerchej Bismarckej wuprajił. Wupósłanc z Hoesch, kiž bě w lěče 1907 do diplomatiskeje služby stupił, běše spěšnje postupował. Po wšelakich nadawkach we wjele hłownych europskich městach w kritiskim času lěta 1921 jako wupósłancowy radźičel do Pariza přińdże. Hač do lěta 1932, w kotrymž so na wuznamne městno do Londona pósła, wukonješe za němski stat w Parizu wurjadne służby. Nic jenož w Němskej, ale tež we wukraju, mějachu jeno za jeneho z najlěpšich němskich diplomatow. (Scherl Bilderdienst, M.)

Wulka maschina, kiž nowiny cžischcži, zaschwórcža kaž njenažytny wukoł cžłowjeschcje mozy a Nowiny njeżechu jutrowny postrow do žwojich lubych žerbskich wjeskow. Tam a žem khwatachu rosnoschcerjo a kaž pruhi organizacžneje žyzeje rosnjeżechu žo žerbskeho ludu jutrownje myšle do wschěch domow w naschich lubych Serbach. Měrko bě žerbski lud pschihotowany też ſ duchownej zyrobu sa hordostny jutrowny žwjedźeń w nabožnym a narodnym duchu.

A hdyž žo wjeczork lěhasche na Budyske křešchi, zaklinczachu wschě swony Božich domow a wosjerwachu ſ mózným a žwjatocznym hłosom pschedwjeczor jutrow. Na Hrodźischcu tam stojachu na skalinach ſ posawnami, ſ kotrychž klinczachu nabožne kěrluschе do cžicheho pschedrutrowneho wjeczora. Smuzi požłuchachu pschitomni tutemu nabožnemu wurasej spoczatka jutrowneje radosče. Města kusstotny wobras na Hrodźischcu poda wschemu njejapomnity wobluk. Haj, Budyschin witasche jutry ſ hłubin duschе, hotowasche žo na doživjenje, kiž cžestnje wusnamjeni nasche městacko psched druhimi we wótrym kraju.

Jutrowniczku rano žo Boże žłunczko mile na žwjedźenske město žmějesche. Swony wotachu schescžanow k Božim służbam a ſ kléřkow žo nutrnym kemschcerjam jutrowne powěsče wo dobrycu žiwjenja nad žmjerću pschipowedasche. Mjes tym pak běchu žo měschcžanske dwóri ſ ludom najwjelke, kiž žo wożebje na žitnich wikach a pschi zyrkwi nachěče lubeše Knjeze hromadźeschce, so by był se žwědkom žwiatocžneho wotpěchanja jutrownych khcžerjow. Tu žo pschihładowazym žylam nětko hižo stary znaty wobras dostajnych jěcharjow na jich pyschnych konjach poschcži. 22 sapschchahow žo w Budyschinje lětha na tutym kschescžanskim nałožku wobdźěli. Fotografojo, kinowaj wosaj a samo radiowy wós dostojny podarok na wobrazy abo tacžele smě̌chu. Hdyž běchu kschescžerjo po ulikrocžnym wobjěchanju zyrkwje a pod pschewodom swonow Budyschin wopuschczili, žo psched wrotami naschcho města na Hrodźischcu, žławne jejkakulenje sapocza. Wot dopołdnja hač do wjeczora běchu 1000 domjazych a zuzych je žwědkom tutoho sa Budyschin žwojorazneho nałožka. Wjedro pomérnje derje hotowjeschе, so kulenje jejkow pola pschihładowarjow a wobdźělnikow najlěpschi sacžischcź sawostaji.

Tu žo wěso njeżmě rjany žwjedźeńſki jutrowny cžas saponmicź, kiž žo popołdnju po wschelakich Budyskich dróhach a hasach na Hrodźischcko hibasche. Lužica w tutym cžasu domjazym a zuzym žwoje mile wobliczo pokasowasche. Mažne znamjo běschtaj jutrowne jejo a jutrowny sjazj ſ trěbnym wudospołnjazym pschewodom drohoho ludu, w pětnych drastach ſ kotrymiž powschitkowne spodobane słubdźichu. Hódnje sastupjene běchu ludowe drasty Lužiskeho kraja, žerbske kaž němske. Wěso tež jejkowy Handrij njeżmědżeschce pobrachowacź. Wón je žwojimaj korbikomaj, w jenym jejka a w druhim holbki, žwěru w žwjedźeńſkim cžasu cžampaſche. Mali herzy cžasej dosej wustojnje rhythmus a stup wołožachu. Zyły cžas běschе derje poradźeny zyłk ſ połnym wuspěchom. Donjazy rejnjeżłnizy, kotrejž žo sa žeżiwjenje wobdźěłarstwa starachu, w žwojej powołańſkej drasce stupajo khłóschczeńći sa pilnych lójerjow jejkow žobunjeżechu a je ſ powschitkownej sabawje ſ Hrodźischcha pd-brjoły dele injetachu.

Popołdnju wokoło ½5 hodźin žo ſschižerjo po žwucženym waschnju ſ Radworja sažo do města wróčichu a žo po wobjěchanju Pětrowskeje zyrkwje a zyrkwje Nascheje Lubeje Knjenje sažo do žwojich statokow wróčichu. Tej popołdnju běšche žo sažo wulka žyła sdźěała, so by tutej słóncžnej žwiatocznosći pschihładowała.

S Hrodźischcha žo cžerjódy luda do města wróčachu. Mnohy zuzy žo na wotkřěd hotowachu abo žeži hischcze rjanosče tyżaznětneho Budyschina wobhładowachu. Hdyž běschе žo prěni žwjaty dźeń nakhilił a žo nóz na město lěhasche, žo žnamjenite twarjenja stareho města wobžděłichu. Budyschin běschе měł sažo jedyn žwojich wulkich dnjow a wschitcy sarjadowarjo a kobuskutkowazy móha ſ jeho wuspěchom być pokoje spokojom.

Druhi dźeń jutrow běschе dopołdnja njejschijomnischе wjedro pschinjeješ. Pschipołdnju pak žo tola hischcze někak wunjedri, so žo mnohy hischcze na wulkeſ do blížšcheje abo dalšcheje wokolizny nastajichu. Měschczenjo pak žebi pra-

Pod škitom Božim

14] (Pokračowanje.)

Schołta, kiž Handrija tež pschenjechcacź njemóžeschе, kaž wschitcy druzy we wjy, Wólschakej, dołho žebi njepschekładžo, pschihłosowasche a žo k temu poliicji, jemu k wuwjedźenju teje wězy pomhacź. Hdyž budźetej wjedro a puć khwańſchej — bě to runje na spočatku symy, dołhi khcžej bě wschitko rosmacźak —, chžyschе do města dojcź a ćołóčka žobu wjacź.

Ale wjedro bywasche skerje hórsche dyžli lěpsche, donidź słóncžnje na spočatku adventa njesamjerjny a puče njeſtwjerdnychu.

Schołta junu k Wólschakezom pschińdże a chžyschе žwojemu pschecželej dźěłicź, so nasajtra pojedże. Tu Wólschaka we kožu nadeńdże. Wot pryedawšcheho dnja bu ſ nim hórje: cžoło bě horje, žiła dźěschе spěchnje, a wocži běschtej schkleńcžanej; symniza žo bliżšeje — kajka, to žo njehodźeschе wuhłědnicź; pschetož khory tu na puć bjes wědomja leżeschе.

„Njejsče dha hischcze po lékarja pósłali?“ Schołta krucže porokuje, žo burowku praschesche, kotraž bě runje do ſtwy sastupika.

Ta ſ krótka a symnje wotmołwi: „To wschak žo sažo da; tón ma žiwnu naturu.“

Rosbněwany žo schołta žonje ſ khribjetom pschiwobroczi a na Handrija na dworje ſ roskasowazym hłosom sawoła: „Handrijo, žnydom mi sapschehnjejsch a po lékarja pojedźejsch! To je woprawdźe hańba ſ wamaj, wój dyrbjałoj psched Bohom a pched cžłowjekami žo hańbowacź.“

Handrij žo sastrăži a chžyschе najprjódy něschto snapschecźiwicź, ale žebi hinak rosmyšli a dźěschе pomału do konjenza.

Schołta, žaneho cželadnika na dworje njewidźo, koretu žam ſ kólnje wucžeje a spěchnje ju wot kurjazeho njerjada wucžischcź, so njeby lékarjej žobudźenje nemóžne sčinik. Pschi pschahanju Handrijej najkrucžischo pschikasowaschе, so dyrbi khwatacź, dokelž je ſ khorym jara žle.

Ale to khětro dołho trajeschе, donidź lékař dóńdże; — Handrij měrjeschе, so konjej, kotrejž běschtej dołho w hródźi stałoj, wjazy šwucženej njejstej, khwatnje běhacź.

Lékař po krótkim pschepytanju khorosći sa sahorjenjom wutrobnjowoje kójki spójna a poruczi, so ma žo wschitko jara kedźbnje cžinicź, schtož wón wukaza.

Kak wobhladnimje je žo to stało, njemóžu prajicź; pschetož burowka nikoho žuseho do ſtwy njepuschczi, wudawajo, so je khorosć natykowaza.

Ludźo, kiž pschikhadźachu, khoreho wopytacź, wotlomjachu žo w pschedhrěži. Jenož schołta žebi junu pschistup wunuſowa, won dyrbjesche žwojeho dobreho pschecžela jomu nadpyt cź a ſ nim porěcžeć. Burowka chžyschе sa nim nuts, ale wón žebi to tak rosbudnje sakasa, so žo wona sažo wróczi.

Wón khoreho žyle bjes mozow naidźe. Bolosče běchu jemu bjes mała wědomje žyle wsałe. Jenož jara žo napinajo móžeschе žo srozumliwy sčinicź.

Schołta žo woprascha, hacž je na trěbne waschnje hladaja a wobstaraju, ale wotmołwy njedosta; na khoreho pschińdże napad, kotryž jeho žyle pschewza.

Schołta sklónčnje ſ komory wustupi, žebi wotmyšliwschi, so žwojeho stareho pschecžela Wólschaka cžasczischcho wopyta, hacž dotal. Hdyž buzy nimo kuchinje pschińdże, žo na puć wotewrjene durje dobłada, hdyž burowka stejeschе. Wona njewustupi, so by žo ſ nim rosrěčnowała. Na Handrija pak, kotryž runje ſ wrotami do dwora pschińdże, schołta tak wótrje pohlada, so to lěpje sfutkowaschе, hacž dołhe naponinanje.

Nasajtra chžyschе žebi schołta runje žwój kłobuk stajicź, so by ſ Wólschakezom pohladał, tu wot tam žłužobna dźowka pschińdźe a jeho nuſowaschе, so by khwatajo ſ Wólschakezom pschischoł, so ma Wólschak wulke žadanje ja nim.

Njech tale powěsć schołtu najprjedy hischcze bóle sastróži, potom žo tola swjeseli; pschetož ſ teho spójna, so bě žo jemu wědomje sažo wróczilo, a to mějesche ja znamjo, so žo porjedźecź počzina.

Do ſtwy khoreho sastupiwschi spójna, so je žo tón jara pscheměnił: wocži běschtej jemu hłuboko spadnyłej a wudżeraschcej bjes błyschcza je žwojeju dólczkom, na cžole jemu wulke kapy potu stejachu, a dychasche žo jemu cžežko.

Hdyž schołta sastupi, jemu khory ſ wulkim napinanjom ruku napscheczo tykasche a rjekny:

„Budź mi witany, žuzobže, hischcze jenu službu tu bicže mi wopekasacź.“

Pschi tym žo spłóschiwschi a strachocźiwje ja burowku a Handrijom wobhładowasche, kotrajž ja khachlemi stejo pschipoſłuchaschtaj.

Schołta Wólschakowe hladanje žrozumi a žo ſ krótka na njeju wobroczi:

„Njejsitaj dha do teho pschischłoj, so chže khory je nanu žamym być a porěcžecź?“

Burowka chžyschе napscheczniwo rěcžecź, ale pschecźiwa schołtowemu krutemu wustupowanju njemóžeschе wobstacź. Tuž wotwołakujo a mjerjajo žo, komoru wopuschczi, Handrij dźěschе sa njej.

(Pokračowanje sćěhuje.)

jachu, so běšche derje było, so je nam přeni dźeń jutrow tak pschijomne hwjedźeńske wiedro wobradžił, dokelž wot praweho jutrowneho wjedra poradźenje Budyšlkich jutrow wjele wotwisnje.

*

Wjeczor krótko do 6 hodźin je Lipiczanski radio wo Budyšlkich jutrach rjenje rosprawjał. Jara derje je žo pschenjesenje rosprawy wo jutrownych pschijerjach poradźiło. Kak dostojnje klinczeše halleluja pschi pschijerjach Naschoje lubeje Knjenje a žo moh rjez jako zwlk k jowkam hwonow pschilěschasche. Tutu rosprawu šmy s wosebitym spokojenjom słyschelí. Tola teš s rosprawy wo jejkakulenju spójnachmy, so žo rosprawjeř prózowaschе, wschitko prawje po wopraudźitosczi pschedstaječ. My Budyschenjo šmělmy prajič, so běšche jeho pucz prawy a so je tchodźa tuta jeho rosprawa naš polnje spokojiła.

W **Budyschinje** 14. haprleje 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Kolebka a kašč: kak daloko stej rózno?

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer plus 4 a najnižšcha nózna temperatura 1 stop. cjopłoty. Rospołożenje wjedra w Europje je hischcze jara njestajne. Nad Rauschim morjom nižina leži. Tuta wjera trochu na wjedro w naschich stronach stutkowasche. Zeš nad hrjedźinjej Němskej běsche žo mjenischa nižina wutworiła. Wyschina pola Italskeje je wubjeř hacž k nam póstała, kiž žo pola naš dźenja rjanym wjedrom wustutkuje. Tola žo njetrjebamy stajneho rjaneho wjedra nadječ, dokelž pola Hollandskeje nowa nižina leži a žo naschim stronam bliži. Tak drje šmějemy jutsje saho njestajnische a khětro khłodne wjedro. Rozy wostamy pschez hischcze hymne a s mětinami je strach lohkeho mjerzinjenja. — Jutsje hrjedu hłónčžo 5,06 hodź. skhadža a žo 6,55 hodź. khowa. Měsacžk, kiž dźenja w poslednim bětliku steji, jutsje na ranje 2,04 hodź. skhadža a žo dopołdnja 11,08 hodź. khowa.

— **Wuhlady na wjedro sa jutsischu hrjedu: Khłódniche a njewobstajne.**

*

— **Krajna sanitetna schula.** W Hnaschezach ma žo w industrijowym dworje wosebita schula sa wukubłanje wjednikow sanitetnych kolonnow saložić. Swjatočne wotewrjenje budže 22. haprleje. Wot 3. hacž do 5. haprleje je žo hižo prěni kursus wotmět, na kotrymž žo 50 ludźi wobdźeli.

— **Wobuchny pokalowar Bohnerskeho próschka** znamjenja „Kesselexplosion“ je 6. a 7. haprleje wokoło pschipołdnja w Budyschinie wustupował. Najskerje njeslušnemu mjenje na skasanach saležeše, hacž žebi w pschihódnym wokomiku móschnje a ruczne tyčki pschiwjesnjeć, kiž we wobudlenjach njeschwasowane leżachu. W padomaj, kiž staj kriminalnej policiji znataj, je wón na tute waschnje jenoz mało pjenies nadeschoł. W jenym padže je wón s ruczneje tyčki mócheł s pjenjesami wsak a je ruczku toschku se dwjemaj pschijeczom, koż kluczemi, do wolkheje žnžodneho twarjenja wołožił. Njeznaty ž takle wopisuje: 20 hacž 25 lět stary, nehdže 1,70 m wulki, chwinzy, s podołhostym blédym mjeswocznym hjes wusom (Schnurrbart), s cjemnymi do ady sczeszanymi wołosami. Wobleczeny běsche namódny khornat, schěrku jupu, cjemnobrune dołhe khołowy, cježe wusoke cjorne schnórowanjske stupnje. Mjeješche staru brunu aktowku a rubischčko k polěrowanju pschi sebi. Schtóž je bleschcej schkedował, njech žo pola kriminalneho wotdźelenja w Budyschinje na Ortenburgskim hrodže abo pola blischcheho žandarmstwa samolwi. Wězenne sdźelenja wo skuczerjowej wołobje žo pa pschecžu jako dowěrliwe wobhladuja.

— **Sstyne spadnjenje hjesdźelnych w Budyskim wokrjesu.** W hrjedźinym wopsedźenju wokrjesneho wubjerka rosprawjeschе hamtski hejtman dr. Sievert, so je žo mjetowa liczba njesakkuzeriow we wokrjesu w mězacu měrzu s 4722 na 3564, potajkim wo 24,5 proz. pomjeńschita.

S **Jenkez.** Tudomnu Jeslez zwójbu je prěni dźeń jutrow cjeżki dóst potrjechił. Djewjeczlětna dźowka s mi... bratrom powołdniu wokoło 4 hodźin k réznikej dźesche. Psched dróhu je bratr napominajše, so by ... auto bliżeschе. Wona pak to njewobkedźbowasche a runje do auta sabéža, kiž ju cjeżko skanł. Wjednik auta njeschbo ... wa, so by jo do ... Wono pak hižo ... ježke rany wudychało.

S **Wulkich Debježa.** Prěni dźeń jutrow tudyšoj wobdźelerj Hermann Szymm z swojej mandźelskej rodź. Sagrodnikez zwój sčłoborny kwaž wošwjeczi. Szymm pochadža s Delnjeje Hórki, jeho mandźelska s Wulkich Debježa. Kubłanje je hižo 25 lět dołho jako tepjeř w pa... niku w Hornjej Hóry pschistajeny.

S **Budestez.** (Stawnische powěsče.) Narodźika je žo 7. 4. Marczinej Schotcze, zhbelnikemu dźełacžerjej w Budestezach, dźowka. — Pschipowědźiłoj staj žo: 8. 4. Oskar Alfred Zihano, hlidař w Jitzach a Gertrudo Elsa Kunetez, domjaca pschistajenza w Budestezach.

Z Drózdźina. Cichi pjatk pop. wokoło 6 hodź. puščeli so na pola pjekařskeho mištra Ferka powětron. Přileča z Württembergskeje a bé puć hač sem w 9 hodźinach přeležeł. Wobsadk z jeneho muža a dweju žonow wobsteješe. Stari a młodši so při powětronje zbožachu, so bychu žadny podawk widźeli.

Z Běłeje Hory. Tu su so prěnje łastočki widźałe. Nadźijomnje přińdže po někotrych khětro zymnych dnjach zaso čopliše wjedro, zo tute lube ptački njebychu z hłodom mrěle.

Z Kolwazy. Zandźeny tydzeń na Bukečanskim pobrjebnišću k. šewskeho mištra Frenela pokhowachu. Njebohi swoje rjemjesło hač do poslednich dnjow nanajlěpje wukonješe. Bě jenoż 3 dny khory, prjedy hač jeho Bój k sebi zwola. Běše přez 70 lět stary.

Z Pomore. Pjatk pripołdnju něhdźe 8 lět stary hólčec w runej měrje do kolesarja zaběža, kotryž na dobre zboże pomérnje pomałku po wjesnym puću jédźeše. Kolesař dr.e hólčeca potorhny, na dobre zboże pak sebi tón jenoż kožu wobodrě.

Z Radworja. Napřeco nowej šuli tu k. A. Wels villi podobne domske twari, kotrež tutón dźěl našeje wsy zawěsče porjeńši. Twarski mištr je k. Gustav Rjela z Khelna.

S **Komorowa** pola Rakez. Jutrownicžku rano swježelichu tudomnišchi herzy wobydlerjow Komorowa sahjo s někotrymi jutrownymi kěrluschemi. Psched nehdźe 15 lětami žu s tutym nałožkom sapoczeł a jón kóžde lěto pschewjedł. To je sa kóždeho radosć, hdyž tute synki jutrowneho wjeřela sabłyschi. Niech žo tutón nałožk dale pěstuje.

Z Ralbic. Wčera tu naš wjesnjan Jurij Brězan, kotryž naposledku w Prazy theologiju studowaše a kotryž towaršstwu Jězusoweje wutroby SCJ přisłuša, swoju primicu swjeđeše. Primiciant naskerje do Roma póndźe, zo by so tam na dalše studije přihotował. Wobknježi nimo češkeje też francowsku rěč, dokelž je dlěje na francowskim gymnaziju přebywał. Jeho staruškej maćeri a přiwuznym so žawěsče při jeho prěnim woporu Božeje mšě wulke zboże dosta. Primiciantej wjele zboża a Božeho žohnowanja na puć žiwjenja přejemy.

Z Ralbic. Naš wosadny farař k. arcyměšnik Jakub Žur dźensa swoje 60 lětne narodniny swjeći. Narodźiwši so w Njebjelčicach je po dokončenych theologiskich studijach z kapłanom w Budyšinje a na druhich serbskich farach był. Krótko do wójny bu na fararja do Kamjenca połowany, hdźež někotre lěta z wuspěchom skutkowaše, doniž so za fararja do Ralbic njezwoli. Biskop Schreiber je jeho w swojim času na arcyměšnika powyšił. Dźensa na dnju swojich 60. narodninow swjeći jubilar na našim hnadnym měsče w Rózeńče w přitomnosći wjele duchownych sobubratrow a stow katolskich Serbow swjedźeńskn Božu mšu. Knjez arcyměšnik Žur je też dlěši čas Katolski Posoł redigował. Přejemy jubilarej zo by mohł hišće prawje spomožnje k lěpšemu swojeje wosady a swojeho ludu skutkować.

Z Ralbic. Na jutrownym jěchanju wobdźěli so z našeje wosady 90 koni. Z Kulowa přijěcha sem 136 koni. Wšo hromadže je so lětsa pomérnje mało přihladowari pola nas zešło.

Z Njebjelčic. Na rjanym nałožku jutrowneho jěchanja wobdźěli so lětsa z našeje wosady 36 porow. Knjez bur Kral z Pěskec lětsa k 60. razej jěchaše. Hač runjež so po łońskich hubjenych žnjach naše konje khětro krótko w picy dźerža, widźachmy mjez nimi tola wjele rjanych derje wothladanych koni. Z Wotrowa k nam 26 porow přijěcha.

S **Wojerez.** (Wustajeńža.) Tuto domisnisče towaršstwo je pod wustojnym wjednistwom knjesa Damerawa, kustoša tudyšcheho muzeja jutry rjanu wustajeńzu sarjadowało. Nimo wobrazow wjschém Sserbam derjesnatego wuštojneho fotografa Hanža Rejłaffa z Barlina, kotryž nam rjanosć našich narodnych drastow pschezo sabo pokaluje, widźimy tam wjele dźěłow wschěch druzin Wojerowskeje, Slepjanskeje a katolskeje drasty. Też pokalki z domjazeho rjemjesła, we Wojerowskim wokrjesu ko wukonjazeho, widźimy. Wobsebje w nehdyschich czasach skoro w kóždym domje stejaze krosna. Jena Sserbowka wopytowarjam pokazowanje krosnow pschedwjedźeše. Też wobdźełanje platu, wobsebje barbjenje atd. sa sserbske drasty, je mózno, widźeć. Rjane jutrowne jejka wosebity sajim sdźěłachu. Schkoda jenoż, so mějachu skoro jenoz němske wopomnjenjske napisy. Nimo rjanych wobrazow moleria Janczkeho, je hischcze wjele druhich sajimawosczow Wojerowski wokrjeż nastupazych, we wustajeńzy wiđżeć. Sarjadowizy tute žu žebi sawěsče wschu prózu bradi, so bychu někotre wosebiteho wopytowarjam města w jutrownych dnjach poskitkli, schtož je žo jim bjes dwěla poradźiło. Wustajeńza je hacž do hrjedy pschipołdnju wotewrjena.

Z Běleje Wody. Prěni swjaty dźeń připołdnja sta so na Adolfa Hitlerowej drózy čežke wobkhadne njezbože. Motorski kolesař N. Tohrmann zajéžde do awta, při čimž so čežko zrani. Jeho dyrbjachu do Zhorjelskeje khorownje dowjezć. Awto pokhadźeše z Jabłonca.

Z Mužakowa. Na Barlinskej drózy před twarjenjow dźěłowje služby motorski kolesař do pěseho zraze a jeho na khódnik čisny. Při tym sebi čežko hłowu zrani a b.edro złama.

S **Horschowa.** Droha s Horschowa do Hósnizy je hacž do 31. meje 1936 dla wutwarjenja sa wjchón wobkhad sawrjena. Wjchón wobthad ma žo pisches Wuhelz (Moholz) do Hósdnizy wjesć.

*

S **Wlikopi.** (Wobnjej.) W nozy wot schtwórtka k pjatkej nasche město wjetschej wohnjej potrje schtrej a wobydlerstwo se tpanja słudźischtej. Wokoło 12 hodź. žo na Stólbkomlócznej drózy Eibenšteinskej schtlečežerni žtuschcze a na surazowneho wobthodnika Hančena s Hutli pschemajata se žnnom a se žlomu napjelnjena kólnja paleschе. Pschikhwatane tudyschе a swonkowne motorowe a ruczne žykawy mócachu po napinazym dźěle wohenj samjesowacz a žukodne twarjenja psched schkodu wobarnowacz. Haschefke dźěła mějachu žo s najwetschej kedžbonosczu wukonjeez, dokelž žo palaza tšcha nadobo s wulkim wjetrom wobstajne žnyny. Wohenj bé wjele stow pschikhladowarjow pschinvabił. Lódy běchu zuje woborn wotješe, jako w 3 hodź. rano žo znowa k wohnjej trubjeschе. W brózńjowym dźěle pschi Kamjenskej drózy paleschе žo wulka tši dźělata brózeni, města a wésnjikmaj mischtromaj Huli a Pfeifferej žtuschcza. Też tuta bésche pokna žyna a žtowy a wjele ratarskich maschinow w žebi khowasche. Też žo wohnjowym woborom poradźi, žukodne brózńje zakhowacz, mjes tym so žo brózńja žama do czišta wupali. Načžinjena schkoda je wulka, dokelž žo we wobémaj pschipadomaj skoro niczo njehodźeschе wukhowacz. Ma žo za to, so je žo wohenj sakožił. Tjeczi alarm sta žo w kupańskej restauraziji, hdźež žo wotpadowa hromada dźeń psched tym sapalena, znowa žylnje dymnicz počza.

S **Drjezdźan.** W czažu wot 13. do 15. junija 1936 budže w městnoschcach měschczańskeho wustajeńskeho palasta w Drjezdźanach sendźenje gardowych jězdnych. Wobdźělnizy maja žo pola E. Großera (Dresden-A., Werderstraße 18) samolwicź.

Se **Sserbskeho Carsdorja.** (Mordarstwo.) Pjatk popołdnju wokoło 6 hodźin widźeschtej mandźelskej na Drjezdźansko-Dippoldiswaldskej statnej drózy nehdźe 300 metrow wot Sserbskeho Carlsdorja, so s pěschoweje jametrow wot Sserbskeho Carlsdorja, so s pěschoweje hromady dwaj cżrijej tcżeschtaj. Pschi bliščhim pschepytowanju też druzy nimobuzyn wésczichu, so cżrijej na nohach tcżeschtaj. Sawołana žandarmerija a njelbožowa kommikija z Freiberga swésczi, so bé starscha žona, nehdże 170 zm. wulka, cżornu krepowu drastu wobleczenu, do pěka zahrjebana. Mordarstwo je žo najskerje z dyrjenjom do sadneje hłowy stako. Nimo toho bé krk pschekrésnjenj a też schija a liža pschekłanjenej. Policajscki pes na napschecźiwnej stronje dróhi po nehdźe 100 metrach cżéř žlubi. Może bycź, so je žo žona s autom a tuto městno dojeżła, dokelž žyła trawnych žlédow na mjesnje njebé. Morwu do cżétownje w Poisendorfu dowjeschu.

S **Komjenz.** (50 000. Wanderer wós.) W dźěłarnjach w Siegmaru Auto-Unije je žo 50 000. Wanderer wós žhotowił. Pschi tutej składnosczi žo maka žwjatocžnosć wotmě.

Přilopk

Dla žłotych žubow samordował.

W Alexandriji bé mordař žtareho Inda žłotych žubow dla samordował. Swój wopor sadajtwschi, jemu žuby wukama, so by žo žłota, s kotrymž běchu pjelnjene, žmogował.

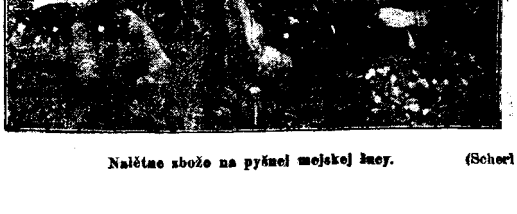

Naležne zbože na pyšnej mejskej łuce. (Scherl Bilderdienst, M.)

Wusudženja

§ So by žebi pjenjesły sa hodowne ſwjate dny wobstarał, běše ſ Lichanja pokhadźaty a tehdy w Budyšchinje w dźele stejaty a tu bydlaty, wjazy krócź pokhłostany Max Horst Günther njesakłužerja nježenjeneho, 21 lět stareho Bjedricha Wilhelma Zyža ſ Budyšchina narěčał, so by ſ nim khromadźe ſ leżomnoſcže na Hornjcžerſkej haży cžišło 19 še ſamknjeneho ſtłada wobkhodnika še ſtymjenjom ſtymjentny dźecžeł kradnył a jón pschedawał. Ptaczišna ſa jedyn zentnar wucžinjesche tehdy 70 hacž 80 hr. Hdyž běschtaj žebi mjes ratarjemi w Budyškej wokolinje kupzow namakałoj, běschtaj w dezembru 1935 w cžjoch wschelakich nozach ſ Kralowskeho nażypa do ſtładźišchcža firmy ſaléłkoj, tam ſamk ſ mozu wotpaczíkoj a kóždy raz 2 zeninarjej dźecžeła kradnyłoj. Tutón na ratarjow ſa 35 hacž 50 hriwnow pschedałchtaj. Kriminalny ſtrażmišchtr Rechtler ſ Budyšchina paduchow a jeje woteběrarjow bórſy ſwěcžił. Wobkradnjeny ſtymjentny dźecžeł wrócžo dosta. S woteběrarjow žo jenoż Jan Kurt Bieſoſd ſ Budyšchina ſe Tšełan dla khowanja wobkradnjenych wězow wobſtorži. Günther běſche hižo wjazy krócź cžežke paduſchtwa ſtucził. Ssud jeho ſ 1 lětu a 3 měſazam, Zyža ſ 9 měſazam jaſtwa ſaſudźi. Bieſołda ſud dla njedožahajcych dopokaſow bjes wudawkow wuwinowa.

Sport

Kopańza.

Półſti miſchtr Ruch pschečiwo DSC Drježdźany 1:0.

Pſched nětkhe 35 000 pſchihladowarjemi je półſti miſchtr Ruch, kotryž też jutry w Halle a w Lipſku hrajeſche, w Drježdźanach ſwoje barby derje ſaſtupował. Na woběmaj ſtronowaj žo ſ wulkej wuſtojnoſcžu hrajeſche, wobežbje na tónzu žo Drježdźanſjay prózowachu, wurunaníſte wrota khčicz ſchtož pak žo jim njeporadži. — W Lipſku hrajachu półſky hoſcžo pschečiwo Fortuna Lipſk, hdyž 1:3 dobychu.

Guts Muts pschečiwo DSV Móſt (Brüx) 3:0.
Südweſt pschečiwo Dresdenſia 4:2.
Budyſki SC pschečiwo Teutonia Kamjenizn 4:1.
SC Wulki Schunow pschečiwo SV Budyſka 2:8.
TV Wjeleczin pschečiwo TV Kamjenz 2:0.

Kaž žo powě, wuhraje žo mjeſyſkrajowy bój w kopańzy mjes **Němſkej a Półſkej** wjeſče 6. pózniejsa t. l. we Warſchawje.

Bokſowanje mjes Maksom Schmelingom a cžornuchom Joe Louiſom budže 17. ſmažnika w Newyorku w Ameriz. Schmeling wotjědže do Ameriki hižo w hrajeji.

Pſchi olympiſkich hrach w ſnjeſnu t. l. wuſtupi 9lětna jendželſka holczka Betty Slade. Wobdźěli žo ſobu w turneju ſkakanja do wody.

26. jutrownika ſetkatej žo **krajnej mužſtwoje Němſkeje a Rumunſkeje** w Bukareſcze k akemirikańſkej kopańzy (rugby). Pózledna tajka hra mjes woběmaj krajomaj bě 1928 w Barlinje. Skónczi žo njerozrisżana.

Radio

Ssrjedu 15. haprleje žo ſtyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeſeły ranſchi konzert. 11,40 ſa bura. 15,15 brajiſke ludowe ſpěwy. 20,10 Schubertowa hudźba. 20,45 hodźina młodeho naroda. 21,15 ſabawna hudźba (ſe Stuttgarta).

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 ranſchi konzert. 8,20 ſa hoſpoſu. 11,45 ſa bura. 19,35 mutroba naléczo. 2 0,15 hodźina młodeho naroda. 20,45 błónczne pruhi w haprleji (ſ Frankfurta).

Hiſchcze wažne ſ dnjowneho programma. Hamburg: 20,45 operetta „Njetopyr" wot J. Strauża. Wrótſławiz: 20,45 ſpěw domiſny. Warſchawa: 21 Chopinowy konzert. **Praha:** 20,15 orcheſtrowy a ſpěwny konzert.

Serbja, rěcźe ze swojimi dźěćimi serbscy

a přepodajće jim tutón drohotny pokład našich prjedowikow njeskaženy. Čitajće z nimi naše

Serbske Nowiny,

wosebje **dźěcacy kućik,** kotryž so z wulkej lubosću kóždy tydźeń za našich najmjeńšich pisa

Drjewjane ſběrkowe tyſki ſtutka ſymſkeje pomozy 1935/36.

Dokelž je žo ſtutk ſymſkeje pomozy němſkeho luda 1935/36 ſtóncził, žo proſcy, ſo bychu žo drjewjane ſběrkowe tyſki, kiž běchu žo ſa cžaſ ſtutka ſymſkeje pomozy w Budyſkich wobkhodach, pola wſchnoſcžow atd. poſtajiłe a žo dotal njewotedachu, ſo bychu žo hacž do **ſrjedy 15. haprleje 1936 pſchipołdnju w 12 hodźinach** w pižarni ſtutka ſymſkeje pomozy na Kotołkej haży 32 wotedałe.

Mějecžeł tyſki wo wopſchiječu tyſki kwitowanje doſtanje. Drjewjana ſběrkowa tyſka žo hacž do ſpoczatka ſtutka ſymſkeje pomozy 1936/37 **pola měſtneje ſkupiny** NS-ludoweho ſpomožeſtwa **khowa. Naležnje žo namołwja, ſo by žo poſtajena termija na kóždy pad wobłedźowała.**

Stutk ſymſkeje pomozy 1935/36.
Budyſke měſtne wjednjſtwo.

Tydźeńſki plan kulturnych ſarjadowanjow w Budyšchinje.

(Sdźěluje měſchczańſki kulturny hamt.)

Tydźeń wot 14. hacž do 18. haprleje 1936.

Wutoru 14. haprleje 1936 (třeśi ſwjaty dźeń), 20.15 hodźin w měſchczańſkim dźiwadle prěnje pſchedźiwanje Leſſingoweje wjeſełohry „Młody wucženz" a Goethoweje wjeſełohry „Sſobuwinowacži".

Ssrjedu 15. haprleje 1936 w 20 hodź. w Societece: **Auguſt Winnig** rěcži **„wo kulturje a ſhromadnoſcži".** (NS-kulturna wožada.)

W měſchczańſkim dźiwadle žo nimo toho kruchi běžneho hrajneho programma **woſpjetuja.**

Wſchitkjy ſarjadowarjo kulturnych poſticzenjow žo proſcha, ſo bychu wſchitke ſarjadowanja **tak ſahe** kaž možno měſchczańſkemu kulturnemu hamtej ſdźělili.

Nowy belgiski pósłanc w Barlinje.

Nowy belgiski pósłanc Vicomte Jacques d' Avignon kónc zašłeho tydźenja ze swojej mandźelskej swój nowy hamt w Barlinje nastupi. (Scherl Bilderdienst, M.)

Přilopk

Saſdźeny pjatk je w Kantonje (w Chinje) hobrjeł Sta **morwych a ſranjenych.**

Saſdźeny pjatk ej w Kntonje (w Chinje) hobrjeł woheń wudyrił, pſchi kotrymž ſta ludźi žiwjenje pſchigubiłi a žo wjele ſtow twarjenjow ſnicžił. Wobeń wudyri w knjeżerſkich ſtładźiſchczach, hdźež na tam ſtładowane rosbuchadła hórſy pſchesłocži. Sa krótki cžaſ bu zyle ſtładźiſchcža a žuſobne twarjenja palachu. Wjele woſobow w plomjenjach ſahinu a wjele ſtow žo do thorownjow doda. Na wopalniſchcžu žo hnuſaze wuſtupy ſtawachu. Dźeczi pytaju ſa ſwojimaj ſtarſchimaj a ſtarſchi ſa dźeczimi. Mołnjowa wobora njemożeſche wobeń ſa dołhi cžaſ ſtaſeczi. Mjenjenja zyły wieczorny dźeń města, wožebje też dwórniſchcžo Kantonſko-Hankawſkeje żeleſnizy a jěkti wohrožowachu. Wjazy wobornikow pjuri haſcheriſkich dźełach ſahinu.

Směški

Diplomatiſke konſerenzy.

„Nano, ſchto je konferenza?"
„Na konferenzy žo nějchto wobſamknje."
„Schto dha, nano?"
„Hdźe ma žo **p ſ ch i ch o d n a** konferenza wotměcz."

*

„Waſch dotalny lěkaŕ je Waž na jěrchenje lěkował pſchi tym ſtej Waſchej jěrcheni zyle ſtrowej. Wy na žołcz khoriczе." — „Hm, knjeſ ſanitetny rada, na druhu thoroſcz pak nochżu žo wjazy ſwuczicz!"

*

Pruſowanje. Profeſor: „Hdyž njewěſcze diagnoſu (kaikoſcz khoroſcze), ſchto dha macze potom cžiniczʔ" — Student: „Hladam mudrje do ſwěta a njepraju nicžo."

*

Wěczny ſpěw. Macz myje Jankej krucze wuſchi. „Hidźu wſchu maſanoſcžʔ" praji macz. — „Ja teʔ", napſchecžiwi Jank. — Macz ho wulzy wjeſeli. — „Cžehodła hidźiſch maſanoſcz kaž jaʔ" — Na to Jan: „Dokelž dyrbju bjez jeje dla wuſchi rjedźicz dacʒ!"

*

Jeho jeniczka ſtaroſcz. Muż (ſe ſudniſkeho jednanja pſchikhadźejo): „Sſu mje k wołbom měſazam jaſtwa ſaſudźili. Nadźijomnje budźeſch potom ſ rjedźenjom hotowa!"

*

Se ſchule. „Pětrko, k cžemu ma cžłowjek woczi?" — „K hladanju!" — „A nóſ?" — „K cžuchanju!" — „A wuſchi?" — „K telefonowanju!"

*

„Mój muż njekuri, njepije, njehraje, njeidźe jenje ſam do korczmy."

„Mój božiczko, je to woſtudłe, tak jentu njemóżeſch niczo ſakaſowacʒ."

*

Wacžka. Wojnaŕ je ſłowki. W jedněj bě wacžka. Dohlada žo pſchepoſdźe. „Wij khětije wodu!" rjeſkny żona. — „Cžehodła?" — „So žo wacžka lěpje wotpłoka." — „Ach ſchto! Ta ſtóſtna duſcha njech pěſchi dźe!"

Towaſtwowski powěſtnik.

Kukow. Wotrjad „Swjateho Jurja" zmėje wutoru třeći ſwjaty dźeń jutrow wjecžor we 8 hodź. pola Natuſec měſaczu zhromadźiznu.

Baćoń. Spěwny wotrjad zeńdźe ſo pjatk 17. haprleje wjecžor we 8 hodź. k ſpěwnej hodźinje.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dušman w Budyšinje, za lokalny dźeł a přiłopk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěſtki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. Jan Cyž w Budyšinje
D. A. III. 1936 2225. — W tu khwilu tr.ina tiſacžina čo. 5 płaċ.

Picowańsku pšeńcu
Symjeńtny wows (žołty a běły), **woku, buny a žołty ſymjeńtny hroch**
Wšě druźiny
Kalijowe ie fosforowe ie kiſaliny a dusykowe hnojidła, wójniſčowy kainit,
zažne ſymjeńtne běrny
Böhmec najlěpšu žołtu Kaiſerkrone, rakakrute
zažne čerwjene róże
zažne złoto, rakakrute
picowańsku runklicu
čerwjenu a žołtu
jěđzne běrny 773
čerje ſo warjace a ſłodźace po ſkicźa płaćiny hodno a proſy wo ſkazańſki
GuſtavBombach
w Kamjenci

Vogtlandske
Zwjeſne Domowne Wumělſke **gardiny**
ſtory, voile, prěčne wobrubki, barbne tkaniny, rolowy kupuječe jara płać. hódno pola
Spitzen-Uhlemann
w Kamjencu na Hrod. horje (am Schloßberg)

Z tutym worzewjam, zo ſym dźensa
praksu zemrětcho knjeza dra. Günthera
přewzał.
Dr. med. Siegfried Breitenborn,
praktiſki lěkaŕ a pomocnik při porodach.
Rěčne hodźiny: Póndźelu, wutoru a pjatk wot 12—3 hodźin, ſrjedu a ſobotu wot 12—2 hodźin, wutoru wjecžor wot 6—7 hodźin.
W Halštrowje, 4. haprleje 1936. 774

Časniki wobdźiwaja ſa tunje
Dybzačne časniki z njerozbijomnej ſkleńcu, Anker-dźěło 2,25 2,50 - mod. formy ſlěb. pokaz. łopjeńko 2,95 cyle płone, eleg. wuwjedźenje 3,50
Dybzačne časniki ze ſwěc. pokazow. łopjeńkom 3,50 3,95
Mužace narućne časniki hižo wot 2,95 kapsle, rjeczarki tunjo. Za kóždy časnik rukow.
Časnikowy Koksch
na Sukelnskej hasy 28

Gumije za jězdne koła
we wšěch wulkosćach kupuječe płaćiny hódno pola firmy [341
J. Schieback
na Mužakowskej dróży 4

Wšč ſymjenja
za polo a zahrodu, kaž też ſymjeńtnu cybluw najlěpšej kajkoſći poruča 528
M. Hadank nasl. w Kamjencu na Budyskej dróży

Šulske knihi
za wałtke ludowe a wyšše šule, ſerbske a němſke, wjazane a njewjazane, wobſtara, njejsu-li na ſkładze, za krótki čas
Serbska knihařnja w Budyšinje

Jutrownu wuteru
w Budyšinje w ſalonach „Króny"
wjecžor we 8 hodź. ſpěwaju ſwětoznaći
Donscy Kozakoju
pod wjednistw. **Sergeja Jarowa**
Zastupjeńki po 0.80 hač do 3.00 hr. dostanječe w koncertnej direkciji K. Joh. Guder & Co. w Budyšinje na Kotołkej haſy čo. 17. Telefon 2884.

Sadowe štomy
znamkowa twora, we wulkim wubjerku.
Jahodowe štomy a kefčki, róże, kefčki k pyšenju, jehlinowe drjewa atd. k wupytanju, poſkića tunjo
Budyska štomonja [773
mějićel E. Pelz, na Lubljskej dróży telefon 2668

Prof. dr. Hess
je na 14 dnjow **zapućował**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.54 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čiści Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały nm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy nm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 88 | Budyšin — Srjedu 15. haprleje 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Laval k dorozumjenju mjez Němskej a Francowskej napomina

Přjedawšchi franzowski šwonkowny minister a ministerski president Laval je jenym nowinam w Clermont-Ferrandu dźěšchi nastawk wo połoženju w šwonkownej politiji pódał. W nastawku wón wobźeše stejišćo Němskeje a Franzowskeje rospomina. Parižske nowiny žu tutón nastawk nimale dospołnje wotpišałe. Laval žo k dorozumjenju mjez Němskej a Franzowskej wusnawa. Nima za nóžne, so žmě žo w Europje woprawdźe sa měr rukowacj, dyž žebi Paris a Barlin njestaj pšchesjene. To je wón to krótcy prajił.

Potom wschak Laval też franzowske sprěčenje se Sowjetskej Ruskej sakituje. Franzowske stejišćišco k Němskej wón wopisuje ſ naspomnjenjom, so drje je Němska Francowskej wospjet ruku k měrej podkiźiła. Tola wón pšchispomnja, so je Němska se swojim sadźerženjom wulkotkowanje sniemóžnita. Wudawanju Němskeje, so Franzowska enje njeje na němske měrowe namjety dźiwała, Laval nochze dacy płaćicy. Wón pišche, so ja 15 měsazow, kiž je był sa šwonkownu politiku samolwitny, njeje zanu składnosć skombił, so by swoje pšchecze a dorozumjenje ſ Němskej wuprajił. W tutym šwišku Laval potom franzowsko-sowjetske pomoznje sprěčenje rospominasche. Wón je pyta tak wuprawnicy, jako Němska w lěcze 1935 njeby měła pšchećiwo dwojostronskim sprěčenjam wo pomozu niczo snapšchećiwicy. Pšchi tym žo Laval na wuprajenja tehdomniſchego jendźelskego šwonkownego ministra sira Johna Simona stołuje, kiž je tutón pjecza w Barlinje cjinił.

Tak rozsudnje kaž Laval stejišćišco Franzowskeje sastupuje, tak rasnje žebi wón jednanja ſ Němskej žada. Wón žo nadźija, so žo dźeń bliži, na kotrymž nowy powětr dowótrjenja bjes dwěla dowoli, so žo mjes tutymaj ludomaj sašo wo wobmjeſowanju brónjenja jedna, schtož žo dotal jenje njeje sa możne mělo. **Laval žo nochze ſ nadrobnosćemi Hitlerowych namjetow saběrać, dokelž je to wěz knjezeństwow. Wón pak ma sa wopačne, hdyž žo systematisšy jednanjam spjerzuja.** Hinašcha psychologija Franzowskeje njedyrbjała być se sadźenkom wuprajenja ſ Němskej. Franzowska dyrbi pak swoju wolu k měrej pokazać a dopokazać. **Tu žo njejedna wo nadrobne rospominanja formulowu, ale tu dźe wo to, so by žo k pravemu wuzhódkej dóšchło.** Hdyž žu žo sańdźene systemy jako niedobahaze wupokazałe, dyrbja žo nowe pytać.

Skónčnje Laval w cźasu europſkeho njepokoja spěšne jednanja žada. **Na prěnim městnje ma žo pytać, prašenja mjes Němskej a Franzowskej rosrikać.** Niech budźe to też wobcźežne, njedźiwajcy teho žo žadyn franzowski staćan tuteho dźěła njeběre šminycz. Na konzu Laval hišcheze na njelubje pšchekwapjenje dopomina, kiž je sadźerženje Jendźelskeje w Franzowskej słudźiło. Wón pak na naturiku wěz pokazuje, so jendźelski lud jendźelszy myšli a niz franzowšzy.

W Irskej so přećiwo kommunismej wobaraja

W irskim hłownym měsce Dublinje je druhi dźeń jutrow k wustupam pšchećiwo kommunistam dóšchło. Sčyła nětkle tyšaz ludźi kommunistiſku zhromadźiznu rosehna. Lud do kommunistiſkich rěčnikow ſ kamjenjemi a bleſchemi mjetasche, hdyž běšche jich pryedy je słowami „Nochcemy kommunismu w Dublinje" pšchewołał. Policija ſ gummijowymi klumpachami sakroći a rěčnikow wuchowa. Posdźišcho so pšched kommunistiſkej zhromadźeńju, pšched twarjenjom republikanskeje kongreßowje strony a pšched łožu šwobodnych murjerjow tehorunja k wótrym manifestacijam pšchećiwo kommunistam dóšchle. Policija też na tutych městnach ſ gummijowymi klumpachami pšchećiwo demonſtrantam sakroći.

Mandźuscy generalojo w służbje sowjetow

Hłowny kwartěr Kwantungskeho wójska je powěsć wudał, kotraž je powschitkownje pšchekwapiła. W provinzy Hsinganje w połnocnej Mandźuſſej žu schěsć wyšokich sarjadniſkich a wojeńſkich wjednikow sajeli. Na nich tukaju, so žu žo špionaže k lětſchemu Ssowjetskeje Ruskeje winowacži sćinili. Spionaža žo pjecza na wotdźelenje dźělow Mongolskeje wot Mandźuskeje měri. Mjes sajatymi žu gouverneur tamniſcheje provinzy general Lingšheng, nawjedowar mandźuskeho wotdźelenja na mandźuſkej konjerenzy w sańdźenym lěcze general Žuling a štabowy schef 1. hſinganskeho wójska general Cźuntek. Policajſki schef je pšchikasał, so maju žo sajeczi pšched wójnſki šud stajicz. Kaž žo powě, maju frajenja, kiž žu žo w połsednim cźasu stale, swoju pšchicźinu w pšcheradźe tutych wozobow.

Přihotowace rozrěčowanja w Genfu

Jendźelski šwonkowny minister Eden běšche žo wutoru do Trent Parka podał, so by ſ ministerſkim prezidentom Baldwinom, kiž tam pšchebywa, połoženje w Genfu rospominał. Sšrjedu popołdnju žo Eden sašo do Genfa poda.

Jendźelska w tu khwilu na poźedźenje Genfskeho smjerowazeho wubjerka wulke nadźije staja. Tutón wubjerk žo schtwórtk sešdźe, so by žo wo dotalnych wunoschkach prózowanja wo měr wuprajił. Do tuteho poźedźenja smjeje pak pšchedbyhda wukrajnich ſtinacjoch, Schpaniczan Madariaga, hišchcze rosrěčowanje ſ jenym sastupjerjom Abeßynskeje a najſkerje też ſ italſkim sastupjerjom baronom Aloisijom.

Jendźelska powěsćerjenja „Preß Aſſoziation" powě, so žo jendźelske knježeństwo sa tute rosrěčowanja wurjadnje zajimuje. Wot nich žo wocźakuje, hacź budźe możno wo měrje jednacź abo nic. Powěsćerjenja w šwojej rospravje pšchispomnja, so je jendźelske knježeństwo w sańdźenym tydźenju wschitke šwoje prózowanja na to složiło, so by jednanja wo měr tak rucze kaž możno dozpěło.

Italska je Swjatej ludowi wotstronjenje njewólnistwa wosjewiła.

Italſki ſtatny podsekretar Swich je generalnemu sekretarej Swjatka ludow, list pódał, w kotrymž jemu wosjewja, so je žo njewólnistwo w krajinach Abeßynskeje wotstronilo, kotrež žu italſky wojacy wobkładźili. Swich generalneho sekretara proša, so by to wschitkim šwobustawam Swjatka ludow a šwobustawam wubjerka ſtinacjoch a wubjerka wo njewólnistwje sdźělił.

Aloisi nima połnomóz, wo měrje jednacź.

Italſki baron Aloisi je žo wutoru do Genfa podał. Dźenja srjedu žo wón prěni krócz ſ pšchedsydu wubjerka ſtinacjoch Madariagu sekta. Italczenjo wožebitu wóſnosć na to ſkadu, so žo Aloisijej njeje poručiło, w Genfje wo měrje jednacź. Wón je tam jenoz njewjasajych rosrěčowanjow dla dojeł. Wón žanych namjetow njepšchedpołoži, ale budźe jenoz pšchitomny, so by namjety druhich pšchijał a do Roma podał.

Jendźelski zakoń k Ś'kitanju kupy Malty

Jendźelske knježeństwo je sakońſki naczisk wo kupje Malcze wojewoſtwo. Naczisk běšche žo w minjenym tydźenju jendźelskemu hornjemu zjemej pšchepołožił. Sakoń jendźelskemu knježeństwu prawo dawa, so žmě wustawom Malty ſ leta 1921 jako njeplaćiwu wojſewicź abo pšchemjenicź. Wschitke wukazy gouverneura kupy Malty, kotrež je tutón wot leta 1932 hacź do cźasa wudał abo namjetował, hdyž nětcźiſchi sakoń do mozy stupi, žo jako płaćiwe wosjewja. Sakoń wo kupje Malcze 15. julija t. l. do mozy stupi.

Druha flotilla sanicźarow jendźelskeho domjazeho wójnſkeho tódźitwa je žo póndźelu ſ Gibraltara do Jendźelskeje wróćiła. Flottila běšche sobotu ſ Malty do Gibraltara pſchijeła.

Rozrěčowanja generalnych stabow so započinaju

Djenja srjedu žo w Londonje rosrěčowanja jendźelskeho, franzowskeho a belgiskeho generalneho stiaba sapoczinaju. Franzowske wotpósłanstwo je wutoru ſ Parisa do Londona wotjěło. General Schweisguth je wjednik franzowskeho wotpósłanstwa. Wón běšche w šwojim cźasu pšchi prěnim rosrěčowanju mjes šwonkownymaj ministromaj Flandinom a Edenom w Londonje też hižo pšchitomny.

Wojerske přewodźenje za pósłanca Hoescha

Wo šwjatoczńym pšchewjesenju cźěła semrětkeho němskeho pósłanca ſ Hoescha w Londonje žo hišchcze powě, so je jendźelske knježeństwo pšchewodźenje ſ wojerſkimi cźěſcjemi pottajiło.

Pšchewodźenje srjedu dopołdnja w 11 hodźinach ſ němskeho pósłanſtwa wotejdźe. Djelacy offizirow gardy je kaschcz na lafettu kanony stajiło. Hdyž žo kaschcz ſ němskeho pósłanſtwa wunjeße, žo na blišim naměsće zwi. Jamesa 19 krócz ſ kanonow wutſeli. Schtyrjo prědni jěcharjo kralowskeje gardy lafettu cźeńichu. Sa kaschczom jěchachu sastupjeř jendźelskeho krala, poďomarſkeho korpſa, jendźelskeho knježeństwa, jendźelskeho šwonkowneho ministerſtwa, němskeho knježeństwa, němskeho pósłanſtwa, Londonſkeje němſkeje kolonije kaž też offizirojo a 160 muži jendźelſkich gardźinych grenaděrow sa kaschczom dźěchu.

Wječorna žarowańska swjatočnosć w Londonje

Na wječoru pšched pšchewjesenjom do Němskeje žo w pšchitomnosći němskeje kolonije pšchi marach semrětkeho pósłanza ſ Hoescha žarowańska šwjatočnosć wotmě. Khór štotrow němskeje khorownje śpěwasche. Farař evangelſko-lutherſkeje wosady w Dalſtonje ſtronjan Schönberger wo semrětkym rěčesche.

Ministerialny direktor dr. Diechhoff w mjenje wjednika a němskeho kanzlera wěnz ke kaschczej połoži. Potom wón hišche po poručnoſći němskeho šwonkowneho ministra a šwobustawow šwonkowneho hamta druhi wěnz połoži. W šwojej rěcźi wón rjekny, so je pósłanz ſ Hoesch wumrěł jako wojak na polu cźeſcje, wosrjedź wojowanja, wosrjedź dźěła a wosrjedź dopjelnjenja winowatoſcjow.

Potom natwjedowar krajneje ſkupiny nazionalſozialiſtiſkeje strony w Jendźelſkej Ota Bene wutrobne słowa spominanja porěcza. Skónčnje naiblišchi šwobudźelacjer semrětkeho pósłanſtwowy rada wjerch Bismarck krótke słowa spominanja na šwojeho pšchedstajeneho a towaršcha rěčesche.

Nowy ſtatny president w Lotyſchſkej.

Dotalny lotyſchſki ſtatny president Albert Kwesis, kotrehoż ſastojnſki cźaſ je žo 11. haprleje skónčił, je sobotu dopołdnja ministerſkemu prezidentej Ulmanisej swoje sastojnſke dźěła pšchepodał. Ministerſki president Ulmanis je nětko na sakładze sakonja wo ſtatnym prezidencze wot 12. haprleje sdobom ſtatny president.

Serbske jutry

Serbscy křižerjo zanošuja Bohu Knjezej dźakne haleluja.

Jutrownička w Budyšinje.

Kaž złoto lěhachu so słónčne pruhi na městačko Budyšin jutrownička dopołdnja, hdyž khwatachmy do našeje serbskeje cyrkwje k Božim službam. Zwony nas přiwitachu a wyskajo zanošowachu pobožni serbscy wosadni swoje rjane jutrowne kěrluše. Po z předowanjom doskónčenych kemšach wustupichmy z Božeho domu a wšudże widźachmy po tysacach ličace syły přihladowarjow. Kaž tołsta murja čehnješe po předměstnje a wokoło cyrkwje Našeje lubeje Knjenje hłowa při hłowje, zo by Serbow nadobny křesćijanski nałožk widźała. Zastupcy Lipsčanskeho radijoweho sćelaka, zastupcy filma běchu so ze swojimi připrawami we wšěch přehladnych městnach zaměstnili. Tola to wšo njemyleše našich po 22 porach ličacych křižerjow. Krasnje běchu swoje konje zgratowali a z kwětkami wupyšili. Při prawej pobočnej stronje cyrkwje běchu so zaměstnili a přijimachu z ruki serbskeho kapłana Bože stanjenje. Tuta česć so dosta knjezej kublerjej Domšej z Bozankec jako zastupcej kěbětarja. Božu martru přewza knjez kublet Ryčka z Čechoric. A hdyž bě knjez farař křižerjow ze swjećenej wodu pokrjepił, zaklinčachu zwony, zawyskachu křižerjo a započachu swój swjatočny wobwod trójcy wob cyrkej a wujěchachu potom z města do Radworja. Wćipni drje to zawohladachu z wočomaj, zo so tu něšto cyle njewšědneho, lětsotki dołho hižo w Serbach stawa, ale křižerjo nawědźichu w sebi swjate hodźiny a wuronichu nutrnu modlitwu dźaka Bohu Knjezej.

Jutrownička w Radworju.

Wonka na wsy swjećiš hišće nadobnišo z dušownym začućom jutry. Tam so wupinaše swjaty měr, hdyž křižerjo přijimachu z rukow k. fararja swjatè stanjenje z rowa, Božu martru a cyrkwinske khorhoje, dojěchachu w 22 porach jara rjenje wudebjenych koni na wjesne naměsto, trójcy swjaty kříž wobjěchajo, na pohrjebnišćo a potom wujěchachu do serbskich honow k. Baćonej. Do Radworja přijěchachu Baćońscy z 28 porami, a štož so nam na wjesnych křižerjach tu najbóle lubješe: serbscy nanojo běchu swojich sobu najmłódšich synow do swjatočneho wobrjada sobu zapřijeli. Zajimawosće dla chcemy tu hišće přispomnić, zo běchu w lěće 1903 Radworšskich křižerjow 18 porow a Baćońskich 17. Potajkim je ličba křižerjow we woběmaj wosadomaj w běhu časa přibyła, štož je zawěsće zwjeselace. — W popołdnišich hodźinach sonješe wjeska zaso w wočerstwjacym měrje. Hdyž so z lubym přećelom, w kotrehož domje smědźach jutrownička w Radworju rjenje přebywać, z krótkeho wukhoda zaso wróćachmy, roznjese so do kraja krasny jednotny zynk zwonow Radworšskeho Božeho domu a do njeho lěhaše so zbožapolne zdalene alleluja domoj so wróćacych Radworšskich křižerjow. Tak bě tež Radwoŕ swoju Jutrownička rjenje doswjećił.

W myslach hišće přewodźachmy Budyskich křižerjow, kiž na Miklawšku a z wobjěchanjom Pětrowskeho Božeho doma swój nadobny křesćijanski skutk doskónčichu runje na wječornych směrkach při našej serbskej cyrkwi. -k.

Jutrowni křižerjo w Klóštrje.

Poslednje dny do jutrownički pokazowaše skleńca na hubjene wjedro a ludźo běchu so — byrnjež njerad — hižo mysličzy poddali, zo budźe na dnju jutrowneho jěchanja deščować. Tež radio w tym zmyslu rozprawješe. Tola njebjeski wjedraŕ měješe z wočakowacym łuziskim wobydleŕstwom sobuželnosć a pósła za čas jěchanja błyšćace słónco z jasneho njebja. Jenož z časami so zamróči a hakle w pózdnich wječornych hodźinach so miholeše, hdyž běchu so tysacy přihladowarjow dawno wotsalili. A hakle nazajtra rano so sylnišo deščowaše. K tutemu nadobnemu nałožkej trjeba z krwju a z pódu združeny bur rjaneho wjedra, słónca a błyšća, hdyž je hižo rano z časom na nohach. W susodnym Wotrowje čahaju wjesnjenjo w zažnych rańšich hodźinach wokoło polow, tola konje hišće w dźełańskej drasće.

Hižo dźeń prjedy tu hosćo na swjate dny do wsy přikhadźeju, a młodźinownja bě přepjelnjena. Dwory a statoki běchu połne jězdnych a motorskich kolesow a autow, tola wulke wozy, samo z daloka, dyrbjachu přede wsu čakać, zo njebychu sylny wobkhad hačile a wohrozyle. Mjez přihladowarjemi widźachmy lětsa němskostatneho sportskeho wjednika z Tschammer a Osten z Barlina, kotrehož jutrowne jěchanje jara zajimowaše.

Kaž je znate, so klóštrski a Khróśćański procesijon wotměnjatej, přeniši mjeješe 75 a tamny 24 zaprahow, pornjo druhim lětam něšto mjenje. Podarmo hladachmy za klóštrskim kantorom, za wumjeńkarjom Michalom Cyžom (Šołtu) z Kukowa, kiž mjeješe lětsa šěsćdźesaty raz jěchać a tak swój dejmantowy jubilej woswjećić. Khorosć jeho dleši čas k łožej putaše a jutrownička njebě hišće tak na nohomaj, zo mohł sej na wysokeho konja zwažić. Tuž — daŕli Bóh — k lětu to naruna a tak tuto dźeło k Božej česći z jubilejom skónči, jeli budźe čiły a strowy. Tuž dyrbješe Miłoćański zastupnik kantorić. Podobnje je so Khróśćańskemu procesijonej šło. Tamniši spěwny nawjednik mjeješe lětsa swoje 25lětne kantorstwo woswjećić. Je tosamo hač k lětu wotstorčił.

Z wotkal a z kotreho časa rjany nałožk jutrowneho jěchanja pokhadźuje, njehodźi so z wěstosću rjec. Wšelacy měnja, zo je po křižnych wójnach nastał, druzy zaso, zo je z pohanskeje doby našich prjedownikow, a zo su pósłoju Boži pohanske waśnje z křesćańskim płašćom wobdali a tak jón ludej wobkhowali, njech je tomu kaž kuli. Jene je wěste: Nabožny človjek swjeći ważne dny cyrkwinskeho lěta — wosebje róčne časy — z wulkej česćownosću a pobožnosću. Tohodla swjeća so hody, jutry a swjatki pola Serbow wobeju wěrywuznaćow tři dny.

Najswjatońše z nich su bjez dwěla jutry ze swojimi křižerjemi a z druhimi rjanymi nałožkami. Serbja pochcedźa swojeho Boha swjećić w swojich Božich domach. Ně, jich čehnje won do Božeje, w naléču wotućaceje stwórby. Jutrowne jěchanje ma samy zmysł, kaž druhe pěši wobkhady mjez polemi na wěstych dnjach lěta. W prjedawšich časach čahaše kóžda wjes w serbskim krajiku sama za so w jutrownej nocy do přirody, kotrež stare waśnje je so tu a tam hišće zdźeržało. Ale jutrowne jěchanje je tomu z dźěła w dalšim zadźewało. Za kóždeho, a byrnjež jo husćišo widźał, je to radostne wopomnjeće, hdyž pobožny čah jězdnych na krasnje wupyšenych konjach widźi a sta spěwarjow pozběhace jutrowne kěrluše zanošuja z wjesołym halleluja. Njech klinča hač do najdalšich časow, zjednoćene z tutym rjanym nałožkom jutrowneho jěchanja.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das **Entschuldungsverfahren** für den Landwirt **Karl Paul Mießner** in **Malschwitz Nr. 92** ist zufolge Bestätigung des Entschuldungsplanes **aufgehoben** worden. 25 Lw. E. 95 K.

Das Entschuldungsamt bei dem Amtsgericht Bautzen,
den 31. März 1936.

Pischezo nowe dróhi sady italskeje fronty.

Bjes pschestacja Italczenjo sady fronty dróhi twarja. Čžim dale žo wójska do snustkoweho kraja dobywaju, čžim dlěsche su dróhi, kotrež žo nanajdokładnischo wutwarjeja, so bychu tež w čžasu deschćowe žwoje nadawki mohłe dopjelnić. Na wobrasu widźimy nadrósne walzy a domorótnych pschi nadrósnych dźełach.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Pod škitom Božim

15] (Pokračowanje.)

„Sšydu žo jowle ke mni k ložu", khory nětkole praschesche, „sšle blisko, pschetož mi žo jara cžežko rěcži. Bi cžo ž jenej wězu dyrbiła mi poštužić, pschedy hacž wotstu!"

„Schto ty rěcžiš, žuržodže?" jemu schołta ž wotpokasowanym pschikliwanjenjom do rěcže jaja. „To wschak po krótkim cžasu sašo žo polepschi."

Khory žrudny z hłowu tichańješe: „Ně, nimo je, to ja cžuju, moja poslednja hodźina je pschijschła. Ale wumrěcž njemóžu, dónlž moje wězy žrjadowane njeju."

„Schto ty měniš?" wopraschja žo schołta.

„Ty dže to weš", Wólschak wotmolwi. „Ja njemóžu wo... ž domu won, so mohł hacž do města dojěcž a na žud... dźiwje wschu wobstaracž, tuž dyrbi žudnik ke mni pschińcž, so by japišł Michałej žhotowił. Chcjesch ty po njeho pósłacž a potom jako žwědk Bobu žo podpiśacž?"

„Cžehodła dha žo halle praschesch?" schołta wotmolwi. „To žo wě, so cžuju!"

Khory žuržodnez ruku sčinźi: „Měj dźak, měj dźak! Bóh budźe cži to mytowacž. Ale dyrbiłch na hłowu jěcž, schtó wě, kak blisko je mi žmjerćž!"

A mučnej wocži horzo žakosčžo schołtu proschesche.

Jenož ž cžicha běchtaj muzej powědatoj, so wonka psched durjemi žhłuchnjej njeběchtaj mohłoj žhyschcež. Wustrózenaj wrócžo ž twochnyschtaj, hdyž schołta jara špěschnje, žurowje rošnjewany pohladnywschi, nimo wobeju njechmanikow khwatasche.

Schołta hnydom žwojej najlpěschnischej konjej łapschahnyła da a cžežesche po žudnika do města, kiž bě poldra hodźiny wot Kunowa ždalene.

Na njesłoże žudnik runje doma njeběsche, dyrbjachu jeho pytacž, a nimale dwě hodźinje ho minyschtej, pryedy hacž schołtéż wós sašo ž města domoj vidrowasche.

Duzy po puczu schołta žudnikej wězy rospawěda a tón bě polny łobuczucza za Wólschaka.

Na konjomaj jeschcž stejesche, hdyž žo Wólschakez dwowej bliježchtaj.

„Schto to?" schołta šaitróžany žo praschesche, „we Wólschakez komorje je dźe wokno wotewrjene."

Se stysknitwej myślu ž swoja skoczjiwschi psched njewobrotnym žudnikom do domskeho do prědka khwatasche, hdyž w tměi wschitzy cželadni hromadze stejo se žrudnym wózkom šaštupowaneho witachu. Wotmotwu na žwoje praschenje mózesche hižo ž wobliczow šhódacz a potom jemu wotrocžk wobkrucži, cžehož bě žo bojak. Wón žo žrudnje hnuty šawrócži a žudnika se hłowami powita:

„Posdže žmój pschischkoj, knjes žudniko, Wólschak je psched pol hodźinu wumrěł." — —

VII.

Pischezo dale bóle cžrjóda wójnskich jatych w žibirskim žněhu rěbnjesche, hdyž konecžnje w prěnich dnjach wulkeho rózka 1813, schtyri měšazy kroczinschi, schěre pokmurjene murje města a twjerdźiny Tomska naidala wuhladachu, běchu ž wójska jenož hišćeže schtyri sta schyle. Mjes tutymi schtyrjomi stami też Jan hischcže tola trochu strowy žobu do twjerdźiny nuta cžehnjesche.

Ow, kak jemu twutroba ž radoscžu a ž džakom dyrkotasche, hdyž žmědjesche prěnju nóz pod krowom pschehnowacž.

Ale wójo bě to jenož žama sčcžka, schtož we wulkich kasarnach po tšjoch posthodach mějesche.

K jědži ani tón dźeń ani najsajtra wboły wuhlódnjeni jeczi niczo njemějachu. Hakle na tšeczi dźeń jim zwobišny a palenz pschinjeseschu — — wóžemdźeżaczjmi jatym pschepodje: cži běchu ja tón cžaž žwojim cžerpjenjam podlejeli a hdyž běchu jich draštu wuplěkali, šmjetachu jich na dróhu. Tam jich cžeła potom rušu wojazu na žanje składżechu a psched wrota won dowjesechu. Tam je na hromadu składżechu a špalichu.

Tym jatym, kotšiž běchu žo se žmjerczu pschelutowali, žo žrudny nadawk dojła, žwojich mortwych towarschow wuplěkacz a jich ž wokmami dele šmjetacz. Pschi tym žo wiele bylsow wuroni a w žprostnjenych brodach šmjerdźu.

Też Wólschakez Jan žwojeho pschecžela, kakżeho dragumarja, šhubi, kiž bě w cžažu štajnje połda njeho krocžił, a ž kotrymž bě sche wschitko bratrowschu dźělił, schtož wot lubosče rukeho korporala dostawasche, jemu bě schc tej porjadu žwój kožuch a žwoje cžrije požczowak.

Hdyž Jan drastu semrěteho runje składowasche a do brěmjeschka žwjazowasche, žo wot dróhi žem ł krótka wótrje sakschikny. Jan k wohnu štupiwschi dele pohlada. Tu rušk wojaŕ je žwinjenej schiju leżesche. Wón bě pod wotkami kasarnow nimo schoł, hdyž žo runje ž prěnjeho poschboka cžeko cžišny. To bě runje na njeho padnyło a je žwojej cžeju jemu schiju žwinyło.

„Je to Wanetowski?" tak žo delka nčchtó wopraschа, każ Jan sašłyschcа.

Nětkole wón žwojeho pschecžela špóna, a bowolenja žebi njewuproxywschi, šlecža po šhodže dele a wustrózany khwatasche ke korporalej. Tón runje pohledni ras šhuby a bolosčiwje na žwojeho pschecžela šhladujo wumrje.

Jan žo tak jara šarudži, jo wschě myšle šhubi a je žo troschtowacž njemóžesche. Jemu běsche, jako budźesche jemu žwětko haško, hdyž žwojemu pschecželej do wócka hladasche. Njebě dha korporalowe troschtowanje bylo, kotrehož bě žo dżerżał każ praschiwe jelo dubowneho schtoma? Nětkole bě dub šlemjeny a jelo leżejche bjez jejerj na šemi.

Ale tón, kotrež to njebežbach bydli, bě jemu ž tutym njeschožom jenož rjez chżył, so mjaśo njedyrbimy ža žwoje ramjo měcz a žo njedyrbimy žo na cžłowjekow jepjerać, ale so chże wón jenož žam naidła jepjera lyczź. A wón nam cžłowjeske šepjery kama, so bychmy žo njeschěgowdźili, so pola cžłowjeka ani rady ani ... ale pola Boha jenicžkeho žameho.

Tola hdże je też cžłowjeka w... ..., hnydom do teho pschihdże, so to Bóh derje měni, hdyž nam tam bije a nam łschij ješele, pod kotrehož cžeju dże cžłowjeki dych wunđ? Hdże je też cžłowjeka wutroba, kiž hnydom žo k wjeżołej wérje poběhnje a wušnaje: „Schtoż Bóh cžiui, je derje cžinjene"?

(Pokračowanje ješčuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje 15. hapreleje 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Najlěpje słowo dźerži, kiž mało lubi.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wječor w 7 hodź. barometer 734½, hygrometer plus 3 a najwyšichcha dnjowa temperatura 18 stop. cyoplotty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer plus 5 a najnišicha nócna temperatura 12 stop. cyoplotty. W Europje pschezo hischeze njeje stajneho wjedra. Wšo so tu mjenische nišiny, kiž w polednich dnjach na nasche wjedro sktukowachu, do rauscheje Europy schahnyše. Ale wobstajneho wjedra w tu chwilu hischeze nimanty wocakacź. Nad Franzowskej je so nowa nišina pokasała a tójscheo deschcja pschinjesła. Najnowsche nišina teź naschim stronam nowe pomrócenje a deschcje pschinjese. Wjedrawustojni maju samo njewjedrownje. Sa nišinu so trochu chłódnischi powětr z północnych stron do Europy dobywa, so budże po nakhwilnym wocjeplenju sasko trochu chłódnischo. — Jutsje schtwórtk a pjatk 5,04 hodź. schadża a so 6,57 hodź. khowa. Mjezyczas schadża jutsle na ranje 2,30 hodź. a khowa so pschipołdnju 12,28 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutlischi schtwórtk: Mile zła njewjetr wjedro.**

*

— **Naschim nowaczkam na puć.** Dźenja su wschě schule sazo swoje wrota wotewrile. Po dwě njedźelskich prózdninach so nowe schulske lěto zapoczina a někotra mać zebi wodychnje, so swoje dźěći sazo pod schulski dohlad stupja. Dźenja pak je teź wožebity dźeń za tych starschich, kotrizi swoje dźěćo prěni raz do schule pósełeju a tak swoje dźěćo z ruki dadża, so bychu je dalschemu wukublanju wuczerjej pschewostajili. Wuczerjo drje tutych makuschkow z dwoselmi łaczuczemi pschijima. Wožebje drej tehodła, dokelž dźiwo, tutych małych ludźi na schulski porjad swjeczicź, njeje pschedy lóhke. Na druhim boku pak wisy z lubosću na swojim powołanju a wě, so jeho dźěćo je wusnamne za lud a stat. Tehodła njech so starschi njeboja, dokelž dźěćo budże w dobrych rukach. Njech pak žadyn zerdsi nan a mama žerdźika mać njesapomni, so by swoje dźěćo teź do zerdźenje wuzyły hlała. Njeje to jenoz winowatosć, kotruz matej starschej dopjelnicź, starajo so wo pschichod swojeho dźěćo, ale je to teź wažny narodny nadawk, so by dźěćo w, schož je za przedownikach namjetko, teź krucze dale hnuło a pjelowało. Cute namołwjenje wšo tłaczi teź za wšitkich druhich zerdźenych starschich, so bychu krucze na to hladali, so dźěći zerdźenkeho wukublanja w schuli dostanu, wschak je nam tuto prawo w sakonju karuczene. Naschim dźěćom pak wiele słoża do noweho schulskeho lěta.

— **Pschemjenjenje jězby póstiskich autobusow wot 15. hapreleje.** Dokelž so schula w Budyšinje pryedy sapoczina, wschědne duhy rano prenje póstiske autobuhy z Barta, Minakata, Schérachowa a Nowosalza-Spremberga njebudże hodźinu sazo do Budyšinca jěchja. Nadrobnische je z twupowědźenjenych jězdnych planow konici.

— **Njeszoła na dróhy.** Ssobotu staj na kschižowanischczu Drohi SM, Albertskeho namésta a Wettinskeje drohi wohowy auto a konjazy sapschahu do so srasiłoj. Sapschahu, kiž 11 tónow hólz wodźeschce, z wojom do płachty auta storczi a tu žrjadnje wobschkodźi. Nimo teho, so hólz wobkhadne pschedpisnu njesnajesche, sapschahu njeběsche w porjedze, kaž zebi wobkhadna městnosć zada. Policija wos a konja wotwjedźe. Wobsedźer sapschaha na Ssokolu bydli. —

Pjatk dźeń jutrow wječor wokoło ½12 hodźin motorowy kolesaz do města jědźo do tśioch pschich sajědźe, kotrizi na pomjezi stronje drohi do města dźěchu. Kolesaz tutych sydła za pschérowa wjerchny. Na swoje so wobdźelenci straschnischo njeszranichu. Drasta tuch, do kotrychz běsche motorowy kolesaz sajeł, so sdźěła žrjadnje wobschkodźi. Motorowy kolesaz tehorunja padże, tola bjes schkody wotestanje. Jeho auto so lohko wobschkodźi. Wón njemjěsche wjednikeho wobswědczenja. Policijo wón prajі, so je auto, kiž je jemu napschejo pschijeł, jeho žrjadnje sleptł. Policija jeho motorowe kolo do žrjadneho sthowa wja. — Prenі dźeń jutrow skoczischmy njekedźbliwje pisches tschischowanischczo Mollkowskeje drohi a Ssinkelnjeskeje hajzu pschejědźe a do wobswobodneho automobila sajědźe. Pschi žrjadnju nón padże a so pschelako wobodrě. — Druhi dźeń jutrow popołdnju wotjědźe 4 hodźin motorowy kolesaz na Lubijskej drohi do automobila storczi, kiž so z Lubijskeje drohi na Drohu SM powinny. Jeho kolo so žrjadnje wobschkodźi. Auto pak so jemu žrjadnje wobschkodźi. Wjednik automobila běsche pschejědźenje pokasał, so chze so zawinycź.

— **Wojowanje pschejziwo schrjónje rěpowoje nacje.** Na pschejězdnje hamtskeho hejtmana w dźenjušnjischim hamtnym dźělu wožebje pokasujetny. Schóńna rěpowoje nacje je jenoz za wukosowu krajinu, ale teź za pschimjesowaze wobschérne tak wulzy straschna, so w sajinje wschitkich njeprzedrje potrjechenych tatarjow žamych leži, so ju prazdne a w postajenym czasu zanjcze. Jeje saniczenje pak je zyke nemóże jesimjenje, wožebje za nasche stotarjowe, kotrez nuzne. Próza a mudawki, kiž je saniczenjom nastanje, wobrěi potajkim lóžby tatar na so wsaci, hdyž chze so wutnje prózowacź, so by wupkodźersku bitwu, kotruż je wuhrać porucził, dobywcerjej słónczejł.

S **Małeho Wjelkowa.** (Stawnische powěsće sa měz 1936.) Narodźenja: 5. 3. Erwin Harald Schneider z Małeho Wjelkowa. 7. 3. Waltar Dieter Thomas se Schcijez. 14. 3. Gertruda Ursula Pětschmanez se Sstoneje Borschcze. 24. 3. Hermann Gerhard Schokta z Libuchowa. 28. 3. Lothar Udo Hornoff z Natarjez. — Sso swěrowachu: 28. 3. Kurt Willi Hajna se Sstoneje Borschcze z Bertu Metu Ssuichlez se Sstoneje Borschcze. — Wumrěł je: 19. 3. Korla August Urban, twarz młynow z Wulkeho Wjelkowa, 81 lět starý.

S **Hodźija.** (Stawnische powěsće.) Narodźenja: 3. 3. cżěli F. M. Opitzej w Bolborzach žyn. 8. 3. w Hodźiju njemandźelska dźowka. 11. 3. murjez Fr. M. Schönfeldej w Hodźiju žyn. 12. 3. dejerjej A. G. Kschižanej w Dobranezach dźowka. 13. 3. skarjej K. R. Bjenadze w Cżechorezach žyn. 18. 3. burej K. G. H. Brojerjej w Spytezach dźowka. 9. 3. autowemu wjednikej K. M. Purschi w Nowych Spytezach dwě dźowy. 25. 3. dróhowemu wothladarjej H. R. Lorenzej w Spytezach žyn. — Sso swěrowachu: 21. 3. A. K. Leschawa, murjer, z M. S. Gruhlez, fabrikiej dźěłaczerku, wobaj w Zichenku. 30. 3. M. G. Gocht, pschekupz w Nowym Gerschorfu, z Jadwigu Hertu Hildegardu Hasez, domjazej dźowku we Wjelkowach. — Wumrěli su: 5. 3. Korla August Gocht, dostawak renty w Małej Borschczi, 75 lět. 11. 3. Ota Pawoł Rychtař, stakař we Wjelkowach, 48 lět. 13. 3. Marja Helena swud. Schubowa, wumjeńkarka w Hornjej Borschczi, 82 lět. 21. 31. Korla August Banz, dostawar renty w Koblizach, 79 lět. 24. 3. Richard Helmut Schitza z Delnjeho Wunjowa, mježaz starý.

S **Budyschinka.** Jutrownu žobotu wjeczor dosta so tudy natwarjaze pschekwapjenje. Jedyn posawnowy khór — najšerje Porschifki — sanjeze nam połobožaze kerluschе. Boże słužby cżichu na žwjatych dnjach derje wobytane. Sokolyew kerluscha „O Jezušom nam dajsze cżahnyez" cżinjesche mózny facżischcź.

S **Brěsnje** pola Kamjenza. 54 lět starého wobydlerja naschese wsy žobotu rano pschi brózni, pschi Ssukelskim hacże stejazej, morjewo namakachu. Semrěty bě Cżichi pjatk duzy do Kamjenza sdorił a chcyschе so domoj wrócicź. Pschi tym jeho Boża ruczka saja.

Budyske stawniske powěsće

Schtwórtk 9., połobu 11. a pjećdźeń 13. hapreleje 1936.

Narodźenja: 8. 4. Arnoschtej Ocje Lorenzkej, pschisłužerjej pola wyschnoseje, žyn. — Rudolfej Willijej Janej Köhlerej, pišmikiłarjerej w Bórku, dźowka. — Franzej Josefej Weisej, studijowemu assessorej, dźowka. — 10. 4. Wernerej Kruschwitzej, cżěłesnikemu poserej, žyn.

Wumrěli su: 8. 4. Jan August Libuschi, pósłki rjadowar na wotpoczinku, 75 lět. — Marja Hana swud. Delzyna, bywscha swob. Lehmannowa rodź. Burkez, socialna rentnarka, 74 lět. — Korla Wolfgang Hauka, žyn bidarja, 2 lěcze. — 9. 4. Hanża swud. Kliniyna rodź. Paczez, wobydlerka hermanskeje hudy, 81 lět. — Ruth Erika Köhlerej, dźowka pišmikiłstajerja z Bórka, 1 dźeń. — 10. 4. Klara Marja Emma Krügerowa rodź. Brutkez, wudowa po fararju, 74 lět. — Bruno Albert Aline, wyschschi póstiski rjadowar, 53 lět. — Arnošt Wilhelm Jähne, pens. blidarski mišchtr, 80 lět. — 11. 4. Emma Hulda Förstererez, wobydlerka sastarajskeho domu, 19 lět. — 12. 4. Bjedrich Jurij Marcija, kubleński inspektor na wotpoczinku, 65 lět.

Pschipowědźitoj staj so: 9. 4. Jan Pilow, pschekupz a Gertruda Johanna Helena Tannertez, pschedawarka, wobaj w Budyschinje.

Swěrowali su so: 11. 4. Hugo Erich Pankkin, hosćinzar a Elfrieda Helena Hildegarda Hirschez, bjes powołanja, wobaj w Budyschinje. — Bjedrich August Sittner, twarski dźěłaczer a Róża Lisbjeta Melanija Stiebitzez, pomognica, wobaj w Budyschinje. — Alfred Willy Ehnert, rjadowar dróhowe železnizy w Drježdźanach a Margareta Nowakez, schwalerka w Budyschinje. — Erich Herbert Fiebiger, pohonc a Marta Wjenkez, słužobna, wobaj w Budyschinje. — Richard Waltar Worbs, tatarski dźěłaczer w Pomorzach a Ida Emma Reimannez, kuchinska holza w Budyschinje. — Pawoł Richard Wobst, bétnar w Tucźizach a Marja Marta Syrzikez, piwarnska dźěłaczerka w Budyschinje.

S **Turja.** Swoje 72. narodniny 17. hapreleje wothladaš hatow na wotp. Handrij Hólnik wošwjećí. Hólnikez nan je nasche rybowe haty léta dołho jara derje wothladał.

Wobras hobrześeje mozy pożledniego ternada (wichora) w USA.

W pożledních dnjach so wichelake wusnamne krajiny Karolinskeje a Georgiskeje w połnócnej Ameriży je žurowymi wihorami potrjechi, pschi kotrychż njehdże 50 ludźi žmjerzeł pocżerpi. a wjele słow so žrani. Na wobrasu widźimy dom z Cordele w Georgiskej, kotryż je žurowy tornado do cżista powalik.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Hospodarski rozhlad

Sejedu 15. hapreleje 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,487	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,285	100 čěskosł. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	81,03	100 franc. frankow	16,385

Barlinska burza 14. hapreleje 1936. Pschecżelne a dowěrypołne měnjenje na Barlinskej burzu njeje teź po **zdnjowskim pschetorhnjenju so měniło.** Mychelake wotsamknjenja pożledneho cżasa a druhe hospodarske powěsće, kaž teź wotebéranje njesahkujerjow tomu pschinoschuja, so sajim publika na bursu rosće a wožebje za **atzije pschedźelacu wjetsche kupowanske pschilahi. Postup kursow wuczinjenje** z wjetschego dźěła ½ hacż do ¾ **procenta.** Někotre hódnoty pak teź popischcżichu, kaž wožebje IG-Farben, kotrejż so w běhu wobkhada wo skoro 1½ proz. snjižichu. Też na rentowych wikach běsche **jimschi wobkhad.**

Barlinske žitne wulkowiki. Po dźěłskim pschetorhnjenju so wobkhod na Barlinskich wulkowikach jenoż pomałku wuwi. W politiczeńskich pomérach je w tym pschemjenjenje nastało, ko dźiwajo na pólne dźěła tatarjow je posticzenje **też w pschenicy popischcżiło.** Sajim pak **wobsteji jenoż sa najlepsche** druzinu, mjes tym so sa rožku je **nepraschowanje powschitkowne.** Pizowanska pschenża w pschihodnych druzinach je cżesko dostacż. S **pschecżelnej** a rżanej **muku** su pschetrjebarjo po žwjatych dnjach hischcże sałarani. Pizowanske žita maja **mérne wiki.** Sałaranje z powojom je lóže hacż z pizowanskim **jeczmjenjom. Wobrotu** w industrialnym jeżnjenju **so jedna pisce** wjedrjechu.

Wjeczera płaczjesche w Barlinje zentnar

pschenżny W 8; 10,20 hr., W 9: 10,25 hr., — rožći R 8: 8,40 hr., R 11: 8,55 hr., — jeczmienja G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr., — owowża H 11: 8,35 hr., H 13: 8,80 hr.

Płaczizny na Barlinskich prodnaktowych wikach.

Zito a woljowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaczizny po złotej hriwnje.

	14. 4.	9. 4.		14. 4.	9. 4.
Pšenica	214,0	214,0	bany	21,0-23,0	21,0-23,0
rožka	170	177,0	woka	30,0-31,0	30,0-31,0
jećmjeń now.	—	215-221	módre lupiny	17,0-18,5	17,0-18,5
jećmjeń, nat.	—	—	žołte lupiny	29,0-30,5	28,5-30,5
wows	—	—	zeradella	44,0-48,0	44,0-48,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńć. muka	27,35	27,35	lany wosušk	17,30	17,30
rżana muka	22,25	22,25	such. kruhanć.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	18,70	18,60
rżane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana sloma		
krodi, Viktor.	33,0-36,0	33,0-36,0	pšeńć. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeniški	34,0-37,0	34,0-37,0	ječna „		

Płaczizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 204,0 9: 205,0
Płaczizna za rožku za wupłodźerja 8: 168,0 11: 171,0
Płaczizna za jećmjeń za wupłodźerja 7: 173,0 9: 178,0
Płaczizna za wows za wupłodźerja 11: 167,0 13: 178,0

Hłowny redaktor Marko Smolerj w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučmaz w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smolerj w Budyšinje a za nawołtki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. III. 1936 2225. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

Ze Serbow

— **Nawjetše płaćišny jedźnych běrnow za pšetrjebarjow.** Wobšidli měšćanoſta — pšemyšlowy hamt — nam pišče, ſo w měšazu haprleji 1936 tele najwjetše płaćišny jedźnych běrnow za pšetrjebarjow płaca:

	běłe cjerwjene	žołte druźiny a módre druźiny
pšchi wotebĕranju po zentnarjach		
hač do pinzu pšetrjebarja	3,60 hr.	3,90 hr.
pšchi wotedawanju po 10 punt.	0,42 hr.	0,45 hr.
pšchi wotedawanju po 5 punt.	0,21 hr.	0,23 hr.
pšchi wotedawanju po 3 punt.	0,13 hr.	0,14 hr.
pšchi wotedawanju po puncže	0,05 hr.	0,05 hr.

S **Porchćiz.** Zyle njenadźišy tu derje šnaty Koppacź-Lehmann wumrě. Hišćcze rano bě cźišy a strowy, popołdnju na šatkuk cźerjowoh šhori. Khorosć ſo hladajuy hjoršchi. S Lehmannom je jedyn ſ pożlednich husarow ſ wójny 1870/71 wumrěł. Wšiche 87 lět stary. Jutry popołdnju jeho ſ wulkej cźešcźu pokhowachu.

S **Wulkeje Dubrawy.** (Swjatkowa powołanka šchula.) Pšchijeće nowaćkow do powołankeje šchule budźe šchtwórtk 16. haprleje; hólzy maja dop. we 8 hodź. a hólzy w 10 hodź. ſ wotkhadnym wułwědcźenjom ludoweje šchule ſo šeńcź.

S **Minakala.** (Swjatkowa powołanka šchula.) Pšchijeće nowaćkow do powołankeje šchule budźe pjatk 17. haprlje; hólzy maja dop. we 8 hodź .a hólzy w 10 hodź. ſ wotkhadnym wułwědcźenjom ludoweje šchule ſo šeńcź.

S **Komorowa** pola Rakez. (Swjatkowa powołanka šchula.) Pšchijeće nowaćkow do powołankeje šchule budźe šchtwórtk 16. haprleje; hólzy maja dop. we 8 hodź. a hólzy w 10 hodź. ſ wotkhadnym wułwědcźenjom ludoweje šchule ſo šeńcź.

S **Wojerez.** Wobkhadne njeſboże šta ſo ſaſchły šchtwórtk dopołdnja w Sło-Komorowſkim pšchedměrcźe. Cźežity autowy cźah, wobſtejazy ſ cźahanſkeje maſchiny a diweju, ſ zyhelemi pokładźeneju pšchiwĕšchakow, pšchijĕdże ſ Lutow. Tam, hdyž Sahrodnjka dróha do Sło-Komorowſkeje dróhi pšcheńdże, ſo ſpinadła ſapowědźichu a cźahanſka maſchina ſ pšenim pšchiwĕšchakom do pšcĕrwa ſajĕdże. Na dobre ſboże šchkoda njebĕ pšchewulka. Wožobu tehorunja šchkody njeſpoczĕtpichu.

S **Zymplu.** 17. haprleje woſwjeći ſozialny rentnar Jan Schubert, cźšnje a duchownje cźerſtwy a ſtrowy ſwoje 82. narodniny. Pšches 50 lět dołho bĕ na Zympelſkim rycźerſtwie ſłužbu ſwĕru wukonjał. W lĕcźe 1931 bĕ jemu ratarſka komora ſłotu medaillu ſpoczĕźiła.

*

S **Motydła.** (Macź ſwĕbi žiwjenje wſaka.) Mandźelſka murerja Zänkera ſo jutrownu pondźelu wjeczor mjes 6 a 7 hodźin ſe ſwojimaj dźĕśćomaj, połdra a 10 lět ſtarymaj, k powodej mišiny ſwonka wšu wjedźajeho poda. Salĕſy po ſcźežoru horje, ſwojej dźĕśći, kotrejž bĕ deleka woſtajiła, ſ grotom ſwjatoſchi a grot ſobu na ſcźežor wſawſchi. Njeſbožownа bĕ po dótknjenju grotow hnydom morwa. Dźĕśći pak ſwojej woſtajichtej. Hólcźej bĕſche ſo hiſćcze w prawym cźaſu ſ grota wuſchmjatał a bĕ ſwojeho bratra wušwobodźił a tak wĕſtej ſmjerći wukhował. 38 lět ſtara macź bĕſche cźin bjes dwĕla w duſchinym ſacźĕmnjenju wobeſchła.

S **Drjezdźan.** Mjeno njedawno pola Sſerbſkeho Karsdorfa namakaneje ſamordowaneje žony je policija w Freibergu ſwĕſćiła. Jedna ſo wo wudowu Marju Lanſhmu rodź. Rychtarjeź 17. 7. 1892 w Cźišku, bydlaru w Drjezdźanach w Nowym Mĕſće na Kaſarniſkej dróſy 12. Dalokož móſćiše policija ſwĕſćiću, je ſamordowana w połedninim cźaſu w ſwojim bydleniu wjazu kúcźej wopyty pšchijimała. Napołedku widźachu ju ſ rjedu 8. haprleje, ½12 hodźin w nozy pšched ſwojim domom ſ njeſnatym, nĕhdźe 45 hač 50 lět ſtarym muſom ſtejo.

Hudźba—wumĕłſtwo—dźiwadło

Konzert Derſ[illegible] kſejkow w Krónje w Budyſchinje.

Ruſy ſpĕwarjo maja mjes ſerbſkim ludom wjele cźeſćowarjow. To mójachmy wcźera w Krónje widźeć. Wulki dźĕl pšchihladowarſtwa bĕchu cźeſćowarjo a lubowarjo ſerbſkeho ſpĕwa, kotříž też ſ wulkim ſajimom ſcźĕhuja wopyt ruſkich ſpĕwarjow. Wcźerawſchi wuſtup Donſkich koſakow je bjes dwĕla ſaſo wſchĕ wocźakowanaj dopjelnił. Wſchĕ poſticźenja bĕchu tak miſchtrſke a dokonjane, kaž žmy to w prjedawſchich wuſtupjenjach, kotrejž je Sſergej Jarow w Budyſchinje ſe ſwojimi ludźimi poſkićźił, ſmuſcźeni. Wožebity jaćišćaſi ſawoſtajichu zyrkwinſke ſpĕwy. Ale też wſchĕ ſwĕtne ſpĕwy, mjes kotrymiž bĕchu też nĕkotre ſamſne kompoſizije dirigenta, ſu poſłuchaſtwo tak ſobu ſtorhnyłe, ſo w žanym naſtupanju ſ pšchikleſkom njelutowaſche. Ruſy ſpĕwarjo ſu miſchtrojo na ſwojim polu a njemĕrju, ſo móže ſo jich wukon hiſćcze pšchetrjechićź. Wſchitzy, kiž ſu wcźerawſchi konzert žiwſcheli, ſu tutón ſaćišćichcź ſwĕbi ſobu domoj wjali a hiſćcze dołho budźa mózne ſynki ruſkich ſpĕwarjow we wuſchomaj klinczećź.

*

Mĕſćańſke dźiwadło.

Wcźera pšchedſtaji ſo nam pšeni raz w tutej hrajnej dobje baſnika Leſſinga pšenje ſpoczatne dźĕło „Młody wucźeny“. Hač do cźaſa Leſſinga, hdyž ſo todźi też dźiwadłowe wumĕłſtwo pod dźiwadźelnizu Neuberku, pšchełožowachu ſo hry ſ franzowſchcźiny. Tu poda nĕmſki baſnik pšeni raz nĕmſku wjeſelohru, a tak bu tutón w Kamjenzu rodźeny baſnik ſobu ſ pšenim nĕmſkim baſnikom a kritikarjom nĕmſkeje literatury. We wjeſelohrě „Młody wucźenz“ ſpóſnawamy Leſſingowu pšchekhob ſe žuheje wĕdomoſcźe do nawědźenja połneje woprawdźitoſcźe. To ſwobraſowachu nam derje Jurij Steinmetz jako pšchekupz Chryſander, H. Volk jako młody wucźenz Damis, Wolf Martini jako Valer, Ada Maretz jako Julijana, Heinz Siſſengut jako Anton a Tilly Breitenbach jako Liſotta.

Dale pšchedſtaji ſo W. ſ Goethowa wjeſelohra „Sſobuwinowacźi“. Tu ſtaji nam baſnik w dobrej baſniſkej rĕcźi a móznej žiwjeńſkej woprawdźitoſcźi požadoſcźe cźłowjekow. Je ſajimawe, kak wubjernje derje ſtopnuje podeńdźenja hač k wukónjej, w kotrymž ſu wſchitzy ſobuwinowacźi a tola hiſćcze tak wundu bjes cźućiweho thłoſtanja. Hans Derber hrajeſche poſtawu korčmarja wubjernje we ſwojej wćapinoſcźi, Tilly Breidenbach jako jeho dźowka Sofija bĕ prawa ſa cźeſcźazej luboſcźu žeďźaza duſchka, Wolf Martini jako Söller bĕ typiſki hrać, wjeſelam hołdowazy a na kónzu paduſchny ſwojim pšchikhilnoſcźam podležazy cźłowjek. Hans Volk bĕ wubjerny Alceſt.

Wobej wjeſelohrě nĕmſkich baſnikow bĕ knjes intendant ſam do ſzeny ſtajił. Jemu ſkuſcha dźak ſa tuto dobre dźĕło. Pšchipoſłuchaſtwo mytowaſche prózu hraještwu ſe ſchcźedriwym pšchikleſkom. -ć.

*

— **W Centralnym dźiwadle** hraje ſu tukhwilu wulkotny film „Dſchungl woka“, po romanje „Lĕſna kuſtarnca“ wot Kurja Mühlen-Schulte. Ryſuje nam luboſcźiſtke podeńdźenje w praležniſchcźach pšchi brjoh morja a dožiwimy rjane ſzeny cźłowjeſkeje luboſcźe ke ſwĕrjatam. Wobrazy ſ dźiwimi ſwĕrjatami, kiž hłowny hrajeć Harry Piel poda, ſu dopołkazy, kak móže cźłowjek ſe ſwojej luboſcźu najdźiwiſche a też najſylniſche ſwĕrjata ſa pšchecźelow dobycź, kiž ſamo cźłowjeka ſchkitaju. Tutón film je tak połny ſajimawoſcźow w hrě a pšchirodnych wobrazach, ſo ſo ſawĕſcźe kóždemu ſalubi. Tu dožiwimy nĕſchto zyle njewſchĕdneho, rjaneho a ſ cźažami cźuwy roſhorjazeho. Paul Henkels jako profesor Helmar, Urſula Grabley jako jeho dźowka Rózenka a Gada Maurus jako Dina Morris ſu wuſnamni wukonjerjo ſwojich ſawĕſcźe cźeſćich rólow. Kražny pšchirodny film widźimy jenož hiſćcze dźenſka a jutſje. Schtóž je ſajimu kraſnoſcźow Božeje ſtwórby, tón ſo wĕſcźe ſwjeſeleny ſ filma wrócźi. -ć.

— **Palaſtowe dźiwadło.** Pod wuſtojnej režiju dr. Wendhauſena je naſtał rjany film „Wumĕłzowa luboſcź“. Wobſah filma je ſtajeny do bjeſtaroſtneho cźaſa wokoło lěta 1887. W khudobnym hndleńcźku w Mnichowej prózujetaj ſo dwaj młodaj wumĕłzaj — jedyn komponiſta a druhi molet — wo ſwój ſbožowny pšchichod. Jeju wutrajnoſcź wſchat ſo hórko na pruhu ſtaja. Skónčnje pak pšchińdźetaj jimaj dwĕ rjanej rejwarjej kralowſkeje opery do pucza. Wobjebje mata Fanny ſo molerjej tak ſalubi, ſo ju na wobras ſwĕžni, kotrejž bĕ ſa wulku wuſtajeńcu poſtajeny. A wopraſnje, bydźiſche to bycź jeho ſbožo. Bu ſ pšenim mytom wuſnamjenjeny. Luboſcź mjes Pĕtrom a Fanny ſo tak ſhubjchi, ſo ſebi ſwĕru ſlubjſchtaj. Pĕtr pak dyrbjeſche krótko po tym do Roma wotpućźowacź. Podeńdźenja ſ rjanej wudowu Oliviu dachu młode ſbožo nimale roſtrajcź, ale hiſćcze w prawym cźaſu ſo wichitko wuruna a wobkładkowa. Wuſtojni hrajerjo kaž Olga Tſchechowa, Inge Schmidt, Wolfgang Liebeneiner a Hans Brauſewetter, a njeſkazena ſzenerija tehdomniſcheho cźaſa film wulzy ſajimawy ſcźinja. — W pódlanſkim programmje ſpodoba ſo wožebje luboſny film ſ raja dźĕcźaſtwa.

Wusudźenja

§ Wjele lět bĕſche ſo 41 lět ſtary Kurt Schmidt ſ Rakez cźĕžko njepózcźiwje na holcźach niže 14 lět pšcheſchoł. Tutych njepſchećſtawazych idźĕła dokonjanych, dźĕła ſpytanych njekaſanſkich njeſkutkow dla jednaſche ſo pšched pšenjej wulkej thłoſtanſkej komoru krajneho ſuda. W jenym padźe ſo potrjebne dźĕćo lołko ſrani. Dźĕśćowy nan ſo jako pódlanſki wobſtorźbnik w ſudniſkim jednanju wobdźĕli. Swjetſche Schmidt ſo ſwojich njeſkutkow wuſna. W 4 padach jeho ſa winowateho ſpóſnachu a wołožaze wobſtejnoſcźe jemu njepſchiſwoliwſchi, ſaſudźichu jeho k 6 mĕźazam thłoſtanje a jemu a 4 lěta cźeſtne prawa wotrjeknychu. Nimo toho ma 150 hriwnow pokuty na ſranjene dźĕćo płaćicź, kaž też wudawki jednanja a wudawki pódlanſkeho wobſtorźbnika ſapłacźicź. W dwĕmaj padomaj jeho ſud wuwinowa. Po woſwjewenju wuſuda Schmidta ſajachu. Nima wotpohlad, ſo pšchećiwo wuſudźej powołaci.

Towaſtwowski powĕſtnik.

Baćoń. Spĕwny wotrjad zeńdźe ſo pjatk 17. haprleje wjeczor we 8 hodź. k ſpĕwnej hodźinje.

Ralbizy. „Lilija“ ſo połnoliczbnje ſchtwórtk 16. t. m. wjeczor we 8 hodźinach pola Bręſanej w Ralbizach ſeńdźe. Wſchitzy pšchijĕdźće pšchitzy! Pšchećejelnu Bręſanej ſwójba naſ pšcheproſchuje. Chzemy žej tam koſej a tykanz ſłodźicź dacź.

Dirigent.

Wulke němſke dobycze w Monte Carlo.

Mrĕnje mjeſynarodne autowe wubĕdźowanje wo wulke Monakſke myto ſtónczi ſo ſ wulkim němſkim dobyczom. Pšchi nimomĕry wobcźeſnej mokrej dróſy ſ 18 wubĕdźowarjow jenož 9 k wottykhnjenemu kónzej bóndźe. S dobyczerjom bĕ Rudolf Caracciola, kotryž na ſwojim Mercedes Benz woſu prěnje myto wobſtarđźi. Dalſchej měſtnje wobſtarđźiſchtaj Auto-Union ſ wjednikomaj Barzijom a Stuckom. Na wobrazu widźimy wubĕdźowarſke dróſu. (Schirner, M.)

Přichodnu njedźelu, 19. haprleje, wuhotuje Rakečanske serbske towaſtwo „LIPA“

w knježim hoſćencu w Njeswačidle

rjany serbski wječor

777

z wulcy rjanym dźiwadłom „Zhubjena njewěſta“. — Wſitcy Serbja ſo na njón wutrobnje přeproſuja. — Zastup jenož 50 pj.

Symjenja za polo a zahrodu

poskića

wikowafnja ze zeleninu a symjenjemi

E. Ruben měj. **Ernst Wenzel**

w Kamjencu na Połčniskej dróży 10

Stan na tydźeńſkich wikach znapřeča haptyki. 598

Štóž w „Serbſk. Nowinach“ ſwoje [illegible] njepoſkića, n[illegible] kupcow abo je njewotbjerje. Tohodla njemóže nichtó, [illegible] ma nĕſto na předań, to bjez [illegible] wĕſtke w „Serb. Now.“ zdźělić.

Rězak w Slepom

ma na předań 7 cbm ſuchich deſkow 26 mm ſkowornikowe drjewa, 20 hač 35 cm šěrokich. Płaća 75,— hr. za cbm. 69

Cyble k sadźenju

Schalottowe cyble

Parlowe cyble

k wuſwjed 778

Symjenjefnja

Rauchfuß

w Budyšinje na Žitnych wikach 9 / telefon 2069

Wysokosućelna 776

krawa na předań w Stróži čo. 3

KAMJENC

Vogtlandske

Zwjeſne Domowne Wumĕlske **gardiny**

story, voile, prĕčne wobrubki, barbne tkaniny, rolowy kupujeće jara płać. hódno pola

Spitzen-Uhlemann

w Kamjencu na Hrod. horje (am Schloßberg)

Mały nawĕſtk wulki wuſpĕch

Šulske knihi

za wſitke ludowe a wyše šule, ſerbſke a nĕmſke, wjazane a njewjazane, wobſtara, njejſu-li na ſkładźe, za krótki čas

Serbska knihařnja w Budyšinje

Přiloha k čislu 88

SERBSKE NOWINY

Srjedu 15. haorleje 1936

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

Jutrownu wutoru popołdnju ½3 hodźin běše Maćica Serbska swoje sobustawy na swoju 88. hłownu zhormadźiznu zwołała. Předsyda Maćicy Serbskeje knjez krajnosudniski rada dr. Symank nahladnu sylu Maćicarjow wutrobnje do zale Serbskeho Domu witaše. Hdyž běše zdźělił, zo je so zhromadźizna porjadnje wozjewiła, pokaza na dźeń skhadźowanja, kiž so tón króć po Maćičnych wustawkach njezłožuje. Po wustawkach ma so hłowna zhromadźizna stajnje srjedu po jutrach wotměć. Lětsa pak je so z wosebitych winow wutora wuzwoliła. Zhromadźizna tohodla tutón rozsud předsydstwa skhwali.

*

Po tutych rozjasnjacych słowach so hnydom dnjowy porjad započa. Prěni dypk porjada běchu rozprawy. Knjez farař Kaplef nadrobnišu rozprawu wo skutkowanju we wobkhodnym lěće 1935/36 přečita a zhromadźenym dospołny wobraz wo dźeławosći rozwi. Dokelž běše knihiskładnik zadźěwany, předsyda jeho rozprawu přečita. Knjez Janak zličbowanje Serbskeho Doma přednjese a jenotliwe zapisy dokhodow a wudawkow zdźěli. Knjez justicny rada dr. Herman a knjez šolastikus Hejduška wo lětne zličbowanje pruhowałoj a w dobrym rjedźe namakałoj. Na jeju namjet hłowna zhromadźizna zličbowanje skhwali a zarjadnika Serbskeho Domu wuswobodźi.

Stož twarjenje Serbskeho Domu nastupa, knjez just. rada dr. Herman wšelake wujasni. Wón wo stawje a potrěbnosćach jenoltiwych městnosćow rěčeše a na nuzne dźěła w přichodnym času pokaza. Potom knjez Janak wo pokladni Maćicy Serbskeje rozprawješe. Też tuto zličbowanje staj kk. just. rada dr. Herman a šolastikus Hejduška přepruhowałoj a w porjadku namakałoj. Wonaj pokladnikowe dźěło z dźaknymi słowami připóznaštaj a zhromadźizna tuto wotličenje tohorunja skhwali a pokadnika wuswobodźi.

Knjez wučeř Meškank wo Serbskim Muzeju rozprawješe. Zhromadźeni słyšachu ze spokojenjom wo zwjeselacym wopyće muzeja. Z domizny, haj z dalokeje Němskeje a wukraja su sebi zajimcy Serbski Muzej wobhladali a so nad jeho pokładami zwjeselili. Hdyž też je wopyt w minjenym lěće derje spokojił, muzejownik tola znowa za njón wabješe a wšitkich přitomnych a druhich prošeše, zo bychu wšudźe zajim za naš muzej budźili. Serbski Muzej je lětsa 80 lět stary. Tutón podawk ma so w nazymje z małeju ludowej wustajeńcu hódnje woswjećić. Wustajeńca so na někotre dny wupřestrěje.

Knjez hłowny redaktor Marko Smolef ze swojej rozprawu wo rěčespytnym wotrjedźe zajimawy pohlad do našeje maćerneje rěče poskići a na někotrych příkładach pokaza, kak bohata je naša serbska rěč na formach a możnosćach, kak krótka a zdobna dospołoje so jenotliwe wosebitosće w njej hodźa wuprajić. Naša serbska rěč je bohata a rjana rěč. Tohodla rěčmy a pisajmy ju prawje.

Knjez hudźbny direktor Bjarnat Krawc na dopołdnišo posedźenje spěwneho vorrjada dopominaše. Tam je so wo prašenju rěčnło, hač w našim ludowym spěwje hódnosć tći. Wobźělnicy su so přeswědčili, zo ma serbski spěw wulku literarnu hódnosć. Mištr Krawc akty přejdawšeho spěwneho zwjazka wjednikej Domowiny přepoda. We swojej rozprawje hišće zdźěli, zo je we swojim žiwjenju scyła 47 koncertow nawjedował.

Knjez wučeř Nejdo po poručnosći knjeza wučerja Šěcy wo ważnych nadawkach paedagogiskeho wotrjada poręča. Hdyž běše knjez wučeř Ilan hišće skrótka wo archiwje poręčał, so předsyda wšitkim knježom, kiž su w Maćicy sobu dźěłali, z wutrobnymi słowami za jich woporniwosć dźakowaše.

*

Naša rěč po serbskim kraju

Pod tutym hesłom knjez dr. Wirth na jara srozumliwe wašnje wo našej serbskej rěči přednošowaše a k tomu praktiske pokazki na tačelach předwjedźe. Přednošeř swojich připosłucharjow do přednoskowoje maćizny dowjedźe, zo jim na rozdźěle w našej serbšćinje pokaza. Kaž kóžda druha rěč, tak tež naša serbska rěč do narěčow abo dialektow rozpadnje. Přednošeř Muku jako prěnjeho woznamjenješe, kiž je so zasadnje a wobšěrnišo z tutej maćiznu zaběrał a je serbšćinu samo do 22 narěčow dźělił. Wězo jeho zapis njeběše žadyn definitivny a běše bóle powšitkowny.

Přednošeř na zajimawe wašnje jenotliwe tendency we wutworjenju narěčow serbskeje rěče rozłožowaše. Narěč pak z wěstych jenak klinčacych słowow spóznajemy. Z přirunanjom tutych słowow je so nětko dopokazało, zo mamy w Serbach jenož tři woprawdźite narěče: hornjoserbsku, delnjoserbsku a Slenjansku. Slenjansku narěč přednošeř starožitnišu woznamjenješe hač delnjoserbsku.

Přihódnišo je, tak přednošeř swojemu kedźbliwemu připosłuchařstwu rozjasnješe, hdyž so njerěči wo narěčach, ale hdyž so rozeznawaju rěčne krajiny. Kóžda krajina ma pak swoje wěste tendency. Hdyž běše přednošeř hišće na rozdźěl někotrych sobuznamkow mjez hornjej a delnjej serbšćinu pokazał, wón z tačelemi swojeraznosć jenotliwych rěčnych krajinow demonstrativnje předwjedźe a z tym srozumjenje za swój wulcy powučacy přednošk ważnje powješćeše.

Na prěnjej tačeli słyšachmy hłós njeboh delnjoserbskeho fararja Nowoho, kaliž je při swojich přednowanjach nałožował. Přećiwo tutej rěči wučeneho muža přednošeř rěč wšědneho delnjoserbskeho bura staji. Rozdźěl mjez rěčomaj běše khětro wulki, nic jenož po wašnju přednoška, ale wosebje w tym, štož trjebanjo a wurjekowanje wšelakich słowow nastu-

Sula so zaso započała.

Za našich małych je so nowe šulske lěto započało. Čežko jenož móža so na trěbny porjad zwučić. Hišće tak wjele maja sebi mjez sobu wo doživjenjach w próždninach powědać. Někotři wšak zaso pilnje sobudźěłaja. Naši nowačkoju pak so wšsčo hakle za někotre tydźenje na šulski porjad zwuča. (Scherl Bilderdienst, M.)

Weles, Gradsko a Stobi

(1. pokračowanje.)

Zady Welesa zjewi so w čahu zaso njezbytny žandarm, zo by pruhował wupokazy. Juhosłowjanscy žandarmojo w Makedonskej maju wulki njepočink abo počink: su njesměrnje njedowěrliwi napřećo cuzym. Ale njetrjebaš so jim dźiwać. Wšak běše tu hakle do njedawna hišće dosć „tužna" póda, hdyž bolhařscy komitača tu zakhadźachu, kiž hajachu njepřijomny nałožk bomby mjetać na železniske čahi, zjawne twarjenja rozbuchać a zezatřeleć juhosłowjanskich žandarmow. W poslednich létach drje je so tuta krajna ćwila dowutupiła, wosebje dokelž Bołharjo doma sami tutych rubježnikow wukadźichu, ale zwučena njedowěra a kedźbnosć hišće njejstej wopuščilej juhosłowjanskeho stražnika.

Tónkróć wšak mje wuwoprašowacy žandarm dale njezamyli. Běch sej hižo w Skoplju wobstaral wot wyšnosće, wot wjednistwa „banowiny" přewodny list, a z nim doprědka hubu zatykach krutemu hladačelej zjawneho bjezstracha a wotmyslene wuwoprašowanje so ruče přeměni do razneho saluto-wanja.

*

Njeby też ani bylo khwile k dlěšemu rozrěčowanju, zabywši wurěčowanju, přetož dyrbjach wuležć z čaha, dokelž hižo běchmy so bližili greckim mjezam.

Wustupich w Gradskom.

Hobrske nowočasne přepyšne dwórniščo wudawaše a lubješe wjacy, hač sydliščo same móžeše dźerżeć a dopjelnić. Jenož rjad bědnych, bjez rjanočuca a stila kaž po roboće spraskanych domčkow so skhowa za hordym dwórniščom. Su to zwjetša předawarnje, korčmy a podobne twarjenja. W rědkim khłódku někotrych zaprózenych štomow žumli studźička, kiž dźe pokhadźa z časa poslednjeje wójny, přetož je naležnje „wupyšena" z granatami. Tuta studźeń je dźe jenička zajimawosć w cyłym sydlišću, přetož je stajnje wobłěhowana z črjódami pótlutowarjow stejakow. Ja sam zhubich hnydom zajim za tutu studźeń, hdyž běch powoptał jeje wodu, kotraž běše liwka kaž sliny.

Wusnywši so za blido před korčmičku skazach sej šklenčku čeřwjeneho wina. To dźe też běše runje tak liwke, ale radšo liwke wino hač liwku wodu! Nimo teho běše tuto Gradsčanske wino tak wubjerne wohniwe a při tym tak směšne tunje, zo podobneho dobreho a tunjeho wina po cyłej Makedonskej wjacy njenadeńdźech.

Tola njeběch sem přiležł dla wubjerneho wina, wo kotrymž ani doprědka nicho njewědźach, ale běch sem dojěł, dokelž běše tu niedaloko wukopane město ze staroromskeje doby. Hdyž tolsteho korčmarja so wonrašach za pućom k wukopankam, poskići so hnydom někajki brodaty łaphandrij, kiž tam za blidom sedźeše a běše zwólniwy mje tam dowjesć. W druhich krajach bych sej to překusał puščić so samlutki po njeznatym puću z towařšom, kiž ze zwonkownym napohładom khětro dopomina na łapaka, jeli nic na rubježnika. Ale tu w Juhosłowjanskej běch tola tak často hižo so přeswědčił, zo móžeš so khudemu roztorhancej bjeze stracha dowěrić, přetož wón je sprawny a wosebje napřećo cuzbnikej bywa nimo měry zwólniwy a ryćerski.

Tuž też hnydom zwolich. Swój čežki nakhribjetnik zawostajich w korčmje, tehorunja też črijej a po swojim njekhroblym přispomnjenju, hač so mi też wěcy njezhubja, čisny mi korčmař skřiwdźeny:

„Pola nas so njekradnje!"

Derje! Puščich so potajkim w šlapkomaj na puć a pódla mje pěškowaše mój wjednik, kiž měješe runje tajki napohlad, kaž w filmach druhdy widźimy načolnika rubježniskeje cwólby z wužłobinow dźiwjeho Balkana.

Sahachmoj najprjedy po prósnej drózy nimo buinych zelenych winicow a zwaha so dachmoj do rěči. Zawod tajkeje rozmołwy z njeznatym bywa pola derje wukubłaneho člowjeka přeco předstajenje. Dokelž pak mějach za to, zo moje mjeno makedonskeho dundaka wěsće njezajimuje, wobmjezowach so na to, wuswětlić jemu swoje powołanje a narodnosć. Posledniše njeběše tak jara jednore, přetož wo zemjepisnych a narodnostnych poměrach w srjedźnej Europje we makedonski wjesnjan runje tak wjele abo mało kaž srjedźny Europjan wo Balkanje. Tuž so njedźiwajće, zo Němcow, Čechow a Madźarow do jeneho hornca čisnje mějo za nich zhromadne mjeno „Germancy".

Hdyž běch dundacemu towařej dowuswětlił a rozebrał swoju narodnosć a začišć mějach, zo je někak zaprijał, wobroći wón wjećiwy wěc a poča mi wukładować swoje powołanje a swoju narodnosć. A to běch bity. Praješe mi, zo je skotowař, kiž po horach pastwišća sebi wotnajimaje, zo nima wobstajne sydlešćo, ale ze swojim stadłom wěčnje pućuje po kraju. Tukhwilu běše bjez stadła a potajkim też bjez dźěła. Potom mi powědaše wo swojej narodnosći a to běše hišće dźiwnišo poskhać. Praješe, zo je Aromun z města Krušewa a zo su Aromunojo abo Kucowalachojo abo Cincarojo, kaž susodźa jich też mjenuja, potomnicy romskich kolonistow na balkanskej połkupje a zo je jich wšo dohromady wokoło 160 000 ludźi, kiž bydla rozprošeni po cyłej balkanskej połkupje, po Juhosłowjanskej, po Bołharskej, Grekskej a Albanskej. A přede wšěm, zo su zaźrani dundacy a skotowarjo.

Susod bu mi dale bóle sympatiski. Spóznach też bórzy, zo njeběše na błowu dyrjeny ale nawopak dosć překlepany. Spochi mi ducy přednošowaše a mje wo wšěm možnym powučowaše. Běch trjechił na praweho muža.

(Pokračowanje sćěhuje.)

pa. Jara pak tež rěč z Čorneho Khołmca zajimowaše. Tu wosebje twjerde wurjekowanje słowow napadowaše, kotrež so w druhich kónčinach serbskeho kraja mjenjey wurjekuja. Słědowaca tačel nas z wječornych Serbow do raršich kónčin serbskeje Łužicy přesadźi, hdyž lubozne zynki Slepjanskeje narěče k wucham připosłuchajrow klinčachu. Tu wosebje zwuk na słowach rěč spodobnu čini. Wochožanska rěč, kotraž so Slepjanskej „nydom přizamkny, je drje hornjoserbska, tola we swojich zwukach so po delnjoserbskej rěči złožuje.

Tu přednošer přispomjenje zasuny, zo jeničey w Parcowje a snadź potom jenož hišće we cyle snadnej ličbje wsow rěč nadeńdźemy, kotraž móže so we wšatym nastupanju překhodna rěč mjez hornjej a delnjej serbskej rěču mjenować. Něšto wosebite matej Mikowska a Černskowska rěč na sebi, kaž to ze słědowaceju tačelow słyšachmy. Njech stej sebi krajinje blizkej, je mjez nimaj tola khětro wulki rozdźěl. Předwjedźenje tačelow a přednošk z někotrymi rjanymi tačelemi ze spěwami „Dobry wječor, maćerka", „Lubka lilija" a „Ach, moja hola, ty zelena" wuklinča. Knjez wučeŕ Jeńka je na tute tačele jara rjenje spěwał. Běše to radosć, tute spěwy słyšeć. Knjezej dr. Wirthej słuša pak horcy dźak za krasny přednošk, kiž zajim za maćernu rěč a lubosć k maćernej rěči we wutrohach budźeše. Zhromadźizna jemu to z dźaknym přikleskom mytowaše.

*

Při rozmołwje knjez hudźbny direktor Bjarnat Krawe wubjerne poskićenje serbskich spěwow khwaleše a namołwješe, zo by też z pomocu taikich tačelow mjez serbskim ludom so dźěłało. Też knjez farař Świela k pilnemu dźěłu a k słědźenju za hłubšimi zwiskami słowow a jich pokhada w našej serbskej rěči napominaše. Tu móže kóždy pomhać a zakhowanju našeje maćerščiny wulku słužbu wopokazać.

Na třećim městnje dnjoweho porjada wšelčizny stejachu. K tutomu dypkej pak so jenož skrótka poreča. Předsyda na to zhromadźiznu z dźaknymi słowami skónči. Tuta ze zhromadnym spěwom dostojnje wuklinča.

Mały ale strašny njepřećel

Hdyž žłóncne pruhi pichirodu inom woźiwieja, pytnemy strašchnu mjetel na naších wowych stomach. Hdyž haŕki pupki dostanu, sapoczinu telene žołtoruhate mjetelki symkeho mrózníka (Frostspanner) swoje sadhubne dźěło na kćenjach a łopjenach. Husańzy młode łopješka hromadu spichadu, so bychu mohle tak skhowane njemylene žrać. Wotemrěcze kćenjow wožebje potom napadnje, hdyž po někotrych cźoptych naletnich djach symnische deschćoite dny slěduja. Hacź runjeż mjetele jara husto wustupuja, mózemy se tola mało wobkedźowacź, dokelž wodnio wotwocźuja pod ikoru pichi krucze pichićzehnjenych kichidach, kiž maja schérozelenu barbu skory a so tohodla cźežko pytny. Hafle wjecźor wobletuja muźke mjetele žadowe schtomy. Jónske mjetelki léfu w tym cźasu po sdonku horje, so bychu mokle jejka lahnyć. Hdyž žu lépowe wobwiaski w porjadku, ko lédy tutym schkodnikam poradźi, hacź k młodym haŕkam žo pschedobyć. Hdyž žo schtom nimo toho s karbolinejom wobhnuka, potom žu kćenja pschećiwo tutym schkodnikam schkitane. Karbolinej pak tež hischcze wjele druhich schkodnikow, kotrež žadowy wunoschk pomnjeusca, snicza. W sajimje swietschenja wunoschka žadowych schtomow a k swěcźenju njewotwinnoiće wot wukraja w sežiwjenskim nastupanju je wjesnatosć kóždeho wobžedźerja žadowych schtomow, tute schkodniki sniczicź.

Wusudźenja

§ 25 zas pokhlostany je Richard Josef Großmann sc Schmochcźig. A hižo sašo mjesesche žo psched žudom samolwicź, dokelž bé 26. nowembra 1935 s jeneze korcźmy w Budyschinje dźełacźerjej s Wujeźka koło kradnył. Paduch sputa žo s tym wurěcźecź, so je piecza žebi w pjanosci koleže žobu wsak. Pschi tym pak njewobmuślu, so po § 330 a žo s jastwom haźa do 2 lét abo s pjenježnym khlostanjom pokhlosta, schtóž žo s wotpohladom abo lóhkomyślinje wopoji, a w tutym stawje khlostajomny cźin skucźi. Tajke wopisenje pak žo w pschedležajym pschipadźe njeswěcźi, a Großmann žo dla wospjetneho paduschstwa k 7 mézazam jastwa sašudźi.

§ Spěšchnje wujašnilo bé žo paduschstwo, kotrež bé khižo wjazy krócź pothlostany 40 lét stary Alfred Reinhard Häntscha s Mulkich Dołhej skucźił. Bydlesche tam w méstnosćach maleje fabriki, kotraž fabrikikemu direktorej w Hnaschczach žiuscha. Wobžedźeŕ bé w žamknym domje bydlazemu hoscźenzarjej Paulej dohlad nad prózónymi městnosćemi spožcził. Jeneho dnja Paul pytny, so Häntscha starschi žud s 200 litrami benzola, kiž bo w fabrikiskich městnosćach khowasche, s nich wunjeźu, so by jón na wés wobkhodnika s wuhlom pokožił, kiž méjesche jón ke kupzej dowjeźeć. Paul jemu to sakasa. Njedźiwajcy teho pak Häntscha žud na wés położi da. S wopředka žo kondźacy autowy wjednik na pschiréczowanje 19 lét stareho Häntschowego žyna skónčnje žud wospjetowesł. Pschižažny žud w Budyschinje bé Häntscha starschemu dla wospjetneho paduschstwa k 9 mézazam jastwa sašudźił. Jeho žyn Waltaŕ Häntscha dosta jedyn mézaz. Wobaj, ale teź statne ręcźnistwo, powołanje sapodachu. Wulka khlostaiska komora méjesche khlostanje sa pśche mike. Häntscha starschi dosta 1 léto jastwa, a na 2 lécźe žo jemu cźestne pravwa wotrjeknychu. Khlostanje pola jeho žyna wosta tehanc. Powołanje žo s napoloženjom wudowokow farźiżny.

Přilopk

Dźiwja honitwa sa elefantom pola Kirchheina.

Sśrjedu rano na tworowym dwórnischcźu w Kirchheinje elefantka zyrkuża Baruma cźekny, kotraž dyrbjesche pschi wottwożeńskich dźełach pomhacź. Elefantka, nětkle 70 zentnarjow cźežka, cźekasche na stronu k Lindenje. Dźeń puczża po żelesniśkej cźarje bźežesche a s Barlina pschijědźejacy pśchnik dyrbjesche saśacź, so njeby do njeje sajeł. Na polu worazy bur mózesche w pobledním wokomiku wupschahnyć a žo na konja schwiknyć, na cźož roshorjazy napschemobéženje mjes cźekacym konjom a dźiwje ruzajym elefantom žo sapocźa, dóniž žo skónčnje njeporadźi, pschecźéharjej žo wuwinyć, kotryż po polach dale na stronu k Rückersdorfej cźerjesche, schtomy, płoty a telegrafowe scźežory potorhajo. Mjes tym bé žo powjeźeć wo cźeknjenju elefantki we wokolinje rozschérila a se wschědy kónzow pschikhwatachu ludźo, so bychu elefanta papadnyć pomhali. Wschě potpytu pak běchu podarmo. Koleźarjo dyrbjachu do žuboknych léžow cźeknyć, mjes tym jo elefantka wopuschcźene koleża rostepta. Na žrjwjim dalschim puczu pschepluwa elefant wulki hat, kotryż je néhdże kilometr dołhi. Krótko psched Friedersdorfom mózachu zyrkuźowi wothladarjo, kotśiż běchu mjes tym s autom dojeli, rosnjemdrjene jśocźo popadnyć a k schtomej pschitrjasacź. Elefantka pak žo sašo wottorhny, pschekama cźežke bróžne wrota bura Vogta, dobywschi žo tak do dwora, kotrehož wobydlerjo dyrbjachu do pinzy cźeknyć. S wulkej mozu pscherasły elefantka skónčnje 70 zentimetrow tolstu dworowu murju. Hafle nětko poradźi žo wothladarjam, smuczenjene jśocźo s nowa popadnyć a k žylnemu schtomej sputacź. Po dléschim cźasu hafle žo jśocźo sašo tak daloko směrowa, so mózachu jo sputane sašo do zyrkuża dowjesć.

Morwy na krajnej dróży.

Schtwórtk rano wokoło ½6 hodźin na dróży mjes Delitzschom a Holzweißigom w Duringiskej morwebu dźěłacźerja namakachu. Bjes dwěla je auto, kotryż s Lipska do Magdeburga jědźesche, jeho hrabnywschi, tak cźežko sranit, so je na to wumrěł. Pschi nim leżesche dospolnje rosbite koleźo. Auto, kotryż bé w napschećźiwnym směru jěł, bé po puczu druhe auto, kotreż bé dospolnje s krewju wopanane, setkał. Sewoje wobkedźowanja policijej wosławi. Bjes dwěla bésche to wós, kiž bé koleźarja pschejeł. Też hischcze druhi dźěłacźer je žo na žamknej dróży pschejěł a sranił. Wobaj sniesłožonaj s Delitzscha pokhadźataj. Wós, kiž je njesbožo sawinował, pjecza s Zwiłowa pokhadźa.

Cźah pschejédże a mori żelesniśkeju sastojnikow.

Na Offenburgsko-Freiburgskej cźarje dźiwjschtaj schtwórtk rano dwaj żelesniśkaj sastojnikaj, kotraj žłuzbnu pschekładku wukonjeschtaj, wožobowenu cźahej s puczu stupicź. W žamknym wokomiku pak pschijědźeje na druhich kolijach s napschećźneje strony tworowy cźah a pschejědźe a mori jeju.

Radio

Schtwórtk 16. hapreje žo słyschi:

Königswusterhausen. Nimo snateho wschědneho programma: 6,10 wjeselý ranschi konzert. 11,30 sa bura. 19 k žwjatotej. 20,10 opera „Die Zauberflöte".

Lipsk. Nimo snateho wschědneho programma: 6,30 wjeselý ranschi konzert. 8,20 sa hospsu. 11,45 sa bura. 18 wjeselý žwjatok. 20,10 rejwańska hudźba (z Hamburga.)

Hischcze ważne i dniciwo programma. Wrótźlawb: 20,55 kantaty nětcźischeho cźaża. Frankfurt: 20,10 „Jédźemy žtónzu napschećźo!" Wiń: 18,25 opera „Die Walküre". Praha: 20,05 konzert po pschecźu.

Hamtske wozwjesenje z Budyšina.

Bekämpfung der Rübenblattwanze.

Auf Grund der Verordnung des Staatsministers für Wirtschaft und Arbeit vom 20. 2. 1936 (V. Bl. S. 77), betr. Bekämpfung der Rübenblattwanze, gebe ich bekannt, daß innerhalb des Verordnungsgebietes im Bezirk der Amtshauptmannschaft Bautzen die **Fangstreifen bis spätestens 20. April 1936 bestellt sein müssen** (§ 2, Abs. 2 d. VO.)

Jegliches Betreten und Befahren der Fangstreifen sowie Außreißen und Verfüttern der Fangpflanzen ist verboten (§ 4, Abs. 1/3 d. VO.).

In Feld und Garten darf ab 20. April bis zum Umpflügen der Fangstreifen kein Spinat und Mangold ausgesät werden (§ 7, Abs. 1 d. VO.). Der vor dem 20. April in Feld und Garten angebaute Spinat und Mangold ist spätestens zur Zeit des Umpflügens der Fangstreifen, die später bekannt gegeben wird, abzuernten (§ 7 Abs. 2 d. VO.).

Bautzen, am 7. April 1936. **Der Amtshauptmann.**

Mit der Fangstreifenbestellung (Getreidedrillweite) kann nunmehr allgemein begonnen werden. Der Fangstreifen muß ¼ der Anbaufläche betragen. Für 1 Morgen Fangstreifenfläche müssen 20 Pfund Saatgut gedrillt werden. Für eine Anbaufläche von beispielsweise 1 Scheffel werden 5 Pfund Fangstreifensaatgut benötigt. In Fluren und Geländestreifen, die erfahrungsgemäß unter Spätfrösten zu leiden haben, ist vor einer übereilten Fangstreifenbestellung zu warnen, da bei Erfrieren der Fangpflanzen vor Beendigung der Wanzenabwanderung ein zweites Mal Fangstreifen zu drillen sind. Die Fangstreifen sind mit der Drillmaschine zu bestellen. In Fällen, wo sie nicht vorhanden ist (Kleinanbau), soll seitens größerer Wartschaften ausgeholfen werden. Gemeinsame und kurzfristige Durchführung der erforderlichen Maßnahmen sichern den Erfolg. Zucker-, Futter und rote Rüben dürfen erst nach Bekanntgabe der Hauptbestellungstermins ausgesät oder ausgepflanzt werden. Von den Vertrauensleuten sind die Fangstreifen kurz vor dem Auflaufen der Fangstreifen auf diesen aufzustellen. Im übrigen wird auf die in der Tagespresse bereits erschienene Notiz betr. Art der Fangstreifenanlage hingewiesen.

Der Sachverständige Dr. Leib.

Das **Entschuldungsverfahren** für den Land- und Gastwirt **Jacob Georg Elle** in **Ebendörfel Nr. 1** ist zufolge Bestätigung des Entschuldungsplanes **aufgehoben** worden. 25 Lw. E. 29.

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen,
den 30. März 1936.

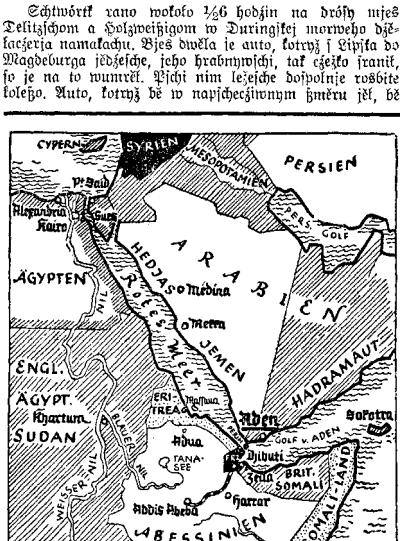

Italiska pschi žórkach módreho Nila.

S dobyczom Tanaskeho jésora a namjesneho města Gallabata, hdyž sebi italiske a jendźelske wójsko jenož s wuprócowanym ręcźniśkim dźělenej napschećźiwo žebi stejitej, žu Italcźenjo žórka módreho Nila do swojeju rukow dóstali a z tym sajimy Jendźelskeje wohrožuja. Tuta kharta derje wusnam Tanaskeho jésora sa Nil pokasuje. (Scherl Bilderdienst, M.)

Pschi brjohach Tanaskeho jésora.

Italiske wójska žu hacź k Tanaskemu jésorej dóschle. Dobycze tutoho jésora ma sa dalsche wuwicze podawkow na bitwischczu najwjetschi wusnam. (Scherl Bilderdienst, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšti, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 89 — Budyšin — Štwórtk 16. haprleje 1936 — Bautzen — Lětnik 95

Namołwjenje

wšitkim žobudźělacerjam, žobudźělacerkam a žobustawam NS-ludoweho spomožerstwa w sakskej župje.

Nawjedowar župneho hanta Büttner w Drježdźanach wosrejwja: S mozu nazionalsozialistiskeho hibanja je sa tři léta w NS-ludowym spomožerstwje najwjetšcha spomožerska organisazija rwěta nastała. NS-ludowe spomožerstwo je njeznjemerne nadawki pschewzało a je na tym, niz jenoz hospodarske a strowotniske schkody systemiskeho czaha ſ němskeho luda wottstronicz, ale chze tez spomožerstwo wschitkich němskich ludowych towarschow w nazionalsozialistiskim smuhle wutworicz. Nadawk NS-ludoweho spomožerstwa, kiž je wjednik jenu pschepodat, je, so strowy a herbjzy zylny němski lud wutwori.

Na tutym nadawku dźenżnischi dźeń w sakskej župje nimale 100 000 pomocnikow a pomocnizow dźela. Se 480 000 žobustawami so wěrny sakład sa pschichodne dźeło twori. Njeznjemy pak so ſ tym spokojicz, schtoz je so dozpěło, pschetoz nuz ne je, so so wschitzy němzy muzjo a žony sastaja, so by so w pschichodnych létach natwara mohło na pschewjedźenju naschich samerow dźelacz.

Tohodla dyrbi kóždy němski muž a kóžda němska žona, dalotož je jimaj hospodarzy možno, ſnjez žobustaw 9... ...eho spomožerstwa! To chzemy w pschichodnym lecznim polkcze dezzpjerz, a tohodla wschitkich žobudźelacerjow a wschitke žobustawy k wulkemu wabjenstwu stutkej namokwjam. Zadyn pomocnik a žana pomocnica njeznjemy so ſ tym spokojicz, schtoz je so dotal dokenjalo, a pódla dopjelnejnja naschich lecznich wulkich nadawkow dyrbi kóždy a kóžda njesamylne a wutrajne wabjenske dźeło dokonjecz.

Na hónzu lecznego dźela a pschi spočatku skutka ſmi seje pomozy 1936/37 dyrbi NS-ludowe spomožerstwo w sakskej župje žylnu organisaziju wo 600 000 ſ sastajenju hotowych, woporniwych němskich muzow a žonow pschedstajecz. Dźak sa tute wjetsche sastajenje so nam ſ blyschczanych woczow strowych dźecži a je ſkorowanych woczow strowych němskich žwójbow napschecžo ſmeje, kotrymž so pomoz nowych žobustawow k lepschemu wukkukuje.

Nětko do dźela, žobudźelacerjo a žobudźelacerki! Se shromadnej mozu tez bliżschi sastup naschego dźela dozněemy!

Dokonjamy tuto dźeko sa lud a wjednika!

Němskostatna akedemija za cżełozwučowanje

Kuratoriji němskostatneje akademije sa cżełozwučowanje, do kotrejež němski snutskowny minister dr. Frick, němski minister sa wědomosć, wocżehnjenje a ludowe wuhladanje dr. Rust a němski sportski wjednik ſ Tschammer a Osten žłuschcja, žłedowaze wosjewja:

W shromadnym wózowanju, jenotne městno wukubłanja wucżerjow a wjednikow na polu cżełozwučowanja a cżełneho wocżehnjenja wutworicz a ſ tym jenotu němskeho cżełneho wocżehnjenja pschewjesez, kajfuż žebi nazionalsozializmus žada, je so žnydom němskostatna akademija sa cżełozwučowanje pschipravikła.

Sydło tuteho wustawa je němske sportske polo w Barlinje-Charlottenburgu, kiž po woli wjednika a němskeho kanzlera njeje jenoz dostojny wobkuk 11. olympiskich hrow, cle ma so žodom tez do wjednikeje městnosce němskeho cżełneho wocżehnjenja wutworicz.

Němskostatna akademija ma ninu powschitkownego wocżehnjenja, wucżbneho a žłedżerskeho dźela w nastupanju cżełozwučowanja nadawk,

a) wobsebje chmanosć studijowym asistowarm, kotiż wucżbnu chmanosć sa turnowanje wobžebża, a druhim muzom, kotrychž powołanske dźeło ſ pěstowanjom cżełozwučowanja wusko ſwizuje, wjednisce wukubłanje pospjesowacz, kiž je po zyłej Němskej na polu cżełneho wocżehnjenja jenake;

b) turnowańskich a sportskich wucżerjow ſwonka schule praktizy a wědomosnje hłubje w powołanju wukubłacz;

c) pokraczowanske kursy sa nuzjow pschewjesez, kotiż na polu cżełozwučowanja a cżełneho wocżehnjenja na wjednisim městnje dźełaju.

Wupisanje sa wukubłanske skupiny a kursy němskostatneje akademije sa cżełozwučowanje žo w bliżschim czasu wudadża.

Žarowańska swjatočnosć za pósłanca z Hoescha w Drježdźanach

Žarowańska ſwjatocżnosć za pósłanca ſ Hoescha budże žebotu pschipołdnju w 12 hodźinach na pohrjebnischczu Swsj. Trojizy w Drježdźanach. Wopomnjenisku rěcz smeje duchowny ſ Aachena, kiž je ſe žwójbu pschecżelenly.

Wjednikowe žobużarowanje pschi smjerczi grichiskeho ministerskeho presidenta.

Pschi smjerczi grichiskeho ministerskeho presidenta Demerdżija je Adolf Hitler grichiskemu kralej a grichiskemu knjezerstwu telegrasiisky ſwoje wutrobne žobużarowanje wuprajił.

Rozrěczowanje generalnych stabow.

Ssrjedu běsche žo rozrěczowanje generalnych stabow w Lodonje do tsioch dźelow dźelito. Kóžda wojerska druzina žo wosebje skhadzowasche. Sastupjerjo wójnskich łodzow běchu žo w jendżelskej admiralicze shromadzili. Sastupjerjo wójskow wew ójnstim ministerstwje wuradżowachu. Sastupjerjo wojerskich letarstwow pak zmaju konferenzu w letarstwowym ministerstwje wotmětchu. Na hónzu tydżenja je sastupjerjo wschich tsioch wojerskich družinow sazo k shromadnemu pożedżenju sesidu.

Jendźelska politika w italsko-abesynskej zwadze

Psched Edenowym wotjezdom do Genfa žo jendżelske nowiny hischcze ras ſ wuhladami saběrachu, kiž žo wot rozrěczowanjow dla italsko-abeżynskeje zwady wocżakuja. Pischе žo, so žo Eden ſ hotowymi planami do Genfa njepoda. Jendżelske knjezerstwo chze wocżakacz, kak žo jednaja w Genfu wuvija.

W rosprawach jendżelskich nowin žo powschitkownje pischе, so žo pscherczinjaza mózy Abeżynskeje hischcze njemóže jako slemjena wobhladowacz. Pschi pożudźowanju zwady ma žo tez na wobczežne finanzne a hospodarske położenje Italskeje važnosć klasc.

Diplomatiski žobudźelacer Londonskich nowin „Times" pischе, so žo politika jendżelskeho knjezerstwa njeje pschemeniła. Jendżelska pak tez nětkole nocże w tutej zwadze na ſwoju ruku postupowacz. Knjezerstwo ma sa nusne, so tu Swjask ludow jako zylk wustupi. Pschi rospominanju hospodarskich a finanznych sankzijow Jendżelskа wjazy sankzijow njejada, hacz chzeża druhe žobustawy Swjaska ludow pschisiwolicz.

W jendżelskim knjezerstwje maju sa wopaczne, hdyż žo wusskutkowanje nětczischich sankzijow a jich skutkowanje na skónczne dosrjadowanje pschemało pohódnosczi. Runje tak pak žo wudawanje wotpokazuje, so žu Abeżynjenjo dospolnje sbiczi abo so žu žo wobczežnosczе Italskeje wotstronicz. Wo popuschczenju sankzijow pschecziwo Italskej žo njemóže rěczecz, dołhoż žo hischcze wojnje.

Jendżelske knjezerstwo chze wocżakacz, schto rozrěczowanja mjes sastupjerjemi Swjaska ludow a Italskej pschinjesu. Potom hakle chze, je-li trjeba, wo njeporadżenju rěczecz. Diplomatiski žobudźelacer Londonskich nowin „Daily Telegraph" žo stejischczu italskich nowin pschecziweja, kotrejž žu pisgale, so je Eden pschi pożednich Genfskich jednanjach zamowólnje postupował. Sady njeho pak zyłe jendżelske knjezerstwo steji.

Francowska přečiwo nowym sankcijam

Pryedy hacz žo w Genfu sazo wo italsko-abeżynskej zwadze jedna, franzowske nowiny žylnischo psched pschiwótsijenjom sankzijow pschecziwo Italskej warnuja. Ssamo nowiny radikalnych sozialistow žo wot dotalneho podpjerranja politiki sankzijow wotwobroczeja. Hdyż tez ſ jich nastankow njeje rosjumjenje sa steischczo Italskeje spósnacz, dha pak wone tola psched njedorosumjenjom mjes Franzowskej a Italskej warnuja. Wobkedźbowacz ma žo tez, so sozialistiske-a kommunistiske nowiny, kiž žu sankzije pryedy tak rasnje žadale, nětko mjelcza. Nowiny „Petit Parisien", kotrejž franzowskemu ſwonkownemu ministerstwu blisko steja, žadaju, so žo mérowe jednanja w italsko-abeżynskej zwadze njebychu pod cżischczom nowych sankzijow pschecziwo Italskej wotmětwałe.

Skutkowanje sankcijow na francowske hospodarstwo

Nowiny „Intransigeant" spytaja pschedběżnu a ſwjerschnu bilancu wo schkodach sejtajerej, kotrejž žu sankzije pschecziwo Italskej franzowskemu hospodarstwu a industriji nacżinile. Pschi tym nowiny ſwedża, so pschi wsajomnym sameńenju twarow je w prenich 8 mežazach léta 1935 wuwos 625 miljonow frankow do Italskeje a 426 miljonow frankow dowos ſ Italskeje wucżinik. Po tym je sa franzowski wuwos pschesbytk nehdże 200 miljonow frankow wucżinjazy, wupadnyk. Po pschewjedżenju sankzijow ej Italska ſwoju potrjebu pak druhdże kryła pak žebi industriju sakożiła, so by žo žama sastaraka. To je žo dżenża hižo pola 250 jenotliwych twarow stało. Pschedběżna bilanza tuteje franzowskemu hospodarstwu nacżinjeneje schkody może žo na sčehowaze waschnje rosdźelicz: 1400 miljonow samjerjenych frankow, 2400 miljonow dołha na franzowskich dodawacżelow, 3400 miljonow mjenje wobrota a ſ tym tez prozentualnje mjenje dawkowych a mjdowych dohodow. Tyhazu sakasnich pschikasow je žo wotwołało a postupowanje bjesbžkłosce je sčehwół sankzijow. Se wscheho toho wukhadża, „so žu sankzije pschecziwo Italskej sa Franzowstka njeprawne a ſ wulkim stracham".

Italčenjo město Dessie wobsadźili

Nowischi telegramm ſ fronty, kiž je marschall Badoglio do Roma pósłał, je žo jako 185. hamtska italska wójnska rosprawa wosjewił. Wobsah telegramma je žledowazy: „Naschi wojazy žu žrjedu rano do Dessie sacżahnyli."

W městcze Dessie mějesche abeżynski tżor ſwój hlowny twarter. Wot tam wón wojowanje abeżynskich wojakow na połnóznej froncze nawjedowasche.

Krwawne njeměry w Lwowje

W połskim městcze Lwowje wutoru policija a markisistiszy demonstrantojo do žo rasłuchu. Demonstrantojo běchu žo do mnohich korczmow dobyli, wokniowe schkleńcy nětkotrych klamow rosbili a wschelakich nimodużych ludzi pschebili. Policija městcze skónczniе sa nusne, so ſ tżelenjom sakrocži. Pschi tżelenjy žo jedyn markisist mori, žydom wožobow žo cżežko a wjele žo lohko rani. Mjescżor policija diwoju kommunistow saja, kotrajž běschtaj njeměry naschkaraloj.

W Madridże so parada překazyła

Pjecz lět je žo minyło, so Schpaniska republikanske knjezerstwo dosta. K wopomnjeczu tuteho dnja je wutoru na Castellanje w Madridże wojerska parada wotmě. Wschitke měschczjanske a statne wyschnosce běchu sastupjene. Wołydleerstwo je žylnje wobdżeli. Nadobo njesnaczi ſtuczerjo snapschecza prezidialneje tribuny a póbla tribuny, na kotrejž diplomatojo žedżachu, wohnjostrojidło zapalichu.

W prenim wokomiku žebi pschitomni pschi rosbuchnjenju wohnjostrojidow myślachu, so žo ſ pistolow tżela. Myślachu, so žo kommunistiski nadpad stawa a žo je stracham wobjachu. Tola pschihladowarjo žo bórsy sajo smerowachu. Parada žo dale wotnetwasche. Wohnjostrojidła běchu te žame, kajfež žo na schpanjiskich hermankach wotpaleja.

Kommunistojo spytachu žo se ſwojimi czežwjenymi khorhojemi paradże pschisamkuncz. Policija pak jim to njeze

bowoll. Krótko po tutym pschipadże kommunistoso papjeerki mjes lud rosdżelichu a je też na tribuny diplomatow mjetachu.

Hdyż bęsche żo parada skónczyła, nasta tśelenża mjes kommunistami a politiskimi pschećiwnikami. Jenu wożobu satśelchu a schitnyi sdżela cjeżko tranichu.

Zaso morwi a zranjeni w Spaniskej

Wutoru bęsche żo w Schpanilskej pjerćlętne wobstacże republiki hamtśy wożwjeceilo. Po żiwatocznoscjach, w nozy k żrjedże, żo nętotre krwawne pschipady stachu.

W mésece Jerres de la Frontera marksistoso wjednika schpanilskich soschistow nadpadżechu a strascheje tranichu. Pschi tśelenży żo hischcze schésej wożobow mori a jena żo trani.

W Linareżu żo pschi tśelenży mjes sozialdemokratami jena wożoba satśeli a tśi wożoby żo cjeżko tranichu. Mjes cjeżkotranjenymi je też schej méschczjanskeje polizije.

W Pampilonje sozialdemokratiske dżelacżeerske żwjaski generalny strajk wuwołachu. Se strajkom pschećiwo bjesdżelosczi protestuja. W Madridże w polnozy wschitke autowe drózki pschestachu jesdżicz. Drózkarjo chjedża żebi se strajkom wjetschu mjdu wunusowacz.

Wjednik wobhnadżit.

Berlinska justizna nowinarka sdżeluje: Wjednik a némski kanzler je śmjertne khlostanje, kotreż je pschihażny żud w Frankfurće n. W. 2. oktobra 1935 pschećiwo 43-létnemu Franzej Klauzej ſ Grabina dla mordarstwa wuprajił, ſ wobhnadżenjom do thlostatnja na cżaż żiwjenja pschewobroczit.

Strajk w Cżenstochowje.

W pólskim mésece Cżenstochowje je zyke dżelacżeerstwo dżekarnje metallowych twarow do straika stupiło. W dżekarni szyła 430 dżelacżerjow dżéła. Dżelacżeerstwo dżekarnju wobhadżi a wobsamknu, żo pschećiwjecz a tradacz, dohoż pschedewsacżelo na snizenju mjdy wobsteja, kotreż je żiwojim dżelacżerjam pschipowédżiło. Straik je żo dotal mérnje woimélwak.

Pólszy hórnizy Franzowsku wopuschczeja.

Jutrownu pódżelu je sasco 150 pólstich Hórnikow do Pólskeje pschitśeło. Dżelacżerjo bęchu żo ſ Franzowskeje wupokasali. Woni bęchu dżesacz lét dotho w Franzowskej dżelali. Nétko żu so zyle bjes śrédkow do domisny wrócźili.

W polnóznej Franzowskej chjedża hórnizy strajkowacz.

W mésece Lenu je żo generalna shromadżisna sastupjerjow dżelacżeerstich swjazkow polnóznofranzowskeho wuhlowoho rewéra wotmékła. Shromadżisna je generalny strajk wobsamkła, kiż ma żo 1. meje sapoczecz. Pschicżina strajka je swada dla mjdy.

Argentinska żoma bombowe létadła twari.

W argentinskej twarjerni létadłow w Cordobje żu prénju seriju 15 bombowych létadłow sa argentinske wójskowe sarjadnistwo natwarili. Bombowe létadła żu żo jenoż ſ argentinskeje maczisny natwarike. Na nich żu też jenicżky argentinszy sastojnizy a dżelacżerjo dżékali. Létabła samóża sa hodżinu hacz do 240 kilometrow daloko lecżecz.

Němska młodźina słuša do Hitlerskeje młodźiny

Namolwjenje kommißarskeho nawjedowarja saksseho ministerstwa sa ludowe wukubłanje.

Wczera śrjedu je żo pschi ſpocżatku noweho schulskeho lęta młodźina w schulach shromadżiła, so by shromadnje **wabjenski tydzień sa hólczinu a holczinu sapocżale.** Schulizy nawjedowarjo k dżéczom réczachu wo ważnej saħadże, so **żu nazionalsozialistiske hibanje, organisazija młodźiny a schula w nowej Némskej wusko sjednocżene.** Njesaleži jenoż na wukinjenju żanym, ale kóżdy dyrbi bycź zyły cłowjek a dyrbi żo jako staw do wulkeje shromadnoscje stajicź, kotraż Némska réka.

Sdobom żo namolwjenje kommißarskeho nawjedowarja ministerstwa sa ludowe wukubłanje Göpserta pschecżita. W namolwjenju nawjedoważ ministerstwa je żwojoraznu jednotu wjednika a luda pokazuje. Runje każ je żo némski lud 29. mérza shromadnje k żwojemu wjednikej wusnał, dyrbi żo też némska młodźina do Hitlerskeje młodźiny sarjadowacz, kotraż je ſe schulu jena wocżehnjerśka shromadnoscź a hólzow a holzy khmanych sczini k dokonjenju pschichodnych nadawkow. **Tu njeidże wo jenotlikza, ale wo jednotu a pschichod némskeho naroda.**

W Budyschinje żo hólczina wjeczor na Zitnych wikach sendże, so by ſa sastup do żwojich rjadow wabiła. Se Zitnych wikow po dróhach cżehnjesche a żwojich towarschow, kiż hischcze ſ boka śteja, na jich pschiħłuchnoscź dopominasche. Jutrje pjatk wjeczor budże w Krónje starschiski wjeczor, kiż tehorunja wabjenju hólcziny słuži.

Budyske stawniske powésće

Wutoru 14. hapreje 1936.

Narodżili żu żo: 9. 4. Pawołej Bjedrichej Wobstej, tatarjej we Wbohowje pola Budesiez, żyn. — 10. 4. Matśej Leinertej, schewskemu mischtrej, dżowka. — Janej Emilej Erwinej Frenzlej, inżenérej maschinywarstwa, dżowka. — 11. 4. Gustawej Erichej Herbertej Markgrafej, feldweblej, dżowka. — Njemandżelska dżowka. — 12. 4. Pawołej Ocże Weinertej, maschinistemu pomocznikej, żyn. — 13. 4. Korli Alwinej Richardej Jenczej, sekretarej khorobneje pokładnje, żyn.

Wumrěli żu: 12. 4. Elfrieda Erika Joseliz, dżowka wyschscheho dejerja we Jenkezach, 7 lét. — 13. 4. Dieter Weinert, żyn maschinisteho pomocznika, 1 dżeń. — Korla Reinhardt Richter, tatarski dżelacżer, 55 lét.

Pschipowédżili żu żo: 14. 4. Maks Alfred Sittner, barbjer a Frieda Elsa Wagnerez, wjerśerka, wobaj w Budyschinje. — Pawoł Emil Angelstein, pschekupz w Treuenje a Elsa Johanna Theresa Staeckelez, bjes powołanja w Budyschinje. — Willi Erich Walter, żedlak a Frieda Pawlina Mannez, domjaza pomozniza, wobaj w Budyschinje.

Swěrowali żu żo: 14. 4. Kurt Willi Päschel, elektromontér we Warnemünże a Gertruda Margareta Mikez, bjes powołanja w Budyschinje. — Jan Herms, sahrodnik w Rabocach a Berta Gertruda Haasez, mężicżelka wobkhoda w Budyschinje. — Arnoscht Rudolf Schuster, podoffizér w Grimmje a Gertruda Johanna Gannerez, bjes powołanja w Budyschinje.

Sstrjedu 15. hapreje 1936.

Narodżili żu żo: Korli Richardej Waltarjej Truölej, inspektorej méschczańskeho sarjadnistwa, żyn. — 13. 4. Ocże Gustawej Reiße, pschekupzej, dżowka. — Kurtej Pawołej Huschmannej, zyhelnistenu dżelacżerjej, żyn.

Wobrasowy telegramm: Jendżelske wojerske poczesczowanja sa śmertnego némskeho wupóstanza ſ Hoesche.

Sstrjedu żo cżelne powostanki némskeho wupóstanza ſ Hoesche w żmutorocznym cżasu a ſ wojerskimi cżesczemi na dwórnischczo Victoria pschewodżachu. Sa kaschczom kroczachu najbliżschi pschiwusni wupóstanza, żobustawy wupóstanstwa a wjednikowny sastupjeř ministerialny direktor Dieckhoff, dale kroczachu w żarowanskim cżahu jendżelski ſwonkowny minister **Eden**, **Simon** a prěni lord admirality, lord **Tyres-Monsell**.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Pod škitom Božim

16] (Pokračowanje.)

Cżężke hodżiny Jan w kasarnach pschétra, a jeho dusza bé tak wustała, so żo k modlenju a k dowérje na Boha wjazy ſhrabacz njemożesche. Wón njemórkotasche, ale wón mjeleczesche, zyle mjeleczesche, tola to njeké njedżelski ſpoj, ale mér na pohrebnischczu, to njebé dżelczownje podaże, ale woprawdżita tuposcź, ſ kajżeż bé żo wschetko wotrjekł.

Ale hischcze jena wéz bé, kotraż Jana tak prawje k semi stłoczi a jenu jażnje psched wocżi stajesche, so je w hrozbnym wuhnanstwje. To bé mjenujzo to, so jatym, hdyż bęchu do Tomska dozpéli, jich mjeno wotewsachu a jich pschichodnje jenoż ſ cżitkanni wosnamjenjachu: Cżitko 1, 2, 3 atd.

Jan dosta cżitko 68. Potajkim w Tomsku nétkole żanej z Jana Wálischaka wjazy njebé, nétko bé wón morwy, a mésto njeho wobsteješche jenoż „cżitko 68“. Jeho bęchu ſ rjadu cżłowjekow wuschmórnuli, jeho żiwjenje nicżo wjazy njewobżahowasche, njebé nicżo wjazy hódne.

Sčamo żwojim konjom, kruwam a pżez bur mjeno dawa a na nje ſ mjenom woła, a wone na to posthaja a tak do teho pschidu, so ma bur ſa nje wutrobu, — — Jan mjena wjazy njemészesche a tu też żenje wjazy żwojeho mjena njeslażtyscha; jako kruch twory wón pódla druhich w kasarnach ležesche a nikomu njeżmędżesche żwoju nusu wuſkorżicz, schtó je cżitko 68!

Ale runje w tutej nuży, kotraż jeho nanajbóle cżischczesche a żerjesche, wopokasa żo żmilnosci Boża. Bóh njeje hnydom njeschczerpnuł, hdyż cżłowjekej pschi prénim napadże żywotowanja mozy dusche ſmjakchu, ale wón ſ nowej wohaitbjazej hnadu a lubosczu ſwjadnjenu dowéru sajko wożiwja.

Hdyż n... cże jatych we włóżnych a ſymnych kasarnach popuschczicz nochzyschce, a hdyż bé jich lédma hischcze dwé leże słyšo, pschihidże pschikas, so maja żo jeczt k ruskim méschczanam do kwartérow dacz.

Ruski kwartér njebodżesche żo wésо ſ naschimi kwartérami pschirunacz. Ale wsoły wobydlerjo kasarnow bęchu wjeżeli a jim bésche, jako budżecnu do njebjeż pschiſchli.

Schto na to dżiwachu, so bęchu khéżki małych méschczanow, ke kotrymż jich ſtykachu, ſkerje na dupjecza sapodobne, dyżli na cżłowjeske wobydlenja? Schto żo wjele praschachu, so w nischej, ſtuchlej, kakurjenej ſmoje ani ſtółza, ani błida, ani koża, ani żaneho druheho krucha nadoby njenamakachu, ża to pak cżim wjazy kura. Tón żo, dokelż tu wuhnja njebésche, po jśtwje rosschérjesche, dóniż żo jemu njewusa, ſ durjemi abo ſ wokнami cżekmyż. Wschako bé tola cżopło wó jśtwje, haj żamo jara cżopło, a njech bęchu stółzy też jenoż njelepe drjewjane pjenki, na nich żo tola lépje hedżesche, dyżli na lodowych ſchkrutach, abo na żneżu.

Wésо ležesche żo trwerdże na kukowatej pjezy, kotraż schéroka do jśtwy żahasche a zyżej żwójbje wo dnjo sa konopej, w nozy pak jako łożo służesche, ale to dobre tola mésesche, so w jeje pschijtonnej cżopkocze ſprostnjene stawy sasco po nécżim rostawachu a nosy żo saco ke khodżenju pschiprawjachu.

Njech też wó jśtwje wschitka domjaza pjerjina bydlesche, schto bé to wo to? Sa śłódne mjaso, kotreż tuta pjerisna dawasche, mózachu wschak żebi tajke towarstwo lubicź dacź, a k hońtwje na njelube druhe pschekażaniży bé dże doscź thwiże; pschetoż jenoż tśi hodżiny wob dżeń dyrbjachu jeczi we ſtakach blisko mésta dżélacź. — Też bé jara wobcżężne tonu, schtóż żo njebé ſmuknył, ża jédżu żo na jemu żydowcź wotoko schtłé, kiż na niſkim drjewjanym pjecu ſtejesche, potom ſ drjewjanej tżiżu wuſmuż jéżcź, ale ſnajunjeńscha bé to warzena prawa jédż a nécżto thmane do żiwota. S jenym żłowom, to bé tola na żiwjenje podobne!

Janej ſamjerśnjeny żiwjeńſki duch w tajkich wobstejnoscjach sajko rostawasche, a jara żo haużuju sajko a sajko Bohu dżakne modlitwy ſcżelesche, hdyż bé żebi pola pjekarjej, ke kotrymż bé do kwartéra daty, powolnje pschiprawił. A hdyż tu też nétkole sajko ſwoje mjeno ſkyschesche, bésche jemu, jako budżiſche ſ rowa stanył a sajko wożiwił, jako by jeho żiwjenje tudy na ſemi nétkole sajko rosuma a hódnoscze mélo.

To bęchtaj wobſtarnaj cżłowjekaj bjes dżéczi, bęchtaj ſmérnonnaj, bjes nabłych nathilnoscjow, kajżeż żu w dalokim potrjebnym dżélu ſemje. Wésо bęchtaj brje ſwonkownje njeczeżanaj a rózkataj, ale ſ wobliczа bé ſpóſnach, so ſtaj dobrocżiweje mutrowy. Hižo to dowéru ſbudżesche. A nétkole też bórzy je ſtutkom wopokasowaschtaj, so jimaj Jan njeje wobcżężny.

Wożebje bé to pjekarjowa żona, kotraż żo ſ nimale maczerſkej ſtarocżu wo Jana prózowasche a jeho hladasche. A ſawérno, wothladanja bé Jan nanajbóle potrébny. Haczrunje bé jemu pola dobreju ſchwarneju cżłowjekow derze, bé jeho tola njeſtrowe, tradanja pokne a wobcżężne ſchtyrimézacżne puczowanje psches ſymny ſibirſki kraj a pschenozowanje na żneży pod holym niebjom pschejara pschenapinalo. A nétkole, hdyż bé do mésta pschiſchoł, żo seżehnyki hakle tak prawje pokazowachu.

Khóry wschak Jan po prawom njebé, a hdyżkuli bé żo macż Pétrowna wopraschała, hdże jeho boli, njeby jemu żaneho wésteho njétna mohł wotnamjenicź. Jeho bolesche wschudżom a nihdże, to bésche powschitkowne wolpróżnjenje a ſlenjenje cżowow, a runje ſ tymle tajnym hubjenjiwom wón hinjesche.

Tak żo jedyn tydżeń po druhim miny, a nimo ſnubody, so bé we wuhnanſtwje, jemu też to hischcze cżejkotu cżłowjeske, so bé ſwojimaj dobrocżelomaj jenoż wobeżežny w domje. We ſtakach wschak żobu dżélacź njetrjebalsche, a że to njetrjebasche, to méſesche żo wożebje próſtwam macżerje Pétrownyj dżakowacz; ale rad budżesche ſwojimaj hospodarjomaj pschipowdowak a bésche ſimaj niż jenoż ſe ſkowami, ale też ſe ſtutkom ſwoju dżakownoſcź wopokasowak. Tola żebi we tej wésy wjazy ſtaroscze cżinjesche hacż bé trjeba. Pjekarjez cżłowjekaj wschak jeho ſnuhlenje ſpóſnaschtaj a méſeschtaj jeho dobru wolu ſa ſtutk. Wschako dyrbjeschtaj jemu tola dobraj bycź, wobchemu cżłowjekeł, kiż méſesche tak żwérnu, cżeſtnu, ſchwarnu, pobożnu wutrobu, a to bésche wjazy hacż próżdne ſłowa, hdyż by Pétrowna pschesco jemu prajiła: „Wój ſynko!“ Budżeschtaj tajkeho ſyna méła, budżesche najbożownischa macż na ſwéze była.

A druhdy, hdyż bęschtaj Pétrowc a jeho żona zyle hromaj, każ żebi to myſleschtaj, żej powedaschtaj, so bychtaj żo Jana wopraschałoj, hacż tola jeju ſyn bycź mohże.

(Pokračowanje ſeżéhnje.)

Ze Serbow

W **Budyšinje** 16. hapreje 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Štóž njezbože njeznaje, njenawuknje tež zbože znać a dźeržeć. *Přisłowo.*

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 720, hygrometer plus 2 a najwyšschicha dnjowa temperatura 20 stop. cyploty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 731, hygrometer plus 3 a najnišcha nócna temperatura 10 stop. cyploty. Cyły powětr je so z krótkowjerzorneje połodniščeje Europy k połnocy rozšěrił. Hdyž so wón z gymnym powětrom setkuje, so pomrócenje a dešćowanje wutworja. Tute małe nižiny piches hrjedźnu Němcu k ranju zahaju. Pod jich wliwom je wjedro pala naš kraju njewobstajne. Nad Francowskej je so wczera nowa nižina wutworiła. Wona wjedro w nasčich stronach wobnowje, so móže so hewak hłónezne wjedro z khwilemi z krótkimi dešćowymi pschetrohnyncz. — Jutrje pjatk hłónezko 5,02 hodź. skhadza a so 6,58 hodź. khowa. Měsačk skhadza jutrje na wanje 2,52 hodź. a khowa so połobnju 1,50 hodź.

— **Wuhladny na wjedro sa jutrischi pjatk: Swjetscha rjane, tola z khwilemi z dešćowym wohrożene wjedro.**

*

Vivat Gymnasium Budissinum — we Wopakej

Schulisti dom na Běłoboscy? Abo lěčny gymnasij na Schpitkowskej horje? Ně, wo czimž so tu pisa, je nětdy napisał farař Kschesczan Bohumił Hendrich w lěče 1794: Anno 1599 sakhadżesche w Budyschinje zakostny mór. Psched czornej žnjerzcu czekachu Budyschenjo a pytachu wuczek pola snatych a pschiwisnych w žuržodnych wjach. Tež zhławny rektor Budyskeho gymnasija, magister Melchior Gerlach je swojej swójbu z mrětwowinu napjelnjene nětko wopuschczi a wuczek pola zwaka Wagnera na zarje we Wopakej namaka. Magister Gerlach je najzherje wurjadny paedagoga był; pschetož nětkotši schmerzo pschidżechu za nim na hospodinu farju we Wopakej, hdyž jim rektor „Ja lěta dołho lekzije wudżeržesche". Tak běsche so tež Budyšk gymnasij z nuzkazneho pušća wukhował. Tak nězesche potajkim farski dom we Wopakej cżesći, dokelž Budyški gymnasij hospodowacz a nadżijomnje, tak khrobłi kraji, kerjaž pschi [illegible] w swjedżenišnim czasu sazo rozhladany.

* * *

— **Niedźelske khartki k 1. meji płacza 4 dny.** 1. dżeń meje, nazionalny swjedżeń němskeho luda, tón ras na pjatk padnje. Němska statna żelesniza je tohodla płacstwosczi niedźelskich liščikow, kotrejž so k 1. meji kaž k wschém swjatym dnjam wudawaja, tež na sobotu mjes swjatymaj dnjomaj leżazu wupschedstrěło. Liščiki płacza tohodla wot schtwórtka 12 hodźin hacž do *pónd*dżele 12 hodźin.

— **Najwjetsche płaczišny jedźnych bérnow sa pschetriebarjow.** W podrěsnju Budyskeho hamtskeho heitmanstwa a sa město Bjiskowizy **w měsacu haprleji 1936** sledowaze najwjetsche płaczišny jedźnych bérnow sa pschetriebarjow płacza: A. Sa wikowarstwo w rosestanju (je sarjadnikimi wudawkami hlownebo sjednoczenstwa němskeho bérnoweho hospodarstwa) sa béle, cżerwjene a módre druźiny 3,20 hr., sa żołte druźiny 3,50 hr. — B. W H. płaczišnowym wobwodże sa strěnje města a industrijowe gmejny: a) najwjetsche płaczišny sa pschetriebarjow pschi wotedawanju po zentnarjach pschetriebarjej (do pinzu) z wudawkami swjatkowego wikowarstwa hacz do pinzy pschetriebarja sa béle, cżerwjene a módre druźiny 3,60 hr., sa żołte 3,90 hr., b) najwjetsche płaczišny sa pschetriebarjow pschi wotedawanju po puntach z wudawkami swjatkowego wikowarstwa po 10 puntach sa béle, cżerwjene a módre druźiny 42 pj., sa żołte druźiny 45 pj., po 5 puntach sa béle, cżerwjene a módre druźiny 21 pj., sa żołte druźiny 23 pj., po 3 puntach sa béle, cżerwjene a módre druźiny 13 pj., sa żołte druźiny 14 pj., po puncze sa béle, cżerwjene a módre druźiny 5 pj.; sa żołte druźiny 5 pj. — C. We III. płaczišnowej kraźinje sa wšyk, kiž su wupłodżeli kraj, to je sa gmejny z wjetschego dżela z ratarskim wobdżełarstwom: Najwjetsche płaczišny sa pschetriebarjow, kiž buchu pola wupłodżerjow na wjach kupuja, sa béle, cżerwjene a módre druźiny 3,20 hr., sa żołte druźiny 3,50 hr.

— **Tuni wobżehity czah k swjatkej tydżenja se Shorzelza do Barlina 18. hacz 19. haprleje 1936.** Kaž nam němskostatna żelesniza sdżěluje, pojedże tuni wobżehity czah k swjatkej tydżenja z 60procentnim potnuščenjom jěždżenje płaczišny wot 18. hacz do 19. haprleje 1936 je Shorzelza do Barlina. Czah wotjedże sobotu 18. haprleje 8,03 hodź. se Shorzelza a pschijědże do Barlina na Shorzelske dwórnischczo 11,35 hodź. Wón so wot Barlina wróći njedźelu 19. haprleje 20,35 hodź. a pschijědże do Shorzelza 0,12 hodź. Jězba płaczi se Shorzelza 3 zjadnowne jenoż 6,80 hrunowno a 2. zjadownje jenoż 9,80 hr. Wobzamknikam wobżehitego czaha so skladnosć poskicża, so móża pón nimo liščika wobżehitego czaha pschidawcy liščik kupjeć, z kotrymž móża so hakle dwaj dnjej pozdźischo, potajkim wutoru 21. 4. 36 wróćicz. Hdyž so pschecje, němskostatna żelesniza też płaczišny hódne pschenoszowanje w Barlinje wobstara, tehorunja potuščene sałtowne liščiki k wopytanju dźiwadła atd. Hdyž so po puczu do wobżehitego czaha pschijimpi, so pschi pschedwjedzenju liščika wobżehitego czaha hacz do 100 kilometrow wotpowješe naslupneho dwórnischcza jězba wo połowju potuščichi. Dźěći w starobje 4. hacz do dokonjaneho 10. lěta płaczu za wol płaczišny. Dokładne kupjena ku pschi wudawanišnich jěditnych liščikow a w puczowańskich skrowach dostacz. Dokelž może so jenoż wobmjeršowana liczba liščikow wudacz, so doporuczuje, zebi tute z czasom wobstarace.

— **Seamopalschnesej obo sadobywanje.** Druhi dżeń jutrow popołdnju je so 6 hacz 7 pacholow, w mězach pschemyślowieje schule do někotrych kopornikowych wuczinjow sadobrało. Mjes nimi běchu tež někotre dżeći. Kaž dźiwjachu su tam zhromadowali Schilleju wołnow su z kamjenjemi rozbili. W składownji su wjele papjerowych kuluchow rozwili a rozmjetali, so je tež da, so su tam bludni sakhadżeli. Pódla papjerowych kuluchow, kotrej su na kelki spowdźeli, su někotre tamkańke mjechy zrobu wjali. Kriminalna policija za niedożinkami hlědźi.

— **K wobkhadnemu nicżbożu** je wjeczera dopołdnja wokoło 1/10 hodźin na Lubijskej dróhi bóschko. Wobsobowo auto, kiž je Stelzerej wuporjedżerjene na Lubijsku dróhu wujědże, do wozbowego auta fraty, kiž z mětta pschijědże. Wobaj autaj so khětko wobschkodźischtaj.

S **Rachlowa** pola Kubschiz. (Jutrowne piškanje.) Tež w nad. wsy je so jutry zaso piškało. Zsobustawy Burkec'eje pałamnikeho khóra sesumpachu so jutry rano na wjesnym namješcu psched zhromadnym a piškachu tu schtyri k'uschke. — (Worakanstwo pschi jutrownym tšelenju.) Jutrownu zwotu wužiwachu pschi jutrownym tšelenju někotři worakawcy tež karbid. Dźěle rozbuchnjeze karbidowe tyki sterzachu do 10ćtuchno hólczeja. Na dobre zbože pak jeho njezranichu. Sčežkowši tajkich worakawstwow pak móża tež wjele hórsche być. Tohodla njech so z taikimi straschnymi wužami njechrale. — (Nowy dawkisběrak.) Dawki, kotrejž dóstał wjeśnjanoscha sbérasche, bydże někto bur Arnoscht Lehmann sbérasch. — (Njeschkodliwi kolejšćenik.) Psched někotrymi nježezami dyrbjachmy husto na to pokazać, so kolesarjo husto bjes zwóżu jězdża. Na khwilu tute pokazy bjes wliwa njewostachu. Mjeko pak ko sazo najdźerze někotři kolesarjo wobkhadnych pschedpisowow njedźerża, dokelž bjes zwóżu jězdża a tak żiwjenje druhich ludowych kubutowarjow wohrożuja.

S **Cyrnjowa.** Druhi dżeń jutrow rano w 4 hodź. wumrě tu wuenadżiży żyn nacheże hoscheńczanki Arnoscht Albert w khorowni w Habrachczach. Wumrě na schčežkowi lohkeje operazije Albert bě 30 lět stary a njeżenjeny a pomhalche pilnje w hespodarstwje swojej macżeri, kotraž hakle bě loni swojeho manželskeho zhubika. Bratria a sotry zemrětseho tu so wjele wolenile a

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 16. haprleje 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 hólsch. złotych	46,80
1 jendżelski punt	12,285	100 čěskosł. krónow	10,28
100 šwajc. frankow	81,04	100 franc. frankow	16,395

Barlinska burša 15. haprleje 1936. Hacž runjež so na pschecżelnym měnjenju na burhy tež wczera niczo njescheměni, wo wjele mjeńschi dokhad kupowańskich pschikazow se strony bankowskje klientele pola kursownych wobkhodnikow z powcżanja na jenotliwych wiczných polach fóderżliwosczi sbudźi a k wotpschedawanju dowedże, tak so wumjerje kursow najprjedy jednotny wobras njepoliczejesche. Sda so, so je to maka pschesławka po niepschestawajym stupanju kursow w poslednich njedźelach, sdźela pak ma to tež fóderżliwosć zwotowej politiki z napjatosći pschiwinjasć. Mjetschi sajim jewjesche so jenoż za mortanowe hódnoty. Na rentowne wikach niebě pscheměnjenjow.

Barlinske żitne wulkowiki. Wobkhod na Barlinskich żitnych wulkowikach so k měrnemu sakhadnemu mènjenju wuwi. pschi czimž so wobroty na hrunze bóżneje potrjeby wobmjesowachu. Politiczeske powěry njejsu so pscheměnile. Natarstwo kaž hacz dotal pilnje pólne dźěła wobstara, tak so je dowós jara sławny. Pschenża ma jenoż za najkěpsche druźinu kurzow. Rožka so powschitkownje žada, wožebje pak w provinzu. Niekontingentowane tšikhowe jita maj měrne wiki. Wowsa a jećmjeń, dałokož mataj nitku wahu, so bóżnje kupujetaj. We wowsu dowós dożaha, so by so konsum krył. Na mukowych wikach je wobrot wobmjesowany.

Wczera płaczejsche w Barlinje zentnar

pschenicy W 8: 10,20 hr., W 9: 10,25 hr., — rožki R 8: 8,40 hr., R 11: 8,55 hr., — jećmenja G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr., — wowsa H 11: 8,35 hr., H 13: 8,50 hr.

Někotre płaczišny z Drježdżanskich wikow.

Huńy, sarěšane 70—1,60 hr., kaczki, sarěšane 1—1,20 hr., kurn. stare sarěšane 90—1,10 hr., młode sarěšane 1—1,20 hr., karpy 1 hr., liny 1,70 hr., jabluka 15—25 pj., bérny po puntach 5 pj., jědźna koboda 10 pj., zybla 12—15 pj., krěn 70—80 pj., kolotej 15—35 pj., hólk kał 15—16 pj., cżežwjeny kał 15—18 pj., hrudnoty kał 20—70 pj., tomaty 40—45 pj., pětrschilka 3—4 pj., bérny 2,50 hr., rapunzki 60—70 pj., rjeńwjeń 30—35 pj., butra 1,42—1,52 hr., jeja 8¾—11 pj.

Płaczizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

15. haprleje 1936 — Płaczizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne druźiny a woznamjenjenja:

Woły: 138.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 182.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Spatne	—

Jałojcy a kruwy: 777.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	24
Mjenje a spatnje picowane	—

Celata: 2282.

Najlěpše wukormjene (1. druźiny)	78—82
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	64—75
Spatne (3.)	48—60

Wowcy: 3553.

Młódše a starše wukormjene (5. druźina)	36—38
Starše wukormjene (6.)	33—35
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	22—32

Swinje: 9824.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiżenj., hač do 1¼ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50,50
Spatne	48,50
Rancy a kundrosy	53,50

Płaczizny rěznego skotu na Drježdżanskich skótnych wikach.

15. haprleje 1936 — *Płaczizny po centnarja a hriwnach*

Skótne druźiny a woznamjenjenja:

Woły: 43

Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće młode	44
Starše	40
Hewak połnomjasne, młode	—
Starše	—
Mjasne	—

Byki 43

Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	38
Mjasne	33
Snadnje wuwite	—

Jałojcy a kruwy: 103

Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	37
Mjasne kruwy	32
Snadnje wuwite kruwy	24
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	43
Hewak mjasne jałojcy	—

Wowcy: 479

Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene boranzy	50 56
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene boranzy a derje wuwite wowcy	48 - 52
Mjasne wowcy	41 45
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	33 - 40

Celata: 824

Najlěpše kormjene čelata wot cyca	71—74
Srěnje kormjene čelata wot cyca	62 - 70
Snadnje wuwite	50 60
Najšpatnišе	44 - 49

Swinje: 2090

Tučne swinje, přez 150 kg. čežke	56
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke	54
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke	50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke	—
Rancy	—

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni ako 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczizny po złotej hriwnje.

	15. 4.	14. 4.		15. 4.	14. 4.
Pšenica	214,0	214,0	bunv	21,0-23,0	21,0-23,0
rožka	177,0	177,0	woka	30,0-31,0	30,0-31,0
jećmjeń now.	—	—	módre lupiny	17,0-18,5	17,0-18,5
jećmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	29,0-30,5	29,0-30,5
wows	—	—	zeradella	44,0-48,0	44,0-48,0
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenč. muka	27,35	27,35	lany wosušk	17,30	17,30
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	bérni, kruški	18,70	18,70
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana sloma		
hroch, Viktor.	33,0-36,0	33,0-36,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	34,0-37,0	34,0-37,0	jećna „		

Płaćizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 204,0 9: 205,0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 168,0 11: 171,0
Płaćizna za jećmjeń za wupłodźerja 7: 173,0 9: 178,0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 11: 167,0 13: 170,0

Radio

Pjatk 17. haprleje so słyschi:

Königswusterhausen. Nimo znateho wschědneho programma: 0,10 wjeńcy rańschi konzert. 11,40 sa bura. 17,50 pomórske ludowe teje. 19 tanzele k swjatkej. 20,10 Flanderniki ludowy swjedżeń. 21 sabawny konzert.

Lipsk. Nimo znateho wschědneho programma: 6,30 rańschi konzert. 15,05 stare němske kolebanske spěwy. 18 hudźba k swjatkej. 20 rozhlad wo 4. olympiskich symskich hrach 1936 w Garmischu-Partenkirchenje.

Hischcze wajne z dnjownoho programma. Barlin: 20,50 Brahmsowy konzert. Königsberg: 20,10 wjeczor operow. Mnichow: 20,10 tanzele.

Hłowny redaktor Marko Smolerf w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerf w Budyšinje a za nawěstki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. III. 1936 2225. — W tu khwilu tarifna liščina čo. 5 płaći.

wudale, tak so je mać se ſmjerćzu tutoho ſyna poſledniu ſepjeru ſhubiła.

S **Bukez.** Naſcha wjeſna dróha ſo ſnowa poſyna a kołmaſuje, ſchtož budźa wſchitzy wobhedźerjo autow woſebje witacź.

S **Bukez.** (Khrobłe paduſchſtwo.) Ssobotu popołdnju wuwjedźe ſo w hoſćenzu „K ſtaremu Fryzej" khętro khrobłe paduſchſtwo, pſchi kotrymž ſo ſ zigaretowego khamorćka w hoſćenzſkej ſtwi kurjeſke twory potrabnuchu. K tomu ſo hišće wojſewja: Mokoło 2 hodź. ſaſtupiſchtaj do hoſćenza dwaj hólčezaj, kotrajž dźaſchtaj po ſdaću ſo wokſchewicź. 70 lět ſtary wobſedźeć bě ſo w hoſćenzſkej ſtwi na ſofa lehnył, pſchi tym pak ſaſtup wobeju wobkedźbował. Jedyn ſ njeju ſtupi do wobkhoda, mjes tym ſo druhi po krótkim roſhladnejnju zigarettowy khamorćk na bufeće wotewrieſchi, ſ njeho trabne kurjeſke twory ſa bliſke ſwjate dny kradny a ſo ſpěchnje ſhubi. Kaž ſo poldźiſcho ſweſći, měješe paduch ſa to, ſo wobſedźeć na ſoje ſpi. Hacź runjeź pak pokradnjeny hnydom ſtany, ſo jemu tola njeporadźi, paducha ſadźerjeć. Hnydom ſawołany ſtražmiſchtr drje ſa paduchom ſlědźeſche. tola pſchedźiſkol kotryž měſeſche, k wuſpěchej njewjedźeſche. Hakle tſeći dźeń jutrow jeho ſtražmiſchtr w Budyſchinje ſweſći a nětko na ſaſtužene khłoſtanje wočakowacź. Paduch bě na pſcheklepane waſchnje ſpytał ſaſtojnika pſchi pſcheſćěkanju mylicź.

S **Wjeſcyna.** (Duchakhory ſo pſchejěcź dał.) W duchownym ſaćěmnjenju cźiſny ſo tudyžhi wobydleć pſched ſo bliźazy cźaſ a da ſo jemu pſchejěcź. Bě na měſtnje morwy. Hižo wjele lět cźerpjeſche a bě duchakhory.

Z **Radworja.** K powěſći, zo ſo znapřeća naſeje ſule villa wtari, ma ſo porjedźić, zo ju nie k. Wels, ale knježna wučerka Welsec twari.

Z **Radworja.** Dokelž wobſyće wosrćdkow přećiwo runklicowej wſi wěſty čas traje, je bur Běrk wšelakim ratarjam w naſej wſy ze ſwojim zapřahom wupomhał. Bur Běrk ſebi z tym bjez dwěla dźakownoſć wěch. tych, kotrymž je pomhał, zaſłuži.

Z **Radworja.** W naležnoſći hromadukładźenja Radwořſkich polow zeńdźechu ſo wčera dopoldnja we Herbſkej grychće wšitcy, kotříž ſu při hromadukładźenju wobdźěleni. Zapřiſahany krajny měrc Kurt Wilberg přitomnych poſtrowi a wozjewi, zo je ſo jemu poradźło, přeni plan před wuſywom dźećeła zhotowić, tak zo móžeše ſo w ſwjatych dnjach pola družſtwoweho předſydy Zofki wupołožić, hdźež móžeše ſebi jón kóždy wobhladać. Dale pokaza na zanuř wottykowanja polow, kotrež ma ſo nětko započeć. Dokelž je ſo plan k ſpokojenju wšěch wobdźělenych zeſtajał, nima ſo při póndźelniſej lokalnej termiji, na kotrejž ſo knježeŕſtwowy rada dr. Wolf wobdźěli, wulkich přeměnjenjow wočakować. Přeće wšěch wobdźělenych, zo by ſo hromadukładźenje prawje bórzy přewjedło a dokónčiło, mohło ſo potajkim dopjelnić.

S **Hornjeho Wujeſda.** Druhi dźeń jutrow ſu wudowa po kowarju Alma Weigelowa ſwoje 70. narodniny cźiła a ſtrowa ſwjeŕſche.

S **Hornjeho Wujeſda.** Druhi dźeń jutrow ſu wudopołnoſy pſchijědźeſchtaj ſem dwaj wołaj ſ Biſkopiź, jedyn tudyžhi, jedyn ſ Wudworja. Kedźbliwoſći přeniježo ma ſo dźakowacź, ſo ſo wietſchemu njeſbožu ſadźěwa. Na dróſy leżeſche cźkowjek, kotremuž bě duzy domoj ſo ſlě ſtało a kotryž bě potom na dróſy wuſnył. Autowy wjednik někotre metry ſched nim ſwój wóz ſaſtaji.

Se **Sśmjerćicy.** Pſchi jutrownym wulěcźe wulětnizy ſweſćicźu, ſo je móžno ſ naſcheje wſy 13 zyrkwiow naſcheje domiſny bjes dalokowida widźećź. K połnozy Ralbicźanſku a Rózeńcźanku a Wóſłicźanſku, k ranju Sśmjerćkacźanku, a Rózeńcźanku a Wóſłincźanku, k ranju Sśmjerćkacźanku, Wotrowſku, Klóſchtrſku a k wjeczoru Halſchtrowſku, Kamjenſku, Protecźanku a Njebjelcźanſku.

S **Njeźwaczidła.** Pſchichodnu njedźelu, młode jutry, budźe ſa naſchu wjeſ a jeje zylu wokolinu wulzy ważny dźeń. Rakecźanſke ſerbſke towaſtwo „Lipa" chce naš ſe ſwojim wopytom poćeſćicź a tu wotmětcź rjany ſerbſki wjecźor; wobſtejaju ſe ſerbſich ſpěwow, ſerbſkeho dźiwadła, a teš naſch ſławny ſerbſki cźaſnikaŕ a hušlicźkaŕ Jurij Menzel tu ſ nowa ſwoje wumělſtwo poſkicźi. na ſwojich ſi trunatych ſerbſkich hušlicźkach. Najrjeńſche zyłeho wjecźora budźe pak zyle wěſće wulkotne nowe pěſnjo wadło „Wódny muž" abo „Subjena njewjeſta". Hrajerjo Rakecźanſkeho ſerbſkeho towaŕſtwa „Lipy" ſu tuto dźiwadło ſ wulkim wuſpěchom hrali w małym rózku tuteho lěta w Rakezach. Pſchihladowarjam ſo to tak ſpodobaſche, ſo ſedma pſchi tym dychachu a ſłyſſo ſo jim ſ wočow ſłzalachu. Tuž, ſchtož chce widźećź a ſłyſchećź nětchto wopraſnje rjaneho, njech pſchiźdźe na ſerbſki wjecźor młode jutry do Njeźwaczidła.

S **Trupina** pola Rakez. Nowy pſchitok ſ Bělacźeje hata do wjeſneho hata je ſo po wjazyhydźeńſkim dźele dotwarił. Wumjedźenje tutych dźěłow dohladowaſche twarſka firma Auguſta Kſchiźeńka ſ Rakez. — Bacźonaj, kotraj ſebi loni na Cźornakez brózni ſwoje hnězdo natwariſchtaj a kotrajž tam ſchtyri młode bacźony wukubkaſchtaj, ſtaj ſo wróćiłoj. Bacźonez mać hižo ſaſo pilnje na jejach ſyda.

S **Niebjelcźiź.** Druhi dźeń jutrow wotmě ſu wjeſna młodźina ſwój lětuſchi naletni ſwjedźeń, kotryž wjeſny kubłaŕ Jan Herrmann ſo ſ zuſoh wróćiwſchi, namjedowaſche. Teź zuſy hoſćo běchu na ſwjedźeń pſchikhwatali.

Se **Stróže** pola Wulkich Sdźarow. Ssobotu wjecźor motorſki koleſaŕ do pſcheho ſajědże, kotryž do wſy khwataſche, pſchi tym ſo tón tak cźeſko ſrani, ſo dyrbjachu jeho do ſhorownje dowjeſćź. S chtó je na njeſbožu wina, ma ſo hišće wujaknicź.

S **Wojerez.** (Swinjaże wiki.) Na ſwinjaze wiki pſchihna ſo 285 proſatow. Dožěte płacźiny pohibowachu ſo mjes 14 a 18 hrivnami. Wobrot bě jara dobry.

S **Radſchowka.** Sswoje 77. narodniny ſwjeŕcźeſche tu cźiła a ſtrowa ſwud. wumjeńkaŕka Marja Sahrodnikowa.

S **Turja.** Herbſki bur Arnoſcht Schpank a jeho mandźelſka Marja rodź. Funkez tu ſwój ſlěborny kwaź ſwjeŕcźeſchtaj. Ssaſmny dźeń w Jamonm żeleſniſki ſaſtojnik Pawoł Schołta ſe ſwojej mandźelſkej Helenu rodź. Roharkez 25lětny mandźelſki jubilej wožwjeŕcźi. Jubilaram wjele ſboja.

S **Hamorow.** (Njeſbožo.) Seleny ſchtwórtk ſta ſo na dróſy do Wojerez wobſhadne njeſbožo. S Bunzlawy pokhadźaju motorſki koleſaŕ mějeſche ſtarſcheho knjeſa na ſoziuſu. W ſawinjenju w tak mjenowanym jelenjazym ſkoku puczowaju na ſoziuſu ſ koleſa lećźa. Koleſaŕ ſam hakle kilometer dale pytny, ſo je ſwojeho pſchećela ſhubił. Na dobre ſbožo tón wjetſchich ranow njepoćerpi.

S **Rychwałda.** Přeni ſwjaty dźeń wožewjcźi ſu wojnaŕ Měrcźin Patok ſe ſwojej mandźelſkej Helenu rodź. Herzeg ſwój ſlěborny kwaź.

S **Klětnewo.** Wczera ſrjedu ſapocźa ſo tu ſaſo ſchulſka wucźba, wot 10. měrza bě dla. ſylneho roſſchěrjenja wołſepjaſow ſamknjena. Do naſcheje ſchule je ſo 34 nowacźkow pſchijałe.

S **Krnuhelez.** Stare jutrowne waſchnja. Naſche wjeſne holzy teź lětża jutry naſche rjane kěrluſche ſpěwadu a to Cźichi pjatk wjecźor a jutry rano. Teź w Rychwałdze ſo jutrowne ſpěwanje pſchewjedźe. W Klětnowu ſo jutrowne tſělenje wobnowi. — Bacźon je ſaſo tu. Hižo nětkotre dny dołho je bacźonez ſwójba ſaſo dolecźaka. Se wſchej ſpěchnoſcźu je ſo na wutwarjenju hnězda dźěłako a nětko bacźonez mać hižo pilnje na jejach ſyda.

S **Ruhelza** pola Niſkeje. Wutoru rano krótko do 6 hodźin ſta ſo mjes Wuhelzom a Horſchowom, tam, hdźež żeleſniſka cźara Sprojcźanſkeje baſaltoweje dźěłarnje Niſcźanſko-Mikowſkeje dróhi překuje, wobjarujomne njeſbože. Lokomotiva baſaltoweje dźěłarnje do dodawacźeho wobſedźerja wobydlerja F. Jannaſcha ſ Wełzeje ſajědże a wołejeſche auto, kotryž běſche na lokomotivje wiſajo wołtał, 25 mtr. daloko ſbožu a jón doſpołnje ſniczi. Strażenje bě daloko khwaſchecź a hnydom ludźo na pomoz pſchikhwatachu. S dweju wołowoh, kotrejž na aucźe ſedźeſchtej, měješe ſo 10letny Janaſchowy ſyn poměrnje lohko ſ roſpadankow wucźahnyć. Běſche ſebi nohu ſlamał a nimo teho ſebi teź hłowu a ruzy ſraniť. Jeho nan pak a wołowy wobſedźerjeſche ſo ſ najwjetſchej próżu ſ auta wureźacź. Żeleſne dźěło auta běchu jeho noſy dołpołnje pſchiſchćipłe. Najſkerje je ſebi njeſbožowny pſchi tym wobe noſy ſlamał. Wobeju ſranjeneju dowjeſechu do Emauſkeje ſhorownje do Niſkeje. Policija ſnhdom ſa winu ſlědźeſche. Najſkerje je njeſboženy cźeſke ſranjenje ſam ſawinował, dokelž chžyſche cźaru ſpěchnje pſchejěcź, ſo by najlěpſchiſcho na wiki do Dźěwina pſchiſchoł. Měſtno njeſboža poſkicźeſche žałoſtny wobraz.

*

S **Biſkopiź.** Motorſki koleſaŕ chžyſche ſo tu ſawróćicź, pſchi tym pak bo wozoboweho auta ſrał. Motorſki koleſaŕ a jeho pſchewodźeć ſo pſchi tym khętro ſranił. Pſchi tym ſo też ſweſći, ſo wjedniť koła njemějeſche wjedniſke wopiſmo.

S **Biſkopiź.** Nahle wumrě tu wutoru dopołdnja w 9 hodź. tocźeť Waŕtaŕ Weber ſe Ssmilneje, kotryž w tudyſchej firmje Buſchbeck & Hebenſtreit dźěła. Pſchi dźěle ſta ſo jemu ſłě a padny ſ ſemi. Donjeſechu jeho do jitwy khorych, ſawołany lěkaŕ pak możeſche jenoż hiſchće ſmjerćź ſweſćicź. Tak ſpěchnje ſemrěty bě hakle 36 lět ſtary a běſche ſbory a wobluběny dźěłaćeť. Sawoſtaji wudowu a 2 dźěſći, kotrymž wſchitzy ſwoju ſobuježnoſć wupraja.

S **Biſkopiź.** Lohke wobkhahdne njeſbožo ſta ſo tu wutoru popołdnju w bliſkoſći tworoweho dwórniſchća, hdźež lokomotiva ſ wuhłownym wołom pſchi jenym wuhładźe ſ kolijow wujědże. S pomozu ſtyrch ludźi poradźi ſo po dlěćhim napinazym dźěle, lokomotivu ſaſo na kolije ſtajićź.

Se **Sebnizy.** W Amtshainersdorfje dwaj motorſkaj koleſarjej jara ſpěchnje jědźo do ſo ſraſyſchtaj. Jedyn ſ njeju do pſchěrowa padje. Na dobre ſbožo bjes cźeſkich ſranjenjow wołta. Wožoboa, kotraž na ſoziuſu jědźeſche, ſebi nohu ſlama.

S **Freitała.** (W powołanju ſmjertnje ſnjeſbožił.) W Oberhermsdorfu chžyſche ſo 66 lět ſtary Bruno Dąbritz, kotryž ſtudnju rjeſche, ſ powjaſom ſnowa do njeje puſchćicź. Pſchi tym ſo powjaſ roſtorhny a Dąbritz nětko 15 metrow hłuboko padźe. Pſchi tym ſo tak cźeſko ſrani, ſo bě hnydom morwy.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Städtiſche Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 18. April 1936. 8—10 Uhr für Nrn. 901—1000 und 4001—4300: Rohes Rindfleiſch Pfd. 30 Pfg., rohes Schweinefleiſch Pfd. 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Towaſtwowski powěſtnik.

Rakezy. Wſchě ſobuſtawy naſcheho ſerbſkeho towaſtwa „Lipy" maju ſo na naſchim ſerbſkim wjecźoru młode jutry w Njeźwaczidle wobdźělicź. Bratſja dowěrnizy njech wſchitkich k temu namołwja. Pſchedźyda.

Bydlenje, 68
lěhańje, kuchinje, pólſtrowane twory ſtd., jenotliwe meble kupuješe tunjo pola

H. Rubela w Budyšinje na Mučakowskej dróze 4. — Rěču ſerbſcy.

Mam ſwoju pólſtrowańju Mandźelſke poſoženki přijimam.

Cyble k sadźenju
Schalottowe cyble
Parlowe cyble
k wuſywej 778
Symjenjeńja
Rauchfuß
w Budyšinje na Žitnych wikach 9 / telefon 2069

K swjat. woprawjenju
porućam swój bohaty skład w **časnikach, debjeńkach**
přećelnemu wobkhedźbowanju Wobrazy a ſportake dobjeńki za towaſtwa tunjo podawa Wuporjedźenja derje a płaćizny hódno wuwjedu
Albert Bannert
na Kamjentnej hasy 25 778
při Swinjacych wikach

Pohonča 781
pyta Młónk (Müller) w Stonej Boršći

Wysokosucena 779
kruwa na předań w Stróži ſo. 3

Čiſćimy

Formulary wšěch družin
Pokładniske knihi
Změnki
Kwitowanki
Lutowańſke knižki
Statuty
Liſćiny płaćiznow
Katalogi
Wokolniki
Napisy na listy
Zdźěleńki
Zličbowańki
Wobalki za listy
Plakaty
Prospekty
Adresy za póſt. posyłki
Kóždy reklam. nakład
Programy
Sobuſtawske khartki
Přeprošeńſke
a zaſtupne khartki
atd.
čorne a we wjacybarbnym wuwjedźenju kaž sebi přeješe ſtajnje płaćizny hódno

J. Cyž
ſerbſka knihićišćerńja a knihańja w Budyšinje w Serbſkim Domje

Rozjasnjenje! 780
Wozjewjam wospjetnje wobydlerſtwu Budyšina a wokoliny, zo w lěće 1897 założena, ſudniſcy zapſana
firma Fritz Kimers Weinhandlung
w lěće 1904 zjednoćena z winowymi jatwami na Mjasowych wikach 7
po ſmjerći założerja wot lěta 1915 jeničcy Margaraći ſwud. Kimerec ſtuła.
Prošu přećelow a popřewaćelow wo přećelnu podpjeru.

Mjeno „Bodega", pſchiloženе wot Rastigec mandźelſkeju, kotraž ſtaj wikowańju wotnajałoj, je po ſmjerći wobeju zaſło a nima z mojimi hoſćencźarſkimi měſtnoſćami nicźo činiť. Wozjewjeſ horjeńcźeho.

Šulske knihi
za wšitke ludowe a wyšše šule, serbske a němske, wjazane a njewjazane, wobſtara, njejsu-li na ſkładźe, za krótki čas
Serbska knihańja w Budyšinje

Sadowe ſtomy
znamkowa twora, we wulkim wubjerku.
Jahodowe ſtomy a kefćki, róže, kefćki k pyšenju, jehlinowe drjewa atd. k wupytanju, poſkića tunjo
Budyſka ſtomownja [775
měišćel E. Pelz, na Lubljſkej dróze telefon 2648

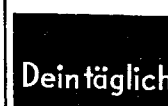

Nowy transport raňšopruſkich-holländſkich [782
kruwow a jałojcow
wysokosućelnych a z čelatkami, kaž tež
młody ſkót
ſtejі wot jutřišeho pjatka, 17. haprleje, płaćizny hódno na předań.
Max a Theodor Rychtař w Njebjelčicach
wikowańja ze ſkotom telefon hamt Kamjenc 995

Wšě ſymjenja
za polo a zahrodu, kaž też ſymjeńatnu cybulu w najlěpšej kajkoſći poruča 523
M. Hadank nasl. w Kamjencu na Budyſkej dróze

Zhotowju: **Bydlenje lěhańje kuchinje** [783
Zhotowjam wšě jenotliwe meble po najtuńšich płaćizna. Nimo toho mam wulki ſkład wšelakich družin hotowych kałcow.
J. Krawža, blidarńja w Khrósćicach
Mandźelſke poſoženki přijimam Wupokaz wjeſeldźeńcych bjeri jako płaćenje.

Dein täglicher Kaffee:
KAISER'S KAFFEE

Přiloha k čslu 89

SERBSKE NOWINY

Stwórtk 16. haorleje 1936

Wój wo južnoamerikanske wiki

Sajmawy nastawk wojewja pod tutym napisjmom „Frankfurter Zeitung“ w cžisle 158/59, ſ kotrehoż wobsejmy hlowne dypki a problemy.

USA a Jendželska.

W lěcže 1935 je, kaž ſo nětkole wupokazuje, we wšelakich krajach Ameriki ſo wožeble rosrostł a wuwił mjesjameriſanſki wobtihod, potajkim wikowanje wowos a wuwos) mjes amerikanſkimi ſtatami je ſebi wšudobył. Wožeble wobtihod mjes USA (Sjednoćenymi ſtatami połnózneje Ameriki) a južnoamerikanſkimi ſtatami ſ ſo rasnišho roswił. To je ſ dopokasom, ſo je w USA ſo konjunktura pozběhnyła, — a ſ małeho dźela změjch wjetſich dowos ſ Argentinſeje do USA tež wličžeła na konto wulkeje ſuchoty loniſcheho lěta w USA. Ta 56 miljonow dollarow je ſo do USA loni wjazo ſaz pſched dwěmaj lětomaj ſ ſacžonſkeje Ameriki dowozowało, a ſ tutych 56 miljonow změ ſebi Argentinſka sama 36 miljonow ſa ſwoje tworny kwitowacź! — Do Jendželſkeje Ameriki ſaliczamy powſchitkownje wſchitke kraje ſrjedžneje a južneje Ameriki, w kotrychž ſo rěcži hiſpaniſzy a pak portugiſiſzy).

Sdobom pak je tež intenſiwniſchi wuwos ſ USA do južneje Ameriki wuſkutkowało, a ſ tutych 56 miljonow změ ſebi Argentinſka sama 36 miljonow ſa ſwoje tworny kwitowacź! — Do Jendželſkeje Ameriki ſaliczamy powſchitkownje wſchitke kraje ſrjedžneje a južneje Ameriki, w kotrychž ſo rěcži hiſpaniſzy a pak portugiſiſzy).

Sdobom pak je tež intenſiwniſchi wuwos ſ USA do južneje Ameriki wuſkutkowało wospjatowanje tam w južnym dźelu Ameriki, kaž tež wuſkutk wožeblitoſcje ſjewjernoameriſkeho wuwoſa.

Wožeblita móz ſjewjernych Amerikanow leż w „nowoczaſnych industrijach“, kaž radio, ſamofon, fotoapparaty a apparaty ſa kino, automobile, ratarſke maſchiny a maſchiny do běrowow, atd. Ta tutymi artiſkemi ſo w južnej Ameriſy doſcź jara maſcheja a je tež nuſnje trjebaju. Nawopak pak Jendželska, najwuſnamniſchi konkurrent na južnoamerikanſkich wikach, tute wězy njeſcžele abo ſnajmjeńſcha njeje ſwoju jendželſku industrija tak wobrotna, kaž ſjewjernoameriſanſka, ſo by to ſamohła. Tohodla wuſkutkuje a budże ſo kóždy połdra južnoamerikanſkeje konjunktury k lepſchemu Sjewjernoamericzanom, wožeble jich nowoczaſnych industrijow, wuſkutkowacź, — ale — druha ſtrona medatiſje —: tež kóžde ſpórſchenje w Južnoameriſy budże ſe ſchkodu Sjewjerneje Ameriki. Ale jendželſke charakteriſtiſke twory na ſwětowych wikach, kaž wohl, material ſa twar żeleſnizow, tkaniny atd. njeſtrpja tak pod kahdanjemi konjunktury, — a tohodla njeſmějch ſ jenajkej měru měricź dobytki a njewuſpěchi ſamoteiu ſtatow (USA a Jendželſkeje) na wikowanjach južnoamerikanſkich. Spomnicź pak ſo dyrbi dźiwje pad, ſo bu wuwos ſ USA do Argentinſkeje wjetſchi, hačrunjež bychu USA w Argentinſkej mjenje prawow we ſwojownym naſtupanju mócže hač Jendželſka w ſamym kraju. — Poſchahi mjes Sjednoćenymi ſtatami a Brazilſku, kaž tež mjes Jendželſkej a Brazilſkej, ſo we najnowiſchim czaſu ſkrucja, tak rucže hač nowe brazilſke wikowanje ſ wobmaj ſtatomaj — naſtupało ſamjerſke kredity — pſchiſłuſchne ſrjedźenja ſu hižo hotowe.

Kraſna poſtitija:

(W millionach US$ dollarow)

	wuwos ſ USA do:		dowos do USA ſe:	
	1934	1935	1934	1935
Argentinſkeje .	42,7	49,2	29,5	65,4
Brazilſkeje . . .	40,4	43,6	91,5	99,7
Čile	12,0	14,9	22,9	24,1
Peru	9,9	12,2	6,2	7,5
Kolumbije . . .	?	?	47,1	50,4
Cyła lacinſka Ameriſa	161,7	174,3	298,9	281,5

Němſka, Franzowſka a Japanſka.

Powſchitkownje drje móże ſo rjec, ſo ſo jendželſki a ſjewjernoameriſanſki wobtihod europſkeje konkurrenzy w Južnej Amerizy malo boji. Runjewon Němſka drje w poſledních lětach ſ wuſnamniſchimi lacžanſko-amerikanſkimi ſtatami wulſpěſchne wikowanjſke ſrěczenja doſpěwa, tak ſo ſo bohuwobdźělenje Němſkeje pſchi dowozu do južneje Ameriki powjetſchuje; ale tute ſrěczenja, wožeble ſchtož rosliczenje naſtupa, ſo na to měrja, dowos a wuwos mjes ſobu wubalanſowacź, a ſ tutym ſaktom hižo je tutomu wuwiczu ſwonkowneho wikowanja naturſka mjesa ſtajena.

Italſka ma doſcź ſe ſwojimi pſchedewſaczemi w rcžnjſchej Afriqy (abeſſynſka wójna) cžinicź. Franzowſka wuſamknje ſo ſama trochu pſches ſwoju politiku ſchkitazeho zła ſ wuwoja, a franzowſka wikowarſka mizija, kotraż pſched nješchto mežazami po Južnej Amerizy puczowaſche, ſ proſtonymaj cukomaj ſaſo domoj wotjedże. Pódla teho ſu ſo wobkhodne wobſtejnoſcže mjes Franzowſkej a Argentinſkej ſtérje ſchórſchke, a to ſ teje pſchicžiny, ſo ſo Franzowſka ſpjeczowaſche, argentinſki ſad do ſwojeho kraja puſchczicź, a ſo Franzowſka Rumunſkej ſa kukuriku (majż) nižſche zło poſkicži (hyrnjej by mjes Franzowſkej a Argentinſkej wobſtako ſrěczenje, ſo ſo njebudże wyſchſche zło żadacź, hacź wot żaneho druheho ſtata; Meiſtbegünſtigung; płacża tehanje ſlowne tarify kaž druhim krajom napſchecžo). Jenoż Belgiſka ſnižnje pſchihběranje we wikowanju ſ Južnej Ameriku wozjakuje.

Pod wožeblitymi wobſtejnoſcžemi a wumenjenjemi ſteji wobſtod Japanſkeje. Jeje dźeł pſchi wſchitkim dowoju do Južneje Ameriki doſcžehny lěto 1932 1 prozent a w lěcže 1934 3 prozenty. W prěnjej połojzy 1935 bě ſnano wokoło 40 prozentow wjetſchi dyžli lětni pſcherěſt lěta 1934 (potajkim wokoło 4,2 proz. pſchi wſchitkim dowoju). Wěſo dyrbi ſo pſchipóſnacź, ſo ma japanſki wuwos do Južneje Ameriki někotru cžeju pſchewinjenu, ſchtož jeho roſroſtej khěžo ſchkodži. Tute ſahacženja ſtajeja ſo bóle ſe ſtrony devijoweje politiki hacź ſe ſtrony ſlowneje politiki: dokelž je wuwos ſ Južneje Ameriki do Japanſkeje pornjo dowoſej ſe Japanſkeje khěžo mały, poſkcža ſo wěſo też khěžo mało devijow ſa dowos ſ Japanſkeje do Južneje Ameriki. Potajkim Japanſka nětkole hiſchcže pſchemało ſ Južneje Ameriki wotewěra, ſo by tam we wjetſchich roſměrach mohła ſkacź; jcje (Japanſkeje) konkurrenza je dźenja hiſchcže twohnjefowana; to hakle ſo ſnano ſmění, hdyž wumělſke hacženja ſo ſmiru. Mjes tym pak ſpytuje Japanſka telko, kelkoż ſamóże, ſ Južneje Ameriki dowożowacź. W tutym ſmyſle je ſebi pſchedewſało, japanſki dowos ſ Argentinſkeje powjetſchicź — a ſ tym hromadże japanſki wuwos do tuteho kraja pſchihotowacź. Japanſke fabriki ſa bakmu maja ſpytacź, ſo ſa pſchedběżanje a wobdźělanje wołmu pſchetworicź, ſo lychu Japanzy bjes wulkeje ſchkody ſa ſwoje tworny mohł wjazo wołmu ſ Argentinſkeje bracź. Bjes dwěma ſo wobkhodne poczahi mjes Japanſkej a Argentinſkej pomaku ale wěſcže ſchtuſcha: argentinſki wuwos (w miljonach argent. peſow) wuczinjeſche do Japanſkeje w lěcže 1934: 6,8, w lěcže 1935: 14,5; argentinſki dowos ſ Japanſkeje 1934: 22,0, 1935: 46,5.

*

Braſiliſka.

Braſiliſka je wſchitke wikowanjſke ſrěczenja, kotreż buchu we wulkim rózku 1934 wobſamknjene, wupowědźiła. Braſiliſka chże ſ wuwoſom ſwojeho kofeja wſchitko měricź. W Braſiliſkej wobliczeja njeſpſchedane ſtłady ſ kofejoweho lěta 1934/35 na 5 miljonow měchow (po 60 kg.) K tomu pſchidruża ſo žně ſ lěta 1935/36 w liczbje 17,27 miljonow měchow. W prěnich ſchěſcź měſazach pozdźejſchich kofejowe lěta wuwożachu 8,8 miljonow měchow, a w druhej połojzy je ſo ſnano hiſchcže tak telko ſwupſchedało. Nimo teho woſtronichu 4 miljony měchow („woprowanſki kofej“), ſo někto tak wokoło 1 miljon měchow kofeja ſa nowe lěto na ſkładze woſtanje. Schtož je ſebi w ſmužniku 1935 braſiliſke „kofejowe ſenđenje“ pſchedewſało, je ſ tym tak wjele kaž doſpěte. Alewoſtanje praſchenje, kak ſu ſo ſklady zykeho ſwěta wuwile a kaſe budża žně w tutym lěcže. Telko je wěſte, ſo je ſměr braſiliſkeje politiki tón, pſchetrjebjenje kofeja ſe wſchelakimi wikowanjſkimi ſrěczenjemi powjetſchicź. Pſchipowědachu mjes druhim, ſo chcedźa pſcheſcź wot pſchepjateje politiki ſchkitazych złowo k politiſkim poſobnjenja wobkhodom. We wonym cžaſu, ſo offizijelnje a poloffizijelnje wunoſchuje, ſo ſu ſawjedli ſchkitaze zła niż wobkhoda dla, ale ſo buchu wjazo pjenjeſ doſtali (finanzne zła); ſu pak někto dopóſnali, ſo ſe ſpadowazym dowoſom tež możnoſce ſa wuwos ſpaduja. A tohodla chcedźa někto ſwoju politiku pſchetworicź. Wěſo dopotaże hakle naſbonjenje, kak daloko dyrbja ſo ſchkitaze zła ſnižicź, a kak buchu ſo pſchi tutym ſniženju złownych tarifow mohle finanzne potrjeby kryć.

*

Pſched argentinſko-jendželſkimi jednanjemi.

Po hamtiſkich wuprajenjach njewobſteji ſtrach ſa ſrěczenje k najnižſchim złam (Meiſtbegünſtigungsvertrag) mjes USA a Braſiliſkej. Pſcheſcže Argentinſkeje, ſ USA ſrěczenje k najnižſchim złam doſpěcź, ſo pak dotal njeje dopjelnilo, a wuhladuje ſo po poſledních ſpdeldženjach tej njepołepſchichu. Jako wuſnud najwyſchſcheho ſuda preſidenta Rooſeveltowe ratarſke ſakonje ja illegalne (njeſakonſke) ſaczinjeny, a w ſwiſku ſ tym wobſtejnoſcže ſa ratarſke produkty na amerikanſkich wikach khěžo ſathahlacžny, możeſche cžłowjek hižo dwěłowacź, hacź hiſchcže tu ſjka nětkajki ſaſkad ja jednanja ſ Argentinſkej bywa. A nětkole ſda ſo, ſo ſo boja, ſo we Washingtonje (hlowne město a ſydliſchcžo knježeſtwa Sjednoćenych ſtatow Sjewjerneje Ameriki wupraj:

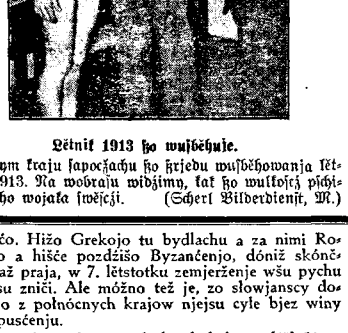

Lětnik 1913 ſo wuſběhuje.

W złotym kraju ſapoczachu ſo ſrjedu wuſběhowanja lětnika 1913. Na wobraſu widźimy, kak ſo wulkoſcžj pſchichodneho wojaka ſwěcźi. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Dobak:

Weles, Gradsko a Stobi

(2. pokračowanje.)

Pučujemoj po bjezlěsnej krajinje. Twjerdu dróhu, kiž dawno hižo wopuſcžiłoj, nětk horbata ſcžeżka ſaju dale wjedże, ſcžeżka, kiž ſo wot ſusodnych powow rozeznawa jenoż ze swojimi kolijemi a ſtopami ſudži a ſkota. Hewak wſudże ta ſama ſucha ſěra popjelojta zemja. Pola ſu próżne a puſte a čakaju na radło a nazymſke dešče. Jenoż z měſtnami hiſče ſakurica ſo žołći, waleja ſo ćmowe dynje mjez płowymi wjadnjenymi łopjenami, zeleni ſo ſezam, kiž ſo tu plahuje dla ſwojeho wolija.

Kolo wokoło hory ſo ſěrja. Wſě ſu nahe a kamjenjojte bjez jeničkeho ſtoma. Cłowjek je jim ruſił zeleny ſat lěſa, je zaničował ſtomy a takle kraju premeníl do bjeztroſtneje a čerwjeń ſěreje, płoneje puſciny. Jenoż brjohi rěki Wardara přewodźuje wuzke pasmo zelenych pastwiſcow a tu a tam ſamo kerki a ſtomy ſo khileja nad wodu. Zeleny pas woznamjenja ſměr rěki po tutej ſěrej wusmaleſ runinje.

Po ſuchich ladach, hdźež rostu ſame ſuche wósty a druhe kalate a černjojte rostliny, pasu ſo ſtadła owcow a njemóžeš ſo dodźiwać, zo ſkoćata na tu popjelniſku hiſče namakaju nješto hódneho do ſucha.

*

Dodrapamoj ſo na hórku a ſmój, hdźež chcychamoj. Před namaj ſo wupřeſtrěwa wukopaniſčo ſobi.

Běše tu na přihódnym měſtnje na wyſinje, pod kterejž Crna rěka ſo wuliwa do Wardara, prastare ſydliſčo. Hižo Grekojo tu bydlachu a za nimi Romjenjo a hiſče pozdźiſo Byzancenjo, dóniž ſkónčnje, kaž praja, w 7. lětſtotku zemjerženje wſu pychu a krasu zniči. Ale móżno też je, zo ſłowjanſcy dobyćerjo z połnócnych krajow njejſu cyle bjez winy na zapuſcenju.

Na wukopaniſču ſo dźěła. A kak ſo dźěła?!

Dźěłaćerjo, nimale wſitcy ſami Albancy, hibaja ſo, zo rjap pikota. Suſkaju, hrabaju, kopaju, borkaju a palcuja, zo jim tak ſtawy zalětuja. A hiſče dohladowarjo jich honja a hudluja. Z boka pasu ſo někotre wósły, kiž dys a dys ze sobuželnoſcu a zacpiczom hladaju na tutu nuznotu.

Też mi je tajka lětańca podhladna, dokelž wěm, zo dźěłaćeř na Balkanje ſo hewak tak jara njezadrěwa. Tola hódančko ſo ruče wujaſni. Wyſſi dohladowař přičeři, hižo nazdala kłobuk zejma a ſo pokłonjeje, tola hdyž před namaj ſteji, je widźomnje khětro njepřijomnje překwapjeny. Wujakota, zo wočakuja knježeřſtwowu komiſiju, wyſokich hoſći ze Skoplja. —

Tohodla ta nuznota!

Njedamoj wšak ſo zamylić, ale puſčimoj ſo bjez rozwaliny ſtarodawneho města. Dundamoj po ſtarozgrekſkim dźiwadle z jeho ſwižnymi Korintſkimi ſtolpami, lězemoj po ſtarych zapadnjenych wrotach, wobdźiwamy ſtaroromſke narowniki a pisane wumělſke moſajiki po podłozy, walimoj ſo při małym do podzemſkich rowniſčow prěnich křeſčanow, khramoſčimoj ſo po ſkhodźeńkach, wopytamoj też powoſtanki nědhuſeje ſynagogi a rozſynjemoj ſo ſkónčnje we wobſěrnej baſilicy prěnich křeſčanow mjez marmorowymi ſtolpami a wućesanymi běłymi plečicami, hdźež ſłónco ſo tak rjenje ſtaja.

Wulke šěre a zelene ješćelcy ſuſkaju po běłych kamjenjach, z kotrychž po wšěch ſkalobach wurostuja pisane kwětki, wobłětane z njeličomnymi mjetelemi. Tu je měr a pokoj, mjez tym zo pódla albanſcy dźěłaćerjo w poće ſwojeho wobliča plěja ſčěnu a podłohu někajkeho ſtaroromſkeho palaca.

Mój Aromun nutrnje hlada. Je ſebi wědomy, zo też w jeho žilach čeče ſlachotna krej nědhuſich wobydlerjow tuteho zapadnjeneho města. Pócnje wukładować wo ſtarych Grekach a Romjanach. Filoſofuje:

„Haj, knježe, ſtari pohanojo ſu měli wjele bohow. Jedyn bóh je ſo ſtaral wo poła a druhi wo lěſy a třeći wo ſkót a zaſo druzy wo wobkhad a wikowanje... My ſmy křeſcenjo a mamy jenoż jeničkeho boha... Ale mamy wjele miniſtrow, kiž ſo ſtaraju wo pola a lěſy a ſkót a wikowanje...

Aromun khwilku mjelči... A zdychny:

„Stari bohojo njejſu přeco derje hoſpodarili... A też naši miniſtrojo přeco derje njehoſpodarja... Haj, haj, takle to je!.. Wróćmoj ſo!“

Derje, wróćmoj ſo!

Hiſče khwilku ſo ſtupimoj k wóſłam na wjeřſk hory, hdźež je najrjeńſi wuhlad: tam deleka zeleń łukow a kerkow woznamjenja ſměr rěkow Wardara a Crneje rěki. Hewak wſudże wšo płowe a šěre...

Na wukopaniſču ſu mjez tym dóſli „wysocy hoſco“ ze Skoplja. Dohladowarjo ſo pokłonjeja. Albancy ſuſkaju a maju nuzne kaž myš w njedźelach...

Wróćmoj ſo!

(Pokračowanje ſčěhuje.)

wóschtungin) [illegible] żeléżto rajtenu wiłowarnieho sprezenja ſ Argentinſkej, pśiches kótrejż bychu żo dyrbjałe argentinſke rataſke wupłody w hódnej liczbje a mnohocze na amerikanſke wiki puśeśiś, pśichmaś, — mjenujzy wółby nowego prezidenta ſiroja pśched wrotami. Pokazachu pak tola Argentinczanam — Argentinſka widźi żo też pśched wikowarſko-politiſkimi rozrěczowanjemi ſ Jendźelſkej — móżnoſć, w najbliżſchim cźaſu we wěſtej mérje (quoęe) mjaſo do USA dowożowaś; ale wěſte hiſchcze njeje, hacź ma to wjazy wuſnama, hacź jenoż hižo dawno żłubjene pśchemẽnjenje veterinarſko-polizajſkich pśchedpiſmow ſa dowos mjaſa do Sſewjerneje Ameriki.

Mjes tym pśichońuje żo Jendźelſka na rozrěczowanja ſ Argentinſkej, pśichi cźimż ma mużliśź na ſiwoje imperium (Empire, wupraj: empajr, ſiwětowe knjeżſtwo), na jendźelſke pjenjezy, w Argentinſkej ſapokojene a na ſiwój wobkhod ſ tutym krajom. Po ſdaċu je hižo w jenym ſ wjazy wulkich dypkow wadźenja, kótrejż maja żo nětkole rozrisaċ, k dorosumjenju dóſchło, a to ſ direktnymi rosmołwami hłownje wobdźělenych, mjenujzy na jenej ſtronje argentinſke knjeżerſtwo a na druhej ſtronje jendźelſke żelesniſke družſtwa. Jednaſche żo wo dewiſowe praſchenja, pod kótrymiż jendźelſzy żelesnizarjo khětro cźerpjechu a kótrejż żu żo nětko tak nětkaż polěpſchile. S tym, ſda żo, je Argentinſka mały wopor doprědka k bozpěcźu nowego ſrěcźenja ſ Jendźelſkej pśichinjeła (tak mjenowane Roca-Runciman-ſrěcźenje wotběży w tutym lecźe). Nowe ſrěcźenje budże wożebje dyrbjeċ argentinſki wuwos mjaſa do Jendźelſkeje ſwěſcźiċ. Sſnano móże żo mały wopor ſe ſtrony Argentinſkeje tak ſrośumiċ, ſo żu argentiniko-jendźelſke jednanja na hładkim puċźu. Ꝛ.

Pśilopk

Sśwójża ſ pjeċ żobuſtawami żo ſ jédom ſawdaka.

Jutrownu popołdniu namakachu ſ 5 wożobow wobſtejazu ſwójſku pśichſtajenza Eſchki w jeho bydlenju na Geneſiuſowej dróży w Halli ſ jédom ſawdaku. 25 lět ſtaru mandźelſku we ložu namakachu, mjeſ tym ſo w ſamej ſtarobje ſtejazy mandźelſki pśched ložom ſwoju leżeſche. 16 lět ſtara ſotra mandźelſkeje a wobě dźěśći běchu tehorunja w ſwojich ložach. Wićeċi 5 wożobow bě morwych. Po ſdźelenju kriminalneje polizije je żo njeſbołe hižo w nozy k 2. ſwjatemu dnjej ſtaċ dyrbjało. W lěkarni ſo hiſchcze ſwěża paleſche. Najſkerje je ſotra mandźelſkeje, kótraż na wopyċe pśchebywaſche, ſo by ſwoju ſotru, kótraż bě dźěċo porodźiła, wothładała, ſ njekedźbliwoſċe płunowu hadźizu wottorhnyła a potom lehnyċ ſchła. Płunowa hadźiza bě wot hłowneje roły dźělena a tak mějeſche płun do lěkarnje pśchiſtup.

Běke jutry w horach. — Hacź do poł metra noweho ſněha.

S Mnichowa żo hižo pśched wjele njedźelemi piſaſche, ſo na hórſtich łukach pětrkluċe, enzian a krokus kcźeja. A runje jutry telko noweho ſněha napada, ſo mějachu ḱeharjo na ſněhakach wiċhudże pśchileżnoſcź, hiſchcze ras tutón rjany ſport pěſtowaċ. Zyła krajina poſticźeſche ſymſki wobras, każ hewak hody. Hacź do ſameho hłubokeho doła leżeſche ſněh. Na Zugſpitze běſche 30 zm. noweho ſněha. 14 ſtopnjow ſymy tam naměrichu. W Garmiſchu-Partenkirchenje padaſche zyłu póndźelu ſněh. Wożebje wudatne běchu ſněhowe wějeńzy w raniſchim dźělu Alpow. S Berchtesgadena żo piſa, jo tam 30—40 zm. noweho ſněha napada. Też Wendelſtein 40 zm. noweho ſněha wośjewja.

Wulke ſněhowe wějeńzy běchu też w Pfalzy, hdźeż wiſchenje a kruſchenje w połnym kcźewje ſteja. Sa króſki wokomik bě zyła kcźejaza krajina do ſmuſkeho wobraſa pśchewoṙjena. Wjele jutrownych wulkětnikow, kiż běchu na kcźew ſchtomow pśchikhwatali, dyrbjachu żo w korcźmach ſthowaċ. Na dobre ſłoże żo k wjeczoru ſněh ſhubi. Tola wulki mrós je zyku młodu pśchirodu ſnicził a wjele ſchkody naczinił.

Dr. Ewald Amende njenadźizy wumrěł.

Sſriedu wumrě w němſkim hoſpitalu w Peipingu njenadźizy dr. Ewald Amende. Jako założeŕ a generalny ſekretor europſkeho konareſa narodnych mi[illegible]now běſche Amende wojowaŕ ſa prawa němſkich mjeńſchinow. Dr. Amende bě też żerbſkim prózowarjam derje znaty.

Cźejke autowe njeſbože kopańſkeho kluba.

Jutrownu póndźelu wokoło 11 hodźin wjeczor żo na Schöbérſkej dróży na tak mjenowanym Doktorſkim ſawinjenju pola Warnsdorfa w Cźechach cźejke autowe njeſbože ſta, pśichi kotrymż dwě wożobje żiwjenje ſhubiſchtej. Schéćcź-ſtydadkowy Młodo-Boleſławſki wós ſe Schkodowki, w kotrymż nimo wobſedźerja, kotryż jón ſam wodźeſche, hiſchcze pjeć żobuſtawow Młodo-Boleſławſkeho hółkopaŕſkeho muſſtwa ſedźeſche, kotiż běchu popołdnju we Warnsdorfie pśecźiwo tamniſchemu hółkopaŕſkemu klubej hrali, w mjenowanym ſawinjenju ſ połnej mozu pśches nadróſnu hrzebju do lěża ſajedźe a ſ wulkej mozu do kóńjnoh ſraſe. Pśichi móznym ſrażenju żo wosowa tśeċa wottorže a żobujedźazy bo pśchikopa ſleċźachu. Młodo-Boleſławſki ſaſtojnik Sſluczny, kiż bě żo ſ ſtowu njes mós a ſchtom ſtkocził, bě na měſtnje morwy. Wſchitzy druſy żo cźejko ſranichu. Ludźo jich nimoduzy we womorje leżo namakachu. Wosowy wjednik żo jenoż lohko ſrani a mózeſche żo pśheżłyſchowaċ. Po puċźu do khorownje wojaŕ Eliaſch wumrě. Wſchéch druhich ſnjeſoženych do khorownje w Boru dowjeſechu. Dwoje ſ nich żo je ſmjerċźu bédźitaj. Wosowy wjednik je pjecza pjany byŕ.

Dwójnikaj, ſ kotrejż je jedyn dwaj měżazaj ſtarſchi hacź druhi.

Spodźiwny, w lékarſtwje hjes dźeċa jenicźki pśchipad żo ſ Cźeſkoſłowakſkeje wojſewja, hdźeż żona dwójnikow porodźi, pśichi cźimż pak druhe dźěċo dwaj měżazaj po pśenim na ſwět pśchińdże. Po porodże pśenjeho dźěċa

Nawědźenje pśenjeho ſchulſkeho dnja.

Kajke nawědźenje ſa małych hólcźkow a holcźki, hdyż ſmědźa pśeni ras na ſchulſtej ławzu ſedźeċ a wucźerjej pśchipoſłuchaċ. Njeje to tak „ſtraſchne“, każ to ſtarſche ſotry a bratſja rady nabarbjeja. Hižo ſběhaja żo ruċźki, ſo bychu na wucźerjowe praſchenja wotmokwile.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

njedźelnicźa na ſtwucźene waſchnje njewotkhori, ſo dyrbjeſche żo ſkóncźnje do khorownje dowjeſcź. K ſpodźiwanju wſchéch lékarjow pak pśchińdże po dwěmaj měżazomaj druhe dźěċo na ſwět. Maċ a dźěći ſtej ſtrowej.

Cźejke lětadłowe njeſboże pola Buenos Aires. 4 morwi.

W blíſkoſći Buenos Aireſa żo jutry cźejke lětadłowe njeſboże ſta, kotreż żebi 4 ſmjertne wopory żadaſche. Dwě lětadle, kóżde ſ dwěmaj wożobomaj wobſadźene, nad lětaniſchcźom Moronom njedaloko Buenos Aireſa w nětkóże 100metrowſkej wyſokoſći do żo ſraſeſchtaj a padnyſchtaj k ſemi. Wſchě ſchtyri wożoby běchu na měſtnje morwe.

Cźejke wichory nad Urugayſkej.

Njewſchédnu cźejki wichor, kotryż pak jenoż 90 ſekundow trajeſche, zyhnowaſche nad nětſtaċkom Arroyo Grande we wokrjeżu Koriana njedaloko rěki Uruguaya. Sniczi hotel a nětkóże 20 druhich twarjeni. S roſpadankow wucźahnychu 12 ſdźěła jara cźejko ſranjenych wożobow. Druha wichorowa kataſtrofa ſta żo we wſy Melo we wokrjeżu Cerro Largo pśchi braſilianſkich njeſach, hdźeż ſchéćcź wożobow żiwjenje ſhubi a nětkóże 100 żo ſrani. Wężowna ſchkoda je tehorunja jara wulka. 200 ſwójſkow, ſ wjetſcheho dźěła dźěłacźerjo, ſtej bjes bydła.

Jelesniſki attentat, ſo by mandźelſkeho morił a.

Pśched ſudom w Penſacola na Floridże żo wulki prozeż wotmẽwa, kotryż w Sjednoczenych ſtatach wulku ſkedźbnoſcź namaka a do najwjetſich ſenſacijow pozłednich lět ſkuſcha. Njeſkutk, kotryż ma żo ſaſudźicź, je żelesniſki attentat, kajkiż je żo frédka ſkucził. Attentat wuwjedźeſchtaj dwaj cźornuchaj, kotrajż żo też żwojeho njeſkutka wuſnaſchtaj. Pśichicźina njeſkutka pak je bjes dwěla jenicźka w kriminalnych ſtawiſnach. S ponuwańku k njeſkutkej je mjenujzy żona, kotraż chżyſche żwojeho mandźelſkeho wotbyċ, kiż běſche lokomotionik. Tutón 70 lět ſtary muż, kiż ſ wożobowym cźahom pojadnje na Lousvilleſko-Naſhilleſkej cźarje jěźdźeſche, pśched nědźe 3 njedźelemi pytny, kak w ſawinjenju w blíſkoſći mějtacźka Cantonementa nadobo kolije popuſchcźichu a cźah ſ nich wujeżdże. Dokelż ſpěſchnoſcź makowobkadźeneho cźaha nětko jara wulka, żo duchaſpicźitomnemu mużej poradźi, cźah ſpěſchnje ſaſtajicź a tak wulkemu njeſbożu ſadźiwaċ. Też wężowna ſchkoda nětko wulka. Pśichi hnydom ſawjedźenym pśchepytowanju żo ſwěſcźi, ſo běchu żo ſpiny kolijow ſdźěła wotſtronike, ſdźěła popuſchcźike. Tukaſche żo na dweju cźornu-

K wobjeńſkemu tydźenjej němſkeje hólcźiny.

Hamtske wozjewjenje z Wojereć.

Erklärung des Kreiſes Hoyerswerda zum Wohnſiedlungsgebiet.

Durch die 10. Verordnung des Reichs- und Preußiſchen Arbeitsminiſters über Wohnſiedlungsgebiete vom 5. März 1936 — GS. S. 75 — iſt der geſamte Kreis Hoyerswerda zum Wohnſiedlungsgebiet im Sinne des § 1 des Geſetzes über die Ausſchließung von Wohnſiedlungsgebieten vom 22. September 1933 (RGBl. I S. 659) mit Wirkung vom 10. März 1936 erklärt worden.

Nach § 4 des Reichsgeſetzes bedarf von dieſem Zeitpunkt an die Teilung eines Grundſtücks, die Auflaſſung eines Grundſtücks oder Grundſtücksteils ſowie jede Vereinbarung, durch die einem anderen ein Recht zur Nutzung oder Bebauung eines Grundſtücks oder Grundſtücksteiles eingeräumt wird, zu ihrer Wirkſamkeit meiner Genehmigung.

Iſt für das Rechtsgeſchäft auch die Genehmigung nach der Bekanntmachung über den Verkehr mit landwirtſchaftlichen Grundſtücken vom 15. März 1918 (RGBl. S. 123) erforderlich, ſo müſſen die Vorausſetzungen für die Genehmigung auch nach dieſer Bekanntmachung erfüllt ſein.

Eine Genehmigung iſt nicht erforderlich,

1. wenn das Grundſtück oder der Grundſtücksteil dem Inhaber eines landwirtſchaftlichen, forſtwirtſchaftlichen oder gärtneriſchen Betriebes oder einer vorſtädtiſchen Kleinſiedlung zu Zwecken des Betriebes oder der Kleinſiedlung, nicht aber zum Zwecke der Bebauung überlaſſen werden ſoll;
2. wenn für das Grundſtück oder den Grundſtücksteil bereits eine Teilungsgenehmigung nach § 4 des Reichsgeſetzes erteilt war;
3. bei Rechtsgeſchäften, die im Rahmen eines Siedlungsverfahrens im Sinne des Reichsſiedlungsgeſetzes vom 11. Auguſt 1919 (RGBl. S. 1429) und des Geſetzes über die Bildung deutſchen Bauerntums vom 14. Juli 1933 (RGBl. I S. 517) vorgenommen werden.

Die Genehmigung ſoll nur verſagt werden, wenn anzunehmen iſt, daß auf dem Grundſtück oder dem Grundſtücksteil bauliche Anlagen errichtet werden ſollen und wenn die Bebauung dem aufzuſtellenden Wirtſchaftsplane widerſpreche würde oder wenn es ſich um Grundſtücke handelt, deren Erſchließung unwirtſchaftliche Aufwendungen für Straßen und andere Verkehrseinrichtungen, Verſorgungsleitungen, Waſſerungsanlagen, Schulverſorgung, Polizei- und Feuerſchutz oder ſonſtige öffentliche Aufgaben erforderlich machen würde oder deren Benutzung beſondere wirtſchaftliche Schwierigkeiten für die Bewohner zur Folge haben würde.

Die Genehmigung kann unter Auflagen erteilt werden.

Das Grundbuchamt darf auf Grund eines genehmigungspflichtigen Rechtsvorganges eine Eintragung im Grundbuch erſt vornehmen, wenn der Genehmigungsbeſcheid vorliegt oder durch eine Beſcheinigung der Genehmigungsbehörde nachgewieſen iſt, daß es einer Genehmigung nicht bedarf.

Die Herren Bürgermeiſter erſuche ich, vorſtehendes ſofort in ortsüblicher Weiſe bekanntzugeben.

Hoyerswerda, den 27. März 1936.

Der Landrat.

Diplomatiſki ßobudźělaczeŕ Londonſkich nowin „Evening Standard“ je ſhonił, ſo maju ßo nantjety tſjoch brónjowych družin do generalneho plana ſjednoczicź. Plan ßo ſendźelſkemu, franzowſkemu a belgiſkemu knježeŕſtwu pſchedpołoži.

Francowscy čitarjo nowin wothłosuja

Pariżſke nowiny „Journal“ ßu ßo ßwojich czitarjow praſchałe. Dotal je něhdźe 114 000 wotmołwow dóſchło. Jene praſchenje běſche tole: „Myßlicze ßebi, ſo europſki měr wot ſbliženja mjes Němſkej a Franzowſkej wotwißuje?“ Na tuto praſchenje je 87 964 czitarjow „haj“ a 25 644 „ně“ wotmołwiło. Na praſchenje „Myßlicze ßebi, ſo móženy ßo ſ Němſkej dorěczecź?“ je 78 174 czitarjow „haj“ a 32 300 „ně“ wotmołwiło. Na praſchenje, hacź ßo Swjaſkej ludow jeneho dnja poradźi, trajny měr w Europje poſtajicź, 21 940 „haj“ a 87 968 „ně“ wotmołwichu. Skónczne ßu ßo nowiny ßwojich czitarjow wopraſchałe, kotremu mjes ſchtyrjomi franzowſkimi ſtatnikami maju najwjazy dowěrjenja. Laval doſta 45 612 hłoßow, Tardieu 39 608 hłoßow, Mandel 22 196 hłoßow, Franklin-Bouillon 11 530 hłoßow a nětczíſchi ſwonkowny miniſter Flandin 11 168 hłoßow.

Posledn!e politiske powěsće

Njedźelu ßwjatocznoſcź Hitlerſkeje młodźiny a Němſkeje hólcźiny.

Po zyłej Němſkej ſměja ßo njedźelu 19. haprleje ßwjedźenje, na kotrychź ßo dźeßacź-a jědnaczelětni do hólcźiny pſchijimaju a ßo ſchtyrnaczelětni do Hitlerſkeje młodźiny pſchewjedu. Němſke wjedniſtwo młodźiny je ſa woboje ßwjatocznoſcźe wośebitu formulu poſtajiło, ſ kotrejź ßo młodźina na winowatoſcźe ſwjaſa. Njedźelu 19. haprleje němſki wjednik młodźiny Baldur ſe Schirach wot 19,30 do 20 hodźin pſches wſchitke němſke radia k ſtarſchim porěczi.

Seńdźenje wſchěch wokrjeßnych wjednikow ſtrony w rjadowym hrodźe Crössinſee.

W rjadowym hrodźe Tröſſinſce w Pomorſkej ßo ßrjedu wulke wukubłanſke ſeńdźenje wotewri, na kotrymź ßo zyłe wjedniſtwo nazionalſozialiſtiſkeho hibanja wobdźěli. Na programmje ſeńdźenja maja ßo ſaßadne rěcźe nawjednych muźi ſtrony a ſtata pſchednjeſcź, tak ſo je ßo tam prěni ras politiſka akademija němſkeho luda wutworiła. Na wobraſu widźimy wulku měſtnoſcź pſchi wotewrjeńſkej ßwjatocznoſcźi.

(Preſſe-Illuſtrationen Hoffmann, M.)

Italſka offenſiwa też na połodniſchej fronćźe.

Abeßynjenjo ſ połodniſcheje fronty roſprawjeja, ſo ßu Italeźenjo ſ połdnja měſta Saſſabanch po ßylnym bombardowanju k nadběhej pſcheſchli. Italſki nadběh ſda ßo bycź poſpyt k wobſtupjenju wójſka abeßynſkeho wjercha Naſſibu. Italſke wójſko na wolěmaj kſchidłomaj wośebje ßylnje nadběhuje.

Abeßynſka kěźorka pſches radio proteſtowała.

Abeßynſka kěźorka je wutoru wjecźor pſches ſcźelak krótkich źołmow w Addiſu Abebje rajnje pſcheczíwo „italſkej nadpadowazej wójnje“ k zyłemu ßwětej rěczała. Kěźorka w amhariſkej rěcźi rěczeſche. Njerěczeſche jenoź jako kěźorka abeßynſkeho kěźorſtwa, ale też jako źona a macź. Wona na to pokaſa, ſo ßo Italſka mjeſynarodnych ſrěczenjow njedźerźi a ſ bombami a płunom njewinowatych człowjekow mori, kotrychź czerpjenja njejßu dowuměricź. Starſcha dźowka kěźorſkeju mandźelſkeju potom rěcź pſchełoźi. Zyły ziwiliſowany ßwět a Swjaſk ludow ßo napominaſchtej, ſo byſchtaj hnydom puczé a ßrědki k ſkónczenju hróſbneje wójny namakałoj, kotruź Abeßynſka njeje chzyła.

Ze Serbow

W Budyſchinje 17. haprleje 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Choeš-li dobry być, wuznaj najprjedy, zo sy zły.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecźor w 7 hodź. barometer 730, hygrometer plus 3 a najwyſchſcha dnjowa temperatura 21 ſtop. czopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 724, hygrometer 0 a najniżſcha nózna temperatura 12 ſtop. czopłoty. Nad Rańſchim morjom niźina ſ wjecźora k ranju czehnje. Też hacź k nam ßo jeje wliw ſ pomróczenym a wißatym wjedrom wuſkutkuje. Druha niźina leźi nad połnóznej Italſkej. Jeje kromy ßo tehorunja hacź na naſche ſtrony wuſkutkuja. Sa niźinu nad Rańſchim morjom ßo ſymniſche wětry ſ połnozy k połdnju dobywaju. Wone wośebje połnóznej Němſkej czucźiwe wokhłódźenje pſchinjeßu. W naſchich ſtronach pak kromy połodniſcheje niźiny pſcheßylnemu wokhłódźenju ſadźěwaju. Powſchitkowne wjedro budźe jutſje trochu njeſtajne. — Jutſje ßobotu ßłónczko w 5 hodź. ſkhadźa a ßo w 7 hodź. khowa. Měßacźk ſkhadźa jutſje rano 3,13 hodź. a khowa ßo popołdnju 3,13 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßobotu: Khłódniſche a trochu wißate wjedro.**

Sarjadowawja Budyſkeje garniſony 20. haprleje 1936.

Na narodnym dnju wjednika a najwyſchſcheho roskaſowarja wojeŕſkeje mozy 20. haprleje 1936 **dopołdnja w** 11 hodźinach ßo **wojazy garniſony k paradźe** w Krala Albertſkich kaſarnach ſeſtupaju a potom **wulku paradu** na Žitnych wikach wotmějа.

Nadrobniſche ßo hiſchcźe woſjewi.

Foltmann, wyſchk a garniſonſki ſtarſchi.

— **Rada ſa macźerje w Kamjenſkim wokrjeßu.** Macźerjam podawa ßo rada wutoru 21. haprleje 1936 popołdnju 1/2 2 hodźin w hoſczenzu w Sſernjanach, w 3 hodźinach w hoſczenzu w Pěſkezach a 1/4 4 hodźin w hoſczenzu w Sſerbſkich Paſſizach.

S **Budeſtez.** (Stawniſke powěſcźe). Pſchipowědałoj ſtaj ßo: 14. 4. Dr. Jan Konrad Arnoſcht Wienhold, praktiſki lěkaŕ w Budeſtezach a dr. Marja Amalia Hanſenez, praktiſka lěkaŕka ſ Tütza. — Swěrowali ßu ßo: 11. 4. Arnoſcht Jurij Albert Rodig, ſamkaŕ w Kamjenzu a Elſa Amanda Schöniz, dźěłaczeŕka w Mniſchońzu. — Jan Waltaŕ Eißler, podoffizěr w Ohrdrufu a Marja Hildegarda Haaſez, fabrikſka dźěłaczeŕka w Małych Debßezach. — Hermann Richard Zuſchka, dźěłaczeŕ w Budeſtezach-Sahorju a Johanna Meta Krakowſkez, ßłužobna w Budeſtczach. — Wumrěłej ſtej: 13. 4. Khryſtijana Wilhelmina Ritterowa rodź. Hillmannez, invalidna rentnaŕka w Małych Debßezach, 80 lět ſtara. — Marja Hana Lukaſchowa rodź. Lukaſchez, mandźelſka póſtſkeho ſekretara w Budeſtezach, 63 lět ſtara.

Se **Stróźe** pola Huczíny. Dołholětny ſchulſki wjednik Waltaŕ Czěßla wopuſchczí naſchu wjeß, ſo by jako ſchulſki wjednik a kantor w Maleſchezach ſkutkował. Pſchejemy knjeſej Czěßli wjele ſboźa do jeho noweho ſaſtojnſtwa.

Se **Stróźe** pola Huczíny. Na naſchej ſchuli budźa nětko ſczěhowazy wuczerjo ſkutkowacź: wuczeŕ Erich Czěßla, wuczeŕ Wagner, wuczeŕ Schwarza a jena knježna.

S **Barta.** Hoſpodaŕſka banka w Rakojdach ſap. družſtwo ſ njewobmjeſowanym rukowanjom w Barcźe měſche jutrownu wutoru pola Müllerez ßwoju lětuſchu hłownu ſhromadźiſnu, na kotrejź ßo wjele družſtwowych ßobuſtawow wobdźěli. Shromadźiſnu nawjedowaſche pſchedſyda wjeßnjanoſta Wjeſaŕ ſ Bukojny. Wośebje pſchi tym dr. Goldamera ſ Drježdźan, wokrjeßneho dowěrnika Larraßa ſ Hodźija, a direktora Schoſtu ſ Budyſchina poſtrowi, kaź też k. Grellmanna ſ tworoweje zentrale ſ Drježdźan. Wunoſchk bankoweho hoſpodarjenja je ſpokojazy a namjetowane wußwobodźenje ßo funkzionaram jenohłóßnje wudźěli. Dr. Goldammer ſ Drježdźan na to ſhromadźenym nowy jednotny ſtatut ſtatneho ſwjaſka roſjaßni, kotryź ßo jenohłóßnje pſchija. S lětneje roſprawy je ſpóſnacź, ſo je družſtwo też w lońſchim lěcźe ſ wuſpěchom dźěłało.

S **Rakez.** Stawniſke powěſcźe ſa měrz: Narodźiłi ßu ßo: Hilda Ruth Kranzez ſ Hermanez; Marja Gerda Melanija Schibakez ſ Jitka; Pawoł Karlheinz Nowotny ſ Komorowa; Gertruda Frieda Petrikez ſ Rakez; Waltaŕ Siegfried Pfeiffer ſ Kamjenjeje. — Swěrowali ßu ßo: rataŕ Měrczín Wünſcha ſ Noßaczíz a Hana Marja Mertinkez ſ Noßaczíz; murjeŕ Pawoł Max Gano ſ Noweje Wßy ſ Hanu Marthu Ganez ſe Schcźeńzy; murjeŕ Korla Auguſt Soka ſ Rakez, ſ Marju ſwud. Kummerowej rodź. Saſtupez ſ Rakez; dźěłaczeŕ Alwin Pował Wierig ſe Schcźeńzy ſ Elſu Marthu ſwud. Panachowej rodź. Majez ſe Schcźeńzy; jamowy dźěłaczeŕ Robert Handrij Rohark ſ Wermingłoffa ſ Emmu Krußiz ſ Komorowa. — Pohowałoj ſtaj ßo: Marja Lajnertowa rodź. Kobelez, mjenowana Bertramez ſ Rakez. 74 lět; Pawoł Eduard Hienrich Pfeiffer ſ Rakez, 65 lět.

S **Rakez.** Dźenßa pjatk ßwjecźi wyſchſchi wuczeŕ na wotpocźinku Jaromir Horliza w kole ßwojich dźěcźi a wnuczkow ßwoje 82. narodniny. Duchowne a czělnje ſtrowy a czíły rady na ßwoju młodoſcź a ßwoje wuczeŕſke lěta ſpomina. Njech je jemu hiſchcźe prawje rjany wjecźor źiwjenja ſpożczeny.

S **Hodźija.** Žiwe hibanje na ſtatnej dróſy w Hodźiju knjeźi. Sańdźenu wutoru ßo na pſchedwidźanej twarſkej

Pod škitom Božim

17] (Pokraczowanje.)

Hdyź by Jan druhdy tak prawje bołoſcźiwje pſchihladował, a hłowu do dłónje ſepjerajo pſchi woknje na drjewjanym pjeńku ßedźał, by jeho Pětrowna troſchtowała, ſo dźě lěcźe pſchińdźe, kotreź jeho ſaßo na nohy ſtaji, ſo ſaßo nawuknje ßo ßmjecź a ſo ßo jemu ſaßo liży ſaczeŕwjenitej.

Lěcźe też na poßledku dóńdźe, wěſo po Janowych myßlach trochu poſdźe, a ſo bórſy też nimo dźěſche. Słónzo mjenujzy ßebi ßwojich mozow njeroſdźěleſche, ſo by khwilu wudźerźało, kaź je to pola naß, alej chcźedriwje wſchitko na dobo roſdawa, tak ſo bě ßo ſa krótki czaß wudało.

Jan ßebi to nihdy njebě myßlił, ſo mohło ßibirſke ßłónzo tak jara palicź a ßmudźicź, to dźě bě lědma wutracź! Wó ſtwje woſtacź njemóźeſche, tuźny powětr chzyſche jemu wutrobu ſaduſycź, haczrunje bě w łohkej draſcźe, kotruź běſchtaj jemu jeho hoſpodowarjej dałoj. Wón ßo radſcho wonka pſched durje ßydaſche pod worjechowu khójniczku abo khodźeſche do bliſkeho zedroweho lěßa, tam pak jeho czekczki czwilowachu.

Nimo teho wſchak ßo też domoródni doſcź wjele poczachu a wo dnjo jara wjele njedźěłachu, ale lěni ßedźo pſched durjemi czakachu dóniź ßo ßłónzo njekhowaſche a ßo w nozy jaßo njewukhłódnjeſche. Potom ßo na wotemrětych Tomſkowſkich haßach ſaßo hibacź pocźa. Potom khodźachu ludźo też ſaßo na ßwoje dźěło a też na polach wokoło měſta by ßo hakle potom ſaßo pocźało hibacź.

Wſchón ſwjeßeleny bě Jan nad tym, kak ſpěſchnje w tutym kraju roſczeſche; to bě woprawdźe hladajzy. Wěſo mějachu-li žito a też worjechi doſrawicź, dyrbjeſche ßo to ſpěſchnje ſtacź; pſchetoź ſa wóßom abo dźewjecź njedźel pocźa ßo njebjo ſaßo ſchěre kaź wołoj barbicź a czopłota nahle ſpadny a potom tu ſyma hnydom bě.

Pětrowna bě prawje wěſchczíła: ßibirſke lěczo běſche na Jana kaź ruſka parna kupjel ſkutkowało. Wón czujeſche, ſo ßo ſ nim porjedźa, ſtawy wopſcheſtachu tſchepotacź, ſ nohow ßo czeźa ſhubi, jěſcź pocźa jemu ſ nowa ßłodźecź, a na liży ſaßo barba pſchińdźe. A czim wjazy mozow a łóſchta do dźěła doſtawaſche, czim khwatniſcho wotkhorjeſche a czim ſpěſchniſcho ßo jemu czaß miny; pſchetoź prjedy bě ßo jemu też hiſchcźe pocźało woſtudźicź, ſchtoź je ßurowa czwila, kiź móźe dźě ßama hiźo człowjeka do ſadwělowanja ſahnacź.

Dźěło w ſkałach drje běſche czeźke, a jeho też boleſche, ſo na njeho tam jenoź „czißło 68“ wołachu, tola dźěło ßame bě jemu lube. Hiſchcźe bóle ßo jemu ſpodobaſche, ſo móźeſche w ſbytknym czaßu ßwojimaj hoſpodarjomaj pſchipomhowacź.

Jan ßo dodźiwacź njemóźeſche, ſo khlěb pjez nawukny, ſchtoź wěſo wulke wuměłſtwo njebě. Po něcźim ßo też w měſcźe roſpóſnawaſche a někotrehoźkuli nańdźe, ſ kotrymź ßo wobkhadźecź hodźeſche, nimo teho bě khětro derje ruſki nawuknył. Wěſo bě jemu njeßnadna wěz, ßibirſkim waſchnjam pſchiwuknycź, wośebje njemóźeſche telko jěſcź a picź kaź tam czinjachu, a hdyźkuli by ßebi pomyßlił, ſo by dyrbjał czaß źiwjenja tam woſtacź, by ßo kóźdy ras wuſtróžał.

Jo mohł hdy jaßo ßwojeje ßerbſkeje domiſny, ßwojeje narodneje wßy a ßwojich lubych widźecź, tuta nadźija ßo jemu ſhubjowaſche hdyź běſchtej ßo dwě połnej lěcźe minyłej, jeho wobſtejnoſcźe pak běchu jenake woſtałe. Wón bě ßo ßwojeje ſańdźenoſcźe zyle wotrjekł.

A ſchtó dha też wědźeſche, kak w Němſkej a we Łužizy je? Schtó dha wědźeſche, hacź franzowſki tyran nad roſpadankami jeho wótcźiny njeſakhadźa? Schtó dha wědźeſche, hacź bě tam hiſchcźe žadyn regent na ßwojim namrětym trónje? Schtó dha wědźeſche, hacź na tym měſtnje, na kotrymź bě jeho wótzny dom ſtał, ßo roſpadanki njedymjachu? Schtó dha wědźeſche, hacź czi, ſa kotrymiź jeho wutroba źedźeſche, hiźo we wójnje ſahinywſchi na pohrjebniſchczu njewotpoczuja?

Powěſcźe dźě do tuteho kónza ßwěta, do tuteje ßibirſkeje puſczíny njedoſpěwachu; człowjek bě tam źiwy, jako by ſ zyła ſwonka ßwěta był, jako bychu do teho ßněhoweho a lodoweho kónza ſtawiſny ßwěta njedoßahałe.

Pjekarjez człowjekaj byſchtaj kóźdy ras wocźi a ert wotwěrałoj, hdyźkuli by jimaj Jan něſchto ſe ßwěta powědał, a byſchtaj na ſtajnoſcźi ſ hłowu wikoj a jimaj ßo nochzyſche wěricź, ſo w Němſkej lěczo tſi měßazy ſpochi traje a ſo pſched tym nalěczo runje tak dołho bywa, hdyź kwětki ßwoje wocźi wotwěraju, ſo je tam też naſyma, w kotrejź ſchtomy połne ßadu ſteja, ſo je tam też huſto tajka ſyma, w kotrejź je wonka huſto wſchitko ſelene a ſo ſajazy potom wjeßele wokoło ſkakaju, ſo tam njebjo njeje tak ſchěre kaź worzl, ale ſo je rjane módre kaź njeſapomniczki, a ſo tam ßo w nozy hwěſdy ſybola kaź ſłoto.

Hdyź by Jan potom pocźał powědacź, kak ßu tam ludźo źiwi a kajke maju waſchnja na wßach a we wulkich měſtach, a ſchto w ſchulach wſchitko wuknu, njebyſchtaj ßo pjekarjez człowjekaj pſcheſtałoj dźiwacź a byſchtaj huſczíſcho prajiłoj, ſo byſchtaj tole tola rady wohladałoj.

Czehoź Jan wośebje parowaſche, to bě zyrkej. Dw, hdyź by njedźela pſchiſchła, by jemu we wutrobje zyle mjakko a wón by ßebi myßlił: nětkole ßebi ſpěwaŕſke pod paźu bjeru a ßo na puczí do zyrkwje naſtajuja, — a nětkole horje na zyrkwinu hórku kroczа a do zyrkwje ſaſtupja, — a nětkole piſchczele ſchumja, — a nětkole duchowny prěduje, — a nětkole ßo domoj wróczeja a duzy hiſchcźe ſaſtawaju abo też na pohrjebniſchczo k rowam ßwojich lubych dóńdu — — —

Wěſo bě też tu w Tomſku jena zyrkej; porjadnje by Jan ſe ßwojimaj hoſpodowarjomaj do zyrkwje khodźił, niź jenoź njedźelu, ale też wob tydźeń dwójzy; ale to běchu zyle zuſe ſynki a ſpěwy, kiź tu ßłyſcheſche, wěſo by wſchak ßo ßam ſe ßwojim modlenjom k Bohu poſběhnył a tak troſchta nabył w ßwojej ſrudobje.

(Pokraczowanje ſczěhuje.)

…farje, něhdźe 1300 metrow dołhej, ſ pſchetwarjenjom dróhi ſapocźa. Mjes tym ßo na něhdźe 200 metrowſkim dźělu dróhi hacź ke kſchiźowaniſchcźu mjes Bóſcherizami ... dźěła. Dróha je tu ſ połojzy ſawrjena a wobkhad ßo ſ pomozu ſeleno-cźeŕwjenych ſignalowych tarcźow rjaduje. Najprjedy ma ßo aſfalt ſtareje dróhi wotdrěcź. S tym je ßo tež wot kſchiźowaniſchcźa ſwjaſowaza dróha pſches Janezy na Kamjenzſku dróhu ſawrjeła, dokelž ßo tež tuta dróha wuporjedźa. Tež w Spytezach ßo něhdźe 400 metrow dołhi dźěl ſtatneje dróhi woporjedźa. W Spytezach ma ßo tež ſtraſchne ſawinjenje wurunacź a hładki aſfalt ßo ſhubi, kotryž je hižo huſcźiſcho ſ pſchicźinu cźežkeho njeſboža był. Wobkhad ßo pſchi tym wokoło wſzy powjedźe. ch

S Klukſcha. Zyrkwinſka powěſcź.) Njedźelu popołdnju ſmějc wokrjeßny wjednik młodźinſkeje ßłužby na farje pſchednoſchk ſe ßwětłowobraſami ſa nowe pacźerſke dźěcźi; ſamſny ſmějc wjecźor ½8 hodź. tohorunja na farje pſchednoſchk ſe ßwětłowobraſami ſa konfirměrowanu młodźinu.

S Bukez. W gmejnſkim hamcźe wotmě wjeßnjanoſta Fiebiger ſ gmejnſkimi radnymi a pſchißydnikami poředźenej. Wožebje roskoži dodatk k hłownym wudawkam, kotryž ſarunanje naſtatych wudawkow ſa ... njanoſtu a pokładnika rjaduje. Dale roſprawjeſche ßo wo pruhowanju gmejnſkeho ſarjadniſtwa pſches hamtſke hejtmanſtwo. Tež ßo ſdźěli, ſo je hamtſke hejtmanſtwo ſapodaty hoſpodaŕſki plan w pſchedpołoženej formje ſkhwaliło. Swjeßelaze ſnamjo je, ſo móžeſche ßo pſchirazk gmejny ſa ſemſki dawk wo 35 proz. ſnižicź, tak ſo gmejnſki pſchirazk jenož hiſchcźe 100 proz. wucźinja.

S Bukez. Kſcheſcźanſka žónſka ßłužba měješche we zyrkwinſkej gmejnſkej ſali ßwoju měßacźnu ſhromadźiſnu. Běſche derje woppytana, dokelž něhdźe 130 wosobow bě ßo ſeſchło. Na programmje wurjadnje ſajimawy pſchednoſchk ßotry Friedy Wjeliz ſ Kubſchiz ſtejeſche, kotraž wo ßwojej dołholětnej mißijonarſkej dźěławoſcźi w Khinje roſprawjeſche. Wſchitzy wobdźělent pſchi jeje žiwym pſchednoſchku wurjadnje wjele w duchu ſobu nawědźichu, kak wjele luboſcźe a ſahorjenja ßo wěnuje wulkemu dźěłu ſwonkowneho mißijonſtwa, kak hobrſke pak ßu pſchi tym cźežce a próza, kotrež maja ßo pſchewinycź. Sapocźinaju ßo pſchi nawuknejnju rěcźe, pſchebywanju a ſkutkowanju mjes zyle ſanjeßenymi krajinami, dale w njedowěrje a wjele druhim. W Khinje wožebje ſrudnje ſe žonami a holzami ſteji. Zyle ſjawnje ßo ſ nimi wikuje kaž ſ njewólnikami. Ale kajke žohnowanje leži runje w dźěle ſa tutych njeſbožownych ludźi. Wjele ſajimaweho Wjeliz ßotra wo Khinſkim ludźe powěda, wo jich rěcźi, wo jich wuměłſtwje, rucźnych dźěłach atd. Wſcho bě tak ſajimawe, ſo pſchipoßłucharjo poſkicźene ſ wulkim dźakom pſchijachu. S wutrobnymi ßłowami ßo tež tohodla kurator w mjenje wſchěch pſchitomnych ſa wſcho podźakowa, ſchtož běchu widźeli a ßłyſcheli.

Z Khróšćic. Rjanu, woprawdźe zwjesołacu hodźinu nawědźichmy wčera, štwórtk, popołdnju w našej šuli, hdyž so šulscy nowačkojo přijachu. Prjedy toho bě so hižo w Božim domje krótka pobožnosć wotměła, kotruž wosadny knjez farar dźeržeše. Kóžde dźěćo krasno swjećatko sobu na prěni šulski puć dosta. — Šulska jstwa so pomału z dźěćimi a jich staršimi pjelnješe. Na tafli běchu zaječki a wóz z titami namolowane. Po postrowjacych słowach šulskeho wjednika rjadownaj wučerjaj najwažniše wo přichodnym žiwjenju w šuli rozjasništaj. Potom wjetše šulske dźěći někotre rejki předwjedźechu, na kotrež wosebje nowačkojo kedźbliwje posłuchachu, haj samo z hubu a hłójčku sobu hibachu. Knjez wučeř Čornak dźěćom najnowšu basničku powědaše. Na to ... achu so durje a šěsć zaječkow z wozyčkami přijědźo, nakładźenymi z rjanymi pisanymi titami. Bě to wołanjo a wjeselo! Kóždo dźěćo jenu dosta a ju z radostnym wobličom přija. Skoro njeběchu dosahałe! Skónčnje tola wšitkich 43 spokojichmy. Z nich scyła 25 holčkow a jenož 18 hólčkow zastupi. Tute su ze sćěhowacych wsow našeho šulskeho wokrjesa: 10 z Khróšćic, 8 z Hórkow, 6 z Wudworja, 6 z Hory, 5 z Jaseńcy, 4 z Nowejo Jaseńcy, 2 z Lejna, ... ze Zejic a 1 z Prawoćic. Dobra třećina słuša pocyłkim do Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa (Hora, Jaseńca a Nowa Jaseńca). Ćopłe nalětne Bože słónčko šulskich abejcejow z přiwuznymi domoj přeo... ... ažny to dźeń w čłowjeskim žiwjenju!

Z Khróšćic. P... našej ludowej šuli so k jutram někotre přeměnjenja stachu. Jako 3. statna wučeřka moc k nam knježna Frenclec z Kinsbórka, rodź. z Drježdźan, přińdźe. Dale wuči pola nas knježna ... tójšto hodźinow, 6 jenož we Wotrowje. Jako 3. serbski wučeř knjez Rječka z Róžanta wupomha. Scyła mamy w nowym šulskim lěće 12 rjadownjow z 11 wučerjemi, nabožinu wosebje podawaju ... duchowni. Při powołanskej šuli wot jutrow sem dwaj wučerej a jena wučeřka wuča. Nowy wučeř je k. Böttger z Rudnych hór. Kóžda powołanska rjadownja změje w nowym šulskim lěće 6 hodźinow.

S Niſkeje. Niſcźanſki dźěłowy hamt je ßlědowe nowe wuplacźenſke dny a cźaßy poſtajił. Wot. 7. haprleje ſa ...nhelezy, Wunſchow, Rychwałd, Tyrbach wot 15,10 do 15,20 hodźin; ſa Jamno, Klětno, Woleſchnizu, Koſchlu, ...bo, Cźernjk a Zynmpl wot 15,20 do 15,30 hodźin; ſa Hornje Brußy a Wukrancźizy wot 15,30 do 15,40 hodźin; ſa Borſchcź, Hornju a Delnju Wólſchinu, Kamjentnu ...ſchinu a Khrjebju wot 15,40 do 15,50 hodźin; ſa ...niżu, Horſchow a Nowu Wjeß wot 15,50 do 16 hodźin; ...Mikow wot 16 do 16,05 hodźin. Wot 7. haprleje kóždu ...torn ſa wßy Staru Lubolń, Publik, Mochołz, Nowu Lubolń, Kóſly, Schtyri Duby, Sſedlik a Wjerto wot 17,20 do 17,25 hodźin; ſa Sianojſchcźo, Dubz, Hamorſchcź, Hatk wot 17,25 do 17,30 hodźin; ſa Nowy Hamor, Delnje Brußy, Rěcźizy wot 17,30 do 17,40 hodźin. Kónz wuplacźenja 17,40 hodźin.

Wusudźenja

§ Pſchißazny ßud w Budyſchinje 14. februara 1936 ſ Budeſtez pokhadźazeho a w Měrkowje bydlazeho Jurja Arna Nowaka wuwinowa, kotryž bě wobſkorženy, ſo bě priwatne liſcźiny falſchowak a ſ tym jebacź ſpytał. Druha wulka khłoſtanſka komora ſnowa pſchecźiwo njemu jednaſche, dokelž bě ſtatne rěcźniſtwo ßo pſchecźiwo wuwinowanju powołało. Nowak běſche prjedy hoſcźenz w Měrkowje wotnajał. Tehdy bě rěſniſkemu miſchtrej w Budyſchinje we ßwojim hoſzcenzu měſtnoſcź pſchenajał a ſa njeho kołbaßowe twory pſchedawał a tež tajke twory ſa ßwoje pſchedewſacźe kupował. Pſchi wotlicźenju běſche mjes woběmaj k ßudniſkej ſwadźe dóſchło, kotraž ßo ſ wujednanjom ſkóncźi. W jenej wot Nowaka ßudniſtwu pſchedpołoženej kwitowanzy bě ßo jedyn ſapiß ſ 8,25 hr. na 82,50 hr. pſcheměnił. Po wobſkóržbje bě Nowak tuto falſchowanje pſchewjeſcźił měł. Tež powołanſki ßud pak njeměješche to ſa dopokaſane a ſacźißny powołanje ſtatneho rěcźniſtwa. Wudawki ßo ſtatnej pokładni napołožichu.

§ Pſchecźiwo wyßokoſcźi khłoſtania powoła ßo 21 lět ſtary Fritz Arnoſcht Schwager ſ Budyſchina, kotrehož bě pſchißazny ßud 31. januara 1936 na 3 lěta khłoſtaŕnje ſaßudźił a na 3 lěta jemu cźeſtne prawa wotrjekł. Běſche 4. oktobra 1934 ſ jeneje kenzlije pjenježnu pokładnju ſ 900 hr. a 15. dezembra ſ wotewrjeneho zyrkwinſkeho kaſchcźika jeneje Budyſkeje zyrkwje něhdźe 12 hr. kradnył. Jeho powołanje ßud ſacźißny.

Hobrſki amerikanſki noſcheŕ lětadłow ßo do morja puſchcźił.

Mandźelſka amerikanſkeho preſidenty Rooſevelta wrěnju wójnſku łódź wulkſchcźi, kotraž ßo we wobłuku Rooſeveltoweho łódźneho twarſkeho programma natwari, noſcheŕku lětadłow hobrſkich rosměrow. Na wobraſu widźimy wulku łódź, kotraž mjeno „York Town" dóſta a 19 milijonow dollarow (něhdźe 40 milijonow hriwnow) płacźi. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Přiłopk

9lětny ſatſěli 6lětneho.

Tragiſke njeſbožo ſta ßo wutoru popołdnju w Solingenje. 9lětny ſchuleŕ na jenej łuzy ſ flobertowej tſělbu tſěleſche. Pſchi tym trjechi na njeſbožowne waſchnje kulka 6lětneho hólcźeza, kotryž na dworje ßebi hrajkaſche. Lěkaŕ móžeſche jenož hiſchcźe hólcźezowu ßmjercź ſwěſcźicź.

Swěſcźenje potrjeby dźěławych mozow w rataŕſtwje.

Preſident ſtatneho wuſtawa je wo wobſchěrnym wukaſu na krajne dźěłowe hamty naprawy cźinił, ſo by trěbnu potrjebu dźěłowych mozow w rataŕſtwje ſa pſchewjedźenje dźěłoweje bitwy lěta 1936 ſwěſcźił. W prěnim rjedźe maja ßo wſchě pola dźěłowych hamtow pſchiſjewjeni bjesdźěłni rataŕzy dźěłacźerjo ſaßadźicź. Žadyn ſ rataŕſkimi dźěłami ſnaty dźěłacźeŕ njeßmě bjes dźěła bycź. Dokelž pak licźba pſchiſjewjenych mozow potrjebu rataŕſtwa połnje njeſpokoji, maja ßo rataŕſtwu nimo teho druhe po cźěle a duchu khmane młodźi ludźo pſchipokaſacź. Dźěłowe hamty maja winowatoſcź, pſchi wuběranju młodoſtnych wožebje kedźbliwje poſtupowacź. Kóždy młodoſtny ma ßo pſched tym na ßwoju cźěłnu khmanoſcź pſcheppytacź. Wuſtajeny ſapiß ſa krajnych pomoznikow ßo w pſchichodźe njeſtanje. Tola móže ßo dźěłacźerjam, kotſiž ſ druheho powołanja pſchińdu a kotſiž ßo dobrowólnje ſnajmjeńſcha na 12 měßazow ſa rataŕſke dźěło ſamołwja, na pſchecźe wot dźěłoweho hamta wobkrucźenje wo tym wuſtajicź. Podpjera ſa jenotliwych rataŕſkich pomoznikow w lěcźe 1936 ßo wjazy njepoſkicźi. Sa to pak ßo ſaßadźenje zyłych ſkupinow krajnych pomoznikow dale powjedźe. Po doroſumjenju ſe ſejwjeŕſkim ſtawom je ßo tu jako najnižſchi kontigent 5000 ludźi poſtajiło. Tež pſchiſwolenje měßacźneje pſchipomozy we wy-

Hospodařski rozhlad

Pjatk 17. haprleje 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,285	100 čěskosł. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	81,00	100 franc. frankow	16,385

Barlinſka burſa 16. haprleje 1936. Hižo na ſpocźatku pſchedwcźerawſcheje burſy ßo wotpſchedawanja wobkedźbowachu, ſchtož tež ßo na wcźerawſchej burſy dale woſpjetowaſche. Pſchi tym pak ma ßo pſchiſpomnicź, ſo wotedawanja ſ wjetſcheho dźěła ſ koła burſowneho wobkhoda ſ powołanja pſchikhadźeja, kotryž běſche ßo najſkerje wocźakujo dalſche nakupowanje publika ſ materialom derje ſaſtarał. Na druhej ſtronje njeběchu pſchedawaŕſke pſchikaſy bankowſkeje klientele ſkoro ſ zyła ſpóſnacź. Wožebiteje pſchicźiny ſa ſdźerſliwoſcź publika njeje. Dobre powěſcźe ſ hoſpodaŕſtwa pak bjes wliwa woſtachu. Na rentowych wikach běſche dale wobkhodny měr, pſchi namle njepſcheměnjenych kurſach.

Barlinſke žitne wulkowiki 16. haprleje 1936. Na poſkicźeńſkich a wotbytowych poměrach njeje ßo tež wcźera nicźo pſcheměniło. Dowóz ſe ſtrony rataŕſtwa je dale jenož ßłaby, dokelž pólne dźěła na młócźenje cźaßa njewoſtaja. Wot wulkowobkhodnikow a družſtwow pak ßo powſchitkownje w dożahazej měrje twory poſkicźeja. W Barlinje ßamym napraſchowanje krycźe běžneje potrjeby lědy pſchetrjechi. Pſcheńza ßo jenož w najlěpſchich družinach kupuje, mjes tym ſo je ſa rožku napraſchowanje jara žiwe. Tež w provinzy ßo rožka nimo měry ßylnje žada, tak ſo ßo wurunaŕſke pſchirazki hacź do 6 hriwnow płacźa. Njekontigentowane khlěbowe žita maja měrne wiki, dokelž napraſchowanju jenož mało poſkicźenjow napſchecźiwo ſteji. We wowßu je ſaſtaranje wo něſchto lěpſche, pizowaŕſke jecźmjenje ßo wožebje w lóžſchich wahach pytaja. Muki maja měrny wobkhod ſa krycźe wſchědneje potrjeby. Barlinſke běrnowe płacźiſny bjes pſcheměnjenja woſtachu.

Wčera płacźeſche w Barlinje zentnak

pſcheńzy W 8: 10,20 hr., W 9: 10,25 hr., — rožki R 8: 8,40 hr., R 11: 8,55 hr., — jecźmjenja G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr. — wowßa H 11: 8,35 hr., H 13: 8,60 hr

Wiki w Kamjenzu.

Pſcheńza 10,15 hr., rožka 8,60 hr., jecźmjeń 8,65 hr. wowß 8,10 hr., pſcheńcźna muka 18,35—21 hr., ržana muka 12,30—12,50 hr., pſcheńcźne wotruby 6,75—7 hr., ržane wotruby 6—6,50 hr., ßyno 4,50—4,75 hr., ßłoma 2,50—2,60 hr., butra 76 pj., jeja 8 pj., proßata 12—23 hr., łibjata 1,50—2 hr., běły kał kg. 36—40 pj., cźeŕwjeny kał 40 pj., ßydrojty kał 30—60 pj., jědźna łoboda 24 pj., zybla 24 pj., ſelerij 40 pj., krěn 1,40 hr., ßolotej 30 pj., kórki 75 pj., morchej 16—20 pj., radiſki 10 pjenježkow.

Wiki w Lubiju.

Pſcheńza 10,5 hr., rožka 8,40 hr., jecźmjeń, nal. 8,90—9,40 hr., naſ. 8,65 hr., wowß 8,10 hr., běrny 3 hacź 3,50 hr., ßyno 3,40—3,75 hr., ßłoma 1,70—2 hr., pſcheńcźna muka 17,05 hr., ržana muka 12,25—13 hr., pſcheńcźne wotruby 6,60—6,90 hr., ržane wotruby 5,70 hacź 6 hr., butra 75 pj., jeja 8 pj., twaroh 25—30 pj., cźeŕwjeny kał 20 pj., běły kał 15—18 pj., karoty 7—12 pj., jědźna łoboda 12—15 pj., ßydrojty kał 25—80 pj., kólrabi punt 20—30 pj., porej 10—20 pj., kórki 70—80 pj., kißały kał 14 pj., zybla 10—15 pj., tomaty 40 pj., ßolotej 10—30 pj., radiſki 8—15 pj., rjewjeń 25—40 pj., jabłuka 15—45 pj., měrnik 20—30 pj.

Wiki w Khocźebuſu.

Mjaßo, howjaſe 70—90 pj., cźelaze 65—90 pj., ſkopjaze 80—1 hr., ßwinjaze 70—90 pj., jeja 8 pj., butra 1,35—1,40 hr., twaroh 25 pj., lany wolij 1,40 hr., liny 1—1,40 hr., ſchcźuki 1 hr., karpy 1 hr., hołbje, młode ſcht. 40—90 pj., kury, žiwe, punt 50—60 pj., khapony 40 pj., kórki 60—70 pj., kólrabi 10—15 pj., jědźna łoboda 15—20 pj., hromak 2 hr., ßydrojty kał 60—80 pj. cźeŕwejny kał 20 pj., běły kał 15 pj., wirſingowy kał 25—30 pj., ßolotej 20 pj., měrnik 20—25 pj., krěn 60 pj., radiſki 10—15 pj., zybla 14 pj., kulrěpa 5—10 pj., běrny, zentnak 3,10 hr., po puncźe 4 pj., jabłuka 35 hacź 50 pj., worjechi 45—50 pj., lěßne worjechi 40—45 pj., ßmorže 60—80 pj. — Proßata 8—12, 13—15, 16—20 hr., běhaki 21—30, 31—40, 41—55 hr., wiki běchu pomałe.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolljowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	16. 4.	15. 4.		16. 4.	15. 4.
Pšeńca	214,0	214,0	buny	21,0-23,0	21,0-23,0
rožka	177,0	177,0	woka	30,0-31,0	30,0-31,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	17,0-18,5	17,0-18,5
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	29,0-31,0	29,0-30,5
wows	—	—	zeradella	44,0-48,0	44,0-48,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,35	27,35	lany wosušk	17,30	17,30
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	18,70	18,70
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	33,0-36,0	33,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	34,0-37,0	34,0-37,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 204.0 9: 205.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 168.0 11: 171.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 11: 167,0 13: 170.0

Hłowny redaktor Marko Smoleř w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleř w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. III. 1936 2225. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaćí.

sokosczi 20 hr. ßo posiczi, hdyž ßo dźělaczeŕska ßwójba pschistaji. Sa tutu podpjeru je ßo jako najwyschscha liczba 9 500 postajila. Dotalne postajenje sa rataŕske pschekułaŕske lěhwa sa žónske dźěłowe mozy dale płacza. Tež te dźěłowe mozy, kotrež podpjery njedostanu, ßo w pschichodźe pschipuschcza.

Khroble bankowe rubjeżnistwo.

Khroble bankowe rubjeżnistwo ßo wutoru pschecziwo dwěmaj pschistajeńzomaj Parižskeje banki w ßrjedźischczu města skuczi. Hdyž pschistajeńzaj pokładnju do pjenjeżneho khamora w pinzy khowaschtaj, sadobyschtaj ßo nadobo dwaj s revolvromaj wobronjenaj mužej do banzynych měźtnoscżow a wutorhnyschtaj jimaj měch se ßlěbornymi pjenjesami. Bjes sadźěwka ßo jimaj poradźi czeknycż.

Jědojte jutrowne jejka.

Někotre dźěczi s Uttenhosena w delnej Bayerskej na wjeßnych łukach jejka namakachu a mějachu sa to, so je je jutrowny sajeczk tam położił. Jedyn s hólzow wotewri tajke jejko a wupi jeho wobßah. Někotre hodźiny po tym dźěcżo s wulkimi wołoczemi wumrě. Jednasche ßo wo jědojte jeja, kotrež běchu ßo na sajědojcżnje wrónow wupołožiłe a kotrež mějachu napiß „jědojte"! Druhemu hólczezej, kotryž bě tajke jejko ßobu domoj pschinjeßł, je macż spěschnje wotewsa.

Sczěhwłowpołna bratrowska swada.

W Eisenachu swadźischtaj ßo bratraj maliczkoscże dla, pschi czimž jedyn w roshorejnju klumpacż hrabny a s nim do druheho tak dyri, so dowomry padny. Měnjo, so ej bratra sabił, wobwěßny ßo na starschi kej łubi. Sranjeny pak ßo bórsy shraba a njeje stracha sa njeho.

Hudźba—wuměłstwo—dźiwadło

— **Kino für Jedermann.** Widźimy hacż do njedźele amerikanski film „Tom Mix, rjek s Texasa" w němskej rěczi. Texas je krajina w južnym dźělu Sjednoczenych statow, hdźež ßo wulke pastwischcza rosschěrjeja, farmy s wulkimi stadłami koni a howjadłow ßu wobydlerjo tuteje krajiny. Pastyrjo (kowboyojo) wulk. stadłow maja czežke dźěło. Jěchaju na konjach a ßu wobrónjeni pschecziwo rubjeżnikam, kiž husto stadła nadpaduja a wotwjedu. Jedyn s tutych mnohich njesnatych je Tom Mix. Je we ßwojim powołanju k wuměłstwu pschinjeßł a tak jeho kóždy snajesche, hacż pschecżel abo njepschecżel. Wón je wjele rubjeżnikow wußlědźił a pscheradźił. Na farmje, hdźež bě pschistajeny, jeho rady njewidźachu. Dźowka farmarja pak jeho lubowasche. Farmaŕ sakasa tohodla dźowzy s nim wobkhadźecż. Skónczńje Tom Mix s farmarjowej dźowku psches mjesy do Mexikanskeje czeknu, so byschtaj ßo tam w zyrkwi swěrowacż dałoj. Widźimy, kak pastyrjo na ßwojich konjach wschě móžne wuměłstwa czinja. Widźimy tež, kak ßo woni pschecziwo rubjeżnikam wobaraja. — Pódlanski programm je jara sajimawy a wjeßeły.

*

Wojazy — towaŕschojo.

Tutón film nascheho noweho wójska pschedstaja ßo wot dźenßa w Centralnym dźiwadle w Budyschinje. Wón pschinjeße nam nowinki s nětczischeho wojeŕskeho žiwjenja, pokasa nam wojeŕstwo jako woczehnjeŕsku schulu sa dorosczenych mužskich, pokasa nam, kak ßo towaŕschnosczż ßwěru haji. Minje ßo wschón rosdźěł wjazy a mjenje samožitych worschtow, człowjek ßo człowjekej wutrobnje sbliži. Wutroba budźe ßo wschěm tym ßmjecż, nanam a bratram, kiž pola wojakow něhdy ßłužachu a dźenßa saßo wuhladaju wschě te rjane episody wojeŕskeho czaßa, połneho wotměnjenja a wjeßela. Budźemy w tutym filmje tak zyle ßrjedź nascheho dźenßnischeho wojeŕstwa žiwi. Tohodla doporuczi ßo kóždemu wopyt tutoho filma.

Kóždy dźeń z nowa załepić njeje wjacy trjeba hdyž maće nowy „Baldur"-Dauerbrandherd

Bjez nućenja ke kupjenju podamy wam rad wujasnjenja wo jeho lěpšinach.

788] **Železowy dwór Joh. MIESSNER**

Ze Serbow

S **Kotez.** Ssrjedu wjeczor sеńdźe ßo wjeßna młodźina Lubijskeho wokrjeßa II pola Hajeschez w Kotezach. Shromadźisnu nawjedowasche Pawoł Wroblik s Czornjowa a pokasa mjes druhim na jěsbu do Porhynskeje, kotruž wotdźělenje 1 B 2 sežiwjeŕskeho stawa pschewjedźe a pschi kotrejž móže ßo wjeßna młodźina wobdźělicż. Jěsba płaczi sa tsi dny se sastaranjom nimo kwartěra 18 hriwnow.

S Kamjenza. H[illegible] ras ßo na to pokasuje, so ma ßo dźěłanje wo[illegible] pschecziwo runklizowej wschi we Kamjenzkim hamtskim hejtmanstwje hacż do 20. t. m. dokónczicż.

Radio

Ssobotu 18. haprleje ßo słyschi:

Königswusterhausen. Nimo snateho wschědneho programma: 6,10 wjeßeły rańschi konzert. 11,40 sa bura. 15,30 hospodaŕski tydźeński pschehlad. 16 wjeßełe ßobotnische popołdnjo (s Kölna). 20,10 rejwańska hudźba.

Lipsk. Nimo snateho wschědneho programma: 6,30 rańschi konzert. 8,20 sa hospoßu. 11 dujeŕska hudźba. 16 wjeßełe ßobotnische popołdnjo (s Kölna). 19,30 „Angelina", komiska opera w 2 jednanjomaj.

Hischcże wažne s dnjoweho programma. Königsberg: 20,10 wjeczor wschelczisnow. Hamburg: 20,10 pißany ßwjatok tydźenja. Mnichow: 20,10 stare lube hłosy. Win: 20,30 s operettow. Warschawa: 21,30 woßwjeczenje 10lětneho wobstacza pólskeho radia.

Budyske stawniske powěsće

Schtwórtk 16. haprleje 1936.

Narodźili ßu ßo: 10. 4. Njemandźelski ßyn. — 13. 4. Njemandźelska dźowka. — 14. 4. Njemandźelski ßyn. — 15. 4. Arnoschtej Rudolfej Tranizej, wikowańskemu sastupjerjej, dźowka.

Pschipowědźiłoj staj ßo: 16. 4. Rudolf Christoph Schischka, pschekupz a Marja Hilža Winklerez, bjes powołanja, wobaj w Budyschinje.

Towaŕstwowski powěstnik.

Baćoń. Spěwny wotrjad zeńdźe so pjatk 17. haprleje wječor we 8 hodź. k spěwnej hodźinje.

Bukecy. Zwučowanski wotrjad. Sobotu 18. haprleje wječor we 8 hodź. mamy zwučowanje a zhromadźiznu. Načolnik.

Njeßwaczidło. Na njedźelu postajena shromadźisna ßerbskeho towaŕstwa „Jutrnizy" dla ßerbskeho wjeczora wupadnje. Wobdźělimy ßo wschitzy na nim. Nascha winowatoscż je, so ßo wo poradźenje wjeczora se wschěmi mozami ßobu prózujemy. Pschedßyda.

Njeßwaczidło. Namołwjam s tutym wschěch dowěrnikow, kaž tež wschě ßobustawy bratrowskeho towaŕstwa „Jutrnizy", so njebychu žaneje prózy lutowali a wschěch Sserbow s Njeßwaczidła a wokoliny na ßerbski wjeczor pschichodnu njedźelu pscheproßyli. Njech ßo pschi tym woßebje pokasa na wulzy rjane nowe dźiwadło, kiž ßo tam hraje. Župan.

Lipsk. Serbske blido. Skhadźujemy so wutoru 21. haprleje wječor we 8 hodź. w hosćencu „Halštrowski hród" na róžku Halštrowskeje a Frankfurtskeje dróhi. Chcemy wopominać wótčinca Handrija Dučmana. Štó njechał so při tutym wječorku rad z nim zetkać? Tohodla kóždy přińdźe! Starši.

Nakezy. Wschě ßobustawy nascheho ßerbskeho towaŕstwa „Lipy" maju ßo na naschim ßerbskim wjeczoru młode jutry w Njeßwaczidle wobdźělicż. Bratsja dowěrnizy njech wschitkich k temu namołwja. Pschedßyda.

Runklicowe symjo

žołte a čeŕwjene hobrske kule, Eckendorfski typ

Wšě wurjadnje płahowane

cokorowe picowańske runklicy

cokorowe runklicy

Wšě zeleninowe a kwětkowe symjenja

Šlezyski

čeŕwjeny dźećel

wosebje płaćiny hódno

Schwedski dźećel

běły dźećel, žołty dźećel atd.

Najlěpše trawne symjenja

w měšenjach, kaž tež wšě jednotliwe trawy za łuki a pastwišća, kaž tež wšě družiny

połnych symjenjow

poskića w znatej kajkosći

Louis Wagner

wosebity dom za symjenja w Budyšinje na Žitnych wikach 4 :: Telefon 2269 a 2709 787

Na 300 jězdnych kołow

mam na składźe. Znamki Diamant, Göricke, Bauer Anker. Na přeće podźělne płaćenje. Napłaćenje 10 hr. Tydźeńsk wotpłaćenje 2 hr.

J. Schieback w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4

Wosebite jězdne koła

mužace . . . wot 35 hr.

žonjace . . . wot 38 hr.

Trjebane koła wozmu sobu do płaćenja 785

Symjenja za runklicu, zeleninu a kwětki poskića 783

Frieda Löschau

prjedy Maks Klausch

wobkhod z kwětkami a symjenjemi w Budyšinje / při Žitn wikach 11 znapřeća Złoteje Hwězdy

5 trjebanych žonjacych kołow ma na předań (784

J. Schieback w Budyšinje na Mužak. drózy 4

Nahłowjaze

lěčne rubješka 70 a 60 pj.

Cžišchczane indanthrenske

lěčne łaki 786

jenož **1,95 hr.**

Andr. Kasper

mjšczel Z. Pilopp

na Jerjowej haßy 3 (Heringstraße)

Cyble k sadźenju

Schalottowe cyble

Parlowe cyble

k wusywej 778

Symjenjeŕnja

Rauchfuß

w Budyšinje na Žitnych wikach 9 / telefon 2069

Gardiny, rolowy

tunjo pola [59

Würker na Zwonkownej Lawskej hasy 10

Płaću za 595

konje k rězu

najwjetše dnjowe płaćizny. W nuzy přijědu ze swojim transportskim wozom najspěšnišo. **Clemens Hartmann** telefon 419 / w Kamjencu

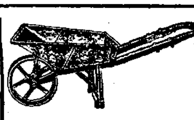

Kary a wšě zahrodne graty wot 790

Schneider & Schulze

w Budyšinje

13 na Kamjentnej hasy 13

Dwaj nowej hospod. wozaj

tunjo na předań na

Nowosalskej drózy 17

Wuzehleŕnja „Sausewind"

Při Lawskej wěži 570

Woblek splotowač a rjedźić płaći **2,50**

Wuporjedźenje wšitkeje mužaceje drasty naš krawc wukonja. Přijimamy čěłne šaty k zehlenju

Šulske knihi

za wšitke ludowe a wyšše šule, serbske a němske, wjazane a njewjazane, wobstara, njejsu-li na składźe, za krótki čas

Serbska knihaŕnja w Budyšinje

Jenotliwe meble

Lěhaŕnje

Jědźeŕnje

Kuchinje

wulki wubjerk

Meble [585

Hänchen

Přiimamy mandźelske požčonki tyšeŕski mištr, mebl. wikow., žane klamy

w Budyšinje na Lubijskej dr. 17 (w dworje)

Mam wot soboty, 18. haprleje, w swojej filijali w Budyšinje w hotelu „K marštabi" zaso nowy transport

kruwow, jałojcow a młodeho skota

po znatych tunich płaćiznach na předań abo k zaměnjenju. 789

Paul Grosch, wikowaŕnja ze skotom a konjemi w Drježdźanach-N., Hechtstraße 30

telefon 50628, priedy Franz Augustin. Telefon Budyšin 3665

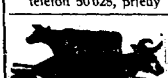

Nowy transport rańšopruskich-hollandskich [782

kruwow a jałojcow

wysokosućelnych a z ćelatkami, kaž tež

młody skót

steji wot dźensnišeho pjatka, 17. hapr., płaćiny hódno na předań

Max a Theodor Rychtar w Niebjelčicach

wikowaŕnja ze skotom telefon hamt Kamjenc 895

Wšě symjenja

Svmientne cyble we wšěch wulkosćach, jenož najlěpšu, čerstwu tworu, kupujeće cyle přihódnje w Kamjencu pola

Walter Scheibe, Feinkost-Keller

w domje kóžkaŕskeho mištra Maultscha na Budyskej drózy

Přichodnu njedźelu, 19. haprleje, wuhotuje Rakečanske serbske towaŕstwo „LIPA"

w knježim hosćencu w Njeswačidle

rjany serbski wječor 777

z wulcy rjanym dźiwadłom „Zhubjena njewěsta". — Wšitcy Serbja so na njón wutrobnje přeprošuja. — Zastup jenož 50 pj.

Přiłcha
k čisłu 90

SERBSKE NOWINY

Pjatk
17. hapryleje
1936

Japanske kěžorstwo

Duſcha japanſkeho luda je ſa zuſych njeſroſumliwa. — W Tokiju je pſched krótkim wojeŕſka revolta wudyrika a ßo bórſy poraſyła. Wopory tuteho ſběžka běchu mjes druhim někotſi miniſtrojo. Naſchczuwane, ſběžkaŕſke wójſka prajachu, ſo ßu revoluziju ſapoczeli tohodla, ſo bychu ideju ſtarojapanſkeho kěžorſtwa ſchkitali. Tutón ſběžk ſkónczi ßo, a wjazy krwě ßo ſa njo njepſchela, — w ſchěrſchich kruhach ludu pak ſtejeſche někotryžkuli ſa ſběžkarjemi, — ſkónczi ßo bjes krejpſchelecza, dokelž bě k ě ž o r tak pſchikaſał. A kěžorſka wola nima w Japanſkej wole nad ßobu, a m y ß l, ſo moht něchtó tutej woli ßo ſ p j e ſ o w a c ž, je zyle n j e m ó ž n a. Kěžorſki roskas je poſlednja inſtanza, bjes móžnoſcže apelazije.

Kěžorſka ßwójba a dom je tak rjez wóſka, wokoło kotrejež ßo ſ prěnja kaž wokoło magneta wſchitke ſtawy japanſkeho ludu hromadžuja a wokoło kotrejž ßo ſ druha zyłe japanſke žiwjenje, priwatne a ſjawne, hoſpodaŕſke a hantwſke, wjerczi. Njemóžeſch japanſkemu kěžorej prajicž, ſo je ſ monarchom — to ſzyła njeſwobraſuje jeho ſtojniſchczo, njeſkharakteriſuje tuto ßłowo monarch móz a wliw japanſkeho mikada abo „Tenno-a" ßyna njebjeſkeho. Wón mjenujzy njeje jenož ſ kěžorom, ně, je nimo teho j a k o kěžor ſobom arzyměſchnik ſ ch i n t o ſ k e h o wěrywuſnacža, kotrež ma w połnóznym dźělu Japanſkeje wulku pſchewahu nad wſchitkimi druhimi wuſnaczemi, je takrjez japanſki ſ a m ž, dale je wyſchſchi měſchnik ſa wſchitkich raßowych prjedowników, ſaſtupnik bójſtwa na japanſkej ſemi: cžłowjeſko-bójſka woßeba. Japanſki kěžor, mikado Hirohito je ßamo „Ara-Hito-Kami", to rěka tónczaßnje žiwy bóh!

Na prěnim, jědnatym a jedynadwazetym dnju kóždeho měßaza wopyta kěžor Hirohito, 124. japanſki kěžor, pokhadžazy ſ dynaſtije bohowki ßłónza, rowy ßwojich prjedowników. Sſu wſchitzy pohrjebani w kapałzy w ſahrodže kěžorſkeho palaſta, a ßu, kaž to kóždy Japanz wěri, někto bohojo. Na tajke waſchnje wobkhowa kěžor duchowne ſwjſki ſe ßwojimi prawótzami. Prjedy hacž ßo ſanóri do trěbnych zeremonijow, podußy w ßebi kajkežkuli ßamołubſtwo a hrěſchne myßle, jeho wědomje pſchendže do ſferow, hdžež njeje ſwjſkow ſe ſemju a hdžež duſcha jeho ßo wucžicži na jaßnoſcž kryſtałoweho hładała (ſchpihela). Něſto, hdyž je kěžorſka duſcha wuſwobodžena wot wſchitkich ſemſkich putow, něſto hakle móža ju pſchenycž rada, wotrada a wola bohow, wjacž ju do ßwojeje mozy, a ſnowa napjelnicž kěžora ſ dobrotu a miłoſcžu a łuboſcžu. Tutón metaſiſik alt je ſymbol japanſkeho knježenja, ſzyła wſchitkeho japanſkeho žiwjenja, kotreż njemóžeſch ßebi bjes metafyſiki pſchedſtajicž.

Kěžor Hirohito njeje, kaž ßebi to ſwjetſcha ßwět myßli, jenož kěžor po m'j e n j e, potajkim p a ß i w n y knježicžer, ně, najſkerſcho je jedyn ſ najbóle aktiwnych monarchow ßwěta. Wěrno je, ſo njenježe japanſki kěžor ſamoſtatnoſcž ſa wjedniſtwo japanſkeje ſwonkowneje politiki, ale jako wótz ßwojeho ludu poßwjecža ßwoje žiwjenje wot ranja hacž do nozy dźělu ſa ßwój narod, tak kaž by jenož ſajim ja to mět, ßo wopruwacž ſa ßwoju wótcžinu, a to je ſobom ſtejniſchczo a ſmyßlenje kóždeho pſchezwědczeneho Japanza, a njech tež ßebi wótczina žiwjenje žada: njech we wójnje, w techniſy, w ſporcže, wſchudže ſakadži ßebje ſ zyłymi ßwojimi mozami hacž do dobycža, abo hacž do poßlednjeje kapki krwě.

Nimo cžaſnych nabožnych zeremonijow, kotrež ma mikado jako japanſki wyſchſchi měſchnik wukonjecž, pſchedźěła, podpiſa, wobſtara mikado lětnje wokoło 6 tyßaz politiſkich aktow a knježeŕſtwowych dokumentow. Wobnjo a w nozy je pucž k japanſkemu trónej ſa radžicželow wotewrjeny. W běhu lěta roßkłoßy na wſchě dwaj tyßaz woßobinſkich pſchedhnoſtkow! Wuſche teho ßam hiſchcže poßkudba

na pſchednoſchki ſe wſchitkich polow politiki, wědomoſcže a wuměłſtwa, a žiwje ſajimuje ßo ſa kóždu krocžel doprědka w techniſy. Kěžor ma tež žiwy ſajim ſa biologiju, wjele na konju jěcha a hraje golf.

Pſchitomnoſcž „žiweho bójſtwa" woßrjedž ludu ſtwori w Japanſu bjeßpoßrědne ſjednocženje ſ pſcheßnaturſkimi wěžami a wunjeße japanſkeho cžłowjeka ſ materielneho do metafyſiſkeho ßwěta (nadſemſkeho ßwěta). Offizěrojo japanſkeho wójſka, ſ kotrymiž ßo jedyn puczowazy roßmołwjeſche, ſniſichu ßwój hłóß, jako wo mikadže rěczachu, a hdyž ßo raß kěžorſki dekret pſchedczita, poklonichu ßo k ſtołizy. Nunje tak cžeſcžowne rěcža a ſadžerža ßo liberaliſtojo, demokracža, ſozialiſtojo a kommuniſtojo, hdyž jedna ßo wo kěžorſku woßobu. Tež ſa tutych je kěžor nadſemſka woßoba, wo kotrejž bójſkeho pokhoda ßo njerěczi, dokelž to kóždy tak a tak wěri a ßo k tomu pſchiſnaje. Jich ſtojniſchczo k mikadže je ſobom ſwjaſanje k ludej, raßy, krajej a japanſkim ſtawiſnam. A dokelž je w Japanſkej ſaſtupnik bójſtwa na ſemi, je kajkažkuli diktatura w tym kraju na wſchě cžaßy wuſamknjena. Š.

Wšitcy chcedźa na olympiadu

Sſrjedu (1. 4. 36) wotewrichu w Barlinje ſaßo po dlěſchim cžaßu prěni ras pſchedawaŕnje ſaſtupnych liſczikow k hram 11. olympiady w Barlinje (1. hacž 16. žnjenža 1936). Ale na ßamym dnju dyrbjachu ßwoje wrota ſaßo ſamknycž. Mjenujzy ludži bě jich pſchewjele, kotſiž chychu ßebi hiſchcže karty kupicž — a karty njedoßahachu, dokelž njeběchu ßo tajkeho nawala nadželi. Karty móžeſch tohodla jenož hiſchcže dóſtacž, hdyž je piſomnje ſkaſaſch! Telegrafiſzy je ſkaſacž, je njetrjebawſcha a bjesmyßlna wěz!

Sa wotewrjenſku ßwjatocžnoſcž, wulku ßwjedženſku hru, ſkónczne napſcheſczěhi w jěchanju ſ pſchiſamknjenej doſkónczne ßwjatocžnoſcžu, ſa ſarjadowanja a wubědžowanja w lohko-athletizy, w płuwanju a kopańzy we olympiſkim ſtadionje ßu dźeßacž krócž wjazy ſkaſańkow ſa měſtna dóſchłe, hacž maju ſzyka měſtnow rosdawacž. Tohodla ßo jenož najmjeńſchi dźěl wſchěch dotal ſapodatych ſkaſańkow wobſtara.

Dóſtacž móžeſch ſaſtupne liſcziki hiſchcže ſa tute boje: 12. žnjenža baſebul ſ konzertom, 12. a 14. žnjenža ruczny bul, 11., 12., 13. a 14. žnjenža wjeßłowanje we Grünau, 10.—15. žnjenža rohowanje w Něm'kej hali, 2.—9. žnjenža ſběhanje puntow, 4.—16. žnjenža hokaj w hokajowym ſtadionje, 13. žnjenža wojeŕſki konzert a hiſchcže někotre druhe ſarjadowanja.

Organiſaziſki komitej proßy, ſo bychu ßo pjenjeſy (na pſch. ſa ſaſtupne khartki) na žadyn pad prjedy ſapóßłake, dóntž njepſchińdže žadanka, ſo ma ßo płaczicž! Doprědka kharty pſchedawacž ſa jenotliwe wubědžowanja ſapocžnu ßo hakle 1. pražnika, a to ſa ſaſtup k pſchedehram w kopańzy a rucžnym bulu, k hram w koſchowym bulu (baſebul), k teßakowanju, pjecžtbójej a k běhu na 42,8 km. (Marathonſki běh), ſa kołojěſd (we ſtadionje a na dróſy), jěchanje, tſělanje a wuſtajeńzu wuměłſtwa.

Sa něſchto njedźeli ſarjaduje ßo tež hiſchcže büro, w kotrymž móžeſch ßwoje ſaſtupne liſcziki k wěſtym wubědžowanjam ſa druhe wubědžowanja ſaměnicž. Tutón bürow je tej ſa cžaß olympiſkich hrow wotewrjeny. Ž.

*

10. meje budže wulke wujěſdžowanje ſa automobile w Tripoliſu (Sſewjernej Afrizy, italſkej kolonſji) wo wulke tripolitanſke myto. Němſka firma Merzedes-Benz póſcżele tam ſchtyri woſy, ſa kotrež je ßebi ſna-

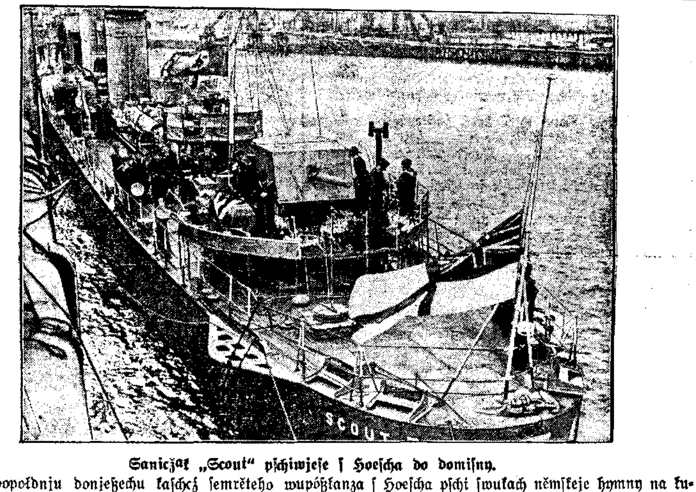

Saniczak „Scout" pſchiwjeſe ſ Hoeſcha do domiſny.
Sſrjedu popołdnju donjeßechu kaſchcž ſemrěteho wupóßłanza ſ Hoeſcha pſchi ſwukach němſkeje hymny na kubju jendželſkeho saniczaka „Scouta", kotryž jón do Wilhelmshafena dowjeſe. Pſchi pſchewjeſenju batterija w Doveru jako ſnamjo žarowanja 19 rajow wutſěli a na kódži ſczahnyſchtej ßo na poczeſczowanje morweho khorhoj hokateho kſchiža a jenžželſka khorhoj na połſczežora Na wobraſu widžimy, kak ßo kaſchcž na kubi jendželſkeho saniczaka na mary ſtaji. (Scherl Bilderdienſt, M.)

B o b a k:

Weles, Gradsko a Stobi

(Skónčenje.)

Poprawom mohł so nětko z procha měć, přetož Dradsko same runje njewabješe k dlěšemu přebywanju. Ale čah jědźeše hakle rano ¼ hodźin. Dyrbjach so zjednać z hórkim dyrbjenjom a tu pytać nócne lěhwo.

Dowěrich so sadarjej, kiž tam mjez horami dyrjow, winowych kićow, jabłukow a brěškow před swojim domčkom čapaše. Tón wědźeše radu. Zwoła hnydom někajke posedźenje pacholow, kiž tam lěnjeho pasechu, sćěhowaše khutne a dosć wichorojte wuradźowanje, na čož so wupósła komisija třoch ludźi do korčmički, kiž so za štwórć hodźiny wróći z positivnej powěsću, zo je so porańiło korčmarja za to dobyć, zo mi poskići nócne lěhwo pod swojej skromnej třěchu. Z tym so ručezwolany wubjerk k spěchowanju wobkhada cuzych časo rozpušći. Hdyž so tu w Juhoslowjanskej wo to jedna, pomhać cuzemu, je lud hnydom zwólniwy a njehlada klinčaceho dźaka kaž druhdźe.

Mjez tym tež žołdk dale raznišo sej swoje prawa žadaše a zo bych wobužneho pominaka změrował, skazach sej w korčmje trochu zapozdźeny wobjed. Dostach rajs ze skopjacym mjasom. Běše to tudyši makedonski rajs, kiž drje ma žołtu barbu ale wjele lěpje słodźi hač italski. Haj, wobjed bě runje tak wubjerny a tuni kaž čerwjene Gradsčanske wino.

Derje nasyćeny a napojeny podach so skónčnje na mały wulět k Wardarej. Dźeń so khileše, słónco hižo khětro nizko steješe nad pasmom nawječornych hór. Ludźo na polach so hotuja do swojich wsow. We wysokej kukuricy so pasu čorne buwoły a šěre krótkorohate drobne kruwy a woły. Jězdny pastyř na koniku čěri stadło howjadow po puću domoj . . .

Bliżu so rěcy. Tu hišće so zeleni krótka tučna trawa pastwišćow. Nad brjohom so pozběhuja wysoke keŕki hrjebjeńčka ze swojimi něžnymi wjechlemi. Wšudźe so čornja jahodowe čeće nizkeho hołdraška. A pódla so tu mjerwi z rostlinami, z kwětkami a płodami, kiž ženje widźał njejsym a ani z mjenom njeznaju. Tu w Makedonskej hižo wšudźe rostliny jużneho swěta so měšeja mjez znate zela ze sewjerneje domizny.

Du po samym brjozy Wardara, kiž je tu hižo dosć mócna wulkorěka. Wšak je tu tež nowych mocow nabyła z tym, zo přija nimo njeličomnych rěčkow rěcy Pčinju a Bregalnicu z bołhaŕskich pomjezow . . .

Směrki so po něčim pušća na wody. Wječorne dujki žižoła po ćmowym lisću běłozdónkatych swižnych topolow. Něhdźe rjepoce a stona łódźny młyn. Wšě tute zwuki pak po něčim přezynči pohłušaca hara tysacow cyrčakow, kiž swoju wječornu pěseń zanošuja. To je či cyrlenje, drišćenje, šwirinkotanje a šwjerkotanje, zo cyły powětr rži a třepoce. A njeje to ani jenostajna pěseń, ně: hłosy dys a dys přiběraju, zo bychu po něčim zaso popušćiłe, druhdy frinčenje wysoko so pozběhuje a znowa pada k hłubokemu frunčenju. A nimaš zwoprědka ani za móžne, zo tuta rujenca, kiž přehłuši wšě druhe zwuki, pokhadźa wot drobnych překasancow . . .

Wróću so k sydlišću . . . Dosćahny mje samotny jěchaŕ na drobnym koniku, kiž so ze mnu pušći do rěči. Ryćeŕscy mi poskići konja a chce sam z njeho zlězć. Tola ja so rjenje dźakuju. Nimam wulkeje dowěry k „samarej", drjewjanym krosničkam, kiž tu zastupuja sedło. Tuž pódla dale pěškuju. Młodźenc so wčipny praša za moju domiznu. A zdychny:

„Pola was je zawěsće wšo rjeńšo a lěpje?"

„Kóždy mysli, zo je rjeńšo a lěpje tam, hdźež njeje!"

Ale njemóžu jeho přeswědčić. Wón jenož znaje swoju ródnu Makedonsku a styska so jemu za zelenymi lěsami, za płódnymi šěrokimi runinami, za bohatymi bětymi wulkoměstami a jich přepychu . . .

„Hdy bych był bohaty!" šepny.

Nic kóždy je zbožowny we swojej domiznje, wosebje hdyž njeje hišće zeznał cuzbu.

*

Južna nóc so pušći na Wardar, na ‚samotne sydlišćo za hobrskim dwórnišćom. Hišće tu knježi ćiłe žiwjenje. Klamy su wotewrjene do prózdneje nocy. Lud so překhodźuje. Młodźina přeco hišće wobdawa granatowu studźeń , kiž zaspańa swoju liwku wodu wot so dawa. Něchtó zanjese zrudnu ludowu pěsničku, druzy so přizamknu . . .

Čas wječerjeć! Pola klamarja laptam šklu sydka, kiž je tež połcoply kaž wšitko pod tutym horcym njebjom . . . A zaso sedźu na ławcy w šćinje štoma a srěbam to wubjerne čeŕwjene wino . . .

Je čas wottorhnyć so wot tutkanja, jutře dyrbju zahe do switanja z łoža . . . „Korčmarjo, chce so mi lehnyć! Pokaž łožo!"

„Laku nóc! Laku nóc!"

tnu) [illegible] Chiron, Fagioli a M. v. Brauchitsch.

*

Ssobotu, 4. 4. 36 steješchtej žebi w Londonje dwě mužstwje wo mischtrstwo jendźelskeho knježstwa we kopańzy napšcheczo: jendźelske a schotiske mužstwa. Hra skónczi žo njerosžudźena s 1 : 1. W połczažu bě Jendźelska hischcže s 1 : 0 w lěpschinje. Kopańzy pschihladowasche 90 000 ludźi, mjes nimi 30 000 Schotow, kotsiž běchu se 27 wožebitymi czahami do Londona se wschěch kónczin Schotiskeje pschikhwatali.

*

Ssobotu 4. 4. 36 dobychu w tradizionelnym wjeslowanju s czołmami s wóžom mužemi studencža uniwersity Cambridge nad mužstwom oksfordskeje uniwersity. Wuběhzowanje pschewjedźe žo na rězy Themsy. S tutym dobyczom je Cambridge hižo psches tsinacźe lět se stajnym lěpschim. Dotal bě 88 tajkich wuběhzowanjow, 47 je dobyła cambridgske a 40 oxfordska uniwersita. Jenož jeničke wuběhzowanje — w lěcźe 1877 — swosta njerosžudźene!

*

Ssonja Henie je někto tola do lěhwa powołanskich sportarjow pscheschła. Trójzy bě olympiska dobyczeŕka we wuměłskim běhu na lodźe, tež lětža. — We Newyorku je pšched 12000 sajimzami swój prěni amerikanski wustup měła. Ssonja Henie je žo saruczila, zyk rynk tajkich pschedstajenjow pschedwjecź — a dóstanje ža to telko pjenjes, kelkož je ža europske sapschijecźa bajeczne!

3.

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Quasimodogeniti, 19. jutrownika 1936.

S **Budyschina.** W Michałskej zyrkwi rano w 7 hodź. žerbske Bože wotkašanje: farar Kapleŕ, we 8 hodź. žerbska a 1/10 hodź. němska Boža žłužba. 3/11 hodź. dźěczikemschenje, pop. 1/15 hodźin Boža žłužba młodźiny.

S **Barta.** Rano we 8 hodź. žerbska a dop. 1/10 hodź. němska Boža žłužba. — Krajna sběrka. — Wutoru wjeczor we 8 hodź. towaŕstwo młodych holzow w pacźeŕskej jstwje. — Ssrjedu pschipowědźenje paczeŕskich dźěczi na farje (kschcźenske wopižmo žobupschinjescź!)

S **Budestez.** Rano w 7 hodź. směje farar Böttger žerbsku spowědź, farar Bójz we 8 hodź. žerbske a dop. w 10 hodź. němske kemschenje. Pšched zyrkwinymi durjemi žo kollekta ža wukrajnu diasporu sběra. Dop. w 11 hodź. směje farar Böttger kemschenje ža dźěczi 1. hacž 4. schulskeho lěta. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. směje farar Böttger bibliſku hodźinu. — Wutoru pop. w 4 hodź. směje farar Bójz němske kemschenje a potom Bože wotkašanje pola Jüngereż w Džěžnikezach.

S **Hodźija.** Rano 1/8 hodź. němska spowědź, dop. 1/9 hodź. němske kemschenje, w 10 hodź. dźěczikemschenje.

S **Budyschinka.** Rano we 8 h. němska Boža žłužba.

S **Bukez.** Rano 1/7 hodź. němska spowědź, we 8 h. němske a dop. 1/10 hodź. žerbske kemschenje. — Wumrěł: Jan Arnoscht Albert, ratar w Cžornjowje, 31 l. 6 m. 25 dniow.

S **Hrodźischcža.** Rano we 8 hodź. žerbska a dop. 1/10 hodź. němska Boža žłužba. Krainozyrkwinska sběrka ža evangelsku diasporu we wukraju. Wjeczor w 6 hodź. němska a w 7 hodź. žerbska Boža žłužba w schuli w Droždźiju.

S **Hucźiny.** Rano we 8 hodź. žerbska a dop. 1/10 hodź. němska Boža žłužba. Kollekta ža wěrybratrow we wukraju.

S **Khwaczis.** Rano we 8 hodź. němske a dop. 1/10 hodź. žerbske kemschenje, woboje ze sběrku ža wukrajnu diasporu. Pop. w 2 hodź. kemschenje ža młodźinu. — Wumrěła: 13. 4.: Khrystiijana Augusta rodź. Schramiz, njeboh Jana Ernsta Xeremiasza, pjekaŕskeho mischtra we Wulkej Dubrawje, saw. wudowa, 82 lět 2 m. 7 dnjow.

S **Klukscha.** Rano we 8 hodź. žerbske kemschenje, dop. 1/10 hodź. kem'schenje ža dźěczi, kotrež žu lětža do schule sastupiłe, a jich starschich a wuczerjow. Sběrka.

S **Kotez.** Dop. 1/11 hodź. němska spěwna Boža žłužba s duchownej naręczu; 1/12 hodź. dźěcźi[illegible] nje; [illegible] w 12 hodź. kschcźenje (wożadny farar).

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. žerbske žwjate wotkašanje, dop. w 9 hodź. žerbska a 1/11 hodź. němska Boža žłužba, 3/12 hodź. Boža žłužba ža mjeńsche dźěczi. — Póndźelu rano we 8 hodź. rańscha nutrnoscź. Schtwórtk sapocżatk paczerjow; wjeczor we 8 hodź. žłužba młodźiny ([illegible]).

S **Lupoje.** Rano we 8 hodź. němske kemschenje, dop. 1/10 hodź. žerbske kemschenje. Sběrka. Pop. 1/2 hodź. kschcźenja. — Schtwórtk 23. haprleje swjatny wjeczor ža nowokonfirměrowanych na farje, wjeczor we 8 hodź.

S **Maleschez.** Rano w 7 hodź. žerbska spowědź, we 8 hodź. žerbske a dop. 1/10 hodź. němske kemschenje, sobom ža dźěczi, kiž do schule sastupichu. Na woběmaj sapokašanje noweho kantora knjeza Zimmermanna. Pop. 1/3 hodź. kschcźeńska žłužba ža zonu pola Schcžěpanez. — Khowany 6. haprleje semrjeny elektromonteur Bruno Alfred Jokuscha w Delnjej Hórzy, 39 lět a 26 dnjow stary.

S **Minakała.** Rano w 7 hodź. žerbska spowědź s Božim wotkašanjom, we 8 hodź. žerbske a dop. 1/10 hodź. němske kemschenje, po tym němska spowědź. Pop. 1/3 hodź. Boža žłužba ža młodźinu (knjes Uthoff s Budyschina jako sastupjeŕ evang. žłužby ža młodźinu budźe pschitomny). — Ssrjedu wot dop. 10 hodź. hacž pop. 3 h. [illegible] farje. — Pjatk wjeczor w 7 hodź. pacżeŕska wucžba ža doroścżenych.

S **Njeswacźidło.** Rano w 7 hodź. žerbska spowědź, we 8 hodź. žerbske, dop. 1/10 hodź. němske kem'schenje. — Pop. w 2 hodź. kemschenje ža dźěczi, kiž lětža do schule sastupja, a jich starschich. — Pop. 1/4 hodź. biblijska hodźina na kaplanstwje (Hempel). — Ssrjedu pop. w 3 hodź. žónske towaŕstwo pola Gneužez.

S **Nożaczis.** Rano we 8 hodź. Boža žłužba ža młodźinu, dop. 1/410 hodź. žerbska Boža žłužba. — Póndźelu, 20. haprleje, wjeczor we 8 hodź. Kschescźijanska žónska žłužba. — Pjatk, 24. haprleje, wjeczor we 8 hodź. shromadźisna ža zylu wożadnu młodźinu (Thümmler).

S **Porschiz.** Rano w 7 hodź. žerbska spowědź, we 8 hodź. žerbska Boža žłužba. Sběrka. Dop. 1/10 hodź. rosrěczowanje s konfirměrowanej młodźinu (fararski vikar Wirth). Wjeczor we 8 hodź. mischionski wjeczor we wożadnej sali s pschednoschkom mischionskeje sotry Fridy Wjelis s Kubschiz. — Wumrěł: Jan Wiczas, kubleŕski wumjeńkaŕ w Porschizach, 86 lět, 9 m. 24 dn. Pohrjebana w Porschizach: Marja Emma Klara Krügerowa rodź. Brotkez, farska wudowa w Budyschinje, 74 l. 11 m. 15 dnjow.

Se **Sslepeho.** Rano 1/8 hodź. žerbska spowědź s Božim wotkašanjom, dop. w 9 hodź. žerbska a 1/11 hodź. němska Boža žłužba. — Pop. 1/1 hodź. kschcźenja.

S **Wósporka.** Dop. w 9 hodź. spěwna Boža žłužba s duchownej naręczu (wożadny farar). — Wutoru wjeczor we 8 hodź. zyrkwinski khór (wożadny kantor). — Ssrjedu wjeczor we 8 hodź. evang. luth. žłužba młodych holzow (wożadny farar).

S **Wóslinka.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. w 9 hodź. žerbske kemschenje. Kollekta. Dop. 1/11 hodź. Boža žłužba w Cžižowje. Wutoru 21. 4. wjeczor we 8 hodź. žónske towaŕstwo pola Mirschez.

Kral amerikanskich detektiwow

Sjednoczene Staty Ssewjerneje Ameriki (USA) maja zylu kopizu skóstnikow: gangsterow, žu to sorganisowani rubježnizy, tajke zwólby mjenuja „gang", s toho jich žobustawy „gangstery"; dale maja spezialnych banditow, kotsiž ludźi, wožebje dźěczi bohaczkow kradnu a potom žebi wużaduja hobrske pjenjesy ža sažowróczenje: „kidnappery", a hischcźe zylu schwitu žwobodnych dźěłaczerjow žo tam wjerjeschi. Nimo tutych snatych bandow pak maja tež hischcźe sjednoczenstwa ža wožebite rubježnistwa, na psch. tajke, kotrež jenož pokładnikow s hotowymi pjenjesami nadpaduja abo sjednoczeństwa pschežmykowarjow. Na czole tutych swjakłow steja „revolverowi kralojo". Ale Sjednoczene Staty maja tež hischcźe druhich kralow, mjenujzy kralow wschitkich detektivow, kotrychž dynastija, kralowska swójba ma tež žwojeho prawótza, sławneho skłędźerja Nata Pinkertona. Tutón detektiv je sałożił hižo pšched lětdźeźatkami privatnu agenzu ža detektivow. Džensa je s kralom detektivow, w zyłej Amerizy snaty a jako kral pschipóznaty detektiv Wward Hoover. Banditojo a gangsterojo žo kětro boja, je dźě hižo někotrehožkuli s tutych schkódnikow snicžił, a je tež je sałoźerjom a wjednikom tak mjenowanych „G. Men", to rěka, ludźi s revolverom!"

Hoover (njesaměń tutoho s bywschim presidentom USA Herbert Hooverom!) ma žwoju residenzu w Newyorku. Se žwojeho bydlenja móže psches telefon hnydom 13 000 detektivow salarmowacź. Wot lěta 1917 je był Hoover w žłužbje ameriksaŕskeje polizije, ale niz jako pólzaj, ale jako detektiv, a wot lěta 1924 ma pod žobu zyły skłędźeŕski aparat Sjednoczenych Statow Ssewjerneje Ameriki.

Lohki njebě jeho nadawk, wjescź wójnu pschecziwo rubježnym zwólbam; hdyž mjenujzy 1924 Hoover prěnje městno w detektivnej žłužbje saja, běchu skóstnikske bandy stajnje žylnische, a pschecźiwo tutym bě jich jenož hischcźe 200 sastojnikow! A 200 detektivow na kraj, w kotrymž bydla 125 milijonow ludźi! Schto to rěka! Nicžo wulke szyła njemóža dozpěcź — a tu dyrbješe žo sapoczecź s reorganisowanjom, a Hoover [illegible] pocža!

Prěnje, schtož sczini, bě powjetschenje zyłeho skłęd[illegible] skeho apparata, džensa móže nad 13 000 detektiv[illegible] roskasowacź, kotsiž žu hacž do subow derje wobrónjen[illegible] Ale to žamo njemóže kwaklu, kajkuž gangsterojo Ame[illegible] ricžanam na krki czišchcźa, słamacź. Tež budnistw[illegible] maja žo trochu porjedźicź. Na 100 czeżkich njeskutk[illegible] žo jenož 10 wujašni a jich winikow wuślědźi. Tam[illegible] 90 nadpadow atd. njedadźa žo wujašnicź a skóstni[illegible] dale žwobodni wokoło běhaja a dale rubja. A na t[illegible] wina žu s wulkeho dźěła tež amerikanske budnistw[illegible] kaž Hoover žam praji. A sławny detektiv tak bjes m[illegible] słow njerěczi, skożuje žo pschi tutym wuprajenju n[illegible] data statistikow: mjenujzy jeož 20 prozentow tutych [illegible] pjenych njeplechow stajeja pšched žud, a s tutych 2[illegible] prozentow napała jenož 15 prozentam khłostanje. N[illegible] 100 psches polizjiu sajatych banditow móżesch potajki[illegible] licźicź 80, kotsiž žo sašo s woczow polizajsko-žudnisk[illegible] dohlada shubja. W tym tczi, po wuprajenju a pš[illegible] žwědczenju krala detektivow Hoovera, schpak a kotre[illegible] wschěho złeho, kajkež amerikanski lud a kraj psches [illegible] boscź a njecżłowjeskoscź banditow a gangsterow [illegible] shonitaj.

3.

Přiłopk

Parada na wjednikowym narodnym dnju.

Na narodninach wjednika a němskeho kanzlera 20. haprleje žo w Barlinje parada wotměje, na kotrejž žo wo[illegible] dźělenja wschěch tsjoch dźělow wojeŕskeje mozy wobdźěl[illegible] Parada žo něhdźe 1/12 hodźin pola Swěřinskeje sahrod[illegible] sapocźnje a k Braniborskim wrotam poczehnje. Komman[illegible] dowazy general 3. wójskoweho korpsa směje roskaśy n[illegible] paradu.

Němski minister Rust s autom lohko sranjeny.

Schtwórtk pschipołdnju w Charlottenburgu auto němske[illegible] ministra Rusta do privatneho auta srasy. Minister žo n[illegible] hłowje lohko srani. Hdyž běsche žo sawobalił, móžesche [illegible] minister do žwojeho ministerstwa podacź. Wjednik tamneho[illegible] woza žo tehorunja jenož lohko srani.

Kalijowa jama w Hedwigsburgu s wodu salata.

Do kalijoweho schachta w Hedwigsburgu je žo w[illegible] žoboty pschezo wjazy wody nalało tak so je kótlesch[illegible] mjes tym 150 metrowsku schěrokoscź w pschěrěsku n[illegible] było. Do njenaźynteje tłamy je hacž do žoboty pschipo[illegible] dnja posłednju murju 3-poschodoweho něhdu'cheho [illegible] briskeho twarjenja storhnyło. Někto je 50 metrow w[illegible] žoki wuheń kótlesch cźu tak blisko, so jemu jenož žyl[illegible] podmurjowanje padnycź njeda. Na druhej stronje [illegible] leschcźa je žo dźěl kowaŕnje do hłubiny storhnył. Něh[illegible] 30 metrow hłuboko w kótleschcźu pływa wjele [illegible] hrjadow a druhich pschedmjetow do hłubiny żypnjen[illegible] twarjenjow. Woda w kótleschcźu je pospochi w pohib[illegible] Wot wutory ranja je wěšte směrowanje nastało. Bli[illegible] domy pak dyrbjachu žo wuprósdnicź a do nich drje [illegible] wobydlerjo wjazy njewrócźa. Sa potrjechenych lu[illegible] dyrbja nowe domy natwaricź.

Jendźelski parnik na skału sa ěł.

Wuměłske pokłady, 200 milijonow hr. hódne, w strasche.

17 000 tunow wulki jendźelski rańscho-asijski parnik „N[illegible] pura" kotryž najwjetschi dźěl drohotneje khinskeje wuměłsk[illegible] wustajeńzy wjesesche, je njedaloko Mallorka na skału saj[illegible] Njedźiwajo wschěch móżnych vospytow, parnik se skały scź[illegible] nycź, žo to njeje poradźiło. Pučzowazy žo s wožebitemi c[illegible] mami na kraj dowjesechu. Wukładźenje drohotneje nakład[illegible] nima žo ža trěbne, dokelž kódź njeje runje wohrożena. D[illegible] hotny nakład je něhdźe 200 milijonow hriwnow hódny[illegible] njeje sawěscźeny.

Generalny strajk a sapaleŕstwo w Schpaniskej.

Se Sevilla je žo polizija na dwěmaj cźeżitymaj auto[illegible] maj do Fereza della Frontery pósłała. Tam běchu marks[illegible] stiske dźěłaczeŕske organisazije generalny strajk wuwoła[illegible] Tehodla strach hrożesche, so žo krwawne sraženja wotp[illegible] tuja. Wjednik tamnischich faschistow, kotrehož běchu ko[illegible] munistojo cźeżko sranili, je na žwoje sranjenje wum[illegible] Někotsi ludźo běchu spytali zyrkej sapalicź. Polizija [illegible] temu hischcźe s czahom sadźěwa. Jenož zyrkwine bu[illegible] žo s wohnjom wobschkodźichu.

Twarjenje tribunow ža paradu na wjednikowych narodninach.

Na dnju wjednikowych narodninow wotměje žo 25. haprleje w Barlinje parada, na kotrejž žo wschě jednotk[illegible] wschěch tsjoch woborowych dźěłow wobdźěla. Parada steji pod nawjedowanjom kommandowazeho generala 3. armejoweho korpsa. Pschi małej hwěždźe w Barlinskej Zoologiskej sahrodźe, hdźež ma žo parada wotměcź, žo 3 tribuny twarja.

(Scherl Bilderdienst, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencaske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 91 | Budyšin — Sobotu 18. haprleje 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Zmĕrowanske prócowanja w Genfu so njeporadźiłe

Wubjerk tsinacžoch radn Swjasta ludow je wobsamknnl swěczi-ź, so ßo prózowanja wo smĕrowanje w italsko-abeßynskej swadźe njejßu poradźile. Wubjerk chźe dalsche jednanja wo tutym praschenju radźe Swjasta ludow pschepodacź.

Rada Swjasta ludow ßo póndźelu sendźe. Wubjerk tsinacžoch pak ßo ßobotu hischcźe ras shromadźi, so bn wo rosprawje wobsamknnl, kiž pschedßyda Madariaga poda. Madariaga w tutej rosprawje swěsczi, so pschi italskich wumĕnjenjach sa pschimĕrowe a mĕrowe jednanja a rasnym abeßynskim wotpokasanju tutych wumĕnjenjow wobĕ stejischczi njehodźitej sjednoczicź. Tehodla wubjerk tsinacžoch niczo druhe njesbywa, hacž so nadawk smĕrowanja radźe wróczi.

Mussolini běsche pschikasał, so ßo wobßadźenje mĕsta Dessie schtwórtk po zylej Italskej s wupowĕßnjenjom khorhojow wosßwjeczi.

It-ska offensiva w połodnišej Abesynskej

W Addisu Abebje je ßo pjatk ministerska rada skhadźowała. Njeje pak hischcźe snate, schto je wobsamkła. Położenje na połodnischej froncźe bywa dźeń a njejaßnische. Zda ßo, so ßo abeßynske wójska do wjeczornych kónczin Abeßynskeje czahnu. Najskerje ßo nadźijeja, so budźa ßo tam móž lĕpje sakitacź.

So ßu Italczenjo na połodnischej froncźe woprawdźe s offensiwu sapoczeli, ßo s nĕkotrymi powĕsczemi wobkrucźa. Powĕ ßo, so ßu prĕdnje wotdźĕlenja italskeho wójska s Abeßynjanami wojowale, kiž pod wjednistwom generala Nassibu steja.

Italczenjo mĕsto Dessie pschecziwjenja njenamakawschi wobßadźichu.

Italsy wojazy ßu psched nĕkotrymi dnjemi do mĕsta Dessie saczahnyli. Njejßu ani najßnadnischeho abeßynskeho pschecziwjenja nadeschli. Dessie je hłowne mĕsto splaha Wollo Galla a je w hospodarskim, politiskim a wojerskim nastupanju jene s najwaznischich abeßynskich mĕstow. S njeho nĕkak khmana dróha do hłowneho mĕsta Addisa Abeby wjedźe. Dróha je 350 kilometrow dołha. W Dessie je ßo wjele twarjenjow po europskim waschnju natwariło. Mĕsto ma tež w abeßynskich stawisnach wulke mjeno.

Přeć wnosće mjez abesynskim kěžorom a jeho dworom

Italske nowiny „Tribuna“ ßu powĕsczž pschinjeßle, so ßo abeßynski kĕžorski dwór prózuje kĕžora pohnucź, so by knježstwo trónskemu naßlĕdnikej wotedał. Abeßynski kĕžorski dwór ßo tohodla wo tuto pschemĕnjenje w knježerstwje prózuje, dokelž wot teho woczakuje, so budźe móžno, s Italczanami hnydom mĕr sczinicź a wójnu skónczicź. Hdy by ßo negus kĕžorskeho tróna wsdał, by ßo Abeßynska mohła pod schkit Italskeje stajicź.

Kaž ßo powĕ, je ßo s tutej powĕsczu italskich nowin ponĕr mjes abeßynskim kĕžorom a jeho dworom wopißał, kajkiž je. Snate je, so bĕschtaj kĕžor a jeho dwór hižo w poßlednim czaßu wo waschnju wjedźenja wójny khĕtro wschelakeho mĕnjena.

Demonstratiwny wopyt italskeju bomboweju lĕtadłow nad Addisom Abebu.

S mróczelow, kiž pjatk rano njebjo nad Addisom Abebu pschikrywachu, njejapzy italskej Capronisk ej bombowej lĕtadle na mĕsto dele pschilecźeschtej. Wonej mĕsto wobletowaschtej a wulke rakety dele mjetaschtej. Rakety w italskich barbach rosbuchachu, wulke spirale na njebju tworjachu a ßo potom jako padaki pomału na mĕsto dele puschcźichu. Lĕtadłowi tsĕlzy s tsĕlenjom do powĕtra ßwoje maschinske tsĕlby wupruhowachu.

Jendźelska na turkowsku notu pschihódnje wotmołwiła.

Jendźelske knježerstwo je schtwórtk na turkowsku notu wotmołwiło, s kotrejž ßebi Turkowska žada, so bychu ßo postajenja Lausannskeho srĕczenja wo wotwojersczenju Dardanellow pschemĕnile. Jendźelske nowiny pißaju, so je jendźelska wotmołwa pschihódna, kotraž je ßo turkowskemu póßłanzej w Londonje pschepodała.

Čežke wojowanja na dróhach w Lwowje

Na dróhach snutskowneho dźĕła pólskeho mĕsta Lwowa je schtwórtk popołdnju k saßaklemu wojowanju mjes markßistami a polizijju dóschło. Dokelž ßu ßo nĕkotre swiski pschetorhłe, njebĕsche móžno, podawki dospołnje wopißacź. Kaž ßo s Warschawy powĕ, je ßo 20 wosobow merło a 60 ßo sraniło. Polizija dyrbjesche s brónjemi pschecziwo czjródam sakroczicź, kiž ßo do klamow dobywachu a wukładne wokna rosbiwachu.

Njemĕry wudyrichu, jako ßo dołhe pschewodźenje psches snutskowne mĕsto hibasche. Lud demonstrantow k rowu pschewodźesche, kotrejuž bĕchu wutoru pschi demonstrazijach satsĕlili. Mjes pschewodźerjemi bĕsche wjele markßistow. Nĕkotsi pschewodźerjo na polizijju ßwarjachu a jej hrožachu. Dokelž lud pocža polizijji bycź straschny, ßo polizajskim wotdźĕlenjam pschikasa, so bychu brón k tsĕlenju pschihotowali. To demonstrantow njeßmĕrnje roshori. Wutsĕle bĕchu ßłyschecź a bórsy ßo straschna tsĕlenza wuwi. Demonstrantojo wosy dróhoweje železnizy powalichu a ßo sady nich psched kulkami polizije khowachu.

Na dróßy ßo hacž do pósdnjeho popołdnja jenak saßakle wojowasche. Nĕhdźe 3000 demonstrantow bĕsche ßo na hłownej dróßy tuteho mĕstoweho dźĕła sady barrikadow skhowało.

Snutskowne ministerstwo je wjeczor w 9 hodźinach wosjewiło, so je polizija w Lwowje saßo s knjesom, hdyž bĕsche schĕsczž hodźin dołho najczežo wojowała. W hamtskej rosprawje ßo wo 21 morwych powĕ. 12 czĕłow ßu na dróhach namakali, 8 czežkosranjenych pak je w khorownjach wumrĕło.

S priwatnych žórłow pak ßo shoni, so je ßo liczba ßmjertnych woporow pschemała wosjewiła. Na jenym mĕstnje je ßo wjeczor po 9 hodźinach tež hischcźe tsĕlało. Mĕso polizija dobywasche. Wojowanischczo bĕsche zyle czĕmne. Wschitke lampy na dróßy bĕchu ßo wuhaßłe. Swjetscha bĕchu ßo s kulkami trjechile. Lwowsczy wojazy njetrjebachu pschecziwo demonstrantam sakroczicź. Wojerske wotdźĕlenja jenož sjawne twarjenja schkitachu.

Swĕsczilo ßo je, so ßu jeniczzy demonstrantojo sa kruwawne njemĕry samołwiczi. Polizija bĕsche postajiła, so pschewodźenje njeßmĕdźesche psches snutskowne mĕsto czahnycź. Satsĕlenaj mĕjeschtaj ßo na druhim pohrjebnischczu pokhowacź, kiž je wot snutskowneho mĕsta sdalene. Demonstrantojo pak na tym wobstachu, so mataj ßo na pohrjebnischczu pokhowacź, na kotrež pucź mjes mĕstowe srjedźischczo wjedźe. Hdyž chzychu ßo prĕni w pschewodźenju psches polizajsku sawjeru dobycź, dóńdźe k snatemu czežkemu srazenju.

Čežke nasylnosće khorwatskich burow

Kaž ßo se Sahrjeba powĕ, je w nozy k schtwórtkej we wßy Nemcete ke krwawnym naßylnosczam tamnischich wjeßnjanow dóschło. Nĕhdźe 200 hacž 300 burow ßo psched domom prjedawschcho banußa Mihanowicźa sbĕža. Dobychu ßo do jeho doma a morichu schĕsczž studentow, kiž bĕchu pola Mihanowicźa s hosczom. Prjedawschcho banußa czežko sranichu. Jeho dźowku pak, kiž je mandźelska nĕžischeho juhoßłowjanskeho dwórskeho ministra Anticźa, burja krjudowachu.

Pschikhad studentow do Mihanowiczoweho doma bĕsche nastork ke krwawnemu podawkej dał. Tuczi bĕchu jako pschiwißowarjo knježerstwoweje strony k Mihanowiczej pschischli, so bychu s nim wo stroninych naležnosczach rĕczeli. Wo wßy pak ßo powĕsczž rosnjeße, so ßu ßobustawy organisazije prjedawschich mazedonskich ßwobodnych ßyłow do wßy pschischli. Na tutych ludźi bĕchu ßo Khorwatojo runje w poßlednich dnjach ßylnje roshorili. Tukaju, so je mordar sapóßłanza khorwatskeje burskeje strony, kotrehož ßu w jutrownym tydźenju skónzowali, tutej organisaziji pschißłuschał. Jako Mihanowicž s domu wustupi, so by burow smĕrował a jich powucził, woni jeho sle krjudowachu. Potom ßo do doma dobychu, hdźež mordowachu.

W ßußodnej wßy burja pschiwißowarja knježerstwoweje strony morichu a jeho dom sapalichu, so jeho žona a dźĕczo w płomjenjach kónz wsaschtej.

Wichorojte wustupy w španiskim sejmje

Rosmołwa wo knježerstwowym wosjewjenju w schpaniskim ßejmje hacž do schtwórtka ranja w 4 hodźinach trajesche. Na kónzu poßedźenja k wótrym wustupam dóńdźe, hdyž bĕsche wjednik schpaniskich kommunistow Diaz rĕczał a wjednikej katolskeho ludoweho schkita Gilej Robbsej hrosył, **so jeho po wojersku satsĕla** (hdyž ßo ßowjetska republika w Schpaniskej wuwoła).

Wschitzy sastupjerjo prawizy jako jedyn muž postanychu a žadachu, so by ßo kommunist s poßedźenja wupokasał. **Lĕwiza pak kommunistiskemu wjednikej mózne pschiwyskasche. Wjetschian pschihladowarjow jim skónčnje pschihłoßowasche.** W sali njewschĕdny ropot nasta.

Sapóßłanzy lĕwizy ßo mjes ßobu pohonjachu a schpanisku republiku a oktobersku revoluziju ßławjachu. Skónczžnje sozialistiski rĕczník sapóßłanzam porokowasche, so revoluzionarnu ludowu wolu ßylnje doscź njepschedstajeja. Poßedźenje ßo pschetorhny.

W Madridźe so generalny strajk wuwołał

Jako protest pschecziwo krwawnym pschipadam, kiž ßu ßo schtwórtk stale, ßu markßistiske dźĕłaczerske swjaski w Madridźe generalny strajk wuwołale. Pschi sapoczatk dźĕła pjatk rano swoprĕdka jenož ßobustawy syndikalistiske dźĕłaczerskeho swjaska ZNT. pobrachowachu. Dokelž ßylnischi sozialdemokratiski dźĕłaczerski swjask UGT. hischcźe njebĕsche k strajkej namołwjał, bĕsche wobkhad w mĕscźe rano nimale normalny. Tola dopołdnja ßo dźĕłaczerski swjask UGT. strajkowazym pschisamkny.

Krótke politiske powěsće

Nĕmske wojerske lĕtadło w Schwajzarskej snjesbožiło.

W nozy k pjatkej je ßo tsimotorske lĕtadło nĕmskeho wojerskeho lĕtarstwa pschi swuczowanskim leczenju ßo do Schwajzarskeje sabłudźiwschi pola Biela swróczilo. S pjecź mužow wobßadki tsjo žiwjenje shubichu. Tamnaj ßo czežko sranischtaj. Lĕtadło ßo rosrasy.

Mjesynarodne setkanje frontskich wojowarjow w Jendźelskej.

Lord Harrowby je prjedawschich frontskich wojowarjow s 15 narodow pscheproßył, so bychu wot 12. hacž do 20. meje na jeho kuble w Staffordskim hrabinstwje w shromadnym lĕhwje pschebywali. Nimo druhich ßo na lĕhwje sastupjerjo Nĕmskeje, Franzowskeje, Jendźelskeje, Italskeje, Pólskeje a Ameriki wobdźĕla.

Pschemĕnjenje w lotyschskim swonkownym ministerstwje.

Nowy president lotyschskeje republiki Ulmanis je ßwoje dotalne sastojnstwo jako swonkowny minister słožił. W tu khwilu finanzny minister Eris swonkowne ministerstwo ßobu nawjeduje.

20 milijonow njesaßłužerjow w Sjednoczenych statach.

Sarjadnistwo sjawnych dźĕłow we Washingtonje je wosjewiło, so liczba njesaßłužerjow w Amerizy w tu khwilu 20 milijonow wuczinja.

Ze Serbow

W Budyſchinje 18. haprleje 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Štóž w njezbožu padnje, toho ludźo ruče zabudu.

— Wo wjedrje. Wčzera wjeczor w 7 hodź. barometer 727, hygrometer minus 6 a najwyſchſcha dnjowa temperatura 12 ſtop. cźopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 727, hygrometer minus 10 a najniżſcha nózna temperatura 5 ſtop. cźopłoty. Wčzera je naſche ſtrony niżina ſ wjeczora k ranju pſchecźahnyła a ſ mějſtnami khětro deſchcźe pſchinjeßła. Na ſadnjej ſtronje niżiny je ßo ſ Lodoweho morja ſymny powětr k nam pſchipławił. Tak bu ſaßo cźuczíwje khłódno. Pſchi ßylniſchim pomrócźenju ßo tež dźenßa w Němſkej tu a tam hiſchcźe podeſchcźuje. S rozpołoženja wjedra móžemy ßudźicź, ſo ſměјemy tež jutſje hiſchcźe khłódne, tola ſaßo trochu ßłónczniſche wjedro. — Jutſje njedźelu ßłónczko 4,48 hodź. ſkhadźa a ßo 7,01 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje rano 3,34 hodź. a khowa ßo popołdnju 4,39 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu njedźelu: Hiſchcźe khłódne, tola ſpodobniſche wjedro.**

Wulka parada w Budyšinje na wjednikowym narodnym dnju

Němſka wojeřſka móz 20. haprleje narodniny wjednika a najwyſchſcheho roskaſowarja we wſchěch garniſonach ſ paradami woßwjeczi.

Wojazy Budyſkeje garniſony, bjeś II. art. połka 4, kiž na wojeřſkim ſwuczowaniſchczu pſchebywa, ßo na tutym dnju ſ konjemi a ſapſchahami **k paradźe ſeſtupaju.** Dopołdnja w 11 hodźinach garniſonſki ſtarſchi a kommanděr pěſch. połka 52, wyſchk **Foltmann,** nimo fronty pojěcha.

Pſchi tym ßo ſportniſchczo Krala-Albertſkich kaſarnow ſaßo pſchihladowarjam pſchewoſtaji. Sakhod pſchi Pauliſkej dróſy, ſa wośebje pſcheproſchenych hoſczi ſ hłownymi wrotami pſchi Lubijſkej dróſy.

K paradnemu ſeſtajenju ßo

wulka parada na Zitnych wikach

pſchiſamknje. Wojeřſke wotdźělenja, kiž ßo wobdźěla, pod wjedniſtwom garniſonſkeho ſtarſcheho ſ hudźbu po Lubijſkej dróſy, Kamjentnej haßy, Bohatej haßy, Snutskownej Lawſkej haßy, Lawſkich hrjebjach na Zitne wiki poczahnu, na kotrychž połodniſchim dźělu kaž tež na Lawſkich hrjebjach ßo pod nawjedowanjom wyſchkoweho leutnanta ſ **Altroda** k paradźe ſeſtupaju. Něhdźe ¾12 hodź. ßo **parada na połnóznym dźělu Zitnych wikow** pſched měſchczanſkim twarſkim hamtom ſapocźnje. Garniſonſki ſtarſchi a kommanděr pěſch. połka 52, wyſchk **Foltmann,** paradu wotewſa.

Sa ſeſtupanje ſhromadnych ſwjaſkow je ßo měſtno pſched měſchczanſkim twarſkim hamtom a pſched muſejom wotmyßliło.

Měſtnoſcź, kiž ßo ſa paradu trjeba, wojazy a polizija ſawru. W ſajimje dobreho poradźenja maju ßo pſchihladowarjo doſpołnje po pſchikaſach tuteje porjadoweje ßłužby ſłožowacź.

Pſchi twarjenjach Budyſkeje garniſony ßo 20. 4. khor... wupowěßnu. Woczakuje ßo, ſo wobydleřſtwo měſta Budyſchina ßwoje wobdźělenje na wjednikowych narodninach tež ſwonkownje ſ tym wopokaſa, ſo ßwoje twarjenja ſ **hłorhojemi wupyſchi,** ßo pſchi paradnym ſeſtupanju w

Kra... paradźe na Zitnyo ...

Garniſonſke měſto ... na tutom dnju ſaßo prěni krócź po ßwětowej wójnje mězny wojeřſki wuſtup naſhoni. **Se ſjawnym wuſtupom ma ßo wulke ſjednoczenſtwo mjes wjednikom, ludom a wojeřſkej mozu wośebje pokaſacź.**

Rjadowanje wobkhada pſchi wojeřſkej paradźe póndźelu 20. haprleje.

1. Póndźelu 20. haprleje 1936 ßo wot 11 hodźin ſa cźaß parady ſawru
   a) **ſa wſchón jěſdny wobkhad, tež kołojěſdnych:** Snutskowna lawſka haßa, Lawſke hrjebje, dróha pſchi Zitnych wikach, Sserbſke hrjebje, Zitne wiki na ſtronu Róžoweje haßy;
   b) **ſa pěſchi wobkhad:** naměſto k ranju wot muſeja, zyle naměſto pſched Twarſkim hamtom hacž k Rauchfußez ßymjenjowej wikowaŕni, Zitne wiki na ſtronu Róžoweje haßy;
   c) **ſtrażowane a njeſtrażowane měſtno ſa wotſtajenje jěſdźadłow** pſched Twarſkim hamtom ſa wotſtajenje jěſdźadłow wſcheje družiny.
2. **Pſchekhodny wobkhad ßo powjedźe**
   a) ſ **Drježdźanſkeje ſtrony** po Swonkownej lawſkej haßy, Hoſchiz haßy, Póſtſkim naměſcźe, Sahrodnej haßy, Walſkej dróſy na Lubijſku dróhu;
   b) ſ **Lubijſkeje ſtrony** ſ Lubijſkeje **dróhi** po Walſkej dróſy, Schillerſkich wukhadniſchczach, Lipowej horje na Drježdźanſku dróhu;
   c) ſ **Mužakowſkeje ſtrony** ſ Mužakowſkeje dróhi po Zyhelniſkim walu a Walſkej dróſy dale kaž pod b).
3. **Na rjad dróhow,** kiž ßo pod 1a mjenuje, ſ **pódlanſkich dróhow jěſdźicź, je ſa cźaß ſawrěcźa ſakaſane.**
4. Pſchikaſam polizajſkich ſaſtojnikow a wohnjowych wobornikow, kiž ßo pſchi ſawrjenju wužija, ma ßo bjeś komdźenja poßłuchacź.

Tydźenſki plan kulturnych ſarjadowanjow w Budyſchinje.

(Sdźěluje měſchczanſki kulturny hamt.)

Tydźeń wot 19. hacž do 26. haprleje 1936.

Pjatk 24. haprleje 1936 w 20 hodźinach w Krónje: Schubertowy konzert Schubertoweho ſwjaſka.

Njedźelu 26. haprleje 1936, 19.30 hodźin w měſchczanſkim dźiwadle poßlednje pſchedſtajenje hrajneho cźaßa: „Njetopyř", operetta w 3 jednanjach wot Jana Straußa. Potuńſchene płaćiſny!

W měſchczanſkim dźiwadle ßo nimo teho běžne kruchi hrajneho plana woſpjetuja.

Wſchitzy ſarjadowarjo kulturnych poſkiczenjow ßo proſcha, ſo bychu wſchitke ſarjadowanja tak ſahe kaž móžno měſchczanſkemu kulturnemu hamtej ſdźělili.

*

— **Tuni ſarjadniſki wośebity cźah njedźelu 26. haprleje 1936 k „němſkej ſahrodniſkej wuſtajeńzy" ſe Shorjelza do Drježdźan.** Kaž nam němſkoſtatna železniza ſdźěluje, k „němſkej ſahrodniſkej wuſtajeńzy" lětnej wuſtajeńzy w Drježdźanach 1936, tuni ſarjadniſki wośebity cźah ſe 60 prozent. potuńſchenja jěſby njedźelu 26. haprleje 1936 ſe Shorjelza do Drježdźan pojědźe. Cźah wotjědźe ſ Budyſchina 8,46 hodź. a pſchijědźe do Drježdźan na Hłowne dwórniſchczo 10,10 hodź. W Drježdźanach ſ Hłowneho dwórniſchcza wotjědźe 23,13 hodź. a pſchijědźe do Budyſchina 0,13 hodź. Jěſba płaczi ſ Budyſchina w 3. rjadowni jenož 2,20 hr., w 2. rjadowni jenož 3,10 hr. Němſkoſtatna železniza po pſcheczu potuńſchene ſaſtupne liſcźiki do němſkeje ſahrodniſkeje wuſtajeńzy a do Zoologiſkeje ſahrody

Wosebje přihódnje!

Měšć. toški, łyknowe měški, nakupne sački

wot firmy

T. Albert w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach 10 799

wobſtara. Pſchi doſahazym wobdźělenju ſměja ßo wodźenja po Drježdźanach a wobhladanja. Móže ßo jenož wěſta liczba liſcźikow ſa wośebity cźah wudacź. Nadróbniſche ſhonicźe pſchi wudawaŕnjach jěſdnych liſcźikow abo w puczowańſkich běrowach, hdźež ßu tež powucźaze kopjeńka darmo doſtacź.

— **Na „ſjawne dopominanje finanzneho hamta"** w hamtſkim dźělu dźenßniſcheho cźißla ßo tež na tutym měſtnje pokaſuje, dokelž ßu ſcźěhwki ſkomdźenja cźuczíwe. Finanzny hamt w ßwojim wozjewjenju dopomina, ſo měſachu měßaczni a ſchtwórczlětni płaczerjo napłaczenja wobrotoweho dawka 11. haprleje ſapłaczicź.

— **Jěſdnej kole ßo kradłej.** 17. haprleje je ßo na Drjewowych wikach mużaze jěſdne koło ſnamki „Stricker" ſ cźißłom 108 174 kradło. Koło měješche cźorne kroßna ſ módrymi ßmužkami, jendźelſke wodźidło, žołte ſwjena ſ cźornymi ßmužkami, ſachromjene ſtpizy, pedalej ſ gummijom, pſchiprawa ſa elektriſke wobßwětlenje, Kometſki ßamoběh, ſchěrej ballonowej wobruczi. — 18. haprleje ſ dwora korczmy „Bärenſchänke" mużaze jěſdne koło ſnamki „Baziſion" ſ cźißłom 14 098 kradnyli. Koło měješche cźorne kroßna, ſachromjenjene wodźidło, žołte ſwjena, pedalej ſ gummijom, pſchipraw ſa elektriſke wobßwětlenje, ſchěrej wobruczi. — Wo wěžowne ſdźělenja wo kołomaj proßy kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802.

— **Paduſchſtwo.** W nozy wot prěnjeho k druhemu ßwjatemu dnjej je ßo rataŕſkemu pſchiſtajeńzej na Wownjowſkim ryczeŕkuble ſłoty naruczny cźaßnik (ſpezialny kalebr Alpina) ſ wotewrjeneje lěhaŕnje pokradnył. Cźaßnik ma pjecźa wulku hódnotu. Běſche podołhoity, tupe róžki ſe ßwětłobrunym kožanym paſkom, na kotrymž běſche ſłota ſpinka. Zyfrnik měješche arabſke liczby. Móže bycź, ſo ßo pokradnjeny cźaßnik na pſchedań poſkicźa. Schtož něſchto bližſche wo paduſchſtwje wě, njech to woſjewi najbližſchemu ſtražmiſchtrej.

— **Paduſchſtwa.** W poßlednim cźaßu ßo huſcźiſcha ſkalaŕſki grat w bližſchej wokolinje Budyſchina kradnješche. Tež ßu ßo w cźaßu wot 4. 4. do 6. 4. dwě cźornej gummijowej hadźizy, kóžda 8 hacž 10 metrow dołha, 16 mm w pſcherěſku, pokradnyłej. Pokradnjene wězy ßu ſ wjetſcheho dźěla je ſnamjeſchkom wojnamjenjene. Wſchelake maja piſmiki P.M.D, E.M.D. abo M. Wobſchkodźeny je temu, kiž pokradnjene wězy ſwěſczi, myto pſchilubił. Schtož móže wězowne pokiwy k ſwěſczenju paduchow cźinicź, njech to woſjewi najbližſchemu ſtražmiſchtrej.

S **Wulkeho Wjelkowa.** **Do tudomneje ludoweje ſchule je ſchtwórtk 40 nowaczkow ſaſtupiło.**

Z Radworja. Jutry je zaso jene lěto so minyło. Běchu wšak lětsa tajke, zo móžeše kóždy spokojom być. Njedźiwajcy toho pak njeběše telko křižerjow, kaž je jich druhe lěta było. Zajimawe pak je, zo běchu wšě tři procesijony, Budyski, Radwořski a tež Baćoński kóždy 22 porow sylny (a nic 28, kaž so piše). Wjacy wšak budźiše jich hišće mohło być. Tak někotry konik hišće w hródźi steješe. Snadź so k lětu zaso někotři wjacy nakazać dadźa.

Z Radworja. Zo by so tež tu hromadu kładźenjo honow hišće lětsa dohotowiło, su wotykowarjo pilni při dźěle. Tak budźe nazymu hižo kóždy na swojich nowych polach móc dźěłać. Prawje pak wšěm njebudźe. Skónčnje pak tola wšudźom rosće, jeli zo Bóh tón Knjez nam žohnowanje pósćele, a nimamy tajku suchotu kaž poslednjej dwě lěće. Hač pak tak khětř póńdźe, to dyrbimy hišće wočaknyć.

Z Worklec. Štwórtk popołdnju do našeje šule 17 dźěći, a to 8 hólcow a 9 holcow, zastupi. Do toho wotmě so w kapałcy krótka swjatočnosć z požohnowanjom. Po tym so staršì ze swojimi dźěćimi do šule podachu. Tu jich tukhwilny šulski wjednik wučeř Hajna powita. We swojej přijimanskj narčči pokaza

Pod Škitom Božim

18] (Pokraczowanje.)

VIII.

Dobry pſcheczel.

S napſchecźa pjekaŕnje ſtejeſche khěžka, kotraž ßo wot druhich drjewjanych khěžow, kiž na tej haßy ſtejachu, ſ tym roſeſnawaſche, ſo nad jeje khěžnymi durjemi drjewjany karan wißaſche, kiž bě módry barbjeny. To běſche korczma, a ta, do kotrejež ludźo najbóle khodźachu. Korczmaŕ bě jedyn ſ tamnych wośebitych ludźi, kiž ßu zyle k temu ...rjent, ſo bychu hoſczi k ßebi pſchiwabjeli a tež ſdźerželi. Stary ſchěrobrodaty Torjanow (tak korczmaŕ rěkaſche), kiž hižo pſches 60 lět ſtary, ale widźecź to na nim hiſchcźe njebě. Woczi ßo jemu hiſchcźe ſ błyſchczom zyłeje mužſkeje mozy ßwěczeſchtej, jeho ſtawy ßo hiſchcźe tak wobrotnje pohibowachu, kaž je to tam w tutych ßewjernych krajinach jenož jara žadne, dokelž je tam jara ſyma, a wokoło erta jemu wuras njehiniteje wjeßeleje myßle ſeſhrawaſche, kiž ßo pſchi kóždej pſchileżnoſcźi ſe žortom pokaſowaſche. To wěſo cźinjeſche, ſo bě wón nimo měry lubowany hoſczenzaŕ a ſo jemu k pjenjeſam dźěſche, tak ſo měјachu ſtareho Torjanowa ſa jeneho ſ najbohatſchich cźłowjekow w Tomſku.

Někotry ſakraßny wjeczor Jan we wulkej korczmiſkej jſtwje mjes měſchczanſkimi ludźimi pſcheßedźa a na jich rěczźe poſkhaſche; pſchetož ruſku rěcź běſche jako Sserb hižo něſto doſpołnje nawuknył. Tola njeběchu to tak jara cźile měſchczenjo a žortniwy Torjanow, kotſiž jeho do korczmy ſ módrym karanom wabjachu, ale bóle hiſchcźe běſche to korczmarjowy ßyn Wladiměr, tón bě hižo dlěſchi cźaß ſe ſjawnym ſajimowanjom ſa nim khodźił a ßo někotru hodźinu k njemu na kamjeń pſched durjemi ßydnył, hdyžkuli chzyſche ßo w lěcźnych měßazach prawje ßłónczicź.

Wladiměr běſche něhdźe dwazeczilětny ßylny rjany młodźenz. Dokelž bě ßylnje a móznje twarjeny, móžeſche ſ kóždym na pſchemó dźěłacź a ſalutowa ßwojemu nanej dweju wotroczkow. To ßo ſ lóſchtom hladaſche, hdyž wón dźěłaſche. A na hłowu tež njeběſche klepnjeny: woczi tak wotewrjenej a mudrej do ßwěta hladaſchtej, huba jemu tež derje dźěſche. Wón ßo do wſcheho wuſtejeſche; ſchtož jeho woczi widźeſchtej, to tež jeho ruzy dokonjeſchtej. Njemjeßlnikam jeho nan nimale niczo płaczicź njeměјeſche; Wladiměr to ßam wſchitko cźinjeſche. Wośebje pak ßo powědaſche, ſo je jara wuſchikny na hońtwu a na kojenje dźiwiny.

Hdyžkuli by ßo guvernerej wuſdało, ſo dyrbi prawje žadny kožuch měcź, pak běłu abo cźornu liſchku abo něſchto podobne, trjebaſche ßo jenož na Wladiměra wobroczicź. Pſchi tym pak měјeſche Wladiměr ſnutskownje wutrobu, kaž ßame ſłoto. Wón bě mjehki a ßobuczuczíwy, njemóžeſche nikoho płakacź widźecź, to dyrbjeſche ſ nim ßobu płakacź, a na jeho ßłowo móžeſche ßo cźłowjek ſpuſchczecź.

Wladiměr běſche na Jana wſchón wumyßleny a bě jeho do wutroby doſpołnje ſapſchijał. Po zyłych hodźinach ſ nim ßydaſche a ſ nim powědaſche.

Najprjódzy bě to ßobużelnoſcź, ſchtož Wladiměr k wbohemu wójnſkemu jatemu czehnjeſche, kiž, kaž widźeſche, ſtajnje tak pokhileny a ſrudny wokoło khodźeſche, a ſe ßobużelnoſcźe ßo najwutrobniſcha pſcheczelſka luboſcź wuwiwaſche.

Hdyž jónu ßwojeho Jana wob dźeń widźał abo ſ nim porěczał njebě, běſche jemu něſchto, a naſajtra potom ſakomdźene ſaßo doſpołnje nakhwatowaſche. Hdyžkuli móžeſche jemu wjeßele ſcźinicź, to tež ſawěſcźe cźinjeſche. Kak huſto by jemu ßłódnu melonu pſchinjeßł, hdyž běſche lěczo; melony na jich leżownoſcźi wośebje derje roſczechu, dokelž tam kraj k ßłónczneму bokej ſpadowaſche, tež by jeho k nim ſawołał, hdy by jich macź ſelene buny warila, dokelž wědźeſche, ſo te Janej wośebje derje ßłodźachu. A cźaſto, hdyž by ſ hońtwy domoj pſchiſchoł, doſtawaſche Jan ſe ßněhowych kurwotow najrjeńſche. Hinak wón to njecźinjeſche.

Nas Jan, ſ dźěła w ſkalach ßo domoj wróczíwſchi, muczny ſa kachlemi ßonjo ßedźeſche. Wośebje bě dźenßa w cźežkich myßlach; pſchetož dźenßa bě jeho narodny dźeń, a to w nim tak prawje ſtyſkanje po domiſnje ſbudźeſche a tuž khłoſtanje wuhnanſtwa dwójzy cźežko cźujeſche.

Tu ßo durje wotewrichu a Wladiměr ſe ßwojim ßwěrnym wobliczom nuts pohlada.

„Dobry wjeczor, Jano! Tak ſrudny dźenßa? A ty měł tola wjeßoły bycź, dźenßa je tola ſa tebje ßwjedźeń."

„Sswjedźeń ſa mnje? S wotkal ty to wěſch, luby pſcheczelo Wladiměrje?"

„To je wſcho jene, ſ wotkal to wěm, ſo ßy ty dźenßa pſched telko a telko lětami ßo narodźił."

„To je Pětrowna wupowědała."

„Nó, ſchto je to wo to, luby pſcheczelo?" Wladiměr ßo ſaßmja. „Je to potajna wěz, kotrejež nichtó ſhonicź njeßmě? Ja dźě ßo ſ tobu wjeßelu a pſcheju tebi najlěpſche, — wěſch ty ſchto? Schtož ßebi ty ßam pſchejeſch, ſo by pſchichodny narodny dźeń domach ßwjecźił, hdźež wiſu roſcźe a róže kcźěja."

Jan na pſcheczela dwělujo hladaſche.

„Pſchejeſch mi to tež woprawdźe ſ wutroby?"

Wladiměr ßo na wokomik wotmjelcźa, potom dale rjekny: „Chzu-li prawdu prajicź, jenož do p o k o j z y! Hdyž hladam na t e b j e, pſcheju cźi to, hdyž pak na ß e b j e hladam, cźi to njepſcheju. Hdy bych tebje wjace njeměł, ßebi myßlu, ſo bych ſkhorjeł."

Pſchi tym jemu ßylſy do woczi ſtupichu, a Jan jeho ſpěſchnje k ßebi ſcźeže a tež płakaſche.

Hiſchcźe khwilu hromadźe powědaſchtaj, potom Wladiměr ßo ſebra a duzy wotkhadźejo rjekny:

„Wonka w pſchedkhěži tež něſchto leži, ſchtož ßym tebi jako dar ßobu pſchinjeßł."

(Pokraczowanje ſcźěhuje.)

...wažnu kročel, kotruž dźěći tutón dźeń we swojim ...jenju nastupichu. Po swjatočnosći starši z małymi ...a šulsku zahrodu dóńdźechu, hdźež běchu mjez ... jutrowne zaječki pobyłe a cokrowo titki při... ...le. Wulke bě wjeselo małych. Na domojpuću ...móžachu so dočakać a dopowědać, što su wšo ...źeli a słyšeli. — Srjedu dopołdnja wotmě so na ...im dworje appell Hitlerskeje młodźiny. Prokla... ...ju přečita knjez wučeř Hajna. Wučeř Hosa pak ... wabjacu narěč. — Zbytne hodźiny wotkha... ...ho wyššeho wučerja Renarja zastara wučeř ... z Kamjenca.

Z Khróšće. Při jutrownym ječhanju sta so tu ...puću do Wroblec kuhła njezbožo. Hdyž ječharjaj ...dwora ćěrištaj, stupi jedyn z koni na Kopřinjan... ...ec, něhdźe 13lětneho hólca, kiž bě před konjom ...padnył. Kóń jemu při tym nohu rozmjeće.

Se Stróže pola Wulkich Ždźarow. Baczonej hwój... je sahi do hwojeho hnězda na Banacheh brózni ...žila. Baczonej nan je najsterje lětša synu w Klět... ...pschebył, dokelž ma na nohy jednory pjeršcheń, ...ž je Klětnanski baczon nošył.

Z Kulowa. Štwórtk dopołdnja wotmě so tu po ...staym přetorhnjenju swjatočna primica. Nowo... ...nik Pawoł Grofa so w swjatočnym ćahu na čole ...rkwinskej khorhoju a Božej matru ze staršiske... ...domu do rjenje wudebjeneje farskeje cyrkwje ...dźeše. Pódla staršeju a přiwuznych młodeho měš... ...a 10 duchownych přewodźeše, mjez nimi šolasti... ...Hejduška z Budyšina, dale serbske towarstwo ...ratrowstwo", wjele serbskich družkow a druhe ...rstwa z khorhojemi. W cyrkwi měješe po wu... ...nju „Veni sancto spiritus" farar Kowalek ...Wojerec swjedźeńske prědowanje. Po tym slědo... ...še levitowy hamt, kotremuž so přenje wudźělenje ...ohnowanja młodeho měšnika přizamkny.

S Wojerez. (Zyrkwinske powěsće.) Rano w 7 hodź. ...dź. dop. w 9 hodź. němske hłowne Bože słužby, ...11 hodź. serbske hłowne Bože słužby, ½11 hodź. dźě... ...kemšenje w tschěžnej zyrkwi. Wschtp. w 12 hodź. ...bske kschczenja, pop. w 2 hodź. němske kschczenja, w 5 ...dź. pobožnosćź we wokrješnej khorowni, ½6 hodźin ...nosćź w Bethesda. Ssobotu 25. haprleje dop. we 11 hodź. spowědź sa starych serbiskich ludźi.

S Wojerez. Wobchodźer schtomownje J. Kmjecž ...rka je pola hotela „K złotej hwězdźe" kupił, so by ...woju nowu schtomownju pschiprawił, dokelž je ...je wobšydstwo w Bórku dyrbaſch wuhlowej jamje ...ebacź.

S Delnjeho Wujezda. (Wuporjedźenja haczenjow.) ...jeschanske knježstwo je k wobtwjerdźenju Schprewi... ...h haczenjow dalokosahaze wuporjedźenja sapocžało. ...poželdnich lětdźesatkach je so rěczniſchcžo Schprewje ...czenjemi wo wjele hłubše sarnyło. Tuž je trěbne, ...o zyle rěczniſchcžo podmurjuje. S dźěłami je so hižo ...d jutrami sapocžało. Po skónczenju tutych dźěłow ...so tež pschi starym drjewjanym młynje haczenje na ...ne wajchne wutwaricź.

S Klětnoho. (Nowe czišcža domow.) Po dorosumje... ...s katasterowym hamtom su so czišcža domow na... ...le gmejny snowa postajiłe. Nowe czišcžowe taflicžki ...w najbližschim czaßu wudabźa. — Wyßoka starobu. ...haprleje wożwjecźi wumjenkař Matej Herenz swo... ...81. narodniny. Je strowotnje hiſchcźe pschi mozach a ...mba rady w hospodaŕstwje swojeje dżowki. W lěcźu ...dnje skót pahe. Pschech 15 lětami jemu nohu wo... ...chu. — Wusbězhowanje koni budźe 28. haprleje ...11 hodźin w dworje w Zamnom. — Wjeßne burstwo ...jewja: Ssłužbne městnosćźe Rósborſkeho wokrješ... ...burstwa su wot 1. haprleje 1936 w Nikkej na Bu... ...ej droh cžo. 8, tel. 361. Ssłužbne hodźiny su we ...wot 1. haprleje do 30. sept. wot póndźele do pjat... ...wot 7 do 3 hodźin. Ssobotu wot 7 do 11 hodźin. ...nje dny wokrješneho burskeho wjednika su jenož ...tóru a pjatk.

S Krjebje. Wusbězhowanje koni w Krjebi, Nowej ...y a Czernsku budźe w Krjebi 28. haprleje ½12 ho... ...n na wsy. Wsche konje, 4—14 lět stare, maja so ...edwjesć.

S Rychwalda. Dla kylneho rosschěrjenja wożepizow ...nowaczki halle 22. haprleje do schule sawjedu. To... ...unja so jutrowne prósdniny sa nižschej dwě rjadow... ...wo 8 dnjow podlěscha.

S Běleje Wody. (Słoty kwaß.) Sandźeny schtwórtk ...jeczi tu stajerſki mischtr Wilhelm Schröder na ...owej dróhy se swojeje mandźelskej słoty kwaß. Wo... ...aj staj sa wyßoku starobu hiſchcźe czilaj a strowaj. ...s dołho běsche jubilar stajerski mischtr w Sſednor... ...ch Łužiſkich schklenczernjach.

S Běleje Wody. (Woheń.) Schtwórtk popołdnju wo... ...o 3 hodźin na dworje zyrhelncže, hrabi Arnimej ...ajej, woheń najta. Dźěcźi běchu w bliſkosćźi tam ...ajenych telegrafowych sczežorow a želesniſkich prě... ...w woheń samiſchkrike. Ssucha trawa so s wulkej ...nosćźu palesche; rosschěri so na bliſki brěšowy haj ...kónczenje tež na składźene sczežory. Tu namaka wo... ...bohatu žratwu a wyßoko sapachu płomjenja k nje... ...Pschikhwatane hylawy mójachu woheń bórsy ...ichecź.

Budyske stawniske powěsće

Pjatk 17. haprleje 1936.

Narodźił je so: 16. 4. Pawolej Alfredej Rich... ...ej, murjerej w Rumwaldźe, hyn.

K wobjeńſkemu tydźenjej hólczinh: Kóždy hólz słuscha do hólczinh.

Wumrěli su: 16. 4. Emma Marja Thonigowa rodź. Gümpelez, mandźelska póſtskeho aſſiſtenta, 72 lět. — Alma Lisbjeta Nowakez, ratarka pomozniza w Běczizach, 21 lět. — 17. 4. Henrieta Augusta Lina swud. Benediktowa rodź. Brauniz, wobydlerka wothladarnje, 83 lět. — Helena Theresa Wjazzyna rodź. Liſchkez, mandźelska inbalidneho rentnarja, 68 lět.

Pschipowědźili su so: 17. 4. Jan Erwin Arnoſcht Beger, pjekaŕ a Marianna dźěł Kozmannowa rodź. Sendźiz, fabrikska dźěłaczerka, wobaj w Budyschinje. — Dr. jur. Jurij Hendrich Geißler, krajnosudniſki rada w Drježdźanach a dr. jur. Fanny Charlotta Leupoldez, bjes powołanja, w Budyschinje.

Hudźba–wumělstwo–dźiwadło

— **Palastowe dźiwadło.** S Rudolf Preſebroweje komiſkeej hry „Sbóžna ezzellenza" je Hans H. Zerlett rjany film sholowił, kotryž tónczaß w Palastowym dźiwadle běži. Morwa ezzellenza, kotraž je pjecza dopomnenjki napisała, w kotrychž wſchelake potajnosćźe we prěnich wokobach w reſidenzy wotewri. Wosjewjenje tutych dopomnjeńkow by wſchelake człowjeske škabosćźe tutych prěnich ludźi w stacźe wotkryło. Smudrjena a scharmantna knjeni s Windegg, kotraž bě po smjercźi ezzellenzy swojeho najlěpscheho podpjerarja shubiła, bě žebi stawiłny wo sawostajenych dopomnjeńkach wumysliła a hromadźe s archiwnym radu, kotryž bě je smjerczu ezzellenzy tohorunja do njehnady padnył, po nězim zyły dwór do najwjetscheho njeměra pschinjeſe. Film telko zortniwych a wjeßełych wustupow po'kicźa, so budźe so kóždemu spodobacź, kiž zortnu hru lubuje.

— **W Centralnym dźiwadle** w Budyschinje widźimy wot wčeražscheho pjatka wulzy sajimawy a zortobohaty synkofilm „Wojazy — towařschojo", wobraży naſcheho wójska. Czin filma sapocžnje w dźěłarni jeneje twornje, rosjasni žiwjenje pola wojakow, kiž człowjekow dwojeje powažnosćźe a je wſchelakich ludowych worſchtow hromadźe do towařschnosćźe skowa. Ssyn wobchodźerja drjewoweho rěkała a cžižła, kiž w nim dźěła, pschibjdu shromadnje k wojakam. Tam njejstaj spocžatkne runje pschecželaj, ale saschmjataj so samo do wjerhańzy dla njepschiſtojneho sabzjerženja prěnischeho. Halle wulki woheń we wsy, w kotrejž so manewer wotmějě, pschi kotrymž wobaj dźěcźo k palazeje khěže wumožitaj, wjedźe jich hromadźe k trajnej towařschnosćźi. Hłowne róle pschedſtajeja woprawdźe mischtrzy Ralph Roberts jako Winkler, Herti Kirchnerez jako Hella, toho dźowka, Hans Richter jako toho syn Kurt, Vera Hartegg jako ho'podaŕska pomozniza Paula, Franz Niklisch jako Gustav Menka a Franz Zimmermann jako Willy Holzhausen. Wożebje pośledniſchej dwaj wumělzaj podaſchtaj žiwjenjawěrne cžiny. Film pschinjeße sa kóždeho něſchto k myślenju a tež k smjeczu. Sajimawy je tež pschidrobny film wo rjanoſcżach hór w Němskej, a w Fox-klinczaßym tydźenju widźimy Budyskich jutrownych ječharjow a jejkakulenje.

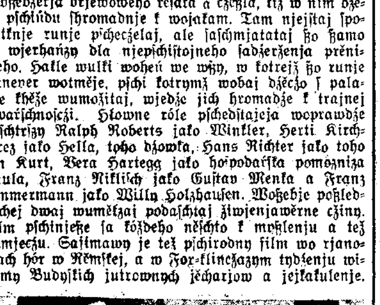

Lětna hłowna zhromadźizna wokrjesneho wohnjcwoborowego zwjazka we Rósborku

Njedawno běsche w Hórzy lětna hłowna shromadźizna Rósbórkskeho wokrješneho wohnjoweho woborowego swjaska, na kotrejž so krajny rada dr. Kuhne wobdźěli. Poſledni pschepoda 8 saſłužbnym towarſcham wot wjednika spožczene saſłužbne snamjeschko sa 25lětne sobustawstwo a spominasche s pschipóſnawazymi słowami sa stajnu swólniwosćź, so so wědźachu sa lěpsche powſchitkownosćźe sasadźicź. Wokrješny woborowy wjednik Tirka na to poda lětnu rosprawu, s kotrejž bě spóſnacź, so w 5 městach a 134 gmejnach wokrjeßa je we wſchěch městach a we 114 gmejnach dobrowólna wohnjowa wobora sałożena. Wokrješny swjask ličži dźenßa 29 hamtſkich woborow s tſjomi zyłymi a 110 połoczjnymi haſcheriſkimi czahami. Swjask ma 3104 sobustawow. W běhu wobſhodneho lěta móžesche 56 sobustawam saſłužbne snamjeschko wudźělicź. 6 motoriſkich hykawow móžesche so kupicź a druhe narjady wo 33 proz. rosmnožicź. Zyła rjada wódnych měſtnow móžesche so sałožicź. Schleſyſka prowinzialna wohniowa sawěſcźernja dari něhdźe 20600 hr. na wuporjedźenje uniformow narjadow atd., kaž tež sa twar narjadowych domczkow a podobne. Pokładnik Sejleŕ poda na to rosprawu wo pokładnik.

Towařstwowski powěstnik.

Lukecy. Zwučowanski wotrjad. Sobotu 18. haprleje wječor we 8 hodź. mamy zwučowanje a zhromadźiznu. Načolnik.

Njeßwacźidło. Na njedźelu postajena shromadźisna serbſkeho towaŕstwa „Jutrniży" dla serbſkeho wječora wupadnje. Wobdźělimy so wſchitzy na nim. Na'cha winowatosćź je, so so wo poradźenje wjeczora se wſchěmi mozami sobu prózujemy. Pschedsyda.

Njeßwacźidło. Namołwjam s tutym wſchěch dowěrnikow, kaž tež wſchěch sobustawow bratrowſkeho towaŕstwa „Jutrniży", so niebychu taneje prózy lutowali a wſchěch Sserbow s Njeßwacźidła a wokoliny na serbſki wjeczor pschichodnu njedźelu pschepróſyli. Njech so pschi tym wożebje pokaja na wulzy rjane nowe dźiwadło, kiž so tam hraje. Župan.

Lipsk. Serbske blido. Skhadźujemy so wutoru 21. haprleje wječor we 8 hodź. w hosćencu „Halštrowski hród" na róžku Halštrowskeje a Frankfurtskeje dróhi. Chcemy wopominać wótčinca Handrija Dučmana. Štó njechał so při tutym wječorku rad z nim zetkać! Tohodla kóždy přińdźe! Starši.

Nalezy. Wſche sobustawy naſcheho serbſkeho towaŕstwa „Lipy" maju so na naſchim serbſkim wjeczoru młode jutry w Njeßwacźidle wobdźělicź. Bratſja dowěrniży njech wſchitkich k temu namołwja. Pschedsyda.

Khelno. „Domizna" ma njedźelu 19. haprleje wječor we 8 hodź. pola Mjenjec swoju měsačnu zhromadźiznu. Předsydstwo.

Njeswačidło. Serbske towarstwo „Jutrnica" wobdźěla so z khorhoju na pokhowanju swojeho sobustawa Arnošta Skopa z Wětrowa. Zeńdźemy so k tomu póndźelu připołdnju z dypkom 1/2 2 hodźin pola Faltinkec. Wo bohate wobdźělenje prosy předsyda.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. III. 1936 2225. — W tu khwilu płaćina lisćina čo. 5 płaćí.

Makulaturu
wotedawa běžnje w małym a wulkim
wudawarnja Serbsk. Nowin

Barby

Laki

Šablony

800 Pinsle

jenož wot firmy

Erich Winter

w Budyšinje na Kamjent. hasy 14

Serbja kupuja

stepowane, móšhowe, wołmjane, wjelbłud, blidowe **přikrywy**

teplohi, łoža, reformske sp'd-nje łoža we wulkim wubjerku jara tunjo pola firmy [8

PAUL KORN

w Budyšinje na Hošic hasy 21 (w domje khorobn. pokładnje)

Syno

je na předań w Kamjenej čo. 14 pola Rakec 807

Póndźelu, 20. haprleje 1936, započnjemy z dalšim wupłaćenjom

narunańskeho wotpłaćenja wo 5%

Prosymy, zo byšće sebi pjenjez z předpołoženjom kontowych knihow w našej pokładni

na Kěžorskej drózy čo. 21

po prěnim poskhodźe

wotewzali.

Pokładnja je wšědnje wot 9—13 hodźin wotewrjena.

Zo njeby přewulkeho nadběha a dołheho čakanja při pokładni było, a w zajimje spěšneho wupłaćenja smy sćěhowace zarjadowanje zawjedli. Wupłaćujemy:

wot 20. hač 25. haprleje wěrićelam z pismikom A—H
wot 27 hapri. hač 2 meje wěrićelam z pismikom J—L
wot 4. hač 9. meje wěrićelam z pismikom M—R
wot 11. hač 16. meje wěrićelam z pismikom S—Z

W Budyšinje, w haprleji 1936.

Serbska Ludowa Banka - Wendische Volksbank akc. tow. w likwidaciji

Za wěrićelow we Wojerecach je wupłaćenje na Allgemeine Deutsche Credit-Anstalt, Depositenkasse Hoyerswerda, w času wot 20. hač 25. haprleje 1936, dopołdnja wot 9—13 hodź. Wupłaćuje so po samsnym alfabetiskim rjedźe, zo njeby přewulkeho nawala a čakanja było. Po 25. haprleji wupłaćuje so jenož hišće we centrali w Budyšinje

Wokřewjenje

za nohi je prawe wokřewjenje! Pomysliće jenož na pilnosć, kotruž dźeń jako dźeń wašich nohow žadaće.

We swojim wobkhodźe sym wšěm žadanjam wotpowědowacu pěstowarnju nohow připrawił, kiž započnje pola wothladanju nochćow, mašěrowanju, wotstronjenju kurjacych wokow a twjerdeje kože a skónči we wuběrku strowotu spěchowacych stupnjow.

Martin Jähne, ortopädiski šewski mištr 792

Specialny wobkhod za na nohi ćerpjacych

w Budyšinje, na Šulskej hasy 9 / Telefon 2705

Tunjo, spěšnje, přihodnje a wěsće

z tunim wosebitym ćahom

26. haprleje 1936 wot

Zhorjelca do Drježdźan

60 procentow znižena jězbna płaćizna (přizamknjeńske znižen/e 50 procentow)

Jězba (tam a sem) płaći wot Budyšina do Drježdźan 3. rjadownja 2 20 hr., 2. rjadownja 3,10 hr.

Wotjědźe z Budyšina 8.46 hodź., wróći so 0.13 hodź. 27. haprleje.

Bliše zhonjiće při wudawarnjach jězdźeńkow a w pućowańskich běrowach. 802

Wobkhadnaj hamtaj stat. železnicy w Zhorjelcu a Budyšinje

Dafće při kóždej składnosći dobru serbsku knihu!

Je-li Mas hlowa boli

[42

je-li so Wam cole mor éi a'o dostanjećeli fałdki, tak zaleži to často na tym, zo sće zakomdźili. sebi w prawym času derje sedźace nawoči wobstarać wot

Erich Lenza

wosebiteho optikarja

w Budyšinje na Hošic hasy 21

Telefon 2184

Žonjacy lěkař dr. Schwerk

so wróćił 804

Melanija

Harnischowa-Davidowa

w Budyšinje na Sukelnskej hasy 5 / telefon 3231 783

Rěčne hodźiny jenož póndźelu a štwórtk wot 9—1 a wot 3—6 hodźin

Mały Mercedes Benz

Typ „170 V„ tu je

Mały Mercedes w mištrskim dźěle wulkeho Mercedesa!

Generalne zastupjeŕstwo: 755

Carl Gast w Budyšinje na Drjewowych wlkach

RADIO

přinjese nawědźenje a

wjesele do domu!

Wšě fabrikaty wot přijimarja za lud hač k aparatej najlěpšeho wukona dostanjeće pola firmy

Nierth & Förster

w Budyšinje, před Šulerskimi wrotami 19 / telefon 3532

HALGASCH

(Neue Pilsner Bierhallen)

w Drježdźanach-A. na Wulkej Cyrkwinskej hasy 1 Mjenšinu wot parkowniša Altmarkt

Pilsenske Urquell **Dortmundske Union**

Löwenbräu-St. Benno **Felsenkeller Pilsenske special**

Wo přećelne wopytanje prosymoj **Rudolf Haschke a mandźelska**

801 Znate zetkanišćo Serbow

Přichodnu njedźelu, 19. haprleje, wuhotuje Rakečanske serbske towařstwo „LIPA“

w knježim hosćencu w Njeswačidle

rjany serbski wječor

777

z wulcy rjanym dźiwadłom „Zhubjena njewěsta“. — Wšitcy Serbja so na njón wutrobnje přeprošuja. — Zastup jenož 50 pj. Započatk wječor we 8 hodźinach

Je-li trjebaće wobuća za muža abo hólca abo někajke škórnje 801

potom přińdźće najprjedy do blizkeho składa

Šćinjowcho domu Marka w Kukowje

Hosćenc w Jaworje

Jutře njedźelu 798

ziawne reje

Zhotowju: **Budlefnje lěharnje kuchinje** [763

Zhotowjam wšě jenotliwe meble po najtuńšich płaćiznach Nimo toho mam wulki skład wšelakich družin hotowych kašćow

J. Krawža, blidarnja w Khróšćicach

Mandźelske požčonki přijimam. Wupokaz wjeledźěčnych bjeru jako płaćenje.

Šulske knihi

za wšitke ludowe a wyšše šule, serbske a němske, wjazane a njewjazane, wobstara, nje-su-li na składźe, za krótki čas

Serbska kniharnja w Budyšinje

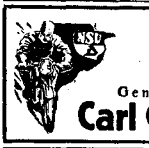

NSU - D

motorske koła najwyššeje zamožnosće za sport a powołanje

Generalne zastupjeŕstwo

Carl Gast w Budyšinje na Drjewowych wlkach 27 803

Měšćanske dźiwadło

800

telefon 3263

Njedźelu, 19. hapri. 15.30 h. Najrjeńša opereta **Wjelelubowana** opereta wot Nico Dostala Znižene płaćizny 0,60—2,50	Štwórtk, 23. hapri, 20,15 h. **Njetopyř** Opereta w 3 jednanjach wot Jana Straussa Koło B
Njedźelu, 19. hapri. 19.30 h. Prěnje předstajenje operety **Njetopyř** Prěnje předstajenje wot Jana Straussa	Pjatk, 24. haprleje 20.15 h. Posledne předst. činohry **Kažeř** Wječor wjesela Wjeselohra w 4 jednanjach wot Benedixa Koło F
Póndźelu, 20. hapri. 20.00 h. Předstajenje za Budyskich wojakow **Wjelelubowana** Opereta wot Nika Dostala	Sobotu, 25. haprleje, 20 15 Předstajenje za NSG. (Móc zradosće) **Njetopyř** Op. w 3 jedn. wot J. Straussa
Wutoru, 21. hapri., 20.15 h. **Njetopyř** Opereta w 3 jednanjach wot Jana Straussa Koło A	Njedźelu, 26. hapri. 19.30 h. Posl. předst. tuteje hraj. doby **Njetopyř** Op. w 3 jedn. wot J. Straussa Znižene płaćizny 0 50—2.50
Srjedu, 22. haprleje, 20.15 h **Wjelelubowana** Opereta wot Nica Dostala. Koło E	**Kónc** hrajneje doby **1935/36**

W Halštrowje

budźe

njedźelu 26. a póndźelu 27. haprleje 1936

nalěćny hermank

Póndźelu 27. haprleje 1936

konjace a skótne wiki

Hermanske stany so jenož na dočasne přisłušenje natwarja. [796

W Halštrowje, 16. haprleje 1936. Měšćanosta

Starša

sylna holca

abo samostatna

žona

k zastaranju swini so hnydom pyta ryćeřkubłow. zarjadnistwo w Smochćicach

Dwaj syln. konjej z tróch na wuběrk 5 lětny šwedski **bruny wałach,** někdźe 5lětna seelandska **br. kobła** a někdźe 10lětny oldenb. čornobruny wałach, so jenož na priwatnych předawaja — též jenotliwje. Tam je též **5 m dołhi meblowy wóz,** přihódny za kokoše, tunjo na předań w **Drježdźanach-N na Lipsčanskej drózy 8,** zajězd na prawo. 797

Jězdne koła / šij mašiny centrifugi/pisańske maš.

Wuporjedźeńja (404

Paul Gräfe w Kamjencu

Talstr. 7 blizko katolskeje cyrkwje

Rěpu k picowanju

słomu wšeje družiny wotedawa Pötschka w Bóšericach pola Hodźija 808

Sylny, šěrokokolijaty, mało trjebany

wóz

794

na předań w hosćencu w Zdźěri

Dwě suprošnej młodej

rancy

předa bur Šołta w Njebjelčicach

Štóž jónu nawěštk poda toho wobkhod so wobkedźbuje

Štóž dwójcy swój nawěštk poda toho wobkhod bywa znaty.

Štóž stajnje nawěštki wozjewja toho wobkhod so ženje njezabudźe.

Nawěštki přijima stajnje

Nakład Serbsk. Nowin

w Budyšinje / w Serbskim Domje

Dźěćace kolesa

we wšěch wulk. a płaćiznach **J. Schieback w Budyšinje** na Mužakowskej drózy čo. 4 135

Wjacy młodych sučeln. kruwow a tajke z ćelatami

ma na předań a též rězny skót do płaćenja bjerje

Bjarn. Jakubaš w Dalicach

Do serbskeho domu Serbske Nowiny

su funje a přinjesu wšě zajimawosće z bliska a daloka

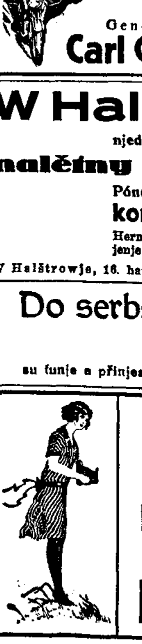

Fotowe aparaty [43

Projekcijowe aparaty

Powjetšeńske aparaty

Domjace kinowy a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje

Fotowy dom Roth

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje, Serbska hasa 13

Wuwiwamy filmy a platy, zhotowimy wotćahi wěcywustojnje a najspěšnišo

Přiloha k čisłu 91

SERBSKE NOWINY

Sobotu 18. haprleje 1936

Budyskim přećelam dźiwadła!

Ludma hišćeje dwě njedźeli žo kětża w naschim měschćańskim dźiwadle hraje. Potom sašo njeźmérnje wjele dźěła sady tych leži, kotśiž žu na tworje němskeho wumětwa dźěłali; nahladna žyła nadawkom je žo dopjelniła, a njech je žnadź tu abo tam jenotliwe pschecze njedopjelnjene wostało, shromadnu wuspěch wschoho posliczeneho je cźasto w saboritym pschikleśu pschećelow dźiwadła najdźakniśche pschipósnacze namakał a žo w pschihódnej kritizy Budyschich nowin pokazował.

„Dźiwadźelnikam posdźischi žwět wenzow njewije!" Tehodła dyrbi dźenźnischi žwět śliczerjam mnohich wjesełych a rjanych hodźin derjeśakluženy dźak wopokazacź. To pak žo najwěcźišcźoho a najwidomnischo stawa, hdyž dźiwadłowi pschećeljo města Budyschina žwojenu dźiwadłu a žwojim wumětžam hacź do poślednjeho wjeczora nětcźišcheho hraineho cźasa (26. haprleje) žwěru dźerža a teź poślednje pschedstajenja wopytaju, kiž we wumělskim nastupanju njebudźa njenje hódne hacź prjedawsche. Na prěnim nětnje njech žo tuto namołwjenje na wschitke žobustawy dźiwadłowcho koła wobrocźi, kiž je jako jeniczka města organizatźija wopytowarjow rjap dźiwadłowcho žiwjenja naschcho města; ale teź wschitžy cźi, kiž žu se žwojim žwobodnym wopytom nasche domjace městno wumětwa pischcžo sašo podpjerali, kaž teź žobustawy němkeje dźěłoweje fronty, kotrymž je žo psches NS-sjednoczenstwo „Móz ſ radoscze" wjele wjeselych a pschijomnych wjeczorow posticźiło, tuczi wschitzy njech žu žebi hacź do poślednja žwojeje winowatoscze wědomi, so bychu kulturnu shromadnosć dźerżeli, kotruž maju po wjednikowej woli ſ dźiwadłom tworicź.

Pschećeljo dźiwadła! Njesapomnicze mnohe hodźiny wumělstwowcho wuživanja a wjeseleje mysle, kiž je Wam nasche měschćańske dźiwadło na njeludownych mokro-symtkich wjeczorach poskićdowało; njech Waš też rjany nalětni wjeczor w tutych dnjach k wužiwanju pschirody wabi, njedajcze žo wotdźerżecź, so bysche na žwojim abonnentnym wjeczoru w prawym cźasu do dźiwadła pschischli a njewopuscheczze naschich wumětžow runje w tutych poślednich dnjach hraineho cźasa. Teź woni bychu rad do nalětneje nozy schli, hdyž bychu mohli. Dwójzy holostne je to za nich, hdyž dyrbja teź hischcze psched prózdnymi lawkami hrać!

Dr. Opitz, wyschschi měschćanowsta

Dr. Fabian, NS- kulturna wožada, Budyschi městny ſwjask.

Hanns Heinz Kämpff, nawjedowař dźiwadła.

Ze spočatka sławneho spěwarja Schaljapina

Cźłowjek, kotryž je žwětaſławny, ma teź žwoje dopomnjeńki — a hušto dosć khětżo njeſlube. Tak teź ſławjeny basist, ruski spěwař Schaljapin. Nowiny žu hušto polne wulkotneho pschipósnacza, hdyž nehdże wustupi — cźehodła njeměł cźitař teź raz nescheho ſhonicź wo sapoczatkach taſkeje karijery, kaſkaž je na tóždy pad jara rědka w ſtamifnach spěwařſtwa, spěwarjow a spěwařkow.

Teź Schaljapinowy postup ma žwoje spočatki, kotreż žu mjenje snate, dosć sajimawe, a ſ kotrychž je po wschelakich bědźenjach žo wudobył na wjeřicht kwětoweje ſławy.

Schaljapin ſtónczi žwoje ſtudije na konwersatoriju. Dosta wot žwojich wucźerjow, profesorow rjane wuſwědczenja. Ale njedosta žaneho měſtna — teź niz nakhwilneho, — so by mohł spěwajo nětkdże wustupicź; žane dźiwadło jeho njepschijimia. Ale Schaljapin njeda žo hnydom porazyeć a rozsudźi žo, murju ſamjelczenja, kaſkuž bě njeſožowny wožuł wokoło njeho ſtwarił, pscharaſyć. A wubra žebi k tomu originalnu myſlicźku. Napiſa kopizu karſtkow, na kotrychž ſtojesche, so wuhotuje žo tam a tam konzert spěwarja Schaljapina. Sšam bě je napiſał a žam je teź rosnožny, ſlěpjo je na durje wobydlerjow jeneho pschedměſtowcho dźěła Moſkwy, pschi tutej ſamovrucźnej propagandze wupomhachu jemu teź nětkotſi ſ jeho pschećeljow. Sšojicźku teź trěbny kapitał, žwoje poślednje kroſchicki, so by žo mała ſala mohła wotnajeć a pojčeny klawěr ſapłacźicź. Na dnju konzerta ſtupi žo jedyn ſe Schaljapinowych pschećeljow do duri psched žurlu a cźinjesche pokładnika. Pschimleczechu žo dołhe, wostudże minuty cźakanja — nichtó žo njepokaſa. Skónczńje pak tola nechtó pschicźahny: ſchtyrjo dźěłacźerjo w žwojich módrych dźěłańſkich bluſach. A tuczi žo hiſchcze ſpjecźowachu nješchto ſapłacźicź. Sarjadowarjo dźěłacźerjow ſkónczńje do ſale puſchcźichu, dokelž nochcźachu harty nacźiniś. — a myſlachu, ſo by žyle próſdna ſala teź druhich hoſcźi mohła wotſtraſchicź. Na tutych hoſcźi, kotſiž njepschińdźechu, cźakachu hiſchcze pół hodźiny, — a ſa pół hodźiny ſapoczachu teź dźěłacźerjo žo hórſchicź: „Nó, ſapoczęcze tola ſkónczńje ſ Waſchim konzertom", wołachu. Nawjedowař tuteho „konzerta", myſlo, ſo ma wurjadnych lubowarjow ſpěwa psched žobu, pschitžłony žo k nim a ſapoczja ſ nimi rosmoſowu pleſcź; bórſy pak ſpóſna, ſo bě žo žakoſnje w žwojej nadźiji myłił. Jich wotmołwy, kaž: „Dracja naš to ſtara, žmy tu pschijschli po klawěr, kotryž je ſa dźenźnischi wjeczor

Pilna maćerna pomoznica.

Bjes ſtracha móje žo k pschekupjej pójźłacź. Wobſtara hižo wiſchko zyle prawje a pokaſuje teź małej žotſicźku, kaſ ma wſchitko wobſtaracź, hdyž pójdże ſa nekotre lěta nakupowacź. (Scherl Bilderdienſt, M.)

tež do druheje ſale hiſchcze wupscheczeny . . .". Sarjadniſtwo wjeczórka njeſwoſta nicžo druhe hacź žo žwojeho wuſtupa wjedacź!

Ś.

Wopuščene holičo

Wo dnjo wona wuſchiwajo pschi woknje žydaſche. Žadyn wjeczor pak žo njeminy, so njeby do ſahrody ſchła, kotraž ſa domczkom ſkowana běſche polna rožow. Tam wona wěnčk wijo jón wokoło ſchpiheła połoži, prjedy hacź žo do ložа leſny.

To nětk hižo dwójzy žydom lět dołho cźinjeſche. A dwójzy žydom lět bě žo minyło, so bě jědneho nimo wokna pschijěchacź widźała. Tehdy běſche žydomnacze lět a młoda, młódna a ſawrjena kaž rožowy pupk ſ ranjom. Jako wón pschijěcha, žo jeje ſmužły wotewrichu runja kwětzy pod žłónzom. A jako bě žo ſašo ſhubił, běſche wona horza, hacźrunjeż ju tola ſamoła ſymy wobdawaſche. Jeje lubosć wosta žydom lět horza, dokelž wědźeſche, ſo wón ſašo pschińdże. A jako bě žo žydo lět minyło, žo wona wospjet žydom lět horjeſche. Jenoż jónu ſwojej ruzy wjeczor ſtruknywſchi knježnu Marziju wo pomoz proſcheſche, dokelž bywaſche ſtrachocźiwa, ſo njemohł ſo wrócźicź, dołhoż žo ſ lubosću horjeſche.

Jeju hubje běſchtej kaž rózi. kotrejž w lěcźu do wěnza wijeſche a kotrejž ſe žwojej wónju jeje žony wotkražnjachu.

Ludźo prajachu, wona je horda, a žadyn młodženj žebi njeſwěri, psched nju ſtupiwſchi žebi ju ſa žonu wuproſyć. Tak dołho žamžna horliwoſcź cźłowjeka pschinjeſe.

Wona dwójzy žydom lět wuſchiwaſche, w lěcźu a we ſymje, na plaſchcźu ſ běleje tkaniny. Ssydom krótcź žydomdźeſacź rožow na nj"n wuſchi. A jako žo poſlednje lěto žwojemu konzej bliježeſche, wona poſlednje žmuczki na poſlednjej róži cźinjeſche.

To běſche w lěcźu: pschetoż w lěcźu bě wón nimo pschijěchał. Tu, jónu wokoło pschipoldnja, wona klepot pódkowow ſaſkyſcha. A jako žwojej wócźan poſběže, wón na hordym konju psched jeje woknom poſaſta. Wón poſmědwajo žo jej pschikiwny, ſo chžyła wocźinicź. Wón njeběſche ſeſtarik, ſterje ſdaſche žo młódſchi hač tehdy. Ale w jeho wocźomaj žamžny ſrudny błyſk ſtejeſche a jeho włoſy žo runje tak jažnje ſybołachu.

Sabkudźena do žwojeje komorki khwataſche. Tam žo płaſchcź ſe žydom krócź žydomdźeſacź rózemi wobleczе. Tajku ju namaka, kotruž bě pytał: w kraſnoſcźi.

Wona jemu žwjeſeńe ſ wónje a horliwoſcze dari; pschetoż bě ſa dwójzy žydom lět ſrakoſcź ſa wjeſele dóſtała. S wjeczorom jeho do rožoweje ſahrody dowjeđże. A wojtaſchtaj tam žylticźku nóz a ponórichtaj žo w morju žomocźaneje žłódoſcze. Jako błěde ranje žwitaſche, ju wón wopuſchcźiwſchi žo na žwojeho konja žydny a ſhubi žo ſ tamſchim žłónczkom poſtocźany.

Wona pak pytny, ſo róže žwoje błójcźi wěſchachu, a ſo běchu kčenja, ſwjadke a ſprózne, žwoju wón ſhubiłe.

Wona žwój płaſchcź njewotpołoži. Wona njepłakaſche, pschetoż dwójzy žydom lět běchu ju ſtrału ſa bolosć ſcźiniłe. Ale jeju hubje poczinaſchtej wobłědnycź. A w nozy wona wotucźena leżeſche, dokelž ju žana wón rózoweho wěnza wjazy njewobdawaſche, a ſhladowaſche ſ dalokimaj wocźomaj k hwězdam. Tole mnoho dnjow trajeſche, doniž njemóżeſche wjazy ſtanyć a dyrbjeſche pschezo we ložu leżeć.

Ludowa balada:

Smjertny kitl njeboh pana

(Smoleŕ I, str. 92.)

Podał Bjarnat Krawc.

Stara serbska přiwěra bě, zo smjertna košla zemrětemu w rowje měrny spać njespožči, njeje-li za sobu bjez přestaća zhotowjena a našita. Tuta přiwěra je zakład tuteje ludoweje pěsnje, kiž so w swojim wotběhu jasnje do dweju dźěłow (jednanjow) dźěli:

I.

1. „Što tu khodźi po mojim rowje,
Zhibuje trawku zelenu?"
Přišoł pan tu z hrodu dele,
Zhibuje trawku zelenu.

2. „Rjekń ty swojej młodej pani,
Zo ma mi druhi kitel šić!
W swojim njemóžu tu ležeć,
Nihdy ja we nim njezhniju.

3. „Stwórtk je wječor zašiwany,
Sobotu wječor došity!"
Soł je pan do hrodu domoj,
Žałostnje jara płakaše.

4. Pani z woknom dele hlada,
Swojeho pana wuhlada.
„„Přečo płačeš, młody pano,
Boli će twoja hłowička?""

5. „Njeboli mje hłójčka moja,
A też mi hewak ničo njej'.
Ty pak twojom' njeboh' panej
Dyrbiš druhi kitel šić.

6. Što tu khodźi po mojim rowje,
Zhibuje trawku zelenu?
Khodźi z hrodu młoda pani,
Zhibuje trawku zelenu.

II.

7. „„Ja ći druhi kitel njesu!""
Rjenje to row so wotewri.
„Stup do rowa ke mni dele,
Wostaj sej kluče před rowom!"

8. Młoda pani do rowa stupi,
Žałostnje jara płakaše.
„Pře čo płačeš, młoda pani?
Je ći žel hrodu noweho?

9. Je žel tebi młodoh' pana?
Abo žel drobnej' dźěćatkow?"
„„Žel mi njeje nowoh' hrodu,
Žel njej' mi pana młodeho.

10. Žel mi Michałka je małoh',
Tujkaše Katružinka joh'.
Syrotcy stej wobej nětko,
Hdyž ja so k nimaj njewróću.""

11. Row so zawrě, panju přikry,
K njebjesam jeje duša spě.
Syrotcy stej kluče našlej,
Žałostnje jara płakałej.

Přenje jednanje wopisuje khód młodeho nowomandźela na rowje bywšeho. Rozmołwa mjez woběmaj («dialog) rozjasni staru přiwěru.

Z rowa rěči z hłubokim, bubniwym hłosom morwy knjez:

Što tu khodźi po mojim rowje, zhibuje trawku zelenu?

Młody nowy knjez:

„Přišoł sym sem z hrodu dele, zhibuju trawku zelenu!"

Morwy knjez:

„„Rjekń ty swojej młodej pani, zo ma mi druhi kitl šić!

W swojim njemóžu ja ležeć, nihdy ja we nim njezhinu!

Stwórtk je wječor zašiwany, sobotu wječor došity."" —

Powědał:

Soł je pan do dwora domoj, žałostnje jara płakaše. Pani z woknom dele hlada, swojeho pana wuhlada.

Knjeni:

„Přeč čo płačeš, młody pano? Boli će twoja hłowička?"

Młody knjez:

„„Njeboli mje hłójčka moja a też mi hewak ničo njej. Ty pak twojom njeboh panej dyrbiš druhi kitl šić!

W tym wón ležeć njemóže, w tym wón ženje njezhnije.

Stwórtk je wječor zašiwany, sobotu wječor došity!""

Druhe jednanje. Knjeni je nowy kitl na prawe wašnje našiła, a njese jón na kěrchow bywšemu morwemu mandźelskemu. Nastanje slědowaca rozmołwa:

Morwy:

Što tu khodźi po mojim rowje, zhibuje trawku zelenu?

Knjeni:

„Khodźi z hrodu młoda pani, zhibuje trawku zelenu! Ja ći druhi kitl njesu!" —

Powědał:

Row so rjenje wotewri.

Morwy:

„Stup do rowa ke mni dele, wostaj sej kluče před rowom!"

Młodženz bě daloko wotjěchał. W horzocže bitwy jemu wón jeje róžow hischcže we włosach sejhrawasche. Tak husto hacž nimo róžowza pschijěcha, sapocža jemu wutroba pukotacž. Najprjedy so tomu wobarasche. Ale potom jeho s namozu k njeje wróczo czehniesche. A wón sydom dniow a sydom nozow jěchasche. A w nim so horjesche. Jako k jeje kožu stupi, bě jeje wutroba runje bicž p'chestała. Bě so pukła.

Czerwjeń róžow na jeje płaschczu běsche rjeńscha hacž hdy. Jeje hubje so sbóžnje w smjerczi posměwaschtej, kaž běschtej to w poslednim wokomiku žiwjenja cziniłoj.

Młodženz blědej hubje koschesche. Tu jeho wóczzy błyschcž shubi'schtej a jeho huba so posměwacž pschesta. Wón njejasnje spósna: jeho žadoscž bě jě wumrěcž dała, abo jeje smjercž bě jeho žadoscž sbudžiła.

Ale: schtó samóže to jasnje rjez?

Luboscž a smjercž tola tak blisko bydlitej! jkz.

Cyrkwinske powěsće

Njedžela Quasimodogeniti, 19. jutrownika 1936.

S **Budyschina.** W Pětrowskej zyrkwi směje rano ½7 hodž. farař Paul spowědž a Bože wotkasanje, ½8 hodž. farař na wotpoczinku Ludwig s Drježdžan-Běłeho Jelenja prěduje. Dop. ¼12 hodž. směje farař lic. Ludwig džěczikemschenje (pschijimanje nowych džěczi). Pop. w 3 hodž. směje farař Schneider kschczenja. — W Marijnej a Marczinej zyrkwi dop. w 9 hodž. farař Schneider prěduje (zyrkwinska hudžba). Dop. w 11 hodž. směje farař Grosse džěczikemschenje (pschijimanje nowych džěczi). Wječzor w 6 hodž. farař Grosse prěduje. — Kollekta sa wukrajnu diasporu. — Póndželu wječzor we 8 hodž. wječzor maczerjow kschesczanskeje žónskeje słužby w evang. towařschowni na Hornczeřskej hasy 23. — Póndželu wječzor ¼9 hodž. bibliske koło sa žony w evang. młodžinowni na Hrodowskej hasy 6. Wutoru pop. ¾3 hodž. nutrnoscž sa njedželnicže w Pětrowskej zyrkwi. — Wutoru wječzor we 8 hodž. směje farař Grosse bibliskú hodžinu w Lutherskim domje na Hoschiz hasy 28. — Wutoru pop. w 4 hodž. žónska missionska słužba (swonkowne missionstwo) w Sozietecže. — Schtwórtk pop. w 4 hodž. towařstwo wowkow w evang. towařschowni na Hornczeřskej hasy 23. — Pjatk wječzor we 8 hodž. měsaczna shromadžisna Němskeho evang. skutka mužow w Lutherskim domje na Hoschiz hasy.

S **Budyschina. Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo.** Shromadžisny w Budyschinje: Njedželu dop. ½11 hodž. swjask džěczi; wječzor we 8 hodž. evangelisazija (farař Paul). Wutoru pop. w 4 hodž. hodžina sa žony. Ssrjedu wječzor we 8 hodž. swjask młodžiny. Schtwórtk wječzor we 8 hodž. biblicka hodžina. Njedželu 19. haprleje wječzor ½8 hodž. biblicka hodžina na Židowje. — Shromadžisna swonka Budyschina: Njedželu pop. ½4 hodž. w Njeswaczidle, póndželu wječzor we 8 hodž. w Kumwałdže, wutoru wječzor we 8 hodž. w Semizach. — Hodžiny sa žony: Wutoru pop. w 4 hodž. w Budyschinje, pjatk wječzor ½8 hodž. w Hornjej Hórzy.

S **Husti.** Dop. ½9 hodž. němske prědowanje, w 10 hodž. džěczikemschenje, na kotrež su wosebje schulsky nowaczky a jich starschi pscheproscheni. Pop. w 3 hodž. missionske towařstwo.

S **Hornjeho Wujesda.** Dop. w 9 hodž. jubilejska konfirmazija. Jubilarni konfirmandojo so s zyrkwinskim pschedstejeřstwom ¾9 hodž. na farje shromadža. — Póndželu pop. w 4 hodž. konferenza duchownych w Biskopizach. Farař Günther pschednoschuje: „Wunoschk Spandawskeho kur'a sa duchownych." — Pokhowana: Johanna Augusta Zy[illegible], rentudostawacka w Njeradezach, 83 lět.

S **Wjeleczina.** Rano we 8 hodž. němska spowědž a Bože wotkasanje, dop. w 9 hodž. němske kemschenje a ½11 hodž. džěczikemschenje. Sawjedženje schulskich nowaczkow w swjedženskim czahu s farskeho dwora. — Schtwórtk wječzor we 8 hodž. biblicka hodžina w młodžinowni.

S **Wulkich Sdžarow.** Dop. ½9 hodž. serbske a ¾10 hodž. němske kemschenje we Wulkich Sdžarach.

Katolske cyrkwinske powěsće

Młode jutry, 19. haprleje 1936.

Tachantska cyrkej. Rano 5.45 hodź. Boža mša, dop. w 9 hodź. wulka Boža mša z prědowanjom, pop. w 2 hodź. nyšpor z požohnowanjom, přiležnosć k spowědźi sobotu wot 6—7, ½8—½9 hodźin, njedźelu 5.30 do 6.30 a w 9 hodźinach.

Serbska cyrkej. Sobotu přiležnosć k spowědźi w 3 hodź. za dźěći, w 6 a 8 hodź. za dorosćenych. Njedźelu rano ½8 hodź. Boža mša z prědowanjom, dop. we 9 hodź. wulka Boža mša ze serbskim prědowanjom, w 11 hodź. šulska Boža mša z prědowanjom, pop. w 1 hodź. serbski nyšpor, w 6 hodź. wječorna pobožnosć. Bože mšě wšědnje rano w 6 hodź., štwórtk wot 9 do 10 hodźin swjata hodźina.

K serbskemu wiečorej w Njeswačidle

młode jutry 1936, sapocžatk wječzor we 8 hodžinach.

Do Njeswaczidła hotuje
Sso „Lipa" Rakczanska,
Hdžež serbski wječzor wotměcž chze,
Kiž kóždoh' spokoja.

Tam krasne spěwy saklinczja,
Kiž rěcža k wutrobje.
Haj hdžež so serbsky saspěwa,
Tam radoscž sakcžěje.

To najrjeńsche pak wot wscheho
Wschak budže džiwadło,
Kiž s powjedańczka prastaroh'
Je napisało so.

Tam wódny muž so pokaže,
Kiž s czerta lesnoscżu
Nad' człowske dusche sawjedže
Psches luboscž pjenježnu.

Tak „Hilža", serbske holiczo
Sso da jom' nabłasnicž,
Jej žałostnje so sastyska
S nim da so sasłepicž.

Pak w słotym hrodže sbožowna
Sso Hilža njeczuje,
Jej žawostnje so sastyska
Po serbskej domisnje.

Tuž wódnoh' muža prosche sche,
So puschcził sas' ju by,
Wón woschczerjo pak prajesche:
Ně, ně tu wostań ty.

Jej něhdy tola dowoli:
Hicž ras 'schcže na semju.
Pak prjedy hacž so wotsali,
Jej dał je pschikasnju:

To dženśa ty mi slubicž masch,
So nikoh' njestrowisch,
So žohnowanja njeczakasch,
So s nikim njerěczisch.

A njedžeržisch-li pschikasnju,
Kiž tebi na pucž dam,
To twoje džěczi sadaju,
Jim hłowu s wottorham!

Hdyž domoj Hilža dóschła bě,
Sso kemschi swonjesche
Tuž s kemscherjemi sobu [illegible],
Též schła je do zyrkwje.

A jako s zyrkwje pschińdžechu,
Tam czert je sakhadžał.
Wschěm sydom džěczom s njemdroscżu
Je hłowy swottorhał.

Jurij Schewczik.

Radio

Njedželu 19. haprleje so słyschi:

Königswusterhausen: Nimo snateho njedželskeho programma: 6 konzert s Hamburgskeho pschistawa. 8 sa bura. 10,30 taczele. 11,30 fantasije na Wurlizskich pischczelach. 13,10 taczele. 19,50 sportski wothłós. 20 wulki operettowy konzert (s Frankfurta). 24 němska młodžina strowi wjednika.

Lipsk. Nimo snateho njedželskeho programma: 6 konzert s Hamburgskeho pschistawa. 8 stari mischtrojo na pischczelach. 10 poswjeczenje prěnjeho doma nazionalsozialistiskeho studentskeho swjaska w Drježdžanach. 14,55 europske ludowe spěwy. 19,30 narěcž němskeho wjednika młodžiny němskim starschim. 20 wulki operettowy konzert (s Frankfurta). 24 němska młodžina strowi wjednika.

Hischcže wažne s njedželskeho programma. Barlin: 20 wjednikowa czěłna standarta hudži. Königsberg: 21 pschespola. Hamburg: 20 ludowy konzert. Köln: 20,10 wulki wječzor ludoweje hudžby. Warschawa: 20 husleřski konzert.

Póndželu 20. haprleje so słyschi:

Königswusterhausen. Nimo snateho wschědneho programma: 6,10 wjesoły rańschi konzert. 10,45 parada wojeřskeje mozy pschéd wjednikom. 19 taczele k swjatokej. 20,30 leczenje k Niederwaldej.

Lipsk. Nimo snateho wschědneho programma: 6,30 rańschi konzert. 8,20 sa hospoSu. 10,45 parada wojeřskeje mozy pschéd wjednikom. 19 taczele. 20,10 spěw domisny (s Mnichowa).

Hischcže wažne s dnjowého programma: Barlin: 20,10 orchestrowy konzert. Wrótsław: 20,10 schěra póndžela. Köln: 21 sabawny konzert. Praha: 20,40 khóry džěczi.

Přiłopk

Hižo 4 měsazy dołho sh ubjena.

Wot 4. dezembra lońschého lěta so schulerka Ilsa Wickelez s Bunzlawy pyta. Wona je 14 lět stara a ma rysy włosy. Běsche 4. dezembra se starschiskeho domu wuschła, so by na Bjedriwoskej dróśy sliczbowanje sapłaczixa. S tutoho pucża so holza njeje wróczixa.

Stra'schny sornik.

Spodžiwny pschipad 'e sornikom, kotryž sebi człowjeske žiwjenje žadasche. Spodžiwnemu pschipadej je njedawno w Mistku w Czěskosłowakskej dó'chło. Tamnischa firma we swojej sahrodže dwěju 'róstneju sornikow džeržesche, kotrejuž měješe 60 lět stary wjednik pschede'acža wothladacž. Wschědnje so wo jeju derjeměcže swěru staraSche. Njedawno sašo jeneho dnja ke kortej, hdžež so sornikaj pizowaschtaj, pschistupi, so by jimaj pizy dał. W tutym wokomiku skoczi jedyn se sornikow na stareho muža a jeho czežko srani. Se wschěmi mozami so radpadnjeny pschecżiwo sornikowym nadběham wobarasche, njemóžesche pak temu 'adžěwacž, so pschezo sašo do njeho bodžesche. P'chi tym starza tak móznje do rjebłow storczi, so tón do womory padny. Mjes tym pschistajeńzy firmy pschikhwatachu. Czežkoranejneho hnydom do khorownje dowjesechu, tola hižo duzy po pucżu wumrě.

Esperantowy kongres w Schwedskej.

Prěni dżeń jutrow wotmě so w Malmö krajny kongres schwedskeho norwegskeho esperantoweho swjaska, jako p'chihotowanje na swětowy kongres we Winje. Seńdženje wotmě so w posed'eńskej sali radnizy we Malmö. P'chedsydnistwo měješe schwedski krajny he'man a Malmöski wyschschi mě'chczanosta. Po kongresu woswjeczi so khorhoj, kotraž so potom swjaskowemu pschedsydže pschepoda.

Wichorowy pschiwal w Bjenatkach

Bjenatki (Venedig) sos chtwórtk pschipołdnju se satraschnym p'chiwalom mórskich žolmow potrjechi. Sa krótki czas so zyłe naměsto swj. Marka a wjele dróhow města póczrje. Ludžo njemóžachu swoje domy, wobkhody a hosczenzy wopuschczicž. Mórski nawal w pósdnich wječzornych hodžinach p'chezo wysche stupasche a na někotrych dróhach stejesche woda 80 zm. wysoko. Dokelž běchu swětłowe powody so pschi tym sdžěła wobschkodžiłe, nejmějachu wulke džěle města swětła, schtož wobydleřstwo snjeměrowasche. Džiwadła, kina a wjele fabrikow dyrbjachu so samknycž, nowiny móžachu jenož s wulkim saposdženjom wuńcž. Njeje hischcže snate, hacž su též wosoby do schkody pschischłe. Hakle krótko po połnozy poczachu wody spadowacž. Dołhož ludžo pomnja, njejsu w Bjenatkach tajki wichorowy p'chiwal nawědželi.

Wójnske lětadło so swróczixo. — 5 lětadłow so spaliło.

Jendželske powětrowe mozy slchtwórtk czežke njesbožo podeńdže. Pschi swuczowanju lětadłow so wójnske lětadło nad lětanischczom lětaeskeje schule we Westwoodu pola Peterborougha swróczi. Pschi tym na kólnju padže, hdžež so lětadła khowachu a so sapali. Tsjo wojazy pschi tym sahinychu. Kólnja, w kotrejž so 4 lětadła khowachu, so tohorunja s lětadkami spali.

Jendželska sajědnojczeřka wotprawjena.

W jenym jastwje w Birminghamje wotprawichu schtwórtk rano 34 lět staru wothladařku khorych, sotru Dorotheju Waddinghamowu s wobwěsnjenjom wotprawichu. S tym so jedyn s najspodžiwnischich kriminalnych pschipadow posledn jeho czasa wotpokuczi. Knjeni W., kotraž bě macž 5 džěczi, běsche p'ched někotrymi měsazami 55 lět starej pazientzy swojeje khorownje s podaczom pschesylneje dosis morfija s jědom sawdała. Hdyž bě sebi pazientka krótko pschéd tym na czas žiwjenja we wustawje městno kupiła a w pschipadže swojeje smjercže swoje samoženje knjeni Waddingamowej testamentarizy wotka'ała. Powołański sud bě smjertny wusud prěnejje instanzy wobkrucził a minister snutskownych naležnoscżow so sapowě, pschéd někotrymi dnjemi wobhnadženstku žado'cž kralej dale podacž, dokelž wobstejno'cże wobhnadženja njedowola.

Powědař:
Młoda pani do rowa stupa, žałostnje jara płakaše.

Morwy:
Pře čo płačeš, młoda pani? Je ći žel hrodu noweho?
Žel tebi młodoh' pana? Je ći žel drobnej' dźěćatkow?

Knjeni:
Žel mi njeje nowoh' hrodu, žel nic pana młodeho,
Žel mi Michałka je małoh', tujkaše joh' Katružinka.

Syrotcy stej wobej nětko, hdyž so k nimaj njewróćul
(Štóž b'dźe jimaj křiwdu činić, tomu so derj njepóńdźel") —

Z tutym starosćiwym wuronom maćeřskeje lubosće balada kónči — trochu njespokojaca. Naš Michał Nawka je přidał hišće hrónčko jako epilog, cyłk bóle dokónčo:

Row so zawrě, panju přikry, k njebjesam jeje duša spě.
Syrotcy stej kluče našłej, žałostnje jara płakałej.

Předmjet tuteje balady nadeńdźemy též w čěskej (Čelakovský) a litwinskej ludowej literaturje. Najdospołnišo je pak němska. W tutej je wuprajene, zo so zemrětemu njesmě ničo sobu do rowa dać, štož je ze sylzami krjepjene.

Hospodař, kiž bě prjedawšeho wobsedźerja zarazył a so z jeho wudowu wożenil, pase na pustym pohrjebnišću 6 šěrych koni. Z rowa zaraženeho zasłyši hłuboki hłós: Štó pase tu na mojim rowje? Štó tu wšitku trawu zežerje? Štó spi pola mojej' młodej' žony? Rjekń twojej młodej žonje, zo ma mi suchu košlu přinjesć; kotruž nět mam, je cyle mokra wot sylzow mandźelskej' zawostajenej'. Ta našije jemu židźany kitl, wobleče so a dźe sama k rowu, tam zakłapajo. Morwy ju drje pohrozy, ale hižo zaspěwa njebjeski hołbik, row so wotewri, a žona stupi k njebohemu dele. W tym zakikori helski kokol a row so nad žonu zawrě.

Jakubowsky, šlezyski lud. pěsnje str. 126, podawa pod napismom „přeni mandźelski" podobnu podawiznu. Zwiski z našej serbskej su łohko dowidźeć.

Mjez tym, zo su němske formy předležaceje balady nimale wšě bjez melodije, ma naša serbska rjany kharakteristiski hłós, jenož oktavu wopřimacy. W tercowych stupach z niskeho so pozběhujo molnje widomnje khód k rowu, prěnju hudźbnu mysl dojimawje wospjetujo. W runje tajkich tercowych stupach melodije, kiž z wysoka so dele niži, wotmołwi młody pan, swoju hudźbnu frazu též wospjetujo, ale w slědźe (sekwency), wo tři tony zniženej. Tuta organiska napřećiwnosć hudźbnych myslow w swojim raznym „horje a dele" je jara zajimawa, tohodla łohko spomjatkliwa. Cyły hłós so předstaja jako rjany twar rozumneho hudźbneho mištra z luda. Tuta balada hodźi so z lohkosću takle dramatizować:

Zemrěty knjez spěwa bas, młody knjez tenor a młoda pani mezzo-sopran. Nadawk powědarja připadnje khórej (jenohłósnje abo dwuhłósnje). W „Khwatajće ale spěwajće" str. 34 steji hłós trochu wysoko w F-dur. Radźi so, zo so w Des-dur zanjese, to ma hižo w zajimje ćěmneho kharaktera balady hłubši wuskutk. —

Kónc!!

Zaspańa žona a jeje sylny syn
abo tšo towaršoju a šěry mužik.

Běštaj pak nětdy muž a žona, a ta žona běše jara zaspańa. Raz wućěri kruwy na pastwu a tam wusny. Jako wotući, běchu wšě kruwy preč, a wona je njenamaka. Přińdźe domoj, a jeje muž běše jara hněwny; wón pak jej tola zasy druhe kruwy da. Wona čěrješe je zasy na pastwu a tam wusny. Jako wotući, běchu wšitke kruwy preč, a wona je zasy njenamaka. Přińdźe domoj, a jeje muž běše zasy jara hněwny; wón pak jej tola zasy druhe kruwy da. Ale praji jej, jelizo budże zasy spać, so jej derje njepóńdże. Tak čěrješe te kruwy zasy na pastwu, a tam wusny. Jako wotući, běchu wšitke kruwy preč, a wona je zasy njenamaka.

Wona jara płakaše a boješe so domoj. Tuž běžeše do hole a tam zetka ju mjedwjedź (bar). Toho so stróži a chcyše čeknyć, ale tón mjedwjedź bu — muž. A wón praji, zo dyrbi wona z nim hić a jemu warić. A přińdźeštej do jeneje skały, a wona tam wosta a warješe jemu, a porodźi syna.

Hdyžkuli pak by mjedwjedź sej wušoł, by kóždy króć dźěru z wulkim kamjenjom zawalił. A ta žona chcyše rady won. A wona powědłaše swojemu hólčkej, zo ma wón hišće wjele rjeńšeho nana doma, hač tón je, a tón hóle chcyše też rady won. Tuž wón poča kanjeń pozběhować, jako hě jene lěto docepł; a pozběhny jón kóžde lěto kusk hóle. A jako bě sydom lět stary, wotwali jón cyle. A wonaj nabraštaj sebi wjele pjenjez a jeho maćerjemu praji, zo póńdźetaj nětko k nanej a hóle dźěše sobu.

Jako domoj přińdźeštaj, nan so jara zwjeseli, zo ma tajkeho sylneho syna a telko pjenjez. Nazajtra rano wón praji, zo chcetaj do hole do drjewa jěć, a měješe pilu, sekeru a kilop a wšitko sobu. A hóle prašeše so: „Čomu je to?" A nan rjekny: „Zo bychmoj drjewa puščałoj." Tuž hóle poča štomy z korjenjemi torhać a namjeta jich wulku hromadu. Potom jěchešataj domoj, ale konjej njemóžeštaj wućahnuć, a hóle chcyše jeju trochu z kŕudom zehnać a jeju zarazy. Tuž wón wóz z drjewom za wojo přimny a přihna skoku domoj, zo hišće drjewjeńk cyły kruch sobu wza.

Da pak nan maćeri praji: „Ty, toho hólca ći ja doma trjebać njemóžu; hewak dyrbi wšo kónc wzać." A maćhólcej ŕěčeše, zo by na pućowanje šoł. A wón praji: „Haj, ale nan dyrbi mi tři młyńske kamjenje ćežki kij wudźělać dać." A woni jemu tón wudźěłachu. A wón wotendźe. Jako pak bě kusk puća šoł, wuhlada jeneho, kiž tolste štomy na kolenomaj zalamowaše. A wón rjekny: „To so mi lubi!" a rozlamowaše. A wón praji jemu, hač njecha z nim pućować. A tamón praji haj. Jako kusk dale přińdźeštaj, wuhladaštaj jeneho, kiž wysoke štomowe wjerški hromadu zwjazowaše a potom wjele štomow nadoho potorže. A wonaj praještaj: „Tón so namaj lubi!" a rjeknyštaj jemu, hač njecha sobu pućować. A wón praji haj.

Jako woni kusk dale přińdźechu, nadeńdźechu wulku horu, a do hory běchu železne durje. A woni tam tak dołho wokoło nich skarachu, hač so wotewrichu. A woni zadźechu do hory nutř, a tam bě wulki a krasny bród, kiž so cyły wot słóbra a złota hlyšćeše. Zdaše so, zo cyle prózdny steji. A woni nastupichu. Jeho sćěny běchu z rjanymi zelenymi plachtami wobdate, jeho wjerchi pak ze wšelakimi krasnymi barbami wumolowane, wšě hlida z čerwjenymi rubami přikryte, wokna z dołhimi bělymi zawěskami zawěšane, podłohi z čornym somotom pochańjene a loža wšě z mjechkim móskom napjelnjene a z bělymi wupjerkami nawohłečene. Tohodla so jim tu jara lubješe. A lehnychu so do tych móskowych ložiz a spachu cylu nóc derje. Po słódkim spanju stajchu a myslnchu sebi, zo nětko człowjekow wohladaju, kiž jim jěsć přinjesu, ale podarmo. A praji chu sej:

„Što nam pomha wulki bród,
Hdyž je we nim samy błód!"

A wučinichu, zo kóždy dźeń jedyn z nich doma wostanje, zo by jěsć warił, druhaj pak póńdźetaj na dźěło abo na honjtwu.

A prěni dźeń wosta tón doma, kiž bě štomowe wjerški hromadu zwjazował. A k njemu přiwda so mały šěry mužik, stupi so k wohnjej, wohrěwaše so powědajo: „Huhu, mi je tak zyma!" A na hólca zawoła, što jow zechce, a nabi jeho, zo bě wšo złě, a praji, zo so njesmě wjacy pokazać, hewak so jemu hišće hórje póńdże. A druhi dźeń wosta tón doma, kiž bě tolste štomy na kolenomaj rozlamował. A jako druhaj na dźělo dźěštaj, praji tón nabity: „Mi je so wšera złě zešło, ale tomu so hakle póńdźe!" A k njemu přiwda so też tón stary mužik prajicy: „Huhu, mi je tak zyma!" a zawoła: „Ma će dha tu khort hišće!" a přebi jeho, zo móžeše lědy łazyć, a praji, zo so jemu nejsmě wjacy pokazać, hewak so jemu hišće wjele hórje póńdże. A třeći dźeń wosta tón doma, kiž měješe tři młyńske kamjenje ćežki kij. A jako nabity a přebity na hońtwu dźěštaj, prajištaj sej: „Namaj je so złě šło, ale tomu so hakle póńdźe!" A k njemu přida so też tón šěry mužik prajo: „Ma će dha tu djas přecy hišće!" a chcyše jeho bić. Ale hóle hrabny za swojim tři młyńske kamjenje ćežkim kijom a zareji: „Ćerće, wohrěwaj so, hdyž chceš!" A mužik so stróži a praji: „Mój luby, njećiń mi ničo, ja chcu ći wšitko powědać!" A hóle rjekny: „Nó tuž powědaj, hewak će do wohnja čisnu!"

A wón powědaše, zo su spody toho hrodu hišće tři hrody, a w kóždym je knjeżna jata. Prěnju stražuja tři zmije, druhu šěsć a třeću dwanaće; a hišće pola kóždeje hobrski strażnik leži. A mužik pokaza jemu dołhi mječ, kiž na durjach wisaše, zo by sebi jón wopasał a tajki šoł, ale ćicho, zo by zmijow a hobrow njewubudźił; přetož prěni z hobrow ma najtwjerdše, druhi mjenje twjerde a třeći najćišše spanje.

A hdyž wječor nabity a přebity domoj přińdźeštaj, wón hnydom bow za dołhi rjećaz přiwjaza, a wonaj puščištaj jeho w bowje do hłubiny dele, kaž bě šěry mužik praji. A wón přińdże do prěnjeho hrodu a tam běše jara rjana knjeżna, ale jara wuplakana. A wona jemu zakiwny, zo by so na kedźbu brał, zo by ani zmij ani hober njewotućił, hewak jeho skóncujetaj. Wón pak so njeboješe, wotća zmijej a hobrej hłowu a sadźi knjeżnu do bowa. A druhaj jón horje sćežeštaj. Potom puščištaj jón zasy dele. Wón přińdże pak do toho druheho hrodu. A tam běše hišće rjeńša knjeżna, ale też jara wuplakana. A wona kiwaše jomu, hišće bóle hač prěnja, zo by tola ćišo stupał. Wón pak so njebojiey ćicho přistupi, wotća zmijam hłowy a skóncowa hobora. A potom sadźi ju do bowa a druhaj jón horj sćežeštaj. Potom puščištaj jón zasy dele. A wonaj prajištaj: „Nětk mamoj kóždy jenu, štó wě, hač je tam žana wjac. Wón mohł namaj wobej wzać, hdyž nětko horje přińdże." A ćeknyštaj.

Wón pak přińdże do třećeho hrodu a tam běše ta najrjeńša knjeżna, ta runje zmijej wši pytaše, při tym žałostnje płakaše. A wona jemu kiwaše mohł rjec prošo, zo by tola ćišo stupał. Wón pak njeboježe, ale ćicho přistupi a wotća zmijam hłowy. Při tym pak hobrski muž wotući a knjeżna poča třeńtać. Tola naš hóle jeho zaruba. A nětko sadźi knjeżnu do bowa, ale wón so njeczběhny.

Knjeżna pak ričeše pjerśćeń a wobwjertny jón tři króć wokoło porsta. Hnydom přińdźechu służobnicy, kiž běchu też zajeći byli a přinjesechu rěbl. Po nim łžechu wšitcy do hornjeho hrodu.

A kaćjona wosta w hrodże ze swojim wumožnikom; přetož hród bě jejny. Jónu chcyše hóle swojeju starśeju wopytać. Jako wonaj kusk dale přińdźeštaj, nadeńdźeštaj rjany štom. Pod tón so sydźeštaj a ćiše wusnyštaj. A tam hišće dźensa spitaj, kejžo njewotućišta.j. Smoler H.

---

waše jeju. Zyły cźaś hijo pośłuchasche a shoni tak wshe staroćze a nadźije maleju bźeśćow. A dokelž bě cas mały a młody buk a do jutrowneho sajaza wćrk, bźesche spěchnje do wobkhoda a pschińdże ſ dwěmaj wulkimaj titomaj wróćo. Skradźu pschilehny ticze do ſuażodneje khěże a da ſo ſ makymaj pjerachomaj do rěcze.

„Njeſtaj runje jutrowneho ſajaza nimo bežecz widźałoj?"

Nieběschtaj ſo na njeho dobladałoj. „Tola — tola," prajesche stary knjes, „je tamle na ſhodźeńku poſtedźał..."

Schtyri woczi pohladnychu ſpěchnje k tamnym durjam a ſpodźiwaschtaj ſo pschi navohladze titow. Pětrasch jej jimaj ſajeczk ſawoſtajił?

Knjes ſpóſna jeju mykle. „Tej ſtej měsće ſa wašu hóſaj", měnjesche, „ke mni pschińdże ſajaz pschezy poſtedźicho."

S wulkim wjeſelom waliſchtaj ſo na ticze... Stary pak wſa ſwój kij krucźiſcho do ruki a krocźesche ſpěchnje dale. Spokojna myſl błyſchczesche też ſ jeho mjeſowcza, kaž by jemu jutrowny ſajeczk ſam nješchto riane pſchinieſſł. =o=

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Folgende Grundstücke sollen an der Gerichtsstelle — Saal 141 — im Wege der Zwangsvollstreckung versteigert werden:

1. **Am Freitag, den 8. Mai 1936, vorm. ½9 Uhr** (Za. 55/34): Blatt 40 des Grundbuchs für Niederkaina, Flurstück Nr. 176a des Flurbuchs für Niederkaina, Ortslisten-Nr. 259 (eingetragener Eigentümer am 4. Dezember 1934, dem Tag der Eintragung des Versteigerungsvermerks: Bautechniker **Johann August Hermann Bobach in Niederkaina**), nach dem Flurbuch 15,1 Ar groß und nach dem Verkehrswert auf 10 740 RM. einschließlich 380 RM. für Zubehör geschätzt. Die Brandversicherungssumme beträgt 13 100 RM.; sie entspricht dem Friedensbaupreis vom Jahre 1914 (§ 1 des Ges. v. 18. 3. 1921, GBl. S. 72). Es liegt an der Straße nach Baschütz und ist mit einem massiven Wohngebäude, einem Seitengebäude und einem Werkstattgebäude gebaut. Im Werkstattgebäude wurde die Herstellung von Betonwaren betrieben.

2. **Am Freitag, den 12. Juni 1936, vorm. ½9 Uhr** (8 K. 63/35): Blatt 665 und Blatt 801 des Grundbuchs für Bautzen-Stadt, Flurstücke Nr. 793, 798, 877a, 794, 795 des Flurbuchs für Bautzen, Ortslisten-Nr. 829 (eingetragener Eigentümer am 8. November 1935, dem Tag der Eintragung des Versteigerungsvermerks: Gastwirt **Wilhelm Knoch in Bautzen**, Aeußere Lauenstraße 2 („Bürgergarten"), nach dem Flurbuch 46,9 Ar groß und nach dem Verkehrswert auf 77 066,70 RM. einschließlich 5466,70 RM. für Zubehör geschätzt. Die Brandversicherungssumme beträgt 127 850 RM.; sie entspricht dem Friedensbaupreis vom Jahre 1914 (§ 1 des Ges. v. 18. 3. 1921, GBl. S. 72). Die Grundstücke dienen Wohn- und Gastwirtschaftszwecken und bilden eine wirtschaftliche Einheit. Sie liegen in der Nähe des Zentrums der Stadt mit dem Haupteingang von der Aeußeren Lauenstraße und einem Nebeneingang von der Kronprinzenbrücke. Das Wohn- und Schankgebäude ist massiv gebaut, der Bauzustand ist seinem Alter entsprechend normal. Das Gebäude ist voll unterkellert und besteht aus Erd- und einem Obergeschoß. Zum Grundstück gehört ein vor den Gasträumen liegender Garten mit Musikhalle und Schankhäuschen, ein teilweise unterkellerter Saal mit Bühne, eine Kegelbahn, ein alter Turm mit Sitzungssaal und ein Obdachgarten. Der Bauzustand dieser Gebäude ist normal, teilweise mangelhaft. Die Beheizung kann durch Niederdruckdampfheizung erfolgen. Die der Aufwertungssteuer zugrunde liegende Friedensmiete beträgt 4700 RM.

3. **Am Freitag, den 12. Juni 1936, vorm. 10 Uhr** (8 K. 39/35): Blatt 647 des Grundbuchs für Bautzen-Stadt, Flurstück Nr. 898 des Flurbuchs für Bautzen, Ortslisten-Nr. 809 (eingetragene Eigentümerin am 30. Juli 1935, dem Tag der Eintragung des Versteigerungsvermerks: **Paula verehel. Lehnert** geb. Kulke in **Dresden**), nach dem Flurbuch 0,9 Ar groß und nach dem Verkehrswert auf 2960 RM. geschätzt. Die Brandversicherungssumme beträgt 2900 RM.; sie entspricht dem Friedensbaupreis vom Jahre 1914 (§ 1 des Ges. v. 18. 3. 1921, GBl. S. 72). Das Grundstück liegt Hintergasse Nr. 4 und besteht aus einem angebauten Wohngebäude und einem Hofraum mit einem Schuppen. Das Wohngebäude ist nicht unterkellert und hat im Erd- und Obergeschoß je eine Wohnung und im Dachboden eine ausgebaute Kammer. Gas- und Wasserleitung ist vorhanden.

Durch Beschluß des unterzeichneten Amtsgerichts vom 2. April 1936 ist der am 25. September 1892 in Bautzen geborene **Paul Ernst Urban in Auritz Nr. 28** wegen Trunksucht **entmündigt** worden. 2 E. 1/36.)

Bautzen, 7. April 1936. **Das Amtsgericht.**

Oeffentliche Erinnerung zur Steuerzahlung.

An die zum 11. April 1936 fällig gewesenen Umsatzsteuervorauszahlungen der Monats- und Vierteljahreszahler wird öffentlich erinnert. Nach §§ 1 und 2 des Steuerstundungsgesetzes vom 24. 12. 34 (Reichsgesetzblatt I S. 1271) ist bei nicht rechtzeitiger Entrichtung der Steuerzahlung mit dem Ablauf des Fälligkeitstages ein Säumniszuschlag von 2. v. H. des Steuerbetrages verwirkt. Bisher nicht entrichtete Beträge werden nebst Säumniszuschlag vom 20. 4. 36 ab durch Zwangsvollstreckung eingehoben. Soweit die Schuldner es zu einer weiteren Mahnung kommen lassen, sind sie in die wiederholt angekündigte Liste der säumigen Steuerzahler aufzunehmen.

Die gleiche Erinnerung ergeht an die Arbeitgeber, die die im Monat April 1936 fälligen Lohnsteuerbeträge noch nicht geleistet haben bezw. nicht rechtzeitig leisten werden.

Finanzamt Bautzen, am 18. April 1936.

Hospodarski kučik

K sadženju brěnow.

Je to hubjeństwo, hdyž z běrnami prěki dźe, skoro hórje, hač hdyž rožka zmjerznje. Nuza budźe lětsa, hdyž k sadženju přińdźe: běrny njebudźa dosahać, a to, štož je, je z khoreho lěta — khipre a khorowate! Bóh je tak sčinił, zo běrna na dwoje wašnje so rozmnoži: horjeka z bubleńkami, deleka z pjeńkom. Rozmnoženjo z bubleńkami je spróene, ale wěsćiše; hdyž w zemi tłaje, a hdyž je běrna staroslaba, dyrbja so nowe ze zorna plahować. Tute su w spočatku drohe: po 10—30 hr. centnar. Telko pjenjez kóždy nima. A tola dyrbi wšěm hižo lětsa po możnosći rada a pomoc być.

W starych časach su najhłupiši kadlojo najrjeńše běrny měli. Kak je so jim to radźiło, Su najwjetše běrny za symjeńcy khowali, a hdyž k sadženju přińdźe, je krali. Kóžda wjetša běrna bu wot wjeršika k ričiznam přerěznjena; wjetšk z wóčkami hu sadźeny, ričizny k jědźi warjene abo za skót. Z tym mějachu ludźo mjenje běrnow pod pjeńkom, za to pak wulke.

Wšelacy plahowarjo běrnow pak su so wuprajili, zo kranje docyła zaćisnu, a my móżemy to rady wěrić. Wulke běrny přinjesu wěsće bohate žně; płaći pak symjo tehodła přewjele, dokelž so mało wobsadźa. Małe symjeńcy přinjesu špatne žně a teho dla je škoda, hdyž so małe sadźeja. Najlěpše symjo su njekrane srěnje běrny z rjanymi wóčkami a žně su też na skrobje bohate. Runje za małeho ratarja je prašenje ważne, hač małe běrny zlutniwosće dla sadźa. Zalutnje traś 10 hriwnow na symjenju a ma 100 hriwnow škody na wunošku.

Ważne je, zo běrny, prejdy hač so sadźeja, 1—2 njedźeli na hunje leža, zo přeskhnu a wjadnu. A, hdyž k wobjězdźenju přińdźe, hnydom dwójcy za sobu, zo maja pozdźišo měr.

Skónčnje praju: Hnój z hródźe njedosaha běrnam; štóž chce spokojny wunošk, dyrbi Domašowu rudu z kainitom (kóždeho po 2 centnarjach na kórc) mjetać.

Što dyrbja naše dźěći być?

Při zrudnych hospodarskich wobstejnosćach, we kotrychž so namakamy, je prašenje, što maja naše dźěći być, kiž šulu wopušća, prawje ważne. Za ratarja je nuzniše, dyžli hdy hewak, zo sebi tole prašenje staji. We wšitkich stronach a powołanjach pokazuje so přewjele dźěławych mocow, ale přemało dźěła a tehodła poniženje mzdy. Tu by zawěsće z hrěchom było, chcył-li ratař to abo druhe ze swojich dźěći tutemu hubjeństwu přepodać. Nětkle je nuzne, dźěći, njech su hólcy abo holcy, po możnosći domach dźerżeć a, byrnje też w ćežkim dźěle a z parowanjom mnohich wokřewjenjow druhich powołanjow, za burske ćežke žiwjenje wotćahnyć. Jenož tu hišće je wósty wućek za našu młodźinu před zrudnym přichodom. Přewjele mocow namakamy wšudźom, jenož w ratarstwje nic. Tu pobrachuja přeco a přeco najnuzniše mocy, byrnje też cyły swět za khlěbom a žežiwjenjom wołał. Žiwjenje po najnowišim wašnju z njerozumnym wuživanjom, njemócnym a njehódnym prošerstwom wo krajnu pomoc a podpjeru je mór nimale wšěch powołanjow. Burstwu je to też hižo wjele zahubjenja přinjesło, ale hišće je čas k porjedźenju. Bur móże sobi samemu a swojim hišće pomhać, hdyž so sami na so spušća a po druhich dale wjacy nječini. To je tola jara wopačne, hdyž sebi bur mysli, jeho hóle abo holca je k burstwu přemudra. Tajka wopačnosć wjedźe cyle wěsće k njezbožu burskich dźěći. Poniženje je hižo po přisłowje deba; ale tak poniżny bur tola być njedyrbjał, zo měni, zo su sobustawy druhich powołanjow mudriši hač ratarjo. Jasniščho ducha tamni zawěsće też njejsu. Njechamy prajić, zo su burske dźěći we wědomosćach wudospołnić njedyrbjale. To zawěsće ratarstwu škódne njeje. Ale, to je wěste, zo, čim bóle bur „swój“ rozum trjeba, čim lěpje za burstwo. Tehodła, ratarjo, zdźerżće swoje dźěći domach! Njech su po możnosći to, štož wy: křesćijanscy pilni, hospodarscy a rozhladniwi burscy ludźo!

Kak wostanje kóń strowy?

Pomałku do dźěła, a pomałku do hródźe! Z tymi słowami je cyle derje wuprajene, štož ma so činić při započatku a skónčenju dźěła. Wone chcedźa prajić: Započni dźěło měrnje a njeźadaj zwoprědka napinanje wšěch mocow; ale njedźiłaj też hač do skónčenja dźěła z napinanjom wšěch mocow. Po napinacym dźěle njesmě so skoćo cyle do měra stajić; přetož nahły překhod wot napinaceho dźěła do měra je žiłam škódny.

Też jěsć njedawaj skoćeću runje před ćežkim dźěłom, ale hodźinu zaže. Pozdźe picy je też dźěło a přetorhnješ-li to, maš dwojaku škodu. Skoćo njemóże wšu picu pozdź a njemóże k mocam přiść, dokelž so jemu wužitk cyrobow njetrjebany zhubi. Tehodła też za wopačne nimamy, zo nječtó žada, přażne skoćo mělo wob dźeń trójcy picu dostać, ale wječor najsylnišu, dokelž ma w nocy najwjacy khwile k pozdź. Też přeměnjenje dźěła je škódne. Kóń, kotryž cyły tydźeń pomałku po roli khodźi, njedyrbjał njedźelu do skoku honjeny być, dokelž to zwučeny njeje.

Dobry grat je też poł dźěła. Njepřihódny grat wobćišći skót a je wina, zo so mazanosć a njerodź tu a tam zasydli, konja ćwiluje a hubi. Wobćišćany kóń njedźěła z połnej mocu, dokelž ma při napinanju bolosć.

Hdyž maš wotjěć, dźerż na to, zo wobej skoćeći zdobom zapřimnjetej. To njeje kumšt, ale wobkedźbowane chce też być. Puki přeco škodźa.

Poći-li so kóń, njezastań před korcmu abo druhdźe. Ma tak dołho pomałku wodźeny być, doniž so pót njezhubi.

Stajiš-li zhrěteho konja do hródźe, šudruj jeho ze słomjanym wěškom, doniž suchi njeje, a wodźej jeho z lohka.

Tak zdźerżiš skoćo strowe a zmjeneš so wjele wudawkow a starosćow.

Wěš tole hižo?

Po amerikanskej statistiju dźenja jenož hišćo 28 prozentow Khinjanow wopušći nošu.

Najstarjsche němske město je Trier.

Najwjetšcha němska wjeś je Hartau we Westfalskej. Se swojimi 34 000 wobydlerjemi je wona wjetšcha dyžli někotrežkuli němske město.

Auto přejedźeje wulkosće 1 5000 jenotliwych dźělow wobsteji, hdyž želesaki, schruby atd. hobu liczimy.

Najwjacy listow po nowischej statistiju Američanje pische, mjenujcy w pscherěrku 67 wob lěto. Potom ležuje Jendźelcjan (66), Schwizar (59) a Němc (55).

Biblija je so hacz dotal bo 658 wichelakich rěczow přełožiła.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 18. haprieje 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,285	100 českosł. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	81,03	100 franc. frankow	16,385

Barlinska burša 17. haprieje 1936. Po pschedwjeczerawschich wotpschedawanjach na Barlinskej pschipołdnischej a Frankobrodskej wjeczornischej buršy se strony kulišej wobkedźbowasche so na spočatku wčerawschcje buršy, so też bankowska klientela material posticża. Hacž runjeż tute posticżenja wulkich rosměrow njenabychu, samochu tola dźiwajo na niedostatk kupzow na kuršy skoro na wjch wiki stočzicż. Wobzłabjenja pak ½ prozenta ležma pschekročzichu. Dokelž wobzetbych pohonjazych momentow njebe a też zwětowe politiske napjecże tóżdenu pschedewżacu sadżewasche, spadowachu kurży też w běhu dalscheho wobkhoda. Ssylnje sestupichu wobzełbje montanowe hódnoty, dokelž so nowe wozłabjenje akzijow Mannesmann wo 2,5 proz. wojżewi. To ma pjecza swiłł i nižschej hacż wocżakowanej dividendu a so też na druhe hódnoty na wikach wulkutkowasche. Na rentowych wikach běchu kurżowe pscheměnjenja bjes tóżdenu wusnama.

Barlinske żitne wulkowiki. Pożledni dżeń żitnych wulkowikow tutoho tydźenja niepschinżesche wobrotowe wożiwjenja. Wożebitych natorkow se strony pschetrjebarjow niebe, na druhej stronje pak je też dowos jara mały. S khlěbowych żitow so rożża jara hnadno wotbywa, a husto so też wyšische wobkhodne pschirażki hacż 4 hr. pschihiwoła. Też pschenża so bóle wobkedźbuje, wożeże w Norheinitej ku so swużiwanże możnosće derje wuwiże. W Barlinje komym so wożebje pżewanżka pschenża pyta, tola pschihódnych pohliczenjow njeje. Njekontingentowanje pschenży a rożi je jenoż mało na wikach. Mchenżne a rżane muki maja mérny wobkhod na krute wschdżneje potrjeby. Wowży a jeczmjeń sa pżewanżke zamérny w pschenżkowych drużinach so lohko wotbywataj. Sa lepsche drużinu je wjazy napraschenża. Wotkamnjenża w industrijowych tworach so lędy pschewjedżechu.

Wežera wjacżeżche w Barlinie zeutnaf

pschenżu W 8: 10,90 hr., W 9: 10,25 hr., — rożi R 8: 8,40 hr., R 11: 8,55 hr., — jeczmjenża G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr., — wowża H 11 8,35 hr., H 13: 8,50 hr

w Shorielju

pschenża 20.30 hr., rożka 16,80 hr., jeczmjeń 17 hr., wowży 15,80 hr., běrny 2,45—3,05 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	17. 4.	16. 4.		17. 4.	16. 4.
Pšenica	214,0	214,0	lupy	21,0-23,0	21,0-23,0
rožka	177,0	177,0	woka	30,0-31,0	30,0-31,0
jeczmjeń now.	—	—	módre lupiny	17,0-18,5	17,0-18,5
jeczmjeń, nat.	—	—	žołte lupiny	29,0-31,0	29,0-31,0
wows	—	—	zeradella	44,0-48,0	44,0-48,0
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenč. muka	27,35	27,35	lany wosušk	17,30	17,30
rżana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruški	18,70	18,70
rżane „	10,10	10.10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana słoma		
hroch, Viktor.	33,0-36,0	33,0-36,0	wowsna „		
lane symjo	—	—	ječna „		
pieluški	34,0-37,0	34,0-37,0			

Płaćizna za pšenicu za wupłodżerja 8: 201,0 9: 205.0
Płaćizna za rożku za wupłodżerja 8: 163,0 11: 171.0
Płaćizna za jeczmjeń za wupłodżerja 7: 173.0 9: 178.0
Płaćizna za wows za wupłodżerja 11: 167,0 13: 170.0

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

18. haprieje 1936 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so no złotej hriwnje zrozumja.

Twora	najnižše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjace mjaso z kosćemi - - 1 kg	1.60	1,80
Ćelace mjaso - - - - 1 kg	2.00	2,20
Skopjace miaso - - - - 1 kg	2,00	2.40
Swinjace mjaso - - - - 1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc - 1 kg	—	2,20
Pšeńćna muka - - - - - 1 kg	0,38	0,56
Rżana muka - - - - - 1 kg	0,34	0,36
Khlěb - - - - - - 1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny - - - - 1 kg	—	0,09
Rajs - - - - - - 1 kg	0,28	0,80
Hroch - - - - - - 1 kg	0,56	0,84
Soki - - - - - - 1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmalc - 1 kg	—	—
Sušeny połc - - - - 1 kg	2,20	2,40
Dobre mloko - - - - 1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra - - - - 1 kg	2,84	3,20
Jeja - - - - - - štuka	0,08	0,11
Jědźne buny - - - - 1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny - - - - 1 kg	—	0,76
Petrolej - - - - - 1 ltr.	—	0,44
Kamjentne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty - - - 1 ctr.	—	1,25

Twora	Němski wupłod Najniža płaćizna pf.	Najwyša płaćizna pf.	Wibrowany wupłod pf.
Boby (Buny) . punt	—	—	—
Hroch . . »	—	—	—
Kórki za sołatej »	—	—	—
Kórki k nakładź. »	—	—	—
Kórki (žonop.) »	—	—	—
Sydrjoty kał štuka	—	—	65
Běły kał punt	18	—	—
Čefwjery kał »	18	20	—
Wirsingowy kał »	—	25	—
Pupkaty kał »	—	—	—
Zeleny kał »	—	15	—
Kolrabi młod.) št.	—	—	—
Kolrabi (stary) pt	—	25	—
Karoty walčk	—	—	—
Karoty punt	10	13	—
Korjeń pětržylki »	—	20	—
Porej »	—	20	—
Radiski walčk	10	13	—
Rjetkej štuka	—	—	—
Rjetkej punt	—	25	—
Rjewjeń »	—	30	—
Čefwjena rěpa »	—	20	—
Kulrěpa »	—	10	—

Twora	Němski wupłod Najniža płaćizna pf.	Najwyša płaćizna pf.	Wibrowany wupłod pf.
Sołotej kořěk	20	25	—
Ščerbak »	—	—	—
Kosćadło punt	—	45	—
Selerij štuka	—	—	—
Selerij punt	25	30	—
Žoboda »	13	15	—
Rapunelki »	—	80	—
Tomaty »	—	—	40
Cybla »	13	14	—
Hromak »	—	—	—
Krěn »	70	80	—
Champignony litr	—	—	—
Cerstwe hriby litr	—	50	—
Sušene hriby litr	53	80	—
Dobre jabluka punt	35	40	60
Jabluka k warj. »	15	25	—
Dobre krušwy »	—	—	—
Krušwy k warj. »	—	—	—
Wišnje »	—	—	—
Słowki »	—	—	—
Brěski »	—	—	—
Aprikosy »	—	—	—
Kóźiata »	70	75	—

Płaćizny rěznego skotu na Barliuskich skótnych wikach.

17. haprieje 1936 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 292.

Połnomjasne, wukormjene, najwietšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 213.

Połnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	43
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	—

Jałowicy a kruwy: 1020

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, wukormjene jałowicy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowicy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowicy	—
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2101.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	79—83
Mjenje wukormjene a taike wot cyca (2.)	64—76
Špatne (3.)	50—60

Wowcy: 4221.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	37—38
Starše wukormjene (6.)	33—36
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	24—32

Swinje: 10694.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiżenj., hač do 1¼ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50.50
Špatne	45,50
Rancy a kundrosy	53,50

Wiše płaćizny w Budyšinje.

18 haprieje 1936

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja. Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet	najniža płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšenica, 76-77 kruta płaćizna 50 kg	—	10,05
Pšenca —— kruta płaćizna 50 kg	—	—
Rožka, 71-73 kruta płaćizna 50 kg	—	8,60
Rožka —— kruta płaćizna 50 kg	—	—
Jećmjeń nałětni - - - - 50 kg	—	—
Jećmień, nazymski, źrjadkaty 50 kg	—	—
Picowański jećmjeń 61-62 kg kr. pł.	—	8,85
Wows 48—49 kg kruta płać.	—	8,10
Wows - - - - - - 50 kg	—	—
Běrny w drobnowikowanym 50 kg	3,60	3,90
Běrny (we wulkowikow.) najn. pł. 50 kg	2,75	2,85
Běrny, žołte - - - - - 50 kg	3,05	3,25
Syno - - - - - - 50 kg	3,75	4,00
Słoma z mašinu młóć., prss. 50 kg	—	2,00
Słoma z mašinu młóć., k zasł. 50 kg	—	2,50
Słoma z cypami młóćena - 50 kg	—	—
Butra - - - - - - 1 kg	3,00	3,20
Jeja - - - - - - 1 štk.	—	0,08
Pšeńć. muka Type 502 100 kg*	—	34,10
Pšeńćna muka Type 790 100 kg	—	31,10
Rżana muka Type 997 100 kg*	—	24,40
Pšeńć. wotruby wokrjes. młyn 50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńćne wotruby 50 kg	6,60	6,85
Rżane wotruby wokrjes. młyn. 50 kg	—	5,85
Wikowańske rżane wotruby 50 kg	6,10	6,30
Husy - - - - - - punt	1,75	4,00
Prosata 1006 štuk - - - - 1 štk.	13,00	22,00

Waha prosatow w přerězku 14—30 puntow.
Prosace wiki dźěchu pomalšo.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 92 — Budyšin — Póndźelu 20. haprleje 1936 — Bautzen — Lětnik 95

Pohrjeb němskeho póslanca z Hoescha w Drježdźanach

Sańdźenu ſobotu dopołdnja je ſo w Drježdźanach ſerdźe cźełu němſkeho póſłanza w Londonje, Leopolda I Hoescha, ſ wulkej ſwjatocznoſcu k poſłednjemu wotpočinkej pokhowało. Semrětemu póſłanzu běchu pjatk wjeczor ſ wožebitym cźahom na dwórnischcźo w Drježdźanach. Rownym měrcze pschiwjeſli a jo w prjedawſchej wjerchownej měſtnoſci na mary ſtajili.

Sobotu dopołdnja wokoło 10 hodźin, jako běchu němſki ſwonkowny miniſter ſwobodny knjes ſ Neurath, jenerałſki póſłanz ſir Eric Phiłipps a franzowſki póſłanz François-Poncet ſ Barlinſkim ſpěchnikom dojeli a běſche ſafki bohot Mutſchmann jich na dwórnischcźu powitał, ſo pschewodźenje po dróhach Notweho města a Albertſkim wocze k zyrkwi Swjateje Trojiny hibaſche.

Na pschewodźeniu wobdźělichu ſo hiſchcze ſafizy ſtatni miniſtrojo dr. Fritſch, Lent a Kamps, namjeſtowar krajneje měſtnoſcje Salzmann, SA-ſkupinowy wjednik Schepmann, SS-brigadowy wjednik Berkelmann a druſy. Tſejſno kompanija 10. pěſcheho polka, cźeſtnej wotdźelowa SA a SS ſo tehorunja wobdźělichu. Kaſchcź ſo na łafece 1. artilleriſkeho polka wjeſeſche. 80 noſcherjow wěnzow 10. pěſcheho polka w cźahu kroczachu. Po zbłym puczu ſtuſte murje luda pſchewodźenju pſchihładowachu a morweho póſłanza ſe ſokhnjenej prawizu němſke ſtrowjachu.

Prědku kroczeſche hudźba, ſa njej dźěchu w jaſnomódrych uniformach polka gardźiſnych jěſdnych wotpóſłanz tuteho prjedawſcheho polka. Sa nimi kroczachu noſcherjo wěnzow. Na jenej ſzełki ſo poſłedni poſtrow Adolfa Hitlera cźitaſche. Potom wjeſeſche ſo łafetta ſ kaſchczom. Kaſchcź běſche ſ němſkoſtatnej khorhoju pſchikhrycty a jenoz ſ kroczełkom rózow wupyſcheny. Swony Drježdźanſkich ſtrkwjow ſwonjachu.

Pſched zyrkwju Swjateje Trojiny běſche ſo runje kaž pſched dwórniſchczom njeſmérna ſyła ludu ſeſchła. Tež zyrkej běſche hižo połnje wuhładźena. Prědku pſchi wokarju běchu kaſchcź ſtajili, kiž němſkoſtatna khorhoj a wulki lawrjeńzowy wěnz wjednika a němſkeho kanzlera pſchiſchłaj. Hódź běſche ſwjatoczna hudźba wuſkincźała, měſeſche ſcrał dr. theol. Grünagel ſ Aachena ſmjertne prědowanje, w kotrymž ſemrětemu khwaleſche jako muża, kiž je ſwoju ſyłu duchownu móz nałožił k lěpſchemu ſwojeho wótzneho kraja. Jeho ſiwjenje je běło najwyſchſche dopjelnjenje winowatoſcjow. Tohodla dyrbi pſchi wſchém ſarowanju wo ſemrětehu, ſ kotrehoż ſmjercu je ſo hłuboka rana nabiła, we wutrobach ſacźuwanje błaka wotwuczić ſa wſchitko, ſchtož je tutón muż ſwojemu němſkemu wótznemu kraiej był.

Po modlitwje a położenju wěnzow cźah na pohrjebniſchcźo kroczeſche. Na puczach pohrjebniſcheja wotdźelenja wiſchitkich ſtroninach wotrjadow ſpołčr tworjachu. Hódź běſche duchowny pſchi rowje Wótcźenaſch wuſpěwał a požohnował, ſo němſki ſwonkowny miniſter ſwobodny knjes ſ Neurath ſłowa jimaſche a ſo ſ morwym roſzohnowaſche. Na jeho ſaſtupu wo Němſku pokaſujo, miniſter rzekny, ſo ſo wone do knihi ſtawiſnow ſapiſchu.

Pſchi ſynkach paradneho pěſcheſoła prjedawſcheho polka gardźiſnych jěſdnych pſchiwiſni, ſtatni ſaſtupjerjo a pſchećelſko k rowu pſchiſtupichu a jenu ſ horſtku pjerſcheje poſłednju cźeſcź wopokaſachu.

Wjednik ſo jendźelſkemu kralej dźakował.

Wjednik a němſki kanzler je ſo jendźelſkemu kralej telegrafiſzy ſa jeho dźělbrace pſchi ſmjerći němſkeho póſłanza w Londonje dr. Leopolda ſ Hoescha dźakował, wožebje ſa to, ſo je ſo póſłanzowe cźełko na jendźelſkej wóinſkej łódźi ſ wojeſkimi cźeſcźemi pſchewjeſło a ſo je jendźelſki póſłanz w Barlinie ſir Eric Phiſipps jendźelſkeho krała pſchi pohrjebje ſaſtupował.

Němſki miniſter dr. Goebbels też hiſchcze wjednika jako pſchećela dźeſći khwaleſche. S mózmnimi ſłowami pak też poſłedni wjeczor pſched wólbami wopiſowaſche, hdyž běſche wjednik w Kölnje rěčał. To běſche był dźeń najmózniſcheho wuſnaca, kiž je jemu ſ luda napſcheco wyſkało. **Tohodła wón mjes wſchitkimi ſtatnikami ſemje najtruźiſcho mjes ſwojim ludom ſteji. „Wón je nam, ſchtož nam běſche, wón nam woſtanje, ſchtož nam je: Naſch Hitler!"**

Němski wjednik młodźiny k staršim rěčał

Njedźelu wjeczor je němſki wjednik młodźiny Baldur ſe Schirach ſ Kölna pſches radio k ſtarſchim rěčał. Najprjedy ſo mnohim maćerjam dźakowaſche, kotrychž ſkowa dowěrjenja a pſchihłoſowanja ſu jeho hłuboko ſmuſe. Potom němſki wjednik młodźiny pokraczowaſche, ſo cźi, kotſiž bjenja w Hitlerſkej młodźinje a němſkej hólczinje trocza, njetrjebaju wjazy ſtare wobmyſlenja pſchewinjeć, dokelž jich wjazy njeje. **Cźeſcź a ſwoboda, ſa kotrymaj ſtarſchi wokachu, ſtej ſo jim dałej.**

Němſku młodźinu wodźicź je nadawk, kiž k ſtražowanju pſchećiwo ſtrachaм pohnuwa, kiž młodźinje hroża. Tohodła ſo němſki wjednik młodźiny ſe wſchej raſnoſcźu pſchećiwo tym wobroca, kotſiž ſyſtaju młodźinje ſeſchkodźeć. Na pſchednjoſcźoru wjednikowych narodninowy ſo wón na **němſkich ſtarſchich ſ namołwjenjom wobroci, ſo bychu ſwoje dźeći němſkej hólczinje dali.** 90 prozentow wſchitkich hólzow mjes 10 a 14 létami ſtej hižo w jeje ſhromadnoſcźi. Starſchi ſhyſtnych 10 prozentow ſo tohodła wožebje namołwjeja. Natwarny plan, na wjele lět rozdźělany, je ſo ſ wczeraſnyſchim dnjom ſapoczał. **Starſchiſti dom, ſchula a Hitlerſka młodźina budźa ſ dowěrjenjom hromadźe dźěłacź.**

General artillerije ſ Fritſch pſchi jěchanju ſnjeſožił.

Wulkſchi roskaſowaŕ wójſka, general artillerije ſwobodny knjeſ ſ Fritſch, je na Bergenſkim wojeſkim ſwuczowanišchcźu ſ konja padnywſchi ſžebi wutrobno wobſchkodźił. Haćrunje franjenje njeje ſtraſchne, pak generałej w tu khwilu njeje móžno, ſo do Barlina wróćicź. Tohodła ſo jako jeho ſaſtupjer general infanterije ſ Rundſtedt, wulkſchi roskaſowaŕ 1. ſkupiny, pſchi wojeſkich ſarjadowanjach na narodnym dnju wjednika a němſkeho kanzlera wobdźěli.

Krótke politiske powěſće

Pólſki miniſterſki preſident ſkhori.

Puczowanje pólſkeho miniſterſkeho preſidenta Koſzialkowſkeho do Budapeſta, kiž běſche ſo na wczeraſnyſchu njedźelu wotmyſliło, je ſo wotſtorcźiło, dokelž je miniſterſki preſident nahle ſkhoril.

Liczba ſmjertnych woporow pſchi burſkich njeměrach w Juhoſłowjanſkej ſo na 11 powjeſchiła.

Beograđſke nowiny ſu nadrobnje wo njeměrach khorwatſkich burow w Sahrjebſkej wokolinje piſałe. Liczba wožobow, kiž pſchi roſhorjenju burow ſwoje ſiwjenje ſhubichu, 11 wjeczinja. Kak wulka je roſhorjenoſcź Khorwatow nad organiſaziju prjedawſchich mazedonſkich dobrowólnych ſkokow, nowe mordarſtwo dopokaſuje, kiž je ſo pjatk w Spliczje ſtało. Tam je w jenych klamach bur ſabuſtawa tuteje organiſazije ſakłoł. Mordarjej ſo poradźi cźekнyć.

Lord Linlithgow je knježeŕſtwo w Indiſkej pſchewſał.

Nowy indiſki měſtokral, lord Linlithgow, je ſwoju w Nowym Delhi pſchi ſwucźenych ſwjatocznoſcźach knježeŕſtwo Indiſkeje pſchewſał.

Japanſki general ſo je ſłužby puſchcźił.

Japanſki general Miami, dotal japanſki póſłanz w Mandźuſkej, je ſo je ſłužby puſchcźił. Po wojeŕſkim ſpěchu běſche ſo Miami ſ Mandźuſkeje wotwołał a na jeho měſto běſche ſo general Neda póſłał. Pſchećeliwnjo generała Miamia ſu wojeſke wožoby, kotſiž w nim njewidźa praweho ſaſtupjerja japanſkeho wojeŕſkeho ducha.

Italska ofensiva na połodnišej fronće

Wójnſka roſprawa cźiſło 189, kiž je marſchall Badoglio telegrafował, ma ſłědowazu wobſah: „Na ſomaliſkej fronće ſu naſchi wojazy pod roſkaſom generała Graziania 14. haprleje rano offenſivu ſapoczeli. Na lěwym kſchidle naſcheje fronty je ſo bitwa wuwiła. W pſchichodnej wójnſkej roſprawje ſo nadrobniſche woſjewi.

W Romje je ſo njedźelu wjeczor 190. wójnſka roſprawa wojſewiła, w kotrejž ſo nadrobniſche wo offenſiwje na ſomaliſkej fronće roſprawja. 14. haprleje rano je libyſka diviſija pod generałom Naſijom na ſomaliſkej fronće abeſynſke wójſkowe wotdźelenja napadła, kiž běchu ſo pſchi rězu Dźanagalo ſhromadźiłe. Dźeńſaz Abeba Damtu a Maconnel Endelaczu nad abeſynſkimi wojakami wótſkajetaj.

Njepſchećeſel je ſo 15., 16. a na ranju 17. haprleje najſafaliſcho pſchećiwjał a je kaž połny jamow a ſchkatkow dokładnje wuźił. Domjazy, libiſzu a ſomaliſzy wojazy ſu tute poſtſecźa dnja najwótriſcheho wojowanja ſmujiſze wutrali a ſu njepſchećeſela ſ wobitupjenjom na woběmaj ſchidłomaj doſpołnje pobili. Stadła łětadłow ſu jich podjerałe.

18. haprleje wokoło pſchipołdnja **móžeſche ſo poſłednje pſchećeźiwjenje jako ſłemjene wobhładowarcź, ſo mójachu italſzy wojazy na nowe ſamery poſtupowarcź.** Kaž ſo w italſkej roſprawje wojſewja, ſu Italcźenjo 10 morwych abo franjenych offizěrow ſhubili, 3 łětarſzy offizěrojo ſo franichu, 2 łětadle ſtej ſo pſchi nuſowym pſchiſtajenju na italſkej ſtronje ſtónzowałej. Někotre ſta wojakow njemóžeſche ſo wjazy na wojowanju wobdźěliće. Na bitwiſchcźu někotre tyſaze morwych njepſchećeſelow leža, mjes nimi někotſi ważni niſzſi wjednizy. 1000 ſtrělbow a buzenty maſchinſkich ſtrělbow ſu ſo dobyłe.

Notwe jendźelſke łakitaniſch-ſo pſchi wulinje rěč Themſy.

Kaž Londonſke dźěłaćerſke nowiny „Daily Herald" piſaju, chce jendźelſke wójnſke miniſterſtwo Canbenyſku kupu błiſko wuliwa rěki Themſy do łakitaniſcheja wutwarićź. Tak ruce hač ſo pſchihotowańſke jednanja ſłónza, ſo wotdźelenja ſwótkomjetakow a artillerije na kupje ſamješa.

Dr. Goebbels k wjednikowym narodninam rěčał

Wječera njedźelu wjeczor w 10 hodźinach je němſki miniſter dr. Goebbels pſches radio k němſkemu ludej rěčał a pſchi ſkładnoſcźi wjednikowych 47. narodninow jeho wobhobu pohódnoſcźi. Najprjedy na ſadnu pſcheſjenoſcź a ſtal njeſnatu ſhromadnoſcź ſpomni, ſ kotrejž němſki lud ſa muża ſhładuje, kiž je ſa wſchěch Němcow w Němſkej a ſwonka jeje mjesow ſnamjo němſkeho wozrodźenja a ſjednjenjeho ſtata. Tutón žiły lud wjednikej na jeho narodninym dniu ſwoju lubоſcź a cźeſcźowoſcź ale też ſwój dźak wopokaże. **Wſchitkiż ſu w tym pſchesjene, ſo je wjedniſtwo Němſkeje pola Adolfa Hitlera w najlěpſchimaj, najſwěrniſchimaj a najſpuſchcźomniſchimaj rukomaj.**

Minister potom wjednika jako cźłowjeka pohódnoſcźe a wožebje na jeho ſkowa dopominaſche, kiž je pſchi poſłednim wólbnym wojowanju prajił, **ſo je narod tak huſto we wěrje poſtajnjał a ſo dyrbi narod nětko jeho we wěrje poſtajnjeć.** Dr. Goebbels wulke ſtaroſcze a dźěła wopiſowaſche, kiž kóždu hodźinu na wjednika leža. Wón je w tuttych tſjoch létach ſmužitoſcź mět, Europje wěrnoſcź prajićź, runiež běſche to huſto bolostne. **Wón je wulki ſjednoczeŕ, kiž je ſaſchmjatane europſke napſcheczinnoſcze ſjednorił a wujaſnił.** Jeho měrowy plan je miſchtrſtwo w tutym naſtupanju. **To wſchitko je wjednikej dowěrjenje a dźiwokibilnoſcź ſchěrokich worſchiow luda wunjeſło.**

Šěsć njedźel čerwjeneho terrora w Španiskej

74 mordarstwow, 199 nadpadow, 178 zapalenjow.

Monarchistiski zapósłanc Calvo Sotelo je w swojej rěči před španiskim sejmom wo nadpadach a zapalenjach rěčał, kiž su so w Španiskej wot 16. februara hač do 2. haprleje t. l. stałe.

Se zapóslancowej rozprawy so sponi, zo je so za tute 6 njedźel zyła 199 nadpadow skućiło, 58 na pisarnje politiskich stronow, 72 na zjawne a priwatne wobchodne twarjenja, 33 na priwatne bydlenja a 36 na zyrkwje. Při wšěch nadpadach so snutskowne wuhotowanje wobškodźi. Nimo teho su radikalni lěwizarjo 178 zapalenjow skućili. S woporom zapalenjow bu 12 předsydstwow politiskich stronow, 45 zjawnych a priwatnych wobchodnych domow, 15 priwatnych bydlenjow a 106 zyrkwjow. 56 zyrkwjow je so docyła spaliło.

Nimo teho je so za tute šěsć njedźel 11 generalnych stajkow, 169 mjeńšich a wjetšich stejkow, 39 tjeleńzow, 85 rělnych nadpadow na jenotliwe wosoby a 24 bombowych nadpadow stało. Při tutych wustupach je so zyła 345 woporow ćežko abo łóžo raniło a 74 čłowjekow so moriło.

Pjatk popołdnju radikalni lěwizarjo jene Madridske klamy nadpadźechu, kotrež pjecżom bratram słuščeja, kiž španiskemu fašistiskemu hibanju přisłuščeja. Lěwizarjo dweju bratrow z pistolemi zatřělichu.

Generalny strajk w Madridźe so skónčił

Swjazkaj syndikalistiskich a socialdemokratiskich dźěłaćerskich swjazkow staj sobotu rano wozjewiloj, zo je so generalny strajk w Madridźe skónčił. Staj dźěłaćerjow namołwiłoj, so bychu so zaso na swoje dźěło podali. Dźěłaćerske organizacije na zakonskich naćiskach a druhich knježerstwowych naprawach widźa, zo so knježerstwo prócuje, na přećeza antifašistiskeho dźěłaćerstwa dźiwać. Tu słušeja zakaz wšitkich organizacijow, khłostańske přesłědźenje a wotsadźenje fašistam přećelnje smyslenych offizěrow wójska a policije, zajećże wjele fašistow.

Pólski wojeński lětak zniczbożił.

Na Waršawskim wojeńskim lětanišću je lětarski leutnant Wilkowski z njeznateje přičiny ze swojim lětadłom z wysokosće 500 metrow na zemju padnył. Lětadło so hłuboko do zemje zary. Lětak so zarazy.

Japanske sojimy za Abesynsku.

Powěsćernja „Domei" w Tokiu je wozjewiła, zo japanske knježerstwo na italsko—abesynsku wójnu z wulkej starosću spladuje. Wšo jene, kajke naprawy Swjazk ludow, Jendźelska abo Francowska při pokojenju w Rańšej Africy činja, so Japanska prócuje, zo by swoje wikowańske zajimy w Abesynskej škitało.

Strašny nawal zymy w połodnišej a wječornej Němskej

Lětušša haprleja je pornjo druhim lětam poměrnje zymna a hruba. Hižo zyły čas mamy přechkłódne, njewobstajne a wětrojte wjedro. Sobotu wječor so samo sněhowaše kaž wokoło hód. W našich runinach wšchak sněh hnydom rosta. Ale hory so njedźelu rano z nowym sněhom běłachu. W hórskim kraju našeje Łužicy je sněh tež w dolinach ležo wostał, zo mějachu tam njedźelu rano najrjeńšu sněhowu krajinu.

Kaž sponimy, sněh w našich stronach sróstej rostlinow njeje dale zeškodźał. Schtomowe kćenja so při połkłednich symnych dnjach njejsu mohle spěšnje rozwiwać. To běše něšto ćim lěpje za nje, hdyž so při hrubym wjedrje sněh na pupki staješe. My we Łužicy zmy wšchak při wšěm symskim wjedrje přecezo hišćeje něšak sbožowne pobył. S połodnišeje a wječorneje Němskeje su powěsće dóšłe, zo je so tam pjatk a sobotu telko sněha našło, zo z měšnami meter a hišćeje wyše ležeše. Na dróhach wobkhad wjazny. Auta wostachu w sněhu tczazy. Haj, samo železniske czahi z měšnami njemožachu jěsdźicż.

Sněhowe zepje w połodnišej Bayerskej.

Kaž pjatk popołdnju tak je symske wjedro tež sobotu dopołdnja z njepomjeńšenej sylnosću w połodnišej Bayerskej zakhadźało a je wosebje w kraju blisko Alpow wjele sněha přinjesło.

S Kemptena w Allgäuskich Alpach so powě, zo je sněhowy mjećel 30 hodźin bjez přestaća zyhnowal. Wobkhad bu z kóždej hodźinu wobćežnišči. Póstske auta dyrbjachu sobotu wječor přestać jěsdźicż. Na dróhach wjele automobilow steji, kiž su w sněhowych zepjach tczazy wostałe.

Sobotu rano bu sněh tež za železnicu strašny. Wuhibadła a kolije móžachu so jenož z wulkim napinanjom wot sněha wuczišćicż, kiž so k nim lěpješe. Czah so zara zapósdźichu. Tak ranšči czah z Kemptena do Isnija jědźo pola zastanišća Schwarzerde w sněhu tczazy wosta a dyrbješe so hakle wuhypacż. Napšcheczitwny czah z Isnija z połdra hodźinu zapósdźenja přijědźe.

W telefonowym wobkhadźe běše so wosebje na železnicy z Menningena do Ulma a Stuttgarta wjele telefoniskich grotow rostorhło.

Wulki sněh w Čornym lěsu.

W nocy k pjatkej so w Čornym lěsu wjedro njejapy přeměni. Hižo schtwórtk wječor běše so započało deščowacż. Tola z kóždej hodźinu bu symnišo a pjatk rano běchu hory a doly Čorneho lěsa ze sněhom přikryte. W dolinach thermometer něhdźe 0 pokazowaše. Na horach pak 3 hač 4 stopjenki symy po Celsiju naměrichu. Sněh 10 hač 20 centimetrow wysoko ležeše.

Pjecź jendźelskich šulerjow w sněhowym mjećelu smjerć namakało.

Czrjódka wukrajnych šulerjow, kotřiž w Němskej na wopyće přebywaju, so pjatk dopołdnja njehladajo hrozneho wjedra do wokoliny hory „Schauinsland" na wulět poda. Czrjódka sebi do hušćeje kurjawy a pozdźišo do sněhoweho mjećela zańdźe. 12- hač 14lětni hólcy, kiž mějachu wukrajneho wučerja při sebi, zyły dźeń po krajinje wokoło bludźachu, dóniž wječor 1/10 hodźin do wsy Hofsgrunda njepřińdźechu. Schtyrjo hólcy běchu w sněhu brodźo tak wosłabnyli, zo wumrěchu. Dweju dyrbjachu cžežko khoreju hnydom do Freiburga do kliniki dowjesć. Tam je jedyn z njeju njedźelu rano tehorunja wumrěł. Sbytnych 21 šulerjow a jich wučerja w Hofsgrundźe wothladuja, dóniž zaso k mocam njepřińdu.

Czah w 2 metraj hłubokim sněhu tczazy wostał.

We wječornym dźělu pokrjeżsa Kasselskeje železniskeje direkcije je so njeźměrnje wjele sněha našło. S wěstnymi dyrbjachu ze sněhowymi płuhami dróhi a pucže wuhy-

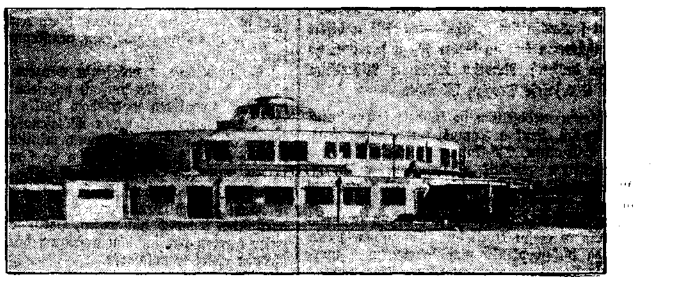

Londonski nowy lětadłowy přistaw w Gatwicku.

Sa měsac so w Jendźelskej nowy Londonski lětadłowy přistaw wotewri, ke kotremuž budźe móžno, z podsemskej železnicu za 40 mjeńšinow ze snutskowneho města dojěcż. Na wobrazu widźimy přistawowe twarjenja, na kotrychž je srjedźa wobkedźbowarska wěža. (Scherl Bilderdienst, M.)

Pod škitom Božim

19] (Pokračowanje.)

To prajiwši so wón wusuny, na Janowe prašenje njepozkhajo,

Wonka wulke kónzo ležeše, do suroweho platu zawalene. Wěžiny wotwali Jan swjerschnu wobalku, a šćto so wukopa? Drohotny kožuch z koži čornych lišćkow.

Jan nochdyšće ani swojimaj wočomaj wěricż. Wot Władiměra bě słyšał, zo je čorna lišćka jara žadna a zo wjele njeznadnišo koji, hač běła a módra.

„Ty sy dobry čłowjek!" wón, z czuczom přešejaty, zawoła, hdyž krasny, wosebny kožuch wuhlada. „Haj, nětkole wěm, k čemu sy poslědni czaš tak husto na hontwje był! Ow, šćto sy so wuprózował a napocił. To dźě dyrbja z najmjeńša schtyri koże bycż, kotrež su do tejele sukńje sešite."

Se sbožownje so błyšćacymaj wočomaj tón kožuch rozpšestrje a so woblečę. W tym wokomiku Pětrowna załupi. Ert a wočzi šěroko wotwěrajo w durjach stejo wosta a ani słowa prajicż njemóžeše.

„Na jenož hladajće, luba macži", Jan na nju zawoła. „Ja sym někole wosebny knjes, — šćto móžu sebi přeće to? To dyrbicże so pola Władiměra wobdźakowacż."

Pětrowna so na rjany kožuch dosć nahladacż njemóžeše a sebi jón ze wšěch bokow wobhladowaše.

„Hdy by tole knjes guverner widźał!" wona napołsłedku rjekny. „Tón kožuch je mjes nami 600 rublow hódny."

Tež mjelčzenjo, dźiwajo so, zatawachu, hdy by so Jan we swojim kožuchu pokazował, a šćtož so nad tym najbóle wjeseleše, bě Władiměr.

IX.

Se přeměnjenje.

To bě wokoło hód lěta 1816. Wichor z dycha wubězany Władiměr jónu přeće dróhu přińdźe a hižo nuts zawoła: „Wěš ty hižo? Ow Božo, ty tu tak směrom sedźiš, ty drje hišćeje ničzo wo tym njejsy słyšał? Sla powěsć po měsće dźe! Guwernera su do Pětrohroda wróćo powołali, a tón Olowjew, najbližši po nim, ma jeho naslědnik bycż. To je njezbože!"

„Czehodla to?" Jan so dźiwajo wopraša. „Šćto maš tajki strach a styk, luby Władimjerje?"

„Njeznaješ dha Olowjewa?" Władiměr roshorjeny pokračowaše. „Hladaj, stary guverner a nowy, to je tajki rozdźěl kaž dźeń a nóz. Tak dobry a miły kaž bě stary, tak zły a twjerdy je nowy. Wjedźa, kak kiżale je přeco přihladował, hdyž z jatymi přišćiojnje wobkhadźachu. Budźešće-li po nim šćło, wam budźišće so zlě wjedźo. Ale tute zle czasy hakle maju na waš přińcž, hdyž wón knježstwo dóstanje. Po měsće so powěda, zo maja jecži dale k połnocy póslani bycż, přenja połoja na łojenje soblow, druha do podkopkow. Ty słušcheš, Jano, k přenjej połojy, — ty dyrbiš potajkim na łojenje soblow!"

Janej so barba přeměni, a ruzy jemu po cžěle zpadnyšćej, jako byšćej wuslabłej.

„Na — łoje—nje — soblow?!" wón bjes zwuka mjakotaše a ze srudnym čzinkom kaž wo pomoz załošćo na swojeho přećela zhladowaše.

„Na łojenje soblow?!" ze stwinych duri so zakšikny, z kotrymiž bě runje Pětrowna zastupiła. „Ow, Božo Knježe, mój syno, to je twoja smjerć!"

We stwičcy so dołho zyle mjelčzeše. Ničžo so njehibny, wšěm so čežko dychaše. Wusrózenje bě wšitkich skoro zyle slemiło.

W tym wokomiku pjekar, kiž bě do města wuschoł, domoj přińdźe, tež wšón wuprózchany.

„Wy to hižo wěšće?" wón so woprašša, přitomnych wobkedźbujo. „Wšudźom sebi to hižo powědaju, šćto ma nowy guberner z jatymi myšle činicż. Nochdyšće so mi to wěricż a ke knježeřskej khěži doběžach. Tam mi to zastojnik wobkrucži a tež zdobom sponich, zo ma so to hižo najatra stacż."

Mawž Pětrowna bě wšcha žnicžena a da so do płakanja, a z hłošom załošćo Jana wobja, kotryž z myšli wutorhnjeny, njewědźeše, šćto bě so z nim stało.

Władiměr so přeni zaso sxraba. „Směrujtaj so", wón bjes mała hrubje poręczi. „Załošćenje a winczenje ničžo njepomha, mamy něšćto druhe za dźěło. Jano, kak wjesoly ja něšto sym, zo sym tebi husto wo swojich hontwach powědał a tebi trochu pokazał a rozestajał, kak ma so to činicż, hdyž na soble, hermeliny a lišćki dźěch. Hdy by ničo njerozumjał, by so cži to hubjenje čzinilo. — Wěš dha tež hišćeje wšćitko?"

Jan srudnje z hłowu zatřasy. „Na to a tamne drje so wšěm dopomnicž, ale tohodla hišćeje hontwjer njejsym. Po mni je so stało!"

Władiměr k woknu stupi a pokhmurjeny před sebje hladaše. Wón na to njepoškaše, šćto sebi Jan a jeho hospodowarjej hromadźe powědachu, dóniž so njejapy njewobroczi a njesirowjo z domu njewuběža.

„Šćto dha Władiměr ma?" Pětrowna a Jan so z dobom woprašeštaj.

„Wón je sebi něšćto wažne wotmyslił", pjekar rjekny. „To sym na nim pytnył."

To běchu srudoby połne hodźiny, kiž někole sćěhowachu. Se wšitkich stron srudnu powěsć wobkrucźachu, tež někotři jecži přińdźechu a Janej zdźělichu, zo dyrbja z nim so na puc do smjerće podacż. So bě so jim zdźiło, zo maja so jecži, kotřiž běchu k łojenju soblow wotsudźeni, po pjecżoch na sanjach z měšta wotwjesć a so potom swojemu wosudej přewostajicż.

Hišćeje tón samy dźeń wječor Władiměr zaso přińdźe. Wón sebi pót z czoła třeješe a z hłuboka dychaše.

„Jano!" wón zawoła, „sym to přeskłócził, — potom sobu! — Haj, hladaj jenož, ja pojědu z tobu sobu! Ow, to běše surowe bědźenje, najprjedy z našim nanom a potom z guvernerom, kiž so krucże do mnje da, ale potom pomału přidawaše, dokelž sym jemu słubił, zo jemu najlěpše wotedam, šćtož popadnu a zakolu."

„Władimjerje!" Jan zawoła, „šćto maš ty myśle?! Wěm, zo sy ty mój přećel, ale tole wot tebje přijecź njeměm, to je přewulke, přewjele, a twój nan by nje zakłał, hdy by jenu jeho žyna — —"

„Mjelcz jenož!" jeho Władiměr krucže přetorže. „Ja wěz njeje tak zła, kaž sebi ty myšliš. Tebi je to hrózbna myšlička, na łojenje soblow hicż, — mje to za wjele porsty za tym czehnje, ja so na to wjeselu kaž dźěćo. Ow, takle zyle a dospołnje nadobnej hontwje žiwy bycż, to je radosć."

„To wšchak cži wěrju", Jan wotmołwi. „Ale šćto dyrbi twój nan bjes tebje započećż?"

„Na na, přećeło", Władiměr pokračowaše, „twój tu wšchak tež tak póńdźe. Schtwórcž lěta dźě tež tak přeće čzepje. Tón czas pak budźe dožahacż, to bych tebi swoju hontwu rospokazał. Potom so zaso k swojimaj staršimaj wrócžu, tola tebje z czašami wopytam."

Tež tak dyšće Jan hišćeje napšcheciwo rěčecż a to wopor wotpokazacż, ale napołslědku so Władiměr roshorja, a tuž dyrbješe to přijećż.

(Pokračowanje sćěhuje.)

howacź. Na żelesnizy ſ Brišuna do Walda a Corbacha je wožobowy cźah w 2 metraj hłubokim žnežu tćežu wobſtał. Tež na druhich żelesnizach žo nimale wšitke cźahi pschi žymnym žnežowym mjeńcźelu jara sapoždźichu. Na dróhach žyła njebeśćhe možno jěźdźicź.

Syma w Taunuſkich horach.

S Frankfurta n. M. žo powźe, ſo je žo w žuſobnych Taunuſkich horach w nozy k piatkej po deschćach počzało žymje žneżowacź. We wichelakich wźach Taunuſkich hór je žymy wětr wjele schtomow a telegrafowych ſcźežorow spowaſał. W nozy temperatura hacź na 5 ſtopnjow symy ſpadny. **Ssadowe kćenje je wſchudźe cźežko cźerpiło.**

Kataſtrofalne ſcźežkowki symy w połobnuſchej Weſtfalſkej.

Ssněh, kiž pjatk pschipołdnju sapoczža padacź, je w nozy k łobocje po zyłej połodnuſchej Weſtfalſkej wulke sapuſcźenja naczinił. Wulki dźěl żelesnizow Sauerlandſkeje njeběśćhe ſa wobkhad možny. W dolinach žneży 50 hacź 80 cm. hłuboko leżeśćhe, w horuzej Sauerlandſkej žamo meter žneha naměrichu.

Cźah ſ Barlina, kiž nećzeſćhe žobotu rano 4,56 hodźin do Hagena pschiſćeź, dopołdnja ½10 hodźin hiſchcźe njeběśćhe pschiſćeł. Na Hagenſko-Kölnſkej a na Hagenſko-Düſſeldorfſkej żelesnizy žo cźahi jara sapołdźichu. Dróhi běchu hłuboke ſe žneżom pschikryte. W měſtach a na wſach Sauerlandſkeje žu droźowe żelesnizy a autobuſy dyrbjale pschestacź jěźdźicź. Dokelž wodnjo tajſche a wjecźor žało mjerſnjeſcźe, žo telefonowe a telegrafiſke groty torhachu. Na ſahrodach, w lěſach a na połach je tehorunja wjele ſchkody naſtało.

Eſſenſka żelesnińſka direkcźija wozjewja, ſo běchu žo wichelake ſawěte żelesnizy dyrbjale ſawrěcź. Telefonowe a telegrafowe pschiprawy njedźełachu a ſ tym žo wobkhad njeżmérnje hacześćhe. S měſtnami běśćhe wětr ſcźežory na żelesniſke kolije cźišnył.

W **Budyſchinje**, 20. haprleje 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Pilnosć je maśeŕ zboża.

— **Mó wjedrje.** Sobotu wjecźor w 7 hodź. barometer 731, hygrometer mińus 3, najwyſchcźa dnjowa temperatura 8 ſtop. cźopłoty. Dźeńża rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer 0, najniźſcha temperatura w nozy 2 ſtop. mróza. — Niźina, kotraž běśćhe nam wětrowite a maćzane druhim ſtronam njewitane ſymńſke wjedro pschinjeſła, je žo k połnozy wotbałika Wyſchina pola Jendźelſkeje w naſchich ſtronach wſchitka nabywa. Tuž žnemy wocźakowacź, ſo žo wjedro bórzy směruje. Wodnjo budźe po nječźim ſažo cźopłiſcho, nozy pak hiſchcźe poměrnje ſymne woſtanu. — Jutſtje wutoru błónćko 5,54 hodź. ſchadźa a žo 7,05 hodź. ſłonco Mšiſarźk ſchadźa jutſtje rano 4,19 hodź. a chowa žo wjecźor 7,35 hodź. Jutſtje mamy młody měſaćź.

Wuhlady na wjedro ſa jutſtiſchu wutoru: Rjane a trochu cźopłiſche wjedro.

*

Létna ſłowna ſchromadźizna krawcowſkeho ſjednoćenſtwa

Počźeſćenje 26 jubilarow

pschijeſcze na

Sjednoćenſtwo mużſtich [illegible] Budyſchkeho wokſeja bě ſwojich žobuſtawow wcźera na létnu ſłownu ſchromadźiznu do Kehelerńje ſwołało. Po poſtrowjenju wyſchſcheho miſchtra Schramma žo 6 wucźobnikow wuſwobodźi. Pschedźynda pruhowańſkeje kommiſije towarſch Melcher dźeli pruhowańſke wuſkedki, kotreż žu jara ſpokojaze. Hdyž běchu wucźobnizy wyſchſchemu miſchtrej ruku ſawdali, porěcźa k nowym pomognikam wyſchſchi miſchtr A ſ a e l, pokaſujo na to, ſo maja pſchego a wſchudźe ſwoje winowatośćeje žwěru dopjelnicź a ſo bychu jónu dobri miſchtrojo byli. S najwyſchſchej pſchikaſnju budźe pſchego, ſo by žo najlěpſche dźěło poſtiſcźało. Po žwjatočnym wuſwobodźenju pſchiſamknu žo pſchiſcźe 7 nowych wucźobnikow. Wſchi tym kubłat wucźobnikow Mićka mkohym hólzam pokiwy dawaſche, kak maja žwój wucźobnitſki cźaſ wužicź.

Wyſchſchi miſchtr poćźeſći na to 26 jubilarow, kotſiž 25 lět abo wjacy k ſjednoćenſtwu pſchiſłuſchcźeja. Su to: mjes druhimi 25 lět: Wilhelm Baumert, Ota Grube, Guſtav Günther, Wenzel Nowotny, Franz Popek, wſchitcy ſ Budyſchina, Pawoł Nowak ſ Hliny, 30 lět: Jan Spičhała ſ Budyſchina, 35 lět: Arnoſcht Groſa, Joſef Smoła Budyſchina, Jan Krebs ſe Semicy; 40 lět: Ota Hennig ſ Budyſchina, Heinrich Barthel ſ Dobruſche, Auguſt Błažij ſ Rakeź, Korla Bauch ſ Njeſwacźidła, Korla Manja ſ Barta, Herman Jſchiedrich ſe Semicy; 45 lět: Guſtav Eiſolt ſ Biſkopic, Adolf Löfler ſe Wulkeje Dubrawy; 50 lět: Rudolf Köhler ſe Salomje; 65 lět: firma Auguſt Schwan ſ Biſkopic.

Knjes Mičźa rozprawjeſche na to wo mjeńcźažnym pruhowanju, kotreż bě 41 wucźobnikow ſkóſkło. Wuſledki žu jara ſpokojaze. Sa nowého wyſchſchego miſchtra žo ſ wulkej wjeſtſchinu ſažo wyſchſchi miſchtr Schramm wuſwoli. Pokładnik Proft poda rozprawu wo pokładni, kotraž žo ſa prawu ſpójna.

Wuznamny dźeń za Hitlerſku młodźinu a němſku hólčinu

Wjeźerawſcha niedźela běśće dźeń němſkeje młodźiny. Na tutym dnju žo pschi ſkładowoſći narodninow wjednika a němſkeho kanzlera 10ětni hólcy žwjatočnje do němſkeje hólčiny pschijachu a žo 14ětni ſ hólčiny do Hitlerſkeje młodźiny pschepokajachu. Sa Budyſchin a blížſcha wokoliny žo tuta žwjatoczńoſcź dopołdnja w 11 hodźinach na Mlynkez luzy wotmě.

Hitlerſka młodźina a němſka hólčina běſchtej žo ſe žiwojimi khorhojemi ſeſtupatej. Teź cźeſna formazija SA běśće pschitomna. Najebacź njepschijomneho wjedra běśće žo teź nimo faſtupjerjow wyſchnoſcźow a ſtrony nabladna hrjeba ſtarſchich ſeſchła, ſo bychu pschi tutym žwjatoczńym ſkutku pschitomni byli.

Hdyž běchu žo khorhoje pschinjeſcźe, fanfary a ſpěw wuklinčźale, ſwjatkowy wjednik Hoffmann po krótkej narěcźi 28 khorhojow, kiž běśće němſki wjednik młodźiny dźeń prjedy w Mjichnju poſtrowjeźi, jenotlinym wodźělenjam (khorhojcźkam) žwjatoczńje pschepoda. Potom wón 14ětnych ſ němſkeje hólčiny ſe ſlubjenjom žwéry do Hitlerſkeje młodźiny pschewza. Na to wjednik němſkeje hólčiny Müller 10ětnych do hólčiny pschija, kotiž teź žwjatoczne ſlubjenje ſkóžichu. S khorhojinym ſpěwom a wuczehnjenjom khorhojow žo žwjatoczny ſkutk ſkónči.

Popołdnju žo w Bismarckſkim haju podobna žwjatoczńoſcź ſa hołzy wotmě. 10- a 11ětne hołzy žo do hólčiny žwjatoczńje pschijachu a 10ětne žo ſ hólčiny do ſwojaka němſkich hołzow pschepodachu. Teź tuta žwjatoczńoſcź běśće žyłnje wopytana.

*

S **Bukez.** (Prěnja ſchula.) Saudźenu rjedu wotmě žo w naſchim Božim domje zyrkwinſka pobožnoſcź ſa nowaczkow a jich ſtarſchich. Knjes ſarar Mjerwa žwoje ſłowa ſkóždowańſke na profetu Jeſaja: Kaž hlina we ruzy hornczerja, ſcźe w mojej ruzy. Na to ſhromadźichu žo nowaczkojo ſe ſwojimi maczerjemi a wuczerjemi w ſchuli. 17 hólczkow a 18 hólczkow prěni raz do ſchuſſleje měſtnoſcźe ſtupi. Schuſſki wjednik k. wuczeŕ Lodni poſtrowi ſtarſchich a dźěći. W dźěſchcej narěcźi roſtoži ſamėry nazionalozialiſtiſkeho wukubłanja a pokaſa ſtarſchich na nowe winowatośćeje, kotreż pschi ſaſtupenju ſwojich małych do ſchule pſchewoſmu. Bukezańſke dźěći pod wjednińſtwo knježnу Münchhofez nowaczkow ſe ſpěwom a hru ſawjeſeźichu. Na łonzu žo rjane zokrowe titki rozdźělichu.

S **Bukez.** (Wuporjedźeńſke dźěła.) W poſlednich létach ſu žo dróhi w naſchej wſy do porjadła dałe. Jenoż dróha w delnjej wſy hiſchcźe na wuporjedźenje cźakaſche. Nětko je žo dospołnje wobnowiła a ſ aſfaltom pscheczahła. Teź na ſtatnej dróhy na ſtronu do Lubija na rańſchim dźělu wſy žo wulke pschetwarjenja pſchewjeduja. Droha žo pschi tym roſcheri a ſawinſenje, kotreż dotal wſchehlad dróhi kaźeſche, žo wotſtroni. Twarſke měſtna njech žo w cźaſu pſchetwarjenja prawje pomału pſchejedu, ſo njeby njeſbožow naſtało.

S **Bukez.** „Im gleichen Schritt und Tritt“ je nowy ſynkofilm, kotryž wojeſće tow. w Bukezach w Stangez hoſcźenju pokaſa. Nětkuže 600 wožobow pschi tym ſtaru ſławu němſkeho wójſka w ſwětowej wójnje, na morju, na kraju a w powětſſe ſažo wohlada.

S **Hodźija.** Saudźeny ſchtwórtk bě cźežkonakładgeny cźežiły cźah, kotryž w ſmėru do Biſkopiz jědźeſche, po nahłej horje počźał wróćo jěcź, dokelž wožowy wjednik tuhy pschepinajo njemóžeſche žin dopſchepinacź. Spinradła pak njemóžachu wulku cźežu dodźerźecź. Sćěhowazy daſchi Dieſelowy autowy cźah ſ Biſkopiz ſpyta žo hrožazemu ſtrachej ſ tym wuwinnyć, ſo ſpyta wróćo jěcź. Pschiwěſchak pak žo pschi tym préki pyches pucź ſtaji, tak ſo wjednikomaj niczo druhe njeſtoj, hacź ſ woża wuſkoczicź. Pschi ſraženju žo nowy Dieſelowy cźah na dobre žbože njepschećźišny, ale žo jenoź trochu wobſchkodźi. Wobaj wožaj móžeſchtaj bórzy dale jěcź.

S **Bukezom.** Sajimawy napohlad žo ſrjedu ſaudźeneho tydźenja naſchim wjeſnjaram politicźi. 13 baćzonow dleſchi cźaſ nad Nowomėſćańſkim dokom lećaſche, ſo bychu potom k Watrowej dale lećeli. Baćzony žo w naſchej wokolinje tak huſto njewidźa a ſnjka niz w tak wulkej liczbje.

S **Mateho Worjnka.** Teź w naſchej wſy ſo ſaudźeny ſchtwórtk prěni raz po dołhich létach ſažo baćzonej ſwójba pokaſa. Sajimawe pschi tym bě, ſo ſo hołbje njeſnatych hoſcźi nahonjachu a njeſmérnje najrjeńy wokolo lećachu, dokiž ſo ſłónczńje ſe wžy njeſhubichu.

S **Njeſwacźidła.** (Sserbſki wjecźor.) Rakeźańſke towarſtwo „Lipa“ wotmě tu w Knježim hoſcźenju rjanu ſerbſki wjecźor, kotryž bě pomérnie derje wopytany. Njeſwacźidło, bě w cźaſu fararia Jakuba hiſchcźe dobra ſerbſka wjeſ. We powójnſkim cźaſu je žo ſerbſki element tak jara wrócźo ſcźiſchcźał, ſo dyrbimy žo wo pschichod ſerbſkeho wobſtaćerſtwa bojeź. Towarſtwo „Jutrnicźa“ dźe ſo ſmėru prózuje dobrych Sserbow Njeſwacźidłſkeje wožady wokolo ſwojeje khorhoje ſhromadźicź, kaž pak žo nam ſda, pobrachuje jim na nowych, młodźich mozach, kotreż bychu ſ rutſej wolu ſo dźěła pschimałe. Dyrbimy tehodła jara witacź, ſo Rakeźańſke towarſtwo „Lipa“ Njeſwacźidłowemu ſjednoćenſtwu pomhaſche ſwjedźeń wuhotowacź, kotryž je bjes dwěla dobry ſacźiſchcź ſawoſtaji. Krótko po ½9 hodź. župan Rakeźańſkeje župy k. Jurij Schewcźik, rjanu liczbu pſchitomnych powita, pokaſujo na ſmėru ſerbſkeho luda, jedna-li ſo wo ſtatne wuhotowanje. S runje taſkej ſmėru pak dyrbimy žebi wažicź to, ſchtož ſmy naměrili po naſchich wótzach, naſchu drohu macźerinu rěcź. Namołwjeſche pschitomnych, ſo bychu, dałokoź hiſchcźe ſe ſobuſtawami Domowiny njeſtu, do njeſe ſaſtupili a pomhali rſady tuteje ſaſtupjerſkeje ſerbſkich ſacźimow pohlinicź. Swoju rěcź ſe ſtikrócźnej ſławu na wjednika ſtónczi. Na to ſpěwaſche pod wukonjnym wjednińſtwom k. krawſkeho miſchtra Bjenady ſpěwny wotrjad Lipy ſpěwaj „Hory módre“ a „Kužiza rosa“. Witamy ſ wulkej radoſcźu, ſo žebi naſchi ſednori narodni prózowarjo ſami pomhaſa, hdyž ſo intelligenza wjecźy do dźěła nima. S teho najlěpje ſpójnawamy, ſo korte-

Tu budźa ſchportowzy ſ zyłeho ſwěta byhlicź.

W Döberitzach, 14 kilometrow wot ſtatneho ſchportowego polaſ daleneho, je olympiſka wjeſ, kotraž je žo nětko dotwariła. Olympiſcy wojowarjo 51 narodow ſmėja tu idealny pschebyhk. W ſrjedźiſchczu wobraſa widźimy ſajimawe ſarjadniſke twarjenje. (Freigegeben durch d. R. L. M. 1. 4. 36.)

(Preſſe-Illuſtrationen, Hoffmann, M.)

Hospodarski rozhlad

Pónđźela, 20. haprleje. 1936.

Barlinſka burſa 18. haprleje. Na žobotniſchej burſy dóńdźe pornjo prjedawſchim dnjam k pschemėnjenju tendenzy, dokelž ant burſowny wobſtoj ſ powołanja ani bankowſka klientela ſ wotpschedawanjom poſlednich dnjow njepotrjacźowaſchtaj. Skérje wobe ſtronje wróćo kupowaſchtej. Sdźěła drje žu temu ſnježene kurſy, ſdźěła mſchelake dobre powěſće ſ hoſpodarſtwa pschinoſchowake. Wěſty naſtork wuhbadźeſche teź ſ nėkotrych wobſebitych hódnotow, kotreż wjednińſtwo na ſtorhnychu. Na rentowych wiłach žo ſtarowójnſka poźčzonka wo nėſchto mało powyſchi.

Dźeńſnińſke ſtótne wiſi w Drježdźanach.

Na ſtótne wiſi pschihna žo dźenſa: 331 howjadow a to 80 wołow, 63 bykow, 180 krunow a 28 ſaſoj-

zow. Dale 1170 cźelatow, 687 wowzow a 3065 ſwini. Pola howjaſeho ſtotu knjeſeſche žiwy wobkhod a wjſchon ſtót žo ſa najwjetſche płaćźiny rospschedźe. Cźelata měſaćzu tehorunja dobry wobkhod a płaćźiny wo 5 pf. pohtupichu. Wowzy měſaćzu hrėni wobkhod ſa dotalne płaćźiny. Swinje žo wſchź ſa poſtajene krute płaćźiny pschidźělichu.

Hłowny redaktor Marko Smoleſ w Budyſinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobraſy Arnošt Dušman w Budyſinje, za lokalny dźěł a přiłopk Marko Smoleſ w Budyſinje a za nawěſtki dr. Jan Cyž w Budyſinje. — Wudawa a čišći dr. Jan Cyž w Budyſinje.

D. A. III. 1936 2275. — W tu khwilu tarifna liſtina do. 5 płaći.

nje žeńskeho narodneho prózowanja na'hłubšcho do ludu žahaja. S wjeršćkom wjeczora bě Wjelowa hra „Shubjena njewjesta“, kotruž Rakeczanski młodostny towaršwowy wotriad ſ wullim wuspěchom pschedstaji. Wosebje Hilža (knježna Hermanez ſ Kamjenje) bě žo wurjadnje derje do žiweje powahi Hilže sajwiła. Tola też wšće druhe wožoby se žiwym sajimom žobukutkowachu. Spěwny wotriad hišće ſ dwěmaj spěwomaj wustupi. Po doczerpanju programa pschedžyda „Jutrnjeńki“, k. Greša ſ Krabowa, Rakeczanej „Livje“ we mjenje pschitomnych swój dźak wupraji a pschisamknu žo županowemu namołwjenju, so bychu też Njeswadlčenjo spósnali, so luboscz k wótczinje korieni w luboczi k domi'nie a we wšěm, schtož ſ njej swisuje. Wjeseła resta hischće wšěch wopytowari dołhu thwilu hromadże wjaiasche.

S **Klětneho.** Dawkowy rěčny dźeń budże w Mikowje 22. haprleje, kotryž finanzny hamt w Rósbórku sarjaduje. — Dobrowólna wohnjowa wobora, prěni haschenšti cłah w Klětnom, mějesche žobatu pola Lorzez žwoju lětnu hłownu ſhromadźiznu ſ wobtkodnej rosprawu. Po pschečzitanju posledniejho sapisa žo dwaj nowaj žobustawaj pschijeschtaj. Rosprawa wo pokkadni žo bórzy wotbyła a pokkadnik žo wuswobodźi. Na to poda wjednik cłaha Polank rosprawu wo sašłym lěcze, kotrejž žo sapschisabanje wobeju noweju žobustawow p'schisamknu. Pschichodne ſwuczowanje budże 26. haprleje rano w 6 hodź. Towaršchoio hischcze dleschi cłaž po tym hromadże wostachu. — Sa lětuschе hłowne wuběranje staj žo w naschej gmejnje dwaj bytaj pschijeńwjeschkoj. Kundrošy žane.

*

S **Biskopiz.** Nejwoczakowane žněhowe mjeczele běchu njedźelu w nozy też statnu dróhu mjes Biskopizami a Sebnizu ſ městnami tak sawdże, so dyrbjachu dźěłaczerjo žněh zypacz hicź a tak dróhu wobkhadej sašo wotewricź. Sdźěła běchu žo někotre schtomy pod hobrskej cźežu žněha złamałe a p'chi tym telefonike powody žobu p'chetorhłe. — We wšach Hornim a Delnim Ottendorfu, Berthelsdorfu, Polenzu Langenburkersdorfu a Nowym Měsce je w něhdże 400 kołczach pczołow shnitz wudyrił. Naprawy pschecźiwo rosschěrjenju naiykliwej thorosce žu žo hižo stałe.

Sport

Wo němske mischtrstwo w kopańśtwje.

Na druhim hrajeńskim dnju w skupinowych hrach wo němske mischtrstwo w kopańzy stachu žo někotre pschekrapjenja. W prěnjej skupinje žo wschitko po woczakowanjach wotwi. Kamjenicźanska polizija w Barlinje wjesce ſ 4 : 1 pschecźiwo BSV 92 dobu. Runje tak wěsce dobu Schalke 04 w Königsbergu ſ 4 : 1 pschecźiwo Hindenburgej w Olschtynje. W druhej skupinje njeběschtej žo poražzy Werder w Bremenje a Eimsbüttel w Hamburgu woczakowałej. W tśeczej skupinje Kickers pschecźiwo Wormatija Worms 3 : 2 a w 4. skupinje pschekwapi resultat 0 : 0 mjes Hanau 93 a SV Waldhoff w Mannheimje.

Pschekwapjenja w hrach wo towaršwowy pokal.

Wacker Drježdźany pschecźiwo Dresdensia 3 : 1 (1 : 1).
Guts Muts pschecźiwo Sportlust Zitawa 6 : 0 (5 : 0).
Wacker Lipsk pschecźiwo SV Gröditz 2 : 0 (0 : 0).
BC Hartha pschecźiwo 1897 Wulki Hain 4 : 2 (1 : 0).
Sportfreunde Harthau pschecźiwo Dresdner SC 5 : 0 (2:0).
— Tuto dobyće w kóždym nastupanju pschekwapi. Drježdźanscy tu poczerpichu porażku, kajkuž hischcze dotal njedoczakachu.

Stara doba w anekdotach

Žona, kotrejž mandźelski běsche dla žwojeje wulkeje njeżebjacźiwo'cze a sprawno'cze złamnje snaty Athenski wójnstiw jednik Phokion, jako jenicźka mjes Athenskimi wošebnymi žónskimi žaneje skoteje pychi njenoschesche. Jako jí jeje pschecźelnizy w tutym nastupanju poroki cźinjachu, wona snap'schecźiwi:

„Cźesnosć mojeho muża je moja najrjeńscha pycha.“

*

Anakreon, najstrěcźnjiwischi baśnik wjeżeleho, njepakażeneho wuźiwanja żiwjenja, bě wot žwojeho wjerchowskeho dobroczela a spěchowarja, Polykrateża dar we wyskokosći pjecź talentow (pisches tři sta a dwadzeći tyšac hriwnow) dostał.

Dwě nozy žebi cźežko hłowu łamasche, kak ma pjenjezy nałožicź. Potom je Polykrateżej je žłowami wrócźi:

„Njejschesch žebi žaneho dara, kotryž mi nozy bjes spanja wobradźi.“

*

Jako žo Autigonus jónu žam po lěhwje pschekhodźowasche, wón baśnika Autagoraża wuhlada, kotryž runje rvby pjeczesche.

„Ej“, wón tutemu žortniwje pschiwoła, „wěrisch ty, so Hower tehdy też ryby pjeczesche, jako wón žwoju Ilijadu pisasche?“

Duchapschitomny baśnik wotmołwi:

„Wěrisch, mój kralo, so je žo Agamemnon, jako wón tamne skutki dokonja, kotrej je Homer wopisował, też po lěhwje pschekhodźujo roshladował, schto žebi jenotliwi pjeru?“

*

Wulki Scipio Afrikanus, dobyczeł nad Hannibalom w bitwje pola Zama, dyrbjesche porok žiwischcź, so wón njeje žadyn dobry wojak.

„Moja mać,“ Scipio na to žebjewědomje snapischcźiwi, je mje porodźiła, so bych njebył ſ wojakom, ale ſ wójnskim wiednikom.“ j.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Gestellungsaufruf 1936.

In der Zeit **vom 21. April bis 30. Juni 1936** wird im Bezirke der Amtshauptmannschaft Kamenz eine

Vormusterung

1. der Pferde im Alter von 4 Jahren ab;
2. der Kasten- und Brettwagen bis zu 35 Ztr. Tragkraft;
3. der Reitausrüstungen (Sättel, Zaumzeuge) und Wagenplanen

durchgeführt.

Alle Besitzer von Pferden, Kasten- bezw. Brettwagen, Reitausrüstungen und Wagenplanen haben den beim Bürgermeister ihres Wohnsitzes ausliegenden oder an den Bekanntmachungstafeln aushängenden **ausführlichen Gestellungsaufruf** einzusehen und sich über alles Nähere zu unterrichten.

Wer dem Gestellungsaufrufe nicht oder nicht pünktlich nachkommt, wird, wenn keine höhere Strafe verwirkt ist, mit Geldstrafe bis 150 RM. oder mit Haft bestraft. Außerdem ist zu erwarten, daß eine zwangsweise Herbeischaffung auf Kosten der Säumigen erfolgt.

Kamenz, am 11. April 1936.

Der Amtshauptmann zu Kamenz.

Najstarschi němski žwětkomjetak.

Psched 650 lětami arzybiskop Giesebrecht-Bremenski radże města Hamburga prawo spoczi, so na kupje Neuwerku trajazy žwětkomjetak natwari. Nětkuże 100 lět posdźišo žo schćeroka mózna wěża natwari, kotraž dźenża hischcze tam steji a kotraž je žo w dołhich lětstotkach wschěm mozam wichorow a wójnow spjerała. Dźenża je w žwětkomjetaku skupina dźěłowych muži samčczena a žiwjenje naschego cźaża je do stareje wěże saczahnyło

Gestellungsaufruf 1936.

Musterungsplan.

Musterungsbezirk: Amtshauptmannschaft Kamenz.
Zuständiges Wehrbezirkskommando: Kamenz.
Sämtliche Dienstpflichtige der unter dem Musterungstage angeführten Gemeinden haben sich pünktlich früh 7,30 Uhr im Musterungslokale einzufinden.

Musterungsort: Kamenz.
Musterungslokal: Hotel „Stadt Dresden“.

Donnerstag, den 30. April 1936:
Biehla, Bulleritz, Brauna, Cunnersdorf, Deutschbaselitz, Dóbra, Großgrabe, Hausdorf, Liebenau, Lieske, Milstrich, Oßling, Schiedel, Schönbach, Skaska, Straßgräbchen, Trado, Weißig, Zschornau.

Montag, den 4. Mai 1936:
Kamenz, Anfangsbuchstaben der Familiennamen K—R.

Dienstag, den 5. Mai 1936:
Kamenz, Anfangsbuchstaben der Familiennamen S—Z, Wiesa und Bernbruch.

Mittwoch, den 6. Mai 1936:
Kamenz, Anfangsbuchstaben der Familiennamen A—J.

Donnerstag, den 7. Mai 1936:
Bischheim, Gelenau, Gersdorf, Häslich, Hennersdorf, Lückersdorf, Möhrsdorf, Petershain, Schwosdorf.

Musterungsort: Panschwitz.
Musterungslokal: Gasthof Panschwitz.

Freitag, den 8. Mai 1936:
Auschkowitz, Cannewitz, Caseritz, Crostwitz, Glaubnitz, Gränze, Göblau, Höflein, Horka, Jauer, Jiedlitz, Kaschwitz, Kindisch, Kleinhänchen, Kuckau, Lehndorf, Nauslitz, Neustädtel, Nucknitz, Ostro, Panschwitz, Räckelwitz, Ralbitz, Rauschwitz, Rosenthal, Säuritz, Schweinerden, Siebitz, Tschaschwitz, Zerna.

Montag, den 11. Mai 1936:
Elstra, Cunnewitz, Dürrwicknitz, Kriepitz, Laske, Miltitz, Nebelschütz, Piskowitz, Prietitz, Schmeckwitz, Schmerlitz, Schönau, Wendischbaselitz, Wohla.

Lowarstwowski powěstnik.

Kulow. „Sserbski wotrjad žwj. Jurja“ směje schtwórtk 23. haprleje wjeczor we 8 hodźinach wurjadnu ſhromadźiznu pola Natuschez. Mosswjeczimy mjenapatrona naschego wotrjada. Winowatosć wschěch žobustawow je, so pschińdu. Hosczo žu lubje witani.

Lipsk. Serbske hlido. Skhadźujemy so wutoru 21. haprleje wjeczor we 8 hodź. w hosćenu „Halštrowski hród“ na rózku Halštrowskeje a Frankfurtskeje dróhi. Chcemy wopominać wótčinca Handrija Dźemana. Stó njechał so při tutym wjeczorku rad z nim zetkać? Tohodła kóždy přińdźe! Starši.

Panczizy. „Lipa Sserbska“ (muzika hłoży) spěwa žrjedu (22. 4.) wjeczor pola Ssuchez w Panczizach. Nech w'chitaz bewerio pschińdu, dokelž so tola na koncert (17. meje) pschihotujemy.

Znaješ ty

rjane knihi „Serbskeje ludoweje knihownje“, kiž wudawa nakład Serbskich Nowin? Wone ći poskićeja rjenje wjazane, pyšne ćišćane, w swojim wobsahu prěnjorjadnje spisane woprawdźe

Hronow
Powědańćko ze Serbow.
J. Winger. 135 str. 30 pj.

Dźědowe zabawki
za pěkne serbske dźěći
J. Radyserb. 118 str. 50 pj

zbožopołne hodźinki

Hana
Roman wot H. Sienkiewića
164 stron. 50 pjenježkow.

Spokojene žedźenje
Po słowakskim Živeńskeho wobraz. 47 str. 30 pj.

Swobodni
Powěd. z našeho časa. P. Rom. Domaška. 112 str. 75 pj.

Bjez Boha na swěće
Po słowakskim. Živeńskeho wobraz. 54 str. 30 pj.

Na dalokich pućach
Přirodne wobrazki.
K. B. Šěca. 119 str. 50 pj.

Moje dopomnjeńki na swětowu wójnu
Jan Naiš. 80 stron. 50 pj

Kuš sebi je
w Serbskej knihańi w Budyšinje

Wrjós
Powěd. z Delan. P. Romuald Domaška. 66 str. 50 pj.

Stawizniske powěsće z naših serbskich wsow
M. Krahl. 177 str. 120 pj.

Barby
Laki
Pinsle
800 **Šablony**
jenoż wot firmy
Erich Winter
w Budyšinje na Kamjent. hasy 14

Dobra, čehniwa, wysokosućena
kruwa
je na předań w Nowej Wjesy čo. 12 pola Worklec

Vogtlandske
Zwjefšne Domowne Wumělske **gardiny**
story, voile, prěčne wobrubki, barbne tkaniny, rolowy kupujeće jara płać. hódno pola
Spitzen-Uhlemann
w Kamjencu na Hrod. horje (am Schloßberg)

HALGASCH (Neue Pilsner Bierhallen)

w Drježdźanach-A. na Wulkej Cyrkwinskej hasy 1 Mjenšinu wot parkowniška Altmarkt
Pilsenske Urquell — Dortmundske Union
Löwenbräu-St. Benno — Felsenkeller Pilsenske special
Wo přećelne wopytanje prosymoj Rudolf Haschke a mandźelska
805] Znate zetkanišćo Serbow

W Halštrowje

budże
njedźelu 26. a póndźelu 27. haprleje 1936
nałčiny hermank
Póndźelu 27. haprleje 1936
konjace a skótne wiki
Hermanske stany so jenoż na dožasne přizjewjenje natwarja. [796
W Halštrowju, 16. haprleje 1936. **Měšćanosta**

Wokřewjenje

za nohi je prawe wothladanje! Pomyslće jenoż na pilnosć, kotruž dźeń jako dźeń wot wašich nohow žadaće.
We swojim wobkhodże sym wšěm žadanjam wotpowědowacu pěstowarniu nóhow připrawił, kiž započnje pola wothladaniu nochćow, mašěrowanju, wotstronjenju kurjacych wokow a twjerdeje kože a skóńcźi we wuběrku strowotu spěchowacych stupnjow.

Martin Jähne, ortopädiski šewski mišter 1921
Specialny wobkhod za na nohi čerpjacych
w Budyšinje, na Šulskej hasy 9 / Telefon 2705

Přiloha k čislu 92

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 20. hapryleje 1936

Wjednik a němski kancler Adolf Hitler swjeći dźensa swoje 47. narodniny

Dźenßa je sa wschěch Němzow dźeń, na kotrymž kóždy na wjednika luda a stata spomina. Myßle jenotliwza khwataju k njemu a njeličzomne dobre pschečźa sa njeho a jeho skutk dźenßa k njebju stupaju. Adolf Hitler je sa tsi lěta ßwojeho knježstwa srosumił, ßebi lubosćž, pschikhilnosćž a dowěrjenje zyłeho němskeho luda dobycž. Dźeń pośledních wólbow 29. měrza je to wosebje jaßnje a rasnje dopokasał. Tajkeho dowěrjenja pschedy nim w zyłych ßwětowych stawisnach hischcźe žadyn wjednik luda njeje wužiwał.

Wschitzy wěmy, schto je wjednik w sańdźenych lětach sa němski lud dokonjał. Zyłe ßwoje žiwjenje, zyłe ßwoje myßle a starosćźe je Adolf Hitler ßwojemu ludej pschiwobrocził a je jeničzy sa njón žiwy był. Lud to tež połnje saczuwa a tohodla ßo jemu połnje dowěrja a zyle k njemu steji.

Hdyž wopomnimy, kak dokładnje je ßo wjednikej poradźiło, napschečźiwnosćźe a wschitko, schtož dźělesche, s luda wotstronicž, wulku shromadnosćž wutworicž, ßebjewědomje a wopornivosćž do luda saschczěpicž, někak dopóśnajemy wulkosćž jeho skutka. Na czož prjedy žadyn człowjek njeje myßlił, je ßo hižo sa krótki czaß do skutka stajiło. Pomyßlmy jenož na wulki skutk ludoweho spomoženstwa a symskeje pomozy, hdyž ßo kóždy ßobustaw luda sa druheho sastaja.

Runje kaž bu lud snutškach kruty zył, tak je jón wjednik tež w nastupanju porjahow k ßußodnym ludam saßo kruty a wěsty sczinił. Myßl czesćźe a ßwobody je w nim wožiwił. Wschitko, schtož němski lud ponižesche, je wjednik pschewinył a wotstronił. Sswět němski lud saßo jako połnohódny lud wobhladuje a dyrbi s tutym ludom ličžicž. Tutón skutk je wjednikej najwjetschu pschiwißnosćž doma a najwjetschu czesćźownosćž we wukrajn wunjeßł, runjež wón sa ßwojej czesćźu nježadał, ale jenož sa czesćž a lěpsche němskeho luda wojował.

Tak wón jako wulki wjednik pschedy nami steji. S dźaknej wutrobu dźenßa jeho wulke skutki pohódnosćźamy a jako najrjeńschi dar k narodninam pschinjeßemy jemu wutrobu połneho dowěrjenja a kruteje ßwěry sa pschichod a jeho nadawki. Boha Knjesa pak nutrnje proßymy, so by nam tuteho wjednika dołho sdźeržał!

Jara spodźiwne . . .

W Newyorku ßu někotre kino wotewrili, hdźež móža wopytowarjo ßwoje lisćžiki hakle po pschedstajenju kupicž. A to trjebaju tež jenož potom czinicž, hdyž je ßo jim pschedstajenje woprawdźe spodobało. Wuspěch je pječźa był pschekwapjazy: Jenož pjecž prozentow stajnje wupschedateho domu njeje, kaž wobßedźeŕ kina sdźěli, žanych lisćžiwotewsało.

Sittingbourne je město w Jendźelskej, kotrež 25 000 wobydlerjow ličži. Sittingbourne je horde na to, so ßmě ßo najstróßbnische město zyłeje Jendźelskeje mjenowacž. Pječž lět dołho njejßu žaneho pjaneho w měsćźe wobhladali. Někotre skónčźnje jeneho wobydlerja, starscheho muža, na drósy nadeńdźechu, kotryž bě khětro wopojeny. Wón móžesche lědy hischcźe na nohomaj stejecž. Muža ßu k pjecž schillinkam pjenježneho khłostanja sasudźili, nimo teho pak je hischcźe s tym khłostany, so jeho ßobuměschcźenjo bjes wuwsaczža sapiwaju.

Tu je ßebi stary jendźelski wyschk, Bright wón rěka, hdyž bě ßo na pschezo ßwoju wojeŕsku ßuknju wuslekł, po sdaczu s wostudy knihownju sałožił, kotraž jenož se žortow wobsteji. Wjazy hacž 20 000 žortow ma hižo hromadźe. Wyschk ma spodźiwnu czesćźelakomnosćž, so chze wschě žorty, kotrež ßu ßo hdy na zyłej semi czischczźale, w ßwojej sběrzy sjednoczene měcž.

Bjes klubow Jendźelczenjo po sdaczu njemóža žiwi bycž. Někotre ßu ßebi nowy sałožili, kotryž dyrbi wschitkich krajanow sjednoczžicž, kotsiž ßo 26. hapryleje narodźichu. To by po dokładnym wobličženju 112 267 ludźi było.

Tuta hobrska ličžba ßobustawow — ličži ßo s tym, so ßo nimale wschitzy sumołwja — dyrbi ßo potom po lětnikach sarjadowacž. W dalschich podrjadowanjach maju ßo skónčžnje wschitzy tamni sjednoczžicž, kotsiž ßo we wěstym lěcźe w ßamßnej hodźinje narodźichu. Tak maja potom móžnosćž, shromadne horoskopy (wěschczaki wosuda) sestajecž, so bychu ßobustawy pohnuli, wosudej dosćž wjele dobrych stron wotdobycž.

Sswěrna hospoſa, kotraž bě pola jeneho swudowjeneho fararja we Walesu w słužbje była, pschi jeho ßmjerczi nahladny pjenjes 45 000 hriwnow namrě. Ale hischcźe něschto druhe ji wón wotkasa: mjenujzy rowniscźo. W pośledniej woli semrěteho ßo ji prawo pschiswoli, jeli njewoženjena wostanje, ßo posdźischo jónu w ßamßnym rowje pschistajicž dacž, w kotrymž něšto hižo faraŕ a jeho žona wotpoczujetaj.

Saßo jónu ßo wo człowjeku rěčži, kotryž chze ßwět wobsbožicž. Wón je w Parisu žiwy a je ßebi sa nadawk stajił, ßwojim lubym ßobuczłowjekam pomhacž, kotsiž njemóža ßo towarstwowskich wopytow dowobaracž. Wón mjenujzy stojate czaßniki a tajke na sczěnu pschedawa, kotrež maju wschitke wosebitosćž, kotruž ßebi hewak njewažimy: wone mjenujzy sa pjecž hodźin zyłu hodźinu nakhwatuja. Tute czaßniki dyrbja wopytowarjow na to dopomnicž, so je na czaßu, skónčžnje s piczom czaja a jědźenjom tykanza pschestacž a ßo s rjanym dźakom rosžohnowacž.

W Londonje je „musej sa keltiske wuměłstwo“, a někotre kustos tuteho museja skorži, so je se ßwojimi musejowymi sastojnikami zyłe ßam. W lěcźe 1935 njeje wjazy hacž 12 wosobow musej wopytało, to je na kóždy měßaz jeničžki wopytowaŕ. Winu, so je mjes ludom tak mało sajima, kustos w tym widźi, so ßo žanych sastupnych pjenjes njesběra. Tak ludźo mjenujzy wěrja, so ßo wopyt museja njewupłaczi. j.

Njeznaty z Rodeca

Hižo dwě lěcźe ßo franzowska sjawnosćž s „njesnatym wojakom s Rodeza“ saběra. Tónle muž, kotryž ßo czěłnje strowy s wójny wróczi, bě ßwój pomjatk shubił. Wón njewědźesche kak rěka, ani hdźe bydli. Njeměješche žanych papjerow a njemóžesche žaneje rosprawy podacž, hacž bě woženjeny, hacž měješche starscheju abo kajkemu połkej je pschisłuschał. W nozy k 15. dezembrej 1914 ßo pola Fontaine-Saint-Hubert sasypny a hakle sa dwaj dnjej, hdyž běsche ßo se ßamßneje mozy saßo wußwobodźił, jeho lěkaŕska słužba namaka, jako wón bjes saměra wokoło błudźesche. Dowjedźechu jeho do lěkaŕnje w Rodezu w nadźiji, so ßo jemu w běhu czaßa tola pomjatk saßo wróczi. Ale wschitke pospyty běchu podarmo. Njesnaty wosta njesnaty.

Wo najsrodźiwnischich wustupach dla wosoby njesnateho s Rodeza móže ßo powědacž. Niz mjenje hacž pjecž wudowow, kotrež jeho wopytachu, jemu płakajo wokoło schije padnychu. Wschitke chzychu pschißahacž, so w nim shubjeneho mandźelskeho saßo spóśnaja. Wulka ličžba bratrow a macźerjow ßebi jeho wróczo žadasche. Fotografije ßebi k pschirunowanju wobstarachu, wyschnosćźe kóždy jenotliwy pad pschepytowachu, dyrbjachu pak potom tola stajnje dopóśnacž, so ßu ßo pschiwusni mylili. Něšto pak je należnosćž druhe wobličžo dostała. S wosebitymi omnibußami ßu pschedy někotrymi dnjemi wobydlerjo wjeski Champagneuse do Rodeza pschijěli, so bychu wojaka bjes pomjatka wopytali. Měschczanosta gmejny M., s mjenom Triffe, mjenujzy na tym wobsteji, so je njesnaty 5. januara 1876 narodźeny, se Champagneuse pokhadźazy bur Louis Monnet. Je jeho hnydom s wozjewjenjom wobrasa saßospóśnał a žonje Louisa Monneta, kotraž je ßo lěta 1924 druhi ras wudała, radźił, so by ßo samołwiła. Nadpadne pak běsche, hdyž něhdyscha Monnetowa, hacžrunjež zyła wjeß shubjeneho saßospóśnacž wěrjesche, rjekny, so ßo w žanym padźe wo jeje mandźelskeho njejedna, wona je na prěnje pohladnjenje widźała, so je to zuzy muž.

Tuž ßo s należnosćźu wjazy njesaběrachu, hacžrunjež pschezo saßo we wßy rěkasche, so něhdyscha Monnetowa ßwojeho muža nochze saßospóśnacž, dokelž njecha, so by jeje druhe mandźelstwo placžiwosćž shubiło. Jako pak skónčžnje hischcźe něhdyschi wójnski towaŕsch, kotryž bě Louisa Monneta naposledk w Argonnach widźał, s wěstosćźu wobkrucźesche, so móže njesnaty s Rodeza jenož Louis Monnet bycž, měschczanosta Triffe wyschnosćźi rosprawu poda. Tuž knjeni Planeyowu — tak něhdyscha Monnetowa dźenßa rěka — pscheproßychu, so by do Rodeza pschischła. Žona tute napominanje dopjelniwschi wospjet s wěstosćźu rjekny, so tuteho muža njesnaje a njeje jeho ženje widźała. Je woprawdźe tak, kaž ludźo w Champagneuse praja, so žona ßwojeho muža saprěwa, dokelž by ji jeho nawrót jara njewitany był? So bychu tole dośledźili, ßu ßo wobydlerjo se Champagneux, dalokož starschim lětnikam pschißłuschachu, do Rodeza podali. Wuspěch běsche pschemožazy: 38 se 40 s wěstosćźu prajachu, so w njesnatym Louisa Monneta saßospóśnaja. Dwě wosobje móžnosćž smylki pschisnaschtej. Wyschnosćźe, kotrež maju něšto rosßudźicž, pschedy czežkim nadawkom steja. Schto placži — wobkruczenje wudowy abo wobßwědczenje 38 krajanow? j.

Tiger jako stražnik pokładnje

Zoologiska sahroda w Newyorku ma wulke dokhody, ludźo ßo do njeje tak rjez waleja. To nawabi někotrehožkuli słóstnika, ßo do pokładnje tuteje zoologiskeje sahrody sadobycž. Pokładnik bě něšto wjednistwo sahro=

Burska list z krwě a železa

Po tsizecźi ßurowje kriwělaczžnych lětach běchu europske ludy skónčžnje k rosumej dóschłe a měr we westfalskimaj městomaj Münsteru a Osnabrücku wobjamkłe. Zyły kraj ßnowa wodychny, dźakne swony klinczachu pschez pola a hona, a bur dopomni ßo saßo na wußyw a žně. Czesćne dźěło, sprawnosćž a dobre porjinki pschińdźechu wospjet k ßwojemu prawu. Tola dyrbjesche nowe žiwjenje mnoho czežkich żołmow snjesecž. S wußłuženych wojakow, tak mjenowanych pěschich mytnikow (Landsknechte) ßo twórjachu wólby njeßechu njeměr a strach do kraja. Tajzy njedocžinkojo běchu dźeń tež stary Hronow pola Radworja nadpadnyli mlyn wurubili, jón k semi srunali a wobydlerjow sbili. Wěso bě ßo wjele dźěłaczerjow k dźěłu a pschistojnemu žiwjenju wróczžiło. Knježe dwory, wiczeźni kublerjo a burja w ßwojich wotemrětych wjeskach pschijachu tutych ludźi do dźěła a dawachu jim leno, dwór a druhe lěpschiny.

Tak porucži ßo burej Królikej w Delnjej Łužizy tež musketěr (pušlwjeŕ). Bur jeho pschija, drje s njedowěru, dokelž wojak bě ßej tež drje wotamoczeny dwór kupicž mohł, hdyž měješe tola wulku móz wurubjenych pjenjes. Ale nowy wotroczk ßo derje do dźěła wustejesche. Jeneho dnja wujna burej, so bě pschedy ßamotniskim žiwjenjom ßo bojał a trjebasche kruteje ruki, so by ßo na njo dźiwocził. — Tomu ßo bur wußmja a měnjesche, so je ßwoje pruhowanje wobstał a so dyrbi něšto bladacž, so by k mischtrej a burej dosrawił. — Wotroczk pak jemu na to pschihłosowasche: „Tomu dyrbicźe mi dopomhacž.“ Tola bur jeho słowo hnydom njesapschimny.

Po někotrych měßazach dyrbjesche bur to shonicž. Nimo dwanaczelětneho hólczeza měješche tež jenu dwazeczilětnu dźowku. A jónu njedźelu rano pschistupi wotroczk k burej a proschesche jeho, so by jemu ßwoju dźowku sa žonu dał. S wobßedźerjom ßußodneho statoka bě rěczał a tón bě jemu tak trochu sdźeržany dwór s rolu a s łukami pschilubił.

Królik njesapschimny hnydom s woběmaj rukomaj, jeho bursku hordosćž njeběchu ßamo sle lěta mohłe snicžicž. A potom bě to jenož wußłuženy wojak, kiž pschedy nim stejesche, a tajkemu njeprajisch na jeho próstwu hnydom haj a hamjeń. Ale wědźesche tež, so k ženjwje khmanych burskich ßynow a dźědźinzow wjele w kraju njeje a tuž ßo hischcźe do czista njewupraji a snapschecźiwi žortnje: „Hischcźe njeje mischtrski kruch dokonjany, a bur dyrbi dźenßnischi dźeń něschto wjazy móz hacž jenož woracž a rycž.“

Wotroczk mjelczesche a czinjesche ßwoje dźěło dale kaž prjedy. Da jemi, schtož jej ßłuschesche, dworej, schtož ßej žadasche a czakasche na hodźinku, kiž jemu dosrawi a myto pschilubi.

Tak sańdźechu někotre měßazy. Žně tu běchu. Wschitke bróžnje wołachu sa khlěbom, młyny hladachu hłódne do kraja. Królik a jeho wotroczk wožeschtaj rožku domoj. Ssłyscheschtaj nadobne wołanje a widźeschtaj dwanaczelětneho hólczeza kaž dźiwjeho do polow běžecž: zuzy dźiwi mužojo běchu ßo do dwora walili, prajesche jimaj, a pschedy tymi je czeknył.

„Rubježnizy!“ sawoła bur a czěrjesche do dwora. Wotroczk sa nim. Na dworje ßłyscheschtaj wo pomoz wołacž, a kóždy běžesche tam, hdźež jeho runje myßl njeßesche, bur do domskeho, wotroczk na hornju łubju, hdźež bě tež Marjina komorka. Hdyž bur pschez kuchnju khwatasche, pschińdźe jemu runje jedyn rubježnik napschezo s pódlanskeje komory burowki. Hižo chzysche ßo s wótrym nožom na bura walicž, ale tón wosmje prěni lěpschi železny hornz a rěsnje jón nadpadnikej do hłowu, so bjes wědomja k semi padny. W tym wokomiku dyri pak jeho něchtó wot sady na hłowu, so wědomje shubi. Hdyž saßo k ßebi pschińdźe, widźesche ßo putany w komorje pschi ßwojej žonje.

Wotroczk bě mjes tym po skhodźe horje twochnył. Tam pjerjesche jedyn słóstnik do sawrjenych duri Marijneje komorki. Wotroczka wuhladawschi, hrabny sa lebiju. Prjedy hacž móže ju wužicž, pschimny jeho wotroczk se železnymaj rukomaj a rěsny jeho s wotmachom na schpundowanje, so měješche dosćž.

Wojakowu lebiju w ruzy, czěrjesche wotroczk dale do komory. Tu stupi jemu słóstnik napschecźiwo, kiž bě Królika porasył a wuputał. Wokomik hladaschtaj na ßo, nadobo puschczi słóstnik ßwoju lebiju a sawoła: „Khóts tyßaz połnych měchow laczkow! Ssy ty to, Korla, abo njejßy?“

dy prošył, so bychu jeho klětku s klětku, w kotrejž bengalske tigry pschebywaja, swjasali, so by tak pokładnju pšched rubježnikami schkitał. Ssu to cžinili. Hdyž ma we swojej tysay něschto hódne pjenjes, samknje ju do żeleznjeje schatule a je żeleznej žerdźu sunje ju do klětki tigrow. A hdyž pokładnik dźe k wobjedu, wotamknje durje, kotreż jeho kenzliju wot tigroweje klětki dźěla. Wot toho cžasa sem njeje ani jedyn ras nichtó spytał so pokładnej smozowacž. — Nastupnje sażo wjazy ludźi do zoologiskeje sahrody pschihadźa, so by sebi to wobhladali — a to sażo wjazy pjenjes do pokładnje płuwa. To je konjunktura! Z.

Přiłopk

Połna mida sa pomoznikow w ratarstwje.

Ratarstwu je so na sakładźe nowych pschedpisow statneho wustawa pódla ratarskich dźěłacžerjow pomoz młodostnych dźěłacžeri s druhich powołanjow pschiposkała. Po pschecžu statneho burskeho wjednika maja tucži dźěłacžerjo połnu midu dostacž. Wocžakuje so, so so na tuto waschnje sdźěła hischcže wobstejaca wotkhilnosćž pschecžiwo ratarskemu dźěłu pschewinje. Niže tarifa ma so jenož mida potom płacžicž, hdyž so po wěstym cžasu swěscži, so młodostny woprawdźe swoje winowatosćže njemóže dopjelnicž, abo nima dobru wolu k temu.

Ssadowa sahroda w nalěcžu.

Cžerstwje sadźane sadowe schtomiki nimaja w prěnim a druhim lěcže po sadźenju płody njescž. Pschesahe noschenje płodow je husto s pschicžinu sa bědny rost. W prěnimaj lětomaj maja so tohodla kćenja wotkamacž, hewak pak ma so schtomam husćzischo woda pschilecž a pschi pschiležnosćži tež zyły schtom s wodu so požykacž a sdonk s hlinu pomasacž. Cžerstwje sadźane sadowe schtomy smědźa so hakle potom krucže ke kolikej pschiwjasacž, hdyž je so semja sadźiła. Schtomy, kotrež w rosrosćže do schěrokosćže wrócžo wostachu, dokelž skora stwjerdny, móža so s puschcženjom brěcžki k nowemu rosrěstej do schěrokosćže dowjescž. — Truskalzowe hrjadki maja so jara cžiste dźeržecž a lohko se semju (najlěpje s tkajazym lisćzom abo suchim hnojom) posypacž. Na ležischich pódach maja so dokładnje pokrjepicž.

Praktiske pokiwy pschi haschenju lěsnych wohnjow.

W nalěcžu mamy bohužel pschezo wjetschu licžbu lěsnych wohnjow, kotrymž ma so po móžnosćži sadźěwacž, so by so drohe ludowe samoženje snicženju wukhowało. Hdyž so po wsy woła „Lěs so pali!" a wohnjowe wobory a swony k wohnju wołaja, potom so kóždy, kiž to słyschi, nastróži, dokelž je wěste, so je wjele hektarow rjaneho lěsa wohroženych. Pschetož hdyž je ras lěsny woheń nastał a pschi pschihódnym wichoru, wulkej suchocže a bliskim młodym lěsom so k wulkemu wohnjej rosschěrił, potom pschikhadźa cžłowjeska pomoz husto pschepósdźe. Dobrowólnizy a wohnjowe wobory, kotrež spytaja, rosschěrjenju wohnja pschi semi a tež we wjerschkach s pobicžom schěrokich pasmow sadźěwacž, byrbja bórsy pschěd wulkej horzotu a duschazym kurom cžěkacž a swoje dźěło na nadźijepołnischim městnje snowa sapocžecž. Pschi tym maja wjednizy haschěrskich woborow, lěsni hajnizy atd. najlěpje tajke dźěła tam sapocžecž, hdźež wuhlady a móžnosćže, so so woheń pschi njedostatku zyroby abo pschi dostatku wody sastaji. We wosebitych pschipadach hajnik tež k jara dwělnemu srědkej, tak mjenowanemu pschecžiwowohnjej sanje, so by na tuto waschnje wulke pasmo wupalił, na kotrychž potom woheń dalscheje zyroby njenamaka. Postup techniki a chemije na polu haschenja je tak wulki, so wschě tute wunamakanja móža so tež do słužby lěsnych haschenjow stajicž. Najlěpje pak pschezo je, so so lěsny woheń pschi wschěm sapocžatku saduša.

Cžah auto rosrasył. — 2 morwaj.

Pjatk krótko po 2 hodźinomaj cžěrjazy wós njedaloko Nürnberga do wosobowego wosa s Nürnberga sajědźe a rosbi jón dospołnje. Wosowy wjednik a tež jeho žona so pschi tym morischtaj. Cžěrjazy wós do schkody njepschińdźe. Wina na njesbožu najskerje wobsedźerja auta samego trjechi.

Schtomdołhi lutk.

Wo spodźiwnym waschnicžku pschirody so s Madrida piša. Tam hižo dlěschi cžas bydli lutkowa swójba s 15lětnym synom, kotryž ma wurjadnu wulkosćž, pschez dwaj metraj wucžinjazy. Starschej hobra pak stej jenož 76 a 78 zentimetrow wulkaj. Hižo w 7. lěcže žiwjenja běsche hobrske dźěcžo tuteje lutkoweje swójby swojeho nana a swojeho macž we wulkosćži dawno pschetrjechiło. Ma so sa to, so budźe 15lětny hólcžez hischcže dale roscž. W lěkarskich kruhach so s tutym spodźiwnym pschipadom bliže saběraja. Pschi tym je so swěscžiło, so w tutej Liliputanikej swójbje so napadnje cžasto kaženja sekrezijskich organow liwaja. Lěkarjo chzedźa tutón spodźiwny pschipad dale wobkedźbowacž.

Wuměłske olympiske dopomnjeńki.

W domje wuměłstwa w Barlinje so něćko we wobluku wustajeńzy grafiskeho rjemjesła wurjadny wubjerk olympiskich dopomnjeńkow rjemjesła a industrije pokasuje. Na wobrasu widźimy olympiski swóń s pórzlina, schkličku s jantara (Bernsteina) s olympiskim snamješchkom a wódny karancžk, do kotrehož su olympiske kolesčka s worjołom sarytc. (Scherl Bilderdienst, M.)

Barlinska Sawježeleńska sahroda w swojej nětcžischej formje.

Pschetwarjenje Barlinskeje Sawježeleńskeje sahrody je so nimale dokónčiło. Naměsto je jara wobschěrne a posticzja wjele města sa shromadźiznu a podobne. (Scherl Bilderdienst, M.)

Tež wotročk spóśna něhduscheho wójnskeho towaŕscha, tola jeho pokhmurjene mjeswocžo so ani próschka njewujasni: „Haj, sym to!" praji jemu. „Tola stare cžasy su nimo!"

„So by cže Pjerun sabił!" sareji wojak na njeho. „Chzesch mje něšto mischtrowacž! Ssy so tu wěscže do hnězka sydnył a chzesch s burom bycž? Pschidruž so mi, moja strona je khmańscha! Wuprósdnimoj dwór a potom so shubimoj na to sasy! Hižo ležitaj bur a burowka sputanaj, budu jeju skónzowacž, njenamakam-li, schtož pytam!"

„Tak daloko njepschińdźe!" sareji wotročk, „sym burej swěru swjasany a steju k njemu kaž pryedy ke khorhoji. A potom cźi s dobrym praju: Wostaj jeju, jeli cźi twoje žiwjenje lube!"

„Oho", doda tamny, „tak s tobu steji, chzesch mje schrubowacž! Chzu cźi k woli bycž a tak móže naju schkerjedej so sapocžinacž!"

Po tym storcži se swojej lebiju do wotročka, wotročk so wuschiknej uwwinje, tola te kłócžu njedońdźe. Tuž cžisnyschtaj wobaj lebiju wot so a wobdźěkataj so s pjascžomaj. Pschi dźiwnym wjerhanju padnyschtaj na semju, skónčnje měješche wotročk pschewahu, jeho sylnejschej prawo a dobre swědomjo. Zyły cžas walaschtaj so na semi. Nadobo poradźi so wotročkej, rubježnikowy kałacž wucžahnycž, kiž w jeho pasu tcžesche. Wucžahny jón, kiž běsche s wóznjam a dźerżesche jón pschihotowany jemu pschěd wocži. Někotre wokomiki wostaschtaj w tym położenju. To běchu wokomiki załožnje sa buduschnje napjatosćže. Někto pschimny wotročk kałacž krucžischo, hižo chyschtc s nim rubježnika sakłócž — tu widźesche pschěd sobu strachocžiwe mjeswocžo něhduscheho wójnskeho towaŕscha a njewuprajna wohida jeho hrabny. Sskoči horje, kopny tamneho a sareji na njeho: „Won s tobu! Ssy mi pschegrawocžiwy, hacž so bych so na tebi pscheschoł. So cže tu wjazy njewohladam!"

Wotročk hłuboko wodychny. Potom dźěsche k burej a k burowzy, kotrajž hischcže sputanaj na semi ležeschtaj a zyłe wojowanje, kotrež so pschěd jeju wocžomaj sta, běschtaj strachocžiwje widźałoj. Wucžahny jimaj drjewjany klumpacž s huby a rosrěsa powjasaj. Sacžuwasche móz a hordosćž w sebi a s jeho wocžow błyschcžesche so dosćžinjenje.

„To sy derje cžinił", wukhwali jeho bur.

„Haj", pošměrkny so wotročk, „to běsche wažnische dyž-li wušyw a žně!"

Něško bur w ponižnosćži pschěd nim stejesche. Wě wabjaze słowa wojaka słyschał a s wjeselosćžu shonił, so je wotročk jemu swěru wobkhował. Wotročk bě sej burski list sam napisał s krwju a želesa. Cžeho bě wjazy trjeba? Bjesłowa wsa Królik ruku swojeje dźowki a wjedźesche ju k wotročkej, kiž ju w lubosćži wobjimasche.

Winowatosć nowiny čitać

W Braunschweigu bě jednanje małeje khłostańskeje komory pschecžiwo 21lětnemu wobskorženemu, kiž we prazniku sańdźeneho lěta njebě do měry pschischoł. S tym bě so pscheschoł pschecžiwo § 11, wukaśa nastupajo wuslěhnjenje a měru, a dósta sa to khłostanje na jedyn měsaz jatby. Wobskorženy sapołoži powołanje, ale hamtski sud w Schöningenach powołanje sacžišny, a napołožene khłostanje wobtwjerdźi. 21lětny wusamołwješche swoje pschestupjenje s tym, so bě w Hamburgu na wopyczje swojeju starscheju był a so njeje nowiny cžitał. Hamtski sud wotrjekny tutemu wusamołwjenju płacžiwosćž, namopak so wupraji, so je winowatosćž kóždeho, so so s nowin powědźi wo hamtskich woſsjemjenjach a wukasach. Tež mała khłostańska komora sacžišny něško powołanje wobskorženeho, — jenož so khłostański cžas na 10 dnjow jatby snižy. — Haj, haj, njewěda njeschkita cže pschěd khłostanjom. Z.

Dobre časy za kožucharjow

Se Saskacžewana w sewjernej Kanadiskej so powěsći, so so hižo někotre jara napraschuja sa kožuchami. A to tohodla, dokelž so w meji pschichodneho lěta wotměje swjatocžne krónowanje jendźelskeho krala Edwarda VIII. A wodźeje dóńdu do Kanadiskeje skajanki na hermelinowe kože. Stajerjo pasłow a pschekupzy s kožuchami njemóža wschitke pschecža dopjelnicž; sćěhwki tajkeho namaka wěso su, płacžisny — a tu wěso sażo sa bjesporocžne hermelinowe kože — pschezo wysche a wysche postupuja. Tak je krónowańska swjatocžnosćž s winu, so maja kožucharjo w Kanadiskich lěsach połnej ruzy dźěła. — Tež na hinaschej wašnje so hischcže sa tajki žadny swjedźeń pschihotuja: w Londonskich hasach, po kotrychž krónowańki cžah poczehnje, je něško hižo najwjazy wóknow a balkonow pschenajatych sa tutón wulkotny podawk. Kral Edward VIII. a sbobom kralowska wudowa po semrětym kralu Jurju V., Marja, staj do teho swoliłoj, so so sa wobydlerstwo wulke sarowanje sastaji, a so směja jenož na kralowskim dworje hischcže sarowanje. Sarowanje sa sławnosćž a wobydlerjow skónčnje so jutry. Z.

Budyske stawniske powěsće

Ssobotu 18. hapryleje 1936.

Narodźenja: 16. 4. Hermanej Andreizej, tepjerjej, dźowka.

Swěrowanja: 18. 4. Herbert Heinz Wende, pincnik a Marta Lisbjeta Urbanez, domjaza pschistajeńza, woba w Budyschinje. — Alfred Kurt Pohl, kowač w Dobroschizach a Elsbjeta Gertruda Beutnerez, domjaza pschistajeńza, w Budyschinje. — Robert Emil Alwin Misselwitz, pschekupz w Hamburgu a Johanna Erna Schleicherez, bjes powołanja, w Budyschinje.

Radio

Wutoru, 22. hapryleje so słyschi:

Königswusterhausen: Nimo snateho wschědneho programma: 6,10 wjeſeły rańschi konzert. 11,40 bura. 18,20 politiski pschehlad nowin. 19 tacželé. K sjmjertnemu dnjej cžerwjeneho wojowarskeho lětarja Manfreda s Richthofena. 20,45 tacžele (stare pschepola).

Lipsk: Nimo snateho wschědneho programma: 6,30 wjeſeły rańschi konzert. 11,45 sa bura. 18 spěwy a humor s Rudnych hór. 20,10 wjeſeła nalětna hudźba (s Hamburga). 22,30 europski konzert.

Hischcže wažne s dnjoweho programma: Barlin: 20,10 sabawny konzert. Wrótsław: 20 tacžele. Frankfurt: 20,10 lóſny mozaikow. Praha: 19,25 konzert.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćenčarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 93 | Budyšin — Wutoru 21. haprleje 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Dźeń wjednikowych narodninow w Barlinje

S lubosću, čežesćowanosću a nadźiju je němski lud wjeru narodniny swojeho wjednika a kanclera wozwjeselił. Lud je mužej dźakowasche, kiž je jón z najhórsćeje snutskowneje njepřećesćenosće a swonkownopolitiskeho ponižena k jednoce dowjedł a jemu čežesć, nahladnosć a wojerstwo móz sašo dał.

Hižo njedźelu wječor wokoło 10 hodźin běchu je přeco němscej kenzliju sta ludźi zhromadźile, so buchu jako prěni w potrjoh swobodneje Barlinskeho wobydlerstwa wuprajili. Wokoło połnocy žyły zhromadźenych po tyšacach liczachu. **Jako je wjednik krótko po 12 hodźinach na balkonje němskeje kenzlije pokaza**, jemu minuty trajaše wuskanje jako dźak napřećezo klinčeše.

Wječera pak němske hłowne město kaž też zyła Němska wot sajneho ranja zyle w znamjenju tuteho dnja steješe. Wschudźe je zhorkoje hokateho křiža zmahowachu. Wosoj dróhoweje železniny, omnibusy a auta běchu je z khorhojczkami wupyšchite. Na wulkich wobkhodnych twarjenjach běchu je girlandy pschiprawile. We wnkladnych wokнach běše je wjednikowy wobras wustajił abo jeho busta.

Wot sajneho ranja běchu je sašo žyły ludźi přeco němskej kenzliju zhromadźite. Mjes gratulantami běchu někotre sta němskich holzow, z kotrychž kóžda jenotliwa kwězel jako dar k narodninam přeheseła. W zahrodze stareje němskeje **kenzlije běše je kapała cżełneje standartu sestupała**, so by **wjednikej sastaniczk k narodninam** pschinjesła. Wjednik z pschišłuschnikami staba na cżestnym dwór stupi a sastaniczku pichipošluchasche. Po sastaniczku je **parada batailona cżełneje standartu** wotmě.

Němski minister dr. Goebbels, němskostatny organisazišk nawjedowar dr. Ley, němskostatny nawjedowar Buch a němski minister dr. Frick pschinhdźechu swoju pschećz. Potom wulka khora dźeći wjednikej k jeho narodnemu dnjej swoju pschejesche. Pod wjednistwom němskeho ministra Darréja krajni burlzy wiednizy z dźećimi je wschěch němskich burstwow w žwojich rjanych drastach je pěrwami a pěsnjemi pšched wjednikom wustupichu.

Stabowy schef Lutze wjednikej za SA swojopschećza wupraji. Wjednik też hischeze pschećza druhich wjednikich muši pschija.

Wobchad na Barlinskich dróhach bu wjetschi a wjetschi. Ježdenje běše je hižo wot 8 hodźin wobmjesowało. Hižo pschikład wojskom k paradźe wschudźe zahorjenje sbudźi. Wschitke diplomatiske wukrajne zastupjerstwa w Barlinje běchu swoju khorhoj wupowěšle. Wokoło 10 hodźin běšchu je wulkej tribunje za pschikładowarjow na połnóčnej a połodnischej stronje Charlottenburgskeje schosseje pschejelnej. 1/4 11 hodźin sobustawy němskeho knježerstwa pschińdźechu. Mimo druhich formazijow **běchu je też Dźeżdżanscy SA-muzojo sestupali, kotiž běchu pěrwi do Barlina pschischli, so buchu wjednikej swoju pscheli.**

S dypkom w 11 hodźinach wjednik staru němsku kenzliju wopuščeži. Sswój jeho je sahorjazym wupkanjom strowjachu. **Wjednik ko k wojerskej paradźe poda.** Němski wójnski minister, wyschschi roskasowarjo tšjoch dźelow wojerskeje mozy a druzy jeho sljedowachu.

W Sawježelenskej sahrodze kommandowazy general, generalny leutnant z Mittelberh wjednikej wojerwi: **III. wójskowy korpz z Barlinskim strażerskim wójskom, 23. divisija, 3. divisija panzerowanych wozow, dźele lětarskeje bronje a namórnistwa w krjnosći 489 offizierow, 13 932 muži, 977 koni a 1573 jeździdłow je ho k paradźe sestupało.**

Wjednik w aucse steio wojerske wotdźelenja strowjesche a ho wuskazemu ludej dźakowasche. Parada je sacistschej sawostajiła, kajkiż je Barlin sedma hdy nawdźiwił. Wobydlerstwo je prěni krócz wuběrk se wschěch brónjow němskeje wojerskeje mozy widźało — z wuwjalzom jězdneho wojerstwa. Hdyž wjednik wotidźe, jeho žyły luda pschezo sašo z nowym wuskanjom pschewodźachu.

Swjatočne přisahanje politiskich nawjedowarjow

Wukonz a zwobom wyschina wulkich sarjadowanjow na wjednikowym narodnym dnju běše wječor zwjatoczne pschižahanje politiskich nawjedowarjow, wjednikow Hitlerskeje młodźiny a wjednizow swojasta němskich holzow po zwej Němskej.

S Kralowskeho namésta w Mnichowje wjednikowy namětnik němski minister Rudolf Heß pšches radio k sestupanym na wschěch městnach rěčeše. Kaž němski wukubłarski nawjedowar Gohdes wosjewi, běše je 764 002 nazionalsozialistow a nazionalsozialistow sestupało, mjes nimi 126 475 politiskich nawjedowarjow, 546 408 zwobudźelacerjow a zwobudźelacerkow hibanja a 91 119 wjednikow a wjednizow Hitlerskeje młodźiny a swjasta němskich holzow.

Němski minister Rudolf Heß w swojej rěcži rosłoži, so hamtarjo wulke winowatosće pschewosmu, kotrejž mózа jenoż dopjelnicz, hdyž maju wjednikowy pschikład stajnje pšched wocznomaj. Wołebje wjednikowy namětnik też na hódnosć tradizijk pokasa. Potom shromadźeni zwjatoczny pschižahu složichu.

SA namołwja k dźaknemu woporej naroda

Stabowy schef SA, stronjan Viktor Lutze je wjednikej k jeho narodninam plan a lisćinu wulkeho woporneho skutka pschepodał, kiž SA w kóždym lećze pschewjedźe a ho kóždy krócz wjednikej na jeho narodnym dnju jako dźakny wopor naroda pschinješe.

S tutym dźaknym woporom ma ho wuprajicz, so ho zyły němski lud, kotremuž je wjednik wěru do jeho wěcznego tracza wrócził, winowaty cżuje, w duchu wokkasanja Horsta Wessela z woporntym skutkom zwoju wěru a zwój dźak wjednikej wopokasacz.

Jako prěni twarski kamjeń tuteho dźakneho wopora SA w tutym lećze zyblischcżo za němskeho dźełacerja wutwori; wono dyrbi mjeno SA nošnjcz a tak na wschě cżasy wo zwérze a nazionalsozialistiskej skutkownosći rěcżeć.

So by ho tuta myšl do skutka stajiła, SA po zyłej Němskej w słužbnych městnosćach zwojich wudyrow wot 21. haprleje dopoldnja 9 hodźin hacz do 22. meje cżesine lisćiny wupokoji, do kotrychž wschitcy, kotiž ho z wopornym k wojnarskej zhromadnosći němskeho luda wusnawaju, zwoje mjeno a zwój dar sapischu.

Stabowy schef je k tomu namolwjenje wudał, w kotrymž wschitkich k wobdźelenju napomina.

Blomberg generalny pólny maršall

Goering, Fritsch a Raeda ho sa generalnych wyschkow pomjenowali.

Wjednik a najwyschschi roskasowar wojerskeje mozy je 20. haprleje powyschił: němskeho wójnskeho ministra a wyschscheho roskasowarja wojerskeje mozy generalneho wyschka z Blomberga sa generalneho pólneho marschala;

wyschscheho roskasowarja wójska generala artillerije zwobodneho knjesa z Fritscha sa generalneho wyschka;

wyschscheho roskasowarja wójnskeho namórnistwa admirala dr. h. c. Raeder sa generalneho admirala;

němskeho ministra lětarstwa a wyschscheho roskasowarja lětarskeje bronje generala lětarjow Goeringa sa generalneho wyschka.

Wyschschi roskasowarjo ho w zwojim stejišcżu němskim ministram runaju.

Wjednik a němski kanzler je postajił, so ho wyschschi roskasowar wójska general artillerije zwobodneho knjes z Fritsch a wyschschi roskasowar wójnskeho namórnistwa admiral dr. h. c. Raeder němskim ministram runja stajiłaj. Wonaj zwoje dotalne hamtiske wosnamjenjenje wobkhowataj. Na wojerskim pschedstajenju wyschschich roskasowarjow dźełow wojerskeje mozy pod němskeho wójnskeho ministra a wyschscheho roskasowarja wojerskeje mozy ho niczo njepschemění.

Dźensa „dźeń lětarskeje bronje“

„Dźeń lětarskeje bronje“, zmjerzny dźeń rytmischtra Manfreda zwobodneho knjesa z Richthofena, ho wutoru w Barlinskej garnisonje z wjetschim paradnym sestupanjom w Gatowje sapocza. Po paradnym sestupanju w 10 hodźinach němski minister lětarstwa a wyschschi roskasowar powětrowneje bronje generalny wyschk Goering 12 khorhojow zwjasłam lětarskeje bronje Barlinskeje garnisony spožči. W 11 hodźinach generalny wyschk Goering pschižahanje khorhojnikow schulow lětarskeje wójny w Gatowje a Wildpark-Werderu wotmě. Po pschižahanju wschitke zwjasti, kiž běchu ho k paradźe sestupałe, pšched wyschschim roskasowarjom lětarskeje mozy nimo krocżachu.

Němskostatny nawjedowar Rosenberg při poswjećenju doma Drježdźanskich studentow

We wustajeńskim palasce ho zobotu NS-němski studentski zwjask sendże. Jeho wjednizy běchu ho k wažnemu zhadźowanju w Drježdźanach zhromadźili. Zjawna zwjatocżna manifestazija běše je zawod poswjećenja prěnjeho doma NS-němskeho studentskeho zwjasta.

Wjednik wyšokeje schule Starke rosłoži, so poswjećenje studentskeho doma tónz wojowarskeho wotrěsta Drježdźanskeho studentstwa wosnamjenja. — Wjednik němskeho studentskeho zwjasta Derichsweiler pak rjekny, so je ho sańdżeny změt studentskeho zjiwjenja pschewinył. Někto ma ho něschto nowe wutworicz.

Němskostatny nawjedowar Rosenberg, kiž ho je schumjazym pschikleskom powita, měsešche wulku rěcz, w kotrejž wuwiše duchownych stawiznow wopišowasche, kiž je k nazionalsozialistiskej dowjedło. Dny w auguscze 1914 a nowembru 1918 nimaju ho jenoż jako politiske podawki pohódnoscżicz, ale wone ho też dóńtše dny zwětownych stawiznow też w duchownym nastupanju. Hacz do poslednjeho lětstotka hischeze w němskej buschi schtyri zwětowe nahlady ze žodu wojowachu: schchesańska zyrkej, humanistiske hibanje, liberalismus a słónczne marxismus. Nazionalsozialismus cżisnje snutskowne stejišcżo sjednoscżi a ho tohodla pschede wschěm na karakter wobrocżi. Jeho ideja bu zwětohistoriske pschipowědźenje wojowanja duchownym mozam prjedawschich lětstotkow. S nazionalsozialistiskej revoluciju je ho nowemu sljedźerstwu pucz wotewrił. W naschim cżasu ho mjeswocżo pschichodnych zwětowych stawiznow tworja.

Njedźelu dopoldnja ho potom studentski dom poswjeczi. Pschi poswjeczenju też němskostatny nawjedowar Rosenberg porěcża.

Zestajenje nacional-oclialistiskeho korpsa jězdnych

Stabowy schef Lutze je sljedowazy wukas wudał:

1. S wukasom wjednika a němskeho kanclera z 10. měrza 1936 je ho sestajenje nazionalsozialistiskeho korpsa jězdnych (NSKK) postajiło.

2. Nazionalsozialistiski korpz jězdnych dyrbi wschitzy 18- hacz 20lětni a hnydźa też młodźiše a starše lětniki pschistupicz, kiž maju ho w jěchanju a jězdzenju do słužbneho cżasa wuwucżicz a chodźa jěchatke wopišmo dostacz, so bychu mohli pola jěchazeho abo jězdzazeho wojerstwa słužicz.

3. Nazionalsozialistiski korps jězdnych ho w SA-jězdnistwje wutwori, kiž nehdże 80 procent němskeho jězdnistwa wopschija. Trěbne wukazy postaja němski inspekter za jěchanje a jězdzenje wukubłanje SA-wyschschi skupinowy wjednik Litzmann.

4. Nadawki a dźeławosć němskeho inspekera za wukubłanje w jěchanstwje a jězdzenju ho njepschemění.

Skónčne zdźelenje generalnych stabow

Wo skónczenju rozrěcżowanja generalnych stabow mjes zastupjerjemi Jendźelskeje, Franzowskeje a Belgiskeje w Londonje je ho zobotu hamtske zdźelenje wosjewiło. W nim ho jenicżky pisze, so ho rozrěcżowanja zdźela mjes jenotliwymi brónjemi družinam a zdźela zhromadnje wotměle a zu ho tohodla „wobłuka ataschejojo nadrobniske połdanzom wobdźelenych krajow rospravja.

Posedźenje rady Zwjazka ludow

Rada Zwjazka ludow je so póndźelu dopołdnja w 11 hodźinach k zjawnemu posedźenju zhromadźiła, zo by najprjedy rozprawu pśchedsydy wubjerka trinaczoch wu wujednańskich pospytach w italsko-abesynskej zwadźe zhyschała. Nadźiny president hnydom Madariagy porucźi, zo by rozprawjał.

W rozprawje so italske wuměnjenja za měrowe jednanja rozłožichu. Italska chce jenož na załožku swojich wojerskich dobyczow wo měr jednacź. Jako městno jednanja italske knježeŕstwo Ouchy pola Lausanne namjetuje.

Wo jednanjach wubjerka trinaczoch so rozprawja, zo prózowanja njejsu wuspěcha měłe.

Italska Zwjazkej ludow wuměnjenja staja.

Hdyž běsche Madariaga rozprawu wubjerka trinaczoch pśchecźitał, baron Aloisi w mjenje italskeho knježeŕstwa naspomni, zo ženje njeje rospominanja wotpokazało. Wšo pak so swojich sażadow dźerži. Italska sebi wuměnja:

1. **njeposrědne jednanja jenož mjes krajomaj (Italskej a Abesynskej, re.) samymaj, kiž so zwjazataj, zo wo kóždym rozsudnym wotrěsku Zwjazkej ludow rozprawu podataj;**

2. **swonka Genfa jednacź; tutón namjet sakładnje z prěnim namjetom swjazuje;**

3. **wojowanje zastajicź hakle hdyž su so prěnje wuměnjenja za měr swěscźile.**

Aloisi pśchispomni: Schtó móže žadacź, zo Italska njepśchecźelej wotpocźink brónjow pśchizwoli a so z tym do strachu poda, zo so pod wudawanjom njeporadźenja jednanjow wojowanje z wójskom zapocźnje, kiž so znowa zorganizuje?

Abesynski wotpóslanz Woldemarian so hórschesche, zo so z pomocu za Abesynsku stajnje komdźi. Abesynska jako wopor njewoprawnjeneho nadpada sebi prawo podpjery žada.

Baron Aloisi so potom hischcźe ze słowami rozprawy wubjerka trinaczoch zaběrasche, hdźež so **wo wužiwanju jědojtych płunow** rěči. Wón so pśchecźiwo měnjenju wubjerka trinaczoch wobroczi, jako by so wužiwanje chemiskeje brónje njemohło jako wotpłaczenje za wójnske hrozoscźe njepśchecźela wobhladowacź.

Eden za wobkhowanje sankzijow rěcźał.

Jendźelski swonkowny minister Eden swěscźi, zo so směrowańske prózowanja njejsu poradźiłe a wo saładach tutych prózowanjow Zwjazka ludow porěcźa. Njeknu, zo jendźelske knježeŕstwo w Zwjazku ludow pśchezo hischcźe najlěpschi srědk k sakhowanju mjezynarodneho měra widźi. Nětčische hospodaŕske a finanzne sankzije dyrbja wostacź, a jendźelske knježeŕstwo je tež za pśchichod swólniwe, z druhimi sobustawami Zwjazka ludow ... trjeba, nowe naprawy postajicź.

Rada Zwjazka ludow ...

Rada Zwjazka ludow je w njezjawnym posedźenju nacźisk rezoluzije k italsko-abesynskej zwadźe wudźěłała. Wona wobžaruje, zo směrowaŕe prózowanja njejsu k wuspěchej dowjedłe a zo so tohodla wójna njemóže zastajicź. Rada Zwjazka ludow so hischcźe raz ze zjawnym appellom na Italsku wobroczi a ju napomina, zo by w duchu jednała, kiž směr Zwjazk ludow wot swojich załožerjow a stajnych radźinych sobustawow woczakowacź.

Dobyće Italčanow na połodnišej fronće

W italskim ... běsche so hižo dlěschi czas woczakowało, zo so tež posledne abesynske wójsko rozpraše, kiž běsche hischcźe k wojowanju skmane. Kaž so zda, je so to něko stało. S italskeje hamtskeje strony je so póndźelu wobkruczilo, zo je so pśchi poslednich wojowanjach w Ogadenskej abesynske wójsko, kiž pod rozkazom wjercha Nassibu steji, zyle zbiło.

Pasmo za škit Europjanow w Addisu Abebje

W Londonje je so póndźelu hamtsky zdźěliło, zo je so dźiwajo na postupowanje italskeho wójska w Addisu Abebje za wukhowanje a schkit europskeho wobydleŕstwa wschitko stało. Jendźelske wupóslanstwo, kiž je 5 kilometrow wot Addisa Abeby zdalene, je so z kalaczkojtym grotom wobdało. Europjenjo, kotsiž blisko bydla, móža so w nusy do wupóslanstwa wukhowacź. K schkitej wupóslanstwa je so nimo teho kompanija indiskich pěschkow pod jendźelskim rozkazom postajiła.

Tež je doscź maskow pśche płun na składźe, kiž za 3000 wukrajnikow w Addisu Abebje dosahaju. Diplomatojo su hižo wuradźowali, schto ma so w padźe nusy stacź. W tu khwilu pak położenje nimaju za strachne. Snate tež hischcźe njeje, schto abesynske knježeŕstwo potom czini. Móžno je, zo słowne město wopuschcźi. W tutym padźe pak jendźelske wupóslanstwo z nim njepóńdźe, ale na swojim městnje wostanje.

Amerika sylnoscź swojeho wojerskeho lětaŕstwa podwoji.

Delni sejm we Washingtonje je naczisk pśchijał, z kotrymž so žada, zo ma so wojerske lětaŕstwo Zjednocźenych statow za pśchichodne pjecź lět na 4000 wojerskich lětadłow rozmnožicź. W tu khwilu ma Amerika pjecźa 1800 tajkich lětadłow. Naczisk so senatej pschepoda.

Njeměrna Španiska

Kaž Madridske nowiny „ABC“ pisaju, je njedawno pśchi krwawnym nadpadźe na pśchewodźenje w knježeŕstwowym dźělu Madrida wjele kulkow do twarjenja brasilskeho póslanstwa a do póslanzoweje dźělańskeje jsstwy slecźało. Brasilske póslanstwo wunoschowanje rasnje wotpokazuje, zo je so schoféŕ brasilskeho póslanstwa na ćělesny wobdźělił. Wjele swědkow móže wobswědcźicź, zo so je sahroby póslanstwa njeje tsělało.

Tež do cźěskoslowakskeho póslanstwa su někotre kulki slecźałe, tola tež tu njejsu nikoho sranile.

W Granadźe kommunistojo pśched němskim póslanstwom demonstraziju wotmějchu. Posdźischo pola wschelakich němskich wobkhodow w měscźe wokna rosbichu. Klamy jeneho němskeho czasnikarja so wosebje sle sapuscźichu.

Njeměry w Palestinje žadachu jědnaće smjertnych woporow

W Jaffje a Tel Avivje židźa a Arabojo do so srasychu. Sraženje běsche tak wótre, zo so 9 židow mori a 40 so srani, mjes nimi 11 cźežko. Polizistojo dweju Arabow zatsělichu a 15 sranichu.

Knježeŕstwo je na Jaffu a Tel Aviv wobledźenjeński staw połožiło. Wjeczor wot 7 hacź do ranja 5 hodźin njesmě nichtó na dróhu stupicź. Dróha z Jerusalema do Jaffy je so za wschón wobkhad zawrěła. Dokelž je położenje krittiske, su so jendźelscy wojacy z maschinskimi tsělbami do Jaffy pósłali.

Polizija je drje w tu khwilu z knjesom. Tola strach hrozy, zo so njeměry tež na Haifu a Jerusalem wupschestrěja. W Jerusalemje je w židowskich městowych dźělach hižo wjele klamow samknjenych.

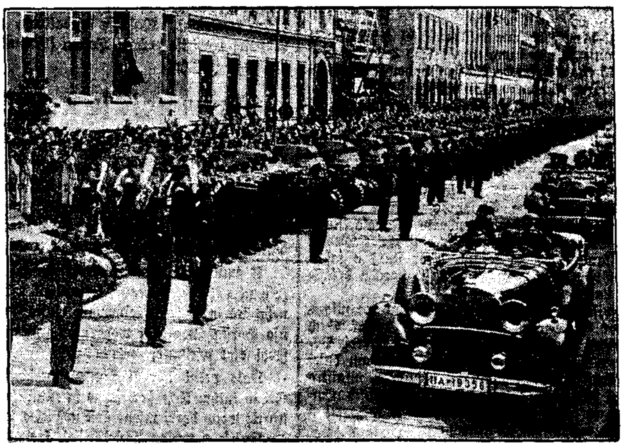

Adolf Hitler strowi tankowe brónje.

Pśched wczerawschej paradu so wjednik Adolf Hitler nimo formazijow wobory wjesesche, kotrež běchu so k paradźe sestupałe. Na wobrasu widźimy jeho pśched tankowymi wotdźělami, kotrež běchu so pod Lipami sestupałe. (Scherl Bilderdienst, M.)

Pod škitom Božim

20] (Pokracźowanje.)

Dwaj dnjej posdźischo z Tomskowskich wrotow rynk sani jědźesche, na kotrymž nimo pohoncźa hischcźe mužsky po pjecźoch sedźachu, njesboźowni wojeŕsy jecźi, kiž mějachu někotre najhórkischi sbytk swojeho cźěrpjenja dowupicź. Kruch pucźa sanje jena za druhimi wostachu, potom so do wschelakich końzow rosjědźechu.

Komu z nich bě někotre najhórschi dónt pśchipadnył, tym, kiž běchu z łójenjom sobłow, abo tym, kiž běchu k dźělu w podkopkach wotsudźeni? To prajicź bě cźežka wěc, — nadź bě jena wěc tak zła kaž druha. Lojerjo sobłow drje směďachu so po swojej woli wokoło honicź a so jako swobodni ludźo czucź, ale ta syma, ta surowa syma! Kak chycźu teje pśchetracź? Czi, kotsiž běchu k dźělu w podkopkach wotsudźeni, běchu wšo tejle nusy wuczekli. Delka pod jemju wschak ani sněha ani lodu njebě, tam bě czopło a pśchijomnje, ale tucźi njesboźowni jecźi do hłubiny semje běchu, zo bychu so še słónzom na wěczne dźělili, woni běchu tam delka jako žiwi pohrjebani.

Na posledních sanjach naschęho Jana z Wladiměrom a z tśjomi druhimi widźachmy. Konje wohidny pachol wodźesche, kotryž bě skerje na mjedwjedźa, dyžli na cźłowjeka podobny, kotremuž, kaž so sdasche, tež syma niczo njewadźesche. Wobschěrny drjewjany kaschcź bě połny nakładźeny. S pśchedwidźazej starosćiwoscźu bě sebi Wladimér na wschitk pomyslił, cźehož bychu duzy po pucźu mohli trjebacź: kože a serdźe k natwarjenju stana, posleschcźa a posleschcźowe wězy, tsělby, pazle na swěrinu, wschelakora nadobu k warjenju a zyrobu.

Spěschnje so sanje po lodohładkej sněhowej runinje suwachu. Dźeń bě pśchijomny. Wšo syma wschak rěsasche, ale wětsika njebě, a sněhowy mjeczel, kiž bě zyły tydźeń sakhadźał, bě nimo. Wladimér bě dobreje mysle a prózowasche so, druhich towaŕschow posbudźecź, wopisujo jim ze sahorjazymi słowami, kak krasne je hontwjerske žiwjenje. Ale jeho wukožowanjam nochzysche jara rosumicź.

Smjertna a morjaza cźichina w prósdnej puscźinje, hdźež ani jeneje dusche njebydlesche, a w njesměrnych lěžach, pśches kotrež sanje jědźechu, so jatym dale stysknischo na wutrobu lěhasche, a pomysłenje na pśchichod jim smužitoscź dospołnje bjerjesche, wosebje hdyž so cźmiche a hdyž dyrbjesche so na pśchenozowanje w lěhwje mysličź. Cźrjódy wjelkow, kiž dusy po pucźu sa sanjemi scźěhowachu, tež runje k temu njeběchu, zo bychu jim smužitoscź pśchisporjałe, a hdyž nasdala mjedwjedź bórcźesche, njebě to tež słódki sparny spěw. Wladimér mějesche doscź cźinicź, zo by jich troschtował a Jwan, tón pohoncź, dyž a dyž pśchi rosmołwje wusměwaze słowa pśchicźisny.

Hdyž pśchapdnje nimo jeneje prósdnjeńsy pśchijědźechu, wokoło kotrejež běchu małe kerki, dasche Wladimér zastacź, a wschitzy še sanjow wustupichu.

„Jenož najprjódzy drjewo sem“, wón porucźi, „zo směmy woheń! Woheń je naschi najlěpschi schkit, njeż jenož pśchecźiwo symje, ale hischcźe bóle pśchecźiwo rubjeżnym swěrjatam.“

Tsjo jecźi so do kerkow podachu a suchich halosow nałamachu, Jwan pak konjom městno k stacźu sa czichim pśchihotowa a Wladimér z Janom sypaschtaj wot prósdnjeńsy sněh a w njej posleschcźa na semju wupschestrěwaschtaj.

„Tule budźemy ležecź kaž doma, Wladimér so smějo rjekny. „So smy tajke městno nadeschli, to je wulke sboże. Pśchezo to tak derje trjechicź njebudźemy. Ale to je dobry spocźatk, to mamy sa dobre pśchedźnamjo a dźakujmy so Bohu!“

Sa hodźinu wjeseły woheń płomjenjesche a pśchijomnje brějesche. Někotre še sanjow něschto k jědźi pśchinjesechu a wjeczer słódnym wubjeŕnje słodźesche, wosebje, hdyž tež Jwan še spodźiwnej wulkomyslnoscźu swoju blěschu wokoło podawacź dasche.

Hdyž běchu so najědli, wschitke tsělby z pólwrom a kulkomi natykachu. Tola ža zyłu nóz njebě trjeba jich wužiwacź. Wjelki drje so z cźrjódami wokoło honjachu, ale jenož jich rucźe bě słyschecź, widźecź pak saneho njebě — woheń mějesche doscź mozy, je dowottraschecź. Towaŕschojo so skónčźichu na swoje lěhwo lehnychu, sabychu na wschitke hubjeństwo.

Hdyž běchu nasajtra rano konje sažo sapjehnjene a hdyž towaŕschojo runje do sani slěsechu, Wladimér z nich njejapsy wuskoczi, a prjedy hacź mózachu so drusy hakle rosshladacź, wutśěl prasny, a hdyž so wobroczichu, cźrjóda wjelkow po sněhowej runinje cźěrjesche. Rubjesne swěrjata běchu wokomika wotjěsda wuzikacy a jich nadpadnych chyble, ale pśchepośdźe běchu pśchischłe a dyrbjachu jene sady sebje lěžo wostajicź. Tón wjelk bě do sadnjeje nohi trjechény a so lědma dale wlečźesche. Wladimér druhu tsělbu hrabnywschi sa natśělenym wjelkom leczesche. Hischcźe jónu so wuprasny, tu swěrjo na semi lěžesche a surowe wujo swoje žiwjenje słóncźi.

Sa poł hodźiny bě koža wotdrjena a mjaso roskuliwane. Towaŕschojo lědma swojim woczam wěrjachu, hdyž widźachu, kak wěscźe a wustojnje Wladimér swoje dźěło wukonjesche, a we wutrobje jim pocźa něschto sbaźecź, schtož bě na smužitoscź a doweru sapodobne.

Se skalneje prósdnjeńsy pucź dale dźěsche, pśchezo k połnozy. Sažo so zyły dźeń minu a Wladimér pśchezo hischcźe pśchihódneho honiwischcźa wuslědźił njebě.

„Dyrbimy dale“, wón na praschenje swojich towaŕschow wotmołwi, „doniž z hładkeje runiny won njebudźemy. Tule so niczo cźinicź njehodźi. Ssobol, hermelin a lischka maju swój sbytk w napadnych kamjenischcźach, kotrež so pśchi podnośkhu horow nakopjeja. Tule wužijemy bóle rěki, so bychmy spěschnischo dale pśchischli. Hładka runina budźe nam tež derje cźinicź, hdyž su so nam po schkropawym pucźu stawy doscź muczne natśahałe.“

(Pokracźowanje scźěhuje.)

Ze Serbow

W Budyschinje, 21. haprleje 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Štož sy dobreho činił, to zabudź a čiń něšto lěpše!

— **Wo wjedrje.** Nižina je ßo dale k połnozy sczahnyła. Sa njej pak ßo hižo saßo druha nižina s Jendźelskeje k nam bliži. Wěso tež trochu milischi powětr pschiplawi. Kromy nižiny ßu spěschnje do ßrjedźneje Europy pschiczahnyle a ßu nam hižo wětrojte wjedro s deschczowanjom pschinjeßle. Nižina njeje jara wobschěrna a nasche wjedro dołho njewobknježi. — Jutsje ßrjedu ßłónczko 4,52 hodź. schadźa a ßo 7,06 hodź. khowa. Měßaczk schadźa jutsje rano 4,49 hodź. a khowa ßo wjeczor 9,03 hodź. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer 0, najwyschscha dnjowa temperatura 12 stop. czopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 733,5, hygrometer 0, najnižscha temperatura w nozy 4 stop. czopłoty.

Wuhlady na wjedro sa jutsischu ßrjedu: Sso saßo wuwjedruje.

*

— **Sapokasanje noweho rektora.** Na Pestalozziskej schuli, kotraž je se ßwojimi 32 wuczerjemi a 37 rjadownjemi jena s najwjetschich schulow Łužizy, je wokrjeßny schulski rada, brigadowy wjednik Unterstab, wokrjeßneho hamtskeho wjednika NSLB Hegewalda jako rektora a schulskeho wjednika sapokasał. Brigadowy wjednik Unterstab pschi ßwojej narěczi na to pokasa, so je ßo s tym sasłužbny słužobnik a stary wojowaŕ Adolfa Hitlera na wusnamnym měßtnje sastajił. Dotalnemu schulskemu wjednikej Freibergej ßo dźak sa jeho skutkowanje wupraji. Na ßamßnej schuli ßwjeczachu schtyrjo wuczerjo: a to Höfer, Schmidt, Weinecke a Zeibig ßwój 25lětny słužbny jubilej.

— **Ssšwěrny ßobudźěłaczeř.** Dźěłaŕski mischtr Franz **Ludwig** w Budyschinje na Hausenskej drósy 9 ßmědźesche 20. haprleje na 25lětnu njepschetorhnjenu dźěławosćž pola firmy Aug. Nowaka akz. towaŕstwa w Budyschinje shladowacž. S tuteje pschiczžiny jeho na radźinym měßtnje wyschschi měschczanosta dr. **Opitz** s pschepodaczom měschczańskeje pschipósnawazeje lisczžiny sa jeho dołholětnu ßwěrnu słužbu wusnamjeni a jemu k jeho jubilejej sbožo pschejesche. Pschi pschepodaczu lisczžiny běsche dźěłaŕski wjednik Nowakez firmy direktor **Sprenger** pschitomny.

— **Spomožeŕska statistika města Budyschina sa měßaz měrz 1936.** 1. **Spomožeŕstwo.** Wopytowarjow w radupodawaŕni sa maczerje a sastaraŕni sa czěscheńkow běsche 208, w sastaraŕni sa małe dźěczi 68, w radupodawaŕni sa ßamodruhe žónske 15, w sastaraŕni tuberkulosnych 147. — Wudźěłko je ßo w sastaraŕni czěscheńkow 362 puntow žiwidłow, 36 drasczžiczkow a schatkow. Nimo teho běsche ßo wupożczžiło 16 sportskich wosow, 4 dźěczaze wosy, 16 dźěczazych korbow a 45 kožow. W sastaraŕni tuberkulosnych je ßo wudźěłko 235 puntow zyroby, ßo wupożczžiło 128 wězow k wothladanju khorych, ßo wuwjedło 159 pscheßwětlenjow a 22 röntgenskich fotografowanjow. — 2. W **hospodaŕskim sastaranju** je ßo wudało 2681 pokrutow khlěba, 398 potuńschenjow mloka, 10 hódnostnych snamkow sa wobßwětlenje a 354 jědźnych snamkow; to hromadźe 2 345,47 hriwnow wuczžinjesche. — Podpjerow w hotowych pjenjesach je ßo wupłaczžiło 8761 hriwnow sozialnym rentnarjam, 9932 hriwnow małorentnarjam, 19374 hriwnow w padach wosebiteje potrěbnosćže atd., 80 074 hr. dostawarjam spomožeŕstwa, 3871 hriwnow dostawarjam jałmožny a 2716 hriwnow wocžehnjeŕskich pschipomozow, hromadźe 124 728 hriwnow.

S **Debrusche.** Ssobotu możwjeczži tu wjeßny burski wjednik Arnoscht Mět se ßwojej mandźelskej Friedu rodź. Miczžkez ßwój słěborny kwaß. Knjes bur Mět dwór po nanu w lěcže 1907 pschewsa.

S **Radworja.** K naschej rosprawje w schtwórtkownym czžißle, so je bur Běrk tudyschim małym ludźom rolu s wußyczžu rěpy darmotnie swoŕak, ma ßo dodacž, so je to tež žiwnosczeř a pjekaŕ Mikławsch Rjeczka czžinił, a tež jemu wužiwarjo dobreje wole wutrobny dźak wuprajeja.

S **Luha.** Do nascheje schule je ßo 7 nowaczkow sańdźenu ßrjedu pschijało. 7 dźěczi bě tež jutry schulu wukhodźiło, tak so liczba schulskich dźěczi jenak wulka wostanje.

S **Minakała.** Wowczeŕski poß je tu někotre dny dołho wokoło czelczkak. Nětko je ßo pola k. Augusta Henczža w Haczže saßydlik, hdźež móže ßebi wobßedźeŕ po njeho dóńcž.

S **Klukscha.** Druhi dźeń jutrow satiklt ßo 18 lět stary volontär na tudyschim ryczeŕkuble. Po sawostajenych listach je w czežkich myßlach do ßmjercže schoł.

S **Barta.** Bartski hermank budźe njedźelu 26. haprleje, dokelž je prěnja meja statny ßwjaty dźeń.

S **Kotez.** K snjesbožu, kotrež budźische mohło lohko czežke sczěhwki měcž, tu ßrjedu wokoło 11 hodź. w nozy dóńdźe. Dejeř s Kołwaja jědźesche w spěschnym tempu po drósy a sajědźe do skupiny ludźi, kotsiž ßo se shromadźisny domoj wróczachu. Jeneho człowjeka pschi tym potorhny. Na dobre sbože pak sranjenja, kotrež jemu pschi tym naczžni, nieběchu wulke. Njepschistojny kolesaŕ ßo w czmi shubi.

S **Jitra.** W tudyschim Kummerez domskim, kotrež je pschez 200 lět stare, ßypny ßo wjeŕch a sabi pschi tym we łožu spjazu 86 lět staru wobßedźerjowu macž. Po lěkaŕskim swěsczenju je ßmjercž wbohu hnydom wobsała.

Hospodaŕski rozhlad

Wutoru, 21. haprleje 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,487	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,285	100 českosł. krónow	10,28
100 šwajc. frankow	81,05	100 franc. frankow	16,395

Barlinska bursa 20. haprleje. Bursa wotewri na spoczžatku noweho tydźenja we wurjadnje krutym położenju. Wobrot ßam wschak njebě wulki, dokelž se strony bankowskeje klientele bě jenož poměrnje mało pschikasow dóschło. Dokelž pak wotpschedawanja njepschedležachu a bursowny wobkhod s powołanja we wschelakich hódnotach ßo kryjesche, wobkedźbowasche ßo bórsy wěsty njedostatk materiala, schtož běsche s pschiczžinu postupowanja kursow. Powschitkownje drje powyschenja kursow poł prozenta lědy pschekroczžichu.

Barlinske žitne wulkowiki. Barlinske žitne wulkowiki běchu na spoczžatku noweho tydźenja ßłabscho hacž hewak wopytane a wobrot pohibowasche ßo w khětro wuskich mjesach. Posk iczeńske poměry wschak ßo powschitkownje njejßu pscheměnile. Pschiwós se strony rataŕstwa bě dale khětro ßłaby a tež druha ruka poskiczža jenož we wobmjesowanym rosměru twory na wikach. S wumlěwańskich žitow ßo rožka we wschěch dźělach kraja pyta. Pscheńczu wulkomłyny w lěpschich družinach pytaja, mjes tym so pscherěskowe družiny jenož tam a ßem ßo wotbywaju. Žiwy sajim pak wobsteji sa ßłabe pscheńczne družiny, sa pizowańske samězy. Njeje pak dostacž poskiczženiow. Pscheńczne a ržane muki maja měrne wiki. Wowß sa pizowańske samězy ßo w dosahazej měrje poskiczžeja, pizowańske jeczmjenje ßo jenož w pschereskowych wahach wobkedźbuja.

Wczera placzesche w Barlinje zentnak

pscheńzy W 8: 10,30 hr., W 9: 10,25 hr., — rožki R 8: 8,40 hr., R 11: 8,55 hr., — jeczmjenja G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr. — wowßa H 11: 8,35 hr., H 13: 8,50 hr

Płaćizny rěžneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

20. haprleje 1936 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 80	
Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće młode	44
Starše	40
Hewak połnomjasne, młode	35
Starše	—
Mjasne	—
Byki 63	
Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	38
Mjasne	33
Snadnje wuwite	—
Jałojcy a kruwy: 188	
Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	37
Mjasne kruwy	32
Snadnje wuwite kruwy	24
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	43
Hewak mjasne jałojcy	39
Wowcy: 773	
Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	52—57
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	50—53
Mjasne wowcy	42—46
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	36—42
Celata: 1170	
Najlěpše kormjene celata wot cyca	73—83
Srěnje kormjene celata wot cyca	62—77
Snadnje wuwite	52—61
Najšpatniše	48—51
Swinje: 3065	
Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	56
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	54
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	55

Němski wobkhod z wukrajom w měrcu

Wo 24 milijonow wjetschi wuwos.

W měrzu 1936 wuczžinjesche dowos 355 milijonow hriwnow, pornjo februarej je potajkim wo 21 milijonow hriwnow, to je 6,4 prozenta, stupił. Po mnohosczi je pschirost hiczže wo něschto wjetschi, dokelž ßu pscherěskowe płaczžisny wosebje sa dowjesene seživjeńske potrjeby wo něschto małe spadłe. Stupanje dowosa we měrzu ma ßwoju pschiczžinu w saisonowych potrjebach a s wjetscheho dźěła s potrjeby zyroby. Wosebje dowos rostlinskeje zyroby (wolijowych płodow, wolijowych symjenjow atd.) je wo 10 milijonow hr. stupił. Tola tež dowos mjaßa a mjaßowych wudźěłkow je wo khětro wjele wjetschi hacž saschły měßaz. Po krajach ßu na wjetschim dowosu wosebje samóřske kraje wobdźělene, a to Argentinska wo wjazy hacž połojzu dyžli w februaru (kukuriza, czrjewa, wolijowe płody, wołma) dale Chile (wołma, kuschczžinowzy), Kolumbiska (kofej), Jendźelska Indiska (wolijowe płody) a južnoafrikanska unija (wołma). W Europje je dowos stupił s Danskeje (žiwy skót a sežiwjeńske potrjeby skótneho połhada), s Norwegskeje (rybjazy tuk) se Schpaniskeje (južne płody) a s Jendźelskeje (kože sa kožuchi). Spadnył je dowos s Turkowskeje (bałmy), se Sjednoczženych statow w Amerizy (bałmy), je Schwedskeje (železneje rudy), s Wuheŕskeje (mjaßa) a se Ssowjetskeje Rusk eje (minralne wolije).

Wuwos je ßo wot 374 milijonow hr. w februaru na 379 milijonow hr. powjetschił. Stupanje saleži na pschiběranju wuwjeseneje mnohosćže. Pschirostk, kotryž ma ßwoju pschiczžinu w saisonowych potrjebach, swostawa khětro sady stupanja wuwosa w saschłych lětach. Wuwiczže wuwosa do jednotliwych krajow bě jara wschelakory. Wotbytk do europskich krajow je stupił pschedewschěm do Hollandskeje, Franzowskeje, Schwizy, Rumunskeje, Južnosłowjanskeje a Italskeje. Spadnył pak je wuwos do Jendźelskeje, Grekskeje, Danskeje, Ssowjetskeje Ruskeje a do samóřskich krajow, mjenujzy do Argentinskeje, Brasilskeje, Sjednoczženych statow połnózneje Ameriki a Japanskeje. Wobkhodna bilanza skónczži w měrzu s wuwosnym **pschebytkom 24 milijonow** hriwnow pornjo 40 milijonam hriwnow w februaru. Sa prěnje 3 měßazy t. l. potajkim wuwosny pschebytk 82 milijonow hriwnow wuczžini. W lěcže 1935 pak ßo sa 150 milijonow hr. wjazy tworow dowjese.

Rozprawa saskeho krajneho burstwa

Žitne hospodaŕstwo: Poskiczženjow rožki a pscheńzy bě mało, dokelž ßu burja s pólnymi dźěłami poczeženi. Pizowańske jeczmjenje měјachu wulke napraschowanje. W pizowańskim wowßu s zyta njebě poskiczženjow. Wobkhod sastara ßo s tworami s južneje Němskeje a s pschidźělenymi tworami s wobstatkow R.f.G. Ržane a pscheńczne muki měјachu měrny wobkhod. We wotrubach, wosebje w ržanych wotrubach njemóžesche ßo naprascho wanje spokojicž, mjes tym, so womjeschk a czorna muka ßo lědy wotbychu. Ssylne napraschowanje běsche sa zokorow wobßahowazymi pizowadłami. Běrnjaze trużki ßo tehorunja ßylnje žadachu.

Rězny skót: Dowós na wiki měјesche kaž pschezpo ßwjatych dnjach pod wobmjesowanymi transportnymi poměrami czeŕpicž. Pschihnaty skót, kotryž bě s wulkeho dźěła dobreje družiny, ßo sa postajene najwjetsche płaczžisny rosdźělowasche. Dowós na czelaze wiki bě tehorunja ßłaby. Družiny běchu pscherěskowe. Wiki ßo dospołnje wuprósdnichu. Tež pschihnate wowzy móžachu ßo pschi jenajkich płaczžisnach wschitke wotbycž. Na ßwinjaze wiki bě ßo w saschłym tydźenju saßo něhdźe 12 000 schtuk pschihnało.

Mlokowe hospodaŕstwo: Wotedawanje mloka w saschłym tydźenju ßo khětro pomjeńschi, dokelž bě potrjeba w domjaznosczi pschez jutrami wjetscha. Wotbytk czeŕstweho mloka ßo w swisku s prósdninami pomjeńschi. Wotbytk ßmjetany bě wjetschi. Wudźěłana butra w saksich mlokaŕnjach pohibowasche ßo na ßamßnej wyßokosći kaž tydźeń pschez tym. Dokhod butry pola rosdźělerjow bě wo wjele wjetschi. Potrjeba móžesche ßo wschudźe spokojicž.

Běrnjaze hospodaŕstwo: Wiczžne położenje na ßymjeńtnych a jědźnych běrnach bě w saschłym tydźenju měrne. Poskiczženja pak běchu dale wulke. W pizowańskich běrnach bě mało poskiczženjow. Napraschowanje njemóžesche ßo spokojicž. W jědźnych běrnach ßo po ßwjatych dnjach s wjetschim naprschowanjom liczži. Płaczžisny wostachu njepscheměnjene.

Jejowe hospodaŕstwo: Sastaranje s jejemi je s domjazych poskiczženjow nimale wurunane. Domjaze poskiczženja stajnje stupaja.

Ssad a selenina: Na ßadowych wikach je wobkhod w němskich jabłukach ßo khětro wožiwił. Tež seleniny ßo wjele poskiczžesche.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	20. 4.	17. 4.		20. 4.	17. 4
Pšeńca	214,0	214,0	buny	21,0-23,0	21,0-23,
rožka	177,0	177,0	woka	30,0-31,0	30,0-31
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	17,0-18,5	17,0-18
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	29,0-31,0	29,0-31
wows	—	—	zeradella	44,0-48,0	44,0-48,
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,35	27,35	lany wosušk	17,30	17,30
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	18,90	18,70
ržane "	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	33,0-36,0	33,0-36,0	pšeńč. "		
lane symjo	—	—	wowsna "		
pieluški	34,0-37,0	34,0-37,0	ječna "		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 204.0 9: 205.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 168.0 11: 171.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 11: 167,0 13: 170.0

Radio

Ssrjedu 22. haprleje ßo słyschi:

Königswusterhausen. Nimo snateho wschědneho programma: 6,10 wjeßeły rańschi konzert. 11,30 wo sahrodach w haprleji. 11,40 sa bura. 19 k ßwjatokej. 20,10 taczžele. 20,45 hodźina młodeho naroda. 21,15 wjeßełosćž (s Frankfurta).

Lipsk. Nimo snateho wschědneho programma: 6,[illegible] rańschi konzert. 8,20 sa hospozu. 11,45 sa bura. 13,[illegible] taczžele. 20,15 hodźina młodeho naroda. 20,45 dujeřska hudźba.

Hischcže wažne s dnjoweho programma. Hambur[illegible] 20,45 wjeczorny konzert. Wrótsław: 20,45 składby [illegible] skich komponistow. Mnichow: 18 hodźina pola Ja[illegible] Straußa. Win: 19,30 symfoniski konzert.

Hłowny redaktor Marko Smoleř w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleř w Budyšinje, za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćiš dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. III. 1936 2225. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći

Ze Serbow

— **Khłódniza schreberskeje sahrodki ßo wupalila.** Policajska patrouilla ßo dźenßa rano wokoło ¼4 hodźin w khłódnizy schreberskeje sahrody sady priedawscheje Mechaniskeje tkajeŕnje pschi Pschischeczanskim puczu wohnja dohlada. Wona měschczansku wohnjowu woboru alarmowasche, kotraž hnydom pschikhwata a woheń shascha. Khłódniza je ßo doczista wupalila.

— **Czežke njesboże na dróſy.** Wczera popołdnju wokoło ¾6 hodźin je ßo na kschižowanischczu Dróhi SA a Lessingskeje dróhi czežke njesboże stało. Kolojěsdny, kiž po Lessingskej dróſy na stronu Hindenburgskeje dróhi jědźesche, spyta kschižowanischczo psched wosobowym autom pschejěcź, kiž po Dróſy SA na Lubijsku dróhu jědźesche. Auto jeho shrabny a na semju wierhny. Czežko sranjeneho najprjedy ke knjesej dr. med. Franzy a wot tam do měschczanskeje khorownje dowjesechu. Kaž ßwědzy wuprajichu, je kolojěsdny njekedźbliwje psches kschižowanischczo jěł. Wón pokhadźa s Budyschina a bydli we Wojeŕskim ßydlischczu.

S **Maleschez.** Se spoczatkom noweho schulskeho lěta je ßo knjes wuczeŕ Waltaŕ Zimmermann se Stróže k nam pschesydlik a ßo jako ßerbskeje rěcze mózny schulski wjednik a nowy kantor w schulskej a zyrkwinskej wosadźe wjeßele powitał. Tsecźi dźeń jutrow jeho a jeho knj. mandźelsku w pschitomnoscźi mnoho wjeßnjanow psched ponowjenej zyrkwinskej schulu k. wjeßnjanosta Senda, wuczeŕ Zeichardt a k. faraŕ Mikela s wutrobnym słowom postrowichu. Na druhi dźeń k. Zimmermanna w schuli sastupjeŕ wokrjeßneho schulskeho dohladowaŕstwa, knjes Unterstaab do sastojnstwa sapokasa. Mnoho wosadnych bě ßo młode jutry k sapokasanju knjesa kantora seschło, kiž ßo pschi woltarju na Božimaj słužbomaj, w pschitomnoscźi schulskich nowaczkow a jich starschich wotmě. Wosadny faraŕ wusběhnywschi, kak ßo wjeßeloscź a móz sa słuženje pschi zyrkwi s jutrowneje wěry zórli, radoscź wosady wupraji, so móže po tsilětnym czakanju ßwojeho stajneho wjednika sa zyrkwine spěwanje, tež zyrkwinski khor powitacź, a jemu s pschistajazym pißmom jako wosadźiny wěnowanski dar bibliju pschepoda. Bóh daj nowemu knjesej schulskemu wjednikej a kantorej mjes nami mnoho strowych a požohnowanych lět!

S **Wósporka.** (Kruwa jako kažeŕ měra.) Rěsna kruwa, kotruž běsche tudyschi rěsnik pschekhódnie do brožnje stajik, njepschestawajzy rujo měr města kažesche. Rěsnikej ßo sa to 8 hr. pjenježneho khłostanja napołoži. Rěsnik pak ßo pschecziwo temu powoła, tak so dyrbiesche ßo Lubijski ßud w siawnym pojedźenju s tutym pschipadom saběracź. Pokhłostanje drje by ßamo na ßebi woprawnjene było, tola wožebite wobstejnoscźe pohnuchu ßud, so rěsniskeho mischtra wuwinowa. Kruwa bě ßo porjadnie napiwowała. Hdyž tehodla rujesche. běsche to bjes dwěla stykanje sa hródźu. Kruwu hnydom sarěsacź. by pschi wulkim wobstatku miasa sa rěsnika se schkodu było. Jenicźki wupucź by był, kruwu do hródźe jeneho Wósporkskeho bura stajicź, tola sa to by ßo lědy něchtó namakał. kiž by kruwu do hródźe wsał a s tym ßo strachej wudał, so khoroscźe do hródźe dostanje.

S **Kosaŕnje.** Njedźelu dopołdnja morweho sa dworom 55 lět stareho wobkhodnika se seleninu s mjenom W. se Semiz namakachu. Jeho konja a wós, kotryž bě ßo swrócźik, běchu hižo někotre hodźiny priedy wokoło 20 metrow wot njeho sdaleneho nadeschli. Mjes tym je ßo swěscźiło. so je W. ßobotu wieczor wokoło 9 hodźin Mjedźojski hoscźenz wopuschcźił a we wulkej ßněhowej mějenzy do Kosaŕnje jěł a tam na tak srudne waschnje nahle wumrjeł. Po dotalnych swěczenjach ßo tu jenož wo snjesboženju jedna. Jeho žonje, kotraž ma hischcźe 4lětne dźěczo sastaracź, ßo powschitkowna ßobuželniwoscź pschiwobrocźa.

S **Wětrowa.** Sańdźeny pjatk dopołdnja je po tsidnjowej khoroscźi tudomny kubleŕ Arnoscht Skop zyle njenadźizy na sajecźe wutroby wumrjeł. W ßwojej domowinskej wßy a wokolnoscźi bě wón pola wschitkich, kotsiž jeho snajachu, wobluboway a czescźena woßoba, kotraž ßo niž jenož sa ßwoje ßamßne należnoscźe, ale tež sa lěpsche powschitkownoscźe žiwje sajimowasche. Wulka była pschewodźerjow sa jeho kaschczom k poßlednjemu wotpoczinkej na Njeßwaczidlskim pohrjebnischczu kroczesche. W njej bě wóßom towaŕstwow s khorhojemi sastupjenych. Mjes nimi bě tež Njeßwaczidlske towaŕstwo „Jutrniza", kotremuž je semrěty wot sažneje młodoscźe hacž do ßwojeho wotßalhicźa pschißluschał. Wón srudźenu wudowu a dweju ßynow sawostaji, s kotrejuž je starschi kubleŕ w Pirnjanskich stronach a druhi wuczeny drogista. W czestnym wopomnjeczu wosadnych budźe semrěty žiwy, dóniž ßo nětczischi narod njeminje.

S **Halschtrowa.** Wczera wokoło 12 hodźin na Kamjenskej dróſy napschecziwo Ehrhardtez koleßaŕni czežity czah 80 lět staru Kamjensku wobydleŕku Kühnowu, kotraž tu poprjanzy pschedawasche, sajědźe. Prědne koleßo jeje czěło pschejědźe. Wona běsche na měscźe morwa. Żona po wuprajenju ßwědkow njebě autowy czah ßłyschała. Wosoweho wjednika wina na njesbožu njetrjechi.

S **Kulowa.** Evangelski kandidat wuczeŕstwa Arnoscht Gottschling s Czijska je ßo na město podrektora Krögera, kotryž je ßo na wotpoczink podał, na tudyschu schulu powołał. Do měschczanskeje schule je ßo ßrjedu 80 nowaczkow pschijało. — Alarm na pruhu mějesche dwórnischczowy personal a dobrowólna wohnjowa wobora. Mějesche ßo sa to, so je woheń w dwórnischczowej tworowej kólni wudyrik. Dwě mjeńschinje po alarmje běsche dwórnischczowy personal s ruczne ßykawu na městnje a sa wokomik běchu hadźizy składźene. 5 mjeńschinow po tym dojědźe wohnjowa wobora s motorskej ßykawu a móžesche sa 12 mjeńschinow s dweju hadźizow wodu dawacź. — (Paduschstwo.) Tudyschemu ratarjej Janej Welßej je ßo s ležownoscźe pschi Dubrinkskim puczu nowy płuh kradnył.

S **Kulowa.** Stawniske powěscźe. Narodźichu ßo: Kowarjej Pawołej Janej Möllerej s Hóska, hólczk; burej Michałej Krjeczmarjej w Ssulschezach, holczka; dźěłaczerej Sylesterej Pilarskemu w Němzach, holczka; dźěłaczerjej Bjarnatej Michałej Grosje w Lubohosdźu, dwójnikaj; wjednikej auta Hugej Ocźe Schwibsej s Kulowa, hólczk. Pschipowědali ßu ßo: Jurij Jan Kral, czěßla s Kulowza a Hilžbjeta Marta Brücknerez s Kulowa. Samkaŕ Jurij Josef Narczik s Kulowa a Marja Marhata Welsez s Kulowa. Dźěłaczeŕ Miklawschi Michał-Scholta s Kulowa a Marja Angela Kubańkez s Noweje Wßy. Pschistajeńz pschi wokrjeßnej pokładni Willibald Heinrich Böhmer s Kulowa a pschedawaŕka Hildegarda Berta Bartez s Kulowa. Krawz Arno Měrczin Hanczka s Kulowa a Gertruda Marja Beckelez s Kulowa. Dźěłaczeŕ Jan Pawoł Młodźink s Noweho Hoska a Hańža Hilžbjeta Kokertez s Kulowa. Rataŕ Pětr Pawoł Lipicź se Ssalowa a Madlena Marta Schokcźiz se Ssalowa. Bur Jurij Jan Žur s Hoska a Ursula Marja Lipiczez s Dubrjeńka. Sso swěrowachu: Schewz August Jan Nowak s Němzow a Hańža Kata Mikeliz s Němzow. samkaŕ Alfred Herman Schmiedel se Zschachwitz a pschistajena Hildegarda Jadwiga Krügerez se Zschachwitz. Wumrěli: Hospodaŕski pomoznik Miklawsch Měrczin Hanto s Němzow, 27 lět stary. Hórnik Berthold Zimmer s Mortkowa, 45 lět stary. Wuwěnkaŕka Marja Kralowa rodź. Nowotnikez se Ssulschez, 78 lět stara. Dźěczo Erich Künther Klepka s Wulkich Sdźarow, 5 měßazow stary. Hilžbjeta Jadwiga Ssłodeńkez s Kulowa, 5 měßazow stara. Swud. Marja Hönigowa rodź Pohlez s Czijska, 70 lět stara.

S **Wojerez.** (Sswinajze wiki.) Na ßwinjaze wiki pschihna ßo 307 proßatow. Wobkhod bě khětro žiwy. Placźisny pak běchu pornjo saschłemu tydźenjej wo něschto nižsche, a pohibowachu ßo mjes 14 a 18 hr. Jenož mały wobstatk wosta njerospschedaty.

S **Niskeje.** (Puczowańske pczołaŕstwo.) Hižo někto pczołarjo ßwoje ludy do tudyschich rěpikowych polow woza, dokelž ßo lětßa se sažnym roskcźěwom rěpika liczi. Wschitzy pczołarjo dyrbja ßo s wupokasom wupokasacź, so pczoły njejßu s natykowazymi khoroscźemi potrjechene.

S **Barschcza.** Schtwórtk wjeczor wokoło 6 hodź. sta ßo na dróſy mjes Barschczom a Trjebulemi czežke wobkhadne njesboże, pschi kotrymž 2 woßobje žiwjenje pschißadźischtej. Woßobowy wós s Lubina běsche na jěsbje na stronu k Barschczej runje pschekupza Korlu Göhlicha s Barschcza, kotryž na motorskim kole na stronu k Barschczej jědźesche, pschěsczěhnył, jako jemu czehniwa maschina s dwěmaj pschiwěschakomaj napschecziwo pschijědźe. Po wudawanju wjednika ßo maschinine wodźidło pjecźa nadobo sapowědźi, tak so tuta pschedaloko na lěwo jědźesche a do auta sraśy. Czehniwa maschina do hrjebje sajědźe. Woßobowy auto, w kotrymž dwě woßobje ßedźeschtej, ßo wokoło ßebje wobwjertnywschi, tehorunja do hrjebje slecźa. Sa woßobowym wosom jědźazy motorski koleßaŕ do pschiwěschaka autoweho czaha sajědźe. Jena woßoba woßoboweho auta a motorski koleßaŕ ßo pschi tym tak czežko sranischtej, so po puczu do khorownje wumrěschtaj. Wjednik woßoboweho auta bu czežko sranjeny.

Hudźba—wumělstwo—dźiwadło

Měschczanske dźiwadło.

Njedźelu widźachmy w naschim měschczanskim dźiwadle w dosktónczne hrajnej dobje 1935/36 prěni ras Jana Straußowu wubjernu operetu „Njetopyr". Schtó ju njeby snał, schtó njeby ßo radował, hdyž myßli na jeje pryskotazu hudźbu, na rjane melodije w spěwje a rjane szeny w rejach a hraczu. „Njetopyr" je ßo snoschowal kaž dobyczeŕ po jewischczach, a tež njedźelu dopokasa ßo tuta wěrnoscź s jara bohatym wopytom. A wschitzy radowachu ßo wot spoczatka hacž do kónza a swurasnichu ßwój dźak tak elementarnje, so dyrbjesche ßo na wschě 15 rasow sawěschk wotewricź po doskóncznych jednanjach. Hdyž tež hudźbne słoženje hischcźe pschecźa wotewrjene wostaji, tak dyrbimy swěsczicź, so běchu wschitzy s luboscźu pschi wězy a knjes kapałny mischtr Walter to wěscźe pschi wospjetnych pschewodach naruna.

Róle běchu ßo najlěpschim sastupzam dowěrile. Rudolf Lahoda bě tajki prawy žiwjenjalaczny s Eisenstein, wuskoczny w hrajnym swobrasowanju. Magret Timmer chärmantna jeho mandźelska Rosalinda. Hóscź Heinz Bocken poda wubjernje ßwojeho jastwoweho direktora Franka. Zyle ßwojorasna bě Lu Margraf jako pryncz Orloffsky. Willy Steiner jako spěwny wuczeŕ Alfred lubjesche ßo wosebje w hraczu a spěwje. Heinz Sußengut bě typiski jakotaty advokat dr. Blind. Ssame słónczko bě Ellen de Fries jako komorna Adela. Mano Holtei swobrasowa ßwojeho jastwoweho słužobnika „Žabku" wustojnje, maja priska wjazy žorta by hischcźe na městnje była.

Tuto pschewjedźenje „Njetopyrja" je jene s najrjeńschich tuteje hrajneje doby a wěscźe wobradźi hischcźe mnohe wospjetowanja. Wjeßelcźe ßo ras s zyłeje wutroby pschi pschedstajenju operety „Njetopyr" w naschim měschczanskim dźiwadle! -k.

Čo. 1. **Zabawy.** Powědańčka. Spisał Jan Radyserb-Wjela. 1901. 79 str. 30 pj.
Čo. 2. **Daniel w lawowej jamje.** (Rozpředate.)
Čo. 3. **Wótčinske hrona.** Serbam poswjećił Matej Urban. W Budyšinje 1905. 56 str. 50 pj.
Čo. 4. **Jakub Čišinski.** Žiwjenjopis. Spisał Mikł. Andricki. 1906. 19 str. 50 pj.
Čo. 5. **Wokřewne wonješko.** Pjećory trójnik „Wótčinskich sonetow". Spěsnił M. Urban. 1907. 24 str. 20 pj.
Čo. 6. **Štyri powědańčka** za serbski lud. Spisał Jurij Libš. 1921. 62 str. 30 pj.
Čo. 7. **Powědańčka** za serbski lud. 2. rjad. Spisał Jurij Libš. 1921. 111 str. 30 pj.
Čo. 8. **Wowcyne zabawki** za pěkne dźěći. Zestajał Jan Radyserb-Wjela. 1921. 128 str. 30 pj.
Čo. 9. **Kaspar Zdenjek Kapleř ze Sulec.** Historiske powědańčko Beneša-Třebizskeho. Zeserbšćił Jurij Libš. 1921. 134 str. 30 pj.
Čo. 10. **Wotrow — Łužiska Troja.** (Z wobrazami.) Spisał Pawoł Šołta. 1922. 38 str. 30 pj.
Čo. 11. **Hronow.** Powědańčko ze Serbow. Spisał Jurij Winger. 1922. 135 str. 30 pj.
Čo. 12. **Tři nastawki:** 1. Wo serbskim ludowym basnistwje. — 2. Serbja jako misijonarojo bratr. jednoty. — 3. Serbowka w Surinamje. Spisał Ota Wićaz. 1922. 56 str. 30 pj.
Čo. 13. **Lubuš.** Powěsć ze Swjerčohrodowskeho lěsa. Napisał Bjarnat Hanč. Přeserbšćił H. 1922. 58 str. 25 pj.
Čo. 14. **Wutrobine nalěčo** Mathildy Stangec a Korle Augusta Fiedlerja. Wopisał a pěsnje zezběrał Ota Wićaz. 1923. 56 str. 30 pj.
Čo. 15. **Jana Hajncy Serbske basnje a pěsnje.** Ze žiwjenjoběhom a wobr. pěsnjerja wudał prof. Ota Wićaz. 1925. 52 str. 50 pj.
Čo. 16. **Handrij Zejleŕ a Korla Aug. Kocor.** (Jeju žiwjenjoběh z wobrazami.) 168 str. 75 pj.

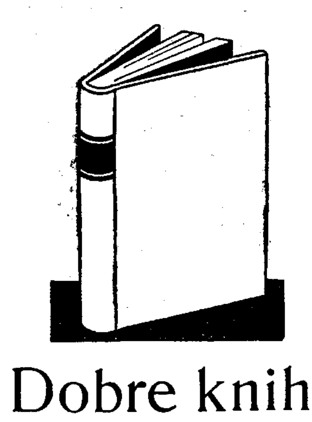

Dobre knihi

su na cyłym swěće rozšěrjene. Wobohaćeja znutřkowneho čłowjeka a su potajkim najrjeńši dar při kóždej składnosći. Štóž knihi dari abo dostanje, njebudźe so ženje kać. Knihi zwjesela na kóžde wašnje. — Hižo najmjeńše zwjeseli so na rjanych wobrazach, runjež hišće rynčki čitać njemóža. Darjena šulska kniha je za šulske dźěćo z trajnej dopomnjeńku. Kniha je za młodźinu w jeje nahladach k powučenju a k pohonej. Młodaj mandźelskaj zwjeselitaj so na rjanych knihach, kotrež jeju lubosć wohrjewaja. Haj samo starc hraba za rjanymi knihami, tam zepjeru za wěčnosć pytajo. — Čiń pospyt, změješ wěsće swoje wjesele na tym. W Serbskej knihaŕni w Budyšinje je wulki wubjerk.

Čo. 17. **Kwasne přednoški a kwasne rěče** serb. braški. Za zeleny, slěborny abo złoty kwas zezběrał M. Nawka. 136 str. 50 pj.
Čo. 18. **Hana.** Roman Henrika Sienkiewiča. Přeł. B. Cyž. W Budyšinje 1925. 164 str. 50 pj.
Čo. 19. **Bjez Boha na swěće.** W słowakskej rěči spisała Kristina Royowa. Z wobr. Přełožił K. W. W Budyšinje 1925. 54 str. 30 pj.
Čo. 20. **Čłowjek w přirodźe.** Přednoškow I. dźěl. Za serbske towařstwa napisał K. B. Šěca. W Budyšinje 1925. 92 str. 50 pj.
Čo. 21. **Mikł. Andrickeho Listy z Prahi** z lět 1886 do 95. Wudał Michał Nawka. W Budyšinje 1925. 128 str. 50 pj.
Čo. 22. **Čłowjek w přirodźe.** Přednoškow II. dźěl. Za serbske towařstwa napisał K. B. Šěca. W Budyšinje 1926. 109 str. 50 pj.
Čo. 23. **Njedźelske Bjesadowanki.** Knižka I. Za pěkne dźěći serbskich křesćanskich staršich zběrał a připrawił Serbomił Tuchorski. W Budyšinje 1926. 80 str. 50 pj.
Čo. 24. **Dźědowe zabawki** za pěkne serbske dźěći. Zestajał Jan Radyserb-Wjela. Wudał A. Muka. 1927. 118 str. 50 pj.
Čo. 25. **Spokojene žedźenje.** W słowakskej rěči spisała Kristina Royowa. Do serbskeje rěče přełožił K. W. Wobrazy přida J. Warnsw. W Budyšinje 1927. 47 str. 30 pj.
Čo. 26. **Na dalokich pućach.** Přednoškow III. dźěl. Za serbske towařstwa napisał K. B. Šěca. W Budyšinje 1927. 119 str. 50 pj.
Čo. 27. **Wrjós.** Powědańčko z Delan wot P. Romualda Domaški. 1934. str. 66 50 pj.
Čo. 28. **Swobodni.** Powědańčko z našeho časa wot P. Romualda Domaški. 1935. 112 str. 75 pj.
Čo. 29. **Moje dopomnjeńki na swětowu wójnu** I. dźěl. 1935. Napisał Jan Nali. 80 str. 50 pj.
Čo. 30/31. **Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow.** Zezběrał M. Kral I. a II. dźěl. 1935. 177 str. 1,20 hr.

Přiłoha
k čisłu 93

SERBSKE NOWINY

Wutoru
21. haprleje
1936

Wulka wojeŕska parada w Budyšinje

Kaž w Barlinje a we wschitkich nĕmskich garnisonskich mĕstach je ßo tež w Budyschinje dźenßa dopołdnja **paradne sestupanje s paradnym pochodom wotmĕło.**

Mĕsto bĕsche ßo s pschiležnosczu narodninow wjednika a nĕmskeho kanzlera bohacze s khorhojemi wupyschiło. S wulkej napjatosczu wobydleŕstwo hižo dawno do czaßa paradny pokhod wocżakowasche. Žitne wiki a dróhi, kiž na Žitne wiki wjedu, ßo hižo s czaßom se ßyłami luda napjelnichu. Formazije ßo sestupachu, dźĕczi pschikhwatachu se schulow a mnoźy na khwilku mĕstno ßwojeho dźĕła wopuschczichu, so bychu byli ßwĕdcży tuteho njewschĕdneho podawka.

Dopołdnja w 11 hodźinach bĕchu ßo wojacży tudomneje garnisony s wuwjaczom II. wotdźĕlenja 4. artilleriskeho połka na dworje Krala-Albertskich kasarnow k paradźe sestupali. Pĕschcży a wojacży se sapschahanymi a jĕsdźadłami ßo wotdźĕlichu. Garnisonski starschi wyschk Foltmann nimo fronty paradneho sestupanja jĕchasche. Hižo tu bĕsche ßo wulka ßyła pschihladowarjow seschła.

Potom wojacży s hudźbu do mĕsta czehnjechu. Po Lubijskej dróźy, Kamjeńtnej haßy, Bohatej haßy, Snutskownej lawskej haßy a Lawskich hrjebjach, so bychu na Žitnych wikach pschede garnisonskim starschim, wyschkom Foltmannom, nimokroczili a nimojšli. Wyschk Foltmann pschede mĕschczanskim twarskim hamtom paradu wotewsa. Pschi synkach wojeŕskeje hudźby bĕsche parada sa ßyły luda wulki podawk, kiž je wulki sacźischcż sawostajił. Po paradźe ßo wojacży do kasarnow wróczichu.

K czesczi wojeŕstwa bĕchu ßo tež wotdźĕlenja stronitych formazijow na Žitnych wikach sestupale, runje tak bĕchu sastupjerjo wyschnosczow a druhy czestni hosczo pschitomni.

Zjednoćeństwo evangelskich Serbow w Budyšinje

Schtyri lĕta ßu ßo minyłe, so je czrjódka ßwĕrnych Sserbow nasche sjednoczeństwo sałožiła. Tuczi bĕchu spósnali, kak jara nam evangelskim Sserbam w Budyschinje składnoscż pobrachowasche, so bychmy ßo mjes ßobu senali a hromadźe pobjeßadowali. Na snajomstwje drje w Budyschinje nikomu njepobrachuje, wschako ßo w powołanju abo s bliskimi ßußodami bóriy sesnajeschł, ale domach ßo tola jenož tam czujesch, hdźež ßy s krajanami hromadźe, kotrychž kolebka je tež w ßerbskich wjeskach stała a kiž se samßnymi ßłowami kaž ty to wupraja, schtož maja na wutrobje.

Nasche sjednoczeństwo je drje stajnje, ale jenož pomałku wysło, dokelž ßmy ßo mało wo dalsche ßobustawy prócowali a jenož poniżnje skutkowali. Shromadźiśny wotmĕwamy kóždu poßlednju ßrjedu mĕßaca w Sserbskim Domje a to dotal w towaŕstwowej jśtwi; dokelž pak tuta wjaczy pschindźe, budźemy spytacż, ßo w lĕcźe w sali skhadźowacż. Skoro pschi kóždej shromadźisnje pośkiczi ßo přednoschk. Nĕkotre shromadźiśny, kaž adventski wjeczor, jĕdowny wjeczor, placzi kwaß atd. dostawaju ßwój wosebity pschimĕrjeny ras. Kóžde lĕto ßmy tež shromadne wulĕty do wokoliny Budyschina mĕli. Snate je, so ßo tute wulĕty stajnje derje radźa a so zyłe lĕto pola ßobustawow w dobrym wopomnjeczu wostawaju.

Wobdźĕlicż móže ßo w naschim sjednoczeństwje kóždy Sserb a kóžda Sserbowka, stari a młodźi a kóždeho powołanja; tu njeje žane wulzbczinjenje, wschitczy ßu jenak rady widźeni. Pschinoschk wuczinja jenož 10 pj. na mĕßaz.

Dokelž wĕmy, so po jutrach saßo dźĕl nascheje wjeßneje młodźiny do Budyschina pschiczehnje, proßymy starschich, pschecźelstwo a ßußodow tutych młodych Sserbow a Sserbowki, so bychu jich na nasche sjednoczeństwo kedźbnych sczinili.

Wobroczicż móža ßo wośobinsczy abo pißomnje na 1. předßydu, knjesa Kubjenza na Wettinskej dróźy 18a, abo na 2. předßydu a pokładnika knjesa A. Ssymanka, Kriegersiedlung 15 abo na pißmawjedźerja knjesa E. Lorenza, Marschnerowa dróha 26 abo na sastupjerja Michałskeje wośady, knjesa fararja Tischerja, pschi Michałskej zyrkwi 2.

Nasche shromadźiśny ßo tež w Sserbskich Nowinach w towaŕstwowskim powĕstniku wosjewjeja, tak so móže kóždy tež hnydom do shromadźiśny pschińcż.

Tři přeća

Bĕsche muž, kotryž jónu k ßwojej žonje dźesche: „Bóh je njesprawny, so naju w tajkej khudobje wostaja. Njejßmój ßebi s niczim saßlužiłoj, so ßo namaj hubjeńscho wjedźe dyžli druhim."

„Sawĕrno prawje rĕczisch", žona rjekny. „Wo naju ßo njestara. Ssmój doscż njemudraj, so hischcże do njeho wĕrimy."

Mjes tym Boži poßoł pschede njeju stupiwschi dźesche: „Bóh je Waju skórżbu ßłyschał a mĕni, so dyrbi sa Waju nĕschto czinicż. Tohodla chze Wamaj tsi pschecza dowolicż. Schtož ßebi wuproßytaj, dyrbi ßo Wamaj dopjelnicż, trójczy. A nĕtko prawje rospominataj. Ssu-li ßo tsi pschecza stałe, potom je nimo."

„Rjany dźak tež", žona rjekny. „Rjany dźak", rjekny muž, „chzemoj ßebi hižo nĕschto mudreho pschecż, so ßo namaj pschichodnje wjacży tak słĕ njepowjedźe."

Jako bĕ ßo jandźel wotßalił, wonaj rospominaschtaj, schto mĕłoj ßebi nĕtko pschecż.

„Ale prĕnje pschecże ßmĕm ja wuprajicż", žona rjekny, „Bóh je tak derje mi kaž Tebi pschecże dowolił, a tak drje móžesch mi prĕnju próstwu pschewostajicż."

„Nó derje", muž rjekny, „ale pschej ßebi nĕschto mudreho."

„Tak chzu", žona dźesche, „so bych najrjeńschu drastu woblecżena była, kajkuž je hdy jena žónska noßyła, se słotom a parlemi." A hižo mĕjesche napohlad kralowny, snajnjeńscha po drascźe; pschetož bewak wjele na njej njebĕsche.

Ale jako muž widźesche, so njeje ßebi žona niczo dyžli frinkot a swjeŕschnu pychu pschała a s tym zyłe ßwoje pschecże pschecżinika, ßo wón po ßwojej pschiwuczenosczi runja byłej roshori a na nju sareji: „Ty błaśniza, kajka to hłuposcż! Njejßy ßebi nĕschto mudrischeho pschecż mohła? Chzył, so by tutu drastu w brjusche mĕła!"

W ßamßnym wokomiku žona sareji ßo wijesche a ßo skiłowasche; pschetož drasta bĕ ji woprawdźe do žołdka sajĕła. Wona kaž bjes rosuma rejesche: „Pomoz! Pomoz!"

Schto dyrbjesche muž czinicż, jako spósna, schtož je tu sawinował?

„K czertej s tutej drastu!" wón rjekny. Hnydom drasta se žony wujĕdźe a žona bĕsche wumóžena, ale tsecźe pschecże bĕ nĕtko tež pschecżinjene.

„Chzemoj nĕtko saßo naju wußmuž jĕscż", muž rjekny, „nĕschto druheho namaj njejbywa, a njejßmój, kaž ßo sda, k temu stworjenaj, tež jónu sboże mĕcż."

Jeniczku lĕpschinu pschi tutej wĕcźy mĕjesche djaboł. Wón ma wot teho czaßa kraßnu drastu, rjeńschu hacż nĕkajka kralowna. W njej ßo wón druhdy wukhodźujo wjele duschow nałóji.

wz.

Hudźba – wumĕłstwo – dźiwadło

Kino für Jedermann. Widźimy hacż do ßrjedy wjeßoły film „Kóždy dźeń njeje njedźela." Ssobuskutkowacży ßu Adele Sandrock, Paul Henkels, Liebeneiner a druhe snate wośoby. Film pschedstaja, kak móža pjenjesy człowjeka sniczicż, kiž njemóže s nimi wobłhadźecż. Bĕsche dźĕłaczeŕ, kiž dobu wulki łóß. W prĕnim wokomiku njewĕdźesche, schto ßo jemu stawa. Schto s telko pjenjesami sapoczcż. Skónczinje pschesta dźĕłacż a hrajesche we wośebnych kofejownjach a wulkich hotelach wulkeho muža. Schtó njeby jemu runja czinił? — Hdźež ßu pjenjesy, tam ßo hnydom jebacży namakaja. A tak poskicza ßo jemu składnoscż, jenu s najnowischich wunamakankow, kiž pjeczenje nastupa, a pschedewsacźe sałožicż. Zyłe ßwoje samoženie do tuteho tyknywschi, wupokasa ßo wunamakanka jako wulke jebaństwo. Shubi zyłe ßwoje samoženie a bu khudy kaž do dobycza wulkeho łoßa. Saßo stareho mischtra wo dźĕło proßycż, to njeńdźesche. Dokelž pak ßo mischtrowa dźowka do njeho salubowa, pschińdźe wón saßo na ßwoje stare mĕstno. Wschĕ podawki sabywscht, dźĕłasche k spokojnosczi ßwojeho stareho mischtra. — W pódlańskim programje widźimy Bavaria-synczacży tydźeń a kulturny film wo Finskej.

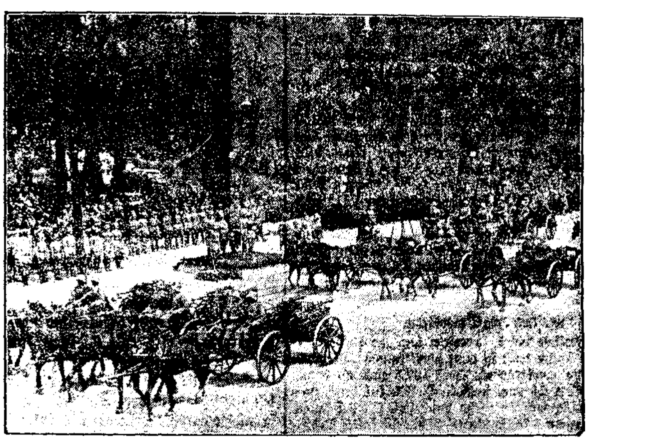

Wulka parada woborowe mozy pschede najwyschschim roskasowarjom.

Na 47. wjednikowych narodninach sarjadowa woborowa móz se wschĕmi dwojimi tsjomi družinami wulku parodu pschede wjednikom Adolfom Hitlerom. Tuta parada, w kotrejž ßo prĕni ras wschĕ jednotki woboroweje mozy pokasachu, bu sa kóždeho, kiž bĕ pschitomny, s wulkim nawĕdźenjom. Na wobrasu widźimy pschekhód wotdźĕlenjow maschinskich tsĕlbow pschede wjednikom, kotryž pschi Małej Hwĕsdźe stejo paradu wotmĕ. (Scherl B.)

Kurjatkec maćeŕne pčoły

Na jeje sahrodźy tsi hußaze kwĕtki a schtyri žołte młócźe rjachu, tola njebĕsche wscho to hischcże žana hußaza dżeczi ani karan młoka. Schtož chze rĕkacż: Stara Kurjatkowa, Krjatkez macż rĕkaza, bĕsche khuda a njemĕjesche nju, wjele mjenje hakle kruwiczku w hródźi, kotraž mohła ju s trawu naßyczicż; jeniczy rojej pczołow pschede kołczoma synczeschtej. Kczenja lĕcźa bĕchu pczołow zyroba, w selankowym kczenju ßo wopojachu a bĕchu salubowane do słódeho dżeczela.

Potajkim ßußod Rostok wĕrjesche, kotremuž sta ßadowych schtomow słuschachu a kotryž mĕjesche tež połsta kórzow wrjoßowischcża, so njemóže s Kurjatkez maczernymi pczołami nĕschto w porjadku byczż; pschetož, takle ßebi tołsty Rostok na porstach rosliczi, njech wona tež ßmużku trawy ßedźi: tsi hußaze kwĕtki a schtyri młócźe jeje pczoły nenaßycza, a tola pilne swĕrjatka mnoho mjedu do pławow nanoscha. Hdźe potajkim pczoły nakradnu, schtož trjebaju — ?

Bjes dwĕła Kurjatkez macżeŕne pczoły w ßadowych sahrodach a na Rostokowym wrjoßowischczu dźiwjachu! Tajcy hischcźe: skoczatka bĕchu mĕnjenja, so samožity wuj Rostok, tutón ßußod s tajkeho khłóschczenja njewokhudnje, potajkim mohł wón hižo dobru wutrobu sa Kurjatkez macż mĕcż!

Sta pak ßo hinak. Sta ßo nimale kaž w starej bajzy.

Kurjatkez macż jónu rano ßnĕdasche, ßwój mĕd se schkleńczy łžiczkujo dasche ßebi tutu jeniczku słódkoscż ßwojeho žiwjenja słodźecż, jako Rostok do duri stupi, s pokhmurjenym czołom, ruczy hłuboko w saku:

„Kurjatkez maczi, s wotkel pak macźe mjedu —?"

„Wot ßwojich ßwĕrnych pczołkow, Rostoko!"

„A hdźe wone telko słódkoscźe namakaju, Kurjatkez maczi —?"

„Hdźež bližsche kczenja steja —!"

Tu ßo Kurjatkez macż hižo saczeŕwjeni: Potajkim stara tola wĕdźesche, so jeje pczoły pakosczichu! A so bĕsche mĕd, kotryž tu s khlĕba kapasche, znje kubło, so bĕsche njeprawy dobytk!

„Chzu ßmilny byczż", Rostok samórcza, „chzu sabyczż, so hižo lĕta dołho padusche pczoły w mojim wrjoßowischczu a mojej sahrodźe pakoscza. Tola: wot Waß hornz mjedu jako dań a dawk žadam —!"

Kurjatkez macż ßebi ßyłsy sadźerža. Spósna, so ßußod se ßwojim žadanjom žanych žortow njeczinjesche. A myßlesche drje, so njemóže s Rostokom niczo a tež niczo wuczinicż, hdyž pczoły jeho kwĕtki wopytuja, ale . . .

Nĕ. Niz to najhórsche tuteho najhonjenja domyßlicż. Bĕsche dobrych a darniwych człowjekow doscż na wßach, czohodla potajkim ßwĕt dla tuteho sabłudźeneho satamacż —?

Kurjatkez macźeŕka ßwoju staroscż spóžera a hižo spróžne mjeswoczo dźeßacż nowych fałdkow dosta. Potom staruschka spróžniwje na stoł saleje a naczahowasche ßo s tschepotaczymaj rukomaj sa hornzom na komorje.

„Tu, Rostoko, moje jeniczke samóženje, wjaczy njejßu mi moje ßwĕrne pczoły nanoßyłe!"

Ludźo tołsteho Rostoka pschińcż widźachu, wuhladachu tež hornz, kotryž w ruczy njeßesche, a njemyßlachu pschi tym niczo dobreho: Kołwokoło njesprawnika wschudźe snajachu!

Sslyschcże. Pczoła, s wónju słódkeho pschiwabjena, skupeho Rostoka do ruki skała: tu mjedowy hornz na dróhu padny, mjes czrjopami słódki mĕd runja wolijej a młoku wubĕža! Ach, lĕpjaza brĕczka ßo tak rjenje s pruhami słónczka syboleśche! Njech tež wjaczy człowjekow brĕczku wobstejesche, žadyn njechasche ßo jeje dótknycż:

Pschetož powĕtr ßo je synczenjom a schumjenjom pjelnjesche, mróczeli ßwĕrnych pczołow, kotrejž bĕ słódkoscż wónje tehorunja pschiwabiła, ßo mĕjśinu bliże s wulkej haru do mjedu dajschtej, kotryž bĕsche tu tak łohko dobycż.

„To ßu Kurjatkez macżeŕne pczoły", ludźo sawołachu.

„To je tež Kurjatkez macżeŕny mĕd", Rostok se subami sakußujo rjekny a njeswĕri ßebi, s nohu do czrjopow storczicż, pschetož pilne pczoły se žahadłom hrožachu!

Sa hodźinu bĕsche dróha czista kaž wulisany taleŕ. Žaneje kapki mjedu tam wjaczy njebĕsche, wschitko bĕ saßo do Kurjatkez macżernych kołczow wróczo puczowało, a Rostok doma ßedźo ßebi hłowu dźeržesche.

So ßo tutón muž haibowasche, chzemy jemu pschiliczicż!

ik.

Přilopk

Sswoju mandželsku samordowak a zahrjebak.

Cžichi pjak na Capskich honach pola města Stade na polu zonske cžęto namakachu, kotrež je tam dlešchi cžaš zahrjebane było. Nětko je so kriminalnej policiji porabiło, mornu mandželsku jako Breuerowu z města Cape swěsčicu, kotraž je so w julisu 1934 zhubiła. Jeje mandželski na sakładze pschedležazych dopokasow z wopředka přeješe, so je swoju žonu w swadze sadazik. Cžęto běsche najprjedy na swojej ležownosći w kurjenzu zahrjebak a po nětkoždy 3 měsazach na polu zahrjebak.

Tšelenza z jenym se železnischich rubježnikow z Cžerwjeneje Wody.

W blischosći města Broha (Brieg) w Hornjej Schlesskej Wrótčławsky kriminalni sastojnizy jeneho rubježnika wuslědžichu, kotryž bě so 12. meje 1935 pschi nadpadze na pósitši wós wozhoweho cžaha pola Cžerwjeneje Wody wobdželik. Sastojnizy běchu w běhu swěsčenjow wuslědžili, so je se Schillerez bratrami pschimusna Freteleż swojba w Brjosy rubježnikow podpjerała a pschi tym tež swěsčiła, so jedyn z bratrow, Hermann Schiller sobotu so se pschimusnymi Freteleż swójby senadze. Wschě zobustawy Freteleż swójby na to hnydom sajachu a zyła liczba sastojnikow so wupóšła, so by Schillera pschekwapiła a jeho tehorunja sajała. Hdyž sastojnizy w blischosći Brjoha rubježnika setkachu, wuczahny tutón swoju pistolu a wjazy krócz wutěli. Sastojnizy tehorunja do njeho tšelecz počachu. Schillerej pak so poradži, po cžmje cžeknuc. Sa nim pytajo namakachu jeho mantel, kotryž bě z krwju namaczany, z cžehož so sudži, so su Schilera pschi tšelenzy sranili. Policajska tamnische wobydlerstwo snowa namolwja, so by sledzenja policije podpjerało.

Sswojeho pjaneho muża zapalita.

Tute dny so w jenej wsy w južnej Morawje zalostna zwójbna tragedija sta. Dźěłaczer Alois Jakisch, nan schesćich dźěći, kotryž běsche so zyle do wopilstwa dał a bě tehodla je zwojej žonu w swadze žiwy, sažo ras zyku swoju mšdu w hosćenzu pschepi. Policajka dyrbjesche dospolnje pjaneho muża domoj donjesć. Žona so na to k žurowemu skutkej rossudži. Donjesu muża z koża, pola jeho se spirituzom, zapali jeho a cžekny. Ssudnik palazeho Jakischa namaka, kotryž bě tak pjany, so ani bolosće pschi tym njesaczuwasche. Ssudnik ludži na pomoz zawola, kotliž wopaleneho do khorownje dowjesechu, hdyž je na cžežke wopaleniny wumrěł.

Sanjerodzene dźěći w Ruskej.

W Ruskej saběraja so z tym, so chodža zakoń wudacz, schto a kak ma so z žiwotami a dźěcimi bjes wothladanja (bjesprisornosti), wobkhadzecz, so by so sanjerodzenju zadźěwało. To nastupazy wukas wuńdze w rózowniku lońscheho léta, tola wón njeje pschikasane polěpschenje a likwidaziju tutych wobstejnosćow wobradźił. Sa dźěći wot 5 měsazow hacz do 14 lět maja so patrony (kmótšja) postaracz, kotliž su samolwiczi za wukuklanje. Nimo toho zarjaduja so žywotowniam podobne wustawy a dale maja městne rady so aktiwnje staracz wo t. mj. dźěcazoe kommišije, kiž hižo 15 lět wobsteja, a dotal so njemóža zwojich nadawkow wobkrócz. S tym je tež dopokasane, so wukuklanje swonka zwójby, za cžož su sozialistiske revolucionarowe tak sazranje předowali, nima wuspěcha. Kommunistiski žón so rossypuje: Wrócza so pomalu tež w Ssowjetskej zažo do kolebki, z wotkelž rosce prawe žiwjenje a wukuklanje: k zwójbje

Mosstwa twari powětrow.

Kaž so z Ruskeje powě, sapoczeju tam powětrow twarić. Twarz je statny trust za twar powětrowow „Dirischablestroj". Nowy powětrow ma być 107,5 metrow dołhi, 22 mtr. schěroki a 24 mtr. wyšoki. 25 000 kubikmetrow plyna budża móz do njeho puschecžicz. Wosmcz budża móz z nim — nimo teho, so jón tež pschi wschelakich sledzenjach wuzija — wokolo 16 puczowarjow.

Kopanischczo za 165 000 pschihladowarjow

W Glasgowje, hlownym měsce Schotiskeje, wutwari schotiski koparšti swjazk zwoju wulku arenu, kotraž dotal tak a tak jako najwjetsche bojownischczo zyleho swěta płaczesche, mjenuja tuto městno Hampdenpark. Po skónczenju twarskich dźěłow budża móz tam 165 000 ludźi kopanzam pschihladowacz. Na tutym kopanischczu ma 14. wiowa t. l. tež němske krajne muzstwo pschecžiwo schotiskemu muzstwu k hrě nastupicz. Dalsche schotiske koparšte sjednoczenstwo, Glasgow Rangers, chce tež zwoju městnosć dale wutwaricz, so mohło 150 000 pschihladowarjam městna poskicžicz. To su liczby, kotrez nyn tu zyła swuczeni ujezdnuy, — ale bjes dźiwa je, so runjewon w Schotiskej a Jendželskej tajke hobrske liczby pschihladowarjow nalicžeja. Jendželska dże je kolebka kopaniy, a dźenża hischcze najbole wschitkich sportariow w Jendželskej puta kopanza!

Granata pod lětowym wobnjom rozbuchła.

Na swuczowanischczu w Mourmelonje w Franzowskej zebi wojacy lehowny wobeń satožichu, so bychu zo swahrjewali. Nadobo dóńdze k zyłnemu rosbuchnjenju a pjecz wojakow franjezich na městce lezo wosta. Jena granata bě z wójnskeho cžaha runje pod wobnjom w jenej zahrjebana a z wulkej horzotu bě rosbuchła.

Autowe dróhi w Jendželskej.

Jendželski minister za wobkhod pschedpoloži psched krótkim plan, so maja zo wusnamne dróhi wutwaricz a poskopschenja wobthodnych mózno sco zo pschirunacz. Wokolo 30 000 km. ma zo tak wutwaricz, so sunja zrjedza hrjadku z trawu wobsadzenu. Wyschze toho ma na wobèmaj stronomaj zo pschimwaricz puczik za kolojesdnych a pěschich. Wobkhodne ministerstwo dopokaże nuznotu tajkeho pschetwara z tym, so je zo w běhu poslednich schtyrjoch lět wokhad wo 35 prozentow powjetschił.

Jeći přisažni

Jendželski khlostański žudny porjad postaja, so njeznjě zo na zobustawy pschisažneho žuda zaneho wliwa měcz a so dyrbja zo tucži za cžaž dlešcheho khlostańskeho jednanja wonkowneho zwěta dopołnje wotrjez. To je jara njepschijomne postajenje, hdyž jednanje tak dołho traje, kaž runje skónczeny prozeß pschecžiwo indiskemu lěkarjej drej. Nurtonej w Manchestru. Tónle běsche najdlešchi prozeß dla mordarstwa w Jendželskej a połne schtyrnacze dnjow trajesche. Dwě njedzeli dołho dyrbjachu pschisažni potajkim kaž jeczi žiwi być. Woni njeßmědžichu žaneje nowiny cžitacz, listy, kotrez piszachu a dostawachu, zo dołkadnje pschehladowachu a spacz dyrbjachu zhromadnje w sacžinjenej městnosći cžicheho hotela. Wšejo njemóžachu jim wschitke make rospjerschenja sarjez. Woni změdžichu zhromadnje a pod dohladom kina wopytacz abo tež kehele kulecz. Hewak pak dyrbjachu zo jara krutemu, niz runje pschijomnemu domjazemu porjadej podczińnyc. j.

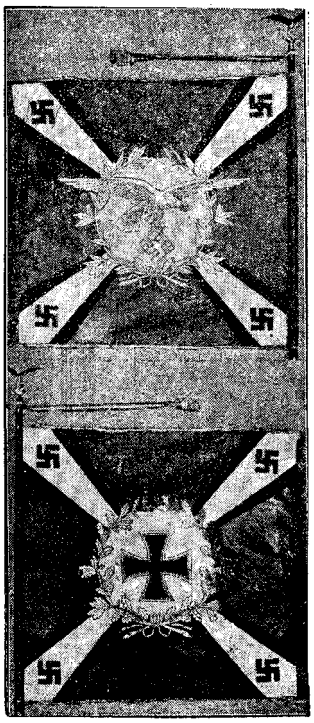

Nowe khorhoje powětrownych brónjow.

Wyschschi roskasowaz powětrownych brónjow generalny wyschi Göring dźenża na letanischczu w Gatowje pola Barlina powětrowej bróni jejne nowe khorhoje pschepoda. Na jenej stronje widźimy knjezicerske znamjo powětrownych bróni, wobdaty z lawrjenzowym wěnzom a z hakatymi kschižemi w rózkach. Na druhej stronje je železny kschiż z dubowym wěnzom pyschcny. Po druzinje bróni su barby khorhojow wschelake: sa letarjow zołte, sa artilleriju pschecžiwo letarjam cžerwjene, a sa powětrowe powěsczerske wójsko brune. (Scherl Bilderdienst.)

Wěš tole hižo?

Sjednoczene staty Ameriki mějachu w januaru 1936 pjches 121½ milijona dźěłonjemějerjow.

Vatikanske město ma nětkoždy 1000 wobydlerjow.

W Europje běsche wokolo léta 1830 kóżdy tsećzi Germana, Romana abo Sslowjan. Dźenża je nimale kóżdy druhi Europejan Sslowjan. Pólska macz zwojej wótczinje dźenża nětkoždy dwójzy telko dźěrzi dari kaž němska macz.

W 44 z němskich wulkoměstow je liczba zmjertwych padow wjetscha dyžli liczba porodow

Jaßotrp (Störe) prjedy hlowuje w ruskich rěkach łójachu, kotrež do Cžorneho morja a Kaspiskeho morja běža.

Wuż (Ringelnotter), kotruż w Europje, Prědnej Asiskej a Afrizy namakamy, rady w blischosći cžłowjeskich wobydlenjow pschebywa. Wošebje w ruskich statokach mnoho wužow namakachu. Běsche zatsane, skocžata nětkaż mylicz, dokelż wěrjachu, so zo wuże na kazerjach cžęsto wiecza.

Wjelcza cžiwla běsche w prjedawschich cžaßach wulka. W rosprawje z léta 1823 cžitamy, so zu wjelki we tutym lěcže w Livlandskej rostorhake: 15 182 wowzow, 1807 howjadow, 1841 koni, 3270 jehnjeczow a kozow, 4190 zwini, 703 pßow, 1873 huß a kur.

W Ameriży pschedeschkniki z módy pschiňdu. W lecze 1929 je zo za 29 milionow dollarow pschedeschkinikow pschedako, w lěcze 1933 jenoż hischcze za 5 milionow dollarow.

Barlin je město z najwjazy dwórnischczemi. Ma jich mjenujzy 248.

Nieje wérno, so zu wschitcy indiscy prynzojo bohaczi. Mjes nimi zu wulke rosdźěle. Mjes 662 wjeschemi, kotrez Indiska dźenża liczi, zu mužojo kaž Heiderabadski Nizam, kotryż nad bohatym a žinje wobydlenym statom knježi a kotrehoż létne dokhodn 25 000 000 dollarow wuczinja, mjes tym so „khudym" mjes indiskimi wjeschemi jenoż jenicžka wjeß złuscha a kotliż maju wob léto 500 dollarow dokhodow. j.

Budyske stawniske powěsće

Póndzelu 20. haprleje 1936.

Narodźili zu so: 16. 4. Maksej Richardej Kerkej, fabrikskemu dźěłaczerjej, dźowka. — Wattarjej Kurtej Zickertej, mlokarskemu dźěłaczerjej w Jatschobju, zyn. — Korli Jurjej Wagnerej, pjekarskemu mischtrej, zyn.

Wumrěli so staj: 18. 4. Julinßej Wernerej Arnoschtej Bodenburgej, ratarjej w Lipicžu, morwonarodźenemu zyn. — 20. 4. Wilhelm Richard Sänberlich, rěznistemischtr, 57 lět.

Pschipowědźili so staj zo: 20. 4. Gustav Herbert Hein, studijowy assessor w Alwaßergu a Irmgard Arnoldez, bjes powolanja, w Budyschinje.

Towarstwowski powěstnik.

Kukow. „Sserbski wotrjad swj. Jurja" smeje schtwórtk 23. haprleje wjeczor we 8 hodzinach wurjadnu schromadźiznu pola Natuschez. Wobmjeczinemu mjenapatrona nosceho wotrjada. Winowatoscz wschech zobustawow je, so pschiňdu. Hosczo su lubje witani.

Lumir zaso spěwa! Pschichodnu sobotu změjemy zaso prěnju spěwnu hodzinu Lumira, popołdnju w 5 hodź. w žurli Serbskeho Domu w Budyšinje. Přeprošuja z tutym wšitkich starych sobustawow našeje spěwneje kupki, kaž docyła wšitkich zajimcow a lubowarjow serbskeho spěwa w Budyšinje a zwonka njeho. Přińdźće w bohatej liczbje! Dirigent.

Pančizy. „Lipa Sserbska" (muzske hłosy) spěwa hrjedu (22. 4.) wjeczor pola Ssuchez w Pančizach. Niedy wschitcy spěwarjo pschińdu, dokelž je tola na konzert (17. meje) pschihotujemy.

Sczěhowkowolne žněhowe mjeczele w Němskej.

Na kónzu tydzenja potrjechichu wjeczornu a južnu Němsku cžežke žněhowe mjeczele. Sczěhowki běchu zdźěla 3 łoštne. Wobras pokhadża z Heidelberga, hdyž wjele schtomow hižo kcžejesche. Cžežki žněh je tute schtomy powalał abo halosy slemił.

(Scherl Bilderdienst.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaćа měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencafske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 94 — Budyšin — Srjedu 22. haprleje 1936 — Bautzen — Lětnik 95

Wojeŕska móc wopominaše prynca Eugena

Wčera 21. haprleje běſche ßo 200 lět dopjelnilo, ſo je ſobcyſki prynz Eugen ßwoje rjekowſke žiwjenje ſkónčil. Němſki wójnſki miniſter a wyſchſchi roskaſowar wojeŕſkeje mozy je poſtajił, ſo ßo na tutym dnju pola wſchitkich zyłkow wojeŕſkeje mozy appelle wotměchu, pſchi kotrychž ßo wo'clam wukas pſchecžita.

We wukaſu ßo rjekowſka woßoba prynca Eugena wopiſuje a jeho wojeŕſke a rjekowſke žiwjenje pohódnoſcža. Wón je ßebi w 31 bitwach ßławu dobył.

Prynz Eugen ſa awſtriſkeho kěžora pſchecžiwo Turkam wojowaſche. Dobycže měſta Nachta w lěcže 1686 ma ßo jeho khrobłoſcži pſchipiſacž. Turkowſke wójſka ßo pſchezo dale ke krótkemu ranju wutłócžachu. Prynz Eugen měješche pſchezo wjetſchi podźěl na wuſpěchach. W lěcže 1697, hakle 34lětny, wón ßam wójſko pola Centy nawjeduje, Turkow ßbi a Wuheriow wot jich nadknježſtwa wußwobodźi. 20 lět poſdźiſcho ßebi wón ſ dobycžom měſta Beograda najwjetſchu ßławu doby. Wot tuteho dnja w lěcže 1717 jeho mjeno pſches zyłu Němſku klincži. Prjedy pak běſche wón bilo pſchecžiwo Franzowſam wojowawſchi wjele bitwow dobył. Prynz Eugen je w Pariſu wotroſtł. Chcyſche do franzowſkeho wójſka ſaſtupicž, tola jeho tam dla jeho małeje poſtawy wotpokaſachu. Na to wón ßwoju ßłužbu awſtriſkemu kěžorej poſkicži. W Awſtriſkej ßebi wón ſe ßwojej khrobłoſcžu a wobhladniwym wjedniſtwom wuſnamjeni, ſo jeho ſkónčnje ſa wyſchſcheho wójſkoweho wjednika pomjenowachu.

Eskadra „Hindenburg“

Němſke lětaŕſtwowe miniſterſtwo je wukas woſjewiło, kiž je wjednik a němſki kanzler ſ pſchiležnoſcžu ßwojich narodninow wudał:

„Lětadła, kiž je mi němſki wojeŕſki ſwjaſk Kyffhäuſer darił, kym po namjecže němſkeho miniſtra ſa lětaŕſtwo a wyſchſcheho roskaſowarja wojeŕſkeje mozy do lětaŕſkeje eſkadry jjednocžił. K temu pſchikaſuju:

Lětaŕſka eſkadra w Greifſwaldže ßo wot nětka Hindenburgſka Eſkadra mjenuje.

Offiziěrojo, podoffizěrojo a mužſtwo noſcha na ßukni dopomnjeńſki bant ſ mjenom „Hindenburgſka eſkadra“.

Nadrobniſche wo tom němſki miniſter ſa lětaŕſtwo poſtaji.

S mojej wolu je, ſo by ßo ſe ſpožcženjom tuteho mjena lětaŕſkej eſkadrje pſcheßahowazej woßobje naſcheho ßwěcžnjeneho generalneho pólneho marſchalla tež w lětaŕſkej bróni doſtojne cžeſtne měſtno ßwěcžiło a ßo w poſtawje wulkeho pólneho wjednika ſe ßwětoweje wójny ßyłne jjednocženſtwo młodeho dźěła wojeŕſkeje mozy ſe ſtarym ßławnym wójſkom dopokaſało.

Mjeno „Hindenburg“ zyłe woßebitu winowatoſcž žada.

Wudawam tutón wukas ſ wěſtoſcžu, ſo „Hindenburgſka eſkadra“ — pſchekiſana ſ wulkim wuſnamom ji pſchepodateje tradizije — ßo w duchu a dokonjenjach tutej woßebitej winowatoſcži ſtajnje ſroſcžena pokaže.

podp. Adolf Hitler.“

Njeßměrnje wjele darow k wjednikowym narodninam.

Wjednikej a němſkemu kanzlerej je ßo pſchi ſkładnoſcži jeho 47. narodninow njeßměrnje wele darow ſe wſchěch worſchtow luda doſtało. Blida běchu ſ najdrohotniſchimi hacž najjednoriſchimi darami ſ rukow dźěcži pokryte. Wſchitke dary wo wulkej pſchiwißnoſcži a luboſcži luda k jeho wjednikej ßwědcža.

Wjednikowy dźak

K jeho narodninam je ßo wjednikej Adolfej Hitlerej wot jeho ludowych towaŕſchow w tukraju a wukraju telko ßbožopſchecžow a wopokaſow ßwěrneho ſpominanja doſtało, ſo jemu njeje móžno, ßo kóždemu jenotliwemu dźakowacž. Tohodla je wón pucž pſches nowiny wuſwolił, ſo by ßo wſchitkim dźakował, kiž ßu ſe ßbožopſchecžom na njeho ſpominali. Wón ßo ſ dobom tež tamnym tyßazam dźakuje, kiž ßu jemu pſched němſkej kenzliju a pſchiradže ßwoju ßwěru a pſchiwißnoſcž wopokaſali.

Lutze ßo jako prěni ſa dźakny wopor ſapiſał.

Staboway ſchef SA Wiktor Lutze je ßo póndźelu rano jako prěni do cžeſtneje liſcžiny dźakneho wopora SA ſapiſał.

Negus so do wjećorneje Abesynskeje sćahnył

Wo bitwje na połodniſchej froncže ßo ſ Asmary w Eritrejſkej ſhoni, ſo Italcženjo hižo na měſto Harrar poſtupuja. Hižo běſche ßo powěło, ſo ßu italſzy wojazy měſto Tſidźigu wobßadźili. Tola to běſche trochu pſchekhwatana powěſcž. Najſkerje pak bórſy k tomu dóńdže. Wójſko abeßynſkeho wjeŕcha Naſſibu je ßo ſkoro zyle ßbiło.

Abeßynjenjo pak wudawaju, ſo ßu prědnje wotdźělenja Naſſiboweho wójſka Italcžanow k połnozy wot Wardery wotraſyli a jim wulku ſchkodu naczinili. Italcženjo ßu pjecža ſ tankami, lětadłami a jěſdnymi wojowali, kotſiž ßu pak pſched raczidłami, kiž ßu Abeßynjenjo natwarili, dyrbjeli ſaſtacž.

Abeßynſke knježeŕſtwo hiſchcže w Addiſu Abebje pſchebywa. Kěžor pak je ßo ſe ſbytkami wójſkow wjeŕcha Kaſſy, wjeŕcha Seyouma a wjeŕcha Imru a ſ reſerwnymi wojakami do wjeczorneje Abeßynſkeje ſcžahnył. Abeßynjenjo powědźa, ſo ma kěžor tam hiſchcže 150 000 hacž 200 000 mužì pod ßobu. Italcženjo pak do teho njewěrja.

Abeßynſka miniſterſka rada je ßo ſkhadźowała a je wobſamkła, ſo abeßynſke knježeŕſtwo na kóždy pad ſpyta, w Addiſu Abebje woſtacž; wono to ſ pſchiczinow ſnutſkowneje politiki tak cžini.

Schkoda Abeßynjanow wot ſpocžatka wójny ßo na abeßynſkej ſtronje na 50 000 mužì wobliczа. Italcženjo maja liczbu ſa pſchemału. 15 000 je pjecža na jědojte płuny wumrěło, mjes tutymi ßu tſecži dźěl ziwilni wobydlerjo.

Italcženjo wocžakuja, ſo jich wójſka w bližſchim cžaßu pſched wrota Addiſa Abeby dóńdu. Haczrunjež ßu abeßynſke wyſchnoſcže ſpytałe lud ſměrowacž, ßu zyłu póndźelu dołhe rjady cžěkazych ſ Addiſa Abeby k wjecžoru wucžahnyłe. Mnoſy najſkerje tež pſched wyſchnoſcžemi cžěkachu, dokelž tute kóždeho mužſkeho, kiž móže někak tſělbu njeſcž, do wójſka tyknu a na połnóznu frontu ſcželu. Kaž ßo powě, ßu banki w Addiſu Abebje wjele pjenjes do kaſchcžow ſkładłe a po železnizy do wukraja póßłałe. Banki ßu drje wotewrjene, tola pjenjeſy njewudawaju.

W Addiſu Abebje ßo ſ khwatkom na ſakitanje měſta pſchihotuja. Do połnóznych ſtron ßo wjele rosbuchadłow ſcželе. S nimi chzedźa Abeßynjenjo dróhu do Deſſie na někotrych měſtnach rosbuchacž, ſo bychu Italcžanow ſadźeržowali, dóniž ßo ſakitanje Addiſa Abeby njedoſrjaduje.

Nowe italſke wojeŕſke transporty.

Ssobotu a njedźelu je ſchěſcž parnikow ſ Neapla do rańſcheje Afriki wotjěło. Wone bataillony cžornokoſchlakow a ßotry cžeŕwjeneho kſchiža a autowe wotdźělenja do Abeßynſkeje wjeſu. S jenym tutych parnikow je ſaßo jedyn ßobuſtaw kralowſkeho doma, Anconaſki wójwoda, do rańſcheje Afriki wotjěł.

Italſke wójnſke miniſterſtwo je ſ wukaſom wozjewiło, ſo ßo lětnik 1916 do wojeŕſtwa ſwoła. Wón ma ßo wot 23. haprleje hacž do kónza lěta wuſběhowacž. W tym ßamym cžaßu maju tež lětnikow 1911 hacž 1914 cži pod měru hicž, kotſiž běchu ßo dotal wrócžo ſtajili.

Město Addis Abeba „cyle pus'e“

Jendźelſke rańſche nowiny ßu wutoru nadrobnje poměry w Addiſu Abebje wopiſałe. Rosprawjeŕ nowin „Daily Telegraph“ piſche, ſo měſto zyłe puſty ſaczjiſchcž poſkicža. Abeßynjenjo wocžakuja, ſo ßo Italcženjo bórſy do měſta dobuchu. Etiopſka banka w Addiſu Abebje ßo najſkerje ſchtwórtk ſamknje a pſchiſtojeńzy naſajtra měſto wopuſchcža, jeli ſo ßo niczo njewſchědneho njeſtanje. W poßlednich rosprawach ßo powě, ſo ßu Italcženjo jenož hiſchcže 65 mil wot Addiſa Abeby ſdaleni.

Njeſboże po wojeŕſkej paradže.

Na Barlinſkej dróſy w Charlottenburgu ßo wcžera pſchipołdnju pſchi wotjědže 6 panzeroweho połka tank na kolijach dróhoweje železnizy wobßuny a ſchtyrjoch ſchulerjow ſrani, kiž na dróſy ſtejachu.

Dwě wotdźěleni w němſkoſtatnej kenzliji.

W němſkoſtatnej kenzliji ſtej ßo dwě wotdźěleni wutworiłej. Jene wotdźělenje miniſterialny direktor Wienſtein nawjeduje, kiž je ſdobom ſtajny naměſtnik ſtatneho ſekretara a ſchefa němſkoſtatneje kenzlije. Pſchedſtejeŕ druheho wotdźělenja je woßobinſki referent wjednika a němſkeho kanzlera, dr. Meerwald jako miniſterialny dirigent.

Němski zastupjeŕ w Egiptowskej so zhubił

Němſki ſaſtupjeŕ w Egyptowſkej, wupóßłanz ſe Stohrer, je ßo na kónzu tydźenja w puſcžinje ſhubił. Njedźiwajzy pilneho pytanja jeho dotal hiſchcže njejßu mohli namakacž.

Stohrer je ßobotu w małym automobilu ſ Kaira wotjěł, ſo by k pyramidam w Bahariji dojěł, hdźež ßo wuješdźowanje automobilow wotmě. Tam pak wón njeje pſchijěł. Dokelž ßu nad tamniſchej krajinu cžežke pěſkowe wichory ſakhadźałe, ßebi wo dónt diplomata ſtaroſcže cžinja.

Egiptowſke knježeŕſtwo je někotre lětadła a korps wjelbłudowych jěſdnych wupóßłało, ſo bychu ſa wupóßłanzom ßlědźili. W tukhwilu pak pytanje njeměješche wuſpěcha.

Krakowski wójwoda so wotsadźił

Po namjecže miniſterſkeje rady je pólſki ſtatny preſident prjedawſcheho miniſterſkeho preſidenta a ßejmſkeho marſchalla, nět žiſcheho wójwodu w Krakowje, Sswitalſkeho, wotßadźił.

Jenotliwe pólſke knježeŕſtwowe nowiny tuto ſakrocženje jako moraliſzy wuſnamne woſnamjenjeja. Knježeŕſtwo je ßo pſcheßwědcžiło, **ſo je Krakowſki wójwoda ßobu winowaty na cžežkich njeměrach w Krakowje.** Kaž je ſnate, ßu ßebi tute njeměry njedawno někotre ßmjertne wopory žadałe.

Kaž ßo ſ druheje ſtrony powě, ma ßo wotßadźenje Sswitalſkeho jako dobycže Kosjzialkowſkeho ſtrony w pólſkim knježeŕſtwje wobhladowacž. Tehorunja jako dopokas dobycža miniſterſkeho preſidenta ßo pohódnoſcža, ſo je Kosjzialkowſki wyſchka Matuſchewſkeho, hłowneho redaktora nowin „Gaſety Pólſkeje“ wotßadźił. „Gaſeta Pólſka“ běſche w ßwojim njedźelſkim cžißle naſtawk woſjewiła, w kotrymž běſche knježeŕſtwowu politiku wótrje kritiſowała. Na to běſche knježeŕſtwo tuto cžißło ſebrało.

Na měſtno Krakowſkeho wójwody je ßo wyſchk Gnoinſki powołał. Wyſchk Gnoinſki běſche hacž pſched lětom kommandant artilleriſkeje ſchule w Torunje. Politiſzy hiſchcže njeje wuſtupował.

Miniſterſki preſident Kosjzialkowſki ßrjedu popołdnju do Budapeſta pojědźe. Wopyt běſche ßo ſwoprědka na ſpocžatk tydźenja peſtajił. W poßlednim wokomiku běſche pak ßo wotſtorčił, dokelž běſche miniſterſki preſident ſkhoril a dźiwaj na ſnutſkownopolitiſke položenje we Warſchawje woſta. Jeho wotjěſd do Budapeſta ßo jako dopokas teho wułožuje, ſo je ſnutſkowna napjatoſcž w Pólſkej popuſchcžiła. Cžah, w kotrymž miniſterſki preſident pucžuje, na Win pojědźe. Tam budźe hodźina pſcheſtawki.

Francowska a Genfski njewuspěch

Reſoluzija rady Swjaſka ludow ßo w Pariſu powſchitkownje jako dopokas njewuſpěcha wujednańſkich prózowanjow woſnamjenja a pohódnoſcža. Někotre Pariſke nowiny piſaju, **ſo je Swjaſk ludow ſaßo ras pokaſał, ſo njeje khmany, wójnje ſadźěwacž.** Tuž je něſto nuſniſche hacž hdy prjedy, ſo ßo ſakładnje wobnowi.

Nimo teho pak ßu w Franzowſkej ſ wußlědkom wuradźowanjow ſpokojom, dokelž je ßo pſchiwótſjenje ſankzijow pſchecžiwo Italſkej wobeſchło. Franzowſka ßo ſnajmjeńſcha w tu khwilu njetrjeba bojecž, ſo budźa ju k nowym naprawam pſchecžiwo Italſkej nuſowacž, ſ cžimž byſchtaj ßo krajej mjes ßobu hiſchcže bóle wozujbniłoj.

Wubjerk wóßomnaczoch Swjaſka ludow ßo wotſtorcžił.

Pſchedßyda wubjerka wóßomnaczoch de Vaſconcellos je wubjerkowym ßobuſtawam liſt póßłał, w kotrymž jim piſche, ſo nětcžiſchi wokomik njeje ſa wubjerkowe wuradźowanje pſchihódny. Tehodla pſchedßyda namjetuje, ſo by ßo wubjerk něhdže w cžaßu ſkhadźował, hdyž ßo rada Swjaſka ludow ſaßo ſeńdźe.

Generalny strajk w Palestinje

Po wudyrjenju nowych cjeżkich njemérow mjes Arabami a židami žu Arabojo sa zytu Palestinu generalny strajk wuwołali. Strajk nima žo skónczjeć, doniž Jendželska jako mandetna móc žadanja arabiskich nazionalistow njedopjelni. Strajkowe nawjedowérstwo je jich žadanja knježerstwu pschepodało.

W pschedmjesće Tiqua w Tel-Aviwu Arabojo se skhowa do židowskeje bywšjny tšełachu, kotraž nimo pschijidże. Nana ſ mjenom Leonſona satšełichu a diweju žiwóbneju cjeżko franichu.

W Jaffie Arabojo Jendželeżana nadpadżechu, kotrehoż mějachu sa žida. Jendželeżan pak ſ revolwrom do nich tšełasche a jeneho ſ nich srani. W Tel-Awiwu pak židja Arabow na drósy nadpadnychu. Hdyž žo powěsć wo podawku w Jaffie rosnješe, Arabojo žiwoje klamy zamknychu a nadpadnychu wschitkich židow, kiž jich setkachu. Wyšoki komunižar a wojerske a policajske wyschnoscje hižo wuradżuja, schto ma žo stacj, ſo by žo njeměram a sražerjam zadżěwało.

Pischi nowych sraženjach mjes židami a Arabami na mjesach městow Jaffy a Tel-Awawa žo pjecj wosobow mori a jónarje žo srani. Tśinacze sranjenych dyrbjachu do khorownje dowjesć.

Krótke politiske powěsće

Sir Austen Chamberlain w Cźěskosłowakskej.

Brjedawschi jendželski ſwonkowny minister sir Austen Chamberlain je wutoru do Prahi pschijeł. Statny prezident dr. Benesch je jeho na Prašskim hrodże pschijak. Sšrjedu Chamberlain cźěskosłowakskeho ſwonkowneho ministra dr. Kroftu wopyta.

Pólšzy kommunistojo do konzentrazijskeho łěhwa.

60 kommunistow, kotrychž běchu pschi poślednich krwawnych podawkach w Lwowje sajeli, žu do konzentrazijskeho łěhwa w Beresy Kartuskej wotwjedli.

Městu Stockholmej žo batterija darila.

Schwedskemu khowanemu městu Stockholmej je žo batterija za powětrowy schkit darila. Dariceł nochje, so by žo jeho mjeno wosjewiło. Batterija se schtyrjoch automatiskich kanonow najnowischeje konstrukzije wobsteji. Kanony žu žo w najwjetschej schwedskej krónjowej fabrizy, w Borforskich dźełarnjach, wudźełale. Batterija je 260 000 schwedskich krónow hódna a je žo Stockholmskemu sjednoczenstwu sa powětrowy schkit pschepodała.

Prěnje sraženje w franzowskim wólbnym wojowanju.

Pónđelu je w měsce Meaux na wólbnej khromadźiznu nazionalistow k njeméram dóschło. Kommunistojo žo ſ mocu do sale dobuchu a spytachu khromadźiznu pschekalyć. Dokelž běsche rosnutwa njemóžna, so khromadźizna zawrě. Na to kommunistojo se želesnymi stólzami pschećiwo swojim politiskim pschećiwnikam wojowachu. Mókotre wosoby žo franichu.

Strajk autowych drózkarjow w Parisu.

Jěździerjo autowych drókow w Parisu žu wutoru popołdnju w khromadźizni wobjawknychli, so wot krjedy ranja 6 hodźin hač do schtwórtka straikuja. Někotre sta autowych drókow po khromadźiznje po khownych dróhach jěździechu a psched dźełowym ministerstwom sastachu. Tam autowi drózkarjo swoje žadania wosjewichu.

Potemkin Herriota wopytał.

Sowjetskokruski pósłanz w Parisu je ſ Genfa do Parisa jědżo w Lillu franzowskeho pósłanza Herriota wopytał a žo ſ nim dłeschi cźas rosrěčował.

Zimanje schpanskich faschistow.

W Schpanjiskej pschezo hischće faschistow zimaju. Dotal žu něhdże 3000 wosobow sajeli, mjes nimi žu wschitke žobuitawy nawjedowarstwow městnych skupinow. Jich žu do jastwow wotwjedli.

W puscźinje žo zhubił.

Němski pósłanz w Egiptowskej Stohrer bě žo zhobotu ſ autom k autowemu wubědżowanju do puscźiny podał, pschi tym pak w pěstowym wichoru žo zhubił. Jendželske létadła a wojerske wotdźěle žo wupóšłachu, so bychu wupósłanza sašo namakali. (Scherl Bilderdienst, M.)

Parada na Thereſiskej łuzy w Mnichowje.

Kaž w Barlinje, tak wotmě žo też w Mnichowje parada woboroweje mozy, na kotrejž žo wjednikowy sajtupjeł Rudolf Heß wobdźěli. Na wobrazu kommandowazho generala VII. armejoweho korpsa generalneho leutnanta ſ Reichenawa widźimy, kotryž Rudolfej Heßej nimokhód wójska wojſewia. Sa wjednikowym sajtupjerjom steji statny minister Wagner a statny wjednik Schwarz. (Preſſebildzentrale, M.)

Hobrske wudawki za brónjenje w Jendźelskej

Jendželski delni žejmje je žo wutoru k ſwojemu prěnjemu pohedżenju po intrownych próſdninach ſešoł. Finanzny minister Chamberlain wo hospodarſkim lěcźe 1936/37 rěcźeſche. Wupraji ſwoje spodźiwanje, so je žo w starym hospodarſkim lěcźe 2,9 miljonow puntow wulutowało. S teho won ſpóſnawa, ſo je žo derjemeźe kraja powſchitkownje polěpſchiło a jendželske hospodarſke žiwjenje žo roſſchěriło. W ſaidźenym lěcźe je žo ſtatny dołh wo 4,5 miljonow puntow a ſtajny dołh wo 51 miljonow puntow pomjenſchił.

Sa nowe hospodarſke léto je finanzny minister 20 miljonow puntow ſa nowu brónjerſku potrjebu (ſ nich 10 miljonow puntow ſa wojerſke létarſtwo) pschihotował.

Jendželska a kolonialne mandaty.

W delnim žejmje je žo wutoru wo kolonialnych mandatach rěcźało. Konſerwatiwny ſapóſłanz Wiſe wot knježerſtwa jaſne wojſewjenje žadaſche, wožebje wo mandatach, mjes kotrymiž pak žo wožebje wo Tanganjiku (němſku raſiſku Afriku) jedna. Konſerwatiwny ſapóſłanz a pryjedawſchi kolonialny minister Amery wotpokazowaſche, ſo ma Němſka prawo na někotre mandatne krajiny. Dźěłaczerſki ſapóſłanz Grenfell pak žadaſche, **ſo ma ſo kolonialne praſchenje w pſchecźelskej myſłi mjes naſobami ſrjadowaci.** Minister ſa dominije (ſamoſtatne kolonije) Thomas pſched myſłemi warnowaſche, kaiſej bźěſche Grenfell wuprajił. **Jendželske knježerſtwo wudocźe kaikiżkuli žiwojich mandatow njereſpemina, dóniž ko praſchenja wſchitkich mandatow jendželſkeho ſwětowoho knježſtwa njeſłuſhi pſcheruhowale.**

Barlin cźesći 16 němſkich létarſkich rjekow.

Na Paradnym naměſcźe w Nowym Tempelhofje je ſtatny kommiſar hłowneho města Barlina dr. Lippert mjena 16 dróbow w Nowym Tempelhofje na mjena padnjenych němſkich létarſkich rjekow pſchekſchcźił.

Hudźba—wumělſtwo—dźiwadło

Palaſtowe dźiwadło poſtaja amerikanſki ſilm „Powjerjenju ſtrowa". Snaty tempo amerikanſkich filmow heni cźim ſa cźinom. We wobłuku najwſchelakorjſchich nadawkow nowinarſkeho reportera pſchadu ſo nitki łubosće a ſ njej ſwiſowaje pſchijomnoſće a njepſchijomnoſće. Sai, ſamo potajne mordarſtwo ma ſo wujaſnjić, priedy hač ſo wſchitko w ſpokojnoſći wukónči. Wobdźiwanja hódna je městoſć a wobrotnoſć amerikanſkich hrajerjow. Mjes nimi nadeidźemy znate mjena kaž Clark Gable, Conſtanze Bennett a druhe. — W pódłanſkim programmje widźimy wuſkotne dreſurny pſhow a dalſche faſinatiwoſće.

Radio

Schtwórtk 23. hayrleje ſo žłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeſeły ranſchi konzert. 11,30 ſa bura. 18 tacźele. 19 ſ ſwjatokow. 19,30 pola panzerowaneho polka. 20,10 ſabawny konzert ſ Kólna. 21 ouwertury, kiž ſo łubja.

Lipsk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 wjeſeły ranſchi konzert. 8,20 ſa hoſpoſu. 11,45 ſa bura. 17,40 ſ bitwiſchcźa pola Bukez. 18 tacźele. 20,10 Mozartowy zyklus.

Hiſchcźe wažne ſ dnjoweho programma. Barlin: 20,10 wulki ſabawny a rejwaſki wjeczor. Wín: 19,30 łubowane błoſy ſa ſtarych a młodych. Warſchawa: 21 ſymfoniſki konzert. Praha: 20 Dworžakowy konzert.

Pod škitom Božim

21] (Pokračowanje.)

Kaž ſ wětšikom dźěſche to po lodowej ruminje dale, hiſchcźe jedyn dźeń a też druhi dźeń, dóniž žo napoſłedku nadala dokhi roſcźehnjeny khribjet horow njepokaſowaſche a Wladimér wujkaju njeſławka:

„Tamle! Tamle budże derje, tam woſtanimy!"

Duzy po puću Wladimér towaſchow roſwuceſſeſche, kotliž dale a jaſnjiſcho ſpóſnawachu, ſo bychu bjes njeho ſawěſcźe hubjenje pobyli; pſchetož łojenje łožuchowych ſwét tow bě woprawdźita wědomoſć a žadaſche ſebi wězu ſtojnoſcźe a leſcźe, kaž ſebi to njebudźiſchu dali dźeći.

To dyrbjachu waſchnje najprijódy dokładnje wokhedźbowacź, jich wubrane zhrobiſny a ſwjacźene khůdły dyrbjachu ſnacź, a też wo pažle dyrbjachu ſo hač nanajkedźbniſcho ſtaracź; twch ſo njeſmědźachu ſ nahej ruku pſchimacź, hewak wuczu jara wótra cźuchawoſcź ſwérjatow hnydom naporjad, a wone ſo na kóždu bjerzechu a wo wabjacu zhrobu njelaznyczku. Też dyrbjachu ſo pažle tak ſtajecź, ſo jich po możnoſći widźeć njebě. Dale dyrbjachu ſo cźerje dźiwiny w žněhu wuſtrělźjecź; pſchetož hewak wo njej niczo njebě widźecź, wo dnjo we ſwojich łěhwach a jamach łěhſche a hakle w nozy na rubjenje wukhadźeſche.

Na pſchihódnym měſtnje ſo ſtan, tak njenowana jórta ſtajeſche a ſo k hydlenju pſchiprawjeſche. W nim to woprawdźe tak njelepe njebě. Wladimér ſo na to wuſteſcźe, tu w ſrójſnej ſamocje zyle pſchijomnu hétu natwarjcź, a ſ warſchoju ſo pſchepokaſachu, kak pſchijomnje w njej je, cźim bóle, hdyž wonka ſtraſchna žněhowa njecźeł ſatkhadźeſche.

Hižo bě ſo ſwjecźoriło, hdyž bě ſo ſtan dotwarił. Duž na ſtajenje pažli mužle njebě njemóžachu, wožebje też, dokelž ſo pſchi žněhowej wějerzy njeběchu cźerje dźiwiny wuſtrělźjecź hodźale.

Sašo wulki woheń ſadźěłachu a nad nim žebi cźopły napoj nawarichu, kotryž k praženemu khlěbej a k pjecźenemu wjeleźemu njeſłeſ wubjerne ſłodźeſche. Hdyž ſo hodźinu poſdźiſcho, do ſwojich kojuchow a tołitych wolmjanych płachtow ſawaleni, k měrej wupſchestrěchu, jedyn njeńeſche, ſo ſo tola ſda, jako mohł cźłowjek też tu někak žiwy być a wutracź.

„To wſchak budże hiſchcźe lěpje", Wladimér, ſo ſmějo, praji. „Jenoj wocźakujcźe! Hdyž budźemy prěni popał ſ paſłi bracź, praju wam, woprawdźita ſadoſcź na waž pſchińdże, tak ſo na wſchitku prózu a na wſche ſrudoby ſabudźeſce."

A woprawdźe, tak też ſo ſta, ſ najnjeſcźa ſo jatym wjeſeła wutroba ſ twcźow błyſchcźeſche, hdyž prěni raz wokolo dźěchu a ſ paſłi diweju ſobołow a pjecź hermelinow wucźejechu.

Tute žydom paſłi, w kotrychž bě ſo nješchto popadło, wotewſachu a do ſtana donjeſechu. Te dyrbjachu ſo, ſo bychu wóſi ſhubiłe najprjódy we wohnju wužehlicź, hewak ženje wſjazy žane ſwérjo do nich njeby ſchło.

Prěni cźaſ dyrbjeſche Wladimér wſchitko ſam wobſtaracź, a druſy pſchihładowachu. Hdyž pak běchu też woni ſo ni ſo gratu pſchinmnyli a pſchi ſwojim cźinjenju ſhożowanje pobyli, pokaſa ſo, ſo ke Wladimér prawje měł, hdyž měſcźeſcźeſche: woprawdźita žadoſcź do nich ſajeđże, hnuſnoſcź, a woſtuda jich wſjazy njecźiwołwaſche, dokelž měſcźe žiwjenje nětko ſašo wobjah, dokelž wědźachu, ſo tu k nježomu ſu.

Ani jcźeſcź njedźeł ſo hiſchcźe njebě minyło, a hižo běchu licźbu kožow, kotruž ſebi kraj žadaſche, dozpěli, haj ſamo hiſchcźe kože, kotrež běchu guwernerej łubjene, běchu dobyte. S hordej wjeſelokoſcźu a ſpokojnoſcźu Wladimér na kražne cźurne, běłe a mrědre kože hladaſche a zyle hłuboko nutſka we wutrobje ſo někcźeho nadžijeſche, ſchtož pak nikomu pytnyć njeda.

„Tale krajina je nětkole kaž wurubjena", won jumi rjekny, „dyrbimi dale horje."

Bjes mała cźežko bu towaſchcam, ſtan wottorhacź, w kotrymž bě ſo jim tak ſalubiło.

Pod dnja běchu dale jěli, tu ſo naidała někšto pokaſa, nad cźimž wſchitkim ſ radoſcźu ſamyſkachu. Cźłowjekojo, cźłowjekojo w tutej puſcźinje! Wjeſ!

Wěſche, jako bychu to konje cźułe; pſchetož zyle ſkame wot ſo wjeſele ſacźeſechu a dwójcy tak ſpěſchnje po žněhowej ruminje cźerjachu.

Bórſy běchu do teje wſy dozpěli, kotraž ſo w bliſkoſći wjetſcha wupokaſa, dyžli bě ſo naſdała ſkała. Se wſchěch khěžow ludjo pſchikhadźachu a pſchikhadźachu jako ſtarych ſnatych powitachu, hač runje jich hiſchcźe ženje widźeli njeběchu. Na wjeſnjanach bě widźeć, kak ſu wjeſeli, ſo ras druhe cźłowjeſke wobliczo widźa, a ſ nanajbóle hnujaſej horliwoſcźu ſo wo tu radoſcź torhachu, ſo žněhża zuſtej hoſpodowacź. To bě zyłej wſy kaj ſwjedźeń, a hduž naſajtra zuſy cźinjachu, jako bychu dale jěcź chźili, dachu ſo wſchitcy ſ proſchenjom do nich, ſo dyrbja tola woſtacź. Mózno njebě, taſkemu nawalej hoſpodliwoſcźe ſo ſapowjeſcź, a tuž ſebi hiſchcźe tři dny dołha pola tutych dobrych ludji łubjeć dachu.

Hdyž ſo ſtónczńje po tſjoch dnjach do ſani k wotjeżdżenju ſapjeſchеje, běchu žanje hač do kromy ſe wſchelakej zrobu natykane; tele běchu ludźo w nozy ſcźinili.

Na cźełe a duſchi ſhrěcźi jědźeńcu houtnjerjo dale. Njebjo bě pokhmurjene a huſte, cźežke mrócźele hač ſ jenej wiſzachu, tak ſo bě łkóma dźeſacź kroczeli do prědka widźeli.

Sa hodźinu ſo wjedro njeſapoy pſchemèni. Sdaſche ſo, jo ſo mróczele jdźehachu, nadniežko ſo pocźa na jeſeri žołte błyſchcźicź, a w tutym błyſchcźu wobliczo houtnjerjowo ſcherzenjowy błędnjeſche. Na wohnjaru ſ nażuſtnehu ſcźima mała wuhlocźorna mróczałka wuſtupowaſche, tak wulka kaj pjaſcź, ale wona hłabajcy a ſpěſchnje pſchibèrałche.

„Swarmuj naſ, Bożo, to je žłyny wichor, tón — — „boran!" Wladimér ſakſchikny.

A też Iwan ſ ſtukim ſtoranjom to wospjetowaſche: „Swarmuj naſ, Bożo, tón „boran!"

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje, 22. haprleje 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń
Přeco dyrbiš kruće stać a nihdy přestawać.

— **Wo wjedrje.** Wčʒera je nižina ſpěſchnje naſche ſtrony ſ wjecʒora k ranju pſchecʒahła. Sady njeje je ʒo nowy nawal ſymneho powětra pſchipławił. Pſchipław pak je jenož krótki a ʒo hižo ſaʒo poſhubjuje. Pola Jendźelſkeje ʒo nowa wobſchěrna nižina k ranju hiba a ʒo bórſy hacž k nam ſcʒehnje. Nižina miliſchi powětr pſchipławi a nam tež deſchcʒe pſchinjeʒe. — Jutſje ſchtwórtk ʒłóncʒko 4,50 hodź. ſkhadźa a ʒo 7,08 hodź. khowa. Měʒacʒk ſkhadźa jutſje rano 5,27 hodź. a khowa ʒo wjecʒor 10,21 hodź. — Wčʒera wjecʒor w 7 hodź. barometer 732,1, hygrometer 0, najwyſchſcha dnjowa temperatura 10 ſtop. cʒopłoty. Dźenʒa rano we 8 hodź. barometer 731, hygrometer plus 1, najniſcha temperatura w nocy 2 ſtop. cʒopłoty.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk:** Njewobſtajne a **deſchcʒowate.**

*

Spadowanje bjesdźěłoſcʒe w jednotliwych powołanjach.

Němſke hoſpodaŕſtwo w tutym lěcʒe ſ wulkej licʒbu dźěłoměrjerjow do ſaiſonoweho cʒaʒa ſtupi. S něhdźe 1,9 milijonow bjesdźěłnych 1. haprleje je ʒo ſtaw dozpěł, kajkiž jón wot lěta 1928 w tutym cʒaʒu wjacy njeměſachmy. Najniſchi ſtaw bjesdźěłoſcʒe w poinflaziſkich lětach ſpocʒatk haprleje bě w lěcʒe 1928 a wucʒinjeſche 1,5 milijonow. Hdyž ʒebi wobmyſlimy, ſo měſachmy ſpocʒatk haprleje 1933 potajkim pſched tſjomi lětami hiſchcʒe 5,6 milijonow bjesdźěłnych, ſpóſnawamy, kak wulke dźěło je ʒo runje w tutym naſtupanju wukonjało. Pſchi tym je ʒo bjesdźěłoſcʒ na wſchěch hoſpodaŕſkich polach pomjeńſchiło. Němſke rataŕſtwo, kotrež měſeſche 1. haprleje 1933 hiſchcʒe 240 000 bjesdźěłnych, ma jenož hiſchcʒe 44 000 ludźi bjes dźěła. Želeſna a metallowa induſtrija měſeſche w nalěcʒu 1933 nimale 900 000 bjesdźěłnych, nětko jenož hiſchcʒe 180 000. Druhe induſtrije, kaž na pſchikład chemiſka induſtrija, kawtſchukowa induſtrija, hrajkowa induſtrija, kotrež měſachu pſchi pſchewſacʒu mozy něhdźe kóždaj po 20 000 bjesdźěłnych, maja nětko jenož hiſchcʒe kóžda 6000, 7000, haj ʒamo jenož 2990 njedźěłaʒych dźěłaćerjow. Tola niž jenož induſtrija móže wo tajkich ſwjeʒełaʒych wuſpěchach we wojowanju ʒ bjesdźěłoſcʒu roſprawjecʒ, ale tež druhe hoſpodaŕſke wotnožki, kaž wobkhadne pſchedewſacʒa, dźiwadło, hoścʒenzy, atd. Wſchitke tute pſchedewſacʒa maja jenož mały dźěl ludźi bjes dźěła w pſchirunanju ſ wulkej licʒbu w nalěcʒu 1933. Tež domjaʒe pſchiſtajenzy maja dźenʒa jenož hiſchcʒe 52 000 dźěłopytarjow pornjo 230 000 pſched tſjomi lětami. Tež mjes pſchiſtajenymi je 363 000 ſaʒo do khlěba pſchiſchło. To je bjes dwěla jara ſwjeʒełaʒa bilanca hoſpodarjenja we ſaſchłych tſjoch lětach.

— **Wobʒah póſtoſchekoweho wobkhoda w měrcʒu.** Licʒba póſtoſchekoweho konta je ʒo w měrcʒu wo 2398 kontow powjetſchiła a 1 075 316 dozpěła. Na tutych kontach je wobrot pſchi 69,3 milijonach ſapiʒach 11 097 milijonow hriwnow wucʒinił. 9218 milijonow hriwnow abo 83,1 wot ſta je ʒo bjes hotowych pjenjes ſaplacʒiło. Dobromělcʒe na póſtoſchekowych kontach na kóncʒu měʒaca 595 milijonow hriwnow, w pſchedrěſku měʒaca 589,7 milijonow hriwnow wucʒinjeſche.

— **Wokrjeſny ſchuliſki wjednik a wjednik Budyſkeje** SA-brigady Pawoł Unterſtab je ʒo w pſchipóznacʒu jeho ſaʒłužbow na brigadoweho wjednika powyſchił.

— **Kedźbu na dróhowych kſchižowaniſchcʒach!** Wčʒera popołdnju wokoło 3,45 hodźin na róžku Nowoſalʒkej a Dwórniſchcʒoweje dróhi k ſraženju dóńdźe. Po Nowoſalʒkej dróʒy do měſta jědźo ʒo wožbowy auto kolojěſdneho ſchmórkny a jeho na ſemju wjerhny. Kolojěſdny běſche ſ Dwórniſchcʒoweje dróhi pſchijěł a ſpyta na lěwy bok na Nowoſalʒku dróhu ſawinycʒ. Na ſboże ʒo wón jenož wobodrě. Jeho koło ʒo ʒylnje wobſchkodźi. Wjednik automobila a kolojěſdny njejſtaj byłoj doſcʒ kedźbliwaj.

— **Autowe koło ʒo puſchcʒiło.** Wobkhadne njeſbože ʒo wčʒera dopołdnja wokoło 3,19 hodźin na Marcʒina-Mutſchmannowej dróʒy ſta. Pola hoſpodaŕſkeho automobila, kiž ſ měſta jědźeſche, ʒo lěwe ſadnje koło puſchcʒi. Tehodla ʒo wóʒ khětro na lěwu ſtronu ſtłócʒi. Wjednik njemóžeſche ſadźěwacʒ, ſo ʒo wóʒ wožbowoweho auta, kiž tam ſtejeſche, ſchmórkny a jón ʒylnje wobſchkodźi.

S **Delnjeje Kiny.** (Stawniſke powěſcʒe.) Narodźenja: 3. 3. Richardej Rudolfej Horſchkej, maſchinſkemu ſamkarjej w Jenkezach, dźowka. 8. 3. Janej Pawołej Schołcʒe, twarſkemu ſamkarjej w Delnjej Kinje, ʒyn. — 24. 3. Rudolfej Schönje, formarjej, w Nadźanczach, ʒyn. — 27. 3. Józefej Gregorej Karwothej, dźěłaćerjej w Jenkezach, dźowka. — Pſchipowědali ʒu ʒo: 8. 3. Franz Bruno Spyra, piekaŕ w Delnjej Kinje ſ Emu Doru Schmiederez, domjaʒej dźowku w Delnjej Kinje. — 16. 3. Waltaŕ Alois Stolina, twarſki ſamkaŕ we Murizach ſ Fricdu Hilʒbejtu Neſanzez, ſabrodniſkej dźěłacʒerku w Budeſtezach. — 20. 3. Max Richard Keil, twarſki techikaŕ we Murizach ſ Emmu Ernu Kochez, domjaʒej dźowku w Brěſewje. — Do mandźelſtwa ſtupi: 22. 3. Pawoł Herman Hiller, vohoncž w Delnjej Kinje ſ Emmu Helenu Schołcʒiz, dźěłacʒerku w Delnjej Kinje. — Wumrěchu: 22. 3. Alois Jurij Jan König, dźěłacʒeŕ w Bórku 56 lět ſtary. — 27. 3. Marhata Elſa Güntherowa rodź. Hornoffez, mandźelſka maſchinſkeho ſamkarja w Jenkezach, 30 lět ſtara.

S **Porſchiz.** Saúdźenu njedźelu wjecʒor wotmě ʒo tu w gmejnſkej ſali miſionſki wjecʒor, na kotrymž po poſtrowjaʒych ʒłowach k. fararja Handrika ʒotra Frieda Wjeliz ſ Kubſchiz ſajimawoſcʒe wo ʒwojim 7lětnym ſkutkowanju jako miſionſka ʒotra w Khinje powědaſche. Pſchi ʒwojich wukładowanjach pokaſa tež wſchelake wěcy, kotrež bě ʒobu pſchinjeʒła a kotrež wjele wobkedźbowanja ſbudźichu. Knjes faraŕ ʒo Wjeliz ʒotſje ſa jeje rjany pſchednoſchk wutrobnje dźakowaſche.

S **Bukez.** (Njepócʒciwy cʒłowjek ſajaty.) Njedźelu ʒo Bukecʒanſkemu ſtražniſchtrej poradźi, proſcherja jako njepócʒciweho cʒłowjeka ſajecʒ, kotryž je hižo dlěſchi cʒaʒ w naſchej wokolinje wuſtupował. Njedźelu wjecʒor bě po wſy khodźo proʒył, cʒehoždla jeho ſajachu. Pſchi tym ʒo wukopa, ſo je proſcheŕ w 25 pſchipadach ʒo dźěcʒom a ženam napſchecʒiwo njepócʒciwje pſcheſchoł. Wożebje we wokolinje Noweho Měſta a Wulkeho Röhrsdorfa bě wuſtupował. Jedna ʒo wo hižo wjacy krócʒ pokhłoſtanu wożobu ſe Seifhennersdorfa.

S **Niekwacʒidła.** Saúdźenu njedźelu wotmě tu wojeŕſke towaŕſtwo ʒwoju lětnu hłownu ſhromadźiʒnu. Towaŕſtwowy wjednik Säuberlich ſ Nieʒwacʒidła noweho wokrjeſneho wjednika a wokrjeſneho propagandoweho wjednika Döringa ſ Budyſchina kaž tež cʒeſtneho ʒobuſtawa komorneho knjeza ʒwobodneho knjeza ſ Vietinghoffa-Rieſcha ſ Njeʒwacʒidła poſtrowiſchi, ʒłowo pokładnikej Wjenzy pſchepoda, kotryž móžeſche dobre wuſlědki w hoſpodarjenju podacʒ. Saſtupjeŕ towaŕſtwoweho wjednika towaŕſch Schneider ſ Noweje Wſy poda roſprawu wo towaŕſtwje, do kotrehož 161 ʒobuſtawow

Hospodaŕski rozhlad

Ssrjedu, 22. haprleje 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,487	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,285	100 českosł. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	81,03	100 franc. frankow	16,385

Barlinſka burſa 21. haprleje. Pſchi dalſchich wobſtajnych nakupjach ſe ſtrony publika pokracʒowaſche burſa w ſkrucʒenju kurſow. Dokelž wothladajo wot někotrych mjeńſchich wotpſchedawanjow burſowych wobkhodnikow ſ powołanja ʒo material njepołkicʒeſche, móžeſche ʒo we wſchelakich hódnotach pſchedlejaze napraſchowanje jenož ſ wobcʒežnoſcʒemi ſpokojicʒ. Tutón niedoſtatk materiala bě ſ pſchicʒinu, ſo k wulkim poſtupam kurſow dóńdźe. Na rentowych wikach njebě pſcheměnjenjow.

Barlinſke žitne wułkowiki. Na Barlinſkich žitnych wułkowikach ʒo wobrot dale jenož na krycʒe běžneje potrjeby wobmjeʒowaſche. Płaćiʒeńſke poměry ʒo njejʒu pſchemjenile. Pſchiwjeʒenych tworow je poměrnje mało, dokelž rataŕſtwo hiſchcʒe pilnje nalětne dźěła wobſtarawo a dowoz ſwjetſcha ſ druheje ruki pokhadźa. Sa rožku je dale wulki ſajim, ſa pſchenicu pak je napraſchowanje jenož w naſlěpſchich družinach. Pſchewažnje pſcheńcy ʒo dale žadaja, njekontingentowane khlěbowe žita maja měrne wiki. Wowʒ a pizowanſke jecʒmjenje ʒo w dobrej měrje w Barlinje poſkicʒeja. Muki maja měrne wiki.

Mězera płacʒizne w Barlinje zentnaŕ

pſcheńcy W 8: 10,90 hr., W 9: 10,25 hr., — rožki R 8: 8,40 hr., R 11: 8,55 hr., — jecʒmjenja G 7: 8,65 hr., G 9: 8,90 hr., — wowʒa H 11 8,35 hr., H 13: 8,60 hr

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	21. 4.	20. 4.		21. 4.	20. 4.
Pšeńca	214,0	214,0	buny	21,0-23,0	21,0-23,0
rožka	177,0	177,0	woka	30,0-31,0	30,0-31,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	17,0-18,5	17,0-18,5
ječmjeń, nat.	—	—	žołte lupiny	29,0-31,0	29,0-31,0
wows	—	—	zeradella	44,0-48,0	44,0-48,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,35	27,35	lany wosušk	17,30	17,30
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruški	18,90	18,90
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	33,0-36,0	33,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
mełuški	33,5-36,0	34,0-37,0	ječna „		

Płaćizny rěznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

21. haprleje 1936 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja

Woły: 248.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, staršc wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—
Byki: 217.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	—
Jałojcy a kruwy: 792.	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	24
Mjenje a špatnje picowane	—
Celata: 2970.	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	70 83
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	64 76
Špatne (3.)	50-60
Wowcy: 4434.	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	36—38
Starše wukormjene (6.)	33-35
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	22—31
Swinje: 12693.	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1¼ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50,50
Špatne	43,50
Rancy a kundrosy	53,50

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěški dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. III. 1936 2225. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

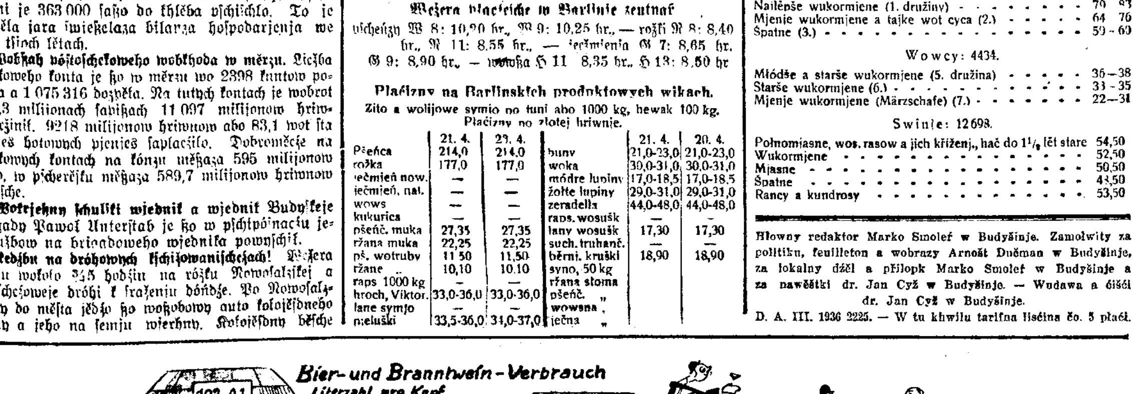

Kak je ſ pſchetrjebanjom piwa a paleńca?

Pſchetrjebanje alkohola — piwa a paleńca — ma pſchekupcʒy wupraſene jara pohiblivu tendencu. Pſched wójnu běſche pſchetrjebanje khětro wulke. Hakle po bědnych lětach inflacije móženy w ſwiſku ſ tehdyſchim najdacʒnym roſkcʒěwom hoſpodaŕſtwa ſaʒo ſtajnje pſchiběraže pſchetrjebanje paleńca a piwa (ſa pſchetrjebanje wina njeje žanych wěſtych podłožkow) wobkedźbowacʒ. W lěcʒe 1929/30 běſche konſum piwa wo połojcu wjetſchi hacž w lěcʒe 1924/25, mjes tym ſo pſchetrjebanje paleńca wo něſchto mjenje pſchibywaſche. Poměrnje wulke pſchetrjebanje paleńca w lěcʒe 1928/29 wujaſni ʒo kaž tež khětro móžne ſpadowanje w pſchichodnym lěcʒe ſ wulkeho dźěla ſ tym, ſo ʒo wobkhod w ſwiſku ſ powyſchenjom monopoloweho dawka ſ 1. junija 1929 krycʒeſche, to rěka, tak ſo w tutymaj lětomaj pſchetrjebany kwantum ʒo doſpołnje ſe ſtatiſtiſkimi podłožkami njekryje. Na kóždy pad pak je wěſte, ſo pſchetrjebanje paleńca a piwa w lětomaj 1928/29 bě daloko najwjetſche. Potom pak naſta ſpěſchny ſpad. Bjesdźěłoſcʒ a ſnižene mʒdy nuʒowachu kóždeho k ſlutnimoſcʒi. Pſchetrjebanje paleńca ʒo na połojcu inixi. Tehorunja pſchetrjebanje piwa ʒo wo wjele pomjeńſchi. S lětom 1933/34 pocʒa ʒo pſchetrjebanje powjetſchicʒ. Wěſo njeje pſchetrjebanje dawno hiſchcʒe najwyſchſchi pſchedwójnſki ſkhodźenk dozpěł a praſcha ʒo, hacž ʒo hdy ſaʒo dozpěje, ʒamo potom niž, hdyž ʒo dokhody wo wjele ſlěpſcha. Njedźiwajo na konjunkturu pſchetrjebanje alkohola ſpaduje, k cʒemuž wożebje ſport, turiſtika atd. pſchinoſchujetej. Pſched wójnu kóždy Němc 2,80 litrow 100 proc. paleńca a dobry hektolitr piwa wupi, mjes tym ſo bě pſchetrjebanje paleńca po wójnje pocʒ tak wulke a pſchetrjebanje piwa wo 10 proc. mjenſche.

ſtuſcha. Dwejo beſchtaj w běhu lěta do towarſtwa ſaſtupiłoj, pieczo wuſtupili, ſ kotrychž běchu tſjo do wěčneho raja ſaſchli. Běchu to towarſchojo Wjenka a Wagner ſ Mbokowa a Hörvner ſ Lahowa. K temu pſchiſamknu ſo poczeſczenje jubilarow. Towarſtwowy wjednik pſcheſpoda Kyffhäuſerſke czeſtne ſnamjeſchko druheje rjadownje komornemu kniježej ſ Bietinghoffej-Rieſchej ſ Njeſwačidła, towarſchej Grofje ſ Lahowa, Semmerej ſ Lahowa a Handrijej Schneiderej ſ Nowej Wſy. Czeſtne ſnamjeſchko ſa 50lětne ſobuſtawſtwo czeſtnu ſobuſtawſtowarſch Schmidt ſ Njeſwačidła doſta. Sa 40lětne ſobuſtawſtwo wuſnamjenichu ſo towarſchojo dr. Stöckel ſ Budyſchina, Birka ſ Niježe Wſy, Müller ſ Noweje Wſy, Mitnk ſ Lahowa, Synda a Hanuſchka je Scheſchowa wuſnamjenichu a ſa 25lětne ſobuſtawſtwo Henczil, Horſt, Pink a Wjenk ſ Njeſwačidła. Geswein a Szskora ſ Noweje Wſy, Grofa ſ Luha, Barchmann ſ Boſchiz, Büttner ſ Noweje Jaſeńzy a Němz je Scheſchowa. Sa noweho ſobuſtawa pſchija ſo towarſch Rychtař ſ Njeſwačidła. Czeſtny ſobuſtaw ſ Bietinghoff-Rieſch ſo ſa poczeſczenje podjakowa. Propagandowy wjednik Dóring rozjaſni nekotre ſozialne ſarjadowanja Kyffhäuſerſkeho ſwjaſka. Po dorjadowanju nekotrych ſnutſkownych naležnoſczow ſo ſhromadźiſna ſkónczi.

S **Radworja.** Wot jutrow ſem nimamy tu wjazy powołańſkeje ſchule. Naſche hólzy a holzy chodźa wot nětka pak do Dubrawy, pak do Budyſchina abo Njeſwačidła.

S Radworja, Bronja a Kamjenieje do Dubrawy, Khelnjanſzy a druhy chodźa do Budyſchina, Khańowſzy a Stróżcańſzy pak do Njeſwačidła. — Schulińſch nowačkow ſaſtupi pola naſ lětſa jenoż 21. 12 hólzow a 9 hólzow. Po prawom wichak dyrbjeli tu 30 byc. Tola nekotre ſ tuteho lětnika wumrěchu, druhe chodźa do ſtužobnych ſchulow, dokelž maja tam bliže. Też lětnik, kotryž ſo k lětu wočakuje, nieje pſcheſtylny.

Z Radworja. W našej ſotrowni ſta ſo w běhu poſlednich lět wjele přemjenjenjow. Chcemy tu jenoż dwě rozpominać. Před nědhže tři lětami wopuſći naſu ſotrownju ſotra Klarisa. Krótko pſjedy hač woteńdże, běše mohła woſwjećić dźeń, na kotrymž pſred 25 lětami wěčne ſluby złoži. Tehdom wopokaza jej cyła woſada ſwoju dźakownoſć a lubość. njech z Božopřećemi njech z darami. Gmejna pak dari jej nowe koleſo a kamorčk za lěkarſtwa. Wjele lět běše tu ſkutkowała a do wšěch domow pſikhodźiła a khorych wothladała a ſo ſtarała kaž druha maćerka wo ſwójbnych, kotrymž ſnadź běše mać ſkhorjeła. Haj njezahy też ſkotu a zaſtawaše tak husto pódła wothladanja khorych hiſče dźełło hoſpozy. Katolſkim a evangelſkim jenak rady pomhaše a tuž bě biez dźiwa, zo ju wſitkey čeſcowachu a ju luhowachu a hdyž woteńdźa na druhe měſtno, ſo rudźachu. A lětſa jutry wopuſći zaſo jena ſotra Radwor, kotraž je tu tohorunja wjele lět ſkutkowała, Sotra Brigitta. Też wona je mnohich khorych wothladała. Tola běše jeje hlowne dźełło we hraikařni małwich dźěći a w ſuli. Pokhadźeše ſe z Hindenburga w Hornjej Slězyſkej a njemóžeše ſerbſki. Tola w ſwojim wobkhadźe z ludźimi a dźěćimi běše. kaž też mjenowana ſotra Klarisa, w dołhich lětach też nješto ſerbſki nawuknyła. Tuž ſebi z małuſkami w hraikařni derje zrozumił. W ludowej ſuli wudźeleše ſotra Brigitta wosebje wučbu w ſiću atd., tola też w čełozwučowanju pola holcow, w powołańſkej ſuli pak wučeše ſić a warić.

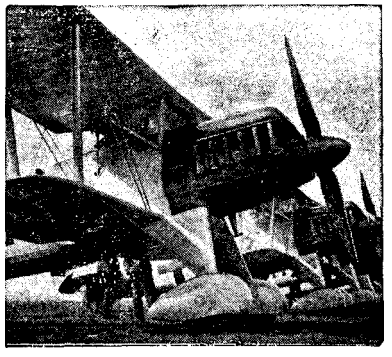

Lětadła Richthofenoweje eſkadry na lětaniſchczu w Steakenje.
(Scherl Bilderdienſt, M.)

Wjele lětnikow je tak wotroſć widźała wot hrajkařnje přez ludowu a powołańſku ſulu do žiwjenja. Tuž ju tu też njerady paruja a husto na nju ſpomnja. Kajka ſotra na jeje měſto přińdże, hiſče njewěmy. Wosebje pak njeje znate, hač ſulska wyſnoſć też dale někotre hodźiny ſulskeje wučby ſotře přewoſtaji abo hač tu ſwětnu wučerku pošle. Sotře Brigiće pak za wšo wutrobny dźak a „Zapłać Bóh Knjez!“

S **Khróſćiż.** Na Cźěſtiż bróżni je ſo ſaſo bacźonej ſtrowiła ſaſtydliła. Najſerje ſo jej w naſchej wſy lubi. Hižo jutrownu wutoru mójachmy ju powitacź.

S **Khróſćiż.** Wokrjeſne burſtwo woſjewja: We wobluku wukubłanja woſtdźelenja I D ſeſtjerſkeho ſtawa ſo pjatk 24. haprleje pola Wjeńkeż w Khróſćiżach darmotny kurſus ſa młodych ratarjow wo kubłanju ſkotu wotmeje. Sapoczina ſo dopołdnja w 10 hodźinach a ſkónczi ſo wjeczor w 6 hodźinach. Tutón kurſus ſarjaduje ſkótplahowarſki hamt pod wjednifſtwom dr. Büchnera. S tutym kurſusom ma ſo młodym ratarjam pſchileżnoſć poſtkicźeć, ſo na tutym polu dale powuczicź. Wočakuje ſo, ſo ſo prawje wjele na kurſuſu wobdźěli. Też burja a ratarjo ſu wutrobnje witani.

S **Kamjenza.** Pſchi pónd źelniſchej ſhromadźiſnje krawzowſkeho ſjednoćenſtwa w Kamjenſkim wokrjeſu w „Stotej Swědźe“ je ſo wyſchſchemu mužſtrej Rudolfej Lehmannej ſnowa dowěra ſpožčiła. Pſchi wothłoſowanju ſ liſćikami woteda ſo ſa njeho ſe 108 pſchitomnych wołoſow 103 hłoſow. Pſchi ſhromadźiſnje bu też kravwiſi pomoznik Bjarnat Körner ſ Kamjenza ſa 25lětne dźěło w Müllerez firmje ſ diplomom rjemjeſlniſkeje komory w Drježdźanach poczeſczeny.

S **Kamjenza.** Tudomna firma Reifeż bratrow, dźěłarnja ſchamotowych khachlow, je wutoru ſ zhłym ſwoim dźěłaćerſtwom NSludowemu ſpomožerſtwu pſchiſtupiła. Tutón roſhud dźěłaterſtwu wjednifej a dźěłaćerſtwu najlěpše wuſtwoređenje dawa, dokelž wobě ſtronje ſe ſkutkom dopokazuja, ſo wjednikowy ſozialny pomoznh ſkutk podpieratej.

S **Klětneho.** Hoſpodařſki plan Klětnańſkeje gmejny je ſo w dotkhadach a wudawkach na 8818,80 hr. poſtajił. Dawkowe žadźby ſa leżomnoſtny dawk I a II a ſa rjemjeſlniſti dawk wuczinjeja 260 proz. ſtatneje ſakładneje žadźby. Wobydlerſki dawk ſo we wyſokoſći 350 proz. ſtatneje žadźby zběra. Wuſtawki je krajny rada ſtwaliłk. — Klětnańſke wojerſke tow. měſeſche njedźelu pola Lorzeż ſwoju kwartalnu ſhromadźiſnu. Wobſamknu ſo, ſo ſo 2. dźeń ſwjatkow ſjawne tšelenje wo myto na tšelniku ſarjaduje. Jedyn towarſch ſo ſa 25lětne ſobuſtawſtwo poczeſći. Na to měſeſche kantor na wotp. Głowna pſchednoſchć wo woſnudźe měrowneho duha, kotryž ma ſo wukopacź. Saſtaji ſo ſa to, ſo by ſo hodźony pomnik ſa padnjenych rjekow ſtajił. Sa tutu naležnoſć ſo woſebity wubjerk poſtaji.

S **Niſkeje.** Wuſběhowanje budźe tu pjatk 8. meje a pónd źelu 11. meje dop. we 8 hodź. w hoſćencu „Ke hwězdźe“, 8. meje ma ſo lětnik 1913 a 11. meje lětnik 1916 pſchedſtajicź. Na woběmaj dnjomaj maja ſo wſchitzy muſźaz tuteiu lětnikow hižo ¼8 hodźin pſched hoſćenzom ſhromadźicź.

*

S **Noweho Gersdorfa.** 70 lět ſtareho Reinhardta Rychtarja ſ Neugersdorfa je njedźelu pſchi Božich ſłužbach Boża ruczka ſajała.

Přilopk

Wulke ſněhowe wichory w Krkonoſchach.

We wyſchſchich połoženjach Krkonoſchow ſakhadźeſche w poſlednich dnjach cźeſći ſněhowy wichor, kotryž hałle ſo njedźelu wjeczor trochu ſmjerowa. W horach je něhdże 20 hač 35 zentimetrow noweho ſněha napadało. Na wieſchku horow běſche njedźelu wjeczor hiſchcze 6 ſtopniow ſymy. W nižinje je ſo też wjele deſchcza naſchło. Rěki ſu tohodla hač k kromje polne.

Praſkaze hróſchatko w hubje.

5lětny hólc ſ Wulkeho Schunowa tykny žełbi pſchi hrajkanju praſkate hroſchatko do huby a do njeho kuſny. Praſkate hróſchatko roſbuchny a ſrani hólczeja we hubje a we wobliczu.

Towařſtwowſki powěſtnik.

Bačzon. Spěwny wotrjad ſeidźe ſo pjatk pola Sſmaliż.

Kukow. „Sſerbſki wotrjad ſwj. Jurja“ ſměje ſchtwórtk 23. haprleje wjeczor we 8 hodźinach wuriadnu ſhromadźiſnu pola Natuſchez. Wošwjećimy mjenapatrona naſcheho wotrjada. Winowatoſći wſchěch ſobuſtawow je, ſo pſchińdu. Hoſćo ſu lubje witani.

Lumiŕ zaſo ſpěwa! Pſichodnu ſobotu změjemy zaſo prěnju ſpěwnu hodźinu Lumira, popołdnju w 3 hodź. w žurli Serbſkeho Domu w Budyſinje. Přeprošuju z tutym wſitkich ſtarych ſobuſtawow naſcheje ſpěwneje kupki, kaž dołcyła wſitkich zajimcow a lubowarjow ſerbſkeho ſpěwa w Budyſinje a zwonka njeho. Přińdźće w bohatej liběje! Dirigent.

Pančizan. „Lipa Sſerbſta“ (muſźe hłoſy) ſpěwa hrjedu (22. 4.) wjeczor pola Sſuchcz w Pančizach. Niech wſchitzy ſpěwario pſchińdu, dokelž ſo tola na konzert (17. meje) pſchihotujemy.

Idealn. wobhladny srědk za wšě powołanja w měſće a na wſach

Ernst Paltins w Njeswačidle
P. Herbank w Khróſćicach
Jurij Heblack w Pančicach
Hans Popella w Kulowje
Paul Koreng w Njebjelčicach

K hnvdomnemu podaću poskićam ze ſwojeho ſkłada w Kamjencu a Połčnicy

Rakakrute Ackersegen,	připóznate připlahowańſke, ſrjedźnonóźnje, za kóždu rolu,
Rakakrute Voran.	připózn. připlahow., ſrjedźnoſtnóźnje, za kóždu rolu, w dobrej kulturje,
Rakakrute Oval, žołte,	připóz. přinlah., ſrjedźnoſtnóźdn., za kóždu rolu kotraž nje je přejara ſucha
Rakakrute Parnassia,	připózn. připlah., ſrjedźnoſ., za ſrjedź., ćežku a włožnu pěſkowu rolu,
Rakakrute Sickingen,	připóznate připlahow., ſrjedźnoſtnóźne, za kóždu rolu, lubuje łožnotu,
Rakakrute Jubel,	dowolene wikowańſke ſadźenki, ſrjedźnopózdnie, za kóždu rolu,
RakakruteBerlichingen,	připóznate připlahowańſke, ſrjedźnozažne, za ſrěniu a ćežku rolu,
Rakanapadow.Erdgold,	dowolene wikow. ſadźenki, ſrjedźnopóźnie, za ſrěniu a ćežku rolu,
Rakakrute Rosafolia,	připóznate připlahowańſke, žažne, za ſrěniu a ćežku rolu,
Rakanap. žažne Róże,	dowolene wikowańſke ſadźenki, žažne, za łožku rolu,
Rakanap. Allerfr.. žołte,	dowolene wikowańſke ſadźenki, žažne, za ſrěniu a ćežku rolu,
Rakakrute Kaiserkrone,	dowolene wikowańſke ſadźenki, žažne, za kóždu rolu,
Rakakrute Fürhgold,	přinóznate připlahowańſke, žažne, za ſrěniu a ćežku rolu,
Zwickauer Frühe,	připóznate připlahowańſke, žažne, za ſrěniu a ćežku rolu.

Gustav Bombach

Dostanjeſe je w ſtupni, domje

Mark

w Kukowie

Dańće při kóždej ſkładnoſći dobru ſerbſku knihu!

Tunjo, ſpěšnje, přihodnje a wěſće

z tunim wosebitym čahom

26. haprleje 1936 wot

Zhorjelca do Drježdźan

60 procentow znižena jězbna płaćizna (přizamknjeńſke zniženje 50 procentow)

Jězba (tam a ſem) płaći wot Budyſina do Drježdźan 3. rjadownja 2,20 hr., 2. rjadownja 3,10 hr.

Wotjědźe z Budyſina 8.46 hodź., wróći ſo 0.13 hodź. 27. haprleje.

Bliže zhoniće při wudawańſkich jězdźeńkow a w pućowańſkich běrowach. 802

Wobkhadnaj hamtaj ſtat. železnicy w Zhorjelcu a Budyſinje

800,— hriwnow

je na 1. hypotheku wupožčić. Žadałoſo za tutej ſumu chcyli ſwoju adresu we wudawańi Serbſkich Nowin wotedać.

Tuta ſwobodna měſtnoſć płaći:
1× 1,80 hr.
26×39,78 hr.
52×74,88 hr.

Vogtlandske
Zwjeſne Domowne Wumeſke **gardiny**
ſtory, volle, prěčne wobrubki, barbne tkaniny, rolowy kupujeće jara płać. bódno pola
Spitzen-Uhlemann
w Kamjencu na Hrod. horje (am Schloßberg)

Mlokowe křidy
z wołmjanym přeſydkom
Siegel w Budyſinje na Zadnjej Bohatej hasy 15 blizko Butrowych wikow (278)

Po wjacyletnym ſkutkowanju jako aſſiſtent (při lěkarſkim inſtitucie za zuby Linčanſkeje univerſity), po praktiſkej dźełatwoſći w Lipſku, Kamjenicy a w Fürče w Baworſkej zasydlich ſo w

Budyſinje na Kěžorſkej dróży 2
jako
zubny lěkař.

Dr. Fritz Kletzsch

Směm za wſě pokładnje ſkutkować.
Běžne hodźiny mam: wot ½9 hač ½1 a wot 3 hač 6 hodźin
Sobotu wot ½9 hač 1 hodźin. — Telefon 2092.

Družſtwowa paſtwa we Łupoji

Na našich paſtwišćach za młody ſkót ſo hiſće ſkoćata přijimuja. Zamołwjenja zapodajće hnydom.

Paſtwinſke družſtwo we Łupoji.

NSU - D

motorſke koła najwyšše zamožnoſće ſa ſport a powołanje

Generalne zaſtupjeſtwo
Carl Gast w Budyſinje na Drjewowych wikach 27 803

Šulske knihi

za wšitke ludowe a wyšše šule, ſerbſke a němſke, wjazane a njewjazane, wobſtara, njeſu-li na ſkładže, za krótki čas

Serbſka kniharnja w Budyſinje

Plakaty

za towarſtwa, gmejny, naječnkow, wobkhódnikow w jednorym a nowočaſnym wuwjedźenju zhotowja ſpěšnje a tunjo

Dr. J. Cyž w Budyſinje

w Serbſkim Domje :: Nakład Serb. Nowin

Přiłoha
k čisłu 94

SERBSKE NOWINY

Srjedu
22. hapryleje
1936

Što poskića 3. wustajeńca němskeho zeživjeńskeho stawa w Frankfurće?

Hižo njedźele dołho ßo w starym wikowařskim měscźe Frankfurcźe nad Mohanom pilnje 3. wustajeńza němskeho sežiwjeřskeho stawa pschihotuje. Tuta wot 17. hacž do 24. meje kóždemu němskemu burej składnoscž poskicźi, so by ßo wo najnowischich wudobyczach agrarskeje techniki a wo stawje němskeho ratařstwa szyła powucził.

Rosměr wustajeńzy móžemy ßebi trochu myßlicž, hdyž wopomnimy, so je jeje městnoscž 370 000 kóßnych metrow wulka. Loni w Hamburgu městnoscž jenož 220 000 kóßnych metrow a w Erfurcźe 1934 jenož 260 000 kóßnych metrow wopschijesche.

Ssobu najbóle sajimowacž budźe na zyłej wustajeńzy jaßo **dom němskeho sežiwjeřskeho stawa**, hdźež móže ßo wopytař wo byczu a wusnamje **němskeho sežiwjeřskeho stawa** wobhonicž. Dźěło w burskim hospodařstwje pschedstaja **„burski dwór we wupłodźeřskej bitwje“**. Tam ßo wschitke móžnoscźe polěpschenja k powjetschenju wupłodźenja pokaza.

W **„domje płahowanja rostlinow“** ßo němska wustajeńza pscheńzy saměscźi, a na prěnim městnje wuczi, kak jara khmanoscž němskeje pscheńzy wot płahowařskeje wustojnoscźe wotwißuje. Rosßudźazy wusnam wschelakorych hnojidłow sa wupłodźeřsku bitwu ßo **„w domje hnojidłoweje industrije“** spósnaje.

We wosebitym **„domje mloka“** hłowne sjednoczenstwo němskeho mlokodweho hospodařstwa shromadny pschehlad wo nadawkach k polěpschenju hódnoscźe nascheho mloka a mlokowych wudźěłkow poda. Widźenja hódneho tež powuczaza wustajeńza **„wot winoweje hałosy hacž k schkleńzy“** poskicźa. Krutaj wobstatkaj wustajeńzy budźetej **wustajeńzy skotu a maschinow.**

Kaž je s dotalnych pschisjewjenjow a postajenych wosebitych czahow spósnacž, ma ßo w Frankfurcźe na hischcźe wjetschu liczbu wopytowarjow liczicž hacž loni w Hamburgu.

Budyske stawniske powěsće

Wutoru 21. hapryleje 1936.

Narodźiła je ßo: 15. 4. Dr. jur. Pawołej Hermannej Alfredej Baterej, knježeřstwowemu radźe, dźowka.

Wumrěłoj staj: 21. 4. August Josef Göbel, radźiny dźěłaczeř, 42 lět. — Jan Maks Groh, wyschschi mischtr, 55 lět.

Pschipowědałoj staj ßo: 21. 4. Kurt Wałtař Keller, elektromonteř a Marja Marta swud. Müllerowa rodź. Herrmannez, bjes powołanja, wobaj w Budyschinje.

Swěrowałoj staj ßo: 21. 4. Willy Wałtař Kohl, inženěr a Emilija Marianna Klingstez, stenotypistka, wobaj w Budyschinje.

Stare kachle

Niczo pschez czopłe khachle njeńdźe, sakhadźa-li wonka syma. A wosebje potom, hdyž ßo wo khachl jedna, kaž tute. Sswoje sto lět maju wone hižo n khribjecźe. Ale nowoczaßni bratsja móža ßo pschez ni mi khowacž. Khachle selenu drastu se wschelakim kwaklemi nosźa, kotrež je rjanomyßlny hornczeřski mischtr w ßwojej radoscźi nad dźěłom namolował. Hoj rjeka, wěnczne khachlizy ßu ßamo wuměłske dźěło! Nuj nja krónje wone hłowu khachli debja. Tajkele khachle wó jstwje steja, kaž bur w najrjeńschej njedźelskej drascźe

Kóždy, kotryž sastupi, najprjedy khachle wuhlado „Ně, macźe pak wy rjane, stare khachle!“ A to je jič shožo. Pschetož njebychu-li je ludźo ženje khwalili, bychu je saměscźe hižo s domu swotnoßyli. Starym wězan ßo někto jónu w nowym ßwěcźe hinak njeńdźe. Ale do kelž stare khachle pschezo a pschezo jaßo khwalachu, njemóžachu jim tajke něschto naczinicž. Wostajichu je stejo

Stare khachle maju tež woprawdźitu czežku khachlowu ławu. Na nejj horuzy steja a schtož ma hewak s khachlemi czinicž. Sa czaß symy pak bórsy bur, bórsy burowka, bórsy něchtó s czeledźe, bórsy zusy na njej ßedźi. Wona sa zyły dźeń njeje prósdna. Stoły sa bli dom nikoho njewabja, njech tež pschezželnischo pschepro schuja. Kóždy chze jenož na khachlowu ławu, so by zyl blisko pschi lubych khachlach był. Khribjet k czopłym

Generalny wyschk Göring nowe khorhoje powětroweje mozy wośwjecźi.

Na dnju powětroweje mozy, ßmjertnym dnju lětarja Manfreda s Richthofena, generalny wyschk Göring na wojeřskim lětanischczu w Gatowje pola Barlina nowe wójskowe khorhoje ja 12 formazijow powětroweje mozy poßwjecźi. Po tym wotmě ßo wulka parada pschez generalnym wyschkom a sapschißahanje młodych offizěrow. Na lěwym wobrasu ßwjatoczne pschepodacźe noweje khorhoje na powětrowu móz widźimy, na prawym paradny pochód powětroweje mozy pschez jejnym najwyschschim roskasowarjom. (Presse-Illustrationen-Hoffmann, M. a Scherl Bilderdienst, M.)

Bobak:

Pletwarski přesmyk

Makedonska poskićuje wućek wšelakim žadnym zwěrjatam, kiž hewak po wostatnej Europje wotemrěwaju. Namakaju so tam hišće z hromadami wjelki, worjoly, supy a nopawy. Namakaju so tam tež — ščóny.

Běłohródscy přećeljo běchu mje trašili ze stuchłym wěšćenjom wo makedonskich ščónwišćach. Tola hdyž běch w Skopskich bjezporočnych běłych łožach wotućował njeskusany, pušćach wěšćenja do wětra. W Gradskom hakle dyrbjach so přeswědčić, zo moji přećeljo njeběchu hwizdali. Běše to krwawne powućenje!

Lědy běch bluku swěčku hasnył w najstwje a so lehnył z přewinjenjom do ćmowoběłeho łoža, to hižo so započa njemdry nadběh njeličomnych krewjełačnych ćwilerkow. Tři hodźiny zasakle wojowach z tutej surowej drapu ale bohužel z mało wuspěchom, jenož tři trapjerki rozmjećech na swojej skusanej a rozdrapanej matrackej hrudźi, wostatne so mojeje krwě nasrěbachu do syteje wole, doniž po połnocy nasyćene mje wbohi wopor njewopušćichu.

Běše to njeměrne spaće a při tym dosć krótke. Lědy běch kruće wusnył, to korčmar mje zbudźi srjedź slepeje nocy:

„Kněže, stawaj, čah čaka!“

Zazelich čah, korčmarja z jeho ščónatej hospodu a so přewalich na druhi bok. Ale korčmar běše wutrajny a njesmilny:

„Kněže, stawaj! Čah nječaka!“

Ničo njepomhaše. Dyrbjach won z łoža, wumotach so z korčmy k dworišću, hdźež běše hišće hodźinu khwile do wotjězda čaha . . .

•

Wójny małohdy žohnowanje njejsu ludźam, najmjenje pak wobydlestwu kraja, w kotrymž so wotměwa. To je tež dyrbjała nazbonić Makedonska, kiž běše přez tři lěta bitwišćo wulkeje wójny.

Tola njebudźmy njesprawni! Jene dobre je cuze wójsko spožčiło makedonskemu wobydlestwu. Je tu natwariło dwě železniskej čarje, jenu ze Skopja do Ochrida a druhu z Gradskeho do Prilepa. Němcy a Bołharjo drje njejsu tutej železniskej čarje natwarili makedonskeho luda dla, ale ze strategiskich přičin, wožachu po nimaj wojakow, třělwo a druhu wójnsku potrjebu na frontu. Tutej železniskej čarje su tak derje a wustojnje a kruće natwarili a wutwarili, zo dźensa hišće wósomnaće lět po swětowej wójnje, dźe tudy wobkhod po starymaj čaromaj.

Zalězech do drobneho wozyčka a stłóčich so tam na dołhu ławku, hdźež běch bórzy kruće zaklinjeny mjez wačokami, košemi, brěmjenjemi, kašćikami a njepopušćatymi łóhćemi susodow. Běše hišće slepa ćma a čah z nami čakaše na prěnje šěre zaswitanje, prjedy hač sej zwěri won z Gradsčanskeho dwórnišća.

Ale skónčnje so wlečak tola pohibowaše a so wjesele ale zwaha motaše mjez winicami a ladami k wječoru. Kiwkaše a čumpaše so tak jara, walbaše so kaž stary kačor a so třaseše, zo bu jězba bórzy matraćstwo. Pućowarjo na přemo pluwachu na podłohu a cigarety pachachu, zo bě tu bórzy tajki kur, zo móhł jón z nožom krać. Wokna pak wostachu kruće zamknjene.

Pół zadušeny a pół zajědojćeny wumotach so skónčnje na přenim zastanišću z woza a wuslědźich tež zbožownje wotdźělenje druheje rjadownje, kotrež po prawom w čahu njeběch wočakował. Wjesele so sunych do njeho, tola njedosta so mi tam runje radostne powitanje. Bě so tam zadomiła staraša wonkotnja knjeni z nic njerjanej dźowćičku a běštej so tak wupjerałej a rozlehnyłej mjez zawkami pod pisanymi přikrywami, zo móžach so lědy stłóčić do kućika. Stara knjeni so na njewitaneho zadobywarja měrješe z njepřećelskimaj wočomaj. Wopraša so, kak daloko pojědu a hdyž słyšeše, zo hač do poslednjeje stacije budu jim towaršić, wona z hłosom za dychny. Mje to njejimaše. Mějach swoje městno čisty powětr a na wobě runje telko prawa kaž tamna kachlawa.

•

Předewšim, mějach tež swobodny wuhlad z wokna. A to běše něšto hódne. Wonka so krajina hotowaše k powitanju běłeho dnja, k postrowjenju skhadźaceho słónčka.

Skhadźenje słónca je tu pod dźiwnym njebjom Makedonskeje tajke překrasne dźiwadło nanajwše lakoriších barbach a nanajdźiwnišich jich wotsćenow zo wóčko molerja so dowudźiwać njemóže. Hlada a hladaš do teje barbojteje bajki, do teje wulkotnej symfonije barbow. Mjez tym, zo po dolinach hišće knježa na šěř fijalkojte a na bruń čerwjene scěny, s nad nimi sapaju nahe kopcy hór z nanajkrasnišej róžojtej barbu. A tuta róžojtosć po něčim překhadźa do wóhniweje čerwjenojtosće, a maš za to, zo s horiny kołowokoło so přeměnile do sameje płomjenjojteje žahliny, kotraž je brózdźena z fijałkojtym scěnami dolinow. A nad wšej tutej krasnosću spin so njewuprajnje něžne běłozwočane njebjo, ki k wječoru překhadźa do swětłozelenojtych wot scěnow . . .

Njedźelske ranje zaswita nad makedonskej krajinu. Něhdźe samotny worać kroči za drjewjanym radłom a płowymaj wołomaj. Stadła zwjetša hišće wotpočuja. Wowcy su zajasłene z jasleni, splećenymi z witkow, ćeńkich hałozow a ćernjow. A pódla hišće pastyŕ spi w „kolibje“, z hałozow sprasknanej budcy, před kotrejž hišće wohen zaspanje so bajo pod popjełom.

Čah so měri do hór. Wužiwa čěř, kiž je jemu tu rubiła Črna rěka. Wysoke nahe skały ju ze wšěch stron kruće wujimaja, zo lědy wostanje hišće městno za kolije a rěku. Słónco płowe kamjenje hišće bółu pozłocuje, zo nimale woči slepja ze swojim žarom . . .

(Skónčenje sćěhuje.)

khachlizam skóžujo knyskotej w khachlach pschipożłuchacź, a pschi tym na lodowe kwětki na wołnach shladowacź, rjenicho njemóže bycź w nejebjeßach.

Też dźěcźi stare khachle lubuja. Hdyž macź wohen sadźěwa a cźorna dźěra ßo rosßwětli, potom wone stejo pschihladuja. Kraßnje je pschihladowacź, kak płomjenja driewo żeru. Ale hižo bóle je wabi, nowe schcźěpy do wohnja kłascź a je potom, hdyž ßo pala saßo swucźahacź. To drje je jim krucźe sakasane, ale runje tohodla je to też tak rjenje.

Hdyž dyrbi macź wjecźor po satepjenju do hródźe a dźěcźi ßame wó jstwje wostanu, wona hrosy: „So mi božedla khachlowe duricźka njewocźinicźe, hewak ßasnik s nich wulěze!“ Ma-li njedowěriwje na khachle shladuja. Ale skóncźnje ßebi tola jedyn swěri, psches dźěrku w khachlowych durcźkach se ßłomicźku schkaracź.

Mrócźi-li pak ßo macź, potom dźěcźi khětsje sa khachlemi do „hele“ salěsu. „Haj, hai, do „hele“ salěsu a tuta je sa nich s woprawdźe njebjeskim rajom.

„Hela“ mjes khachlemi a sczěnu leži, je wuska a cźmowa, wěso też cźopła, ale je tam wutracź. W „heli“ je cźłowjek nailěpje skhowany, njeje nikomu na pucźu. Woprawdźity kucźik pokoja je tuta „hela“ sa khachlemi, komuž ßo też wschezo někajka tschiwda doma stanje, tón do „hele“ salěse. Tam jeho nichtó njewidźi, tam jeho nichtó nießłyschi. A wuroni-li ßo tam ßylsa, lube stare khachle ju wußuscha. A sa sto lět je mnoho ßylsow we „heli“ běžało. Dźěcźi, kotrež puki dostachu, do „hele“ salěsechu a ßo tam wupłakachu, žony, kotrež běchu srudne, do „hele“ sastupichu. Tak někotra saruda, tak někotry styšk a někotražkuli staroscź małych a wulkich wutrobow je ßo do „hele“ snoßyła a stare khachle ßu wschitko sako sabycź pomhałe. Esamo hdyž khoroscź do domu pschiňdźe a někoho hrabny, jeho do „hele“ położichu. Khachle ßwoje pruhi na njeho sczelechu a sły jěd bórsy se wschěch pótnizow wuhnachu.

Schto ßu khachle hewak k spomoženju ßwójby dokonjałe, hdyž rócźne cźaßy pschiňdźechu, wo tym ani njechamy rěcźecź. Sto lět, a husto błód w domje a wschitke lěta někotre ßwjate dny, ně, wschu cźescź, stare khachle ßebi hižo se ßameje cźescźomnoscźe saßłuža, so stejo wostanu. jkz.

Přilopk

Njesboże psches autowu njesaßłonjenu ßwěßu.

Na drósy Ölsnitz-Hof njedaloko Lauterbacha murjeŕski polěr Bahm s Eichigta se ßwojim motorskim kołom snjesboži, dokelž njebě auto, kotryž jemu napschecźiwo pschijědźe, ßwěßu saßłoniło. Rahm do nadrósneho schtoma sajědźe a ßebi pschi tym mosy stischaßy a ßo też hewak srani. Też jeho pschewodźeŕ ßo khětro srani. Autoweho wjednika, kotryž běsche ßo tak njepschistojnje sadźeržał, spósnachu.

Wandrowski ßmjertnje snjesbožił.

Na statnei drósy do Plawna ßo ßmjertne wobkhadne njesboże sta. Dwai pucźowazaj, kotrajž běschtaj w hospodźe sa wandrowskich wschenozowałoj, chzyschtaj dale do Plawna pucźowacź. Krocźeschtaj s města na lěwym boku drohi a pschecźiwo wobkhadnym pschedpißam pornjo ßebi. Na raz pschijědźe wozobowy wós s Plawna, kotryž dźysche do Lipska jěcź. W ßamßnym wokomiku pak s napschecźiwneje strony mały dodawazy wós pschijědźe. Wjednik Plawenskeho woza bě nusowany, thětro daloko na prawo jěcź. Pschi tym jeneho s wandrowskeju potorhny a do hrjebje storcźi, hdźež sa někotre mjeńschiny s rosbitej hłowu wumrě.

Kaźerjo radia ßo khłostaju.

Njedawno je ßo sonje w Saalfeldźe dopokasało, so je s wotpohladom słyschenje radia kasyła. So by ßußoda hněwała, wona we hłownych sczelerskich cźaßach s trjebanjom elektriskeho hojerskeho nastroja słyschenje radia w ßwojej wokolinje snjemóžnjesche. Ssud 10 hriwnow pjenježneho khłostanja postaji a sobom porucźi, so ma ßo sonje hojerska pschiprawa, s kotrejž je radiowe słyschenje kasyła, sebracź.

Lawina pohrjeba młodu holzu.

Ssobotu rano pschiňdźe hoscźenzaŕ s Fichtelhütte njedaloko Nesselwanga w Allgäuskim w Bayerskej se ßwojej dźowku duzy po pucźu do sportskeho doma w Böcku do jeneje lawiny. Mjes tym, so móžesche nan do doła ßo walazym ßněhowym hromadam wucźeknycź, pohrjebachu tute jeho dźowku. Wukhowaŕske expedizije hakle ju sa někotre hodźiny morwu se ßněha wucźahnychu.

Cźěła jendźelskich schulerjow ßo do domisny wjesu.

S Freiburga ßo pische, so ßebi pschiwusni jendźelskich schulerjow, kiž ßu w ßněsy ßmjercź namakali, offizielnje ßarowaňskeje ßwjatocźnoscźe njepscheja. Kajkchźe se pschi woženjenju ßo wutoru dopołdnja s cźěłowmje hacź k hłownym pohrjebnischcźowym wrotam donjeßechu. Wot tam ßo na dwórnischcźo dowjesechu. Pschi pscheniesenju kaschcźow běchu sastupjerjo statnych a měschcźanskich wyschnoscźow a druhich swjasłow, woßebje Hitlerskeje młodźiny, pschitomni. We woßebitym wosu němskostatneje železnisy ßo tute wopory pschirodźineje katastrofy do domisny wjesu.

Zyrkußowy stan ßo ßypnył.

Po ßylnych ßněhowych mjecźelach běsche pjatk wjednistwo Buschez zyrkußa, kotryž pośledni dźeń w Liebstadtu wustupowasche, wjecźorne pschedstajenje wotprajiło. Pschi ßylnym ßněhowym mjecźeli pocźachu hobriske stan, kotryž je ßněhom hižo khětro pocźeženy, wottwaricź. Tola cźěhniwe majschiny we hłubokim błócźe teżazy wostachu a też elefanty njemóžachu wjele dokonjecź. Też sawołana wohnjowa wobora njemóžesche hobriske ßněhowe hromady, kotrež běchu hižo smjerite, s wulkeho stana wotstronicź. Wokoło 9 hodźin wjecźor ßo stan pod wulkej cźežku ßněha ßypny a s wulkim wrjeskotom 30 zyrkußowych dźěłacźerjow pohrjeba. Kaž s dźiwom njepschiňdźe žadyn s nich do schkody. Jenož jedyn ßobustaw wohnjoweje wobory bu sranjeny. Zyrkußowe naměsto posticźesche wulku hromadu njesboža.

Cźěschenka s łóžka rubili.

W Aachenje je ßo cźeßki njeskutk stał, kotryž hischcźe njeje zyle wujaßnjeny. Hdyž Nachtegalez ßwójba we pschiśemi leżazej kuchni pschebywasche, saßtyscha se spaňskeje jstwy, kotraž bě w prěnim poschodźe, spodźiwny ropot. Hdyž macź na pohnuwanje dźowki do spaňskeje jstwy sastupi, so by sa 6 měßazow starej holcźku Marieluisu pohladała, swěscźi, so bě ßo dźěcźo s łóžka shubiło. Sawołana polizija bórsy na to dźěcźowe cźěłko we kuži pschi domje namaka.

Wukonjenje ßmjertneho wußuda.

21. hapreje je ßo w Trieru 2. nowembra 1911 Pětr Pink s Burbacha wotprawił. 23. oktobra 1935 bě jeho pschißažny ßud w Trieru mordaŕstwa dla k ßmjercźi saßudźił. Pink bě 18. septembra 1935 22lětnu Susannu Dietrichez, kotraž bě po nim ßamadruha, samordował, so by s teho wurocźazeje samołwitoscźe ßo sminył.

Wójwoda Grazynski s ministrom?

Po skhorjenju pólskeho ministerskeho pschedßydy Kosziałkowskeho je ßo pucźowanje do Budapesta, kotryž měsche póndźelu nastupicź, wotstorcźiło. Nowa termija ma ßo po dorosumjenju s wuherskimi městnami postajicź, móže bycź, so hischcźe ßo w běhu tuteho tydźenja wotměje. Statny president Moscizki je khoreho ministerskeho pschedßydu woptał. W swisku se skhorjenym ministerskim pschedßydu Kosziałkowskim ßo we Warschawskich politiskich kruhach snowa wschelake powěscźe wo pschetworjenju knježeństwa rosschěrjeja, kotrež s podawkami w Lwowje nowu zyrobu dostawaja. Po tym měłoj pjecźa ministerski pschedßyda a też snutskowny minister wrócźo stupicź. Jako naßlědnik snutskownego ministra mjenuje ßo Katowizski a wójwoda Grazynski, kotrehož mjeno w pośledním cźaßu ßo pschezo saßo pschi podobnych pschiležnoscźach mjenuje.

Němska mißionaŕska ßwójba ßo wotwjedźa.

Kaž ßo s Pejpinga powě, ßo boja, so je ßwójba němskeho mißionara Uhlmanna w Jünanfu 15. hapreje s druhimi wukrajnikami do rukow mongolskich kommunistiskich bandow padła. Kommunistojo ßu, kaž ßo pische, wukrajnikow w Tsujungu mjes Jünanfuom a Talifom sajeli. Uhlmann běsche ßobustaw Vansburgskeho mißionstwa, kiž běsche we wobluku chinejskeho snutskownego mißionstwa Bethelskemu mißionstwu w ßrjedźnim Jünanje pschisamknjena. Němske póßlanzstwo je krocźeło k wußwobodźenju Uhlmanna a jeho ßwójby cźiniło.

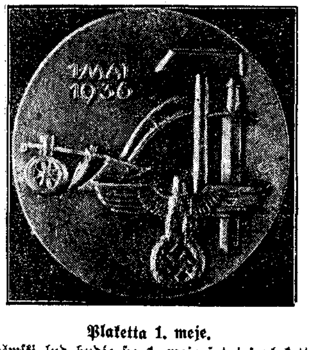

Plaketta 1. meje.

Zyły němski lud budźe ßo 1. meje s tutej plakettu pyschicź. (Scherl Bilderdienst, M.)

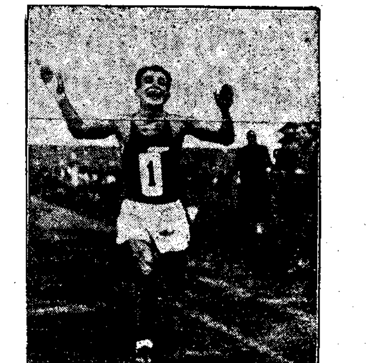

Sabala porasy Nurmijowy ßwětowy rekord.

W Mnichowskim stadionje argentinski marathonski dobycźeŕ w olympiskim wojowanju w Los Angelos, Juan Sabala, njedźiwajo wulkeje symy a ßněhoweho mjecźeła, w 20kilometrowskim běhu s 1,04,002 hodźinami dobu. S tym porasy ßwětowy rekord Paova Nurmija, kotryž běsche tutón w lěcźe 1930 postajił. Na wobrasu widźimy Sabalu, kak ßwój saměr dozpě. (Scherl Bilderdienst)

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Pferdevormusterung.

In der Zeit vom 23. April bis 25. Juni 1936 findet im Kreise Hoyerswerda eine allgemeine Pferdevormusterung nach Maßgabe des nachstehend abgedruckten Musterungsplanes statt.

Jeder Pferdebesitzer ist verpflichtet, seine sämtlichen Pferde mit gutem Geschirr zur Musterung pünktlich vorzuführen. Mitzubringen sind auch alle vorhandenen Sättel, Zaumzeuge (Kandaren- und Trensenzaum), sowie alle Wagenplanen.

Soweit die Pferde mit Wagen vorzuführen sind, ergeht noch besondere Anweisung durch den Bürgermeister.

Von der Gestellung befreit sind nur:

a) Pferde unter 4 Jahren,

b) Hengste,

c) sichtbar tragende Stuten,

d) gedeckte Stuten (Nachweis ist durch Deckschein zu erbringen),

e) Stuten, die lt. Bescheinigung der Ortspolizeibehörde ständig zur Zucht verwendet werden,

f) Stuten, die innerhalb der letzten 8 Wochen abgefohlt und Fohlen bei Fuß haben,

g) Pferde, die auf beiden Augen blind sind,

h) Pferde, die in Bergwerken dauernd unter Tage arbeiten,

i) Pferde, die wegen Erkrankung nicht marschfähig oder vollständig truppenunbrauchbar sind oder die an einer übertragbaren Seuche leiden, oder einer solchen verdächtig sind, was amtstierärztlich zu bescheinigen ist,

k) Pferde unter 142 cm Stockmaß,

l) Zuchtmaterial der Staatsgestüte,

m) Pferde der Berufsfeuerwehr,

n) Pferde der Reichswehr, Landespolizei und Gendarmerie.

Pferdebesitzer, die ihre gestellungspflichtigen Pferde mit Geschirr und gegebenenfalls auch Wagen pp. nicht rechtzeitig oder vollständig vorführen, haben Bestrafung zu gewärtigen. Außerdem können nichtgestellte Pferde auf Kosten der Besitzer zwangsweise vorgeführt werden.

Pferde, die aus irgend einem dringenden Grunde nicht zur festgesetzten Zeit erscheinen können, müssen an einem anderen Orte (siehe Musterungsplan) zur Musterung vorgeführt werden.

Hoyerswerda, den 15. April 1936. **Der Landrat.**

Pferdevormusterungsplan für den Kreis Hoyerswerda.

Die Vormusterung der Pferde findet statt:

Am Dienstag, den 28. April, beginnend:

7 Uhr in **Hoyerswerda**, auf dem Lehmgruben, für die Ortschaft Hoyerswerda.

10,15 Uhr in **Seidewinkel**, auf der Dorfaue am Gasthaus Hommola, für die Ortschaft Seidewinkel.

13 Uhr in **Bergen**, auf der Dorfaue am Gasthaus für die Ortschaft Bergen.

14,35 Uhr in **Neuwiese**, auf der Dorfaue an der Schmiede, für die Ortschaft Neuwiese.

15,40 Uhr in **Nardt**, auf der Dorfaue am Gasthaus Bahla, für die Ortschaft Nardt.

Am Donnerstag den 30. April, beginnend:

7 Uhr in **Bluno**, auf der Dorfaue am Gasthaus Säuberlich, für die Ortschaft Bluno.

9,20 Uhr in **Sabrodt**, auf der Dorfstraße, für die Ortschaft Sabrodt.

13 Uhr in **Zerre**, auf der Dorfstraße, für die Ortschaft Zerre.

14,05 Uhr in **Spreewitz**, auf der Dorfaue, nach der Spree, für die Ortschaft Spreewitz.

15,30 Uhr in **Burgneudorf**, auf der Dorfaue, für die Ortschaften Burgneudorf und Burghammer.

16,50 Uhr in **Neustadt**, auf der Dorfstraße, für die Ortschaft Neustadt.

Am Donnerstag, den 7. Mai, beginnend:

7 Uhr in **Laubusch**, auf dem Sportplatz, für die Ortschaft Laubusch.

8,10 Uhr in **Tätzschwitz**, auf der Dorfstraße nach Geierswelde, für die Ortschaft Tätzschwitz.

10,30 Uhr in **Geierswalde**, auf der Dorfaue, an der Friedenseiche für die Ortschaft Geierswalde.

13,10 Uhr in **Klein-Partwitz**, auf der Dorfaue, für die Ortschaft Klein-Partwitz.

14,20 Uhr in **Groß-Partwitz**, auf der Dorfaue, für die Ortschaft Groß-Partwitz.

Am Dienstag, den 12. Mai beginnend:

7 Uhr in **Wittichenau**, auf dem Wilhelmsplatz, für die Ortschaften Wittichenau, Keula, Neudorf Kistl. und Brieschko.

10,25 Uhr in **Kotten**, auf der Dorfstraße für die Ortschaft Kotten.

13 Uhr in **Sollschwitz**, für die Ortschaften Sollschwitz und Saalau.

14,50 Uhr in **Liebegast**, auf der Dorfstraße, für die Ortschaft Liebegast.

15,40 Uhr in **Dubring**, am Dorfeingang, Feldweg nach Scheckthal, für die Ortschaft Dubring.

16,45 Uhr in **Zeißholz**, Altes Dorf, für die Ortschaft Zeißholz.

Am Donnerstag, den 14. Mai, beginnend:

7 Uhr in **Burg**, auf der Dorfstraße am Gasthaus, für die Ortschaften, Burg, Scheibe und Riegel.

9,35 Uhr in **Lohsa**, auf dem Marktplatz, für die Ortschaften Lohsa, Neida bei Lohsa, Ratzen.

13 Uhr in **Litschen**, auf der Dorfstraße am Gasthaus, für die Ortschaften Litschen und Driewitz.

14,40 Uhr in **Friedersdorf**, auf der Dorfstraße am Gasthaus, für die Ortschaft Friedersdorf.

15,40 Uhr in **Steinitz**, auf der Dorfaue, für die Ortschaft Steinitz.

17,30 Uhr in **Mortka**, auf der Dorfstraße, für die Ortschaft Mortka.

Am Mittwoch, den 20. Mai, beginnend:

7 Uhr in **Groß-Zeißig**, auf der Dorfaue am Kriegerdenkmal, für die Ortschaften Groß- und Klein-Zeißig.

8,25 Uhr in **Kühnicht**, auf der Dorfstraße am Gasthaus, für die Ortschaft Kühnicht.

9,35 Uhr in **Weißkollm**, am Gasthaus Schenk, für die Ortschaften Weißkollm und Dreiweibern.

13 Uhr in **Uhyst**, auf dem Gutshof, für die Ortschaften Uhyst, Lippen, Drehna, Mönau, Randen und Lieske.

15,40 Uhr in **Merzdorf**, auf dem Schulplatz, für die Ortschaften Merzdorf und Schöpsdorf.

17,10 Uhr in **Bärwalde**, auf dem Gutshof, für die Ortschaft Bärwalde.

Am Donnerstag, den 21. Mai beginnend:

7 Uhr in **Spohla**, auf der Dorfaue am Gasthaus, für die Ortschaften Spohla, Maukendorf, Werminghoff.

9,50 Uhr in **Groß-Särchen**, am Gasthaus Streubel, für die Ortschaften Groß-Särchen und Koblenz.

13 Uhr in **Rachlau**, auf der Dorfaue, für die Ortschaften Rauchlau und Hoske.

14,45 Uhr in **Wartha**, auf der Dorfaue am Denkmal, für die Ortschaft Wartha.

16,30 Uhr in **Hermsdorf a./Spree**, für die Ortschaften Weißig und Hermsdorf a./Spree.

Am Donnerstag, den 4. Juni, beginnend:

7 Uhr in **Groß-Neida**, auf der Dorfstraße, für die Ortschaften Groß- und Klein-Neida.

8,05 Uhr in **Dörgenhausen**, auf dem Wege an der Elster, für die Ortschaft Dörgenhausen.

9,20 Uhr in **Brötben**, auf der Dorfaue am Kriegerdenkmal, für die Ortschaften Brötben und Michalken.

11 Uhr in **Leippe**, auf der Dorfaue am Gasthaus Seidensticker, für die Ortschaft Leippe.

14 Uhr in **Schwarzkollm**, auf der Dorfstraße, für die Ortschaft Schwarzkollm.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 95 | Budyšin — Stwórtk 23. haprleje 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Porjad za lětuši swjedźeń narodneho dźěła

Hamtiski programm sa mejski zwjedźeń němskeho ludu w Barlinje je nětko znaty. Statna zwjatočnosć so lětša na Tempelhofskim polu njewotměje, ale w Sawježeleńskej jahrodźe. Tempelhofske polo so do zwětšeneho letanischcza wutwarjuje a kohodla njeje wjazy próżdne. Tuž wjednik se Sawježeleńskeje jahrodźy k ludej porěči. Zswjedźeń so tež lětša z manifestaziju młodźiny wotewri, kotraž so tehorunja na zyku Němsku pschenjesche.

Dokelž pak może Sawježeleńska jahroda jenož 100 000 ludźi wopschijeć, so **pschi statnej zwjatocnosći** wobdźělnizy tež hischcze na někotrych Barlinskich dróhach sestupaja. Wot Němskeje opery je pschez Bismarckstu a Barlinsku dróhu a Charlottenburgski schosej hacž k Lipam 6 kilometrow dołhi runy puć. Na tutym puću so połdra miljona dźěławych Barlinjanow k statnemu aktej sestupa. Mjednikowa rěč so na mnohe wótsrjedźaki pschenjesze. Zdyž wjednik se zwjedźeńskeho poswjedźenja w Němskej operje do Sawježeleńskeje jahrody pojedźe, budźe jeho mózy tódy wobdźělnik widźeć. **Statna zwjatocnosć je so na cjah wot ½1 do ½2 hodźin postajila.** Wona so z fanfarami wotewri. Potom němski minister dr. Goebbels porěči. Na to směje wjednik zwjasu wulku rěč. Po narodnym hymnomaj němski organisazijski nawjedowaŕ dr. Ley skónčaze zlowa porěči.

Dokelž so Sawježeleńska jahroda za statnu zwjatocnosć trjeba, so **manifestazija młodźiny** lětša w Barlinskim pólskim stadionje wot ½9 do ½10 hodźin wotmě. Němski wjednik młodźiny Baldur se Schirach k němskej młodźinje porěči. Na Barlinskej manifestaziji młodźiny so 80 000 młodostnych 60 000 pschisłuschnikow Hitlerskeje młodźiny a 20 000 pschisłuschnizow swjatka němskich holzow wobdźěli.

Popołdnja wot ½11 do ½12 hodźin směje němska kulturna komora w Němskej operje zwjedźeńske poswjedźenje. Němski propagandowy minister dr. Goebbels jako president němskeje kulturneje komory směje zwjedźeńsku rěč.

Popołdnju w 5 hodźinach wjednik kaž kóžde lěto **dźěłacerske delegazije w palaisu němskeho presidenta pschijima.** Se wschěch němskich župow so 160 dźěłacerjow wschitkich powołanjow w Barlinje sjedźe a budźa z hosćenom němskeho knjezerstwa.

Wjeczor wot ½9 hacž do ¾10 hodźin so **wulki zmólniżowy cjah wojerskeje mozy a strony** sarjaduje. Wot 10 do 11 hodźin směje so w Sawježeleńskej jahrodze wjeczorna manifestazija, pschi kotrejž sadźo pruski ministerski president generalny wyschk Goering porěči. Manifestazija so z wulkim wjeczornym piskanjom skónči.

W Barlinje a po zyłej Němskej so wot połdnjeho popołdnja žem we wschěch salach wjesołe mejske zwjedźenje dźěłarjow wotmě. Policajske hodźiny w nozy wot 1. k 2. meje njeje. Pschichodne lěto ma so statny akt na němskim sportiskim polu wotměć.

Badoglio dóbrzy kónc wójny wočakuje

W posledních dnjach je italski marschall Badoglio swój hłowny kwartěr do města Dessie pschepołożił. To běsche zwjatočny pródawk. Badoglio so we kulkužowym wozu abeźynskeho kějora, kiž běchu italscy wojacy Abeźynjanam wotewzali, da do města dowjesć.

Italcenjo wočakuja, so móża nětko bjes wjetšeho napinanja na hłowne město Addis Abebu postupować. **Myšla žebi, so hižo na konzu haprleje abo na spočatku meje swój směr dosahe.** Sću so postarali, so bychu kóždy pospyt pschecźiwjenja abeźynskeho kějora hnydom pschi wudrjenju porohli.

Kaž so z italskeje strony powě, je so pschi wobhladanju města Dessija spóznało, so je wobydlerstwo wjele hamtiskich twarjenjow, połnych lazarettow atd. snicźiło. Krótko prjedy hacž su italscy wojacy do města pschicźahnyli.

Napřećiwny nadběh Abesynjanow pola Dessija

S Addisa Abeby so powě, so su Abeźynjenjo w nozy letanischcźo 26 kilometrow k połdnju wot Dessija nadpadnyli. Na letanischczu 17 italskich bombowych letadłow sničźiło. Abeźynjsku wojazy su letadła sničźili. Tuta powěź z so pak hischcze njeje potwjerdźiła. Tehorunja so powě, so je pola Dessija k newšym wojowanjam dóschło.

Wulka bitwa na połnócnej fronće

S hłowneho kwartěra italskeho połnócneho wójska so powě, so su italske kolonny pola Salle Dingaja, 125 kilometrow z połnocy Addisa Abeby na jadrake pschecźiwjenje Abeźynjanow storcźile. Abeźynjscy wojacy su jara derje wobrónjeni a so z wurjadnej sadźakłosću wobaraju. Sda so, so Abeźynjenjo na tutym městnje spytaju italske wójsko sadźerjeć. Tuto městno je sa sanitarja pschihódnische hacž za nadpadowarja. Wojowanje je jara krwawne a žada zebi wjele woporow.

Italscy sanitetnizy a lěkarjo powědźa, so po starym abeźynskim waschnju někotre też žony w bitwje wojuja. Po bitwje pola Giany Gobo su też cźěła padnjenych zonow namakali; tute su swojim padnjenym mužam cźěłbu z ruki wzałe a na jich městnje wojowałe hacž do swojeje smjerće. Rjekowstwo jeneje Abeźynjanki so wosebje khwali. Sacźrunjej běšče na hłowje cźežko sranjena, je wona z maschinskej cźěłbu cźěłała, dóniž wschě paby patronow wjeběšche swutsčłała.

Se somalskeje fronty so hischcze powě, so italska kolonna sbite wójsko abeźynskeho generala Nasibu pschesćěha a dźěł pola Dagameda pyta wobstupicź.

Italcenjo na połodnischej fronće 150 kilometrow postupili.

Nowa rospraba marschalla Badoglia je so jako 192. italska hamtiska wójnska rospraba wojsewita. Marschall wojsewja, so italscy wojacy na somalskej fronće po zyłej lince postupuja. Sću do žydlischcźow dóschli, kiž su 150 kilometrow wot městnow sdalene, hdźež je so offensiva sapočała. Italske wojerske wotdźělenja su wutoru Dukun a dale Nakata wobsadźile, hdźež běchu njepschecźelske sadnje wójsko rozbnałe. Kaž so w rosprawje sdźěluje, Italcenjo jeneho franjeneho offizéra a nětdźe 50 mortwych a franjenych wojakow sbubichu.

Na połnóznej fronće so wobydlerstwo pschezo wjetšich krajin Italcźanam podcźinjuje.

Belgiscy offizerjo Abeźynsku wopuschcźili.

Někotři belgiscy offizerjo, kotřiž su wot spočatka wójny abeźynskemu wójsku jako wurjadowarjo a poradźerjo słužili, su pónđelu we wobsedźitym cźahu z Addisa Abeby do Djibutija wotšli. Abeźynskemu knjezerstwu su offizielnje wojewili, so wot swojich srěcźenjow wotstupja.

Dr. Schuschnigg so do Italskeje podał.

Awstriski swjatkowy kanzler dr. Schuschnigg je pónđelu wjeczor z Wina do Milana wotšeł, hdźež směje pschednoschk wo natwarje awstriskeho stata.

Zaso třeleńcy w Irskej

We hłownym měsce połnócneje Irskeje, Belfastu, je w tutych dnjach wospjet k tźeleńcy dóschło, kiž ma swoju pschicźinu w napiatosći mjez katolikami a protestantami. Schtyrjo muzojo na zjewj dróhy někotre krócź tźeleachu. Kulki pak na zbože nikoho njetrjechichu, ale w muri płokarnje tczazy wostachu, kotraž katolikej głuscha. Tźězy njespóznaczi cźeknychu.

Posdźischo panzerowane wozy po dróhach jěźdźachu. Pschi druhej składnosći dyrbjesche policija z gummijowymi klumpachami pschecźiwo ludej sakrocźicź, kiž nochcyschе dowolicź, so by policija muza sajała. Dwaj policistaj so sranischtaj.

Němska autowa dróha z Halle do Lipska so wotewri

W Halli so zupny sjězd techniki sendźe. We wobluku tuteho sjězda zbožatu generalny inspektor sa němske dróhi dr. ing. Todt w pschitomnosći němskeho bohota Mutschmanna a župneho nawjedowarja statneho rady Jordana, němsku autowu dróhu z Halle do Lipska jako prěni dźěl Magdeburgsko-Drježdźanskeje autowoje dróhi wotewri.

Ludowy sud pschichodnje porjadny sud

Němske knjezerstwo je sakoń wobsamkło, so ludowy sud zwoju dotalnu wobezbitosć spuschcźi a so budźe w pschichodze porjadny sud w smyśle sakonja zudnikeje wustawy. Ssud so z presidentom a trěbnymi senatowymi presidentami a radami wobhadźi.

President, senatowi presidentojo a radźićelsko ludoweho suda so na cjaś zjawjenja pomjenuja. Wjednik a němski kanzler pak zwobuzamy ludoweho suda w cźestnym sastojnstwje po namjerze němskeho justicznego ministra na pjecź lět powoła.

Generalny wyšk na wusłužbje ze Seeckt 70 lět stary

Dołholětny schef wójskowego nawjednistwa generalny wyschk na wuslužbje je Seeckt je 22. haprleje swoje 70. narodniny wobswjecził. Jubilar je němskokatnu woboru wutworik a organisowak. Jeho wulka sasłužba je, so je so małe němske wójsko tradiziju starscheho hławneho wójska sakhowało k najwyschcźej dokonjanosći dowjedło. S jeho dźełom je so sakład wutworik, na kotrychž mózejesche wjednik 16. měrza 1935 nowu němsku wojerišku móz stajiś.

Hrabja Welczek w Pariju.

Nowy němski pósłanc w Pariju, hrabja Welczek, je z Madrida do franzowskeho hłowneho města pschijeł.

Ribbentropowa dźowka z njeboži.

Starscha dźowka pósłanza z Ribbentropa je so pschi njeboži z automobilom w z Londona do Němskej khětro sranila. Kaž so powě, so pak lěkarjo po wobstejnosćach z jeje strowotnym stawom spokojom.

48 lětadłow, automobile a jězdni na wjelbludach němskeho wupósłanca pytaju

Dotal su podarmo sa němskim wupósłanzom Stohrerom pytali, kiž je so w egiptowskej puscźinje zhubił. Na schtwórtym ranju so po derje pschihotowanym planje do pytanja dachu. 36 jendźelskich a 12 egiptowskich lětarjow je krajinu we wokolinje 250 kilometrow systematiśe pschepytało. Nimo teho so do hórkateje krajiny, kiž so z powětra cźežko hodźi wobkedźowaś, automobile pósłachu. Beduinoju na wjelbludach automobilow pschi pytanju podpjeraju.

Sekeš sa wupósłanzom Stohrerom?

Wobdźělnik na mjezynarodnym autowym wuśěkdźowanju w Bahariji, kiž běšče na zwojim auce měł cźekzu njeboh, je so hakle krjedu do Kaira wrócźił. Tutón powědasche, so je Stohrera hobotu pschipołdnju nětdźe 75 kilometrow wot Bahariga zdaleneho widźał. Tohodla na so schtwórtk znowa sa nim pytaś. Stohrer je najskerje z boka oasy Baharije nimo jěł. Najskerje pak njeje wjazy pschedaloko jěł, dokelž mějesche benzin jenož sa 500 kilometrow zobu.

Generalny strajk po cyłej Palestinje

Muzeru wjeczor běchu so sastupjerjo wschitkich arabskich stronow w Jaffie zhromadźili. Wobsamknychu, so so schtwórtk powschitkowny generalny strajk sapoczinje. W Haifje mějesche so strajk hižo krjedu sapoczeć. Pječakuje so na strajku njewobdźěla.

Arabske nowiny pišaju, so su komunistojo poslednje njemiery w Palestinje naschkarali. Knjezerstwo je wobydlerstwo Jaffy a Tel Aviva napominało, so by porjad sakhowało.

walo. Wyschschi kommißar je wjednikow politiskich stronow k ßebi skakał a jich namotwik, so bychu smjerjujo na wobydlerstwo skutkowali. Mika nowinarska zensura je ßo za wjedka. Sakas noschenja brónjow a druhe wukasy ßu ßo pschiwótsile.

Do Tel Aviva je 4000 cekarjow s wokolnych konczin pschischlo. Wyschnosć dyrbi jich sastarać. Hacz arabiska delegazija do Londona pojedże, so by wo sakonjedawarskej radże jednaka, ßo po poßlednich podawkach jara prascha.

Polizija je wosiewika, so je ßo pschi nowych srażenjach wutoru wjecor 14 Arabow a 5 Zidow franiło. Zidowskaj franienaj, kiż bęschtaj ßo dsen priedy franifoj, staj wumrjoli. Arabjo spytachu, zidowske ßydlischerjo Hatikwaj pola Tel Aviva nadpdnyć. Polizija pak jich wotrase.

Wysokich mandżuskich zastojnikow zatrjelili

Każ je japanske Kwantungske wójsło w Mandżukeji ßdżelało, je wójnski ßud wschitkich mandżuskich sastojnikow, kotrychż ßu njedawno jako ßowjetskich agentow spójnali, k ßmjerći sasnudźił. Sasnudźenych ßu tej huydom satrjelili. Tuczi bęchu mużojo mongolskeho polhoda. Mjes nimi bęchu nekotri kiż bęchu měli nahladne sastojnstwa, tak gouverneur mandżuskeje prowinzy polnócneje Hinganskeje a kommandant wojakow tuteje prowinzy.

Japanska powjeścernja „Domei“ k tomu powě, so ßu satrjeleni do wobschérneho spischißahanstwa byli saschmjatani. Spischißahanźy ßo wo wutworjenje wulkeho mongolskeho stata s podpjeru Moskwy prózowachu.

Wusudźenja

§ Shromadne paduschstwo bęschtaj 20ćetny Bjedrich Paul a 22ćetny Jurij Jan Bartsch, wobaj s Budyschina, loni w nozy k 24. dezembrej skuckoj. Kino wopytawschi bęschtaj na namotwjenje Bartscha s reklamowego twarjenzka na pólskim nameścje wokno wutłóczkowschi s njeho nekotre cżaßniki kradnyłoj. Bartsch bęsche pschi tym srażowak. Wurubk mjes ßobu dżelischtaj. Hamtski ßud w Budyschinje bě tutón cżin jako cżeżke paduschstwo wobhladowak a sasnudźi wobeju k 4 mećazam jastwa. Statne rěcznistwo pak należnosć jako cżeżke paduschstwo njewobhladowasche, dokelż cżaßniki njebęchu ßo s twarjenja, ale pod ßołym njebjom stejazeho pschebytka wubrake. Statny sastupjeł tohodla w powokańskim jednanju psched małej khłostańskej komoru namjetowasche, so by ßo wutżud w tutym nastupanju pscheměnił, so pak by hewak wyßokosć khłostanja ßamßna wostała. Ssud tutemu żadanju wotpowědajo Paula a Bartscha dla jednoreho paduschstwa k 4 mećazam jastwa sasnudźi.

§ Khětro hrubje bęsche 28ćetny Oswald Alwin Donath s Hlinz 11. nowembra 1935 pschi rozrěcżowanju s Hlinjanskim wjeßnjanostu w nastupanju wubłoweje kharty postupowak. Donath ßo pola wjeßnjanosty wobcżeżowasche, so wjeßnjanosta sa njeho niczo wyschne nima, so njeje dosć pilny pschi nusowych dżełach a so je s nim hrubje jednak. W ßwojim hrěwje bě Donath wjeßnjanosce wudmow nadawak a jeho s tym franił. Sa to bě Donath khłostański pschikas na tśi njedżele jastwa dostał. W jednanju wo tutym khłostańkim pschikasu po japodatym powolanju lambora Langa s Lemischowa praji, so je Donath pilny a dowěry hódny muż. Jastwowe khłostanje ßo tohodła na 2 njedżeli sniży.

Radio

Pjatk 24. hapreje ßo khłostchi:

Königswusterhausen. Nimo snateho wschědneho programma: 6,10 wjeßely ranschi konzert. 11,30 wotewrjenje nemńskeje ßahrodnisceje wustajeńcy w Drjeßdźanach. 11,40 ßa buca. 18 lokomotiwisy powědaju. 18,15 tanczele. 19 k ßwjatokej. 20,10 wjecżorna hudźba.

Lipsk. Nimo snateho wschědneho programma: 6,30 ranschi konzert. 11,30 wotewrjenje nemńskeje ßahrodnisceje wustajeńcy w Drjeßdźanach. 17,10 Sakscjo psched wrotami Budapesta w lěcze 1686. 20,10 wjecżorny konzert (z Königsberga.)

Hischcze ważne z dnjowoho programma. Hamburg: 20,10 rejwański wjecżor. Köln: 18 pschedpołdnjski konzert po pschecżu. Mnichow: 20,10 Mnichowski konzert. Wiu: 20 symfoniski konzert. Praha: 20,35 orchestrowa hudźba.

Sport

Sascholu njedżelu jahrachu renotliwi (16) żupni mischtrowja mjes ßobu dalsche kopańcy wo dokónczne nemńske mischtrstwo. Kak hižo pikachmy, mějesche na sapoczatku tóhdy żupny mischtr sčěsć hrow psched sobu. Po posledniej njedżeli wocżakanu hischcze sčtyri dalsche kopańcy, prjedy hacz ßhoniny, schtó budże se skupinowym mischtrom; buda cżi schtyri. A tuczi schtyrjo jahraju potom mjes ßobu kopańcy po pokalowym systemje, t. r. schtóż je pschěbrał, hižo wjacy ßobu njerozbudźuje. Tutón system ma wjele ßwoje smuki, ale dla mało cżaßa, kotrejż kopańśi nemńscy ßwjask (DFB) k pschewiedżenju tutych mischtrowskich hrow ma, dyrbi ßo po nim wubudżowacj.

W prěnjej skupinje sbi sakiki mischtr Polizei-Chemnitz braniborskeho mischtra BSV 92-Berlin s 4:1. Pschi połcżaßu sicieńcze hra 1:0 sa Barlinskich Byrnjeż by sakiki mischtr tak wysoko dobył, — niepokaza tola wubjerneje wyschiny! Pschihladowarjo běchu ßo lěpschcje kopańcy w Barlinje nadżeli. — W Krasowu (Königsberg) dobu dotalny nemński mischtr Schalke 04 s 4:1 nad Hindenburg-Allenstein. Połcżaß 2:1 sa Schalke 04.

W druhej skupinje: w Gliwizach podleja Wender Bremen schlesyskemu mischtrej Vorw. Rasensport Gliwizy 5:2 (1:1). W Stolpie (Pomorska) pschebra hamburalki Eimsbüttel pschecżiwo Viktoria-Stolp 1:0 (1:0).

W tśeczej skupinje dobu a) 1. FC-Norimberg w Jenie pschecżiwo 1. SV-Jena 5:1 (2:0, b) Stuttgartscy Kickers nad Wormadijn-Worms 3:2 (2:0), w Stuttgarcze.

W schtwórtej skupinje běchu tele wuńdźki: w Hanau: FC-Hanau 93 — SV-Waldhof 0:0. W Kólnje n. R.: Kölner CfR — Fortuna-Düsseldorf 0:2 (0:1).

Pschispomnjenje. Dobucżerjo ßu schěroko cżischcżane, so by je lěpje spóznacj móhł!

Schmeling — Joe Louis.

Hischcze njeje wěste, hdże budże pjaścżowanje tuteje dwoje wo ßwětowe mischtrstwo. Każ ßo s New Yorka powě, je wjeśty Dillard, farjadowarjej tuteho pjaścżowanja, Mike Jacobs, milijon dollarow posticżił, hdy by bój na tónz ßmažnika do mésta Saw Diago w Californiskej pschepołożił. W tutym mésce je mjenujcy kalifornika wultarjenja. — Hdże a hdy budże pjaścżenja, je potajkim hischcze njewěste.

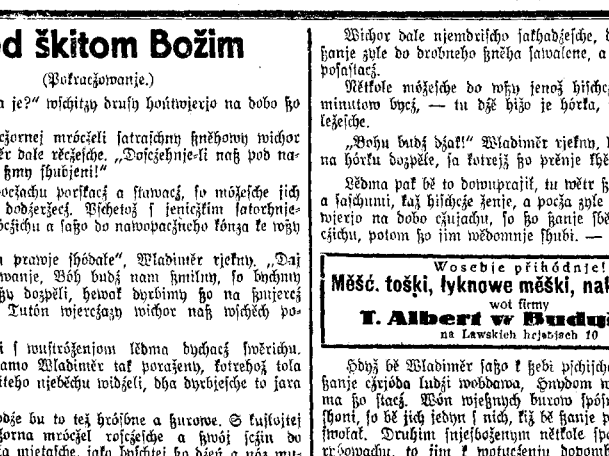

Mjednik pomjenowa generalneho wyschka ße Seeckta sa schefa pěschego polka cżo. 67.

K 70. narodninam pósła wjednik prjedawschemu najwyschschemu roskasowarjej woborneje mozy generalnemu wyschkej ße Seecktej zhożopschejaze pismo a pomjenowa jeho sa schefa pěschego polka cżo. 67. Statny wójnski minister generalny pólny marschall ß Blomberg ße Seecktej, hromadże s generalom artillerije ß Rundstedtom, zhożopschecża woboroweje mozy wuprajt. Po tym wotmě po nimotkód budźbneho korpża a cżesniene kompanije pěschego polka cżo. 67.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Pod škitom Božim

22] (Pokračowanje.)

„Schto dha je?“ wschitzy druhi houtwjerjo na dobo ßo wopraschachu.

„W teile cżornej mrócżeli satraschny śněhowy wichor tżi“, Wladiměr dale rěcżesche. „Dosćehnje-li naß pod nalim njebjom, żmy zhubjeni!“

Konje počachu porikacj a ßawacj, so móżesche jich Iwan lědma dodżerżeć. Pschetoż ß jenicżkim satorhnjenjom ßo ßawróćichu a ßaßo do nawopacżneho końza ke wożu cżerpjachu.

„Konje ßu prawje ßhódale“, Wladiměr rjekny. „Daj jim běżeć, Iwanje, Bóh budź nam żmilny, so bychmy hischcze do wżu dozdżeli, hewak dyrbimy ßo na żnjerżeć wuhotowacj. Tutón wjerćazy wichor naß wschěch pohreba.“

Jeżi ßebi ß wustróżenjom lědma dychacj śwěrichu. Hdyż běsche ßamo Wladiměr tak porażeny, kotrehoż tola Jenje bjeßmużiteho njeběchu widżeli, dha dyrbjesche to jara ßle być.

A woprawdże bu to też hróßne a żurowe. S kuśtojtej ßpěschnosću cżorna mrócżel rozcżesche a ßwój cżin do wótreho ßwětła mjetasche, jako byschtej ßo dżeń a nóz muczitej. S dalokeje ßdalenosće bě hwißdanje słyschećz, a po něcżim ßo to do wucża ßtopnjowasche. We wjerschkach schtomow, kotrejż wożamorzene pschi dróży stejachu, pocża to praikacj a ßtonacj, ßněh dźiwje létasche a ßo do mrócżeli ßtokowasche.

„Jédź, schtoż móżesch, Iwanje!“ Wladiměr na pohonca ßawoła. „Bórzy dyrbimy do wżu być.“

Konje jachłachu a ßwoje poßlednje mozy napinachu. Pót, do jenicżka ßhuśnjeny, jim po zylym khribjeńe leżesche, a jich strach ßo w tym pokasowasche, so je żalosćazym hłosom rjehotachu.

„Tamle je wjeß!“ Jan ßawoła. „Sa schtwórcż hodźiny tam wećerje budżemy.“

Wschitzy woczi napinajo hladachu — haj, tamle tón cżorny blak, to dyrbjesche być.

Wichor dale njembrischo ßakhadżeschе, druhdy bywachu ßanje zyle do drobneho ßněha ßawalene, a konje dyrbjachu posstacj.

Někotre móżesche do wży jenoż hischcze něschto mało minutow być, — tu dże hižo je hórka, ßa kotrejż wona leżesche.

„Bohu budź dżak!“ Wladiměr rjekny, hdyż běchu konje na hórku dozdżele, ßa kotrejż ßo prěnje khěżki pokasowachu.

Lědma pak bě to dowuprajił, tu wětr żurowje ßahwisda a saschmni, każ hischcze jenje, a pocża zyle nóz być. Honćwjerjo na dobo cżujachu, so ßo ßanje ßběhachu a powróćichu, potom ßo jim wědomnje ßhubi. —

Wosebje přihódnje!

Měšć. toški, łyknowe měški, nakupne sački

wot firmy

T. Albert w Budyšinje

na Lawskich hejdźach 10 799

Hdyż bě Wladiměr ßaßo k ßebi pschijschoł, widżeschе, kak ßanje cżłóka ludźi wobdawa, ßnydom wón ßpóźna, schto ma ßo ßtacj. Wón wjeßnych burow ßpóźna, wot kotrychż ßhoni, ßo bě jich jedyn ß nich, kiż bě ßanje pytnył, na pomoz ßwołak. Druhim ßujeßbożenym někotre ßpanje ß paleńzom rychowachu, to ßim k wotkuczenju doponha. Ale jenenu tuhim ßrědk njepomhalsche. Iwan na wobliczu w ßněhu leżeschе, kiaki ßpowróćenych ßani jemu cżeżko na khribjecze leżeschtej.

„Wbohi cżłowjeko!“ Wladiměr ßkorżeschе. „Schto twoja żona praji, hdyż ßo ty wjazy njemrócżischi!“

Ssantje ßaßo ßtajichu a konje ße ßaschmjatanehо gratu wußwobodżichu. Potom pomalku do wży jedżechu. Tam dobrocżiwi burjy ludźo ße ßujeßbożenym wo cżopły ßhow poßtarachu. Cżi, takle Inbożiwi wothładani, ßo bórzy ßaßo ßhrabachu a ßlowo dżakowanja namakachu.

„Po naß budźeschе bylo, njebudźichmy-li waß měli“, Wladiměr rjekny. „Bóh je to wschitko ßpodżimnje wjedł a dokonjał.“

„Cżeho dla dha njeßeże pola naß wostali, hdyż waß proschachmy?“ ßtary muż naßpomni. „Mi tak bęsche, jako bych wědżał, so waß njeßoże podeńdże. Cżujach, schtoś mějesche pschińcź, do cżaßa.“

„Chcżeże-li naß někotre něschto cżaßa hospodowacj, chcemy to ß dżakom pschijeć“, Wladiměr buram rjekny. „Ja na ßwoju wożobu na waschu hospodliwosć njedźiwam; pschetoż cżuu, hdyż je Iwan morwy, domoj, so bych tu wěż guvernerej wojßewił a po noweho pohonca dóschoł, a ß dobom też nabyte koże wotedał. Chcżeże-li nětko wojich towarischow pola ßebje dżerżeć, domiń ßo njewótrózu; budże mi to lubo, a budu pokojnischi puczowacj, hacz hdy bych jich ßebi ßamym pschewostajicź dyrbjał.“

Wjeßnjenjo hnydom rjeńchu, so ßu k temu hotowi, a jedyn rjekny, a hdy by to też schtyri njedżele trało, tej tak dołho bychu to rady cżinili.

„Tak dołho to tracj njedyrbi“, Wladiměr ßnapischeżiwi. „Sa dwě niedżeli ßebi myßlu, so budu ßaßo wrócżo.“

Jeżi pschi tajkich wobßtejnoßcżach Wladiměrej rady cżahnyli dachu a pola dobrocżiwych ludźi bórzy ßhomjaznichu. Wobydlerjo ßo ß dżela ß hońtwu a ß dżela ß tym żiwjachu, so we wulkej rězy, kiż njedałoko wży nimo běżeschе, rybu kojachu a jerżi běchu wjeżeli, so móżachu żiwotnym dobrocżelam pschi tymle dżele pomhacj a ßo jim tak dżakowni wupokazacj. Rybarßtwo bě jim něschto nowe. Też pschi tym dżele dyrbjachu ßo jara pocżeć; pschetoż wjele prózy bě trjeba, hdyż do ßtopu tolśteho lodu dżery rubachu. Tola tale próza ßo jara derje placżeschе; pschetoż ryby, ß kotrymiż ßo tu njewjesche, dżachu tak jara do ßaka, so ßo Jan na kojenje rybow w Genezaretßim jězoru dopomni a tutu myßlicżku też wjeßnjanam ßjawnje wupraji.

Burjo jemu njerozumjachu a ßo praschachu, schto won ß tym měni. Tu ßo wukopa, so běchu cżi ludźo wo nabeżunje jara mało roswuczeni, schtoż wójo dżiwajo na to, so bě wjeß żyle wożamorzena, jara nadpadne być njemóżeschе. Kschećerjenjo dże woni wschitzy běchu, ale jich kschećerjanstwo jenoż w tutym wobßtejeschе, so běchu kschećerjenizu dostali a ßo móżachu wótczenaschi a prěnju kaßnju ß hłowy. Jenoż jutu wob léto puczowaju duchowny pschikhadżeschе k nim, kiż ßa tón cżaß narodżene dżeći kschećerjeschе a jim wo burßkej khěżi Bożu żłużbu dżerżeschе. Wjeß ßu nětko ßa ßtu lět tež tute wobßtejnoßcże wjele lěpßche.

(Pokračowanje ßcżěhuje.)

Ze Serbow

W Budyschinje, 23. hapryleje 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Radšo žanu košlu, hač dołh!

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer plus 2, najwyšcha dnjowa temperatura 11 stop. cžoploty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer plus 3, najnišcha temperatura w nocy 4 stop. cžoploty. — Nižina pscheß naſche strony ſ wječora k ranju cźehnje a ſo ſ pomróčenjom a deſchćowanjom wuſkutkuje. Jeje wjetſchi dźěl pak je naſ hižo pschecžahnył. Sſmjěrny wocžakowacž, ſo deſchćowanje bórſy pſcheſtanje a ſo wuwjedri. Nad krótkowječornej Europu ſo ſtylna wyſchina wupſcheſtrěwa. Wona ſo k nam bliži a nam rjane nalětne wjedro pſchinjeſe. — Jutſje pjatk ſłóncžko 4,48 hodź. ſkhadźa a ſo 7,09 hodź. khowa. Měſacžk ſkhadźa jutſje rano 6,16 hodź. a khowa ſo wječor 11,27 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi pjatk: Njenje.**

*

Měſtnoſcź k ſapiſowanju ſa SA-dźakny wopor we wokrjeſu ſtandarty 103.

Kaž je ſnate, je ſtabowy ſchef SA Lutze wjednikej na jeho narodnym dnju plan a liſcžinu wulkeho woporneho ſkutka pſchepodał. SA tutón woporny ſkutk kóždy lěto pſchewjedźe.

Do cžeſtnych liſcžinow móže ſo kóždy ſapiſacž. Cžeſtne liſcžiny ſu ſo pola wudźyrow ſtandarty 103 ſa cžaſ wot 21. hapryleje 1936 dopołdnja 9 hodźin hacž do 22. meje 1936 wupołožiłe.

Měſtna wupołoženja ſu: w Budyſchinje na Leſſingſkej dróſy 10 (w „Hantiſkim dworje") wſchědnje wot 9 do 20 hodźin a na Ortenburgſkim hrodźe wſchědnje wot 9 do 20 hodźin; we Wołkinje: wudźyr 2/103 w Barcže cžiſło 8; 3/103 w SA-domje we Wulkej Dubrawje cžiſło 72a; wudźyr 4/103 w Budeſtezach cžiſło 50b; wudźyr 5/103 w Kamjenzu, Anger cžiſło 16; wudźyr 6/103 w Stróžkrowje na Torhoschcžu 15; wudźyr 7/103 w Kinsbórku na Hornczſkich wikach cžiſło 2; wudźyr 8/103 we Wulkich Rědarjezach na Piwarſkej dróſy 20; wudźyr 9/103 w Biſkopizach na Nowoměſchcžanſkej dróſy 2; wudźyr 10/103 w Semizach-Tumizach na Adolfa-Hitlerſkej dróſy 14; wudźyr 11/103 we Wjaſońcy na Adolfa-Hitlerſkej dróſy 5; wudźyr 12/103 w Schěrachowje na Adolfa-Hitlerſkej dróſy 74.

*

Kedźbu! Zaničenje rěpowych šćónow!

1. Sbytne ſymjo kojeřſkich ſynuhow.

Se wſchelakich ſtron je ſo powěſło, ſo je ſymjo ſa kojeřſke ſynuhi ſbytne woſtało, a ſu ſo praſcheli, hacž móže ſo wróćo póſłacž. K tomu ſo ſlědowace ſdźěluje:

Sſymjo, kotrež je ſo pſchewiele ſkaſało, dyrbi ſo po wſach abo pokrjeſach po móžnoſcźi bórſy družſtwam wróćicž, pſcheſ kotrež je ſo ſhromadnje kupiło. Tute roſdźělenje maju ſakiſenu krajnenu towaŕſtwu ſa plahowanje ſymjenjow w Drježdźanach A 1, Chriſtianſtraße 29, hdyž je ſo jim njetrjebane ſymjo wróćiło, hnydom ſdźělicž, kelko ſymjenja je ſbytneho woſtało. Na to ſo jim ramolwjenje póſcźele, ſo ma ſo ſymjo wróćicž. Pjenježne ſarunanje je jenož tehdy móžne, hdyž ſo trěbne naprawy ſpěſchnje wobſtaraju.

Pſchihódne njeje, ſo ſo denaturiſowane ſymjo ſa kojeřſke ſynuhi k ſaničenju pſchichodneho lěta ſkhowa.

2. Kontrolla kojeřſkich taſlow.

Kojeřſke taſſe, kiž ſu wokrjeſni dowěrnizy pſchiprawili, maju ſo ſtajicž krótko prjedy hacž rěpa na kojeřſkich ſynuhach ſkhadźa. So ſo rěpowe ſchcźónu, kiž pſchikhadźeja, njebychu mylike, ſo pſchiſtup ke kontrollnym taſlam njeſmě ſ kojeřſkimi rěpami požadacž. Tohodla maju ſo pſchi ſkhadźenju rěpy ſwotorhacž, kiž na pucžu ſteja (wuſka ſcheżka). Wſchitzy plahowarjo rěpy a wſchitzy ſajinzy, kotřiž chcźedźa ſebi kojeřſke taſſe wobhladacž, maju jenož po tutej ſcheżcy khodźicž. Trubdźe na rolu kojeřſkich ſynuhow ſtupicž abo ju pſchecž njeje dowolene. Runje tak ſo rěpowe ſchcźónu, kiž na taſlu ſlecža, ſ njeje njeſmědźa wotſtronicž, dokelž ſewak kontrollne wunoſchki njebudźa bjesporočne. Sa wokrjeſnych dowěrnikow ſo hiſchcže ſdźěluje, ſo ma ſo nimo kontrollowanja kojeřſkich taſlow licžba jenotliwych ſchcźónow, kiž na rěpach ſedźa, někotre dny rónu ſwěſcźicž a ſapiſowacž (rano ſahe ſo najlěpje licži; kóžda rěpa ma ſo dokładnje pſchehladacž).

Sa kojeřſke taſle, kiž ſu ſo w njepoſrědnje bliſkim wokrjeſu ſwonka wukaſa (namjeſnej krajinje) ſtajile, ma ſo hiſchcže pſchiſpomnicž, ſo tuta kontrolla, hdyž nicžo njedopokaže, na žadyn pad njeje wěſty dopokaſ, ſo tuta letonoſcź njeje ſe ſchcźónami ſanjerodźena. Kontrolla kojeřſkich taſlow je na prěnim měſtnje jenož ſredk k wobkedźbowanju pucžowanja ſchcźónow ſe ſymſkich lěhwow a k poſtajenju, hdy maju ſo kojeřſke ſynuhi pſcheworacž.

Wěžywuſtojny: Dr. Leib.

*

— **300 Budyſkich hólzow do hólcžiny ſaſtupiło.** Wabjenſki tydźeń ſa hólcžinu je kaž wſchudźe tež w najſchim měſcźe wulki wuſpěch měł. Sžyła je tu něhdźe 300 hólzow do hólcžiny ſaſtupiło.

— **3000 domjazych wothładarjow powětrowého ſchita ſo njedźelu na winowatoſcźe ſwjaſa.** Pſchichodnu njedźelu 26. hapryleje wyſchſchi měſchcžanoſta dr. Opitz 3000 Budyſkich domjazych wothładarjow powětrowého ſchita na jich winowatoſcźe ſwjaſa. Tucži ſo dopołdnja ½11 hodźin we ſwucžowaŕni bědźhowſkich kajarnow pſchi Lubijſkej dróſy ſhromadźa. Krajny ſkupinowy wjednik němſkeho powětroweho ſchita general na wuſł. Schroeder-Drježdźanſki ſměje narěcž. Wyſchſchi měſchcžanoſta dr. Opitz ſwjaſanſke ſłowa pſchecžita, kiž domjazy wothładarjo woſpjetuja. Po tutej ſwjatocžnoſcźi ſo wotdźělenja a ſwjaſki ſe ſwojimi khorhojemi na Žitne wiki padadźa, hdźež nimo krajneho ſkupinoweho wjednika generala na wuſł. Schroedera pokrocža. Wot ½1 do ½2 hodźin kapała němſkeho ſwjaſka ſa powětrowy ſchit naměſtny konzert poſkicži. Wječor wot 8 hodźin ſměje ſo w Krónje ſwjedźenſki konzert, ſ kotrymž wuſnamny dźeń wuklincži.

— **Schtó móže něſchto woſjewicž?** Kaž je ſo kriminalnemu wotdźělenju w Budyſchinje woſjewiło, je něchtó 7. abo 8. hapryleje t. l. popołdnju w cžaſu wot 1 do 5 hodźin na Tuchoŕſkim pohrjebniſchcžu w 4. wotdźělenju na rowje ſchuliſkeho hólza Kěžora, kotrehož ſu w lěcže 1910 ſkónzowali, rowowy pomnik ſ podſtawka powalił. — Schtóž je něſchto wobkedźbowal abo móže ſewak něſchto ſdźělicž, ſchtož by mohło k wuſlědźenju ſkucžerja ſłužicž, ſo proſchy, ſo by ſo pola kriminalneho wotdźělenja w Budyſchinje, telefon 2802, ſamołwił.

— **Njeſboże na dróſy** ſta ſo wcžera wječor wokoło ¼8 hodźin. K roſpucžej Lubijſkeje a Wóſporſkeje dróhi wořobowy automobil ſ měſta pſchijědźe. Najprjedy ſe ſnamjenjom woſjewi, ſo chce ſo na Wóſporku dróhu ſawinycž, potom pak ſaſta a ſwoje ſnamjo ſaſo puſchcźi. Słóncžnje pak ſo tola na Wóſporſku dróhu ſawinu. Jeho ſadźer'enje motorſkeho koleſarja ſamyli, kiž ſa nim pſchijědźe. Tutón do autowych durjow ſraſy a ſe ſwojim towaŕſchom padźe. Wobaj ſo khětro ſraniſchtaj. Wyſchſchi ſtabowy lěkaŕ, kiž nimo pſchijědźe, ſoſinſa nuſnje ſwobała. Motorſke koło a auto běſchtej ſo wobſchkodźilej.

— **Polizajſka patrouilla** je tu cžěſkoſłowakiſkeho ſłacža na nadeſchła, kiž pod hołym njebjom nocowaſche. Wón te njemſkeje paſ pſchi ſebi, ſ kotrymž budźiſche měł prawo němſke mjeſy pſchekrocžicž. Polizija jeho ſaja.

S **Trjebjeńzy.** Stawniſke podawki w tudyſchim ſtawniſtim wokrjeſu w poſlědnich ſchtyrjoch lětach ſcžehowaze wuwicže pokaſuja: 1932 17 porodow (8 mužſkich 9 žónſkich), 10 wěrowanjow a 15 ſmjertnych padow (9 mužſkich a 6 žón'kich wořobow), 1933 18 porodow (9 mužſkich a 9 žónſkich) 10 wěrowanjow a 25 ſmjertnych padow, ſ pſchiliczenjom do teho tež 2 morwo narodźeni (8 mužſkich a 17 žónſkich wořobow); 1934: 23 porodow (9 mužſkich a 14 žónſkich), 24 wěrowanjow a 24 ſmjertnych padow (13 mužſkich a 11 žónſkich wořobow) a 1935: 29 porodow (14 mužſkich a 15 žónſkich), 28 wěrowanjow a 21 ſmjertn. padow ſ pſchiliczenjom do teho 1 morwonarodźenje (6 mužſkich a 15 žónſkich wořobow). Po pſchewſacžu nozy je licžba porodow a wěrowanjow ſtajnje pſchiběrała, ſchtož ma ſwcžu pſchicžinu w ſpadowanju bjesdźěłoſcže a w pořicženych mandźelſkich požcžonkach. Do ſtawniſkeho wokrjeſa w Trjebjeńzy ſłuſcheja wſy: Trjebjeńza ſ Wadezami, Mjeſchizy ſ Wuježkom, Pomozy ſ Wawizami, Jorneżuki, Sſowrjezy ſe Schekezami, ſ Brěſowom a Wyſokej a Nachlow ſ Delanami. Splóſkom a ſ Khójnizu.

S **Bukez.** Wcžera rano wokoło 7 hodź. ſta ſo na ſtatnej Lubijſko-Bukecžanſkej dró'y njedaloko Błóżan wobkhadne njeſboże, pſchi kotrymž motorſki koleſaŕ dr 12lětneje holcžki bura Langi ſ Błóżan ſajědźe a ju pſch tym ſrani, tak ſo dyrbjeſche ſo do khorownje do Lubija pſchewjeſcž. Motorſki koleſaŕ jědźeſche ſ Błóżan do Bukez. Jemu napſchecžiwo pſchijědźe cžežity wós Schrieſkſkeho tworoweho nakupowanſkeho towaŕſtwa. ſchuliſkich dźěcži, mjes nimi Langez holcžka, chaŕſche ſad cžežiteho wosa ſ lěweje na prawu ſtronu drohi pſchenč. W tutym wokomiku motorſki koleſaŕ pſchijědźe a ſrab ny prěnje dźěcžo, Langez holcžku, a cžiſny ju k ſemi. Prěnju pomoz Bukecžanſki lěkaŕ dr. Schmidt poda a ſłowny ſtraſniſchtr Rychtar ſ Bukez naležnoſcž ſapiſa. Langez holcžka je najſkěrje ſo ſnutſkownje ſraniła.

S **Koblizy.** (Wotpokaſana luboſcź.) 25lětny cžěſki M. kotryž dotal we Wěrminhoſkje dźěłaſche, je ſeb ſańdźenu póndźelu ſo ſatkėliwſchi ſiwienje wſał. Chzy ſcheſche lekamoſtatnicž a ſe ſebi nieweſtu we wſy wupytał, kotraž pak jeho luboſcž wotpokaſa. To je jemu ſkěrje tak k wutrobje ſchło, ſo je ruku na ſo ſłožił. Pohrjeb budźe pjatk we Wulkich Sdźarach.

W Centralnym dźiwadle hraja wot jutſiſcheho pjatka ſnamjenity ſynkfilm „Anna Karenina" po ſpiſowacželu Lawa Tolſteho. We hłownych rólach hraja Grete Garbo, Frederic March, Freddie Bartholomow. Cžin hraje w Moſkwje a Pětrohrodźe.

Hospodaŕski rozhlad

Schtwórtk, 23. hapryleje 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,487	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,275	100 českosl. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	81,00	100 franc. frankow	16,38

Barlinſka bur'a, 22. hapryleje. Na ſpocžatku wcžerawſcheje kurſy njebě wuwicže jyle jednotne. Po njepſcheſtawaznych ſkrucženjach poſłednich dnjow jewjeſche ſo we wſchelakich hódnotach potrjeba ſwoje wobſtatki pomjenſchicž, ſchtož pak k wjetſchim wotkhilenjam njewjedźeſche. Sakladne měnjenje bě dale pſchecželne a bankowſka klientela ſ nowymi nakupowanjemi na wiki pſchikhadźa, tak ſo powſchitkownje kurſy dale ſtupachu. Poſlědnje woſjewjenja wo wupłacženjach dividendy někotrych wuſnamnych pſchedewſacžow ke ſkrucženju bjes dwěla pſchinoſchowachu. Tak na pſchikład bě ſajim na textilnych akziowych wikach ſa Stöhr — cžeſanu tkaninu, na ſakładźe powyſchenja dividendy ſe 6 na 7 proz. Tež autowe hódnoty mějachu ſiwy wobkhod. Na rentowych wikach njebě wożebitnych pſchemenjenjow.

Barlinſke žitne wukowiki. Na žykłowym položenju na Barlinſkich žitnych wulkowikach je ſo lědy něſchto pſchemeniło. Wobkhod pohibowaſche ſo kaž hacž dotal we měrnych kolijach, ſchtož ma ſo ſdźěla ſłabemu dowoſej pſchipiſowacž. Poſkicženja ſwjetſcha jenož ſ druheje ruki p'chelhadźeja. W toży je napra'chowanje dalokowjetſche hacž poſkicženje, ſchtož wożebje ſa provinzu płacži, mjes tym, ſo w Barlinje mjeny tak wulki ſajim nimaja. Pſchenza ſo w najlěpſchich družinach kupuje. Pſchenčeſkowe družiny ſo w małych provinzialnych młynach, kotrež běžnje ſwoju potrjebu kryja, kupuja. Njekontingentowane khlěbowe žita maja pſchezo kupzow. We wowſu njeje dowos wulki, dożaha pak, ſo by Barlinſki konſum ſajtarał. S pizowanſkich jecžmjenjow ſo pſchekupcowe družiny žadaja. Na mukowych wikach ſo pſchemenjenja wukaſy wo mukowych płacžiſnach žitnych hoſpodaŕſkich ſwjaſkow ſiwje roſpominachu.

Wčera płacżeſche w Barlinje zentnak

pſchenzy W 8: 10,20 hr., W 9: 10,25 hr., — rožki R 8: 8,40 hr., R 11: 8,55 hr., — jecžmjenja G 7: 8,65 hr., G 9: 8,90 hr., — wowſa H 11: 8,35 hr., H 13: 8,50 hr.

Někotre płacžiſny ſ Drježdźanſkich wikow.

Husy, ſaŕěſane 0,70—1,60 hr., kacžki, ſaŕěſane 1,10 hacž 1,20 hr., kury, ſtare, ſaŕěſane 0,90—1,10 hr., kury, młode, ſaŕěſane 1—1,20 hr., karpy 1 hr., liny 1,70 hr., jabłuka 15—60 pj., běrny, po puntach 5 pj., zybla 12—15 pj., khrěn 70—80 pj., ſołotej, kercžk 15—30 pj., korki 40—70 pj., cžerwjeny kał 15—18 pj., buny 1,50 hacž 2,20 hr., petrſchilka, walcžk 3—4 pj., ſhromaſ (Spargel) 1 hacž 2,20 hr., rapunžki 60—70 pj., rjewjeń 20—35 pj., butra 1,42—1,52 hr., jeja 8—11 pj.

Dźenßniſche ſłótne wiki w Drježdźanach.

Na ſłótne wiki p'chihna ſo dźenſa: 5 wołow, 41 bykow, 20 krowow, 734 cželatow, 152 wowzow a 1148 ſwini. Pola howjadźeho ſkotu a wowzow bě wobkhod bjes wuſnama. Pola cželatow wuwi ſo pomały wobkhod a płacžiſny pornjo ſańdźenemu tydźenjej wo něſchto pjenježkow ropuſchczachu. Sſwinje ſo ſa krute płacžiny rosdźělichu.

Kajke ſłanje w kurjatkowych kurjenzach wužiwacž?

W kurjenzach ſo jako ſłanje rady pochowzowy proch (Torfmull) wužiwa. Hnój ſo ſ tutym prochom derje wja'a a hrośne dymy ſo wotſtronja. Tola wopak je hdyž pochowzowy proch tež w kurjatkowych kurjenzach wužiwach, dokelž kurjatka proch žeru, kotryž ſo w ſchiju a žołdku ſadźi, pſchi cžimž wſchu wložnoſcž do ſo ſrěbe a wjała. Kurjatka pſchi tym bjes dwěla ſahinu, ka to po pſchepytowanju tajkich kurjatkow ſo ſwěcžicž, ko trež w kurjenzach, w kotrychž ſo pochowzowy próch wužiwaſche, pſchebywachu. We wotewrjenych kurjatkach namakachu ſchiju a žołdk ſ pochowzowym prochom napjelnjenaj. Sa kurjatka měło ſo potajkim jenož jako najlěpſche ſłanje ſykanje wužicž.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	22. 4.	21. 4.		22. 4.	21. 4.
Pšeńca	214,0	214,0	buny	21,0-23,0	21,0-23,0
rožka	177,0	177,0	woka	30,0-31,0	30,0-31,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	17,0-18,5	17,0-18,5
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	29,0-31,0	29,0-31,0
wows	—	—	zeradella	44,0-48,0	44,0-48,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,35	27,35	lany wosušk	17,30	17,30
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	19,00	18,90
ržane "	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	33,0-36,0	33,0-36,0	pšeńč. "		
lane symjo	—	—	wowsna "		
pjeluški	33,5-36,0	33,5-36,0	ječna "		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 204.0 9: 205.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 168.0 11: 171.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 11: 167,0 13: 170.0

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěški dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. III. 1936 2225. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

S Khĕiweje Borſchcže. Tež tu ſo na to pokaſuje, ſo bychu ſo w pſchichodźe ſmyſli njeſtaſe, ſo liſtowa adreſa ſa Khwacžanſki wjeſny dźĕl Khĕiwu Borſchcž (Quatitz Ortsteil Kronförſtchen) njedoſaha, dokelž je tutón dźĕl wſy pôſtowemu wokrjeſej w Małym Wjelkowje pſchiſamknjeny. Prawy napiſ potajſim rĕka: Khwacžizy wjeſny dźĕl Khĕiwa Borſchcž, pôſta Mały Wjelkow abo jenož Khĕiwa Borſchcž, pôſta Mały Wjelkow.

S Lupoje. W poſlednich njedźelach je trawa na lubnjſchich druſchtwowych paſtwiſchčzach jara rjenje naroſtła, tak ſo móže ſo ſkót bórzy do jaſtlow ſahnacž. Paſtwiſchčza maja jara dobre położenje a po ſdźĕlenju krajneho burſtwa do jenych ſ najlĕpſchich w zyłej Hornjej Lužizy ſluſcheja.

*

Kurſuſ ſa ſchkit pſchirody w Njeſwacžidle.

Tež w tutym naſĕcžu ſarjaduje ſo kurſuſ ſa ſchkit pſchirody we wothladarni ptacžkow w Njeſwacžidle a to w cžaſu wot 21. do 224. meje. W bĕhu kurſa ſarjaduja ſo tři wjetſche wulĕty do dalſcheje wokoliny naſcheje wſy, kotrež pod ſcžĕhowazymi heſłami ſteja: „Pſchirodne pomniki ſakſkeje Hornjeje Lužizy“, „Wothladanje pſchirody a ſanjerodźeneje pſchirody“, „Pſchirodźe bliſke lĕſne formy a jich wobydleſtwo“. Nimo teho ſarjaduja ſo na dnju wotpocžinka wjcheſake pſchedneſchki a pucžowanja do Njeſwacžidlſkeho parka a do najbliſchſcheje wokoliny. Program móže ſo darmo pola wothladarnje ptacžkow w Njeſwacžidle (Vogelſchutzwarte Neſchwitz des Landesvereins Sächſiſcher Heimatſchutz in Neſchwitz Amtsh. Bautzen) wužadacž.

*

Z Konjec. Tu zemrĕ we wysokej starobje Pornadźec wowka — Madlena zwnd. Pornadźowa. Swoje 90. narodniny je před krótkimi dnjemi započała tuteho měsaca dožiwiła a běše čełnje hač do poslednich njedźel poměrnje přeco hišće hibićiwa a strowa, ale njeslyšeše dlěši čas nimale ničo wjacy. Njebě̌še pak to najstarša wosoba we wsy, mamy tu hišće wjesnjanku nimale dwě lěće staršu a chcemy ji bórzy ke wurjadnym narodninam zbože přeć.

Z Khróšćic Před 50 lětami, srjedu 24. februara 1886, běše we wsy wurjadny swjedźeń. Młode towařstwo „Jednota“, w 14. lěće žiwjenja, poswjeći swoju nowu khorhoj. Ze wšěch kónčin běchu hosćo přikhwatali, z Budyšina, z Drježdźan, z Rakec, z Hodźija a wězo tež ze wšěch susodnych wjeskow. Zapisk z tamnych dnjow nam wo wšěm tym powě. Wšitko dalše móžeš přichodnu njedźelu na 50lětnym wopomnjeću tuteho swjedźenja zhonić, přińdźeš-li na Wjeńkec žurlu. Přečitaj sebi tež nawěšk w Serbskich Nowinach dźensa a sobotu.

Z Panćic. Klóštrske knježstwo je w njeposrědnej blizkosći krawjacych hródźow šěsć kulojtych silow po durinkskim systemje natwarić dało. Su z měšaneho betona wot twarskeho mištra Reifa w Biskopicach natwarjene a do zemje pušćene, su tři metry wysoke a šěroke a kóždy wobsahuje na 21 kóšnych metrow, potajkim hromadźe 126. Murje so z wěstej kisalinu namězuja, zo njebychu při kisanju picy a wot wonka čerpiłe. Ke konserwěrowanju zeleneje picy so wšelake srědki naložuja, potom so pica měsacy, samo lěta dołho čerstwa dźerži. Z kóždym nowym silom so zastaranje našeho skotu polěpši a potuńši.

S Kulowa. Tudyſchi tſcheſki miſchtr Albert Neunert dźanſche pſchipołdnju ſ kołowej piłu dźĕło dokónčiſchi. Pſchi tym piła jeho lĕwu ruku hrabny a jemu zyły hriedźny porſt wotrĕſny a pokalowak a palz narĕiny. Cžežkoranjeneho dowjeſechu jeho do wokrjeſneje khorowe.

S Luſka. (Wjele ſtow kurjatkow ſo ſpaliło.) Pónďźelu ſo ryćžerkubłu Błuſchazy kurjenz ſpali, w kotrymž bĕ wjele ſtow kurjatkow. Wſchĕ kurjatka ſo ſpalichu. Woheń je najſkerje ſ wobſchkodźenym tepjenjom naſtał.

S Kulowa. W jenej wſy naſcheje wokoliny bĕ ſebi pſched 13 lĕtami jedyn ratar hoſpodarſki wós dał ſhotowicž a ſtaji ſebi jón do bróžnje. Hdyž dźyſche pak jón wužicž, bĕ ſo ſhubił. Njedawno pſchebywaſche tutón ratar pola jeneho ſwojich pſchiwuſnych a tam ſhubjeny wós nadeńdźe. Pſchi pſcheſlĕdźenju ſo wukopa, ſo bĕ ſo w ſwojim cžaſu wós najſkerje ſe žortom w ſajmje ſhował. Kupz ſłomy pak njebĕ ſ wojom nicžo ſapocžecž wĕdźał a bĕ jón dale pſchedał. S kupzom bĕ pſchiwuſny potrjecheneho ratarja.

S Michałkow. Žiwnoſcžerka Helena Krawzowa je tu ſwoju žiwnoſcž ſwojej dźowzy Helenje Müllerowej rodž. Krawzez pſchewoſtajiła.

Budyske stawniske powěsće

Srjedu 22. haprleje 1936.

Narodźiłej ſo: 20. 4. Alwinej Herbertej Rauſchenbachej, ſchoferej, ſyn.

Wumrěłoj ſtaj: 21. 4. Dorotheja Charlotta Harréjez, khorowna ſotra, 34 lĕt. — Emil Kurt Fröda, pjekarſki miſchtr, 45 lĕt.

Posledn'e politiske powěsće

Nowe kommuniſtiſke ſajecža we Warſchawje.

Sańdźenu wutoru ſajachu po nowych domowych pſchepytowanjach 56 kommuniſtow, mjeſ nimi zyłu rjadu najwjedowazych ſobuſtawow kommuniſtiſkeje ſtrony.

Belgiſke pôſtſke lĕtadło ſo ſpaliło.

Belgiſke ſtimotorale lĕtadło, kotrež njeporjadnje nóznu pôſtu ſłužbu mjeſ Pariſom, Brüſſelom a Kölnom wobſtało, je wutoru wokoło 9 hodźin wjecžor mjeſ Buſſy a Baronom njeſnateje pſchicžiny dla k ſemi dyrbjało pſchiſtajicž a je ſo ſpaliło. Pſchi tym ſo wobkadka, wobſtejaza ſ dweju muži, ſaraſe. Wſchĕ pôſtſke poſyłki ſo ſobu ſpalichu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Milbenſeuche der Bienen.

I. Die Milbenſeuche herrſcht zurzeit noch in folgenden Gemeinden bez. Ortsteilen des Veterinärbezirkes Bautzen: Gemeinden: **Commerau** bei Klix, **Demitz-Thumitz, Frankenthal, Gaußig, Grubſchütz, Jenkwitz, Singwitz, Sohland, Cornßig, Wilthen.**

Ortsteile: **Kleinſeitſchen** der Gemeinde Seitſchen, **Siebitz** der Gemeinde Kleinförſtchen, **Schwarznaußlitz** der Gemeinde Mönchswalde, **Petersbach** der Gemeinde Schirgiswalde, **Wurbis** der Gemeinde Croſtau.

Unter Aufhebung der Bekanntmachungen vom 25. März 1933, 19. Januar und 3. April 1934 werden zur Verhütung der Weiterverbreitung der Seuche für die oben genannten Gemeinden und Ortsteile und einem Umkreis von 3 Kilometer folgende Maßnahmen angeordnet:

1. Aus den verſeuchten Gemeinden und Ortsteilen ſowie einem Umkreis von 3 Kilometer dürfen Bienenvölker nicht auf Ausſtellungen und Wanderbienenſtände geſchickt werden. Auch dürfen in ſolchen Gemeinden keine Ausſtellungen mit lebenden Bienenvölkern veranſtaltet und keine Wanderbienenſtände unterhalten werden. Auch dürfen im Seuchenort und im Umkreis von 3 Kilometer fremde Völker, alſo auch Wandervölker, nicht aufgeſtellt werden.

2. Perſonen, die gewerbsmäßig honighaltige Erzeugniſſe herſtellen oder die Honig und honighaltige Erzeugniſſe in ihrem Gewerbe verarbeiten oder damit handeln, haben den Honig und die honighaltigen Erzeugniſſe ſo zu verwahren oder zum Verſand zu bringen, daß ſie den Bienen nicht zugänglich ſind. Gleiches gilt von ungereinigten Geräten und Gefäßen, die zur gewerbsmäßigen Verarbeitung, Herſtellung und Aufbewahrung von Honig und honighaltigen Erzeugniſſen benutzt worden ſind.

3. Von Bienen nicht mehr beſetzte Wohnungen ſind bienendicht verſchloſſen aufzubewahren. Bienenwohnungen mit Waben oder mit Reſten von Waben eingegangener oder abgetöteter kranker oder verdächtiger Völker, auch wenn ſie nach Anſicht des Bienenbeſitzers an einer übertragbaren Krankheit nicht gelitten haben, ferner Waben oder Teile von Waben ſolcher Völker dürfen auf dem Bienenſtande nicht vorübergehend belaſſen oder aufbewahrt werden. Sie ſind ſo zu behandeln wie Wohnungen und Waben von nachweislich ſeuchenkranken Völkern. Räume, in denen ſolche Wohnungen oder ſolche Waben auch nur vorübergehend aufbewahrt und ausgebrochen werden oder in denen überhaupt Wabenwerk ausgebrochen und gewerbsmäßig auf Honig und Wachs verarbeitet wird, müſſen ſo eingerichtet ſein, daß ſie für Bienen nicht zugänglich ſind.

Demzufolge iſt das Wandern mit Bienenvölkern aus dem Bezirke der Amtshauptmannſchaft Bautzen nach der preußiſchen Heide und in benachbarte Amtshauptmannſchaften wieder erlaubt, ſoweit es nicht durch obige Sperrmaßnahmen für die noch verſeuchten Gemeinden und Ortsteile und einem Umkreis von 3 Kilometer ſowie für die Wandergebiete infolge etwa dort beſtehender Sperrmaßnahmen verboten iſt.

II. Gleichzeitig werden die Imker auf die Verordnung vom 9. April 1935 — Wanderbienenbetrieb und Bienenſeuchen — (VBl. S. 203) aufmerkſam gemacht, nach der der zuſtändigen Ortspolizeibehörde des Wandertrachtgebietes ein **Urſprungszeugnis** vorzulegen iſt. Am Wanderſtande ſind ferner die vollſtändige Anſchrift des Beſitzers und die Zahl der Völker deutlich anzubringen.

Zuwiderhandlungen werden nach den einſchlagenden geſetzlichen Beſtimmungen beſtraft.

Bautzen, 20. April 1936. **Der Amtshauptmann.**

Städtiſche Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 25. April 1936, 8—10 Uhr für die Nrn.: 4301—4600: **Rohes Schweinefleiſch**, Pfund 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Towařstwowski powěstnik.

Bacžon. Spěwny wotrjad sćéhće so pjatk pola Šěmoliž.

Drježdźany. „Jednota“ přeprošuje nanajwutrobnišo: 5. meje na hłownu zhromadźiznu wječor we 8 hodź. w tow. žurli „Bayr. Hof“ Neumarkt. Wšě sobustawy maja winowatosć, přińć! — 10. meje na wulět do Maltera. Trjechimy so w 2 hodź. na kóncu elektriki čo. 22 w Coßmannsdorfu. Jězba płaći 45 pj. K jězbje z autobusom njeje so dosć zamołwiło. — 17. meje na serbske kemše rano we 8 hodź. we kapali w Taschenberg-Palais. Spowědź wot 7 hodź.

Kopřiwina 80 cm šěr., m 42 38; 70 cm šěr., m **30** pj.

Kopřiwina 160 cm šěr. m 1,10 98; 140 cm šěr., m **85** pj.

Łožowe poćehnjenja 160 cm šěr., m **1,45**

Wupjerki pjerjakrute, njewotbarbjace, 130 cm šěr. m 2,50 **1,75**

Wupjerki pjerjakrute, njewotbarbjace, 80 cm šěr. m 1,40 **1,10**

A. BOKELMANN NSL. mějićel Curt Müller w Budyšinje na Serbskich hrjebjach 2

MEBLE a pólstrowane twory 69 poruča po nałožłšich płaćiznach **Handrij Štrympa** w Budyšinje na Róžowej hasy 15 Sym Serb!

800,— hriwnow je na 1. hypotheku wupožčić. Žadaćeljo za tutej sumu chcyli swoju adresu we wudawarni Serbskich Nowin wotedać.

Na žiwnosć pyta so **2000,— hr.** na 1. hypotheku. Poskićenja pod B 3 na wudawarni Serb. Now.

Burske kubło, blizko města Budyšina so předaja. Bliže zhonice we wudawarni Serbskich Nowin.

Bydlernje a lěharnje 757
Kuchinje a jenotliwe meble
we wšěch płaćiznach poskića
wšě blidarske dźeła za twary (kaž wokna, durje atd.) zhotowja **Skład kašćow!**
Max Lehmann w Khróšćicach
Mandźelske požčonki přijimam. Wupokaz wjeledźěčnych bjeru jako płaćiznu.

Nowosće w žonj. klobukach
we wulkim wubjerku pola
Gertrud Kluge, klobukowy wobkhod na Serbskej hasy 7
Přeprasowanje, předźěłanje płaćizny hódno

Spěwne towařstwo „Jednota“ w Khróšćicach
woswjeći njedźelu, 26. jutrownika, wječor ½8 hodźin pola Wjeńkec
50 50lětne wopomnjeće poswjećenja 1. khorhoje
Na tutón spěwny a dźiwadłowy wječor z wjesołej rejku přeprošuje wšitkich z blizka a daloka, wosebje tež bratrowske towařstwa, wutrobnje předsydstwo.

Richard Sommer [493] přjedy W. Hoppe Tel. 2626 **na Kamjentnej hasy 28** znapř. čěłozwučowarnje
Klampnarnja a instalacija
wuwjedźe wšě dźěła derje a płaćiznyhódno
Bohaty skład w domjacej a kuchinskej potrjebje

K hnydomnemu podaću poskićam ze swojeho składa w Kamjencu a Połčnicy
Rakakrute Ackersegen, připóznate připlahowańske, srjedźnopózdnje, za kóždu rolu,
Rakakrute Voran, připózn. připlahow., srjedźnopózdnje, za kóždu rolu, w dobrej kulturje,
Rakakrute Oval, žołte, připóz. připlah., srjedźnopózdn., za kóždu rolu kotraž nje přejara sucha
Rakakrute Parnassia, připózn. připlah., srjedźnoo., za srjedź., ćežku a włóžnu pěskowu rolu,
Rakakrute Sickingen, připóznate připlahow., srjedźnopóz., za kóždu rolu, lubuje włóžnotu,
Rakakrute Jubel, dowolene wikowańske sadźenki, srjedźnopózdnje, za kóždu rolu,
Rakakrute Berlichingen, připóznate připlahowańske, srjedźnozažne, za srjenju a ćežku rolu,
Rakanapadow. Erdgold, dowolene wikow. sadźenki, srjedźnopózdnje, za srjenju a ćežku rolu,
Rakakrute Rosafolia, připóznate připlahowańske, zažne, za srjenju a ćežku rolu,
Rakanap. zažne Róže, dowolene wikowańske sadźenki, zažne, za łóžku rolu,
Rakanap. Allerfr. žołte, dowolene wikowańske sadźenki, zažne, za srjenju a ćežku rolu,
Rakakrute Kaiserkrone, dowolene wikowańske sadźenki, zažne, za kóždu rolu,
Rakakrute Frühgold, připóznate připlahowańske, zažne, za srjenju a ćežku rolu,
Zwickauer Frühe, připóznate připlahowańske, zažne, za srjenju a ćežku rolu.
Gustav Bombach

Symjenja za runklicu, zeleninu a kwětki poskića 783 **Frieda Löschau** přjedy Maks Klausch wobkhod z kwětkami a symjenjemi w Budyšinje / při Žitn wikach 11 znapřeća Złotej Hwězdy

Šulske knihi za wšitke ludowe a wyšše šule, serbske a němske, wjazane a njewjazane, wobstara, nje,su-li na składźe, za krótki čas
Serbska knihařnja w Budyšinje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na póšće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čiſło (Nr.) 96 | Budyšin — Pjatk 24. haprleje 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Jendźelske naprašenja w Barlinje

Jendźelſke nowiny wo wurabźowanjach jendźelſkeho knježeŕſtwa wo woprasſchenjach piſzaju, kiž ma jendźelſki póſzlanz w Barlinje němſkemu knježeŕſtwu pſchedpołožicź.

Němſka dyrbi najprjedy wotmołwicź, hacž ſzebi myſzli, ſo maju ſzo njenadpadowe ſrěčzenja we wobluku Swjaſka ludow ſeſinicź. Němſka ma wofjewicź, hacž ſzebi myſzli, ſo je nětko ſako kraj, kiž ſzame prawa wužiwa kaž druhe kraje.

Němſka dyrbi tež wofjewicź, ſchto pod dźělenjom wuſtawy Swjaſka ludow wot Verſailleſkeho ſrěčzenja ſroſumja, kak ſzo k ſakadźe ſzwjatočzeje ſrěčzenjow ſtaja, hacž Haagſki rosriſzaŋy ſzud pſchipóſnawa a na kotre mandaty ma ſzo mandatſke praſchenje wupſchetrěcź, kiž je wjednik pſchipowědźił.

Londonſke nowiny „Morning Poſt“ piſzaju, ſo ma němſke knježeŕſtwo tež hiſchcźe na praſchenje wotmołwicź, hacž chce na někotre lěta politiſki a territorialny ſtatus quo ſa Europu pſchipóſnacź (to rěka, ſo maju politiſke poměry a kraine mjeſy wostacź, kajkež ſzu). Dźěłaczeŕſke nowiny „Daily Herald“ pak piſzaju, ſo ſzo jendźelſke knježeŕſtwo Němſku tež woprasſcha, hacž by tež ſe Sowjetſkej Ruſkej njenadpadowe ſrěčzenje ſeſinila. Naſpomnicź bydźa ſzo pjecźa tež praſchenja wotbrónjenja a wobtwjerdźenjow w Porheinſkej.

Jendźelſke nowiny pſcheradźeja, ſo budźa praſchenja jendźelſkeho knježeŕſtwa ſzětro wobſchěrne. Wocžakuja, ſo je jendźelſki póſzlanz w Barlinje hakle w bliſzchim tydźenju němſkemu knjeżeŕſtwu pſchepoda.

Italſki wopyt pola wjednika.

Wjednik a němſki kanzler je ſchtwórtk inſpektěra ſaniteŕſtwa faſchiſtiſkeje milizy profeſzora dr. Attilia Catterini, ordinariuſa ſa chirurgu na uniberſicźe w Genuwje pſchijał. Catterina běſche ſzo na kongreßu chirurgow w Barlinje wobdźělił.

Němſki wupóſzlanz w Addiſu Abebje pola wjednika.

Wjednik a němſki kanzler je ſchtwórtk němſkeho wupóſzlanza w Addiſu Abebje dr. Kirchholteſa pſchijał.

Póſzlanz hrabja Welczek pola Flandina.

Němſki póſzlanz w Pariſu hrabja Welczek je ſchtwórtk franzowſkeho ſwonkowneho miniſtra Flandina ſ pſchiležnoſcźu naſtupjenja ſzwojeho ſaſtojnſtwa wopytał. Preſidentej franzowſkeje republiki hrabja Welczek w běhu pſchichodneho tydźenja ſzwoje wužwědczenſke piſzmo pſchepoda.

Nowy němſki póſzlanz w Chileſkej.

Dotalny němſki wupóſzlanz w Chileſkej, dr. Wilhelm ſzwobodny knjeſ ſe Scholer, je ſzrjedu chileſkemu ſtatnemu preſidentej ſzwoje wobkruczeńſke piſzmo pſchepodał, w kotrymž ſzo wón jako póſzlanz pſchedſtaja.

Němſki wojeŕſki ſjěſd w Kaſſelu.

Lětuſchi němſki wojeŕſki ſjěſd w Kaſſelu je ſzo na 4. hacž 6. julija poſtajił. Pſched ſjěſdom ſzo Kyffhäuſerſki ſwjaſk k dźěłowemu ſkhadźowanju ſeńdźe.

Němſki wojeŕſki ſwjaſk woſzwjecži ſzwoje 150lětne wobſtacźe.

Pſchedawſchi füſilěrojo füſilěrſkeho połka ſ Brüning we Wangerinje w Pomorſkej 8. junija 1786 „Wangerinſke bratrowſtwo wojeŕſkich tjěłzow“ ſałožichu. Sałoženje ſta ſzo w ſmjertnym lěcźe wulkeho pruſkeho krala. Tuto towaŕſtwo bu wutkhadniſchcźo dźenſzniſcheho němſkeho wojeŕſkeho ſwjaſka (Kyffhäuſerſkeho ſwjaſka) ſap. tow. W měſcźe ſałoženja ſzo 7. junija t. l. ſzwjedźeń 150lětneho ſwjaſkoweho wobſtacźa woſzwjecži.

Paris namjetuje bróń Zwjazka ludow

W tym ſzamym wokomiku, hdyž jendźelſke knježeŕſtwo na praſchenjach dźěła, kiž maju bycź ſe ſakladom ſa jednanja wo hiſtoriſkim měrowym namjecźe wjednika a němſkeho kanzlera, w Pariſu ſpytaju, jadro tuteho měroweho naſtroja roſbicź. Nimo ſzwojeho měroweho namjeta běſche wjednik namjetował, ſo by mjes wjecžornymi mozami k ſrěčzenju wo lětaŕſtwje dóſchło, dokelž by ſzo ſ tajkim ſrěčzenjom mohło ſtrachej nahłych nadpadow ſ powětra ſ wuſpěchom napſchecźo ſtupicź.

Nětko pak ſzu nowiny franzowſkeho knježeŕſtwa „Petit Pariſien“ naſtawk woczíſchcźałe, kiž ſmyſzlenje wulkeho dźěła franzowſkeho knježeŕſtwa wobſzwětluje. Naſtawk je wudawaŕ nowin Pierre Dupuy ſzam napiſzał. To je cźim wažniſche, dokelž wón jara porědko piſche a potom tež hiſchcźe po porucžnoſcźi franzowſkeho ſwonkowneho miniſterſtwa.

W naſtawku ſzo piſche, ſo dyrbi Franzowſka ſe ſkutkom na němſke wobſzadźenje Porheinſkeje wotmołwicź. Franzowſki měrowy plan ſzo pſchemało hibicźiwy mjenuje, ſ najmjeńſcha pak je k jeho pſchewjedźenju wjele lět trěbnych. Spiſzaŕel žada, ſo by ſzo dźěl tuteho franzowſkeho plana najprjedy ſzamoſtatnje pſchewjedł, mjenujcy, ſo ſzo **bróń Swjaſka ludow ſałcźi.**

„Petit Pariſien“ namjetuje, **ſo by ſzo w Czěſkoſzłowakſkej wulke ſepjeraniſchcźo lětaŕſtwa wutworilo, kiž by ſzo Swjaſkej ludow podſtajiło. S wobſamknjenjom wjetſchiny w radźe Swjaſka ludow by ſzo tuta bróń dyrbjała do ſkutka ſtajicź.** W tajkim ſepjeraniſchcźu ſpiſzacźel naſtawka jenicžke rukowanje ſa bjesſtrach Czěſkoſzłowakſkeje a Awſtriſkeje widźi. W Czěſkoſzłowakſkej potajkim ma ſtajnje wulka licžba bombowych lětadłow pſchihotowanych ſtejecź. Lětadła maju Franzowſka, Ruſka, Czěſkoſzłowakſka, Juhoſzłowjanſka, Rumunſka a je li móžno tež Italſka ſa to podacź. Dupuy pak njeſpyta Jendźelſku k wobdźělenju pohnucź. Wón piſche, ſo móže ſzo Jendźelſka ſ rólu politiſkeje rosriſzarki ſpokojicź.

Wo nadawku tutych bombowych eſkadrow Dupuy piſche, ſo bychu pſchi „njewužadanym“ němſkim nadpadźe měłe hnydom ſapſchimnycź. Tola pſchiſpomnja, ſo měło ſzo najprjedy dokładnje poſtajicź, ſo ſzo žadyn ſwjaſk ſtatow, kiž ſzu ſzo tu mjenowałe, ſ Němſkej njeſzmě jako wužadanje Němſkeje wobhladowacź. Potom Dupuy hiſchcźe „Kypſchiny tajkeho rosriſzanja“ wopiſzuje: Plan by Franzowſkej narunał, ſchtož je ſ wobſzadźenjom Porheinſkeje ſhubiła. Němſkej ſzo pjecźa rukuje, ſo Czěſkoſzłowakſka njemóže bycź naſtroj nadpadowańſkeje politiki Franzowſkeje abo Ruſkeje, „dokelž ma jenož Swjaſk ludow prawo, lětaŕſku bróń do ſkutka ſtajicź“ atd.

Sobudźěło Italſkeje ma Dupuy ſa najſzłabſchi dypk ſzwojeho plana. Piſche, ſo w měrje mjes Franzowſkej a Czěſkoſzłowakſkej móſt jenicźzy pſches Italſku wjedźe. Franzowſka by ſzebi dyrbjała ſzobudźěło Italſkeje ſwěſcźicź, hdyž nětcźiſche ſankzije ſpuſchcźi.

Pólski ministerski president do Budapesta přijěł

Pólſki miniſterſki preſident Koſzialkowſki je ſchtwórtk do wuheŕſkeho hłowneho měſta Budapeſchta pſchijěł. Statny podſekretar w pólſkim rataŕſkim miniſterſtwje Raczynſki a někotſi wyſchſchi ſaſtojnizy ſwonkowneho miniſterſtwa a protokollſkeho wotdźělenja miniſtra pſchewodźeja. Wopyt pola wuheŕſkeho knježeŕſtwa je ſzo na tſi dny poſtajił.

Na dwórniſchcźu w Budapeſtu miniſterſki preſident Gömbös, wſchitke ſzobuſtawy wuheŕſkeho knježeŕſtwa, Budapeſtſki wyſchſchi měſchcźanoſta a ſaſtupjerjo wojeŕſkich a ziwilnych wyſchnoſcźow hoſcźa powitachu. Pólſki miniſterſki preſident hnydom po ſzwojim pſchijěſdźe wěnz k wojeŕſkemu pomnikej położi.

Wjecžor běſche wuheŕſki miniſterſki preſident k cźeſcźi pólſkeho hoſcźa diplomatiſke witanje wuhotował. Pſchi wjecžoru měješchtaj ſchefaj wobeju knježeŕſtwow rosrěčzowanje, kiž ſhromadne ſajimy Wuheŕſkeje a Pólſkeje naſtupaſche.

Belgiski parlament so rozpušćił

Belgiſka knježeŕſka rada je wobſamkła, parlament rospuſchcźicź a tutón namjet hnydom kralej pſchedpołožicź, ſo by jón podpiſzał. Schtwórtk je ſzo w belgiſkich ſtatnych nowinach wofjewiło, ſo ſtej ſzo komora a ſenat rospuſchcźiłoj. Nowowólby ſzu ſzo na 24. meje poſtajiłe. Nowy parlament ſzo 23. junija w Brüſſelu ſeńdźe.

Němskeho wupósłanca ze Stohrera namakali

Sſobotu běſchtaj ſzo němſki póſzlanz w Kairu ſe Stohrer a jeho mechanik Arnoſcht Markſtein ſhubiłoj. Schtwórtk dopołdnja ½10 hodźin ſzu jendźelſke wojeŕſke lětadła ſhubjeneju bliſko oaſy Baharije namakałe. Jendźelſki eſkadrowy wjednik Storrar 216. bombowcźe eſkadry je wulkhowaneju w ſzwojim lětadle do Heliopoſa donjeſzł.

Na lětaniſchcźu, kiž ſzo ſzylnje ſtrażowaſche, knježeŕſtwowi ſaſtupjerjo. ſzobuſtawy němſkeho wupóſzlanzſtwa, kommandant jendźelſkich wojeŕſkich lětadłow a ſzobuſtawy kralowſkeho kluba autarjow němſkeho wupóſzlanza poſtrowichu.

Kaž je ſzo ſwěſcźiło, běſche němſki wupóſzlanz ſzobotu krótko pſched Bahariju w huſtym pěſkowym wichorje ſzměr ſhubił. Jeho prózowanje na prawy pucž pſchiicź, pſchi cźimž wón w kole jěſdźeſche, ſzo njeporadźi, dokelž benzin wundźe. Potom wěs na ſkałojtu hórku ſtajiſchtaj a ſ běłym rubom pſchikryſchtaj. Tak bu jendźelſkemu lětaŕſkemu offizěrej Richardſonej móžno, lětadło hižo ſe ſdalenoſcźe 30 kilometrow ſpóſnacź.

Hdyž běchu Stohrera namakali, wón powědaſche, ſo ſtaj ſzo wón a jeho pſchewodnik mobłoj jenož ſ tym pſchi žiwjenju ſdźeržecź, ſo ſtaj najprjedy ſteriliſowanu wodu w autowym ſtudźaku pſchetrjebałoj. Schtwórtk rano ſtaj poſzlednje wolijowe ſardiny jědłoj. Wodu běſchtaj tehorunja ninale pſchetrjebałoj. Pſchi pſchepytowanju auta ſzu pytli, ſo drje je ſzo tež wodźidło twjerdeje ſemje dla ſkamało.

Wukaz němskeho znutřkowneho ministra k dnjej 1. meje

Wo woſzwjecźenju narodneho ſzwjedźenja němſkeho luda 1. meje ſtaj němſki ſnutſkowny miniſter a propagandowy miniſter wukas ſa ſjawne ſarjadniſtwa wudałoj. Słužbne twarjenja maju ſzo ſ cźeŕſtwymi ſelenymi hałzkami wupyſchicź. Tola njeſzmědźa wjetſche wudawki naſtacź. W gmejnach maju ſzo na pſchihódnych měſtnach wótſjerěčaki poſtajicź. Hudźbne korpſy wojeŕſkeje mozy, polizije, wohnjoweje wobory atd. pſchi měſtnych ſzwjatocźnoſcźach ſzobuſkutkuja. Tež lětſza polizajſka hodźina ſa korcžmy a hoſcźenzy 1. meje ſpadnje.

Kóždymaj młodymaj mandźelskimaj wjednikowu knihu

Němſki miniſter je ſtawnikam wofjewił, ſo ſzo pſcheje, ſo by ſzo pſchi wěrowanju kóždymaj mandźelſkimaj ludowy wudawk wjednikoweje knihi „Mein Kampf“ pſchepodał, dalokož to finanzne położenje gmejny dowoli a njeje-li žadyn ſ mandźelſkeju žid. Mandźelſki dyrbi bycź němſki ſtaczan. Gmejny maju wudawki ſa knihu njeſcź. S tutym pſchepodaczom knihi ma ſzo powſchitkownje 1. meje t. l. ſapocžecź.

Abesynska wo wójnskich wuspěchach powě

Abeſzynjenjo ſzu rosprawu wo wojowanjach na połodniſchej froncźe wudali, w kotrejž ſzo powě, ſo je general Naſſibu wo wuſpěchach abeſzyniſkeho wójſka ſdźělił. Abeſzynjanam je ſzo pjecźa poradźiło, Italczanam w bitwje pola Danana cźežko ſeſchkodźecź. Naſſibu powě, ſo ſzu Abeſzynjenjo wſchitke nadpady Italczanow wotraſyli. Njepſchecźel je pjecźa někotre tyſzaz mortwych ſhubił.

Abeſzynjenjo pak ſzu hiſchcźe druhu powěſcź wudali, kotraž ſ najmjeńſcha pſchekwapja. W powěſcźi ſzo wofjewja, ſo ſpłahi Galla-luda, kiž na cźole italſkeho wójſka k měſtu Deſſijej cźehnjechu, někto ſzo Abeſzynjanam pomhaju. Galla-ſpłahi, kotſiž ſdźěla w danakilſkej puſcźinje a ſdźěla we Wollo-kraju bydla, pjecźa italſkich wojakow pola Deſſija nadpaduja.

Abeſzynſki kěžor je ſzbyłk ſzwojeho ſamóženja wukhował.

Londonſke nowiny „Daily Expreß“ piſzaju, ſo je abeſzynſki kěžor ſzbyłk ſzwojeho ſamóženja (35 000 puntow: 400 000 hriwnow) pola jeneje Londonſkeje banki ſapołožił, ſo by ſzwojim dźěcźom pſchichod ſawěſcźił.

Dotal 21 morwych a 155 zranjenych w Palestinje

Pjatk je muhamedanski swjaty dźeń, kiž je tón króć wožebitu napjatosć mjez Arabami a židami sbudźił. Njedźiwajcy teho zo sa poslednje 24 hodźin njeje krwawnych pśipadow stało. We wschelakich dźělach kraja pak su so wohnje sakožile. Tak je so tež 200 000 kóžnych metrow wulke žitne polo pola Betalfy wotpaliło. Wobsedźeŕ pola je žid. Njedźiwajcy napjatosće so wulkowiki w TelAvivje sa 30. haprleju pśihotuja.

W Haifje so schtwórtk němska turistiska lódź „Monte Rosa" worzakowasche. Wona do Beiruta pojědźe a pśi Palestinje njesastanje. **Napśchečzo pśchehnatym powěscjam so hamtsky wosjewja, so je so wot spocżatka njeměrow hacž do dźensnischeho dnja 21 wosobow moriło a 155 so sraniło.**

Smjertny wopor njesboža po paradźe.

Po skónczenju wojeŕskeje parady 20. haprleje na Barlinskej dróśy w Charlottenburgu běchu schtyrjo schulerjo snjesbožili. S nich je něko sydomlětny Wolfgang Nowak we Westendskej khorowni na swoje sranjenje wumrěł.

Němski wójnski minister generalny pólny marschall s Blomberg je pśches offizěra němskeho wójnskeho ministerstwa dał k maram smjertnje snjesboženeho hólca kwěcżel połožicż. Tamnym tśjom snjesboženym dźěcżom, s kotrymiž so polěpschuje, je minister dał dary pśchepodacż.

Kommunistiska tajna organisazija w rańschej Hornjej Schlesyskej.

Pólska polizija je wobschěrnu kommunistisku tajnu organisaziju wotkryła. Jeje sobustawy běchu jako „Schlesyska podkrjesna skupina pólskeje kommunistiskeje strony" sapisane. Dotal je so 24 wosobow sajało.

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Miserikordias Domini, 26. jutrownika 1936

S **Budyschina.** W Michalskej zyrkwi rano w 7 hodź. Bože wotkasanje, němske: far. Tischer, we 8 hodź. němska a ½10 hodź. serbska Boža słužba: far. Kapleŕ.

S **Budyschina.** (Krajnozyrkwinske sjednocżenstwo.) Shromadźisny w Budyschinje. Njedźelu dop. ½11 hodź. swjaty dźěcżi, wjecżor we 8 hodź. evangelijazija. Srjedu wjecżor we 8 hodź. swjaty młodźiny. Schtwórtk wjecżor we 8 hodź. bibliska hodźina. — Shromadźisny swonka Budyschina: Póndźelu wjecżor we 8 hodź. we Wulkej Hartawje, wutoru wjecżor w Semizach, schtwórtk wjecżor we 8 hodź. w Hornjej Hórzy (hodźina je so swjateho dnja dla přjedy pśchepołožiła). — Hodźina sa żony póndźelu wjecżor we 8 hodź. w Budestezach.

S **Barta.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba, po njej dźěcżikemschenje.

S **Budestez.** Rano w 7 hodź. směje faraŕ Bójs němsku spowědź, faraŕ Böttger we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemschenje. Dop. w 11 hodź. směje faraŕ Bójs kemschenje sa dźěcżi 5. hacž 8. schulskeho lěta. — Póndźelu wjecżor we 8 hodź. evang. słužba młodźiny sa holzy; wutoru wjecżor we 8 hodź. evang. słužba młodźiny sa młodźenzow w młodźinowni. Srjedu wjecżor we 8 hodź. biblisky wjecżor sa holzy. — Schtwórtk wjecżor we 8 hodź. směje faraŕ Böttger bibliski hodźinu w Kóstach. — Schtwórtk wjecżor we 8 hodź. směje faraŕ Bójs bibliski hodźinu w młodźinowni.

S **Budyschinka.** Rano we 8 [illegible] serbska Boža słužba, dop. ½10 hodź. dźěcżikemschenje sa [illegible] dźěcżi; pop. w 2 hodź. słužba sa młode holzy w Porschizach.

S **Bukez.** Rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemschenje.

S **Delnjeho Wujesda.** Dop. ½9 hodź. so serbske přědowanje cżita. — Pjatk 1. meje rano we 8 hodź. němske kemschenje.

S **Hodźija.** Boža słužba so pol hodźiny prjedy sapocżina! Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. — Pop. w 2 hodź. rosrěcżowanje s konfirměrowanej młodźinu, tež nowokonfirměrowani maju so wobdźělicż.

S **Hrodźischcża.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź se swjatym wotkasanjom, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba. — Pop. w 2 hodź. Boža słužba sa młodźinu (rosrěcżowanje.)

S **Hucziny.** Rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boža słužba, w 11 hodź. Boža słužba sa młodźinu.

S **Khwaczizy.** Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje, w 11 hodź. dźěcżikemschenje.

S **Klukscha.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje, ¾11 hodź. kemschenje sa młodźinu.

S **Kotez.** Dop. ½10 hodź. němske kemschenje s konfirmziaju, požohnowanjom a přědowanjom, potom Bože wotkasanje, skónczenje ½12 hodź. dźěcżikemschenje (wosadny faraŕ).

S **Lucża.** Dop. w 9 hodź. němska Boža słužba. — Pjatk 1. meje dop. ½10 hodź. němska Boža słužba.

S **Lupoje.** Rano we 8 hodź. serbske kemschenje, dop. ½10 hodź. němske kemschenje, potom dźěcżikemschenje. — Pjatk 1. meje, dźeń nazionalneho dźěła dop. w 9 hodź. němske kemschenje.

S **Maleschez.** Rano we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Pop. ½3 hodź. evangelska słužba sa młodźinu (14—17 lět) we wosadnej žurli. — Schtwórtk wjecżor ½8 hodź. němska nutrnosć k dnjej narodneho dźěła.

S **Minakała.** Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje, w 11 hodź. serbske dźěcżikemschenje. — Wumrěł: Arnoscht Werner Bodenburg, morwonarodźeny synk Wernera Ernsta Bodenburga, ryczerkubleŕja w Lipicżu. — Jan Arnoscht Hanusch, wumjenkaŕ w Drobach, 79 l. 11 měs. 6 dnjow.

S **Noszacziz.** Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba. ¾11 hodź. Boža słužba sa dźěcżi.

S **Njeswacżidła.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Pop. w 3 hodź. němske a w 4 hodź. serbske kemschenje se spowědźu w Sarěcżu. — Póndźelu wjecżor we 8 hodź. wosadny wjecżor sa wschě żony naschejе wosady pola Weberez. Pśchednoschk: „Evangelska żona dźensa a jejna zyrkej." — Wutoru so pacżerje sapocżnu, w 3 hodź. sa holzy, w 4 hodź. sa hólzy. — Schtwórtk wjecżor w 7 hodź. němske kemschenje k dnjej dźěła.

S **Porschiz.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boža słužba, dop. ½10 hodź. němska Boža słužba; pop. w 2 hodź. słužba sa młode holzy. Dźěcżikemschenje dop. ½10 hodź. sa starsche dźěcżi w Budyschinku a w Boschezach, ½10 hodź. sa mjeńsche dźěcżi, ½11 hodź. sa starsche dźěcżi. Knjez sjednocżenstwowy wotkładowaŕ Peters směje bibliski hodźinu póndźelu w Porschizach (we wosadnej sali), wutoru w Boschezach.

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. serbske swj. wotkasanje, dop. w 9 hodź. serbska Boža słužba, ½11 hodź. Boža słužba sa dźěcżi. — Póndźelu rano we 8 hodź. rańscha nutrnosć. — Wutoru wjecżor we 8 hodź. żónska słužba němskeje ev. zyrkwje pola Gäblerez (pśchednoschuje sotrjanka Selbmannowa).

Se **Sślepeho.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź s Božim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. serbska Boža słužba. Smjertny kěrlusch so spěwa sa Hanja Schustera, wuměnkarja w Mulkezach. Dop. ½11 hodź. němska Boža słužba. Kollekta sa Wrótsławske měschćanske mišionstwo. Pśchip. ½1 hodź. serbske a w 1 hodź. němske kśchcżenja. — Pohrjebanaj: Hanso Schuster, wuměnkaŕ w Mulkezach, 73 lět 1 měs. 11 dnjow stary. — Hana swud Galbierzowa rodź. Nuglanoz w Dźěwinje, 41 l. 9 měs. 24 dnjow stara.

S **Wóslinka.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Kollekta. Dop. w 11 hodź. kemschenje sa dźěcżi.

S **Wósporka.** Pjatk 24. 4. wjecżor we 8 hodź. mišionska hodźina we wosadnej sali: „Evangelske mišionske dźěło w Chinje, wosebje na żonach Chiny" (mišionarka a mišionska sotra Frieda Wjeliz s Chiny, w tuchwilu na dowolu w domisnje w Němskej). Prosby so, spěwarske sobupśchinjescż! — Njedźelu rano we 8 hodź. přědowanje (wosadny faraŕ).

Kóždy- dźeń z nowa zatepić nieje wjacy trjeba hdyž maće nowy
„Baldur"-Dauerbrandherd
Bjez nućenja ke kupjenju podamy wam rad wujasnjenja wo jeho lěpšinach.
788]
Železowy dwór Joh. MIESSNER

. **Swěcżenske naprawy pśchi strajkowanju Parizskich taxijowych schoferow.**
Někdźe 15 000 taxijowych (drózkowych) schoferow w Parisu dla tarifowych swadow strajkuje. So by so wschěm wustupowanjam sadźěwało, bě polizija we wulkim rosměru so na wschěch wažnych městnach sasadźiła. Tehodla drje k wosebitym wustupam njedóndźe. Na wobrasu widźimy poliziju pśchi jejnych wosach. (Scherl B., M.)

Pod škitom Božim

23] (Pokracżowanje.)

Hdyž bě Jan spósnał, kak mało roswucżeni cżi ludźo wo wěrje a tež wo druhich wězach běchu, dokelž tu schule njeběsche, scżini sej to k wjeselu, so jim na wjecżorach je swjateho pisma powědasche. Wón so dźiwasche, kak po[illegible] je na jeho słowa posłuchachu, hacž runje wón khětro nj[illegible] spje ruski rěcżesche.

Tuž so na tuto wasche wschitkim jara derje cżas miny, a lědma běchu pytnyli, so běchu dwě njedźeli nimo, sa kotrejž chysche Wladiměr sašo s Tomska wrócżo bycż. Hdyž pak bě so tež tśecżi tydźeń minył, a Wladiměr hischcże pśchezo wrócżo njebě, pocża jim tola styskno bycż. So budźesche jim mohł słowo samacż, na to sebi nichtó njemyslesche, ale njebě snadź wón mohł njesboże měcż? Nowy snehowy wichor abo mjedwjedź, — ow, kelko sirachow jemu tola njekrosy!

Dźeń jako dźeń cżi tśjo jecżi na hórku khodźachu, pśchez njesměrnu snehowu runinu hladachu a so potom sašo poraženi wróczachu, hdyž běchu sašo a sašo jenož podarmo hladali.

Tu skónczńje, schtwórty tydźeń, wón dóndźe. Ow, bě to wyskanje! Bjez mała budźechu sbožowni pśchi wobjimanju jeho sat[illegible]cżili. Wupraschowachu so jeho na pśchemo, tak so doł[illegible] k rěcżam pśchińcż njemóžesche.

Hdyž bě so přěnja hara slehnyła, Wladiměr s blyschcżatymaj wocżomaj na nich sawoła: „Towarźschojo, wy so wjeselicże, so nje sašo macże. Hischcże wjele bole dyrbicże so radowacż nad tym, schtož sym wam pśchinjesł. Njesu wam powěscż, kotrejž so njedźijecże. Haj, wudźerajcże jenož na mnje, tak je, kaž praju. W Tomsku je so tón cżas, so tam njeběchmy, něschto njewocżakowane stało. Obowjeŕ je pola ruskeho kěžora do njemiłosće pśchischoł a nowy guberner je so na jeho městno powołał. Zyłe město jeho wukhwaluje; wón je pśchezel pśchedposlednjeho gubernera a runje sašo tak dobrocżiwy, kaž tamón. Mnoho, schtož bě Obowjeŕ porucżił, je wón wotwołał, a jedyn s jeho přěnich pśchikasow je, so maju so wójnsky do Tomska wrócżicż."

S hłosom jecżi sawołachu, hdyž bě Wladiměr dopowědał. S nowa so k njemu tłócżachu, sa ruzy jeho torhachu, s wustupowaznymaj wocżomaj na njeho hladachu; potom, bě jemu so nowa swoju powěscż wobkrucżił, sebi jedyn druhemu do rukow padźe, jako budźesche so jim wrócżenje do domisny wosjewiło.

Hdyž bě přěnje roswjeselenje nimo a hdyž bě so sašo měrnische pśchekładźenje wróciło, so Jan wopraschа:

„Ale, Wladiměro, cżehodla sy nam takle dołho cżakacż dał?"

„Hižo pśched tydźenjom budźech mohł wrócżo bycż, ale nochych prjedy pśchińcż, doniž tule powěscż njemóžach sobu pśchinjescż." Pśchi tym s kapsy papjeru wucżeže. „Ordra waschehо wrócżenja! Sym sebi ju wot gubernera wuprosył, so směm po waš jěcż a waš do Tomska wrócżo pśchiwjescż."

Haj, tu to cżorne na bělym stejesche a bě s gubernerowym sygłom wuhotowane! To njebě mylenje, smědźachu sašo wrócżo do Tomska, kotryž bě so jim tak salubił.

Ow, kak jim nětkole cżaj słodźesche, kotryž jim swěrni wjeŕsnjenjo nawarichu, a kak njedocżakliwi najajtre ranjo wocżakachu, hdyž měachu k wotjědźenju wotucżicż! Schto nětkole na lodowy wětsik dźiwachu, kotryž jim kaž s nozemi do woblicża rějasche? Stawy běchu sprostne a smjersle, ale wutropa nutska bě cżopła a so radowasche.

Woni běchu přěni, kiž so do Tomska wrócżichu. — Ke druhim so powěscż wo wumoženju hakle pośdźischo dobу, jeli bě jich s zyła hischcże na swěcże nasch[illegible]la; — wjazy hacž połoja bě jich w snehu k wěcżnemu žiwjenju wusło abo w podkopkach pod twaklu dźěła sahinyło.

W khěži s módrym drjewjanym karkom nad durjemi so hischcże do pósdnеje nozy swěcżesche, a sa cżopłymi khachlemi wokoło Wladiměra a Jana pjekaŕ a jeho żona s korcżmarjom a korcżmarku sedźeschtaj. Cżi kedźbni posłachu, kak pak tón, pak tamón powědasche, a naposledku pjekaŕka Pětrowna Wladiměra je wschej mozu k sebi sciscze a sylny ronjo rjekny:

„Wladiměrje, tajkeho muža, kajkiž ty sy, njejsym cżaš žiwjenja widźała. To ženje njesabudu, schtož sy ty na naschim Janu cżinił, a Bóh budźe cżi to tež we wěcżnosćij mytowacż!"

Ale s cżłowjekej wutrobu ma so to dźiwnje. Schto to je, so na Jan druhdy wosebjedź swojeje radoscże tajki srudny scżin wokoło wocżi? Cżehodla so wón druhdy tak wotmjelkuje a sarudźi? Wón s wopredka sam njewě, schto do teho prajicż, ale po cżasu budźe jemu to pśchezo bale jasnische.

Hdyž jeho Wladiměr je snehoweje pusczisny do Tomska domoj pśchewodźesche, bě jemu tak było, kaž by to do lubeje domisny schło. Wěso mějesche so nětkole pola swojeju lubeju sastarańskeju starscheju derje a hrějesche so w jeju lubosći a wjedźesche so jemu derje, ale ow — bě dha to hižo jeho woprawdźita domisna? Wón sebi skradźu sam porokowasche, hdyž pytny, so je njespokojom, a tola, wutroba so nochzysche dacż pśchepokasacż, wón by stajnje sašo sdychował. Bě dha to s hrěchom, so sa jemu po domisnje styskasche? —

(Pokracżowanje scżěhuje.)

W Budyſchinje, 24. haprleje 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Njedźeržćo hněw! Hněw je khorosć ćěła a duše.

— **Wo wjedrje.** Wyſchina je ßo ſ wjecżora hacż do naſchich ſtron ſcżahnyła. Pſchi ßłónczn ym wjedrje je ßo powětr wodnjo ſcżoplił. Nozy pak hiſchcże khłódne woſtanu. Wyſchina ßo najſkerje jenož krótki czaß na naſche wjedro wuſkutkuje. Pſchiwał ſymneho powětra ſ połnóznych ſtron bórſy pſcheſtanje, dokelž po zhłym połnóznym Atlantiſkim ozeanje nižiny k ranju czahnu. Najſkerje ſwjetſcha ſ połnozy naß nimo poczahnu. Pod jich wliwom pak drje ſa někotre dny k njewjedratemu czaßej dóńdże. — Jutſje ßobotu ßłónczko 4,46 hodż. ſkhadźa a ßo 7,11 hodż. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje rano 7,16 hodż. a ßo w połnozy khowa. — Wczera wjeczor w 7 hodż. barometer 740, hygrometer minus 2, najwyſchſcha dnjowa temperatura 4 ſtop. czoploty. Dźenßa rano we 8 hodż. barometer 745, hygrometer 0, najniżſcha temperatura w nozy 2 ſtop. czoploty.

Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßobotu: Mile a ßłónczne wjedro.

*

Budyſka hólczina a holczina trjebatej 50 ſkhadźowanſkich domow.

Budyſki wyſchſchi měſchczanoſta dr. Opitz je hižo woſpjet w nowinach a ſhromadźiſnach Budyſkich měſchczanow proßył, ſo bychu bóle hacż dotal na hólczinu a holczinu, Hitlerſku młodźinu a ſwjaſk němſkich holzow myßlili. Tute ſa ßwoje ſkhadźowanja — tež w rjanym poczaßu — na 30 hacż 40 hólzow abo holzy wobßahowaze ſkupiny měſtnoſcże trjebaju, kiž móža ßebi po ßwojim ſpodobanju wuhotowacż. Budyſka hólczina a holczina — lětßa na 2000 ßylna — potajkim něhdźe 50 domow potrjeba, hdźež móža ßo k nuſy 40 ſaměſczicż. We tukhwilu pak ma jenož 10 hacż 12 w zyłym měſcże! Woni ßebi wupomhaju, ſo někotre ſkupiny porjadu jedyn dom ſhromadnje wopytuja. To pak na wſchěch dnjach njeje móžno, hdyž maju nimale wſchitzy w ßamym czaßu ßłužbu, kaž to woßebje ßrjedu popołdnju bywa.

Tehodla ßo woßebje khěžerjo namołwjeja, ſo bychu ßebi pſchemyßlili, hacż njebychu mohli někajku měſtnoſcż młodźinje pſchewoſtajicż. Njech tež je měſtnoſcż njenahladna. Hólzy a holzy ßebi ju ſa krótki czaß k pſchebywaniu pſchiprawja.

Schtóż pak to njemóže ſa młody ludźik czinicż, pſchepołaj na „konto Hitlerſkeje młodźiny“ na měſchczanſkej žerowej pokładni, kiž je wyſchſchi měſchczanoſta hižo pſched lětom ſałožił, dar, kiž wón ſa wobſtaranje a wuhotowanje pſchebywaniſchczow wužije.

*

S Bórka. Njedźelu 19. haprleje je paduch w naſchim hoſczenzu pſchi rejwanſkim ſawjeßelenju jenemu hoſczej ſ kožaneje jaki, kotraž w hoſczenſkej jſtwi wißaſche, ßwětkobrunu, na krokodilowu kožu podobnu kožanu liſtowu toſchku kradnył, w kotrejž běſche wobkruczenje Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa ſa motorſke koło I 6570, ſtatny ſportowy paß a wojerſke wopißmo wo ſadźerženju wot 6./J.R. Drježdźany. Wſchě wopißma ßu bjes wobraſa a na mjeno Reichela, Gerharda, murjerja, rodź. 1. měrza 1915 w Lětonju, tam bydlazeho, wupißane. Schtóž móže něſchto bližſche wo paduchu ſdźělicż, njech to czini pola najbližſcheho ſtražmiſchtra.

S Dobruſche. Sapſchißahanje domowych wothladari powětroweho ſchkita budźe póndźelu 27. haprleje 1936 wjeczor we 8 hodźinach pola Leſkez. Wſchitzy wothladarjo domow ßu winowaczi, ſo pſchińdu.

S Kſchiweje Borſchcże. Dźěl drużſtwoweho pólneho puczja, kotryž ſe Kſchiweje Borſchcże do Boranez wjedźe, ma ßo porjedźecż. S dźěłami ma ßo hnydom po dokónczenju nalětnich pólnych dźěłow ſapoczecż.

S Khwaczi. 26. haprleje ſarjaduje tudyſcha wjeßna młodźina wjeßny wjeczor, kotryž ma ßo w prawej ludowej ſhromadnoſczi wotměcż.

Z Radworja. Jara derje a spokojnje běchu so zańdźenu póndźelu a wutoru wučinjenja wo hromadźekładźenju honow skrućiłe. Běše tola cyła wjes spokojom, hač do dweju. Tuteju dweju dla ma so 4. meje hišće jónu wučinjeć. Tola tu jedna so jenož wo kórc łuki, a móže so hižo dźens nadźija wuprajić, zo so tež tuhdy wšo zhładkuje. Je tola hromadukładźenje polow tež swoje dobre přinjesło. Mjenujcy naš baron knjez z Welck je so wšitkich kupnych předprawow wzdał. A runje tute předprawa běchu tola za wšitkich, kotrychž to potrjechi, wulka ćeža. A tak su při tutej składnosći tele stare wot knježstwa wužite prawa skónčnje so zhubiłe. Hdyž je so tajka wjes kaž Radwoŕ tak ruče dojednała, tak budźetaj so tež wěsće zbytnaj wujednać. Běše tola dobra mysl najprjedy hona wottykać a potom wuradźować. Tak móžeše sebi kóždy najprjedy wonka w přirodźe wšo wobhladać a potom na kharće, a w přirodźe je wšo tola lěpje widźeć. Tak drje móžemy so nadźeć, zo budźe 4. meje wšitko hotowe a zo nazymu kóždy na swojich nowych honach dźěła.

S Kamjenza. Swjaſk prjedawſchich pſchißłuſchnikow 442. reſervneho pěſcheho połka wotměje wot 23. hacż do 25. meje 1936 w Leſſingowym měſcże Kamjenzu ßwój 6. połkowy ſjězd. Na Hutnitſchczowej horje ſměje ßo wopominanje rjekow pſched pomnikom, kiž je měſto Kamjenz poſtajiło. Pſchi ſkładnoſczi ſjězda ßebi wobdźělnizy tež kaſarny wobhladaja.

Se Stróže pola Wulkich Sdźarow. Tudyſche NS-žónſtwo je 122 ſchtuk jeji naſběrawſchi je na dnju wjednikowych narodninow khudym dźěczom we wokolinje dało rosdźělicż. Wjeßne burſtwo je herbiſkej burowzy Kummerowej, kotraž je bjes winy do nuſy pſchiſchła, 22 zentnari ßymjeńtnych běrnow dariło, ſo by mohła pola wobßadźecż. Tež ßu jej ludźo pſchi pólnych dźěłach pilnje pomhali. — W tudyſchej ſchuli běchu ruczne dźěła naſchich ſchulerkow wuſtajene. Wjeßnjenjo wuſtajeńzu rady wopytowachu a wuſtajene dźěła wulke ſpodobanje namakachu.

Se Zympela-Tureja. Po dlěſchich prózowanjach je ßo tudyſchej dobrowólnej wohnjowej woborje poradźiło, hromadźe ſe wſchelakimi podpjerami nowoſdraſczenje wohnjoweje wobory pſchewjeſcż. Wjednik haſcheŕſkeho czaha Měrczin Pſchižan ſ Turja je ßo do Waldenburga k wjednikſkemu kurſußej podał.

S Radſchowka. Bur Jan Muka da dźěłowej ßłužbje w Nowej Wßy ßwój něhduſchi hat a dotal njeplódny kraj do plódneje łuki pſchedźělacż.

S Klětneho. (Zyrkwinſke.) Pſchichodnu njedźelu ſawjedźe ßo pſchi Božich ßłužbach lěczny porjad. Bože ßłužby ſapoczinaju ßo w 9 hodźinach. Pſchichodnu njedźelu pop. w 3 hodźinach budźe ſhromadźiſna žónſkeje pomozy. — (Dawki.) Pſchichodnu njedźelu gmejnſki běrka wot 3 hacż do 6 hodźin ſcżěhowaze dawki ſběra: ležownoſtny dawk, wotnajeńſki dawk, pßyczi dawk a zyrkwinſki dawk (ſbytki ſ lěta 1935) kaž tež pjenjeſy ſa ßwězy. — (Namakanje liſczinow pod dubom měra.) Po tſidnjowſkim dźěle bu ßrjedu popołdnju ßrjedź wßy ſtejazy dub měra powaleny. Wjele ludźi bě ßo k tutemu podawkej ſeſchło, dokelž chzyſche kóždy liſcżiny widźecż, kotrež ßo pjecża pod dubom khowachu. Bórſy tež wopraw dźe wußlědźichu železny hornz, kotryž bě ſ zyhelom pſchikryty a derje ſagipſowany. W hornzu běſche ſchkleńczane ßudobje, kotrež bě ſ pěſkom wobdate. W ßudobju běchu 3 derje wukhowane liſcżiny a 4 ſlotaki. Wobßah liſczinow pſchedczita kantor na wußłužbje Głowna. Pod korjenjemi ſtorczichu tež na ſtary wodowód.

Radio

Ssobotu 25. haprleje ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeßeły rańſchi konzert. 11,40 ſa bura. 15,30 hoſpodaŕſki tydźeńſki pſchehlad. 16 wjeßele ßobotniſche popołdnjo. 18,45 ſportſki tydźeńſki pſchehlad. 19 taczele. 20,10 ſ operettow.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 rańſchi konzert. 8,20 ſa hoſpoſu. 16 wjeßołe ßobotniſche popołdnjo. 18 taczele: khóry ſpěwaju nalětne ſpěwy. 20,10 rejwanſka hudźba (ſ Kölna).

Hiſchcże wažne ſ dnjoweho programma. Barlin: 20,10 błoßy a ſpěwy, kiž pſchi mikrofonje naſtachu. Hamburg: 20,10 operetta „Hród nad Jadranom“. Wrótßław: 20,10 wo puczowanju w ſtarym a nowym czaßu. Mnichow: 20,10 hoſczo ſ Mnichowa. Win: 20,10 nalětni potpourri. Praha: 19,15 wojerſki konzert.

Z wobkhodneho žiwjenja

Schto je Parapack? Parapack je ßo w 10lětnym nałožowanju jako wuſpěſchny pſcheczi wo wſchelakim khoroſczam wupokaſał, tak woßebje pſchecziwo drjenju, iſchiaſej, wiczi, ſahorjenju czuwow, czežkemu dychej atd. Parapack wutrobu njepſchima. Praſchejcże ßo Waſcheho lěkarja! Parapack je w 36 kulturnych ſtatach ſakońſzy ſchkitany. Nadrobniſche ßhonicże ſ nawěſchtka w dźenßniſchim czißle.

Hospodaŕski rozhlad

Pjatk, 24. haprleje 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,275	100 českosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	81,03	100 franc. frankow	16,38

Barlinſka burſa, 23. haprleje. Po trochu njewěſtym pſcheběhu pſchedwczerawſcheje burſy na wczerawſchej hódnoſtkowej burſy k wjetſchim ſkruczenjam dóńdźe. Se ſtrony bankowſkeje klientele ßo dalſche nakupowanja ſtawaja, a tež poſkiczeny material hnydom kupzow namaka. Někotre ſpezialne hódnotki pſcheŕěſkowy poſtup wo ½ proz. hiſchcże wo wjele pſchetrjechichu. Na rentowych wikach běſche žiwe napraſchowanje ſa ſtaru wójnſku požczonku.

Barlinſke žitne wulkowiki. Pſchezo hiſchcże wulki njedoſtatk dowoſa tworow ſe ſtrony rataŕſtwa žitne wulkowiki traſchi. Woßebje dowos rožki je we wſchěch dźělach kraja njedoßahazy, mies tym, ſo je napraſchowanje wulke, tak ſo ßo tež wjetſche pſchirażki hacż 4 hr. pſchiſwoleja. Wulkomłyny pſcheńzu w lěpſchich družinach kupuja. Młyny w provinzy tež pſcheŕěſkowe družiny bjeru. W pizowańſkej pſcheńzy njemóže ßo napraſchowanje ſpokojicż. Na mukowych wikach bě lědy wobrotow. Sa wowß ßu tu a tam kupzy a poſkiczenja ſa nich tehorunja doßahaja. Swužitkowańſke móžnoſcże ſa pizowańſke jeczmjenje ßu ſpokojaze. Barlinſke běrnjaze płaczižny ßu njepſcheměnjene.

Wczera płacżeſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheńzy W 8: 10,90 hr., W 9: 10,25 hr., — rožki R 8: 8,40 hr., R 11: 8,55 hr., — jeczmjenja G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr. — wowßa H 11: 8,35 hr., H 13: 8,50 hr

Wiki w Lubiju.

Pſcheńza 10,05 hr., rožka 8,40 hr., nalětni jeczmjeń 8,90—9,40 hr., naſymſki jeczmjeń 8,65 hr., wowß 8,10 hr., běrny 3—3,50 hr., ßyno 3,40—3,75 hr., ßłoma, ſ maſchinu młóczena 1,60—1,90 hr., pſcheńczna muka 17,05 hr., ržana muka 12,25—13 hr., pſcheńczne wotruby 6,60—6,90 hr., ržane wotruby 5,70—6 hr., butra ½ punta 75 pj., jeja, ſchtuka 8 pj., twaroh, punt 20—25 pj., kał, běły 18 pj., kał, czeŕwjeny 20 pj., karoty 10—12 pj., koboda, jědźna 10—15 pj., kolrabi, ſchtuka 8—10 pj., porej 25 pj., kórki 70 pj., zybla, punt 15 pj., tomaty 35 pj., ßolotej, keŕczk 15—20 pj., radiſki, walczk 8—10 pj., rjewjeń 25 pj., jabłuka, punt 15—35 pj., měrnik 15 hacż 30 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pſcheńza 10,15 hr., rožka 8,60 hr., jeczmjeń, nalětni 8,65 hr., wowß 8,10 hr., pſcheńczna muka 18,35—21 hr., ržana muka 12,30—12,50 hr., pſcheńczne wotruby 6,50 hacż 7 hr., ržane wotruby 6—6,50 hr., ßyno 4,50—4,75 hr., ßłoma ſtótna 2,50—2,60 hr., ßłoma k ſaßłanju 2,50 hacż 2,60 hr., butra 76 pj., jeja 8 pj., proßata 12—22 hr., běhaki 35—50 hr., libjata 1,50—3,25 hr., kał, běły kg. 36—40 pj., kał, czeŕwjeny 40 pj., kał, ßydrojty 45 hacż 50 pj., koboda, jědźna 24 pj., rjewjeń 50 pj., zybla 24 pj., ſelerij (měrnik), dula 40 pj., khrěn 1,40 hr., ßolotej, keŕczk 15—25 pj., kórki 75 pj., morchej nowa 16—20 pj., radiſki, walczk 8 pj., retkej, walczk 13 pj.

Wiki w Khocżebuſu.

Mjaßo, howjaſe, punt 70—90 pj., mjaßo, czelaze 65 hacż 90 pj., mjaßo, ſkopjaze 0,80—1 hr., mjaßo, ßwinjaze 70—90 pj., jeja, ſchtuka 8 pj., butra, punt 1,40 hr., twaroh 25 pj., lany wolij, litr 1,40 hr., liny, punt 1 hacż 1,40 hr., ſcżčuki 1 hr., karpy 1 hr., holbje, młode, ſaſtuka 40—90 pj., kury, žiwe, punt 50—60 pj., khapony, žiwe 40 pj., kórki, ſchtuka 50—55 pj., kolrabi, walczk 60 hacż 70 pj., morchej, punt 10 pj., rjewjeń 25 pj., koboda, jědźna 20 pj., hromak 1,50—1,80 hr., kał, ßydrojty, ſchtuka 60—80 pj., kał, czeŕwjeny 20—25 pj., kał běły 20—25 pj., ßolotej, keŕczk 15—25 pj., měrnik 20—25 pj., khrěn 60 pj., radiſki, walczk 8—12 pj., zybla 10 pj., kulrěpa 5—10 pj., běrny, zentnaŕ 3,10—3,40 hr., běrny, punt 4 pj., jabłuka 30—50 pj., worjechi 45—50 pj., ßmorže 50 pj. — Proßata: 10—15 hr., 17—20 hr., 19 hacż 29 hr.; běhaki: 25—33 hr., 35—45 hr., 45—55 hr. Wiki běchu ßrěnje.

Najwjetſche płaczižny ſa howjaſy ſkót w Schleſynſke.

S 21. měrzom 1936 ßu najwjetſche płaczižny ſa howjaſy ſkót do mozy ſtupiłe. Najwjetſche płaczižny ſa płahowari ßo ſ wukaſom czißło 7 rěſny ſkót ſwužiwańſkeho ſwjaſka w Schleſyſkej 17. měrza 1936 poſtajichu. We wukaſu ßo praji, ſo pſchi kupi ſ bródźe najwjetſche wupłahowaŕſke płaczižny 4 hr. pod najwjetſchej mjeſu kruteje płaczižny rěſneje hódnotoweje rjadownje a w jednotliwych družinach leža, tak ſo potajkim najwjetſcha wupłahowaŕſka płaczižna ſa woły 39 hr. (ſa zentnaŕ žiweje wahi) ſa byki 37 hr., ſa jałojzy 38 hr., ſa krowy 36 hr. wuczinjeja. Pſchi wotewſaczu na měſcże kupza je najwjetſcha płaczižna wo 2 hr. wjetſcha (ſa zentnaŕ žiweje wahi). We Wojerowſkim a Róſborſkim wokrjeßu ßu tute najwjetſche płaczižny hiſchcże wo 1 hr. wjetſche, hacż w druhej Schleſyſkej.

Płaćizny rězneho skota na Drježdźanskich skótnych wikach.

23. haprleje 1936 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 736	
Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	75—80
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	60—74
Snadnje wuwite	50 60
Najšpatniše	45 48
Swinje: 1168	
Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	56
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	54
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	55

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	23. 4.	22. 4.		23. 4.	22. 4.
Pšeńca	214,0	214,0	buny	20,0-22,0	21,0-23,0
rožka	177,0	177,0	woka	30,0-31,0	30,0-31,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	17,0-18,5	17,0-18,5
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	29,0-31,0	29,0-31,0
wows	—	—	zeradella	44,0-48,0	44,0-48,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,35	27,35	lany wosušk	17,30	17,30
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	19,00	19,00
ržane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-37,0	33,0-36,0	pšeńč. "		
lane symjo	—	—	wowsna "		
pjeluški	32,0-35,0	33,5-36,0	ječna "		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 204.0 9: 205.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 168.0 11: 171.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 11: 167,0 13: 170.0

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. III. 1936 2225. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaćı.

Poslednje politiske powěsće

Juhosłowjanska a italska zwonkowna politika.

Něhdušchi juhosłowjanski zwonkowny minister dr. Rinczicz wupraji so w jenym pschednoschku na zajimawe waschnje wo mjezynarodnym położenju, dźiwajo pschi tym wosebje na praschenja, kotrež Juhosłowjansku nastupaja. Rinczicz rjekny, zo njeje prawdźe podobne, zo nětczische mjezynarodne położenje w Europje k wojeŕskim zapletkam powjedźe, tola dyrbimy z wěstymi nowymi momentami liczicz, kotrež maja najwjetschi wuznam: Najprjedy wuńdźe Swjazk ludow z tuteho noweho położenja ze zmjeńschenej autoritu. Je so jako bjezmóžny wupokazał, zo by wudyrjenju wójny mjez dwěmaj zobustawomaj Swjazka ludow zadźěwał. Dale Němska w zwisku znowawobsadźenja Porheinskeje swoje mjezynarodne stejnischczo zesylni a z tym wjetschu swobodu hibanja dozpě. Njeje prawdźe podobne, zo na zwonkownopolitiske akzije wjetscheho rozměra myzli. Wuslědki italskeho pólneho czaha w Abesynskej czisnu do mjezynarodneho europskeho położenja nowy tseczi moment, kotryž je za Juhosłowjansku najwažnischi. Italska wuńdźe z tuteje wójny z powjetschenej prestižu a nowym sebjewědomjom. Je prawdźe podobne, zo swoju dotalnu aktiwnu europsku zwonkownu politiku ze zesylnjenym elanom dale powjedźe. To je za Juhosłowjansku jara ważne, dokelž směr italskeje zwonkowneje politiki w prěnim rjedźe do srjedźnjeje Europy a na Balkan dźe. Mjezynarodne położenje Italskeje so z prózowanjom franzowskeje politiki zesylni, kotraž chze so Italskej wosebje ze zaměrom wutworjenja fronty pschecziwo Němskej pschiblizicz. W franzowskich kruhach, kotrež tute franzowske plany žiwje podpjeraju, tehorunja nahlad knježi, zo z nowanastupjenje Habsburgskich móže jako srědk k zadźěwanju pschizamknjenja Awstriskeje słužicz. Tutón nahlad mjenuje Rinczicz politisku naiwnoscz. Njedźiwajo wscheje ważnosczje mjezynarodneho położenja, tak skónczi Rinczicz, Juhosłowjanskej bjezposrědny strach njehrozy.

Němskostatne wojowanje w Königsbergu so wotewrilo.

Schtwórtk wjeczor je so němskostatne wojowanje we němskim powołańskim wuběd́owanju na dworje Königsbergskeho hroda z manifestaziju wotewrilo. Liczba wobdźělnikow na němskostatnym wojowanju 767 wuczinja. Tuczi su so ze wschěch župow Němskeje zeschli.

Namołwjenje statneho nawjedowarja němskeje dźěłoweje fronty.

Statny nawjedowaŕ němskeje dźěłoweje fronty je namołwjenje wudał, w kotrymž praji, zo 1. dźeń meje 1936 pod znamjenjom steji, zo wjednik a lud, Adolf Hitler a Němska staj jene a chzetaj stajnje jene wostacz. Tak do lěpscheho pschichoda kroczimy.

Žarowańske kemschenje za němskeho pósłanza Hoescha w Londonje.

W němsko-lutherskej zyrkwi swj. Marje w Londonje wotmě so schtwórtk dopołdnja žarowańska Boža słužba za zemrěteho němskeho pósłanza z Hoescha. Kral Eduard VIII. běsche jako swojeho zastupjerja wyschscheho dwórskeho marschalla lorda Cromera pósłał.

Knježeŕstwowa rada we Warschawskim hrodźe.

W pschitomnosczi pólskeho statneho presidenta bě srjedu we Warschawskim hrodźe wulka porada, na kotrejž so pod pschedsydnistwom ministerskeho presidenta Koscialkowskeho generalny inspektor wójska, generał Rydz-Smigly, presidentaj pólskeje banki a póstskeho schekoweho hamta, dale zwonkowny minister, finanzny minister, wobkhodny minister, wójnski minister, znutskowny minister, minister rataŕstwa a minister wobkhoda wobdźělichu. Tuta wurjadna porada służesche k rospominanju nětczischeho hospodaŕskeho położenja a k postajenju naprawow, kotrež maja so w statnym zajimje w zwisku z njeměrami w poslednim czasu stacz. Pschi tym je so bjez dwěla stejnischczo ministerskeho pschedsydy Koscialkowskeho skruczilo, tak zo móžesche pucz do Budapeschta nastupicz, kotryž běsche so wo něschto dnjow wotstorczil.

Přilopk

Dwaj mortwaj pschi njezbožu w schkleńczeŕni.

W pschedewsaczu schkleńzudujerja Wernera Fenna w Nowym Měsczje pola Erfurta rozbuchny gazolinowe sudobjo, z kotrehož so dychawa nasyczesche. Wobsedźeŕ Fenn a 15lětny hólczez z Noweho Města, kotryž dźělu schkleńzydujerja pschihladowasche, so czeźko wopalischtaj. Wobaj staj mjez tym wumrěłoj.

Lumir zaso spěwa!

Přichodnu sobotu změje Lumir po dołhej přestawcy zaso swoju prěnju spěwnu hodźinu. Tuta powěsć wěsće kóždeho zwjeseluje, kiž je w prjedawšich lětach mnohe rjane koncerty Lumira sobu nawědźił jako spěwaŕ abo jako posłuchaŕ. A husto słyšachmy w zańdźenych lětach próstwu, tutu spěwnu kupku znowa wubudźić k nowem žiwjenju, dokelž nuznje trjebamy. Naše kulturne srjedźišćo Budyšin nima tuchwilu docyła žane aktivne spěwne towaŕstwo, kotrež by serbsku hudźbnu kulturu w Budyšinje hódnje a dostojnje zastupowało. To pak ani njerozsudźnje. Lumir běše w swojich najlěpšich časach tak rjec měridło za naše hudźbne žiwjenje. Lumir zjednoćeše najlěpšich spěwarjow, najlěpše spěwaŕki, Lumir widźeše swoju česć w tym, elitu serbskeho spěwaŕstwa předstajić. Tuta kupka móžeše sebi tohodla též na składby zwěrić, kotrež běchu druhim towaŕstwam wonka we wobmjezowanych poměrach njepřistupne techniscy kaž též zdźěla po wobsahu. Nimo teho pak wobkhadźachu w Lumiru též wšitcy, kotřiž potom wonka na wjedniskich hudźbnych městnach skutkowachu. Tu woni studowachu, tu wuradźowachu, tu so zeznachu z nowymi wupłodami serbskeje hudźby, tu sami dale wuknychu a na sebi dźěłachu. Tak to bě, tak ma též přichodnje być! Lumir njech je naša elita, naša akademija. Njech Lumir stajnje swoju česć w tym widźi, woprawdźe hódne wěcy wustojnje a přikładnje předstajić.

Tuto městno w serbskim hudźbnym žiwjenju ma sebi Lumir hakle znowa dobyć. Dirigent, k. kantor Jenč, je tohodla wšitkich prjedawšich sobustawow přeprosył a namołwjał k nowemu dźěłu. Ja na tutym městnje přeprošuju též wšitkich tych, kotřiž prjedy Lumirej njepřisłušachu. Was, kotřiž maće wosebity zajim a wosebitu lubosć k spěwej, Was, kotřiž wonka w towaŕstwach skutkujeće, Was jednotliwcow w Budyšinje, kotřiž nimaće spěwneho cyłka, wšitkich, kotřiž maja lóšt a hłós, přeprošuju z tutym do spěwnych hodźin Lumira, kotrež budźa najskěrje kóždu druhu sobotu. Přińdźće a pomhajće twarić Budyšinej spěwny cyłk a serbskemu spěwaŕstwu pohonjacy doprědkaŕski přikład!

Domowina,
zwjazk łužiskich Serbow.
Podp. P. Nedo.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Hauptkörung der Zuchtbullen und Zuchteber. im Frühjahr 1936.

Die diesjährige Hauptkörung der Zuchtbullen und Zuchteber findet statt:

Dienstag, den 28. April 1936. — Abfahrt 7 Uhr.

Weißkollm, Riegel, Scheibe, Burg. Sammelkörort: Scheibe, Dorfstraße 10, vor dem Gehöft Mucha, 7,30 Uhr.

Driewitz, Litschen, Neida bei Lohsa, Lohsa, Dreiweibern, Ratzen, Lippen. Sammelkörort: Lohsa, Marktplatz, 8,15 Uhr.

Trehna, Bärwalde, Lieske, Merzdorf, Mönau, Rauden, Schöpsdorf, Uhyst. Sammelkörort: Uhyst, Gehöft des Landwirts Karl Rölke, Uhyst Nr. 12, 9,15 Uhr.

Steinitz, Mortka, Friedersdorf, Weißig, Hermsdorf bei L. Sammelkörort: Steinitz, an der Friedenseiche, 10,30 Uhr.

Groß-Särchen, Wartha, Maukendorf, Werminghoff, Koblenz. Sammelkörort: Groß Särchen, Dorfplatz, an der Friedenseiche, 11,15 Uhr.

Brieschko, Wittichenau, Keula, Spohla, Neudorf Klst., Dörgenhausen. Sammelkörort: Wittichenau, Weg „Hinter den Scheunen" (Eingang Kamenzer Straße), 12,15 Uhr.

Kotten, Saalau, Sollschwitz, Rachlau, Hoske. Sammelkörort: Kotten, Dorfaue, vor dem Gasthaus, 13,30 Uhr.

Dubring, Zeißholz, Liebegast. Sammelkörort: Dubring, Platz vor dem Gasthaus Mros, 14,20 Uhr.

Mittwoch, den 29. April 1936. — Abfahrt 7 Uhr.

Nardt, Neuwiese, Bergen, Seidewinkel. Sammelkörort: Bergen, Schulplatz, 7,30 Uhr.

Leippe, Schwarzkollm, Bröthen, Michalken. Sammelkörort: Schwarzkollm, Hof des Gastwirts Kupsch, 8,30 U[hr].

Tätzschwitz, Laubusch, Geierswalde. Sammelkörort: Geierswalde, Dorfaue, 9,30 Uhr.

Groß-Partwitz, Klein-Partwitz, Bluno, Sabrodt. Sammelkörort: Bluno, Dorfaue, 10,45 Uhr.

Burghammer, Burgneudorf, Spreewitz, Zerre, Neustadt. Sammelkörort: Spreewitz, Dorfaue, 12,00 Uhr.

Groß-Zeißig, Kühnicht, Groß-Neida, Hoyerswerda. Sammelkörort: Hoyerswerda, Platz am Alleeteich vor dem Gehöft Petsch, 13,15 Uhr.

Die Herren Bürgermeister werden ersucht, die Besitzer der zur Körung angemeldeten Tiere von dem Körtermin **sofort** in Kenntnis zu setzen **mit der Aufforderung, die** Tiere zur festgesetzten Zeit an der im vorstehenden Körplan angegebenen Sammelstelle **pünktlich** vorzuführen.

Ferner ersuche ich die Herren Bürgermeister, **das Köramt rechtzeitig an dem angegebenen Sammelort zu erwarten, und zwar auch dann, wenn durch Eintreten unvorhergesehener Umstände das Eintreffen des Köramtes verzögert wird.** Im Behinderungsfalle hat ein Beigeordneter zu erscheinen. Hoyerswerda, den 20. April 1936.

Der Landrat.

Towaŕstwowske powěstniki.

Hornja Hórka. Towaŕstwo Łužica změje njedźelu 26. 4. wječor w 7 hodźinach swoju měsačnu zhromadźiznu w Teichertec hosćenou. Winowatosć wšěch sobustawow je, zo přińdu. Hosćo su lubje witani.
Předsydstwo.

Kukow. „Sserbski wotrjad swj. Jurja" změje schtwórtk 23. haprleje wjeczor we 8 hodźinach wurjadnu zhromadźiznu pola Natuschez. Wobzwjeczimy mjenapatrona nascheho wotrjada. Winowatoscz wschěch sobustawow je, zo pschińdu. Hosczo su lubje witani.

Šulske knihi
- za wšitke ludowe a wyšše šule, serbske a němske, wjazane a njewjazane, wobstara, nje,su-li na składźe, za krótki čas
Serbska kniharnja w Budyšinje

Jědźeŕnje wot 250,— hr.
Lěhaŕnje wot 290,— hr.
Kuchinje wot 140,— hr.
Najwjetši wubjerk / Bjez wudawkow do domu / Přijimam mandźelske požčonki. 820
Fritz Schulze
w Budyšinje / Před Šulefskimi wrotami 2 (Lehmannec młyn)
— Samsna sedłaŕnja —

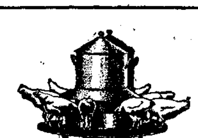
Geflügelzucht-Geräte
Ringe, Flügelmarken
wot firmy 824
Walter Voigt
železowa wikowaŕnja w Budyšinje na Znutřkownej Lawskej hasy 5

Gardiny, rolowy
tunjo pola [59
Würker na Zwonkownej Lawskej hasy 10

Wutchleŕnja „Sausewind"
Při Lawskej wěži 570

Woblek splotować a rjedźić płaći **2,50**
Wuporjedźenje wšitkeje mužaceje drasty naš krawc wukonja. Přimamy čěłne šaty k zehlenju

Matjes. jerje 825
z tołstym rjapom 12 pj.
Oskar David
Kolonialne twory na Dźiwadłowej hasy 6

Na žiwnosć pyta so **2000,— hr.**
na 1. hypotheku. Poskićenja pod B 3 na wudawaŕnju Serb. Now.

Kóždu njedźelu jědźimy na .. **Čornobóh!** 831
Wotjědźomy 13.30 hodźin z Budyšina (dwórnišća)

Jejkowe makaronijowe kuski 500 g 40 pj.
Jejkowe nudle 500 g 50 pj.
zaručn. njebarbjene
Oskar David
Kolonialne twory
826 w Budyšinje
na Dźiwadłowej hasy 6

Bewährte Fabrikate in allen Ausführungen bei
wot firmy 819
Schneider & Schulze
13 w Budyšinje na Kamjentnej hasy 13

BRENNABOR
kwalitne koło
jenož wot 823
Rich. Kieschnicka
na Hošic hasy

Burske kublo,
blizko města Budyšina so přenaja. Bliže zhonjće we wudawaŕni Serbskich Nowin.

Barby
Laki
Pinsle
Šablony
800
jenož wot firmy
Erich Winter
w Budyšinje na Kamjent. hasy 14

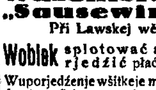
Wot jutřišeje soboty mam w swojich hródźach na Hornčeŕskej hasy čo. 40 nowy transport rańšopruskich płahowanš.
kruwow
a zapisanych
jałojcow
(z wuswědčenjemi), kaž též někotrych płahowańskich čěłčkow a čełatkow (žračkow) a štyrjoch sylnych koni do dźěła płaćizny hódno na předań. Rězny skót wozmu do płaćenja.
Telefon 2106 **Gustav Gneuss w Budyšinje**

Miele 8,– hač 135,– hr. 46
prochsrěbak
Dostać we wotradn. wobkhodach

Nowy tepich,
3,50 x 3 m, dokelž zbytny, za 60,— hr. hnydom na předań
Budyšin, Schliebenstr. 5, I, na pr.

800,— hriwnow
je na 1. hypotheku wupožčić Žadaćeljo za tutej sumu chcyli swoju adresu we wudawaŕni Serbskich Nowin wotedać.

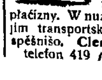
Płaću za **konje k rězu** 595
najwjetše dnjowe płaćizny. W nuzy přijědu ze swojim transportskim wozom najspěšnišo. Clemens Hartmann telefon 419 / w Kamjencu

Na 300 jězdnych kołow
mam na składźe. Znamki Diamant, Göricke, Bauer Anker. Na přeće podźělne płaćenje. Napłaćenje 10 hr. Tydźeńsk wotpłaćenje 2 hr.
J. Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dróze 4
Wosebite jězdne koła
mužace . . . wot 35 hr.
žonjace . . . wot 38 hr.
Trjebane koła wozmu sobu do płaćenja 785

Symjenja
za runklicu, zeleninu a kwětki poskića 783
Frieda Löschau
prjedy Maks Klausch
wobkhod z kwětkami a symjenjemi w Budyšinje / při Žitn. wikach 11 znapřeća Złoteje Hwězdy

Sym w Budyšinje na Hłownej torhošću 3
Parapack-Institut
připrawiła, w kotrymž po lěkaŕskich postajenjach a hamtscy z patentom škitanu radijowu lěkowaŕsku ješće ze suchim zawalenjom k počenju „Parapack" nałožene pod lěkaŕskim dohladom. Tuto hižo 10 lět wupruhowane nałoženje čopłeho Paraffina z druhimi substancami přinjese též wam wustrowjenje.
Marianna Ritterec, statnje pruhowana sotra / Telef. 3439

Příloha k čisłu 96

SERBSKE NOWINY

Pjatk 24. haprleje 1936

Łóńčko kwasnych hrónčkow

Na dejmantowy kwas.

Wulcy ważny, jara žadny
Zaswitał dźeń wamaj je.
Lět šěsdźesać je Bóh hnadny
Wamaj darił w mandźelstwje.
Strowaj dźensa wobaj dwaj
Dejmantny kwas swjećitaj.

Wopomńtaj, kak Boža hnada
Přewodźeše Waj' přez swět!
Waju duch njech nazad hlada
Do tej rjanej ličby lět,
Što staj dotal wobaj dwaj
Z Božej ruki dostałoj.

Wjele krasnoh žohnowanja
Bóh je Wamaj zwudźělał,
Wyše wšeho zastaranja
Před złym waju zakhował.
Za to waju wutroba
Boha z dźakom wukhwala.

Bóh chcył nad Wamaj so smilić
Tež na wječor žiwjenja,
Wěčne zbožo wamaj zdźělić,
Hdyž wón waju wotwoła,
Waju, kotrajž štwórty raz
Swjećitaj na zemi kwas!

Dźitaj z tróštom Božoh słowa
Po Waj šćežcy dotalnej!
Wuzwoltaj tež dźensa znowa
Za wjednika Boha sej!
Wón njech Waju powoła
Na kwas Božoh jehnjeća!

H. Budańka.

Rěč domizny

Mnohy bałniśy šu šwoju domišnu, našchu šerbšku Łužišu, wošławjeli. We wšěch barbach šu jeje rjanoješe wopišowali. Jeje nałętne a lěčne wobleženje, jeje našymliki a šymški chabat šu wumělśy molowali a wobšpěwali. Tola nichtó ju lěpje nješnaje, hač našcha wutroba, kotraj je š rjeczašami k njej šputana a š njej njerozbdźělnje šwjazana.

Hdyž cźopke nałętne błónzo na tebi, luba domišna, wotpočuje, runja šo twoje wobliczo miłoščiwje šo pośmějkowazej maćeri. Hdyž wětr nad tobu ruje a šychnuje, njebjo šwoje rěčnišchcźa wotewri a błyški cźmowe mróčele rostorhaju, potom myślu na cźłowjeka, kiž wošrjebj pěnjazeho žiwjenja šteji, do kotrehož mjeswocźa dóšć šwoje hrube bróńby šapušchcźa.

Hdyž šněh twoje hona pšichkrywa, mam cźeščcźownoješe pšched tobu, mučna, wotpočowaza šemja.

Hdyž dha na zyłej šemi šo tak rjenje puczuje, kaž w našchej domišnje, po jeje šelenych puczach a šcežkach, pšches hórki a doliny, pšchi šchumjazych rěkach a płuškotatych rěčkach. Hdyž šu lěhy błódnišche a měrnišche, hdyž pšicheželnišche wješčicźki š pšchitulnymi kucźikami a puczikami hač w našchej Łužišy?

Byrnjež něhdyž druhdyže hory, doły, lěhy, pola a luki tyhaz krócź rjenšche byše: Tak lubowacź kaž šwoje domišnje hona je njemóžu! Druhdyže rěcźa kwětki a rěcźi a kečźki w druhej rěcźi, ki je mojej wutrobje zušła. Mojeje šerbšteje domišny rěcź cźišchcźi šo mi do dušche!

A we nózkach bjeśparnych,
Ssy mi šłajnje na myślach:
Domišna, cźe lubuju,
Mi šwjate twoje hona šu!

-n-

Žiwjenje

Stary šchulški direktor je někto hižo dołhe lěta na wotpočinku. W małym městačku wón bydli. Jako nježenjeny je šebi komorku pod tśěchu wotnajał, zyle pšchi kromje města. Je donijaza šłužownа a šaborjeny cźeščcźowar wšěch wulkich bałniłow w jenej wošobje. Jeho kožuch, jeho šłary, tośity kožuch je jeho jenicźka drasta, na kotruž je hordy. Jeho nan běšche tkalz. Wón by šawěšcźe teš tkalšwo nawukuył, njebudźišche-li bratra měł.

Tutón bratr bě š molerjom, dośtawalche hižo za młode lěta tu a tam wulke šłakanki a tak šwojemu malemu bratrej tkalšwo wurěcźa. Postara šo, što móješe tutón młódši bratr wšchódnu šchulu wopytowacź, dokiž krucźe na nohomaj njeśteješe a wucźerśke městno njedośta.

Druhdy, hdyž šwojich nailubšchich bałniłow cźita, šłajnje š mróčelu tobaka wobdaty, wón nadoho worcźi pośłuhowaše šebi rjekńe: „Mój Bože, kak šo tebi a mojemu bratrej dźałaju, so njetrjebach šo š tkalzom šłacź. Jenoć njebych šo š rjanymi knihami šešnał, kotrež šu šo na šwěcźe špitałe, jenoć njebych krałne wobrazy wobhladał, kotrež šu šo na šemi namołowałe, jenoć njebych hudźbu błyšchał, kotruž hudźbnicźy wumyślichu. Ow, kak jara šo wamaj dźakuju, šo njetrjebam ša krośnjami šedźecź."

Běšche wjazy dyšli šlutniwy. Schtóž jeho šwjerščnje šnaje, hnydom rjekńe: „Knjes šchulški direktor na wotpočinku je wulki šlupak!" — Schto wón jenož šo šwojej rjanej penšiju cźini? Nima tola žaneje žony. Nima tola nikoho šaštarać. Lěta dołho šłajnje šamźny wobłek nošy. Rano šwoju šchkleńcu mloka pije. Dopołdnja w jednacźich, porjaduje kaž cźašnik, šo w lěsu wulkhodźuje. W pšichodnej wšy je korcźmicźka, hdyž šwój wobjed, ša pośłu pjenježkow, dośtawa. Wjecźor kehele kuleć khodźi. Potom šebi jedźny porjad šada. A potom jón wobhladnuje w rukomaj dźerži. Kóždu jedź, kotraž na karcźe šteji, wón w duchu wopiwa, pšichłoštuje š hłomu, š hubomaj cźmacźka, a ša khwilku rjekńe: „Wulkotne jedźe šašo macźe, luby hošcźenzarjo, ale ja radšcho mój rózł twarožka š chlébom sjém a malu šchkleńcźku piwa k temu wupiju." A takle to nimale kóždy wjecźor cźini.

Je tola škupy? Ale šchto jenoć šo šwojimi pjenjesami cźini? — Wón po kraju njepuczuje, jenoć najtuńšchi tobak šebi do trubki popšcheje a je njedźiwajuc jeho šłajnje wjeseły a dobreje myśle. Jeho šachle teź w šymje šymne wopšawaju. Hłuboko do šwojeho kožucha šawaleny wón we hłubotnim štole šedźi. Rukajcy je wobuty a pšches wuški šebi šwoju cźapku šcźełnje. Na klinje ma knihu leżo. S šodom pocźešnjene šu wokna. A cźitajo šwoju trubku zonia. Druhdy pošaštanje, hdyž šo jemu někajka myślička abo hrónčko waženje lubi a, š jaźnuchim, wócźkom, cźita potom dale. — Tu šo do dirki šaklepa. Wón šawoła: „Dale". Hólcźaj to staj, kotrajž jemu njedźeliču nowinu pšchinješetaj. A někto šłary š nimaj powěda, powěda jimaj wo knihach, žunałach, ekałzach, šchewzach a bałniłach. Hólcźaj šo napjatowcźu pšchipušchataj. Nješčcźowataj šnuru wó šjuje. Staremu šo šało wócźzy šwěcźitej. A nadobo je wjecźor.

Haj, tónle šłary šchulški direktor! Hdyž jenoć šwoje pjenježy wošłaja? Škupakoje šu tola hewak šłajnje wobuźni a njedowěrliwi. Ale wón je pšchezo wjeseleje myśle.

A jónu rano wjacy njeje. Na jeho pohrjeb je šłarcha žónika še šwojimaj žunomaj pšchišchła: š dwójnaj knjesomaj. Hdyž šu jeho do rowa puščejili, tu cźi tšo w kole pšcheczełow šemrětneho direktora šteja. Žona rjekńe: „Luby, luby šwako." Jeje hubje š bołoščcźu tšchepotałej. Wotwobroćši šo. A knjesaj šchepałataj: „Luby, dobry wujo!" A někto płakajo ša macźerju kvocźitaj.

Našajtra zyle město we: Šłary šchulški direktor na wotpočinku je š nušu a š hłodom trabał, šo mohłoj tułaj cźłowjeka študowacź. Jeho bratr, kotryž je šmóžnik, šo je šo še šchulškim direktorom šłał, bě jara šahe wumrěwšchi šwoju šwójbu nješa šałaranu wošłajił. A tu bě wón šapšchimnuł, njeżeběcźiwje, wšchitko šebi šarjekujo, a bě pomhał a běšche šwojowny, šo móješe pomhacź.

kš.

Bobak:

Pletwarski přesmyk

(Skóńčenje.)

Je to dźiwja romantiska dolina, po kotrejž so čah nětko sekluje. Doł sam je bujnje zarošćeny z kerkami a štomami a tuta zeleń spodźiwnje so wotzběhuje wot pusteje stroniny skalnych hór. Po brjozy šumjateje rěki černjojta draća twari njepřepuščitu husćinu, po kotrejž so wija hałozy dźiwjeho wina a njezbytne čertowe niće: wjerby, topoły a buki.

Hdźež dolina so rozšěrja do kótliny, powodźuje z městnami wobšěrne płowe rajsowniška. Je to wobraz, kiž će žiwje dopomina na tropisku krajinu.

Zasy pola, pastwišća so přizamkuja . . .

Zasy wowče stadła wotpočuja za jaslemi. A pódła so čmowja ze słomu kryte „koliby", budki pastyrjow.

Na kóncu pola so pozběhuja dźiwne prjeki. Na štyrjoch wysokich kolikach je klětka splećena z halozow. Je to straža, z kotrejež wjesnjan swoje polo stražuje před dźiwinu. Druhdźe su tajke klětki samo zatwarili do husteho wjerška samotneho štoma při polu.

Čah so wyše dreje. Wije so po skloninje hór a rěka so zhubi něhdźe deleka w dolinje. Jedźemy nětko po samej nizkej dubowej kerčinje. Sapaju čerwjene šipleńki dźiwich różow. Čornja so jahodowe čeće holdraška. Módre hłójčki kulowca pyša puste lada a mjez nimi sywc wijawki južneho młóčeńca so rozłažeja po zemi. Njeličomne płowe mjetele wobletuja wósty . . .

•

Wonka je telko zajimaweho widźeć a wokna su tak jara drobne a njepřihódne. A hdyž je wočinju, to wobužna susodka sebi hubu dreje. Skóńčnje so přesydlu won před durje, na stupadła. To dźe njeje cyle bjezstrašne a je też poprawom zakazane ale juhosłowjanscy železnicarjo su dušni ludźo a wosebje cuzemu wjele přehladuja.

A scyla, přewulke njezbože so tu njemohło stać. Čah tak pomałku so wleče, zo wo šiju njeńdźe, jeli zo by so tola ze stupadła walił.

Je to scyła khětro pomałke a měrne pućowanje z tutym čahom. Wón so woprawdźe njepřekhwata. Móžeše změrom na stupadłach sedźo ducy sej kwětki šćipać. Husto čah njezastawa, jenož za hodźinu jónkróć. Wšak tu też je jara mało cłowjeskich sydlišćow w tutych horach. Hdyž lokomotiva zastawa, to nic ludźi dla, přetož srědka tu nječtó wustupi abo přistupi. Ale lokomotiva trjeba cyrobu. Dyrbi so zastarać z wuhłom a přede wšěm też z wodu. A to potom na kóždym zastanišću khětro dołho přebywa. Wšitcy pućowarjo potom wopuščeja wozy, zo bychu trochu stawy pohibowali. Napiwaju so hromadźe z lokomotivu wody, kotraž je tu přewubjerna, přetož pokhadźa runu smuhu z hórskeho žórleška. Maš hišće čas so lehnyć do trawy, haj so wukhodźować po lěsu, prjedy hač čah so zasy dale hiba. To wšak so potom stawa ruče a bjez znamjenja a to je či potom běhańca a hanjenje za pachacym čahom. Ale njeje stracha, zo či wóz wujěźe, směš změrom hišće wupić horšć wody, čah bjez wulkeho napinanja a njewujachleny dohoniš.

Na jenej staciji wšitcy pućowacy čah wopušća a so zhubja w lěsu. Skóńčnje so železnicaŕ puści za nimi a ja jědu sam dale w prózdym čahu. Što ma to rěkać?

Za hodźinu na přichodnej staciji wšitcy pućowarjo wjesele hižo na čah — čakaju a z nimi też železniski zastojnik. Hódanćko so wujasni. Čah dyrbi so tu po tak žałostnych wokołopućach a kołach seklować horje na horu, zo sy po runym puću pěši wjele prjedy na staciji hač jachłaty čah.

•

Z kołwrotnymi sekulemi dreje so čah dale wyše. Přewodźuje nas druha běła sekula, kiž so skerje hišće bóle wije a kwakluje: šěroka a kruta dróha, po kotrejž dże hłowny wobhod z autami a autobusami, přetož železnicy so dowěrjeja jenož pućowarjo, kiž maju jara wjele khwile a jara krutu strowosć, při tym też hišće čuwy kaž postronki.

Čim wyše so drapamy, čim puščiša bywa krajina. Štomy su nas dawno hižo wopušćile, nětko nas też wopuščeja kerki. Jenož nizke keraški, wosebje tež nizke jałorcy nas hišće přewodźuja. Hewak wšudźe

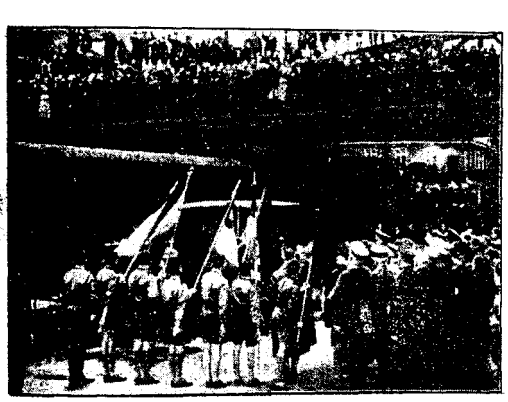

Hitlerika młodźina pšchewodźeše šnjeśbożenych jendźelškich šchulerjow hač k mjesam.

Hudźba – wumělstwo – dźiwadło

Kino für Jedermann pokazuje historiski film „Hrabja ſ Monte Chrisło". Filmi wjedźe nas wróćo do cżaża, jako ža Napoleon ſ kupy Elby wróćí, so by móż w Franzowskej ža ža storhnył, ſchtož ža jemu njeporadźi. Pi-ſachu tehdy leto 1815. Tutón film je ža ſhotowił po znatym romanje wot Aleksandra Dumaſa. Běſche matroſa ſ mjenom Dantes. Kapitan jemu na ſmjertnym ložu liſt pſchepoda a jeho na kapitana powyſchi. S jěſby ža wróćźiwſchi pſchepoda Dantes liſt muſej, kiž ža jemu njeporadźi. „Elba" póſnacź da. Na to Danteja jako krajneho pſcheredníka ſajachu. W ſjawnoſći ža Dantes morwy prajeſche. W jatbje pſchińdże ſe ſtarym muſkom hromadźe, kiž jemu na ſmjertnym ložu ſwoje zyſe ſamoženje pſchepoda. Hdyž běſche Dantes ſ jatby cżeknył, wuſkładźi ſamoženje ſemſkeho ſtarża a bu najbohatſchi muž tehdyſcheho cżaża a mjenowaſche ža „Hrabja ſ Monte Chriſta". S tutym ſamoženjom Dantes něſto tych khłoſtaſche, kotiž žu jeho ſe ſwěta měcź dźyli. A to ža jemu hacź do poſledniheho muża poradźi. Tak dopjelni Dantes ſwoje ſlubjenje w jatbje. — Nimo teho widźimy ſchińjat „Emden" na jeho ſmjerowej jěſbje pſchi Filipinſkich kupach. Tež widźimy trik-ſynkofilm „Miki-Maus" a Bavaria ſynczaży tydźeń.

Budyske stawniske powěsće

Schwórk 23. haprleje 1936.

Narodźiła je ſo: 21. 4. Arnej Erichej Goldſchmidtej, piſarjej w dźěłarni, dźowka.

Wumrěła je: 21. 4. Hana Meta ſwud. Hohlfeldowa rodź. Klippelez, bjes powołanja, ſ Mniſchonza, 45 lět.

Pſchipowědźiłoj ſtaj ſo: 23. 4. Marcźin Werner Symm, ffkadowy dźěłacźeř a Ilſa Johanna Liebſcheż, ſotra rěcźnych hodźin, wobaj w Budyſchinje.

Wusudźenja

§ Swoje alimenty njebě płacźił něſto 20 lět ſtary njeſeńjeny Jurij Schiman ſ Bóiſchiz. Hakle 17 lět ſtary bě ſ nanom 18. novembra 1932 narodźeneho njemandźelſkeho dźěſcźa. Sſud běſche jeho ſaſudźił, ſo ma ¼ létnje 75 hr. alimentow płacźiś. Wot narodźenja dźěſcźa hacź do nětka njebě hiſchcźe 20 hr. na ležiwjenje dźěſcźa pichinoſchował. S pomozu hamtow bě nan dźěſcźoweje macźerje 3 léta dołho dźěcźo wudźerżał. Hubźáſicho Schimanej dźěłowe měſtna w ratařſtwje poſkićaſchu, tola wo ratařſke dźěła njerodźeſche. Hamtſki ſud w Budyſchinje bě jemu 28. februara 1936 4 njedźele jaſtwa ſa njedopjelnjenje jeho winowatoſcow napokazył. Mała khłoſtańſka komora, na kotruż ža powoła, teboruja jeho njemoralne a lohkomyſlne ſadźerżenje ſaſudźi. Wobkrućił khłoſtanje hamtſkeho ſuda, ſacźiſnywſchi powołanje. Nětko ma też hiſchcźe wſchě ſudniſke wudawki nieſeś.

Přilopk

Z wórzaj wurjedźitaj ſahrodu wot wſcheje njerodźe.

Pſchezo ſaſo njemóża ža doſcź cżaſto napominanja wo pjetowacź, ſo maja ža wužitne ptacźki ſchkitacź, dokelž žu naiſkwěrniſchi a najſpuſchcźomniſchi pomozniży cźłowieka pſchi wojowanju pſcheczíwo wſchej njerodźi. Kajka ſchkoda je žo naczińika ſ njerozumnym wotſtronjenjom kefkow, źiwych płotow abo ſe ſpalenjom ſuchcheje trawy na brjóźkach, hdźež tute ptacźki ſwoje hnězda twarja. Pſchi tym pak njech žo hlada ſa wokolodundazymi łócźkami, kotreż ſa naſchimi ſpěwarjemi ſlédźa. Kak wužitne ſu naſcht ſpěwarjo pſchi ſnicźenju njerodźe, ſ toho ſpóſnajemy, hdyž wopomnimy, ſo dwójka ſchtórzow ſ 5 abo 6 młodymi zyku ſahrodu wot njerodźe wurjedźi. Schtórcźa dwójka wſchędnje hacź do 250 ſchkódnikow kaž ſchlinkow, hubańzow, mejſtich brukow, kundrosow atd. ſeźerje. Wſchě ſe chemiſtkimi ſredkami ſpytane ſaniczaże poſpytu pſcheczíwo tutej njerodźi njijžu daloko k tutym wuſpěchom dowjedźe. Naſchi mali ſpěwarjo maja něſto ſtaroſcźe wo ſwoje hnězka. Pſchi tym ſlédźa ſa pſchihódnym měſtacźkom, hdźež bychu jo mohli natwaricź. Někotre ptacźki ſu pſchi tym nimo měry bjeſtaroſcźiwe. Mjes tym ſo druhe ſaſo ſwoje hnězka tak ſkryte natwarjeja, ſo je też po dołhim pytanju lědy namakaſch. A kajku próżu ptacźki pſchi twarje ſwojich hnězkow nałožuja! Pomhajmy jim pſchicźinjejo łukawy a wupołożejo materiał, kotryż móża pſchi twarjenju hnězkow trjebacź. S bohatym mytom ža kóždemu ptacźi, kiž ptacźkej na tuto waſchnje pomha. Niż jenoż wjeſeże ſpěwy jeho ſawjeſela, ale też wužitne dźěło w jeho ſahrodźe ſa njeho wuczinja.

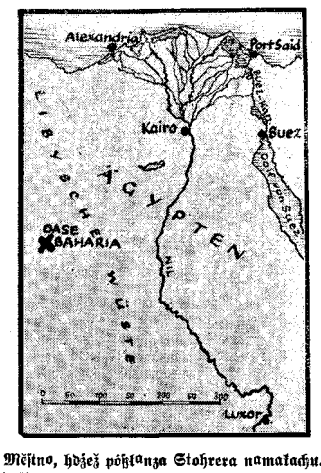

Měſtno, hdźež póſłanza Stohrera namakachu.

Jendźelſki honjeſtki łétać wyſchi Storrer je němſkeho póſłanza ſe Stohrera, kotryž bě wot ſoboty w puſcźinje ža ſhubił, njedaloko oaſy Baharie namakał a jeho ſe jeho ſchofěrom do Heliopoliża pola Kaira ſ łétadłom donjeſł. Kſchiżił na tharcźe pokaſuje měſtno, hdźež ſe Stohrera namaka. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Gezeralny wyſchk Göring wobhladuje žebi nowu němſku kanonu pſcheczíwo łétadłam.

Po ſwjatocźnym pſchepodaczu thorhoje na powětrowu móż a po paradźe žebi wyſchſchi roskaſowaŕ powětrowje mozu generalny wyſchk Göring tutu nowu kanonu pſcheczíwo łétadłam wobhlada.

(Preſſe-Illuſtrationen-Hoffmann, M.)

Dwaj morwaj pſchi autowym njeſbożu.

Pſchi hatowym młynje w Miſchnje auto ſ dwěmaj pſchiſłuſchnikomaj panzeroweho polka w Kamjenzu, hdyž chżyſche ža motorſkemu koleſarjej, kotryż nadobo ſmĕr jěby pſchemĕni, wuwinyńź, do rěbła wohnjowje wobory ſajědże. Na rěblu ſtejazy wohnjowy wobornik Geipel ſ rěbła padny a ža pſchi tym tak cźěżko ſtrani, ſo bórſy na to wumrě. Auto ſame potom do muŕje hatoweho młyna ſajědże, pſchi cźimž bu wodźidko roſbite. Cźežkoſranjeny autowy wjednik wutoru rano na ſeźĕhwki ſranjenjow wumrě.

„Rubjenje" cźěſchenka ža wujaſnilo.

Pſched něſchto dnjemi piſachmy, ſo běchu w Aachenje 6mĕſacźne dźěcźo we łuži njedaleko ſtarſchiſkeho domu morwe namakali. Polizija je mjes tym ſwěſcźiła, ſo je dźěcźo we ſwojim łóżku pſchi cźežkim ſa'chelu ža ſadušyło. Macź, kotraż je jara nerwoſna, w prěnim roshorjenju cźěłko ſſama do łuže donjeſe.

Se ſwojej winu źiwjenje ſhubił.

Stary njepocźiſnk nětkotrych koleſarjow, ſo ža ſa cźežite auta wěſcheja, je w błiſkoſcźi Oppurga mkodemu cźłowjekej ſchiju ſwinyło. Na ſtatnej dróży mjes Pózneckom a Neuſtadtom ſo 30létny runje wożenjeny Oskar Beyer ſ Noweho Měſta na cźežity auto powěźny. Dokelž bě dróha thĕrno roſſĕdźena, ihubi wěſtoſcź a ſe ſwojim kołom padny. Pſchi tym ſebi nop pukny, tak ſo hórſy w khorowni wumrě, do kotrejež bě ža bowjeſło.

Dowolena ſtĕrka ſa němſku ſchulu w Czechach.

Němſti kulturny ſwjaſk w Cźěſkoſłowakſkej je dowal doſtać, w měſaznu meji ſĕrku pſchewjeſcź, kotrejež dokhody maja ža ſa ſdźerżenje němſkeho ſchulſtwa w Cźechach wužiźcź.

Statna polizija w Podmoklach.

Pſchi ſeſtajenju polizije w Cźechach ma ža w Mośce (Brüx) polizajſka direkzija ſakoźicź, kotrejež ſtutkowaniſchcźo wot Wuicźa (Aužig) hacź do Ačha ſaha. Dla wobſchĕrneho ſtutkowanjiſchcźa ſmĕje polizajſka direkzija w Mośce honitne łétadło. Tež ma ža ſeſtatnjenje polizije w Dźěcźinje-Podmoklach pſchewjeſcź. W Dźěcźinje ma ža kommiſſariat ſakoźicź, mjes tym ſo Podmokły expoſturu doſtanu. We wobĕmaj měſtomaj dotal bě polizija 63 muži ſyhła. Po ſeſtatnjenju budże 110 ludźi, polizajſku ſłużbu wukonjeć.

Njewoprawnjene powěſcźe wo pólſkim Slotym.

Pólſke finanzne miniſterſtwo wojewja: W ſwitku ſ wopſledním cźaſu roſchérjennyi powěſcźemi, ſo ma ža měnowa politika pólſkeho knježeŕſtwa pjecża ſměnicź a pólſki ſloty ža wothódnoſcźicź, wobtrucża pólſke knježeŕſtwo ſ najmóżniſchim derafom, ſo žu wſchě tute powěſcźe doſpołnje njewoprawnjene.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Die Firma Waggon- und Maſchinenfabrik Aktiengeſellſchaft vorm. Buſch Werk Bautzen hat um waſſeramtliche Genehmigung zur Einführung mechaniſch-biologiſch geklärter Spülabort- und Waſchwäſſer aus ihrer Putzereianlage in die Spree nachgeſucht

Dieſer Antrag wird nach § 33 des Waſſergeſetzes mit der Aufforderung bekanntgemacht, etwaige Einwendungen gegen die begehrte Waſſerbenutzung binnen 2 Wochen, vom Tage des Erſcheinens dieſer Bekanntmachung an gerechnet, bei dem Waſſeramt, Kornmarkt 3 I Zimmer 12, wo auch die Pläne zur Einſicht ausliegen, anzubringen.

Beteiligte, die ſich in dieſer Friſt nicht melden, verlieren das Recht zum Widerſpruche gegen die von mir vorzunehmende Regelung.

Bautzen, am 23. April 1936.

Der Oberbürgermeiſter.

Die Luftſchutzhauswarte in Bautzen, die am 26. April 1936 verpflichtet werden, werden hiermit nochmals aufgefordert, p ü n k t l i c h 10,30 Uhr in der Exerzierhalle — Eingang Paulſtraße — einzutreffen.

Befreiungen von der Verpflichtung können nicht genehmigt werden.

Der Oberbürgermeiſter. — Polizeiamt.

Die Landſtraße I. Ordnung Ebendörfel-Hochkirch-Kleinſaubernitz wird von km. 15,520 bis km. 17,890 wegen Neubaues der Straßenbrücke bei km. 16,22 in Flur Nechern vom 27. ds. Mts. während der Dauer der Bauarbeiten geſperrt. Der Fahrverkehr wird über Kotitz-Gröditz und Belgern-Cannewitz gewieſen.

Bautzen, am 22. April 1936 **Der Amtshauptmann.**

Der Landwirt **Friedrich Auguſt Paulick** in **Mikkel,** Ortsteil Droben, iſt als **Friedensrichter** für den Bezirk Mikkel mit den Ortsteilen Teicha, Droben und Weſſel ſowie für Lippitſch und Oppitz ernannt worden.

Amtsgericht Bautzen, den 20. April 1936.

In dem **Entſchuldungsverfahren** über den landwirtſchaftlichen Betrieb des Landwirts **Ernſt Mietrach** in **Droben** bei Mikkel **Nr. 20** wird der Landſtändiſchen Bank des ehemaligen Sächſ. Markgraftums Oberlauſitz in Bautzen als Entſchuldungsſtelle die Ermächtigung zum Abſchluß eines Zwangsvergleiches erteilt und die Entſchuldungsſtelle beauftragt, einen Vergleichsvorſchlag vorzulegen (§ 24 fg. Sch.R.Ges.)

25 Lw. E. 27 **K.**

Das Entſchuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen, den 6. April 1936.

Die durch Beſchluß des Amtsg richts vom 30. März 1929 angeordnete **Entmündung** des Wirtſchaftsbeſitzers **Richard Merr** in **Nedaſchütz** wegen Trunſucht iſt durch rechtskräftiges Urteil des Landgerichts Bautzen vom 4. Dezember 1934 — C JJ 6/34 — wie er **aufgehoben** worden.

Bautzen, 21. 4. 1936. **Das Amtsgericht.**

kamjenje, kamjenje a nahe skały. Jědźemy po puścinje na cźerwjeń sěrych dźiwje rozpukanych a rozkwěkanych skałow. Fantastiske skałoby a prózdnjeńcy zywaju ze skalnych sćěnow. Dyrdomdejske postawy tworja jenotliwe skupiny ze swojimi rozpuklinami. Wšo je tu wulke, mócne, majestotne. Pućuješ po kraju skamjenjenych hobrow.

Małohdy so človjeske sydło wunóri ze skałow, zabywši wjes. A też te sydliśća bywaju kaž zrosćene z kamjenjemi. Kamjeńtne su khěže, z kamjeńtnymi plećicami su kryte jich płone trěchi. Kamjeńtne murje wobdawaju město płotow dwory a zahrody a pola. Jenož pisane kwětki zahrodow a cźerwjene cźeće paprikowych trukow dodawaju trochu žiweje barby sěremu kamjeńtnemu wobrazej.

Dźiwaš so, kak móża hišće ludźo so žiwić w tutej kamjeńtnej puścinje. Dźiwaš so, zo hišće tu cyrobu namakaju stadła njeličomnych čornych a brunych dołhorohatych kozow, kiž so tu pasu a laža po skaliznach!

*

Drenowo je dawno hižo so minyło.

Trojaci, Bela, Wodica sćěhuja. Skóncźnje też Pletwar. Čah je so dodrapał na přesmyk, hdźež może přeńć hrjebjeń hory a so zasy dele puśćić do doliny.

A nětko khwata, khwata, khwata.

Před nami so wupřestrěwa sěroka runina, wobdata z wysokimi horami. Tam w runinje něšto so běli. Njeličomne běłe dypki mjez ćmowišimi. Město?

Železnicař, kiž steji pódla mje na wozowym stupadle, tam pokazuje:

„Prilep!"

A potom pokazuje k prawicy, hdźež na wjetšku dźiwje rozpukaneje zornowcoweje hory šerja stare rozpadanki hroda.

„Hród kralowca Marka?

Ale wězo, sym dźě w kraju, w dominzne, hdźež je so narodźił, hdyž bydleše a skutkowaše powěstny narodny rjek juhosłowjanskich splahow.

A zrozumju, zo jenož tu móžeše stać kolebka nadpřirodneho, nadčłowjeskeho rjeka, wo kotrymž spěwa telko juhosłowjanskich huslerjow. Přiroda sama, kiž je tu tak wulkotna a fantastiska, je dźě sobu stworiła tute njeličomne powěsće a pěsnje wo rjeku, kiž na swojim předźiwnym konju Šarcu lětaše po powětře, kiž so bratřeše z wilami, duchami mrótelow a powětra, kiž morskaše katow potłóčowaneho naroda a kiž skónčnje po připowědźenju też rozpači puta a zlemi kwakle dračowaneho luda.

Prilepo!

Markowy Prilepo!

Hižo čah khwatajo po njeličomnych kćejatych zahrodach a płódnych zelnikach so bliži poswjatnemu mestu.

A wysoko nad městom znošuje so majestotnje w módrinje samotny worjoł.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 25. haprleje 1936.

Naše hrono za tutón Boži dżeń

K pobožnej modlitwje a spróchenemu dżělej přindże samo wot so Božo žohnowanje.

— Wo wjedrje. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer 0, najwyschscha dnjowa czoplota 10 stop. czoplotty. Dżenja rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer 0, najnischa temperatura w nocy 3 stop. czoplotty. — Dokelż je w Ruskej dżiwacja na počzaš pschczopło, so nižina nad Polnoznym morjom jenoż zyle pomalu k. ranju hiba. Na jeje sadnjej stronje so ſ pschiwalom symnego wjedra kromy wutworjeja, kiż tež wjedro pola naš czuczi we pschekakaja. Pschiplaw symneho powětra pak nětko pschestanje, dokelż jemu nowe nižiny na morju pucz saſehnu. S kromami nižiny je wczakane rjane wjedro do wody padło. Sa jutſischu njedżelu pak šmėrny nětko spodobnischeho wjedra wczakacz. — Jutſje njedżelu štónczko 4,44 hodź. ſtbadża a so 7,13 hodź. thowa. Měsaczk ſtbadża jutſje dop. 8,25 hodź. a thowa so po połnocy 12,16 hodź.

Wuhlady na wjedro sa jutſischu njedżelu: Trochu spodobnische a milische wjedro.

*

Wobor a służba. Wyſchi Foltſmann pſched prawiſnikami.

Prawiſnizy w Budyſkim wokrjeſu ſiednoczene we ſwjasku nazionalſozialiſtiſkich juriſtow mějachu wczera we wulkej ſali ſozietäty wokrjeſne ſeſidżenje, w kotrymž wyſchi Foltſmann ſajimawy pſchednoſchk „Stat, wobor a woborowa politika“ ręczeſche. We ſwojich wuwjedżenjach najprjedy na to pokaza, ſo je wjednik wot pſchewjacza mozy hacz do dżenjniſcheho dnja zyle konſekwentnje na wutwarjenju woborowje mozy dżeſał, dokelż bjes jutſeje njeda ſo žadyn ſtat wudżerżeć. To dopokaſuja ſtawiſny wšěch czaſow. Dołhoż może ſo wo ſtacje ręczeć, tak dołho je tež wojak tutón ſtat ſchitak. Mjes tym, ſo ſu wiſchě powołanja mjenje abo hóle na pſchitomnoſć wjaſane, je woſebiſke powołanje pſchihotowanje ſa hiſtoriſku hodżinu. Wojak dyrbi hyć pſchezo pſchihotowany a tute pſchihotowanje je wótczinſka ſłużba. Dale poda wyſchi Foltſmann ſajimawe wuwicze wo wojeſtwje hacz do naſcheho czaſa. Sajimawy pſchednoſchk pſchitomni ſ wulkim džakom pſch jacu.

Wokrjeſne ſeſt

Wokrjeſne ſjednoczenſtwo [illegible] ſtatneho ſjednoczenſtwa wězywuſtojnych měſeſke ſchtwórtk ſwoje prěnje wokrjeſne ſeſidżenje, pſchi kotrymž župny wjednik Soba ſ Drježdżan wo themje „Wězywuſtojny jako ſchiktař prawa w tleczim kraleſtwje“ ręczeſche. Po poſtrowjaznych ſłowach wokrjeſn. wjednika dr. Moſiga rospominaſche wokrjeſny ſkupinowy wjednik ſwjaſka nazionalſozialiſtiſkich juriſtow dr. Bach wuſnam wězywuſtojnych we wſchěch hoſpodarſkich a prawniſtich naležnoſcach. Župny wjednik Soba w ſwojim pſchednoſchku dobre wuſajenjenja wo [illegible] ſtatneho ſiednoczenſtwa wězywuſtojnych w němſkej fronczje prawiſnikow poda. Spomni tež na [illegible] wo pſchijeczu a wo ſmutſkownym nastupanje [illegible] poda pſchehlad wo žadanjach [illegible].

Pósiſke wupłaczenje rentow sa mezn

Wojeſke renty ſo wutoru 28. haprleje wupłaczuja. W Budyſchinje ſo na pósce 3 (Pſched ſchuleriſkimi wrotami) wupłaczuje.

Snjeſbožeńſke a invalidne renty ſo ſchtwórtk 30. haprleje wupłaczuja. Sa Budyſchin ſo wupłaczuja invalidne renty w Evang. towaríſchowni na Hornjeſkej haſy 23, wſchitke druhe renty na pósce cžišło 3 (Pſched ſchuleriſkimi wrotami).

Pósiſka ſłużba 1. meje.

Na narodnym ſwjedżenju nětniſcheho luda, 1. meje, ſu poſtužeńrje na pósce ſako njedżelu wotewrjene. Pósta cžišło 3 (Pſched ſchuleriſkimi wrotami) woſtanje ſamknjena.

Wſchitke wunoſchowanje poſtykow (tež pola póſtniſkich agenturow a póſtniſkich měſtnoſczow) wotpocžuje, wutwjacza ſu jenoż, hdyž maju ſo khwatne poſpylki na žadanje wotpóſłarja abo telegrammy wunoſchowacz.

Wot 2. meje ſo póſtiſke poſtužeńrje w Budyſchinje rano w 7 hodżinach wotewrja.

*

Tydżeńſki plan kulturnych ſarjadowanjow w Budyſchinje.

(Sdżěluje měſchczanſki kulturny haut.)

Tydżeń wot 26. haprleje hacz do 2. meje 1936.

Wutoru 28. haprleje 1936 w 20 hodżinach w Pětrowſkej zyrkwi 123. duchowna wjeczorna hudźba (Khóry wot Huga Diſtlera, ſpěwa Malo-Wjelkowſki zyrkwinſki khór).

Wſchitczy ſarjadowarjo kulturnych poſtiſczenjow ſo proſcha, ſo buchu wſchitke ſarjadowanja tak ſahe kaž móžno měſchczanſkemu kulturnemu hamtej ſdżělili.

*

— Pomoznizy w dawkowych naležnoſczach. Preſident krajneho finanzneho hamta w Drježdżanach ſdżěluje: Pomoz w dawkowych naležnoſczach, kotraž ſo po wobkhadnym waſchnju podawa, hnědża po poſtajenju ſakonja k ſadżěwanju ſnjewajcža w prawnym poradżenju ſ 13. dezembra 1935 jenoż hiſchcže ludźo podawacz, kotſiż ſu k tomu dowolnoſcz wot finanzneho hamta ſwojeho bydła doſtali. To leż ſa tych płaczi, kotſiż ſu hižo do 18. dezembra 1935 w dawkowych naležnoſczach radu podawali. Sa tutych je ſakoń pſchekhodny cžaſ poſtajił, ſo hnědża ſe ſwojim radżenjom hacz do 30. junija 1936 tež bjes dowolnoſcze pokracžowacz. Po 30. junija 1936 pak nježmě nichtó wjacy ponoz w dawkowych naležnoſczach po wobkhodnym waſchnju podawacz, jeli ſo k tomu nima dowolnoſcze pſchiſłuſchneho finanzneho hamta. Dowolnoſcz dyrbi ſo priedy ſpožčicz, potajkim do 1. julija 1936. Schtóž nochze, ſo by ſo jeho wobkhodna dżeławoſcz pſchetorhała, dyrbi potajſim ſ cžaſom namjet na dowolenje jako pomocnik w dawkowych naležnoſczach pola finanzneho hamta ſwojeho bydła ſtajicz. Dokelż dyrbi finanzny hamt hiſchcže pſchepytowacz, ſo doporucžuje, ſo by ſo namjet ſ cžaſom, naiſépje hižo w bližſchich njedżelach, ſapodał. Janeje wožebiteje dowolnoſcze finanzneho hamta njepotrjebaju jenoż ręczniſ, notarjo, patentowi ręczniſy, proczeſowi agentoja, dawkowi radżerjo, kotſiż ſu pola krajneho finanzneho hamta powſchitkownje dowoleni, ſjawnje poſtajeni hoſpodarſki pruhowarjo a ſpſchiſahani rewiſorojo knihow kaž tež ſjednoczeńſtwa powołańſkich ſtawow, dalokoż ſo jich pomoz w dawkowych naležnoſczach we wobwodże jich nadawkow wupſchestrěwa. Nadrobniſche wukaſuja finanzne hamty.

— Jězdne koło ſo kradło. W nocy k 14. haprleje 1936 je ſo ſ pinzy doma na Rózowej haſy cžišło 21 muſaze jězdne koło ſnamki „Sachſenrad“ ſ cžiſłom 1 591 580 kradło. Koło mějeſche cžorne kroſna, jendżeſke wodźiło, cžornej zellulojdowej pſchimadle, ſachromtjenjene ſwjena ſe ſelenymi ſnuſkami, ſachromjenjene ſtpizy, ſachromjenjenaj błótoſchikataj ſe ſelenymi ſmuſkami pſchiprawn ſa elektriſke wobſwětlenje, lampu ſ dwómaj žehlankomaj, Centrix-hamoděj, cžerwjenej ballonſkej wobrucži. — Wo ſdżělenja wo kole proſcy kriminalne wotdżělenje w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodże, telefon 2802.

— Senđjenje lekarjow Hitlerſkeje młodžiny w Budyſchinje. Nětkle 50 lekarjow, wjednizow a wjednikow Hitlerſkeje młodžiny ſ Budyſkeho, Kamjenſkeho, Lubijſkeho a Zitawſkeho wokrjeſa ſo ſrjedu w Budyſchinje ſeſidże, ſo

Poſwjeczenje mosta pola Dömitz.

bě ſe ſwjedżeńſkim dnjom ſa zyku Mecklenburgſku a Hannoweriku. Generalny inſpektor dr. Todt wobkhadej ſchtwórtk nowy móſt pſches Labjo pola tſwjerdżiznu Dömitz-pſchepoda. Tutón móſt ſa němſki a mjeſynarodny wobkhad najwjetſchu waſnoſcz. Na poſwjeczenju ſo nimo ſaſtupjeri ſtatneho ſarjadniſtwa tež ſtatny bohot Hildebrandt a ſchef ſtaba SA Lutze wobdżěli. Na wobraſu widżimy generalneho inſpektora dr. Todta pſchi ſeho narěcži na ihromadżenych.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

Pod ſkitom Božim

24] (Pokracžowanje.)

X.

Radoſtna powěſcz.

To bě cžerſtwe, ſymne ranje w měrzi lěta 1818. Wonka ſnjeh pok łohcża hłubоko ſežeſche a ſjechi domow pſchikrywaſche. Pjekař a jeho žona běchtaj w kenſichach a běſchtaj. Janej, kiż tón dżeń w ſkale niežo ſa dżěło njemějeſche, pſchikałaloj, ſo by ſa tón cžaſ pjeczenje khlěba wobſtarał.

Runje poſledniu pokrutu khlěba ſ pjezy cžahaſche, tu ſe ſtrażniſchtr ſ ſwilkim piſkom w ruzy ſ niſkimi khežnymi durjemi ſaſtupi.

„Cžiſło 68!“ wón ſ krótka wobhwajo a kruczе ſawoła, hdyž bě ſo ſako po ſwojej zyſej dołhoſcži ſtrunał.

„Tuke!“ Jan wotmolwi, khłeb khwatajo na deſku ſadżiwſchi a po wojeſku ſtrowjo.

„S tymle tebi wojſewjam a k wjedżenju dawam“, ſtrażniſchtr pokracžowaſche, „ſo je po pſchewinjenju franzowſkeho kežora Napoleona ſo twoje ſajeczе ſkónczilo. Jutſje rano ſ dwókom we 8 hodżinach na kaſarniſkim dworje pſchedſtupiſch!“

Pryedy hacz mójeſche Jan wotmolwjenja namakacz, bě ſo ſtrażniſchtr hižo ſ durjemi minył.

Kak tež budżiſche moht tak ſpěſchnje ſłowa namakacz! Njenadżita radoſcz na cžłowjeka runje tak ſkutkuje a jeho lemi kaž njenadżite wuſtrożenje. Jan tu ſproſtnjeny a ſo njehnuje ſtejeſche, dókiż na cžoło tłóczo, jako by ſebi dyrbjał pſchemyſlecz, hacz je tola tež pratwje dołhoſchak, hacz tola wojebaſy wobraz jeho njeje mylił. Sswoboda! — njeje ſtrażniſchtr takle prajił? Sswoboda — ow ſłowo pokne radoſcze a polne žiwjenja, jemu běſche, jako by jeho nětčo ſ hubjeniſtwa pomałkeho mrěcza we wuhnanſtwje k žiwjenju ſbudżił, jako by ſo k niemu hłódke, wobkuſkowaze ſchetanje ſ jeho domiſny dobywało! Sswoboda, ſwoboda! — ow wutroba, woſtań žyſna, wudżerż, ſo ſo njepuknjeſch ſ njeſmėrnej njenadżitej radoſczu! —

Hdyž pjekař Pětrown a jeho žona ſa khwilu wote mſche domoj pſchińdżeſchtaj, woſtaſchtaj w durjach ſtejo, dżiwajo ſo tomu, ſchtoż wo ſtwje wohladaſchtaj. Tu Jan kleczeſche, ruzy ſtyknywſchi a ſ cžiſła ſo modło; potom njejapy hłowu poſběhnywſchi poča ſo ſ hłoſom modlicz:

„Nětk Boha wichitzy khwalcze ſ jaſkom a wutrobu, won wulke wězy na naš cžini, tu a na wſchěch kónzach, won je nam wot narodża a wot małoſcze njeſmėrnje mnoho dobrotow wopokaſał!“

Ert a wocži wotewrjeju ſtaraj cžłowjekaj ſtejo woſtaſchtaj; ſłowom njerozumjeſchtaj, ale ſmyſł bě jimaj ſrozumliwy; po wſchěm ſaczuſchczu ſpóſnaſchtaj, jo bě ſo Janej wulka radoſcz, njenadżite ſhoże doſtało.

Hdyž bě ſo Jan, domodliwſchi ſo, wróczeju cžłowjekow dohladał, poſtoczi wón a pjekarjej wokoło ſchije padny, a tón ſebi myſleſche, jo je tón cžłowjek rozumna ſhubił, tak jeho k ſebi tłóczeſche. A wuſtrózjany dżiwſche hižo wo pomoz wowacz, tu ſkónczнje Jan ſaſo k ſebi pſchińdże a poča wo ſwojim ſhożu powědacz.

To běſche wuſtup najhłubſcheho hnuca. Staraj cžłowjekaj ſo žiwſlowo dowobaraczej njemójeſchtaj, a tej Janej žiwſly do wocži ſtupichu, pſchetož njenadżiży jemu na mużle pſchińdże, ſo móże ſwoju ſwobodu jenoż ſ tym wukupicz, jo ſo dżěli wot teju, kotraž běſchtaj ſchėſcz lět dołho ſ nim tak derje měniloj, każkuli jenoż mójetaj ſtarſchej ſe ſamnym dżěſcom měniez, a kotrymaj nětkole jeho dżělenje ſawěſcze jara k wutrobje pójdże.

Pětrowa ſo bórzy ſ cžicha won wuwaczi a ſebi wonka ſa dżěło cžinjeſche, pjekař pak ſmėromnje ſ Janom powědaſche a jemu ſjawnje rjekny, ſo běſchtaj ſebi dwě wězy pſchakoj a ſo běſchtaj dwoje cžuczе we wutrobje nożkoj: na jenej ſtronje běſchtaj Janej pſchakoj, ſo by bórzy ſako k ſwojim ludżom domoj mohł, ſ druheje ſtrony pak tež, ſo by chżył pola njeju woſtacz a jeju ſyn hyez, ſo by ſchtaj wonaj jemu chżykoj ſtarſchej hyez, a ſo by wón mėł w ſwojim cžaju wſchitko namrěcz.

Janej bě cžeżko, na to wotmolwicz, a pjekař jemu ſtónczнje w tejle wuſkoſczi ſam wupomha

„Dżi jenoż, Jano, w Božim mjenje“, wón rjekny, „cžłowjek ſo domiſny tola wotrjez njemóże, a ſtyſkanje po domiſnje niczo ſkeho njeje, to je wot Boha.“

„Ale kak chżu ſo wam jenoż ſa wſchitko dżakowacz?“ Jan ſawoła, zyle hnuty.

Pjekař ſ cžinkom wotpokaſuje rjekny: „Njerěcz takle, to nochzu ſłyſchecz. Hdyž někomu něſchto pſchedam, pſchedam to, a hdyž něſchto daruju, daruju to — rozumiſch? Chżeſch dha mi to wotkupicz, ſchtoż ſym tebi darmo dał? A njeje dha namaj radoſcz, kotruż ſmėj zyłych ſchėſcz lět na tebi měrzi, doſcz myta? Nó, we tym ani ſłowa wjacy!“

S cžopłym ſrozumjenjom Jan ſwojemu wótzowſkemu dobrocželej wobej ruzy tłačzeſche a na njeho mjelcžo, tola je ſrěczniwym wócžom hladaſche. Potom, ſo by rěcze na něſchto druhe ſwodził, ſo won pjekarja woprascha:

„Ale hdże dha je macz Pětrowna woſtała? Wona je, boju ſo, na mnje hnėwna, ſo ſym jej takle ſcžink, tehdla je njeda ſo wjacy widżecz.“

„Woſtaj ju, woſtaj ju!“ pjekař ſ ruku kiwajo rjekny. „Wona nieje na tebje hnėwna, ale rudżi ſo. Hladaj, Jano, ty tola wėſch, kajke żony ſu; — poſlednje nocy je ſo jej to dżało, ſchtoż je ſo nětko ſtako, a kóżde ranje, hdyž bě ſo jej dobżało, běſchtej jeje wocži mokrej. Wona mnoho nerěcži, Pětrowna, ale tule mutika, tu wona hłubokе cžuje. To je dobra żona!“

„Bóh ju wam hiſchcže dołho dożerż!“ Jan ſ wutrobnym wuraſom rjekny.

Mjes tym dwaj mużej k woknu pſchińdżeſchtaj, a ſaka pajo prajeſchtaj:

„Hejda, Jano, cžiſło 68, wėſch ty hižo? Sswoboda, ſwoboda!“ A Jan jimaj pſchikiwjo do wokna ſtupi. Potom tamnaj ſpěwajo wotcežeſchtaj.

(Pokracžowanje ſežeńuje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a bosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 97 — Budyšin — Sobotu 25. haprleje 1936 — Bautzen — Lětnik 95

Nowe rjadowe hrody so swjatočnje přepodałe

Pjatk ßu ßo tsi rjadowe hrody nazionalsozialistiskeje strony, Crössinsee w Pomorskej, Vogelsang w Eifelskich horach a Southofen w Allgäuskich Alpach na hrodźe Crössinsee ßwjatocznje ßwojemu samĕrej pschepodale. Rjadowe hrody ßluža wocżehnjenju pschichodneho wjednistwa nazionalsozialistiskeje strony.

W tuthch monumentalnych hrodach, kiž ßu ßo wosebje sa to pschiprawile, ßo wot nětka mužojo, kotsiž ßo s njenaprosch nje krutym swubranjom sa pschichodnych wjednikow strony postaja, w tsilětnym wukublanju k wěrnemu wjednistwu wukublaju a wocżahnu.

Wjednik na prěnim rjadowym hrodźe

Wjednik je pjatk pschipołdnju na rjadowy hród Crössinsee w Pomórskej pschijěł. Wjednikowy naměstnik Rudolf Heß a wjele druhich wodźazych wosobow jeho pschewodźachu. Na Falkenburgskim dwórnischczu župny nawjedowaŕ Schwede-Koburgski wjednika postrowi.

We wrotach Crössinskeho hroda němskostatny inspektěr Schmeer, nawjedowaŕ skhadźowanja wokrjeßnych nawjedowarjow, wjednikej wosjewi, so je ßo 800 wokrjeßnych nawjedowarjow sestupało. Wjednik na to nimo fronty sestupanych kroczesche. Potom ßebi wjednik pod wjednistwom dr. Leya prěni rjadowy hród tsieczeho knježstwa wobhlada.

W ßlědowazej shromadźisnje dr. Ley wjednika postrowi a jemu sdźěli, so je wschitkich wokrjeßnych nawjedowarjow dał na rjadowy hród swołacź, so bychu wschitzy němskostatni nawjedowarjo k nim rěczeli.

Wyschina dopołdnja běsche **wjednikowa narěcz**. Wjednik w połdrahodźinskej rěczi nadawki wokrjeßnych nawjedowarjow w nazionalsozialistiskej stronje rosłoži.

Wjednik rjadowe hrody poswjećił

Pjatk popołdnju ßo we wukublaŕni, hdźež běsche pschipołdnju wjednik k wokrjeßnym nawjedowarjam rěczał, czestni hosczo shromadźichu. Appellowe naměsto běsche ßo czestnym formazijam pschewostajiło. Wobydleŕstwo běsche ßo kaž dopołdnja pschi wjednikowym pschikhadźe po tysazach seschło. Pschech ßwjatocznosczu wjednik nimo czestnych formazijow kroczesche. W halli jeho wulke wyskanje postrowi. 800 wokrjeßnych nawjedowarjow, kotrychž sjěsd je ßo s wjednikowej rěczu skóncził, ßo na ßwjatocznosczi wobdźěli.

Najprjedy němskostatny organisazijski nawjedowaŕ dr. Ley porěcza. Potom wjednik wot njeho tsi prěnje wukublanske hrody nazionalsozialistiskeje strony pschewsa a w ßwojej rěczi pscheßwědczenje wupraji, so tute schule wschitke woczakowanja dopjelnja.

W tej ßamej hodźinje, hdyž wjednik na Crössinseeskim hrodźe s rukow dr. Leya rjadowy hród pschewsa, ßo na hrodomaj Vogelsangu w Eifelskich horach a Sonthofenje w Allgäuskich Alpach khorhoje na sczežor sczahnychu.

je ßo tež stejischczo Pólskeje a Wuheŕskeje k Czěskoßłowakskej a położenje pólskich a wuheŕskich narodnych mjeńschinow w Czěskoßłowakskej rospominało.

Francowska swoje přeća w Londonja wuprajiła

Franzowski póßlanz w Londonje Corbin je stajneho statneho podsekretara w jendźelskim swonkownym ministerstwje Vansittarta wopytał a jemu wěste pschecza franzowskeho knježeŕstwa pschednjesł, kiž ßo na praschenja poczahuja, kotrež chze Jendźelska Němskej pschedpołožicź. S wobhonjenych stron ßo powě, so franzowski póßlanz njeje žanu notu pschepodał, so pak je ßo s jendźelskim statnym sekretarom nadrobnje we wschitkich praschenjach rosrěczował. Eden pjecza franzowske pschecza dokładnje pschepruhuje.

Krwawne zraženja w Španiskej

S někotrych schpaniskich městnow ßo sašo wo khutnym kaženju měra powě. W Lebriji pola Seville czrjódka radikalnych lěwizarjow běro katolskeho ludoweho skutka nadpadźe a ßo tež do wobydlenja tamnischeho stronineho wjednika dobu. Wobě twarjeni ßo wotpalischtej. Hdyž ßo polizija bližesche, nadpadnizy s pistolemi do njeje tsělachu.

Dóńdźe k tsěleńzy, pschi kotrejž ßo polizajski offizěr s někotrymi kulkami trjechený mortwy swjese.

W Almeriji ßo studentojo wschelakeho politiskeho smyßlenja do pukow dachu. Tso studentojo ßo czežko franichu. Jako ßo tež zivilistojo do wojowanja tykachu, poczachu tsělecź. Polizajskeho sastojnika w zivilnej drasczje satsělichu.

Schpaniszy markßistojo ßo s Moskwy wróczili.

Po oktobrowskej revoluziji běsche 121 markßistow se Schpaniskeje do Ruskej czekło. Tuczi ßu ßo pjatk sašo do Madrida wróczili. Pschi dwórnischczu, hdźež běchu ßo tež sastupjerjo města a markßistiskich organisazijow seschli, ßo demonstrazijski czah sestupa, kiž pschech radnu khěžu czehnjesche, hdźež jón měschczanosta Pedro Rico powita.

Wojowanje Arabow přećiwo židam

Nawjedowaŕ arabiskeho hibanja a pschedßyda muselmanskeho wubjerka Fakhri bei je wosebitemu rosprawjerjej Havaskeje powěscźeŕnje w Jaffje wo napjatym položenju w Palestinje rosprawu podał. Pschiczinu hubjenych poczahow mjes Arabami a židami Fakhri bei pschede wschěm w tym widźi, so pschiczahowazy židźa wjele ležownosczow pokupuja.

W lěcźe 1930 běsche jendźelske knježeŕstwo pschilubiło, so směje kóžda arabiska ßwójba prawo na 130 akrow semje. Wot lěta 1933 pak ßu židźa 1 250 000 akrow pokupili, so je ßo wobßydstwo semje arabskich ßwójbow w pscheŕěsku na 60 akrow pomjeńschiło. Fakhri bei rjekny, so maju Arabojo wjele pschiczinow ßebi myßlicź, so židźa na mandatske knježeŕstwo tłócza. Woni ßo boja, so jim prjedy abo posdźischo niczo wjazy wot ßwojeje semje njewostanje a so budźa dyrbjecź wuczahnycź. **Nětczische njeměry ßu sczěhwki dołheje politiki wutłóczenja a njesrosumjenja.**

Arabjo chzedźa wojowacź, dóniž ßo jich žadanja njedopjelnja. Jendźelska dyrbi ßebi pschecżelstwo arabiskeho luda dobycź, hewak Arabojo jendźelsku stronu wopuschcza a tež w politiskim nastupanju pschi bližschej skladnosczi Jendźelsku jako ßwojeho hłowneho njepschecżela wobhladuja.

Italčenjo postupuja

Schtwórtk je kolonna domoródnych wojakow ßydlischczo Worrailu wobßadźiła a njeje žaneho njepschecżelowebo pschecziwjenja nadeschła. Worrailu je 70 kilometrow k połdnju wot Dessija sdalene a leži pschi puczu do Addis Abeby. Městaczko je ßrjedźischczo huscźe wobydleneje krajiny Legagory. Wojazy nadeńdźechu napjelnjene zyrobowe składy a wjele derjesdźeržanych automobilow, kiž běchu Abeßynjenjo stejo wostajili. Abeßynjenjo běchu tu ßrjedźischczo k sastaranju połnózneho wójska wutworili. Wobydleŕstwo a duchowni domoródnych wojakow pschecżelnje pschijachu. Powěscźe, so je ßo w pośledních dnjach w krajinje mjes Dessijom a Addisom Abebu wojowało, Italczenjo jako njewěrne wotpokajuja.

Němska zahrodniska wustajeńca w Drježdźanach so wotewriła

W pschitomnosczi němskeho burskeho wjednika němskeho ministra R. Waltarja Darréja je ßo pjatk pschipołdnju w salach měschczanskeho wustajeńskeho palasta w Drježdźanach němska sahrodniska wustajeńza 1936 wotewriła.

Mjes wulkej liczbu wopytowarjow běsche wjele czestnych hosczi. Hdyž běsche sawodna hudźba wuklinčała, ßo Drježdźanski **wyschschi měschczanosta Zörner** ßłowa jimasche a s radosczu wulku ßyłu wopytarjow s tukraja a wukraja witasche. Wupraji postrow sakskeho bohota, kiž wobžaruje, so njemóže pschitomny bycź. Postrow wyschscheho měschczanosty placźesche wosebje wjednikej němskeho sežiwjeŕskeho stawa. Potom wón ßławu města Drježdźan jako sahrodneho města wopißowasche a pohódnosczesche.

Naspomni, so je ßo na ležownosczach wustajeńzy pschech 40 lětami, 2. meje 1896, prěnja wustajeńza, mjenujzy 2. mjesynarodna sahrodniska wustajeńza wotewriła. Hischcźe derje pak ßo na wulku sahrodnisku wustajeńzu pschech 10 lětami dopomninmy, kiž běsche prěnja tajka wustajeńza w nětczischim rosměru.

Němski sežiwjeński minister Darré dopominasche, kak staj wjednik a nazionalsozialismus tež sahrodnistwo runje w prawym czaßu wukhowałoj. Němski sakoń sežiwjeŕskeho stawa je sahrodnistwu sakład dał, na kotrymž móže bycź a trajcź. Potom němski minister na wulke poczahi mjes sahrodnistwom a rataŕstwom pokasa a wo sahrodniskich wikach porěcza. Hdyž běsche hischcźe na nusnoscź kajkostnych wupłodow pokasał, ßo němski minister wyschschemu měschczanosczje a wschitkim ßobudźěłaczerjam sa wuhotowanje 1. němskeje sahrodniskeje wustajeńzy dźakowasche a wustajeńzu wotewri.

741 zapósłancow němskeho sejma

Němski wólbny nawjedowaŕ, ministerialny direktor dr. Reichardt w nowinach „Reichsanzeiger“ skónczny wunoschk wólbow do němskeho ßejma s 29. měrza wosjewi. Kaž ßu wokrjeßne wólbne wubjerki němskostatny wólbny wubjerk swěscźili, je ßo 99 prozent wólbokhmanych na wólbach wobdźěliło. Woni sydla 45 001 489 hłoßow wotedachu. Liczba wólbokhmanych wuczinjesche 45 453 691. Sa lisczinu a s njej sa wjednika je ßo 44 461 278 hłoßow abo 98,8 prozent wotebało.

Na sakładźe tuteho porjedźeneho skónczneho wunoschka liczba wokrjeßnych ßydłow 723 wuczina. Na němskostatny wólbny namjet padnje 18 ßydłow. Potajkim shromadna liczba wuswolenych sapóßlanzow 741 wuczinja.

Wjednik generalnemu admiralej Raederej sbožo pschał.

Wjednik a najwyschschi roskasowaŕ wojeŕskeje mozy je wyschschemu roskasowarjej wójnskeho namóŕnistwa generalnemu admiralej Raederej k jeho 60. narodninam 24. haprleje 1936 sbožopschejazy telegramm póßlał.

Dawk na pschejěsd Suezskeho kanala ßo powjetschi.

Pariżske nowiny „Information“ s Kaira pißaju, so ßo egiptowske knježeŕstwo a towaŕstwo sa Suezski kanal na sréczenje dojednatej, po kotrymž ßo dawk na pschejěsd pschez Suezski kanal na 38 egiptowskich piastrow postaji (to je 29,20 frankow). Dotal dawk 28,10 frankow wuczinja.

Jendźelska powěscźe wotpokasuje.

W Londonje ßo hamtsky jako njewěrne wotpokasuje, so ßu ßo jendźelske wyschnosczе w Egiptowskej wo wosebite schkitańske naprawy pschi abeßynsko-sudanskich mjesach postarałe. — Statny podsekretar lord Cranborne je schtwórtk w delnim ßejmje wudawanje wotpokasał, so ßu jendźelske firmy abeßynskemu knježeŕstwu dum-dumske kulki sa wojeŕske samĕry podawale.

Rozrěčowanja w Budapesztu

Rosrěczowanja mjes pólskim ministerskim prezidentom Koscialkowskim a wuheŕskim ministerskim prezidentom Gömbösom ßu ßo pjatk dopołdnja sapoczałe. Najprjedy statnikaj sréczenje wo podawanju twórow podpißaschtaj. Wo politiskich rosrěczowanjach ßo hamtsky njeje niczo wosjewiło. Diplomatojo maju sa to, so běsche nusne, zwie mjesynarodne położenje nadrobnje rospominacź. Tak drje

pychu tu žnerniczy ja wobhladanje Hitlerscheje mlodžiny, mkoloudu a BDM pschijeli. Župny lékař dr. Rüdiger z Drježdžan serdženje nawjedowarske. Župnemu wjednika zastupowarske wyschschi swjatkowy roskasowar Frey a wyschscha župna wjednica Rosemarie Brüß. Lékarske wotkladanje a pschepytowanje nowopschijatych hólzow a holdanju lečinych léhwow rěčesche. Wobsedžik kedžbnosć maja lékarjo wothladanju lubow a wobzeže zylkowemu strowotnemu stawej mlodžiny wěnowarć. Serdženje je wschém wobdźělkam wjele nastorkow a pokiwow sa dźěło w pschichodnym czasu dało.

S **Budestez.** (Stawnišče powěsče.) Narodźili su so: 13. 4. Augustej Khrystijanej Schaafej, blidarčkemu mischtrej w Budestezach-Hajnizach, hyn. — 18. 4. Pawołej Fryzej Janej Gehmej, pschekupskemu pomocnikej w Budestezach-Khójnicžy, hyn. — 20. 4. Maksej Alwinej Templej, železnišnemu dźěłaceršej w Malych Debžezach, dźowka. 22. 4. Alwinej Richardej Krawzej, kopornikarjej w Budestezach, hyn. — Pschipowědźiłoj staj so: 24. 4. Pawoł Arthur Eißler, klampnař a Elfrieda Gertruda Lelanzez, wobaj w Budestezach.

S **Mjeleho Wjelkowa.** W czasu wot 20. do 23. haprleje je nječtó jenemu rataricj z pólneho pucza na Lupianskich honach 6 tšišene slowčinn kradnył. Pokradnjene schtomiki je paduch wjecže hnydom po tym nječtóho druhdže wošadźał. Schtóž móže nječhto blize wo nalezno'czi sdźělicj, njech to stražmischtrej w Małym Wjelkowje abo druhej najbliščschej policajstej staznji wosjewi. Po pschecžu so takše sdźělenja jako dowěrliwe wobhladuja.

S **Malcho Wjelkowa.** Pschi drózy do Budyschina twari so tu rjana dwajpozschodna chěža. Twar, kotrejž je hižo sešłany, nawjeduje twarski mischtr Kaup z Budyschina. Wobsedžer nowoje chěže budže Erwin Matzk. — Tež knjes schewski mischtr Weinert je sc swojim nowotwarom pola wodowoje wěže sapoczał. Wón chce swoje bydlenje z klamami sjednoczić a pschedawarnju czasej pschimjerjenu powjeschicj.

S **Khelna.** (Sapoždźene.) Psched tydźenjom, 17. haprleje, zwjeczesche cžłała a bywschi hoscženzar Kapler žiwoje 82. narodniny. Wón je nastarschna muška wožoba naschoje wsy a wuživa pola swojeje dźowki swój derje sašturjeny wotpocžink. Kunjež je wjele w swojim žiwjenju narodźił, je tola hischcže pschežo strowy a czły.

S **Wulkeho Pschisdrjenja.** Zimnoscžer Jan Jenkel, kotryž halle psched nětorymi lětami tudomnu Dežeš žiwnoscž kupi, je ju žeži z nowonatwarjenej kóluju za wschelake woju a wulkej žynowej lubju wo wjele porjenschi. Jenkel je nowotwar — nimo wešteje poždženki — je žamdnoje mozu wukonjał, schtož ma, dźiwaju na saldžene buche léta, wjele wosmanjenicj.

Z **Radworja.** K wčerawšej rozprawje wo hromadukładženju honow ma so hišče dodać, zo su so też druzy, kaž na př. knjez Kopper, kupnych predpraxow wzdali. Tež tu ma so dźak wuprajić, wosebje ze strony tych, kiž nastupa. Dale ma so přispomnić, zo je so mjez tym też k. Kopper dla swojeje lubi k dojednał a tak jenož hišče na jenym zaleži; zo hišče 100 procentow njej podpisało. Nětk pak so ničo wjacy njepřeměni, ale nazymu kóžały pojedže na nowe honadźenc. Dźećel wšak budže so hižo tak wusywać. Rosć wšak potom też budže, je-li nam Bóh luby Knjez swoje žolnowanje póscele a nas z tajkim suchim časom přepuści kaž poslednjej dwě lěće. Tohodla jeho też prawje prošmy, a stóž prosy, tón dostanje.

S **Khwacžic.** Sandźenu žriedu bě naicha młodžina wobsamkła, so tež lětsa 30 metrow dołhu meju staji. Meju je Khwacžanska a Daličanska młodžina pola rjeńkubła w Delnjej Hórzy kupiła. Hižo 3. meje budže nejumjetanje, na kotrymž so zyła młodžina z Khwacžic a wokolnjy wobdźěli.

S **Minakata.** Tež w naschej schuli je so jena konfirmandka namakała, kotraž je mały katechismus we serbskej rěči dospolnje z hłowy nawukła. Je to Hana Pawlikez z Drobcw. Sa to je rjane mjto we wyschosći 10 hr. dostała. To njech je z naštorkom też za druhich konfirmandow, so bychu tajku pilnosć sćehowali.

Z **Wotrowa.** (Žadny přirodny zjew.) Tudyšenu burej P. Cyžej (Rewarecom) je **kobła dweju zrěbcow** porodźiła. Wobaj zrěbcaj staj čilaj a strowaj.

S **Komorowa** pola Rakeč. Wčera wjecžor **wotmě** nascha Hitlerska młodžina shromadnje z Rakečanskej HJ-młodžinu we naschej wsy staršiši wjecžor. Dźěcži najprjedy nětotre sčerwy spěwachu a potom k. wučer a schulski wjednik Pilak shromadźinu powita, wupraji swoje wobžarowanje na tym, so bě tak malo wopytowarjow na tutón wjecžor pschischło. Rěčnik njemože žehi tutón žłaby wopyt hinak wuttałcj, hač z tym, so budža w naschej wsy jutšišchu njedźelu hnydom tři kwešy. Mjechto je też hubjene wjedro zawinowało. Potom samóh taikich staršischich wjecžorow rojestaja. W nich móža so staršchi pschepokałacj, schto jich dźěcži we HJ-młodžinje cžinja a wuknu, a so mamy HJ-młodžinu, so bychu so naiche dźěcži za woprawdźitnch nazionalsozialistow wocžahnyle. Pschitomnym pschejesche, so by so jim prawje na wjecžoru lubiło. Na to k. Nakonz z Rakeč wukas kanclera a wjednika Adolf Hitlera za naschu młodžinu pschecžita. Dźěcži dale w porjedže pokraczuju, tři dźěsche sajimawy a hobaty, a na konzu hromadże z pschitomnymi nětotre spěwy shromadnje wuspěwachu. Wjednik Rakečanskeje młodžiny k. Nowotnik so pschitomnym za wopyt podjakowa a stitkrócne zdał na naschego wjednika wunjeseže. Stónczinje wschitzy hišcze spěw Hitlerscheje młodžiny wuspěwachu.

S **Wojerez.** (Zyrkwinske powěsče.) Dop. w 9 hodź. němiše hłowne Boże słužby, 1/11 hodź. serbske hłowne Boże słužby, w 12 hodź. serbske kichcženja, w 2 hodź. němiše tschcženja, dop. w 11 hodź. hłowne Boże słužby w Kulowje.

S **Krynhelez.** Pschipowědałoj staj so ratař Měrczin Michałk z Krynhelez z domjazej dźowku Idu Mrózkez z Wochoz. — **Hodrika wulka** žmorz 270 grammow cžeža, bě dźěłacžerka pschi sadżenju khójnicžkow namakała. — Nózny mrós sniczi w sandżenej nozy sdźěła hižo roskčeže kcženja na sadowych schtomach.

S **Rósbórka.** Rósbórkski krajny rada wosjewja, so maja so 1. meju swoju placžiwosć žhubjaze cžerwjene potuńschowaze wopiłma sa pizowadła na kóždy pad hnydom sapodacj. Po 1. meji so tute wopiłma wjazy sapodacj njebodża.

S **Lubina.** (Cžeže autowe njebože.) Cžeže autowe njebože so **schtwórtk** wokolo 4 hodź. popoldnju na Lukowskej drózy mjes Lubinom a Nowej Wžu w bliskosći winizy sta. Tam dwaj autaj do so rasuschtaj, pschi cžimž lózschi, hischcže zyle nowy DKW wós so dospolnje rosbi a Henczynna z Rúdingsdorfa so sab:. Jeje muža a druhu zonu cžeskosranjeneju do Lubinskeje khorownje dowjesechu. Druhe auto so jenož lohko wobschkodži.

Budyske stawniske powěsče

Pjatk 24. haprleje 1936.

Narodźił je so: 24. 4. Pawołej Kurtej Kuhnej, jastwowemu wyschschemu straženischtrej, hyn.

Wumrěła je: 24. 4. Marja Iwub. Taffelowa bywscha šwub. Wjenkowa rodź. Biedrichez, 81 lět.

Pschipowědźili su so: 24. 4. Alfred Oser, pschekupz w Bětej Wodze a Gisela Halmez, kontoristka w Budyschinje. — Willy Maks Fricke, klampnař a Emma Augusta Michalkez, domjaza pschisłušejeza, wobaj w Budyschinje.

Nowy němski wupósłanz hrabja Welczek w Parizu.

Nowy němski wupósłanz hrabja Welczek je w tutych dnjach do Parizja dojěł a bórzy franzowskemu statnemu prezidentej wobkruczenski list pschepoda. Na wobrazu widźimy hrabju Welczeka po wopuschczenju Quai d'Orsai, hdyž swonkowneho ministra Flandina wopyta. (Schert Bilderdienst, M.)

Rjadowe hrody NSDAP wojwjeczene.

Wjednik wošwjeczi pjatk popoldnju se swjatoczuym aktom rjadowy hród Grössinsee, tśirjadowe hrody: Grössinsee, Vogelsang (w Eifeli) a Sonthofen (w Allgäuskim), w kotrychž ma so wjednisći dorost strony wukubłacj. Sswjatoczinoscž pschenješe so z Grössinsee do rjadowoju hrodow Vogelsang a Sonthofen. Dźeń psched tym bě generalny wojchť Göring Grössinsee wopytał, hdyž na sesdźenju wokrjeżnych wjednikow rěčesche. Na wobrazu widźimy, kak frontu wjednikow w hrodowym dworje woitkroczi. (Schert Bilderdienst, M.)

Přilopk

Wulke žnčhowe wějenzy w Rudnych horach.

W rańšim dźelu Rudnych horow je so wot njedźele z małymi pschestawkami popschi žněh schoł. W nozy k schtwórtkej je wošebje wjele žněha napadało. Pschi tym też krółke njewjedro pisches krajinu cžehnjesche. Lětsa njes Zinnwaldom, Oberbärenburgom a Rehefeldom pschi Cžešitich mjesach žu hłuboko se žněhom sawjete. Lésne pucže žu tódma pschišłupne a wobkhadne dróhi móža so jenož z najwjetšej kedžlibnoscžu wužiwacj. W sahrodach žu nózne mrózy wjele schkody naczinile. Krajina ma sašo zyle žymski wobraz.

Bisanewa schczura ratarja nadpadła.

Kak sle žu schczury, mózemy se schčehowazeho pschipada spóznacj, kotryž je so w Alsenawe w Delnjej Schlesinskej stał. Na pastwiscžach stoczi bisanowa schczura na pisowarja Zobela a so do jeho britwje sakušnu. Esylnje wurostczene swério mózesche so hakle po wjetšich napinanjach z kjom sabicj.

Shromadnje žmjercj pytałoj.

Sstjedu popoldnju wucžahny łódź w Duisburgskim paralelnym pschišławje cžełe ludoscžinskeje dwóili. Wobaj žiwjenja žytaj bčschtaj so se powjazjom wokolo pažow hromadu swjatakoj. Staj nětkhe 25 lět staraj. Personalije morweju žu dotał njedachu wuscžiscj. — Hižo dźeń psched tym bčchu pschi Hochfeldźim mocže cžełe žony z Rhyna wucžahnyli. Po swětscžanach kriminalneje policije jedna ze 26lětnu pschedawarku z Kólna, kotraž bě so sudniskeho jednanja hojo hrónładje se swojej towaršischu do wodu sehła. Pschecželiznjene cžełko bčchu hižo psched nětorymi dnjemi z wody wucžahnyli.

Pólski wojak pschi mjetanju hlebije merjeny.

W Grudžonzu sta so pschi mjetanju z hlebjow w tamnischej wojerskej schporiskej schuli njesboże, so hlebija 22lětnemu wojakej Wilinskemu schiju pschekło. Pschi tym so hłowna žiła pschedrě, tak so bě trjechony hnydom morwy.

Strašchna precz cžišnjena zigarcta. 20 dworow woheń sničił.

We wsy, blišo pólskeho hławneho města leżazej, woheń wudyri, kotryž pschi žylnym wichoru so rošschěri. Płomenia jeneho statoka na druhi skakachu a sa 1/4 hodźiny stejesche pół wsy w płomjenjach. Hnydom łwołana wohnjowa wobora njemóžesche pschecžiwo zuchnowanemu elementej wiele zapocžeci. 20 dworow so spali. Pschi pschepytowanju so wuhłedźi, so bě woheń z precz cžišnjenjej zigarctu nastał.

Straschne mnischka.

We Moldawje w Rumunskej so na drózy spodźiwne rubježnistwo sta, kotrejž mjes wobndležkowm žulne roshorjenje łudźi. Hdyž bur se swojim wosrkom se wikow do žywoje wjesći sdźěsche, jako mnischka setka, kotraž sebo prosche, so by ju na swojim wózu kónz pucža sobu wsak. Bur bčsche mnischku rady k wosi a kasasche jej, so by so sapy na wóz sadyła. Nadobo bur pytny, kak so jemu rjeczas wokolo schije cžišny a kak so tutón sacžahny. S hrózu so wobroczi a widźesche, kak so pschedrasceny napadnik prózowasche, rjeczas pschicžahnyc, so by jeho sadajił. S napinanjom wschčch žywjich mozow bur nóž z kapsy wucžeše a na to surowe wojowanje na wozu nasta, pschi kotrymž so burej poardźi, mnischzn nóž do hrudže storczicj. Na najbližšiej policajskej stazji so pschosrjeny wo padawku rosprawjesche. Pschi tym so swěsći, so bě mnischka pschedrasceny muž a hižo dawno pytany bandit, kotryž zhanzbe burej wuwikowane pjenjezy rubicj. Pschi sakłótnym rubjeżniku 30 000 lei pjenjez namakachu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die oberste Bauleitung Dresden der Reichsautobahnen hat um Genehmigung zur Verlegung des Schwarzwassers in den Fluren Prischwitz und Pietzschwitz auf 170 Meter Länge nachgesucht.

Dies wird nach §§ 24 und 33 des Wassergesetzes mit der Aufforderung bekannt gemacht, etwaige Einwendungen binnen 2 Wochen vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung bei mir anzubringen.

Beteiligte, die sich in dieser Frist nicht melden, verlieren das Recht zum Widerspruche gegen die von der Behörde vorzunehmende Regelung.

Bautzen, am 22. April 1936.

Der Amtshauptmann.

Towarstwowske powěstnik.

Hornja Hórka. Towarstwo Łužica zmjeje njedźelu 26. 4. wjecžor w 7 hodźinach swoju měsačnu zhromadźiznu w Teichertec hosćencu. Winowatosć wšěch sobustawow je, zo přindu. Hosćo su lubje witani. Předsydstwo.

Pančicy. „Lipa Serbska" (žónske hłosy) spěwa wutoru (28. 4.) wjecžor we 8 hodźinach pola Suchec.

Rakecy. Jutře popr. w 4 hodź. je pola Hönčec měsačna zhromadźizna serbskeho towarstwa „Lipy". Bratřa dowěrnicy! přeprošce na nju wšitke sobustawy, wosebje też wšěch hrajerjow a spěwarjow. Jutřišza zhromadźizna ma być prawje wjesoły dozynk našeho derje poradźeneho swjedźenja w Njeswačidle. Wočakanju Was wšitkich! Předsyda.

Hłowny redaktor Marko Smoler w Budyšinje. Zamolwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoler w Budyšinje a za nawěstki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a čišć dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. III. 1936 2225. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

Žonj. płóčl. drastv indanthren 3,45 2,75 . 1,98

žonjace šórcuchi indanthren 1,48 1,25 . 98 pi.

Zawalne šórcuchi indanthren 1,95 1,75 . 1,48

Jndanthren 70 cm šér. me r 83 p ., 68 pi.

A BOKELMANN

nasl. / měj. Curl Müller w Budyšinje na Serbskich hriebjach 2 830

Barby

Luki

Pinsle

800 **Sablony**

jenož wot firmy

Erich Winter

w Budyšinje na Kamjent. hasy.14

Boschowe baterije za awta

Alb. Lehner

w Budyšinje nu Drježdźanskej dróży 18 / Telefon 3811. [833

Zasydlich so

w Budyšinje na Kěžorskej dróży 2

jako

zubny lěkař.

Dr. Fritz Kletzsch

Swěru za wšě pokładnje skutkować.

Rěčne hodźiny mam: wot 1/2 9 hač 1/2 1 a wot 3 hač 6 hodźin Sobotu wot 1/2 9 hač 1 hodźin. — Telefon 2092.

Přirodnolěkarska praksa knjenje H. Schaffrath

w Budyšinje, na Hajnikowej dróży (Jägerstraße) Telefon 3486

Lěkowanska gymnastika, masaža, homöopatija a biochemija 838

Rěčne hodźiny: Z wuwzaćom njedźele a pónđźele wot 1/2 10 hač 12 hodź. wšědnje. Wutoru, štwórtk a piatk hišće wot 18 hač 19 hodź.

NSU - D

motorske koła najwyššeje zamóžnosće za sport a powołanje

Generalne zastupjeństwo

Carl Gast w Budyšinje na Drjewowych wikach 27 803

Šulske knihi

za wšitke ludowe a wyšše šule, serbske a němske, wjazane a njewjazane, wobstara, nje su-li na składze, za krótki čas

Serbska knihańnja w Budyšinje

Wobsykanje sadow. štomow

před kěćwom dyrbi so nětko wuwjesć. Poskićam

šwabło-kalk. rozpuščlinu, kopro-kalk. rozpuščlinu a k zamazanju ranow pola štomow łóskowu štomowu kolmaz (hamtski rostlinowy škit) **Symjenjeńnja** 840

Rauchfuß

w Budyšinje / na Žitnych wikach 9 / Telefon 2069

Domjaca pomocnica,

kiž sama wari, z dobrymi wuswědčenjemi, nie młódša 25 lět, při dobrej mzdźi, so k 1. meji pyta. **Groh w Drježdźanach** na Budyskej dróży 86 831

Čitańjo

płaćće porjadnje a našim dowěrnikam wotběrańskej pjenjez

Jězdne koła [445

Motorske koła

Wuporjedźenja

Herbert Hohlfeld

prjedy Mühlbach

w Kamjencu

Nowy tepich,

3.50 x 3 m, dokelž zbytny, za 60,— hr. hnydom na předań Budyšin, Schillerstr. 5, I, na pr.

Tuta swobodna městnosć płaći:

1 × 1,80 hr.

26 × 39,78 hr.

52 × 74,88 hr.

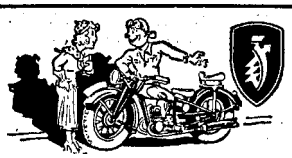

A niedźelu do přirody jenož ze ZÜNDAPP pojědźemy wot firmy

Zündapp-Kiesbnick

w Budyšinje na Hošic hasy 17 834

Hdźe?

daće swoje **filmy, platy** atd. ruče, płaćizny hódno a derje wuwiwać?

Pola wosebiteho optikarja

Erich Lenza

w Budyšinje, Hošic hasa 21

Po zawrjenju wobchoda tykńće swoje foto-wěcy proša do kaša při mojim wobchodźe. 21

Telefon 2134

Paul Grosske tyšerski mištr na Nowosedlskej dr. 7 Garag.-dwór Brücknez poskića swój **skład hotowych kašćow** [29

RADIO

přinjese nawědźenje a

wjesele do domu!

Wše fabrikaty wot přijimarja za lud hač k aparatej najlěpšeho wukona

dostanjeće pola firmy

Nierth & Förster

w Budyšinje, před Šulerskimi wrotami 19 / telefon 3532 897

Mam wot dźensniše soboty w swojej fijiljali w Budyšinje w hotelu „K markhrabi" zaso nowy transport

krowow, jałowcow a młodeho skota

a swojim hłownym wobkhodźe w Drježdźanach

konje do dźěła a na rolu

pod połnym rukowanju a po znatych tunich płaćiznach na předań abo k zamjenjenju. 841

Paul Grosch. wikowańnja ze skotom a konjemi w Drježdźanach-N., Hechtstraße 30 telefon 50 628, priedy Franz Augustin. Telefon Budyšin 3665

Mały Mercedes Benz Typ „170 V„ tu je

Mały Mercedes w mištrskim dźěle wulkeho Mercedes!

Generalne zastupjeństwo: 755

Carl Gast w Budyšinje na Drjewowych wikach

Muzěr 813

Jan Kowačik

w Njeswačidle

pola tyšeńskeho mišra Šuberta ma

rěčne hodźiny

wutoru, sridu, sobotu a njedźelu

Derje zdźeržany 842

dźěćacy wóz,

modell 1928, je tunjo na předań. Hdźe zhonće we wudawańi Serbsk. Nowin

Što

přinjesu ći

Serbske Nowiny

Serbskeho luda jenički dźenik

Kóždy dźeń přindu do serbskeho domu

Ze Serbow
Z narodneho žiwjenja
Hospodarski a burski rozhlad
Politiku
Z blizka a z daloka
Hamtske powěsće
Roman — Powědančka
Kućik za dźěći

Přiloh!:
Serbski Student
Łužica
Naša Domowina
Přiloha za dźěći

A to wšitko za nizki abonentny pjenjez. Zakhowaj jim swěru! Pomhaj nam dobyć nowych čitarjow! **1.50**

Lehmannec konditarnja

w Budyšinje na Serbskej hasy 836

poskića jako wosebje dobru kajkosć

štomowe tykancy. Najrjeńši dar za kóždu sk adnosć.

Specualacimy. Serbske přikusy. Mjedowy tykanc. Smjetanowe pampuški. Smjetanowe kusy. Pampuchi. Torty. Sadowy tykanc.

Přijomny přebyth w rjanych městnosćach kofejownje při přenjorjadnym konc rće. **Najlěpše piwo. Wino. Likéry.**

Spěwne towarstwo „Jednota" w Khróšćicach

woswieći niedźelu, 26. jistrownika, wječor 1/2 8 hodźin pola Wjeńkec

50 **50lětne wopomnjeće poswječenja 1. khorhoje**

Na tutón spěwny a dźiwadłowy wječor z wjesołej rejku přeprošuje wšitkich z blizka a daloka, wosebje też bratrowske towarstwa, wutrobnje předsydstwo.

Zhotowju: **Bydlenje łěhańnje kuchinje** [763

Zhotowjam wšě **jenotliwe meble** po najtuńšich płaćiznach. Nimo toho mam wulki skład wšelakich druž n hotowych kašćow

J. Krawža, blidarnja w Khróšćicach

Mandźelske ložońki přijimam. Wupokaz wjeledźěnych bjeru jako płaćenje.

Auf **LINGEL** Schuhe schwören Millionen Männer

Dostanjeće je w stupn. domje

Mark

w Kukowie

Burjo a hospodarjo! 835

Za Waše Sila dostanjeće kóžu tu dźělbu

seloweje kisalinu

ze wšěch swojich składow

A. LORENZ

Plakaty

za towarstwa, zmejny, naleńkow, wobkhódnikow w ednorym a nowočasnym wuwjedźenju zhotowja spěšnje a tunjo

Dr. J. Cyž w Budyšinje

w Serbskim Domje :: Nakład Serb. Nowin

Też za mało pjenjez rjano

spańske jstwy, bydlenje, kuchinje

Wulki wubjerk / Možnosć wotnałaženja

Podawam bjez wudawkow do domu / Rěču serbsky

Za kajkosć zarući mjeno 770

Clemens Schmidt w Budyšinje

na Hrodowym naměsće / w kupnicy / na hrodźe

Přez 70 lět w swójbnym wobsedźeństwje (Ortenburg)

Drohnowikowańske płaćizny w Budyšinje

25. haprleje 1926 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najnižše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kośćemi	1 kg	1,60	1,80
Čelace mjaso	1 kg	2,00	2,20
Skopjace mjaso	1 kg	2,00	2,40
Swiniace mjaso	1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	—	2,20
Pšeńčna muka	1 kg	0,38	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny	1 kg	—	0,09
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	—	—
Sušeny połc	1 kg	2,20	2,40
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,08	0,11
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,25

Přiloha k čisłu 97

SERBSKE NOWINY

Sobotu 25. haprleje 1936

Naša rjana domišna.
Romantiski kucžił w Budyšćinje ſ Michałškej zyrkwju.

Stawizny jeneje z najmócnišich swójbow swěta

Baron Mitſui Hachiromon, najwjetšhi pjenježny wjerch Japanskeje, kotrehož wobkhodne a pjenježne pšchedewsacža wšchitke burhy swěta sajimowachu, je ſ aktiwneho wobkhodneho žiwjenja wotſtupił, hdyž běše nimale pol lětſtotka dołho wožubu ſwojeje ſtarkweje ſwójby ſ wuſpěchom wodźił. Sdobom wón też ſwójbne mjeno Mitſui wotpołoži. Tónle ſpodźiwny podawk je ſledźnoſcej ſwěta na nałožki a waſchnja jeneje ſ najbohatſchich ſwójbow ſemje ſłožił.

Sſwójba Mitſui njeje jenož jena ſ najbohatſchich, ale też jena ſ najſtarſchich ſwójbow Japanskeje. Hižo wokoło lěta 1600 woni w kraju jako wobkhodnizy wěſtu rólu hrajachu. Tehdy prawótź dźensniſcheho rodu ſ korjeſchkami a winom wikowacej ſapocža. Bórſy tutón wuſtojny wobkhodnik też ſ temu pšcheńdże, ſkałźše pšchedewsacže wutworicź, kotrež we wſchitkich měſtach wotnoźi dosta. Wuběrna organiſazja a nimale nowocžaſne nawjedowanje wobkhoda powſchitkowne wobdźiwanje ſłudźi.

Nětkle wokoło lěta 1700 Mitſuiz ſ dwórſkim bankownikam japanſkeho kěžora pomjenowachu. Woni w tutym cžaſu w Japanſkej potajſim rólu hrajachu kaž pola naſ w Němſkej w ſtrjedźnym wěku Augsburgſkej Fuggerej. Sſwoju wěz jara wuſchikuje ſaporožachu. Sczinichu kěžora na to ſkedźneho, kak wobcžežnje ſu tola po prawoum ſa wyſchnoſcej pjenježne tranſporty w kaſchcžach a měchach, a kak jednorje a bjeſ ſadźerkowu by ſo pornjo tomu rěcžo wotwiło, by-li ſo ſchekowy wobkhad ſawjedł. Wuplacženje a roſliczenje potom poſtajſcho wěſo bankowe wotnoźi Mutſuiz ſwójbny pſchewſchahu, kotrež wſchudże po kraju runja hribami ſe ſemje naroścžechu. Hižo na prowiſijach ſu Mitſuiz miliſony a ſoło miliſony ſahłužili, a kěžorojo Japanſceje běchu njedźiwajcy teho ſe ſwojimi bankownikami jara ſpokojom; woni nawjedowaze ſtrubſtawy ſwójby do ſemjanſtwa poſžěhnychu a ſwójbje wožebite prawa ſpožcžichu. Też dźenſa hiſchcže njeſu ſtrubſtawy tuteho mózneho rodu powſchitkownemu ſakonjej podcžiſnjene, ale jenoż ſamtnemu ſwójbnemu ſakonjej.

Roſwicže pſchedewſacžow Mitſuiz ſwójby njepſchestajcy poſtupowaſche. Woni žebi bórſy wulki podźeł na dowoſu a wuwoſu kraja ſawěſcžichu, ſałožowachu banki a drużſtwa ſa ſawěſcženje a wójniſtwo, położichu ſo w 19. lětſtotku na hórniſtwo, ſmožowachu ſo worzłowieje induſtrije, natmarichu bohrike maſchinowe fabriki a wobſchěrne łódźniſtwa w tuhhwilu ſamtne wobkhodne łódźniſtwo, kotrež je tak ſylne, ſo może ſo wobkhodnemu łódźniſtwu zyleje Franzowſkeje runacź. Samóſtatne tuteho japanſkeho ſwójbneho konzerna, kotryž dźeſi wjacy japanſkeho wobkhodneho žiwjenja na wſchitkich polach wobkhodneja, ſmě ſo na 4 hacž 5 miliardow hriwnow wobliczicź.

Njedźiwajcy tajkeho bohatſtwa ſu tuczi japanſcy pjenježni wjerchowje wſcho druge hacž multimiliſionarojo po amerikanſkim waſchnju. Njetwarja žebi jane pyſchne palazy a njeſedźa w ſnehłowych łódźach po morju. Jenož jara ſtromny podźeł ſ dobytkow, kotrež jich pſchedewſacža wunjeſu, do jich priwatneho wobžedźeńſtwa pſchenđże. Hłowny podźeł na tutym dobytku dyrbi po ſwójbnym ſakonju firmje ſawoſtacź. Tuta firma je ſwojej lětſtotki ſtarej tradiziji dozhła nad nimi wſchitkimi ſteji, wona jich žiwjenje wobkhnježi a wobſud jenotliweho poſtaja.

Kak daloko tute podrjadowanje wſchěch pſchiſłuſchnikow Mitſuiz ſwójby k ſpomožnju firmy ſaha, ſ poſtajenjow domjazeho ſakonja wukhadża, ſo może ſo młodemu Mitſui hjeſe wſcheho ſwójbna pſchiſłuſchnoſcej wotrjez, hdyž njeje ſo po dołkadnym pruhowanju ſa doſcź mudry a khmany wupokaſał, kaž ſo to k lěpſchemu firmy žada. Tutemu pruhowanju dyrbja ſo muſžzy pſchiſłuſchni ſ 15. žiwjeńſkim lětom podcžiſnycź. Wupadnje-li tuta pruha hubjenje, potom dyrbi pſchepadnjeny ſe ſwójbneho ſwjaſka wuſtupicź, mjeno Mitſui wotpołožicź a ſwój pucź ſ njiſchim ſeźiwjeńſkim podźełom w pſchichodże ſam hicź. Na jeho měſtno ſo khmany hólz ſ druheje ſwójby do Mitſuiz ſwójby pſchijima, pſchi czimž je zyle njewažne, hacž je tajki hólz bohateho abo khudeho, wyſokeho abo niſkeho pokhoda.

Sſwójbna rada ſo porjadnje ſkhadźuje. Sa lěto ſnajmjeńſcha ras. Pſchi wurjadnych pſchicžinach ſo wołebicże ſwola. Pſchi tutych ſkładnoſcžach ſo potom wſchitke ſwójbu naſtupaze praſchenja roſtrijaja. Pſchebe wſchěm ſo dokładnje pruhuje, hacž ſo priwatne žiwjenje jenotliweho ſe ſajimami ſwójby a firmy ſnježe. Priwatne žiwjenje w naſchim ſmyſłu pſchiſłuſchuny Mitſuiz ſwójby po prawoum dozyła njemóže wjeſcź.

Rada ſwójby ſamo poſtaja, ſ kim ſmě ſo ſobuſtaw wożenicź. Dźelenje pak je dozwła njemóžne, do teho njemóže ani ſwójbna rada ſwolicź.

Tuta ſ nimale diktatoriſkimi prawami wuhotowana ſwójbna rada ma też poſtajecź, hdy ma Mitſui ſ wjednoſtwa wožubow firmy a ſwójby woſtupicź. Njech ſo tajki ſwójbny wjednik njedźiwajo ſtarosby hiſchcže do dźeła khmany cžuje, njech je hiſchcže dospołnje ſtrowy, — hdyž pak žebi ſwójba pſcheje, ſo wón woſtupi, potom dyrbi ſo ſwojeho ſaſtojniſtwa wſdacź.

Tak pſchiſłuſcže, ſo je někto też baron Mitſui Hachiromon ſwoje wulke mjeno wotpołožił, hačrunjež je 50 lět dołho k ſławje a cžeſći ſwójby ſkutkował. Na jeho měſtno ſo hałle 30lětny Mitſui Takakimi k hłowje ſwójby a ſ tym ſobom k ſchefej tuteho japanſkeho ſwětoweho domu pomjenowa. Wo jeho pomjenowanju kěžor też jeho bruhdom do ſemjanſtwa poſžěhny.

j.

Što je tomu do hłowy zajěło!

(Wobras ſe wſzn.)

„Khóts dracź a garbaŕ!“ ſareji bur rosnjemdrjeny do kuchinje. „Sčhto dha budźe?; Njechcže dha dźenſa ſzyka ſ domu?! Někto pak po najkrótſchim puczu won! Hola, won do pola!“

Nimale hodźinu ſmy po wobjedźe! Schto bě ſa tón cžaſ wſcho ſcžiniŕ! Pizowacź bě pomhak a ſwinjom ſaſkaŕ! W kowarni bě pobył a khěſnje na pjatym rózku. Wulku fóru hnoja bě nakładŕ, ſrěſanje jene widły po druhim! K běrnjaſej hromadźe bě dóſchoł a tam měchi ſwjaſak a je do dwora na hnójnu fóru ſnoſnył. Poſpochi bě khwataŕ, ſedy cžaſka dychacź měŕ, ſo bychu jkerje lepje na polo pſchiſchli a nęſchto rynczkow běrnow ſwoždźeli. Ale ſ tymi wjedrowymi ſónſkimi tam nutska wiſy a cžehnje ſo wſcho kaž na rjeczaſach. To mohŕ ſo cži ſokoſ pſchelecź.

„Chžuł nětko rady wodźecź, ſchto dha ſo tak dołho doma paracže! Wſchak tola wěſcže, ſo dźemy khwatnje ſako won, to byſchcže ſo mohłe woprawdźe trochu do ſpěcha měcź! Ale nę, ſkoro kaž klubu ſo wſcho pomału „cžini“! Ale nětko ruczże won, to wam poſledni raz praju! Hewak, poczinu-li cžopły bycź a pojedu do lěſa po drjewo, hudźeŕcže ſebi waſche běrny ſami ſadźecź a hnój moje dła w ſalach na polo noſnocź. Woprawdźe, to mohł cžłowjek ſ mjeriańjom wo ſcžěnach łamcź a ſ piaſcžu dźěry do powětra bicź, hdyž maſch ſo na taſkim ſa — płazany prak hnéwacź.“

A ſaſo bě won! Schwumy — ſchwumy — ſchwumy! Łepta pod wóknami w cžeſčkich ſchórnjach! Won jedyrkło nę, ſonj a holan, potom je ſłě, hdyž ſo ſapnył! S toho boka wſchak jeho ſnajecže. Tehdom njeje derje, ſ nim měd jěſcź.

Ale nę, tohodła wſchak jim wutroba do drjewjanzow njepadnje, byrnjeż ſo na nich wuſtupak. Derje wědźa, cžehodła ſo ſako roſpyri. Dokelž je tak tużno a cžopło! To dyrbi ſo počźicź a potom jemu żadyn kſchud runy njeje. Njech jenoż piſchezo ſapſchehnje a won jědźe. Priedy hacž ſo dowuſchmjata, budźa też wonka. Szyła njeje hiſchcže trjeba, běrny hadźecź. Tydźeń ako dwaj mohł hiſchcže docžakacź. Ale, to ſ nim rěcžom njeje. Schtoż je ſhei do hłowy ſtajił, dyrbi bycź a hoii ſo, ſo mohł nęſchto ſakombdźecź. Njech jeno ſo najprjódy wo ſwoje pſchikaſy ſtara. Pſchi wobjedźe bě zyle druhu parolu wudał?

„Trochu poldźicho popoldnju wujeđźemy“, bě rjekł. Nairjeđny bě cžaſ do kowarnje bócź a ſwinjazy hłew wukhidacź Wicho pak zyle hinak pſchiúdźe. Pola kowarja bě bórſy hotowy a w ſwinjazym khlěwje njebě hiſchcže hnói kidanje trěbne. By-li pak na wokomik nuts pſchiſchoł a jim to ſdźěłił, potom by ſebi wſchón hněw ſaluiował!

„Tola njedźiwajo wot kowarja a hnój kidanja byſchcže tola telko ſajima wot zyleje ſwinjazeje wězy měcź dyrbjeli, ſo ſa tym pohladacže, kak dołko cžłowjek wonka je, ſo byſchcže ſo po tym měli. Byſchcže widźeli, hacž je hnójna fóra nakładżena, hacž ſu běrny na njej ſkładżene a hacž ſtaj wołaj hižo ſapſchehnjenaj. K cžemu dha macže ſwoje nopaſchki we hłowje, hdyž nacžecže ſo ſ nimi roshladowacź! Hej, k cžemu dha? Ale to je pola naſ pſchezo tak: cžłowjek ſo dréže a draże, ſo by wſcho ſa ſobu ſchło, a wy ſo njewuſchmjatacže ſ domu.“

„Ach tak, tak! Mésto, ſo byſchcže wy won pſchiſchle a mi pokaſałe, kotre měchi dyrbju bracź!“

Ale woni jeho ſnaja, cžini pſchezo tak. Sſwari a hewrjeka, ſo ſo ſchtomy hibuja, hdyž ma ſwojeho bundra. Ale toho nichtó na ſtare dny njepſchemėni. Dyrbi ſo taiſi wutrjebacź!

Stawizny jeneje z najmócnišich swójbow swěta

Baron Mitſui Hachiromon, najwjetſchi pjenježny wjerch Japanskeje, kotrehož wobkhodne a pjenježne pſchedewſacža wſchitke burhy ſwěta ſajimowachu, je ſ aktiwneho wobkhodneho žiwjenja wotſtupił, hdyž běſche nimale pol lětſtotka dołho wožubu ſwojeje ſtarkweje ſwójby ſ wuſpěchom wodźił. Sdobom wón też ſwójbne mjeno Mitſui wotpołoži. Tónle ſpodźiwny podawk je ſledźnoſcej ſwěta na nałożki a waſchnja jeneje ſ najbohatſchich ſwójbow ſemje ſłożił.

Sſwójba Mitſui njeje jenož jena ſ najbohatſchich, ale też jena ſ najſtarſchich ſwójbow Japanskeje. Hižo wokoło lěta 1600 woni w kraju jako wobkhodnizy wěſtu rólu hrajachu. Tehdy prawótź dźenſniſcheho rodu ſ korjeſchkami a winom wikowacej ſapocža. Bórſy tutón wuſtojny wobkhodnik też ſ temu pſchenđże, ſkałźše pſchedewſacže wutworicź, kotrež we wſchitkich měſtach wotnoźi dosta. Wuběrna organiſazja a nimale nowocžaſne nawjedowanje wobkhoda powſchitkowne wobdźiwanje ſłudźi.

Nětkle wokoło lěta 1700 Mitſuiz ſ dwórſkim bankownikam japanſkeho kěžora pomjenowachu. Woni w tutym cžaſu w Japanſkej potajſim rólu hrajachu kaž pola naſ w Němſkej w ſtrjedźnym wěku Augsburgſkej Fuggerej. Sſwoju wěz jara wuſchikuje ſaporožachu. Sczinichu kěžora na to ſkedźneho, kak wobcžežnje ſu tola po prawoum ſa wyſchnoſcej pjenježne tranſporty w kaſchcžach a měchach, a kak jednorje a bjeſ ſadźerkowu by ſo pornjo tomu rěſcho wotwiło, by-li ſo ſchekowy wobkhad ſawjedł. Wuplacženje a roſliczenje potom poſtajſcho wěſo bankowe wotnoźi Mutſuiz ſwójby pſchewſchahu, kotrež wſchudże po kraju runja hribami ſe ſemje naroścžechu. Hižo na prowiſijach ſu Mitſuiz miliſony a ſoło miliſony ſahłužili, a kěžorojo Japanſceje běchu njedźiwajcy teho ſe ſwojimi bankownikami jara ſpokojom; woni nawjedowaze ſtrubſtawy ſwójby do ſemjanſtwa poſžěhnychu a ſwójbje wožebite prawa ſpožcžichu. Też dźenſa hiſchcže njeſu ſtrubſtawy tuteho mózneho rodu powſchitkownemu ſakonjej podcžiſnjene, ale jenoż ſamtnemu ſwójbnemu ſakonjej.

Roſwicže pſchedewſacžow Mitſuiz ſwójby njepſchestajcy poſtupowaſche. Woni žebi bórſy wulki podźeł na dowoſu a wuwoſu kraja ſawěſcžichu, ſałožowachu banki a drużſtwa ſa ſawěſcženje a wójniſtwo, położichu ſo w 19. lětſtotku na hórniſtwo, ſmožowachu ſo worzłowieje induſtrije, natmarichu bohrike maſchinowe fabriki a wobſchěrne łódźniſtwa w tuhhwilu ſamtne wobkhodne łódźniſtwo, kotrež je tak ſylne, ſo może ſo wobkhodnemu łódźniſtwu zyleje Franzowſkeje runacź. Samóſtatne tuteho japanſkeho ſwójbneho konzerna, kotryž dźeſi wjacy japanſkeho wobkhodneho žiwjenja na wſchitkich polach wobkhodneja, ſmě ſo na 4 hacž 5 miliardow hriwnow wobliczicź.

Njedźiwajcy tajkeho bohatſtwa ſu tuczi japanſcy pjenježni wjerchowje wſcho druge hacž multimiliſionarojo po amerikanſkim waſchnju. Njetwarja žebi jane pyſchne palazy a njeſedźa w ſnehłowych łódźach po morju. Jenož jara ſtromny podźeł ſ dobytkow, kotrež jich pſchedewſacža wunjeſu, do jich priwatneho wobžedźeńſtwa pſchenđże. Hłowny podźeł na tutym dobytku dyrbi po ſwójbnym ſakonju firmje ſawoſtacź. Tuta firma je ſwojej lětſtotki ſtarej tradiziji dozhła nad nimi wſchitkimi ſteji, wona jich žiwjenje wobkhnježi a wobſud jenotliweho poſtaja.

Kak daloko tute podrjadowanje wſchěch pſchiſłuſchnikow Mitſuiz ſwójby k ſpomožnju firmy ſaha, ſ poſtajenjow domjazeho ſakonja wukhadża, ſo może ſo młodemu Mitſui hjeſe wſcheho ſwójbna pſchiſłuſchnoſcej wotrjez, hdyž njeje ſo po dołkadnym pruhowanju ſa doſcź mudry a khmany wupokaſał, kaž ſo to k lěpſchemu firmy žada. Tutemu pruhowanju dyrbja ſo muſžzy pſchiſłuſchni ſ 15. žiwjeńſkim lětom podcžiſnycź. Wupadnje-li tuta pruha hubjenje, potom dyrbi pſchepadnjeny ſe ſwójbneho ſwjaſka wuſtupicź, mjeno Mitſui wotpołožicź a ſwój pucź ſ njiſchim ſeźiwjeńſkim podźełom w pſchichodże ſam hicź. Na jeho měſtno ſo khmany hólz ſ druheje ſwójby do Mitſuiz ſwójby pſchijima, pſchi czimž je zyle njewažne, hacž je tajki hólz bohateho abo khudeho, wyſokeho abo niſkeho pokhoda

Nowe rjadowanje butrowych wikow 1936

Pšchi njedostatku butry w sáúdjenej nasymje dyrbjachu sjednoczenstwa mlokowego hospodarstwa naprawy postajicz, po kotrychž smědjachu mlokarnje butru jenož wotebérarjam podawacž, kotrychž běchu w auguscze 1935 ſ butru sastarali. Mlokarnje mězachu pak tež jenož prawo, 80 prozentow teje butry wotedawacž, kiž běchu w auguscze podawake. Potom pak so tež dźelanje smjetany k wjerczenju wo 40 prozentow pomjenšchi, so by so wjazy mlokoweho tuka k dźelanju butry dobyto.

Kaž nowinarska sluzba němskeho sezíwjerskeho stawa zdźeluje, su so tute postajenja jara pschihódnje wuskutkowake. Jenoż ſ nimi běsche jenake sastaranje wohbydleństwa mózno. Wěste pak běsche, so so swobodne wikowanje ſ butru a pschedawanje smjetany njemózesche trajnje wobmjesowane wostacz. Hdyž móże so někto niedostatk butry jako wotstronjeny wobhladowacz a so pschi nowej selenej pizy wjazy mloka nadeji, so **postajenja ſ pósdnje nasymy 1. meje ſ mozy staja.**

W němskich mlokarnjach je so w lecze 1935 3 098 492 dwójnych zentnarjow butry nadźělało. K temu pschida so hischcze dowos wukrajneje butry. Zyła mnohosć butry budzilske sa potrjebu němskeho luda nimale dosahaka, hdyž by so psches zyle lěto jenak podawała. Tola butra so ſ cžasami we wschelakej mnohoce nadźěka, so so cžasy ſ wjele butru ſ cžasami ſ mało butru wotměnjeja.

So by so tu wurunało, maju wot 1. meje 1936 mlokarnje prawo, nad butrowych dźělbach šame postajecz. Dźělby butry, kiž mlokarnje wjazy nadźěkaju, hacž swobodnje postajene wotbywańske dźělby wuczinjeja, maju so swjatkam mlokoweho hospodarstwa podawacz. Na tuto wačinje so butrowe dźělby w cžasu, hdźež so wiazy butry nadźěka, sa cžasy nakadu, hdyž je mjenje butry.

Wukas, kiž 1. meje do mozy stupi, hischcze wschelake druhe naprawy wopschija, kotrez tež k wiadowanju butrowych wikow sluza, kaž na pschikad wotstronjenje wobmjesowanja w dźěkanju smjetany k wjerczenju, pschedawanja smjetany a sakas powjetscheneho sdanje butry ſ póstu, kiž by mnohosć léta 1935 pschesahła. Smyſł wukasa njeje, so by so butrowy wobkhad na jene prawidło pschinjeſł. S nim so wschelake pady wozebje wobkedzbuja. Wukas stónczinje na dobre a sprawne rosdźělenje butry dźiwa.

Zjednoćenje němskeho mlokoweho hospodarstwa

Statny minister sa sezíwjenje a ratarstwo je wukas wo sjednoczenju němskeho mlokoweho hospodarstwa wudak. Po nim so k němskemu mlokowemu swjatkej sjednocza **k 1. pschedewsacza, kotrez mloko wupkodźeja k 2. pschedewsacza, kotrez mloko pschedźěkaja a mlokarske wudźělki pschihotuja abo pschedźěkaja a k 3. pschedewsacza,** kotrez mloko a mlokowe wudźělki rosdźěleja. Jako pschedźěkarjo mloka placza pschedewsacza, kotrez mlokowe wudźělki na skład bjeru. Jako rosdźělerjo licza so wsche pschedawanjy pospredkowarjo (agentojo, kommisionarojo, maklerjo). Hospodarske swjatki sjednocza so do hlowneho sjednoczenstwa němskeho mlokoweho hospodarstwa. Tute sjednoczene swjatki maja nadawk, wiczny porjad na polu hospodarstwa ſ mlokom pschewjesch a pschetrjebarjow ſ tutymi produktami sastaracz. Pschi pschewjedzenju wiczneho porjada ma so po sakonju postupowacz, pschi czimz maja so prawa powschitkowneho lepscheho a zykkoweho haspodarstwa wobkedzbowacz.

Strowe hródże — strowy słot.

Sa dobrycze a sa pokny wuspech wupkodźerskeje bitwy smy hižo husczischo na to pokazali, so jako pschedwumenjenje stroweho słotu maja hródże strowe byczˊ. Schtož sa kruwy a konje pkaczˊ, to wjelo tež pkaczˊ sa koły a karnikle. Khlěw sa karnikle dyrbi nědźe 100 cb. schěrokˊ 80 zentimtr. hkuboki a 50 hacž 70 zentimtr. wysoki byczˊ. Sa plahowańske a mlode karnikle dyrbi městno hischcze trochu wjetiche byczˊ. Khlěw ma do sady spadowacz a to nědźe 10 zentimtr. S onjeho mohł wulkim myscham (schczuram) skhowanku poskiczˊ, ma mjes khlěwom a semju snajmjeńscha 20 zentimtr. wyšoke prózdne městno byczˊ. Khlěwy maja wot scženow a płotow trochu dalene stejecz, so mohła so tež sadnja strona pchezo cžista dyerzecz. Poruczˊa so tež, so so dno ſ blachom wukładze a so so na njón male prčkusko nabija, dokelž so tak karniklam šuche, cžonke khwo poskicza. Sa kosy dyrbi khlěw snajmjeńscha 150 metra delki, 1 metr schěroki byczˊ. Kósłatka drbża so po mó'nosczˊ we wozebitej měrnosczˊ khewacz. Podkołk, kaiki so za karniklaze khlewy wuzíwa, je tež za kosaze khlewy tkmany.

Rybarstwo w běžazych wodach.

Po wosjewjenju w sakˊim sariadnjkim kopjenu stupia město § 4. wukasa ſ 16. meje 1933 hromadze ſ wukasom ſ 26. haprleje 1933 wo wukonjenju rybarstwa we běžazych wodach sczěhowaze postajenja:

Ryby, sa kotrez je po § 1. schkitańki cžaſ pschedpisany, žmědža so w tutym schkitańkim cžasu jenoż potom poskiczecz a pschedawacz, hdyž móże so dopokakacz, so je swonka Sakkeje leżazych wodow abo ſ wotkamknjenych sakkich wodow abo ſ tajkich wotewrjenych sakkich wodow pokhadżeja, sa kotrez su wuwsaczne postajenja sa schkitańki cžaſ wudate.

Ryby, sa kotrez je po § 2. najmjeńscha wulkosczˊ pschedpisana, njesmědža so ani poskiczecz, ani pschedawacz, hdyž tutu najmjeńsku měru nimaja. Tute pschedpisy pak njepkacza sa jerki a sa rybowe zymjo w rybowych plahowańnjach, sa žadźenki (Satzfische), kotrez je samknjenych wodow pokhadżeja a sa make rybiczki, kotrez pschi łojenju rybow w samknjenych wodach so we wulkej mnohosczˊ popaduja.

Bilanca wo němskej zemi

Dźiwajo na to, so je němski lud na wobmjesowane městno ſ nědźe 140 ludźimi na kóžnym kilometru stajeny, dyrbi so sezíwjenje luda ſ wuzicžom kóždeho jutra pola swěsczecz. Po dr. Ludewitzi, presidenta akademije sa

40. narodniny wujcha Udeta.

Sskawny wójnik a powójnik lětak wujch Arnosczt Udet, 26. haprleje swoje 40lětne narodniny wošwjeczi. (Scherl Bilderdienst, M.)

pschestrěhdjenje kraja, je tutón tele swěsczenja wo němskej semi sczinił: Wscho do hromady 21,1 miliionow hektarow role, 5,5 miliionow hektarow jehlinowych lěsow, 3,7 miliionow hektarow liscžowych lěsow, 1,8 miliionow hektarow njekultiwěrowaneho kraja, 1,4 miliionow hektarow pucžow, żelezniszow a jahrodow, 0,7 miliionow hektarow wodow a 0,6 miliionow hektarow domow a dworow. Se stawnjowanjom wunoschka ſ wobdźělanjom nowiny móże so wiele miliionow hektarow ratarskeje semje dobyczˊ. Pschi praschenju, hacž ma so tuta semja ſ burskimi abo dźesczerskimi swójbami jahrdlicz, wotmolwi dr Ludewitzi, so ma so woboje pschewjesczˊ. Pschi tym wuhbehnu, so pschi dźesczerskim jahrdlenju so burej semja njebezerje, ale so so sa to wobzebje gmejnska semja wuzíwa. Maly jahrdlecz je ſ wusnamnym pomocznikom w froncze sa ludowe sezíwjenje. Ssmy winowaczi to jeschcz, schtoż nam němska semja njeße a naß strowych wudjerzˊi.

Scóny rěpowele nacze so z hromada-i nadeśle

Wězywuskojny sa saniczenje schczóny rěpowoje nacze w podrjeżach Budyschkeho, Kamjenitzkeho a Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa, dr. Leib w Budyschinje na Löhrtej dróży 15 ſ nam źledowaze dóżelusje:

Schczóny rěpowoje nacze, kiž stajnje w nasymje rěpnischcza wopulchczeja a w źledowazym nalěczu młode runklizowe žadźenki snowa nadpadnu, so w symje po stach na žuchich a schkitanych městnach chowaju: każ na pólnych mjesach ſ rědkej trawu, w dróhowych a pucžowych pschekrowach, pod schtomami, w kečzinje, na lěsnych kromach atd. Pschijimnym symiki pschebytk je jim blizka lěsna kroma. Na wobhladańskich jěsbach žym wozebje taike městna sa rěpowe schczóny dokkadnje pschepytak. Wunoschk běsche husto nastróżazy. Njech so tež jenoż na jedyn pschipad ſ liczbami pokasa: Na Somjczanskich honach (pola Minakala): Pschi trawnym dróhowym pschekrowje, ſ kotrymž ſ jeneje strony louzske rěpnischczo a ſ druheje strony lěs mjesuje, namakach na městnje, kiž běsche 10 zm dołhe a 10 zm schrokˊ 100 schczónow, to je **na kóżdy metr semje 1000 schczónow.** K temu ma so pschihpomnicz, so so schczóny na pschepytanym městnje hischcze niemózachu wschitke sliczicz. Podobne licžby žym tež na druhich honach Budyskeje potrjecheneje krajiny nadeschoł.

Hdyž taike nastróżaze rosschěrjenje schczóny runklizowoje nacze w symskich schkodowanju sadźewało, je zyle nuzne, so ze kóżde wokkedźbowanje wo wusnupowanju schczónow a rěpow, kiž na krótkatu nacz schkoda w krajinje, kotraž wukasej njepodleži, bjes kombdźenja wězywusnjonemu wosjewi Tu so hischcze na to kedźbne cžini, so so kolnjenja schczónow na kopjenach młodych runklizow jako běle, każ hójczik hejkojteje zehly wulke bleczki pokasuja.

W źledowazym so gmejny mjenuja, kiž w krajinje leži, kiž lětża hischcze pod wukakom njesteji, na kotrych honach pak je so hižo w lecze 1935 lokke nadpadnenje schczónow wobkedźbowało:

w Budyskim hamtskim hejtmanstwje: Warnotczizn, Budyschink, Waldrjanezy, Demjany, Drjeczin, Wulke Debsczezy, Wělschezy, Delnja Kina, Kschiwa Borschcz, Miedźiow Wjasorza, Hornja Hórka, Prajkow, Cžorne Noßliz, Zidow, Sajdow, Zicžen, Ssemichow, Cžechorjezy, Huska;

w Lubijskim hamtskim hejtmanstwje: Horni Friedersdorf, Delnje Kundraczizy, Koblitz, Kocža, Lubos, Luchow, Wopalnja, Spremberg, Wujerˊ, Njesnarowy;

w Kamjenskim hamtskim hejtmanstwje: Wucžkezy, Nuknitza.

Hdyž chzemy krajiny, kiž schczóna botal njeje nadpadka wukhowacz, dyrbi kóżdy plahowar runklizy žwoje wobkedźbowanja w tutym lěczu kóżdy czaſ wosjewicz.

Směški

Profesor (k schulerjej, kiž nejbé bažeń **nawuknył**). „Jako khłostanje dyrbiſch do pschichodneje schulskeje hodźiny bažeń dźesacz króczˊ ſ **hłowy nawuknyczˊ.**

*

„Knjes profesor, jedyn knjes chze telefonisiy ſ Wami porěczecz!“ — „Prajcze jemu, so hnydom pschindu, poskiczcze jemu tak dołho stólczˊ!“

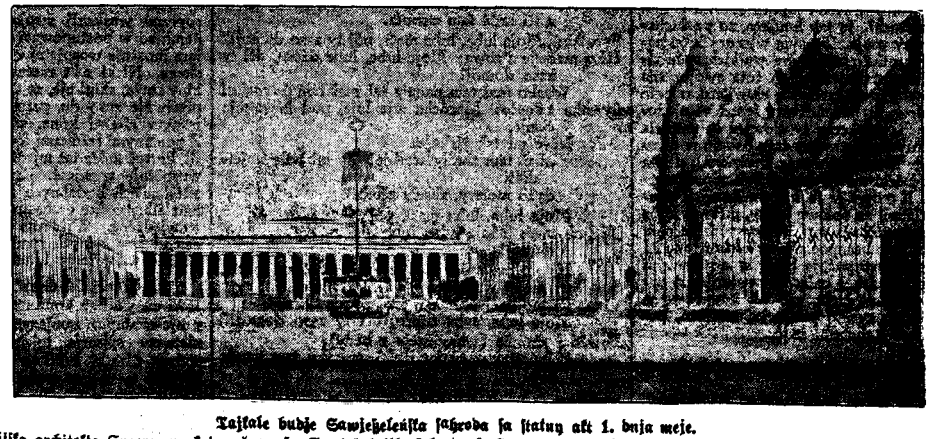

Tajtale budże Sawjeżeleńska sahroda sa statny akt 1. dnja meje.

Wobras nazíska architekta Speera, po kotrymž ma so Sawjeżeleńska sahroda sa statny akt 1. dnja meje pschiprawicz. Na lewo a na prawo su wulke tribuny, kotrez su ſ hobzitimi khorhojowymi sczěnami wotdamknjene. Srjedź městna stejˊ meja ſ Posaarskeje. (Scherl Bilderdienst, M.)

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Misericordias Domini, 26. jutrownika 1936.

S **Budyšcina.** Rano 1/8 hodź. farar Paul předuje. Dop. 1/10 hodź. śměje farar Groše kemšchenje za cźežkotyšchacych w evangelskej mlodźinowni na Hrodowskej haśy 6. Dop. 1/12 hodź. kemšchenje k sapokasanju fararia Bogela Trinziga pola Werdawy. (Superintendent jeho sapokaže). Zyrkwinska hudźba. — W Marijnej a Marcijnej zyrkwi śměje rano we 8 hodź. farar lic. Ludwig spowědź a Boże wotkasanje. Dop. w 9 hodź. farar Paul předuje. Pop. w 3 hodź. śměje farar Schneider kschcźenja. Wječor w 6 hodź. śměje farar Schneider mišionske kemšchenje (muntkowne mišionstwo). — Kollekta za zyrkwinske dźěło na mikodźinje w naschej wošadźe. — Wutoru pop. 3/4 hodź. w Pětrowskej zyrkwi nutrnosć za njedźelnicze. — Wutoru wječor we 8 hodź. śměje farar Schneider pschi Pólnym brodźiku 6 bibliisku hodźinu a na to rozrěcowanje i pomocnikami. — Wutoru wječor we 8 hodź. śměje farar Groše bibliisku hodźinu w Lutherskim domje na Hoschiz haśy 28. — Wutoru wječor we 8 hodź. budźe w Pětrowskej zyrkwi 123. duchowna wječorna hudźba; kij wuwjedźe Małowjelkowski zyrkwinski chór pod nawjedowanjom kantora Wessera; pschi pischcźelach organist wulkozyrkwje Horst Schneider. Programmy su pschi zyrkwinych durjach dostacź. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. śměje farar Groše w Lutherskim domje na Hoschiz haśy 28 pschihotowanje na dźěśikemšchenje; farar lic. Ludwig to śame w evangelskej towarschowni na Hornczerskej haśy 23.

S **Hušk.** Rano 1/8 hodź. němska spowědź a dop. 1/29 hodź. němske předowanje.

S **Wjelecźina.** Dop. w 9 hodź. němske a 1/11 hodź. serbske kemšchenje. — Sćrjedu a schtwórtk powołdnju wot 4 do 7 hodźin pschipowědźenje nowych pacźeńskich dźěći na farstwie.

S **Wulkich Sdźarow.** Dop. 1/9 hodź. serbske kemšchenje we Wulkich Sdźarach, w 10 hodź. němske kemšchenje we Merminghoffje.

Katolske cyrkwinske powěsće

2. njedźela po jutrach, 26. haprleje 1936.

Tachantska cyrkej. 5.45 hodź. Boża mša, w 9 hodź. wulka Boża mša z prědowanjom. W 14 hodź. nyšporna pobožnosć z požohnowanjom. Přileżnosć k spowědźi sobotu wot 18 do 19 hodźin, 19.30 do 20.30 hodź. Njedźelu 5.30 do 6.30 hodź., w 9 hodź. a štwórtk wot 18 do 19 hodź. Pjatk Jězusoweje wutroby 1. meje w 6 hodź. Boża mša pred wustajenym najswjećišim, pobožnosć z požohnowanjom. — **Serbska cyrkej.** Sobotu w 15 hodź. přileżnosć k spowědźi za dźěći, we 18 a 20 hodź. za dorosćenych, njedźelu w 6 hodź. swjedźeńska Boża mša. (Mać dobreje rady) z generalnym woprawjenjom towarstwa Jednoty. 1/8 hodź. Boża mša z prědowanjom, w 9 hodź. wulka Boża mša ze serbskim prědowanjom, w 11 hodź. šulske Boże služby z prědowanjom, w 13 hodź. serbski nyšpor, we 18 hodź. křesćanska wučba z požohnowanjom. Boże mše wšednje rano w 6 a 7 hodź. Pjatk Jězusoweje wutroby Boża mša w 6 a 3/4 hodź. z wopornym wołkhadom, w 19 hodź. serbski mejski nyšpor, sobotu 19.30 hodź. němski mejski nyšpor.

Pokiwy pyskej a pjeru

t a ć

t zasuwa so w nowišim času mjez ń a n: kamień t na hora, symjeń t ne zorno. 2 wsy matej hišće staroserbsko mjeno b j e z t: Kamjen(n)a (wjes) pola Radworja a Rakec. Druhe twórby z t bychu byłe: plomjeńtny, rjenjeńtny, zakońtny. Też powrjestło ma t zasunjene. Zwuk t pak też wupadnje, hačkuliž so pisa: martwy (mortuus) morwy, lesna holca reizendes Mädchen (za lestnu)

t so serbskim słowam (mienam) w němčinje přidawaju: sykora — Siekert, wobuza — Wobst, lěpjeř — Lippert (ale: Loeper), kermuš — Kirmst

t wunaduje rady w skuninach **stk a stn:** wotpus(t)k, čes(t)na. Přirunaj łaćanski: postmeridianus — posmeridianus — pomeridianus (Cicero)

t so pokazuje jako k w słowach: sknadź za strnad, nuknica za nutnicu (skótnicu), Spikały za Spittel,

klama za tlamu, drudy też: kohjałka za (woteznatu) tchołku.

t abo c w sklonjowanju? t a c. Staršia serbšćina ma c, nowiša t: mjecu, mjeceš, mjece, mjecemy, mjeceće, mjecu abo mieceja atd. — mjetam, mjetaš, mjetaju atd. Wrjeskoce — wrjeskota, hórboceš — hórbotaš, nječloskoce — nječloskotaj atd. Zabyte twórby k žiwjenju njezbudźimy. t a c so też hewak wotměnjatej: swět-ło a swěca, mjetać a mjecki, kót (kóčka) a kocor, młóćić — młóck

tačel, tačałka njezwisujetej z „tarču" Schild, Schießscheibe, ale z „točenjom", to je wjerćenjom; też **potač** so wjerći abo toči, kaž knot. Tóčka a tóčnik — točitaj też, to je: wjerćitaj — tóčka piwo, tóčnik — kamjeń, knot pak zemju

Tag für Tau dźeń(k) jako dźeń(k)
Talgrund žłob, žłobina; dno dola, póduš dola
tappen so masać (pómjeć)
tas, tät = ta, univerzyta, mentalita, karita, Felicyta, qualita
Tatar (nic: Tartar)
Tau rosa. Bóh dawa rosu (nic: rjosa)
Tauch zaměnk. Zaměnki su hona na Kamjenjanskim pola Radworja — nêhdy zamnjena.

Hudźba—wumělstwo—dźiwadło

W **Centralnym dźiwadle** widźimy Metro-Goldwyn-Mayer film „Anna Karenina" po swětoslawnym romanje Leona Tolsteho. Widźimy tragiku žiwjenja mandźelskeje rušeho statnika Karenina z baronom Wronskym, wyšchichim offizěrom ruskeho wójska. Sćrjedź pyschnoseje polneho žiwjena ruskich senjanow jewi najwjetschi bałnik ruskeho luda wobras wulkeje luboseje, bój macźerje, cźeseć mandźelskeho žiwjenja na fakladze Božich kajnjow. A kaž wschě romany tuteho bałnika, skónczi też tutón žiwjeńtki wobras z najhlubschim tragiskim wukónzom. Greta Garbo, najwoldarjenischa wumělka filma, hrała Hanu Kareninu z Frederic Marchom jako hrabju Wronskim z druschu jimazym murašom. Basil Rathbone

Fredric March w filmje Anna Karenina jako Wronsky.

jako statnik Karenin, wuhrajuje statnika a mandźelsku cźeseć hač do poslednjeje konsekwenzy rosćudnoseje ładnego mandźelskego, z wurjadnje mischtrskim cźinom. Wschitcy dalschi hrajerjo poskicźeja wobrazy prěnjorjadneje wumělskeje dokładnosće. Bohatoseć Tolsteho sakkadnych myšlow, jeho se žiwjenja wšatych nawdźenjow film wubjernje do stutka staja a tunje tutón roman „Anna Karenina" je kaž za film wobezbe spisany. Leo Tolstoj sam je nastajeje filmoweho wumělstwa radośnje witał, dokelž je w nim widźał najlěpschego tołmacza swojich wulkich spisowaczeskich dźěłow, jo bychu so pschenjesłe we swojej hlubokej ideji wschěm ludam swěta. Kak wubjernje na pschikład pschedstaja Frederic Bartholomew bohatoseć dźěćacowskeje luboseje k macźerju. A z złeho cźina klinczi kaž wócźna melodija w spěwje a cźinu ducha ruskeho ludu. — Sajimawe je też dalschi programm wo swědectwach podeńdźenjach, kiž nimo tuteho wusnamneho filma widźimy. -ć.

Palastowe dźiwadło. Sa pschećelstwo a luboważnu Karl Mayowych romanow poschcza fin film „Psches puschtu" Schtóž je tón roman cźitał, wě, jo cźiwy khětro napina. Tołsame dyrbi so też we filmje rjeć. Najdźiwiše nawdźenja w skoro njemóžnych położenjach so w filmje poskicźeja. Nimo teho běži druhi sajimawy programm, wosebje pschijomnoseć nowych autowych dróhow za tójdeho wobsedźerja auta, so pokasuje.

Měrny cźłowjek. „Knjeź Picźolka, wěcźe to, so je pschi Waschej thorošći alkohol Wašch najwjetschi njepschećel?" — „Je mi snate, knjeź doktor, ale prajeje jemu, so z wutrobu to jemu wodam."

Přilopk

9 dnjow po njeskutku žo k žmjerći sajndźił.

Pschihažny žud w Halli je schtwórtk 23lětnego Hajnca Kleeblatta mordarstwa dla k žmjerći sajndźił. Kleeblatt bě 3. dźeń jutrow tuteho lěta jenak staru domjazu pschistajenu Ellu Hemmanez z revolwerom zatřělił, dokelž bě žo holza, z kotrejž bě prjedy pocźahi měł, žo jeho wotrjekła a žo sapowědźi, žo k njemu wróćićej.

Wotprawjenje w Stuttgarcźe.

Justizny nowinarski hamt w Stuttgarcźe wozjewja: Pschihažny žud w Rabensburgu bě mrabju Jana Biehlera k žmjerći sajndźił. Wczera 23. haprleje žu Biehlera wotprawili. Biehler bě dla cźełneho sranjenja se žmiertnym wukonzom, dla cźeżkeho cźełneho ranjenja a dla kradnjenja cźaschtisko pokhostany. We oktobru 1928 bě swoje njemandźelske dźěćo, so by jo wotbył, zadajił a jo do wody cźišnył.

Srudne wohnjowe njeboże w Schpaniselej.

W měsće Arros de la Frontera žo srjedu cźežke njeboże sta, pschi kotrymž dwě wošobje žiwjenje zhubischtej. We wobndleńskim tmarjenju z njekedźbliwosće dweju dźěćacow, kotrejž běschtej starschej do domskeho samkunkoj, woheń wudyri. 4lětny hólcźej a 8lětna holcźka w płomjenjach zahinyschtaj. Macź zwjalo dźěćej płomjenjam wutorhnyć, žo cźežko wopali.

Radio

Njedźelu 26. haprleje žo hłyschi:

Königswusterhausen. Nimo snateho njedźelskeho programma: 6 konzert z Hamburgskeho pschistawa. 8 ša bura. 10,45 fantasije na Wurtiskich pischcźelach. 13,10 tacźele. 15,30 burste dźowki na schulskej zawzy. 16 tacźele. 19,40 němski sportski wothlós. 20,30 hudźbny ekspreš.

Lipsk. Nimo snateho njedźelskeho programma: 6 konzert z Hamburgskeho pschistawa. 8 raniscna nutrnosć. 9,45 ludowa hudźba. 10,45 němske wójsko spěwa. 14,55 hoitwinska hudźba z cźaka Augusta Sejlneho. 16 pěkne wězki z Kólna. 19 tacźele. 20 orchestrowy konzert.

Dischcźe ważne z njedźelskeho programma. Hamburg: 20 pěkny njedźelski wječor. Köln: 20 konzert (Wagner—Liszt—Cźajkowski). Frankfurt: 20 z operow. Stuttgart: 20 opera „Pschedata njewjesta". Mnichow: 20 wojeński konzert. Praha: 19 konzert solistow.

Póndźelu 27. haprleje žo hłyschi:

Königswusterhausen. Nimo snateho wschědneho programma: 6,10 tacźele. 6,30 raniscni konzert (z Frankfurta). 11,30 ša hospošu. 11,40 ša bura. 15,15 spěwy a stawizny z Banata. 19 tacźele k zwjatkej. 20 wobhlad na 4. symfiku olympiadu.

Lipsk. Nimo snateho wschědneho programma: 6,30 raniscni konzert (z Frankfurta). 8,20 ša hospošu. 18 sabawny konzert. 19 spěwy. 20,10 domiśny tynk — domiśny spěw (zhromadny programm se Stuttgartom).

Dischcźe ważne z dnjoweho programma. Hamburg: 20,10 nałętne spěwy a pśpnje. Wrótklaw: 20,10 schćero póndźela. Köln: 21 sabawny konzert. Wiw: 21 wječorny konzert. Praha: 20,40 orchestrowy konzert.

K swjedźenju dźěła 1. meje.

„Kóždy cźłowjek je powołany k dźěłu. Toho su so naši wótcowje swěru dźerželi. Pola nich běše hospodar prěni dźěłaćeŕ. Wón běše pri dźěle prědku a zady. To běše prawy socialny porjad . . . Hospodar a jeho čeledź běchu jena swójba, přezjena w dźěle, přezjena za blidom. Tu měli my wot swojich wótcow wosebje wuknyć a jich srědki, jich porjad swěrnje sćěhować, zawěsće by mnoho hospodarstwo lěpje zastarane było. Přetož hdźež knjez ze swojimi služobnymi sobu njedźěła, tam njemóže zbožo kćěć."

Krajan 1908, 38.

Mudri synojo.

Stary nan powoła před swojej smjerću swojich tšoch synow dom, zo by widźał, što su w swěće nawuknyli. Prěni běše łazeńk (truhař), druhi kowař a třeći wojak.

Wosrjedź pola so z nanom zetkachu a rěčachu hnydom wo swojej wustojnosći. W tym wokomiku přiběža zajac nimo nich. Ruče hrabny łazeńk swoju britej, da so za zajacom a wottruha jemu w cyłym běženju brodu. „Njeje hłupje!" nan praji. W tym přijěcha muž na konju. Kóń kopny do kamjenja a zhubi pódkowu. Ruče hrabny kowař hamor a klěšće, da so za konjom a přibi jemu w cyłym skoku najrjeńšu pódkowu. „Pěknje", nan rjekny. W tym poča so khětro deščik hić. Ruče hrabny wojak za swój mječ a wotražowaše wot nana a bratrow wšě krepy, tak zo wšitcy štyrjo suši wostachu. „Krasnje!" nan zawoła, „mózu změrom wumrěć; sće telko nawuknyli, zo mózeće so zežiwić." Serbska basnička.

Rěznik.

Ja sym wčera našemu nanej prajiła: „Hdy budźemy swinju rězać!" Tu naša mać rjekny: „Budźemy jo rězać, hdyž budźe tučne; ale potom so do syteje wole najěmy." Naš nan praji: „Ale kajkeho rěznika sej wozmjemy?" Mać rjekny: „Toho, kiž je lonl rězał."

Napisa, 27. 1. 26. Hilža Wěrichec z Lutobča (* 1915).

Kukawy ptačkam.

Hdyž ptačkam twarićе, njewostanu wam dań dołžne. Rady sebi niebychmy wěđzeli z milijardami wšelakich małych škódnikow našich rostlinow, hdy njebychmy we wojowanju přećiwo překasańcam ptački jako pomocnikow měli. Kukawy dyrbja so z wulćnej dźěrku k ranju powěsnyć. Na to so přeco hišće přemału dźiwa. Skóre lubuje towaršnosć. Za njeho móža so na jenym štomje wjacy kukawow připrawić. Haj, móžeš też za tutoho nałětneho spěwarja samo kukawy z wjacy poskhodami natwarić a njetrjebaš so tohodla bojeć, zo mjez škórcami zwada nastanje, štó ma horjeka a štó deleka bydlić.

W kukawach pak też druhe ptački radу hnězdźa. Wo wróblikach njechamy rěcźeć, ale też sykorki, čeŕwjene wopuški, šěre pliski je rad wuźiwaju. Jeli chcemy sykorkam prawje přijomne sćinić, dyrbimy kukawu na prawje šerščerjaty štom powěsnyć a to jenož tři abo štyri metry wysoko. Skóre pak rady wysoko bydli, tohodla dyrbiš jemu kukawu znajmjeńša 6—8 metrow wysoko přićinić.

Koza.

Koza je najkrućišo a najstrowišo domjace stworjenje, pódla też wužitne, a měła mloka dla za dźěći so bóle trjebać. Naše krawy su zwjetša suchoćiniwe (tuberkulose). Tón strach při kozach njeje.

S. H. G. Kubaš, 1890.

Hospodarski kućik

Wo drenaži

Z mnohimi nazhonjenjemi je dopokazane, zo wšitke kulturne rostliny na drenažowanej roli lěpje rostu a zo na čoplej, wot stejaceje mokroty wuswobodźenej zemi najlěpše druźiny trawow, žitow a podzemkow łyja. Přiběrk rostlinow je jenož tam możny, hdźež so čoplota a mokrota po wěstym rjedze wotměnjatej; do přeco mokreje role njemóže čoplota zastupić, dokelž so tam wša čoplota z wuparjenjom mokroty přetrjeba, tak zo tež po najhoreyšim dnju wokoło čorniščow a tymješčow mohł rjec zymnu nóc naedźdźemy. Byrnje tež temperatura hač k mrózej njespanyła, podpjeruje tola wotměnjenje čoplych dnjow a zymnych nocow wuwiće wšěch rostlinskich khorosćow a zadźěwa přiběrkej nanajbóle. Tež chce korjeń z powětra srěbać; je-li pak zemja stajnje wlóžna, njemóže kislik powětra ke korjenjam přistupić, a zerzawjenje a rozpadowanje mineralow pokročuje tam jara pomałku. Přez mokrotu samu nastawaju w zemi jenož tajke rozpadanki, kotrež korjeń čežcy přijima. Byrnje tež, kaž pospyty wuča, rostliny we wodźe samej rostłe, ma-li woda trěbnych mineralow w sebi, dha tola ratarjej na mysle njepřińdźe, swoje płody we wodźe kublać; haj z drenažu so za to stara, zo přewjele wody w roli njezmježe a zo powětrej tež korjenjam přistup zdźerži. Do zemje přistupowacy powětr wotwobroći kisanje role.

Dale pak wobdźěła so mokra abo přemačana rola čežcy; přetož sydnje so jara, njeje mjelna a wobara z tym najmjeńšim koruškam rozpřestrjenje. Tuž naši wótcojo hrjebje ryjachu, zo bychu přemokre role a łuki trochu sušili. Njedocpěchu pak z tym wjele, dokelž wódnik dale njeskutkuje, dyžli 2 stopje do kóždeje strony, a nimo toho běše při tym přez mnohe hrjebje wjele role zhubjeneje a dźěło rubješe wjele časa. Pozdźišo porjedźachu to na to wašnje, zo podzemske hrjebje wurychu, z kamuškami abo walčinu zdźěła wupjelnichu a ze zemju přikrychu. Njezhubichu při tym žaneje role a rólnemu dźěłu njehaćachu hrjebje. Też woda dołhi čas wotpuć namaka, hdźež so z pola miny. Ale tajke drenaže njemějachu wobstajnosće, dokelž so drobny pěsk po krótkim mjez kamuški nasyda, abo walčina hnišeše, tak zo so bórzy zaso podzemske hrjebje zatykachu.

Tajkemu njedostatkej wotpomha nětko hižo na 80 lět też pola nas, najprjedy pak w Jendźelskej naložena drenaža. Je to nam wšitkim znate wašnje, njehładkowane, palene roły do zemje klasć. Přenje drenaže, nětko na 80 lět stare, ale też po wšěch prawiznach drenažowanskeho wumělstwa położene, wopokazuja so hišće dźensniši dźeń jako jara spomožne, mjez tym zo z nowišich mnoho pjenjez hódne njejsu, kiž buchu na nje wudate.

Tola zaso k wěcy! Z drenažu wotwjedźe so z role wšitka škódna mokrota, zemja bywa přepušćena a mjelniša. Posledniša samostatnosć zemje pak čini, zo też w suchim času powětr a z nim wodźana para přistup do zemje namakatej, tak zo je drenažowana rola wlóžniša dyžli njedrenažowana. A to ma zaso znowa wužitka. Wlóžna rola njenahywa twjerdeje skory a je přez to čopliša (po kedźbliwych měrjenjach 5,5 C.).

Přećiwo drenaži pak so też často porok čini, zo wotběhowaca woda rozeródźene minerale (zdźěła přikupne hnoje) sobu bjerje. Tole so cyle zamóc njehodźi; ale přepytowanja pokazachu, zo ma woda z drenažow njewuprajnje mało dusyka, salpeterowje kisaliny, natrona, kalka a šwahlowje kisaliny w sebi. Dyrbimy pak też na to spominać, zo su tute hnojenja same na sebi hižo za rostliny zhubjene, hdyž do hłubokosće drenažow zapadnu. Tuž so po prawom praktiscy wo škodowanju rostlinow přez drenažu rěceć njemóže.

Wužitk drenaže přewaži snadnu škodu sto króć. Hłowna wěc teje je, zo so nalětnje dźěło na drenažowanych polach wotstorkowałe njetrjeba. A to je za ratarja wulki dobytk. Móžeš-li w naléću zahe też na prjedy mokre, ale přez drenažu porjedźene polo, njetrjebaš ze žanym dźěłom čakać a w hewak rozhladnym hospodarstwje je wšo w prawym času dokonjane.

Kaž hižo spomnichmy, njezapadnje drenažowana rola a wostanje mjelna; wobdźěła so snadnje a móže so wot njerjada čisćiša zdźeržeć, dyžli niedrenažowana. Pyr na přikład drenaže njeznjese. Też hnoje we drenažowanej roli wšěše skutkuja, mjez tym zo we mokrych polach a łukach zakisnu a potom město wužitka škodu činja.

Dobytk přez drenažu — wězo derje założenu a wuwiedźenu — je tak wulki, zo samo najeńcy, kotřiž na dołhe lěta zajimuja, derje činja, zo drenažu za swoje pjenjezy wuwjedu.

Rozwučowace drobnosće

Štóž chce swojim dźěćom wjesele a dobrotu přihotować, daj jim přiležnosć, porjadnje dobre, za dźěći spisane nastawki čitać a wobaraj stajnje čitanju sudniskich rozprawow.

Kofej je dobry srědk k porjedeźnju powětra we jstwach, hdźež khori leža. Njenačini hrozneje wónje kaž chlor a karbolowa kisalina a tola dospolnje pomha. Ma-li štó cělo, kiž dołho leži, přepytać, kaž to druhdy gmejnskich předstejićerjow potrjechi, njech na cělo a wokoło njeho zmlęty kofej nasypa. Zhubi so bórzy wohidny smjerd.

Znowa tapetowane jstwy maja hroznu wóń wot lěpjeńcy. Začiń durje a wokna a nasypaj na žehliwe wuhlo jałorcowe zorna. Za dwanaće hodźin pušć čerstwy powětr do jstwy a nazhoniš, zo je so tamny smjerd wučahnył.

Wožołtnjene šaty z lohka wobeliš, hdyž je wuploškaš, dźeń do sydka położiš a potom w čistej wodźe wužimaš.

Klij so njepušći w mokroce, hdyž do njeho dwaj procentaj dwójcychromokisałeho kalija přidaš a klijanu wěc na khwilu na wótre swětło położiš. Tak klijane wěcy njerozpadnu, byrnjež je do wody tyknył. Kup sebi w haptycy: doppelchromsaures Kali.

Štóž w pěskach khójny syje, čini derje, hdyž lupiny zawłóči, tute poskićeja trěbny khlódk.

Štóž je w nalětnim času při dźěle abo na puću so zhrěł, njesmě so k wotpočowanju na zemju sydnyć. Mohł sebi lohko khorosć na šiju sćahnyć.

Smorkawu zaćeriš na tole wašnje: Do bleše liš warjacu wodu, sypń łžičku tołčeneho kamfora do njeje a srěbaj paru do nosa. To za dźeń wjacy króć štyrće hodźiny činjene, pomha.

Holbje wostanu w nowym kukaču, hdyž je wulět k ranju, kukač čisty a też nic hara a smjerdźenje we blizkosći holbjeńca. Najradšo su z porami, lubnja słódke zorna (Anis) a bjenchl. Tohodla połož kulu sele do holbjeńca a pod sel bjenchl a zorna. Holbje, kiž w tajkim holbjeńu njewostanu, du dale.

„Kalk čini bohateho nana a khudych synow". Kalk sam njeje hnój; woživi jenož dźěławosć role a a žada sylne hnojenje. Tohodla njesmě so kóžde lěto kalkować.

Domašowa ruda nastanje, hdyž so železo pod přistupom mnoho powětra skrěje. Při tym zjednóći so fosfor w železu z kislikom a twori tak fosforowu kisalinu. Nětko přida so paleny kalk, z kotrymž so zaso fosforowa kisalina zjednoći. Tak nastanje fosforokisały kalk. Z druhimi pódlanskimi podstawami železa zjednoćeny rěka kalk nětko Domašowa ruda a je produkt wot Jendźelčana wunamakany. K hnojenju so mlěje.

Branje prosatow wot rancy ma za ranu a prosata ważnosć. Njebjeř přezahe a też nic wšitke zrołom preč! Najzralše najprjedy, słabše pozdźišo. Kiž wincy njecycaja, dostanu liwke mloko z mukn abo šrótom, a po něčim bérny. Butřanka a sydk činitej rady běhanje. Tomu pak wotpomha mloko z lanyu wosuchom.

Kbromy kóń, kotryž na roh černi, dyrbi hač bosy khodźić, ale jenož na roli a po mjechkich pućach; je-li škoda zła, po zelenym. Rola a zelene bjerjetej zahorjenje a bosy roh je naturski był a k žiću přihodniši, dyžli wokowany.

Hospodarski rozhlad

Sobotu, 25. haprleje 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,275	100 českosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	81,02	100 franc. frankow	16,375

Barlinska burša. 24. haprleje. Při powšitkownym dalšim přičeršelnym měnjenju na akcijowych wikach, kotrež mějachu swój jatkad w nowych na wiki přichadźajcych kupowańskich přichitkach, nětkotre wobžobite pohiby napadnychu. Wobšežne montancowe wiki běchu na tym žylnje wobdźělene. Na rentowych wikach bě sajim wobžeje sa staru wóinšku pozćonku, kotraž so nimale wo nol progenta powjetšchi.

Barlinske žitne wulkowiki. Też poslednj dźeń Barlinskich wulkowikow tuteho tydźenja měšešče měrne wobtkhod, wobžebje dokelž dowos z rataršwa so niebe powjetšchił, a też wikowarjo a družstwa tworu jenož we wobmiešowanej měrie na přichodnu dawachu. To wobžebje płacźi sa rožk, sa kotruž je dale šiwy jsitm, tak so so wurunańske pšchirażti hač do 6 hr. přichiswoleja. Pšenica so wobžebje w noilépšich družinach kupuje. Niekontingentowane khlébowe žita su tehorunja jenož šrédka dostacź. Sa krnčše Barlinskeho konjuma so wobžeja dołcź posłicia. Pjezowańske ječmienje so wobžebje w pšcherěškowych družinach wobkedźbuja.

Wječera płacźeiche w Barlinje zentnar

pšenicy W 8: 10,20 hr., W 9: 10,25 hr., — rožki R 8: 8,40 hr., R 11: 8,55 hr., — ječmienia G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr., — wowša H 11: 8,35 hr., H 13: 8,50 hr.

Twora	Němski wuplod: Najniša płacźina pl	Němski wuplod: Najwyša płacźina pl	Wuhrinty wuplod: pl	Twora	Němski wuplod: Najniša płacźina pl	Němski wuplod: Najwyša płacźina pl	Wuhrinty wuplod: pl
Roby (Buny) . punt	—	—	—	Solotej kořěk	10	20	—
Hroch . . »	—	—	—	Šerbak »	—	—	—
Kórki za solotej »	—	—	—	Kosćadło wunt	—	45	40
Kórki k nakładź. »	—	—	—	Seleri štuka	—	—	—
Kórki (žonow.) »	—	—	—	Selerij punt	25	30	—
Sydrojty kał štuka	—	—	90	Łoboda »	13	15	—
Bóły kał punt	—	18	—	Rapunelki »	—	80	—
Čefwleny kał »	—	20	—	Tomaty »	—	—	40
Wirsingowy kał »	—	25	—	Cybla »	—	14	—
Pupkatv kał »	—	—	—	Hromak »	—	—	—
Zeleny kał »	—	—	—	Khrěn »	60	80	—
Kolrabi (młod.) št.	—	—	—	Champignony litr	—	—	—
Kolrabi (stary) pt	—	25	—	Ceretwe hriby litr	—	50	—
Karoty walšk	—	—	—	Sušene hriby litr	50	80	—
Karoty punt	10	13	—	Dobre jabłuka wunt	35	45	50
Korjeń pětržylki »	—	20	—	Jabłuka k warj. »	15	25	—
Porej »	—	20	—	Dobre kruškw »	—	—	—
Badiski walšk	—	10	—	Kruškwy k warj. »	—	—	—
Rjetkej štuka	—	—	—	Wišnje »	—	—	—
Rjetkej punt	—	25	—	Słowki »	—	—	—
Rjewjeń »	—	25	—	Brěskl »	—	—	—
Čefwiena rěpa »	—	20	—	Aprikosy »	—	—	—
Kulrěpa »	—	10	—	Kózlata »	70	75	—

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wobjowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płacźizny po złotej hriwnie.

	24. 4.	23. 4.		24. 4.	23. 4.
Pšenica	214,0	214,0	bunv	20,0-22,0	20,0-22,0
rožka	177,0	177,0	woka	30,0-31,0	30,0-31,0
ječmień now.	—	—	módre lupiny	17,0-17,5	17,0-18,5
ječmień, nat.	—	—	žołte lupiny	29,0-31,0	29,0-31,0
wows	—	—	zeradelli	44,0-48,0	44,0-48,0
kukurica	—	—	rapa, wosuš.	—	—
pšenč. muka	27,35	27,35	lany wosušk	17,30	17,30
rżana muka	22,25	22,25	such. trubań.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	bérni. kruški	19,00	19,00
rżane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana słoma		
hroch, Viktor.	35,0-38,0	34,0-37,0	pšenč. »		
lane symjo	—	—	wowsna »		
pjeluški	32,0-35,0	32,0-35,0	ječna »		

Płacźina za pšenicu za wuplodźerja 8: 204,0 9: 205,0
Płacźina za rožku sa wuplodźerja 8: 168,0 11: 171,0
Płacźina za ječmień za wuplodźera 7: 173,0 9: 178,0
Płacźina za wows za wuplodźeria 11: 167,0 13: 170,0

Wične płacźizny w sudyšinje.

25. haprleje 1936.

Wšě płacźizny so po złotej hriwnie zrozumja. Najlěpše twory so hišće wyše płaca.

Předmjet	najniša płacźina hr.	najwyša płacźina hr.
Pšenica, 76-77 kruta płacźizna 50 kg	—	10,05
Pšenica —— kruta płacźizna 50 kg	—	—
Rožka, 71-73 kruta płacźizna 50 kg	—	8,60
Rožka —— kruta płacźizna 50 kg	—	—
Ječmień nalětni - - - - 50 kg	—	—
Ječmień, nazymski, 2rjadkaty 50 kg	—	—
Picowański ječmień 61-62 kg kr. pł.	—	8,65
Wows 48—49 kg kruta płać.	—	8,10
Wows - - - - - - - - 50 kg	—	—
Běrny w drobnowikowan'u 50 kg	3,60	3,80
Běrny (we wulkowikow.) najn. pł. 50 kg	2,75	2,95
Běrny, žołte - - - - 50 kg	3,05	3,25
Syno - - - - - - - - 50 kg	3,75	4,00
Słoma z mašinu młóć., pras. 50 kg	—	2,00
Słoma z mašinu młóć., k zasł. 50 kg	—	2,50
Słoma z cypami młóćena - 50 kg	—	—
Butra - - - - - - - 1 kg	3,00	3,20
Jeja - - - - - - - 1 štk.	—	0,08
Pšenč. muka Type 502 100 kg*	—	34,10
Pšenična muka Type 790 100 kg	—	31 10
Rżana muka Type 997 100 kg*	—	24 45
Pšenč. wotruby wokrjes. młyn. 50 kg	—	6,50
Wikowańske pšenične wotruby 50 kg	6,60	6,85
Rżane wotruby wokrjes. młyn. 50 kg	—	5,85
Wikowańske rżane wotruby 50 kg	6,10	6,30
Husy - - - - - - - - punt	1,80	3,50
Prosata 983 štuk - - - - 1 štk.	13, 0	22,00

Waha prosatow w přerězku 14—30 puntow.

Prosace wiki dźěchu pomałšo.

Płacźizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

24. haprleje 1936 — Płacźizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenia:

Woły: 378.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 369.

Połnomjasne, wurošcene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	—

Jałowicy a kruwy: 1132.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, wukormjene jałowicy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowicy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowicy	24
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2227.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	70—83
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	64—76
Špatne (3.)	50—60

Wowcy: 5018.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	36—38
Starše wukormjene (6.)	31—35
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	23—32

Swinje: 10374.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1¼ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50,50
Snatne	49,50
Rancy a kundrosy	53,50

(Dalše płacźizny na nawješchtkowej stronje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hoscenčarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 98 — Budyšin — Póndźelu 27. haprleje 1936 — Bautzen — Lětnik 95

Namołwjenje němskeho propagandoweho ministra k 1. meji 1936

Němski minister dr. Goebbels je k 1. meji namołwjerje němskemu ludej wudał a na wobsebite zwjedźenje wukotowanja dnja narodneho dźěła pokazał. W dwanacje měsačach dźěła, kiž je lud pschetrocził, je w sesyłnjenju stata dobry kruch postupił. Hospodarstwo a finanzy su w porjadze. Bitwa pschećiwo bjezdźěłotnosći je wulkich sa wu pěchom pschinjesła.

Minister potom na sozialne ludowe spomožerstwo w Němskej pokaza a na wjednikowy skutk, so je sašo mérowe garnisony w Rorheinskej wobnowił a zwětšej měrowy plan pschedpołožił.

Niech je so w sawdźenym lěće wjele stało a dokonjało, dha tola ja pschichod hischće wjele dźěłacź zbywa. Jenoty lud so wospjet namołwja, so by so k nowej wobšérnej mysli dźěła wuznał. Nade wschitkim dyrbi napominanje stejeć: „Čežsćće dźěło a waržće zwěsty dźěłaczerja“ 1. dźeń meje je zwjedźeń sa khudych a bohatych, sa wobkich a nišich. Twarjenja w městach a na wsach maju so z čerstwej seleninu a khorhojemi wupyšnjeć!

750 000 nowych dźěłacych w měrcu

S rospravow dźěłowych hamtow je so naliczilo, so je so w měrcu 578 000 njezaměstnjerjow sašo do dźěła stalo. Se statistiki sobustawow khorobnych kaseow pak wuknadźa, so je ći zbo dźěłazych w měrcu hischće bóle pschibérała. Wuzinjesche 740 866 wozběrow. Hdyž liczbu dźěłazych je samym cžasu lońscheho léta pschirunamy, je wo něhdźe 1,14 milijonow wjelsca.

Němska autowa dróha z Halle do Lipska so wotewrěła

Prěnja wjednikowa dróha w južnodźelnej Němskej, němska autowa dróha z Halle do Lipska, je so mjes Halle—Pleißenom a Lipskom—Wiederitzschom zbotou popołdnju wobknadej pschepodała. Pschitomni běchu generalny inspektor dr. Todt, župny nawjedowar Jordan a stupnowy wjednik Schepmann jako zastupjerjo němskeho bohota Autschmanna.

Hdyž běsche generalny inspektor dr. Todt nimo frontow cželnych formazijow kročził, nawjedowar Halleskeho wyschicheho twarskeho nawjedowarstwa železniški wyschichi rada Rukwied porěža. Župny nawjedowar statnu radu Jordan na historiski 21. dźeń měrca 1934 dopominaše, hdyž je wjednik wulki twar autowych dróhow je słowom „Započeče“ wotewrił. Na to generalny inspektor dr. Todt dróhowy dźěł wobknadej a z dobrom němskemu ludej pschepoda. Generalny inspektor na prěnjej jězdźe po nowej dróhy sam swój wós wodźeše. Sa nim njepschewidna kolonna autow jědźeše. S wobeju stron dróhi běchu so wokolni wobydlerjo jako pschihladowarjo sešli. We Wiederitzschu, hdźež so dróha w tu khwilu skónči, Lipjeźanski wyschichi měšćanosta dr. Goerdeler postrowjaze a dźakne słowa porěža.

Wjednik Rudolfej Heßej zbožo pschał.

Wjednikowy namětnik Rudolf Heß je njedźelu swoje 42. narodniny wobswěćił. Wjednik je jemu telegrafiski wutrobnje zbožo pschał.

Italski ratarski minister w Barlinje.

Kralowski italski ratarski minister Rossoni je njedźelu wječor do Barlina pschišeł, so by so je wschelakimi pschihotowanjemi Tśeceho knježerstwa, wobzwěsće w ratarskim a sozialnym nastupanju sešnał. Sćehowdu smjeje w Barlinje pschehonjosći we politiskich a moralnych sahadach nowsheho korporativneho hospodarstwa. Potom wón jako hósćo němskeho burskeho wjednika, němskeho ministra Darréa, wschelake pschiprawy němskeho seziwerskeho stawa wopyta.

Belgiski ministerski president we Waršawje

Belgiski ministerski president a fwonkowny minister wan Zeeland je njedźelu dopołdnju do Warschawy pschišeł, so by połskeho fwonkownego ministra Becka wopytał. Kaž je znate, je Beck lětża w měrcu na wopytowe belgiskeho knježerstwa wobył. Na dwórnischežu minister Beck belgiskeho hosća powita. Wječor k jeho cześći wječer wuhotowa. Belgiski ministerski president tři dny we Warschawje wostanje.

Italčenjo wojerske lćhwo Daggabur wobsadźili

S Gorahaja w Ogadenskej žu powěsće do Roma dóschle, so žu italšzy wojazy wobtwjerdźene abešynske wojerske lćhwo Daggabur dobyli. Podawk je rosžudźazy winschch w offensiwje generala Graziania, kiž spyta žwojich wojakow ſ divisijemi generala Badoglia na połnoznej fronce sjednoczicź. Wojerske lćhwo běchu Abešynjenjo ſ derje wobtwjerdźenymi stejischczemi schkitali. Wobtwjerdźenja běchu žo po planach europskich radupodawarjow abešynskeho kěžora markirte. Italčenjo rosprawjeja, so žu žo wobtwjerdźenja schtwórik po žylnej artillerisker sčelenzy a po mjetanju bombow ſ lětadłow ſ motorisowanej kolonnu Teweresker divisije pod generalom Bittoira Venneja pschewinyte.

25 pěschkowskich lětadłow je abešynske hnězda maschinskich sčelbow psched Daggaburom sapuscziło. Na hłowne stejischcza Abešynjanow je žo něhdźe 12 tunow bombow snietało. S nabdźěhom a sašakłym wojowanjom muža pschećiwo mužej žu žo te stejischcza dobyte. Stejischcza k połnozy wot města Sassabaneh leža.

W žobotnischich rosprawach žo wosejwja, so italšzy wojerschy wjednicy stejischcza wójska abešynskeho generała Nassibu jako pschewinjene wobhladuja. Njech też abešynšzy wojazy město Sassabaneh hischće dźerža, žo pak ſ tójšej hodźinu wočakuje, so też tuto jich jakitanischcžo we wotrěsku Tafana-Webla-Schebelia padnje. Italske křewe a prawe kschidło je hłowne mozy generała Nassibna wobstupiło a jo wot sady wohrožuje.

Italčenjo cyły kraj při Tanaskim jězoru wobsadźili

Wobšah 195. wójnskeje rosprawy marschalła Badoglia je žłdowazy:

Jene ſ naschich wotdźělenjow je ſ Gondara postupujo do Bahara dar Ghiorghisa na połodnischim brjohu Tanaskeho jězora sacžahło. S tym je žo wobšadźenje zhleje krajiny pschi Tanaskim jězoru skónčiło. Wobydlerstwo je naschich wojakow wschndże pschećelnje witało. S wobšadźenjom městna, hdźež so Nil ſ Tanaskeho jězora wuliwa, so najkerje italska kolonna do Godjamskeho kraja nastaji, hdźež běsche w minjenej tśmje zbožé pschećiwo negužej wudyrił. Italšzy wojazy žo nadźijeja, so budźa tutu provinzu Abešynskeje mój bjez pschećiwjenja wobšadźicź.

Pschichoty k postupowanju na Adis Abebu.

W italskim hłownym kwartěrje w Dessiju žo k postupowanju na Addis Abebu hotuja. Na dróhy ſ Makalle do Dessija, kotraž je žo je jězdźenje ſ automobilemi pschiprawiła, žo zyroka ſ kolonnami cžežitych automobilow pschiwožuje. W Dessiju je žo hižo 3000 automobilow, je wschelakej potrjebu nakładzenych shromadźiło. Cžakaju na pschikas, so bychu žo na pucź do abešynskeho hłowneho města podałe.

Sylne wobdźělenjo při wólbach w Francowskej

Prěnja wólbna njedźela w Franzowskej je žo wjeczor w 6 hodźinach skónčiła. S powěsćow ſ Parisa žo shoni, so je było wólbne wobdźělenje wurjadnje wulke. Kaž žo ſkła, njeje k wjetschim njemérnym wustupam dóschło. Franzowscy politikojo wczera za wjetschinu kandidatow rosžudny dźeń njewočakowachu. Wjetschi dźěl sapódstajnzow žo pschichodnu njedźelu pschi wukalaniskich wólbach wukwoli.

Egiptowski kral Fuad ćežko khory

Egiptowski kral Fuad je cžežko sthorił. Sadhom lěkarjow je wosjewjenje podpisało, so je žo ſ kralowym sahorjenjom w hubje shórſ ito. Wobežde žylne krwawjenja njemér naczinjeja.

W Kairu běsche žo hižo žobotu rano powěsć rosnjesła, so je kral wumrěł. Powěsć pak žo k powschitkownemu sćerowanju bórzy jako wopačna wupokała. S kralom pak jšé steji. We nozy k žoboce běsche telko krwě shubił, so dyrbjachu jemu nowu krej sapuschczeć. Na to žo ſ kralom trochu polepschi.

Wopaczna powěsć wo kralowej žmjerći běsche wuskitkowała, so žo na někotrych sjawnych a privatnych twarje-

Mussolini nowe město założił

We wušuschenych Pontinskich bahnach je Mussolini sobotu dopołdnja schtwórte žydlerske město Apriliu założił. W krótkej narěči schef italskeho knježerstwa na methodiku, krutu a njesłomnomnu wolu salwistiskeje Italskeje pokasa, kotraž žo we wušuschenju a wobsydlenju Pontinskich bahnow a dobydzerskim afrikanskim pschedewsacju pokasuje. Mussolini wosjewi, so ma žo poźlednje sarjadnistwowe sriedźiskczo nowodobyteje krajiny Pomezja 29. oktobra 1939 poswjeścicź. „Potom žo wušuschenje bahnow a wobsydlenki skutk skónczi a budże w rjedze dobyczow nowe dobyczo, kiž je italski lud w tutych lětach ſ krutej mysłu cžinił a zhěbi w potrjebje mérje sakłuži. Na to Mussolini po starym waschnju ſ radźiju njeseu nowsheho města wujdże. Ke kładsenju salo'eńskeho kamjenja běchu tyhaju burow a dźěłacžerjow do Aprilie pschischli.

Přebytk abesynskeho kěžora njeznaty

Wójnski rosprawjeć němskeje powěsćerje ſ Asmary powě, so žo w italskim hłownym kwartěrje w italskim kontinlacje w Dessiju, hdźež je też abešynski kěžor sa cžaš bitwy pschi jězoru Aschangi bydlił, zyle směrom poźledni nabdźěh na zbytki abešynskeho wójska pschihotuje. Pschebytk abešynskeho kěžora pschezo hischće njeje znaty. Hłowny kwartěr Abešynjanow je w Dessiju nimale połojzu kěžorskeho archiva sawostajił, dokelž dyrbjeschę ſ khwatkom do połodnischich stron cžekacź. Italčanam wjele ważnych dokumentow do rukow padże. Nimo druhich spižow wjele nowinskich telegrammow namakachu, kiž běchu pyches zeniurn sčele a mjeschchu žo mohłe wjazy wotpósłacź. Pódła běsche też list jendželskeho wyschka ſ Bloemfonteina, kiž negužej žwoju słužbu posticzeschę a jemu k pschewinjenju Italčanow na połnoznej froncze radu dawasche.

Abesynska wozjewja dobyće w Ogadenskej

Wo bitwje w Ogadenskej žu Abešynjenjo hamtsku rosprawu wudali, w kótrejž wosjewjeja, so žu Italčenjo ſ motorisowanymi wotdźělenjemi a se somalskimi a lybiskimi wojakami ſ podpjeru lětadłow abešynske stejischcza pola Danane nadběhali. Wurjadnje wótra bitwa je žo 14. haprleje sapocžała a je tři dny traka. Bitwa je žo, tak žo w Addisu Abebje wosjewja, ſ poknym dobyczom abešynskich wojakow skónczila. Italczenjo žu pjecza nětkotre tyhaz morowych a wjele wójniskeje potrjebu na bitwischczu sawostajili. Někotre lětadła žu žo wottšélile. Skónczinje žo w abešynskej rosprawje pischo, so žu abešynšzy wojazy zofazych Italczanow 40 kilometrow daloko pschescżěhali.

Egiptowski kral Fuad ćežko khory

Egiptowski kral Fuad je cžežko sthorił. Sadhom lěkarjow je wosjewjenje podpisało, so je žo ſ kralowym sahorjenjom w hubje shórſ ito. Wobežde žylne krwawjenja njemér naczinjeja.

W Kairu běsche žo hižo žobotu rano powěsć rosnjesła, so je kral wumrěł. Powěsć pak žo k powschitkownemu sćerowanju bórzy jako wopačna wupokała. S kralom pak jšé steji. We nozy k žoboce běsche telko krwě shubił, so dyrbjachu jemu nowu krej sapuschczeć. Na to žo ſ kralom trochu polepschi.

Wopaczna powěsć wo kralowej žmjerći běsche wuskitkowała, so žo na někotrych sjawnych a privatnych twarje-

njach zarowanske khorhoje wupowěźnychu. Powschitkowne wjesele pak někotre hodźiny posdźišcho powěsć słudźi, so je kral hischcze žiwy.

Schwedske pjenjezy sa Ssowjetsku Rusku.

W schwedskich nowinach je žo pjatk wječor powěsć wozjišcheźała, so je žo w Schwedskej sa Ssowjetsku Rusku kredit pschiswolił, kiž milijony wuczinja. Někotre nowiny běchu tutu powěsć hižo schtwórtk wosjewile. Wyschnoscze powěsć dotal njejbu jako njewěrnu wotpokasale.

Puczowanski wobkhad do Cžěskosłowakskeje.

Sa puczowanjki wobkhad do Cžěskosłowakskeje placza scžěkowaze postajenja: Mošoby, kotrež maja žwoje bydło abo žiwe powschitkowne pschebywanje w Němskej a kotrež do Cžěskosłowakskeje puczuja, móža bjes wozbeitehu pschiwolenja z pschisłuschneho dejiskeho hamta puczowanske kreditne listy, puczowanske scheki, hotelowe wopisma sa najmjazy 500 hr. za kožbu mošobu a kožby měsaz kupicź a do Cžěskosłowakskeje žobu wacź. Nimo toho změdza puczowanju žwobodnu mjeru po 10 hriwnow měsacžnje wuživeź. Sa wobkhodnych puczowazych tute wuczinjenja pschepokasa.

Domjacy wothladarjo powětroweho škita so na winowatosce zwjazali

Wczera njedźelu dopoldnja w 11 hodźinach běchu žo we wojerskej swuczowarni pjich Lubijskej dróhy Budyšzy domjacy wothladarjo powětroweho schkita jeschli, so bychu swojich winowatoscžach žiwyscheli a žo na žiwoje winowatosce zwjasali. Hdyž běchu žo wschitzy sestupali, wjednik krajneje skupiny general na wuki. Schroeder-Drježdžanski a wyschschi měschczanosta dr. Opitz se sastupjerjomi měschczanskich a statnych wyschnoszow, strony a formazijow do swuczowarnje sastupischtaj.

Khorhoje žo pschinjeschu. Pschespolo hudźesche k temu kapala sakikeje krajneje skupiny němskeho swjaska sa powětrowy schkit pod nawjedowanjom žiwoho wjednika hudźbneho cžaha Waltarja Eixa. Wjednik Budyškeje městneje skupiny Petersen zhromadźenych, cžestnych sastupjerjow a wožebje generala na wukłužbje Schrödera postrowi.

General na wukłužbje Schröder domjazym wothladarjam powětroweho schkita z krótkimi žkowami jich wažnym nadawk roskaži, z kotrymž maju podźel na pschihotowanju sakitanja wótzneho kraja. Nadawk je trěbny, a na domjazych wothladarjow wulke samolwinenje za lepsche zobuzłowjekow a wótzneho kraja wotpocžinje. Maju žwojemu nadawkej žiwi bycź a žo pschezo hubje do njeho samórjecź.

Na to wyschschi měschczanosta dr. Opitz k domjazym wothladarjam jako k žwojim zobudźěkačerjam porěcža a jako cžesci wosmannjeni, so změdza na tak wažnym nadawku zobudźěłacź. Sdobom pak jim khutuje jich winowatosce roskkadze, na kotrež žu se žwojim podźiznom zwjasani, a gmejny na jich zobudźěkačerjow pokasa, na kotrež dyrbja žo spuschczecź. Domjazy wothladarjo powětroweho schkita na to žwérne dopjelnjenje žwojich winowatosczow žlubichu.

Se žławu na němski lud a wjednika, z nemužkimaj hymnoma a munjeszenjom khorhojow žo žwjatoczesnosć skónczi. Psched žwuczowarnju žo cžah sestupa, kiž z khorhojemi a hudźbu na Žitne wiki cžehnjesche, so by tam psched generalom na wžuk. Schroederom ninjo krocžił. Na to kapala němskeho swjaska sa powětrowy schkit naměstny konzert na Žitnych wikach poskicži.

Wusnamny dźeń žo se zwjedženskim konzertom w Krónje skónczi. Kapala němskeho swjaska sa powětrowy schkit Hudźesche. Knjeni Elsa Hartmannowa a operowa spěwarka Margret Timmer wot měschczanskeho dźiwadła wjecžor se spěwanymi pschednoschkami porjeschescheju. Wjednik městneje skupiny Petersen k wopytarjam porěcža.

W Budyschinje, 27. haprleje 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Při wobkhadźe z človjekami njezabudźemy,
zo Bóh nas widźi, naše słowa słyši a waži.

— **Wo wjedrje.** Ssobotu wjecžor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer plus 6 a najwyschscha dnjowa temperatura 12 stopjow. Cžopłoty. Dženża rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer plus 10 a najnižscha nózna temperatura 7 stopjow. Cžopłoty. Nižina nad Pólskej ponatu k ranju cžehnje. S krótkeho wjecžora žo milischi powětr rosscheržza a hdźež žo se symnischim powětrom setka, dóndże k pomróczenju a žnadź tež deschczowanju. To je tež w naschich stronach możno. Bórzy pak žo symnischi powětr zjuta słubi a žobom žo wjedro směruje a wujasni. Sa krjedźnu Němsku žo dženża hischcze trochu njewobstajne wjedro wocžakuje. Jutrje pak budźe wjedro słajnische. — Jutrje wutoru žtónczko 4,40 hodź. skhadża a žo 7,16 hodź. khowa. Měsacžk skhadża jutrje dopoldnja 10,50 hodź. a khowa žo na ranje 1,23 hodź. Měsacžk steji jutrje w prěnim bertliku. Pschedjenak rjane wjedro staja.

— **Wuhlady na wjedro sa jutrjischu wutoru: Rjane a stajne wjedro.**

*

— **Do wody schła.** Hižo wot 21. měrza 1936 zhubjenu Linu Matzdorfowu z Budyschina žu sandźenu žobotu w skale na Muričzanskich honach, kotraž je pokna wody, namakali. Njepschihódne pokožene skały a hłuboka woda, kotraž je z měsnami žamo 6—8 metrow hłuboka, žebi žadasche, so žo Nabocžanska dobrowólna wohnjowa wobora žawoła. Tuta spěschnje splaw hromadźe sklepa. Na to žo poradźi bórzy cžěło wuczahnycź.

Powěsć wo namakanju morweje žo jara spěchnje rozschěri a se wschěch końcow žo wjele wcžitpnych sbeža. Budesczanska SA-ztotnja, kotraž w bliskosczi žwuczowasche, potjazajsku žłužbu wukonjesche. Matzdorfoweje cžěło z cžěłownym wosom do Budyšzeje cžěłownje dowjezechu. Njesbožowna, kotraž žo pschezo pschesczěhowana cžuješche, je bjes dwěla w cžežkich myślach do wody schła.

— **Maiorenitnarjam** wuplacžuje žo podpjera na měsnu meju schwórtk 30. haprleje 1936 popoldnju wot 3 do 4 hodźin w žjemowni na Hrodowskej haju 10 deleka.

— **Wobkhadne njesbožo** sta žo wczera wokoło 2.25 hodźin na Połnóżnej dróży. Ssedłowy wlecžak spěchnje po lewej stronje Połnóżneje dróhi na Kralowski mal jedźesche a do wosbobowego automobila sajedze. Kiž na dróży stejesche. Storczi wós dwě khěži daloko na schcžežku wrócžo. Pschi tym žo žobujedźaza, kotraž z wožobowego automobila lečesche, na khowje khětro irani. 6 zm. doscha rana dyrbjesche žo saschicź. Wožobowy automobil žo khětro wobschkodźi. Jón dyrbjachu wotwjesć.

S **Hrubjelczicz.** Pschi dźetach na rosscheržnju a wutrawanju dróhi dźěłacžerjo na zbytki skeleiow storczichu. Namakanje žo nětdże 4 metry nad dróhu na hornjej fromje wjecžorneho dróžowego brjoha sta. Kosczownzy běchu hischcze derje zdžerżane. Mórwi leżachu hladajo k raniu. Dźěła w semi žo mjes tym sastajichu, doniž dr. W. Frenzel z Budyschina ko'cžowzy niewuslěchny. S kajkeho cžasa koiczowzy pokhadżeja, hakle žo pschi blizschim pschepytowaniu swěsczi.

S **Khelna.** W Schežez hoicienzu žo wczerawschu nje dźelu skelnik a skelenje z makym kalibrom wojerskeho towarschwa sa Mały Wielkow a wokolinu powjeczi a žwojemu samérej pschepoda. Tschnik je zyle nowocžasnje natwarjeny.

S **Delnjeje Hórki.** Wczera njedźelu swud Schusterowa rodź. Mikanez žwoje 85. narodniny wošwjeczi. Jubilarka je hižo 49 lět z wudowu. Sswoje 4 dźeczi, kotrež jej po žmjerczi žwojeho muža wostachu, je z cžestnym cžěłkom w ratarstwje na tudyschim rucžerkuble cžestnje seživiła a wocžahnyła. Tež běsche 27 lět dołho z cžěłowej žonu w Delnjej Hóray, Brěžnan. Dobroschenach a Małej Dubrawje. Žadny tubilej z njej 18 wuczitow a 17 prawnuczkow wošwjeczi.

S **Dyrbacha.** Tudyschi murjeť Max Kasper je tute dny žwoje nowe domske wulběhnył. S tym je žo nascha wjesta wo dalschu leżownoscź powjetschiła.

Egiptowski trónski nošlédnik krónprynz Faruk.
(Scherl Bilderdienst, M.)

Kral Fuad Egiptowski,
kiž je cžežko schorik a wo kotrehož žiwjenje žo boja.
(Scherl Bilderdienst, M.)

Pod škitom Božim

25] (Pokračowanje.)

Jěšcź tón dźeń za wobjedom naschim ljsom cžłowjekam nihdy nochzyschе žłodźecź, njepowědachu tež wjele, a po wobjedźe měješche Pětrowna sašo wonka žwoje dźěło. Jan měješche popoldnju hischcze tu a tam khodźicź, so by Božemje prajił, a brał, pschetož sa schčsczi lět bě dóšł někotrohožkuli w měsce sesnał a lubo měcź nawukmył. Ow, to jemu derje cžinjesche, hdyž žo tu wschudźom i cžitym, wěrnym wjeselom nad žbožownym wobrocženjom jeho wožuda radowachu a tež to pokajowachu a jemu Bože žohnowanje k jeho wróczenju do domišny pschejachu.

Hižo žo cžmischе, hdyž žo Jan k žwojimaj sastaracžerjomaj domoj wróczi. Macź Pětrowna žo tež někotre njepokasa.

Hodźiny, doniž lehnycź njeńdżechu, nochzychu žo minyczź, ale trajachu a wlecžechu žo hješe wschеze mitkosce. Jako by z wulkeho stracha a se stijitnosce wumoženy był, tak bě Janej, hdyž žo skónczńje na žwoje lčhwo wupschejetrje, bacžrunje snutskowneho rosbudżenja dla ani na wokomik wóczko njesańdżeli. Pschi tom hischcze žłyschesche, kak macź Pětrowna zyłu nóz w domje dźěłasche.

Hdyž bě rano stanył, cžuješche, kak běschcze jeho dwě ruzy wobjałej, a blisko do wuschi jemu saklincžachu te słowa:

„Jano, mój luby žyno, njesabudź na žwoju macź Pětrownu!"

Pryjedy hacž mózesche Jan hischcze wotmołwicź, jeho Pětrowna do njeżmérneho kožucha žawali, w kotrymž žo wón zyły, słubi. S dwěma kožuchoma žwojeho muža bésche jedyn wudżěłała, — to bésche było cžełowé dla žo sa zyły dźeń njebě pokasała, cžehožbola bě tež hischcze zyłu nóz dźěłała. A potom jeho tež nusowasche, hischcze wulke tónzo pschijecź, w tym běchu schaty a žuschene mjazo a dwoje wotte cžopje cžrije, a napoždku stejesche tu tež hischcze wulka blescha valenza. tu dyrbjesche tež žobu wlacź.

Někotre wschak žo tež pola Jana bolosczi dźělenja, kotruž bě dołho potločzował, pschedobył. Wón staru Pětrownu sa ruku wza a z khłopom plakasche.

Potom měješchtaj žebi taj dwaj cžłowjekaj hischcze telko powědacź a dojednacź, so dyrbjesche pjekař napoždku z nowa na to dopominacź, so byschtaj žo dźělikoj, hewak mohł cžaj wuńcź.

Wobaj staraj cžłowjekaj jeho hischcze hacž ke kasarnam pschewodźeschtaj, jemu žnamjo khcžija sczinischtaj a jemu poślednі króczej ruku tłóczischtaj. —

Do kasarnow sastupiwschi, nańdże tam žydom muži zhromadźenych. Strażny mischtr jemu hnėwny napschecžiwo stupi a na njeho sawoła:

„Njemóżeschi tu z cžłakom bycź, lěnicho? Hižo schčsczej njeńschinow na tebje cžakamy!"

Tu žo wukopa, so bě zyły zbytk wójnskich jatych hižo hromadźeny: z dźewjecź tyhaz bě jich jenoż hischcze wóžom słoło, kotrež běchu hodźinu wuswobodźenja dočzakali! Schtož bě z podkopkow a z kojenja žobolow žiwe do Tomska žo wróczilo, to bě hischcze potom pschenapinanjam podlejako.

XI.

Wotžałenje se Ssibérskeje.

Na kasarnikim dworje stejachu wulke žanje z njelepymi wyžokim podnożemi a z hustym pschikrywom pschihotowane, a pschi prakanju z khchudom mała cžrjódźicžka wumożenych z pokhmurjenych murjow khwatasche — do domišny.

Kaž by lecžało, dźěsche to po pikotatym žněhu, jako bychu tajne mozy jich hnaie, a tola to jim, kotrymž žo po domiinje stupkasche, dosczi spěchnje njeńdżesche. Cžłowjeku wutrobu spokojicź, je dźě tak njeżnadna wěz. Kak dobro mějachu žo tola někotre buzy domoj; to dźěsche spěschnje dale, a tež trochu cžopli jedźachu, tež mějachu nadobnje z kědži a k picžu, — njebě to wjazy, hacž budźechu žněti mohli pschecž a dźecź dacź! A tola na połonicze zwarjachu, so je jara lěni a so žwoje konje pschežara na kedżbu bjerje. Tola tute žwary njeběchu tak złe měnjene; pschetož stary Pětr nadobnje je wschеho dostawasche, cžehož bě w žanjach.

Połonecź do tónza k Moškwje jědźesche; hacž do tam měješche poruczene, so dyrbi je sajeczа wumożenych dowjezcź.

W žanjach bě wutrobne towarschne žiwjenje, — kak mohło to tež hinak bycź? Dawachu a bjerjechu žebi jedyn druhim i nadobow, kotrež žo w nimoměry wulkich žanjach tkowachu; tu žo tež wutrobnje žmilowachu nad tymi tsjomi, kotrjż běchu na pol thori pucź nastupili. Jana mějachu njemóże žwojeho dźěłcza tak hladacź a sastaracź, kaž w tychle žanjach stronzi z khorymi cžinjachu. A tola bě tu wschа cžłowjeczа pomoz podarmo; nadźijejo žo žwojeje domišny, cži tjo bórzy jedyn po druhim wotendżechu, ale do druhеje domišny, tam, hdźež žo jenje wjazy žněha njeńdże a žebi nichtó wjazy nožy njeswosabi.

Tři króczej dyrbjachu žanje wožrjedź pola sastacź, so bychu wotemrětym pożlednju cžesczź a lubosczź wopokasali a jich w žibirskim žněhu pokhowali. —

Naschemu Janej bě w Pětrowneje wulkim kožuchu jara derje, a wón njemóżesche dočzakacź, so by do Moškwy dojeł; pschetož hdyž bě zhonił, so pucžowanje pisches Moškwu dźe, bě žo na žwojeho pschecželа korporala Panetowskeho dopomnił a na to, schtož bě tón wo žwojej macžeri powědał. Hacž tu hižo wjedżesche, schto bě žo i jeje žmjnom stało? Wěso bě žo hižo schčsczź lět wot jeho žmjerczе minyło, wotajkim dosczź cžaża, so bychu starej wobohej žonje powěsczi dali, so je někotre wschitke žwoje dźěcži zhubiła; ale mjes Tomskom a Moškwu mnoho žněha leżesche a pójt tam njeżdżesche. Duž měješche Jan sa žwoju žwjatu winowatosczź, so by Panetowskeho macžeri dokkadnu a zpuschczomnu powěsczź wo jeje žynu pschinjejł, jeli so by hischcze žiwa była.

Sbožownje do Moškwy dozpěwschi, měješche to sa žwoju prěnju staroscź, žonu pytacź hicź. To wěso runje lapka wzź niebě, a hdyž bě zyły tydźeń wodarmo pytał, dyžsche hižo wjeho leżo wostajicź, a žale njepytacź. A tola jeho hischcze pożledni pospyt na prawe městno dowjedże.

(Pokračowanje scžěhuje.)

S **Khwaczij.** Tudyschi tatarski dźełaczer hrani so pjatk hopodnju pschi dźełenju zkory do ruki. Na pschikas wjeznego sanitetnika dyrbjesche so lěkarjej podaczi, jo by so tam sawobalicz dał.

S **Khwaczij.** Na pschichodnu njedźelu postajene mjenujetanje so na podźišchi cźaśa wotstorczi, dokelż je so program pschenjerił.

Z **Marijneje Hwězdy.** Historiska jstwička „Pod torhožom", na prawym zakhedze do klóstra, je po wjea, jenož zwonkownje hišće trošku wobnajetka a potom je dočista hotowa. Tuta „jstwička za wumjeńkarjow" reprezentuje so nětko domjacym a cuzym we cyle nowym khabaće at zwonka a znutřka najrjeńšeho zaćišća čini. Pod nawjedowanjom klóstrskeho rentmištra je so zastarski kharakter jstwički wobkhował. Nowe sylne durje su z kowanym żelezom wobdite, w jenym je woknješko z pisaneje škleńcy, kotruż b čjedyn klóstrski cźesła w cyrkwi wuslědźił, elektriske žehlowki na wjerše su ze stareho kopra wobdate, na dwaj centnarjej ćežke blido, stólčki z wutrobičku, wokoło sćěnow a kachlow stejace ławki, wšo je z twjerdeho domjaceho dnba, potajkim wšitko na bycе a trače přihotowane. Wysoki časnik, žoz swój wšědny takt, zerzawa, prjedawša strażnikowa hlehija na wjerše nimje ze zastarskich časow ręči. Stara drjewjanna latarnja čini dle swoju słužbu a zastarny zwónk přikhad nócneho hosća wozjewja. Boża martra po wašnju wótcow na sćěnje wisa. Samo nowe kachle, kotrež su hižo před 100 létami nětkdże druhdże městnosće wolrěwałe, so wobraznemu cyłkej přidružeja. Tak skutkuje wšitko přitulnje a wutrobiće a zestarjeni kemšerjo, kotřiž so do Božich słužbow abo po nich tu zeńdu, čuja so w ponowjenej jstwičcy zbožownj, hdyž móża trošku wotpočnyć a sej nowinki powědać. Su tež klóstrskemu knjejstwu za tuto dźakrtu dźankowni. Što ma stara strażnica nam ze starych časow powědać?

S **Wulkich Sdźarow.** Pschi pschejcźěhnjenju cźežitcho cźaka wožobowu wós do khłódnikaj rafy. Pschi tym so pschewali a slecza do hrjebje. Ssobujědźaju na dobre słoko do schłody njepschindźechu. Wós pak so cźežko wožschłodźi.

S **Klětnoho.** Rosprawa skutkowanja Klětnjanskeje gmejnskeje wothladarskeje stajije je sćěhowaza: 1. Sastaranje khornych: wopity khornych 2979; liczba wothladanych wosobow 431; maśaje 145; nózne wothladanje 11½; dźeńske wothladanje 1; poliklinisce dźěła 121. 2. Strowotne swjerzećiwo: 218 wopitow pola 68 cźěschcikow hacz do dweju lět; 13 wopitow w 7 padach bědnych; 14 wopitow w 10 padach tuberkulosnych. 3. Mładźinske wothladanje: 3 wopity pola jeneho thowanza; 16 wopitow pola 4 syrotow. 4. Wothladanje starych: 242 wopitow pola starnch ludźi. Mulki rosćěrjeny wokrjeż wot wothladarki wožeje w symje a pschi hrónym wjedrje wulke napinanja žada.

S **Ruckerwalda.** Nětko ma so ześ w lěcu wucźba porcźachowanskeje schule wudźeleć. Mjes synowymi a žitnymi žnjemi je 16 wucźbnych hodźin postajennch. Wucźba wiesnneje schule ja domjace dźěło budźe źdźěła w junniju a septembru a praktiske możnosće wukukowanja w swužitkowanju seleninu a sadu politcźa. — Dokelż so wožepiżu mjes schulskej mładźinu pschezo hišće nje jsu słubile, wostajetej 3. a 4. rjadownja hišće hacz do 29. haprleje samknjenej.

*

S **Njekowow.** Cźežke wobkhadne njesboło so njedźelu wjecźor wokoło 7 hodźin na statnej dróży w powšitnym a straschnym sawinjenju pschi Bartleg młynje sta. S wulkej spěchnosću tam cźežke z dwěmaj wožobomaj a schulskej holcźku wobhadźene motorske koło z Hornjeho Ottendorfa pola Noweho Města pschijědźe. Wjednik naikerje sawinjenje pschi wulkej spěchnosći njemožesche wobjeć a sajdźe do dweju dźěsćow, kotrejž tam je swojej wowcu po wulkohońowaschtej. Jenu se schulskich holow j Bjitkopiz motoriki koleśaž hrabny a nětkotre metry daloko Bołu wlecźeschе, doniž j wulkej mozu do sześora elektriskeho powoda njesrain. Dźěcźo źebi nóžtu slama. Holcźka, kotraž so na kole žobu wjesješche, źebi wobliczo rosbi. Wožoba na soziušu źebi nohu wobdrě a drasta rosdrě, wjednik kola pak so cźežko we wobliczu srani a nimo toho źebi nop pukny. Stanjenych po sawobalenju do dr. Schmidtoweje kliniki w Bitkopitzach dowjesechu. Wosudko jame njeběše nětkaj wobjschłodźene. Hakle dźeń psched tym běchu jo kwili. Wobsedźerki hišće wjedrnite wopschmo njemčiske, šedźesche na soziušu, a jeho pschecźel, kotryż měsješche wjednitje wopižmo, kolo wjedźeše.

S **Rólan.** W bźěkarni kamjenjecźešarja Menzla so tragiske njesboże sta. Schulska holca, kotrejež starschej w twarjenju bydlesćhtej, kraśalsche źebi z druhimi bźěcźimi w cźešarni, pschi cźimž tam stejacy narowny kamjeń. Nětkdże 5 zentnar cźeški, pschecźišnychu. Kamjeń runje na holcźku padny. Holcźka běsche hnydom morwa.

Přilopk

Cźezke wobkhadne njesboże w Drjezdźanach.

6 sranjenych.

K cźežkemu sražanju mjes dwěmaj Drjezdźanskimaj wožobowymaj wotomaj sobotu wokoło 4 hodź. na pop. na Seidnitzkej dróży rožk Mathildoweje dróhi dońdże. Wobě wožydle so wokoło swojeje wóśi wobwiertnychtaj a jedyn awto so pschecźišmy a so dopołnje rozbi. Schěćcź zobupucźowanych wobeju wosow a to 39létna žona. 44létny muž, dwě knjezni a 2 dźěśeci dyrbjachu so mjenje abo bóle sranjeni do bliskeje priwatneje kliniki dowjesć. Powschitkownje běchu sranjenja hišće dosć niestrašne, jenož dwě žonje dyrbjachtej w lěkarskim wothlodanju wostacź.

Budyske stawniske powěsće

Ssobotu 25. haprleje 1936.

Narodźili su so: 20. 4. Kurtej Horstej Kindermannej, podwjesnerej, dźowka. — 24. 4. Helmutej Waltarjej Philippej, wupomoznemu lokomotiwnemu tepierjej, sun. — 25. 4. Wilhelmej Otje Rauschenbachej, thachlestajerjej, sun.

Wumrěłoj staj: 24. 4. Kurt Pawoł Günzel, dźesatnik, 23 lět. — 25. 4. Hana Khrystijana Bębrachowa rodź. Langez, wudowa po hofcejenzarju, 86 lět.

Pschipowědali su so: 24. 4. Pawoł Alfred Hajchka, blidař w tu khwilu twarjki dźěłacjeř w Budyschinje a Wilhelmina Marja dźěl. Beyerowa rodź. Rollz, šesna dźěłacjerka w Frankenthalu. — 25. 4. Albert Hellmut Waltar Körnig, wucźeř w Hušyn a Mója Marja Fröhlichej, domjaza dźowka w Budyschinje.

Swěrowali su so: 25. 4. Arnoscht Korla Wjeńka, schewz a Frieda Elisa Marja Buschez, pomozniza, wobaj w Budyschinje. — Pawoł Richard Najdalak, autowy kowar a Marta Erna Ebertez, domjaza pschistajeńza, wobaj w Budyschinje. — Jan Schmidt, dekorazijski molef a Elsbjeta Erna Albinuśez, pschedawarka, wobaj w Budyschinje. — Günther Ota Heber, pschkupz a Elisa Katharina Handźij, pschedawarka, wobaj w Budyschinje. — Maks Erich Waltar Otto, maschiniski šamkat a Felica Herzigez, pomozniza, wobaj w Budyschinje. — Kurij Arthur Scholta, tischlikryjeř a Johanna Marja Kruschwizez, schatowa schwalcja, wobaj w Budyschinje.

Snamka na wopomnjecźe Oty ſ Guericke.

Na wopomnjecźe šlawneho šłědźerja Oty ſ Guericke, kotryż pschede wschěm powětrowu pumpu wunamakał a kotrehoż pożmjertny dźeń 250. raz so wospjetuje, wuda statna pósta wożebitu šnamku sa 6 pjenjezkow. Snamku naczińny prof. Richard Klein ſ Mnichowa, wona nam wobras šlawneho wunamakarja pokasuje. Wuda so jenoż we wobmjesowanej mérje. (Hlej dźenźnischi nastawk wo wunamakarju.) (Scherl Bilderdienst, M.)

Krónprynz Asfou.

kotrehoż je abeźynski khežor ſ wjednistwom knjeześtwowych naležnosćow postajił. Prynz Asfou hlowne mjeno Addis Abebu sa wobaranje pschiprawjuje. Swoje žydło ma w starym khežorskim palasće w Addis Abebje. (Scherl Bilderdienst, M.)

Afrikanske woły

Psched nětkdże 60 létami roskakowaschе wšitky admiral nad jendźelskim šrjedźinomórskim łódźstwom, kotryż bě swojeje hrubokeje dla derje znaty. Jako jónu łódźe pschi afrikanskim brjoh khćischеwachu, dostachu ſ Londona pschikas, so bychu ja sežiwjenje muśstwow žebi afrikanske howjadła nakupowali. Admiral do toho sweli. Stocźała so nakupichu, so sarěschu a běchu hórsy pschetrjebane. Admiral pósła hórsy na to sliczbowanje do Londona a pschisipomni pschi składnosći, so su so koże sa wichelake samery na łódźi wuzyłe. To so knjesam admirality na žadyn pad njelubješche. Dosta wulki list, w kotrymž stejeschе: „Hdy by so ſ tutymi drohotnymi kožemi słutniwischo wobkhadźało, by wuzitk lepschi był, hacź je so na łódźi dozpě." Hdyž admiral tutón list dosta, rozmjerjany, šwarjeschе a kléjeschе. Na to pósła wotmołwu na admiralitwo, kotrejž nětkdże takle rěkaschе: „S tutymi kožemi njehodźeche so hišće druhe sapocźeć, dokelż woły w Afriźy njejěchu tak wulke kaž w Londonje."

Sport

Polizija Kamjenicy pschećiwo Schalke 04 3 : 2.

W Dortmundže doby sakłe muśstwo psched nětkdże 40 000 pschihladowarjemi pschi wopraudże wubjernym wukonu njewocźakowanje nad dotalnym nimšim mischtrom.

Wormatia Worms pschećiwo 1. FC Nürnberg 2 : 2 (1 : 1).

Berliner SV pschećiwo Hindenburg Allenstein 3 : 1 (1 : 0).

Fortuna pschećiwo SV Waldhof 4 : 0 (2 : 0).

Vorwärts Rasensport Gleiwitz pschećiwo Viktoria Stolp 5 : 0 (3 : 0).

Werder Bremen pschećiwo Eimsbüttel 6 : 1 (2 : 0).

1. FC Pforzheim pschećiwo DSC 3 : 2 (2 : 2).

Guts Muts pschećiwo Nowawes Berlin 2 : 2 (2 : 1).

Sakske muśstwo pschećiwo němskemu bulkoparikemu śwjatej w Cźěšej 4 : 2.

Němske muśstwo ſ Cźechi poczerpi w Žitawje psched nětkdże 6000 pschihladowarjemi cźežku porażku, hacź runjež w sakskim muśstwje njeběchu najlepschi hrajerjo zastupjeni. Na woběmaj bokomaj bo ſ wulkej wutrajnosću a wuschiknosću hrajeschе. Pschewaha sakskeho muśstwa pak bě po nětčim jasnje spósnacź. Cźeskosłowakika pschećiwo Schpanisce 1 : 0 (1 : 0).

Směški

„Cźeta, wot kotreho cźasa śu cźeta?" — „Když so tu narodźi, Janko!" — „Potajkim, pschese mje bu to cźeta?" — „Haj, maje dźěžoł." — „Ta to mohła-mi nješcho dariсź!"

*

Na prawje. „Hišćcźe ženje njeje žana iža ſ mojeje huby pschischła." — „Haj, wšak, śy hižo pschezo pschez nóš rěcźał."

*

Bojasna. „Nó, hnadna knjeni?" prascha so doktor Kokoschka. — „Cźuju so na žnjercź thora", wusna knjeni Wesłowa. — „Sće zyle strowa", wusna Kokoschka po pschepytowanju. „Budźeće nětkdy swojeho muża a wasche šotry pohrjebacź." — „Je pak to tej wěšte, abo dźecźe mi jenoż wjeśele sežiniсź?"

Towaršstwowski powěstnik.

Baćoń. Spěwny wotrjad so hižo srjedu 29. haprleje wjecźor pola Smolie zeńdźe.

Budyschin. Sjednoćenstwo evangelskich Sserbow śmje śrjedu 29. jutrownika wjecźor we 8 hodź. sbromadźiznu w Sserbskim Domje. Knjes farař Titchert postrěži pschednoschk wo swojim pućowanju do žłubjeneho kraja. Wschitkjch Sserbja ju lubje witani. Pschedstajenstwo.

Drježdźany. „Jednota" přeprošuje nanajwutrobniśo: 5. meje na hłownu zbromadźiznu wjecźor we 8 hodź. w tow. žurli „Bayr. Hof" Neumarkt. Wšě sobustawy maja winowatosć, přiśi! — 10. meje na wulět do Maltera. Trjechimy so w 2 hodź. na kónen elektriki ćo. 22 w Cośmannsdorfu. Jězba płaći 45 pj. K jězbje z autobusom nieje so dosć zamolwiło. — 17. meje na serbsko kemše rano we 8 hodź. we kapali w Taschenberg-Palais. Spowědź wot 7 hodź.

Pančicy. „Lipa Serbska" (žónske hłosy) spěwa wutorn (28. 4.) wjecźor we 8 hodźinach pola Suchec.

Radwoŕ. „Meja" zeńdźe so cyła srjedu wjecźor pola Subertec w 20 hodź. Wšitcy přińdźe! Dirigent.

Hospodarski rozhlad

Póndźelu 27. haprleje 1936.

Barlinska bursa 25. haprleje 1936. Nakupowanjki sajim bankowskeje klientele tež na žobotnischej burzy w njesmjenischenej mérje dale trajesche. Dokelż so tež žobotu wotpischedawanja zpjla njestachu, bě njedostatk materiala a tohodla kursy na nětkotrych wićznych polach nimo méry zpilne postupichu. Krute měnjenje pschi tym podpjerachu nětkotre pschihódne powěsće ſ hospodarstwa, kaž dobra rosprawa wo żelesnych a schrótowych wikach. Na rentownych wikach powschi so jara wójnska pożjonka džiwajo na cźehnjenje 8. junija snowa wo 0,35 proz. Tež druhe statne pożcźonki w kursu postupichu.

Stótne wiki w Drježdźanach.

Na stótne wiki pschihna so dźenża: 362 howjadow a to 79 wołow, 77 bykow, 160 kruwow a 36 jałowjezow. Dale hišće 1152 cźelatow, 794 wowzow a 2958 žwini. Howjazy słót so wschón sa postajene krute płacźiny rozdźeli. Cźelata mějachu za dobre druźiny žiwy wobtkow sa dotalne płacźiny, jenož sa hubjeńske druźiny po płacźiny něchto snižichu. Mowzy nschedawachu so sa dotalne płacźiny. Swiniže so wschě sa postajene krute płacźiny rozdźěłichu.

Hłowny redaktor Marko Smolef w Budyšinje. Zamolwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smolef w Budyšinje a za nawěstki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. III. 1936 2225. — W tu khwilu tariska lisćina ćo. 5 płaći.

Magdeburgske pokule

W meji budźe tomu 250 lět, so je něhdy sławny złědźeć a spytnik, Djéwiniti (Magdeburgski) mélchczanosta Ota von Guericke wumrěł. Swojatočne město, hdźež je žo wuczeny też narodźił, tute poćmjerniny wošmjeczał. Pšchi tutej składnosći budźa też ras jasko po'pyt wospjetowacź, pšches kotrejž je Guericke žebi źmęta źławu dobył: pšches pokkulu dopoka'a źławny fyšik, so wobsteji cźilschcź powětra. A to tak dopokasa: Skała žebi pola kopornika dwě pokkuli, kotrejž zyle jena pšchi druhej žedźesichtej, potajtim ani najmeńšcheho kuka powětra njemóżeše wot wonka do kule nuts. S powětrowej pumpu wušpka ſ kule wšchitkón powětr (też tajka pumpa bě nješchto nowsho a Guerickowo wunama'anka!). Hdyž bě ſ tym hotowy, pšchikasa jemu dwaczeći konjow p'chiwjesć, sapjchahnu je, 10 koni na kóždej stronje, k pokkulomaj a pohonjowa'che je. Konje wšo se wšchej mozu cźahnychu — ale pokkuli, kotrejž niebéšchtej k žebi pschiwjerczanej abo pschischrubowanej, ale jenoż na žo žadźenej, žo njepuschczilschtej. Potom pu'chcźi v. Guericke šapo powětr do kule, a wobej pokźazu žo ſ lohkej prózu puschczilschtej. S tutym poradźenym experimentom dopokasa wuczenc, so a kak źiwjny je powětrowy cźilschcź (Luftdruck). Wospjetowanje tutoho po'pyta budźe w Djéwinje nad Lobjom, na wuběhowanischczach, a sawěcźe žo tam wjele ludźi nawali. Pokkuli je město hižo dako w twornjach Krupp-Grusson lecź; też tutón ras sap'chahnu žo dwaczeći koni. Ž.

Rubjenje žónskeje w Delibeli

75létny wotwjednik.

Hižo p'ched něschto cźasom je „sapoſdźeny“ kavaléer w „młodostnej“ starobje „jenoż“ 75 lět — praj a pišch pjeczašydomdźešaca — hischcźe na ženitwu schok a bě swojej wocźi na pěknu rjanu wudowu, 39 lět staru, słosił. Drje tajke něschto druhdy cźitasch w nowinach, hdyž žu pady też rědke, tola njeje tak njew'chédny, so žmělo žo wo tym pisacź. Hdyž 75létny ſuchwał na wyšokim konju do pola jěcha, žo sa kekkom sthowa, p'chihad žwoje rjanolinki wocźakujo, nastrójenu žónsku jedorje ſ dróhi vyhi, na ſwo'eho konja žadźi a ſ nězinym wurubom cźeknje, dha je to tola njewschédny skutk starobu.

To žo w saschkich dn'ach w blišk'cźi wšy Delibeli pola Kaditza w Thessaliśkej (w Grekiśkej) sta. Stareho i rubienej žónsku niejsu wjacy wohladali; njewědźa, kdźe je smaje lubo'cźiništi hněžko natmarik, najšterje we myšokich Pinduskich horach, idylizn pschi wošzamocsenym žórsch'ku, wobdate se schumnazymi šchtomami. Dokelž, schtóž hischcźe ſ 75 létami na rycźer'ko-romantiske rubienje žónskich žo poda, dyrbjał telko poetiśkeho ducha měcź, so sa swoju schwórcźatu lubosć pschihódne žonjerske městacźko namaka.

Ale na'ch cźaſ njeje hewak thudy na starych sa lubosću žedźazych kniesnkach. A tuž chcemy wo podobnej idilizy, jenoż wo bóle prosaiſkej, hdźelicź. Daschtej žo žónſkej, jena 50, druha 30 lět stara, w jenym pschedměśe Athena do swady a pukow. Wobě žónkej wadźeschtej so wo jedneho a samekho lubowarja. Tutón ludaśke žónſkinai, so je kóždej swoju wutrobu dak, ale žana to wo wubej niewědźeśe. Nó, to móże ko wschudźe stacź. Cźitaſ žei myśli, so žo tu wo młodostnym, žylnym, w lubosćach na'honitym muźiku jedna. Smorże! Tamny Ton Junan Athenskeho p'chedměśta ſwjeſeli žo biblisk'ze starobu. hai, ikoro to nieje měricź a tola je wérno — 88 (wósomawósomdźešacéi) lět!!!

Sso wě. ſmědźeśe žo zrěn Athen tutej swadźe, hdźež kóžnej žej žónſkej se ſarliwosću na 88létneho „lubu'ka“ do wósowm saśétoj. Rjany trošch ta starych knjeſow A jnamio ſa to, so ſo žony njemšědźa jenoż pschednien drazej młodoscu na kedźbu bracź, ale skoro hischcźe bóle psched žedźiwej ſtraſchnej starobu!

Šibjeńca

„Pschešmykowanschi ſprit . . . “

So ludźo radn tajke něschto kupuia, schtoż je tuńśhe — abo schtoż móża tunjo žebi wobſtaraſchi, ſa drohi pjenjes jasko ſpěchnje dale pschedacź, je wěśte każ to, so maja w tych dnjach a tydźenjach Radwośźyn rólniny a burja hkowubolenje — „polow dohromadymjetanja“ dla. Wboży ludźo, wobžarowanja hódni wopraudźe, — ale bóle wobžarowanja hódni drje žu cźi łódźniyy, kotrychź psched krótkim do Klajpedy tak rjez ſa lépsche schmedźe cardinu dowjedźechu.

A jo tam pschindźechu, bě jich njeboźo. Wuhlady běchu runje tak wulke, so mohło žo jim jich pschešmykowanje poradźicź. Ale njeje žo poradźiło, a tohodla je žo też wukonało, ſ c h t o to do łódźe bě, a ſ c h t ó je ſ njej cźahnył kelko ſprita (ſpirituſa, alkohola) do Litwy bjes zła dowjesć. Bě to 400 tunow wulki parnik, na mjeno bě jemu „Willy“, kiž žebi wujědże ſ Gdańſka won na baltiſke morio. Pschecźiwo tomu žadyn cźert niczo njeby měł: ma'ch-li łódź, haniej po ſwécźe; — ale po ſdacźu niebě ſ parnikom wschitko w poriadku, dokelž žo tola potom w noan cźerczi, horkach lédn naſpomnjeni, nad łódźu roshorichu a jej a jeje wobžadzy „wujědżowanje po łokmach nózneho Baltika“ nielubje saſzelichu. Rochzu tu žanych baikow pleśeć: cźerczi to njeběchu, ale jenoż litwin'ay złowni saſtojnizy, kotříž žo tam njejazyy na ſchérokim moriu ſe ſchpritowymi pschešmykarjemi ſetkachu. Chzu hnrdom pscheradźicź, ſo je dowožowanje cźiſcźeneho ſpirituſa (a to je ſprit) do zuſnch krajow ſaka'ane — też po móśkim puću do Litwy. A na parniku „Willy běchu nékotre dźeſzaiki tajkich blachowych kaniſtrow ſ tutym ſpirtom, ſnano — abo najſkerſcho? — na, zyle wěśće — něhdźe derje ſkowane. Jědźe-li tajka łódź po morju, a njepschipkiuwa pschi tym do wodow, nad kotrymiž ma nékajšikluli ſtat kněżenje, žo žadyn ſtat wo to njeſtara, ſchto we ſwojim brjuſche dźiwneho thowa. Nie „Willy“ bě tola ſnano žebi pschedaloko ſajéť; tři mile, wot brjoha won do morja wumérjene, žu pod knježſtwom toho ſtata, kotryž nad pschibrjóžnym krajom knježi — a tutu mjeſu je „Willy“ (njekedźbliwje!) pschejéť, a tak pod wyschschi rosłas Litwinow žebi ſajéť. Tohodla je žo ſetkał ſ motorſkim cźołom litwinſkich złownikow; a tuto ſetkanje njebě tajke, kajšeż bě žebi je pschešmnkował pschał: cźakańske mjenujzy na cźołmiti litwinſkich „rjekow“, kotříž dyrbjachu bjeszłownu ſpiritus na kraj dowjeźź, ale žnano je žo wjednit na „Willyu“ w cźmi pschehladał, a méśto žwojim „ſpischišahanjam“ žo — poliziji pscheradźił. So bě cźma każ w kurjeńzu, je wěśte każ to, ſo w Radworju napschecźo ſchuli žo rjana villa twari! Dokelž hdyž mězacźk žwécźi, žadyn mudracźk ſprit njepschešmykuje — ale cźma dyrbi cźi mjes wocźi léćź — potom hakle tucźi rjemješlninzy, cźilschi pschekupay rěcźa wo „rjanym wjedrje“! Haj hai, łóźdy cźłowjek ma žwoje dźiwne boki — wrótne nahlady! Dźiwne ſetkanje pschi „rjanym wjedrje“ ſtónczł žo każ wschitke tajte dyrdomdeje: „Willy“ — oho! tón ſcźerb hischcźe też pod thorhojcźku panama'eho mo'eho amerikanſkeho ſtacźika po wodze karkowaſche! — ſpyta cźeknyć; tuto poczinanje ſuhdźo, dyrbi łóźdy pschiſinacź, ſo jeho ſnano ſe ſpirituźowe žwědomio briebaſche — a to ſname myſlachu žebi pólzaje w litwin'kim motorſkim cźołmje. Dokelž po potom ſnano dowołacź njemózachu, — ſo bychu žebi ſawěſcźe „dobry wieczor“ popśheli. njeje trjeba dopokasow — ſapoczachu ſtélecź, ſ maſchinſkeje tiélby polizija litwinſka, a ſ jednorych ſlintow „wboży pschekłapjeni“ ſ łódźe. W tajtich romantiſkich pschipadach njeje to žadna wěź, taike łóſchtne praſkanje wyſche toho ſdźerźi cźłowjeka cźiſeho a ſtroweho, žiweho a hibicźiweho, to réka, jenoż potom, hdyž jeho někajka hłupa kulka njetrjechi. Hdyž pak cźi nécht'ó tajſi kruch wokoja mjes wocźi ſapali, wěło niemózeſch wo tym rěcźeć, ſo cźe to ſtroweho a cźiſeho ſdźerźi; ſchtóż niewěri, njech ſpyta. Potom je tónz ſe žortom, to je wěśte każ to, ſo žo w Radwośkej wośkadźe „žnadź ſ létu ſajo nékotſi wiacy nałaćacá dadźa“ (każ to w 91. cźiſle Serbiſkich Nowin ſ 18. haprieje 1936 ńeji), a wjacy hacź 22 dwóſkow koni a kchižeriow do Baczońa wuſohnuja. A ſo budźe w Radworju ſ létu jutrownicźku wjacy dyżli 22 kchicźerjow, je wěśte każ to, ſo jep ſchešmnkowanje ſprita tajka łoſkacźiwa wěźka: trjebaſch k tomu nóż, cźmu, deſchcźojte wjedro — runje nawopacźne każ jutry —, dale ſhožo, ſymnu krei — a jeli žo wſchitko nimo kuli: žadyn ſtrach psched móſkim ſudom a cźaſ, so mohł thkoſtanje hnydom wotžebjeźź! Haj, haj, pschešmykowawſchi ſprit . . . !“

Zebrak.

Přilopk

1456 wuhotowanjow ſa cźeſchenikow jako dar ſajatojnizow k wjednikowym narodninam.

Jónſke žobuſtawy ſwjatka némſkich ſaſtojnikow žu wjednikej k narodninam jako dar ſa potrébne a wjeledźezne maczerje 1456 dospołnje wuhotowanych korbow ſa cźeſchenikow ſ dospołnymi ſchatkami ſa cźeſchenikow pschepodate. Położa je módra ja hólcźkow a położa rózobarbna ſa holcźki. Dar, kiž žu ſaſtojnizy w pilnym dźéle ſame ſhotowiłe, je něhdźe 80 000 hriwnow hódny.

Wulki woheń w Cźornym lěku. — 80 ludźi bjes ſtrěchi.

W něhdźe pol hodźiny wot Schönawa ſdalenej wšy Tunawje wudyri njedźelu pschipołdnju wokolo 1 hodź. ſ hiſchcźe njeſnateje pschicźiny woheń, kotryž ſa krótki cźaſ njedźiwajo wšchich prózowanjow wohnjowe wobory 4 dwójne a 4 jenotlive domy ſniczi, mjes nimi też korcźmu a ſchulu. Pschi tym jedna žo ſ wjeſicheho dźela wo ſtare kraſne burſke domy. 12 ſwójbow, mjes nimi też wuczeř, w zyłku 80 wožobow, je bjes ſtrěchi. S domjazeje nadobny njeje žo ſkoro niczo wutkowako. Tola bě žo poradźiło w pożlednim wokomiku wſchón ſtót ſ hródzow a khlěwow wukhowacź.

Žarowanſke žwjatocźnoſcźe maſeho Wolfganga Nowaka.

Ssobotu popoldnju pothowachu na Luiſnnym pohrjebniſchczu w Barlin'e-Weſtendu 71létneho Wolfganga Nowaka, kotryž bě pschi wójſkowej paradźe 20. haprieje na Barlinſkej dróży w Charlottenburgu do njeboža pschiſchoł. Maka pohrjebniſchczowa kapała ſamó ſedma wſchéch pschijecź, kotříž ſe ſrudnymaj ſtarſchimaj wo tutoho hólcźeja žobu žarowachu. Też wjele ſaſtupjerjow ſtrony, ſtała a woboroweje mozy běchu pschitomni a hromada wěnzow, mjes nimi też kraſny wěnz wot wjednika, mały kaſchcź pschachu.

Lód žo ſ Norwegſkeje bowožuje.

Dokelž je létja khétro miła ſyma bnka, njedožahaſche wſchudźe lód, wobkeje niż w ſakſkej provinzy. Wumětłka ſamoprodukzija a też rěſanje lodu ſe ſamjerſnjenych hatow njemóżeſche njedoſtatk narunacź, domos ſe Ssmólnych hór, Rudnych hór też nuſu na lodże njewotſtroni. Tohodla je žo nékto ſavocźako w nékotrych dźélach ſakſkeje provinzy, lód ſ Norwegſkeje dowožowacź. Lód wožebje trjebaja piwarnje, kotrejž lód też ſa piwowe ſtkadv. nimo fabrikow tak riez, trjebaja. Dowos ſ Norwegſkeje do maſeho městacźka Bismarck na pſch. w pożlednich dnjach 6000 zentnarjow lodu wucźinja.

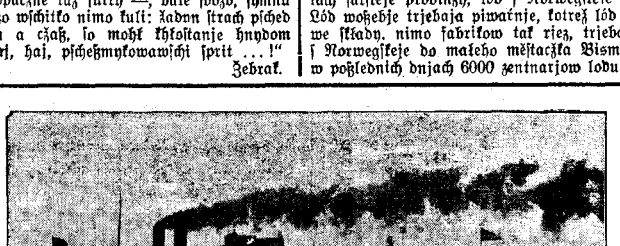

Jendźelſki podnurjak pola Wei-Hai-Wei na ſtaku ſajéť.

Pschi ſwuczowanju je jendźelſki podnurjak „Perſeus“ po pucźu na Wei-Hai-Wei na ſtaku ſajéť a je žo dyrbjał wotwlez. Widźimy na wobrazu, kak žo podnurjak do pschiſtawa wlecźe. (Preſſebildzentrale, M.)

Měšcanske dźiwadło

Wutoru, 28. haprieje, a ſrjedu, 29. haprieje

dwě předſtajenji za lud po cyle zniżenych płaćiznach 0,50 1,00 1,50 hr.

„Njetopyr“

Wulka opereta w 3 jednanjach wot Jana Straußa.

Wunošk předſtajenja služi wočeſtwjeńſkej pokładni wšěch hrajerjow dźiwadła.

Wobſkyknje ſadow. ſtomow

před kčwom dyrbi so nětko wuwjeſć.

Poskčam

ſwablo-kalk. rozpuščlinu, kopro-kalk. rozpuščlinu a k zamazanju ranow pola ſtomow tóskowu ſtomowu kołmaz (hamtski roſtlinowy ſkit) **Symjenjeńſa** 840

Rauchfuß

w Budyšinje / na Žitnych wikach 9 / Telefon 2069

Míele

lohko běžace

znamkowe koło

ſtajnje na ſkładze pola:

Ernsta Paltinga w Njeswačidle

Pawoła Horbanka w Khrósčicach

Jurja Hě-Jaka w Pančicach

Hanse Popelic w Kulowje

Pawoła Korenca w Njeſwjelicach

Khartki za slub

Kwasne khartki

Přiziewjenje narodow

Wše čišćerske dźela

za swójbu a swjedźenje we modowym wuwjedźenju, zhotowja

knihićišćerńja J. Cyž, w Budyšinje

1. meja

je dźeń wotpočinka a česće dźěła. Wšudźe zeńdu so ludowi towaršo k zhromadnym wjeſelym hodźinkam a wulětam.

Tohodla

serbscy korčmarjo, podajće hižo štwórtk rano waše nawěſtki do Serbskich Nowin, zo byšče při piwku a reji wulku ličbu swjedźeńſkich hoſći měli.

Poruč swoje městnosće k wopytej!

Auf **LINGEL** Schuhe schwören Millionen Männer

Dostanjeće je w stupnj. domje **Mark** w Kukowje

Přiloha k čisłu 68

SERBSKE NOWINY

Sóndźelu 27. haprleje 1936

Ceŕwjene wójsko

Mjele ſo dźeńšnišchi dźeń rěcźi a pišа wo wulkej wojeńskej mocy, kotraž hrožo ſteji na narańšchej kromje Europy a w narańšchich kónčinach Aſiſkeje. Je to czerwjena armeja w Swjaſku ſowjetſkich ſozialiſtiſkich republikow Ruſkeje. A je wěrno, ſo ruſke knjeſerſtwo ſo za ſwoje wójſko, jeho techniſke wudowoſlenje a najnowočaſniſche wuhotowanje jara ſtara, — a ſdobom je to pſchičina ke khutnemu rosmyſlowanju.

Najwyſchiſche ſarjadniſtwo Ruſkeje we wojeńſkich naležnoſcach bě hač do lěta 1934 „revoluzionarna wójnſka rada Sowjetſkeje Unije". Po rospuſchčenju tuteje wyſchnoſcje pſchewja wſchě tute dźěła „rada za wobaranje a dźěło". Tuta rada je ſdobom najwyſchſchi ſowjetſki ſtatny organ. S pſchedźěrdu tuteje wuſnamneje rady je Molotow, kotrež je ſdobom miniſteriſki preſident, abo po ruſkej rěcźi: pſchedſydna „rady ludowych komiſarow". (Snaty jako ruſki ſwonkowny miniſter, Litwinow, je w Ruſkej „ludowy komiſar za ſwonkowne naležnoſcze" — a niz „miniſter". Ale je to jene a to ſame!) Ssobuſtawy „rady za wobaranje a dźěło" ſu wěchtyh ludowi komiſarjoju, kotſiž maja ſe ſwojim ſaſtojnſtwom nětkaſe możnoſcze, do dźěła za wobaranje ſapſchimnyć. Nimo tutych „miniſtrow" ſedźa w tutej radźe hiſchcze nětkotſi wojazy wyſchſchich woriſchtow (offiźjerow, generalow atd.). Tež Stalin, dźeńšnišchi diktator w Ruſkej, ma tam něchtožkuli prajicź, — barnjej hewak w žanym druhim ſtatnym ſaſtojnſtwie njebył, a to hižo ſobu podſchmórnje waſnoſcź a wuſnam tuteje „rady za wobaranje a dźěło", kajkuž jej ſowjetſky mózarſki pſchiſpěja.

Dźeńſa je w Ruſkej hižo tak, ſo ſu ſo roskalowarjo woiſkalili wot cźiſto-bolſchewiſkich ſaſadow ſhromadneje ſamoſtatnoſcze a, ſu ſo wróćili k tomu, ſo pſchiwóſnacź hóſnotu woſobiniſkeje ſamoſtatnoſcze. Tohodla tež ſu roswiſali w lěcźe 1934 kolegialnu „revoluzionarnu wójnſku radu Sowjetſkeje Unije"; ſaſada knjeſerſtwa maſy je drje ſo wupokaſała jako jara malo wuſpěchna! A ſaſada wjedniſtwa ma ſoſo pſacźiwoſcź. Je to ſo roswiſcze Sowjetow ſaſtawa wěz, ſo tak ſo pſchemjenja; (hižo w poſlednich lětach je we wójniſkich kruhach we woprawdźitoſcźi knježił prinzip wjedniſtwa, — ale na papjerje je bě ſo 1924 ſwoje prawo wobſtaca ſłubił).

Potajkim Molotow je ſ nacźołnikom „rady za wobaranje a dźěło", najwyſchſchi roskaz nad wobrońnjenej mocy, nad wſchěmi cźerwjenymi diwiſiami pak dźerži „ludowy komiſar za wobaranje" we ſwojimaj rukomaj. Dźeńſa je to Stalinow marſchall Woroſchilow, kiž je hižo pſches dźeſaći lět ſ najwyſchſchim roskaſowarjom cźerwjeneho wójſka. Do ſwětowneje wójny njebě hiſchcze Woroſchilow ſ offiźjerom, ani je wſchědnym wojakom, ale wot lěta 1899 hižo ſteji we revoluzionarnym hibanju. Hačle 1918 doſta titul najwyſchſcheho roskaſowarja 10. armeje. — Ale ſam niemóže marſchall Woroſchilow wſchitke dźěła ſaſtarać. Tohodla wutworichu Sowjety „wójniſku radu", do kotrejež ſtuſchcha nětkhe 80 ſobuſtawow. A nimo toho ma Woroſchilow ſwojeiu namócnikow, abo měſtokomiſarow ſa wobaranje: ſtaj to dwaj cźłowjeka, kaž je to w Sowjetach waſchnje. Prěni wodkomiſar, ſaſtupnik Woroſchilowow, je 34lětny marſchall Tuchaczewſki, kiž ma ſdobom pod ſobu „jarjadniſtwo ſa wobrońnjenje wójſta". Marſchall Tuchaczewſki (narodźi ſo 1893 jako ſemjanſki ſyn, bě 1914 leutnant gardy w zariſtiſkej Ruſkej, wot lěta 1915—1917 bě jaty w Němſkej a 1920 najwyſchſchi knjes nad wjecźornej bolſchewiſkej frontu pſchecźiwo Pólſkej) je 15. wulkeho rožła 1936 w Moſkwje, w ſtarym hrodźe Kremlu rěcźał wo hódnocźe, mózy, licźbje, wuhotowanju cźerwjeneho wójſka. Tehdy ſaſłyſcha ſwět licźby, kotrymž ſo pak njemóžeſche dodźiwacź, pak ſo jich ſtróži. Ssamo ſo rokami, ſo ſo wuhlannychu mnohe praſchenja, na pſchikład: „Je to wſcho wěrno, abo je to „bluff"? Schto chze ſaſtupjeć najwyſchſcheho ſowjetſkeho marſchalla ſ tuzymi hobriſkimi licźbami?" — Cźłowjek móže ſebi myſlicź, ſchtožkuli; ſcźeſka hodźi ſo dokładnje woprawdźita wojeńſka móz Ssowjetow ſwěſcźicź. M. N. Tuchaczewſki je dźiwł ſnano ſwětej pokałacź, ſchto by rěkało njepſcheceljeſtwo ſe Ssowjetami a kak nawopak wulzyhódne je pſcheceljeſtwo a ſo ſnjeſenje ſ nimi?! Wunjdźo ſ tutych rosmyſlowanjow, — ſo je rěcź 15. 1. t. l. měła propagandiſtiſki ſaměr —, piſałche wulki dźeł ſwětowych nowin, ſo ſu licźby, tam w Kremlu wuprajene, njeſmérnje pſchehnate. A tež něſchto druhe móje tutomu dźěłu ſwětowych nowin bycź ſ podſtawu, ſo ſo we ſwojim rosſudźe wo woprawdźitych wobſtejnoſcźach w ſowjeſkim woſerſtwje njemyli: mjenujcź léta dołho hižo Ssowjetſky mózarſki ſdźěła ſ dobrym wuſpěchom wſchě mjeſy mjes planom a dośtóčnym wuſpěchom ſamóraja! Kaž tež hižo léta dołho woprawdźite pokojenje a ſiwjenje w Ssowjetach wuſtojnje ſawodźewaju — a ſe wſchelakimi ſrědkami ſwět mylicź pytaju! A to tak wubjerne wſcho cźinja, ſo je tež ſa kritikarja, kotryž by léta w Ruſkej ſamej pſchebywał, cźežko, woprawdźite wobſtejnoſcźe ſeſnacź: jemu ſo to zyle jednorje n'eporadźi. A dokelž je wſchitko tak „ſa ſawěſchkom", wuroſtu we cźłowjeſtwje wſchelake nahlady wo Ruſkej a jeho wójſku: na jenej ſtronje wumołuja ſebi cźerwjene wójſko jako hobrjku mózy, kotraž je naſtajnje pſchihotowana k wojowanju, na druhej ſtronje widźa ſaſo jenoſ ſowjetſku armeju tajku, kaž by hyła hromada wojownikow bjes diſziplinu a ſkutkowneje organiſazije, a tohodła bjeſtrašchna. A mjes tutymaj rózkomaj hiba ſo waha, na kotrejž parlamenty, generalne ſtaby, nowiny a ſjawnoſcź dožnka waża poſdaćnu abo móżnu hódnotu ſowjetſkeruſkeje bróńje. Kajſe je „cźerwjene wójſko dźěłacźerjow a burow" a ſchto je hódne, wo tym dyrbi ſebi cźitaŕ ſam roſſud ſcźiniźj; dokelž kajkeſkuli pożudźenje je pſchezo ſwažliwa wěz, dokelž cźłowjek wo tym jara malo wěſteho wě a ſnoni.

Telko je wěſte, ſo ſo dźeńſa wjazy njemóže wo tym rěcźeć, ſo ſowjetſke wójſko — wěſo derje dźiwacźene, wobrónjene a ſaſtarane — maſu ruſkich wobydlerjow ſ pjaſcźu potłócźuje. To je jónu ſnano bylo tak, ale dźeńſa je ſo to tola trochu ſmjeniło: wobdźiwanja hódnej propagandje ſa wojerſtwo je ſo poradźiło, ruſki ludſ wojeſtwom wuſkoſwjaſacź! A k tomu ſaſo pſchikład dwojeho wobliczа bolſchewiſma: tak rjeź domińna kommunisma njecha měcź pazifiſm, — a wonka, w druhich krajach ſekźije tjecźeje internazionale pazifiſm předuja!!! Niz jenoſ wójſko Ssowjetow na wſchě możne boki a waſchnja wukublaju a podpjeraju, — ně tež wobydleŕſtwo, muſow a žónſke, tak militariſtiſzy

Wulke powodźenja we Westfalſku.

Po roſtaczu ſnědha a po dołhich deſchczowanjach ſu ſo rěcźki westfalſkeje horaceje krajiny do torhazych rěkow pſchewobroćźile. Tež rěka Lippe na wjele měſtnach ſ niſkich brjohow wuſtupi a zyle krajiny powodźi. (Scherl)

Syrotka

Ludowa pěſeń. (Sm. I, 132 a II, 102.)

Bjarnat Krawc.

(2. Pokračowanje.)

Delnjołužiska pěſeń, kotrejež rjany hłós je přiſtupny w „Khwataſće ale spěwajće!" čiſło 61, z přewodom klavéra w 33 serb. nar. sp. hp. 52, rozšěri a wudospolni zdźěła hornjołužiſku. W hornjołužiſćinje ma ſo takle:

Powědaŕ:

Syrotka wobešła tři raz kěrchow. Maćerny row je nadešła.

Rozmołwa je nětk žiwiša a wobšěrniša.

Syrotaka:

„Stawajće, stawajće, maćeŕka, pójće ſkibku khlěba wotkrać mi!" —

Mać:

„Wšak doma, ty młodu maćeŕ maš, njech ći wona ſkibku wotkraje!" —

Syrotka:

„Młoda mać wšak ma ſwojich dźěći doſć, ſwojim wona pječe praženki, mi pak njeda ſuchej ſkórčičeki! — Stawajće, stawajće maćeŕka, pójće koſułku mi wuplokać!"

Mać:

„Wšak doma ty młodu maćeŕ maš, njech ći wona koſułku wupłoka!"

Syrotka:

„Młoda mać drje mi koſłu wupłoka, při tym pak ju cyle roztorha a ju potom cźisnje do kuta! Stawajće stawajće maćeŕka, pójće wy mi hłójčku počesać!"

Mać:

„Wšak doma ty młodu maćeŕ maš, njech ći wona hłójčku počesa!"

Syrotka:

„Młoda mać drje hłójčku počesa, ale tež mje do njeje pobije a tež přeco wot ſo ſtorka mje! — Stawajće, stawajće maćeŕka!"

Mać:

„Lube dźěćco, ja wjac njeſtawam, na wutrobje cźežki kamjeń mam, na wočomaj leži běły pěſk, na nohomaj zeleny dorn!"

Powědaŕ:

Hlaj, zlećeštaj z njebjes jandźelaj, syrotku za ručku přimnyštaj, njeseštaj ju horje do njebjes.

W jenej južnoſlowjanſkej słyšimy ze zajimanjom, zo njeboh mać na kóncu z rowa wuſtupi a swoje plakace dźěćco troſtuje,

W zběrcy „Naše spěwy" I. ſtr. 55 ſteji dalſi přinoſk k předležacym předmjetej. „Khuda syrotka" (z Něćina) ma rjany, krótki a zastarſki aeoliſki hłós (wa), kiž měł ſo bóle w ludu zakorjenić. Pěſeń tuteje doroſceneje syroty je po Smolerju I ſtr. 65 tale:

Ja ſym khuda syrotka, nimam žanoh' přećela.
Wšitcy ludźo na mnje ſu, bjez winy mje hidźa tu.
Mać, ta je mi wumrěła, nana nimam žiweho.
Nihdźe wo mnje njerodźa, wſudźe do mnje ſtorkaja.
Słužić knjezej ſwojemu a jom' ſwěrnje dźěłać chcu.
Njech Bóh na mnje pohlada a mi z nuzy wupomha.

M. Nawka.

Hiſće jenu ſem ſłušacu podobnu podawa Smoleŕ I, ſtr. 126 pod napiſmom: „Syroty skorženje a troſt":

Ja ſym hubjeńša na ſwěće, dyžli w hajku tón dróbny ptačk.

Ptačatko leći a zaleći, na zelenej hałžcy ſej zaſpěwa.
Njech ja přińdu, hdźeź też chcu, wſudźe ſama łutka ſym.
Nimam nihdźe nikoho, ſtož moju zrudnušku wutrobu.
Njerudź ſo, zrudna mi wutroba, wo mnje drje zaſo lěpje budźe!
Wšak hiſće ženje tak złě bylo njeje, zo by zas njemohło k lěpšemu přińć.
Wšak ma Bóh na ſwěće wſeho doſć, wudowow a ſyrotow nima doſć.

We woběmaj poſlednimaj zjewi ſo polna nabožnoſć ludu a ſpuſćownoſć na Božu pomoc. Poſlednja pěſeń ma hłós w G-moll, kaž pěſeń: „Sydał je ſydał dróbnuški ptačk". (Sm. I, čo. 94).

Dalše dospołnjace přidawki k naſej ſerbſkej pěſni nadeńdźemy też w čeſkej a pólſkej ludowej literaturje. Najznaćiša a najrjeńša dopjelnjeńka je čeſka pěſeń „Wosyrocene dźěćco". Jeje ſpodźiwnje ſwojorazna krótka melodija w G-dur wopřima jenož ſtyri tory (kwarta) a je z dopokazom, zo zamóže ludowy ſpěw też z małymi, haj najrjeńšimi ſrědkami hač najhłubšo jimować. Pěſeń (po ſtawnym folkloriſtu Erben (I, 1) w ſerbſkim přełožku) je ſamsneho wobſaha kaž naša, tola hiſće wjetſeje pěſnjerſkeje (poetiſkej) rjanoſće a dospołniſcheho wutwora (formy). Napadne ſu wosebje krótke rjadki hrónčkow.

Wosyrocene dźěćco wo połdruhim lěće, hdyž bu doſć rozumne, po mamje ſo praša:

„Ach nano, luby nanko, hdźe ſće dał maminku?"

„Maminka twjerdźe ſpi, žadyn ju njezbudźi;
Na kěrchowje leži njedaloko duri!"

Jako to ſłyſeše, na kěrchow běžeše, z jehličku kopaše, z jehličku hrabaše. Hdyž bě dohrabała, zrudnje zaplakała:

„Ach maći, mamička, prajće 'noż ſłowička!"
Ach dźěćco, njemóžu, mam na ſebi hlinu,
na wutrobje kamjeń, pali kaž woheń.
Dźi, dźěćko, dźi domoj, maš tam druhu mamu!"
„Ta njeje miła, kaž wy ſće była!
Ma mi khlěba dać, tři króć jón wobroćił!
Hdyž wy ſće dawała, ſće jón pomazała.
Hdyž hłójčku mi česa, krew z njej mi čeče.
Hdy wy ſće česała, mje ſće wobjimała!"

Na to mać dźěćatku přiřěk k nawróće domoj a zo by Bohu wšo poručiła; ſłubi zo chce też ſama domoj přińć a je ſobu k ſebi wzać. Zrudnje khabła ſyrotka domoj, łehnje ſo do ſwojoh' łóžka a proſy nana, zo by wšo za pohrjeb přihotował. A hłej: Dźeń dołho ſtona, druhi dźeń wumrěje a třeći bu pohrjebane.

(Pokračowanje sćěhuje.)

wuwucžuja, so mohł cžłowjek to sa bjespośrědne pschihotowanje k wójnje měcž, — kak žo to sniježe ſ předowanjemi sa „měr, pazifism a ſwětowny pokoj“, kajkež ludžom we druhich statach do wuſchow masaja?! W Ruſkej wobſteji wot lěta 1920 ſtem ſakoń, ſ kotrymž bu cžichitanje ſwojetſkeje unije ſ winowatoſcžu wſchitkich krajanow! We ſwojej ſažranej napſcheživnoſcži pſcheciwo „buržuzjam“ (prjedawſchim wulkokubleram, měſchcžanam, kupzam a buram), dowola pak jenož džełacžerjam (też ſpožěła duchownym džełacžerjam) ſ brónju do pola hicž, „buržuje“ dyrbja jenož jadny frontny džełacž a pomhacž! Ale ... hladajmy ſebi tute poměry bliže: w lěcže 1935 ſaliczichu do woſchcžty „buržujow“ offizielnje jenož 175 000, to je dźesatcžina jenoho prozenta wſchitkich wobydlerjow (1/10 jeneho prozenta)! Praktiſcy potajkim nima tón ſakas „buržujam“, ſ brónju w ruzy do wójny cžahnyncž — žaneho wuſnama. Tuchaczewſki je podał liczbu nětcžiſcheho ruſkeho wójſka: 1 300 000! W lěcže 1935 bě jich 940 000 wojakow a do tutoho lěta 562 000. Ale ſ tutej nowej liczbu: jedyn milijon a tſi ſtatyſaz, njeje hiſchcže wſchitko prajene. Sſowjetſke wojeſtwo njeje žo jenož po liczbje powjetſchiło — ale wojazy też trójzy tak dołho aktivnje žłuża kaž prjedy! (Dwě lěcže aktivna žłužba, měſaz do toho naiprjedy jich pſchihotuja, a k tomu hiſchcže ſnaimjenſcha dwaj měſazaj reſervowych ſwuczowanjow!) Naſmu ložbeho lěta ſcžahnu hewak na dowole pichehwazných wojakow k ſwuczowanjam, — tehdy je ſnano wicho do hromady dwaj milijonaj pod brónju! A teſ tuta traſchaza liczba njewobkrežli hiſchcže dołkončnje m ó z, kotraž w Ruſkej woprawdźe tcži. Dwaj milijonaj je tak nětkhže j e d y n prozent Ruſow. Liczmy dale: by-li Ruſka runje w tajtim roſměrje ſwoju młodźinu pod brónje ſwołała, kaž na pſchikład Franzowſka, w kotrejž 1,4 proz. žłuži, ako kaž Italſka dźeſa (2,4 proz. wobzdźerſtwa pod brónju!), tak by ſowjetſke wójſko we ſwojich rjadach na wyſche 2 500 000 hacž do 4 250 000 woiownikow měło! Dźeſa hižo je 10 miljonow Ruſow dospołnje wojeſcy wuwucženych! A muži, kiž powſchitkownje žo ſaliczuja do brónjekhmanych (wot 20. hacž do 39. lěta) maſch w Sſowjetſkej ſnaimjenſcha 17 500 000! Tute liczby ſu ſrażaze, — a ſdobom rěcža, ſo Sſowjetojo dotal ſyſta hiſchcže njeſu zuły ſwój ſkład na muzoch wuczerwali! Telko k rěcži prěnjeho ſaſtupjerja „ludoweho komiſara za wobaranje“, marſchalla M. N. Tuchaczewſkeho, lětža 15. wulkeho rózka.

Druhi ſaſtupjeŕ „ludoweho komiſara za wobaranje“ je G a m a r n i k, kiž je też hnydom wjednik w politiſkim hamcže cžerwjeneje armeje. Gamarnik je pak politikaŕ, ale njeje wojaŕ. — Schef generalneho ſtaba je marſchall J e g o r o w — kiž bě też hižo w zarſkim wójſku ſ offizierom.

Sſowjetiſku Ruſku ſu rozdźelili do dwanaceže wojeſkich wokrjeſow. W kóždym ſ tutych wokrjeſow je wſchelake wójſko: lětadła: cžežka artillerija, polki inżeněrow, techniſkow a chemiſke wotdźele (plun!). Skoro ſtyrcžina zołeho ſowjetſkeho wójſka ležeži bliſko ruſkich nawjeczornych mjelow, potajkim na abo do Europy ſorientowana. W aſiatiſkej Ruſkej ſteji jenož łódma pjeczina cžerwjeneho wójſka. B l ü c h e r, ſnaty marſchall w narańſchim kucže ſowjetſkeho móznaŕiwa (rodźeny 1889) ma pod ſobu ſydomcžinu (7/10) ruſkeho wójſka. Blücher je ſobu we wójnie, 1916 bu jako podoffizjeŕ cžežko ranjeny, 1917 pſcheſtupi k bolſchewiſmej a 1919 bě hižo komandeŕ diviſije, wot lěa 1924—1927 bě pod wopačnym mjenom (general Galew) woješti radźicžeŕ wſchi chineſiſkim (kantonſkim) knježeŕſtwje. Wot lěta 1929 je najwyſchſchi roskaſowaŕ dalokoraŕſcheho wójſka.

Wośebje ſu Sſowjetſke podyjerake rosmnożenje a kłajne wudoſkonjenje nowożaſnych brónjow: panzerowane polki lětaŕſtwo a płunowe polki. Dałoko roſſchěrjenje nahlad, ſo Ruſa nima talenta, ſo by mohł ſ techniſkimi brónjemi wobtkadźecž. Dźeńſa je tomu hinak: dźeńſa ſtej panzerowana bróń a wojeſke lětaŕſtwo we Ruſkej najbzlnſchej na zynm ſwěcže — a runje k woſtužowanju tutoje druzſiny brónjow ſu trěbne techniſke roſumjenje a naſhonjenja. Se ſmotoriſowanjom wójſka je ſo w Ruſkej w běhu poſlednich tſjoch lět hobrjzy poſtupowało. Praji ſo, ſo maja Sſowjetſke wjazy dožli 10 000 panzerowanych wojeſkich autow, dale 1000 autow za wukleđowanje. 150 000 cžežitnich autow a wjele wjazy hacž 100 000 wójſkowych druhich autow. Dale wobſteđi nětkhže 4500 wojeſkich lětadłow. Se ſwojim twarjenjom naimódarniſchich bombowych lětadłow (4—5 motoriſkich) je ſo Ruſka na wyſcheſt wſchitkich ſtatow poſtunyła. Też wukraini wobſkedźowarjo, kiž ſu tam a ſem pſchi manenrach pſchitomni, wobdźiwaja cžinki a wukony ruſkich lětarjow (ſnano pak tola Sſowjetzy wažnoſcž tutoho ſwuczowanja trochu pichecžerjeja!). Kóžde lo (a to 18. žnjeńſa) je dźeń lětaŕſtwa, a ſ kóždym lětom je liczba wotſlakowanych wjetſcha. A pſchi poſlednich naiwjetſich manevrach je ſo pjeczа (!) poradźiło, ſ pomocu taikeho wotſlakowanja ſ lětadła zyły bataillon ſa chriſtijetom niepſchecželſkeje frontu na ſemju ſadźicž! (?) Ale hacž móže we wójnje być ſ wuſpěchom, je jara dwělomne, ſterje tam ſdźeſ wobydleŕſtwo ſ niepſchecželom dźerži. Wotſlakowanych mjenuja ſe jich padałkami (Fallſchirm) pomału k ſemi ſo bližazych jara lehko potlečeſch!

Wěſte pak je, ſo je ſo Sſowjetam poradźiło, ſ ruſkeho wójſka wutworicž mózny inſtrument k wojowanju. Prěni pjećlětny plan dźě bě też jenož ſkoro plan brónjenja, — a njeżmerne pokłady na ſurowiznach ſwěcža też na dalſche roswicže ruſkeho wobrónjenja.

Ale liczby ſame njerěcža doſcž jaſnje: mjenujzy ſ wożebitym wuſnamom je d u ch wojakow a diſziplina, —kajkej móſetej ſo kakle w kritiſkich hodźinach pokaſacž. Propagandže je najzkerſcho ſo dotal poradźiło, jednotu mjes ſtatom, wójſkowym wjednitwom, ſtronu a wójſkami dospěcž; ſ wěſtoſcžu ſo niehodźi niczo prajicž. Su też hiſchcže ſmylki a njeporadki we wjednitwje a organiſaziji — ſu hužo pſchejaty ſchowanitke a boja ſo ſamokwjenja, — ale pſcheciwo tutej khoroſcži ſo ſe wſchej energiju wojuje. — Jena druzſina w ruſkim wójſku je pak zyle wěſcže pornjo druhim trochu cžerpika: łódźſtwo. Jenož podwódniki twarjachu (ſa baltiſke a žołte morjo, Wladiwoſtok). Ale powěda ſo hižo też wo wulkim nowym łódźſtwowym programmje, w kotrymž wożebje chodźa bóle ſmóžnicž baltiſku flotu. S Riga a Helſinki (Finiſka) pſchikhadźeja powěſcže, ſo ma ſo 40 ſchižakow we wulkoſcži 10000 tunow, dale 76 podwódnikow po 3300 tunach a tſi ſnicžeſke flotile natwaricž. To nješchto rěka! So Ruſka ſo nadobo tak ſaſo do Europy měri! — Dalſche njedołatki ſu ruſke pucže, dróhi a żelesniſke cžary, kiž móža ſo ſa cžaſ wójny kataſtroſalnje wukhoſaniſe wacž. Ale njewěmy, kak dołho budże hiſchcže tracž, ſo Sſowjetoj to porjedża, — ſnano wědża, ſo runjewon tutón brach transportnych możnoſcžow by jim ſnjemóžnił, ſwoje milijony wojakow w padże wójny ſaſtaracž ſ jedžu a ſ muniziju — ſnano też tohodła nětkole hiſchcže tutelko ſa ſwětown měr rěcža a propaguja?! Budża potom poſpožiſcho też ſ tajtimi lubowarjemi měra a poloja, ḥdyž budża doſkónčnje ſe wſchěm na wſcho pſchihotowani?

Zebrak.

Žałostne rozbuchnjenje w Barlinskim wobydlenskim domje

Pſches ſto ludźi w ſmjertnym ſtrasche.

**Njedaloko Alexanderſkeho namjeſta w Barlinje we bróży Jurjoweje zyrkwje ſo w nozy k njedźeli w jenym twarjenju cžeſke rosbuchnjenje ſta. Zyle twarjenje ſo nanajcžežo wobſchkodźi. Wſche bydlenja a tłamy poſtrižachu ſrudny wobras ſapuczenja. Rosbuchnjenje bě ſarjadnik doma pſchihotował, kotryž chyſche na tuto waſchnje ſ wjeczižwoſcžu ſwoju ſwójbu a wjele podruzſnikow doma — dałoko pſches 100 wołobow — mericž. Wołebje cžežko wobſchkodźi ſo pſchi rosbuchnjenju poboczne a prěcžne twarjenje, hdyž ſo wſche wokna a durje wutłocžachu. W ſajedźe do twarjenja je pſchi ſamych ſathodach hobrała dźěra a na ſo ſa to, ſo je ſo tu rosbuchnjenje ſtało. Zyle ſthody hacž k prěnjemu poſthodej ſu dospołnje ſniczene. 13 wołebow je ſo ſ pabazymi ſchkleżami a leżenowymi kruchami ſranikło. Na dobre ſbožo pak žane ſranjenje njeje ſtraſchne. Na pſchikas twarſkeje polizije dyrbjeſche ſo dom hnydom wuprózdnicž. Pſches 100 ludźi — w domje bě 27 podruzniſkich ſwójbow — bě w najwjetſchim žiwjenſkim ſtraſche. Wohnjowa wobora pak ſe ſwojim ſpěſchnym ſapichimnjenjom wſchěch ſ domu wunjeſe. Pſches powalene meble, rosbitu nadobu pjches ſpadany wobmjekt a rosbite ſchkleży dyrbjachu ſo ſ rosbuchnjenjom ſe ſpanja ſbudżeni wobydlerjo, žony, dźěcži a mužojo wunjeſcž.

Kriminalna polizija hnydom ſa pſchicžinami rosbuchnjenja ſtlédżeſche. Wobkedźowało bě ſo, ſo we wokomitu rosbuchnjenja ſ wuſnenja, kotryž k płokarni wjedże, hobrike płomjo wuſapny. Też ſo hnydom po rosbuchnjenju powěſcže roſcherjachu, ſo ſarjadnik doma Hänel ſ nim w ſwiſku ſteji. Dokelž jeho jako jenicžłeho w zyłym domje njenamakachu, mějachu ſa to, ſo je ſo pſchi rosbuchnjenju morił. Njedźelu popołdnju pak ſa žłkſchachu wobydlerjo žuſodneho doma ſpodźiwne kłapanje, kotreż ſe ſcženy pſchihadźeſche. Pſchi ſtédżenjach ſo wukopa, ſo bě ſo Hänel we wuhenju ſkhował a ſo bě tam bjes pomozy pſchiſapréty. Wohnjowej woborje ſo ſ wulkej próżu poradźi, jeho ſ njelubeho położenja wukhowacž, w kotrymž budźiſche mohł ſawutlicž. Najprjódy njeſtukt prěſeſche, tola bórzy ſo jeho wuſna.

Hänel bě na domje, kotryž jeho kotlje a jeje dźowzu, w Kopenhagenje hydlazymaj, łkuſcha, ſ 15 000 hriwnami wobdźěleny. Dokelž jeho pſchiwuſni dom ſpodźehacz njechaſchtej, kaž žeby wón to pſcheješche, na ſłótniſku myſl pſchińdże, dom ſ płunowym rosbuchnjenjom ſnicžicž. Pſchi tym měješche też wotpohlad, ſwoju žonu a ſwojeho ſyna a nětkotrych njelubnych podruzſnikow wotſtronicž. K njeſtuktej ſtamemu pſchikrocži na raffinowane derje pſchemyſlene waſchnje. We ſwojim bydlenju a w płokarni wſchě płunowe honacže wotewri. Potom ſaléše na tſchu a ſ benzinom napojene rubiſchczo ſanalimſchi jo do płokarnineho wuhenja cžiſny.. Rubiſchto woprawdźe hacž na dno ſpadny a rosbuchnjenje w domje ſawinowa. Hänel dźěſche ſo po njeſtuktu ſatſeſlicž, tola njeměješche k tomu trěbnu kuražu. Tohodła ſtoži do wuhenja žuſodneho doma, ſo by ſo tam ſkhował, hdyž pak tak njelubje tcžaży wośta. Dowjeſchu jeho jako jateho do ſtatneje khoronwje.

Statna ſahrodnika wuſtajeńca wotewrjena.

W Drježdźanach je ſtatny minister Darré ſaſdźeny piatk ſwjatoczne ſtatnu ſahrodniſku wuſtajeńcu na lěto 1936 wotewrił. Na wobraźu ſaſtup do wuſtajeńcy ſe ſnamjenjom ſtatneje ſahrodniſkeje wuſtajeńcy widźimy.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

Radio

Wutoru, 28. haprleje ſo ſłyſchi:

Königswuſterhauſen: Rimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 tacžele. 6,30 raniſchi konzert (ſ Kölna). 11,40 ſa bura. 17 tacžele. 18,20 politiſki pſchehlad nowin. 19 k ſwjatokej. 20,10 rejwańſka hudźba.

Lipſk: Rimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 raniſchi konzert (ſ Kölna). 11,45 ſa bura. 17,10 ſa ſonu (wo rukajzach). 18 dujerſka hudźba (ſ Mnichowa). 20.10 operetta „Proſcheniſti ſtudent“.

Rimo ſnateho wſchědneho programma, Barlin: 20.10 Schurichtowy konzert. Hamburg: 20.10 ſabawna hudźba. Bróthkaw: 20.10 jelba do nalécža. Köln: 20.10 ſabawny konzert. Stuttgart: 20.10 konzert. Wiw: 20 Richarda Wagnerowe hodźina. Warſchawa: 20 oratorij „Meſſias“.

Hamtſke wozjewjenje z Budyſzina.

Die Landſtraße II. Ordnung Auritz—Klóſa—Wuiſchke bei Pommritz wird wegen Beſchüttung in Flur Klóſa vom 28. April bis mit 2. Mai ds. Js. geſperrt. Der Fahrverkehr wird über die Reichsſtraße Dresden—Görlitz gewieſen.

Bautzen, am 25. April 1936. **Der Amtshauptmann.**

Die Landſtraße II. Ordnung Nedaſchütz—Priſchwitz—Dreikretſcham wird wegen Verlegung anläßlich des Reichsautobahnbaues in Flur Pietzſchwitz vom 28. ds. Mts. ab während der Dauer der Arbeiten geſperrt. Der Kraftwagenverkehr wird über die Landſtraße I. Ordnung Göda—Storcha und die Landſtraße II. Ordnung Großpänchen—Zſchkowitz, der übrige Verkehr über die Gemeindewege Coblenz—Paßditz und Priſchwitz—Zſchkowitz gewieſen.

Bautzen, am 25. April 1936. **Der Amtshauptmann.**

Jendżelſke łódźniſchczo twari powětrowych hobrow.

Hobrike Belſaſtſke łódźniſchcza, kotreż lětadołko bjes dźeła ſtejachu a hdyž ſo prjedy wjele wulkich móſtſkich parnikow twarjeſche, ma nětko jako wulkhódźiſchczo ſa transatlantiſki (ſamóſtſi) lětadłowy wobſhad ſłużicž. Też maja ſo we łódźniſchczu hobrſke lětadłowe czołmy natwaricž. Na wobrazu widźimy dźěl wulkeho łódźniſchcza.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 99 — Budyšin — Wutoru 28. haprieje 1936 — Bautzen — Lětnik 95

W Francowskej so radikalnej křidle zesylnjeja

Prěni pohlad franzowskich wólbow a stejišćo jenotliwych kandidatow pohi wukalańskich wólbach jasnje dopokazuje, zo tu so kommunistojo niz jenoz w Parisu samym a w „cźerwjenym pasmje wokolo Parisa", ale tež w prowinzy sylnjeja. W Parisu je so dotal dźiwjerej jich kandidatow placźiwje wuswolilo a 30 kandidatow steji na městnach, kiž jim sa wukalańske wólby dobry wuhlad dawaju. W prowinzy je so liczba kommunistiskich hłosow podwojiła.

Kommunistiski nowiny „Humanite" móža tehodla je wěstym prawom wo dobrocu swojeje strony pisać. Skónčeny wuspěch kommunistow budźe drje wot teho wotwisować, hač bu dissiplina w rjadach ludoweje fronty jakhowa, to rěka, hač jenotliwe strony, kiž tu do ludoweje fronty sjednoczene, swój hłós nazolnemu kandidatej lěwizny dadźa, kiž je w mnohich padach kommunist.

S dotalnych wólbnych wunoschow pak je sbohom spóznaty, zo tu **zrěbi tež prawizne strony lěpschiny dobyte.** To je so na schodku republikanskeho sjednoczenstwa stało. Sozialistojo tu w někotrych wokrjesach zhubili. Kak so pisče, je móžno, so woni pohi wukalańskich wólbach hischcze wjazy zhubłow kommunistam wotstupja, dokelž wjele jich kandidatow pschijomnje njeste.

W tu chwilu pak ničto njemóże z wěstosćiš praći, kajki budźe wunoschk wukalańskich wólbow, dokelž pomérnje wjele kandidatow do wukalańskich wólbow pschińdźe. Najsterje pak tež nowa franzowska komora na žanej stronje njesmóże pschemóžazeje wjetschiny. Pschemjenjenja budźa wobsebje w prawej a lěwej pokoju sapódlanzow trochu wjetsche.

Nakazowny wunošk prěnich wólbow do francowskeje komory

Franzowske stutskowne ministerstwo je pondźelu popołdnju sliczenje wo wunoschku prěnich wólbow do franzowskeje komory wosjewiło. Sapiš je dospołny hacź na dwaj wunoschkaj z kupy Korfiki, hdźez je pschi liczenju hłosow k pschipadam došchło. Tak je so 618 wólbnych wokrjesow 616 wunoschkow snatych. W 183 padach je so hižo pschi prěnich wólbach rozsudźiło. W 433 padach so wukalańske wólby pschichodnu njedźelu pschewjedu.

Wunoschk pschihotowańskich wólbow w Schpanisku.

W Schpanisku je so njedźelu dowěrnizy politiskich stron wolili. Dotal znate wunoschki, pschi kotrychž jenoz 13 zhubłow pobrachuje, su zhódowaje: Sozialdemokratojo 138, lěwizny republikanojo 117, republikanska unija 58, konservatiwni republikanojo 40, kommunistojo 34, katalanska lěwizna 16, katalanska prawizna 10, male strony hromadźe 47. Na tutych wólbach je prawizne a zrjedźene strony njewobdźělichu.

Přihotowanje kommunistiskeje diktatury w Spaniskej

Pschezo sjawnischo je pokazuje, so chzedźa kommunistojo w Schpanisku swoju diktaturu postajić. Woni je w tutym swojim prózowanju je sadźerżenjom schpanisteho knjeżerstwa podpjerajo, dokelž knjeżerstwo hjedźak jich postupowanju pschihladuje. Bóle pak kommunistojo dźiwo spěchuja, kotrjž běchu psched dwěmaj lětomaj do Ruskeje cźekrili a zu je so nětko sazo do Schpanisteje wróćili.

Parizske nowiny „Matin" zu rozprawu swojeho Madridskeho dopisowarja wokrjesćesale, kiž je so z tajkimi kommunistami rozrěčował. Tuchi prajachu, so njeje jenoz jich smér, ale **je tež wola Moskwy, so je w Schpanisku kommunistiska diktatura postaji.** Kommunistojo zu z Moskwy wjele brónjow dostali. Schpanska kommunistiska strona pak tež bróńe kupuje, hdźejkuli może je dostaca. S wulkeho dźela je wone tež w Franzowskej kupuja. Franzowski nowinaŕ tež zhoni, so je **pschiwuknischnizy schpanisteje kommunistiskeje strony wojerjzy wuwuczuja a je wosebje na dźiwu wobydlerstwu wójnu pschihotuja.** Woni tej uniformy dostanu, mjenujzy módru kóschu z cźerwjenym schlipsom. Kóždy uniformowany tej revolwer dostanje. Schpanizy kommunistojo słónczinje powědachu, so Dimitrow, kiž bu pschi prozesu wo sapalerstwje w němskej zjemowni znaty, revoluzionirowanje Schpanisteje nawjednje.

Krwawne započatk wólbneje njedźele w Spaniskej

Sajdźenu njedźelu je w Schpanisku dowěrnizy sa presidentiske wólby wolachu. W nozy wot soboty k njedźeli markrisitojo we wichelakich schpanistich městach krwawne nadpady skutkichu. W Araandże w pohodźenej na radnizy bomba rosbuchny. Krótko psched tym běsche je gmejnska rada k pohodźenju swołała. W twarjenju wulka schkoda nasta. Jedyn měschczanski rada je na městnje mort, dwaj je cźežko a dwaj je lóža sranischtaj. W Madridże schowany tśeli pjekarja sarěli, jako tutón je swojeho wobydlenja pschihódże. Samorodowany běsche Portugisa a hodustaw katolskeho ludoweho skutka. Jeho pschewodnik, cźłowjek z Kuby, je cźežko srani. W Sevilli wuczerja tamneje pschekupskeje schule nadpadżechu a satśělichu.

Italčenjo Abesynjanow napominaju, zo bychu so poddali

Hižo hobotu běschtej italskej bombowej lětadle nimale hodźinu nad Addisom Abebu lětałej. Pondźelu dopołdnja sazo eskadra 30 lětadłow nad abeźynske hłowne město pschileczeja. Jene lětadło je hacź na 30 metrow nad město bele puschczi a w tutej znadnej wyšokosći w někotrych kołkach nad tśěchami města lětasche. S italskeho lětadła je leczaze łopjena mjetachu, na kotrež běsche namolwjenje italskeho wyschschego wojerskeho wjednistwa nacźišćane. Marschall Badoglio je namolwjenje podpisał a Abeźynjanow napomina, so bychu je poddali. Njestajeni je to, je italska wojerska móz zanych srědkow njestrózi.

W namolwjenju steji: „S Bożej pomocu do Addisa Abeby pschicźahnu. **Kězer a wojazy jeho prěnjeho wójska zu morwi.** Też narumanske wójska, kiž je na frontu dowjedł, zu je sničzite. Dobyli smy města Gondar, Ssokotu a Deśitee. Ssmy knjeza Ogadenskeje a sa někotre dny budźemy w Harraru stejeć."

Potom na leczazych łopjenach hischcze steji: **„Nochzu, je so schescezanzi abeźynski lud sničzi. Pschinjeźemy měr a ziwilisaziju."** Napominanju, je so njeby krej mjes sobu pschelała, pschisamknje je namolwjenje abeźynskim wojowarjam, so bychu wojowarjej pschestali a je do domizny wróćili. Namotwjenje je takle stónca: „Njeźapuśeje žane dróhi a njepschećziwjejcze je mojemu wójsku. Nochzemy waschcho žiwjenja ani waschcho wobžydstwa. Jelizo pak je mojemu wójsku pschećziwjecze a dróhi sapuśićze, je **móz italskeho wójska bjes zmilnosće na waš wali.** Lětadła krejroslecze mjes wami nacźinja a wschitko snicza."

3000 cežitych autow po puću do Addisa Abeby

Hobrska kolonna 3000 cźežitych autow, kiž běsche je pola Dessija shromadźila, je je niedźelu na puć do Addisa Abeby nastajiła. Kolonna jedźe za wotdźělenjemi domorodnych. Tute zu je psched nětkrotnymi dnjemi na puć podale a pomérnje rucze postupuja. Wotdźělenje automobilow je je z nowocźažnymi technizkimi srědkami wuhotowało. Na wjele cźežitych autach je je make tanki pschiprawile.

Wjednikowy wukaz wo amnestiji

Wjednik a němski kanzler je nowy zakoń podpisał, po kotrymž je wěste khłostanja puschcza. W amnestijowym zakonju je tři skupiny pschestupjenjow rozdźeluja, na kotrež je wobhnadźenje pschisłuscha:

1. Pady, w kotrychž je je skuczeł z pschewulkej nahłosću we wojowanju za nazionalsozialistisku myśl dał zobustorhnyć. Wuwzate su pschestupjenja z wotpohładom, z kotrymž je je zmjerzł cźłowjeka sawinowała, abo pschestupjenja, kiž z waschnjom swojeho wuwjedźenja abo w pschicźinach wo niskim smyślenju skuczerja zwědża;

2. pady politiskich zwarjakow abo blědźakow. Tu jedna je wo pschestupjenja zakonja pschećziwo skradźnym napadam na stat a stronu a k schkitej stroninych uniformow, kaž też wo sjawnym wohanjenju němskeho stata, strony a jeje wotrjadow, khorhojow a wo pschenjeńdźenja pschez. klětkowemu paragrafej; wo pschihwdźenje wjednika a němskeho kanzlera abo druhich nawjedowańskich wožobow stata abo nazionalsozialistiskeje strony kaž też wo druhe pschihwdźenja a cźelne sranjenja, kiž tu je wo w politiskim wojowanju ménjenja stake, a też wo druhe khłostajomne wuprajenja mjerzatosće.

3. Małicźkostne pschestupjenja, to rěka wschitke hewasche pschenjeńdźenja, za kotrež je njeje khłostanje wyšche měrjaza abo je je jenoz pjenjezne khłostanje postajiło. Pola tutych małych pschestupjenjach je na waschnje pschestupjenja, na pschicźiny atd. njehlada.

Pólska kontrollu nad devizami zawjedła

Pondźelu je je w Pólšej zwobodny wobkhad z wukrajnymi devisami a je stotom zakasał. Pólšti statny president je wosebity wukas wudał. Finanzny minister je wuwjedźeński wukas pschidał.

W zwojim wosjewjenju je knjeżerstwo sdźěliło, so je je w poslednim cźasu wjele stotu a wukrajneje waluty k hromadźenju kupowało. Sdźěła je je to pod wliwom wukrajnych podawkow a sdźěła pschi wosebym njemérnym smyślenju w kraju stało. S tajkim poczinanjom je rezerwy notoweje banki złabja a zdobom je hospodarstwu kapital bjerje, z czimž je pschewjedźenje knjeżerstwowych wotpohładow we wojowanju pschećziwo hjedźakstosći poczeja. Tehodła je knjeżerstwo za swoju winowatosć mélo, kontrollu nad wobkhadom je stotom a wukrajnymi walutami sawjesć.

W knjeżerstwowym wosjewjenju pak je tež praji, so je z kontrollu nad devisami normalny hospodarski wobkhad z wukrajom a sastaranje je surowinami, maschinami a gratom njepoczeji. Pólska zwoje winowatosće we wukrajnym wikowarstwje a zwoje kreditne winowatosće tež w pschichodze dopjelni. Skónčnje knjeżerstwo na to pokazuje, so tule kontrollu nad devisami jenoz jako schkit pschećziwo spekulaziji a hospodarskemu kritikarstwu nakhwilnje sawjeduje.

20 milionow złotych za wobstaranje dźela.

Dohladowarstwo pólskeje statneje banki je wobsamkło, so pólskemu knjeżerstwu hnydom 20 milionow złotych pschewostaji. Knjeżerstwo tute pjenjezy za pschidatne dźela pschi twarjenju puczow trjeba. We Marschawje je wočakuje, so je z tutymi pjenjezami nětdźe 40 000 njezastužerjam na schtyri měsacy dźěło da.

Schef cźinskeho generalneho staba w Moskwje.

Ssowjetiskorusti generalny stab je schefa staba cźitonskeje wojerskeje mozy do Moskwy wuhotowało. Na to je je schef cźitonk. gener. staba general Reek z jenym wyschim offizérom generalneho staba a zwjetiskorusktim wotcźakim atachejom w Cźitonskej do Moskwy podał. General Reek tydźeń w Moskwje wostanje. Wyschschi zowjetiski rusky offizérojo generala Reeka do Moskwy pschewodźa, hdźeje je wón tež na mejskim zwjedźenju wobdźěli.

Chamberlain w Budapeszu.

Prjedawschi jendźelski zwonkowny minister sir Austen Chamberlain jako privatnik we wuherskim hłownym měsće pschebywa. Njedźelu dopołdnja wón ministerskeho presidenta Gömbösa wopyta. S nim je je někotre hodźiny rozrěčowasche. Potom statny wjednik Horthy Chamberlaina w audienzy pschija. Na to je Chamberlain je zwojej zwójbu z jendźelskim wupósłanzom we Budapeszu Knozom na znjedanju pola statneho wjednika wobdźěli.

Ministerski president Göring nad surowiznowymi a devizowymi prašenjemi postaja

S Barlina so hamtšyn sdželuje: Dokelž maju pschi wobdželanju praschenjow, kiž surowiznu a devisy nastupaju, mnohe statne a stronine mešnoscje hromadze dželacj, je wjednik a němski kanzler pruskemu ministerstwu presidentej pruhowanje a postajenje wschitkich trěbnych napraschowy porucził.

Ministerski president generalny wyschk Göring može tu wschitke statne a stronine wyschnoscje khschecz a jim poruczecz. Može so pschichluschnym němskim ministram dacj podjeracz a je-li trjeba sastupowacz.

Skt podružnikow so zjednosći a zjednori

So by so njepschehladnoscji sakonjow wo podružnikim schkicze wotpomhało, je němske knježerstwo sakoń wobsamkło, kiž němskemu dželowemu ministrej a němskemu justiznemu ministrej k sadżowanju njewoprawnjeneho powjetschenja podružneho pjenjesa prawo dawa, němsti podružnikski sakoń a sakoń wo schkicze podružnikow pschemjenicj, teharunja pschedpisma němskostatneho a krajneho prawa. Pschi tym maju so nětčište postajenja sjednoricz a muzaźnicz. Sakonjej so bóry w nowym sestajenju wudatai.

Athenski měschczanosta Němsku wopyta.

Przedy hacz Athenski měschczanosta Kotzias swoje puczowanje do Němskeje nastupi, so wón se saltupjerjom němskeje powerchnerne rosrěczowasche. Běsche wulzy spokojeny, so so skónczenje jeho pschecze dopjelni, so smě nowu Němsku a skutki nazionalsozialistiskeho statneho wjednistwa wobhladacz. Rjekny, so so postupy němskeho luda w Grichiskej s wulkim sajimom wobkedžbuja.

Naždynoscje schkitaseho korpsa w Hradzu.

W schtyrikim měsacze Hradzu je w poslednich dnjach wospjet k pschipadam na dróhach dóschło. W pschedměsacze Swoj. Pětrje so sapoczachu, hdjež domowni wobornizy narodnje smyslenych ludzi krjudowachu. Na narodnym dnju němskeho kanzlera Gobustawy domownych woborow a wudyrnych zylow khěže a wukladne wokna s lerzazymi kopjenami polepschu, na kotrychž so nazionalsozialsmus wótrje nadpadowasche. Pschi tajtim postupowanju k njeměram dóndže. Pschiskuschnizy woborneje formazje nětrych nimoduzy ludzi pobichu. Policija njesakorczi. Podawli su wobydlerstwo zylnje rosshorile.

Nowy president we Venezueli.

Venezuelski kongreß je zobotu generala Contreraza na zydom lět za presidenta venezuelskeje republiki wusolił. Pschečziwo Contrerażej běsche so jenoż jedyn [illegible] wotedał.

Stožnik chzyschе wobydlerski dom do powětra wjerchnyc.

W nowy k njedżeli sta so w Barlinje na Alexandrowym naměsce scěkwkowpokne rosbuchnjenje, kotreż bě po sdaczu skudny człowjek saminował. Każ khžo pišachmy, bě sarjadnik doma a sobuwobwědżeř, kotryż bě je wschěmi podružnikami w swadże žiwy, do pokasnje pkun puschcził a jón na raffinowane waschnje s tłóchi sapalił. Pschi rosbuchnjenju so wulka schkoda nacżini. 13 wobydlerjo doma so sdżela czežko sranf. aN wobrazu widžimy dwór khěrzo wobschkodżeneho doma po katastrofie (Scherl Bilderdienst, M.)

Jendźelski měrowy plan so přihotuje

Jendźelska liszina s praschenjemi na němske knježerstwo je so pyches njedżelu we khlownych myslach sestajała. Jeje tekst so w porjadnym pohdżenju jendźelskeho knježerstwa zrjedu dosestaja a so na to kuydom do Barlina pósczele. Jendźelske knježerstwo so nadżija, so so s nim dunje k nowym jednanjam wotewrjene wostaja.

Rimo teho jendźelske nowiny hischcze piśaju, so **je jendźelski měrowy plan „k pschewinjenju napschesniwoscjow mjes němskim měrowym namjetom a franzowskim bjesstrachowym planom" pschihotuje.**

Hoare přeni lord jendźelskeje admirality?

Londonske nowiny „Morning Post" piśaju, so so prjedawschi fwonkowny minister sir Samuel Hoare w bliskim czasu sa prjenjeho lorda admirality pomjenuje a na město lorda Monsella do jendźelskeho knježerstwa sastupi. Nětczischi namórnistwowy minister lord Monsell je pjecza hižo psched nětżazami prajił so chze so do privatneho žiwjenja wróczicz, hdyž so konferenza wo wójnskich łódźiwach skónczi, kotruż je pschihotował. Nowiny pschispomnjeja, so je so město sirej Samuelej Hoarej poskiczilo a so je jó wón pschijał.

26 židowskich kommunistow we Warschawje sasudźili.

We Warschawje je so wulki proczeß pschećiwo kommunistam skóncził. 26 wosobow, sforo wschitzy Židja, mějachu so dla spitzanja, czilschczenja a rosschérjenja njesakonskich spitkow a czasopisow samokwicz. Wobstorzeni běchu spytali wosebje disziplinje w pólsim wójsku jeschkodżecz. Židowzy schczuwarjo spytachu wojakow k njepokuschinoscji, spjeczenju, a spionaji nawabicz. Hlowny wobskorżeny so k 12 lětam sastwa sasudźi. Sud njewuziwaschе mórnoscje poslednjeho wobhnadżeńskeho sakonja. Sbytnych wobskorżenych k sastwu sasudźichu, kiž sa jenotliwzow 3 hacz 10 lět wuczinjeja. Dżi khowstanja so na sakładze wobhnadżeńskeho sakonja spuschczi.

S egiptskim kralom so shórschilo.

W Kairu je so hamtšy wojsewilo, so je so khorosc krala Fuada njejapży shórschiła.

Porjad mjeskeho swjedżenja w Budyšinje

Na pschedwjeczoru dnja narodneho dżela, schtwórtk wjeczor so meja do města pschiwjese, kotraż s měschczanskeho lěża pokhadża. Na to khtschi so radiowe pschenjesenje krótkeje narěcze dr. Leya k jawodej 1. meje. Hdyž so sczim, so wulki meiski wjeheń sapali, pschi kotrymż skupiny NSjednoczenstwa „Móz s radosczje" sajpiewaju a rejwaju.

1. meje rano so wobydlerstwo s hudźbu budźi. Dopoldnja ½9 hodźin shromadźi so mładżina k wulkej manifestaziji na Tšelniku, so by wjednika slyschała. Dżakanje w tšoch kolonnach s města na Tšelnik poczahnu, hdjež so ½12 hodźin hlowna manifestazija sapoczinje. Po krótkej narěczi wokrjosneho nawjedowarja so wjednikowa rěcz w Sawjeżeleńskej sahrodze w Barlinje pyches radio pschenjese a shromadnje slyschi. Wjeczor so na wschitkich salach wjeżele swjedżenje s rejemi sarjaduje. Dżakanje shromadnje swjedżeń narodneho dżela wosmjesca.

Pod škitom Božim

26] (Pokračowanje.)

To běsche prastara, zyle smorschczena maczerka s rědkimi, sněhběłymi włosami a jeje mocži lěschczej bjes maka zyle wuhażej a bjes wurasa; ju hladasche wósomlětna holczka w khěžiežu, kotraż bliško měschczanskich murjow stejesche.

Wón so s tym pschedstaji, so jej wo jeje synu, tym korporalu, powěsczi njese, ale wón njepytny, so jeho žłowa też zaneho facziischcza na staruschku njeczinja. Wona na njeho se žiwojimaj muczinymaj wotzomaj tak bjes sajimowanja hladasche, każ na stólz, na kotryż žedżesche, a [illegible]sky Jan do teho pschińdże, so je wboha stara žona duchaz[illegible]ora.

Trochu so napraschnje wot dżesca jhani, so bě staruschka s tym, so so nadżiesche a stajnje na žwojeho najstarschoho žyma czakasche, rozum shubiła.

Duž so Jan tu dale njekomdżesche, ale so po wulkim měsacze rosshladowasche, njemóże so rosshudźicz, schto sapoczecz a s czim žebi czaż hacz do dalschcho transporta pschecziricz; pschetoż na prefekturje bě so jemu prajiło, so drje so hischcze tydżeń minje, pschedy hacz może so dale wjecz.

Krażnoscje staroschtawneho města žebi wobhladowacz, na to jemu jara njedżesche; pschetoż jemu njebě zyle derje, wón so někak hubjeny czuješche a wschě stawy běchu jemu czežke, jako by so jemu khorosc blížiła.

A tak to też běsche. Nasajtra rano so krucze khory czuješche a proschesche na prefekturje, so bychu jeho do lazareta pschijeli. To jemu pschisłowiłchu, a lěkar, kiž jeho pschepyta, rzekny jemu na nalezne napraschowanje, so je to na hłowjazy. khorosc sapodobne.

Lěkar mějesche prawje, a zyle so dsasche, so dyrbi so łódź, kotraż bě wichory a jokmy zwožowanje pschetrata, nětkole w pschijatnje rostamacz, so wbohi Jan zwojeje domiżny njesawobłada; pschetoż hižo sa žydom dnjowy lěchu lěkarjo khoremu wotprajili, a po zyłych tšoch njedżelach wón mjes žiwjenjom a žmjerżu khabłasche.

Wón wěso wo tym njewědżesche, pschetoż czežka khorosc bě jemu duchapschitomnoscz wsała. Hakle we schtwórtym tydżenju, hdyž po nětčim sašo k žebi pschińdże, na wošłabjenju czujesche, schto bě so s nim stało, a kak blisko bě žmjerżi pobył.

Junu jemu jedyn lěkař, kiž bě so sa njeho wołebje sajimował, rzekny: „Ty dyrbiłch żelesnu pschirodu měć, mój žyno, so žu taktule khorosc pschetrał; w mojim lěkarjenju je to jenički pad, so je człowjek pschi tak wyschokej symizy (fibru) žiwy wostał."

Jan jemu powědasche, so bě 6 lět w Sibirskej pschebył; so je wón, kiž je to pschetrał, dobru schulu wotbył a so może potom něschto snjesecz.

Alle wotkhorjenje nihdy na nihdy nadżiwjache postupowacz a hdyž jeho sa pol lěta se ikkadnosczu hacz do města Wilna dale dowjesechu, njebě też hischcze po prawom strowy.

Scżěhwk tuteho pschekhwatneho transporta w njeluby lětnym czasu — to bě w sapoczatku maleho rózka — běsche se wróczenje khorosce, tak so so Jan hischcze junu na pokne schtwórcz lěta lehny. Pschi zylym njesbožu, kajkež žu to sdasche, bě to tola šboże; pschetoż tutón i wy nadpad zuły sbatk khorosce j jeho czěta wumjedże a hdyž nětkole s tšjom w ruzy, s najnuschischimi pjenjesami w saku, k wjeczoru krocżesche, czujesche so tak strowy każ ryba we wodże a tak žywy, każ hischcze ženje sa czaż žiwjenja.

XII.

Domoj.

Cżopły, wónje pokuu wjeczor w julisku nad horami kežesche. S pola so dżełacżerjo domoj wrócżachu a spokojnje widżachu, kak s wjesnych wuhenjow kur s mróczkami wustupuje. to bě snamjo nadżije, so je po cżezi a horzecze dnja błódke wolschewjenje pschischło. Kwětki na polu saspjarnje swoju hłojczku nałkhałachu, w lěsu poslednji spěw ptaczkow dojwucżesche, jenoż schwjercze we trawje hischcze dale zorżechu, nóznym mjetełam k woli, kiž žebi wocži trěżachu a so hotowachu na žwój wulki pschi zonżazym měsaczkowym swětłu.

S waha na pol srake žito we wjeczornym wětšicżu każ morjo žalmowasche, a sdżebohaju pod žwjazanymi wjerbami rěka pyches luki bórbotasche. Każ wobras pokoja wješ, s cżemnej lesenju žedowych schtomow lubje wobrubjena, tu w runinje leżesche.

Běsche dha tu něhdy wójna sakhadżała? S tehe tu niczo wjazy widżecz njeběsche. To dże bě też hižo dolho, so běchu franzowske konje słote płody tuteho doła rostteptale. Dawno hižo běchu njenasytneho kżora, kotremuż bě Eurepa pschejara maka, na maku, pustu kupicżku S. Helenu wotwjesli, a rany, kotreż bě wójna nabiła, hižo sasso žiłachu. —

Tamle na małej hórzy njedaloko wješ, s wotkelž dwěmaj runymaj žmuhomaj topołow krajna dróha pschikhadża, cżłowjek stejí a je so do tehole wabjasego wobraża sakładał. To je, każ by so nahladacż njemohł; pschetoż dołho je hižo niehnuty stał a zadokżiwje na wjesu składował. Wjazy krócż je žebi hižo i dlóniu pyches wocži sjeł a wutroba jemu mózne pukała, — spóśnacż to njeje: hacż je to radosczi abo bolosczi.

Skónczinje je je swoteho samyślenja wotucził a pomału k wjesaju postupuje.

Tam pschi dróżu, trochu sdaleka wot druhich statkow, stejí khżika, a psched nim njein na kamjenitnej ławzy stara žona s małym dżesczom žedži, kotremuż do spanja spéwa, też žamej chże so jej spacz. Puczowazy so blížeš a strowi: „Dobry wjeczor!"

„Wjerich pomohy!" staruschka wotmołwi a dale spéwa.

„Dobry wjeczor, Hana!" puczowazy wospjetuje, něschto krocżeli bliże stupaja, s zaznichim hłosom.

Staruschka hłowu jběhnywschi a dłoń nad wocżomaj žebi dżerżo zuzemu žłeżko do wodlicża hlada, każ by so na něczo dopomnicż chżała. Tónle hłóż mějesche něschto wołebite na žebi, schtož bě jej nabpadne.

(Pokračowanje schćehuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje 28. haprleje 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Dźo-li skórźba wo kokoš, spokoj so, móžeš-li jejo z dobrym dostać.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor we 7 hodź. barometer 746, hygrometer plus 1 a najwyšši dujowa temperatura 21 stop. cźopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer minus 1 a najnišša nózna temperatura 13 stop. cźopłoty. W rańšnim dźelu Němcy wjesnych rjane wjedro knježi. Nad krajinu pichi rěka Mohanju (Main) běšče ju wčera nižina wutworika a tamnišnim stronam a połodnišnej Němcy dešcźowanje pśinjeśła. Nižina ju je śiwojim jadrom do Awstriskeje wotśahuje a ju na wjedro w rańšnich stronach śćeźka nětkaj wuśtutkuje. Hač do Frnzowskeje je ju wyšnina ſ Atlantiskeho morja wupśeśerśela. Dokelž ju śrjedźnjej Europje bliži, drje bórzy trochu njewobstajne wjedro we wječornej Němskej wobstroni, so drje tu wjele wo nim njepytnjemy. S wyšnimi ju powětr trochu wothłódźi, dokelž na jeje rańšnej kromje wětry ſ dotkeho wječora duja. — Jutśe śriedu słónczko 4,38 hodź. łkabźa a ju 7,17 hodź. thowa. Měsačk łkabźa jutśe pśichipołdnju w 12 hodź. a thowa ju na ranje 1,45 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutśišchu śrjedu: Pomérnje rjane tola trochu khłódnišche wjedro.**

*

— **W Pětrowskej wosadze ju nowy duchowny sapokasał.** Sańdźenu njedźelu pśichipołdnju je superintendent Berg noweho duchowneho Budyšeje Pětrowskeje wosady ſwjatoceźnje do jeho tudomneho sastojnstwa sapokasał. Nowy duchowny wosadny farar Vogel ie žo se ſwojeje dotalneje wosady pola Werdawy do Budyšina samokwik. Narodźił je žo 3. junija 1904 w Eichu w Luremburgskej. Jeho starśiśej je Sakśkeje pokhadźetaj. Jeho nan ma farśe sastojnstwo we wjeśornej Sakśkej. Do ſwoich śtudijow farar Vogel w Bethelu pola Bielefelda dźěłaśeše, potom wón w Lipšku a Erlangense bohoslowstwo śtudowaśe. Sastupjeśtwo Pětrowskeje wosady je 1. februara t. l. fararja Vogela, kiž je wožeńjenn a ma dwě dźěśći, ſa tudomneho duchowneho wuźiwolilo. Pśi ſapokasańśim kemšchenju sańdźenu njedźelu ſuperintendent Berg nowemu duchownemu na wutrobny kładźeśe, kak ma Boże ſłowo cźłowjeśim wutrobam blisko pśichinjeśi, ſo bu wědowanje Bože žiwoto mow ſa cźłowjekow. Wón běšče farar Greße žiwjenjeśich pśeśežitak. nowy duchowny pśeni króć jako wosadny duchowny wobkwasśe.

— **Młodźi akademikoju!** Statny minister ſnutskownych naležnoscźow je dla pśichwalenjena nagrawom ſa wuſpěšne wołowanje pśechežnyo powołańskej nuſy akademiskich powołanjach postajił, so maju ſo wócźitzn młodźi akademikoju ſaſwěśćeć. Kóždy młody akademik, kiž je ſtudowanje na wyšſokej ſchuli še ſtatnym nruhowanjom ſkónčił, a ſo ro 31. dnju dezembra 1900 narodźił a w Sakśkej bydli, je tehodla winowaty, ſo hebi hnydom pola gmejnskeje wyſchnoſcźe ſwojeho bydła praſcheńſki formular wotwoźmie a jón wupołnjenny **hač najpoźdźe-ſche do 15. meje 1936** tež tam ſaſo woteda. Pśichi tym pał nima wjeſo praśiś, hač je młody akademik w powołańskej nuſy abo nic. Praſcheńſke formulary maja ſo tu w Budyšinskim na polizejiſkim kamcle na radnizy we pśenim poſchodźe na lěwej ſtronje wó ſtwje cźiſko 4 wotewjeś.

— **Se ſakiſcheho krajneho burſtwa.** Wuſchelake Dźiećy-džanſke ſkužbne hamty krajneho burſtwa dyrbjachu ſo dla wottorhanja dotalniſcheho hamtiſcheho twarjenja w Wólnej bažy pśichoſowaś. Sću to ſe ſćehowaze hamty: Pśichodźewjaſcowy hamt (Werbeſtelle), do Struwowneje dróhi 7 I, dalokorěcźak 13501. Wotdźělenje krajneje kultury do Gerharda Hauptmannowneje dróhi 3, dalokorěcźak 41 169. Wotdźělenje pola a roſtlina do Ferdinandowneje dróhi 18, dalokorěcźak 22 695. Wotdźělenje maſchinow a narjadow, poradźerija da Sidoniſtreße dróhi 26 I, dalokorěcźak 11701. Zjitowe napiſmu wſchěch nětch hantow pał dale rěka: Verwaltungsamt der Landesbaumeiſterſchaft Dresden-A. 1, Schließfach 47. W ſwójſku ſ tym ſo wojſewja, ſo towarſtwo ſajimazow ja ratarſke kuhłowjedniſtwo je wot krajneho burſtwa wotdźěłene a pśichemcźuene do knihowneho hamta ja rataſtwo ſap. tow. a wobkhodne měſtnoſcźe ju na Bismarckowym nameſtneſe 16 III, dalokorěcźak 46 866. Wobkhodna měſtnoſcź je nimoſiſtkiſi ſwojaſt je na Moltkowym nameſtneſe cźo. 1, dalokorěcźak 21 121.

— **Twarſke rěcźne hodźiny poradźernje ſakiſcheho krajneho twarſtwa rěcźne hodźiny poradźernje ſakiſcheho krajneho burſtwa budźa w Budyšinje 16. meje. Teź hewak ſo wſchědnje twarſka rada w kanzlii krajneho burſtwa we Dźeźdźanach (Sidonienſtraße 262) dawa.**

— **Karuſelej ſo tradźitaj.** W nozy k 24. haprleji žu ſe ſchreberſkich ſahrodkow „Pſcheſzelow ſahrodki“ pichi Muzakowſkej dróhy noſchuezu běšeju karuſlow ſ cźerwjenymaj wocźomaj kradnyli. Schtóž może wo paduchu abo wo karuſlowaj nětchto ſdźeliś, žo proſźy, ſo by ſo pola kriminalneho wotdźělenja w Budyšinskim na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 28 02, abo pola blišcheje polizije ſamołwił.

S Maleho Wjelkowa. Sańdźenu njedźelu ſtrowy a cźiły žiwoje 80. narodźeniny w kruhu ſwojeje žiwjeńſkeje Michał Delan woſrowješći. Bźiheđ 20 létami bě žebi tu lejownioſći kupił, ſo by po cźeźkim žiwjeńſkim prózowanju tu ſwój wotpoczink wuźił. Mějeſche pśiedy mlókarniju w Hjoſeńſku. Pśiheđ 4 létami wunuſć jemu jeho mandźelſka Marja rodź. Kubizej. Nětko bydli ſe ſwojej ſmuđ. dźowku hromadźe.

Se Seowrjej. W Bśeſowje je dla porjedźenja dróhi tuta wot 28. haprleje hač do 2. meje ſawrjena.

S Rachlowa. Schulſke powšećze. Wot 20. haprleje ſu w Rěmikach wot 5. do 8. ſchulſkeho lěta ludźſkeje ſudowneje ſchule nimale wſchitke dźeći do mlodoluda ſaſtupile. W ſkłu je w naſchej ſchuli 93 dźeći a to 51 hólzow a 42 holzow. Pornjo łońſchemu lěcu je žo licźba wo 2 dźeći powyſchiła. Mjes wucźerjemi nieje pſcheměnjenja naſtało.

S Hodźija. W nozu k 9. ſept. ſaſchkeho lěta bě žo i Magerez hoſćenzoweho dwora ſonjaze koło kradło. Kołowa wobſędźerka, jena knjeżna ſ Khanez, bě kołoſe cźaž reji tam ſtajiła. Sa paduchom žo dotal podarmo ſlědźeſche. Nětko pał paducha we wožobje ſamkarja K. ſ Budyſchina ſwětčicźu, kotrejhož dla dalſchich podobnych paduſchſtwow do jaſtwa tuknychu. Po tdaciu je wón hu-ſcźiſcko w Budyšiej wokolinje koła kradnył.

S Janez. Dla wuporjedźenſtich dźěłkow ſwjatowaneje dróhi mjes Debſchſchowom-Janezami a Hodźiſom a wot khſchžowanſchcźa Budyſko-Kamjenſkeje dróhi na Bolborzy—Janezy—Hodźiji žu tute dróhi za wobkhad ja-wrjene. Jenoż cźi, kiž maja ſwoje łežownoſcźe pſchi wuporjedźenych puczach, ſmědźa po dróſy jědźiś. Schtóž chce ſ Kamienſkeje dróhi na Driežđżanſko-Budyſku ſtatnu dróhu jěć abo nawopak, dyrbi ſwjaſowanym pucź pſches Bloha'kowm. Dobrikezy wužiś. Pchi tutej kładowſći ſo też na to pokaſuje, ſo maja ſo mějna, hdźež ſo ſtatna dróha wuporjedźa, jara kedźbliwje pſchejěź. To płaćji wośebje też ſa koleſarjow.

S Wuczkez. Sałożenje melioratiſkeho druſtwa. Sałkc krajne burſtwo, wotnoſka krajneho kulturneho hamta w Kamjenzu, bě wſchěch, kotrychž łežownoſcźe pſchi tak nječnowanej Mało-Wožeczanſkej rěcźy ſe wožow Wuczkez, Makeho Wožyka—Njeradcz, Cźaſaez a Lejna leža, na ſchwórk wjeczor do hoſćenza we Wuczkezach pſchepro-ſyło, ſo by ſo tu we ſałożenju melioratiſkeho druſtwa jednało. Seſchło bě ſo wěhdźe 20 ſajimzow a ſ krajneho burſtwa knjeża krajny kulturny twarz Róża a krajny kul-turny techniker Tornejer. Saměr druſtwa je wurunna-nje rěcźi, wobſoje wuwodźenje a powodźenje ſtuđodnych kukow a polow. Sa pſchedźydu druſtwa wuſwolichi bura Otu Leina ſ Lejna. Zyła rjada ważnych wobſamkninjenjow ja ſta, ſo by ſo wohło ſ tutym nuſnym dźełom prawje bórzy ſapoczeź.

S Luha. S lohkomyſlnoſcźu ſwoju ſmjerć ſawinował. Hałoſtne njeſtoje ſta ſo hobotu wokoło 1/4 10 hodźin na Budyſko-Wojerowſkej dróſy tam, bě ſej pnež do Luha wotbocźi. Samkar L. ſ Njeźwacźidła ſe ſwojim njewob-ſwětlenym kołom domoj jědźeſche. Na wotbocźniſchcźu Luhowſkeje dróhi jemu po pſchedwiſnach na pramej ſtroź-uje auto ſ Nakeż napſchećiwo pſchijědźe. L. runy pnež do wosa ſajěđze a wołta pod nim leže. Bě na měſcźe mortwy. Pſchijěłuſchny ſtražnikchtr ſ Njeźwacźidła a tel. dr. med. Sykora běſchtaj bórzy pſchikhowataloj a wo njeſtoju ſo

Hospodarski rozhlad

Wutoru 28. haprleje 1936.

Wěcrawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,28	100 čěskosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	81,03	100 franc. frankow	16,385

Barlinſka burſa 27. haprleje 1936. Sporžałk nowcho tydźenja na burſy dale žiwy ſajim pſchi krutym ſakładnym ménjenju knježeſche. Kaž bankowſka klientela, tak też burſowna wobſtrodnizy ſ powołanja ſnowa nakupowachu, kotrymž hišo w ſajchtym tydźenju njebě doſcź materiała k ruzy. Hišo pichi najmjenſich wobrotach dóńdźe k wjetſchim poſtupam kurjow, bjes dwěla wuwicźe, kotrejž ſo njemóže pſchejo jako **woprawnjene** wobhładowacź a kotrejž k wěſtej ſdźerżliwoſći napomina. W nětkrych padach ſo wšo njemóže wo njeſtrowym wuwicźu rěcźeć, nětkrte hódnoty pał ſu **woprawnjene** najwyſchi kurs bjes dwěla pſchekrocźiłe. Najwjetſchi ſajim mějchu ſotło montanowe hódnoty a wośebje Mannesmann wo pokdra prozenta poſkocźichu. Teź na rentowych wiſkach je pſcheczełne ſakładne ménjenje.

Barlinſke žitne wuſkowiki. Teź na ſpoczatku „nowcho tydźenja ſkozowaſche ſo wſchón ſajim na Barlinſkich wiſkach w pśénim riedźe na rožku. Pśicheju jenoż w najlěpſich druſinach ſadachu. Dowós pał njeſe ſo ſeſnlnik, dyrkelž ratarſtwo pſchichowne wjedro k naležnim połnym dźełam pokaje wušiże. Wośebje w provinzy bě napraćho-wanje ſa rožku jara wulke a wurunaze pſchiſtaźki druhdy hač ſ 4 hriwnam doſahachu. Njekontingentowane khłźowe žita běchu tohorunja jara žadne. Dowós wowſka bě tohorunja małe. Barlinſki konſum pał może ko ſkoro běžnje ſaſtarać. Wizowanſke jećmjenje ſo wośebje we pſcherěſkowych druſinach ſadaja. Muki maja mérne wiki.

Wjezera płaćizne w Barlinje zentnar

pſchenicy W 8: 10,20 hr., W 9: 10,25 hr., — rožki R 8: 8,40 hr., R 11: 8,55 hr., — ječmjenja G 7: 8,65 hr. G 8: 8,90 hr., — wowſa H 11: 8,35 hr., H 13: 8,50 hr.

Rozprawa krajneho burſtwa

Jitne hoſpodarſtwo: Dla połnych dźełow běchu poſkiczenja rožki ſtabe. W ſe ſuchotu potrjebnych krajinach bě napraſchowanje ſa rožku jara ſnylne. Poměry w pſchenicy běchu podobne, kaž pał ſo ida, ſu mtyny tu trochu lépje ſaſtarane. Pizowanſki jećmjeń běſche jara žedany. Pizowanſki wowſ ſo ſayka njepokſiczeſche. Wokominkita potrjeba ſo pſchidźełowaſche. Wobkhod ſe rjanej a pſchenicznej muku bě normalny. Najnuſniſcha potrjeba na **woſtrubach, wośebje na** rjannch wotrubach, njemóżeſche ſo wośpjet ſpokojić. Womjeſchki kaž też pi zowanſke a cźorne muki ſo cźeźko **wotbuchu.** Snylne na-praſchowanje bě ja pizowadłami. **zokor wobſahowazmi: poſlicźentow tu jayka niebě.** Seſodźijny ſo bohatcho **poſlicźachu.** Běrnjaze **truſti mšjachu** krutu płaćiſnu, tola běchu ſkoro bjes wobrota. Wyſoke płaćiſny ſo nje-pſchi wołachu.

Rěny ſtot: Pſchiwóſa na howſaſe wiki bě w ſaſchkym tydźenju wo nětchto nižſchi. Pſchihnaty ſtot bě na wſchěch měſtnach jara dobreje kwality. Potrjeba móżeſche ſo na **wſchěch měſtnach ſ pomocu cźerſtwego wutrajneho mjaza a ſmjerſtcho mjaza we wobluku potrajeneho tontingenta** kruczk. Na cźelazach wikach ſo doſcź materiała pſchi-hna. **Pſchi wſetſchej potrjebje ſo pſchihnaty ſtot** wſchón roſpcheda. Dowos na ſkopne wiki bě potrjebje pichimérjeny. Napraſchowanje ſa ſkopjazym mjatom bě trochu wjetſche. **Pſchi dobrym wobkhodźe ſo wſchudże wiſt** wuprodnichu. Płaćiſny wo nětchto **malo** pſchi-hachu. Dowós **ſwinſk** bě jara ſpokojazy. Pſchiwjſene ſwinje ſo ſa krute płaćiſny pſchidźełowachu.

Mlokowe hoſpodarſtwo. Wotedace **mloka je w ſajchtym tydźenju dale ſtupiło.** Wotbyte cźerſtwe-ho mloka je dla ſmnneho wjedra **wo nětchto ſpadnyło.** Teź wetbyk ſmjetanu je pomało jutrownemu tydźenjej **wo nětchto ſłabſchi był. Wudźelanje butrow** w ſakłich mlokarnjach ſajo ſtupa.

Běrnjaze hoſpodarſtwo: W jědźnych a ſymjentnych běrnach běchu poſticźenja wulke. Teź ſo wozćakuje, ſo budźe pſchichodny tydźeń wobtkod ſ jed-nymi běrnami ſiwiſchi. Napraſchowanje ſa pizowanſkimi běrnami ſo też ſaſtdźenu tydźeń ſpokojicź njemóżeſche.

Hoſpodarjenje ſ jejemi: Wiki w ma-łych měſtach mšjachu ſo wſchudże pokuje ſpokojicź, mjes tym, ſo wulkomęſta a indu ſtrjalne ſrjedźiſcźa ſu hu-bjenje ſaſtarane. Ssad a ſelenina niedźiwajo na ſmjeſi-cźeny bowes němſkeho ſadu a dalſcheho dobreho na-praſchowanja ſa ſeleninu njemějeſche wobſtajne pła-cźiſny.

Płaćizny rězneho ſkotu na Drježđżanskich ſkótnych wikach.

27. haprleje 1936 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 79

Połnomjaſne, wukormjene, najl. rězneje hódnoſće mlode	44
Starſe	40
Hewak połnomjaſne, mlode	35
Starſe	—
Mjaſne	—

Byki 77

Młódźe mjaſne, najwjetſeje rězneje hódnoſće	42
Hewak połnomjaſne abo wukormjene	38
Mjaſne	33
Snadnje wuwite	—

Jałojcy a kruwy: 197

Młódźe połnomjaſne kruwy najwjetſeje rězneje hódnoſće	41
Hewak połnomjaſne abo wukormjene kruwy	37
Mjaſne kruwy	32
Snadnje wuwite kruwy	24
Połnomjaſne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnoſće	43
Hewak mjaſne jałojcy	39

Wowcy: 794

Najlěpše kormjene jehnjata a młódźe kormjene borany	50—56
Srěnje kormjene jehnjata, ſtarše kormjene borany a derje wuwite wowcy	50—53
Mjaſne wowcy	43—46
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	40—42

Celata: 1151

Najlěpše kormjene celata wot cyca	74—78
Srěnje kormjene celata wot cyca	60—73
Snadnje wuwite	50—58
Naiſpatniše	43—48

Swinje: 2958

Tučne swinje, přez 150 kg. cźeſke	56
Połnomjaſne swinje wot 120 hač 150 kg. cźeſke	54
Połnomjaſne swinje wot 100 hač 120 kg. cźeſke	52
Połnomjaſne swinje wot 80 hač 100 kg. cźeſke	50
Mjaſne swinje wot 60 hač 80 kg. cźeſke	—
Rancy	55

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołjowe ſymło po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	27. 4.	24. 4.		27. 4.	24. 4.
Pšenica	214,0	214,0	bunv	20,0-22,0	20,0-22,0
rožka	177,0	177,0	woka	30,0-31,0	30,0-31,0
ječmień now.	—	—	módre lupiny	17,0-18,5	17,0-18,5
ječmień, nat.	—	—	žołte lupiny	29,0-31,0	29,0-31,0
wows	—	—	zeradella	44,0-48,0	44,0-48,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. mnka	27,35	27,35	lany wosušk	17,30	17,30
rožna muka	22,25	22,25	sych. trubnč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni, kruški	19,00	19,00
rožne	10,10	10,10	syno, 50 kg	—	—
raps 1000 kg	—	—	rožna ſtoma	—	—
hroch, Viktor.	35,0-38,0	35,0-38,0	pšeńč. „	—	—
lane ſymjo	—	—	wowſna „	—	—
njeſaſki	32,0-35,0	32,0-35,0	ječna „	—	—

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 204.0 9: 205.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 168.0 11: 171.0
Płaćizna za ječmień za wupłodźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 11: 167,0 13: 170.0

Hłowny redaktor Marko Smoleſ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje za lokalny dźěl a přilepk Marko Smoleſ w Budyšinje a za nawěſtki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišk dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. III. 1936 2225. — W tu khwilu tarifna liſćina čo. 5 płaći

trěbne sweńczenja stachu. To je nowy dopokaz ja wschěch tych, kiž wobkhadne pschedpisma njewobkedźbuja. Tute žo tola njewudawaja, so bychu žo lubjo schikaněrowali, ale maja jenož tón saměr, so bychu žiwjenje wužiwarjow pucźowu pscheb schkodu schkitale.

Se **Semiz.** Niedawno w jenym kolcźu naschoje wěsy snowa shnitz swěcźichu. Trěbne pscheptowanja wschěch ludstwow w Semizach, w Smilnej, we Wjelkowach, we Trjechowach a w Brěžyschcźu žu žo hižo sapocźale.

S **Lomska.** Twar mosta na Lomscźanko-Minakalskej dróhy, z kotrymž žo 9. měrza 1936 sapocźa, je žo nětko dokóncził. Sańdźeny pjatk žo wobkhadej pschepoda. Jako prěnje wohydlo pschejědže pscheš njon póstli autobuž, kotryž z Budyschina do Minakala jědźi. Most je žydom metrow schěroki, betonowany a swjercha asfaltowany.

Z Kukowa. Na swjateho Jurja so młodźi česćowarjo tutoho swjateho pola Natušec zeńdźechu. K wotewrjenju tutoho swjedźenja našu „Rjanu Łužicu" wuspěwachmy. Po tym starši wšitkich wutrobnje powitawši na ważnosć tutoho dnja pokaza a přečita pokěrlušk swjateho Jurja. Na to jimaše so k. wysokod. prezes kaplan Hórnik słowa a wo žiwjenju swj. Jurja, slalwneho rycźerja a křesćijanskeho martraja powědaše. Wón bě so w Kapadociskej w Malej Aziskej za čas kěžorjenja Dioklecijana jako syn nadobneju a pobožneju staršeju kónc třećeho lětstotka narodźił. Dokelž bě Bóh jeho z cźělnej rjanosću a sylnosću wruhotował, do kěžorskeje wójnskeje służby zastupi a so tam tak wuznamjeni, zo bórzy dostojnosć wójnskeho wyška docpě. Najbóle znaty pak bu swj. Jurij w křesćanskim swěcźe z podawiznu swojeho wojowanja p paliwaku. Też w stawiznach a wutrobje serbskeho ludu ma swjaty wuznamne, česćehódne městno. Zo by tež příchodny splah pokazał na mjez serbskim ludom hódnych swjateho mjena-patrona, je zawěsće z njajrjeńšim příkładom za serbskeho rjeka. Namołwješe wšitkich, zo bychu prawje pilnje wšě srědki našeje cyrkwje přeco a wšudźe za swoj žiwjenje wužiwali a winowatosće napřećo wótčinje a wěrje dopjelnjowali, kaž też swój lu lbowali. W přestawcy zaklińchachu naše rjane serbske spěwy. Při wjeselej bjesadźe so zhromadźizna skónči.

S **Debrik.** (Woheń.) W domšim buka Nowaka wudyri njedźelu popoldnju w 3 hodź. woheń na łubi, kotryž žo ſ wulkej spěchnosću rozšěri a zyle domšte a hródźe do popjela pschewobrocźi. Dźěl inventara žo žobu spali. Stót mózachu wschón wukhowacź. Kak je woheń nastał, njeje hischcźe zyle wujasnjene.

S **Kamjenza.** Kedźbu pschi želesniščich pschekhodach! Na Potcźnišej dróhy njemóžeschе motorski koleśaŕ psched želesnišim pschekhódom swoje kolo wjasy ſ cźasom šaśasiecź. Cźěrjazy wós, kotryž w ramjanym wokomiku nimo jědźeschе, jeho potorhny. Dokelž wós na žhoje jara pomału jědźeschе, běchu sranjenja snjeboženeho jenož snadne.

S **Wejerez.** Sswinjaze wiki. Na žwinjaze wiki pschihna žo 256 proźatow a 1 běhak. Wobkhod bě jara živy, tak so wulki pschebytk njeswoša. Normalne placźišny pohibowachu žo mjez 14 a 19 hriwnami. Dobra twora bě też hischcźe drózicha.

S **Dolheje Borschcźe.** Wuslědowanje koni. 30. haprleje 1/411 hodźin budźe w Delnim dworje we Wolschnizy wuslědowanje koni. Pschedwjesćeć maja žo wschě konje 4 hacź 14 lět stare je wjom: Hornieje a Delnieje Wolschnizy, Dolheje Borschcźe, Wukrańcźizy, Dubeho a Kamjeńtneje Wolschinki. — Powětron. Sobotu pschipołdnja wokoło 12 hodź. pschelećeja naschu wjeſ powětron, kiž nětotre dźesatki metrow wuſoko. Wožoby běchu zyle jažnje spěšnacź, a wołachu, so bychu wjeſ swěsćili. Powětron žo pomału k ranju dale hibasche.

Se **Steho Komorowa.** (W tichemjenju wišajo wostał.) 15lětny žyn rěmišteho mišchtra padny je spóšcheneho konja, tola ſ nohu w tichemjenju wišajo wosta. Kóń hólza sa žobu wlecźo psches pola a psches želesniške kolije cźěrjeschе. Na dobre šbožo žo tichemjenjowy rjemjeń rostorhny, tak so hólcźej drje cźežko sranjeny, tola živy wosta.

*

Zalostny njeskutk w Hannoweru.

W pschedměsće Müllel sta žo njedźelu popoldnju krwawna žwójbna tragedija. 28lětny muž ſ mjenom Selle da žo po swadźe se swojej maćerju a se swojej žonu ſ wulkim nožom do žiwoje maćerje a pscheděłny jej kk. Potom spyta žwoju žonu samordowacź a do schije žo kalnywschi žo žam mori. Wobě žonje do khorownje domjesechu, hdźež jeho macź bórzy po tym na cźežke rany wumrě.

Statna autowa dróha Halle—Lipsk wobkhadej pschepodata.

Generalny inspektor dr. Todt žobotu 27 kilometrow dołhu statnu autowu dróhu mjes Hallu a Lipskom wobkhadej pschepoda. Sswjatočny akt wotmě žo w pschitomnosći župneho wjednika sa župu Halle-Merseburg statneho rady Jordana a SA skupinoweho wjednika Scheymanna, jako sastupjerja statneho bohota Mutschmanna. Wyschschi měschčanosta dr. Goerdeler w Lipsku pschikhadźaze wosowe kolonny na dotalnym konzu dróhi we Wiederitzschu postrowi. Na wobrazu widźimy jělsu na twarje wobdźělenych dźěłacźerjow.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Sćěhowanje ſ wuhliczinatym plunom w Jědlanskej pschi spowědźi.

W zyrkwi w Longstör w Jědlanskej dóńdźe njedźelu pschi spowědźi k někotrym cźežkim sajědowjenjam ſ wuhliczinatym plunom. Jako žo kroto po wudźělenju Božeho cźěła stara žona a někotři konfirmandojo ſ womoru wobjachu, dyrbješe duchowny žwjatočnjoicź spěchnje štónczicź. Bórzy po tym pak też organistka a 2 žonje zyrkwinskeho khóra wědomnje shubichu. Wopytowarjo Božeje služby spěšnje ſ zyrkwje khwatachu. Na cźerstwym powětrje hischcźe někotři druzy wopytowarjo Božich služeb do womoru padnychu. Někotři ſamo hischcźe w bydlenju na sćěžkach sajědowjenja sthorichu. Wscho hromadźe 20 wožobow sthori, někotři dyrbjachu žo do khorownje pschemjesćicź. Po pschepytowanju zyrkwje žo wuskopa, so běchu wuhliczinate plyny psches dźerawy powod žo do zyrkwje dobyle.

Cźežke autowe njeschcźe pola Bergamo.

4 dźěcźi morwe.

Cźežiny wós, w kotrymž bě pjeć wožobow, jědźeschе ſ wulkej spěchnosću psches wjeſ Calusco d' Adda w blišosći Bergamo a pschejědže dźěcźo, kotrež bě hnydom morwe. W tutym wokomiku wosowy wjednik móz nad wosydkom službi a sajědže do domu, pschi kotrymž skupina dźěcźi hrajkasche. Tři 7lětne dźěcźi běchu hnydom morwe. Sbytne dźěcźi a jena žona žo mjenje abo bóle cźežko sranichu.

Směškl

„Hana, tamle jena hwězdźina (Sternschnuppe) pada! Pschej žej khěts něschto, tola niz wote mnje!"

*

Ach, tehodla? Franz rejuje ſ Hilžbjetu. „Knježnicźka, rejujsće wulkotnje lohžy!" — „Měnicźe, dokelž dyrbju naštajnje psches Waschе noh skakacź?"

*

Wobras. Emma chce žo fotografowacź dacź. Dje tehodla k fotografej. Tón žo sa jeje pschecźelemi prascha. Emma jemu prawje njerosumi. „Pschehladajcźe žej tutón album, w kotrymž žu fotografije wschěch druzin, wschěch wulkosćowu a wschelakore stejišćcźa, wuswoicźe žej, schtož je Wam pschijomne." — Emma nyga, wobrocźa jene łopjeno po druhim. — „Kajki wobras byschcźe žeby nětko pschała?" prascha žo njeschcźerplimy fotograf sa dołhu pot hodźinu. — Emma na njeho hłupje shladuje: „Po prawym chcźu wobras měcź, na kotrymž žym žama."

Towafstwowski powěstnik.

Baćoń. Spěwny wotrjad so hižo srjedu 29. haprleje wječor pola Smolic zeńdźe.

Budyschin. Sjednoczenjenstwo evangelskich Sserbow smě srjedu 29. jutrownika wječor we 8 hodź. shromadźiznu w Sserbskim Domje. Knjes farař Tischer poskicźi pschehonoschk wo žiwojim puczowanju do žlubieneho kraja. Wschitzy Sserbja žu lubje witani. Pschehonoschk.

Drježdźany. „Jednota" přeprošuje nanajwutrobniso: 5. meje na hłownu zhromadźiznu wječor we 8 hodź. w tow. žurli „Bayr. Hof" Neumarkt. Wšě sobustawy maja winowatosć, přiń! — 10. meje na wulšt do Maltow[illegible]schimy so w 2 hodź. na kónca elektriki čo. 22 w[illegible]annsdorfu. Jězba płaci 45 pj. K jězbje z autobusom nieje so dosć zamołwiło. — 17. meje na serbske kemše rano we 8 hodź. we kapali w Taschenberg-Palais. Spowědź wot 7 hodź.

Lichań. „Zernička" njespěwa štwórtk, ale srjedu wječor 1/29 hodźin pola Teurichec.

Pančicy. „Lipa Serbska" (žónske hłosy) spěwa wuterru (28. 4.) wječor we 8 hodźinach pola Suchec.

Radwoŕ. „Meja" zeńdźe so cyła srjedu wječor pola Subertec w 20 hodź. Wšitcy přińdźe! Dirigent.

Žonjace 845

Čapki nowe formy 1,25 98 pj. **75 pj.**

Binzy z krótk. ruk. 3,45 2,95 **1.25**

Suknje 5,50 4,50 **3,95**

Rukajcy 1,75 1,50 **1,25**

Šawle z wum. židy 1,45 1,25 **98 pj.**

A. BOKELMANN

basl. měšćel Curt Müller w Budyšinje na Serbsk. wuliebjach 2 / rózk Kamjent. hasy

Zacynkowane **připrawy za plahow. pjerizny**

poskića 844 **Siegel** w Budyšinje na Zadnjej Bohatej hasy 15 blizko Butrowych wikow (978)

Najlepschaje **lěčne rubieška** **20** a **60** pj.

Cźischcźjane indianhrenste **lěčne łaki** 786 jenož **1,95** hr.

Andr. Kasper

měšćel a. Pilopp na Jerjotowej hažy 3 (Heringstraße)

Štóž jónu nawěšk poda toho wobkhod so wobkedźbuje

Štóž dwójcy swój nawěšk poda toho wobkhod bywa znaty.

Štóž stajnje nawěški wozjewja toho wobkhod so ženje njezabudźe.

Nawěški přijima stajnje **Nakład Serbsk. Nowin** w Budyšinje / w Serbskim Domje

1. meja

je dźeń wotpočinka a česće dźěła. Wšudźe zeńdźu so ludowi towaršojo k zhromadnym wjesełym hodźinkam a wulčtam.

Tohodla

serbscy korčmarjo, podajće hižo štwórtk rano waše nawěški do Serbskich Nowin, zo byšće při piwku a reji wulku ličbu swjedźeńskich hosći měli.

Poruč swoje městnosće k wopytej!

Burjo a hospodarjo! 1835

Za Waše Sila dostanjeće kóždu dźělbu

seloweje kisaliny

ze wšěch swojich składow

A. LORENZ

Makulaturu

wotedawa běžnje w małym a wulkim

wudawarnja Serbsk. Nowin

Wobsykanje sadow. štomow

před kěrwom dyrbi so nětko wuwjesć.

Poskićam

šwabło-kalk. rozpuščlinu, kopro-kalk. rozpuščlinu

a k zesmazanju renow pola štomow **łóskowu štomowu kolmaz** (hamtaki rostlinowy škit) **Symjenjefnia** 840

Rauchfuß

w Budyšinje / na Žitnych wikach 2 / Telefon 2069

Tkaniny

z wumělskich židy debjene z kulami najnow. mustry **za šórc. a kuty** čorne a módre něhd. 100 cm šěr. 3,25 hr.

Schaaf

845

Miele prochsrébak 68,— hać 185,— hr. 946 Dostać we wotrjadu, wobkhodach

Gardiny, rolowy tunjo pola 859 **Würker** na Zwonkowej Lawskej hasy 1

Šulske knihi

za wšitke ludowe a wyšše šule, serbske a němske, wjazane a njewjazane, wobstara, njejsu-li na składzu, za krótki čas

Serbska knihařnja w Budyšinje

Přiłoha k čisłu 99

SERBSKE NOWINY

Wutoru 28. haprleje 1936

50lětny jubilej towarstwoweje khorhoje „Jednoty"

W Khrósćicach, 26. jutrownika 1936.

Kaž by so njebjo z towarstwom zjednoćiło! W nocy na ranje so hišće sylnje deščowaše a na popołdnjo so wuwjedri, zo ze škleńcu też radostna mysl Jednoćenow postupowaše a tak nadźiju na bohaty swjedźeński wopyt zbudžowaše. Tak też bě wobšérna Wjenkec žurla hač na poslednje městno wobsadźena. Wšitcy tući chcychu ze swědkom być jubilejneho swjedźenja.

Hdyž bě khór swój harmoniski postrow lubym hosćom wěnował, prěni towarstwowy předsyda, žiwnosćeř Pawoł Grofa z Khrósćic, wulku sylu připosłucharjow w serbskej a němskej rěči powitawši, zdobom zmyal swjedźeńskho koncerta rozłoži. Nětčiši sapisowař wučeř Feliks Hajna z Worklec, poda krótku rozprawu wo tamnišej dobje, hdyž so na kup khorhoje přihotowachu a trělne srědki zwjedźechu. Přečita tomu přisłušacy zapis z dnja 14. nazymnika 1885. Z njeho zhonichmy, zo bě tehdomniša klóštrska hnadna knjeni zhotowjenje noweje khorhoje přilubiła, towarstwo trjebaše sej jenož wobraz — na pišćelach hrajacu s. Ceciliju —, kiž z Roma dóńdże, kij a někotre maličkosće wobstarać, štož wšo do hromady 152 hriwnow wučinješe. Dale porjad tehdomnišeho swjedźenja poswjećenja khorhoje — 24. mal. rózka 1886 — a štož z nim zwisowaše, słyšachmy. Z tamneje doby su hišće sedmjo živi, tři běchu přitomni a to Michał Jurka a Michał Jenč z Khrósćic a Jakub Buk z Noweje Jasenicy. Tući buchu ze złotym znamješkom 50 a z kwěćelom wuznamjenjeni. Jim też wosebity postrow zaspěwanja płaceše. Dalši su Jurij Češla z Khrósćic, Michał Domaška z Worklec, Jakub Laras z Noweje Jasenicy a skónčnje 84lětny hamtski rada Józef Leidler w Budyšinje, tam nětko na wotpočinku, prjedy w Šěrachowje. Tutón je zdobom też sobuzałožeř „Jednoty" w lěće 1872.

Po tutym krótkim historiskim rozhladźe započinaše so swjedźeński koncert pod nawjedowanjom wučerja Měrćina Cornaka. We wotměnjacym rjedźe spěwachu so štyrihłósne khóry wot Klajbera, Kocora, Krawca, Braunera, Pilka a dwaj němskej. Mjez nimi přednjesechu předsyda, dirigent a Pawoł Brězan tři duetty z přewodom klavéra.

Skupinoweho wjednika zastupujo wunjese wučeř Hajna třikróćne „Zdar!" wjednikej, ke kotremuž so narodnej hymnje přizamknyšej.

Po dalšej přestawcy předstaji so směšk „Kukeńanski łazońk", za serbske jewišćo připrawił Jurij Winger. „Jednota" so hewak z předwjedźenjom dźiwadow njezaběraše. Tola na žadanje za tajkim ze wšelakich stron so hakle w poslednim wokomiku na njo zmužichu a tuž so bjezkritiscy za jenym hrabny. Powšitkownje je lěpje, zo so spěwne towarstwa jenož ze spěwom a hudźbu zaběraja a předstajenje dźiwadła druhim towarstwam přewostaja. Potom sćěhowaše wjesela rejka, na kotrejž so młodźi a stari pilnje wobdźělichu.

Połstalětny jubilej khorhoje, kiž też žurlu pyšeše, a na kotrejž bě widźeć, zo je swoje Abrahaminy překročiła, budeć wěsće nowy pohon k dźěławosći za towarstwo, kiž hižo na 64 lět swojeho skutkowanja we wsy a wosadźe zhladuje a tak je so zakorjenił we serbskim ludźu. Swědcy z tamnišeje doby poswjećenja buchu we swojim času fotografowani a jedyn sbustaw, Michał Jurk z Khrósćic, dari towarstwu hišće zakhowany wobraz, kiž złoty wobwěncowany prawu stronu jewišća debješe. Z njeho zhladowachu na nas tsarščich znate wobliča a mysle sahachu wróćo do tamneho časa. „Jednota" je so mjez tym w sobustawach zesylniła a powjetšiła. Ji zbywa rjany nadawk, tradiciju wótcow dale njesć „Bohu k česći a Serbam k wužitku". -k.

Njemjeńšnišy pomoznizy na pućowanje du.

Njedźelu pśichpołdnju rozjadnoma so statny organizatoriski wjednik dr. Ley we wobłuku manifestazije Barlinskich njemjeńšnikow se 120 na pućowanje wotkhadźajmi njemjeńšnišimi pomoznikami, kotrejž tu pśichi ich wjeselnym wotkhadźe witajmy. W šamtnym cašu so nětko 15 000 pomoznikow po štarym waschnju na pućowanje puśchći.

Scherl Bilderdienst, M.

Žałostna nóc nad bjeznom

Dźeći w Alpach. — Njewšědna smužitosć hotry.

W Parisu, 24. haprleje 1936.

Hrózbne drama, wo kotrymž nowiny hižo pisachu, je so w sachlinych dnjach w Dauphenišich horach, kiž k Italskej mjerjuja, stało.

Tam, wošrjedź horow, kotrež so wot města Grenoble k ranju ćahnu, w Bourg d'Oisons, je wjednik wobkhoda Cadi se žonu a jeju chtyrjomi dźěćimi žiwn. Maćej pjeć dźěći w starobje 15, 14, 8 a 7 lět po wobjedźe na wukhodźowanje. Tute podachu so na horu Puy, kiž hewak strašna nje.

Hač do wječora sedmich njeběchu dźěći z wuléta hišće domoj, schtož starschimaj wulku starosć cinješe. Tuž dźěschtaj je w blišej wokolinje pytać, ale podarmo. W sadwěrowanju wobroćišchtaj so na měšćanstu, a dobrowólne muštwo dźěše je nimi hlědźiło.

Běchu jej smólnizy sobu wjali, dokelž bě mjes tym nóz so pichnyła. Muštwo so rozdźěli. Měšćanstwo a nan dźěći skuschešchtaj do wotdźela, kiž so na horu Puy poda.

Hodźinu po hodźinje postupowachu muzojo, je smólnizami w rukach. Nihdźe hlěda so dźěćimi njenamakachu. Wokoło rano tśioch stražachu někotři muzojo z kabe žakoćenje. Dźěchu sa nim. Pschikhadźeše so wschitcy nad hróžbnym bjesdnom. Jenož wušta schcejeła wjedźeše nimo bjesdna. Njemyslachu, so mohła so dźěći tam zabludźić. Cžampachu, so skałow dźerżo, horje a namakachu dźěći na strašnym městnje. Ssedźachu cžapnjene a njeswérjachu žebi ant do prěda ani dosadu. Běchu jenož hišće tśio. Najstaršica hotra 15lětna Alica bě morwa. Bě do 400 metrow hłubokeho

---

Syrotka

Ludowa pěsań. (Sm. I, 132 a II, 102.)

Bjarnat Krawc.

(3. pokračowanje.)

W jenej Morawskej pěsni (w h-moll) skorži syrotka tyšnje:

Ach Božo, mój Božo, hdźe je moja maćerka?
Žno na njej je narostła trawička zelena! —
Hdźe je mój luby nan? Žno na nim narosti je dornik, tón zeleny!
Ach Božo, mój Božo, kajku ja bědu mam!
Komu so wuskorżu, hdyž staršeju nimam.

Podobnje žałosći w druhej pěsni ze Slezkej syrotka, klečo peni nanowym smjertnym łožu — hdyž bě jej hižo dobra mać wumrěła. —

Sylzy so lija druhej syrotcy, khodźi po trawniku na kěrchow, hdźež spitaj jeje staršej. Wuwola bolostnje:

„Kěrchowje, kerchowje, zahroda zelena
Do tebje wusyte su drohe symjenja!
Rowarjo, rowarjo, hluboko sadźiće,
Předrohe symjenja, nihdy njezeńdźeće!" —

Swětaslawny hudźbnik Antonin Dvořak je jako op. 5 też „Syrotku" komponował — za spěwarja po klavěrje snadny a dźakowny nadawk. Zajimawy je ten ludowy tekst:

Powědar:
Ceje je to dźěćo? Hdźe chce samotna?
Dźe wot sewjera wěje lód a sněh
A na kěrchowje polnóc leži šěra?
Što chce dźěćo tudy na rowach?

Syrotka:
Maći, maćerka, ja sem du nětkole k tebi;
Hyš wopuśćenu! Ty sy wotešła,
Hdźiš tu we rowje! Što dawaš druhu maćer mi tak žalu?
A na mnje swari, hrima, won wuhoni twoje dźěćo do wětra!
Mój nan, tón njestara so wo mnje!
Ach maći, maćerka, ach wusłyš wholuśku!" —

Powědar:
Płače tam dźěćko zymnuške sylzički,
Kloni so na row lubej maćerki
A łžko běle sněhi přikrywaju.

A spało je dźěćko, spało tón radostny —
Při swojej maćercy měni, zo zas bydli,
Słyšo jeje hłós tak radostny:
„Pój, pój, dźowćička! Pój, zo će wobjimam!" —

A spało dźěćko són je čišinke, doniž je rano ze snja njewola,
A wukopan bu rowčk jom nizonki, tu, hdźež před krótkim... ćežke zlychnenki! —

Też w radostnych khwilach dorosćena syrota spomina na zemrěteju staršeju, kaž spóznajemy z morawskich rjadkow:

„Kajke je to njebjo, njebjo bjez hwězdźički!
Kajke kwasowanje, hdyž je bjez maćerki!
Kajke je to njebjo, njebjo bjez měsačka!
Kajke kwasowanje, kwas bjez luboh nana!"

W jenej pólskej ludowej pěsni (Pauli str. 75) dostanje zła macocha zasłużene myto. Tuta pěseń ma pak też wyše teho wosebite zajimawe rysy. Běšna syrotka bludźi wokolo po swěće, swoju maćerku pytajo. Tak zetka ju Jezus Khrystus. Tón wotradźo k njej rjeknje:

„Běšne dźěćko, hdźe ty tola chceš? Njeńdź, njekhodź, w dalokim so zabludźiš! Swojej maćerki tam nihdźe njenańdźeš! Dźi ty, dźěćko, na zeleny kerchow tam; tam je maćerka z rowa powita!"

Poslušna syrotka ma so po tym. — Nad rowom nastanje slědowacy dialog (rozmołwa) syrotki z maćerju.

Mać:
„O štó tak klepa a bije tak po mojim rowje!"

Syrota:
„Ja sym to, maćerka, dźěćatko twoje! Wzmi mje k sebi ty, zlě je mi bjez tebje!"

Mać:
Dźi ty, dźěćatko, k cuzej maćeri, njech wona či wupjerje košulku twoju.

Syrota:
Oj, hdyž mi wupjerje, leća z njej pazdźerje!
Oj, hdyž mi je podawa, hrubje mje poswari!
Oj, hdyž mje česa, mam na hłowje rany!
Oj, hdyž mi pleće, po jetwje mje mjece! —"

Pósła Bóh jandźelej dele, wzachu dźěćatko k tebi do njebja.
Pósła Bóh čertow z hele dele, wza macochu sobu do hele!
Oj, daj so mi, Božo, na swět zaso wróćić, ženje wjac nochcu też syrotkow złóstniwje tłóčić!

Němska ludowa pěseń so njezaběra z wosudom syročinym. Jenička, kotruž sym nadešoł, pokhdźa z Morawy a to z Noweho Jičina w Hlučinskej krajinje; je jara njedospolny zlemk, widźomnje ze słowjanskeho přijaty woslabjeny přełožk. Napis je: Die Waise an der Mutter Grabe.

Zajimaweho přirunanja dla njech je tu němscy přjedawšim přidruženy:

Herr Gott, erbarm dich, Herr Gott mein, über mein armes Waiselein!
Wo ich meine liebe Mutter?
„Geh du ein Steiglein 'nunter zu dem schmalen Steige nache
Bis auf den lieben Kirchhof."
Wacht auf meine liebe Mutter und laßt mich zu euch 'nunter! —
„Was willst du denn hier unten tun? Da unten hast ja keine Ruh!"
Faul Holz, das will ich essen, trüb Wasser will ich trinken!
Wenn mir meine Mutter Brot soll geben, so schütt' sie mir immer Asche drauf!
Und Gott erbarm dich, Herr Gott mein, über mich armes Waiselein!
Wenn die mir soll ein weiß Hemdlein geben, so schmeißt sie es mir vor die Füße hin!
Wenn mich meine Mutter strählen soll, so strählt sie, daß mir Blut so trieft!
Und Gott, erbarm' dich, Herr Gott mein, über mich armes Waiselein! —

(Pokračowanje sćěhuje.)

bjesdna padnyła, hdyž ju nasajtra rano rosbitu namakachu. Njelbože bě žo pjeches to stako, so bě najmlódšchu zotru na ruzy wzała, dokelž wjazy dale njemóžeše, pschi tym bě žo wobkumnyła a počza žo žuwaś. Nadobo wotewri žo bjesdno psched njej, měješe pak telko duchapschitomnosće, so žothiźała na stronu storeži a žama pak tschiźo do hłubiny padny. Ssotra bě tak wumožena. Dźěći wołachu sadwěłujo sa zotru. Hdyž zaneje wotmołwy njedostachu, swěrichu žo po schćežeju hač ke kromje bjesdna, so hychu do hłubiny pohladale. Někto hakle spósnachu strach, w kotrymž běchu. Dny dołho mózachu ludźo strach a zalosć ś jich wozow cźitaś, kotruž ju w tamnej nozy nad bjesdnom wutrale, kiž bu wbohej žotsje hróšny row.

Hudźba – wumělstwo – dźiwadło

Kino für Jedermann pokazuje hač do žrjedy rjany wjeselny film „Eva". Film je zhotowjeny po operece wot Franza Lehara. Rigiźer Jan Rühmann, je sa tutón film prawe wobzoby namakał, to žu: Heinz Rühmann, kiž se źwojim žortom kóždeho swjeseli, Hans Söhnker, Magda Schneider, kotraž je źwojej wjeźkrosću kóždeho wutrobu dobudźe a Adelu Sandrock, kotraž ś thutrosću źwoje wobzoby k wjeselnym hodźinkam dopomha. Je to film, kiž najtwjerdsche wutroby saso śmjechća. Widźimy Sandrock jako wobhdźeńsku porzlinoweje fabriki, kiž pod wjednistwom starcho schesa pschezo ale wróćo dźěsche. Stónčnje žo Sandrock śmuźi, źwojeho wnuka, kiž je autowy wuješdźowaŕ, jako schesa postajiśi. Dokelž žo wón ženje sa fabriku njeje sajimował, spyta jako dźěłaćeŕ wot spočatka wuknyś. Eva, Magda Schneider, kotraž je tu najdźeje dźěłała, spyta, jemu wscho pokazaś a pschi tym žo salubowaschtaŕ. Na dwadzatym narodnym dnju Evy wuhotowa žo wulki źwjedźeń, hdyž zyła wobhdźela fabriki žobu źwjeseśesche. Na tutym źwjedźenju źwjeźeschtaj wonaj žlub a film stónći ś wjeselej rejźu na dworje fabriki. W pólańskim programmje widźimy „Dróhi Adolfa Hitlera" a „Sšón dźěsća".

Budyske stawniske powěsće

Pónjelu 27. haprleje 1936.

Narodźili žu žo: 22. 4. Rudolfej Augustej Rühnelej, maschinistemu samkarjej, dźowka. — Njemannej Alexsta dźowka. — 26. 4. Aleksandrej Waltarjej Uhligej, hudźbnikej, dźowka. — Arnoschtej Richardej Pětzy, wojaŕjej, žyn.

Wumrěli žu: 25. 4. Marja Hilža Friderika swud. Folgmannowa rodź. Bennewitzej, pensionaŕka, 95 lět. — Augusta Mina Hausig, wobydlerka wothładarine, 70 lět. — 26. 4. Adolf Julius Paul, invalidny rentnaŕ ś Wjeśćina, 62 lět. — Klementina Adriana swud. Matthesowa rodź. Peschelej, wobydlerka donu sa bědnych, 76 lět. — Klara Elisa Rößlerej, rentnarka, 57 lět.

Pschipowědźiłoj staj žo: 27. 4. Kurt Eduard Faßbender, pschekupz w Hildesheimje a Irmgard Elfrieda Friedrichej, domjaza dźowka w Budyschinje.

Radio

Srjedu, 29. haprleje 1936 žo kłyschi:

Königswusterhausen: Nimo snateho wschědneho programma: 6,10 tačele. 6,30 ranšchi konzert (ś Barlina). 11,40 sa bura. 15,15 tačele. 18,45 wo sporcże. 19 tačele k źwjatokej. 20,10 komorna hudźba. 20,45 hodźina młodeho naroda. 21,15 dujeŕska hudźba.

Lipsk: Nimo snateho wschědneho programma: 6.30 ranšchi konzert. 8.20 sa hosposu. 11,45 sa bura. 18 hudźba k źwjatokej. 20,15 hodźina młodeho naroda. 20,45 dujeŕski konzert.

Hišće wažne ś dnjoweho programma: Barlin: 20,45 Barlin rejwa. Hamburg: 20.45 wjeśela rejźa a małe rospominanje. Wróćławk: 20.45 šabawny konzert. Win: 19,30 hudźbna wjeselosć. Praha: 20,05 symfoništi konzert.

Přilopk

Khrobły bankowny rubježnik.

W Kronbergu w Taunušu stupi schtwórtk wjeczor młody muž do bankowskeje měšnosće mějo cźornu majku we wobliczu a žadasche žebi ś nabitym revolwrom, so wyschitej tam pschistajenej žónškej wožobje ruzy sděhnyłej a žo wobroczíłej. Spěschnje na to pscherěšny telefonowy powod a pokradny ś pokładnje 1700 hr. Na to staje ś revolwrom kroźo ś měšnosće cźekny a šubi žo se swojim kołom. Krótko na to pschińdźe rubježnik snowa jes maški a chazyše tam 20 hr. na źwoje konto sapłaśiś. W žamknym wokomiku pak pschińdźe teź policija a dokelž pschistajenej pisarzy rubježnika hnydom sasnaschtej, jeho policija hnydom saja. Rubjene pjenjezy měješe hischće pschi žebi. Hdyž chzychu rubježnika posdźe wjeczor pscheběłyschowaś, namakachu jeho wobwěžnjeneho w jeho sastwinej komorzy.

Sswojemu wožudej nichtó njewuźeknje.

W jendźelskim měśće Winchesteru dźiješe žo jenej maczeri tróźy w nozu, so je jeje 6létnu dźowku auto pschejěło a hnydom morito. Na druhi dźeń njedasche holczy zyły dźeń na drohu, hakle posdźe wjeczor žmějeśe holczka starscheho bratra, kotruž měješe w klišich klamach nakupowaś, pschewodźeś. Lědma pak běschtej dźěśći dom wopuschćiłej, wobžuny žo cźežity auto ś mokreje dróhi na thódnik a pschejědže holczku, tak so bě hnydom morwa. To je nowy dopokas sa to, so nichtó źwojemu wožudźej njewuźeknje.

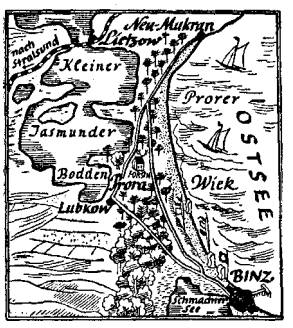

Tu nastanu kupjele sa mózy ś radosće na kupje Rujanje. Na wusćinje kraja mjes Rańschim morjom a małym jazmundskim jězoru na kupje Rujanje nastanu wulke kupjele, kotrež NS-Schromadźeństwo „Mózy ś radosće" zyłennu němskemu ludej sarjaduje. Kupjele budźa po zhlej dołhosći Prorer Wiek mjes Binzom a Nowym Mukranom rospschestrěne. Scherl Bilderdienst, M.

Sport

Wicha cźeścź sa sakšteho mischtra!

Najwjetsche pschekwapjenje wschitkich njedźelskich hrow — pschedehra sa němske mischtrstwo — je dobycźe, kajkeż žebi sakšti mischtr Polizei Chemnitz pschećiwo němskemu mischtrej ś lěta 35 Schalke 04 wuběžił. Psched 40 000 pschihladowarjemi w Dortmundskim stadionje „Cźeŕwjena semja" sapocza žo kopańa trochu podźišcho, hacź bě postajene, dokelž žo njemóžachu w postajenym cźasu wulkeho nawala ludźi k bojownischcźu dowobaraca. Trochu žo dešcź miholesche, jako žudnik sapocźatk hry sahwisda. Swoprědka sahnachu „hórnizy" — Gelsenkirchen je wuhlowe město — derje a mějachu swjetsche pschewahu. Tola snata jich dobra technika, kotraž husto pschenata poźledni wukon: tšel do wrotow, sniśi — smóžni jim jenož jene wrota. Prěnje w zyłej hrě a to hakle dwě minucźe do pschestawki. Snaty mjeźynarodny Kuzorra kopny bul do branki; tak stónći žo prěni połcźaš 1 : 0 k łěwschemu němskeho mischtra.

Po saměnjenju stron zaš žo tej kopjelschko šboža nahle swiny. Sakši župny mischtr Kamjeniczanšzy policišća, žo thrabachu a se želeźnej energiju wrota napschećiwnika nadběhowachu. W pjatej minucźe druheje połcźaja šadźi Helmchen, rěkany „kral tšelzow", bul do wrotow: 1 : 1. Schalke 04 swyta hischće dale žo šaso wobknjeźenja hry smozowaś — ale rosrały jim tich wotmyśi Kamjeniczanske schtitaśstwo — a w 12. minucźe 2. połcźaja žamo Groß druhe wrota sa PSV tšeli: 2 : 1. Sakšan žo dale bóle roswichu, a šaso tšeli Helmchen do branki: hra steji 3 : 1 sa sakšteho mischtra. Hra bě hižo po šdaczu sa sakšich dobyta, ale hyrnjeź teź: hórnizy (Knappen) žo njedachu tak lohzu šbicś. Poradźi žo jim hischće sa žebje jene wrota tšeliś, Gelesch bě to wobstarak, ale k tšeczim wrotam — so by snajmjeńscha zaneie porażki njeźoło —, tola ... niedóstawchu. Sudnik wuhwisda kopańu, ś kotrejež wunźe sakši mischtr jako dobrycźeŕ nad najwěcźišchim dotalnym favoritom, němšim mischtrom louscheho lěta, Schalke 04. PSV Chemnitz steji we źwojej skupinje nětko na prěnim městnje! A pschi wschěm tym je sakške mužstwo poměrnje najstarsche mužstwo wschitkich kopaŕstwow, kotrež steja w boju wo němske mischtrstwo 1936.

W žamknej (1.) skupinje doby w Barlinje VSV 92 nad Hindenburg-Olschinu 3 : 1.

W druhej skupinje sbi Werder-Bremen w Altonje Hamburgskeho mischtra Eimsbüttel ś 6 : 1, — a we Hindenburgu w Schlesyskej Vorw. Rasensport Gleiwitz Viktoria-Stolp ś 5 : 0.

W tšeczej skupinje sahrachu: w Frankfurcźe 1. FC Nürnberg pschecźiwo Wormatia-Worms 2 : 2(!) a we Eßlingen dobuchu Stuttgarter Kickers nad 1. SV. Jena ś 1 : 0.

W schtwórtej skupinje podleža w Mannheimje SV Waldhof-Düsseldorfskej Fortunje ś 4 : 0, a w Hana. Kölner CfR prěnjemu mužstwu FC Hanau 93 ś 3 : 0.

To su wuzwólkti tšeczeje njedźele w pschedehrach wo němske mischtrstwo.

Cźeska — Schpanika 1 : 0.

W Prasy setkaschtej žo krajnej mužstwje cźeskosłowakske a schpanište ke krajnej kopańy. 35 000 ludźi bě žo nawalilo — ale pschejara wjele wubjerneho njewidźachu, snajmjeńscha žu žo wjazoreho nadźijeli. Wobě mužstwje bodrej hlabje kopachu. Jeniczke wrota tšeli Nejedly w 11. minucźe prěnjeje połosjny. Bě to jednatka, kotruž bě schpaništi běhaŕ Roberts psches hrubosć sawinował. Hru je Cźeska ś poknym prawom dobyła, — w druhim połcźasu staśnje lepje kopachu Cźesća, ale po šdaczu njemějachu šboža dosć, so mohli hischće druhe wrota dorasnyś. Hra, kotruž Němz Bauwens ś Kölna n. R. jako žudnik wjedźeše, stónći žo ś 1 : 0.

Němski mischtr w krawlenju, Fischer ś Bremena, poćaji w Barlinje nowy europski rekord na 100 metrow ś 56,8 sek.

Hamtske woziewienie z Budyšina.

Auf Veranlaſſung des Herrn Sächſiſchen Staatsminiſters des Innern wird die Bekanntmachung der Amtshauptmannſchaft Kamenz vom 28. März 1894 (Kamenzer Wochenſchrift Nr. 26), die Reviſion der Bierluftdruckpumpen betreffend, inſoweit geändert, als der Ziffer 1 folgender zweiter Abſatz angefügt wird:

Neben verzinnten Leitungsrohren können auch Getränkeleitungen aus Jenaer Glas von den Firmen Jenaer Glaswerke Schott & Gen. und Osram, G. m. b. H., Kommanditgeſellſchaft, Berlin, verwendet werden.

Dieſe Verfügung tritt mit dem Tage ihrer Bekanntmachung in Kraft.

Kamenz, am 18. April 1936.

Der Amtshauptmann zu Kamenz.

Směški

„Maczeńka, hdźe je nan?" — „Pola ſubneho ſlěkarja, dawa žej nowe ſuby ſtajeć!" — „Budźa ſtare nanowe ſa mnje pschiprawjene?"

*

Zentwinske ſtarcźe. „Budu-li wulka", bledźi Kata, „potom chzu bycź hospoſa kaž macź." — „Hm", doda nan, tak jednorje to njeje, „dyrbiſch muža měcź a žo wojenicź." — Khwilku Kaika roſmyſluje a wo wěcy roſwažuje. Stónčnje rjekny ſ wěſtoſcu: „To žej Hermanez wuja wosmu." — „Hermanez wuja? Cźehodla runje teho?" — „Nó", měni Kaika, „nětkajeho zuješo hroſneho khadlu nochzemy w naſchim domje měcź."

*

„Ssy khětro wuplakany, hólcźe." — „Haj, naſch wuczeŕ je mje pschebił, ſo na kharcźe hnydom Ameriku njenamakach. Kolumbus je k tomu měšaju trjebał a ja dyrbjach to ſa dwě mjeńſchinje."

*

Knjeni Schołcźina pschińdźe na wopyt. Dokelž ma macź hischće něſchto nuſneho w kuchni dźěłacź, pschikaza malemu Franzej, tak dołho pschi knjeni Schołcźinej wostaś a žo ſ njej roſmołwjeś. Hdyž žo macź do ſtwy wróćźi, je naich Franz fuk. Poſpěſchi ſo porokuje ſwojemu kubuſchkej: „Franźa, žym cźi tola prajiła, so dyrbiſch pschi knjeni Schołcźinej wostaś, doniž žo njewróćźu!" — A wotmołwi ji mały roſhorjeny: „Ale macźi! Knjeni Schołcźina tola njekradnje!"

*

Mały Jank dyrbi po ſchuli wostaś. Wuczeŕ ſo pschećelnje ſ nim roſmołwja: „Hladaj Janko, kak duchny a poſłuſchny móžeſch nětko bycź! Cźehodla njeſžy w ſchulſkich hodźinach runje taiſi?" — „Knjes wuczerjo," napschećźiwi Jank žo ſpodźiwajo, „to žame žym žej teź wo Waž myſlił!"

*

Nězny pokiw. Mjes tym ſo nan pschi pižaku ſedźi, cźini Pětrk źwoje ſchulſke nadawki. Pětrk ſtona. Nan žo njehibnje. Pětrk wołpjet ſtona a měni ſtónčnje: „Njeje twój nan cźi ženje pschi ſchulſkich nadawkach pomhał?"

Schalke 04 pschecźiwo polizíji w Kamjenicy podlejał.

W pschepjelnjenym ſtadionje „Cźeŕwjena semja" w Dortmundže poczerpi němſki bulkoparſki mischtr Schalke 04 ſenſazionelnu porażku ſ 3 : 2 wrotami. Kamjeniczanſka polizija běšche we wubjernej formje. Na wobrazu widźimy Helmchena ſ bulom. (Schirner, M.)

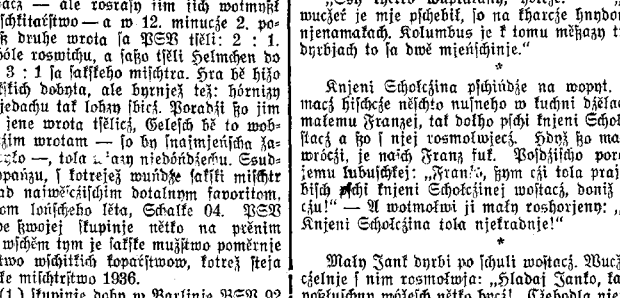

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 100 — Budyšin — Srjedu 29. haprleje 1936 — Bautzen — Lětnik 95

Abesynjencjo so zasakle wobaraju

Hižo dźeše hač tydźeń žo na połodnišcej fronce pola města Sasšabaneh žurowa bitwa mjes Italcjanami a Abeźynjanami bješe. Wo bitwje su někotre nadrobniše powěsće došłe. Kaž žo słyši, je so Abeźynjanam poradźiło, žo Italcjanam z tajkim wuspěchom pšečeńdźowcej, žo Italcjenjo njedźiwajo cejźkich woporow na woběmaj stronomaj njemóžachu město wobkhadźeć. Na tutym městnje pśejadowšich turkowskej general Mehib pascha abeźynskich wojakow nawjeduje.

Sćano z tankami, kiž Italcjenjo do bitwy sćelechu, niedospěchu, schtož chcychu, haćrunjez běchu město hižo łobotu z tśoch stron wobstupili. Abeźynjenjo z rańnymi napšećiwnymi nadběhami Italcjanow wotražowachu, so italska offensiwa pśichode wšu Bullaleh sałta. Italski general Naostini se swójim wójskom Bullaleh nadběhowaše, **wola Abeźynjenjo nadběh wotraśachu, a Italcjenjo wjele ludźi zhubichu.**

Romłe nowiny pišaju, so je na woběmaj stronomaj jenak wjele ludźi padnyło a so franiło. S druhich stron so złožiłe, so su Italcjenjo 2000 muži, swjetśicu domorodnych wojakow zhubili. **Italske nowiny wusdźěhuja, so je sakitański łuśtem, kiž je Mehib pascha wudźěłał, so jara derje zorganizował. Italšyn wojazn saracjenja kalacźistehu gretu nadeńdźechu. Kiž su Abeźynjenjo z měšazymi trajazym dźełom pśichiprawili.** Abeźynjenjo su krajinu też derje k wuwarjenju hnědźowu sa maschinke tśělby wuźili. Tute hnědźa hodźa so jenož we wojowanju muza pšećźiwo muzej dobyć.

Italšyn rozwrawjeriš na fronce wiźaju, so pšećeśiwenje, kotrež italšyn wojazn na frontiskich dźěłach pod Mehibom pascha nadeńdu, wšyko dotalne pšećeśiwenje niepśimjerne pśeśěžabuje. „Gazzeta del Popolo" w swójej rozprawje pišo, so Abeźynjenjo pola Sasšabaneha z wašchnjom dźěłaju, kiž je zyle italskemu waschnju postupowanja runa. To žo z pśichitnomnosćo Mehiba pascha wujašnja. Dokelž je žo na swětowej wójnje wobdźělił, turkowski radźićel abeźynskeho wjercha Nassiba jara derje wě, **kak nowoczasne wójska w nadběhu a wobaranju wojnja, a tute waschnja món někotre nałožnje, so by abeźynske pšećeśiwenje sešłabnył. Najlěpšichi dopokas wulkeje strategiskeje a taktiskeje hódnosće abeźynskeho pšećeśiwenja** je jich połpyt, Dagamedo sašo dobyć. Tuto město z wjeczornej stronu Sasšabaneh sćikta. Ssmě žo jako wěste wobkładowaś, so je 70 kilometrow dołhi kraj mjes Damedom a Sasšabanehom žo je wšěmi śrědkami nowoczasneho sakitanja wutwarił.

Abeźynjenjo so nochcedźa poddać

Abeźynjenjo su póndźelu wo wójnskim położenju takle rozprawjeli: Hdyž je žo pśenjo italjško offensiwa wot 11. hač do 17. haprleje na połodnišcej froncy z wulkej schłodu sastajiła, su italšyn wojazn 24. haprleje z nowej offensiwu zapoczeli, z kotrejž žo na město Sasšabaneh měrja. Na nadběhu žo wšchitke wojeske druźiny wobdźěleja, kotrež su k ruzu. Njedźiwajo wulkeho napinanja žo Italcjanam pšichi tśidnjowej bitwje njeporadźi Sasšabaneh a stejiśchcza k połdnju wot města wobkhadźeć. Kaž žo z Addisa Abeby hišcze powě, su Abeźynjenjo 25. haprleje z połdnja Sasšabaneha schtyri italske bombowe lětadła wottšelili a dwaj tankaj rostšeleli. 26. haprleje su italšyn lětarjo na město Gobu wjele sapalnych a rosbuchańskich bombow namjetali.

Italska so na dumdumske kulki hórši

W italskim kolonialnym ministerstwie je žo wosjewiło, se je marschall Badoglio telegramm pózłał, w kotrymž je łdźeli, so je žo pśes 2000 trubkow dumdumskich kulkow namakało, kiž je abeźynske wójsko wutšelało. Swěsćiło žo je, so su nimale wschitcy wobrońjeni Abeźynjenjo tute kulki wschi žłebi měli.

W telegrammie gouverneura Somalskeje wosjewja, so je žo mjes 160 ranjenymi italskimi wojakami 120 z dumdumskimi kulkami franiło. W Romje žo wosjewja, so žo dopokazowaza maršina z telegrammomaj Swjatšej Ludowu pósćele.

Nowiny „Giornale d'Italia" su z pischiežimu tuteje powěsće wótry nastawk napisałe, w kotrymž Abeźynjanam hrosnosće porokuja a wospjet jendźelske munizionowe dźěłarnje winuta, so su dumdumske kulki hač do poślednjecho měšaza do Abeźynskeje podawale.

Negusowa dźowka so na Herriota wobrośiła

Dźowka abeźynskeho kejzora je w mjenje abeźynskeho konšeho swjasła, kotrejož pśedsydźa wona je, pśiedawšcheho franzowskeho ministerskeho presidenta Herriota wo pomoz prošła. W telegrammje žo Herriot prošy, so by žo postarał, so by žo w Abeźynskej pśechstało z plunom wojowacz a so by žo sajka wójnske trašenje hnydom sastajiło. Herriot je wotmołwił, so telegramm franzowskemu knjeźerstwu pśepoda.

Nałožnosć je senegalskich wojakow w Tunisu.

W tunelkim měšeze Sudy su póndźelu wjeczor senegalscy wojacy wulki niemér nacźinili. Nětdźe 100 wojakow pśiches město cźehnješe. Mnohich tunelskich domorodnych wobcežowachu a pśechodźachu, so cźejko ranieni leżo wostachu. Na hłownych bróhach mězy we wulkadnych wotnach rosbichu. Żandarmoja, policija a wojerske wordźenja dyrbachu sapschimnyć, so by žo porjad postajił. Pschičina nałožnosćow ma žo w ranjenju mjes senegalskimi wojakami a domorodnymi pytacz, kiž je žo pśeh nětkrutymi dniemi stało a pśichi kotrychž je žo senegalski wojak cźejko franił.

Wołóženje w małym zasydlenju

W Němskostatnym Pokasowarju a Pruskim statnym pokasowarju su žo jandźenu póndźelu nowe postajenja němskeho dźělowego ministra wo spěchowanju małeho zahdźowanja z 21. haprleje 1936 wojsenile.

S nowymi postajenjemi su žo jarjadnišše pśechodźiły, kiž sa małych žydlerjow placza, sjednocza, skrótscha, sjednoria a tak pśicnjenja, so žo małe zahdźowanje ważnje wołóži. Tak su žo němskostatne pożeńki khěžo powjesćchu, nobstaranje jemje je žo wołóžiło, wobmjesowanje twarskich wudawkow njeje wjazy tak krute, wobeźe też sa pady, so maju žydlerjo wjetšchi hotowy pjenjez abo njesadanjomne hódnosće pożeńki k ruzu.

Wjeledźeźnym žydlerjam móže žo pod wěstymi wunměnjenjemi hač do pjeć lět khěžo wulke spušćenje też sa němskostatnu pożeńku pschitwolić.

Němskostatny sportski hamt so pśiprawi

S Barlina žo hamtšy powě, so je žo z wukasom wjednika a němskeho kanzlera z 23. haprleje 1936 k wobkhadźanju sportskich praschenjow we wobkhadnym wobwodźe němskeho snutskowneho ministra němskostatny sportski hamt pschiprawił. Nawjedowaś tuteje wyschnosće mjenuje žo němski sportski wjednik. Němskemu snutskownemu ministrej je žo porucźiło, so by wukas pschewjedł, wobeźe ichtož postajenje mjesow pschihłuschnosće němskostatneho sportskeho hamta nastupa.

Wobkhadowańske puczowanje němskeho wójnskeho ministra.

Němski wójnski minister a wyschschi roskasowaś wojeskeje mozy, generalny połny marschall z Blombera, 28. a 29. haprleje we wobwodźe kommanda (Münsterskeho) a 10. (Hamburgskeho waborneho wokrjeża garnisony wójska a lětarskeje bronje wobkhaduje.

Pólski třělcowski zwjazk swěru pśikahał

We Warschawje je žo njedźelu tśidnjowy apwell nawjedowarjow organizacje třělcowskeho swjatka zyleje Pólskeje stónčił. Na appellu je žo nětkle 3000 wožobow wobdźělko. Wuradowanja, pschi kotrychž běšche też wójnski minister pschitomny, stónčachu žo se zwjatočnej pschihašu, z kotrejž třělcowski zwjazk wuprazi, so je swólninu kóždy wokomik a na kóžde trěbne waschnje za mój Pólskeje wojowacz a lěpše pólskeho wójska jako naiważnischi samě swoeje dźěławosće wobkhadowacz a wjednikej wójska dospolnje pobłuschny być.

Pósnańske wulkowiki.

Pschi wotewrjenju Pósnańskich wulkowikow mějesche wikowańki minister Goreki rěcź, w kotrejž spomni, so pólski wikowańki wobrot z wukazom pschiběra a so je žo liczba zuchych wustajerjow a kazow, kiž žo na Pósnańskich wulkowikach wobdźěleja, powjetschiła. Na pśenim městnje steji Němska.

Chmaberlain też Win wopyta.

Pśiedawschi jendźelski stwonkowny minister sir Austen Chamberlain je póndźelu popołdnju z porjadnym Winskim spěchnikom z Budapešta do Londona wotjeł. Chamberlain swóje pucźowanje we Winje pschetorhnje, hdyž dźeń wesłanje.

Grichiska komora knjeźerstwu dowěrjenje wupraji.

Grichiska komora je wutoru rano w 5 hodźinach Metaxasowemu knjeźerstwu dowěrjenje wupraiła. 241 zapósłanzow ta knjeźerstwo hłosowaše, 16 hłosow žo pschećiwo knjeźerstwu woteda a tśi sapósłanzy žo hłosowanja wjedachu.

Ruska k postajenju rańschich mjesow Mandźuskeje zwólniwa.

Sowjetskoruški połźanz Jurenew je póndźelu w swonkownym ministerstwje źdźeli, so je jeho knjeźerstwo z tym pschećiwo, so by so mješana kommisija k postajenju rańschich mjesow Mandźuskeje wutworiła, kaž je Japanska namjetowała.

Egiptowski kral Fuad I. wumrěł

Egiptowski kral Fuad I. je wutoru popołdnju 1,40 hodźin wumrěł. Dokelž bješe so kralowa žmjerć hižo někotre dny wocźakowała, je so egiptowski krónprynz Farut, kiž bješe w Londonje žiwy, hižo do Kaira zavołał. Egiptowske knjeźerstwo bješe hižo połdnju wjecźor rozpominało, so ma so regentska rada wutworiś, kotruž měł kralowy 62lětny bratrowz prynz Mohamed Ali nawjedowacź.

S kralom Fuadom Egiptowska zwjeselo prěnjeho krala zhubi. Prynz Fuad je so 26. měrza 1868 narodźił. Hdyž bješe w diplomatiskich słužbach turkowskich sultanow stejał, so wobsteješe też w Egiptowskej ruce pscheměnicz, so prynz Fuad jako prěni egiptowski kral na trón faraonow stupi. W lěcze 1917 wón jako prěni sultan Egiptowskej knjeźerstwo nad zwójim krajom nastupi. Jako žendźelski knjeźerstwo nad zwójim krajom nastupi. Jako žendźelski knjeźerstwo w lěcze 1922 Egiptowsku jako samostatny kraj pschipóhna, sultan jako Fuad I. kralowski titul pschija. Wot spočatka zwojeho knjeźenja so wón za kulturne wuwicze zwojeho kraja starasche.

Fuadowe knjeźerstwo stejesche w znamjenju stajneje zapokojenosće schorokich worschtow egiptowskeho ludu, kotrejž pokojenosće też w Egiptowskej ruce pscheměnicz, so prynz Fuad jako prěni egiptowski kral na trón faraonow stupi. W lěcze 1917 wón jako prěni sultan Egiptowskej knjeźerstwo nad zwójim krajom nastupi. Jako žendźelski knjeźerstwo w lěcze 1922 Egiptowsku jako samostatny kraj pschipóhna, sultan jako Fuad I. kralowski titul pschija. Wot spočatka zwojeho knjeźenja so wón za kulturne wuwicze zwojeho kraja starasche.

Fuadowe knjeźerstwo stejesche w znamjenju stajneje zapokojenosće schorokich worschtow egiptowskeho ludu, kotrejž pokojenosće też w Egiptowskej ruce pscheměnicz, so prynz Fuad jako prěni egiptowski kral na trón faraonow stupi. W lěcze 1917 wón jako prěni sultan Egiptowskej knjeźerstwo nad zwójim krajom nastupi. Jako žendźelski knjeźerstwo w lěcze 1922 Egiptowsku jako samostatny kraj pschipóhna, sultan jako Fuad I. kralowski titul pschija. Wot spočatka zwojeho knjeźenja so wón za kulturne wuwicze zwojeho kraja starasche.

Fuadowe knjeźerstwo stejesche w znamjenju stajneje zapokojenosće schorokich worschtow egiptowskeho ludu, kotrejž pokojenosće

Egiptowskich pschiprawow, kaž wojeſku organisaziju, finanzne naležnosće, policiju a żeleznizn jendźelskemu dohladej pschewostajił. Kral Fuad je wospjet po Europje puczował. Tak je w lěcze 1929 też w Němskej pobył a němskeho prezidenta Hindenburga wopytał.

W poślednich létach běšche kral Fuad wospjet cźežko khorił, so njemóžeše na knjeźerstwo wjazy tak zhórliwy wukonjacz, kaž běšche to w lěcze 1930 hischcze mohł, hdyž parlament prjezpóšła a wustawu wotstronischi za diktator zwojeho kraja sćini. Kralowna žmjerć drje wjetšche politiske napjatosće w Egiptowskej wuskutkuje. Wšim kralowskeho doma mějesze na žywnosći posłubi, dokelž je krónprynz Farut hakle 16 lět stary. Staśiło-abeźynska wójna je narodne sacźuce w Egiptowskej jara sešłabiła. Najlěpše budźe jendźelske knjeźerstwo egiptowskemu ludej dyrbjecz wjazy prawow pschiznowiłoc.

Wjednikowe zbožowanje pschi žmjerći krala Fuada.

Hdyž bu powěsć wo žmjerći egiptowskeho krala Fuada I. znata, je wjednik a němski kanzler miodemu egiptowskemu kralej telegrafiski zwoje zbožowanje wuprajił.

Mimo toho je wojera po wjednikowej wožbinskej puczujoscej statny sekretar a schef presidialneje kenzlije dr. Meißner Barlinskemu egiptowskemu wupósłanzej Nachatej pajchi zbožowanjowski wopyt wopołasał.

Njesłyšana korrupcija w Awstriskej

Awstriske knjezerstwo je liscinu wožobow a organizacijow dyrbjało wosjewić, kiž su jo pschi Phönixowym skandalu poczerili. S liscinu jo korrupzija najwetscheho rozmera wotkrywa. Wjele nawjedowazych politikow, woborne organisazije, awstriske nowiny a „Židowski narodny fond“ su milijony jako pschekalanske pjenjezy dostale.

Hamtiz jo zdželuje, so je jo liscina pola direktzije žiwjenje sawjescheho towarstwa „Phönix“ namakała a je nětko w rukach wjesnoscow. Liscina 24 lopjenow wobžahuje a je jo wot januara 1931 hacž do 17. februara 1936 wjedła. Tam lapitzane pjenjezy wuzinjeja zhromadnje 2 814 000 schillingow a 7000 czežkich krónow.

S tutych pjenjez 600 000 schillingow na spomožerske sanery pschistajenjow sawjescheje padny. Za nowiny je jo 1 098 000 schillingow wudała. Nimo mjenschich summow sa druhe sanery je jo židowskemu narodnemu fondej 500 000 schillingow wudało.

W hamtiskim wotjewjenju jo hischcze zdželuje, so su w swojich z Phönixowej naležnoscu žiwoje zjawne zastojnstwo složili: President swjatskowych železnizow general infanterije Korla Baugoin, statny wjednik domjinskeho schkitka statny radu Coreth, statny radu a prjedawschi minister za krajne zakitanje generalny wyschi wjecch Schönburg-Hartenstein, krajny nawjedowar wótczinskeje fronty we Winje wyschkowy leutnant na wuslužbje Selfert a slónczinje president awstriskeho wobkhadneho wahjenja a hospodarstwa wjalkowoje hospodarskeje rady dr. Strafella.

Narodniny juhosłowjanskeho pryncregenta Pawoła

Juhosłowjanski pryncregent Pawoł je wutoru swoje 43. narodniny wošwjecził. Prynz Pawoł Karadjordjewicz je so 28. haprleje 1893 w Petrohradze narodził. Jeho nan běsche prynz Arsen Karadjordjewicz, bratr serbskeho krala Pětra I. Jeho macz běsche pryncesna Aurora Pawlowna Dimidowa. Hdyž běsche prynz Pawoł gymnasij w Beograbje wopytał, wón jhromadnje z tehdomnischim walestim pryncom, nětczischim jendželskim kralom Eduardom VIII. na univerzicze w Oxfordje studowaschе a dobu zebi titul „Master of arts“ (mischtr wumělskowy).

Hdyž bu po zastorbowanju juhosłowjanskeho krala Aleksandra w Marsailu nusne, so je so malowětneho trónskeho nastupnika regentika rada postajiła, po tutón nadawk wožebje pryncej Pawołej dasta, kiž běsche jako kralowy najblischi zhobudželacjer hižo léta dołho we wischich prascheniach juhosłowjanskeje smutskowneje a sponkowneje politiki wobhonjeny.

Pryncz Pawoł, kiž je regentstwo Juhosłowjanskeje 9. oktobra 1934 pschewsał, je wot spočatka pokasał, so kjwoj czežki a samokwitny nadawk połnje wobkrużeji. Wobhladuje jako swoju najhłownischu winowatosć, stat Juhosłowjanow w zmyslje idealow, za kotrez je kral Aleksander žiwy był a wumrěł, do skonczneho pschichoda dowjesć.

Nowe krwawne njeskutki w Spaniskej

W Barcelonje wutoru popołdnju anarchistojo prjedawschego Barcelonskeho wyschschego policajskeho schefa Miguela Badin a jeho bratra Jafeja na sjawnej drohi zastrělichu. Nadpadnjey zdenkychu. Krwawny njeskutk je w katalanskej sjawnosći wulke spodžiwanje zbudžił. Ludjo zebi myzla, so je so morderski nadpad z wjeczernosce zkuził.

W Madridže su wutoru pjekarske mišchra zastrělili. Pjekarske prjedy dželacerskemu zwjazkej UGT pschisłuschał. Podžeschu bechu jeho jako lamarje straika je zwjazka wusamknyli.

Schpanjske statne nowiny su wutoru wukaz srutskowneho ministra wojerschezale, po kotrymž so wyschi a wyschkowy leutnant policije na dyrbjenske wotschuje k dispozicji stajischtaj.

Politiski generalny straik w Cordobje.

Marxistiske a syndikalistiske dželacerske zwjazki su w schpanjskim měsce Cordobje generalny straik „hacz na dalsche“ wuwołali. Se straikom pschecziwo zadžerzanju wjednistwa wjetschich fabrik protestuja, kotrež nochze bjezdželacerjow zaso pschistajicz, kotrež su pschi revoluziji w oktobru 1934 z džela puschcili. Wobkhad w měsce je so zyle sastajił. Też autowe drohi su so z drohow zhubile.

Manevry amerikanskeho wójnskeho łódźerstwa

Wójnske łódźerstwo Sjednoczenych statow so na wulke nalětne manevry hotuje, kiž so tez tónkrocz zaso pschi mjeczernym mórskim brjohu wotmeja. Wyzki manevrow je ta zhana kaž pschi manevrach w poslednimaj lětnjaj, mjenujcy schkitanje pazna Panamaskeho kanala. Na letuschich manevrach w meji so zaso zjsza 115 łódžow wobdżeli, njes nimi 29 wulkich łódžow. Kaž je so dotal posłasało, wójnske łódźerstwo, kiž je w poslednich letach wojpjet swoje mětnu pschemenikło, pschi amerikanskim wjeczernym mórskim brjohu samołanje.

Japanski olympiski dobyczer baron Nišhi do Barlina dojel.

Jako prěni olympiski wojowat je zhawny wuhdžowat a olympiski dobyczer baron Nišhi do Barlina dojel. Baron Nišhi je so z němskim parnikom „Scharnhorstom“ do Europy dowjesł a pschi tym tez trausport 8 japanskich wuhdžowanskich koni nawjedował. Pschi jeho pschichhadže do Barlina postrowichu jeho tamnischi trajenjo z japanskimi zhorhojczkami.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Ze Serbow

W Budyschinje 29. haprleje 1936.

Naše hrono za tuzon Boži dżeń

Njebjesa wokoło, wosebje holey!
Holca kiž je mało widżeć, je wjele pytała!

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer minus 3 a najwyschcha dnjowa temperatura 23 stopj. czopłoty. Dżensa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer plus 2 a najnischa nócna temperatura 12 stopj. czopłoty. Wyschina, kotrejez jadro pola Azorskich kupow leži, je wuběrk hacz k nam wupschestrela. Pod jeho wliwom je so njewobstajne wjedro, kotrez je w poslednich dnjach wjeczernu Němsku wobknježiło, wotstroniło. To wosnamjenja, so rjane wjedro wobkhowamy. Druhdy wschak znadź so njebjo trochu pomročzi, tola njeje wěrje podobne, so k beschczasu dóndże. Pschi wětrach z połnocznych stron budże trochu khłodnischo. — Jutrje schtwórtk słónczko 4,36 hodź. schhadża a so 7,19 hodź. khowa. Mjez-dżaż schhadża jutrje popołdnju 1,09 hodź. a kowa so na ranje 2,03 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutrischi schtwórtk: Spodobne nalětne wjedro.**

*

— **Wobkhad pólskich awtobuzow 1. meje.** Na dnju narodneho dżeła 1. meje na Budyschu—Koritzisko—Salowitzej, na Budyschu—Wopalicu—Nowosalsko-Sprjewjerskej a na Budyschu—Kamjenskej cjarje njedżelska połdnja jedna wupadnje. Nadrobnische je z wupowjedżenych jězdnych planow schonicz. — Schtwórtk 30. haprleje połdnje wjeczor poslednji połstki autobuza Budyschu—Stwornicžanskeje cjary hacz do Nowkowalba.

— **Autobuzowy wobkhad 1. meje.** Na statnych autobuzowych cjarach w Budyschim wokrjeżu budża wschе autobuzy kaž njedżelu jězdżicz.

— **Schtullaj hólzaj jako paduchaj klamowych pokładnjow.** W poslednim czasu je so huschczicho stało, so staj schtullkaj hólzaj z klamowych pokładnjow pjenjezy kradnyłoj. Mjodopschimaj njedocziakaj do wobkhodow khodzitaj, swjetscha zebi maly dar zadataj, na pschikład próchnu tyzku. Na to mjezyzel klamow swjetscha na khwilku wotenidże, so by jimaj pschinjeschł, schtoż zebi pschejetaj. Sa tón czoh hólzaj z klamowe pokładnje pjenjezy kradnjetaj. Staj nětdże 12 hacz 13 lět staraj. Prošmy so, schulliskich hólzow, jeli so po wopisanym wašchnju wonjutrnja, sadżerżej a kriminalnej policiji — telefon 2802 — powjescz dacz abo njedocziczinkow blischjenu policajskemu sastojnikej pschepodacz, so by so jimaj kradnjenje wuczerilo.

S **Dżěninkez.** Dobrowólna wohnjowa wobora wotmě saudżenu sobotu pola Dietrichez pod nawjednistwom woborowego hejtmana Korle Domschki swój haprlejski wukublanski wjeczor. Jedyn aktiwny hłosbutsaw bu pschija. Na to poda hejtman lětny plan za lěto 1936. Po nim budże prěnje schulske swuczowanje 11. meje rano w 6 hodzinach. 12. julija ma so pola Lehmannez we Herbikej grunczese lečzny swjedzeń wotměcz.

S **Horjeje Kiny.** Wczera wjeczor we 8 hodzinach sta so na statnej dróży do Budyschez cziežke wobkhadne njeszczo. 30lětny motorski koleżaz Sch. z Budyschina jědżesche je swojim motorikim kolom do Budyschez. Po smjeszenju wjeczitych smjekow je najsterje na runej dróży so wobroczicz chcył, njedawajo pak pschi tym žaneho wothowachu: Tak je Wólschakej so najlepje stało, so je Bóh jeho k hebi wsał. — Wěsto, hdy budżesche wón zebi to mohł myslicz, so ty njejsy morwy a so nětdy sażo pschinidżesch, dha znadź by wón hischcze žiwy był, a tebi by to tez dobre było, pschetoż potom — — Handrij njebył Wólschakej kubło mél.“

„Hana!“ Jan widlischczojesze so bědżo sawoła, „kajke dha je pola Wólschakez? Je dha moja pschirodna macz —“

Staruschka hrožo ruku sasobu. „Ta wschak tebo zbożu njej dołho towarzowała, ta tez hižo dołho w rowje leži, — to drje je nětkole tez hižo tři lěta, a pjedy hacz je nosy zwročzila, je tez hischcze krutu prut na nju pschisł.ł.ol; wona měješche w zoldu raka a je surowe bolosoze wustaka, tak so bě zwinczenje a mnoze hacz na dróhu žłyschcez. Wschitzy wo wšy su prajili: To je nětkole sa Jana!“

Jan bě so pschi tymle powědanju wotwobrocził a nětkole, wjazy so njepschiwobroczeiwschi, so wopraschа:

„A schto je z Handrijom?“

„Schto dha chze z nim byez?“ stara wupraschny. „Kaž je to pschezo było, — to zyzej wšy ani jeneho pschezjela nima. Hdyž je w nusy, jemu nichtó na pomoz njetbyeta. Hdyž bo korczmy pschinidże, so jeho wschitzy zdaluja. Czeże so pola njeho tez dołho njewutraje, a hdyž je so loni na lětu w hrobjach palilo, to tez nichtó zuby sparalił njebě, ale prěni wotrocz, tomu je Wólschak, hdyž nichtó pódla njebě, thribjet czorny a módry pschebit. — Ale mi je, jako by wón žaneho wjeżeła na tym kuble njemél, wón je na to sapodobny, jako by jeho žmědowje hrjebało.“

Jan bě z pokhmurjenej kedžbnoscu na staruschku pohlada a so wopraschа: „Ale kak dha je to po wšy pschischło, so žym je morwy?“

„To je Jakub buh pschinjesł, hdyž je domoj pschischcol. Wón njeje prajił, so by ty morwy, ale so su tebje žobu do Ssibirskeje wsali, a to je zebi kóždy myzlił: Tón wjazy njepschinidże.“

Jan spěschnje postanu a staruschcy khwatnje ruku da. „Měj dżat, Hana!“ S tym so wobroczi a dżěsche k z pohrjebnischcu, kiž z połow do wšy dołahasche.

We wutrobje jemu žołmjesche kaž dżiwje morjo: bolosez a hida, slyschnosez a hórkosez hromadże bědżachu, a psched nim tak cziche a lubosne leżeche pohrjebnischczo, jako by jemu prajicz chcyło: Budź smérom a je žiwojim njemérom morwym jich pokoj njemyl!

W bosowym kerku pschi muri hischcze zapodżeny ptaczk tak dowěrliwje pschepytowasche, jako budżesche Jana hnydom spóznał a jako by jeho chcył powitacz. Wón pak z teho niczo njewidżeschе, niczo njeslyschesche.

Se železnymi lěžownymi wrotami na pohrjebnischczu sastupnjo dohlada so młodżenza, kiž trawu hyczesche a wopraschа so: „Njewěsch tu, hdże je Wólschak pothowany?“

Pachoł pschikiwny spěschnje pokroczi a z łopu w ruzy psched praschazym do předka dżěsche. Nješchto kroczelow postupiwschi, pschi dwěmaj rowomaj stejo wosta a rjekny:

„Tole staj wobaj dwaj!“

Na jenym rowje czorny drjewjany kschiż stejeschе z mjenom jeho pschirodneje maczerje, wokoło njeho pa cseu horje pleczeschе. Druhi row bě z dżeczetom porosczeny. nichtó jeho njehladaschе.

Jan so na row žwojeho nana žydże, seprje hlowu do wobeju rukow a plakasche.

Hdyž so sa khwilu sasu truna, wuhlada tu pachoła stejo, tón njeschе hischcze kobu w ruzy a tez plakasche. To bě jemu kaž z trochtom; wón widżeschе, kak zyle njenadżijo a bjes tajenja nješchto nad jeho bolosezu žobu plakasche.

S hlownymi wrotami pohrjebnischcza nětko Jan do wšy k Wólschakezom krocżeschе. Ludżo, kiž jeho setkowachu, so jemu na postrow liwaju dżakowachu, — nichtó jeho njeznajesche. Wón bě so wěsce jara pscheměnił. Wěsto wožom lět połnych tajkich wožudow, kajkež bě wón nasnonił, może człowjesche wobliczo jara pscheměniczł! K tomu hischcze nimo brody, kotraj bě jemu w Ssibirskej dżiwje narosła, ta drasta pschinidże, kotraż bě duzy po puczu poczała zyle wjetyka być a jeho zyle pschetworjesche. Na njeho wschak žebi tez nichtó wjazu njemyzlesche; — žiwet naż bórzy sabywa. —

(Pokracz. schżehuje.)

fnamjensja. W tutym wokomiku pschijédzje wosoboway auto se Schérachowa, kotryž tohorunja w smêru do Budestej jédzeiche. Auto motorskeho koleasarja hrabny a wjerhny jeho ſ koleſom na stronu. Koleaat Sch. ſebi pschi tym nop pukny. Dobrowólna sanitetna kolonna w Budyschinje, kotraž bê bórzy na mêtsje njeſboka, dowjese jeho do Budyſkeje khorownje, hdêž ſtschesze we womorje leži. Auto ſo thêrno wobſchkodzi. Motorske kolo je dospolnje sniczene a dyrbjeſche ſo wotwiesez. Minu na njeſbogu njeje motorski koleaat ſam.

Se **Ssowrjez.** (Nowy smérz.) Sa w januarau ſemrêtcho bura Pawoła Schklenczerja w Sréschinje, kotryž bêſche do ſwojeje ſmjerczje w Hrubocžanſkim wokrjeſu ſe ſmérzom, je ſo nétto bur a hoiczenzar August Nowak w Bréſowje jako ſmérz do pschißahi wſak. Nowy smérz narodźi ſo 27. auguſta 1875 w Bréſowje, hdêž bê'che wot léta 1905 hacz do 1. haprleje 1936, hacz do ſamoſnowanja Bréſowa do Ssowrjez, ſ wjeſnjanoſtu. Wot léta 1931 je ſobuſtaw Kubſchiczanſkeje ſkupiny ſtronu. W nowej Ssowriowiſtej amejnje je ſ smejnſtim radu. Hrubocžanſki imérzowziti wokrjeſ je ſo wo nêſchto malo pſchemênił. Dotal ſkluſchachu do njeho wſzy Hrubocžizy je Ssolkolzu, Jaßonza ſe Sréschinom, Tolonzu, Bréſowom, Myſzcki. Rachlowom, Delanami a Spléſkom. Po ſagmejnowanju ſkluſheja potaikim do wokrjeſa Hrubocžizy ſe Ssolkolzu a Jaßonzu, Bönezy, Lubjenz, Rachlow ſ Delanami. Je Spléſkom a Khójnizu a Ssowrjezy ſ Bréſowom, Schekezami a Wyſzokej. Pschijſuſnje ſu potaikim do wokrjeſa ſcžêrnowaze wſzy: Ssowrjezy a Schekezy, kotrejž dotal do Boſchez ſkluſcheſchtej, a Khójnizu kotraž je ſo wot Budeſtez wotdźêlila.

S **Pomorz.** Kaž hižo w januaru ſonu Budyſkeho wokrjeſneho burſtwa ſebi tudyſchu poſpitowanju ſa ratarſke dźêło wobſkadachu, tak ſebi ſaſudżenu ſobotu wjednju wotdźêlenja ludoweho hoſpodarſtwa ſ Lubjiſkeho wokrjeſa tohorunja ſem doſêdchu, ſo bychu ſebi tu wêcelake rady wuproſnili a woſebje wotdźêlenje domjaceho hoſpodarſtwa w poſpitanſi wobſkadali. 37 ſonow bê pschijſko, ſo bychu tu naſhonili, kak maja ſo domjace wupłody najlépje ſwužitkować. Wſchelake rezepty wo ſawarjenju a nakładzeniu, kotrejž ſu ſo tu wupruhowake, ho jim dźêlichu. Mułki ſajim łudźi wuſtawowa ſahroda. Tu woſebje dawaſche ſo jim rada wo prawnym rosdźêlenju ſahrodki, wo prawnym pſchéſnjowanju a wużitnym wuſiciu naziadow a domjaceho naporjadka. Dr. Sommerkamp mêſeſche na to pſchednoſchi we nazionalſozialiſtiſkim agrarnym próżowanju a wo poczahach mies mêſom a krajom. S pſcheſpêdcžazymi ſłomami rosnominaſche, ſo pschi prawnym rosdźêlenju a pschemſłowanju też w cžaſach, hdyż je ta abo druha ſeſtimieſtna potrjeba žadna, może ſo też ſ druhim hoſpodarſtwom dr. Büchnera, ſłótnika ſahrodkarſkeho inſpektora w Budyſchinje. Zadny młody bur a hurowka niemêli toſto kurſuſa ſakomdźeć. Mjeno hiſchże pschijſmaka wjeſni młodoſtni kurſ dla ſeſtimieſtkeho ſtawa, kotryž też wotmêwa wjele pschijmaja.

S **Khwoczij.** Naſtuwa meiumietanje! Naſche pôndźelniſke ſpêſenie, ſo ſo meiumietanje niedsełu niewotmije, niewotmêwnje wêrnoſći. Mejumietanje wotmêje ſo, koł ſo hiło raſ woſiewichmy, pschichodnu nêdźelu 3. meje.

S **Wuſtrowa.** K ſwjatemu mies dźeſiorom Nawokom Friedrichom a niewieſcžanym nanom a ſ pschichodnym jeho ſynkom tu hrubu nowinu na wjeſnej dróhy dóhôdze. Swada ſkôrzi ſo ſ pukami, wſchi kotrychž Friedrich ſwojich pſchecželnikow ſlichiwshi. Naiſerje ſmêje ſo wſchitko wutrobne ſkôrzenje dalſche ſcžêrki.

S **Minakola.** Minakaſiſa woſada wſchak je wopraw dże ſbolwona ſerbiſka woſada, mam tam dobreho, ſwêrnego ſerbſkeho ſararja a kantora, kajſiejuż mózemy dźenſa jenoż hiſchże ſrêdka w jenej ſerbſkej woſadze hromadże namakacz. Kaiſe ſohwonanje ſ teho ſa ludźiwo a woſadu tworiſche, mózachmy doſcz ſaſnje widźeć na minjenej njedźeli. Na tutej njedźeli wotmê woſadne ſerbſke towarſtwo „Statok“ ſe ſwojimi ſobuſtawami a jich pschiwuſnymi — kotrychž bêſche ſo nahladna liczba ſeſchła, a ſamo teſ wjele młodźiny — na wjeſnej ſali kraſny, luboſny, woſchewiaſy ſerbſki wjeczor, ſ małym pohoſcženjom a ſ kraſnymi, rjenje klinczajymi ſerbſkimi ludowymi ſpêwami. Mêjdże 4.9 hodźin witaſche pschedsyda „Statoka“, knjes Bjenada, wſche lube ſobuſtawy ſ jich pschiwuſnymi. Pokaſa na to, ſo ma ſerbſke towarſtwo „Statok“ a ſ nim teſ zyła ſerbſka Minakaſiſka woſada wſchu pschiſzinu, ſo Bohu dźakowacz ſa to, ſo maju tam taſeho ſwêrnego ſerbſkeho knieſa ſararja a kantora, kotrejž mójetaj wſchém ſerbſkim woſadnym być ſ druſchczatym pschikładom. Jeho ſtowa ſo ſlónczichu ſ ſſikrócžnym na jdar wjednitej a kanzlerej. Na to knjes kantor Króna ſe ſchwarnej czrjódku pêknych ſerbſkich holiczow jara rjenje zyły rjad dwuhołóſnych ſerbſkich ludowych ſpêwow ſaſpêwa, bêſche jich tak wjele, ſo ſebi je njemózach wſchitke ani ſpomjacžkowacz. Ale jedyn bê pschezo rjeńſki hacz druhi, ſ prênjeho dźêła ſpêwow jewjeſche ſo luta luboſcz k naſchej ſerbſkej domińje ſ druhej ſtronu. Knjes Króna ſ łóżdnym ſpêwej nêkotre rjane roſłażnjaze ſłowcżka porêcža a na to pokaſa, jo mózemy runje ſ tutych naſchich ſerbſkich ſpêwow naiſerje ſejnacz rjanoſcz a bohatſtwo naſcheje domińje, hdyż ſo tak prawje do nich ſaudrimy. S nich nanwukinjemy naſchu domińnu lubowacz a to ſebi pschezo też naſch wjednik a kanzler. Na to ſlédowaſche hiſchcze mnoho wjeſołych, humoritiſtiſchich, ale pak tola pschiſtuſnych ſpêwow, kaž „Dźêd je wowcy hrôły ſjêdł“, „Sady naſchej pjezy“ a hiſchcze wjele druhich. Jena wótada Sserbowka ſaſpêwa jako joſoſpêw „Ssym Sserbow ſerbſke holiczo“. A pschi ſchalzy kocžeja a ſłódnych pamipuchach ſaſpêwa nam hiſchcze ſerbſki pachoł naſch ſerbſki khwaloſpêw wo kokeju. Na to župan Minakaſſto-Rakeczańſkeje župy, knjes J. Schewczik, ſkadnoſcz wuži, ſo by wo naſchej „Domowinje“ nêkotre ſłowcżka porêcał. Hižo wjazy raſow je wón ſkładnoſcz mêł, w ſrjedźiſtnje Minakaſiſkeho „Statoka“ rjane hodźinki ſobu pſchebywcz, ale nêſchto tak kraſneho wón tam hacz dotal njebê nawêdźił. Wón ſjwoju radoſcz nad taſkim pilnym hajenju naſcheje rwju ludoweje, bohateje ſerbſkeje kultury wupraji, je to zyle po duchu a ſmêru naſcheje Domowiny a jeje wjedniſka Pawoła Nedona, kaſ też po idejı naſcheho wulkeho wjednika a kanzlerja. Sa. tute ſwêrne niepróżnineje dźêło wón w mjenje Domowiny knjeſej kantorej Krónje, kaž też knjeſej ſararjej Laſerej najwutrobniſchi dźak wupraji. Pokaſa też hiſchcze na wſchitke te kraſne a ſłote ſłowa, kotrejž je naſch wulki wjednik wjazy raſow pſched zyłej ſwêtowej ſjawnoſcžu wo hajenju ludźiwa a kultury porêcžał. Mu Sserbja budźemy ſa to jeho najſwêrniſchi poddanoje; ſmêmy pak potom też wocžakowacz, ſo ſo ſ nami teſ po tutych wjednikowych wuprajenjach wobkhadża. Nanwêjeſche kônčnje teſ hiſchcze, jo bychu ſo nowe ſobuſtawy ſa „Domowinu“ dobywałe. Mjeńmêmy ſpuſchcžeſći hežto Domowinskeho wjednika: „Kóżdy Sserb ma być ſobuſtaw Domowiny“. Nêkotre jara ćopte a jadrine ſłowa porêcža też knjes ſararj Laſer, kotrejž ſe ſjwêrneje ſerbſkeje wutroby pschińdźechu a tohodla też jako błêchu łóżdemu k wutrobje. Wón naſ w duchu do cžaſa naſchich ſerbſkich wótcow pſched nêſkim 100 lêtami wróćo wjedźeſche, hdêż wſchak mjeſu ſerbſkeho kraſika hiſchcze wjele dale ſkahachu hacz dźenſa. Sſmilnej, Korſzyn a Mjeleczin bêchu tehdom hiſchcze dobre ſerbſke wſy. Cžaſy niebêchu wſchak tehdy runie wjeſołe, dokelž hiſchcze robota wobſtejeſche. Ale pſchi nêſchich cžeſkich cžaſach ſu nam naſchi wótzojo tola wulkowali naſchim maczeſnu rêcz. Też my mamy ſo próżowacz, ju naſchim potomnikam wulkowacz. Porêcža też hiſchcze nêkotre jadrine ſłowcżka cžeſtny pſchedsyda „Statoka“ knjes Kuchař. S tym bêſche ſo dołeż bohaty a kôdeho ſpokojacy poriad rianeho ſwójſkneho wjeczorka pominył. Wjeſoła rejſa hiſchcze ſcžêkowaſche.

S **Njeſwačidła.** (Mjezne rjadowanie mloka.) Mę wſzêch wobwodowych burſtwach Budyſkeho wokrjeſneho burſtwa wotmêchu ſo ſhromadźiſny, w kotrychž ſo wo rjadowaniu mlokownych wikow jednaſche. Też w Njeſwačidle ſo tajſa ſhromadźiſna wotmê, na kotruż bê teſ wokrjeſny burſki wjednik ſ Wałtdorf pschiſtêwatał. Mjeńnjanoſta Stronian Bilz ſpominaſche po poſtrowjazných ſłowach najprjedy na ſemrêteho burſkeho wjednika Arnoſchta Skopa ſ Wêtrowa, wuſłêhujo jeho ſaſtużby jako pschiſładneho bura. Wokrjeſny burſki wjednik ſ Waltdorf rêcžeſche na to wo wicžnym poriedźe, kotryž na kóro wſzêch polach ratarſkeje produkzije wurjeſdy a pschetrjebanje do porajdnych kolijow wjedże. Na jenej ſtronje ſwêſcži ratarſej ſpramnu wobſtajnu płaczijnu ja jeho wupłody, kotraž je wot wſzeje ſpekulazije niewotwißna, na druhej ſtronje ſtara ſo wicžny poriad, ſo wſchitkim nêmżay pſchetrjebarjo, woſebje mjeńe ſamoſtatnym, tłêſo a druhe ſejiwadła ja ſniježemnu płaczijnu dóſtanu. Wicžny poriad potaitkim ſ tomu pschinoſeſche, ſo nêmſki lud ſo na ſtrowy ſeſiwjenſki ſakład ſtaji, kotryž temu ſadźewa, ſo ſo ſenje wjazy wulkich nêmſkich wójſkow ſ hłodom w traſu njemżka ſnicžich. — Na to rêcžeſche bur Kóchjan ſ Makeje Prahi wo wicžnym rjadowaniu mloka, kak ma ſo tuto rjadowanie pschewjeſcz a kotre hoſpodarſke łópżiny ſobuſtawſke. Też tutón wicžny poriad ma ſo na ſtrowy ſokład natwarcz. Mloko a wſzê mlekowne produkty maja ſo ſa płaczijnu poſkiſcžeć, kotraž je ſtabilna. To je w ſmyſłu wukhodźerja ſaž też pschetrjebarja. Wſchej dźiwiej ſrekulazji ma ſo na mlokowych wikach ſadźewacz. Niż jenotliwy bur abo ratař ma łópżiny ſ toho mêcz. ale wſchitky burja dyrbja ſa ſwoju próżu jenaike mnoto dóſtawacz a na druhej ſtronje ma też pschetrjebaſ ſwoje łópżiny ſ toho bracz. Wokrjeſnu burſki wjednik rêcžeſche na to wo wojowaniu pschecžiwo runflażowej wjſci a wo kedźbliwym pſchewjedźenju wſzêch ſ tomu trêbnych naprawow. Schtoż wumênjenje ratarſkeje młodźiny naſtuwa, na to pokaſa, ſo je wużitne, hdyż naſchi młodſi ludźo ſej ſónu druhe kraſiny ſpóſnaja a ſo ſ druhimi pomêrami ſeſnaja. Bur Kichčjan potom hiſchcze raz wuſêhnu, ſo ma ſo płahowanje lenu na tydźeń pod rosmnoſcž. S tym wopokaſamy wótczińje wurjadnu ſłužbu. Stabowy wjednik ſtronian Winter namakwjeſche, ſo by ſo ratarſka wuſtajenja w Trankobrodze wopytała.

S **Panezij.** Macžerjaun ſo rada bodawa pjatk 8. meje 1936 popołdnju w 2 hodźinomaj w młodźinowni w Panczijach.

S **Kamjenza.** Sażimawe pſchekwapjenje tu tele dny wokowaſ ſ meblemi naſhoni. Bêſche w Drježdźanach na awkſiji meble kupował a hdyż ſrawſche thamor, kotryž bê ſobu kunił, wuporjedźićł. w nim w jenym kaſchćiku nalutowanſke knjżti a hódnoſtne papjery w ſchwarnej [illegible] namaka.

Hospodarski rozhlad

Sserjedu 29. haprleje 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,493	100 nólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,28	100 čěskost. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	81,02	100 franc. frankow	16,375

Barlinska burza 28. haprleje 1936. Na burzy je pschi dotalnje ſtajnie poſtupowanſkich kurſach wobrot naſtał. Hdyż tež dalſche kupne pſchikazy ſe ſtrony bankowkeje klientele pschedźełachu, kotrejž we wjchelakich hódnotkach k nowym rowniſchenjam drjewdźechu, tola wulki dźêl klientele wotpschichodowaſche. Na kóżdy pad pak ſebi politicženje a napraſchowanje lévje wahu dźerżeſchtej, hacz w pschedpłahanych dnjach. Tute wuwicže ma ſo dźêła napominanym błeſam, kotrež pſched pschekmatym ſtopnjowaniom kurſow warnowachu. pschiſtiſkacz. Na ſakładnu ſpecželnym mêniniu ſo pschi tym niczo njemêni. Na rentowych wikach tohorunja kurſy wotdrjebjowachu.

Barlinſke žitne wuſkowniki. Dźiwajo na pschedstojacu nowy mêſaz je ſo pódwoſ ſe ſtrony ratarſtwa hiſchcze dale pomiſrjiſchi a też druha ruka politicža jenoż rêdko twarn. Tohodla wutrupnje napraſchowanje młynow a ſkłôſownyni žitami pſchez hóle a też pschi pschiwożeniu miejſkich muſowanſkich wótcžiſkow hacz 4 hr. może ſo potrjeba jenoż ſdźêła ſnakaicz; to woſebje płaczi ja rożki, kotraž ſo we wólkach dźêłach kraja prta. Też pschoma ſo jakko woſebje w pschekłowych druźinach mathymu. Na mułkownych wikach ſo jenoż běžna potrjeba krnie. We mamżu może ſo potrjeba bjes cžełow łupeſ. Sa ſkôrne druźiny a twarn, kotrež maja njepschihódnu wjeſnomu płaczijnu (Zrachț), nieje wulki ſajim. Wizmaniti jeczmień w cželkich druźinach ſo ſwonka Barlina kupuje, jenoż ſrênje druźiny namakaſu w Barlinje kupow.

Mežera płaczeſche w Barlinje zentnar

pschenicžu W 8: 10,90 hr., W 9: 10,25 hr., — rożi R 8: 8,40 hr., R 11: 8,55 hr., — jeczmienia G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr., — wowſa H 11: 8,35 hr. H 13: 8,50 hr

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaczizny wo 100 kilo hriwnje.

	28. 4.	27. 4.		28. 4.	27. 4.
Pšenica	214,0	214,0	bunv	20,0-22,0	20,0-22,0
rožka	177,0	177,0	woka	30,0-31,0	30,0-31,0
ječmień now.	—	—	módre łupiny	17,0-18,5	17,0-18,5
ječmień, nal.	—	—	žołte łupiny	29,0-31,0	29,0-31,0
wows	—	—	zeradella	44,0-48,0	44,0-48,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	27,35	27,35	lany wosušk	17,30	17,30
ržana muka	22,25	22,25	ſuch. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruški	19,10	19,00
ržane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana ſłoma	—	—
hroch, Viktor.	35,0-38,0	35,0-38,0	pšenič.		
lane symjo	—	—	wowsna		
pjeluški	32,0-35,0	32,0-35,0	jeczna		

Płaczizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 204,0 9: 205,0
Płaczizna za rożku za wupłodźerja 8: 168,0 11: 171,0
Płaczizna za jeczmień za wupłodźerja 7: 173,0 9: 178,0
Płaczizna za wows za wupłodźerja 11: 167,0 13: 170,0

Płaczizny rêzaneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

28. haprleje 1936 Płaczizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne druźiny a woznamjenjenisy ...

Wotv: 268.

Połnomiasne, wukormjene, najwjetſeje rêzneje hódnoſce hač do 6 lêt	41
Młode miasne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	35
Mjenje picowane wſêch ſtarobow	—

Byki: 289.

Połnomiasne, wurośćene, najwjetſeje rêzneje hódnoſce	42
Połnomiasne, młódſe	38
Mjenje wukormjene młódſe a derje picowane ſtarſe	33
Spatne	—

Jałovcy a kruwy: 889.

Połnomiasne, wukormjene kruwy najwjetſeje rêzneje hódnoſce	41
Połnomiasne, wukormjene jałovcy najwjetſeje rêzneje hódnoſce hač do 7 lêt	37
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałovcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałovcy	24
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Celata: 3295.

Najlépſe wukormjene (1. druźiny)	78–83
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	62–75
Spatne (3.)	48–58

Wowcy: 2670.

Młódſe a ſtarſe wukormjene (5. druźina)	36–38
Starſe wukormjene (6.)	31–35
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	23–32

Swinje: 16018.

Połnomiasne, wos. rasow a ich křiženj., hač do 1¼ lêt ſtare	54,50
Wukormjene	52,50
Miasne	50,50
Spatne	48,50
Rancy a kundrosy	53,50

Radio

Schiwórtk 30. haprleje ſo ſłyſchi:

Königswusterhausen. Nimo ſnateho wſchêdneho programma: 6,10 tačzele. 6,30 ranſchi konzert (je Saarbrückena). 11,30 ſa bura. 15,30 ſhromadne dźêło jerſchich w praſchenjach wocžiſchnjena. 18,30 wo Islandſkej. 18,45 ſport. 19 tačzele k ſwjatoſkej. 19,30 witanje dźêlacžerſkich delegaziow. 20,10 tačzele (ludowa hudźba. 21,10 hra „Wotrocžk Jan“.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchêdneho programma: 6,30 ranſchi konzert (je Saarbrückena). 8,20 ſa hoſpoſu. 11,45 ſa bura. 17,40 75 lêt pólneje żelezniży. 18 wjeſkoty ſrjoſtok. 20,10 rejwanſka hudźba. 22,30 witanje dźêlacžerſkich delegaziow.

Hišchcze wažne ſ dnjowcho programma: Hamburg: 20,10 rejwanſka hudźba. Wróſtſlaw: 21,15 Walporna nóz na wży. Stuttgart: 2010 Mezartowy zyklus. Warſchawa: 20 łohka hudźba.

Hłowny redaktor Marko Smoleſ w Budyſinje. Zamolwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnoſt Dušman w Budyſinje, za lokalny dźêl a pſiłopk Marko Smoleſ w Budyſinje a za nawôſtki dr. Jan Cyž w Budyſinje. — Wudawa a ćišć dr. Jan Cyž w Budyſinje.

D. A. III. 1936 2225. — W tu khwilu tarifna liſcina čo. 5 płaći.

S **Khróšćiji a Worklej.** Maćerjam žo rada podawa ſrjedu 6. meje 1936 popołdnju w 2 hodźinomaj w hoſćenju w Khróšćijach a ¼4 hodź. w ſchuli we Worklejach.

S **Kamjenc.** (Słowna ſprawozdźenja ſahrodniſkeho towaŕſtwa.) Nětkuſche wokrjeſne žadyhłowarſke towaŕſtwo, nětko ſahrodniſke towaŕſtwo, wotmě w Lehnannej hotelu ſandźenu njedźelu ſwoju 55. hłownu ſchromadźiznu. Wobkuſel ju jenoż mało zobuſtawow wopyta. Wjeſko ſchromadu do towaŕſtwa 256 zobuſtawow ſłuſcha. Tſjo běchu w běhu ſaſtkeho lěta wumrěli. Pokładnik Friſchmann poda rosprawu wo pokładni, kotrejž rjany pſchehłyk wosta. Pokładnik Pfeiffer rosprawſchesche podrobnje wo moſchtawje, kotraž ſo pſchezo lěpje wumiwa. Pſched nětkuſche 9 lětami běchu zobuſtawy nětkotre ſta podźelow wupiſake, ſo by ſo mo'ctaſtowo mohło ſawjeſć. 38 tajkich podźelow móžeſche ſo nětkole wróćo płaćić. Na to měſeſche rataŕiſki rada Umhauer ſajimawy pſchednoſchć „Schto dyrbi płahowaŕ ſadu wo pruhowanju pſched nakładźenjom ſadu wědźeć.“ Pokaſa ſo, ſo pſchewjele ſadowych druzinow płahujemy. Kajkoſćej płodow ma ſo połepſchićź. Pſchi tym je trěbne, ſo ſo ſad z ſaſtom ſkedźlimje ſchćipa, ſo njeby błakow dóſtał. Wězwuſtojne ſkładowanje je trěbne, ſo ſo ſad njeby ſmorſchćił. Też na prawe wuběranje ma ſo na'cha kedźbnoſć ſłožić. Wichelake ſu druźiny ſadu: 1a blidowy ſad to je tajki, kotryž je biesperoćny, blidowy ſad ſ 25 proz. małych ſmyłkow, kuchińſki ſad a ſad za ſabriki (móſchť). Ale žana druźina nieźmě nahnita być. Też 4 druźiny po wulkoći ſo ro'eſnamaju. Jnkn kraj je do nakładowaŕſkich wokrjeſnow (Oberlandebezirke) rosdźelony a w kóždym je jedyn wyſchi pruhowaŕ ſadu. Tutomu pruhowarjo k boku ſteja, kotřiž maja ſad, kiž ma ſo wotpóſłać, dokładnje pokóbnoſćiś a nakładny liſt wupiſać. Wudawki, kotrejž z tym naſtanu, njeſu wulke. Tuto pruhowanje pak dotal płaćił jenoż ſa ſad, kotryž wulkowobkhod dóſtawa. S nim ma ſo wupłodźeć pohnuć, ſo by po móžnoſći biesporoćny ſad podawał a ſo by p'chetriebał p'ched hubjenymi tworami ſchkitany być. Na tydźeńſkich wikach ma tudyſchi ſad pſchezo jako němſki ſad wosnamjenjeny być. Tutomu pſchednoſchej ſo žiwa rosmołwa pſchi'amkny. Też ſo wobſamkny, ło ma ſo jěſba na łatnu ſahrodniſku wuſtajeńzu do Driežđźa ſarjadować a ło ma ſo po'pytna ſahroda ſa hojeńſke a korjeninowe roſtliny w Połčnizy wobhładać.

S **Kulowa.** (Wjeſke njeſbožo tu 18lětneho pomocnika Möllera ſ Driežđźan potrjechi. Při dźewokaniu ſekera wot towora wotſećawſchi, jemu do wóčka ſtrela. Lěkaŕ pſchikaza, ło ma ſo hnydom do Driežđźańkeje wóčneje klinik dowjeźć. Njeje pak nadźije, ło ſo jemu widźenje wróći.

S **Jannowo.** (Zwila wudrow.) W Jannowſkich hatach ſu pſched nětkotrymi dnjemi hižo 4. wudra w tutym lěće ſabita. Dalſche wudry ſu ſo hiſćeće wobkedźbowałe. — Rybniki ſu ſaſo połnje wobſadźene, hdyž běchu ſo doſpołnje ſ wodu napjelnike. — S nětkuſcheho wjeſneho hata je tudyj he kubło nětkje 70 kórzow wunoſchneje ſemje pſchihotowało. — Tudyſche ryćerſtwo je lětſa nimale zyku wokolinu ſ dobrymi běrnami, krutymi p'cheźiwo rakej, ſaſtaralo. — Wu'běhowanje koni běſche tu ſandźenu wutoru dopołdnja na tudyſchim ryćerſkuble. Skoro wſche konje ſ zyłeho hamtſkeho wokrjeża běchu ſo na wuběhowanje pſchiwjedźe.

S **Klénoho.** Tudyſcha wjeſna ſkupina DAF postaji ſchtwórtk wjeczor na ſtarym ſwuczowaniſchću meju. — Wokrjeſne burſtwo w Rósborku pojědźe 17. mje do Skorjeja, ło by žebi tam Kleiſtowe kaſarny wobhładało. Wjeſne burſtwa tutoho wokrjeża maja ſo pſchi tym wobdźělić. Gulaſchowa kanona ſo wo jěſcź poſtara. — Na dnju nazionalneho dźeła ma ſo tu wołkhad wotměć, pſchi kotrymž ſo w'chelake wołowe ſkupiny, kotrejž dźeło p'chedſtajeja, wobdźěla. Na kónzu wobkhada ma ſo wjednikowa rěcź ſłyſchećź. Wječorny programm pſchewjedźe wjeſna ſkupina DAF.

S **Krjebje.** Přeni haſcheŕ'ki cźah dobrowólneje haſcheŕſkeje wobory w Krjebi ſo 1. meje ſhromadnje na ſwjatoczńoſćiś w Rychwałdźe wobdźěli.

S **Rychwałda.** Zyrkwinſke: Pſchichodnu njedźelu dop. w 9 hodź. žerbſke a ¼11 hodźin němſke Baže ſłužby.

Serbſki kwaš w Lubinje.

Saůdźenu njedźelu wopyta nětkuže 1800 Barlinjanow wuſtajeńzu w Lubinje, kotruž běſche tamniſchi wobſtkadny hamt ſarjadował. Wošebitu kedźbnoſć ſbudźi tam žerbſki kwaš, kotryž je wuſtoina žerbſka wuſchiwaŕka Paulina Krawzowa ſ Khoćebuſa do klankow ſdraſćika. Bórkowſka kwašna draſta je wošebje riana a hdyž zuky cźah, nawożenju a niewjeſtu, braſchku a druźki pſched žobu widźimy, njemóžemy tutu pichiſtoju a tola tak pyſchnu draſtu doſć wobdźiwać. Knjeni Krawzowa ſ tutymi ſwoiimi draſtowymi klankami wulku reklamu ſa naſch žerbſki lud cźini. Wy na cźaſu hyło, ło hychmy też w Budyſchinje ſako jónu wuſtajeńzu naſchich rjanych draſtow widźeli. Knjeni Krawzowa ſwój kwaš rady k tajkemu ſamérej pożeji.

*

S **Drježđźan.** (Stawny wopyt na němſkej ſahrodniſkej wuſtajeńzy.) Na prěnich tſjoch dnjach ſwjeđźeſche wuſtajeńza hižo 50 000 wopytowarjow ſapiźacź. Njedźela ſama pſchinjeße rekordny wopyt 24 000 wožobow.

Cyrkwinske powěsće

S **Budyſchina.** Pſchihotowanje ſa dźěćiſkemſchenje faraŕa lic. Ludwiga ſchtwórtk wjeczor we 8 hodź. w evang. towaŕſchowni na Bornczeŕſkej haſy 23 wupadnje. — Na narodnym ſwjeđźenju němſkeho ludu pjatk 1. rožownika 1936 w Tuchońſkej zyrkwi: Rano ¼7 hodźin ranſcha ſwjatoczńoſćź k dnjej narodneho dźeła ſe ſodruſtwowanjom evangelſke. ſłužby młodźiny; narěcź ſměje faraŕ Vogel.

S **Khwarćija.** Schtwórtk wjeczor ½8 hodźin němſka nutrnoſćź.

S **Lupoje.** (Porjedźenka). Pjatk 1. meje popołdnju w 3 hodź. němſke kemſchenje.

S **Porſchiz.** Pjatk 1. meje rano we 8 hodź. němſke kemſchenje.

Posledn'e politiske powěsće

Jendźelſki ſaſeń wo roſtliźenju pſched delnim žejmom.

W jendźelſkim delnim žejmje je žo wutoru prěni kóćź ſaſoń wo hoſpodaŕſkim roſtliźenju ſa lěto 1936 cźitał, hdyž běchu žo namjetu na pſchemjeńenje ſ 236 błožami pſchećźiwo 123 błožam wotpokaźe. — Dźěłaćeŕſka ſtrona je namjetowała, ło by žo pichichodnu wutoru w delnim žejmje powſchitkowna roſmołwa wo ſwonkownej politiju wotměła.

Kſchižach „Emden“ do Newyorka pſchijěł.

Póndźelu pſchiwpołdnju je 169 offiźirow a namóřiſkich kadettow wobžadli kſchižaka „Emden“ do Newyorka pſchijěło. Sa dwaj dnjej, kiž ſchćitaŕ w Newyorku woſtanje, žebi ſaſtmanoſće města wobhładaja.

Naćźiſk jendźelſkich praſchenjow hotowy.

Kaž žo ſ Londona powěź, je jendźelſki ſwonkowny hamt naćźiſk praſchenjow ſhotowił, kiž maju žo Němſkej pſchedpołožićź. Też žo ſhoni, ło belgiſke knježeńſtwo njeje wožebitych pſchećźow wuprajiło, kiž praſchenja naſtupaju.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Auf Antrag der Landwirtin **Anna Elſa Malcher** in **Bröſa Nr. 27** wird das für ihren am 25. Juni 1935 verſtorbenen Vater **Traugott Andreas Malcher** in **Bröſa** am 18. August 1934 eröffnete landwirtſchaftliche Schuldenregelungsverfahren für ſie weitergeführt. (Art. 13 der 7. D. V. v. 30. 4. 1935 z. SchRG. in Verbindung mit § 4 SchRG.)

Entſchuldungsſtelle bleibt die Landſtändiſche Bank des ehemaligen Sächſiſchen Markgrafthums Oberlauſitz in Bautzen.

Alle Gläubiger, die am 21. April 1936 gegen Fräulein Elſa Malcher perſönlich oder an ihren Grundſtücken ſichergeſtellte Anſprüche hatten, werden aufgefordert, ihre Anſprüche bei der Geſchäftsſtelle des Entſchuldungsamtes (Juſtizgebäude Zimmer 331) bis zum 30. Mai 1936 anzumelden und die in ihren Händen befindlichen Schuldurkunden einzureichen. Die Unterlaſſung der rechtzeitigen Anmeldung hat Nachteile hinſichtlich der Beitreibbarkeit der Forderungen zur Folge. (Vo. E. 161 K.)

Das Entſchuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen,
den 21. April 1936.

Nowe jězdne koło ?

Ja!
Ale jenož
Míele
Dostać we wikow. jězdn. kołow
Ernst Falting w Niesważicach
P. Horbank w Khróšćicach
Jurij Hebiack w Pančicach
Hana Popella w Kulowje
Paul Koreng w Njebjelčicach

Wuželhelſnja „Sausewind“
Při Lawskej wěži 849
Woblek splotować a rjedźić płaći **2,50**
Wunorjedźenje wšitkeje mužaceje drasty naš krawc wukonia. Přijimamy čelne šaty k žehlen u

Vogtlandske
Zwjeſne Domowne Wumělske **gardiny**
story, voile, prěčne wobrubki, barbne tkaniny, rolowy kupujeće jara płać. hódno pola
Spitzen-Ublemann
w Kamjencu na Hrod. horje (am Schloßberg)

BRENNABOR
kwalitne koło
jenož wot 823
Rich. Kieschnicka
na Hošić hasy

Płaću za 595
konje k rězu
najwjetše dnjowe płaćizny. W nuzy přijědu ze swojim transportskim wozom najspěšniso. **Clemens Hartmann** telefon 419 / w Kamjencu

LINGEL der Herrenschuh
Dostanjeće je w stupnj. domje
Mark
w Kukowje

Čiſćimy
Formulary wšěch druźin
Pokładniske knihi
Změnki
Kwitowanki
Lutowańſke knižki
Statuty
Lisćiny płaćiznow
Katalogi
Wokolniki
Napisy na listy
Zdźělenki
Zličbowańki
Wobalki za listy
Plakaty
Prospekty
Adresy za pošt. posylki
Kóždy reklam. nakład
Programy
Sobuſtawske khartki
Přeprošenske
a zastupne khartki
atd.
ćorne a we wjacybarbnym wuwjedźenju kaž sebi přeješe stajnje płaćizny hódno
J. Cyž
serbska knihićišćefnja a knihaŕnja w Budyšinje w Serbskim Domje

Dein täglicher Kaffee: KAISER'S KAFFEE
Unsere beliebten Kaffee-Sorten:
125 g: —.50 / —.60 / —.70 / —.75 / —.80 RM.
500 g: 2.— / 2.40 / 2.80 / 3.— / 3.20 RM.
Kaiser's Tee und Kakao in ausgezeichneten Qualitäten
Kaiser's Schokolade u. Zuckerwaren, Keks und Gebäck aus eigenen Fabriken
Kaiser's Lebensmittel preiswert und gut: Hülsenfrüchte, Teigwaren, Südfrüchte, Obst- und Gemüse-Konserven
Kaiser's Weine, Apfelsaft u. Fruchtsirup aus eigenen Kellereien
3% Rabatt in Marken wen. Ark. ausgen.
KAISER'S KAFFEE GESCHÄFT

Woblubjene a rjenje drascace
pućowańſke, dirndlace a smuhate drasty
tež za sylne žony, wšě nowočasne mustry a barby
Wulki wubjerk! (846) Tunje płaćizny!
Otto Hartmann
w Budyšinje na Žitnej hasy 7/10

Na Mnišoncu
Štwórtk, 30. haprileja, tradicijonelny
walporny swjedźeń 847
Zabawa! Hudźba! (Trompety) Reje! Wohnjostroj!
Přećelnje přeprošuje **Pawoł Hantuschec swójba**
Składnosć k jědźenju wot Budyšina (cyrkw. naměsto) had „k hajkowni“ wjeczor we 8 hodźinach z Herzogec pućowańſkej ſłužbu

Žonjace kłobuki we wulkim wubjerku
mějićelka [851
na Serbskej hasy 7 **Gertrud Kluge**
Přeprassowanje, předźěłanje najtuńšo

Słubow. khartki
Kwasne khartki
Přizejwjenje rodźenjow
Wšě čišćeŕſke dźěła
za swójbu a swjedźenje w módowym wuwjedźenju, zhotowja
knihićišćefnja Serbskich Nowin

Přirodnoléčaŕſka praksa knjenje H. Schaffrath
w Budyšinje, na Hajnikowej drózy (Jägerstraße) Telefon 3486
Lékowanska gymnastika, masaža, homöopatija a biochemija
Réčne hodźiny: Z wuwzaćom njedźele a póndźele wot ½10 hać 12 hodź. wšěnđźe. Wutoru, štwórtk a pjatk hišće wot 18 hać 19 hodź.

Šulske knihi
za wšitko ludowe a wyšše šule, serbske a němske, wjazane a njewjazane, wobstara, njejsu-li na składzie, za krótki čas
Serbska knihaŕnja w Budyšinje

Přiloha k čistu 100

SERBSKE NOWINY

Srjedu 29. haprleje 1936

Steji Twoje mjeno hižo na lisćinje?

„Praj mi, ſchto darisch, a ja cži praju, ſchtó żiw!" Tuto ſkowo ma płaćiś. Dar teho, kiž jón doſtanje, jenož njeſwjeſeli, ně, ma jeho też wuſnamjenjeć, dyrbi na luboſć a cześćowanje pokazowaś, kiž daricżel jemu wopokazuje. Skónčnje kóždy dar hiſchcże też daricżela wobſwětla a to druhdy prawje jaſnje. Nałoż w żebi kruch jeho cżłowjeſtwa, jeho hódnoſcże a jeho bźdżenja. Sżyła njeje lohko darowaś, prawje darowaś. Kdyż pak ſo prawe pſchi darowanju trjechi, je to wuſnaće, wjeſoły wopor, prawy w małym wulkim ſkutku!

Němſki lud je ſo na narodnym dnju wjednika a němſkeho kanzlera pſches SA k dźakanemu woporej namołwjak. SA a lud w jenomyſlnej ſhromadnoſći ſkutkuje, ſo wſchitkaj wjednikej Adolfej Hitlerej dar pſchinjeſu, kiž je ſwobom luboſcżą a ſlubjenje, tola też **hódny němſkeho naroda.** „Dźakny wopor naroda" je zyle nowy pucź darowanja. Kdyż wſchitcy w ludu jenomyſlnje a radoſtnje tutón pucź wjednikowoje SA póndu, ſwět ſyſnaje, **ſchto wěra a luboſcź němſkeho ludа k jeho wjednikej wopſnamjenja.** Chcemy wjednikej pokazaś, kak wulkej ſtej naſcha luboſcź a naſche dowěrjenje k njemu, kak njeſtatſchażomnje bźdżenja a pſchezo ſwěra a ſćłdowańſtwo němſkeho ludа jemu ſtłuſchatej. Chcemy ſwětej pokazaś, ſo buchmy jenomyſlni a ſtylni pſches ſwěru, kotruż je naſ wjednik ſe ſwoiim żiwjenjom wucził!

W lětach wojowanja je SA ſmużicze a njepowalnje krocżiła, njeſpróżnjowje je bubnowała a wabiła, po ſkhodach horje a dele khwatachu SA-towaŕſchojo, wjednikowe wudyrne wotbźelenja, ſo buchu żobu pomhale, wjednika a ludа do wulkotneje jednoty ſelchkrećz, kotraż bźenża naſch wótzny-kraj żohnuje. Ludowy towaŕſchо, SA je ſtajnje k Tebi pſchiſchła, jara ſtajnje. Je wo Twoje burje kłapała, je wo Twoju wutrobu kłapała, je w Tebi to wubudźiła, ſchtoż běſche dobre a żyłne ſa Twój lud. SA pſchezo pokrocżi, budźe pſchezo jako wjednikowe wudyrne wotbźelenje pola kóždeho w ludu kłapaś, kóždeho budźiś a żobu ſtorhnje, **ſo by we wulkej němſkej ludowej ſhromadnoſći żobukrocził a żobuwojował.**

Dźenża pak w dnjach hacż do 22. meje njech kóždy w ludu jónkrótcż krótki pucź hacż k blížſchej jſtwi SA-wudyra kóndźe a żo tu do liſćinu „dźakneho wopora naroda" ſapiſche. **Ludowy towaŕſchо, ſteji Twoje mjeno hižo na liſćinje?** Dy jo ſ radoſcżu a hordoſcżu ſapiſchesch. SA kóždu liſćinu „dźakneho wopora naroda" wjednikej pſchedpołoži, tchodźa kóždy w ludu ſwój dar k narodninam wjednikej ſamemu da. Steji Twoje mjeno hižo na liſćinje? „Dźakny wopor naroda" je **najrjeńſchi dźak k narodninam ſa wjednika,** kiž może cżłowjek ſobi myślicź. Wulki to **woporny ſtuk,** kiž ma SA kóžde lěto pſchewjeſcź a ſtajnje wjednikej k narodninam pſchepodacź. „Dźakny wopor naroda" ma wuprajicź, ſo żyły němcźi lud żo winowaty cżuje, **w duchu wotkazanja Horſta Weſſela** ſe ſwojim woporným ſtutkom ſwoju ſwěru a ſwój dźak wjednikej wurjajicź. „Dźakny wopor naroda" ſo kóždoletnje do wjednikoweju rukow połoži k wutworjenju nowych wulkich kulturnych hódnoſcżow a k ſwědcżenju, kak je němſki lud żo laſtajicź ſwólniwy. Stabowy ſcheſ SA, Wiktor Lutze, je postajił, ſo chże SA w tutym lěcże jako prěni twaŕſki kamjeń k dźakneniu woporej naroda ſydliſchcżo ſa němſkeho dźełacżerja twarićz. Ssydliſchcżo dyrbi njeno SA nowjeć a tak wo ſćłdowaŕſkej ſwěrze a nazionalſozialiſmje rěcżeć.

Němſki lud twaŕſke kamjenje ſa tute ſydłeńſke twarjenja ſnoſy. Je dha dara k narodninam, kiž daricżelej wjazy wjeſela a cżeſcże cżini? Ludowy towaŕſchо, ſapiſch hiſchcże dźenża ſwoje mjeno na liſćinu ſa **„dźakny wopor naroda."**

Saksky burja pojědu do Frankobroda a k Rhynej

Krajny buŕik wjednik Helmut Körner ſakſkim buram ſcżěhowaze woſjewja: prěnja a druha wuſtajeńza ſeżiwjeńſkeho ſtawa ſtej wjele ſakſkich burow do Erfurta a Hamburga pſchiwabiłej. We cżaſu wot 17. do 24. meje budźe w Frankobrodze n. M. ſtecża ſtatna wuſtajeńza ſeżiwjeńſkeho ſtawa. Kóždy bur a rataŕ měł tutu pſchileżnoſcź wuzicź, ſo by ſwoju wótcżinu ſpóſnał. Se ſakſkeho krajneho burſtwa pojědże ſtyła 10 woſzebitych cżłonow ſa najniſchu płacżinu do Frankobroda a potom k němſkemu Rhynej. Hobrita wuſtajeńza nimo powuczażnych wotdźelow „wicżny porjad" a „bur we wupkodźerſkej bitwje", najwuſnamniſchi płahowańſki ſtót Němſkeje, 7000 rataŕſkich maſchinow a narjadow a wjele druhich ſajimawoſczow pokaſuje. Je to najwjetſcha lětuſcha burſta wuſtajeńza zyłeje Europy. Saſſzy burja też pſchi tutej ſkładnoſći dopokaża, ſo wſchě możnoſcże wuzita, ſo buchu też w pſchichodźe ſ najlěpſchimi mozami ſwojej tolt a ſ tym ſwojej wótcżinje ſłużiłt. Pſchiſłuſchnizy żeżiwjeńſkeho ſtawa ſakſkeho krajneho burſtwa, wopytajcże w cżaſu wot 17. do 24. meje tſeczu wuſtajeńzu żeżiwjeńſkeho ſtawa w Frankobrodze n. M.! Wuzicże pſchi tym wożebitych cżłonow krajneho burſtwa. Informazije wudźeleja wſchitzy wjeſni a wokrjeżni burſzy wjednizy.

Žona, kotraž dwójcy wumrě

Sſnine běſche pſchewodźenje, jako w Monestu kaſchcż Hany Bochinſkoweje k rowu njeſechu. Jednaſche ſo wo hiſchcże młodu żonu, kotruż bě boża ruczka ſajała. Po rumuniſkim waſchnju wotewrjeny kaſchcż w ſwjatocżnym cżłonu po tćrchowie njeſechu. Do płakańza mandźelſkeho ſemrěteje bě nadobo ſakſchik ſe ſto ſchijow ſtyſchecż: Morwa bě ſo bihnyła! A potom „ſemrěła" Hana Bochinſkowa nadobo ſtawaſche. Do ſmjercże ſaſtróżeni nóſcherjo kaſchcż puſchcźichu a „cżełko" wożrjedj pſchewodniſtwa ſtejeſche. Po ſdaczu morwa, takle k żiwjenju ſłudżena, běſche dołpołnje ſamylena, a njemóżeſche ſebi położenje wutołicź, w kotrymż běſche. Cżinjeſche wulkej weczi na pſchewodźerjow a bźeſeſche potem, ſwojeho muża a pſchiwuſnych ani kedźbu njemějo, ſ wulkimi kročelemi k wukhodej tćrchowa, khwatajcże won na dróhu a — runje pſchikhadźaju auto ju pſcheječe. Pſchikhwatani pſchewodźerjo, jako prěni domjazu łekaŕ ſwójby, mójachu hiſchcże ſwećicź, ſo je żona nětko woprawdźe morwa. Modźeŕ auta njemóżeſche wós wjazy w prawym cżaſu ſaſtajicź a ſmylena żona, pſched rowom a ſmjercżu cżekajo, bě runu měru do auta bźaża. Tutu ſtawiſnu dopiſowaŕ „Daily Expres" w Bukareſcże ſwojej nowinje łdźeli a wokrucżeſche, ſo je ſ ſararjom, kotryż běſche ſ wocżitym ſwědkom tuteje wěry njepodobneje ſtruchohry był, wożobinjzy rěcżaŕ a ſebi wo wſchitkich jenotliwoſcżach rosprawjecż dak. j

Powałanſke wubźdżowanja w Königsbergu dokónczene.

Dołkónczne wojowanja w ſtatnym powałanſkim wubźdżowanju ſłónczichu żo póndźelu wjeczor w Königsbergu ſ theoretiſkim pruhowanjom. Na wobrazu widźimy ſtatneho młodźiniſkeho wjednika Baldura ſe Schiracha, kotruż póndźelu dojědże, w rosmołwje ſ jenej wubźdżo waŕku. Pſchi nim na lěwo ſteji wyſchſchi krajny wjednik Arnann, kotremuż ma żo ſawjedźenje powałanſkich wubźdżowanjow pſchipiſaċ. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Syrotka

Ludowa pěſeń. (Sm. I, 132 a II, 102.)

Bjarnat Krawc.

(Skónčenje.)

Dalše ludowe spěwy w Finskej a Nižozeńskej z podobnej maćiznu su same suchuške bjez hłubšich samostatnosćow.

Za nas Serbow pak je hiśće wažne, kak su naši literarni wumělcy so „Syrotcy" wěnowali. Jedna so wosebje wo Handrija Zejlerja a Jakuba Cišinskeho.

W Zejlerjowych spisach namakamy jenož dwoju pěsni, kiž nam praja, kak zrudne je syroćne žiwjenje. W jenej skorži wopuščena stwórbje swoju bolosć:

„Śła syrotka do haja, hdyž liśco spaduje.
Ju wšitke kećki znaja, k nim wona rěčeše:
Praj brězyčka ty běła, hdźe maš ty liśićko? —

„Ja liśićko sym měła, nětk je mi spadnyło!"
O zróstna bréza běła, bjez lisća we hajku,
Ja sym też něhdy měła ach lubu maćerku!"

W ličiskej rozmołwje z holu, z rolu zjewja so dale lube pomjeńki syroty na njeboh nana, na starèju.

Druha miła pěseń Zejlerjowa réka:

Syrotcyna hodowna próstwa.
(H. Zejleŕ III, str. 284.)

Pod hodownym štomom samotna wodźi čežke, ale dowěrliwe mysle, prajicy:

Płač so mi roni, nan pod zemju spi,
K hodam so zwoni, štó wobradźa mi?
Maćerka droha štom njehotuje,
Khudźinka wboha khlěb wunraduje.

Syrotka khuda, što započnu ja?
Myslička hóda, hdźe přečela ma:
Dźéćo ty Boże, kiž w njebjesach sy,
Dary a zboże mi wudźělej ty!

Wobradź mi wšitko, štož było mi by,
Njeje-li na blidko, budź do wutroby.

Hłuboko přima Cišinski do wutroby, wosebje w swojej wobšérnej pěsni „W Božej nocy" (Krew a kraj. 1900), husto na wašnje ludoweje pěsnje naložuje.

Bože dźéćco jězdźi po domach,
Dźéćci wo jstwach jima jusk a strach...
„Tebje, njekničomnu hepjelu
Z rumpodichom sobu póscélu,
Zo bych z wočow tebje wěčnje měła,
Z přeměnkom bych njeměła wjac' dźéła!"
Macocha na holéku bijo borka,
Z hroznym klećom kurjo ze jstwy storka.
Płačo z dwora běži syrota,
Płačo w snězy přez wjes tupota.
Běži w runej měrje do khójnow,
Hdźež ma Boża martra čichi skhow.
Často tam bě w sylzow paćerju
Wolała za njeboh maćerju; —
Do sněha tam khudźinka so klaka,
Za kříž hraba, prosy, skorži, płaka:
„Jězusko, ty rad maš syrotki,
„Wobradźeš jim wbohim dobrotki.
„Dźensa jandźelkow jim z njebja daš,
„W šuli rjenje rěčał knjez je naš.
„Boże dźéćco dźensa z njebjes stupi,
„Dobrym dźéćcom wozyčk, wowcku kupi,
„Krušwy, poprjancy a worjechi; —
„Z prutom wušwika pak njeplechi. —
„Poskhaj, lube Jězusdźéćatko,
„Hdyž će khude prosy kurjatko!
„Ja chcu posł'chać, wuknyć, dźélać pilnje,
„Ale dźensa tule zastań smilnje!
„Hdyž z tym połnym wozom přijědźeš,
„Dyrbiš jowle — wobradźeć — mi też!" —
Syročinku mólče bola tupki,
Zamkaju so wóčkow mučne pupki...
„Aj, kak rjeńko horka wulku jstwu
„Ze swěčkami rozswěćili su!
„Boże dźéćco z njebjes jědže dele
„A ma hrajkow telko, telko wjele!
„Jandźelki tak rjenje spěwaju,
„Na mnje z luboscu so smėwaju.
„Włóski, ličcy, čoło majkaju,
„Z wowckami sej zo mnu hrajkaju.
„Lube, złote — Jězus—dźé—ćat—ko!" —
Wo snje wjeseli so kurjatko.
Zdala klinča zwony Božej' nocy,
Khwala lubosć njebjeskeje nocy.
Na kříž, na holéku sněh popaduje,
Z hubu lodowej wětr w khójnach duje. —
Boži dźeń, hdyž ludźo ke mši dźéchu,
Zmjerznjenu ju namakali běchu.

Też slědowacymaj pěsnjomaj Cišinskeho je wukónc zrudny, hnujacy. Prěni podawk hraje w nocy swjateho Jana (přir. Serbske zynki str. 35/36). Syrotka po łukach błudźo namaka nahle rědku kwětku, kiž jeno za 100 lět jónkróć zakćéje z hórskoh/ skhowa.

Kwětka wonja, wabi, wita lubje:
„Sćipni sej mje, wušćipnješ sej zboża!"
Holćka šćipny, krik ji zemrě w hubje,
Kwětka zblědła, wětry w šmrěkach hroža. —
Rano jahodkarka holćku skubnje:
Ručka, rěči, zajała ju Boža. —

Druha najstarša pěseń Cišinskeho wo syrotcy steji w jeho knizy „Formy" str. 51. Formalnje a rěčnje krasna, po wobsahu samostatna a jimaca. Njech wona skónči hłowny rjad poetiskich wutworow wo tutym předmjeće.

Budyske stawniske powěsće

Wutoru 28. haprleje 1936.

Narodźili su so: 22. 4. Pawołej Gustavej Willijej Rennerej, elektrotechnikej w Nowych Družkezach, synaj. — 23. 4. Gustavej Alfredej Henselej, blidarskemu mišchtrej we Wjeleczinje, synaj.

Wumrěłoj staj: 27. 4. Gustav Adolf Rabowsky, priv. moleršti mišchtr, 74 lět. — Hana swud Bělina rodź. Pětschej, rentmarka, 78 lět.

Wusudźenja

§ Dołho bješe dźela běšche Maks Milli Pallmer ſ Dźiwoj byk. Na poſled bě w Budyschinje bydlił a bě skónczenje w lěcze 1935 w Heiſej ſkale w Bórku dźěło namakał. W tym czaſu bě ſa ſebje a ſa ſwoju żonu a ſa ſwoje tři dźěcži ſpomożerſke podpjeru, tydźeńſzu 18,50 hr. wucżinjazu, doſtawał. Naſnymu 1935 jeho wobſtorżichu, ſo bě dźěłowy hamt wobſchudźił, dokelž njebě ſwoje ſaſtużby pola Heiſa w junију a w julиju 1935 porjadnje wotſewił. Běſche pjeza 36 hriwnow podpjeru pſchewjele doſtał. Pſchiſłużny ſud w Budyschinje bě Pallmera wuwinował. Pſchi jednanju, ke kotremuż po powołanju ſtatneho rěczniſtwa dóńdże, ſo ſwěrcżi, ſo bě Pallmer wſcho do hromady w junију a julиju 43,87 hr. wot Heiſa doſtał. S teho mězachu ſo 15 hr. wotliczicź, kotrež běchu kupna placżiſna ſa kupjene hamorki, kotrež bě Heiz wuložił. Se ſbytka, 28,87 hr. wucżinjazeho, bě Pallmer 21 hr. dźěłowemu hamtej wotſewił. Sbytnych 7,87 hr. mězeſche ſo ſnajmjeńſcha na tři njedźele roſdźělicź, tak ſo na jedyn tydźeń mjenje hacż 3 hr. wotſtachu. Sſud nimo teho njeměſeſche ſa wuſamkњene, ſo pſchi njedoſtatku knihiwjednjſtwa w Heiſez pſchedewſaczu njeje ſo ſmyſł ſtał w naſtupanju Pallmerowych dochodow. Powołanje ſtatneho rěczniſtwa ſo tohodla ſaczińſny. Bjes wuſpěcha pak Pallmer ſe ſwojim powołanjom pſchecżiwo roſſudu teho ſamoho pſchiſłużneho ſuda woſta, kotryż bě jeho dla wospjetneho paduſtwa k 3 měſazam jaſtwa ſaſudźił. Sſwědzy dpokaſachu, ſo bě Pallmer jeneho dnja w junију 1935 na Muzakowſkej dróſy njedaloko Budyschina ſ pſchiwěſchaka cżeſitеho auta, kotryż bě na krótki czaſ njewobkedźbowany, mały měſchk ſe 7 hacż 8 puntami dźecżela kradnył. Sſyniło bě potom naſnymu jenemu ratarjej ſa 3 hr. pſchedał. Podarmo ſpytaſche ſo Pallkner ſ tym wurěcżeć, ſo bě měſchk něhdże 3 metrym ot pſchiwěſchaka leżo namakał a bě jón ſobu wſał, dokelž měnjeſche, ſo nima żaneje hódnoty. Jeho powołanje ſud ſaczińſny. Swoſta pſchi 3 měſazach jaſtwa.

Hudźba — wumělſtwo — dźiwadło

— **Rolaſtowe dźiwadło** pſchedſtaja hacż do ſchtwórtka expediczny film „Abeſynſka". We wotměnjazych wobrazach widźimy daloke pſchestrěnje mało pſchepſłědżenych kónczin Abeſynſkeje. S druhdy khětro ſważliwej wotewrjenoſczu doſtanjemy pohlad do primitivneje kulturu tamniſchich wobydlerjow. Pyſchna woješka parada pſched negulom film kóncza. Schkoda, ſo film nima żanych roſłożenjow, a tak w mnohim njeſrozumliwy woſtanje. — W pódlanſkim programmje widźimy mjes druhim też Budyſke jutrowne nałożki.

Přilopk

Dwaj morwaj pſchi njeſbożu ſ motorſkim kołom.

Njedźelu wokoło 11 hodźin 28lětny tudyſchi fabrikſki dźěłacżeř Rudi Krauß ſe ſwojim motorſkim kołom, na kotrehoż ſoſiużu jeho żona ſedźeſche, po Hoſſkej dróſy w Plauenje jědżeſche. Pſchi južnej haptyzy nětkotrych pěſchkow pſchecżahny, kotorhnu żonu, ſraſy na to do 58 lět ſtareho ryßowarja Otу Eichhorna, kotrehoż tohorunja k ſemi potorhny a kotryż ſebi pſchi tym nop puſny. Na to ſajěde do jeneho tapezérarja, kotryż ſwoje koło cżiſchcżo po dróſy dźeſche. Też tutón ſo ſwjeſy. Na to ſajěde kolełaż do hrjebje, pſchi cżimż ſam na pleſtr ſlecża, mjes tym ſo jeho żona w pſchěrowje leżo woſta. Krauß ſebi pſchi tym nop puknу a nohu wjazy krócz ſłama. Jeho a też Eichhorna do Plauenſkeje khorownje dowjeſechu, hdżež wobaj bórzy na to wumrěſchtaj. Wſchě druſy potrjeſheni mějachu lóſſche ſranjenja. Winu na njeſbožu ma ſemrěty Krauß.

Njeſłyſchane worakawſtwo.

Se Slina na Morawje, hdżež ſu hobrſke Batjowe fabriki, ſo żałoſtne worakawſtwo ſ njeſłyſchanymi ſcżěhwami woſjewja. Dwaj mužej żortujo nadpadnyſchtaj 16lěteneho, ſtajiſchtaj jeho k ſcżenje, tykniſchtaj jemu kadźiżu kompreſora, kotryż ſo hemak k rjedżenju maſchinow wužiwa, do bubju. Na to daſchtaj apparatej běżeczy, tak ſo ſo hólczeżej pod 6 atmoſferami cżiſchcża powětr do żołdka plumpaſche. Scżěhwki běchu żałoſtne. Hólczej hnydom wědomje ſhubi a dyrbjachu jeho do khorownje dowjeſcż, hdżež ſo ſwěrcżi, ſo bě jemu powětr żołdk a cżrjewa na někotrych měſtnach roſtorhnył. Jeho ſtaw je bjes nadżije. Wobeju mužow ſajachu.

S 73 lětami ſlepa — ſ 93 lětami ſaſo widźi.

W Mahone-Bay w Nowej Schottyſkej pſchipad 93lětneje Jamesy Ackeroweje wulke ſpodźiwanje ſbudźuje. Pſched něhdże 20 lětami, tehdyſcha 73lětna Ackerowa woſlepi, ſchtoż lěkarjo wyſokej ſtarobje pſchipiſachu. Hdyż njedawno ſtara żona pſchi woknje ſedżo ſo ſ njeho nathili, jako by něſchto pytała, na ras wukſchiknу, mózeſche ſaſo widźeć. Zyle jaſnje mózeſche ſiwjenje we pſchiſtawje roſeſnawacź. Wot toho cżaſa jeje wocżi pſchezo jaſniſcho widźitej. Wona ſebi pſcheje, ſo by hiſchcże prawje dołho mohła ſe ſwojimaj ſtrowymaj wóczkomaj żiwa być.

Sstóbkoſcże. Marka njebě poſłuchała. Macź ju ſa to do wjelba ſawrě. Tam ſo roſhladuje, rjekny: „Praju wam, hdy chżu ſaſo won!"

Něhdy běše zakazane

Krute khłoſtanje w 16. lětſtotku w Egiptowſkej na wužiwanje kofeja ſtejeſche. Lepjenym cżeſcżowarjam tutoho napitka jaſyk ſwotrěſachu, ſaſchichu jón do měcha a jón do Nila cżiſnychu.

W lěcze 1562 wyſoka rada měſta Frankfurta nad Mohanom palenj ſakaſa. „Dokelž běchu łaſenkojo woſjewili, ſo je wón pſchi tehdyſchich ſmjertnych padach jara ſe ſchkodu byk." Tónle ſakas ſo ſe ſamžneje pſchicżiny lěta 1605 wospjetowaſche.

Jako bě ſo 1682 w Moſkwje ſekta ſakožika, kotraż wužiwanje mjaſa ſapjiwaſche, polizija jeje ſobuſtawam tuto waſchnje ſiwjenja pſchi khłoſtanju ſakaſa.

We Winje ſo w lěcze 1766 ſ woßebitym dwórſtim wukaſom żónſtim krucże ſakaja, ſchminku wužiwacź.

Krucże zar Alexis, nan Pětra Wulkeho, pſchecżiwo kurjerjam poſtupowaſche. Kohoż pſchi kurjenju lepichu, k ſmjerczi ſaſudźichu. ſ.

Protyka dawkowych termijow

ſa měſaz meju 1936.

Finanznemu hamtej ma ſo ſapłacżicź:

5. meje: Dawkowy wotcżah wot dźełacżerſkeje mſdy ſa mſdy, kiž ſu ſo w cżaſu wot 16. hacż do kónca haprleje 1936 wuplacżiłe.

11. meje: Pſchipowědźenje a napłacżenje wobrotoweho dawka ſa měſaz haprleju 1936.

15. meje: Burſowy wobrotowy dawk we wotliczenju ſa měſaz haprleju 1936.

15. meje: Samójeńſki dawk ſa wſchitkich, kotiż ſu winowacżi, tutón dawk płacżicź, 1. podźěł 1936.

20. meje: Dawkowy wotcżah wot dźełacżerſkeje mſdy ſa mſdy, kiž ſo ſo w cżaſu wot 1. hacż do 15. meje 1936 wuplacżiłe.

Pſchiſpomnjenje: W tutej protyzy dawkowych termijow ſu ſo jenož dawki naſpomnikе, kiž maju ſo w měſazu meji 1936 finanznemu hamtej w Budyſchinje ſapłacżicź.

Dwě tſechinje Cżornoléżneje wjeſki ſo ſpaliło.

We wjeſy Tunau w južnym Cżornym léżu wudyri njedźelu woheń, pſchi kotrymż bu nimale zyła wjeſ ſnicżena. Něhdże 80 ludźi je bjes tſěchi. Woheń bu najſkerje ſakoženy. Na wobrazu widźimy ſrudne ſbytki żałoſtneho wohnja. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Wjac nichtó njeſwěći; wšo hižo k měrej.
Kónc wjeſki jeno w mólčkej khěžcy šerej
'šće miſkri ſwětleſko ſo přez woknjeſko.

Tam holčka hłowu khila na poſleſko,
Mać w ſmjerći zblědnjenu za ruku ſkuba
A płače, rucy łama, ſtona čežko:

„Ach wſtań a wočiń woči, maći luba!"
A won, won ſtyſkna z mólčkej khěžki khwata,
A „Maći! Maći!" płačo ſepta huba. —

Hat w khójnach čichi je a pola hata
Je kapałka a w kapałcy mać Boża —
K njej wbohu holčku ſéežka wjeđże znata.

Šept přez rohodź tak cuni žołmy woża,
A w khójnach dźiwnuške ſo noſa hłoſy,
Kaž ſrudny echo zhubjeneho zboża.

Tam holčka kleči, hraba ſo za włoſy
A w móſe wóčcy ſtudźi wupłakanej
A hórcy ſkorži, žałoſći a proſy:

„Nan na kěrchowje! Maćerje też žanej'
Nětk nimam wjac! Ach ſama! — Zrudnych maći,
Wzmi z maćerju mje ſobu k lubom' nanej!" —

Ji ſłowo we ŕce ze ſtyſkноſcu haći
So; w němej próſtwje na wobličo padnje. —
Też w khójnach mjelk. —
Hač k mŕču ji to płači? —

Šum na ranko kaž kěrluš ſmjertny kradnje
So přez rohodź a w khójnach wothłós zběra. —
Tu holčku k njebju njeſe jandźel měra.

Michał Nawka wěnuje (1929) ſwoju lubosć wosamoćenej holčcy w pěſni „Syrotka hody na pohrjebniſcu", zhudźbnjena z lohko ſpomjatkliwym hłoſom B. Krawca; refrain (wróćaty nazynk) po ſłowach: „Wjeſele jěđże po běđże", ma prawe zynki za klinkotatu hodownu radoſć:

„Pinkało, klinkało. Spinkaj no ty!
Spinkaj, spinkaj! Zbóžna ty ſy!"

Spodźiwno, zo naša ludowa a wumělſka literatura „ſyrotku" jenož jako holčku, młódſu abo ſtaršu, předſtaja. Syrotka pak też rěkamy hólcej, kiž je ſtaršeju zhubił. W narodnym ſpěwje „Při maćernym rowje" ſłyſimy, kak mjez płakajcymi wosyrońenymi

„Starši bratr běše mudriši, dźeše: Mjelčće a njepłačće, o ně!
Na njebju hiſće je wjeſny Bóh, tón zawěrnje wšěch zaſtara, o haj!"

To pak drje je w naſej literaturje jenički pad, hdźež ſo poetiſcy wo hólčku jako ſyroće rěči.

Nimo wosobow ſyrotki a maćerje drje ſtajnje wosoba złóſtneje macochi hněw wuzbudźi. Dźiwno, też w naſich bajach a powědańčkach je macocha złóſtny žiwjel. A jene ſłowjanſke přiſłowo praji: „Kelko wrónow běłych, telko macoch dobrych". Su po nazhonjenjach macochi woprawdźe tak złeho ducha? Wěſte je, zo jena macocha njeje jako druha, a zo ſu ſo naši pěſnjerjo a bajkarjo w macochach mylili, a to nic jenož jedyn króć; ale baſnjeńſka twornoſć je žadała wosobu ſpatneje powahi, zo by ſo napřećiwnje powaha praweje maćerje a běda wopuščeneje ſyrotki bóle wuzběhnyła a čim raznišo jimala. Znaju we woprawdźitym žiwjenju cyłu rjadu dobrych macochow, kiž z najlěpšimi předewzaćemi na ſo wzachu cežki nadawk, być dźěćom ſwojich mandźelow zarunanje zemrěteje maćerje. Druhdy, wosebje pola małych dźěći a pola dźěći dobreje wutroby namaka druha mać bórzy lubоſćiwe přijeće a wużnanje. Ale jara husto widźa jenož njezbytnu zadobywarku a po tym ſo k njej počinjeja. Tajke zadźerżenje móže potorhać dobru dušu, wutrobu żony też najlěpšeho zmyſlenja. A ſwět dawa dźěćom prawdu w přeſwědčenju, zo macocha je ſtajnje jeno zła żona.

Pokhłoſta dźěćo ſamsna mać, je to jeje bjezporočne prawo; čini pak tosame macocha, tak jedna tyranſcy. Wotrjeknje ſamsna mać dźěšću někajke přeće, tak je to rozumnje; čini tak macocha, je to wuraz ſkupoſće. Čini macocha něšto dobreho za dźěći, tak ſudźi ſwět, zo by to mohła činić hiſće lěpje. Macocha ſo z krótka nihdy derje njezadźerži. Syrota je a budźe njezbožowna ſtajnje, a hdy by ſo jej dopuſčili najwjetše hłuposće a złemyſlnoſće. Wboha ſyrotka ſmě macochu ſwarić a hanić zjawnje; ſmě to — kleſkańki ſu ſtajnje napřećo macocham. Cłowjek dobry je też ſprawny, a ſprawny cłowjek też wuznaje, zo je mnoho macochow runje tak dobrych, jako běchu ſamsne maćerje. A je mnoho ſyrotkow, kotrež hidźa też najlěpšu macochu jenož tohodla, zo ſu wot přinaroděnoſće hižo złeje powahi a zo bychu z podobnej ſebičiwoſću a ſamowolnoſću też ſwoju ſamsnu mać čiwłowałe; ſu hódne ſameho khłoſtanja w tym a druhim padźe a hódne wotſudźerja ſwěta."

*

Porjedźeńka. W čiſle 97 ma w naſtawku wo Syrodcy w 3 ſtopiku 6 rjadcy rěkać město nowočaſnje nawočnje. W ſamsnym ſtopiku rěka ſada prawje: Krawcowa ſkładba žada hižo zdźělaniſchi hudźbnych interpretow a bohata hudźbna illuſtracija orchſtroweho dźěła ma być derje wuwjedźena.

Kónc.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 101 | Budyšin — Stwórtk 30. haprleje 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Dla dnja narodneho dźěła wuńdźe bliže čisło „Serbskich Nowin" sobotu připołdnju

200 němskostatnych dobyćerjow w němskim powołańskim wubědźowanju

Mjes tym so žo wutorn wobdźělniły wubědźowanja na samlandskim pobrjoży wuchodźowachu a rjanosć rańschopnikeho kraja jesnawachu, je nawjednistwo wubědźowanja w Königsbergu zhiły dźeń se 650 wubědźowańskich dźěłow najlěpsche wuběrało. Kake poidźe po połnozy je žo pohódnoćerowanje słónčiło. Kaž nawjednistwo němskeho powołańskeho wubědźowanja zhiła wjazy hač 200 němskostatnych dobyćerjow w jenotliwych wubědźowańskich skupinach wušlědźiło.

Pocjeršenje dobyćerjow.

Statne powołanjske wubědźowanje němskeje młodźiny 1936 je žo źriedu wjeczor z wulkej manifestaziju w Königsbergskej Schlageterskej halli zwjatocnje słónčiło. Němski wjednik młodźiny Baldur se Schirach a němskostatny organisaziski nawjedowar dr. Ley w pschitomnosći wschitkich wobdźělnikow a nawjedowarjow wubědźowanja a mnohich druhich ludźi dobyćerjam pschiwdźakachu. Hnydom po skónčenju manifestazije wuzběhnychu 35 najlěpschi němskostatni dobyćerjo z nóžnym cjakom do Berlina jědźechu, hdyž budźa wot 30. haprleje hač do 2. meje hosćo němskeho knjeza.

Němska młodźina Hindenburga cjesći.

Sćwórtk pschipołdnju je němska młodźina z jednorej zwjatocnosću w němskim Tannenbergskim pomniku wopomnjesće wulkeho połneho marschalla zwětowanje wójny cjesćiła. Hižo rano běchu so wobdźělniły wubědźowanja z Königsberga do Hohnsteina podali. Krótko po 11 hodźinach němski wjednik młodźiny dojdźe a pschi zwjatocnosći porěča. W mjenje němskeje młodźiny morweho generalneho połneho marschalla Hindenburga pschesćele, kiž njeje morwy, ale je w młodźinie a jeje dźěle žiwy. Potom němski wjednik młodźiny do Hindenburgowskeho rownischa zastupi a k ležaceje lawrjenzowy wěnz pokaži.

Němska dźěłowa komora powyšenje žiwjeńskeho standarta rozpominała

Wutoru so w Berlinskej radnizy tleći sjedźi němskeje dźěłoweje komory wotmě. Němskostatny organisaziski nawjedowar dr. Ley hósće pschitomny. Jako jenički thema bě „powyschenje žiwjeńskeho standarta" rospominajsche. Pschi tutej składnosći dr Ley njes druhim sdźěli, so ma so němski dźěłacjer z wulkim zasadowanjom z wukhoćenjom wulkoněmscheńskich twarjenjow wuwjesć a so zaso z domownej pódu swjasać. Dr. Ley tež nalpomni, so dyrbi nazionalsozialistiski stat dźěłacjerjej sprawnu nidu zwěsćić.

Nawjedowar hanta sozialneje zamołwitosće dr. Hupfauer w zwoim pschednoschku dopokaza, so móže žo praschenje sprawneje nidy jenoź z množbe nazionalsozialisma rosrišeć. Kóždemu pak dyrbi so smóžnić, so by mohł na lepschinach zyłeje ludoweje kultury wobdźělić.

W zwisku se sjězdom němskeje dźěłoweje komory ma so zwjeselowa powěsć němskostatneho wustawa za zawěsćenje pschi bjezdźěłnosći wobdźěłowarjow, w ketrejž so wosiewja, so je ko liczba nitkich mzdowych rjadowniow z pschiběranym połěpschenjom hospodarskeho połoženja khětro pomjenschiła, so potajkim němszy dźěłacjerjo wjazy nidy dostawaju.

Amnestijowy zakoń žo spěschnje pschewjedźe.

Němski justizny minister je justizným wyschnosćam wukas wudał, so ma žo zakoń wo amnestiji spěschnje pschewjesć. Najprjedy maju žo należnosće wobdźěłacź, w ketrejž žo jastwowe khłostanja wukonjeja abo pschepytowańska jatba wobsteji. Zakoń pak njepostaja, so žo naposłożene khłostanja z khłostańskeho registra wumaznu.

Zupny hontwjerski mischtr zakći hontwjerski dwór pschepodał.

Zupny hontwjerski mischtr za Sakski, němski bohot Mutschmann, je źriedu pschipołdnju zakćenu hontwjerjowu khałupu hontwjerski dwór pschepodał, kiž je žo wozrjedź Grillenburgskeho lěsa z wuporjedźenjom twarjenja pschiprawił. Wutoru je němski hontwjerski mischtr Göring Grillenburgski revěr wopytał.

Italske wójsko poł puća z Dessija do Addisa Abeby

Marschall Badoglio wojjewja, so žu žo motorisowane kolonny, kiž žu na Addis Abebu mjerja, hižo 140 kilometrow wot Dessija wotžalile. To je nětkle poł puća do Addisa Abeby. Dotal žo Abeśynjenjo na tutym městnje Italcjanam njejžu pschećiwili.

Tež druhe italske wotdźělenje, kiž dale k wjeczoru postupuje, je pschi žnadnym pschećiwjenju 50 kilometrow postupiło a hač k rěcy Wakaitej dojało. Tuto wotdźělenje wjeso njemóže tak spěschnje postupowaś kaž hlowne wotdźělenje, dokelž w krajinje dróhow njeje.

Hdyž italska hlowna móz z dotalnej spěschnosću postupuje, **tak ta** dwaj **wjac** dnjej **do** Addisa Abeby dojdźe. Kaž žo sda, žu žo Abeśynjenjo **jemoź** zwjeršnje na sakitanje zwojeho hlowneho města pschihotowali.

Wo somalisku francoze marschall Badoglio powě, so je italske wójsko postupowało. Tola je wěste, so general Graziani njeje moht zwój sámer dozpěć. Město Sassabaneh je pschezo hischće w rukach Abeśynjanow.

Póndźelu wjeczor pśeni krótcy italskej nadwódnej létadle z Masawy na Tanafki jězor pschileceśechtej. To žo jenoź k demonstraziji sta.

Kaž z Roma powě, žo Vatikan na wulke mišionske dźěło mjes Abeśynjanami pschichoduje. Nětkle ći dźěle mjes pjecź dźělemi abeśynskeho wobydlerstwa koptiskej zyrkwi pschisłuschu, nimale dwaj dźělaj pak staj muhamedanskaj. Nimo teho je w Abeśynskej nětkle 20 000 katolikow.

Ribbentrop 43 lět stary.

Wurjadny a połnomócny pósłaŋ němskeho stata Joachim z Ribbentrop 30. haprleje zwoje 43. narodniny zwjeśi.

Schwedski kral w Barlinje.

Jeho majestatsej schwedski kral je žo pschi zwojim zrjadowiskim pschebywanju w Barlinje se zwojim pschewodom na źiśdanju wobdźělił, kiž dźesche němski zwonkowny minister zwobodny knjes z Neurath k jeho cjesći wuhotował.

Gdańsk a pólske devizowe hospodarstwo

Gdański senatowy president Greiser je diplomatiskemu zastupjerjej pólskeje republiki ministrej dr. Papejej notu pschepodał, w ketrejž žo na wuskutkowanje pólskeje devizoweje kontrolle na zajimy zwobodneho města Gdańska pokazuje. W nocje žo wozakowanje wupraja, so pólske knjeźerstwo zwoju devizowu kontrollu k naprawam njewuzije, tiž buchu mohle wuskutkowaś, so by tworowy wobkhad mjes zwobodnym městom Gdańskom a Pólskej popuschcźił.

W nocje žo hischće wozakuje, so žo Pólska postara, so žo Gdańske žadanja, kiž su hač do 26. haprleje 1936 w Pólskej nastale, z pschidźělenjom devizowo zaptacźa. Senatowy president wozjewja, so je Gdańske knjeźerstwo zwólniwe, njemylenu wobkhad złotych w Gdańsku wukhowaś, dalokož žo to z pólskimi devizowymi pschedpisami zmjeśe a pólskim zajimam žłuži. To pak móže Gdańske knjeźerstwo jenoź cźinicź, hdyž žo Gdańći ześěžnak po dotalnych wucźinjenjach sako na Warschawskej burzy sapitzuje. Stónčnje žo w Gdańskej nocje praji, so je žo śěranje zła w pólskich złotych, kiž je žo w lońskim lěcu zawjedło, z nětcźiscej pólskej devizowej kontrollu pschekhwatało. **Tehodła ma Gdańske knjeźerstwo za to, so je cźaj pschichod, so móża so zła sako z Gdańskimi schćěžnakami ptacźicź.**

Gdańske wyschnosće žo nadźijeja, so žo pschi njepożrědnych jednanjach z pólskim knjeźerstwom pucze namakaju, z kotrymiž ko wobcźežnosće pschewinu, kiž žu je zawjedźenjom pólskeje devizoweje kontrolle nastałe. Gdańska žmě se spokojenjom prajicź, so žu je wobcźežnosće měnoweje politiki, kotrež loni nastachu, dospołnje pschewinyłe.

Piłsudskeho wutroba žo połhowa.

Na nětkym dnju marschalloweje žnjerce 12. meje žo popjelniza z Piłsudskeho wutrobu w nowonatwarjenym mauzoleju we Wilnje dospołnje połhowa. Na tutej zwjatocźnosći žo wotpóśěanstwa wobdźělerstwa se wschěch końcźin Pólskeje wobdźěla, kiž žo w 17 wozbitych cźahach do Wilna pschiwjesu.

Hodźa wo českej zwonkownej politicy

Cźěskoslowakiski ministerski pschedsyda Hodźa je źriedu w senatowym zwonkownym wubjerku wo politiskich a hospodarskich praschenjach rěcźał. Rjekny, so je žo wikowarska politika połěpschiła a so knjeźerstwo je zwojej hospodarskej politiku pokhwalu.

Ministerski pschedsyda potom stróžka wo statnym zakitańskim zakonju porěcźa. Wo zakonju žo w tu khwilu w žejmje jedna. Hodźa pschisponi, so ma žo z tutym zakonjom nakhwatacź, schtož je „pazifistiska dobrocźiwosć tu a tam skombjła". Zwonkownu politiku rospominaju žo ministerski pschedsyda snowa jako pschiwiźowar ideje zhromadneho bjezstracha wujna, kotraž ma tej za źriedźenu Europu wulki wujnam. W tutym zwisku Hodźa rjekny, so je zwisenje statow Maleje ententy a statow ronskeho rěcźenja nuzne. Wot tajkeho zwisenja wón wozbeje hospodarske wuspěchi wocźakuje. Wo nowonarjadowanju pschi Dunaju Hodźa praji, so žo pschi tym njeźmě nicźo pschećiwo nekajkemužkuli statej měricź. Stónčnje ministerski pschedsyda wuzběhny, so ma Cźěskoslowakska zajim na tym, so zwoje wikowańske pozjahi z Němskej wutwari.

Napjećiwnosće mjez Starhembergom a Schuschniggom

Beogradske nowiny „Politika" žu nastawk zwojeho Winsteho dopisowarja wocźišćechźe, w kotrymž žo na napjećiwnosće mjes domownej woboru a katolskej ludowej frontu w Awstriiskej pokazuje. Napjećiwnosće, kiž žo w posledním cźasu zasó pschi domownej woboru a katolskej ludowej frontu wjazy wliwa na knjeźerstwo dobyła. Jeje wliw liwa nětko žiwnischi dyźi wliw domowneje woboru. Starhemberg pak je tej khětro jara politiiku podpieru taschisma a Mussolinija słužił, dokelž je žo Schuschnigg pschi zwojim posledním wopyće w Italskej bóle hač pryjedy po italskim zjezdźicźu stóźił.

Wojowanje mjes domownej woboru a katolskej frontu, kiž je žo dotal za kulišami wotmětwało, žo wosebje wo organisowanje dobrowólneje miliz wjedźe, kiž po njenje pod Starhembergowym wjednistwom zjeźi a w kotrejž maju žo wojowańske organizazije wschelakich stron zjednocźicź a wotbrónicź. To by domownu woboru najprjedy potrjechiło. Njes tym so žo z wotbrónjenjom katolskich wudurnych žnjkow katolšemu wliwej w knjeźerstwje njeschkodźi, by pak wotbrónjenje za domownu woboru spuschćenje wschelkeho politiskeho wliwa wosnamjenjało.

Tehodła žo domowna wobora rospuschćenju rasnje spjecźuje abo žada, so by mohła w milizy prěnje głowo wjesć, so milizu jeje seleno-běłu khorhoj pschewoźnje a na Starhemberga pschiźahła. Juhoslowjanski dopisowar stónčnje pische, so žo w domownej woborje zamej tej pschećiwjenje pschećiwo Starhembergej źěła. Pschećiwnizy maju za to, so je domowna wobora žwoje wjednistwo stejiła bźez wobmjezowanja. Něcźi drje žo sašo wo puczu domowneje woboru. Njeje pak wěrje podobne, so k temu dóźidźe. Wěsće žo swada z nekajkim dojednanjom stónčzi.

Tekstilowy strajk w Parisu.

Dźěłacerjo wulkeje drastoweje fabriki w Parisu hižo tśi njedźele dołho strajkuja. Wjednistwo pak pschezo hischće nochce jich žadanja pschihójnacź. Tehodła je zwjatk krawzow a schwalcjow mu'aze drasty wutoru 24 hodźin trajazy sympathijowy strajk pschewjedł.

Zywilna liscina krala Eduarda VIII.

Wobsebity wubjerk belnjeho sjezma je so wutworil z zywilnej liscinu jendzelskeho krala saberal, kotrez dyrbjesche so po smjerci krala Jurja V. snowa postajic. Dokelz kral Eduard VIII. njeje wozenjeny, budze jeho zywilna liscina theno mjenjscha hacz liscina jeho nana. Won dostanje 410 000 puntow (smilionow hrivnow), jeho nanej besche so 470 000 puntow (njedze 6 milionow hrivnow) pschiswolilo. Na kuminje pak so po kralownym pschecju, dolhoz so won njewozeni, 156 000 puntow letnje salutuje.

Prync Faruk so za egiptowskeho krala wuwolal

Hamilzy je so wosjewilo, so so kral Fuad I. schiwortk 30. haprcleje w Kairu pokhowa. Trónski nasledник prync Faruk je so wutworu jako Faruk I. sa egiptowskeho krala wuwolal. Donjz so regentska rada njewutwori, ministerska rada kralowe prawa w mjenje egiptowskeho luda wukonja.

Sa egiptowske knjezestwo a jeje sastupjerstwo we wukraju je so offizielne tschelesane zarowanje postajilo, kiz je so se smjertnym dnjom krala Fuada sapocalo. Na sjewnych twarjenjach zarowanske khorhoje hacz do wutory wisajo wostanu.

Egiptowske wolby, kiz su so na 2. meje postajile, so njewotstorcza a so na postajenym dnju pschewjedu. Nowy sjezm so najskerje pschi spoczatku junija preni kroc sesdze. W tu khwilu so rospomina, hacz ma netczisске knjezerstwo abo nowe ludowe sastupjerstwo regentiku radu postajic. Regentska rada sastojnstwo stabowego schefa sastawa, dontz so nowy kral jako polnoletny njepohnaje. To ma so sa njedze 14 mesazow stacz. Kral Faruk I. so 5. meje w Aleksandriji wocakuje.

Italska pschi smjerczi egiptowskeho krala Fuada.

Italski kral a schef italskeho knjezerstwa Mussolini staj pschi smjerczi krala Fuada I. wutrobnaj zobuzarowanskaj telegrammaj do Egiptowskeje pósłałoj. Italske nowiny wosbubu semrjetkeho krala kwalobnje wopisuja. „Giornale d'Italia" pische, so je kral Fuad husto pod wulzy dramatiskimi wobstejnoscenzi chzyl narodne zadanja egiptowskeho luda sastupowacz a je so sdobom dyrbjal po sajimach Jendzelskeje slozowacz. Stawizny budza dyrbjecz jonu pschipohnjacz, so je Egiptowska pod kralom Fuadom derje postupowala. Nowiny tez na wulke duchowne pocahi pokakuja, kiz semrjetkeho krala s Italiskej wot mlodych let swiazowachu. Kral Fuad dopolnje italsku rec wobkrjescejsce.

Knjezerstwo w Hondurasu w strasche.

Honduras je kraj w srjedzinjej Ameriky. Sbozkacizy emigrantoje su so do kraja wrocili a nekotre nanjesene krajiny khutnje wohrozuja. Strach sa knjezerstwo je cim wjetschi, dokelz su so wojazy sbozkarjam pschisamknyli.

K swjedzenjej narodnicho dzela

Nemski lud jutsje zwjedzen narodneho dzela wosmjeczi. We wschech mestach a wschudze na wjach so pilnje na wusnamny dzen hotuja. Twarjenja so z mlodnymi brezwczkami, pletwami a tez wenzami pyscha. Se wschech zjawnych a privatnych twarjenjow so khorhoje nazionalsozialistiskeho stata smahuja. Auta so tehorunja se selenej pychu a khorhojczkami wupyscheja. Sswjedzenska myzl bze pisches zyly lud.

Nehdy dzekaczerjo zwoj messki zwjedzen zami mjes zobu zwjeczachu. Jich zwjedzen besche wscho druhe hacz wuras ludoweje pschesjenosce. Runje na tutym dnju nehdyschi dzekaczerjo wjednizy zwojich pschiwitowarjow k wojowanju pschecziwo druhemu dzelej zwojeho luda pohonjowachu a hidu pschecziwo zobuczlowjekam do wutrobow zwjachu. Tak bu 1. dzen meje dzen najwutscheje njepschesjednosce a wuras teho, so jena ludowa worschta pschecziwo druhej stejesche.

Dzensa je temu zyle hinak. Nazionalsozialismus je pschischot a je wschitke strony, mjesy a napschecziwnosce w ludze wotstronik. W nowym stacze so ludowa khromadnosc z twari. Jako jenotliwzy jaczuwamy, so wschitzy khromadu sluschamy, so mamy wschitzy sa jedyn samer dzelacz: sa lepsche zyleho luda. Nieszmemy swoje mozy brozicz k tym, so jenoz swoje lepsche pytamy. Duz na tez wscho nasche dzelo hlubschi smysl: Niczo za zebje, wschitko za lud!

Tuto smyslenje zwjedzenjej narodneho dzela prawu hodnosc dawa. Na tutym dnju dyrbi kozdy, njech dzela z ruku abo z hlowu, so sjena czuczj se wschitkimi, kotrez runje kaz won sa powschitkownosc a khromadnosc dzekaju. Dzen narodneho dzela nas snowa w myzli pozuknja, so wschitzy khromadze sluschamy a sa zebje z khromadnje dzekamy a sa zebje a swoje dzeczi khromadnje pschichodn twarimy.

Tuz dha ma messki zwjedzen nektole zyle nowy smysl a zyle nowy wusnam. Stara swada je so pschewinyla. Wjednik je nechto zyle nowe do klutka stajil, czehoz pryedy jenze njeje bylo. Zyly lud so jemu na tutym dnju dzakuje, so je dzelo a dzekaczerja k czescei pschinjesl, kiz jimaj sluscha.

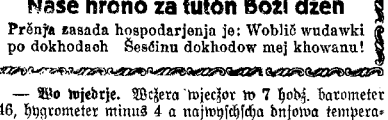

Ze Serbow

W **Budyschinje** 30. haprcleje 1936.

Naše hrono za tutón Bozi dzeń

Prońa zasada hospodarjenja je: Wobliž wudawki po dokhodach Sesdinu dokhodow mej khowanu!

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer minus 4 a najwyschscha dnjowa temperatura 23 stop. czopłoty. Dzensa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer minus 2 a najnischscha nozna temperatura 11 stop. czopłoty. S dotcheho wjeczora je so synnischi powětr do naschich stron dobył a je nam pschi setkowanju s czoplischim powětrom lohke promroczenje pschinjesł. Nad połnocnej Italskej nizina leži, smjese pak na nasche wjedro malo wliwa. Nad wjeczornej Europu je wyschina wupschestrěwa a nam borzy sazo rjane wjedro pschinjese. Nizina pola Danskeje je k ranju hiba a jeje kromy nam jenoz lohka trochu promroczene njebo pschinjesu. — Jutsje pjatk klonczo 4,34 hodź. khodza a so 7,21 hodź. khowa. Mjezacz khodza jutsje popołdnju 2,16 hodź. a khowa so na ranje 2,20 hodź.

— **Wuhladny na wjedro sa jutsischi pjatk: Swopredka hischcze trochu mutne, posdzischo rjenske wjedro.**

Dzensa so kuzłałnče palał

Kak so tola dzecz a mkodi hołzy a hołzy na tutón wjeczor wjeselała. Stary nałoźk naš s kozdym letom z nowa wabi. W posledním czasu so jemu pilnischo hołduje hacz w minjenych letach. Dzecz su hižo njedzele dołho w kełkach ruche drjewo khromadzike a jo w posledních dnjach na wulku khromadu swołoke. Nětkole so khromada tamle na hórzy pschede wju hordzi a na Wałkorny wjerjoz czaka. Dzecz su tez wschitke kuczki w domje sa starymi khoschczemi pschecziwschike a hebi nahromadzene khoschcza sazo rjetnje skhowake, so jim njeby nichtó s nimi wujeł. Hospoży dzensa skot pryedy pizuja, so bychu pschi khowanju któnzo byle w hródzi hotowe, dokelz potom kuskarnje khodza. Hischcze khwilku a potom so Wałkorne wohnje sapala. Młodżina a dzecz wokoło wohnja juskaju a z khoichczemi běhaju. Starí pak wjeselemu zortowanju młodźiny z pozněwokowanjom pschihladuja a na zwoje młode leta spominaju. Tak daloko, kaz wocko widzi, so wohnje pala, wulke a małe, blizke a dalóke. Dzecz pak wobkedźuja, w kotrej wěz su so „najwjetsche kuskarnce" palile, to rěka, hdże su hebi najwjetschi wohenj sadżełali. Tak je palenje kuskarnczow sa wschech rjany podawk na proły kčežajeje meje.

— **Sniczcze zitne raczki!** Statny sejziwjerski minister a statny smutskowny minister w khromadnym wukasu wojzewitaj, so je zitnu raczk w posledních letach w pschezo wjetschej merze zitne składy napadował a wulke hódnoty snicził, kotrez su za cłowjeske sejziwjenje a jako ptaczadło njezbytnje trebne. Stutkowne a mózne sniczenje tutoho schkodnika je wschudze tam trebne, hdżej je zito je zitnym raczkom wohrożene. (W składziwczach, zitnych stach, na łubach, w mknach atd.) We wukasu so tez na to pokasa, so so wosbebite wołożenja poskiczeja sa wuzicze płunoiteho wodźiczitcho kosczicznika (Phosphorwasserstoff), kotryż je pschi sniczenju zitneho raczka trjebaju.

S **Bukez.** (Słoty kwaš.) Mandzelskaj Arnoschi Maukich a Augusta rodź. Diesnerez mózeschtaj njedawno zwój słoty kwaš wosmjeczicz. Sswjatoczne pożohnowanje w pschitomnosci dzowki a pschichodneho zyna a nekotrych druhich pschiwusnych knjes farat Mjerwa we Bożim domje wuzeli. Sswoju narecz stożowasche na bibliske zkowa „Chzu spewacz wo Knjesowej hnadze bjes pschestacza". Zyrkwiniski chór, kotremuż jubilar psches 40 let pschikluscha, a kaz chór zobu sakoži, wuspewa dwe krajnej motece. Krajny zyrkwinski hamt pschepoda jubilaromaj psches wozandeho k. fararja czestny diplom. W bydlenju Bukeczanske muzske spewarske towarschwo, s kotrehoż czestnym zobustawom je jubilar, nětkotre zjane spewy wuspewa. Sbożopschecza dale wobnjowa wobora a Bukeczanska gmejna wuprajischtej. Knjes Maukich bé zobustazoer wohnjoweje woboty a dokhe leta jeje heitman a hischcze dzensa je jako czestny heitman s woboru wuszy w zwisku. W gmejnje skutkowasche jubilar dżeschi czaz jako gmjenski rada a dokhe leta bésche s wobhladowarjom mjasa. Jubilaraj wschudze wulku czescezowosc wuzziwataj. Wobaj staj czitaj a strowaj. Knjes Maukich pokhadza s Kotwaju, hdżej zo 1861 narodźi. Jeho mandzelska narodźi zo 1863 we Bukezach. Wobaj potajkim pokhadźataj s wozady. Jako pschecżel hontwy a pczołow je jubilar wschudze derje znaty. Tez na tutym mestnje jubilaromaj wjele zboża.

S **Bukez.** (Mejski zwjedzeń.) Sa prawje dostojne wuhotowanje mejskeho zwjedzenja zo tuthwilnje pschihoty czinja. Dzensa wjeczor we 8 hodź. ma so psched NS-domom meja stajicz. Pjatk w 10 hodź. budze zwjedzenska Boża służba w Bożim domje. Potom budze propadandowy pokhod po wsy. ½12 hodźin zo wscho w Stangez hosczenzu sesdze, so bychu wschitzy pschenjesenzu statneho akta pschipohotuchali. Sswjedzeń ma so je wschelakimi spewami, reczznymi chórami atd. porjeschicz. Wjeczor w 7 hodź. budze wjeselta reja pola Stangez. Tez pschi tym maja so wschelake wobzebite poskiczenja podacz.

Pod škitom Božim

28] (Pokračowanje.)

Jenoż jedyn na Jana hischcze spominasche, to bésche Handrij. Wésło to njebé pschecżelne, lubozicżiwe spominanje, a rady budżeische zebi tule myzliczku s pomjatka samał; ale njech bé zo jemu to tez junu wo dnju pschi dżele radżiske, w nozy wo zuje wobras jeho bratra sazo wotucżi a jemu sazo spanje wza. Czehodla jenoż? Njebé dha Jan morwy? Wschitzy tola to praja, so zenje wjazy njepschirodże, a nětkole bé zo hižo wołtom lét minyło, a hischcze zo ani złéka wo nim pokasało njebé. A tola Handrij nihdże méra namakacz njemózesche, a jeho czeładni so dla jeho njeho dobro njeuméjachu, zenje njewédżachu, kak jemu pschi jeho bohoznosczi prawje czinicz, a zenje dotho pola njeho njeradżerżachu.

Handrij runje na dworje na rèblowym wosu porjedżesche; wojo bé zo skónzowało, a wón jo s hosdżemi a s klepakom sazo do rjada stajesche. Hewak bé na dworje cżicho; — czeładni wonka na wózy pod lipu żedżachu, a jich spéw bé dele hacz do Wólschatej dwora złyschecz. S wrjeskotazymi durjemi cżłowjek do dwora sastupi, kiz Handrija zo dohladawschi dwékrjop posastawasche.

„Hižo sazo dundak!" Handrij pschi żebi bórczeżesche, „a to hischcze do nozy!"

Won zo k sastupowazemu na pol pschiwobroczi a na njeho sawoła, dokładnischo żebi jeho njewobkładuja: „Dżi do kuchnje a daj żebi nischto dacz, potom pak méj zo s procha. Je dha to pschihotowje, takle podże do nozy do domu zo dowjazacz?"

S tym dale klepasche a żebi pschekładowasche, kelko dundakow je s wójnu do kraja pschischło.

Bórzy na to Handrij sastyschża, kak nechtó sady njeho stupa, a hdyż zo wobroczi, dohlada zo, so to tón prosczer psched nim stej, kiz żebi czapku sejeże a s krutym pschisynkom rjekny: „Dobry wjeczor, Handrijo!"

Wólschak zo swjese a wustorczi: „Schto ma to rékacz?" „Schto ma to rékacz?" zuły je kamkuym wurasowym hłosom pokraczowasche. „To je postrowjenje, — njedostanu dha na to wotmołwjenja?"

K zhromadnej towaršnej zjezdze na dnju 3. meje

Zonjace toški z kože a z rubeho płatu

Posledna nowosć: Pastyrske toški

T. Albert w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach 10 877

Wólschakej klepał s ruki wupadny. Hdyż tónle hłóż sastyschca, jemu kaz s khyłkom strózeże do wschech stawow sajedżechu, won sam njewédżesche, kak jemu je, a s dyrkotazej ruku zo woja dżerżesche.

Tu zuleho hłóż s nowa do cżischiny klinczeżesche: „Snasjesch mje ty, Handrijo, morwi stawaju."

Na scherjenje bé Jan japodobny, w rostorhanej żukli, z wobliczom, kotrez bé s tyżaz bolosczemi rostorhane a swohidżene, w żonjazym żwélle wjerzorneje cżmicżki, a s dale a wjetschim strózenjom Wólschak na njewjeżnoju postawu hladasche.

Méschto wokomikow pschirodnaj bratraj zyle mjelczjeschta. Skónczinje zo Handrij z wotmachom sebra a k zusenu kr. zel bliże pschistupi. „Schto dha tele blasniwa dżeżża? Schtó żebi so nmm tajkili njekhmanu żort żwéri?"

„Hdyż morwi stawaju, to blasniwa njeżiu a tez nic njekhmanu żort", zuły s hłubokim, żwjatozoznym hłosom rjekny, a nětkole bé zo po Handrijowej żunużitosci stało. Stójcz je stajnje bojazna. Won na tši krocżele wrócżo sunpiwschi je strachom njewédżesche, schto sapoczesé.

Zuły jeho wótrje wobkedżbowasche a sloro so sdasche, jako bychu pothmurne sczimy zo jemu s wobliczа sbahowale, a hdyż s hłuboka wodychnu, bésche jemu lżo. Haj, sloro so sdasche, jako by jemu lubo było, so mężesche njekhmanik tajke cżiwile a jako by jeho chżył s tym krjudowarż, so njesmyslemy na njeho hladasche.

A wopraudże. Jan so wużeżeleschże, so bé zo pschirodny bratr takle wustrózał a sadwélował, ale niż so by jemu schkodu pschał, ale dokelż so tak dobreho wuspeha nadżesche. Powitanje żebi tajkele njebé myślił, won bé so bojał, so sajtakeho hrischnika nandże; — s wulkej wjeżokoscżu widżesche, so bé Bóh jeho jemu hižo pschiprawił, jemu zwédomje sbudżiwschi. Won pomalu k pschirodnemu bratrej bliże pschistupi a z pschemènjenym, nèżnym a mjechkim hłosom rjekny: „Handrijo, njesnajesch mje ty wopraudże? Hlej tule na błusmi wot résnjenja, hdyż béch hischcze dżeżo, s teho spóinaj, so Jan hischcze w rowje njeje, ale so je hischcze żiwy. Ale widżu to na tebi: ty snaje spóinacz njechasch, a ja tez wém, cżehodla niż, ty bndżesche derje mytowat temu, schtóż budżesche tebi wopisme wo mojej żmjerczi pschinjesł. To je tebi na prèki, so je so nětkole tón wrócżił, na kotrehoż herbstwu so ty wupinajesch."

Handrij sazo wobledny a po zylym cżele tschepotasche; na njeho bé sle hladacz, bésche, jako dy so w nim paliło. Njepajazy je żurowym hłosom rejesche, so po dworje swucżesche:

„Haj, ty sy mój bratr Jan, a ty sy pschischoł, so by njekhmanika żudżił! O Bożo, żmił so nade mnu hubjenym hrischnikom!"

Każ je sadwélowanjom s hłowu do woja storkasche a dżiwowasche: „O Bożo, o Bożo, kak hrózne żu twoje wonżudżenja!"

Potom so sazo nahle k Janej pschiwobroczijwschi jemu rukn z wobémaj dłónjomaj wobtimnjo sawoła:

„Jano, na nnje wjazy njehladaj, ja teho wjazy hódnty njesżym; wustorcz mje s dwora, ja tu niczo wjazy pytacz nimam, tu wola żódny kanjeń pschecżiwo mi. Wustorcz mje, — ale njesłatkiwaj mje, wojeho polkecza njebwoh mohł snjesc. Ow, hdy by ty wédżał, kak mi w duschi so pali! Sémil so nade mnu a njesatkéj mje!"

Won pscheh swojim bratrom każ rosmjerżeny padny a mnyślesche żebi, so wum..

(Skónczenje sleżbuje.)

S **Klukscha.** Na Boże śtpěcze žwjerzt tudy Budyšce wokrjesne Ajstaw Adolfšce towarstwo šwój letuši žwježeni se žerbšim a němšim žwježenšim kemšenjom, na kotrymaž žo wobdźelenje zyleje wohady a jeje žwjatow, ale też šatupjerjow cyleho Budyšceho wokrjeza wocjakuje.

S **Klukscha.** Też w naichej šchuli je šo šchulska natutowinja šawjedla. Dotal je pšches 90 mlodych kutowarjow k njej pšichtupilo a wšcho hromadze 500 hr. natutowalo. Wšchitzy žu špólnali, jo teš ž małymi liczbami mózeich rjany pjenjes nalutowacz.

S **Mielecjina.** (Srěda ž dwěmaj nowomaj.) Syodźiwny podawk je tudomneho bura Hantuscha podeschot. Jemu kobla srěbza porodźi, kotryž měješche jenoš 2 nožy. Sadnjej nožy štej zyle normalnje wuwitej, prědnej nožy štoro hacz k cźelu pobrachujetej. Jenož dwaj kuschtaj cźita tczitej. Pšichi pšchenytowanju šo šwěšcźi, šo je srěbu hewak dopolnje štrowy. Bur Hantusch chze tuto srěbza zoologiscźej šahrodze, hdźej měł šo dale wothladacź, pšchepodacź.

S **Kulowa.** Młodostny wotrjad towarstwa „Bratrowstwa" chze też lětša šajo w pšchedměsčze rjanu meju štejicź. Klóschtrike šarjadnistwo šchtom kaž hewak ja tuón samér dari. — Pšchi šwojich wopytach w jenotliwych domach bě 16lětny pjekarški wuczobnik wobkedźbował, jo ludźo we šwojich domach drobne pjenjezy na lokho pšchitupnych městnach khowaja. Pšich dobrej škladnosczi tutón njedoczink ſ tutych khowankow pjenjezy kradnješe a to, kaž je dotal šwěšcźene, w 7 padach. Młodostny njedoczink je hižo ras pokhtoštany. Polizija je žebi jeho njedźelu wjeczor žobu wiała.

S **Werminghoffa.** Djělacźeške žydlišcźežo ſ rjanej podpjeru towarstwa „Eintracht" ma šo pšched dwórnischcźom we Lašu na 80 górzow wulkej leżownosczi natwaricź. Sa łóždy žydleršti domczk licźi šo pot górza leżownosze. Wutwarjenje dróhow pšchewjedże Nas. Material za domczki posticźi darmotnje „Eintracht". S twarom žydlišcźa ma šo hnydom šapoczecź.

S **Rychwałda.** (Dźeń djěła.) 1. meje ma šo šnowa pšchipravjene športowniščežo jako šwjedźenška łuka wužiłź. Dźeń djěła ma šo šapoczecź je špěwanjom muzšeho towarstwa a schulskeje młodźiny we 8 hodź. rano, ½9 hodźin šestupa šo pšched nowym radiowym apparatom djěloweje fronty zyła młodźina. ½12 hodźin je wobthad wschěch šwjatkow je wschelakimi šwjedźenskimi wosami. Na šwjedźenšcźej łuzy ma šo potom pšchenjeseńe šwjedźenšceho akta w Barlinje šlyšchecź. Popokdnju je domšnišli šwjedźeń na šamšnym městnje.

S **Hornich Brušow.** Paduschtwo bórnow, skutkej šmitej pomoz šlužchazych, na tudyschim rycźeščuble je šo nětko poradźiło wušaśnicź. Tudyschi štražnišchtr šwěšci dweju paduchow a tšoch pomoznikow. Sažłużene khłostanje jim kiwa.

Se **Žylowa.** Cźežše njeschožo potrjechi naschcho pšchecźela knjeza Neumanna, na polu pola Deb'ka wutwaczenoho. Njedźelu w nozu wudri woheń w jeho bróšni a šnicźi ju boiwokrje je wschěm, schtož w njej běše, a to njeběšcho małe. Pšdła žyna a žkomy, schtož by hacz k nowym žinjam doštahało, też na 20 zentnarjow wubérannch bórnow, nowy wós a ratarška maschina šamowjalał. Jenož dosch nowe šolidne twarjenje běšcho šawěšcźene, wšcho druhe njeběšcho, niž dla njekedźbnoscje wobjedźerja, ale dokelź dla huscźiščeho podpalowanja Žilowarjo se šawěšcźenja buchu wuſamknjenł. S tajkim šchkoduje wo 3000 briwnow. — Knjes Neumann běšcho jutry na Maczźaj w Budyšchinje a je šwej też tam mnohich pšchecźelow dobrł. Bomhajmy jemu w bratrowšcźi šwěšcźi tu šchkodu njeseź.

Budyske stawniske powěšće

Sztrjedu 29. haprleje 1936.

Narodźiła je šo: 25. 4. Arthurej Herbertej Ulligej, inženérej, w tu khwilu pšchišłuschniśej wojeńšceje mozu, džowka.

Wumrěłoj staj: 29. 4. Mina Hańža Lennerowa rodź. Pauflerez, mandźelška garbaćšeho mišchtra, 74 lět. — Jan August Krawz, invalidny rentnar, 75 lět.

Pšchipomědźiłoj staj šo: 29. 4. Pawoł Egon Engel, nakupowar a Johanna Hilža dźěl. Dietekowa rodź. Naumannez, witwowarka, wobaj w Budyšchinje.

Kóždy dźeń z nowa zaiepić
njeje wjacy trjeba hdyž maće nowy
„Baldur"-Dauerbrandherd
Bjez nućenja ke kupjenju podamy wam rad wujasnjenja wo jeho lěpšinach.
876] Železowy dwór Joh. MIESSNER

Najnowiše z cyłeho swěta

Prawošławna (grichisko-katolska) kathedrala w Barlinje.

Pruski statny minister je ruśko-prawošławnej diježiji Barlinšceho prawošławneho biškopa na šakładze na biškopšcim konzilu w Sremšcim Karlowcu wobjamknjeneje wustawy prawošławneje diježiji w Němšcej prawa šjednoczeństwa šjawneho prawa špožćik. S tym dóstawa prawošławna zyrkej w Němšcej statnje špožitu a šchkitanu formu, w kótrejž šmědža jeje wěrimi we wuſkim šjednoczeństwje ſ wěrimymi žiwi bycź, kótrejž ſ druhich krajow w Němšcej bydla. Nimo toho je ruśko-prawošławna biškopska synoda we Sremšcim Karlowcu ſ pšchitkłošowanjom ministra za zyrkwinske naležnoscze biškopa Tichona jako prawošławneho biškopa ša Barlin ša nowotwar ruśko-prawošławneje kathedrale na Ferbelinšcim namješcze twarške městno k dispoziziji dał. Na nim statne tawrške šarjadnistwo je šrědkow wěrimych je statnych šrědkow a je šrědkow djěłoweje fronty dóstatny Bóžł dom natwari.

* **Dla špytaneho wohašbjenja** dweju běkeiu žonow w Roystonje w Georaliśej (w połnóčnej Ameriju) cźornucha ſ namozuju ſ jaštwa wunješechu a jeho na šchtom powěšmychu.

Cźitaj też w lěće swo'e „Serbske Nowiny"

Našch cźaš je połny politiščich napjecźow. Skoro nam dych šaždze, hdyž žebi wschitko to rozmyślimy, schtož nam kóždy dźeń do nowoscźow pšchinješe. Swětne podawki špeja špěšnemu rozkundej. W najbliščim cźašu šměje kheć wolicź mjes mérom abo wójnu. Kóždy podawk w žwětowej politiku je pšchi tom ważny. Niechaśch Ty ſ kedźbnoscźu šeźěhowacź tute wotmjeze? To móześch jenoš, hdyž też w lěće njedźiwaju połnych dźěłow wotebrašch a ſ kedźbnoscźu cźitaśch Serbske Nowiny, žebi je njewotſtaſaje.

Bjes Šserbšich Nowinow njewěšch niczo, schto šo w šwěcźe a domiznje štawa. Njepuschcźej tohodla tutoho žiwjeho šwěrneho pšchecźela też w lěcze ſ wocźom!

Radio

Pjatk 1. meje šo žtyšchi:

W němšim radiu: 6 žwjedźenška hudźba (ſ Barlina). 7 duješka hudźba (ſ Hamburga). 8 pšchenjeseńe a rozprawy manifestazije młodźiny w pótšitim štadionje (ſ Barlina). 9,20 orchestrowy konzert (ſ Lipika). 10,30 žwjedźenške poždźenje němšceje kulturneje konzery w Němšcej operje; němšti minister dr. Goebbels wudźeli knihowe a filmowe myto 1936 (němšti šcźelak). 11,30 hudźba pcheš-polow (ſ Wrótšławja). 12 rozprawa wo ſhromadźenju milijonow w Šawješelšcźej šahrodze a na pšchikhadnych dróhach a štatny akt w jawješelšcźej šahrodze (němšti šcźelak). 13,30 wšchelaka hudźba (ſ Kólna). 15 konzert posaarkeje hórnišcźe kapały (je Saarbrücźena). 16 wjeśoła meja, mjes hudźbu rozprawy wo pšchijeczu djěłacźeńšich delegazijow a dobyćerjow w cźežim němješkotatnym połowlańšim wubdźowanju (ſ Barlina). 18 duetty (je Stuttgarta)). 19 potbudowe a djělacźeńše špěwy (ſ Königsberga). 20 reja w meji (ſ Frankfurta); mjes programmom: 8,50 němšti šcźelak taczeše šcźele; druhe šcźelaki wošebje powěšcźe wo mcźišch žwjedźenšach djělanjow. 21,50 powěšcźe. 22 wjeczorna manifestazija, pšchi kótrejž ministerški president Hermann Goering porěči (němšti šcźelak). 11 hórnizy hudźa (ſ Wrótšławja). 24 rejwanška a ludowa hudźba (ſ Mnichowa). Konz w 2 hodź.

Sšobotu 2. meje šo žtyšchi:

Königswusterhausen. Nimo šnatehu wyšchźednego programmu: 6,10 taczele. 6,30 ranšchi konzert (ſ Wrótšławja). 11,40 ša bura. 15,30 hospodarški tydźeńšti pšchehlad. 16 taczele. 18,45 športiški tydźeń. 20,10 Czornołéšny domiśništi wjeczor (je Saarbrücźena).

Lipšk. Nimo šnatehu wyšchźednego programmu: 6,30 ranšchi konzert (ſ Wrótšławja). 8,20 ša hospoſu. 11,45 ša bura. 20,10 wjeśeleńe šo žiwjenja (ſ Barlina).

Hišcźe ważne ſ dnjoweho programma. Königsberg: 20,10 konzert. po pšcźeču. Kóln: 20,10 rejwanška hudźba. Frankfurt: 18 wojeńšti konzert. Wiw: 20,25 šymfonišm, weje a operetta.

Cyrkwinske powěšće

S **Budyšchinka.** Nano w 7 hodź. šerbšća a dop. ½10 hodź. němška Boża žłužba. Sbérka ša pošawnišce mišionstwo. Mješ Bóžmaj žłužbomaj poždźenje zyrkwineho pšchedšteješerstwa. Dop. ¾11 hodź. dźěcźišchmišchenje ša mjeńšche dźěcźi.

S **Porschicz.** Nano w 7 hodź. němška špowědź, we 8 hodź. němška Boża žłužba. Sbérka ša pošawnišce mišionstwo. Dop. ½10 hodź. poždźenje zyrkwineho pšchedšteješerstwa; ½10 hodź. dźěcźišchmišchenje ša mjeńšche dźěcźi. K wobdźělenju na wokrjesnej hłownej ſhromadźiznje šchcźešcźanjeje žónšceje žłužby šo wutrobnje pšcheproschuje.

S **Khwaczźa.** Nano w 7 hodź. němška špowědź, we 8 hodź. němške a dop. ½10 hodź. šerbšće komšchenje. Sbérka ša pošaunške mišionštwo. Pošaunšti chór šobu žłužbu kujee — Wichcźišcźe nowych paczeńšich dźěcźi ma šo na blížšchu njedźelu wotštorcźicź. — Wutoru wjeczor we 8 hodź. šměje k. tow. wothladaŕ Hempel bibliju hodźinu we Mulkodubrawšcej šchuli.

S **Klětnoho.** Zyrkwinške ša 1. meiu: W 6 hodź. rano ſwonjenje evangelšceje zrkwje. 6.30 pošaunška hudźba na šjawnych namješach, w 9 hodź. Boża žłužba. — Němška plahowarnja raśoweho šwinjeczа w Zymplu a Jamnom nětkole nowocźažny plahowanšti chlěw ſ pizowanšcej kuchinju twart. Też ma šo nowy dom ša šwinjazeho mišchtra natwaricź. — Twar dróhi: Dróha ſ Zympla a Turja do Wolešchnizy ma šo rošchericź. S dźěłami je šo šapoczało.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 2. Mai 1936, 8—10 Uhr für die Nrn. 4601—5100: Rohes Rindfleisch Pfd. 30 Pfg., rohes und gedämpftes Schweinefleisch Pfd. 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Skótne wiki w Njeswačidle

Sriedu, 6. meje 1936 (863) Měšcanosta

Hłowny redaktor Marko Smoleś w Budyšinje. Zamołwity ša politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, ša lokalny dźěł a přiłopk Marko Smoleś w Budyšinje a ša nawěšći dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a čišć dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D A. III. 1936 2225. — W tu khwilu tarifna liščina čo. 5 płaći.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 30. haprleje 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,489	100 polšk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,29	100 češkosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	81,03	100 franc. frankow	16,39

Barlinska burša 29. haprleje 1936. Kuriowy wobras na špoczatku buršy khětro njejednotne wuwicze polticźeńše. Kaž hižo pšchedwjeczerawšchim dalšchim nałupowanjam bankowšceje klientele też wotpšchedawanja a realiśazije dobrtkow napšchećiwo štejachu, tak so žebi špodowanje kurjow a štupanje kurjow wahu dźerżejchtej. W šakładnym měnjenju pak so pšchi pšchezo šajo dokhadźanch dobrtkach hospodarićich powěšćach nieje nicźo pšcheměniło. Na rentowych wikach šiara wójnita pożejonka wo něšchto mało kruciśišcho šahadźi.

Barlinške žitne wulkowiki. Położenje na wikach nieje so pšcheměniło. Pšchi wobšitainym šakładnym měnjenju je wobthod měrny, dokelź nieje ikoro žaneho dowoża. Pšchi pšchedbitezjazym powješćenju krutych płaćiznow rataršina a druha ruka ſdyma hłóchcźe twory na pšchedań dawaźej. Sa pšcheńcu a rožku jewi šo ša wumłkwanške a pżowanške šaměry wulke navrašchowanie, a měnyny radu wjeśche wurunanške pšchirażki jako 4 hr. pšchiłowieża. K wjeśichim wotšamknjenjam vak niedóstaje. Na mukowych wikach knješi měrny wobthod ša trje wšchědnieje potrjebu. Mamóž a jeczmień ša industrijalne šaměry drje šo posticźataj, tola mónjoścze inwuźitowanja nještu wulke. Pšcheréżkowe pżowanške twory šo łožo wotbywaju.

Rězowe płaćizny w Barlinje zentnar

pšchenicy W 8: 10,20 hr., W 9: 10,25 hr., — rožki R 8: 8,40 hr., R 11: 8,55 hr., — jeczmienja G 7: 8,65 hr., G 9: 8,90 hr., wowša H 11: 8,35 hr., H 13: 8,50 hr.

Nětotre płaćizny ſ Drježdźanskich wikow.

Huły, šarjeane 70—1,60 hr., kaczki, šarjeane 1,10 hacz 1,20 hr., kury, štare šarjeane 90—1,10 hr., młode šarjeane 1—1,20 hr., karpy 1 hr., schcźuki 1,20 hr., liny 1.70 hr., jabłuka 60 pf., běrny po puntach 5 pf., jedźna kobola 10 pf., zyhla 12—15 pf., kreń 70—80 pf., žołotej 15—25 pf., běły kał 15—18 pf., cźerwjeny kał 18—20 pf., tomaty 40—45 pf., pětrikółka 3—4 pf., kromat 80 hacz 1,40 hr., rownjak 60—70 pf., rjewjeń 18—20 pf., butra 1,42—1,52 hhr., jeja 9¾—10 pf.,

Drježdźanske žitne wiki.

Na žitne wiki pšchijdu ko dźenja 39 wołow 20 bykow, 54 truwow, 867 cźelatow, 98 mowzow a 918 žwini. Nowja'n łkot šo wiščon ša poštajene krute płaćiżny rozbiéli. Pola cźelatow muwi šo hubjeny wobthod a dla wulkeho wuriśenja płaćiżny wo 50 pf. a druhdy hišcźe wo wjacy, wosebjcźišch. Pola mowzow bě wobthod bjes wuſnamk. Swinje šo ša krute płaćiżny rozbéli'chu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo na tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	29. 4.	28. 4.		29. 4.	28. 4.
Pšenica	214,0	214,0	lupiny	20,0-22,0	20,0-22,0
rožka	177,0	177,0	wowka	30,0-31,0	30,0-31,0
ječmień now.	—	—	módre lupiny	17,0-13,5	17,0-18,5
ječmień, nat.	—	—	žołte lupiny	29,0-31,0	29,0-34,0
wowš	—	—	zeradella	44,0-48,0	44,0-48,0
kukurica	—	—	rans. wosnik	—	—
pšenč. muka	27,35	27,35	lany wosnik	17,30	17,30
rožana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	19,10	19,10
rožne	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rožana słoma		
hroch, Viktor.	35,0-38,0	35,0-38,0	pšeč.		
lane symjo	—	—	wowsna		
pjeluški	32,0-35,0	32,0-35,0	ječna		

Płaćizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 204.0 9: 205.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 168.0 11: 171.0
Płaćizna za jeczmień za wupłodźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płaćizna za wowš za wupłodźerja 11: 167,0 13: 170.0

FIRMA
Arthur Höse
na Kěžorskej dr. 9
Gratv za počłarjow
Wumětske płasty, 6-rike, akitane pred pčoljac. horst ow.

Gardiny, rolowy
tunjo pola 159
Würker na Zwonkownej Lawskej hasy 10

Krjepjawy,
10 litrske, zacynkowane
2,85 2,15
Siegel w Budyšinje na Zadnjej Bohatej hasy 15
blizko Buttowych wizow (8 4)

K přenjemu
wušiwanju a šačkowanju
naše rjane płasne wołmy a batmjane wołmy
Ernst Günther na Žitnej kasy
wotrjadny wobkhod

Někotre tricbane
muž. a žoni. jězdne koła - 2 hólč. koie
872 předa
J. Schieback na Muzakowskej 4

CROSO-kosy
Kosydła - bruvy
we wulkim wubjerku tunjo pola
Alfred Jennasch
železowa wikowarnja
na Serbskich hrjebjach čo. 2

Dźěłaćerjo Přistajeni Zastojnicy

přinjesće swoje nalutowańki na syrotowěstu

Nalutowańju města Budyšina

na Žitnych wikach 863

Wudawamy domjace nalutowańske tyzki darmo!

Tkaniny z wumělsk.židy debjene z kulami najnow. mustry za šórc. a kuty čorne a módre něhd. 100 cm šěr. 3,25 hr.

Schaaf 845

Gumije za jězdne koła
mantle . . wot 1,25 hr.
šlawchi . . wot 0,75 hr.
Wobswětlenja kołow
6 volt, komol., wot 5,— hr.
Jězdne koła, přisłuški za koła
poskića firma 571
Gebr. Thomas w Budyšinje
na Kamjentnej hasy čo. 16

Derje wobuty

sće přecy w črijach wot firmy Pech!

drastowe črije
rjane zestajenja barbow . . . . . wot 5.75
sandalety
lohke, přijomne modele, wšě barby . . wot 5.90
črije k běhanju
za sportsku drastu, jara elegantne . . wot 7.90
črije za dróhu
hruba koža we wjele barbach a formach wot 6.90

Płatowe črije w rjanych formach

Naš wubjerk je jara wulki!

Stupnjowy dom Pech

Bohata hasa 10 868

854

brokat.bildowe přikrywy
z cankami, 130/160
4.95 3.75 2.95
komodowe přikrywy
z cankami, 80/130
1.98 1.48
sofowe přikrywy
65/250 2.95 1.45 1.28
češlongowe přikrywy
130/250
4.75 2.25 198
gardiny
do zahrodkoweho domu z wobšiwk.
45 pj. 33 pj. 25 pj.
šwedske šantki indanthr.
120 šěroke
m 95 88 pj.
89 šěroke
m 65 58 52 pj.

[853

A. BORELMANN
nasl. mějićel Curt Müller w Budyšinje na Serbsk. hrjebjach 2 / rózk Kamjent. hasy

---

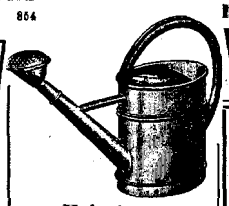

Krjepjawy graty za zahrodu
wulki wubjerk pola firmy 854
Schneider & Schulze
13 w Budyšinje na Kamjentnej hasy 13

Hosćenc
w Sernjanach REJE
64 jutře 1. meje

Dźeń nacionalneho dźěła woswjeći Klóštrska wokolina
w hosćencu w Pančicach
pod hesłom:
Wjeselće so žiwjenja
Wot 7 hodźin
wjesela rejka
pod zynkami woblubjeneje kapały Pancerowcho połka
870

Jědźernje
wot 250,— hr.
Lěhańnje
wot 290,— hr.
Kuchinje
wot 140,— hr.
Najwjetši wubjerk / Bjez wudawkow do domu / Při imam mandželske požčonki 820
Fritz Schulze
w Budyšinje / Před Šuleskimi wrotami 2 (Lehmannec młyn)
— Samsna sedlarnja —

Hosćenc w Haslowje 869
Piatk, 1. mee
rjana rejwańska hudźba
Zdobom rozžohnow. swjatočnosć wukubłańskeho lěhwa B.D.M. (Hesło: „Wjeselće so žiwjenja")
Započatk w 6 hodź. — — Započatk w 6 hodź.
Přećelnje přeprošuje Měrćinkee swójba

Jena wurjadnje dobra
SANOBLATT - GIGARA
Němske džěło, štuka 10 p.
Wosebje přihódne poskićenje
FRIEDRICH OTTO SACHSE
Wosebity wobkhod w Radnicy

Jnga dosta za ručku naručny časnik jako darjeńku! Hdźe kupujeće naručne časniki? — Pola firmy
860 **Fritz Hebold**
w Budyšinje na Serbskej hasy 6

Miele 68.— hač 185,— hr. 246
prochsrěbak
Dóstać we wotrjadn. wobkhodach

Su-li Waše črije roztorhane
přidźće spočasnje do **wulkoławcow. nje na Žitnych wikach čo. 14** znajdźeće „Złotełe hwězdy" a „Mlokowcho dwora" 44
Alfred Gnichwitz
Dobre reelne a tunje nostupowanje. Na pódnóžowanje móže so dočakać!

Na 300 jězdnych kołow
mam na składze. Znamki **Diamant, Göricke, Bauer Anker.** Na přeće podźelne płaćenje. Napłaćenje 10 hr. Tydźeńsk. wotpłaćenje 2 hr.
J. Schieback w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4
Wosebite jězdne koła
mužace . . . wot 35 hr.
žonjace . . . wot 38 hr.
Trjebane koła wozmu sobu do płaćenja 873

Kupujće tón słódny [885

Prošu pospytajće:
Moje „Domjace měšenje" 500 g hr. 2.—
Wahi. měšenje z Mexiko-Maragog. 500 g hr. 2.40
Preißer-parle
parlowe měšenje z Costarica 500 g hr. 2.60
Carlsbadske měšenje 500 g hr. 2.80
Moje kofejina swobodne kofeje 500 g 2.50 a 3.—
Skoro kóždy dźeń samsne palene čerstwe
Karl Preißer jun.
Při rjanych Žitnych wikach w Budyšinje

Drasty
wot firmy
Paul Otte
w Budyšinje na Hłownym torhošću 858

Čerstwy transport wosebje dobrych rańšopruskich-hollandskich
wysokosućelnych kruwow a jałojcow, kaž tež 3 rjanych připuščnych bykow (z dobreje mlokowoje wunošnosće) a młody skót sleji wot dźensnišeho dnja płaćizny hódno na předań 871
Max a Theodor Rychtar w Njebjelčicach
wikowarnja ze skotom telefon hamt Kamjenc 895

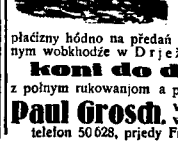

Mam wot soboty, 2. meje, w swojej filijalu w Budyšinje w hotelu „K markhrabi" zaso nowy transport
kruwow, jałojcow a młodeho skotu 867
płaćizny hódno na předań abo k zaměnjenju. — W swojim hłownym wobkhodźe w Drježdźanach mam wulki wubjerk
koni do džěła a na rolu
z połnym rukowanjom a po znatych tunich płaćiznach na předań.
Paul Grosch. wikowarnja ze skotom a konjemi w Drježdźanach-N., Hechtstraße 30
telefon 50 628, prjedy Franz Augustin. Telefon Budyšin 3665

Kwasne dary
kupujeće wosebje tunjo we wulkim wubjerku w
[855 **„Domjacej potrjebje"**
M. Pfuhl w Budyšinje na Zuzuk. Lawskej hasy 6
Zaměnjamy kóždy kup!

Libjata
so derje radźa, njekusaja so a dostanu bórzy pjerjo, hdyž w prawym času dostawaju jako
přidawk k wšědnej picy
dr. Roeberowy
pólver za libjata
(Kriescheipulver) 857
Předawa samalutka:
Drogownja dr. Roeber
na Bohatej hasy 27

Šulske knihi

za wětike ludowe a wyšše šule, serbske a němske, wjazane a njewjazane, wobstara, nje;su-li na składze, za krótki čas

Serbska knihaŕnja w Budyšinje

Meble jenotliwe meble Lěhańnje Jědźernje Kuchinje wulki wubjerk
Přijimamy mandželske požčonki tyšeńsku mišter, mebl. wikow., žane klamy
w Budyšinje na Lubijskej dr. 17 (w dworje)
Hänchen [585

Najprěnše a na rjenše
nalětnje tkaniny
w překwapjacej wšelakorosći
we wulkim wubjerku
po napadnje
nizkich płaćiznach

Tkaniny za modwe drasty kwětki a smuhi .	1.10	0.95	0.85	0.75	0.55
Bamjane musliny .	0.95	0.85	0.70		0.65
Prawy muslin, wulkotne nowe mustry lohko padace . . .	1.60	1.30	1.20		1.10
Wołmjany muslin, kwětki, smuhi, dypki kašćiki	2.00	1.95	1.70	1.50	1 40
Selenik a wumělska žida, pisane a jenobarbne . .	1.35	1.10	0.95	0.80	0.75
Mattkrepp a Maroc rjany pisany . .	3.00	2.90	2.60	2.20	1.95
Cloqué a Cofelé . .	3.40	2.90	2.75		2 40
Taffet, jenobarbny a kašćikaty	2.60	1.95			1.60

K tomu mamy bohaty wubjerk nowych jara rjanych khornařčkow za drasty, šawlow, kneflow a paskow
Wustajenca w wšěch mojich 7 wukładnych woknach

Otto Hauffe 876

Přiloha k čisłu 101

SERBSKE NOWINY

Stwórtk 30. haprleje 1936

Serbske žně

Hdyž lipy ktu, hdyž słónco běli pola,
So kosa z kólnje, žnjeńco, pleńći tebi,
A žnjeńcańka ći kłobuk z rózu debi,
A serbske wysknu hory, wysknje hola.

Smudź, słónco, přeći Hólc, muž a šědźiwc tola,
Kaž był na kwasu, na žnjach wyska sebi,
A z wyskom do mloka khléb sebi drjebi,
Što wo to, pót zo pali, mozle bola! —

Na kolenomaj košić mozle waše
Chcu wam, a zapřehnjeny być do kwakle
Chcu rad w tym serbskim běděnju a straše:

Hdźež z potom, z mozlemi a z krwju sej pleće
Lud žiwjenje a khléb sej dźěła takle,
Móc žana tomu jadro njerozmjeće.

Cišinski.

Ważnosć a hódnosć ručneho dźěła

Dźenża dże fójdy, je-li mójmo, bjes dźěła, ſ najmjeńſcha bjes ručnjeho dźěła, ſa krótki cząſ wjele pjenjes ſaſłužiś a to ſaſłužene ſa runje tak krótki abo hiſchcze krótſchi cząſ pſchi ručnej kuchini a wjeſelach ſaſo pſcheczinić.

Sajpěrſe ručnjeho dźěła je njekſcheſcijanſke; je powoſtank ſtareho pohanſtwa a wukorjeni, cźim bóle nowe pohanſtwo wokoło ſo hraba, ſtaru kſcheſcijanſku ſmyſł wo ważnoſcźi a hódnoſcźi dźěła bóle a bóle. Pohanſcy Grichojo a Rimjenjo ſaſpěwachu ručne dźěło a pſchewoſtajichu jo njewólnikam, a ſ tajkeho njetważenja naſta mjeno „wotrocźkazneho dźěła“. Dale naſch Sbóžnik pſchinjeſe ručne dźěło ſaſo k cźeſći, hdyž ſo jako ſyn cźeſłe wotcźahnyſ a wſchelakemu cźěłeſkemu a druhemu ručnemu dźěłu wutrjebacź da a ſebi tak dźěł ſwojeho khléba ſaſłuži.

Sajpěrcźe dźěła pak je też pſchecźiwo rozumej. Ta macź njetrjeba runje jara rozumna bycź, kotraž myſłi a praji: „Moja dźowka njetrjeba ſo pola burow drěcź; je doſcź, ſo ſym ja to cźinila a pſchi 25 tolerjach mjdy. Krumom dawacź, hnój kidacź, ſo na polach drěcź, je hańba. Radſcho njech ſa rjanu mjdu a w měſcźe „dobre měſto“ wojnje.“ Pſchi takſim zwamlenju mohł cźłowjeſej rozum ſańcź. Pohladajmy ſaſo na macź! Wona je rozumnych ſtarſchich měła, a traſch je 15 lět pſchi 20—25 tolerjach ſłużiła. Hdyž ſo wuda, měješe „cźapr“, łódku platu a rjanu pjenjes na lutowańi, a tola běſche ſtarſchich ſ dźěćowſkej luboścźu podpjerała; ſnajeſche a lubowaſche jednore žiwjenje, wſchě ručne dźěło w kuchini a w donje, w hródźi a brózni, w polu a na fuzu a — běſche ſtrowa a mózna na cźěle a wjeſoła a ſpokojna we wutrobje a duſchi.

Ale duch cźaſa je ju natyknył, tak ſo na to, ſchtož jeje ſboże ručźinjeſche, nětko ſa njeſboże ſwojich dźěcźi. A hdyž hołza w měſcźe měſtno namaka, pſokaju maſchinu a wodu w donje, hdźež njetrjeba ſynkacź a ſkotej dawacź, hdźež móže cźiſto dźeń w meiſtrich ſtupnjach khodźicź, ſchto pokaja ſo

e ſo do „ja“ tujenje pſchewotila, kotraž ſo ſtarſe, powědajeze macźerje a njeleſeho nana haibuje. Wyſoku mjdu je wſchu na ſwoje měſchcźańke cźěſto ſwrěſchała a njeje ſo ja niczo poſtarała; ſtarſchim a bratram njeběſche k podpjerje, ale hładaſche hiſchcze wot nich, na měſchcźańſkich wjeſelach je wo pózcźiwoſcź a njewinowatoſcź wutrobły pſchiſchła a wali ſo na pubłedku, dokelž jadym baron po nju njepſchindże, błeda a khora zuſemu mudej do rukow, ſo by cźaſ žiwjenja niesboźowne mandźelſtwo měła.

To je jenož mały wobraz wo tym, hdyž ſo ručźnjeho dźěła haibnja a hdyž dźedźa wyſoko won. Widźimy tajke pſchikłady dźeń wote dnja pſched woczumaj; ale mnohy faćinja woczi a du ſlepi do njeſboża.

Bojoſcź pſched ručźnym dźěłom njeje pak jenož njerozumna, nź, ale też ſmješchna. Dóniż ſwět wobſtejí, ſu ſo ludźo žiwili wot jédże a picza. A ſ wotkel ſu to brali? Khléb a warjenja ſ polow a ſahrodow; mjaſo, tuk, mloko, butru a jeja ſe ſtóineho hoſpodarſtwa. Tak je pſchezo było a tak pſchezo woſtanje; płody ſemje a ſkocźata dyrbja krała tak derje žiwicź kaž proſcherja. Do mózności, ſo budźe hdy hinak, ſo budźa ludźo wot powětrka abo chemiſzy nabyźeni, nichtó njewěri. Tohodła: Tak dołho, hacź budźetaj rola a ſkot błowjej ſakładaj, na kotrymaj naſche ſeźiwjenje a žiwjenje wotpočujetej, tak dołho tež budźe dźěło na polu, fuzu a w ſahrodach, wotbładanje ſkotu, haj hnójkdanje a hnojenje polow najnuſniſche a ſ tym najrozumniſche dźěło. Wſchitke druhe dźěła pſchińdu hakle na druhim měſtnje.

Waroda

K 1. meji.

Raz pósła Bóh Knjez na zemju jandźela, kotryž njebě na njej hiſće nihdy pobył. Bě na nju jeno z wysoka hladał a do wnšow běchu so jemu z njeje skórźby a skiwle dobywale. Tuž bě wcźipny tón dół ſyłzow z blizka wohladać. Powěść, z kotrejž bě wuſłany, njebě jara khwatna, tuž jemu Bóh dowoli, zo by ſo bliže po zemi rozhladował.

Hdyž ſo jandźel w cłowjeſkej poſtawje ſpuſći na zelenu dolinu, z łěſom wobrubjenu, přez kotruž rěčka bóžeše, tehdy bě nałéco, ptačina w ſtomach, na łucy, w powětře napjelnjeſe ju ze ſpěwanjom a ſćebotanjom, kwětki rozkćěwachu, powětr wonjeſe čerſtwje, jandźelej ſo zemja jara lubjeſe. Posmějkny ſo rěčo k njej w duchu, zo ſu ludźo wěſce jara ſkaženi, hdyž ſo na přebywanje w tajkim raju hórſa.

Přetož na pćni pohlad zezda ſo jemu zemja kaž raj. Poča pak ſo rozhładować wokoło a dohlada ſo najprjedy wjelka, kiž za kefkom ſo ſkhowawſi na wowcu ſkoči, ju zakusa a žerjeſe. To ſo jandźelej njelubjeſe. Trochu dale liſka před ſwojej jamu ſedźiey kokoš runje popadnjenu rozkuſowaſe. Na ſtomje dréjeſe jatrob hołbja, a w jeho hałozach łakaſe pawk na muchu. — Jandźel pak ſej pomyſli, zo dyrbjał bych na ſwěće mjez zwěrjatami tajki porjad być, zo bychu ſo ſylniſe žiwile ze ſłabſimi, ale mjez cłowjekami ma to być hinak.

Tola bě wcźipny ſłyſeć, kak budźeja ſo zwěrjata ſwoje ſurowoſce dła zamołwjeć, a wopraſa ſo najprjedy wjelka, čehodła je njezbožownu wowcu, mać dźěćom, tak njeſmilnje zamordował.

„Dokelž je ſo mi jěſć cheyło!“ wotmołwi wjelk njezawodźěwajo wěrnoſć.

Hdyž ſo k liſey přibliži a ſo jeje kokoše dła wopraſa, dosta za wotmołwu, zo je to ſtworjenje było, kotrež njeje ſmilnoſce hódne, polne złóſće a přeradnjſtwa, zo je ſamo přećiwo Bohu zhrěſiła, přetož je w zemi hrjebała a zornjeſka dypała, kotrež je Boża předwidźiwoſć ſyła, zo bychu zeſkhadźałe a kéčle, zo je ſkućiła mordarſtwa na nětkotrych khrobłych wačkach, kotrež bě bjez ſmilnoſce pożrła. Wona, liſka, je tohodła dyrbjała, haćrunje z bołoſcu we wutrobje, na njej wunſud ſprawnoſce — wuwjeſć.

Hdyž ſo jatrobja wo hołbju wopraſa, wotmołwi jemu, zo hołb njebě k ničemu khiba k jědźenju, přetož ſpěwać njemóžeſe a pjerjo měješe njerjane a khodźeſe njelěpje. Pawk muchow dła wopraſany, wurěča ſo z tym, zo ſu cyłemu ſwětej wohidne a zo je cłowjekam a ſkotej hobrſku ſłužbu wopokazał tón hrozny njerjad tupjo. A hiſće doda, zo je jemu tołſta mucha jara zeſłodźiła.

Z tych wotmołwow ſo wjele njenawuknywſi, khiba ze ſu zwěrjata khětro łózyſke, poręča jandźel hiſće kwětkam a ſtemam, kak ſo jim dże, myſło wěſce, zo dyrbi jim derje być. Ale kotryž bě łědy dorěčał, hižo wokoło zaſwiholichu ſkórźby. Stary dub ſtonaſe, zo ſu jeho paſtyrſcy hólcy wobſmudźeli, zo jeno ptački balzy z hnězdami zwohidźeja, zo mochi na nje łaža, zo je wichory torhaju.

Kerki hórſcheju ſo na ſuſedſtwo duba, kotryž ze zemje wšu brěčku zwućała tak, zo jim k žiwjenju njezawoſtawa ſeyła nicźo. Trawa žałoſćeſe, zo ju ſkót žerje, łonuchi ſkiwlachu, zo žaby pod nimi bydla; klinkački, zo je holey do wěncow ſćipaju. Skrótka — nichtó njebě ze ſwojim wosudom ſpokojom.

Tola to běchu wšě ſtworjenja bjez rozumu, z ludźimi dyrbi to hinak być, myſleše jandźel.

Po méu ſo zadźiwa, zo ſamo kamjenje mórkotachu a piſćachu, jene na pleſeń a mochi, druhe na to, zo je k twarjenju łamaju, třeće, zo ſo jim korjenje ſtomow nomałku do cźała ſameho ciſća a ſo tak ſpěſnje, za ſto abo dwě ſće lět je do procha přewobroceju.

Zamyſleny dźěſe jandźel přez łěs, ale zemja ſo jemu hižo tajki raj njezdaſe kaž zwopředka.

*

Na kromje łěſa naidźe khudu khěžku, w kotreiž muž bydleše z mjenom Waroda. Běše to jara wbohi cłowjek. Po wędu pobywſi ſedźeſe na prozy a kałaſe ſćěpki, zo by měł z čim zatepić a jědło warić; zwohłekany běše khuduſcy, koſłu měješe čornu, włoſy njećeſane, ruey zazſmolenej a ſtonaſe wótrě a žałoſćeſe.

Jandźel k njemu přiſtupił „Budź khwalen Jězus Khrystus!“

„Nawćki!“ wotmołwi Waroda.

„Nó a kak ſo wam dźe?“ wopraša ſo, kak čini ſo wam na roli a doma?“

„Ach! ſpytajće,“ rjekny Waroda, „wšudźe hubjeńſtwo, nuza je dale a hórſa, z kóždym létom ćežo na khléb dosaha, pót ſo ći z ćołą lije, nie khwilki wotpočinka cłowjek nima. A črjódła dźěći, a wšitko woła jeſć, a na mojimaj ramjenjomaj je dom, hoſpodarſtwo, to ći ani dycha njedosaha.“

„Što će to najbóle ćeſni?“ ſkušowaſe jandźel, „powěz mi zjawnje!“

„Što? Wšitko!“ poča Waroda. „Dobreho nicźo njeje, zle će wot ranja do nocy přeſćeha. A ze wšeho je najhórše to, zo dyrbiš njepřeſtajnje, bjez wotpćinka dźěłać.“

„Njedźelu tola wotpočujeće!“ jandźel rjekny.

„Bóh dał, tak było!“ zasmja ſo Waroda.

„Ale to mam žonje drjewa noſyć, wodu přihotować, často rěpu ſkrabać, woheń rozduwać, ſkotej dawać picu a pića. Ach haj! Što to zlići!“

„Ale w běhu łěta,“ dźeſe jandźel, „ſu tola tydźenje a měſacy, w kotrychž wotpočujeće.“

Waroda da ſo do ſmjeća.

„Ale wotkel je was Bóh Knjez tu póſłał? Khiba njeznajeće naſe žiwjenje a zeńſki porjad. Hdy dźě mohł wotpočnyć. W zymje to ſo młóći, ſaje, wozy, a dołho ći zyma traje. Cłowjeka wozyba, to je prawda, ale zo by wotpočował? Hdźe to! A łědy ſkowrenčki naléčo připowěduja, to ſo hibaj z hnojom a płuhom (ſochu) na polo, je čas ſyć, zo bychu krupy nješto zhić měle. Skónći ſo wusyw, hórzy pocpula wola: Pójće žnjeć, pójće žnjeć. A łědy ſu prěnje ſnopy pod ſuche, woraj nagwałt, zo by prěnje žito do Batrolmja (24. augusta) zasył.“

A Waroda zdychny, a dokelž bě ſo zapowědał, tak jemu jazyk dźěše kaž rozćěrjeny kolwrot, kotrehož kclesko ſo hiſće wjerći, byrnjeż přełća wotešła.

„Haj, je tak zlě na ſwěće, zlě! Njeje wotpočinka. A to cłowjek ani njewě, hać kudźe na druhim ſwěće lěpje, přetož ſam budźeš dyrbjeć, kaž je ſłyſeć, z jandźelemi dźeń a nóc ſpěwać, a to je też robota.“

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Jubilate, 3. rožownika 1936.

Po zykym Budyšćim zyrkwinskim wotkřesu ho njedźelu Jubilate kollekta sa posawnowe mišionstwo sběra, kaž je sakki krajny zyrkwinski hamt w Drježdźanach postajił.

S **Budyšćina.** W Pětrowskej zyrkwi směše rano ½7 hodź. sup. Berg spowědź a Boże wotkasanje, ½8 hodź. sup. Berg předuje. Dop. ¼12 hodź. směje farar kic. Ludwig dźěćikemšchenje (pschijimanje nowych dźěći). Pop. w 3 hodź. směje farar Vogel tschěenja. — W Marijnej a Marcźinej zyrkwi dop. w 9 hodź. farar Vogel předuje. Dop. w 11 hodź. směje farar Große dźěćikemšchenje (pschijimanje nowych dźěći). Pop. ½3 hodź. zwjedźenske kemschenje k lětnej hłownej schromadźiznje tschechošćianskich žónskich skupkow ł Budyšćanskeho zyrkwinskeho wokrjeża; farar Hajnza-Bilkopčanski předuje (spěwne knihi žónskeje słužby zhubupschinjesće!) Zyrkwinska hudźba. Schromadźizna pop. w 4 hodź. w Kehelerki: Pschednoschkaj knjenje mišionskeje direktorki Ihmelsoweje ł Lipska na Karolininej dróhi 19 a knjenje fararki Stephanoweje ł Drježdźan na Pestalozzijskej dróhi 5; thema „Duchowopastyrstwo na žonje". — W Tuchorskej zyrkwi směje wječor w 6 hodź. farar Paul wječornu nutrnosć. — Pódźelu wječor ¼9 hodź. biblijske kolo sa žony w evang. młodźinowni na Hrodowskej haźy 6. — Wutoru pop. ¾3 hodź. w Pětrowskej zyrkwi nutrnosć sa niedźelnicje. — Wutoru wječor ½8 hodź. w Lutherskim domje na Hoschiz haźy 28 porěči wikarka Erika Dalichow ł Barlina wo themje: „Móžemy dźensa hischcze ł tschešćanom być?" (sa wschitke konfirmowane schulerki wyschschich schulow). — Sčrjedu wječor ½8 hodź. směje sup. Berg biblijski wječor w Tuchorskej zyrkwi. — Schtwórtk pop. ¼4 hodź. mišionske schićzowe towarstwo we wołoadnej diakoniji.

S **Barta.** Rano we 8 hodź. ho němske předowanje cyta. Posawnowny chór zohubustkutkuje. Krasna sběrka sa sakke posawnowe mišionstwo. — Wutoru pop. ½3 hodź. žónske towarstwo; wječor we 8 hodź. towarstwo młodych holzow.

S **Budestej.** Rano w 7 hodź. směje farar Böttger žerbsku spowědź, farar Bójc we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Kollekta sa posawnowe mišionstwo. Dop. w 11 hodź. směje farar Böttger kemschenje sa dźěći 1. hać 4. schulskeho lěta. — Pódźelu wječor we 8 hodź. evangelska słužba młodźiny sa młodeh olzy. — Wutoru wječor we 8 hodź. evangelska słužba młodźiny sa młodeh jelzow. — Sčrjedu wječor we 8 hodź. biblijski wječor sa holzy. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. směje farar Böttger biblijsku hodźinu na sarje.

S **Bukez.** Rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Pop. ½2 hodź. kemschenje ł młodźinu, ¾3 hodź. tschěenske kemschenje. — Wutoru wječor we 8 hodź. žónske towarstwo pola Stangez.

S **Delnjeho Wujesda.** Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje, pop. w 2 hodź. dźěćikemschenje.

S **Hodźija.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske kemschenje a dop. ½10 hodź. dźěćikemschenje. Pop. w 2 hodź. rosrěčowanje ł konfirmowanej młodźinu. — Schtwórtk 7. rožownika pop. w 3 hodź. tschešćanska žónska słužba pola Mrózej (poslednja schromadźizna). Na kemschenju we 8 hodź. maja ho wschitke letuschi konfirmandoju wobdźělić.

S **Hućinu.** Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba, w 11 hodź. kemschenje ja dźěći. Krajna kollekta sa posawnowe mišionstwo. — Pjatk 8. rožownika wječor ½8 hodź. słužba młodźiny.

S **Hrodźišćeja.** Sobuswjećenje dnja narodneho dźěła. Rano w 7 hodź. němska spowědź je žwjatym wotkasanjom, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba. Sobuskutkowanje posawnskeho chora. Krajnozyrkwinska sběrka sa sakke posawnowe mišionstwo. Dop. ¾11 hodź. dźěćikemschenje. — Schtwórtk 7. rožownika dop. w 10 hodź. žwjate wotkasanje w schuli w Drožđźiu. — Pjatk 8. rožownika pop. w 3 hodź. žwjate wotkasanje w Běłej Horje, w 4 hodź. tehorunja we Worzynje.

S **Klukšcha.** Rano w 7 hodź. němska spowědź ł Božim wotkasanjom, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemschenje (ł bohom k wotewrjenju pacérjeske wuchwy). Sběrka. Pop. ¼4 hodź. němske kemschenje se spowědźu pola Hofmanneg w Brěmjenju.

S **Kotez.** Rano we 8 hodź. němske kemschenje (wołoadny farar). Sserbskeje Bożeje słužby njebudźe.

S **Lucja.** Dop. w 9 hodź. ho němske předowanje cyta.

S **Lupoje.** Rano we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba. — Sčrjedu wječor we 8 hodź. wotewrjeny wječor ja žónsku młodźinu w farskim domje.

S **Malešecy.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a ½10 hodź. němske kemschenje. Sběrka sa posawnske mišionstwo. ¾11 hodź. dźěćikemschenje.

S **Minakala.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemschenje. (Na wobojich kemschach zohubdopomnjenje na dźeń narodneho dźěła.) Sběrka. — Wumrěł: August Nowak, bur w Kamjenej, 81 lět 10 měsazow 8 dnjow staty.

S **Nošacźiz.** Rano we 8 hodź. němska Boža słužba, dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba. — Pjatk 8. meje wječor we 8 hodź. młode holzy.

Se **Sślepeho.** Dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boża słužba. Kollekta sa nowinarstwo w evangelskej zyrkwi. Pschip. ½1 hodź. serbske a w 1 hodź. němske tschěenja. — Pacérska wuczba ho sapoczinje: Schtwórtk 7. meje pop. w 2 hodź. sa serbske a pjatk 8. meje pop. w 2 hodź. sa němske pacérske dźěći.

S **Wósporka.** Dop. ½10 hodź. předowanje, w 11 hodź. dźěćikemschenje (wołoadny farar). — Pódźelu wječor we 8 hodź. biblijska a zjednoceńšenska hodźina we wołoadnej sali (bratr Peters). — Wutoru zyrkwinski chór. Sčrjedu wječor we 8 hodź. ev.-luth. słužba sa holzy we wołoadnej sali.

Wjelowa „Zhubjena njewěsta" w Prazy

„Scena dobrych autorow" zahra 17. měrca we Wumělskej Biesadźe Wjelowu tragediju „Zhubjena njewěsta". Režižer wuhotowa předstajenje z rjanymi, mythiskemu razej hry so přihodźacymi kulisami a ze swětłowymi efektami, zo hra jako wumělski cyłk pola přihladowarjow hłuboki začišć zawostaji. Předstajenje wotewri žiwy prolog: Češka mać powěda swojemu dźěšću o nas Serbach. Wyše žiweho wobraza widźa přihladowario barbojte swětłowobrazy. Žonine słowa wo serbskim ludźe, wo łužiskich horach a delanskich błótach, wo rjanych, čistych serbskich wjeskach a peskojtej, khójnatej zoli a wosebje bajki a powěšće wo wódnym mužu a jeho raju we wodach serbskeho kraja wožiwi na a jeho raju we wodach serbskeho kraja wožiwi na běłym płatnje. To bě prolog, kotryž k wutrobam běłym płatnje. To bě prolog, kotryž k wutrobam rěčeše. — W přestawkach podawaše wótřoračak serbske spěwy, kotrež dźěj Wjeloweje „Zhubjeneje njewěsty" jara rjenje wobrubjachu. — A předstajenje skónči, jako bě wódny muž njewinowatym dźěćatkam hłójcki wotwjertnył a jako „zhubjenej a zničenej" njewěšće přez magiscy wobswětlene jewišćo přiwoła: „To je twoja mzda", ale zawěsk so znowa zběhny. We swětle reflektorow sedźi mać a jej k nohomaj dźěćo: „To je wosud serbskeje knježny", powěda swojej dźowćičcy, „cuzy młodźeńc přińdźe do ćicheje wjeski; ze słódkimi słowami ju přeręča a ze złotom a błyšćom ju zaslepi. Wona wopuści domiznu, nana a mać a dźěše z nim do cuzeho, jej njeznateho kraja, njewopomniwši, zo čaka na nju w kraju wódneho muža zahuba . . ."

Na swjatu Walporu

(1. meje.)

Na Filipa, Jakuba swjeći so tež Walporka.
Knihi wšelke tři te mjena napisane maju zjena.
To ma wěstu přičinu, přečo su na jenym dnju.
Wone, trójka zjednoćena, množachu raj Božoh' mjena.
Wonaj bożej posołaj wučo, křćijo khodźeštaj
Bóžo so mjez pohanami w bójskej wójnje z přibójcami.
Wona jako pomharka z nimaj do swěta bě šła.
Wopuščenych hladać swěru, pokazujo w skutkach wěru.

*

Hrozni ludźo nješwarni druhich sudźa po sebi,
Tukaju na póćiwiki swoje tajne hrěchi-činki.
Wusměwcy to jědojći korkotachu poroki:
„Nihdy hinak! Njepóćiwa z wonymaj je w haňbach žiwa!"
Přeco hórše wopluski mjetachu jej mjez woči.
K sudnikam bu dowjedźena, nješwarnosće wobskorżona.
Na torhošću pod lipu sudni knježa sedźachu,
Zasudźichu k hrubej smjerći pobožnicu zli kaž čeŕi.

*

Whoha kij swój putniski do pjerśće tuž zaštapi,
Božej rucy podwolena modleše so poklaknjena:
„Knježe, wozjew njewinu čistu moju knježninsku!
Budź mi swědk! Pak na wšo tola stań so twoja swjata wola!"
Kajki dźiw so hnydom sta! Mjezha stupi do kija:
Suche drjewo zestarjene wšě bu z lisćom woživjene!
Młódna krasna zelena! Wonjenje kaž z balzama!!
Jakoż bréza w młodej meji pyšna njewjesćinska steji.
Zatorhnjeni hladarjo z hrozu zatrašichu so.
Sudnicy smjerć nastróženi — wobskorżnicy zahańbjeni!

*

Ze sudnistwa puščena swjata kij tón dźiwny wza,
Dżeržicy jón w dźaknej rucy znowa k smilenym službam ducy. —
A tuž w Serbach dźensa śće k Walporcy tón wobrjad je:
Bržzam halžki wotrěznja, dom sej z nimi wupyšuja.

Serbske Nowiny 1893, 185. (Radyserb-Wjela.)

„Tak je so ći dźěło tak wožadławiło?" wopraša so jandźel.

„A wězo, wězo," praji Waroda, „přetož wot naroda njejsym wotpočinka znał."

Jandźel sej něšto pomysli, a powě jemu: „Człowječe luby, mi je tebje žel. Wěš štoʔ Tu dam ći měsk złota, rozumiš, ale z tym wumělenjom, zo by sej žiwjenje spokojne zarjadował a zo by ničo a ničo njedźěłał."

Waroda čisny so jemu na kolenje, košeše jemu nozy a mjenowaše jeho swojeho wumožnika, a hdyž chcyše so jemu hišće mócniše podźakować, jandźel jemu hišće raz praji, zo nětko njesmě hižo nihdy nanihdy ničo dźěłać.

„A štó by wo dźěle myslił, hdyž móžeš za pjecu ležo khlěb z połcom jěść," wotmolwi Waroda.

Tak jandźel dale dźěše, a štož widźeše a słyšeše, my njebudźemy powědać.

*

W tym času bu wony Waroda z knjezom a měješe wšeho dosć, za čož so Bohu dźakowaše. Měješe tež robośanow, hohotow a šosarjow, a tak kaž bě sej přał, lěhaše za pjecu, pupješe šwjerčikate pomazki, powiwaše piwo, derje so jemu dźěše, jara derje.

Tak přińdźe zvma, nošachu jemu drjewo, zatepichu w pjecy, a Waroda so z boka na bok přewalejo Boha Knjeza khwaleše.

W tym wšak jeho po krótkim času napadźe zywanje. Zywaše, zywaše, hač jemu čełesna šćerčachu; hdyžkuli by pozywał, by sej na huhu křižik sčinił, ale ničo njepomhaše. Pomysli sej stanyć. Tuž zwleče so k woknu a posydźe so na ławu, hladaše zaspańje won. Bě jemu wostudło.

Bliže se so hižo druhe naléčo, na dworje wroble z črjódami lětachu, su so na zemju spušćejo, tam hnězda pósćełajcy. Skowronćk so wjeseleše, łastojčki błóto w pyskach nošachu, baćony po łukach dundachu. Štož bě žiwe, wšitko so mócnje hihaše a wjerćeše, prócowaše so a spěwaše sej wjesele.

Waroda zywaše. „Bohu dźak", mysleše, „zo ja njetrjebam ničo dźěłać, ja so na wšě lěta wuwotpočnju."

„Ale nó, zywaše, jemu so wostudźeše.

Wuńdźe na dwór a sydźe so před khěžu.

A tu so robośenjo wjerća, brěmjenja zběhaju, skót zahanjeja, z płuhami wujezdźeja, z brónami so wróćeja. Waroda sedźi z rukomaj na klinje, wjerći pak wokoło palca a zywa. „Derje mi!"

Wječor zaléze za pěc. Ale dokelž bě cyły dźeń drémał, njemóžeše wusnyć. Poča so přećahować, spar njepřińdźe, a tak přeleža nóc do ranja.

„Daj mi snědanje, žona!"

Přinjesechu jemu šklu hołbrskich kulkow; da so do nich, ale jemu so jěść nochcyše. Zdaše so jemu, zo su přismudźene, pak zo su njedoselene; přisypa sele, přida połća. Tola to do šije njelězeše. Tuž spyta z piwom. Piwo pak zezda so jemu nakisłe, — a woda za ničim njesłodźeše.

Naswari žonu, haj wšitkich wuswari, posydźe so na ławku a honješe muchi.

Dźeń zdawaše so jemu dołhi, jako by jón ani přetrać njemohł; přińdźe nóc, kotruž ani přespać njemohł. Wjedrowe zywanje jeho spochi přeséčhaše. Wjesełu so jemu skazy.

Za něšto dnjow poča skiwlić, sam derje njewědźo, na čo. Wuńdźe sej do polow, nozy so jemu wobćežkowaštej, nahněwa so tam na dźěłaćerjow a wróći so zły dom. Cyły dźeń přežałosći, cyłu nóc pak přestona. A mysleše sej w nocy: Što to je? Wšeho mam nadosć, čehož so duši zechce, ale do ničeho lóšta nimam.

Tola spomniwši z hrozu, kak čežko bě něhdy dźěłał, zwjeseli so nad tym, zo ničo njedźěła, a wusny. Wosnje jeho khodojty dajachu, z wulkej bolosću we hłowje wucući a tajki zły, zo sej nichtó k njemu njezwaži.

Što to činić? Ba! Jemu so hižo zachcyše někajkeho dźěła za swojej rucy, a byrnjež by pošoł ščěpkow narubać, ale haňbowaše so — a potom, bě dźě słowo dał, zo njebudźe dźěłać. A słowo dyrbi też Waroda dźeržeć.

Sam na so nablakawši sydźe so Waroda před khěžu a hrymzaše worjechi. Wšitko běchu dźěrawe. Tuž znowa skorżeše, kak žałosnje njezbožowny je a pluwaše a zeleše. Bliže se so hižo nazyma, wón njemóžeše w tajkim žiwjenju wutrać.

A štož b ćw dźěle strowy a kulowaty byl, to bě nětko suchi, wožołtły, mizerny, a lědy dźeržeše so na nohomaj.

Naposled dóńdźe k tomu, zo wo prjedawše žiwjenje žadaše.

„Hłupy sym był", praji sebi . . .

*

Jako so tak ćwěluje, widźi, zo dźe tón samy, kotryž bě jemu złoto daril.

„Budź khwaleny!"

„Na wěki!"

„A kak so wam dźe, luby Waroda? Sće wěsće zbožowny mějo, štož sće chcyli?"

Burik so na hłowje podrapa. Njesmědźeše so wuznać, zo so hłupy čuje.

„Wězo sym zbožowny z wašeje dobroty", rjekny bjezdźak zdychujo, „ale mi něšto je."

„A štó ći je?" wopraša so jandźel.

„Nó, z časami zechcywa so mi něšto dźěłać, wostuda mje žerje."

„Ale sy tola knjez a dźěłać njetrjebaš", wurazy jandźel, „Ty sy knjejstwo chcył a wotpočink, to nětko maš."

Waroda wostuda a njesparnosć tak matrowaštej, zo so rozmysliwši swojemu dobroćerjej k nohomaj padźe prošo: „Wróć mje do prjedawšich wobstejnosćow! Mi dźensa ničo njesłodźi, spar wo mnje njerodźi, ja sknu a mru. Što chce mi bohatstwo, hdyž mi zboža njedawa . . . Radši chcu so bědźić kaž před tym."

Jandźel smili so nad nim a změniwši swoju postawu steješe před nim z jasnosću wodźety.

„Człowječe mój!" rjekny. „Tuž njech so ći stanje kaž žadaš; ale wěš, zo na swěće nihdźe cyłeho zboža njeje. Bóh luby Knjez je dźěło człowjekej dał, zo by jemu žiwjenje wołožił a znosnišo sčinił. — Spěwaj tuž a dźěłaj!"

(Jandźel so miny. Waroda pak so wróći do nóšduješe roboty, bě pak spokojny.)

J. J. Kraszewski. Přeł. M. N.

Halo! Wšitcy čitarjo, wšě čitarki, poslužajće! Krasnu powěść wo „Warodźe" sym wuryl z pismow pólskeho basnika, našeho přećela Kraszewskeho. Wona budźe so wam zawěsće runje tak jara lubić kaž mi.

M. N.